

3 1761 07993174 7

Presented to the

LIBRARY of the

UNIVERSITY OF TORONTO

by

MOFFATT ST. ANDREW WOODSIDE

1970

H.C. Brown

1902

M. H. G. Woodside

C.C.C. Oxon.

D I O D O R I S I C U L I

B I B L I O T H E C A E

H I S T O R I C A E

Q U A E S U P E R S U N T.

A D

O P T I M O R U M L I B R O R U M F I D E M

A C C U R A T E E D I T A.

E D I T I O S T E R E O T Y P A.

T O M. I I I.

L I P S I A E
S U M P T I B U S O T T O N I S H O L T Z E.
1872.

PA

3965

D3

1872

t. 3-4

LIPSIAE.

Impresserunt Metzger & Wittig.

Τ Α Δ Ε Ε Ν Ε Σ Τ Ι Ν

Ε Ν Τ Η Δ Ω Δ Ε Κ Α Τ Η

Τ Ω Ν Δ Ι Ο Δ Ω Ρ Ο Υ Β Ι Β Λ Ω Ν.

α'. Περὶ τῆς Ἀθηναίων στρατείας ἐπὶ Κύπρον.

β'. Περὶ τῆς ἀποστύσεως τῶν Μεγαρέων ἀπὸ Ἀθηναίων.

γ'. Περὶ τῆς γενομένης μάχης περὶ Κορώνειαν Ἀθηναίους καὶ Βοιωτοῖς.

δ'. Περὶ τῆς Ἀθηναίων στρατείας ἐπὶ τὴν Εὐβοίαν.

ε'. Πόλεμος κατὰ τὴν Σικελίαν Συρακουσίοις πρὸς Ἀκραγαντίνους.

ς'. Κτίσις κατὰ τὴν Ἰταλίαν Θουρίων, καὶ στάσις πρὸς ἀλλήλους.

ζ'. Ὡς Χαρώνδας ὁ Θούριος, νομοθέτης αἵρεθείς, πολλῶν ἀγαθῶν αἴτιος ἐγένετο τῇ πατρίδι.

η'. Ὡς Ζάλευκος νομοθετήσας ἐν Λοκροῖς, μεγάλην δόξαν περιεποιήσατο.

θ'. Ὡς Ἀθηναῖοι τοὺς Ἑστιαεῖς ἐκβαλόντες, ἰδίους οἰκήτορας ἐξέπεμψαν.

ι'. Περὶ τοῦ γενομένου πολέμου Θουρίοις πρὸς Τυραντίνους.

ια. Περὶ τῆς γενομένης σιᾶσεως ἐν τῇ Ῥώμῃ.

ιβ'. Περὶ τοῦ γενομένου πολέμου Σαμίους πρὸς Μιλησίους.

ιγ'. Ὡς Συρακούσιοι στρατεύσαντες ἐπὶ Πικινοῦς, τὴν πόλιν κατέσκαψαν.

ιδ'. Ὡς κατὰ τὴν Ἑλλάδα συνέστη πόλεμος ὁ κληθεὶς Κορινθιακός.

ιε'. Ὡς κατὰ τὴν Ἰταλίαν τὸ τῶν Καμπανῶν ἔθνος συνέστη.

ις'. Ναυμαχία Κορινθίων πρὸς Κερκυραίους.

ιζ'. Ἀπόστasis Ποτιδαίας καὶ Χαλκιδέων ἀπὸ Ἀθηναίων.

ιη'. Περὶ τῆς γενομένης στρατείας Ἀθηναίων ἐπὶ τοὺς Ποτιδαίους.

ιθ'. Περὶ τῆς γενομένης σιᾶσεως ἐν τοῖς Θουρίοις.

κ'. Ὡς Μέτων ὁ Ἀθηναῖος πρῶτος ἐξέθηκε τὴν ἑνεακαιδεκαετηρίδα.

κά'. Ὡς τὴν ἐν Ἰταλίᾳ Ἡράκλειαν Ταραντῖνοι ἔκτισαν.

κβ'. Ὡς ἐπὶ τῆς Ῥώμης Σπόριος Μάλιος ἐπιθέμενος τυραννίδι, ἀνῆρέθη.

κγ'. Περὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ κληθέντος πολέμου.

κδ'. Περὶ τῆς γενομένης μάχης Βοιωτοῖς πρὸς Πλαταιεῖς.

κε'. Ὡς τῆς Μεθώρης πολιορκουμένης ὑπὸ Ἀθηναίων, Βρασίδας ὁ Σπαρτιάτης ἀριστεύσας ἐδοξάσθη.

κς'. Ὡς Ἀθηναῖοι στρατεύσαντες ἐπὶ Λοκρούς, πόλιν Θρόνιον ἐξέπόρθησαν.

κζ'. Ὡς Αἰγινῆται ὑπὸ Ἀθηναίων ἀνασταθέντες, τὰς καλουμένας Θυρεῖς κατέφθειραν.

κη'. Ὡς Λακεδαιμόνιοι στρατεύσαντες εἰς τὴν Ἀιτικήν, τὰς κτήσεις κατέφθειραν.

κθ'. Στρατεία Ἀθηναίων δευτέρα ἐπὶ τοὺς Ποτιδαιάτας.

λ'. Στρατεία Λακεδαιμονίων εἰς Ἀκαρνανίαν, καὶ ναυμαχία πρὸς Ἀθηναίους.

λα'. Στρατεία Σιπάλκου μὲν εἰς Μακεδονίαν, Λακεδαιμονίων δὲ εἰς τὴν Ἀιτικήν.

λβ'. Περὶ τῆς Λεοντίνων πρεσβείας εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ τῆς Γοργίου τοῦ πρεσβεύσαντος δεινότητος ἐν τοῖς λόγοις.

λγ'. Περὶ τοῦ γενομένου πολέμου Λεοντίνοις πρὸς Συρακουσίους.

λδ'. Ἀπόστασις Λεσβίων ἀπὸ Ἀθηναίων, καὶ Πλαταιῶν ἄλωσις καὶ κατασκαφή ὑπὸ Λακεδαιμονίων.

λε'. Στάσις Κερκυραίων πρὸς ἀλλήλους.

λς'. Ὡς Ἀθηναῖοι λοιμικῇ νόσῳ περιπεσόντες, πολλοὺς ἀπέβαλον τῶν πολιτῶν.

λζ'. Ὡς Λακεδαιμόνιοι Ἡράκλειαν ἐν τῇ Τραχίτι πόλιν ἔκτισαν.

λη'. Ὡς Ἀθηναῖοι πολλοὺς τῶν Ἀμβρακιωτῶν ἀνελόντες, ἠρῆμωσαν τὴν πόλιν.

λθ'. Περὶ τῶν Λακεδαιμονίων τῶν ἐν τῇ Σφακιηρῷ νήσῳ αἰχμαλώτων γενομένων.

μ'. *Περὶ τῆς Πουστουμίου εἰς τὸν υἱὸν γενομένης ἐπιτιμῆσεως ἔνεκα τῆς λειποταξίας.*

μα'. *Περὶ τοῦ γενομένου πολέμου Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις ὑπὲρ τῶν Μεγαρέων.*

μβ'. *Πόλεμος Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις ὑπὲρ Χαλκιδέων.*

μγ'. *Μάχη κατὰ τὴν Βοιωτίαν Ἀθηναίοις πρὸς Βοιωτοὺς.*

μδ'. *Στρατεία Ἀθηναίων πρὸς τοὺς ἐν τῇ Λέσβῳ φυγάδας.*

με'. *Ἐκπτώσεις Δηλίων ὑπὸ Ἀθηναίων.*

μς'. *Ἄλωσης Τορῶνης καὶ κατασκαφὴ ὑπὸ Ἀθηναίων.*

μζ'. *Ὡς Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων ἰδίᾳ συνθεμένων συμμαχίαν, ἀπηλλοτριώθησαν αἱ λοιπαὶ πόλεις ἅπ' αὐτῶν.*

μη'. *Ὡς Δήλιοι κατήχθησαν ὑπὸ Ἀθηναίων εἰς τὴν πιτιρίδα.*

μθ'. *Ὡς Λακεδαιμόνιοι πρὸς Μαντινεῖς καὶ Ἀργεῖους ἐπολέμησαν.*

ν'. *Βυζαντίων καὶ Καλχηδονίων στρατεία εἰς τὴν Βιθυνίαν.*

να'. *Περὶ τῶν αἰτιῶν, δι' ἃς ἐπὶ Συρακούσας ἐστράτευσαν Ἀθηναῖοι.*

ΔΙΟΔΩΡΟΥ
ΤΟΥ ΣΙΚΕΛΙΩΤΟΥ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ
ΒΙΒΛΙΟΣ ΔΩΔΕΚΑΤΗ.

(C. 1. 2.) Expositurus hoc libro Diodorus res a bello Cyprico usque ad bellum Syracusanum (Ol. LXXXII, 3. - XCI, 1.), in Prooemio (C. 1.) res pessimas, eventu saepe optimas fieri, bello Persico declarat. Quod quum Graeciae pacis interitum minaretur, ad eius universae, praesertim Atheniensium, incrementa et opes maxime valuit. Ab hoc tempore per 50 annos artium et doctrinarum studia, in primis philosophiae, eloquentiae rei que militaris, egregie floruerunt, (C. 2.) Atheniensiumque praeclara facinora, quibus Persicum imperium concusserunt, magnarumque laudea virtutum per univrsam orbem terrarum pro maximis celebratae sunt.

Δικαίως ἂν τις ἀπορήσειεν τὸν νοῦν ἐπιστήσας τῇ κατὰ τὸν ἀνθρώπινον βίον ἀνωμαλίᾳ· οὔτε γὰρ τῶν νομιζομένων ἀγαθῶν οὐδὲν ὀλόκληρον εὐρίσκεται δεδομένον τοῖς ἀνθρώποις, οὔτε τῶν κακῶν αὐτοτελὲς ἄνευ τινὸς εὐχρηστίας. Τοῦτου δὲ τὰς ἀποδείξεις ἐξέσται λαμβάνειν, ἐπιστήσαντας τὴν διάνοιαν ταῖς προγεγενημέναις πράξεσι, καὶ μάλιστα ταῖς μεγίσταις. Ἢ τε γὰρ Ξέρξου τοῦ Περσῶν βασιλέως ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατεία, διὰ τὸ μέγεθος τῶν δυ-

τάμεων, τὸν μέγιστον φόβον ἐπέστησε τοῖς Ἑλλησίν, ὥς ἂν ὑπὲρ ἀνδραποδισμοῦ μελλόντων πολεμεῖν· καὶ προκαταδεδουλωμένοι τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἑλληνίδων πόλεων, πάντες ὑπέλαβον καὶ τὰς κατὰ τὴν Ἑλλάδα τῆς ὁμοίας τύχης πειραθῆσεσθαι. Τοῦ δὲ πολέμου παρὰ τὴν προσδοκίαν τὸ τέλος λαβόντος παρὰδοξον, οὐ μόνον τῶν κινδύνων ἀπελύθησαν οἱ τὴν Ἑλλάδα κατοικοῦντες, ἀλλὰ καὶ δόξαν μεγάλην κατεκτήσαντο· καὶ τοσαύτης εὐπορίας ἐπληρώθη πᾶσα πόλις Ἑλληνίς, ὥστε πάντας θαυμάσαι τὴν εἰς τοῦναντίον μεταβολήν. Ἀπὸ τούτων γὰρ τῶν χρόνων ἐπὶ ἔτη πεντήκοντα πολλὴν ἐπίδοσιν ἔλαβεν ἡ Ἑλλὰς πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν. Ἐν τούτοις γὰρ τοῖς χρόνοις αἱ τε τέχναι διὰ τὴν εὐπορίαν ηὔξηθησαν, καὶ τότε μέγιστοι μνημονεύονται τεχνῖται γεγονέναι· ὧν ἐστὶ Φειδίας ὁ ἀγαλματοποιός. Ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ τὴν παιδείαν ἐπὶ πολὺ προέβη, καὶ φιλοσοφία προετιμήθη καὶ ῥητορικὴ, παρὰ πᾶσι μὲν Ἑλλησι, μάλιστα δὲ Ἀθηναίοις. Φιλόσοφοι μὲν γὰρ οὐ περὶ τὸν Σωκράτην καὶ Πλάτωνα καὶ Ἀριστοτέλην· ῥήτορες δὲ Περικλῆς καὶ Ἰσοκράτης, καὶ οἱ τούτου μαθηταί. Ὁμοίως δὲ καὶ ἄνδρες ἐπὶ στρατηγίᾳ διαβιβασμένοι, Μιλτιάδης, Θεμιστοκλῆς, Ἀριστείδης, Κίμων, Μυρρωνίδης, ἕτεροι πλείονες, περὶ ὧν μακρὸν ἂν εἴη γράφειν.

2. Μάλιστα δὲ Ἀθηναῖοι τῇ τε δόξῃ καὶ ἀνδρίᾳ προκόψαντες, διωνομάσθησαν καθ' ὅλην σχεδὸν τὴν οἰκουμένην. Ἐπὶ τοσοῦτο γὰρ τὴν ἡγεμονίαν ηὔξησαν, ὥστε ἄνευ Λακεδαιμονίων καὶ Πελοποννησίων

ἰδίᾳ μεγάλᾳς δυνάμεις Περσικὰς καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν κατηγωνίσαντο, καὶ τὴν περιβόητον Περσῶν ἡγεμονίαν ἐπὶ τοσοῦτον ἐταπείνωσαν, ὥστε ἀναγκάσαι πᾶσας τὰς κατὰ τὴν Ἀσίαν πόλεις ἐλευθερῶσαι κατὰ συνθήκας. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἀκριβέστερον τὰ κατὰ μέρος ἀντεγράψαμεν ἐν δυοὶ βίβλοις, ταύτῃ τε καὶ τῇ πρὸ ταύτης· νυνὶ δὲ ἐπὶ τὰς προκειμένας πράξεις τρεψόμεθα, προδιορίσαντες τοὺς οἰκείους τῇ γραφῇ χρόνους. Ἐν μὲν οὖν τῇ πρὸ ταύτης βίβλῳ τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς Ξέρξου στρατείας ποιησάμενοι, διήλθομεν τὰς κοινὰς πράξεις ἐπὶ τὸν προηγούμενον ἐνιαυτὸν τῆς Ἀθηναίων στρατείας ἐπὶ Κύπρον, Χίμωνος ἡγουμένου· ἐν ταύτῃ δὲ ἀπὸ τῆς Ἀθηναίων στρατείας ἐπὶ Κύπρον ποιησάμενοι, διέξιμεν ἕως ἐπὶ τὸν ψηφισθέντα πόλεμον ὑπὸ Ἀθηναίων πρὸς Συρακουσίους.

(C. 3.) Olymp. LXXXII, 3. a. C. 448. Arch. Euthydemus, Coss. L. Quintio Cincinnato et M. Fabio Vibulano, post bellum pro Aegyptiis infeliciter gestum (cf. IXI, 77.), novum bellum, pro Graecorum in Asia libertate, Persis inferunt Athenienses. Cimon, classi praefectus, Persas in Cypro adoritur (unde bello nomen Cyprio inditum), et postquam maris sibi imperium vindicasset, hostes, Artabazo et Megabyzo ducebus dimittentes, auxiliisque e Phoenicia et Cilicia auctos, victricibus copiis suadit. Sed alter classis praefectus, Anaxicrates, heruice occubuit.

3. Ἐπ' ἀρχοντος γὰρ Ἀθήνησιν Εὐθυδήμου Ῥωμαῖοι μὲν ὑπάτους κατέστησαν Λεύκιον Κοῖντιον Κικιννάτον καὶ Μάρκον Φάβιον Οὐῖβονλανόν· ἐπὶ δὲ τούτων Ἀθηναῖοι διαπεπολεμηκότες ὑπὲρ Αἰγυπτίων πρὸς Πέρσας, τὰς ναῦς ἀπάσας ἀπολωλεκότες ἐν τῇ λεγομένῃ Προσωπίτιδι νήσῳ, βραχὺν χρόνον διαλιπόντες, ἔγνωσαν πάλιν πολεμεῖν τοῖς Πέρσαις

ὑπὲρ τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἑλλήνων· καταρτίσαντες δὲ στόλον διακοσίων τριηρῶν, καὶ στρατηγὸν ἐλόμενοι Κίμωνα τὸν Μιλτιάδου, προσέταξαν πλεῖν ἐπὶ Κύπρον, καὶ διαπολεμεῖν τοῖς Πέρσαις. Ὁ δὲ Κίμων ἀναλαβὼν τὸν στόλον κεκουσμημένον ἀνδρῶν τε ἀρεταῖς καὶ χορηγίαις θαυσιέσιν, ἔπλευσεν εἰς τὴν Κύπρον. Κατ' ἐκείνους δὲ τοὺς καιροὺς τῶν Περσικῶν δυνάμεων ἐστρατήγουν Ἀρτιάβαζος καὶ Μεγάβυζος. Καὶ Ἀρτιάβαζος μὲν τὴν ἡγεμονίαν ἔχων, ἐν τῇ Κύπρῳ διέτριβεν, ἔχων τριήρεις τριακοσίας· Μεγάβυζος δὲ περὶ τὴν Κιλικίαν ἐστρατοπέδευε, πεζικὰς ἔχων δυνάμεις, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἦν τριάκοντα μυριάδων. Ὁ δὲ Κίμων καταπλεύσας εἰς τὴν Κύπρον, καὶ θαλατιοκρατῶν, Κίτιον μὲν καὶ Μαλὸν ἐξεπολιόρκησε, καὶ τοῖς κρατηθεῖσι φιλανθρώπως προσήνεχθη· μετὰ δὲ ταῦτα ἐκ Κιλικίας καὶ Φοινίκης προσφερομένων τριηρῶν τῇ νήσῳ, Κίμων ἐπαναχθεὶς καὶ πόλεμον συγκρούσας, πολλὰς μὲν τῶν νεῶν κατέδυσεν, ἑκατὸν δὲ σὺν αὐτοῖς τοῖς ἀνδράσιν εἴλε, τὰς δὲ λοιπὰς μέχρι τῆς Φοινίκης κατεδίωξεν. Οἷμὲν οὖν Πέρσαι ταῖς ὑπολειφθείσαις ναυσὶ κατέφυγον εἰς τὴν γῆν, καθ' ὃν τόπον ἦν Μεγάβυζος ἐστρατοπεδευκὼς μετὰ τῆς Περσικῆς δυνάμεως· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι προσπλεύσαντες, καὶ τοὺς στρατιώτας ἐκβιβάσαντες, συνῆψαν μάχην, καθ' ἣν Ἀναξικράτης μὲν ὁ ἕτερος τῶν στρατηγῶν, λαμπρῶς ἀγωνισάμενος, ἡρωϊκῶς κατέστρεψε τὸν βίον· οἱ δὲ ἄλλοι κρατήσαντες τῇ μάχῃ, καὶ πολλοὺς ἀνελόντες, ἐπανῆλθον εἰς τὰς ναῦς. Μετὰ δὲ ταῦτα Ἀθηναῖοι πάλιν ἀπέπλευσαν

εἰς τὴν Κύπρον. Ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη κατὰ τὸ
 πρῶτον ἔτος τοῦ πολέμου.

(C. 4.) Olymp. LXXXII, 4. a. C. 447. Arch. Pedieo, Cass. M. Valerio Lactuca et Sp. Verginio Tricosto, Athenienses Salaminii adeo instant, ut rex Artaxerxes, suorum in Cypro cladibus auditis, pacis condiciones petere praefectos inbeat. Mittunt Athenienses legatos, quorum princeps Callias Hipponici. Pacis condiciones, sub quibus bellum finitum. Cimon, morbo correptus, in Cypro obiit.

4. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθηναίων Πεδιέως Ῥωμαῖοι
 μὲν κατέστησαν ὑπάρχους Μάρκον Οὐαλέριον Λακτοῦ-
 καν καὶ Σπόριον Οὐεργίνιον Τρίκοστον· ἐπὶ δὲ τοῦ-
 των Κίμων ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς θαλασσο-
 κρατῶν ἐχειροῦτο τὰς κατὰ τὴν Κύπρον πόλεις. Ἐν
 δὲ τῇ Σαλαμῖνι Περσικῆς φρουρᾶς οὐσης ἀξιολόγον,
 καὶ βελῶν καὶ ὅπλων παντοδαπῶν, ἔτι δὲ σίτου καὶ
 τῆς ἄλλης παρασκευῆς γεμούσης τῆς πόλεως, ἔκρινε
 συμφέρειν ταύτην ἐκπολιορκῆσαι. Οὕτω γὰρ ὑπε-
 λάμβανε μάλιστα τῆς τε Κύπρου πάσης ῥαδίως κυ-
 ρεύσειν, καὶ τοὺς Πέρσας καταπλήξεσθαι, βοηθεῖν
 μὲν τοῖς Σαλαμινίοις μὴ δυναμένους, διὰ τὸ θαλασ-
 στοκρατεῖν τοὺς Ἀθηναίους, ἐγκαταλιπόντας δὲ τοὺς
 συμμάχους καταφρονηθῆσεσθαι· καθόλου δὲ τὸν
 ὅλον πόλεμον προκριθῆσεσθαι, τῆς Κύπρου πάσης
 βίᾳ χειρωθείσης· ὅπερ καὶ συνέβη γενέσθαι. Οἱ μὲν
 γὰρ Ἀθηναῖοι συστησάμενοι πολιορκίαν πρὸς τῇ
 Σαλαμῖνι, καθ' ἡμέραν προσβολὰς ἐποιοῦντο· οἱ δ'
 ἐν τῇ πόλει στρατιῶται, ἔχοντες βέλη καὶ παρασκευήν,
 ῥαδίως ἀπὸ τῶν τειχῶν ἡμύνοντο τοὺς πολιορκούν-
 τας. Ἀρταξέρξης δὲ ὁ βασιλεὺς, πυθόμενος τὰ πε-
 ρὶ τὴν Κύπρον ἐλαττώματα, καὶ βουλευσάμενος με-

τὰ τῶν φίλων περὶ τοῦ πολέμου. ἔκρινε συμφέρειν εἰρήνην συνθέσθαι πρὸς τοὺς Ἕλληνας. Ἐγραψε τοίνυν τοῖς περὶ Κύπρον ἡγεμόσι καὶ σατραπαις, ἐφ' οἷς ἂν δύναιντο συλλύσασθαι πρὸς τοὺς Ἕλληνας. Διόπερ οἱ περὶ τὸν Ἀρτιάβαζον καὶ Μεγάβυζον ἔπεμψαν εἰς τὰς Ἀθήνας πρέσβευτὰς τοὺς διαλεξομένους περὶ συλλύσεως. Ἑπακουσάντων δὲ τῶν Ἀθηναίων καὶ πεμψάντων πρέσβεις αὐτοκράτορας, ὧν ἡγεῖτο Καλλίας ὁ Ἰππονίκου, ἐγένοντο συνθήκαι περὶ τῆς εἰρήνης τοῖς Ἀθηναίοις καὶ τοῖς συμμάχοις πρὸς τοὺς Πέρσας, ὧν ἐστὶ τὰ κεφάλαια ταῦτα· αὐτοτόμους εἶναι τὰς κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἑλληνίδας πόλεις ἁπίαςας, τοὺς δὲ τῶν Περσῶν σατραπας μὴ καταβαίνειν ἐπὶ θάλατταν κατωτέρω τριῶν ἡμερῶν ὁδόν, μηδὲ ναῦν μακρὰν πλεῖν ἐντὸς Φασηλίδος καὶ Κυανέων· ταῦτα δὲ τοῦ βασιλέως καὶ τῶν στρατηγῶν ἐπιτελοῦντων, μὴ στρατεύειν Ἀθηναίους εἰς τὴν χώραν, ἧς Ἀρταξέρξης βασιλεὺς ἄρχει. Συντελεσθεῖσιν δὲ τῶν σπονδῶν, Ἀθηναῖοι τὰς δυνάμεις ἀπήγαγον ἐκ τῆς Κύπρου, λαμπρὰν μὲν νίκην νενικηκότες, ἐπιφανεστίας δὲ συνθήκας πεποιημένοι. Συνέβη δὲ καὶ τὸν Κίμωνα περὶ τὴν Κύπρον διατρίβοντα νόσῳ τελευτῆσαι.

(C. 5.) Olymp. LXXXIII. 1. a. C. 446. Arch. Philisco, Coss. T. Romilio Vaticano et C. Velurio Cicurino, Megarenses, qui ad Lacedaemonios defecerant, ab Atheniensibus bello domantur.

5. Ἐπ' ἄρχοντος δὲ Ἀθήνησι Φιλίσκου Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Τίτον Ῥωμίλιον Βατικανὸν καὶ Γαῖον Οὐετούριον Κιχώριον, Ἡλεῖοι δὲ ἤγαγον Ὀλυμπιάδα τρίτην πρὸς ταῖς ὀγδοήκοντα, καθ' ἣν

ἐνίκα στάδιον Κρίσων Ἰμεραῖος. Ἐπὶ τούτων Μεγαρεῖς μὲν ἀπέστησαν ἀπὸ Ἀθηναίων, καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους διαπρεσβευσάμενοι, συμμαχίαν ἐποίησαν· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι παροξυνθέντες, ἐξέπεμψαν στρατιώτας εἰς τὴν τῶν Μεγαρέων χώραν, καὶ τὰς κτήσεις διαρπάσαντες, πολλῆς ὠφελείας κύριοι κατέστησαν. Τῶν δ' ἐκ τῆς πόλεως βοηθοῦντων τῇ χώρᾳ, συνέστη μίχῃ, καθ' ἣν οἱ Ἀθηναῖοι νικήσαντες, συνεδίωξαν τοὺς Μεγαρεῖς ἐντὸς τῶν τειχῶν.

(C. 6.) Olymp. LXXXIII, 2. a. C. 445. Arch. Timarchide, Coss. Sp. Tarpeio et A. Aterio Fontinali, Lacedaemonii incursionibus Atticam vastant. Tolmides, Athen. dux, Chacroneam capit. Max proelio victi ad Coroneam Athenienses, pro redimendis captivis omnes Boeotiae urbes restituere in libertatem coguntur.

6. Ἐπ' ἄρχοντος δὲ Ἀθήνησι Τιμαρχίδου Ῥωμαῖοι μὲν ὑπάτους κατέστησαν Σπόριον Ταρπεῖον καὶ Αὐλὸν Ἀστέριον Φοντίριον· ἐπὶ δὲ τούτων Λακεδαιμόνιοι μὲν εἰς τὴν Ἀττικὴν ἐμβαλόντες, ἐπόρθησαν πολλὴν χώραν, καὶ τῶν φρουρίων τινὰ πολιορκήσαντες, ἐπανῆλθον εἰς τὴν Πελοπόννησον· Τολμίδης δὲ ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς εἴλε Χαιρώνειαν. Τῶν δὲ Βοιωτῶν συστραφέντων καὶ τοῖς περὶ τὸν Τολμίδην ἐνεδρευσάντων, ἐγένετο μίχῃ κατεργαῖα περὶ τὴν Κορώνειαν, καθ' ἣν Τολμίδης μὲν μαχόμενος ἀνῆρέθη, τῶν δὲ ἄλλων Ἀθηναίων οἱ μὲν κατεκόπησαν, οἱ δὲ ζῶντες ἐλήφθησαν. Τηλικαύτης δὲ συμφορᾷς γενομένης τοῖς Ἀθηναίοις, ἠναγκάσθησαν ἀφεῖναι τὰς πόλεις ὑπάσας τὰς κατὰ τὴν Βοιωτίαν αὐτοτόμους εἶναι, εἰὰν τοὺς αἰχμαλώτους ἀπολάβωσιν.

(C. 7.) Olymp. LXXXIII, 3. a. C. 444. Arch. Callimacho, Coss. S. Quinctilio et P. Curiatio Tergemino, quum multae civitates ab Atheniensibus post acceptam cladem deficerent; Pericles Euboeam sub imperium redigit, urbem Hestiaeorum expugnat, cacterosque timore ad obsequium cogit. Inde triginta annorum induciae factae.

7. Ἐπ' ἄρχοντος δὲ Ἀθήνησι Καλλιμάχου Ῥωμαῖοι μὲν κατέστησαν ὑπάτους Σέξιον Κοῖντιον Τριγέμινον· ἐπὶ δὲ τούτων κατὰ τὴν Ἑλλάδα τεταπεινωμένων τῶν Ἀθηναίων, διὰ τὴν ἐν Βοιωτίᾳ περὶ Χαιρώνειαν ἦντιν, ἀφίσταντο πολλαὶ τῶν πόλεων ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων. Μάλιστα δὲ τῶν κατοικούντων τὴν Εὐβοίαν νεωτερίζοντων, Περικλῆς αἰρεθεὶς στρατηγός, ἐστράτευσεν ἐπὶ τὴν Εὐβοίαν μετὰ δυνάμεως ἀξιολόγου, καὶ τὴν μὲν πόλιν τῶν Ἑστιαίων ἐλὼν κατὰ κράτος, ἐξώκισε τοὺς Ἑστιαεῖς ἐκ τῆς πατρίδος, τὰς δ' ἄλλας καταπληξάμενος, ἠνάγκασε πάλιν πειθαρχεῖν Ἀθηναίοις. Σπονδὰς δ' ἐποίησαν τριακονταεεῖς, Καλλίου καὶ Χάρητος συνθεμένων, καὶ τὴν εἰρήνην βεβαιωσάντων.

(C. 8.) Exarsit eodem tempore in Sicilia bellum inter Syracusanos et Agrigentinos ob Ducetium regem. Quem quum Syracusani, inconsultis Agrigentinis, vita donassent (cf. XI, 92.): ille, spreto pactorum fide, cum magna hominum turba in Siciliam redierat, novas sedes quaerens. Victores Syracusani. Tandem pax componitur.

8. Κατὰ δὲ τὴν Συρακουσίῳις πρὸς Ἀκραγαντίνους συνέστη πόλεμος διὰ τοιαύτας αἰτίας. Συρακούσιοι καταπολεμήσαντες Δουκέτιον δυνάστην τῶν Σικελῶν, καὶ γενόμενον ἐκέτην ἀπολύσαντες τῶν ἐγκλημάτων, ἀπέδειξαν αὐτῷ τὴν τῶν Κορινθίων πόλιν οἰκητήριον. Οὗτος δὲ ὀλίγον χρόνον μένας ἐν τῇ Κορίνθῳ, τὰς ὁμολογίας ἔλυσε, καὶ προσποιησά-

μενος χρησμών ὑπὸ τῶν Θεῶν ἑαυτῷ δεδοσθαι, κτίσαι τὴν Καλὴν Ἀκτὴν ἐν Σικελίᾳ, κατέπλευσεν εἰς τὴν νῆσον μετὰ πολλῶν οἰκητόρων· συνεπελάβοντο δὲ καὶ τῶν Σικελῶν τινές, ἐν οἷς ἦν καὶ Ἀρχωνίδης ὁ τῶν Ἑρβιταίων δυναστεύων. Οὗτος μὲν οὖν περὶ τὸν οἰκισμὸν τῆς Καλῆς Ἀκτῆς ἐγένετο· Ἀκραγαντῖνοι δέ, ἅμῃ μὲν φθοροῦντες τοῖς Συρακουσίοις, ἅμῃ δ' ἐγκαλοῦντες αὐτοῖς, ὅτι Δουκέτιον ὄντα κοινὸν πολέμιον διέσωσαν ἄνευ τῆς Ἀκραγαντίνων γνώμης, πόλεμον ἐξήνεγκαν τοῖς Συρακουσίοις. Σχιζομένων δὲ τῶν Σικελικῶν πόλεων, καὶ τῶν μὲν τοῖς Ἀκραγαντίνοις, τῶν δὲ τοῖς Συρακουσίοις συστρατειόντων, ἡθροίσθησαν παρ' ἁμφοτέρων δυνάμεις ἁξιόλογοι. Φιλοτιμίας δὲ μεγάλης γενομένης ταῖς πόλεσιν, ἄντιστρατοπέδευσαν ἀλλήλοις περὶ τὸν Ἰμέραν ποταμόν, καὶ γενομένης παρατάξεως, ἐνίκησαν οἱ Συρακούσιοι, καὶ τῶν Ἀκραγαντίνων ἀνείλον ὑπὲρ τοὺς χιλίους. Μετὰ δὲ τὴν μάχην, διαπρεσβευσάμενων περὶ συνθέσεως τῶν Ἀκραγαντίνων, οἱ Συρακούσιοι συνέθεντο τὴν εἰρήνην.

(C. 9.) In Italia Thurium conditum, per hanc occasionem Sybaritae, quod hominum multitudine exuberarent, suadente Telyc demagogo, 50 cives, uribus exutos, urbe eiecerant. Qui quum Crotona confugissent, a Crotoniatisque, auctore Pythagora, in fidem essent recepti: Sybaritae contra hos bellum movent, Milone athleta duco fusi.

9. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Σικελίαν ἐν τούτοις ἦν. Κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν συνέβη κτισθῆναι τὴν τῶν Θουρίων πόλιν, δι' αἰτίας τοιαύτας. Ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις Ἑλλήνων κτισάντων κατὰ τὴν Ἰταλίαν πόλιν Σύβαριν, συνέβη ταύτην λαβεῖν ταχεῖαν αὖ-

ξησιν οὐκ τὴν ἀρετὴν τῆς χώρας· κειμένης γὰρ ἀνὰ μέσον δυοῖν ποταμῶν, τοῦ τε Κράθιος καὶ τοῦ Συβαρίας, (ἀφ' οὗ ταύτης ἔτυχε τῆς προσηγορίας,) οἱ κατοικισθέντες, νεμόμενοι πολλὴν καὶ καρποφόρον χώραν, μεγάλους ἐκτήσαντο πλούτους· πολλοῖς δὲ μεταδιδόντες τῆς πολιτείας, ἐπὶ τοσοῦτον προέβησαν, ὥστε δόξαι πολὺ προέχειν τῶν κατὰ τὴν Ἰταλίαν οἰκούντων· πολυανθρωπία τε τοσοῦτον διήνεγκαν, ὥστε τὴν πόλιν ἔχειν πολιτῶν τριάκοντα μυριάδας. Γενόμενος δὲ παρ' αὐτοῖς δημαγωγὸς Τῆλυς, καὶ κατηγορῶν τῶν μεγίστων ἀνδρῶν, ἔπεισε τοὺς Συβαρίτας φυγαδεῦσαι τοὺς εὐπορωτάτους τῶν πολιτῶν πεντακοσίους, καὶ τὰς οὐσίας αὐτῶν δημεῦσαι. Τῶν δὲ φυγάδων παρελθόντων εἰς Κρότιωνα, καὶ καταφυγόντων ἐπὶ τοὺς εἰς τὴν ἀγορὰν βωμούς, ὁ μὲν Τῆλυς ἐξέπεμψε πρεσβευτὰς πρὸς τοὺς Κροτιωνιάτας, οἷς ἦν προστεταγμένον, ἢ τοὺς φυγάδας ἐκδοῦναι, ἢ πόλεμον προσδέχεσθαι. Συναχθείσης δὲ ἐκκλησίας, καὶ προτεθείσης βουλῆς, πότερον χρὴ τοὺς Ἰταλιώτας ἐκδοῦναι τοῖς Συβαρίταις, ἢ πόλεμον ὑπομῆναι πρὸς δυνατωτέρους· ἀπορρομένης τε τῆς συγκλήτου καὶ τοῦ δήμου, τὸ μὲν πρῶτον ἔρρεπε ταῖς γνώμαις τὸ πλῆθος πρὸς τὴν ἀπόδοσιν τῶν ἱκετῶν, διὰ τὸν πόλεμον· μετὰ δὲ ταῦτα Πυθαγόρου τοῦ φιλοσόφου συμβουλεύσαντος σῶζειν τοὺς ἰκστὰς, μετέπεσον ταῖς γνώμαις, καὶ τὸν πόλεμον ὑπὲρ τῆς τῶν ἱκετῶν σωτηρίας ἀνείλοντο. Στρατευσάντων δ' ἐπ' αὐτοὺς τῶν Συβαριτῶν τριάκοντα μυριάσιν, ἀντετάχθησαν οἱ Κροτιωνιάται δέκα μυ-

ριασί, Μίλωνος τοῦ ἀθλητοῦ ἡγουμενου, καὶ διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς τοῦ σώματος ῥώμης πρώτου τρεψαμένου τοὺς καθ' αὐτὸν τεταγμένους. Ὁ γὰρ ἀνὴρ οὗτος ἐξάκις Ὀλύμπια νεικηκώς, καὶ τὴν ἀλκὴν ἀκόλουθον ἔχων τῇ κατὰ τὸ σῶμα φύσει, λέγεται πρὸς τὴν μάχην ἀπαντῆσαι κατεστεφανωμένος μὲν τοῖς Ὀλυμπιακοῖς στεφάνοις, δευσκευασμένος δὲ εἰς Ἱρακλέους σκευὴν, λεοντῇ καὶ ῥοπιάλῃ· αἷτιον δὲ γενόμενον τῆς νίκης θαυμάσθῃναι παρὰ τοῖς πολίταις.

(C 10.) Inde urbs Sybaris excisa Ol. LXVII, 3. Post 58 annos Thessali quidam in eam habitandam concedunt, sed quinquennio vix transacto, a Crotoniatis expelluntur. Tum exules Sybaritae, ab Atheniensibus adiuti, novam coloniam, quam Delphicum oraculum ampliorem fecerat, eo deducunt, ac prope Sybarin delatam, ad fontem Thurium, Thurium urbem, quatuor plateis discretam, pulcre exstruunt.

10. Τῶν δὲ Κροτωνιατῶν διὰ τὴν ὀργὴν ζῶντων μὲν μηδένα βουλευθέντων, πάντας δὲ κατὰ τὴν φύσιν τοὺς ὑποπεσόντας ἀποκτεινόντων, οἱ πλείους κατεκόπησαν· τὴν δὲ πόλιν διήρπασαν, καὶ παντελῶς ἔρημον ἐποίησαν. Ὑστερον δὲ ἔτεσιν ὀκτὼ πρὸς τοῖς πεντήκοντα Θειταλοὶ συνώκισαν, καὶ μετ' ὀλίγον ὑπὸ Κροτωνιατῶν ἐξέπεσον, πέντε ἔτεσιν ὕστερον τοῦ δευτέρου συνοικισμοῦ, κατὰ τοὺς ὑποκειμένους καιροὺς. Ἐπ' ἀρχοντος δ' Ἀθήνησι Καλλιμᾶχου συνώκισθη, καὶ μετὰ βραχὺ μετασταθεῖσα εἰς ἕτερον τόπον, προσηγορίας ἐτέρας ἔτυχε, κτιστῶν γενομένων Λάμπωνος καὶ Ξενοκρίτου, τοῦτον τὸν τρόπον. Οἱ γὰρ τὸ δεύτερον ἐκτεσνόντες ἐκ τῆς πατρίδος Συβαρίται, πρέσβεις ἔπεμψαν εἰς τὴν Ἑλλά-

δα πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ Ἀθηναίους, ἄξιοῦντες
 συνεπιλαβέσθαι τῆς καθόδου, καὶ κοινωνῆσαι τῆς
 ἀποικίας. Λακεδαιμόνιοι μὲν οὖν οὐ προσέσχον αὐ-
 τοῖς· Ἀθηναῖοι δὲ συμπράξιν ἐπαγγειλάμενοι, δέ-
 κα ναῦς πληρώσαντες, ἀπέστειλαν τοῖς Συβαρίταις,
 ὧν ἡγεῖτο Λάμπων τε καὶ Ξενόκριτος· ἐκήρυξαν δὲ
 κατὰ τὰς ἐν Πελοποννήσῳ πόλεις, κοινοποιούμενοι
 τὴν ἀποικίαν τῷ βουλευμένῳ μετέχειν τῆς ἀποικίας.
 Ὑπακουσάντων δὲ πολλῶν, καὶ λαβόντων χρησμὸν
 παρὰ τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅτι δεῖ κτίσαι πόλιν αὐτοὺς
 ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ, ὅπου μέλλουσιν οἰκεῖν μέτριον
 ὕδωρ πίνοντες, ἀμετρῇ δὲ μάζαν ἔδοντες· κατέπλευ-
 σαν εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ καταντήσαντες εἰς τὴν Σύ-
 βαριν, ἐζήτουν τόπον, ὃν ὁ θεὸς ἦν προστεταχώς
 κατοικεῖν. Εὐρήοντες δὲ οὐκ ἄποθεν τῆς Συβάρεως
 κρήνην ὀνομαζομένην Θουρίαν, ἔχουσιν αὐλὸν χάλ-
 κρον, ὃν ἐκάλουν οἱ ἐγγῶριοι μέδιμνον· νομίσαντες
 εἶναι τοῦτον τὸν τόπον τὸν δηλούμενον ὑπὸ τοῦ
 θεοῦ, περιέβαλον τεῖχος, καὶ κτίσαντες πόλιν, ὠνό-
 μασαν ἀπὸ τῆς κρήνης Θούριον. Τὴν δὲ πόλιν διε-
 λόμενοι, κατὰ μὲν μῆκος, εἰς τέσσαρας πλατείας, ὧν
 καλοῦσι τὴν μὲν μίαν, Ἡράκλειαν, τὴν δὲ, Ἀφροδι-
 σιάδα, τὴν δὲ, Ὀλυμπιάδα, τὴν δὲ, Διονυσιάδα·
 κατὰ δὲ τὸ πλάτος, διεῖλον εἰς τρεῖς πλατείας, ὧν ἡ
 μὲν ὠνομάσθη Ἡρώα, ἡ δὲ, Θουρία, ἡ δὲ, Θουρίνα.
 Ὑπὸ δὲ τούτων τῶν στενωπῶν πεπληρωμένων ταῖς
 οἰκίαις, ἡ πόλις ἐφαίνετο καλῶς κατεσκευάσθαι.

(C. 11.) Sed mox exorta est inter Thurios discordia, antiquis civibus novos colonos despicientibus. Cæduntur illi: hi rempubl. melius ordinant, incolas multos e Graecia arcessunt, cum Crotoniatis amicitiam iungunt, cives in decem tribus digerunt, et a sua quamque gente appellant. Legislator deligitur Charondas, qui et ex aliorum populorum legibus utilissimas excerpit, et novas ipse sapienter excogitavit.

11. Ὀλίγον δὲ χρόνον ὁμονοήσαντες οἱ Θούριοι, στάσει μεγάλη περιέπεσον, οὐκ ἀλόγως. Οἱ γὰρ προὔπαρχοντες Συβαρίται τὰς μὲν ἀξιολογωτάτας ἀρχὰς ἑαυτοῖς προσένεμον, τὰς δ' εὐτελεῖς τοῖς ὕστερον προσγεγραμμένοις πολίταις· καὶ τὰς γυναῖκας ἐπιθῦειν τοῖς θεοῖς ὄροντο δεῖν πρώτας μὲν τὰς πολίτιδας, ὑστέρας δὲ τὰς μεταγενεστεράς· πρὸς δὲ τοῦτοις τὴν μὲν σύνεγγυς τῇ πόλει χώραν κατεκλήρουσαν ἑαυτοῖς, τὴν δὲ πόρρω κειμένην τοῖς ἐπὶ ἡλυσιν. Γενομένης δὲ διαφορᾶς διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας, οἱ προσγεγραφέντες ὕστερον πολῖται, πλείους καὶ κρείττονες ὄντες, ἀπέκτειναν σχεδὸν ἅπαντας τοὺς προὔπαρχοντας Συβαρίτας, καὶ τὴν πόλιν αὐτοὶ κατώκησαν. Πολλῆς δὲ οὕσης καὶ καλῆς χώρας, οἰκῆτορας ἐκ τῆς Ἑλλάδος μεταπεμψάμενοι συχνούς, διενείμαντο τὴν πόλιν, καὶ τὴν χώραν ἐπίσης ἔνεμον. Οἱ δὲ διαμέροντες, ταχὺ πλούτους μεγάλους ἐκτήσαντο, καὶ πρὸς τοὺς Κροτωνιάτας φιλίαν συνθέμενοι, καλῶς ἐπολιτεύοντο. Συστησάμενοι δὲ πολίτευμα δημοκρατικόν, διεῖλον τοὺς πολίτας εἰς δέκα φυλάς, καὶ τὰς προσηγορίας ἑκάστας περιέθηκαν ἐκ τῶν ἔθνων, τρεῖς μὲν ἀπὸ τῶν ἐκ Πελοποννήσου συναχθέντων, ὀνομάσαντες Ἀρκάδα, καὶ Ἀχαΐδα, καὶ Ἡλείαν· τὰς ἑσας δὲ ἀπὸ τῶν ἔξωθεν ὁμοεθνῶν, Βοιωτίαν, Ἀμφικτυονίδα, Δωρίδα· τὰς δὲ λοιπὰς

τέσσαρας ἀπὸ τῶν ἄλλων γενῶν, Ἰάδα, Ἀθηναῖδα, Εὐβοῖδα, Νησιῶτιν. Εἵλοντο δὲ καὶ νομοθέτην τὸν ἄριστον τῶν ἐν παιδείᾳ θαυμιζομένων πολιτῶν Χαρῶνδαν. Οὗτος δὲ ἐπισκεψάμενος τὰς ἀπάντων νομοθεσίας, ἐξελέξατο τὰ κράτιστα καὶ κατέταξεν εἰς τοὺς νόμους· πολλὰ δὲ καὶ ἴδια παρεπινοησάμενος ἐξεῦρε, περὶ ὧν οὐκ ἀνοικειὸν ἐστὶ ἐτιμνησθῆναι, πρὸς διόρθωσιν τῶν ἀναγινωσκόντων.

(C. 12.) Harum legum exempla: Qui novercam liberis superinduxerat, eum e senatu consilioque patriae summovit. Calumniatorem myrica coronatum per urbem iussit circumduci. Veluit, ne quis malorum consortio uteretur, actionemque pravae societatis instituit. Sanxit, ut omnes civitatis filii bonis literis instituerentur, civitate stipendia magistris erogante.

12. Πρῶτον μὲν γὰρ τοῖς μητρονικῶν ἐπαγομένοις κατὰ τῶν ἰδίων τέκνων ἔθηκε πρόστιμον, τὸ μὴ γίνεσθαι συμβούλους τούτους τῇ πατρίδι· νομίζων τοὺς κακῶς περὶ τῶν ἰδίων τέκνων βουλευσαμένους, καὶ συμβούλους κακοὺς ἔσεσθαι τῇ πατρίδι. Ἐφη γὰρ τοὺς μὲν πρῶτον γήμαντας καὶ ἐπιτυχόντας, δεῖν εὐήμεροῦντας καταπαύειν· τοὺς δὲ ἀποτυχόντας τῷ γάμῳ, καὶ πάλιν ἐν τοῖς αὐτοῖς ἰμασιγάνοντας, ἄφρονας δεῖν ὑπολαμβάνεσθαι. Τοὺς δ' ἐπὶ συκοφαντίᾳ καταγνωσθέντας προσέταξε περιπατεῖν ἑστειρωμένους μυρική, ὅπως ἐν πᾶσι τοῖς πολίταις φαίνωνται πρωτεῖον τῆς πονηρίας περιπεποιημένοι· διὸ καὶ τινὰς ἐπὶ τούτῳ τῷ ἐγκλήματι καταδικασθέντας, τὸ μέγεθος τῆς ὕβρεως οὐκ ἐνεγκόντας, ἐκουσίως ἑαυτοὺς ἐκ τοῦ ζῆν μεταστῆσαι· οὐ συντελεσθέντος, ἐφυγαδεύθη πᾶς ἐκ τῆς πόλεως ὁ συκοφαντεῖν εἰωθώς, καὶ τὸ πολίτευμα μακίριον εἶχε

βίον, τῆς τοιαύτης κακίας ἀπηλλαγμένον. Ἐγραψε δὲ ὁ Χαρώνδας καὶ περὶ τῆς κακομιλίας νόμον ἐξηλλαγμένον, καὶ τοῖς ἄλλοις νομοθέταις παρεωραμένον. Ἐπολαβὼν γὰρ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας ἐνίοτε διὰ τὴν πρὸς τοὺς πονηροὺς φιλίαν καὶ συνήθειαν διαστρέφεσθαι τὰ ἥθη πρὸς κακίαν, καὶ τὴν φανλότητα, καθάπερ λοιμικὴν νόσον, ἐπινέμεσθαι τὸν βίον τῶν ἀνθρώπων, καὶ νοσῶσαι τὴν ψυχὴν τῶν ἀρίστων· (κατίαντης γὰρ ἡ πρὸς τὸ χεῖρον ὁδός, ὅθεν ἔχουσα τὴν ὁδοιπορίαν· διὸ καὶ τῶν μετρίων πολλοὶ τοῖς ἡθεσιν, ὑποούλοις ἡδοταῖς δελειωθέντες, εἰς ἐπιτηδεύσεις χειρίστως περιώκειλαν·) ταύτην οἶν τὴν διαφθοράν ἀνυστεῖλαι βουλόμενος ὁ νομοθέτης, ἀπηγόρευσε τῇ τῶν πονηρῶν φιλίᾳ τε καὶ συνθείᾳ χρῆσασθαι, καὶ δίκας ἐποίησε κακομιλίας, καὶ πρὸς τίμοις μεγάλοις ἐπέγραψε τοὺς ἡμαρτάνειν μέλλοντας. Ἐγραψεν οὖν καὶ ἕτερον νόμον ἀπὸ τούτου κρείττονα, καὶ τοῖς παλαιότεροις αὐτοῦ νομοθέταις ἡμελημένον· ἐνομοθέτησε γὰρ τῶν πολιτῶν τοὺς υἱεῖς ἅπαντας μινθάνειν γράμματα, χορηγούσης τῆς πόλεως τοὺς μισθοὺς τοῖς διδασκάλοις. Ἐπέλαβε γὰρ τοὺς ἀπόρους τοῖς βίοις, ἰδίᾳ μὴ δυναμένους διδόναι μισθοὺς, ἀποστερηθῆσθαι τῶν καλλίστων ἐπιτηδευμάτων.

(C. 13.) Omnino Charondas literarum uti magnam vim et praestantiam sensit, ita praecipuam curam habuit.

13. Τὴν γὰρ γραμματικὴν παρὰ τὰς ἄλλας μαθήσεις προέκρινεν ὁ νομοθέτης· καὶ μύλα προσήκόντως. Διὰ γὰρ ταύτης τὰ πλεῖστα καὶ χρησιμώτατα τῶν πρὸς τὸν βίον ἐπιτελεῖσθαι, ψήφους, ἐπι-

στολίας, διαθήκας, νόμους, τᾶλλα τε τὰ τῶν βίον
 μάλιστα ἐπαροφθοῦντα. Τίς γὰρ ἂν ἄξιον ἐγκώμιον
 διάθοιτο τῆς τῶν γραμμᾶτων μαθήσεως; Διὰ γὰρ
 τούτων μόνων οἱ τετελευτηκότες τοῖς ζῶσι διαμνη-
 μονεύονται· οἱ δὲ μακρὸν τοῖς τύποις διεστώτες,
 τοῖς πλείστον ἀπέχουσιν, ὡς πλησίον παρεστώσι, διὰ
 τῶν γεγραμμένων ὁμιλοῦσι· ταῖς τε κατὰ πόλεμον
 συνθήκαις ἐν ἔθνεσιν ἢ βιαιοῦσι πρὸς διαμονὴν
 τῶν ὁμολογῶν ἢ διὰ τῶν γραμμᾶτων ἀσφάλεια βε-
 βαιοτάτην ἔχει πίστιν· καθόλου δὲ τὰς χαριστά-
 τας τῶν φρονίμων ἀνδρῶν ἀποφάσεις, καὶ θεῶν
 χρησμούς, ἔτι δὲ φιλοσοφίαν καὶ πᾶσαν παιδείαν
 μύνη τηρεῖ, καὶ τοῖς ἐπιγινομένοις αἰὲν παραδίδωσιν
 εἰς ἅπαντα τὸν αἰῶνα. Διὸ καὶ τοῦ μὲν ζῆν τὴν φύ-
 σιν αἰτίαν ὑποληπτόν, τοῦ δὲ καλῶς ζῆν, τὴν ἐκ τῶν
 γραμμᾶτων συγκειμένην παιδείαν. Ὅθεν ὡς μεγά-
 λων τινῶν ἀγαθῶν ἀποστερουμένους τοὺς ἀγραμμά-
 τους διωρθώσατο τῇ νομοθεσίᾳ ταύτῃ, καὶ δημο-
 σίας ἐπιμελείας τε καὶ δαπάνης ἡξίωσε. Καὶ τοσοῦ-
 τον ὑπερεβάλετο τοὺς πρότερον νομοθετήσαντας
 δημοσίᾳ μισθῶ τοὺς νοσοῦντας τῶν ἰδιωτῶν ὑπὸ
 ἰατρῶν θεραπεύεσθαι, ὥσθ' οἱ μὲν τὰ σώματα θε-
 ριαπείας ἡξίωσαν, ὁ δὲ τὰς ψυχὰς τὰς ὑπ' ἀπαιδευ-
 σίας ἐνοχλουμένας ἐθεράπευσε· κἀκείνων μὲν τῶν
 ἰατρῶν εὐχόμεθα μηδέποτε χρειαν ἔχειν, τοῖς δὲ τῆς
 παιδείας διδασκάλοις ἐπιθυμοῦμεν ἅπαντα τὸν χρό-
 νον συνδιατρίβειν.

(C. 14.) Etiam poëtae leges illas carminibus suis celebraverunt.

14. Ἀμφοτέρως δὲ τὰς προειρημένους πολλοὶ τῶν

ποιητῶν δὲ ἑμμέτρον ποιήματος μεμνησθῆναι·
τὴν μὲν κακομιλίαν ἐν τοῖςδε·

“Ὅστις δ’ ὁμιλῶν ἤδεται κακοῖς ἀνὴρ,

Οὐ πώ ποτ’ ἐρώτησα, γινώσκων ὅτι

Τοιοῦτός ἐστιν οἷσπερ ἤδεται ξυνών.

τὸν δὲ περὶ τῆς μητρυνῆς τεθέντα, ἐν τοῦτοις·

Τὸν νομοθέτην φασὶν Χαρῶνδαν ἐν τινι

Νομοθεσίᾳ τὰ τ’ ἄλλα καὶ ταυτὶ λέγειν·

“Ὁ παισὶν αὐτοῦ μητρυνὴν ἐπεισάγων,

Μήτ’ εὐδοκιμείσθω, μήτε μετεχέτω λόγον

Παρὰ τοῖς πολίταις, ὥς ἐπέσακτον κακὸν

Κατὰ τῶν ἑαυτοῦ πραγμάτων πεπορισμένος.

Εἴτ’ ἐπέτυχες γάρ, (φησί,) γήμας τὸ πρότερον,

Εὐημερῶν κατὰπασσον· εἴτ’ οὐκ ἐπέτυχες,

Μανικὸν τὸ πείρας δευτέρας λαβεῖν πάλιν.

Ταῖς γὰρ ἀληθείαις ὁ δὲ ἐν τοῖς αὐτοῖς πράγμασιν
ἁμαρτάνων, ἄφρων ἂν δικαίως νομισθεῖν. Καὶ Φι-
λήμονος τοῦ κωμωδιογράφου γράφοντος τοὺς πολ-
λύκις ναυτιλλομένους, καὶ εἰπόντος·

— — [Νόμοι] τεθαύμακ’ οὐκ ἐπὶ

Πέπλευκεν, ἀλλ’ εἰ δὲ πέπλευκε·

τὸ παραπλήσιον ἂν τις ὑποφαίνοιτο, μὴ θαυμάσειν
εἴ τις γεγάμηκεν, ἀλλ’ εἰ δὲ γεγάμηκε· κρεῖττον γὰρ
εἶναι δὲ ἑαυτὸν θαλάττῃ παραβυλεῖν, ἢ γυναικί.
Μέγισται γὰρ καὶ χαλεπώταται στάσεις ἐν ταῖς οἰ-
κίαις γίνονται διὰ μητρυνῆς τέκνοις πρὸς πατέρας,
καὶ διὰ ταῦτα πολλά καὶ παράνομοι πράξεις ἐν τοῖς
θεάτροις τραγωδοῦνται.

(C. 15.) Aliaſ leges de orphanis, quorum hereditaria bona agnatorum tutelae et adminiſtrationi; pupillorum vero educationem cognatorum fidei et adminiſtrationi ſubiecit. Huius legis prudens ratio.

15. Ὁ δ' οὖν Χαρώνδας καὶ ἑτερόν τινα νόμον ἀποδοχῆς ἀξιούμενον ἔγραψε, τὸν περὶ τῆς τῶν ὀρφανῶν φυλακῆς. Οὗτος δ' ἐξ ἐπιπολῆς μὲν θεωρούμενος, οὐδὲν φαίνεται περιττὸν ἔχειν, οὐδὲ ἀποδοχῆς ἄξιον· ἀναθεωρούμενος δὲ καὶ μετ' ἀκριβείας ἐξεταζόμενος, μεγάλῃν ἔχει σπουδὴν καὶ δόξαν. Ἐγραψε γάρ τῶν μὲν ὀρφανικῶν χρημάτων ἐπιτροπεύειν τοὺς ἀγχιſτεῖς τοὺς ἀπὸ πατρὸς, τρέφεισθαι δὲ τοὺς ὀρφανούς παρὰ τοῖς συγγενέσι τοῖς ἀπὸ μητρὸς. Αὐτόθεν μὲν οὖν ὁ νόμος οὐδὲν ὀρθῶται περιέχων σοφὸν ἢ περιττόν· ἐξεταζόμενος δὲ κατὰ βῆθος, εὐρίσκεται δικαίως ὣν ἄξιος ἐπαίνου. Ζητουμένης γὰρ τῆς αἰτίας, δι' ἣν ἄλλοις μὲν τὴν οὐσίαν, ἑτέροις δὲ τὴν τῶν ὀρφανῶν τροφὴν ἐπίſτευſεν, ἐκφαίνεται τις ἐπίνοια τοῦ νομοθέτου περιττή. Οἱ μὲν γὰρ ἀπὸ μητρὸς συγγενεῖς οὐ προσήκοντες τῇ κληρονομίᾳ τῶν ὀρφανῶν, οὐκ ἐπιβουλεύουσιν· οἱ δ' ἀπὸ τοῦ πατρὸς οὐκ εἶσι ἐπιβουλεύσαι μὲν οὐ δύνανται, διὰ τὸ μὴ πιſτεῦεσθαι τοῦ σώματος, τῆς δ' οὐσίας εἰς ἐκείνους καθεκούσης, εἴαν οἱ ὀρφανοὶ τελευτήσωσιν ἢ διὰ νόσον, ἢ τινα ἄλλην περίſταſιν, ἀκριβέστερον οἰκονομήσουσι τὰ χρήματα, ὥς ἰδίας τὰς ἐκ τῆς τύχης ἐλπίδας ἔχοντες.

(C. 16.) Milites ignavos ac desertores non capitia damnavit, sed muliebri vestitu amictos triduum in foro desiderare iussit. Caeterum severitate legum (a quibus tamen corrigendi potestatem, si qua correctione egerent, minime prohibuit,) auctor effecit, ut diuturnum illae vigorem obtinerent.

16. Ἐτερον δὲ ἔθηκε νόμον κατὰ τῶν λιπόντων

τὴν ἐν πολέμῳ τάξιν, ἢ τὸ σύνολον μὴ ἀναλαμβάνοντων
 τὰ ὄπλα ὑπὲρ τῆς παιρίδος. Τῶν γὰρ ἄλλων νο-
 μοθετῶν κατὰ τῶν τοιούτων τεθεικῶτων θάνατον
 τὸ πρόστιμον, οὗτος προσέταξε τοὺς τοιούτους ἐν
 τῇ ἀγορᾷ ἐφ' ἡμέρας τρεῖς καθῆσθαι ἐν ἐυθῆσι γυ-
 ναικείαις. Ὁ δὲ νόμος οὗτος ἅμα μὲν φιλανθρω-
 πότερός ἐστι τῶν παρὰ τοῖς ἄλλοις, ἅμα δὲ λεληθό-
 τως τῷ μεγέθει τῆς ἀτιμίας ἀποτρέπει τοὺς ὁμοίους
 τοῦτοις τῆς ἀναιδρίας· κρεῖττον γὰρ ἐστὶν ἀποθα-
 νεῖν ἢ τοιαύτης ὕβρεως ἐν τῇ πυτρίδι πειραθῆναι·
 ἅμα δὲ καὶ τοὺς ἁμαρτάνοντας οὐκ ἠφάνισεν, ἀλλὰ
 τῇ πόλει πρὸς τὰς πολεμικὰς χρείας ἐτήρησε, διορ-
 θωσομένους τῇ διὰ τῆς ὕβρεως κολάσει καὶ σπεύ-
 σοντας ἐτέροις ἀνδραγαθήμασιν ἐξαλεῖψαι τὴν προ-
 γεγενημένην αἰσχύνην. Διὰ δὲ τῆς ἀποτομίας τῶν
 νόμων διέσωσε τοὺς νόμους ὁ νομοθέτης. Προσέτα-
 ξε γὰρ ἐκ παντὸς τρόπου πείθεσθαι τῷ νόμῳ, κἔν
 ἢ παντελῶς κακῶς γεγραμμένος· διορθοῦν δὲ συνε-
 χώρησε τὸν χρεῖαν ἔχοντα διορθώσεως. Τὸ μὲν γὰρ
 ἠτιᾶσθαι ὑπὸ νομοθέτου, καλὸν εἶναι ὑπελάμβανε,
 τὸ δὲ ὑπὸ ιδιώτου, παντελῶς ἄτοπον, καὶ εἰ ἐπὶ τῷ
 συμφέροντι γίνεται. Καὶ μάλιστα τοῦ τοιούτου
 τρόπου τοὺς ἐν τοῖς δικαστηρίοις τῶν παρανενομη-
 κότων προφάσεις καὶ διανοίας ἀντὶ τῶν ῥητῶν εἰσά-
 γοντας, ἐκώλυσε ταῖς ἰδίαις εὔρεσιλογίαις καταλθεῖν
 τὴν τῶν νόμων ὑπεροχὴν· διὸ καὶ τινες τῶν τοιαύ-
 τας κατηγορίας πεποιημένων πρὸς τοὺς δικαστάς,
 τοὺς δικάζοντας περὶ τῆς τῶν παρανενομηκότων τι-

μωρίας, εἰπεῖν, ὅτι σώζειν ἀναγκαῖον ἢ τὸν νόμον, ἢ τὸν ἄνδρα.

(C. 17. 18.) At temerarios legum abrogandarum conatus cobi-
buit metu strangulationis. Quare toto temporis decursu non nisi
tres leges immutatae vel correctae sunt: una de privatione oculo-
rum, ut, qui *ἑτεροφθάλμῳ* visum ademerit, ei ambo simul oculi
effodiantur; (C. 18.) altera de divortiiis, cui hoc adiectum est, lice-
re uxori, divortium cum marito facturae, inire secunda vota cum
quocumque velit, modo ne iunior sit priori, pariterque, si quia con-
iugem vir eiecerit, ei non licere dimissa iuniorem sibi iungere;
tertia lex de orphanis, sic emendata, ut pro solutione quingenta-
rum drachmarum, quas proximus cognatus, si ducere orbam nollet,
loco dotis erogare debebat, illi necessitas, pupillam ex lege in ma-
trimonium ducendi, imponeretur.

17. Τὸν γοῦν Χαρώνδαν φασὶ παραδοξότατον
νενομοθετηκέναι περὶ τῆς διορθώσεως τῶν νόμων·
ὁρῶντα γὰρ αὐτὸν ἐν ταῖς πλείσταις πόλεσι, διὰ τὸ
πλήθος τῶν ἐπιχειροῦντων ἐπανορθοῦν τοὺς νόμους,
λυμαινομένους μὲν τὰς προὔπαρχούσας νομοθεσίας,
εἰς στάσεις δὲ τὰ πλήθη προσαγομένους, ἰδίῳ τι
καὶ παντελῶς ἐξηλλαγμένον νομοθετῆσαι. Προσέτα-
ξε γὰρ τὸν βουλόμενον διορθῶσαι τινὰ νόμον, ὅταν
ποιῇται τὴν περὶ τῆς διορθώσεως συμβουλίαν, τὸν
ἑαυτοῦ τράχηλον εἰς βρόχον ἐντιθέναι, καὶ μένειν
ἄρχις ἂν ὅτου τὴν κρίσιν ὁ δῆμος περὶ τοῦ διορθου-
μένου νόμου ποιήσεται· κἄν μὲν ἡ ἐκκλησία προς-
δεξῇται τὸν ὕστερον γραφόμενον, ἀπολύεσθαι τὸν
εἰσηγησάμενον· ἐὰν δὲ ἄκυρον ποιήσεται τὴν διόρ-
θωσιν, παραχρῆμα θνήσκειν ὑπὸ τοῦ βρόχου σφιγ-
γόμενον. Τοιαύτης δὲ κατὰ τὴν διόρθωσιν τῆς νο-
μοθεσίας οὔσης, καὶ τοῦ φόβου τοὺς νεωτέρους νο-
μοθέτας κολάζοντος, οὐδεὶς ἐτόλμα περὶ νόμων διορ-
θώσεως φωνὴν προΐεσθαι. Ἐν παντὶ δὲ τῷ μετὰ

ταῦτα χρόνῳ παρὰ τοῖς Θουρίοις τρεῖς οἱ πάντες
 εἰσηγοῦνται διορθωθῆναι, διὰ τινας ἀνγκαίως πε-
 ριστάσεις ἐπὶ τὴν ὑπὲρ τῆς διορθώσεως συμβουλίαν
 παραγενέσθαι. Νόμου γὰρ ὄντος, εἴν τις τινος
 ὀφθαλμὸν ἐκκόψῃ, ἀντεκκόπτεσθαι τὸν ἐκείνου,
 ἑτερόφθαλμός τις ἐκκοπὴς τὸν ὀφθαλμόν, καὶ στε-
 ρηθεὶς ὅλης τῆς ὁράσεως, τὸν μὲν ἀντεκκόψαι, τὸν
 δρῶσαντα δ' ἔλαισον ὑπέκλιβε πρόστιμον ἐκτί-
 σιν· τυφλώσαντα γὰρ ἓνα τῶν πολιτῶν, εἰ τὸ
 κατὰ νόμον πρόστιμον ὁ πρῶτος ὑπομείοι, μὴ
 τετευχέναι τῆς ἴσης συμφορᾶς· δίκαιον οὖν εἶναι
 τὸν ἑτερόφθαλμον τὴν ὕβρισιν ἀφελόμενον, ἀμ-
 φοτέρους ἐκκόπτεσθαι τοὺς ὀφθαλμούς, εἰ μέλλοι
 τὴν ἴσιν ἀναδέχεσθαι τιμωρίαν. Διὸ καὶ περιελγῇ
 γενόμενον τὸν ἑτερόφθαλμον ἡποτολμῆσαι λόγον ἐν
 ἐκκλησίᾳ διαθέσθαι περὶ τῆς ἰδίας συμφορᾶς, ἅμα
 μὲν τοῖς πολίταις ἀποδυρόμενον τὴν ἰδίαν ἀτυχίαν,
 ἅμα δὲ συμβουλευόντα τοῖς πλήθεσι διορθώσασθαι
 τὸν νόμον· ἰέλος δὲ δύντα τὸν τράχηλον εἰς βρόχον,
 ἐπιτυχόντα τῇ συμβουλίᾳ, ἀκρυῶσαι μὲν τὸν ὑπάρ-
 χοντα νόμον, βεβαιῶσαι δὲ τὸν διορθωθέντα, καὶ
 διὰ τοῦτο φυγεῖν τὸν τοῦ βρόχου θάνατον.

18. Δεύτερος δὲ διορθώθη νόμος ὁ διδοὺς ἐξου-
 σίαν τῇ γυναικὶ ἀπολύειν τὸν ἄνδρα, καὶ συνοικεῖν
 ᾧ ἂν βούληται. Τῶν γὰρ προβεβηκότων τῇ ἡλικίᾳ
 τις ἔχων γυναῖκα νεωτέραν, καὶ καταλειφθεὶς, συνε-
 βούλευε τοῖς Θουρίοις διορθῶσαι τὸν νόμον, καὶ
 προσγράψαι, τὴν καταλιποῦσαν ἄνδρα συνοικεῖν ᾧ
 ἂν βούληται, μὴ νεωτέρῳ τοῦ προτέρου· ὁμοίως δὲ

καὶν ἀνὴρ ἐκβάλλῃ γυναῖκα, μὴ γαμεῖν ἄλλην νεωτέραν ταύτης τῆς ἐκβληθείσης. Εὐστοχήσας δ' ἐν τῇ συμβουλίᾳ, καὶ ἀκυρώσας τὸν πρότερον νόμον, διέφυγε μὲν τὸν ἐκ τοῦ βρόχου κίνδυνον, τῆς δὲ γυναικὸς κωλυθείσης νεωτέρῳ συνοικῆσαι, πάλιν ἔγημε τὸν ἀπολυθέντα. Τρίτος δὲ νόμος διωρθώθη ὁ περὶ τῶν ἐπικλήρων, ὁ καὶ παρὰ Σόλωνι κείμενος. Ἐκέλευε γάρ τῇ ἐπικλήρῳ ἐπιδικιάζεσθαι τὸν ἔγγιστα γένους, ὡσαύτοις δὲ καὶ τὴν ἐπὶ κληρὸν ἐπιδικιάζεσθαι τοῦ ἀγχιστεῖ, ἢ ἢν ἀνάγκη συνοικεῖν, ἢ πεντακοσίας ἐκτίσαι δραχμὰς εἰς προικὸς λόγον τῇ πενιχοῦ ἐπικλήρῳ. Ὁρφανὴ γὰρ τες εὐγενὲς ἐπὶ κληρος, ἀπορουμένη παντελῶς κατὰ τὸν βίον, καὶ διὰ τὴν περὶαν οὐ δυναμένη συνοικῆσαι, κατέφυγεν ἐπὶ τὸν δῆμον, [καὶ] μετὰ δακρύων ἐκθεμένη τὴν ἑαυτῆς ἐρημίαν τε καὶ καταφρόνησιν, πρὸς δὲ τοῦτοις ὑπογραψαμένη τὴν διορθώσιν τοῦ νόμου, ὥστε ἀντὶ τῆς ἐκτίσεως τῶν πεντακοσίων δραχμῶν γράψαι συνοικεῖν κατ' ἀνάγκην τὸν ἀγχιστια γένους τῇ ἐπιδικασθείσῃ ἐπικλήρῳ· τοῦ δὲ δήμου διὰ τὸν ἔλεον ψηφισαμένου διορθῶσαι τὸν νόμον, ἡ μὲν ὀρφανὴ τὸν ἐκ τοῦ βρόχου κίνδυνον ἐξέφυγεν, ὁ δ' ἀγχιστεὺς πλούσιος ὢν, ἡγαγκάσθη γῆμαι γυναῖκα πενιχοῦν ἐπὶ κληρὸν ἄνευ προικός.

(C. 19) Charondas, quod imprudens in concionem cum gladio prodierat, a malevolis quibusdam notatus criminis obiectione, ipse legi suae satisfaciens, confestim gladio se transfixit. Idem alii de Diocle Syracusano (cf. XIII, 33.) referunt.

19. Λέιπεται δ' ἡμῖν εἰπεῖν ὑπὲρ τῆς τοῦ Χαρώνδου τελευτῆς, καθ' ἣν ἰδιόν τι καὶ παράδοξον

αὐτῇ συνέβη. Ἐπὶ γὰρ τὴν χώραν ἐξιὼν μετὰ Ξιφιδίου διὰ τοὺς ληστὰς, καὶ κατὰ τὴν ἐπάνοδον ἐκκλησίαις συνεσιώσης καὶ ταραχῆς ἐν τοῖς πλήθεσι, προέστη πολυπραγμονῶν τὰ κατὰ τὴν σιάν. Νομοθετηκῶς δ' ἦν μηδένα μετ' ὅπλου ἐκκλησιάζειν· καὶ ἐπιλαθόμενος ὅτι τὸ ξίφος παρῆξωσται, παρέδωκεν ἐχθροῖς τισὶν ἀφορμὴν κατηγορίας. Ὡν ἐνὸς ἐπὶόντος, καταλέλυκας τὸν ἴδιον νόμον, Μιᾶ Δί', εἰπεῖν, ἀλλὰ κύριον ποιήσω· καὶ σπασάμενος τὸ ξιφίδιον, ἐαυτὸν ἀπέσφαζεν. Ἕνιοι δὲ τῶν συγγραφέων τὴν προᾶξιν ταύτην περιτιθέασι Διοκλεῖ, τῷ Συρακουσίων νομοθέτῃ. Ἡμεῖς δὲ ἀρκούντως τὰ περὶ Χαρώνδαν τὸν νομοθέτην διεληλυθότες, βροχέα βουλούμεθα καὶ περὶ Ζηλεύκου τοῦ νομοθέτου διελθεῖν, διὰ τε τὴν ὁμοίαν προαίρεσιν τοῦ βίου, καὶ τὸ γεγονέναι τοὺς ἄνδρας ἐν πύλεσιν ἀστυγεί-
ταισι.

(C. 20.) Adiungitur notitia vicinae urbis legislatoris, Zaleuci Iacrensis, discipuli Pythagorae. Is leges suas religione, tamquam fundamento, nixus, iustitiam commendavit, implacabile odium prohibuit, et a magistratibus superbiam partiumque studium abesse iussit.

20. Ζάλευκος τοίνυν ἦν τὸ γένος ἐκ τῆς Ἰταλίας, Λοκρός, ἀνὴρ εὐγενὴς καὶ κατὰ παιδείαν τεθναυμασμένος, μαθητὴς δὲ Πυθαγόρου τοῦ φιλοσόφου. Οὗτος πολλῆς ἀποδοχῆς τυγχάνων ἐν τῇ πατρίδι, νομοθέτης ἤρέθη, καὶ καταβαλλόμενος ἐξ ἀρχῆς καινὴν νομοθεσίαν, ἤρξατο πρῶτον περὶ τῶν ἐπουρανίων θεῶν. Εὐθὺς γὰρ ἐν τῷ προοιμίῳ τῆς ὅλης νομοθεσίας ἔφη δεῖν τοὺς κατοικοῦντας ἐν τῇ πόλει, πάντων πρῶτον ὑπολαβεῖν καὶ πεπεισθαι θεοὺς εἰ-

ναι, καὶ ταῖς διανοίαις ἐπισκοπεῖν τὸν οὐρανόν, καὶ τὴν διακόσμησιν καὶ τάξιν κρίνειν, οὐ τύχης οὐδ' ἀνθρώπων εἶναι ταῦτα τὰ κατασκευάσματα· σέβεσθαι τε τοὺς θεοὺς, ὥς πάντων τῶν ἐν τῷ βίῳ καλῶν καὶ ἀγαθῶν αἰτίους ὄντας τοῖς ἀνθρώποις· ἔχειν δὲ καὶ τὴν ψυχὴν καθαρὰν πάσης κακίας, ὥς τῶν θεῶν οὐ χαιρόντων ταῖς τῶν πονηρῶν θυσίαις τε καὶ δαπάναις, ἀλλὰ ταῖς τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν δικαίαις τε καὶ καλαῖς ἐπιτηδεύσεσι. Διὰ δὲ τοῦ προοιμίου προκαλεσάμενος τοὺς πολίτας εἰς εὐσέβειαν καὶ δικαιοσύνην, ἐπέξευξε προστάτων ῥηθέντα τῶν πολιτῶν ἐχθρὸν ἀκατάλλακτον ἔχειν, ἀλλ' οὕτω τὴν ἐχθραν ἀναλαμβάνειν, ὥς ἥξοντα πάλιν εἰς σύλλυσιν καὶ φιλίαν· τὸν δὲ παρ' αὐτὰ ποιοῦντα, διαλαμβάνεσθαι παρὰ τοῖς πολίταις ἀνήμερον καὶ ἄγριον τὴν ψυχὴν. Τοὺς δὲ ἄρχοντας παρεκελεύετο μὴ εἶναι αὐθάδεις μηδὲ ὑπερηφάνους, μηδὲ κρίνειν πρὸς ἐχθραν ἢ φιλίαν. Ἐν δὲ τοῖς κατὰ μέρος νομοθετήμασι πολλὰ παρ' ἑαυτοῦ προσεξεῦρε μάλα σοφῶς καὶ περιττῶς.

(C. 21.) Ingeniose idem vituperio probri mulieres ab intemperantia, viros a pernicioso luxu avertit, aliaque, quae contractus cunctasque vitae controversias spectant, lege compescuit.

21. Τῶν γὰρ ἄλλων ἀπάντων ἀμαρτανουσῶν γυναικῶν ἀργυρικᾶς ζημίας τεταχότων, οὗτος φιλοτέχνῳ προστίμῳ τὰς ἀκολασίας αὐτῶν διωρθώσατο. Ἐγραψε γὰρ οὕτω· γυναικὶ ἐλευθέρᾳ μὴ πλείῳ ἀκολουθεῖν μιᾷς θεραπαινίδος, εἰ μὴ μεθύῃ· μηδὲ ἐξιέναι νυκτὸς ἐκ τῆς πόλεως, εἰ μὴ μοιχευομένην· μηδὲ περιτίθесθαι χρυσία, μηδὲ ἐσθῆτα παρυφα.

σμένην, ἐὰν μὴ ἦ ἑταίρα. Μηδὲ τὸν ἄνδρα φορεῖν
 δακτύλιον ὑπόχρυσον, μηδὲ ἱμάτιον ἰσομυλήσιον,
 ἐὰν μὴ ἑταιρεύηται, ἢ μοιχεύηται. Διὸ καὶ ὀργδίως
 ταῖς τῶν προστίμοις αἰσχροῦς ὑπεξαίρεσεν ἀπέστρεψε
 τῆς βλαβεροῦς τραγῆς καὶ ἀκολασίας τῶν ἐπιτηδευ-
 μάτων· οὐδεὶς γὰρ ἐβούλετο, τὴν αἰσχρὴν κόλασιν
 ὁμολογήσας, καταγέλαστος ἐν τοῖς πολίταις εἶναι.
 Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα τῶν συμβολαίων, καὶ τῶν ἄλλων
 τῶν κατὰ τὸν βίον ἀμφισβητούντων, καλῶς ἐνομο-
 θέτησε, περὶ ὧν ἡμῖν μακρὸν ἂν εἴη γράφειν, καὶ
 τῆς ὑποκειμένης ἱστορίας ἀντίκειναι· διόπερ ἐπὶ τὰ
 συνεχῇ τοῖς προειρημένοις ἀναβιβάσομεν τὸν λόγον.

(C. 22.) Olymp. LXXXIII, 4, a. C. 443. Arch. Isysmachide,
 Coss. T. Menenio et P. Sestio Capitolino Sybaritae reliqui, qui ad
 Tracentum Iluvium se recuperant, a Bruttiis deleti. Athenienses in
 recuperatam Euboeam, Hestiacis expulsis, civium coloniam mī-
 lunt.

22. Ἐπ' ἄρχοντος γὰρ Ἀθήνησι Λυσισμαχίδου
 Ῥωμαῖοι μὲν ὑπάτους κατέστησαν Τίτον Μενήνιον
 καὶ Πόπλιον Σήστιον Καπειωλῖνον· ἐπὶ δὲ τούτων
 διαφυγόντες τὸν ἐν τῇ στάσει κίνδυνον Συβαρῖται,
 περὶ τὸν Τράεντα ποταμὸν κατέκχησαν· καὶ χρόνον
 μὲν τινα διέμειναν, ἔπειθ' ὑπὸ Βρειτίων ἐκβληθέν-
 τες ἀνηρέθησαν. Κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα Ἀθηναῖοι
 τὴν Εὐβοίαν ἀνακτησάμενοι, καὶ τοὺς Ἑστιαεῖς ἐκ
 τῆς πόλεως ἐκβαλόντες, ἰδίαν ἀποικίαν εἰς αὐτὴν
 ἐξέπεμψαν, Περικλέους στρατηγούντος· χιλίους δὲ
 οἰκήτορας ἐκπέμψαντες, τὴν τε πόλιν καὶ τὴν χώραν
 κατεκληροῦχυσαν.

(C. 20.) Olymp. LXXXIV, 1. a. C. 442. Arch. Praxitela, Romae decemviri legibus scribendis creantur. Thurii et Tarentin mutuis se bellis infestant.

23. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Πραξιτέλους Ολυμπιάς μὲν ἤχθη τετάρτη πρὸς ταῖς ὀγδοήκοντα, καθ' ἣν ἐνίκα στιάδιον Κρίσων Ἱμεραῖος· ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ δέκα ἄνδρες κατεστιάθησαν νομογράφοι, Πόπλιος Κλώδιος Ῥηγιλλανός, Τίτος Μινούκιος, Σπόριος Οὔετούριος, Γάϊος Ἰούλιος, Γάϊος Σουλπίκιος, Πόπλιος Σήστιος, Ῥωμύλος, Σπόριος, Ποστούμιος, Καλβίνιος· οὗτοι τοὺς νόμους συνετέλεσαν. Ἐπὶ δὲ τούτων Θούριοι μὲν διαπολεμοῦντες πρὸς Ταρυντίνους, τὰς ἀλλήλων χώρας ἐπόρθουν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν· καὶ πολλὰς μὲν μικρὰς μάχας καὶ ἀκροβολισμοὺς ἐποίησαντο, ἀξιόλογον δὲ προὔξιν οὐδεμίαν συνετέλεσαν.

(C. 24.) Olymp. LXXXIV, 2. a. C. 441. Arch. Lysania, Romae iterum decemviri legum scribendarum creantur. Vnum ex his, Ap. Claudium, virginis plebeiae stuprandae libido cepit. Qui pretio ac spe perlicere eam adortus, postquam omnia pudore septa animadvertenterat, ad crudele et superbamque vim animum convertit. Abducitur puella mancipium. Pater, L. Virginus, ut contumeliam arceat, ab lanio cultro arcepto, pectus filiae transfigit. Magnus inde in castris motus: armati noctu Romam irrumpunt, et Aventinum insidunt.

24. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Λυσανίου Ῥωμαῖοι πάλιν δέκα ἄνδρας νομοθέτας εἵλοντο, Ἀππίον Κλώδιον, Μάρκον Κορνήλιον, Λεύκιον Μινούκιον, Γάϊον Σέργιον, Κόιντον, Πόπλιον, Μάνιον, Ῥαβολήϊον, Σπόριον, Οὔετούριον. Οὗτοι δὲ τοὺς νόμους οὐκ ἠδυνήθησαν συντελέσαι. Εἷς δ' ἐξ αὐτῶν ἐρασθεὶς εὐγενοῦς παρθένου πενιχρῆς, τὸ μὲν πρῶτον χρήμασι διαφθεῖραι τὴν κόρην ἐπεβόλετο·

ὥς δ' οὐ προσεῖχεν ἐκείνη τοῦτω, ἐπαπέστειλε συκοφάντας ἐπ' αὐτήν, προστάξας ἄγειν εἰς δουλείαν. Τοῦ δὲ συκοφάντου φήσαντος ἰδίαν αὐτοῦ εἶναι δούλην, καὶ πρὸς τὸν ἄρχοντα καταστήσαντος δου-
λαγωγεῖν, προσαγαγὼν κατηγόρησεν ὥς δούλης. Τοῦ δὲ διακούσαντος τῆς κατηγορίας, καὶ τὴν κόρην ἐγχειρίσαντος, ἐπιλαβόμενος ὁ συκοφάντης, ἀπήγαγεν ὥς ἰδίαν δούλην. Ὁ δὲ πατήρ τῆς παρθένου παμίων καὶ δεινοπαθῶν, ὥς οὐδεὶς αὐτῇ προσεῖχε, παραπο-
ρευόμενος κατὰ τύχην παρὰ κρεοπώλιον, ἄρπασας τὴν παρακειμένην ἐπὶ τῆς στανίδος κοπίδα, ταύτῃ πατάξας τὴν θυγατέρα ἀπέκτεινεν, ἵνα μὴ τῆς ὕβρεως λάβῃ πείραν· αὐτὸς δ' ἐκ τῆς πύλεως ἐκπηδήσας, ἀπῆλθε πρὸς τὸ στρατόπεδον, τὸ ἐν τῷ Λαγαμδίῳ καλουμένῳ τότε ὑπάρχον· καταφυγὼν δὲ ἐπὶ τὸ πλῆ-
θος, καὶ μετὰ δακρύων τὴν καθ' αὐτὸν συμφορὰν ἀπαγγέλλας, ἅπαντας εἰς ἔλεον ἤγαγε καὶ πολλὴν συμπάθειαν. Πάντων δ' ἐπιβοηθεῖν τοῖς ἡτυχηκό-
σιν ὀρμησάντων, μετὰ τῶν ὀπλων νυκτὸς εἰς τὴν Ῥώμην εἰσέπεσον. Οὗτοι μὲν οὖν κατελάβοντο λό-
φον τὸν ὀνομαζόμενον *Αὐεντῖνον*.

(C. 25.) Intestina tandem discordia sopitur, accepta a patriciis conditione, ut decem quotannis tribuni plebis, et alter de plebe consul creentur. (Plura hic Scriptor miscuit)

25. Ἄμα δ' ἡμέρᾳ γνωσθείσης τῆς τῶν στρα-
τιωτῶν μισοπονηρίας, οἱ μὲν δέκα νομογράφοι βοη-
θοῦντες τῷ συνάρχοντι συνῆγον πολλοὺς τῶν νέων,
ὥς διὰ τῶν ὀπλων κριθησόμενοι· μεγάλης δ' ἐμπε-
σοῦσης φιλοτιμίας, οἱ χαριέστατοι τῶν πολιτῶν,
προσώμενοι τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου, διεπρεσβεύ-

σαντο πρὸς ἀμφοτέρους περὶ συλλύσεως, καὶ μετὰ πολλῆς σπουδῆς ἐδέοντο λῆξαι τῆς στάσεως, καὶ μὴ περιβαλεῖν τὴν πατρίδα μεγάλαις συμφοραῖς. Τέλος δὲ πεισθέντων ἁπάντων, ὁμολογίαις ἔθεντο πρὸς ἀλλήλους, ὥστε δέκα αἰρεῖσθαι δημάρχους μεγίστας ἔχοντας ἐξουσίας τῶν κατὰ πόλιν ἀρχόντων, καὶ τούτους ὑπάρχειν οἷον ἐφύλακας τῆς τῶν πολιτῶν ἐλευθερίας· τῶν δὲ καὶ ἐνιαυτὸν γινομένων ὑπάτων τὸν μὲν ἓνα ἐκ τῶν πατρικίων αἰρεῖσθαι, τὸν δ' ἓνα πάντως ἀπὸ τοῦ πλήθους καθίστασθαι· ἐξουσίας οὗσης τῷ δήμῳ καὶ ἀμφοτέρους τοὺς ὑπάτους ἐκ τοῦ πλήθους αἰρεῖσθαι. Τοῦτο δ' ἔπραξαν ταπεινῶσαι σπεύδοντες τὴν τῶν πατρικίων ὑπεροχὴν. Οἱ γὰρ ἄνδρες οὗτοι, διὰ τε τὴν εὐγένειαν καὶ τὸ μέγεθος τῆς ἐκ προγόνων αὐτοῖς παρακολουθοῦσης δόξης, ὥσεί τινας κύριοι τῆς πόλεως ὑπῆρχον. Ἐν δὲ ταῖς ὁμολογίαις προσέκειτο, τοῖς ἄρξαισι δημάρχους τὸν ἐνιαυτὸν ἀντικαθιστάναι πάλιν δημάρχους τοὺς ἴσους, ἢ τοῦτο μὴ πράξαντας, ζῶντας κατακαυθῆναι· εἰάν δὲ οἱ δήμαρχοι μὴ συμφωνῶσι πρὸς ἀλλήλους, κύριοι εἶναι τὸν ἀνὰ μέσον κείμενον μὴ κωλύεσθαι. Τὴν μὲν οὖν ἐν Ῥώμῃ στάσιν τοιαύτης συλλύσεως τυχεῖν συνέβη.

(C. 26.) Olymp. LXXXIV, 3. a. C. 440. Arch. Diphilo, Coss. M. Horatio et L. Valerio Potilo, interpellatae seditione leges tandem perlatae, et duodecim tabulis aeneis incisae sunt. Una tum pace omnes populi fruebantur, conventusque solennes cum ludis et sacris Deorum epulis, aliaque ad felicitatem societatis humanae, ubique vigeabant.

26. Ἐπ' ἀρχοντος δ' Ἀθηνησι Διφίλου Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Κάγκον Ὀράτιον καὶ Λεύκιον

Οὐκλέριον Τούρπινον. Ἐπὶ δὲ τούτων ἐν τῇ Ῥώμῃ
 τῆς νομοθεσίας διὰ τὴν σιτικαὶν ἄσυντελέστου γενο-
 μένης, οἱ ὕπατοι συνετέλεσαν αὐτήν. Τῶν γὰρ κα-
 λουμένων δώδεκα πινάκων οἱ μὲν δέκα συνετελέσθη-
 σαν, τοὺς δ' ὑπολειπομένους δύο ἀνέγραψαν οἱ
 ὕπατοι· καὶ τελεσθείσης τῆς ὑποκειμένης νομοθε-
 σίας, ταύτην εἰς δώδεκα χαλκοῦς πίνακας χαράξαν-
 τες οἱ ὕπατοι, προσήλωσαν τοῖς πρὸ τοῦ βουλευτη-
 ρίου τότε κειμένοις ἐμβόλοις. Ἡ δὲ γραφεῖσα νομο-
 θεσία, βραχείως καὶ ἀπερίττως συγκειμένη, διέμεινε
 θαυμαζομένη μέχρι τῶν καθ' ἡμῶς καιρῶν. Τούτων
 δὲ πραττομένων, τὰ πλεῖστα τῶν κατὰ τὴν οἰκουμέ-
 νην ἐθνῶν ἐν ἡσυχίᾳ ὑπῆρχε, πάντων σχεδὸν εἰρήνην
 ἄγοντων. Οἱ μὲν γὰρ Πέρσαι διττὰς συνθήκας εἶ-
 χον πρὸς τοὺς Ἕλληνας, τὰς μὲν πρὸς Ἀθηναίους
 καὶ τοὺς συμμάχους αὐτῶν, ἐν αἷς ἦσαν αἱ κατὰ τὴν
 Ἀσίαν Ἑλληνίδες πόλεις αὐτόνομοι· πρὸς δὲ τοὺς
 Λακεδαιμονίους ὕστερον ἐγράφησαν, ἐν αἷς τοῦναν-
 τίον ἦν γεγραμμένον, ὑπηκόους εἶναι τοῖς Πέρσαις
 τὰς κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἑλληνίδας πόλεις. Ὁμοίως δὲ
 καὶ τοῖς Ἕλλησι πρὸς ἄλλήλους ὑπῆρχεν εἰρήνη, συν-
 τεθειμένων τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν Λακεδαιμονίων
 σπονδᾶς τριακονταετείς. Ὁμοίως δὲ καὶ τὰ κατὰ
 τὴν Σικελίαν εἰρηνικὴν εἶχε κατάστασιν, Καρχηδο-
 νίων μὲν πεποιημένων συνθήκας πρὸς Γέλωνα, αὐ-
 τῶν δὲ τῶν κατὰ τὴν Σικελίαν πόλεων Ἑλληνίδων
 τὴν ἡγεμονίαν Συρακουαίοις συγκεχωρηκότων, καὶ
 τῶν Ἀκραγαντίνων μετὰ τὴν ἥτιαν τὴν γενομένην
 περὶ τὸν Ἰμέραν ποταμόν, συλλελυμένων πρὸς τοὺς

Συρακουσίους. Ψύχαζε δὲ καὶ τὰ κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἔθνη καὶ Κελτικὴν, ἔτι δ' Ἰβηρίαν καὶ τὴν ἄλλην σχεδὸν ἅπασαν οἰκουμένην. Διόπερ πολεμικὴ μὲν καὶ ἀξία μνήμης πρῶξις οὐδεμία συνετελέσθη κατὰ τούτους τοὺς χρόνους· εἰρήνη δὲ μία συνετελέσθη, καὶ πανηγύρεις καὶ ἀγῶνες, καὶ θεῶν θυσίαι, καὶ τᾶλλα τὰ πρὸς εὐδαιμονίαν ἀνήκοντα παρὰ πᾶσιν ἐπεπόλαζεν.

(C. 27. 28.) Olymp. LXXXIV, 4. a. C. 439. Arch. Timocle, Cosa. Larte Herminio et T. Virginio Tricosto, Samii de Prie-ne cum Milesiis contendunt, et ab Atheniensibus deciscunt. Donat eos Pericles, qui stipendio iis imposito, pueros obsides Lem-niorum fidei permittit, institutoque populari regimine, Athenas redit. Grevis debiac in Samo tumultus, aliis democratiam, aliis aristocratiam cupientibus. Illi, Persiciis auxiliis instructi, noctu urbem invadunt, adversam factionem eiciunt, reductisque obsidi-bus, apertos se hostes Atheniensibus profitentur. Iterum navali proelio vincit Pericles. Qui Sami obsidionem aggressus, dum Phoe-nicum navibus, quas Persae auxilio Samiis miserant, occurrebat, (C. 28.) Ii reliquas eius naves victores invadunt. Audita suorum clade, Pericles maioribus copiis adhibitisque tum primo machinis bellicis, quas Artemo invenerat, Samum expugnavit. Multatis de-fectionis auctoribus, democratia restituta est.

27. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθηνησὶ Τιμοκλέους Ῥω-μαῖοι μὲν κατέστησαν ὑπᾶντος Λαγῖνον Ἑρμίνιον καὶ Τίτον Σιτροτίριον Σιτρούκτιω· ἐπὶ δὲ τούτων Σάμιοι μὲν πρὸς Μιλησίους περὶ Ηριήνης ἀμφισ-βητήσαντες, εἰς πόλεμον κατέστησαν· ὁρῶντες δὲ τοὺς Ἀθηναίους ταῖς εὐνοίαις διαφέροντας πρὸς Μιλησίους, ἀπέστησαν ἀπ' αὐτῶν. Οἱ δὲ Περικλέα προχειρισάμενοι στρατηγόν, ἐξέπεμψαν ἐπὶ τοὺς Σα-μίους, ἔχοντα τριήρεις τεσσαράκοντα. Οὗτος δὲ πλεύσας, ἐπὶ τε τὴν Σάμον παρεισελθὼν, καὶ τῆς πόλεως ἐγκρατὴς γενόμενος, κατέσκηψε δημοκρατίαν ἐν αὐτῇ· πραξάμενος δὲ παρὰ τῶν Σαμίων ὀγδοή-

κοντα τάλαντα, καὶ τοὺς ἴσους ὁμήρους παῖδας λα-
 βῶν, τούτους μὲν παρέδωκε τοῖς Ἀθηναίοις, αὐτὸς δ'
 ἐν ὀλίγαις ἡμέραις ἵππαρα συντετελεώς, ἐπιανῆλθεν
 εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἐν δὲ τῇ Σύμῳ σιάνσεως γενομέ-
 νης, καὶ τῶν μὲν αἰρουμένων τὴν δημοκρατίαν, τῶν
 δὲ βουλομένων τὴν ἀριστοκρατίαν εἶναι, ταραχὴ
 πολλή τὴν πόλιν ἐπέτρε. Τῶν δ' ἐναντιουμένων τῇ
 δημοκρατίᾳ διαβάντων εἰς τὴν Ἀσίαν, καὶ πορευ-
 θέντων εἰς Σάρδεϊς πρὸς Πισσοῦθνην τὸν τῶν Περ-
 σῶν σατράπην περὶ βοηθείας, ὁ μὲν Πισσοῦθνης
 ἔδωκεν αὐτοῖς στρατιώτας ἑπτακοσίους, ἐλπίζων τῆς
 Σύμου διὰ τούτων κυριεύσειν· οἱ δὲ Σύμιοι μετὰ
 τῶν δοθέντων αὐτοῖς στρατιωτῶν νυκτὸς πλεύσαν-
 τες εἰς τὴν Σύμον, ἔλαθόν τε τὴν πόλιν παρελθ-
 θόντες, συνεργούντων τῶν πολιτῶν, ῥαδίως τ' ἐκρί-
 τισαν τῆς Σύμου, καὶ τοὺς ἀντιπράττοντας αὐτοῖς
 ἐξέβαλον ἐκ τῆς πόλεως· τοὺς δ' ὁμήρους ἐκκλέψαν-
 τες ἐκ τῆς Δήμου, καὶ τὰ κατὰ τὴν Σύμον ἀσφα-
 λισάμενοι, φανερώς ἑαυτοὺς ἀπέδειξαν πολυμίους
 τοῖς Ἀθηναίοις. Οἱ δὲ πάλιν Περικλέα προχειρισά-
 μενοι στρατηγόν, ἐξέπεμψαν ἐπὶ τοὺς Σαρμίους μετὰ
 νεῶν ἐξήκοντα. Μετὰ δὲ ταῦθ' ὁ μὲν Περικλῆς ναυ-
 μαχήσας πρὸς ἑβδομήκοντα τριήρεις, ἐνίκησε τοὺς
 Σαρμίους· μεταπεμψάμενος δὲ παρὰ Χίων καὶ Μι-
 τυληναίων ναῦς πέντε καὶ εἴκοσι, μετὰ τούτων ἐπο-
 λιόρησε τὴν Σύμον. Μετὰ δὲ τινας ἡμέρας Περικ-
 κλῆς μὲν καταλιπὼν μέρος δυνάμειος ἐπὶ τῆς πολιορ-
 κίας, ἀνέξενεν ἀπαντήσων ταῖς Φοινίσσαις ναυσίν,
 ὥς οἱ Πέρσαι τοῖς Σαρμίοις ἦσαν ἀπιστιακότες.

28. Οἱ δὲ Σάμιοι, διὰ τὴν ἀνιάξενον τοῦ Περι-
κλέους, νομίζοντες ἔχειν καιρὸν ἐπιτήδειον εἰς ἐπι-
θesis ταῖς ἀπολελειμμέναις ναυσίν, ἐπέπλευσαν εἰς
αὐτάς, καὶ νικήσαντες τῇ ναυμαχίᾳ, φρονήματος
ἐπληροῦντο. Ὁ δὲ Περικλῆς ἀκούσας τὴν τῶν ἰδίων
ἦτιαν, εὐθὺς ὑπέστρεψε, καὶ στόλον ἀξιόλογον ἡ-
θροισε, βουλούμενος εἰς τέλος συντρίψαι τὸν τῶν
ἐναντίων στόλον. Ταχὺ δ' ἀποστειλάντων Ἀθη-
ναίων μὲν ἐξήκοντα τριήρεις, Χίων δὲ καὶ Μιτυλη-
ναίων τριάκοντα, μεγάλην ἔχων δύναμιν, συνεστή-
σατο τὴν πολιορκίαν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατ-
ταν, συνεχεῖς ποιοῦμενος προσβολάς. Κατεσκεύασε
δὲ καὶ μηχανὰς πρῶτος τῶν πρὸ αὐτοῦ, τοὺς τε ὀνο-
μαζομένους κριοὺς καὶ χελώνας, Ἀρτέμιδος τοῦ Κλα-
ζομενίου κατασκευάσαντος. Ἐνεργῶς δὲ πολιορκή-
σας τὴν πόλιν, καὶ ταῖς μηχαναῖς καταβυλῶν τ
τείχῃ, κύριος ἐγένετο τῆς Σάμου· κολάσας δὲ τοὺς
αἰτίους, ἐπράξατο τοὺς Σαμίους τὰς εἰς τὴν πολιορ-
κίαν γεγεννημένας δαπάνας, τιμησάμενος αὐτὰς τα-
λάντων διακοσίων· παρείλετο δὲ καὶ τὰς ναῦς αὐτῶν,
καὶ τὰ τείχη κατέσκαψε, καὶ τὴν δημοκρατίαν κατα-
στήσας, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα. Ἀθηναίοις δὲ
καὶ Λακεδαιμονίοις μέχρι τούτων τῶν χρόνων αἱ
τριακονταετῆς σπονδαὶ διέμειναν ἀσάλευτοι. Καὶ
ταῦτα μὲν ἐπράχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν.

(C. 29.) Olymp. LXXXV, 1. a. C. 438. Arch. Myrichide, Coss.
J. Julio et M. Geganio, moritar Ducetius, vindex Siculorum bar-
barorum, qui imperium affectarat Syracusani, occupatis multis
urbibus, ipsaque Trinacrea, viris ad gerendum imperium idoneis
plena, subicere sibi totam Siciliam meditabantur.

29. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθηναῖοι Μυριχίδου Ῥω-

μαῖοι μὲν κατέστησαν ὑπάρχοντες Λεύκιον Ἰούλιον καὶ
 Μάρκον Γεγάρκιον· Ἰπλεῖοι δ' ἤγαγον Ὀλυμπιάδα
 πέμπτην πρὸς ταῖς ὀγδοήκοντα, ἐν ᾗ ἐνῖκα Κρίων
 Ἰμεραῖος τὸ δεύτερον. Ἐπὶ δὲ τούτων κατὰ τὴν Σι-
 κελίαν Δουκέτιος μὲν, ὁ γεγωνὶς τῶν Σικελικῶν πό-
 λεων ἡγεμὼν, τὴν τῶν Καλλαιτῶν πατριίδα κατέ-
 στησε, καὶ πολλοὺς εἰς αὐτὴν οἰκίζων οἰκήτορας, ἀν-
 τεποιήσατο μὲν τῆς τῶν Σικελῶν ἡγεμονίας, μεσο-
 λαβηθεὶς δὲ νόσῳ, τὸν βίον κατέστρεψε. Συρακού-
 σιοι δὲ πάσας τὰς τῶν Σικελῶν πόλεις ὑπηκόους
 ποιησάμενοι, πλήν τῆς ὀνομαζομένης Τρινακίης,
 ἔγνωσαν ἐπὶ ταύτην στρατεύειν· σφόδρα γὰρ ὑπώ-
 πτενον τοὺς Τρινακίους ἀντιλήψεσθαι τῆς τῶν ὁμο-
 θυνῶν Σικελῶν ἡγεμονίας. Ἡ δὲ πόλις αὕτη πολλοὺς
 καὶ μεγάλους ἄνδρας εἶχεν, ἀεὶ τὸ πρωτεῖον ἐσχη-
 κυῖα τῶν Σικελικῶν πόλεων. Ἦν γὰρ ἡγεμόνων ἡ
 πόλις αὕτη πλήρης, μέγα φρονούντων ἐπ' ἄνδρῃα.
 Διὸ καὶ πάσας τὰς δυνάμεις ἀθροίσαντες ἐκ τῶν
 Συρακουσῶν καὶ τῶν συμμάχων πόλεων, ἐστράτευ-
 σαν ἐπ' αὐτήν. Οἱ δὲ Τρινακιοὶ συμμάχων μὲν ἦσαν
 ἔρημοι, διὰ δὲ τὰς ἄλλας πόλεις, αἱ ὑπήκουον Συ-
 ρακουσίοις, μέγαν ἀγῶνα συνεστήσαντο· ἐκθύμως
 γὰρ ἐγκαρτεροῦντες τοῖς δεινοῖς, καὶ πολλοὺς ἀνε-
 λόντες, ἡρωϊκῶς μαχόμενοι πάντες κατέστρεψαν τὸν
 βίον. Ὀμοίως δὲ καὶ τῶν πρεσβυτέρων οἱ πλείους
 ἑαυτοὺς ἐκ τοῦ ζῆν μετέστησαν, οὐχ ὑπομείναντες
 τὰς ἐκ τῆς ἀλώσεως ὕβρεις. Οἱ δὲ Συρακούσιοι τοὺς
 πρότερον ἀηττήτους γεγονότας νικήσαντες ἐπιφανῶς,
 τὴν μὲν πόλιν ἐξανδραποδισάμενοι κατέσκαψαν, τῶν

δὲ λαφύρων τὰ κράτιστα ἀπέστειλαν εἰς Δελφοὺς
χαριστήρια τοῦ Θεοῦ.

(C. 30.) Olymp. LXXXV, 2. a. C. 437. Arch. Glaucide, Coss. T. Quinctio et Agrippa Furio, auctis triremibus, equitibus pedestribusque copiis, ampliora subditis per Siciliam tributa imperarunt. Tum bellum exarsit Corinthiacum (usque ad Ol. LXXXVI, 1.), excitatum ab Epidamniiis, quos Corecyrensis et Corinthii illic in coloniam deduxerant. Qui quum seditione laborarent, neglecti a Corecyrensis, a Corinthiis auxilia novosque colonos accipiunt: quod illorum aemulationem et iram inflammavit. Eodem anno Romani Volscos bello subigunt.

30. Ἐπ' ἄρχοντας δ' Ἀθήνησι Γλαυκίδου Ῥωμαῖοι μὲν ὑπάτους κατέστησαν Τίτον Κοῦντον καὶ Ἀγρίππαν Φούριον· ἐπὶ δὲ τούτων Στρακούσιοι, διὰ τὰς προειρημένας εὐημερίας, ἑκατὸν μὲν τριήρεις ἐκταπηγῆσαντο, τὸν δὲ τῶν ἱππέων ἡριθμὸν ἐποίησαν διπλάσιον· ἐπεμελήθησαν δὲ καὶ τῆς πεζικῆς δυνάμεως, καὶ χρημάτων παρυσκευὰς ἐποιούντο, φόρους ἄδροτέρους τοῖς ὑποτεταγμένοις Σικελοῖς ἐπιτιθέντες. Ταῦτα δ' ἔπραττον διατροφούμενοι πᾶσαν Σικελίαν ἐκ τοῦ κατ' ὀλίγον κατακτήσασθαι. Ἄμα δὲ τούτοις πραττομένοις, κατὰ τὴν Ἑλλάδα συνέβη τὸν Κορινθιακὸν κληθέντα πόλεμον ἀρχῇν λαβεῖν, διὰ τοιαύτας τινὰς αἰτίας. Ἐπιδάμνιοι κατοικοῦντες ἐπὶ τὸν Ἀδρίαν, ἄποικοι δ' ὑπάρχοντες Κερκυραίων καὶ Κορινθίων, ἐστασίασαν πρὸς ἀλλήλους. Τῆς δ' ἐπικρατούσης μερίδος φυγαδεύουσης πολλοὺς τῶν ἀντιπραττότων, οἱ φυγάδες ἄθροισθέντες καὶ παρὰ λαβόντες ἔπλευσαν τοὺς Ἰλλυριοὺς κοινῇ μετ' αὐτοῖν ἐπὶ τὴν Ἐπίδαμνον. Στρατευσάντων δὲ τῶν βαρβάρων πολλῇ δυνάμει, καὶ τὴν μὲν χώραν κατασχόντων, τὴν δὲ πόλιν πολιορκούντων,

οἱ μὲν Ἐπιδάμνιοι καθ' ἑαυτοὺς οὐκ ὄντες ἀξιόμα-
 χοι, πρέσβεις ἔπεμψαν εἰς Κέρκυραν, ἀξιοῦντες τοὺς
 Κερκυραίους συγγενεῖς ὄντας βοηθῆσαι· οὐ προσε-
 χόντων δ' αὐτῶν, ἐπρεσβεύσαντο πρὸς Κορινθίους
 περὶ συμμαχίας, καὶ μόνην ἐκείνην ἐποίησαντο μη-
 τροπόλιν· ἅμα δὲ καὶ συνοίκους ἤτοῦντο. Οἱ δὲ
 Κορινθιοὶ τοὺς μὲν Ἐπιδαμνίους ἐλεοῦντες, τοὺς δὲ
 Κερκυραίους μισοῦντες, διὰ τὸ μόνους τῶν ἀποίκων
 μὴ πέμπειν τὰ κατειρισμένα ἱερεῖα τῇ μητροπόλει,
 ἔκριναν βοηθεῖν τοῖς Ἐπιδαμνίοις. Διόπερ ἀποι-
 κους τε ἐξέπεμψαν εἰς τὴν Ἐπίδαμνον, καὶ στρατιώ-
 τας ἱκανοὺς φρουρῆσαι τὴν πόλιν. Ἐπὶ δὲ τούτοις
 οἱ Κερκυραῖοι παροξυνθέντες, ἀπέστειλαν πεντήκον-
 τα τριήρεις, καὶ στρατηγὸν ἐπ' αὐτῶν. Οὗτος δὲ
 προσπλεύσας τῇ πόλει, προσέειπε τοὺς μὲν φυγάδας
 καταδέχεσθαι· ἐπὶ δὲ τοὺς φρουροὺς τοὺς Κοριν-
 θίους πρέσβεις ἀπέστειλεν, ἀξιοῦντας δικαστηρίῳ
 κρηθῆναι περὶ τῆς ἀποικίας, καὶ μὴ πολέμῳ. Τῶν
 δὲ Κορινθίων οὐ προσεχόντων αὐτοῖς, συγκατέβη-
 σαν εἰς πόλεμον ἀμφοτέροι, καὶ ναυτικὰς δυνάμεις
 ἀξιολόγους κατεσκεύαζον, καὶ συμμάχους προσελαμ-
 βάνοντο. Ὁ μὲν οὖν Κορινθιακὸς ὀνομασθεὶς πό-
 λεμος συνέστη διὰ τῆς προειρημένας αἰτίας. Ῥω-
 μαῖοι δὲ πρὸς Οὐολοῦμνοτε διαπολεμοῦντες, τὸ μὲν
 πρῶτον ἀκροβολισμοὺς καὶ μικρὰς μάχας συντίε-
 λουν, μετὰ δὲ ταῦτα παρατάξει μεγάλην νικήσαντες,
 τοὺς πλείους τῶν πολεμίων κατέκοψαν.

(C. 31.) Olymp. LXXXV, 3. a. C. 436. Arch. Theodoro, Cosm. M. Genucio et Agrippa Curtio Chilone, Campanorum gens in Italia exoritur. In Asia Archaeanaetidis, in Bosporo Cimmerico regnantibus, succedit Spartacus. In Graecia Corcyraei Corinthios navali proelio fundunt, Epidamnum expugnant, in sociosque illorum expeditionem faciunt.

31. Ἐπ' ἀρχοντος δ' Ἀθήνησι Θεοδώρου Ῥωμαῖοι μὲν ὑπάτους κατέστησαν Μάρκον Γενύκιον καὶ Ἀγρίππαν Κούρτιον Χίλωνα· ἐπὶ δὲ τούτων κατὰ μὲν τὴν Ἰταλίαν τὸ ἔθνος τῶν Καμπανῶν συνέστη, καὶ ταύτης ἔτυχε τῆς προσηγορίας ἀπὸ τῆς ἀρετῆς τοῦ πλησίον κειμένου πεδίου. Κατὰ δὲ τὴν Ἀσίαν οἱ τοῦ Κιμμερίου βροσπόρου βασιλεύσαντες, ὀνομασθέντες δὲ Ἀρχαϊανακτίδαι, ἤρξαν ἔτη δύο πρὸς τοῖς τεσσαράκοντα· διεδέξατο δὲ τὴν ἀρχὴν Σπάρτακος, καὶ ἤρξεν ἔτη ἐπτά. Κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα Κορίνθιοι πρὸς Κερκυραίους διαπολεμοῦντες, καὶ παρασκευασάμενοι ναυτικὰς δυνάμεις, συνεστήσαντο ναυμαχίαν. Οἱ μὲν οὖν Κορίνθιοι ἔχοντες ναῦς εβδομήκοντα καλῶς ἐξηρτυμένας, ἐπέπλευσαν τοῖς πολεμίοις· οἱ δὲ Κερκυραῖοι τριήρεσιν ὀγδοήκοντα ἀντιταχθέντες, ἐνίκησαν τῇ ναυμαχίᾳ, καὶ τὴν Ἐπιδάμνον πολιορκήσαντες, τοὺς μὲν ἄλλους αἰχμαλώτους ἀπέκτειναν, τοὺς δὲ Κορινθίους δῆσαντες, εἰς φυλακὴν παρέδωκαν. Μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν οἱ μὲν Κορίνθιοι καταπλαγέντες κατέπλευσαν εἰς τὴν Πελοπόννησον· οἱ δὲ Κερκυραῖοι θαλαττοκρατοῦντες τῆς καὶ ἐκείνους τοὺς τόπους θαλάττης, ἐπέπλεον τοῖς Κορινθίων συμμάχοις, καὶ τὴν χώραν αὐτῶν ἐπόρθουν.

(C. 32.) Olymp. LXXXV, 4. a. C. 435. Arch. Euthymene, Tribb. militaribus consulari potestate A. Sempronio, L. Atilio et T. Coelio, et Corinthii et Corecyraei omni ope classem adornabant, ut, quam atrox esset bellum toturum, satis appareret. Ab Atheniensibus colonia deducitur Amphipolim.

32. Τοῦ δ' ἐνιαυσιαίου χρόνου διελθόντος Ἀθη-
νησι μὲν ἦρχεν Εὐθυμένης, ἐν Ῥώμῃ δ' ἀντὶ τῶν
ὑπᾶτων χιλίαρχοι κατεστήθησαν τρεῖς, Αὔλος Σεμ-
πρόνιος, Λεύκιος Αἰλίος, καὶ Τίτος Κοῖντιος. Ἐπὶ
δὲ τούτων Κορίνθιοι μὲν ἡττημένοι τῇ ναυμαχίᾳ,
ναυπηγήσασθαι στόλον ἀξιολογώτερον ἔκριναν. Διό-
περ ὕλην πολλὴν παρασκευασάμενοι, καὶ ναυπηγοὺς
ἐκ τῶν πόλεων μισθοῦμενοι, μετὰ πολλῆς φιλοτιμίας
κατεσκευάζον τριήρεις καὶ ὅπλα καὶ βέλη παντοδα-
πά, καὶ καθόλου πάσας τὰς εἰς τὸν πόλεμον πικρο-
σκευὰς ἡτοίμαζον· καὶ τὰς μὲν ἐκ καταβολῆς τριή-
ρεις ἐναυπηγοῦντο, τὰς δὲ πεπονηκυίας, ἐθεράπευον,
ἄλλας δὲ παρὰ τῶν συμμάχων μετεπέμποντο. Πυ-
ραπλήσιον δὲ καὶ τῶν Κερκυραίων ποιοούντων, καὶ
ταῖς φιλοτιμίαις οὐκ ἀπολιμπανομένων, φανερὸς ἦν
ὁ πόλεμος αὕξειν μεγάλῃ ληψόμενος. Ἄμει δὲ τοῦ-
τοις πραττομένοις Ἀθηναῖοι συνώκησαν Ἀμφίπολιν,
καὶ τῶν οἰκητόρων οὓς μὲν ἐκ τῶν πολιτῶν κατέλε-
ξαν, οὓς δ' ἐκ τῶν σύγγενος φρουρίων.

(C. 33.) Olymp. LXXXVI, 1. a. C. 434. Arch. Nausimacho, Coss. T. Quintio et M. Ceganio Maccrino, Corecyraei, Atheniensium societatem nacti, secundo proelio superant classem Corinthiorum.

33. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθηνησι Ναυσιμάχου Ῥω-
μαῖοι μὲν ὑπάτους κατέστησαν Τίτον Κοῖντον καὶ
Μάρκον Γεγάνιον Μάκερνον· Ἠλεῖοι δ' ἔγαγον
Ὀλυμπιάδα ἕκτην πρὸς ταῖς ὀγδοήκοντα, καὶ ἦν

ἐνίκα στάδιον Θεόπομπος Θεσσαλός. Ἐπὶ δὲ τού-
των Κερκυραῖοι μὲν πυνθανόμενοι τῶν παρασκευα-
ζομένων ἐπ' αὐτοὺς δυνάμεων τὸ πλῆθος, ἀπέστει-
λαν πρὸς Ἀθηναίους πρέσβεις, ἄξιοῦντες αὐτοῖς βοη-
θῆσαι. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ Κορίνθιων ποιησάντων, καὶ
συναχθείσης ἐκκλησίας, διήκουσε τῶν πρέσβεων ὁ
δῆμος, καὶ ἐψηφίσατο συμμαχεῖν Κερκυραίοις. Διὸ
καὶ παροχρῆμα μὲν ἐξέπεμψαν τριήρεις κατηρτισμέ-
νης δέκα, μετὰ δὲ ταῦτα πλείους ἐπηγγείλαντο πέμ-
πειν, εἴην ἢ χρεία. Οἱ δὲ Κορίνθιοι, τῆς τῶν Ἀθη-
ναίων συμμαχίας ἀποτινχόντες, ἐννεήκοιτα μὲν αὐ-
τοὶ τριήρεις ἐπλήρωσαν, παρὰ δὲ τῶν συμμάχων ἐξή-
κοιτα προσελάβοντο. ἔχοντες οὖν ναῦς κατηρτι-
σμένας ἑκατὸν πενήκοιτα, καὶ στρατηγούς ἐλόμενοι
τοὺς χαριστάτους, ἀντήχθησαν ἐπὶ τὴν Κέρκυραν,
κεκοικότες διὰ τὰς ναυμαχῆσαι. Οἱ δὲ Κερκυ-
ραῖοι πυνθανόμενοι τὸν τῶν πολεμίων στόλον μὴ
μικρὰν ἀπέχειν, ἀντανήχθησαν τριήρεσιν ἑκατὸν
εἴκοσι σὲν ταῖς τῶν Ἀθηναίων. Γενομένης δὲ ναυ-
μαχίας ἰσχυρᾶς, τὸ μὲν πρῶτον ἐπεκρίκουν οἱ Κο-
ρίνθιοι· μετὰ δὲ ταῦτα τῶν Ἀθηναίων ἐπιφανέντων
ἄλλαις εἴκοσι ναυσίν, ὥς ἀπεπτάλκεισαν ἐν τῇ δευ-
τέρῃ συμμαχίᾳ, συνέβη νικῆσαι τοὺς Κερκυραίους.
Τῇ δ' ὑστεραίᾳ πάντων τῶν Κερκυραίων ἐπιπλευ-
σάντων, οὐκ ἀντήχθησαν οἱ Κορίνθιοι.

(C. 34.) Olymp. LXXXVI, 2. a. C. 433. Arch. Antiochide
Coss. M. Fabio et Postumo Acbutio Elba, Corinthii, qui frustra ab
Atheniensibus auxilia petierant, Potidaeas, et Perdiccas, Macedo-
niae R., Chalcidenses ab iis abalienant. Quo facto, obsidetur
Potidaea, consertoque ad Isthmum iuxta Pallenen proelio, victoria

peris Athenienses stetit. Eidem novam in Propontide urbem, Le-
tanum, condant. Romani coloniam militum Ardeam.

Κεφάλαιον 34. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθηνησιν Ἀντιλοχίδου Ῥω-
μαῖοι κατέστησαν ὑπὲρ τοὺς Μάρκον Φίβιον καὶ Πό-
πιουμον Λιβούτιον Οὐλέκον. Ἐπὶ δὲ τούτων, Ἀθη-
ναίων μὲν συνηγωνισμένων τοῖς Κερκυραίοις, καὶ
τῆς κατὰ τὴν ναυμαχίαν νίκης αἰτίων γενομένων,
χιλεπῶς εἶχον πρὸς αὐτοὺς οἱ Κορινθιοί. Διόπερ
αἰνυμένους σπεύδοντες τοὺς Ἀθηναίους, ἀπέστησαν
ἀπ' αὐτῶν πόλιν Ποτιδαίαν, οὗσαν ἐαυτῶν ἄποι-
κον. Ὁμοίως δὲ τούτοις καὶ Περδίκκας ὁ τῶν Μα-
κεδόνων βυσιλεύς, ἄλλοιτρίως διακείμενος πρὸς Ἀθη-
ναίους, ἔπεισε τοὺς Χυλκιδεῖς ἀποστάντας Ἀθηναί-
ων, τὰς μὲν ἐπὶ θυλάτιη πόλεις ἐκλιπεῖν, εἰς μίαν
δὲ συνοικισθῆναι τὴν ὀνομαζομένην Ὀλυρθον. Οἱ
δ' Ἀθηναῖοι τὴν ἀπόστασιν τῶν Ποτιδαιατῶν ἀκού-
σαντες, ἐξέπεμψαν τριέκορτα ναῦς, καὶ προσέταξαν
τὴν τε χώραν τῶν ἀφεστηκότων λεηλατῆσαι, καὶ τὴν
πόλιν πορῆσαι. Οἱ δὲ πεμφθέντες, καταπλεύσαν-
τες εἰς τὴν Μακεδονίαν, κατὰ τὰς ἐντολὰς τοῦ δή-
μου συνεστήσαντο πολιορκίαν τῆς Ποτιδαίας. Ἐν-
θα δὴ τῶν Κορινθίων βοηθησάντων τοῖς πολιορ-
κούμενοις διςχιλίαις στρατιώταις, διςχιλίους καὶ ὁ
δῆμος τῶν Ἀθηναίων ἐξέπεμψε. Γενομένης δὲ μά-
χης περὶ τὸν ἰσθμὸν τὸν πλησίον τῆς Παλληνίων,
καὶ τῶν Ἀθηναίων νικησάντων, καὶ πλείους τῶν τρια-
κοσίων ἀνελόντων, οἱ Ποτιδαιᾶται συνεκλείσθησαν
εἰς πολιορκίαν. Ἄμμι δὲ τούτοις προτιτομένοις, ἐκτι-
σαν οἱ Ἀθηναῖοι πόλιν ἐν τῇ Προποντίδι τὴν ὀνο-

μαζομένην Λεϊανον. Κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν οἱ Ῥωμαῖοι πέμψαντες ἀποίκους εἰς Ἀρδεα, τὴν χώραν κατεκληρούχησαν.

(C. 35.) Olymp. LXXXVI, 3. a. C. 432. Arch. Charcte, Coss. Q. Furio Fuso et Man. Papirio Crasso, Thuriorum in Italia de civitatis vel coloniae conditore dissidia ab Apolline Delphico componuntur. In Graecia Archidamua, Lacedaemoniorum rex, expletis 42 imperii annis, moritur; cui Agis succedens, per 27 annos regnavit.

35. Ἐπ' ἀρχοντος δ' Ἀθηνησι Χάρητος Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Κόϊντιον Φούριον Φύσον καὶ Μάνιον Παπίριον Κράσσον. Ἐπὶ δὲ τούτων κατὰ τὴν Ἰταλίαν οἱ τοὺς Θουρίους οἰκοῦντες, ἐκ πολλῶν πόλεων συνεστηκότες, ἐστιασίαν πρὸς ἀλλήλους, ποίας πόλεως ἀποίκους δεῖ καλεῖσθαι τοὺς Θουρίους, καὶ τίνα κτίστην δίκαιον ὀνομάζεσθαι. Οἱ τε γὰρ Ἀθηναῖοι τῆς ἀποικίας ταύτης ἡμφισβήτην, ἀποφαινόμενοι πλείους οἰκήτορας ἐξ Ἀθηναίων ἐληλυθέναι, ἔτι δὲ κατὰ τὴν Πελοπόννησον πόλεις τῷ οὐκ ὀλίγους παρεσχηκέναι παρ' αὐτῶν εἰς τὴν κτίσιν τῶν Θουρίων, τὴν ἐπιγραφὴν τῆς ἀποικίας ἑαυτοῖς ἔφησαν δεῖν προσάπτεσθαι. Ὁμοίως δὲ πολλῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν κεκοινωνηκότων τῆς ἀποικίας, καὶ πολλὰς χρείας παρεσχημένων, πολὺς ἦν ὁ λόγος, ἐκάστου τῆς τιμῆς ταύτης σπεύδοντος τυχεῖν. Τέλος δὲ τῶν Θουρίων πεμφάντων εἰς Δελφοὺς τοὺς ἐπερωτήσαντας τίνα χρὴ τῆς πόλεως οἰκιστὴν ἀγορεύειν, ὁ θεὸς ἔχρησεν αὐτὸν δεῖν κτίστην νομίζεσθαι. Τούτῳ τῷ τρόπῳ λυθείσης τῆς ἡμφισβήτησεως, τὸν Ἀπόλλω κτίστην τῶν Θουρίων ἀπέδειξαν, καὶ τὸ πλεῖστον τῆς σιτάσεως ἀπολυθέν, εἰς τὴν

προϋπάρχουσιν ὁμόνοιαν ἀποκατέστη. Κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα Ἀρχίδαμος ὁ τῶν Λακεδαιμονίων βασιλεὺς ἐτελεύτησεν, ἥρξας ἔτη τεσσαρακονταδύο. Τὴν δὲ ἀρχὴν διαδεξάμενος Ἄγρις ἐβασίλευσεν ἔτη εἰκοσιεπτὰ.

(C. 36.) Olymp. I. XXXVI, 4. a. C. 431. Arch. Apseude, Cosa. T. Menenio et Proculo Geganio Macerino, Ruspori rex, Spartacus, anno imp. 17 e vita decessit, quem subsequutus Seleucus, tantum 4 annos imperavit. Athenis Melon novam computationem astrologiam, Ekkadecasteridem dictam, solertiter invenit. In Italia Tarentini Heracleam condunt.

36. Ἐπ' ἀρχοντος δ' Ἀθηνῆσιν Ἀφείδους Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Τίτον Μενήριον καὶ Πρόκλον Γεγάνιον Μακερῖνον. Ἐπὶ δὲ τούτων Σπάρτακος μὲν ὁ Βοσπόρου βασιλεὺς ἐτελεύτησεν, ἥρξας ἔτη δεκαεπτὰ· διεδέξατο δὲ τὴν ἀρχὴν Σέλευκος, καὶ ἐβασίλευσεν ἔτη τέσσαρα. Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις Μένων ὁ Πανσανίου μὲν υἱός, δεδοξασμένος δὲ ἐν ἀστρολογίᾳ, ἐξέθηκε τὴν ὀνομαζομένην ἑντεακαιδεκαετηρίδα, τὴν ἀρχὴν ποιησάμενος ἀπὸ μηνὸς ἐν Ἀθήναις Σκιροφοριῶνος τριεκαιδεκαίτης. Ἐν δὲ τοῖς εἰρημένοις ἔτεσι τὰ ἄστρα τὴν ἀποκατάστασιν ποιεῖται, καὶ καθάπερ ἑνὶ αὐτοῦ τινὸς μεγάλου τὸν ἀνακυκλισμὸν λαμβάνει· διὸ καὶ τινες αὐτὸν Μένωνος ἑνὶ αὐτὸν ὀνομάζουσι. Δοκεῖ δὲ ὁ ἀνὴρ οὗτος ἐν τῇ προῤῥήσει καὶ προγραφῇ ταύτῃ θαυμασιῶς ἐπιτετευχέναι· τὰ γὰρ ἄστρα τὴν τε κίνησιν καὶ ταῖς ἐπισημασίαις ποιεῖται συμφώνως τῇ γραφῇ. Διὸ μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων οἱ πλεῖστοι τῶν Ἑλλήνων χρώμενοι τῇ ἑντεακαιδεκαετηρίδι, οὐ διαφεύδονται τῆς ἀληθείας. Κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν Τιβαντῖνοι

τοὺς τὴν Σίριν καλουμένην οἰκοῦντας μετοικίσαν
τες ἐκ τῆς πατρίδος, καὶ ἰδίους προσθέντες οἰκήτο
ρας, ἔκτισαν πόλιν τὴν λεγομένην Ἠράκλειαν.

(C. 37.) Olymp. LXXXVII, 1. a. C. 430. Arch. Pythodoro, Coss. T. Quinctio et Agrippa Menenio, Romae Sp. Maelius, regnum allcctans, occidit. Athenienses proelio apud Potidaeam victores. Perit dux Callias, in cuius locum Phormio successit, redintegrat obsidionem urbis, graviolem illam et longius extractam. Ab ista victoria Thucydides historiam orsus est belli Peloponnesiaci per 27 annos gesti, cuius ipso nonnisi 22 annos descripsit.

37. Ἐπ' ἀρχοντος δ' Ἀθηήνῃσι Πυθοδώρου Ῥωμαῖοι μὲν ὑπάτους κατέστησαν Τίτον Κοῖντιον καὶ Νίττον· Μενήνιον· Ἠλεῖοι δ' ἡγαγον Ὀλυμπιάδα ἑβδόμην πρὸς ταῖς ὀγδοήκοντα, καθ' ἣν ἐνέκα σιτί· διον Σώφρων Ἀμπρακιώτης. Ἐπὶ δὲ τούτων ἐν τῇ Ῥώμῃ Σπόριος Μάνιος ἐπιθέμενός τεραυνίδι ἀνῆ· ρέθη. Ἀθηναῖοι δὲ περὶ Ποτίδαιαν νεικηκότες πε· ριφανεῖ μάχῃ, Καλλίου τοῦ στρατηγοῦ πεσόντος ἐν τῇ παρατάξει, στρατηγὸν ἕτερον ἐξέπεμψαν Φορμίων· να. Οὗτος δὲ παραλαβὼν τὸ στρατόπεδον, καὶ προς· καθήμενος τῇ πόλει τῶν Ποτιδαιατῶν, συνεχεῖς προσβολὰς ἐποιεῖτο. Ἀμυνομένων δὲ τῶν ἔνδον εὐ· ρώστως, ἐγένετο πολυχρόνιος πολιορκία. Θουκυδί· δης δὲ ὁ Ἀθηναῖος τὴν ἱστορίαν ἐντεῦθεν ἀρξάμε· νος, ἔγραψε τὸν γενόμενον πόλεμον Ἀθηναίοις πρὸς Λακεδαιμονίους, τὸν ὀνομασθέντα Πελοποννησια· κόν. Οὗτος μὲν οὖν ὁ πόλεμος διέμεινεν ἐπὶ ἔτη εἰκοσιεπτὰ· ὁ δὲ Θουκυδίδης ἔτη δύο πρὸς τοῖς εἰ· κοσι γέγραφεν, ἐν βίβλοις ὀκτώ, ὥς δὲ τινες διαι· ροῦσιν, ἐννέα.

(C. 38.) Olymp. LXXXVII, 2. a. C. 429. Arch. Euthydemus, tribb. militum consulari potestate Man. Aemilio Mamurco, C. Iulio et L. Quinctio bellum exstitit Peloponnesiacum, omnium, quae historiae celebrant, diuturnissimum. Prima eius causa, Ephoro auctore, fuit pecunia publica, Delphis Athenas advecta, et Periclis fidei commissa, cuius ab eo rationes repositabantur. Quas quum ille reddere nequirit, quippe pecuniae parte in sua commoda expensa: eas Alcibiadis adhuc pueri versuto consilio ita subterfugere studuit, ut gravi Atheniensium bello implicaret.

38. Ἐπ' ἄρχοντος δὲ Ἀθηναίων Εὐθυδήμου Ῥωμαῖοι μὲν ἀντὶ τῶν ὑπάτων τρεῖς χιλιάρχους κατέστησαν, Μάνιον Αἰμιλιανόν, καὶ Μάμερνον Ἰῦιον, καὶ Ἰούλιον Λεύκιον Κοῦντιον· ἐπὶ δὲ τούτων Ἀθηναίοις καὶ Λακεδαιμονίοις ἐνέστη πόλεμος ὁ κληθεὶς Πελοποννησιακός, μακρότατος τῶν ἱστορημένων, ὧν ἴσμεν. Ἀναγκαῖον δ' ἔστι καὶ τῆς ὑποκειμένης ἱστορίας οἰκέειν, τὸ προεκθεῖσθαι τῆς αἰτίας αὐτοῦ. Ἀθηναῖοι τῆς κατὰ θάλατταν ἡγεμονίας ἀντιχόμενοι, τὰ ἐν Δῆλῳ κοινῇ συνηγμένα χρήματα, τάλαντα σχεδὸν ὀκτακισχίλια, μετήνεγκαν εἰς τὴν Ἀθήνας, καὶ παρέδωκαν φυλάττειν Περικλεῖ. Οὗτος δ' ἦν εὐγενεῖα καὶ δόξη καὶ λόγου δεινότητι πολὺν προέχων τῶν πολιτῶν. Μετὰ δὲ τινα χρόνον ἀντὶ τῶν αὐτῶν ἰδίᾳ πλῆθος ἱκανὸν χρημάτων, καὶ λόγον ἀπαιτούμενος, εἰς ἀφώρυστιαν ἐρέπεσεν, οὐ δυνάμενος τῶν πεπιστευμένων ἀποδοῦναι τὸν ἀπολογισμόν. Ἀδημονοῦντος δ' αὐτοῦ περὶ τούτων, Ἀλκιβιάδης ὁ ἀδελφιδοῦς ὄρφατός ὢν, τρεφόμενος παρ' αὐτοῦ, παῖς ὢν τὴν ἡλικίαν, ἀφορμὴν αὐτῷ παρέσχετο τῆς περὶ τῶν χρημάτων ἀπολογίας. Θεωρῶν γὰρ τὸν θεῖον λυπούμενος, ἐπηρώτησε τὴν αἰτίαν τῆς λύπης. Τοῦ δὲ Περικλέους εἰπόντος, ὅτι τὴν περὶ τῶν χρημάτων ἀπολογίαν αἰτοῦμενος, ζητῶ πῶς ἂν δυναι-

μην ἀποδοῦναι τὸν περὶ τούτων λόγον τοῖς πολίταις· ὁ Ἀλκιβιάδης ἔφησε, δεῖν αὐτὸν μὴ πῶς ἀποδοῦναι τὸν λόγον, ἀλλὰ πῶς σκοπεῖν μὴ ἀποδοῦναι. Διόπερ Περικλῆς ἀποδεξάμενος τὴν τοῦ παιδὸς ἀπόφασιν, ἐξήτει δι' οὗ τρόπου τοὺς Ἀθηναίους δύναται εἶναι ἐμβαλεῖν εἰς μέγαν πόλεμον. Οὕτω γὰρ μάλιστα ἐπελάμβανε, διὰ τὴν ταραχὴν καὶ τοὺς τῆς πόλεως τερισπασμούς καὶ φόβους, ἐκφεύξασθαι τὸν ἀκριβῆ λόγον τῶν χρημάτων. Πρὸς δὲ ταύτην τὴν ἀφορμὴν συνέβαινεν αὐτῷ καὶ ταυτόματον, διὰ τοιαύτης αἰτίας.

(C. 39. 40.) Accedebat, ut et Phidias, qui statnam Minervae elaboraverat, et Pericles, operis curator, furti accusarentur, aiaque crimina et calumniae in Periclem conficerentur. Quod ipsum, qui populi sui ingenium probe norat, in proposito firmabat, cuius perficiendi occasio non defuit. Decretum pridem erat Atheniensibus, Megarenses foro ac portibus arcere. Quod decretum quum Lacedaemonii, quorum illi intercessionem quaesierant, abnegari poscerent: imperiosis postulatis Pericles fortiter restitit, (C. 40.) convocataque concione, bellum adversus Lacedaemonios gravissima oratione suavit, de parato pecuniarum copiarumque largo apparatu magnifice disserens. Persuasit oratoris Olympii vehementia.

39. Τὸ τῆς Ἀθηνῶς ἄγαλμα Φειδίας μὲν κατεσκεύαζε, Περικλῆς δὲ ὁ Ξανθίππου καθεσταμένος ἦν ἐπιμελητής. Τῶν δὲ συνεργασαμένων τῷ Φειδίᾳ τινὲς διενεχθέντες, ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τοῦ Περικλέους . . . , ἐκάθισαν ἐπὶ τὸν τῶν θεῶν βωμόν. Διὰ τὸ παριόδοξον δὲ προσκαλούμενοι, ἔφασαν ὅτι πολλὰ τῶν ἱερῶν χρημάτων ἔχοντα Φειδίαν δεῖξιν, ἐπισταμένου καὶ συνεργοῦντος τοῦ ἐπιμελητοῦ Περικλέους. Διόπερ ἐκκλησίας συνελθούσης περὶ τούτων, οἱ μὲν ἐχθροὶ τοῦ Περικλέους ἔπεισαν τὸν δῆμον συλλαβεῖν τὸν Φειδίαν, καὶ αὐτοῦ τοῦ Περικλέους κατη-

γέρον ἱεροσυλίαν. Πρὸς δὲ τοῦτοις Ἀναξαγόραν τὸν σοφιστὴν, διδάσκαλον ὄντα Περικλέους, ὡς ἀσεβοῦντα εἰς τοὺς θεοὺς ἐσυκοφάντουν· συνέπλεκον δ' ἐν ταῖς κατηγορίαις καὶ διαβολαῖς τὸν Περικλέα, διὰ τὸν φθόρον, σπεύδοντες διαβαλεῖν τὴν τἀνδρὸς ὑπεροχὴν τε καὶ δόξαν. Ὁ δὲ Περικλῆς, εἰδὼς τὸ δῆμον ἐν μὲν τοῖς πολεμικοῖς ἔργοις θαυμάζοντα τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας διὰ τὰς κατεπειγουσὰς χρείας· κατὰ δὲ τὴν εἰρήνην τοὺς αὐτοὺς συκοφαντοῦντε διὰ τὴν σχολὴν καὶ φθόρον, ἔκρινε συμφέρειν αὐτῇ τὴν πόλιν ἐμβαλεῖν εἰς μέγαν πόλεμον, ὅπως χρεῖαν ἔχουσι τῆς Περικλέους ἀρετῆς καὶ στρατηγίας, μὴ προσδέχεται τὴς κατ' αὐτοῦ διαβολᾶς, μηδὲ ἔχει σχολὴν καὶ χρόνον ἐξετάζειν ἀκριβοῶς τὸν περὶ τῶν χρημάτων λόγον. Ὅντις δὲ ψηφίσματος παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις Μεγαρέας εἶργεσθαι τῆς τε ἀγορᾶς καὶ τῶν λεγόντων, οἱ Μεγαρεῖς κατέφυγον ἐπὶ τοὺς Σπαρτιάτας. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι πεισθέντες τοῖς Μεγαρεῦσιν, ἀπέστειλαν πρέσβεις ἐκ τοῦ προφανεστάτου ἀπὸ τῆς τοῦ κοινοῦ συνεδρίου γνώμης, προστάττοντες τοῖς Ἀθηναίοις ἀνελεῖν τὸ κατὰ τῶν Μεγαρέων ψήφισμα· μὴ πειθομένων δὲ αὐτῶν, ἀπειλοῦντες πολεμήσειν αὐτοῖς μετὰ τῶν συμμάχων. Συναχθείσης οὖν περὶ τούτων ἐκκλησίας, ὁ Περικλῆς, δεινότητι λόγου πολὺ διαφέρων ἀπάντων τῶν πολιτῶν, ἔπεισε τοὺς Ἀθηναίους μὴ ἀναιρεῖν τὸ ψήφισμα, λέγων ἀρχὴν δουλείας εἶναι τὸ πείθεσθαι παρὰ τὸ συμφέρον τοῖς Λακεδαιμονίωνν προστάγμασι. Συνεβούλευεν οὖν τὰ ἀπὸ τῆς χώρας κατακομί-

ζιν εἰς τὴν πόλιν, καὶ θαλαittoκρατοῦντας διαπολεμεῖν τοῖς Σπαρτιάταις.

40. Περὶ δὲ τοῦ πολέμου πεφροντισμένως ἀπολογησάμενος, ἐξηριθμήσατο μὲν τὸ πλῆθος τῶν συμμάχων τῇ πόλει, καὶ τὴν ὑπεροχὴν τῆς ναυτικῆς δύναμεως, πρὸς δὲ τούτοις τὸ πλῆθος τῶν μετακεκομισμένων ἐκ Δήλου χρημάτων εἰς τὰς Ἀθήνας, ἃ συνέβαινεν ἐκ τῶν φόρων ταῖς πόλεσι κοινῇ συνηθροῖσθαι· κοινῶν δ' ὄντων τῶν μυρίων ταλάντων, ἀπανήλωτο πρὸς τὴν κατασκευὴν τῶν προπυλαίων καὶ τὴν Ποτιδαίας πολιορκίαν τετρακισχίλια τάλαντα· καὶ καθ' ἕκαστον ἑνιαυτὸν ἐκ τοῦ φόρου τῶν συμμάχων ἀνεφέρετο τάλαντα τετρακόσια ἑξήκοντα· χωρὶς δὲ τούτων ἢ τε πομπεῖα σκευή, καὶ τὰ Ληδικὰ σκῦλα, ἃ πεντακοσίων ἄξια ταλάντων ἀπεφῆναιτο· ἔν τε τοῖς ἱεροῖς ἀπεδείκνυνεν ἀναθημάτων τε πλῆθος, καὶ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἄγαλμα ἔχειν χρυσίου πεντήκοντα τάλαντα, ὥς περιαιρειτῆς οὔσης τῆς περὶ τὸν κόσμον κατασκευῆς· καὶ ταῦτα, ἀναγκαῖα εἰς καταλάβοι χρειά, χρησαμένους παρὰ τῶν θεῶν πάλιν ἀποκαταστήσειν ἐν εἰρήνῃ· τοὺς τε τῶν πολιτῶν βίους, διὰ τὴν πολυχρόνιον εἰρήνην, πολλὴν ἐπίδοσιν εἰληφέναι πρὸς εὐδαιμονίαν· χωρὶς δὲ τῶν χρημάτων τούτων στρατιώτας ὑπεδείκνυν ἐπ' ἀρχεῖν τῇ πόλει, χωρὶς συμμάχων, καὶ τῶν ἐν τοῖς φρουρίοις ὄντων, ὀπλίτας μὲν μυρίους καὶ διςχιλίους, τοὺς δ' ἐν τοῖς φρουρίοις ὄντας καὶ τοὺς μετοίκους ἐπ' ἀρχεῖν πλείους τῶν μυρίων ἐπτακισχιλίων, τριήρεις τε τὰς παρούσας τριακοσίας· τοὺς δὲ Λακεδαι-

μονίους χρημάτων τε σπαγίζειν ἄτεδείκνυε, καὶ ταῖς
ναυτικαῖς δυνάμεσι πολὺ λείπεσθαι τῶν Ἀθηναίων
 Ταῦτα διελθὼν, καὶ πληροφορίαις τοὺς πολίτας εἰς
 τὸν πόλεμον, ἔπεισε τὸν δῆμον μὴ προσέχειν τοῖς
 Λακεδαιμονίοις. Ταῦτα δὲ ῥαδίως συνετέλεσε διὰ
 τὴν δεινότητα τοῦ λόγου, δὲ ἦν αἰτίαν ὠνομαίσθη
 Ὀλύμπιος. Μέννηται δὲ τούτων καὶ Ἀριστοφάνης
 ὁ τῆς ἀρχαίας κωμωδίας ποιητής, γεγογώς κατὰ
 τὴν τοῦ Περικλέους ἡλικίαν, ἐν τοῖςδε τοῖς γεγραμ-
 μένοις,

ὦ λιπερνήτες γεωργοί, τίμῃ δὴ ξυνίετε
 ῥήματ', εἰ βούλεσθ' ἀκοῦσαι τήνδ', ὅπως ἀπώ-
 λετο.

Πρῶτα μὲν γὰρ αὐτῆς ἤρξε Φειδίας πράξας κακῶς·
 Εἶτα Περικλῆς φοβηθεὶς μὴ μετασχῇ τῆς τύχης,
 Ἐμβαλὼν σπινθῆρα μικρὸν Μεγαρικοῦ ψηφί-
 σματος,

Ἐξεφύσησεν τοσοῦτον πόλεμον, ὥστε τῷ καπνῷ
 Πάντας Ἑλλήνας δακρῦσαι, τοὺς τ' ἐκεῖ, τοὺς
 τ' ἐνθάδε.

Καὶ πάλιν ἐν ἄλλοις Εὐπολῖς ὁ ποιητής,

— — Περικλῆς Ὀλύμπιος

Ἦστραπτεν, ἐβρόντα, συνεκύνκα τὴν Ἑλλάδα.

Πειθῶ τις ἐπεκίθισεν ἐπὶ τοῖς χεῖλεσιν.

Οὕτως ἐκίλει, καὶ μόνος τῶν ῥητόρων

Τὸ κέντρον ἐγκατέλειπε τοῖς ἀκροωμένοις

(C. 41.) Lacedaemoniis, cum Peloponnesiis conventu habito, comparatoque a sociis auxilio, primi inferunt bellum. Boeoti, a proditoribus pellecti, occupant Plataeam, urbem Atheniensibus foedere iunctam. Fasis illis, Thebani omnium civium robore acclerant, totam regionem populantes.

41. Αἰτίαι μὲν οὖν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου τοιαῦταί τινες ὑπῆρξαν, ὥς Ἐφορος ἀνέγραψε. Τῶν δὲ ἡγουμένων πόλεων τοῦτον τὸν τρόπον εἰς πόλεμον ἐμπειουσῶν, Λυκεδαίμονιοι μὲν μετὰ τῶν Πελοποννησίων συνεδρεύσαντες, ἐψηφίσαντο πολεμεῖν τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ πρὸς τὸν Περσῶν βασιλεῦς πρεσβεύσαντες, παρεκάλουν συμμαχεῖν αὐτοῖς, καὶ τοὺς κατὰ τὴν Σικελίαν καὶ Ἰταλίαν συμμάχους διαπρεσβευσάμενοι διακοσίαις τριήρεσιν ἔπεισαν βοηθεῖν· αὐτοὶ δὲ μετὰ τῶν Πελοποννησίων τὰς πεζικὰς δυνάμεις διατάξαντες, καὶ ἄλλα τὰ πρὸς τὸν πόλεμον ἡτοιμασμένοι, πρῶτοι τοῦ πολέμου κατήρξαντο. Κατὰ γὰρ τὴν Βοιωτίαν ἡ τῶν Πλαταιέων πόλις αὐτόνομος ἦν, καὶ συμμαχίαν εἶχε πρὸς Ἀθηναίους. Ἐν ταύτῃ τῶν πολιτῶν τινὲς καταλῦσαι τὴν αὐτονομίαν βουλόμενοι, διελέχθησαν τοῖς Βοιωτοῖς, ἐπαγγελλόμενοι τὴν πόλιν ὑπὸ τὴν τῶν Θηβαίων τάξιν συντέλειαν, καὶ παραδῶσειν αὐτοῖς τὰς Πλαταιάς, εἰν αὐτοὶ στρατιώτας πέμψωσι τοὺς βοηθοῦντας. Διὸ καὶ τῶν Βοιωτῶν ἀποστειλάντων στρατιώτας ἐπιλέκτους τριακοσίους νεκτός, οἱ προδότες τοὺς πειραγμένους ἐντὸς τῶν τειχῶν, κυρίους τῆς πόλεως ἐποίησαν. Οἱ δὲ Πλαταιεὺς βουλόμενοι τὴν πρὸς Ἀθηναίους συμμαχίαν διαφυλάττειν, τὸ μὲν πρῶτον ὑπολαβόντες πανδημεὶ τοὺς Θηβαίους παρεῖναι, διεπρεσβεύσαντο πρὸς τοὺς κατει-

ληφότας τὴν πόλιν, καὶ παρεκάλουν συνθέσθαι σπονδάς· ὥς δ' ἡ νύξ παρήλθε, κατανοήσαντες ὅλιγους ὄντας, συνιστράφησαν, καὶ περὶ τῆς ἐλευθερίας ἐκθύμοις ἠγωνίζοντο. Γενομένης δὲ τῆς μάχης ἐν ταῖς ὁδοῖς, τὸ μὲν πρῶτον οἱ Θηβαῖοι διὰ τὰς ἀρετὰς προεῖχον, καὶ πολλοὺς τῶν ἀνθισταμένων ἀνῆρουν· τῶν δ' οἰκειῶν καὶ τῶν παιδῶν ἀπὸ τῶν οἰκιῶν βυλλόντων τὰς κεραμίδας, καὶ κατατιτρωσκόντων τοὺς Θηβαίους, ἐτράπησαν· καὶ τινες μὲν αὐτῶν ἐκπεσόντες ἐκ τῆς πόλεως διεσώθησαν, τινὲς δὲ εἰς οἰκίαν τινὰ καταφυγόντες ἠναγκάσθησαν παραδοῦναι σφᾶς αὐτοὺς. Οἱ δὲ Θηβαῖοι παρὰ τῶν ἐκ τῆς μάχης διασωθέντων πνυθόμενοι τὰ συμβεβηκότα, παραχορῆμα πανδημεὶ κατὰ σπουδὴν ὥρμησαν. Διὸ δὲ τὸ παρίδοξον ἀναιτοίμων ὄντων τῶν κατὰ τὴν χώραν, πολλοὶ μὲν ἀνῆρέθησαν, οὐκ ὀλίγοι δὲ ζῶντες συνελήφθησαν· ἅπασα δ' ἡ χώρα ταραχῆς καὶ διαρπαγῆς ἔγεμνεν.

(C. 42) Urbī quum auxilio venirent Athenienses, Lacedaemonii, foedus (cf. C. 7.) ab iis ruptum rati, ingentes undique copias contrahunt. Vtriusque partis socii. Iam Lacedaemonii, imperium Archidamū R. committentes, hostilem exercitum in Atticam mittunt; Pericles autem Carcinum infestare Peloponnesum iubet. Quo facto, sponte abeunt Lacedaemonii ad tutelam Peloponnesum, magnamque Pericles apud cives exstimationem consequutus est.

42. Οἱ δὲ Πλαταιεῖς διαπρεσβευσάμενοι πρὸς τοὺς Θηβαίους, ἡξίουν ἀπελθεῖν ἐκ τῆς χώρας αὐτῶν, καὶ ἀπολαβεῖν τοὺς αἰχμαλώτους. Διὸ καὶ τῆς συνθέσεως ταύτης γεγεννημένης, οἱ μὲν Θηβαῖοι τοὺς αἰχμαλώτους ἀπολαβόντες, καὶ τὴν λείαν ἀποδόντες, εἰς τὰς Θήβας ἀπηλλάγησαν· οἱ δὲ Πλαταιεῖς πρὸς

μὲν Ἀθηναίους ἔπεμψαν πρέβεις περὶ βοηθείας,
 αὐτοὶ δὲ τὰ πλεῖστα ἐκόμισαν εἰς τὴν πόλιν. Οἱ δὲ
 Ἀθηναῖοι πυθόμενοι τὰ περὶ τὰς Πλαταιάς, παρα-
 χυῖμα ἐξέπεμψαν τοὺς ἱκανοὺς στρατιώτας. Οὗτοι
 δὲ καὶ ἐκ σπουδῆς παραγεγόμενοι, καὶ μὴ φθάσαντες
 τοὺς Θηβαίους, τὰ λοιπὰ τῶν ἀπὸ τῆς χώρας κατε-
 κόμισαν εἰς τὴν πόλιν, καὶ τέκνα, καὶ γυναῖκας, καὶ
 τὸν ὄχλον συναθροίσαντες, ἐξαπέστειλαν εἰς τὰς
 Ἀθήνας. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, κρίναντες καταλε-
 λύσθαι τὰς σπονδάς ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, δύναμιν
 ἀξιόλογον ἤθροισαν ἐκ τε τῆς Λακεδαιμόνος, καὶ
 παρὰ τῶν ἄλλων Πελοποννησίων. Συνεμάχουν δὲ
τότε Λακεδαιμονίοις Πελοποννήσιοι μὲν πάντες πλὴν
Ἀργείων· οὗτοι δ' ἥσυχίαν εἶχον· τῶν δ' ἐκτὸς τῆς
 Πελοποννήσου Μεγαρεῖς, Ἀμβρακιοῦται, Λευκάδιοι,
 Φωκεῖς, Βοιωτοί, Λοκροί, τῶν μὲν πρὸς Εὐβοίαν
 ἐστραμμένων οἱ πλείους, τῶν δ' ἄλλων Ἀμφισυεῖς.
 Τοῖς δ' Ἀθηναίοις συνεμάχουν οἱ τὴν παράλιον τῆς
 Ἀσίας οἰκοῦντες, Κῆρες, καὶ Δωριεῖς, καὶ Ἴωτες,
 καὶ Ἑλλησπόντιοι, καὶ νησιῶται πάντες, πλὴν τῶν
 ἐν Μήλῳ καὶ Θήρᾳ κατοικοῦντων· ὁμοίως δὲ καὶ οἱ
 ἐπὶ Θράκης, πλὴν Χαλκιδέων καὶ Ποτιδαιατῶν·
 πρὸς δὲ τοῦτοις, Μεσσηνιοὶ μὲν οἱ τὸν Ναύπακτον
 οἰκοῦντες, καὶ Κερκυραῖοι· αἱ δ' ἄλλαι πᾶσαι πε-
 ζοὺς στρατιώτας ἐξέπεμπον. Σύμμαχοι μὲν οὖν ἀμ-
 φοτέροις ὑπῆρχον οἱ προειρημένοι. Λακεδαιμόνιοι
 δὲ δύναμιν ἀξιόλογον προχειρισάμενοι, τὴν ἡγεμο-
 νίαν ἔδωκαν Ἀρχιδάμῳ τῷ βασιλεῖ. Οὗτος δὲ μετὰ
 τῆς δυνάμεως ἐπέβαλεν εἰς τὴν Ἀιτικὴν· τοῖς δὲ

φρουρίοις προσβολὰς ἐποιεῖτο, καὶ τῆς χώρας πολλὴν ἐδήλωσε. Τῶν δὲ Ἀθηναίων παροξυνομένων διὰ τὴν τῆς χώρας καταδρομὴν, καὶ βουλομένων παρατάξασθαι τοῖς πολεμίοις, Περικλῆς στρατηγὸς ὢν καὶ τὴν ὅλην ἡγεμονίαν ἔχων, παρεκίλει τοὺς νέους ἡσυχίαν ἔχειν, ἐπαγγελλόμενος ἄνευ κινδύνων ἐκβαλεῖν τοὺς Λακεδαιμονίους ἐκ τῆς Ἀττικῆς. Πληρώσας οὖν ἑκατὸν τριήρεις, καὶ δύναμιν ἀξιόλογον εἰς τὰς ναῦς ἐνθέμενος, καὶ στρατηγὸν ἐπιστήσας Καρκῖνον καὶ ἐτέρους τινας, ἐξέπεμψεν εἰς τὴν Πελοπόννησον. Οὗτοι δὲ πολλὴν τῆς παραθαλαττίου χώρας πορθήσαντες, καὶ τινα τῶν φρουρίων ἐλόντες, κατεπλήξαντο τοὺς Λακεδαιμονίους. Διὸ καὶ τὴν ἐκ τῆς Ἀττικῆς δύναμιν ταχέως μεταπεμψάμενοι, πολλὴν ἀσφάλειαν τοῖς Πελοποννησίοις παρείχοντο. Τούτῳ δὲ τῷ τρόπῳ τῆς Ἀττικῆς ἐλευθερωθείσης, ὁ μὲν Περικλῆς ἀποδοχῆς ἐτύγγχανε παρὰ τοῖς πολίταις, ὥς δυνάμενος στρατηγεῖν, καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους καταπολεμεῖν.

(C. 43.) Arch. Apollodoro, Coss. M. Geganio et L. Sergio, Athenienses vastare Peloponnesum, oppugnare castella, maximo vero Acten alligere pergunt. Tum Methonem obsidione petentes, direptis agris, Brasidae, Spartani iuvenis, eximia virtute in naves repeluntur. Inde Eleam circumvecti, regionem populantur, et Pheras vi capiunt. Mox in Cephalleniam digressi, acceptis in societatem incolis, Athenas redeunt. Ol. LXXXVII, 3. a. C. 428.

43. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησιν Ἀπολλοδώρου Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάρχους Μάρκον Γεγάνιον καὶ Λούκιον Σέργιον. Ἐπὶ δὲ τούτων ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς οὐ διέλιπε τὴν μὲν χώραν τῶν Πελοποννησίων λεηλατῶν καὶ καταφθειρών, τὰ δὲ φρούρια πολιορκῶν· προσγενομένων δὲ αὐτῷ πεν-

τήκοντα τριήρων ἐκ τῆς Κερκύρας, πολὺ μᾶλλον
 ἐπόρθει τὴν Πελοποννησίων χώραν, καὶ μάλιστα τῆς
 παραθαλαττίου τὴν καλουμένην Ἀκτὴν ἐδήρου, καὶ
 τὰς ἐπαύλεις ἐνεπύριζε. Μετὰ δὲ ταῦτα πλείους
 ἐπὶ Μεθώνην τῆς Λακωνικῆς, τὴν τε χώραν κατέσυ-
 ρε, καὶ τῇ πόλει προσβολὰς ἐποιεῖτο. Ἐνθα δὲ
 Βρασίδης ὁ Σπαρτιάτης, νέος μὲν ὢν τὴν ἡλικίαν,
 ἄλκῃ δὲ καὶ ἀνδρίᾳ διαφέρων, ὄρσιν τὴν Μεθώνην
 κινδυνεύουσαν ἐκ βίας ἀλῶναι, παραλαβὼν τινὰς
 τῶν Σπαρτιατῶν, διὰ μέσου τῶν πολεμίων ἐσκεδα-
 σμένων ἐτόλμησε διεκπεράσαι, καὶ πολλοὺς ἀνελὼν
 παρεισέπεσεν εἰς τὸ χωρίον. Γενομένης δὲ πολιορ-
 κίας, καὶ τοῦ Βρασίδου λαμπρότητα κινδυνεύσαν-
 τος, Ἀθηναῖοι μὲν οὐ δυνάμενοι τὸ χωρίον ἀνελεῖν,
 ἀπεχώρησαν πρὸς τὰς ναῦς. Βρασίδης δὲ διασεσω-
 κὼς τὴν Μεθώνην διὰ τῆς ἰδίας ἀρετῆς καὶ ἀνδρίας,
 ἀποδοχῆς ἔτυχε παρὰ τοῖς Σπαρτιάταις. Διὰ δὲ
 τὴν ἀνδραγαθίαν ταύτην φρονηματισθεὶς, πολλάκις
 ἐν τοῖς ὕστερον χρόνοις παραβόλως ἀγωνιζόμενος,
 μεγάλην δόξαν ἀνδρίας ἀπηνέγκατο. Ἀθηναῖοι δὲ
 περιπλεύσαντες εἰς τὴν Ἰλείαν, τὴν τε χώραν ἐπόρ-
 θουν καὶ Φερίαν χωρίον Ἰλείων ἐπολιόρκουν. Ἐκ-
 βοηθησάντων δὲ τῶν Ἰλείων, μάχῃ τε ἐνίκησαν,
 καὶ πολλοὺς ἀποκτείναντες τῶν πολεμίων, εἶλον
 τὰς Φερεῖς κατὰ κράτος. Μετὰ δὲ ταῦτα τῶν Ἰλ-
 λείων πανδημεὶ παραταξαμένων, ἀπεκρούσθησαν εἰς
 τὰς ναῦς· εἴτ' ἀποπλεύσαντες εἰς τὴν Κεφαλληνίαν, καὶ
 τοὺς ταύτην κατοικοῦντας εἰς τὴν συμμαχίαν προσ-
 αγαγόμενοι, τὸν εἰς τὰς Ἀθήνας πλοῦν ἐποίησαντα.

(C. 44.) Tum Cleopompum Athenienses cum classe in Laeros mittunt, qui Thronio urbe expugnata, ad Alopen eos vincit. Etiam Aeginetas, quos cum Laedaemoniis facere suspicabantur, terra expellunt: pulsos Laedaemonii Thyraeas concedunt. Denique Megarensium agros vastant, magnamque inde praedam Athenas repurant.

44. Μετὰ δὲ ταῦτα Ἀθηναῖοι στρατηγὸν προχειρισάμενοι Κλεόπομπον, ἐξαπέστειλαν μετὰ νεῦν τριήκοντα, προστάζαντες τὴν τε Εὐβοίαν παραφυλάττειν, καὶ Λοκροῖς πολεμεῖν. Ὁ δ' ἐκπλεύσας τὴν τε παραθαλάττιον τῆς Λοκρίδος ἐδήρωσε, καὶ πόλιν Θρόνιον ἐξεπολιόρκησε· τοῖς δ' ἀντιταξαμένοις τῶν Λοκρῶν συνάψας μάχην, ἐνίκησε περὶ πόλιν Ἀλόπην. Ἐπειτα τὴν προκειμένην τῆς Λοκρίδος νῆσον, ὀνομαζομένην Ἀταλάντην, ἐπιτείχισμα τῆς Λοκρίδος κατεσκεύασε, πολεμῶν πρὸς τοὺς ἐγχωρίους. Ἀθηναῖοι δ' ἐγκαλοῦντες Αἰγινήταις ὡς συνηγορηκόσι Λακεδαιμονίοις, ἀνέστησαν αὐτοὺς ἐκ τῆς πόλεως· ἐκ δὲ τῶν πολιτῶν οἰκήτορας ἐκπέμψαντες, κατεκληροῦνχσαν τὴν τε Αἰγιναν καὶ τὴν χώραν. Λακεδαιμόνιοι δὲ τοῖς ἐκπεπτωκόσιν Αἰγινήταις ἔδωκαν οἰκεῖν τὰς καλουμένας Θυραίας, διὰ τὸ καὶ τοὺς Ἀθηναίους δεδοκέναι τοῖς ἐκ Μεσσήνης ἐκβληθεῖσι κατοικεῖν Ναύπακτον. Ἀθηναῖοι δὲ Περικλέα μετὰ δυνάμεως ἐξέπεμψαν πολεμήσοντα τοῖς Μεγαρεῦσιν. Οὗτος δὲ πορθήσας τὴν χώραν, καὶ τὰς κτήσεις αὐτῶν λυμηνάμενος, μετὰ πολλῆς ὠφελείας ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας.

(C. 45.) Lacedaemonii alteram cum sociis incursionem in Atticam faciunt, totaque praepe regione ad vastitatem redacta, ob veterem hospitalitatem uni Tetrapoli pareunt. Intra muros se continent Athenienses, omnisque turba Athenas confugit: unde pestilentia orta. Tandem hostes avertit Periclis novus impetus in

Peloponnesum. Post haec Athenienses quum vastatos agros magnamque populi stragem viderent, incusant Periclem belli auctorem, et propter levia crimina ei multam irrogant: mox, quum frustra pacem Spartaē petissent, eundem rursus imperatorem creant.

45. Λακεδαιμόνιοι δὲ μετὰ Πελοποννησίων καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων ἐρέβηλον εἰς τὴν Ἀττικὴν τὸ δεύτερον. Ἐπιπορευόμενοι δὲ τὴν χώραν, ἐδενδροτόμουν καὶ τὰς ἐπαύλεις ἐνεπύριζον· καὶ πᾶσαν σχεδὸν τὴν γῆν ἐλυμήναντο, πλὴν τῆς καλουμένης τετραπόλεως. Ταύτης δ' ὑπέσχοντο διὰ τὸ τοὺς προγόνους αὐτῶν ἐνταῦθα κατοικηκέναι, καὶ τὸν Εὐρυσθέα νεκρικέναι τὴν ὁρμὴν ἐκ ταύτης ποιησάμενους· δίκαιον γὰρ ἡγοῦντο τοῖς εὐηργετηκόσι τοὺς προγόνους παρὰ τῶν ἐγγόνων τὰς προσηκούσας εὐεργεσίας ὑπολαμβάνειν. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι παρατάξασθαι μὲν οὐκ ἐτόλμων, συνεχόμενοι δ' ἐντὸς τῶν τειχῶν, ἐπέτεσον εἰς λοιμικὴν περίστασιν. Πολλοὺ γὰρ πλήθους καὶ παντοδαποῦ συνεῳκνηκότες εἰς τὴν πόλιν, διὰ τὴν στενοχωρίαν εὐλόγως εἰς νόσους ἔπιπτον, ἔλκοντες ἄερα διεφθαρμένον. Διόπερ οὐδυνάμενοι τοὺς πολεμίους ἐκβαλεῖν ἐκ τῆς χώρας, πάλιν ταῦς πολλὰς ἐξέπεμπον εἰς Πελοπόννησον, στρατηγὸν ἐπιστήσαντες Περικλέα. Οὗτος δὲ πολλὴν χώραν τῆς παραθαλαττίας δῆψας, καὶ τινὰς πόλεις πορθήσας, ἐποίησεν ἀπελθεῖν ἐκ τῆς Ἀττικῆς τοὺς Λακεδαιμονίους. Μετὰ δὲ ταῦθ' οἱ Ἀθηναῖοι, τῆς μὲν χώρας δενδροκοπημένης, τῆς δὲ νόσου πολλοὺς διαφθειρόσης, ἐν ἀθυρίᾳ καθεστήκεισαν, καὶ τὸν Περικλέα, ρομίζοντες αἴτιον αὐτοῖς γεγονέναι τοῦ πολέμου, δι' ὁργῆς εἶχον. Διόπερ ἀποστήσαν-

τες αὐτὸν τῆς στρατηγίας, καὶ μακρὰς τινας ἀπορ-
μας ἐγκλημύτων λαβόντες, ἐξημίωσαν αὐτὸν ὀγδοή-
κοντα τετάρτοις. Μετὰ δὲ ταῦτα πρεσβείας ἀπο-
στείλαντες Λακεδαιμονίοις, ἡξίουν καταλύσασθαι
τὸν πόλεμον. Ὡς δὲ οὐδεὶς αὐτοῖς προσῆκεν, ἤναγ-
κίσοντο πάλιν τὸν Περικλέα στρατηγὸν αἰρεῖσθαι.
Ταῦτα μὲν οὖν ἐπρόβη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν.

(C. 46.) Olymp. LXXXVII, 4, a. C. 427. Arch. Epaminonda, Coss. L. Papirio Crasso et M. Cornelio Maluginensi, Pericles diem obiit. Successit ei in imperio Agno, qui Potidaeam obsidet, et quamquam morbus multos obsidentium extinxerat, tamen ab incepto ante non destitit, quam Potidaeenses, annonae difficultate ad desperationem adacti, pacis conditiones rogassent. Fuit induciae hac lege, ut Potidaeenses cum uxoribus et liberis omnes urbem deserant. Quibus ad Chalcidenses in Thraciam protectis Athenienses coloniam sufficiunt.

46. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησιν Ἐπαμινώνδου
Ῥωμαῖοι μὲν κατέστησαν ὑπάρχοντες Λεύκιον Παπί-
ριον καὶ Αὔλον Κορνήλιον Μακερῖνον· ἐπὶ δὲ τού-
των ἐν μὲν ταῖς Ἀθήναις Περικλῆς ὁ στρατηγὸς
ἐτελεύτησεν, ἀνὴρ γένει καὶ πλούτῳ, πρὸς δὲ τού-
τοις δεινότητι λόγου καὶ στρατηγία πολὺ προέχων
τῶν πολιτῶν. Ὁ δὲ δῆμος φιλοτιμούμενος κατὰ
κρίτος ἐλθεῖν τὴν Ποτίδαιαν, ἐξαπέστειλεν Ἄγνονα
στρατηγὸν, ἔχοντα τὴν δύναμιν ἣν πρότερον εἶχε
Περικλῆς. Οὗτος δὲ μετὰ παντὸς τοῦ στόλου κα-
ταπλεύσας εἰς τὴν Ποτίδαιαν, παρυσκενάσατο τὰ
πρὸς τὴν πολιορκίαν. Μηχανὰς τε γὰρ παντοδαπὰς
παρυσκενάσατο πολιορκητικὰς, καὶ ὅπλων καὶ βε-
λῶν πλήθος, ἔτι δὲ σίτου δαψύλειαν ἱκανὴν πάσῃ τῇ
δυνάμει. Πρὸςβολὰς δὲ ποιούμενος συνεχεῖς καὶ
ἐκάστην ἡμέραν, διέτριβε πολὺν χρόνον, οὐ δυνάμε-

νος ἐλεῖν τὴν πόλιν. Οἱ μὲν γὰρ πολιορκούμενοι
 διὰ τὸν ἐκ τῆς ἀλώσεως φόβον ἐρῶσιμένως ἡμύνοτο
 καὶ ταῖς ὑπεροχαῖς τῶν τειχῶν πεποιθότες, ἐπλεο-
 νέκτουν τοὺς ἐκ λιμένος· ἡ δὲ τύσος τοὺς πολιορ-
 κοῦντας συνέχουσα, πολλοὺς ἀνῆρει, καὶ τὸ στρα-
 τόπεδον ἀθυμία κατέχευε. Ὁ δ' Ἄγρων εἰδὼς τοὺς
Ἀθηναίους δεδαπαρηκότες εἰς τὴν πολιορκίαν πλείων
τῶν χιλίων ταλάντων, καὶ χαλεπῶς διακκιμένους
 πρὸς τοὺς Ποτιδαιῆτας, διὰ τὸ πρότους ἀποστῆναι
 πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἐφοβεῖτο λῦσαι τὴν πο-
 λιορκίαν. Διόπερ ἠναγκάζετο διακαρτερεῖν καὶ τοὺς
 στρατιώτας ἀναγκάζειν παρὰ δύναμιν βίαν προς-
 ἄγειν τῇ πόλει. Ἐπεὶ δὲ τῶν πολιτῶν πολλοὶ διε-
 φθείροντο κατὰ τὰς προσβολὰς καὶ κατὰ τὴν ἐκ τοῦ
 λοιμοῦ νόσον, ἀπολιπὼν μέρος τῆς δυνάμεως ἐπὶ τῆς
 πολιορκίας, ἀπέπλευσεν εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀποβεβλη-
 κὼς τῶν στρατιωτῶν πλείους τῶν χιλίων. Ἀπελθόν-
 των δὲ τούτων, οἱ Ποτιδαιῆται, τοῦ τε σίτου παν-
 τελῶς ἐκλιπόντος καὶ τῶν κατὰ τὴν πόλιν ἀθυμούν-
 των, ἐπεκηρυκεύσαντο πρὸς τοὺς πολιορκοῦντας
 περὶ διαλύσεως. Ἀσμένως δὲ κἀκείνων προσδεξα-
 μένων, διαλύσεις ἐποιήσαντο τοιαύτας, ἀπελθεῖν
ἐκ τῆς πόλεως ἅπαντας τοὺς Ποτιδαιῆτας, ἄλλο μὲν
 μηθὲν λαβόντας, ἔχοντας δὲ τοὺς μὲν ἄνδρας ἱμά-
 τιον ἓν, τὰς δὲ γυναῖκας δύο. Γενομένων δὲ τού-
 των τῶν σπονδῶν, οἱ μὲν Ποτιδαιῆται πάντες με-
 τὰ γυναικῶν καὶ τέκνων ἐξέλιπον τὴν πατρίδα κα-
 τα τὰς συνθήκας, καὶ παρελθόντες εἰς τοὺς ἐπὶ
 Θράκης Χαλκιδιῆς, παρ' αὐτοῖς κατέκησαν· οἱ δὲ

Ἀθηναῖοι τῶν πολιτῶν εἰς χιλίους οἰκήτορας ἐξέπεμψαν εἰς τὴν Πोटίδαίαν, καὶ τὴν τε πόλιν καὶ τὴν χώραν κατεκλήρουσιν.

(C. 47.) Phormio, classi Atheniensium praefectus, ad Naupactum Lacedaemonios transitu excludit Archidamus in Boeotia Plataenses, quos ad defectionem ab Atheniensibus frustra sollicitaverat, omni oppugnationis vi urget. Xenophon et Phanomachus, Athenienses, Thraciam, Cnemus, Laced. dux, Acarnaniam invadunt: at illi ab Olynthiis profligantur; hic Acarnensium insidiis exceptus in Oeniadaeum terram copias abducere cogitur.

47. Ἀθηναῖοι δὲ φορμίωνα στρατηγὸν προχειρισάμενοι, μετὰ εἴκοσι τριήρων ἐξαπέστειλαν. Οὗτος δὲ περιπλεύσας τὴν Πελοπόννησον, εἰς Ναυπάκτον κατῆρε, καὶ θαλαττοκρατῶν τοῦ Κρισαίου κόλπου, διεκώλυσε ταύτῃ πλεῖν τοὺς Λακεδαιμόνιους. Λακεδαιμόνιοι δὲ δύναμιν ἀξιόλογον ἐξέπεμψαν μετὰ Λογιδάμου τοῦ βασιλέως. Οὗτος δὲ παρελθὼν τῆς Βοιωτίας εἰς Πλαταιάς, ἐστράτευσε. Μελλόντων δ' αὐτῶν δηοῦν τὴν χώραν, καὶ παρακαλόντων τοὺς Πλαταιεῖς ἀποσιῆναι τῶν Ἀθηναίων, ὥς οὐ προσεῖχον αὐτοῖς, ἐπόρθησε τὴν χώραν, καὶ τὰς κατὰ ταύτην κτήσεις ἐλυμήνατο. Μετὰ δὲ ταῦτα τὴν πόλιν περικειχίσας, ἤλπιζε τῇ σπύρῃ τῶν ἰναγκαιῶν καταπονήσειν τοὺς Πλαταιεῖς· οὐδὲν δ' ἦτον καὶ μηχαναῖς προσάγοντες, καὶ διὰ τούτων σαλεύοντες τὰ τεῖχη, καὶ προσβολὰς ἀδιαλείπτως ποιοῦμενοι διετέλουν. Ἰτεὶ δὲ οὐδὲ διὰ τῶν προσβολῶν ἠδύνατο χειρώσασθαι τὴν πόλιν, ἀπολιπόντες τὴν ἱκανὴν φυλακὴν, ἐπαγγέλοντο εἰς Πελοπόννησον. Ἀθηναῖοι δὲ στρατηγούς καταστήσαντες Ξενοφῶντα καὶ Φαιόμαχον, ἀπέστειλαν ἐπὶ Θούρη

μετὰ στρατιωτῶν χιλίων. Οὗτοι δὲ παραγενηθέν-
τες εἰς Παικτωλὸν τῆς Βοττικῆς, ἔτεμον τὴν χώραν
καὶ τὸν ὄϊτον ἐν γλῶῃ διέφθειραν. Προσβοηθησάν-
των δὲ τοῖς Βοττιαίοις Ὀλυθίων, ἡττήθησαν ὑπὸ
τούτων μίχῃ· ἀνῆρέθησαν δὲ τῶν Ἀθηναίων οἱ τε
στρατηγὸι καὶ τῶν στρατιωτῶν οἱ πλείους. Ἄμμι
δὲ τούτοις πρακτομένοις, Λακεδαιμόνιοι πεισθέν-
τες ὑπὸ Ἀμβροκιωτῶν, ἐστράτευσαν εἰς Ἀκαρνα-
νίαν. Ὑγούμενος δὲ τούτων Κνημος εἶχε στρατιώ-
τας πεζοὺς χιλίους, καὶ ναῦς ὀλίγας· προσλαβόμε-
νος δὲ καὶ παρὰ τῶν συμμάχων στρατιώτας τοὺς
ἱκανοὺς, ἦκεν εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν καὶ κατεστρατο-
πέδευσε πλησίον πόλεως, τῆς ὀνομαζομένης Στρά-
του. Οἱ δὲ Ἀκαρνανεὺς συστραφέντες, καὶ τοὺς πο-
λεμίους ἐνεδρεύσαντες, πολλοὺς ἀπέκτειναν καὶ
ξυρηνάγκυσαν τὸν Κνημον ἀπαγαγεῖν τὴν δύναμιν
εἰς τοὺς ὀνομαζομένους Οἰνιάδας.

(C 48.) Sub idem tempus Phormio Atheniensis pugna navali
ad Rhium vincit. Athenienses tropaeum erigunt. Tum Lacedae-
monios, qui cum parte navium adhuc salva Patras Achaiae refu-
gerant, novasque haerentibus naves summisserant, cum impari
classe iterum adoritur Phormio, ancipitemque victoriam reportat.

48. Περὶ δὲ τοῖς αὐτοῖς χρόνοις Φορμίων ὁ
τῶν Ἀθηναίων στρατηγός, ἔχων εἴκοσι τριήρεις,
τεριέτuxe ναυσὶ Λακεδαιμονίων ἐπὶ πρὸς ταῖς τει-
ραιόκορτια. Ναυμαχήσας δὲ πρὸς ταύτας, τὴν τε
στρατηγίδα ναῦν τῶν πολεμίων κατέδευσε, καὶ τῶν
ἄλλων πολλὰς ἀπλους ἐποίησε, δώδεκα δὲ αὐτῶν-
δρους εἶλε, τὰς δὲ λοιπὰς μέχρι τῆς γῆς κατεδίωξεν.
Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι παρ' ἐλπίδας ἡττηθέντες, ταῖς

ὑπολειφθείσαις ναυσὶν ἔφυγον εἰς Πάτρως τῆς Ἀχαΐας. Αὕτη μὲν οὖν ναυμαχία συνέστη περὶ τὸ Ῥίον καλούμενον. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι τρόπαιον στήσαντες, καὶ τῷ Ποσειδῶνι περὶ τὸν ἱσθμὸν ναῦν καθιερώσαντες, ἀπέπλευσαν εἰς πόλιν οὐρμηχίδα Ναυπακτον. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἑτέρας ναῦς ἐξέπεμψαν εἰς τὰς Πάτρως. Αὗται δὲ προσλαβόμεναι τὰς ἐκ τῆς ναυμαχίας περιλελειμμένας τριήρεις, ἡθροίσθησαν. Εἰς τὸν αὐτὸν δὲ τόπον καὶ τὸ πεζὸν στρατόπεδον τῶν Πελοποννησίων κατήντησε, καὶ πλησίον τοῦ στόλου κατεστρατοπέδευσε. Φορμίων δὲ τῇ προγεγεννημένῃ νίκη φρονηματισθεὶς, ἐτόλμησεν ἐπιθέσθαι ταῖς πολεμικαῖς ναυσὶν οὖσαις πολλαπλασίαις· καὶ τινες αὐτῶν καταδύσας, καὶ τῶν ἰδίων ἀποβυλῶν, ἀμφίδοξον ἔσχε τὴν νίκην. Μετὰ δὲ ταῦτα Ἀθηναίων ἀποστείλάντων εἴκοσι τριήρεις, οἱ Λακεδαιμόνιοι φοβηθέντες, ἀπέπλευσαν εἰς τὴν Κόρινθον, οὐ τολμῶντες ναυμαχεῖν. Ταῦτα μὲν οὖν ἐπρώχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν.

(C. 49.) Olymp. LXXXVIII, 1. a. C. 426. Arch. Diotimo, Coss C. Julio et Proculo Verginio Tricosto, Cnemus irrito conatu in Salaminem traiecit, et Piraeum tentat. Repulso illo, firmiorem Salaminis custodiam Athenienses instituunt.

49. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήρησι Διοτίμου Ῥωμαῖοι μὲν κατέστησαν ὑπάρχοντες Γάϊον Ἰούλιον καὶ Πρόκλον Οὐεργίνιον. Τρίκοστον· Ἠλεῖοι δ' ἦγον Ὀλυμπιάδα ὀγδόην πρὸς ταῖς ὀγδοήκοντα, καθ' ἣν ἐνέκα στάδιον Σὺμμαχος Μεσσήνιος ἀπὸ Σικελίας. Ἐπὶ δὲ τούτων Κνημος ὁ τῶν Λακεδαιμονίων ναύαρχος ἐν τῇ Κορίνθῳ διατρίβων, ἔκρινε τὸν Πειραιᾶ

καταλαβέσθαι. Ἐπυνθάνετο γὰρ μήτε ναῦς ἐν αὐτῷ καθειλκυσμένας ὑπάρχειν, μήτε στρατιώτας εἶναι τεταγμένους ἐπὶ τῆς φυλακῆς· τοὺς γὰρ Ἀθηναίους ἀμελῶς ἔχειν περὶ τῆς τοῦτου φυλακῆς, διὰ τὸ μηδὲν ἐλπίζειν, τολμῆσαι τινὰς καταλαβέσθαι τὸν τόπον. Διόπερ ἐν τοῖς Μεγάροις καθειλκύνσας τὰς νενεωλκημένας τετραράκοντα τριήρεις, νυκτὸς ἔπλευσεν εἰς τὴν Σαλαμῖνα· προστεσθὼν δ' ἀπροςδοκῆτως εἰς τὸ φρούριον τῆς Σαλαμῖνος τὸ καλούμενον Βουδύριον, τρεῖς ναῦς ἀπέσπασε, καὶ τὴν ἄλλην Σαλαμῖνα κατέδραμε. Τῶν δὲ Σαλαμινίων πυρσευσάντων τοῖς κατὰ τὴν Ἀιτικὴν, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι δόξαντες τὸν Πειραιᾶ κατειληφθαι, ταχέως ἐξεβοήθουν μετὰ πολλῆς ταχυκῆς· γνόντες δὲ τὸ γεγονός, ταχέως πληρώσαντες ναῦς ἱκανάς, ἔπλεον εἰς τὴν Σαλαμῖνα. Οἱ δὲ Πελοποννησιοὶ τῆς ἐπιβολῆς διαψευθέντες, ἀπέπλευσαν ἐκ τῆς Σαλαμῖνος εἰς τὴν οἰκίαν. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι, τῶν πολεμίων ἀποπεπλεκύτων, τῆς μὲν Σαλαμῖνος ἐπιμελεστέραν φυλακὴν ἐποίησαντο, καὶ κατέλιπον φρουροὺς τοὺς ἱκανοὺς· τὸν δὲ Πειραιᾶ κλείθοις καὶ φυλακαῖς ἱκαναῖς διαλαβόντες ὠχέωσαν.

(C. 50.) Incidit hoc tempus in bellum, quod Sitalces, rex Thracum, qui parvum regnum virtute ac prudentia praeclare auxerat, adversus Perdiccam, R. Macedoniac, gessit, ut Amyntae, Philippī f., regnum paternum redderet.

50. Περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους Σιτάλκης ὁ τῶν Θρακῶν βασιλεὺς παρτίλῃφει μὲν βασιλείαν ὀλίγης χώρας, διὰ δὲ τὴν ἰδίαν ἀνδρίαν καὶ σύνεσιν ἐπὶ πολὺ τὴν δυναστείαν ἠϋξῆσεν, ἐπιεικῶς μὲν ἄρχων

τῶν ὑποτεταγμένων, ἀνδρεῖος δ' ὢν ἐν ταῖς μάχαις
 καὶ στρατηγικός, ἔτι δὲ τῶν προσόδων μεγάλην ποι-
 ούμενος ἐπιμέλειαν· τὸ δὲ τέλος ἐπὶ τοσοῦτον δυνά-
 μεις προήλθεν, ὥστε χώρας ἄρξαι πλείστης τῶν πρὸ
 αὐτοῦ βασιλευσάντων κατὰ τὴν Θράκην. Ἡ μὲν
 γὰρ παραθαλάττιος αὐτῆς, ἀπὸ τῆς Ἀβδηριτῶν χώ-
 ρας τὴν ἀρχὴν ἔχουσα, διέτεινε μέχρι τοῦ Ἰστρου
 ποταμοῦ· ἀπὸ δὲ θαλάττης εἰς τὸ μεσόγειον πορευο-
 μένη, τοσοῦτον εἶχε διάστημα, ὥστε πεζὸν εἴζωνον
 ὁδοιπορῆσαι ἡμέρας τρεῖςκαίδεκα. Τηλικαύτης δὲ
 χώρας βασιλεύων, ἐλάμβανε προσόδους καθ' ἑκα-
στον ἑνιαυτὸν πλείω χιλίων ταλάντων. Κατὰ δὲ
 τοὺς ὑποκειμένους καιροὺς ἔχων πόλεμον, ἤθροισεν
 ἐκ τῆς Θράκης στρατιώτας, πεζοὺς μὲν πλείους τῶν
 δυοκαίδεκα μυριάδων, ἵππεῖς δὲ πεντακισμυρίους.
 Ἀναγκαῖον δὲ ἐστὶ τοῦ πολέμου τούτου προειθέ-
 σθαι τῆς αἰτίας, ἵνα σαφὴς ὁ περὶ αὐτοῦ λόγος
 ὑπάρξῃ τοῖς ἀναγινώσκουσι. Σιτάλκης τοίνυν πρὸς
 Ἀθηναίους φίλον συνθέμενος, ὁμολόγησεν αὐτοῖς
 συμμαχήσειν τὸν ἐπὶ Θράκης πόλεμον. Διόπερ βου-
 λόμενος τοὺς Χαλκιδεῖς σὺν τοῖς Ἀθηναίοις κατα-
 πολεμῆσαι, παρεσκευάζετο δύναμιν ἀξιόλογον. Ἀμα
 δὲ καὶ πρὸς Περδίκκην τὸν βασιλέα τῶν Μακεδό-
 νων ἄλλοτρίως διακείμενος, ἔκρινε κατάγειν ἐπὶ τὴν
 Μακεδονικὴν βασιλείαν Ἀμύνταν τὸν Φιλίππου. Δι'
 ἀμφοτέρων οὖν τὰς προειρημένας αἰτίας ἦν ἀναγκαῖον
 αὐτῇ συστήσασθαι δύναμιν ἀξιόλογον. Ὡς δ' αὐτῇ
 καὶ πρὸς τὴν στρατίαν εὐτρεπῆ κατεσκευάστο, προή-
 γαγε τὴν δύναμιν ἅπασαν, καὶ διελθὼν τὴν Θράκην,

ἐνέβαλεν εἰς τὴν Μακεδονίαν. Οἱ δὲ Μακεδόνες τὸ μέγεθος τῆς δυνάμεως καταπλαγέντες, παρατάσσασθαι μὲν οὐκ ἐτόλμησαν· ἐκκομίσαντες δὲ τὸν τε σῆτον καὶ τῶν χρημάτων ὅσα δυνατὸν ἦν εἰς τὰ καρτερώτατα φρούρια, μένοντες ἐν τοῦτοις ἡσυχίαν εἶχον. Οἱ δὲ Θρᾷκες καταγαγόντες τὸν Ἀμύντιαν ἐπὶ τὴν βασιλείαν, τὸ μὲν πρῶτον διὰ λόγων καὶ πρεσβειῶν ἐπειρῶντο προσάγεσθαι τὰς πόλεις· ὥς δ' οὐδεὶς αὐτοῖς προσεῖχεν, εὐθὺς τῷ πρώτῳ φρουρίῳ προσβαλόντες, κατὰ κράτος εἶλον. Μετὰ δὲ ταῦτά τινες τῶν πόλεων καὶ τῶν φρουρίων διὰ τὸν φόβον ἱκουσίως ὑπετάγησαν. Πορθέσαντες δὲ πᾶσαν τὴν Μακεδονίαν, καὶ πολλῆς ὀφελείας κύριοι γενόμενοι, μετέβησαν ἐπὶ τὰς Ἑλληνίδας πόλεις τὰς τῶν Χαλκιδέων.

(C. 51.) Quo bello prospere finito, quum Sitalces etiam Chalcidenses expugnare vellet: Graeciae urbes, conspiratione facta, communi delectu exercitum ingentem conscribere. Quo facto, illum Perdicca reconciliatur, et affinitate cum eo contracta, agmen in Thraciam reducit.

51. Τοῦ δὲ Σιτάλκου περὶ ταῦτα διατρίβοντος, Θειταλοὶ καὶ Ἀχαιοὶ καὶ Βιάγνητες καὶ οἱ ἄλλοι πάντες Ἕλληνες, ἔσοι κατόικουν μεταξὺ Μακεδονίας καὶ Θερμοπυλῶν, συνεφρόνησαν, καὶ δύναμιν ἱξιόλογον κοινῇ συνεστήσαντο. Εὐλαβοῦντο γὰρ, μὴ ποτε τοσαύταις μετριάσιν οἱ Θρᾷκες ἐμβάλωσιν αὐτῶν εἰς τὴν χώραν, καὶ κινδυνεύσωσι ταῖς πατρίσι. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ τῶν Χαλκιδέων ποιησάντων, Σιτάλκης πυθόμενος τοὺς Ἕλληνας ἰδρᾶς δυνάμεις συνηθροικῆναι, καὶ τοὺς στρατιώτας ὑπὸ τοῦ χειμῶτος ἐνοχλουμένους, πρὸς μὲν τὸν Περδίκκαν διαλυσά-

μενος ἐπιγαμίην ἐποίησατο, τὰς δὲ δυνάμεις ἀπήγαγεν εἰς Θρᾷκην.

(C. 52.) Interea Attica Iacedaemoniis tertium vestatur: Atheniensibus pestilentia et frumenti penuria allictis, aciem opprimendi animus non erat.

52. Ἀμα δὲ τοῦτοις πραττομένοις, Λακεδαιμόνιοι μὲν παραλαβόντες τοὺς ἐκ Πελοποννήσου σιγμάχους, εἰσέβαλον εἰς τὴν Ἀιτικὴν, ἔχοντος τὴν ἡγεμονίαν Ἀρχιδάμου τοῦ βασιλέως· τὸν δὲ οἶτον ἐν τῇ χλῶῃ διέφθειραν, καὶ τὴν χώραν δρώσαντες, ἐπατήλθον εἰς τὰς πετρίδας. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι παρατάξιμθαι μὲν οὐ τολμῶντες, ὑπὸ δὲ τῆς νόσου καὶ τῆς σιτοδείας πιεζόμενοι, κακῶς περὶ τοῦ μέλλοντος ἐλάμβανον ἐλπίδας. Ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἐννευτὸν. ?!

(C. 53.) Olymp. LXXXVIII, 2. a. C. 425. Arch. Euclide, Tribb. militaribus consulari potestate M. Manlio, Q. Sulpitio Praetextato et Ser. Cornelio Cosso, Leontini in Sicilia, a Syracusanis bello petiti, Atheniensium implorant auxilium, misso oratore Gorgia, qui princeps dicendi artes invenit, diserta quoque oratione Atheniensibus civium suorum societatem persuasit.

53. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησιν Εὐκλείδου Ῥωμαῖοι κατέστησαν ἅντι τῶν ὑπάτων χιλιάρχους τρεῖς, Μάρχον Μάριον, Κόϊντον Σοντίκιον Πραιτέξιτον, καὶ Σερούλιον Κορηλίον Κόσσον. Ἐπὶ δὲ τούτων κατὰ τὴν Σικελίαν Λεοντῖνοι, Χαλκιδέων μὲν ὄντες ἄποικοι, συγγενεῖς δὲ Ἀθηναίων, ἔτυχον ὑπὸ Συρακουσίων πολεμούμενοι. Πιεζόμενοι δὲ τῷ πολέμῳ, καὶ διὰ τὴν ὑπεροχὴν τῶν Συρακουσίων κινδυνεύοντες ἀλῶναι κατὰ κράτος, ἐξέπεμψαν πρέσβεις εἰς τὰς Ἀθήνας, ἄξιοντες τὸν δῆμον βοηθήσας τὴν ταχίστην, καὶ τὴν πόλιν ἑαυτῶν ἐκ τῶν κινδύ-

νων ὀύσασθαι. Ἦν δὲ τῶν ἀπεσταλμένων ἀρχιπρεσ-
βευτῆς Ἰοργίας ὁ ῥήτωρ, δεινότητι λόγου πολὺ προέ-
χων πάντων τῶν κατ' αὐτόν. Οὗτος καὶ τέχνας
ῥητορικὰς πρῶτος ἐξεῦρε, καὶ κατὰ τὴν σοφιστείαν
τοσοῦτον τοὺς ἄλλους ὑπερέβυλεν, ὥστε μισθὸν λαμ-
βίνειν παρὰ τῶν μαθητῶν μνᾶς ἑκατόν. Οὗτος οὖν
καταντήσας εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ παραχθεὶς εἰς τὸν
δῆμον, διελέχθη τοῖς Ἀθηναίοις περὶ τῆς συμμαχίας,
καὶ τῷ ξενίζοντι τῆς λέξεως ἐξέπληξε τοὺς Ἀθηναί-
ους, ὄντας εὐφρεῖς καὶ φιλολόγους. Πρῶτος γὰρ
ἐχρήσατο τῆς λέξεως σχηματισμοῖς περιττοτέροις,
καὶ τῇ φιλοτεχνίᾳ διαφέρουσιν ἀντιθέτοις καὶ ἰσο-
κώλοις καὶ παρίσοις καὶ ὁμοτελεύτοις, καὶ τισιν ἐτέ-
ροις τοιούτοις, ἃ τότε μὲν διὰ τὸ ξένον τῆς κατα-
σκευῆς ἀποδοχῆς ἡξιούσιο, νῦν δὲ περιεργίαν ἔχειν
δοκεῖ, καὶ φαίνεται καταγέλαστον, πλεονάκεις καὶ
κατακόρυφως τιθέμενον. Τέλος δὲ πείσας τοὺς Ἀθη-
ναίους συμμαχεῖν τοῖς Λεοντίνοις, οὗτος μὲν θαυ-
μασθεὶς ἐν ταῖς Ἀθήναις ἐπὶ τέχνῃ ῥητορικῇ, τὴν
εἰς Λεοντίους ἐπάροδον ἐποίησατο.

(C. 54.) Athenienses igitur, occupandae Siciliae studio dudum incensi, Leontinis classem auxilio mittunt, ducibus Lachete et Charoeade. Qui Rhegium advecli, copias suas augment; hinc Liparensium insulas, quia Syracusanis favabant, excursionibus vexant: tum conserto cum Siculis proelio, Locrensiurn castellum capiunt; denique, Atheniensium prospicientia, pluribus navibus instruuntur. At bello longius extracto, Leontini legatione rem transigunt cum Syracusanis, qui receptos in civitatem, municipes suos faciunt.

54. Ἀθηναῖοι δὲ καὶ πάλλαι μὲν ἦσαν ἐπιθυμη-
ταὶ τῆς Σικελίας, διὰ τὴν ἀρετὴν τῆς χώρας, καὶ τό-
τε δ' ἀσμένως προσδεξάμενοι τοὺς τοῦ Ἰοργίου λό-
γους, ἐψηφίσαντο συμμαχίαν ἐκπέμπειν τοῖς Λεον-

τίνους· πρόσφατον μὲν φέροντες τὴν τῶν συγγενῶν
 χρεῖαν καὶ δέησιν, τῇ δ' ἄληθείᾳ τὴν ῥῆσιν στεί-
 δοντες κατακτείνασθαι. Καὶ γὰρ οὐ πολλοῖς ἔτισι
 πρότερον, τῶν τε Κορινθίων καὶ τῶν Κερκυραίων
 διαπαλεμουμένων μὲν πρὸς ἀλλήλους, φιλοτιμηθέν-
 των δ' ἀμφοτέρων συμμάχους λαβεῖν τοὺς Ἀθηναί-
 ος, προέκρινεν ὁ δῆμος ἀνιμᾶν τοῖς Κερκυραί-
 ος, διὰ τὸ τὴν Κέρκυραν εὐφρῶς κεῖσθαι πρὸς τὸν
 εἰς Σικελίαν πλοῦν. Κυθόλου γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι
 κατακτησάμενοι τὴν τῆς θαλάττης ἡγεμονίαν, καὶ
 μεγάλας πράξεις ἐπιτελεσάμενοι, συμμάχων τε πολ-
 λῶν εὐπόρουν, καὶ δυνάμεις ἐπιτελεσάμενοι, μεγί-
 στας ἐκέκτηντο πόλεις· καὶ χρημάτων τε πλῆθος
 ἑτοιμον παρέλαβον, μετακομίσαντες ἐκ Δήλου τὰ
 κοινὰ χρήματα τῶν Ἑλλήνων, ὅττι πλείω τῶν μυ-
 ρίων ταλάντων· ἡγεμόσι τε μεγάλους καὶ διὰ στρα-
 τηγίαν δεδοκιμισμένοις ἐχρήσαντο· καὶ διὰ τούτων
 ὑπάντων ἤλπιζαν καταπολεμήσειν μὲν τοὺς Λακεδαι-
 μονίους, πάσης δὲ τῆς Ἑλλάδος τὴν ἡγεμονίαν περι-
 πεποιημένοι, ἀνθέξασθαι τῆς Σικελίας. Διὰ ταύτας
 οὖν τὰς αἰτίας ψηφισάμενοι βοηθεῖν τοῖς Λεοντί-
 νοις, ἐξέπεμψαν εἰς τὴν Σικελίαν νηὺς ἑκατὸν, καὶ
 στρατηγούς Λάχητι καὶ Χαροαίδην. Οὗτοι δὲ πλεύ-
 σαντες εἰς τὸ Ῥήγιον, προσελάβοντο νηὺς ἑκατὸν
 παρὰ τῶν Ῥηγίων καὶ αὐτῶν τῶν Χιλκιδέων ἀποί-
 κων ὄντων· ἐντεῦθεν δ' ὁρμώμενοι, τὸ μὲν πρόπτον
 τὰς Λιπαραίων νήσους κατέδρομον, (διὰ τὸ συμμα-
 χεῖν τοὺς Λιπαραίους τοῖς Συρακουσίοις,) μετὰ δὲ
 ταῦτα ἐπὶ Λοκροὺς πλεύσαντες, καὶ πέντε νηῶν Λο-

κρίδων κυριεύσαντες, φρούριον ἐπολιόρχησαν. Ἐπιβοηθησάντων δὲ τῶν πλησιοχώρων Σικελῶν τοῖς Μυλαίοις, ἐγένετο μίχῃ, καὶ ἦν Ἀθηναῖοι νικήσαντες ἀπέκτειναν μὲν πλείους τῶν χιλίων, ἐξώγρησαν δὲ οὐκ ἐλάττους τῶν ἑξακισίων· εὐθύς δὲ καὶ τὸ φρούριον ἐκπολιορχήσαντες κατέσχον. Τούτων δὲ πρακτομένων, κατέπλευσαν ῥῆς τετραράκοντα, ἃς ἀπέστειλεν ὁ δῆμος, κρίνων γενναιότερον ἅπτεσθαι τοῦ πολέμου· ἡγεῖτο δ' αὐτῶν Εὐρυμέδων καὶ Σοφοκλῆς. Ξιθροισθεισὼν δὲ τῶν τριήρων εἰς ἓνα τόπον, ἀξιόλογος ἦδη σιὺλος κατεσκευάστο, συγκείμενος ἐκ τριήρων πενήκοντα καὶ διακισίων. Τοῦ δὲ πολέμου χρορίζοιτος, οἱ Λεοντῖνοι διαπρὸς βενσιόμενοι πρὸς τοὺς Συρακουσίους, διελύθησαν. Διόπερ αἱ μὲν Ἀθηναίων τριήρεις ἀπέπλευσαν εἰς τὴν οἰκίαν· οἱ δὲ Συρακοῦσιοι τοῖς Λεοντίνοις μειαδόντες τῆς πολιτείας, ἅπαντας Συρακουσίους ἐποίησαν, καὶ τὴν πόλιν φρούριον ἀπέδειξαν τῶν Συρακουσίων. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Σικελίαν ἐν τούτοις ἦν.

(C. 55) In Graecia Lesbii, ab alienati ab Atheniensibus, in societatem Lacedaemoniorum transeunt, hisque, ut maris imperio possint, suadent. Sed conatus illorum praeventunt Athenienses, qui, praefecto navium Clinippide, Mitylenaeos fundunt, novaque armatorum manu, quam Paches adduxerat, illorum urbem gravi obsidione premunt. Lacedaemonii et naves subsidio mittunt obsessis, et Atticam devastant. Coguntur tandem dedere urbem Mitylenaei, in quos a Cleone oratore violenta sententia dicitur. Qua mox retractata, illi criminibus quidem ac metu liberantur; sed urbem eorum diripiunt Athenienses, Lesbomque totam, exceptis Methymnaeorum agris, sorte dividunt.

55. Κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα Λέσβιοι μὲν ἀπέστησαν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων· ἐνεκάλουν γὰρ αὐτοῖς, ὅτι βουλομένων συνοικίξιν πύσας τὰς κατὰ τὴν Λέσβον

πόλεις, εἰς τὴν Μιτυληναίων πόλιν διεκόμισαν. Διὸ καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους ἀποστείλαντες πρεσβευτάς, καὶ συμμαχίαν συνθέμενοι, συνεβούλευον τοῖς Σπαρτιάταις ἀντέχεσθαι τῆς κατὰ Θάλατταν ἡγεμονίας· πρὸς ταύτην δὲ τὴν ἐπιβολὴν ἐπηγγείλαντο πολλὰς τριήρεις εἰς τὸν πόλεμον παρῆξουσθαι. Ἀσμένως δὲ τῶν Λακεδαιμονίων ὑπακουσάντων, καὶ περὶ τὴν κατασκευὴν τῶν τριήρων γενομένων, Ἀθηναῖοι φθάσαντες αὐτῶν τὴν παρασκευὴν, παραχρῆμα δύναμιν ἐξέπεμψαν εἰς τὴν Λέσβον, πληρώσαντες ναῦς τετταράκοντα, καὶ στρατηγὸν προχειρισάμενοι Κλεινίπιδην. Οὗτος δὲ προσλαβόμενος βοήθειαν παρὰ τῶν συμμαχῶν, κατέπλευσεν εἰς τὴν Μιτυλήνην. Γενομένης δὲ ναυμαχίας, οἱ μὲν Μιτυληναῖοι λειψθέντες συνεκλείσθησαν εἰς πολιορκίαν. Τῶν δὲ Λακεδαιμονίων ψηφισαμένων βοηθεῖν τοῖς Μιτυληναίοις, καὶ παρασκευαζομένων στόλον ἀξιόλογον, ἔφθασαν Ἀθηναῖοι ναῦς ἄλλας σὺν ὀπλίταις χιλίοις ἀποστείλαντες εἰς Λέσβον. Τούτων δ' ἡγούμενος Πύχης ὁ Ἐπικλήρου, καταντήσας εἰς Μιτυλήνην, καὶ τὴν προὔπάρχουσαν δύναμιν παραλαβών, περικτείχισε τὴν πόλιν, καὶ συνεχεῖς προσβολὰς ἐποιεῖτο, οὐ μόνον κατὰ γῆν, ἀλλὰ καὶ κατὰ Θάλατταν. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐξαπέστειλαν εἰς τὴν Μιτυλήνην τριήρεις μὲν τετταρακονταπέντε, καὶ στρατηγὸν Ἀλκίδαν· εἰς δὲ τὴν Ἀιτικὴν εἰσέβαλον μετὰ τῶν συμμαχῶν· ἐπελθόντες δὲ καὶ τοὺς παραλελειμμένους τόπους τῆς Ἀιτικῆς, καὶ δηώσαντες τὴν χώραν, ἐπανῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν. Μιτυληναῖοι δὲ τῇ σιτοδείᾳ

καὶ τῷ πολέμῳ πιεζόμενοι, καὶ στασιάζοντες πρὸς ἀλλήλους, καθ' ὁμολογίαν παρέδωκαν τὴν πόλιν τοῖς πολιορκοῦσιν. Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τοῦ δήμου βουλευομένου, ὥς χρὴ προσενέγκασθαι τοῖς Μιτυληναίοις, Κλέων ὁ δημογωγός, ὠμὸς ὢν τὸν πρόπον καὶ βίαιος, παρώξυνε τὸν δῆμον, ἀποφαινόμενος δεῖν τοὺς Μιτυληναίους αὐτοὺς μὲν ἡβηδὸν ἅπαντας ἀποκτεῖναι, τέκνα δὲ καὶ γυναῖκας ἐξαινδραποδίσασθαι. Τέλος δὲ πεισθέντων τῶν Ἀθηναίων, κατὰ τὴν γνώμην τε τοῦ Κλέωνος ψηφισαμένων, ἀπεστάλησαν εἰς τὴν Μιτυλήνην οἱ τὰ δοχθέντα τῷ δήμῳ δηλώσοντες τῷ στρατηγῷ. Τοῦ δὲ Πάχης ἀναγνόντος τὸ ψήφισμα, ἤλθεν ἐναντίον τῷ προτέρῳ. Ὁ δὲ Πάχης γνοὺς τὴν μετάνοιαν τῶν Ἀθηναίων, ἐχάρη, καὶ τοὺς Μιτυληναίους συναγαγὼν εἰς ἐκκλησίαν, ἀπέλυσε τῶν ἐγκλημάτων, ἅμα δὲ καὶ τῶν μεγίστων φόβων. Ἀθηναῖοι δὲ τῆς Μιτυλήνης τὰ τεῖχη περιελόντες, τὴν Λεσβον ὅλην πλὴν τῆς Μηθυμναίων χώρας κατεκληρούχησαν. Ἡ μὲν οὖν Λεσβίων ἀπόστασις ἀπ' Ἀθηναίων τοιοῦτον ἔσχε τὸ τέλος.

(C.56.) Per id tempus obsessae ab Lacedaemoniis Plataeae. Pars incolarum, transcens muris, per excubias hostium salva Athenas evasit: at reliqui, post deditionem urbis, indignissime perierunt, agrique illorum stipendiis elocati sunt.

56. Περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους Λακεδαιμόνιοι τὰς Πλαταιὰς πολιορκοῦντες, περιτεΐχισαν τὴν πόλιν, καὶ στρατιώταις πολλοῖς παρεφύλαττον. Χρο-
νιζούσης δὲ τῆς πολιορκίας, καὶ τῶν Ἀθηναίων μη-
δεμίαν ἐξαποστελλόντων βοήθειαν, οἱ πολιορκοῦμε-

νοι σιτοδεία τε συνείχοντο, καὶ τῶν πολιτῶν ἐν ταῖς
 προςβολαῖς πολλοὺς ἀποβεβλήκεισαν. Ἀπορουμέ-
 νων δ' αὐτῶν, καὶ βουλευομένων περὶ τῆς σωτηρίας,
 τοῖς μὲν πολλοῖς ἐδόκει τὴν ἡσυχίαν ἄγειν, τοῖς δ'
 ἄλλοις, ὥς διακοοίοις οἴσιν, ἔδοξε νυκτὸς βιάσα-
 σθαι τοὺς φύλακας, καὶ διεκπεσεῖν εἰς τὰς Ἀθήνας.
 Τηρήσαντες οὖν ἀσέλγηρον νύκτα, τοὺς μὲν ἄλλους
 ἔπεισαν εἰς θάτερα μέρη προςβύλλειν τῇ περιτειχί-
 σματι· αὐτοὶ δ' ἐτοιμασίμενοι κλίμακας, καὶ τῶν
 πολεμίων παραβοηθούντων ἐν τοῖς ἀπεστραμμένοις
 μέρεσι τῶν τειχῶν, αὐτοὶ διὰ τῶν κλιμάκων ἔτυχον
 ἀναβάντες ἐπὶ τὸ τεῖχος, καὶ τοὺς φύλακας ἀποκτεί-
 ναντες διέφυγον εἰς τὰς Ἀθήνας. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ
 Λακεδαιμόνιοι μὲν παροξυνθέντες ἐπὶ τῷ δρασμῷ
 τῶν ἀπεληλυθόντων ἐκ τῆς πόλεως, προσέβαλον τῇ
 πόλει τῶν Πλαταιέων, καὶ πᾶσαν εἰσεφέροντο σπου-
 δὴν βίᾳ χειρώσασθαι τοὺς πολιορκουμένους· οἱ δὲ
 Πλαταιεῖς καταπλαγέντες καὶ διαπρεσβευσάμενοι,
 παρέδωκαν ἑαυτοὺς τε καὶ τὴν πόλιν τοῖς πολεμίοις.
 Οἱ δ' ἡγεμόνες τῶν Λακεδαιμονίων καθ' ἓνα τῶν
 Πλαταιέων προσκαλοῦμενοι, ἐπηρώτων τί ἄγαθὸν
 πεποίηκε τοῖς Λακεδαιμονίοις· ἐκάστου δὲ ὁμολο-
 γοῦντος μηδὲν εὐηργετηκέναι, πᾶσιν ἐπηρώτων εἴ τι
 κακὸν ἔδρασαν τοὺς Σπαρτιάτας· οὐδενὸς δ' ἀντι-
 λέγοντος, πάντων κατέγνωσαν θάνατον. Διὸ καὶ
 τοὺς ἐγκαταλειφθέντας ἅπαντας ἀνείλον, καὶ κατα-
 σκάψαντες ἐμίσθωσαν τὴν χώραν. Πλαταιεῖς μὲν
 οὖν τὴν πρὸς Ἀθηναίους συμμαχίαν βεβαιοτάτην

τηρήσαντες, ἀδίκως ταῖς μεγίσταις συμφοραῖς περιέ-
πισον.

(C. 57.) Corecyraeorum multi, qui capti in bello ad Epidamnium, turpique conditione exsoluti vinculis fuerant, dum prodere Lacedaemoniis patriam conantur; ingens exstitit in insula seditio, Atheniensium ope composita.

57. Ἀμα δὲ τούτοις πραττομένοις, ἐν τῇ Κερκύ-
ρᾳ μεγάλη συνέστη στάσις καὶ φιλοτιμία, διὰ τοι-
αύτας αἰτίας. Ἐν τῷ περὶ Ἐπίδαμνον πολέμῳ πολ-
λοὶ Κερκυραῖων αἰχμάλωτοι γενόμενοι, καὶ κατα-
βληθέντες εἰς τὴν δημοσίαν φυλακὴν, ἐπηγγείλαντο
τοῖς Κορινθίοις δώσειν τὴν Κέρκυραν, εἰ ἂν αὐτοὺς
ἀπολύσωσιν. Ἀσμένως δὲ τῶν Κορινθίων προσδεξα-
μένων τοὺς λόγους, οἱ Κερκυραῖοι προσποιηθέντες
λύτρα διδόναι, διηγγυήθησαν ὑπὸ τῶν προσέξων
ἐκαυθὼν τινῶν ταλάντων ἀφεθέντες. Καὶ τηροῦντες
τὴν ἀπὸ τῶν ὁμολογημένων πίστιν, ὥς κατήντησαν
εἰς τὴν πατρίδα, τοὺς δημαγωγεῖν εἰωθότας καὶ μά-
λιστα τοῦ πλήθους προΐστασθαι, συλλαβόντες ἀπέ-
σφαξαν. Καταλύσαντες δὲ τὴν δημοκρατίαν, μετ'
ὀλίγον χρόνον Ἀθηναίων βοηθησάντων τῷ δήμῳ, οἱ
μὲν Κερκυραῖοι τὴν ἐλευθερίαν ἀνακτησάμενοι, [καὶ]
κολάζειν ἐπεβίβλοντο τοὺς τὴν ἐπανάστασιν πεποιθη-
μένους· οὗτοι δὲ φοβηθέντες τὴν τιμωρίαν, κατέ-
φυγον ἐπὶ τοὺς τῶν θεῶν βωμούς, καὶ ἰκέται τοῦ
δήμου καὶ τῶν θεῶν ἐγένοντο.

(C. 58.) Olymp. LXXXVIII, 3. a. C. 424. Euthydemo Arch.,
Tribunis militum consulari potestate M. Fabio, M. Rosio Flaccia-
natore et L. Sergio, pestis, quae nupersaecviera, recrudescit Athe-
nis, excitata illa stagnorum vaporibus, nutrimentique vitio ac ni-
mio aëris fervore aucta. Ad eam averruncandam plancandosque

icos Athenienses, oraculi monitu, sepulta cadavera Delo exportant, lustrataque insula panegyris instaurant.

58. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθηναίων Εὐθυδήμου Ῥωμαῖοι κατέστησαν ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλιάρχους τρεῖς, Μάρκον Φάβιον, Μάρκον Φαλίριον, καὶ Λεύκιον Σερουίλιον. Ἐπὶ δὲ τούτων Ἀθηναῖοι χρόνον τινα τῆς νόσου τῆς λοιμικῆς ἀναιμένοι, πάλιν εἰς τὰς αὐτὰς συμφορὰς ἐρέπεσον. Οὕτω γὰρ ὑπὸ τῆς νόσου διετέθησαν, ὥστε τῶν στρατιωτῶν ἀποβαλεῖν μὲν ὑπὲρ τοὺς τετρακισχιλίους, ἵππεῖς δὲ τετρακοσίους, τῶν δ' ἄλλων ἐλευθέρων τε καὶ δούλων ὑπὲρ τοὺς μυρίους. Ἐπιζητούσης δὲ τῆς ἱστορίας τὴν τῆς περὶ τὴν νόσον δεινότητος αἰτίαν, ἀναγκαῖόν ἐστιν ἐκθέσθαι ταῦτα. Προγεγενημένων ἐν τῷ χειμῶνι μεγάλων ὄμβρων, συνέβη τὴν γῆν ἔνυδρον γενέσθαι, πολλοὺς δὲ καὶ τῶν κοίλων τόπων δεξαμένους πληθος ὑδάτων, λιμνάζει καὶ σχεῖν στατὸν ἕδωρ, παραπλησίως τοῖς ἐλώδεσι τῶν τόπων· θερμαινομένων δ' ἐν τῷ θέρει τούτων καὶ σιπομένων, συνίστασθαι παχείας καὶ δυσώδεις ἀτμίδας· ταύτας δ' ἀναθυμιωμένους διαφθείρειν τὸν πλησίον ἀέρα· ὕπερ δὴ καὶ ἐπὶ τῶν ἐλῶν τῶν ρουσώδη διάθεσιν ἔχοντων ὁρᾶται γιγνόμενον. Συνεβίβλετο δὲ πρὸς τὴν νόσον καὶ ἡ τῆς προσφερομένης τροφῆς κακία· ἐγένετο γὰρ οἱ καρποὶ κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν ἔνυγροι παντελῶς καὶ διεφθαρμένην ἔχοντες τὴν φύσιν. Τρίτην δὲ αἰτίαν συνέβη γενέσθαι τῆς νόσου, τὸ μὴ πνεῦσαι τοὺς ἐτησίους, δι' ὧν καὶ κατὰ τὸ θέρους ψύχεται τὸ πολὺ τοῦ καύματος· τῆς δὲ θερμυσίας ἐπί-

τασιν λαβοῦσας, καὶ τοῦ αἵματος ἐμπύρου γενομένου, τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων, μηδεμιᾶς ψύξεως γενομένης, λημίνεσθαι συνέβαινε. Διὸ καὶ τὰ νοσήματα τότε πάντα καυματώδη συνέβαινεν εἶναι, διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς θερμασίας. Διὰ δὲ ταύτην τὴν αἰτίαν οἱ πλεῖστοι τῶν νοσούντων ἐξόριπτον ἑαυτοὺς εἰς τὰ φρέατα καὶ τὰς κρήνας, ἐπιθυμοῦντες αὐτῶν καταψύξαι τὰ σώματα. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι, διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς νόσου, τὰς αἰτίας τῆς συμφορᾶς ἐπὶ τὸ θεῖον ἀνέπεμπον. Διὸ καὶ κατὰ τινα χρησμὸν ἐκάθηραν τὴν [νῆσον] Δῆλον, Ἀπόλλωνος μὲν οὖσαν ἱερὰν, δοκοῦσαν δὲ μεμινῆσθαι, διὰ τὸ τοὺς τετελευτηκότας ἐν αὐτῇ τεθάφθαι. Ἀνασκιάψαντες οὖν ἰπιάσας τὰς ἐν τῇ Δῆλῳ θήκας, μετήνεγκαν εἰς τὴν Ῥήρειαν καλουμένην νῆσον, πλησίον ὑπάρχουσαν τῆς Δῆλου. Ἔτιζαν δὲ καὶ νόμον, μῆτε τίκτειν ἐν τῇ Δῆλῳ, μῆτε θάπτειν. Ἐποίησαν δὲ καὶ πανήγυριν τὴν τῶν Δηλίων, γεγεννημένην μὲν πρότερον, διαλιποῦσαν δὲ πολὺν χρόνον.

(C. 59.) Interea Lacedaemonii, Peloponnesiorum auxiliis adiuti, novis incursionibus vastare Atticam moliantur. Sed magna terrae motibus et exundationibus aversi a consilio, Trachina, exhaustam iamiam et desolatam, incolarum precibus victi, nova colonia reficiunt, et Heracleam nuncupant.

59. Τῶν δὲ Ἀθηναίων περὶ ταῦτα ἀσχολουμένων, Λακεδαιμόνιοι τοὺς Πελοποννησίους παραλαβόντες, κατεστρατοπέδενσαν περὶ τὸν Ἰσθμόν, διαρροῦμενοι πάλιν εἰς τὴν Ἀττικὴν εἰσβαλεῖν. Γνωσμένων δὲ σεισμῶν μεγάλων, δεισιδαιμονήσαντες ἀνέκαμψαν εἰς τὰς πατρίδας. Τηλικούτους δὲ συνέβη τοὺς σεισμοὺς γενέσθαι κατὰ πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλά-

δος, ὥστε καὶ πόλεις τινὰς ἐπιθυμητοὺς ἐπικλύ-
 σασαν τὴν θάλατταν διὰς θείναι, καὶ κατὰ τὴν Λο-
 κρίδα χειρσονήσου καθιστώσης, ῥῆξαι μὲν τὸν ἰσθ-
μόν, ποιῆσαι δὲ νῆσον τὴν ὀνομαζομένην Ἡράκλειαν
τὴν. Ἀμα δὲ τοῦτοις πρᾶξι τοιούτοις Λακεδαιμόνιοι
 τὴν Τραχίνα καλουμένην ᾤκισαν καὶ μετονομάσαν
 Ἡράκλειαν, διὰ τινος τοιαύτης αἰτίας. Τρηχίνιοι
 πρὸς Οἰταίους ὁμόρους ὄντας ἔτη πολλὰ διεπολέ-
 μουν, καὶ τοὺς πλείους τῶν πολιτῶν ἀπέβαλον. Τρύ-
 μου δ' οὗτος τῆς πόλεως, ἤξιωσαν Λακεδαιμονίους,
 ὄντας ἀποίκους, ἐπιμελεσθῆναι τῆς πόλεως. Οἱ δὲ
 καὶ διὰ τὴν συγγένειαν καὶ διὰ τὸ τὸν Ἡρακλῆα
 πρόγονον ἐκ τῶν ἐγκαταφυγόντων κατὰ τοὺς ἀρχαί-
 ος χρόνους ἐν τῇ Τραχίνι, ἔγνωσαν αὐτὴν μεγάλην
 ποιῆσαι πόλιν. Διὸ τῶν Λακεδαιμονίων μὲν καὶ
 τῶν Πελοποννησίων τετρακισχιλίους οἰκήτορας ἐκ-
 πεμφάντων, καὶ παρὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τοὺς βου-
 λομένους μετέχειν τῆς ἀποικίας προσεδέξαντο· οὗτοι
 δ' ἦσαν οὐκ ἐλάτιους τῶν ἑξακισχιλίων. Διὸ καὶ
 τὴν Τραχίνα μυρίαυδρον ποιήσαντες, καὶ τὴν χώραν
 κατακλήρουσάντες, ὠνόμασαν τὴν πόλιν Ἡρά-
 κλειαν.

(C. 60.) Olymp. LXXXVIII. 4. a. C. 423. Arch. Stratocle,
 Tribb militum consulari potestate L. Furio Medullino, L. Pinario
 Mamercino et Sp. Postumio Albo, classis Attica, duce Demosthe-
 ne, expeditionem facit in Leucadios quorum agros depopulata,
 reflexo in Aetoliam cursu, superata ab Aetolis, Naupactum se re-
 cipit. Repelluntur Naupacto Aetoli, sed Molueria potiuntur. De-
 mosthenes, in Acarnania versans, Acarnanes praesidio mittit Nau-
 pactiniam, magnamque Ambraciotarum multitudinem delet. Sed ur-
 bem eorum dum expugnare conatur, Acarnanes, Atheniensium
 virili viciniam, cum deserunt, redeuntque in gratiam cum Ambr-
 aciotis, qui metu hostium a Lacedaemoniis praesidium arcessunt.

60. Ἐπ' ἀρχοτος δ' Ἀθήνησι Στρατοκλέους,

ἐν Ῥώμῃ ἀντὶ τῶν ὑπᾶντων χιλίαρχοι κατεστάθησαν
 τρεῖς, Λεύκιος Φούριος Μέτελλος, Σπόριος Λεύκιος
 Πινάριος, καὶ Ποστούμιος Ἄλβος. Ἐπὶ δὲ τούτων
 Ἀθηναῖοι μὲν Δημοσθένη προχειρισάμενοι στρατη-
 γὸν μετὰ νεῦν τριάκοντα, καὶ στρατιωτῶν ἱκανῶν.
 Οὗτος δὲ προσλαβόμενος παρὰ τῶν Κερκυραίων τριή-
 ρεις πεντεκαίδεκα, καὶ παρὰ τῶν Κεφαλλήνων, καὶ
 Ἀκαρνανῶν, καὶ Μεσσηνίων τῶν ἐν Ναυπάκτῳ στρα-
 τιώτας, ἔπλευσεν ἐπὶ τὴν Λευκάδα. Δηώσας δὲ τὴν
 χώραν τῶν Λευκαδίων, ἀπέπλευσεν ἐπὶ τὴν Αἰτω-
 λίαν, καὶ πολλὰς αὐτῶν κώμας ἐπόρθησε. Τῶν δὲ
 Αἰτωλῶν συστραφέντων ἐπ' αὐτόν, ἐγένετο μάχη,
 καθ' ἣν Ἀθηναῖοι λειψθέντες εἰς Ναύπακτον ἀπε-
 χώρησαν. Οἱ δὲ Αἰτωλοὶ διὰ τὴν νίκην ἐπαρθέντες,
 καὶ προσλαβόμενοι Λακεδαιμονίων τριεχιλίους στρα-
 τιώτας, στρατεύσαντες ἐπὶ Ναύπακτον, κατοικοῦν-
 των ἐν αὐτῇ τότε Μεσσηνίων, ἀπεκρούσθησαν. Με-
 τὰ δὲ ταῦτα στρατεύσαντες ἐπὶ τὴν ὀνομαζομένην
 Μολυκρίαν, εἶλον τὴν πόλιν. Ὁ δὲ τῶν Ἀθηναίων
 στρατηγὸς Δημοσθένης, εὐλαβούμενος μὴ καὶ τὸν
 Ναύπακτον ἐκπολιορκήσωσι, χιλίους ὀπλίτας ἐξ
 Ἀκαρνανίας μεταπεμψάμενος, ἀπέστειλεν εἰς τὸν
 Ναύπακτον. Δημοσθένης δὲ περὶ τὴν Ἀκαρνανίαν
 διατρίβων, περιέτευχεν Ἀμπρακιώταις χιλίοις στρα-
 τοπεδεύουσι· πρὸς οὓς συνάψας μάχην, σχεδὸν πάν-
 τας ἀνείλε. Τῶν δὲ ἐκ τῆς Ἀμπρακίας ἐπεξελθόντων
 πανδημεῖ, πάλιν ὁ Δημοσθένης τοὺς πλείους αὐτῶν
 ἀπέκτεινεν, ὥστε τὴν πόλιν σχεδὸν ἔρημον γενέσθαι.
 Ὁ μὲν οὖν Δημοσθένης ὤρετο δεῖν ἐκπολιορκῆσαι

την Ἀμπρακίαν, ἐλπίζων διὰ τὴν ἐρημίαν τῶν ἀμυνομένων ῥαδίως αὐτὴν αἰρήσειν. Οἱ δ' Ἀκαρναῖνες φοβούμενοι μὴ τῆς πόλεως Ἀθηναῖοι κυριεύσαντες, βαρύτεροι πάροικοι γένωνται τῶν Ἀμπρακιωτῶν, οὐκ ἔφασαν ἰκολουθεῖν. Στasiaζόντων δ' αὐτῶν, οἱ μὲν Ἀκαρναῖνες διαλυσάμενοι τοῖς Ἀμπρακιώταις, συνέθεντο τὴν εἰρήνην ἔτη ἑκατόν. Δημοσθένης δ' ἐγκαταλειφθεὶς ὑπὸ τῶν Ἀκαρνανῶν, ἀπέπλευσε σὺν ταῖς εἴκοσι ναυσὶν εἰς Ἀθήνας. Ἀμπρακιῶται δὲ [ἐν] μεγάλῃ συμφορᾷ περιπεπωκότες, παρὶ τῶν Λακεδαιμονίων φρουρὰν μετεπέμψαντο, φοβούμενοι τοὺς Ἀθηναίους.

(C. 61.) Inde in Peloponnesum Demosthenes transvectus Pylum occupat et munit: quem locum Lacedaemonii, Thrasymede duce, omni ope summaque vi recuperare frustra conantur.

61. Δημοσθένης δὲ στρατεύσας ἐπὶ Πύλον, ἐπεβάλετο τοῦτο τὸ χωρίον τειχίσαι κατὰ τὴν Πελοπόννησον. Ἔστι γὰρ ὄχυρόν τε διαφερόντως, καὶ κείμενον ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ· τῆς δὲ Σπάρτης ἀπέχον σταδίους τετρακοσίους. Ἐχων δὲ τότε καὶ ναῦς πολυαῖς καὶ στρατιώταις ἱκανοῦς, ἐν εἴκοσιν ἡμέραις ἐτείχισε τὴν Πύλον. Λακεδαιμόνιοι δὲ πυθόμενοι τὸν τειχισμόν τῆς Πύλου, συνήγαγον δύναμιν ἀξιόλογον, οὐ μόνον πεζικὴν, ἀλλὰ καὶ ναυτικὴν. Διὸ καὶ τριήρεσι μὲν ἐπὶ τὴν Πύλον ἔπλευσαν τεσσαρακονταπέντε καλῶς·κατεσκευασμέναις, πεζοῖς δὲ ἐπεστράτευσαν μυρίοις καὶ διεχιλίοις· αἰσχροὺς ἡγούμενοι τοὺς τῇ Αἰιικῇ δηουμένη μὴ τολμήσαντας βοηθεῖν, ἐν Πελοποννήσῳ χώραν τειχίζειν καὶ καταλαμβάνεσθαι. Οὗτοι μὲν οὖν, ἡγούμενου Θρασυμήδους,

πληροῖον τῆς Πύλου κατεστρατοπέδευσαν. Ἐμπε-
σοῦσης δὲ ὁραῆς τῷ πλήθει πάντα κίνδυνον ὑπομέ-
νειν, καὶ βίᾳ χειρώσασθαι τὴν Πύλον, τὰς μὲν ταῦς
ἀντιπρώτους ἔστησαν τῷ στόματι τοῦ λιμένος, ὅπως
διὰ τούτων ἐμφράξωσι τὸν εἰσπλουν τῶν πολεμίων·
πεζῇ δ' ἐκ διαδοχῆς προσβάλλοντες τῷ τείχει, καὶ
φιλοτιμίαν τὴν μεγίστην εἰσφερόμενοι, θανμασίους
ἀγῶνας ὑπεστήσαντο. Εἰς δὲ τὴν νῆσον τὴν καλου-
μένην Σφακτηρίαν, παρατεταμένην δ' ἐπὶ μῆκος,
καὶ ποιοῦσαν εἴδιον τὸν λιμένα, διεβίβυσαν τοὺς
ἀρίστους τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν συμμάχων.
Τοῦτο δ' ἔπραξαν, φθίσαι βουλόμενοι τοὺς Ἀθη-
ναίους προκαταλαβέσθαι τὴν νῆσον, εὐφυνῶς σφό-
δρα κειμένην πρὸς τὴν πολιορκίαν. Διημερεῦόντες
δὲ ταῖς τεχομαχίαις, καὶ κατατιρωσκόμενοι διὰ
τὴν τοῦ τείχους ὑπεροχὴν, οὐκ ἔληγον τῆς βίης.
Διὸ πολλοὶ μὲν αὐτῶν ἀπέθνησκον, οὐκ ὀλίγοι δὲ
κατετραπευαίζοντο, πρὸς τόπον ὠχυρωμένον βιαζό-
μενοι. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι προκατειλημμένοι χωρίον
καὶ φύσει κυριεῶν, καὶ βελῶν [τε] πλήθει, καὶ τῶν
ἄλλων τῶν χρησίμων πολλὴν ἔχοντες ἀφθονίαν, ἐκ-
θύμως ἡμύοντο· ἡλπιζον γάρ, κρατήσαντες τῆς
ἐπιβολῆς, πάντα τὸν πόλεμον περιγαγεῖν εἰς τὴν
Πελοπόννησον, καὶ δρῶσαι ἀντὶ μέρος τὴν χώραν
τῶν πολεμίων.

(C. 62.) His Pyli oppugnationem acriter urgentibus, tum alii fortitudinis laudem sibi pararunt, tum summa eluxit Brasidae virtus, applicata terrae triremi hostium in se concursantium robur stranie propulsantis, clypeumque pendentis honestissime. Ita per fortunae miram vicissitudinem Athenienses, classe dimicare soliti,

e Laconia Spartanos repulerunt; Lacedaemonii contra, terrestri-
bus victoriis assueti, maritima pugna superiores fuerunt.

62. Τῆς δὲ πολιορκίας ἀνυπέρβλητον τὴν σπου-
δὴν ἐχούσης παρ' ἀμφοτέροις, καὶ τῶν Σπαρτιατῶν
βίᾳ προσαγόντων τοῖς τείχεσι, πολλοὶ μὲν ἄλλοι κα-
τὰ τὰς ἀνδραγαθίας ἐθαυμάσθησαν, μεγίστης δὲ
ἀποδοχῆς ἔτυχε Βρασιίδας. Τῶν γὰρ τριηράρχων οὐ
τολμῶντων τῇ γῇ προσάγειν τὰς τριήρεις, διὰ τὴν
χαλεπότητα τῶν ἰσίων, τριήραρχος ὢν ἐβόα καὶ πα-
ρεκλείετο τῷ κυβερνήτῃ μὴ φείδεσθαι τοῦ σκάφους,
ἀλλὰ καὶ βίᾳ προσάγειν τῇ γῇ τὴν τριήρη· αἰσχροὺν
γὰρ εἶναι τοῖς Σπαρτιάταις, τῆς μὲν ψυχῆς ἀφειδεῖν
ἕνεκα τῆς νίκης, τῶν δὲ σκαφῶν φείδεσθαι, καὶ πε-
ριορῆν Ἀθηναίους κριτοῦντας τῆς Λακωνικῆς. Τέ-
λος δὲ συναναγκάσαντος τὸν κυβερνήτην προσα-
γαγεῖν τὴν ναῦν, ἥ μὲν τριήρης ἐπώκειλεν· ὁ δὲ
Βρασιίδας ἐπιβὰς ἐπὶ τὴν τῆς νεὼς ἐπιβάθραν, ἐκ
ταύτης ἡμύνατο τὸ πλῆθος τῶν ἐπ' αὐτὸν συνδρα-
μόντων Ἀθηναίων. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον τοὺς προσ-
ιόντας πολλοὺς ἀπέκτεινε· μετὰ δὲ ταῦτα πολλῶν
ἐπ' αὐτὸν ἐπιφερομένων βελῶν, πολλοῖς περιέπιπτεν
ἐναντίοις τραύμασι. Τέλος δὲ διὰ τῶν τραυμάτων
αἵματος ἐκχυθέντος πολλοῦ, καὶ διὰ τοῦτο λειπο-
ψυχήσαντος αὐτοῦ, ὁ μὲν βραχίων προέπεσεν ἐκ τῆς
νεὼς, ἥ δ' ἄσπις περιόρνεῖσα καὶ πεσοῦσα εἰς τὴν
θάλασσαν, ὑποχείριος ἐγένετο τοῖς πολεμίοις. Μετὰ
δὲ ταῦτα οὗτος μὲν πολλοὺς τῶν πολεμίων νεκροὺς
σφαρεύσας, αὐτὸς ἡμιθανὴς ἐκ τῆς νεὼς ὑπὸ τῶν
ἰδίων ἀπηνέχθη, τοσοῦτον τοὺς ἄλλους ὑπερβαλό-

μενος ἀνδρία, ὥς τε τῶν ἄλλων τοὺς ἀποβαλόντας τὴν ἀσπίδα θανάτῳ κολάζεσθαι, τοῦτον δ' ἐπὶ τῇ αὐτῇ αἰτίᾳ ἀπενέγκασθαι δόξαν. Οἱ μὲν οὖν Λακεδαιμόνιοι συνεχεῖς προσβολαῖς ποιούμενοι τῇ Πύλῳ καὶ πολλοὺς ἀποβαλόντες στρατιώτας, ἔμενον κυρτερῶς ἐν τοῖς δεινοῖς. Θαυμιάσαι δ' ἂν τις τῆς τύχης τὸ παράδοξον, καὶ τὴν ιδιότητα τῆς περὶ τὴν Πύλον διαθέσεως. Ἀθηναῖοι μὲν γὰρ, ἐκ τῆς Λακωνικῆς ἀμυνόμενοι τοὺς Σπαρτιώτας, ἐκράτουσαν· Λακεδαιμόνιοι δέ, τὴν ἰδίαν χώραν οὐκ ἔχοντες, ἐκ τῆς θαλάττης προσέβαλλον τοῖς πολεμίοις· καὶ τοῖς μὲν πεζῇ κρατοῦσι θηλαίτοχραιεῖν συνέβαινε, τοῖς δὲ κατὰ θάλατταν πρωτεύουσι, τῆς γῆς ἀπείργειν τοὺς πολεμίους.

(C. 63.) Obsidione longius protracta, Lacedaemonii, postquam nec pacem nec permutationem captivorum ab Atheniensibus impetrassent, tandem in insula Sphacteria fame expugnantur. Qui ubi se dederant, vineti a Cleone Athenas deportantur, nec nisi hae lege, ut bellum solvant Lacedaemonii, servantur. Pylus Messeniis tutanda restituitur.

63. Χρονιζούσης δὲ τῆς πολιορκίας, καὶ τῶν Ἀθηναίων ταῖς ναυσὶν ἐπικρατησάντων, καὶ σῖτον εἰς τὴν γῆν εἰσκομίζειν κωλύόντων, ἐκινδύνεον οἱ κατειλημμένοι ἐν τῇ νήσῳ τῷ λιμῷ διαφθαρῆναι. Διόπερ οἱ Λακεδαιμόνιοι φοβηθέντες περὶ τῶν ἀπειλημμένων ἐν τῇ νήσῳ, πρεσβείαν ἀπέστειλαν εἰς τὰς Ἀθήνας περὶ τῆς καταλύσεως τοῦ πολέμου· οὐ συγκατατιθεμένων δ' αὐτῶν, ἤξιον ἄλλαγὴν ποιήσασθαι τῶν ἀνδρῶν, καὶ λαβεῖν τοὺς ἴσους τῶν Ἀθηναίων τῶν ἐαλωκότων· ἀλλ' οὐδὲν τούτων συνεχώρησαν οἱ Ἀθηναῖοι. Διόπερ οἱ πρέσβεις παρόρησάν

ἤγαγον ἐν ταῖς Ἀθήναις, ὥς ὁμολογοῦσι Λακεδαιμονίους κρείττους εἶναι, μὴ βουλόμενοι τὴν ἀντίδοσιν τῶν αἰχμάλωτων ποιήσασθαι. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι τῇ σπᾶναι τῶν ἀναγκαίων καταπονήσαντες τοὺς ἐν τῇ Σφακτηρίᾳ, παρέλαβον αὐτοὺς καθ' ὁμολογίαν. Ἦσαν δ' οἱ παραδόντες αὐτοὺς, Σπαρτιάται μὲν ἑκατὸν εἴκοσι, τῶν δὲ συμμάχων ἑκατὸν ὀγδοήκοντα. Οὗτοι μὲν ὑπὸ Κλέωνος τοῦ δημογωγοῦ στρατηγοῦντος τότε δεθέντες, ἔχθησαν εἰς τὰς Ἀθήνας. Ὁ δὲ δῆμος ἐψηφίσατο αὐτοὺς φυλάττειν, ἐὰν βούλωνται Λακεδαιμόνιοι λῦσαι τὸν πόλεμον· εἰ δὲ προκρίνωσι τὸ πολεμεῖν, τότε πάντας τοὺς αἰχμαλώτους ἀποκτεῖναι. Μετὰ δὲ ταῦτα τῶν ἐν Ναυπιάκῃ κατοικησαμένων Μεσσηνίων μεταπεμφόμενοι τοὺς ἀρίστους, καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων τοὺς ἱκανοὺς, παρέδωκαν τὴν Πύλον φρουρεῖν· ἐτόμιζον γὰρ τοὺς Μεσσηνίους, διὰ τὸ πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας μῖσος. ἐκθυμύτατα κακοποιήσκειν τὴν Λακωνικὴν, ὁρμημένους ἐξ ὀχύρου χωρίου. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Πύλον ἐν τοῦτοις ἦν.

(C. 64.) In Persia Artaxerxi, post 40 annorum imperium defuncto, succedit Xerxes. Acqui in Italia subacti a Romanis, Egregii triumphi tristem memoriam reliquit Postumius, qui filium, quod, occasione bene pugnandi captus, iniussu decesserat praesidio, victor capitali supplicio affecit.

64. Ἀρτιξέρξης δ' ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς ἐτελεύτησεν, ἄρξας ἔτη τεσσαράκοντα· τὴν δ' ἀρχὴν διαδεξιόμενος Ξέρξης, ἐβασίλευσέν ἐνιαυτόν. Κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν Αἰκλῶν ἀποστάντων ἀπὸ Ῥωμαίων, κατὰ τὸν πόλεμον αὐτοκράτορα μὲν Αὔλον Ποσιούμιον, ἑπάρχον δὲ Λεύκιον Ἰούλιον ἐποίησαν. Οὗ-

τοι δὲ μετὰ πολλῆς δυνάμεως ἀξιολόγου στρατεύσαντες εἰς τῶν ἀφεισηκότων τὴν χώραν, τὸ μὲν προῖτον τὰς κτήσεις ἐπόρθησαν, μετὰ δὲ ταῦτα Αἰκλῶν ἀντιταχθέντων, ἐγένετο μάχη, καθ' ἣν ἐνίκησαν οἱ Ῥωμαῖοι· καὶ πολλοὺς μὲν τῶν πολεμίων ἀνέϊλον, οὐκ ὀλίγους δὲ ἐξώγησαν, λαφύρων δὲ πολλῶν ἐκυρίευσαν. Μετὰ δὲ τὴν μάχην, οἱ μὲν ἀφεισηκότες, διὰ τὴν ἥτιαν καταπεπληγμένοι, τοῖς Ῥωμαίοις ὑπετάγησαν· ὁ δὲ Πουσιούμιος, δόξας καλῶς διοικηκέναι τὰ κατὰ τὸν πόλεμον, κατήγαγε τὸν εἰωθότα Θρύαμβρον. Ἴδιον δὲ τι καὶ παντελῶς ἄπιστόν φασι προῦμαι τὸν Πουσιούμιον. Κατὰ γὰρ τὴν μάχην τὸν υἱὸν αὐτοῦ διὰ τὴν προθυμίαν προεκπηδήσας τῆς τοῦ πατρὸς δεδομένης τάξεως· τὸν δὲ πατέρα, τηροῦντα τὸ πάτριον ἔθος, τὸν υἱὸν ὡς λελοιπότα τὴν τάξιν ἀποκτεῖναι.

(C. 65.) Olymper. LXXXIX, l. a. C. 422. Arch. Isarcho, Coss. T. Quinctio et C. Iulio, classis Atheniensium, auspiciis Nicias, Lacedaemoniorum socios infestis armis petit, primo adorta Melum insulam: quae quum strenue se defenderet, hinc divertit in Oropum et Tanagraeorum regionem. Ibi Nicias, copias suas cum Hipponici agmine iungens, Thebanos caedit, reversoque dein Athenas socio, Locridis maritima loca populatur, Corinthios his fundit, et Crommyonem expugnat. Mox communito Methones castello, et directa regione propinqua, ipse victor Athenas redit. Paulo post Cytheram insulam capit, Peloponnesi agros multos vastat, Thyreas diuuit Aeginetasque, illic habitantes, captivos Athenas mittit. (Variarum expeditiones Nicias male unum in annum coniectae.)

65. Τοῦδιον δὲ τοῦ ἔτους διελθόντος, Ἀθήνησιν μὲν ἦν ἄρχων Ἰσαρχος, ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ καθέιστήκεισαν ὕλατοι Τίτος Κοῖντιος καὶ Γάϊος Ἰούλιος, παρὰ δὲ τοῖς Ἠλείοις Ὀλυμπιαὶς ἤχθη ἐννάτη καὶ ὀγδοηκοστή, καθ' ἣν ἐνίκη στάδιον Σύμμαχος τὸ δευτερον. Ἐπὶ δὲ τούτων Ἀθηναῖοι στρατηγὸν κατα-

στήσαντες Νικίαν τὸν Νικηράϊου, καὶ παραδόντες
 αὐτῷ τριήρεις μὲν ἐξήκοντα, ὀπλίτας δὲ τριεχιλίους,
 προσέταξαν πορθεῖσθαι τοὺς Λακεδαιμονίων συμμύ-
 χους. Οὗτος δ' ἐπὶ πρώτῃν τὴν Μῆλον πλεύσας,
 τὴν τε χώραν ἐδήλωσε, καὶ τὴν πόλιν ἐφ' ἱκανὰς ἡμέ-
 ρας ἐπολιόρχησεν. Αὕτη γὰρ μόνη τῶν Κυκλάδων
 νήσων διεφύλαττε τὴν πρὸς Λακεδαιμονίους συμμυ-
 χίαν, ἄποικος οὖσα Σπάρτης. Ὁ δὲ Νικίας, γεν-
 νικίως ἀμυνομένων τῶν Μηλίων, οὐ δυτάμενος ἐλεῖν
 τὴν πόλιν, ἀπέπλευσεν εἰς Ὠρωπὸν τῆς Βοιωτίας.
 Ἐνταῦθα δὲ τὰς ναῦς ἀπολιπὼν, παρηλθεν εἰς τὴν
 τῶν Ταναγραίων χώραν μετὰ τῶν ὀπλιτῶν, καὶ κα-
 τέλαβεν ἐνταῦθα δύναμιν ἐτέραν Ἀθηναίων, ἧς
 ἐστρατήγει Ἰππόνικος ὁ Καλλίου. Συνελθόντων δὲ
 εἰς ταὐτὸ τῶν στρατοπέδων ἀμφοτέρων, οὗτοι μὲν
 ἐπορεύοντο τὴν χώραν πορθεύοντες, τῶν δὲ Θηβαίων
 ἐκβοηθούτων, συνάψαντες αὐτοῖς μάχην οἱ Ἀθη-
 ναῖοι, καὶ πολλοὺς ἀνελόντες, ἐνίκησαν. Μετὰ δὲ
 τὴν μάχην οἱ μεθ' Ἰππονίκου στρατιῶται τὴν εἰς
 τὰς Ἀθήνας ἐπ' ἀνδροδονεποίησαντο. Νικίας δὲ παρελ-
 θὼν ἐπὶ τὴν Λοκρίδα, καὶ τὴν παραθαλάττιον χώ-
 ραν πορθέσας, προσελάβετο παρὰ τῶν συμμάχων
 τριήρεις τεσσαράκοντα, ὥστε τὰς πάσας ἔχειν αὐτὸν
 ναῦς ἑκατόν· καταλέξας δὲ καὶ πεζοὺς στρατιώτας
 οὐκ ὀλίγους, καὶ δύναμιν ἀξιόλογον συστησάμενος,
 ἐπέπλευσεν ἐπὶ τὴν Κόρινθον. Ἀπεβιβάσαντος δ'
 αὐτοῦ τοὺς στρατιώτας, καὶ τῶν Κορινθίων ἀντι-
 ταχθέντων, οἱ Ἀθηναῖοι δυοὶ μάχαις ἐνίκησαν, καὶ
 τρόπαιον ἔστησαν, πολλοὺς τῶν πολεμίων ἀνελόντες.

Ἐτελεύτησαν δ' ἐν τῇ μάχῃ τῶν Ἀθηναίων εἰς ὀκτὼ, τῶν δὲ Κορινθίων πλείους τῶν τριακοσίων. Ὁ δὲ Νικίας πλεύσας εἰς Κρομμύωνα, τὴν τε χώραν ἐδήλωσε, καὶ τὸ φρούριον ἐχειρώσμετο. Εὐθύς δ' ἐπαναξέυξας, καὶ τειχίσας φρούριον ἐν τῇ Μεθώνῃ, φυλακὴν κατέλιπε, τὴν τὸ χωρίον ἅμα φυλάξουσιν, καὶ τὴν ἐγγὺς χώραν δηλώσουσαν· αὐτὸς δὲ τὴν παραθαλάττιον πορθήσας, ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπὶ Κύθηρα ναῦς ἀπέστειλαν ἐξήκοντα, καὶ διςχιλίους ὀπλίτας, ὧν εἶχε τὴν στρατηγίαν Νικίας μετ' ἄλλων τιῶν. Οὗτος δὲ στρατεύσας ἐπὶ τὴν νῆσον, καὶ προσβολὰς ποιησάμενος, παρέλαβε τὴν πόλιν καθ' ὁμολογίαν. Ἐν δὲ τῇ νήσῳ καταλιπὼν φρουράν, ἐξέπλευσεν εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ τὴν παραθαλάττιον χώραν ἐδήλωσε· καὶ Θυραῖας μὲν κειμένους ἐν τοῖς μεθορίοις τῆς Λακωνικῆς καὶ τῆς Ἀργείας ἐκπολιορκήσας, κατέσκαψεν ἔξανδραποδισάμενος· τοὺς δ' ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας Αἰγινήτας καὶ τὸν φρουράρχον Τάνταλον Σπαρτιάτην ζωγράησας, εἰς τὰς Ἀθήνας ἐξέπεμψεν. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τὸν μὲν Τάνταλον μετὰ τῶν ἄλλων αἰχμαλώτων καὶ τοὺς Αἰγινήτας ἐν φυλακῇ κατεῖχον.

(C. 66.) Megarenses adeo taedebat belli, quod et cum Atheniensibus et cum exsulibus gererent, ut nonnulli primo cives urbem se Atheniensibus proditores pollicerentur, dein universi ad partes eorum transirent. Confugit praesidium Lacedaemoniorum in arcem Nisaeam, quae mox pacto foedere cessit obsidentibus.

66. Ἄμα δὲ τούτοις πραττομένοις, οἱ Μεγαρεῖς ἐθλίβοντο τῷ πολέμῳ τῷ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους καὶ τῷ πρὸς τοὺς ἄνδρας τοὺς φυγάδας. Διαπριεβενο-

μένων δὲ πρὸς ἀλλήλους περὶ τούτων τῶν πολιτῶν, τινὲς μὲν ἄλλοτριῶς ἔχοντες πρὸς τοὺς φυγάδας, ἐπηγγείλαντο πρὸς τοὺς Ἀθηναίων στρατηγοὺς, προδώσειν τὴν πόλιν. Οἱ δὲ στρατηγοὶ Ἱπποκράτης μὲν καὶ Δημοσθένης συνθέμενοι περὶ τῆς προδοσίας, ἐξέπεμψαν νυκτὸς στρατιώτας ἑξακοσίους εἰς τὴν πόλιν, καὶ οἱ συνθέμενοι παρεδίδξαντο τοὺς Ἀθηναίους ἐντὸς τειχῶν. Καταφανοὺς δὲ τῆς προδοσίας γενομένης κατὰ τὴν πόλιν, καὶ τοῦ πλήθους σχιζομένου κατὰ τὴν αἵρεσιν, καὶ τῶν μὲν συμμαχοῦντων τοῖς Ἀθηναίοις, τῶν δὲ βοηθοῦντων τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἐκήρυξέ τις ἀφ' ἑαυτοῦ, τοὺς βουλομένους τίθεσθαι τὰ ὄπλα μετὰ Ἀθηναίων καὶ Μεγαρέων. Διόπερ τῶν Λακεδαιμονίων ἐγκαταλείπεσθαι μελλόντων ὑπὸ τῶν Μεγαρέων, συνέβη τοὺς φρουροῦντας τὰ μακρὰ τεῖχη καταλιπεῖν, εἰς δὲ τὴν καλουμένην Νισαίαν (ἣπερ ἐστὶν ἐπίνειον τῶν Μεγαρέων) καταφυγεῖν. Περιτασθεύσαντες δὲ αὐτὴν οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπολιόρκουν· μετὰ δὲ ταῦτα ἐκ τῶν Ἀθηναίων τεχνίτας προσλαβόμενοι, περιετείχισαν τὴν Νισαίαν. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι φοβούμενοι, μὴ κατὰ κράτος ἰσχύοντες ἀναιρεθῶσι, παρέδωκαν τὴν Νισαίαν τοῖς Ἀθηναίοις κατ' ὁμολογίαν. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τοὺς Μεγαρέας ἐν τούτοις ἦν.

(C. 67.) Sed Brasidas subito impetu e Nisaea exturbat Atheniensis, Megaramque recuperat. Idem, itinere per Thessaliam facto, Chalcidensibus opitulatur, primam Acanthiorum urbem a fide Atheniensium dellectit, multosque alios Thraciae populos in societatem recipit. Firmaturus dein exercitum, milites evocat Lacedaemone. Dantur ei Helotes, quos perditum ibant Lacedaemonii, et atrocibus consiliis persequantur.

67. Βρασίδης δὲ δύναμιν ἱκανὴν ἀναλαβὼν ἔκ.

τε Λακεδαιμόνος καὶ παρὰ τῶν ἄλλων Πελοποννη-
 σίων, ἀνέξευξεν ἐπὶ Μέγαρα. Καταπληξάμενος δὲ
 τοὺς Ἀθηναίους, τοὺτους μὲν ἐξέβαλεν ἐκ τῆς Νι-
 σαίας, τὴν δὲ πόλιν τῶν Μεγαρέων ἐλευθερώσας,
 ἀποκατέστησεν εἰς τὴν τῶν Λακεδαιμονίων συμμα-
 χίαν. Αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως διὰ Θετταλίας
 τὴν πορείαν ποιησάμενος, ἦκεν εἰς Δίον τῆς Μακε-
 δονίας· ἐκεῖθεν δὲ παρελθὼν εἰς Ἀκανθον, συνεμά-
 χησε τοῖς Χαλκιδεῦσι. Καὶ πρώτην μὲν τὴν Ἀκαν-
 θίων πόλιν, τὰ μὲν καταπληξάμενος, τὰ δὲ καὶ λό-
 γοις φιλανθρώποις πείσας, ἐποίησεν ἀποστῆναι τῶν
 Ἀθηναίων· ἔπειτα πολλοὺς καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐπὶ
 Θράκης κατοικούντων προετρέψατο κοινωεῖν τῆς
 μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων συμμαχίας. Μετὰ δὲ ταῦ-
 τα Βρασίδης βουλόμενος ἐνεργότερον ὑψισθαι τοῦ
 πολέμου, μετεπέμπετο στρατιώτας ἐκ τῆς Λακεδαί-
 μονος, σπεύδων ἀξιολογώτερον συστήσασθαι δύνα-
 μιν. Οἱ δὲ Σπαρτιᾶται, βουλόμενοι τῶν Εἰλώτων
 τοὺς κρατίστους ἀπολέσθαι, πέμπουσιν ἐξ αὐτῶν
 τοὺς μάλιστα πεφρονηματισμένους χιλίους, νομίζον-
 τες ἐν ταῖς μάχαις τοὺς πλείστους αὐτῶν κατακοπή-
 σεσθαι. Ἐπράξαν δὲ τι καὶ ἄλλο βίαιον καὶ ὤμιον,
 δι' οὗ ταπεινώσειν ὑπελάμβανον τοὺς Εἰλωτας.
 Ἐκήρυξαν γὰρ ἀπογράφεσθαι τῶν Εἰλώτων τοὺς
 ἀγαθόν τι πεποιηκότας τῇ Σπάρτῃ, καὶ τοὺτους κρί-
 ναντες ἐλευθερώσειν ἐπηγγείλαντο. Ἀπογραφαμέ-
 νων δὲ διςχιλίων, τοὺτους μὲν προσέταξαν τοῖς κρα-
 τίστοις ἀποκτεῖναι κατ' οἶκον ἐκάστου. Σφόδρα
 γὰρ εὐλαβοῦντο, μήποτε καιροῦ δραξάμενοι, καὶ

μετὰ τῶν πολεμίων ταχθέντες, εἰς κίνδυνον ἀγάγωσι
τὴν Σπύρτην. Οὐ μὲν ἄλλὰ τῷ Βρασίδᾳ παραγε-
νομένων χιλίων Εἰλώτιν, ἕκ τε συμμάχων στρατο-
λογηθέντων συνέστη δύναμις ἀξιόλογος,

(C. 68.) Tum Brasidas et Amphipolim occupat (cuius brevis
historia adicitur), et loca subigit propinqua. Mox novas triremes
condit iuxta Strymonem fl., novosque milites adsciscit et armat,
potitus denique tum aliis oppidis, tum per prodicionem Torone.

68. Διὸ καὶ θαρσύνσας τῷ πλήθει τῶν στρατιω-
τῶν, ἐστράτευσεν ἐπὶ τὴν καλουμένην Ἀμφίπολιν.
Ταύτην δὲ τὴν πόλιν πρότερον μὲν ἐπεχείρησεν οἰ-
κίζειν Ἀρισταγόρας ὁ Μιλήσιος, φεύγων Ἀραρεῖον τὸν
βασιλέα Περσῶν. Ἐκείτουν δὲ τελευτήσας, καὶ
τῶν οἰκητόρων ἐκπεσόντων ὑπὸ Θρακῶν τῶν ὀνομα-
ζομένων Ἰδωτῶν, μετὰ ταῦτα ἔτισι δυοὶ πρὸς τοῖς
τριάκοντα Ἀθηναῖοι μυσίους οἰκητορας εἰς αὐτὴν
ἐξέπεμψαν. Ὀμοίως δὲ καὶ τούτων ὑπὸ Θρακῶν
διαφθαρέντων περὶ Λομέβησκον, διαλιπόντες ἔτη
δύο, πάλιν ἐκτίσαντο τὴν πόλιν, Ἀπίωνος ἡγουμέ-
νου. Περιμαχήτου δ' αὐτῆς πολλάκις γεγενημένης,
ἔσπευδεν ὁ Βρασίδας κύριος γενέσθαι τῆς πόλεως.
Διὸ καὶ στρατεύσας ἐπ' αὐτὴν ἀξιολύγῳ θυμῷ,
καὶ στρατοπεδεύσας πλησίον τῆς γεινόμενης, τὸ μὲν
πρῶτον εἴλε το προύστιον τῆς πόλεως, τῇ δ' ὑπερ-
ρκίᾳ καταπληξάμενος τοὺς Ἀμφιπολίτας, παρέλαβε
τὴν πόλιν καθ' ὁμολογίαν, ὥστ' ἐξεῖναι τῷ βουλο-
μένῳ τὰ ἑαυτοῦ λαβόντα ἀπελθεῖν ἐκ τῆς πόλεως.
Εὐθὺς δὲ καὶ τῶν πλησιοχώρων πόλεων πλείονας
προσηγάγετο, ἐν αἷς ἦσαν ἀξιολογώταται Οἰούμη
καὶ Γαληψός, ἀμφότεραι Θασίων ἄποικοι, καὶ Μέρ-

κίρον, Ἰδωνικὸν πολισμίτιον. Ἐπεβίβλετο δὲ καὶ ναυπηγεῖσθαι τριήρεις πλείους ἐπὶ τῷ Σιγυρόνι ποταμῷ, καὶ στρατιώτας ἔκ τε Λακεδαιμόνος καὶ παρὰ τῶν ἄλλων συμμάχων μετεπέμπετο. Κατεσκευάζε δὲ καὶ παροπλίας πολλὰς, καὶ τοῖς ἀνόπλοις τῶν νέων ἀνεδίδου ταύτας, καὶ βελῶν καὶ σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων παροσκευάς ἐποιεῖτο. Ὡς δ' αὐτῷ πάντα παροσκευάστο, ἀνέξεν ἐκ τῆς Ἀμφιπόλεως μετὰ τῆς δουάμεως, καὶ παραγεύμενος εἰς τὴν καλουμένην Ἀκτὴν, κατεστρωτοπέδενυσεν. Ἐν ταύτῃ δ' ὑπῆρχον πέντε πόλεις, ὧν αἱ μὲν Ἑλληνίδες ἦσαν Ἀρδριῶν ἄποικοι, αἱ δὲ εἶχον ὄχλον βαρβάρων διγλώτων Βισσαλτικῶν. Ταῦτα δὲ χειρωσάμενος, ἐστράτευσεν ἐπὶ πόλιν Τορώνην. Ἄποικον μὲν Χαλκιδέων, κατεχομένην δὲ ὑπὸ Ἀθηναίων. Προδιδόντων δὲ τινῶν τὴν πόλιν, ὑπὸ τοῦτων εἰσαχθεὶς τυκτός, ἐκράτησε τῆς Τορώνης ἄνευ κινδύνων. Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὸν Βρασίδαν μέχρι τοῦτου προέβη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν.

(C. 69.) Interex Athenienses cum Boeotia dimicant. Fecerant enim, qui populare Boeotiae regimen instituerant, se urbes patrias Hippocrati et Demostheni tradituros ostenderent. Hic, praefinitis Boeotis, re infecta discedit: ille, praeverso eorum adventu, Delium occupat. Sed Pantodas, imperator Boeotum, cum ingenti manu Delium accelerat, (C. 70.) instructaque acie, proelium committit. Athenienses penitus fusi a Thebanis, et multa cum caede ita praecipites acti, ut non nisi nox, intercepto persequentium impetu, fugientibus salutem praeberet. Ex manubiary pretio magna a Thebanis structa exornataque in foro porticus, etiam Deliorum celebres ludi instituti sunt. Delium vi expugnatum.

69. Ἀμα δὲ τοῦτοις πραττομένοις, περὶ τὸ Ἀθλιον ἐγένετο παράταξις κατὰ τὴν Βοιωτὶαν Ἀθηναίων πρὸς Βοιωτοὺς, διὰ τοιαύτας τινὰς αἰτίας. Τῶν

Βοιωτῶν τινὲς δυσμερεστοῦνται τῇ τότε πολιτείᾳ, καὶ σπεύδοντες δημοκρατίας ἐν ταῖς πόλεσι καταστῆσαι, διελέχθησαν περὶ τῆς ἰδίας προαιρέσεως τοῖς Ἀθηναίων στρατηγοῖς Ἰπποκράτει καὶ Δημοσθένει, καὶ κατεπηγγέλλοντο παροδώσειν αὐτὰς ἐν τῇ Βοιωτίᾳ πόλεις. Ἀσμένως δὲ τῶν Ἀθηναίων προσδεξαμένων, περὶ τε τῶν κατὰ τὴν ἐπίθεσιν διοικήσεων διελομένων τῶν στρατηγῶν τὴν δύναμιν, Δημοσθένης μὲν τὸ πλεῖστον τοῦ στρατεύματος ἀνελκυσθὼν, ἐνέβηλεν εἰς τὴν Βοιωτίαν, καὶ καταλαβὼν τοὺς Βοιωτοὺς προειρημένους τὴν προδοσίαν, ἄπρακτος ἀπῆλθεν· Ἰπποκράτης δὲ πανδημεὶ τοὺς Ἀθηναίους ἀγαγὼν ἐπὶ τὸ Δῆλιον, κατέλαβε τὸ χωρίον, καὶ φθάσας τὴν ἑφοδὸν τῶν Βοιωτῶν, εἰείχισε τὸ Δῆλιον. Τοῦτο δὲ τὸ χωρίον κεῖται πλησίον τῆς Ὠρωπίας καὶ τῶν ὄρων τῆς Βοιωτίας. Παντόδας δὲ ὁ τῶν Βοιωτῶν ἔχων τὴν στρατηγίαν, ἐξ ἀπασῶν τῶν κατὰ τὴν Βοιωτίαν πόλεων μετὰ πεμψόμενος στρατιώτας, ἦκε πρὸς τὸ Δῆλιον μετὰ πολλῆς δυνάμεως· εἶχε γὰρ στρατιώτας πεζοὺς μὲν οὐ πολὺ λείποντας τῶν δισμυρίων, ἵππεῖς δὲ περὶ χιλίους. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι τῷ πλήθει μὲν ὑπερεῖχον τῶν Βοιωτῶν, ὅπλισμένοι δὲ οὐχ ὁμοίως τοῖς πολεμίοις· ἄφρων γὰρ καὶ συντόμως ἐξεληλύθεισαν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ διὰ τὴν σπουδὴν ὑπῆρχον ἀπαράσκευοι.

70. Ἀμφοτέρων δὲ προθύμως ὁρμημένων, παρατάχθησαν αἱ δυνάμεις τὸνδε τὸν τρόπον. Παρὰ τοῖς Βοιωτοῖς ἐτάχθησαν ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας Θηβαῖοι, ἐπὶ δὲ τὸ εὐώνυμον Ὀρχομένιοι, τὴν δὲ μέσην

ἀνεπλήρουν φάλαγγα Βοιωτοί· προεμάχοντο δὲ πάντων οἱ παρ' ἐκείνοις ἡνίοχοι καὶ παραβιάται καλούμενοι, ἄνδρες ἐπίλεκτοι τριακόσιοι. Ἀθηναῖοι δὲ διατάττοντες εἰς τὴν δύναμιν, ἡναγκάσθησαν συνίψαι μάχην. Γενομένης δὲ τῆς παρατάξεως ἰσχυροῦς, τὸ μὲν πρῶτον οἱ τῶν Ἀθηναίων ἱππεῖς ἀγωνιζόμενοι λαμπροῦς, ἡνάγκασαν φυγεῖν τοὺς ἀντιστάοντας ἱππεῖς. Μετὰ δὲ ταῦτα τῶν πεζῶν διαγωνισαμένων, οἱ ταχθέντες κατὰ τοὺς Θηβαίους Ἀθηναῖοι βιασθέντες, ἐτράπησαν· οἱ δὲ λοιποὶ τοὺς ἄλλους Βοιωτοὺς τρεψάμενοι, καὶ συχνοὺς ἀνελόντες, ἐφ' ἱκανὸν τόπον ἐδίωξαν. Οἱ δὲ Θηβαῖοι διαφέροντες ταῖς τῶν σωματίων ῥώμας, ἐπέστρεψαν ἀπὸ τοῦ διωγμοῦ, καὶ τοῖς διώκουσι τῶν Ἀθηναίων ἐπιπεσόντες, φυγεῖν ἡνάγκασαν· ἐπιφανεῖ δὲ μάχῃ νικήσαντες, μεγάλην ἀπηνέγκαντο δόξαν πρὸς ἀνδρίαν. Τῶν δ' Ἀθηναίων οἱ μὲν εἰς Ὠρωπὸν, οἱ δὲ εἰς τὸ Ἀήλιον κατέφυγον, τινὲς δὲ πρὸς τὴν θάλατταν διέτειναν πρὸς τῆς ἰδίας ναῦς, ἄλλοι δὲ κατ' ἄλλους, ὥς ἔτυχε, τόπους διεσπάρησαν. Ἐπιγενομένης δὲ τῆς νυκτός, ἔπεσον τῶν μὲν Βοιωτῶν οὐ πλείους τῶν πεντακοσίων, τῶν δ' Ἀθηναίων πολλαπλάσιοι τούτων. Εἰ μὲν οὖν ἢ νύξ μὴ προκατέλαβεν, οἱ πλείστοι τῶν Ἀθηναίων ἂν ἐτελεύτησαν· αὕτη γὰρ μεσολαβήσασα τῆς τῶν διωκόντων ὁρμῆς, διέσωσε τοὺς φεύγοντας. Ὅμως δὲ τοσοῦτο πλῆθος ἦν τῶν ἀναιρεθέντων, ὥς τε τοὺς Θηβαίους ἐκ τῆς τῶν λαγύρων τιμῆς τὴν τε στωὴν τὴν μεγάλην ἐν τῇ ἀγορᾷ κατασκευάσαι καὶ χαλκοῖς ἀνδριάσι κοσμηῆσαι, τοὺς δὲ ναοὺς τοῖς

ὅπλοις καὶ τὰς κατὰ τὴν ἀγορὰν στοὰς τοῖς ἐκ τῶν
 σκύλων προσηλωθεῖσι καταχαλκῶσαι· τὴν τε τῶν
 Ἀηλίων πανήγυριν ἀπὸ τούτων τῶν χρημάτων ἐνε-
 στήσαντο ποιεῖν. Μετὰ δὲ τὴν μάχην οἱ μὲν Βοιω-
 τοὶ τῷ Ἀηλίῳ προσβολὰς ποιησάμενοι, κατὰ κράτος
 εἶλον τὸ χωρίον. Τῶν δὲ φρουρούντων τὸ Ἀηλίον οἱ
 πλείους μὲν μαχόμενοι γενναίως ἀπέθανον, διακό-
 σιοι δὲ ἦλθον· οἱ δὲ λοιποὶ κατέφυγον εἰς τὰς ναῦς,
 καὶ διεκομίσθησαν μετὰ τῶν ἄλλων εἰς τὴν Ἀιτικήν.
 Ἀθηναῖοι μὲν οὖν ἐπιβουλευσάντες τοῖς Βοιωτοῖς,
 τοιαύτη συμφορὰ περιέπεσον.

(C. 71.) In Persia Xerxi II. post perbreve imperii tempus Sog-
 dianus, huic post septem menses Darius II. successit. Hoc anno
 Antiochus Syracusanus, rerum Sicularum scriptor, historiam suam
 finit.

71. Κατὰ δὲ τὴν Ἀσίαν Ξέρξης ὁ βασιλεὺς ἐτε-
 λεύτησεν, ἄρξας ἐνιαυτόν· ὥς δ' ἔνιοι γράφουσι,
 μῆνας δύο. Τὴν δὲ βασιλείαν διαδεξάμενος ὁ ἀδελ-
 φὸς Σογδιανός, ἤρξε μῆνας ἐπτά. Τοῦτον δ' ἀνελὼν
 Δαρεῖος, ἐβασίλευσεν ἔτη δεκαεννέα. Τῶν δὲ συγ-
 γραφέων Ἀντίοχος ὁ Συρακούσιος τὴν τῶν Σικελι-
 κῶν ἱστορίαν εἰς τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν κατέστρεψεν,
 ἀρξάμενος ἀπὸ Κωκίλου τοῦ Σικανῶν βασιλέως, ἐν
 βίβλοις ἐννέα.

(C. 72.) Olymp. LXXXIX, 2. a. C. 421. Arch. Aminia, Coss.
 C. Papirio et L. Iulio, Scironae in Macedonia, adspersati Atheni-
 enses post acceptam cladem, ad Lacedaemonios desciscunt. E Les-
 bo eieci Antandrum occupant, praesidiumque Atheniensium Mi-
 tylenae impositum lacessunt. Traiecta itaque in Lesbum copiis,
 Aristides et Symmachus capiunt Antandrum, profugosque illos tum
 necant, tum urbe expellunt. Sed Lamachi postea classis apud Ca-
 chetem fl. deleta. Quare Athenienses anni inducias cum Lacedae-
 moniis ineunt, mox illes propter disceptationem de Scione Men-
 daeque ad Lacedaemonios defectione solutas. Vtramque urbem

praesidiis munit Brasidas. Mendam proditione expugnant Athenienses, Scionen continua obsidione nequiequam tentantes.

72. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθηναίων Ἀμεινίου Ῥωμαῖοι μὲν κατέστησαν ὑπὲρ τοῦ Γάϊου Παπίριου καὶ Λεύκιον Ἰούλιον· ἐπὶ δὲ τούτων Σκιωναῖοι μὲν καταφρονήσαντες τῶν Ἀθηναίων διὰ τὴν περὶ τὸ Δήλιον ἦταν, ἀπέστησαν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ τὴν πόλιν παρέδωκαν Βρασιίδα τῷ στρατηγοῦντι τῶν ἐπὶ Θράκης Λακεδαιμονίων. Ἐν δὲ τῇ Λέσβῳ, μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Μιτυλήνης ὑπ' Ἀθηναίων, οἱ πεφευγότες ἐκ τῆς ἀλώσεως, πολλοὶ τὸν ἀριθμὸν ὄντες, καὶ πάλαι μὲν ἐπεχείρουν κατελθεῖν εἰς τὴν Λέσβον, τότε δὲ συστραφέντες, Ἄντανδρον κατέλαβον· καὶ κεῖθεν ὁρμώμενοι, διεπολέμουν τοῖς κατέχουσι τὴν Μιτυλήνην Ἀθηναίοις. Ἐφ' οἷς παροξυνθεὶς ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων, ἐξεπέμψε τοὺς στρατηγοὺς μετὰ δυνάμειος ἐπ' αὐτούς, Ἀριστείδην καὶ Σύμμαχον. Οὗτοι δὲ καταπλεύσαντες εἰς τὴν Λέσβον, καὶ προσβολὰς ποιησάμενοι συνεχεῖς, εἶλον τὴν Ἄντανδρον, καὶ τῶν φυγάντων τοὺς μὲν ἀπέκτειναν, τοὺς δὲ ἐκ τῆς πόλεως ἐξέβαλον, αὐτοὶ δὲ φρουρὰν ἀπολιπόντες τὴν φυλάξουσιν τὸ χωρίον, ἀπέπλευσαν ἐκ τῆς Λέσβου. Μετὰ δὲ ταῦτα Λάμυχος ὁ στρατηγὸς ἔχων δέκα τριήρεις, ἔπλευσεν εἰς τὸν Πόντον, καὶ καθορμισθεὶς εἰς Ἡράκλειαν, περὶ τὸν ποταμὸν τὸν ὀνομαζόμενον Κάχητα πάσας τὰς ναῦς ἀπέβαλε. Μεγάλων γὰρ ὄμβρων καταρροαγόντων, καὶ τοῦ ποταμοῦ βίαιον τὴν καταφορὰν τοῦ ῥεύματος ποιησαμένου, τὰ σκάφη κατὰ τινὰς τραχεῖς τό-

πους προσπεύοντι τῇ γῇ, διαφθάρη. Ἀθηναῖοι δὲ
 πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδὰς ἐνιαυσίους ἐποίησαν-
 το, κατὰ ταύτας τὰς ὁμολογίας, ὥστ' ἔχειν ἑκατέ-
 ρους, ὧν τότε κύριοι καθειστήκεισαν. Συνιόντες δὲ
 πολλάκις εἰς λόγους, ᾤοντο δεῖν καταλῦσαι τὸν πό-
 λεμον, καὶ εἰς τέλος παύσασθαι τῆς πρὸς ἀλλήλους
 φιλονεικίας· Λακεδαιμόνιοι δὲ ἔσπευδον ἀπολαβεῖν
 τοὺς ἐν τῇ Σφακτηρίᾳ γενομένους αἰχμαλώτους.
 Τῶν δὲ σπονδῶν τὸν εἰρημὸν τρόπον συνελευθει-
 σῶν, περὶ μὲν τῶν ἄλλων αὐτοῖς ὁμολογούμενα πάν-
 τα ὑπῆρξε, περὶ δὲ τῆς Σκιῶντος ἡμφισβήτητον ἀμφό-
 τεροι. Γενομένης δὲ μεγάλης φιλοτιμίας, τὰς σπον-
 δὰς κατελύσαντο, περὶ δὲ τῆς Σκιῶντος διεπολέμουν
πρὸς ἀλλήλους. Κατὰ δὲ τοῦτον τὸν χρόνον καὶ
 Μένδη πόλις πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἀπέστη,
 καὶ τὴν φιλονεικίαν τὴν ὑπὲρ τῆς Σκιῶντος ἰσχυρο-
 τέραν ἐποίησε. Διὸ καὶ Βρασίδας μὲν ἐκ τῆς Μέν-
 δης καὶ τῆς Σκιῶντος ἀποκομίσας τέκνα καὶ γυναι-
 κας καὶ τᾶλλα τὰ χρησιμώτατα, φρουρὰς ἀξιολό-
 γοις ἡσφαλίσατο τὰς πόλεις. Ἀθηναῖοι δὲ παροξυν-
 θέντες ἐπὶ τοῖς γεγονόσιν, ἐψηφίσαντο, πάντα τοὺς
Σκιωναίους, ὅταν ἄλῳσιν, ἡβηδὸν ἀποσφάξαι, καὶ
 δύναμιν ἐξέπεμψαν ἐπ' αὐτοὺς ναυτικὴν τριήρων
 πεντήκοντα· τούτων δὲ τὴν στρατηγίαν εἶχε Νικίας
 καὶ Νικόστρατος. Οὗτοι δὲ πλεύσαντες ἐπὶ πρῶτην
 τὴν Μένδην, ἐκράτησαν τῆς πόλεως, προδόντων τι-
 νῶν αὐτήν. Τὴν δὲ Σκιῶνην περιτειχίσαν, καὶ
 προσκαθήμενοι τῇ πολιορκίᾳ, συνεχεῖς προσβολὰς
 ἐποιοῦντο. Οἱ δ' ἐν τῇ Σκιῶνι φρουροί, πολλοὶ

μὲν τὸν Ἀθηναίων ὄντες, εὐπορίαν δ' ἔχοντες βελῶν καὶ σίτου καὶ τῆς ἄλλης παρασκευῆς, ῥηδίως ἡμύνοντο τοὺς Ἀθηναίους, καὶ στάσιν ὑπερδεδξιὸν ἔχοντες, πολλοὺς κατετίρωσκον. Ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν.

(C. 73.) Olymp. LXXXIX, 3. a. C. 420. Arch. Alcaeo, Coss. Opitro Lucretio et L. Sergio Fidenate, Athenienses insulae possessione deficiunt Delios, defectionis reos, quibus Pharnaces Adramyttium dat incolendam. Tum Cleon, missus ab Atheniensibus in Thraciae fines, Teronem vi capit, et cum eductis inde copiis ad Strymonem procedit, Amphipolim magno conatu oppugnans.

73. Μετὰ δὲ ταῦτα Ἀθήνησι μὲν ἤρχον Ἀλκαῖος, ἐν Ῥώμῃ δὲ ὑπῆρχον ὕπατοι Ὀπίτερος Λουκρήτιος καὶ Λεύκιος Σέργιος Φιδηνιάτης. Ἐπὶ δὲ τούτων Ἀθηναῖοι τοῖς Ἀηλίοις ἐγκαλοῦντες, ὅτι λάθρα πρὸς Λακεδαιμονίους συντίθενται συμμαχίαν, ἐξέβαλον αὐτοὺς ἐκ τῆς νήσου, καὶ τὴν πόλιν αὐτοὶ κατέσχον. Τοῖς δ' ἐκπεσοῦσι Ἀηλίοις Φαρνάκης ὁ σατραπῆς ἔδωκεν οἰκεῖν πόλιν Ἀιγαμύτιον. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι προχειρισάμενοι στρατηγὸν Κλέωνα τὸν δημαγωγόν, καὶ δότις ἀξόλογον δύνανται περὶ κῆν, ἐξέπεμψαν εἰς τοὺς ἐπὶ Θωράκης τόπους. Οὗτος δὲ πλεύσας εἰς Σκιώνην, κἀκεῖθεν προσλαβόμενος στρατιώτας ἐκ τῶν πολιορκούντων τὴν πόλιν, ἀπέπλευσε, καὶ κατήρκεν εἰς Ῥωδώνην· ἐγίνωσκε γὰρ τὸν μὲν Βρασίδαν ἐκ τούτων τῶν τόπων ἀπεληλυθότα, πρὸς δὲ τῇ Ῥωδώνῃ τοὺς ἀπολειμμένους στρατιώτας οὐκ ὄντας ἀξιομάχους. Πλησίον δὲ τῆς Ῥωδῆς καταστράτοπεδύσας, καὶ πολιορκήσας κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλακτιαν, εἴλε κατὰ κράτος τὴν πόλιν, καὶ τοὺς μὲν παῖδας καὶ τὰς γυναῖκας ἡνδραποδίστατο, αὐτοὺς δὲ

[καὶ] τοὺς τὴν πόλιν φρουροῦντας αἰχμαλώτους λαβὼν, δέσας ἀπέστειλεν εἰς τὰς Ἀθήνας· τῆς δὲ πόλεως ἀπολιπὼν τὴν ἱκινὴν φρουράν, ἐξέπλευσε μετὰ τῆς δυνάμεως, καὶ κατῆρε τῆς Θούρης ἐπὶ Στρυμόνι ποταμῶν. Καταστρατοπεδεύσας δὲ πλησίον πόλεως Ἰϊόνος, ἀπεχούσης δὲ ἀπὸ τῆς Ἀμφιπόλεως σταδίοις ὡς τριῖκορτα, προσβολὰς ἐποιεῖτο τῷ πολίσματι.

(C. 74.) Hinc obviam ei progressus Brasidas acerrimum proelium facit. Cadit uterque imperator: Laedaeemonii ad extremum victores. Qui etiam matrem Brasidae, quod patriae laudem natisui gloriae praetulisset, publicis honoribus ornant. Tum induciae 50 annorum sancitae (cf. Ol. XCI, 3.), solumque hoc modo bellum Peloponnesiacum, in decem iam annos protrahitur.

74. *Περὶ τὸν Βρασίδαν μετὰ δυνάμειος διατρίβειν περὶ πόλιν Ἀμφίπολιν, ἀνέξεν ἐν αὐτόν. Ὁ δὲ Βρασίδης, ὡς ἤκουσε προσιόντας τοὺς πολεμίους, ἐκτάξας τὴν δύναμιν, ἀπῆντα τοῖς Ἀθηναίοις. Γενομένης δὲ παρατάξεως μεγάλῃς, καὶ τῶν στρατοπέδων ἀγωνισαμένων ἀμφοτέρων λαμπρῶς, τὸ μὲν πρῶτον ἰσόρροπος ἦν ἡ μάχη· μετὰ δὲ ταῦτα παρ' ἐκατέροις τῶν ἡγεμόνων φιλοτιμουμένων δι' αὐτῶν κρίναι τὴν μάχην, συνέβη πολλοὺς τῶν ἀξιολόγων ἀνδρῶν ἀναιρεθῆναι, τῶν στρατηγῶν αὐτοὺς καταστησάντων εἰς τὴν μάχην, καὶ ὑπὲρ τῆς νίκης ὑπερβλητὸν φιλοτιμίαν εἰσενεγκαμένων. Ὁ μὲν Βρασίδης ἀριστεύσας, καὶ πλείστους ἀνελὼν, ἡρωικῶς κατέστρεψε τὸν βίον· ὁμοίως δὲ καὶ τοῦ Κλέωνος ἐν τῇ μάχῃ πεσόντος, ἀμφοτέραι μὲν αἱ δυνάμεις διὰ τὴν ἀναρχίαν ἐταράχθησαν, τὸ τέλος δ' ἐνίκησαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τρόπαιον ἔστησαν. Οἱ*

δ' Ἀθηναῖοι τοὺς γεκρούς ἱποσπόνδους ἀνελόμενοι καὶ θάψαντες, ἀπέπλευσαν εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰς δὲ τὴν Λακεδαιμόνα παραγενομένων τινῶν ἐκ τῆς μίχης, καὶ τὴν Βρασιδου νίκην ἅμα καὶ τελευτὴν ἀπαγγειλάντων, ἡ μήτηρ τοῦ Βρασιδου περθανομένη περὶ τῶν προαχθέντων κατὰ τὴν μάχην, ἐπηρώτησε ποῖός τις γέγονεν ἐν τῇ παρατάξει Βρασιδᾶς· τῶν δ' ἀποκριναμένων, ὅτι πάντων Λακεδαιμονίων ἀριστος, εἶπεν ἡ μήτηρ τοῦ τετελευτηκότος, ὅτι Βρασιδᾶς ὁ υἱὸς αὐτῆς ἦν ἀγαθὸς ἀνὴρ, πολλῶν μέντοι γέ ἐτέρων καταδέεστος. Τῶν δὲ λόγων τούτων διαδοθέντων κατὰ τὴν πόλιν, οἱ ἔφοροι δημοσίᾳ τὴν γυναικὰ ἐτίμησαν, ὅτι προέκρινε τὸν τῆς πατρίδος ἔπαινον τῆς τοῦ τέκνου δόξης. Μετὰ δὲ τὴν εἰρημένην μάχην ἔδοξαν οἱ Ἀθηναῖοι τοῖς Λακεδαιμονίοις συνθέσθαι σπονδὰς πεντηκονταετῆς ἐπὶ τοῖςδε, τοὺς μὲν αἰχμαλώτους παρ' ἀμφοτέροις ἀπολυθῆναι, τὰς δὲ πόλεις ἀποδοθῆναι τὰς κατὰ πόλεμον ληφθείσας. Ὁ μὲν οὖν Πειλοπονησιακὸς πόλεμος, διαμείνας μέχρι τῶν ὑποκειμένων καιρῶν ἔτη δέκα, τὸν εἰρημένον τρόπον κατελύθη.

(C. 75.) Olymp. LXXXIX, 4. a. C. 419. Arch. Aristone, Cosse. T. Quinctio et A. Cornelio Cosso, novus motus exaltarunt reliquae civitates Graeciae, in primis Argos, Corinthus, Thebae et Elis: quae, quod Athenienses et Lacedaemonii privatis illam pactionem consiliis inierant, decemvirisque summam reip. commiserant, de libertate sua sollicitae, contra eos ipsae conspirant. Imperium belli deferunt Argivis, antiquae virtutis laudem magna opum vi tutantibus: qui exercitio perpetuo, liberalique impensa, brevi instructissimos bellatores efficiunt.

75. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθηνησιν Ἀρίστωνος Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπέρτους Τίτον Κοῦντιον καὶ Αὔ-

λον Κορινθίον Κόσσον. Ἐπὶ δὲ τούτων ἄρτι τοῦ πολέμου τοῦ Πελοποννησιακοῦ κατελευμένον, πάλιν ταχυκαὶ καὶ κινήσεις πολεμικαὶ συνέβησαν, διὰ τοιαύτας τινὰς αἰτίας. Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι κοινῇ μετὰ τῶν συμμάχων πεποιημένοι σπονδίας καὶ διαλύσεις, χωρὶς τῶν συμμαχίδων πόλεων συνέθεντο συμμαχίαν. Τοῦτο δὲ πράξαντες, εἰς ὑπόνοιαν ἦλθον ὥς ἐπὶ καταδουλώσει τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἰδίαν πεποιημένοι συμμαχίαν. Διόπερ αἱ μέγιστα τῶν πόλεων διεπρεσβεύοντο πρὸς ἀλλήλους, καὶ συνδιελέγοντο περὶ ὁμοιοῖς καὶ συμμαχίας κατὰ τῶν Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων. Ἦσαν δὲ προσσιτῶσαι πόλεις ταύτης αἱ δυνάτωταται ἰεσσαρες, Ἄργος, Θῆβαι, Κόρινθος, Ἰλῆς. Εὐλόγως δ' ὑπωπιεῦθησαν αἱ πόλεις συμφρονεῖν κατὰ τῆς Ἑλλάδος, διὰ τὸ προσγεγραφεῖν ταῖς κοιναῖς συνθήκαις, ἐξεῖναι Ἀθηναίοις καὶ Λακεδαιμονίοις, ὅπερ ἂν δοκῇ ταύταις ταῖς πόλεσι, προσγράψειν ταῖς συνθήκαις, καὶ ἀφαιρεῖν ἀπὸ τῶν συνθηκῶν. Χωρὶς δὲ τούτων, Ἀθηναῖοι μὲν διὰ ψηφίσματος ἔδωκαν δέκα ἀνδράσιν ἐξουσίαν εἶναι βουλευέσθαι περὶ τῶν τῇ πόλει συμφερόντων· τὸ παρὰ πλῆσιον δὲ καὶ τῶν Λακεδαιμονίων πεποιηκότων, φανεροῖν συνέβη γενέσθαι τῶν δύο πόλεων τὴν πλεονεξίαν. Πολλῶν δὲ πόλεων ὑπακουουσῶν πρὸς τὴν κοινὴν ἐλευθερίαν, καὶ τῶν μὲν Ἀθηναίων καταφρονουμένων διὰ τὴν περὶ τὸ Δῆλιον συμφορὰν, τῶν δὲ Λακεδαιμονίων τεταπεινωμένων τῇ δόξῃ διὰ τὴν ἄλωσιν τῶν ἐν τῇ Σφακτηρίᾳ νήσῳ, πολλαὶ πόλεις συνίσταντο, καὶ προῆγον τὴν

τῶν Ἀργείων πόλιν ἐπὶ τὴν ἡγεμονίαν. ἔχει γὰρ ἡ πόλις αὕτη μέγα ἄξίωμα διὰ τὰς παλαιὰς πράξεις· πρὸ γὰρ τῆς Ἱερακλειδῶν κατηλύσεως, ἐκ τῆς Ἀργείας ὑπῆρξαν σχεδὸν ἅπαντες οἱ μέγιστοι τῶν βασιλέων· πρὸς τε τούτοις πολὺν χρόνον εἰρήνην ἔχουσα, προσόδους μεγίστας ἐλάμβανε, καὶ πλήθος οὐ μόνον χρημάτων εἶχεν, ἀλλὰ καὶ ἀνδρῶν. Οἱ δ' Ἀργεῖοι νομίζοντες αὐτοῖς συγχωρηθήσεσθαι τὴν ὅλην ἡγεμονίαν, ἐπέλεξαν τῶν πολιτῶν χιλίους τοὺς μάλιστα νεωτῆτους, καὶ τοῖς τε σώμασιν ἰσχύοντας καὶ ταῖς οὐσίαις· ἀπολύσαντες δὲ αὐτοὺς καὶ τῆς ἄλλης λειτουργίας, καὶ τροφῆς δημοσίας χορηγοῦντες, προσέταξαν γυμνάζεσθαι συνεχεῖς μελέτας. Οὗτοι μὲν οὔν, διὰ τὴν χορηγίαν καὶ τὴν συνεχῆ μελέτην, ταχὺ τῶν πολεμικῶν ἔργων ἀθληταὶ κατεστήθησαν.

(C. 76.) Quibus conatibus leniora Lacedaemoniorum, duriora Atheniensium consilia obstiterunt. Ili expugnatam magna cum saevitie Sciron-n Plataeensibus, propter se patria exterminatis, ad inhabitandum concedunt. Per id tempus in Italia Campani arma inferunt Cumanis, direptamque eorum urbem in suam potestatem redigunt.

76. Λακεδαιμόνιοι δὲ ὁρῶντες ἐπ' αὐτοὺς συνισταμένην τὴν Πελοπόννησον, καὶ προσορῶμενοι τὸ μέγεθος τοῦ πολέμου, τὰ κατὰ τὴν ἡγεμονίαν, ὥς ἦν δυνατόν, ἡσφαλίζοντο. Καὶ πρῶτον μὲν τοὺς μετὰ Βρασίδα κατὰ τὴν Θορίκην ἐστρατευμένους Ἐλλωτας, ὄντας χιλίους, ἡλευθέρωσαν· μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς ἐν τῇ Σφακτηρίᾳ νήσῳ ληφθέντας αἰχμαλώτους Σπαρτιαίτας ἀτιμία προβεβληκότας, ὥς τὴν Σπάρτην ἀδοξοτέραν πεποιηκότας, ἀπέλυσαν τῆς ἀτιμίας. Ἀκολούθως δὲ τούτοις, τοῖς κατὰ τὸν πόλεμον ἐπαλ-

ροῖς καὶ τιμαῖς προειρέποντο τὰς προγεγενημένας ἄνδραγαθίας ἐν τοῖς μέλλουσιν ἀγῶσιν ὑπερβάλλεσθαι· ταῖς τε συμμάχοις ἐπεικέστερον πρὸς φέροντο, καὶ ταῖς φιλανθρωπίαις τοὺς ἀλλοτριουῦντας αὐτῶν ἐθεράπευον. Ἀθηναῖοι δὲ τοῦναντίον, τῷ φόβῳ βουλόμενοι καταπλήξασθαι τοὺς ἐν ὑποφίᾳ ἀποστάσεως ὄντας, παρὰδειγμα πᾶσιν ἀνέδειξαν τὴν ἐκ τῶν Σκιωναίων τιμωρίαν. Ἐκπολιορκήσαντες γὰρ αὐτοὺς καὶ πάντας ἡβηδὸν κατασφάζαντες, παῖδας μὲν καὶ γυναικας ἐξηνδοκποδίσαντο, τὴν δὲ νῆσον οἰκεῖν παρέδωκαν τοῖς Ἰλαταιεῦσιν, ἐκπεπιτωκόσι δὲ ἐκείνους ἐκ τῆς πατρίδος. Περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους κατὰ τὴν Ἰταλίαν Καμπανοὶ μεγάλην δυνάμει στρατεύσαντες ἐπὶ Κύμην, ἐνέκησαν μάχῃ τοὺς Κυρμαίους, καὶ πλείους τῶν ἀντιταχθέντων κατέκοψαν. Πρὸςκαθεζόμενοι δὲ τῇ πολιορκίᾳ, καὶ πλείους προσβολὰς ποιησάμενοι, κατὰ κράτος εἶλον τὴν πόλιν. Λισσάσαντες δὲ αὐτήν, καὶ τοὺς καταληφθέντας ἐξανδραποδισάμενοι, τοὺς ἱκανοὺς οἰκήτορας ἐξ αὐτῶν ἀπέδειξαν.

(C. 77.) Olymp. XC, 1. a. C. 418. Arch. Aristophylo, Cosa 1.: Quinctio et A. Sempronio, Athenienses oraculi iussu Delis restitunt insulam; sed ob Pylum, Lacedaemoniis non redactam, nova gignuntur dissidia. Argivi Atheniensibus accedunt; Corinthios Lacedaemonii ad suas partes trahunt. Extra Peloponnesum Aenianes, Dolopes et Melienses vi invadunt Heracliam: cuius incolae primo proelio superati, mox, praesidio a Bocotis arcessito, hos ex repellunt. Metycberniam, Atheniensium tutela adhuc gavisam, sibi subiiciunt Olynthii.

77. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθηνησιν Ἀριστοφύλου Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Λεύκιον Κοῦντιον καὶ Αἶλον Σεμπρόνιον, Πλεῖοι δ' ἤγαγον Ὀλυμπιαί-

δα ἐντενηκουσὴν, καθ' ἣν ἐνέκα στάδιον Ἐπέρβιος
 Συρακούσιος. Ἐπὶ δὲ τούτων Ἀθηναῖοι μὲν κατὰ
 τινα χρησμὸν Δηλίοις ἀπέδουσαν τὴν νῆσον, καὶ κα-
 τήλθον εἰς τὴν πατρίδα οἱ τὸ Ἀτριμύτιον οἰκοῦντες
 Δήλιοι. Τῶν δὲ Ἀθηναίων οὐκ ἀποδιδόντων Λακε-
 διαμονίοις τὴν Πύλον, πάλιν αἱ πόλεις αὐταὶ πρὸς
 ἀλλήλας διεφέροντο, καὶ πολεμικῶς εἶχον. Ἄ δὲ πυ-
 θόμενος ὁ δῆμος τῶν Ἀργείων, ἔπεισε τοὺς Ἀθηναί-
 ουσ φιλίαν συνθέσθαι πρὸς τοὺς Ἀργεῖους. Αὐξομέ-
 νης δὲ τῆς διαφορᾶς, οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι τοὺς
 Κορινθίους ἔπεισαν ἐγκαταλιπεῖν τὴν κοινὴν σύνο-
 δον, καὶ συμμαχεῖν τοῖς Λακεδαιμονίοις. Τοιαύτης
 δὲ ταραχῆς γενομένης, καὶ ἀνυσχίης οὔσης, τὰ κατὰ
 τὴν Πελοπόννησον ἐν τούτοις ἦν. Ἐν δὲ τοῖς ἐκτὸς
 τόποις, Αἰνιᾶνες καὶ Δόλοπες καὶ Μηλιεῖς συμφρο-
 νήσαντες, δυνάμεσιν ἀξιολόγοις ἐστράτευσαν ἐπὶ τὴν
 Ἠράκλειαν τὴν ἐν Τραχινίᾳ. Ἀντιπαχθέντων δὲ τῶν
 Πρακλεωτῶν, καὶ μάχης γενομένης ἰσχυρᾶς, ἡττή-
 θησαν οἱ τὴν Ἠράκλειαν κατοικοῦντες. Πολλοὺς δ'
 ἀποβαλόντες στρατιώτας, καὶ συμφυγόντες ἐντὸς
 τῶν τειχῶν, μετεπέμψαντο βοήθειαν παρὰ τῶν Βοιω-
 τῶν. Ἀποστειλάντων δ' αὐτοῖς τῶν Θηβαίων χιλί-
 ος ὀπλίτας ἐπιλέκτους, μετ' αὐτῶν ἡμύνοντο τοὺς
 ἐπιστρατευκότας. Ἄμα δὲ τούτοις πραττομένοις,
 Ὀλύνθιοι μὲν στρατεύσαντες ἐπὶ πόλιν Μηκύβερναν,
 φρουρουμένην ὑπ' Ἀθηναίων, τὴν μὲν φρουρὰν ἐξέ-
 βαλον, αὐτοὶ δὲ τὴν πόλιν κατέσχον.

(C. 78.) Olymp. XC, 2. a. C. 447. Arch. Archia. Coss. L. Papi-
rio Mugillano et C. Servilin. Structo, Argivi, Atheniensibus iuncti,
quorum dux erat Alcibiades, Lacedaemonios adoruntur, qui Apol-
lini Pythia solennia non peregissent. Vastata Troezen, Lacedae-
monii iniurias bello in Argivos vindicaturi, Agin imperatorem con-
stitunt. Is quum Argivos, quibus Elei et Mantinei accesserunt,
coëgisset urbe copias educere, iamque instrui acies et arma expedi-
ri viderentur: invitis utrisque populis, a ducibus induciae factae
sunt. Suos duces punierunt Argivi: Lacedaemonii autem Agidi,
qui ignominiam promissis diluerat, decemviros adiungere, quos re-
rum omnium consultores adhiberet.

78. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθηναίων Ἀρχίου Ρωμαῖοι
κατέστησαν ὑπάρχους Αἰῶκιον Παπίριον Μουγίλα-
ρον καὶ Γάϊον Σερούϊλιον Στροῦκτον. Ἐπὶ δὲ τού-
των Ἀργεῖοι μὲν ἐγκαλέσαντες τοῖς Λακεδαιμονίοις,
ὅτι τὰ θύματα οὐκ ἀπέδοσαν τῷ Ἀπόλλωνι τῷ Πυ-
θίῳ, πόλεμον αὐτοῖς κατήγγειλαν· καὶ ὃν δὴ χρό-
νον Ἀλκιβιάδης ὁ στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων εἰσέβη-
λεν εἰς τὴν Ἀργεῖαν, ἔχων δύναμιν. Τούτους δὲ οἱ
Ἀργεῖοι παραλαβόντες, ἐστράτευσαν ἐπὶ Τροιζήνα
πόλιν σύμμαχον Λακεδαιμονίων· καὶ τὴν μὲν χώραν
ληηλατήσαντες, τὰς δὲ ἐπιούλεις ἐμπρήσαντες, ἀπηλ-
λάγησαν εἰς τὴν οἰκίαν. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι πα-
ροξυνθέντες ἐπὶ τοῖς εἰς τοὺς Τροιζηρίους παρανο-
μήμασιν, ἔγνωσαν διαπολεμεῖν πρὸς Ἀργεῖους. Διὸ
καὶ δύναμιν ἀθροίσαντες, ἐπέστησαν ἡγεμόνα Ἄγιν
τὸν βυσιλία. Οὗτος δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως ἐστρά-
τευσεν ἐπὶ τοὺς Ἀργεῖους, καὶ τὴν μὲν χώραν ἐδήω-
σε, πλησίον δὲ τῆς πόλεως ἀγαγὼν τὴν δύναμιν, προε-
καλεῖτο τοὺς πολεμίους εἰς τὴν μάχην. Οἱ δ' Ἀρ-
γεῖοι προσλαβόμενοι στρατιώτας, παρὰ μὲν Ἠλείων
τριεχιλίους, παρὰ δὲ Μαντινέων οὐ πολὺν λιπομέ-
τους τούτων, προῆγον ἐκ τῆς πόλεως τὸ στρατόπε-

δον. Μελλούσης δὲ παρατάξεως γίνεσθαι, οἱ στρατηγοὶ παρ' ἀμφοτέροις διαπρεσβευσάμενοι, τετραμηνιαίους ἀροχὰς συνέθεντο. Ἐπανελθόντων δὲ τῶν στρατοπέδων ἀπράκτων εἰς τὴν οἰκίαν, δι' ὁργῆς εἶχον αἱ πόλεις ἀμφοτέραι τοὺς συνθεμένους τὰς σπονδὰς στρατηγούς. Διόπερ οἱ μὲν Ἀργεῖοι τοῖς λίθοις βύλλοντες τοὺς ἡγεμόνας, ἀποκτείνειν ἐπεχείρησαν, καὶ μόλις μετὰ πολλῆς δεήσεως τὸ ζῆν συνεχώρησαν, τὴν δ' οὐσίαν αὐτῶν δημεύσαντες, κατέσκαψαν τὰς οἰκίας· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι τὸν Ἅγιν ἐπεβάλλοντο μὲν κολάζειν, ἐπαγγεिलाμένου δ' αὐτοῦ διὰ τῶν καλῶν ἔργων διορθώσασθαι τὴν ἡμαρτίαν, μόγῃς συνεχώρησαν· εἰς δὲ τὸν λοιπὸν χρόνον ἐλθόμενοι δέκα ἄνδρας τοὺς συνειτωτάτους, παρακατέστησαν συμβούλους, καὶ προσέταξαν μηδὲν ἄνευ τῆς τούτων γνώμης πράττειν.

(C. 79.) Mox Argivi, quibus Athenienses, auspiciis Lachetis et Nicestrati, copias miserant, bellum in Arcadia redintegrant. Expugnata Orchomeno, castra admovent Tegeae: ad quam urbem obsidione liberandam, Lacedaemonii Mantineam petunt. Delecta Argivum iuventus hostes in fugam vertit: qui quum reliquam aciem alia parte fudissent, et in delectos illos fortiter irrumperent; tandem, patefacto secundum Pharaeis sententiam Arcadibus exitu, erecto tropaeo victores discedunt.

79. Μετὰ δὲ ταῦτα Ἀθηναίων ἀποστελλάντων κατὰ θάλατταν εἰς αὐτοὺς ὀπλίτας μὲν χιλίους ἐπiléκτους, ἱππεῖς δὲ διακοσίους, ὧν ἐστρατήγουν Λάχης καὶ Νικόστρατος· (συνῆν δὲ τούτοις καὶ Ἀλκιβιάδης ἰδιώτης ὧν, διὰ τὴν φιλίαν τὴν πρὸς Ἠλείους καὶ Μαντινεῖς·) συνεδρευσάντων δὲ πάντων, ἔδοξε τὰς μὲν σπονδὰς ἔᾶν χυῖρειν, πρὸς δὲ τὸν πόλεμον ὁρμῆσαι. Διὸ καὶ τοὺς ἰδίους ἕκαστος στρατηγὸς

παρώρησεν πρὸς τὸν ἀγῶνα, καὶ πάντων προθύμοις ὑπακουσάντων, ἐκτὸς τῆς πόλεως κατεστρατοπέδευσαν. Ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς πάντων πρῶτον στρατεῦειν ἐπ' Ὀρχομενὸν τῆς Ἀρκαδίας. Διὸ καὶ παρελθόντες εἰς Ἀρκαδίαν, προσκαθζόμενοι τῇ πόλει, καὶ ἡμέραν ἐποιοῦντο προσβουλὰς τοῖς τείχεσι. Χειρωσάμενοι δὲ τὴν πόλιν, κατεστρατοπέδευσαν πλησίον Τεγέας, κεραικότες καὶ ταύτην πολιορκήσιν. Τῶν δὲ Τεγεατῶν ἀξιούντων τοὺς Λακεδαιμονίους βοηθῆσαι κατὰ τάχος, οἱ Σπαρτιῶται, παραλαβόντες τοὺς ἰδίους πάντας καὶ συμμάχους, ἤκον ἐπὶ τὴν Μαρτινείαν, τομίζοντες ταύτης πολεμουμένης ἀρθῆσθαι τὴν τῆς Τεγέας πολιορκίαν. Οἱ δὲ Μαρτινεῖς τοὺς συμμάχους παραλαβόντες, καὶ αὐτοὶ πανδημεῖ στρατεύσαντες, ἀντειπύχθησαν τοῖς Λακεδαιμονίοις. Γενομένης δὲ μάχης ἰσχυρᾶς, οἱ μὲν ἐπίλεκτοι τῶν Ἀργείων, χίλιοι τὸν ἀριθμὸν ὄντες, γεγυμνασμένοι δὲ καλῶς τὰ κατὰ τὸν πόλεμον, ἐτρέψαντο τοὺς ἀντιτεταγμένους πρῶτοι, καὶ διώκοντες πολὺν φόνον ἐποιοῦν. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι τᾶλλα μέρη τοῦ στρατεύματος τρεψάμενοι, καὶ πολλοὺς ἀνελόντες, ὑπέστρεψαν ἐπ' αὐτοὺς ἐκείνους· οὓς καὶ τῷ πλήθει κυκλώσαντες, ἤλπιζον κατακόψειν ἅπαντας. Τῶν δὲ λογίστων τῷ μὲν πλήθει πολὺ λειπομένων, ταῖς δ' ἀνδραγαθίαις προεχόντων, ὁ μὲν βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων προαγωνιζόμενος, ἐνεκαρτέρησε τοῖς δεινοῖς, καὶ πάντας ἂν ἀνείλεν· ἔσπευδε γάρ τοῖς πολίταις ἀποδοῦναι ταῖς ἐπαγγελίας, καὶ μέγα τι κατεργασάμενος, διορθώσασθαι τὴν γεγενημένην

ἀδοξίαν· οὐ μὴν εἰάθη γε τὴν προαίρεσιν ἐπιτελέσαι. Φάραξ γάρ ὁ Σπαρτιάτης, εἰς ὧν τῶν συμβούλων, ἀξίωμα δὲ μέγιστον ἔχων ἐν τῇ Σπάρτῃ, διεκελεύετο τοῖς Ἀρκάσι δοῦναι δίοδον, καὶ μὴ πρὸς ἀπεγνωκότητας τὸ ζῆν διακινδυνεύοντας, πείραν λαβεῖν ἀτυχούσης ἀρετῆς. Ὅθεν ἠναγκάσθη κατὰ τὴν ἀρετίῳς ῥηθεῖσαν ἐπιταγὴν δοῦναι διέξοδον, κατὰ τὴν τοῦ Φάρακος γνώμην. Οἱ μὲν οὖν χίλιοι τὸν εἰρημένον τρόπον ἀφεθέντες διελθεῖν, διεσώθησαν· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, μεγάλῃ μίχῃ νικήσαντες καὶ τρόπαιον στήσαντες, ἀπῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν.

(C. 80.) Olymp. XC. 3. a. C. 416. Arch. Antiphonte, Tribb. militum consulari potestate C. Furio, T. Quintio, M. Postumio et A. Cornelio, Mantinea, deserta ab Argivis, qui societatem cum Lacedaemoniis inierant, in horum ditionem venit. Argivorum delecti, eversa democratia, optimatum constituunt imperium, post menses octo rursus sublatum. Inter Phocenses et Locros bellum. Phocenses victores. Athenienses, Nicia duce, Cythera Nisacumque occupant (Cfr. c. 63., unde narratio praepostere hic repetita est), et in urbe Melo pubertatem trucidant. In Italia Fidenates a Romanis, quorum legatos occiderant, bellantur Dictatore An. Aemilio, Magistro equitum A. Cornelio. Post longum et atrox certamen aequo tandem Marte discessum est.

80. Τοῦ δ' ἐνιαυσιαίου χρόνου διεληλυθότος, Ἀθήνησι μὲν ἤρχεν Ἀρτιάων, ἐν Ῥώμῃ δὲ ἀντὶ τῶν ὑπάτων χίλιοι τετταρες κατεστήθησαν, Γαῖος Φούριος καὶ Τίτος Κοῖντιος, ἔτι δὲ Μάρκος Ποιστούμιος καὶ Αὔλος Κορνήλιος. Ἐπὶ δὲ τούτων Ἀργεῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι διαπρεσβευσάμενοι πρὸς ἀλλήλους, εἰρήνην ἐποίησαντο, καὶ συμμαχίαν συνέθεντο. Διόπερ οἱ Μαντινεῖς ἀποβαλόντες τὴν ἀπὸ τῶν Ἀργείων βοήθειαν, ἠναγκάσθησαν ὑποταγῆναι τοῖς Λακεδαιμονίοις. Περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἐν τῇ πόλει τῶν Ἀργείων οἱ καὶ ἐκλογὴν κεκοιμένοι

τῶν πολιτῶν χίλιοι συνεβόησαν, καὶ τὴν μὲν δημοκρατίαν ἐγνώσαν καταλύειν, ἀριστοκρατίαν δ' ἐξ αὐτῶν καθιστάναι. Ἐχοντες δὲ πολλοὺς συνεργούς, διὰ τὸ προέχειν τῶν πολιτῶν ταῖς οὐσίαις καὶ ταῖς ἀνδραγαθίαις, τὸ μὲν πρῶτον συλλαβόντες τοὺς δημογυγεῖν εἰσθότας ἀπέκτειναν, τοὺς δ' ἄλλους καταπληξάμενοι, κατέλυσαν τοὺς νόμους, καὶ δι' ἐαυτῶν τὰ δημόσια διώκουν. Λακκιτισχόντες δὲ ταύτην τὴν πολιτείαν μῆνας ὀκτώ, κατελύθησαν, τοῦ δήμου συσιάντιος ἐπ' αὐτοὺς. Ἀλλὰ καὶ τούτων ἀναιρεθέντων, ὁ δῆμος ἐκομίσαστο τὴν δημοκρατίαν. Ἐγένετο δὲ καὶ ἑτέρα κίνησις κατὰ τὴν Ἑλλάδα. Καὶ Φωκεῖς γὰρ πρὸς Λοκροὺς διενεχθέντες, παρατάξει ἐκρίθησαν διὰ τὴν οἰκίαν αἰδορίαν· ἐνίκησαν γὰρ Φωκεῖς, ἀνελόντες Λοκροὺν πλείους τῶν χιλίων. Ἀθηναῖοι δέ, Νικίου στρατηγοῦντος, εἶλον δύο πόλεις, Κύθηρα καὶ Νισίαν· τὴν τε Μῆλον πολιορκήσαντες, ἡβηδὸν ἀπέσφμαξαν, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἐξηνδραποδίσαντο. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τοὺς Ἑλληνας ἐν τούτοις ἦν. Κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν, Φειδηνῆται μὲν, παραγενομένων εἰς τὴν πόλιν αὐτῶν πρέσβεων ἐκ τῆς Ῥώμης, ἐπὶ μικραῖς αἰτίαις ἀνεῖλον τούτους. Ἐφ' οἷς οἱ Ῥωμαῖοι παροξυνθέντες, ἐψηφίσαντο πολεμεῖν, καὶ προχειρισάμενοι δύναμιν ἀξιόλογον, ἐβλόντο δεκτάτωρα Ἄνιον Αἰμίλιον, καὶ μετὰ τούτου, κατὰ τὸ ἔθος, Ἀῦλον Κορνήλιον ἑπαρχον. Ὁ δ' Αἰμίλιος παρασκευασάμενος τὰ πρὸς τὸν πόλεμον, ἀνέβη μετὰ τῆς δυνάμεως ἐπὶ τοὺς Φειδηνάτας. Ἀντιταξαμένων δὲ τῶν Φειδηνατῶν, ἐγένετο μάχη

ἐπὶ πολὺν χρόνον ἰσχυρά· καὶ πολλῶν παρ' ἀμφοτέ-
ροις πεσόντων, ἰσὺς ὅσος ὁ ἄγων ἐγένετο.

(C. 81.) Olymp. XC, 4. a. C. 415. Arch. Euphemo, Tribh. militum consulari potestate L. Furio, L. Quinctio, A. Sempronio [et L. Horatio Barbato], Lacedaemonii, Argivos adorti, oppidum Hy-
sias capiunt, murosque ad mare ab iis exstructos diruunt. Athe-
nienses rem Argivorum committunt Alcibiadi: is pulsus ex urbe
quicumque Lacedaemoniorum partibus savebat, statum ibi popu-
larem confirmat. Lacedaemonii Argolidem rursum invadunt, exu-
les Argivorum Orneas habitatum mittunt, relictoque praesidio, ut
infestent Argolidem, mandant. Expugnantur Orneae ab Argivis,
quibus Athenienses auxilia miserant, praesidiique et exulum pars
eicitur, alii neci dantur.

81. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησιν Εὐφήμου, ἐν
Ῥώμῃ κατεστήθησαν ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλίαρχοι,
Λεύκιος Φούριος, Λεύκιος Κοῦντιος, Αὔλος Σεμ-
πρόνιος. Ἐπὶ δὲ τούτων Λακεδαιμόνιοι μετὰ τῶν
συνμάχων στρατεύσαντες εἰς τὴν Ἀργεῖαν, Ῥαϊῆς
χωρίον εἶλον, καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας ἀποκτείναντες,
τὸ μὲν φρούριον κατέσκηψαν· αὐτοὶ δὲ πυθόμενοι
τοὺς Ἀργεῖους ὠκοδομηκέναι τι μακρὰ τεῖχη μέχρι
τῆς θυιάττης, ἐπιθρόντες τὰ κατεσκευασμένα τεῖχη
κατέσκηψαν, καὶ τὴν εἰς τὴν οἰκίαν ἐπάνοδον ἐποίη-
σαντο. Ἀθηναῖοι δὲ ἐλόμενοι στρατηγὸν Ἀλκιβιά-
δην, καὶ δόντες αὐτῷ καὺς εἴκοσι, προσέταξαν συγκα-
τασκευάσαι τοῖς Ἀργείοις τὰ κατὰ τὴν πολιτείαν·
εἴτε γὰρ ἦσαν ἐν ταρχαῖς, διὰ τὸ πολλοὺς ὑπολελειῦ-
φθαι τῶν τὴν ἀριστοκρατίαν αἰρουμένων. Ὁ δ' οὖν
Ἀλκιβιάδης καταντήσας εἰς τὴν τῶν Ἀργείων πόλιν,
καὶ συνεδρεύσας μετὰ τῶν τὴν δημοκρατίαν προκρί-
νόντων, ἐπέλεξε τῶν Ἀργείων τοὺς μάλιστα δοκοῦν-
τας τὰ τῶν Λακεδαιμονίων αἰρεῖσθαι· μεταστησά-
μενος δὲ τούτους ἐκ τῆς πόλεως, καὶ συγκατασκευά-

σας βεβαίως τὴν δημοκρατίαν, ἀπέπλευσεν εἰς τὰς Ἀθήνας. Τοῦτου δὲ τοῦ ἔτους λήγοντος, Λακεδαιμόνιοι μετὰ πολλῆς δυϊάμεως ἐμβαλόντες εἰς τὴν Ἀργεῖαν, καὶ πολλὴν τῆς χώρας δηρώσαντες, τοὺς φυγίδας τῶν Ἀργείων κατόικισαν εἰς Ὀρνείας· ἐπιτεχίσαντες δὲ τοῦτο τὸ χωρίον ἐπὶ τῆς Ἀργείας, καὶ φρουροὺς τοὺς ἱκανοὺς ἀπολιπόντες, προσέταξαν κακοποιεῖν τοὺς Ἀργεῖους. Ἀπελθόντων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων ἐκ τῆς Ἀργείας, Ἀθηναῖοι μὲν συμμαχίαν ἐξέπεμψαν τοῖς Ἀργείοις, τριήρεις τεσσαράκοντα, ὀπλίτας δὲ χιλίους καὶ διακοσίους· οἱ δ' Ἀργεῖοι μετὰ τῶν Ἀθηναίων στρατεύσαντες ἐπὶ τῆς Ὀρνείας, τὴν τε πόλιν κατὰ κράτος εἶλον, καὶ τῶν φρουρῶν καὶ φυγίδων οὓς μὲν ἀπέκτειναν, οὓς δὲ ἐξέβαλον ἐκ τῶν Ὀρνείων. Ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη κατὰ τὸ πεντεκαίδεκατον ἔτος τοῦ Πειλοπονησιακοῦ πολέμου.

(C. 82.) Olymp. XCI, 1. a. C. 414. Arch. Aristomnesto, Tribh. militum c. p. T. Claudio, Sp. Nautio, L. Sergio et S. Julio, Byzanti, Chalcædonii et Thracæ in Bithyniam saciunt. In Sicilia Selinuntii, fines Egestanorum violenter ingressi, postquam delhortantes eos respuissent, tandem coguntur bellantibus cedere. Exacerbata inde discordia, post atroxque certamen Selinuntii victores. Qua clade debilitati Egestani quum Agrigentinorum præsiidiuri Syracusiorumque frustra petiissent, frustra item adiissent Carthaginem, transmarinam inde societatem armorum quaerunt: quibus consiliis fortuna annuit.

82. Τῷ δὲ ἑκαταδέκτῳ παρ' Ἀθηναίοις μὲν ἦν ἄρχων Ἀριστόμηστος, ἐν Ῥώμῃ δ' ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλιάρχοι τέσσαρες κατεστάθηνσαν, Τίτος Κλαύδιος καὶ Σπόριος Ναύτιος, ἐπὶ δὲ Λεύκιος Σέντιος καὶ Σέξτιος Ἰούλιος. Ἐπὶ δὲ τούτων παρὰ μὲν Ἰηλείοις ἔχθη Ὀλυμπιάς πρώτη πρὸς ταῖς ἐνεγέκοντα, καθ'

ἦν ἐνίκα στάδιον Ἐξαίνετος Ἀκραγαντῖνος. Βυζάν-
 τιοι δὲ καὶ Χαλκηδόνιοι παραλαμβάνοντες Θορῆκας,
 ἐστράτευσαν εἰς τὴν Βιθυνίαν πολλοῖς πλήθεσι, καὶ
 τὴν τε χώραν ἐπόρθησαν, καὶ πολλὰ τῶν μικρῶν
 πολισιμῶν ἐκπολιορκήσαντες, ἐπετέλεσαν πράξεις
 ὁμότητι διαφερούσας· πολλῶν γὰρ αἰχμαλώτων κρα-
 τήσαντες, ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν καὶ παίδων,
 ἅπαντας ἀπέσφαζαν. Περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους
 κατὰ τὴν Σικελίαν Ἑγεσταῖοι πρὸς Σελινουντίους
 ἐπολέμησαν περὶ χώρας ἀμφισβητησίμου, ποταμοῦ
 τὴν χώραν τῶν διαφερομένων πόλεων ὀρίζοντος. Σε-
 λινούντιοι δὲ διαβάντες τὸ ῥιῖθρον, τὸ μὲν πρῶτον
 τῆς παραποταμίας βίης κατέσχον· μετὰ δὲ ταῦτα
 καὶ τῆς προσκειμένης χώρας πολλὴν ἀποτεμόμενοι,
 κατεφρόνησαν τῶν ἡδικημένων. Οἱ δ' Ἑγεσταῖοι
 παροξυνθέντες, τὸ μὲν πρῶτον διὰ τῶν λόγων πεί-
 θειν ἐπεβίβλοντο· μὴ ἐπιβραίνειν τῆς ἀλλοτριᾶς γῆς·
 ὥς δὲ οὐδεὶς αὐτοῖς προσεῖχεν, ἐστράτευσαν ἐπὶ τοὺς
 κατέχοντας τὴν χώραν, καὶ πάντας ἐκβαλόντες ἐκ
 τῶν ἀγρῶν, αὐτοὶ τὴν χώραν κατέσχον. Γενομένης
 δὲ διαφορᾶς μεγάλης ἀμφοτέραις ταῖς πόλεσι, στρα-
 τιώτας ἀθροίσαντες, διὰ τῶν ὀπλῶν ἐποιοῦντο τὴν
 κρίσιν. Διόπερ ἀμφοτέρων παραταξαμένων, ἐγένετο
 μάχη καρτερά, καθ' ἣν Σελινούντιοι νικήσαντες,
 ἀπέκτειναν τῶν Ἑγεσταίων οὐκ ὀλίγους. Οἱ δ' Ἑγε-
 σταῖοι ταπεινωθέντες, καὶ καθ' ἑαυτοὺς οὐκ ὄντες
 ἀξιόμαχοι, τὸ μὲν πρῶτον Ἀκραγαντίνους καὶ Συ-
 ρακουσίους ἔπειθον συμμαχῆσαι· ἀποτυχόντες δὲ
 τούτων, ἐξέπεμψαν πρεσβευτὰς εἰς τὴν Καρχηδόνα,

δεόμενοι βοηθῆσαι· οὐ προσεχόντων δ' αὐτῶν, ἐξή-
 τουν τινὰ διαπόντιον συμμαχίαν· οἷς συνήργησε
 ταῦτόματον.

(C. 83.) Quum enim Leontini, urbe agrisque eiectioni, Athenien-
 sium opem adversus Syracusanos implorassent. Egestamque ma-
 gnam pecuniae vim ad belli sumtus, strenuamque operam essent
 polliciti: Athenienses, illorum gentilitis necessitudine, horum si-
 mulata opulentia moti, de armis in Siciliam expediendis consilia
 ineunt. Ibi Nicias quidem prudentia multis gravibusque de causis
 bellum dissuasit; (C. 84.) sed Alcibiadis facundia et amplitudo
 facile populum ad illud suscipiendum perduxit. Magna igitur
 classe instructa, delertisque ducibus Alcibiade, Nicias et Lamacho,
 bellum Syracusanum exoritur.

83. Λιοντίων γὰρ ὑπὸ Συρακοσίων ἐκ τῆς
 πόλεως μετωκισμένων, καὶ τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν
 ἀποβεβληκότων, οἱ φυγίδες αὐτῶν συστραφέντες,
 ἔκριναν πάλιν αὐτοὺς Ἀθηναίους προσλαβεῖσθαι
 συμμαχοῦς, ὅντας συγγενεῖς. Περὶ δὲ τούτων κοι-
 νολογησάμενοι τοῖς ἔθνεσιν, οἷς συνεφρόνησαν, κοι-
 νῇ πρέσβεις ἐξέπεμψαν πρὸς Ἀθηναίους, ἀξιούντες
 μὲν βοηθῆσαι ταῖς πόλεσιν αὐτῶν ἀδικουμέναις,
 ἐπαγγελλάμενοι δὲ συγκατασκευάσειν αὐτοῖς τὰ κα-
 τὰ τὴν Σικελίαν πράγματα. Παρηγενομένων οὖν
 εἰς τὰς Ἀθήνας τῶν πρέσβεων, καὶ τῶν μὲν Λιοντί-
 ων τὴν συγγένειαν προφερομένων καὶ τὴν προϋ-
 πάρχουσαν συμμαχίαν, τῶν δ' Ἑγεσταίων ἐπαγγελ-
 λομένων χρημάτων τε πλῆθος δώσειν εἰς τὸν πόλε-
 μον καὶ συμμαχήσειν κατὰ τῶν Συρακοσίων· ἔδοξε
 τοῖς Ἀθηναίοις ἐκπέμψαι τινὰς τῶν ἀρίστων ἀν-
 δρῶν, καὶ διασκέπασθαι τὰ κατὰ τὴν νῆσον καὶ
 τοὺς Ἑγεσταίους. Παρηγενομένων οὖν τούτων εἰς
 τὴν Ἑγέσταν, οἱ μὲν Ἑγεσταῖοι χρημάτων πλῆθος
 ἐπέδειξαν, τὰ μὲν οἰκοῦν, τὰ δὲ παρὰ τῶν αὐτι-

γειτόνων χρησάμενοι, φαντασίας ἔνεκεν. Ἀπελθόντων δὲ τῶν πρέσβειων, καὶ τὴν εὐπορίαν τῶν Ἑγεσταίων ἀπαγγειλάντων, συνῆλθεν ὁ δῆμος περὶ τοῦτων. Προτεθείσης δὲ τῆς βουλῆς περὶ τοῦ στρατεῦν ἐπὶ Σικελίαν, Νικίας μὲν ὁ Νικηράϊου, θαυμαζόμενος ἐπ' ἀρετῇ παρὰ τοῖς πολίταις, συνεβούλευε μὴ στρατεῦν ἐπὶ Σικελίαν· μὴ γὰρ δυνατόν ὑπάρχειν ἅμα τε Λακεδαιμονίοις διαπολεμεῖν, καὶ δυνάμεις μεγάλας ἐκπέμπειν διαποντίους· καὶ τῶν Ἑλλήνων μὴ δυναμένους κτήσασθαι τὴν ἡγεμονίαν, ἐλπίζειν τὴν μεγίστην τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην νήσων περιποιήσασθαι· καὶ Καρχηδονίους μὲν ἔχοντας μεγίστην ἡγεμονίαν, καὶ πολλὰς ὑπὲρ τῆς Σικελίας πεπολεμηγότας, μὴ δεδυνῆσθαι κρατῆσαι τῆς νήσου, τοὺς δὲ Ἀθηναίους πολὺ λειπομένους τῇ δυνάμει τῶν Καρχηδονίων, δορυκτικτὸν ποιήσασθαι τὴν κρατίστην τῶν νήσων.

84. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα διαλεχθέντος αὐτοῦ περὶ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως οἰκεῖα, τῆς ἐναντίας γνώμης προεσιτηκὸς Ἀλκιβιάδης, ἐπιφανέστατος Ἀθηναίων, ἔπεισε τὸν δῆμον ἐπανελῦσθαι τὸν πόλεμον. Ἦν γὰρ ὁ ἀνὴρ οὗτος δεινότατος μὲν εἶπεῖν τῶν πολιτῶν, εὐγενεῖα δὲ καὶ πλοῦτος καὶ στρατηγία διοινωματούμενος. Εὐθὺς οἶν ὁ δῆμος στόλον ἀξιόχρεον κατεσκεύασε, τριάνκοντα μὲν τριήρεις παρὰ τῶν συμμάχων λαβὼν, ἰδίᾳ δ' ἑκατὸν καταρτίσας· ταύτας τε κοσμήσας πᾶσι τοῖς εἰς πόλεμον χρησίμοις, κατέλεξεν ὀπλίτας εἰς πεντακισχιλίους, στρατηγούς δὲ τρεῖς ἐχειροτόνησεν ἐπὶ ταύτην τὴν στρατη-

γίαν, Ἀλκιβιάδην καὶ Νικίαν καὶ Λάμαχον. Ἀθη-
ναῖοι μὲν οὖν περὶ ταῦτα ᾔσαν. Ἡμεῖς δὲ παρόντες
ἐπὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ πολέμου τοῦ συστάντος Ἀθη-
ναίοις καὶ Συρακουσίοις, κατὰ τὴν ἐν ἀρχῇ πρόθε-
σιν, τὰς ἐπομένας πράξεις εἰς τὴν ἐχομένην βίβλον
κατατάξομεν.

Τ Α Δ Ε Ε Ν Ε Σ Τ Ι Ν
Ε Ν Τ Η Τ Ρ Ι Σ Κ Α Ι Δ Ε Κ Α Τ Η
Τ Ω Ν Δ Ι Ο Δ Ω Ρ Ο Υ Β Ι Β Λ Ω Ν.

α'. Στρατεία Ἀθηναίων ἐπὶ Συρακουσίους μεγάλαις δυνάμεσι πεζικαῖς τε καὶ ναυτικαῖς.

β'. Κατάπλους Ἀθηναίων εἰς Σικελίαν.

γ'. Μετάκλησις Ἀλκιβιάδου τοῦ στρατηγοῦ, καὶ φυγὴ εἰς Λακεδαιμόνα.

δ'. Ὡς Ἀθηναῖοι διαπλεύσαντες εἰς τὸν μέγαν λιμένα τῶν Συρακουσίων, κατελάβοντο τοὺς περὶ τὸ Ὀλύμπιον τόπους.

ε'. Ὡς Ἀθηναῖοι τὰς Ἐπιπολὰς καταλαβόμενοι, καὶ μάχῃ νικήσαντες, ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ἐπολιόρκησαν τὰς Συρακούσας.

ς'. Ὡς Λακεδαιμονίων καὶ Κορινθίων πεμφάντων βοήθειαν, ἐθάύρῃσαν οἱ Συρακούσιοι.

ζ'. Μάχη Συρακουσίων καὶ Ἀθηναίων, καὶ νίκη Ἀθηναίων μεγάλη.

η'. Μάχη τοῖς αὐτοῖς, καὶ νίκη Συρακουσίων.

θ'. Ὡς Συρακούσιοι τῶν Ἐπιπολῶν κρατήσαν-

τες, ἠνάγκησαν τοὺς Ἀθηναίους εἰς μίαν ἐλθεῖν παρεμβολὴν τὴν πρὸς τῷ Ὀλυμπίῳ.

ι. Ὡς ναυτικὴν δύναμιν οἱ Συρακοῦσιοι κατασκεύασαντες, ναυμαχεῖν διέγνωσαν.

ια. Ὡς Ἀθηναῖοι Λαμίας τοῦ στρατηγοῦ τελευτήσαντος, καὶ Ἀλκιβιάδου μετακληθέντος, ἀντὶ τούτων στρατηγοὺς ἔπεμψαν Εὐρυμέδοντα καὶ Δημοσθένην, ἔχοντας δύναμιν καὶ χρήματα.

ιβ. Αἰὶλῳσις σπονδῶν ὑπὸ Μακεδαιμονίων, καὶ πόλεμος πρὸς Ἀθηναίους ὁ Πελοποννησιακὸς λεγόμενος.

ιγ. Ναυμαχία Συρακουσίων καὶ Ἀθηναίων, καὶ νίκη Ἀθηναίων, καὶ ἄλλωσις φραυρίων ὑπὸ Συρακουσίων, καὶ κατὰ γῆν νίκη.

ιδ. Ναυμαχία πύσσις ταῖς ναυοῖν ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι, καὶ νίκη Συρακουσίων.

ιε. Κατάπλους ἐξ Ἀθηνῶν Δημοσθένους καὶ Εὐρυμέδοντος μετὰ δυνάμεως ἄξιολόγον.

ις. Μίχη μεγάλη περὶ τὰς Ἐπιπολάς, καὶ νίκη Συρακουσίων.

ιζ. Δρασμὸς τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἄλλωσις τῆς πύσσης δυνάμεως.

ιη. Ὡς Συρακοῦσιοι συνελθόντες εἰς ἐκκλησίαν, προέβηκαν βουλήν, πῶς χρηστέον τοῖς μίχμαλῶταις.

ιθ. Οἱ ῥηθέντες λόγοι πρὸς ἐκίτερον μέρος τῆς ὑποθέσεως.

κ. Τὸ ψηφισθέντα τοῖς Συρακουσίοις περὶ τῶν μίχμαλῶτων.

κα'. Ὡς Ἀθηναίων πταισάντων περὶ Σικελίαν, πολλοὶ τῶν συμμάχων ἀπέστησαν.

κβ'. Ὡς δὲ ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων ἀθυρήσας παρεχώρησε τῆς δημοκρατίας, καὶ τειροκοσίους ἀνδράσι τὴν πολιτείαν ἐπέτρεψαν.

κγ'. Ὡς Λακεδαιμόνιοι ταῖς ναυμαχίαις τοὺς Ἀθηναίους ἐνίκησαν.

κδ'. Ὡς Στρακοῦσιοι τοὺς ἀνδραγαθήσαντας κατὰ τὸν πόλεμον ἀξιολόγοις δωρεαῖς ἐτίμησαν.

κε'. Ὡς Διοκλῆς, νομοθέτης αἰρεθείς, ἔγραψε τοὺς νόμους Στρακοῦσίοις.

κς'. Ὡς Στρακοῦσιοι τοῖς Λακεδαιμονίοις δύναμιν ἀξιόλογον ἔπεμψαν.

κζ'. Ὡς Ἀθηναῖοι τὸν τῶν Λακεδαιμονίων ναύαρχον καταναυμαχῆσαντες, Κύζικον ἐξεπολιόρκησαν.

κη'. Ὡς Λακεδαιμονίων ἐξ Εὐβοίας πεντήκοντα ναῦς ἀποστειλάντων ἐπὶ βοήθειαν τοῖς ἡττημένοις, ἵππασαι περὶ τὸν Ἄθω μετὰ τῶν ἀνδρῶν διεφθάρησαν ὑπὸ τοῦ χειμῶνος.

κθ'. Ἀλκιβιάδου κάθοδος καὶ στρατηγία.

λ'. Πόλεμος Ἑγεστιάοις καὶ Σελινουντίοις περὶ τῆς ἀμφισβητουμένης χώρας.

λα'. Ναυμαχία Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων περὶ τὸ Σίγειον, καὶ νίκη Ἀθηναίων.

λβ'. Ὡς Λακεδαιμόνιοι τὸν Εὐριπον χώσαντες, τὴν Εὐβοίαν ἡπειρον ἐποίησαν.

λγ'. Περὶ τῆς ἐν Κερκύρα γενομένης σιάνσεως καὶ σφαγῆς.

λδ'. Ὡς Ἀλκιβιάδης καὶ Θηραμένης ἐνίκησαν Λακεδαιμονίους ἄρμι πεζῇ καὶ κατὰ θάλατταν ἐπιφανέστατα.

λε'. Ὡς Καρχηδόνιοι μεγάλας δυνάμεις διαβιβάσαντες ἐν Σικελίᾳ, Σελινοῦντα καὶ Ἰμέραν κατὰ κράτος εἶλον.

λς'. Ὡς εἰς τὸν Πειραιᾶ καταπλεύσας μετὰ πολλῶν λαφύρων μεγάλης ἔτυχεν ἀποδοχῆς Ἀλκιβιάδης.

λζ'. Ὡς Ἅγις ὁ βασιλεὺς, μεγάλην δυνάμει τῆς Ἀθήνας πολιορκεῖν ἐπιβαλόμενος, ἐξέπεσεν.

λη'. Ἀλκιβιάδου φυγή, καὶ κτίσις Θέρμων ἐν Σικελίᾳ.

λθ'. Ναυμαχία Συρακουσίων πρὸς Καρχηδονίους, καὶ νίκη Συρακουσίων.

μ'. Περὶ τῆς ἐν Ἀκράγαντι εὐδαιμονίας, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ κατασκευασμάτων.

μα'. Ὡς Καρχηδόνιοι τριάνκοντα μυριάσι στρατεύσαντες εἰς Σικελίαν, ἐπολιόρκησαν Ἀκράγαντι.

μβ'. Ὡς Συρακούσιοι παραλαβόντες τοὺς συμμάχους, μυρίοις στρατιώταις ἐβοήθουν τοῖς Ἀκράγαντινοῖς.

μγ'. Ὡς τετρακισμυρίων Καρχηδονίων ἀπαντησάντων ἐνίκησαν οἱ Συρακούσιοι, καὶ πλείους τῶν ἑξακισχιλίων κατέκοψαν.

μδ'. Ὡς Καρχηδονίων τῆς ἀγορᾶς παραιρουμένων, οἱ Ἀκράγαντινοι διὰ τὴν σπείνιν τῆς τροφῆς ἠναγκάσθησαν ἐκλιπεῖν τὴν πατρίδα.

με'. Ὡς Λιονύσιος, στρατηγὸς αἰρεθείς, ἐτυράνευσε τῶν Συρακουσίων.

μζ'. Ὡς Ἀθηναῖοι ἐν Ἀργινοῦσαις ἐπιφανεσιᾷτη ναυμαχίᾳ νικήσαντες, τοὺς στρατηγοὺς ἀδίκως ἐθύ-
νάτωσαν.

μζ'. Ὡς Ἀθηναῖοι μεγάλη ναυμαχίᾳ λειψθέντες
ἠναγκάσθησαν, ἐφ' οἷς δυνατὸν ἦν, συνθέσθαι τὴν
εἰρήνην, καὶ οὕτως ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος κα-
τελύθη.

μη'. Ὡς Καρχηδόνιοι λοιμικῇ νόσῳ περιπεσόν-
τες, ἠναγκάσθησαν συνθέσθαι τὴν εἰρήνην πρὸς
Λισυῦσιον τὸν τύραννον.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ
ΤΟΥ ΣΙΚΕΛΙΩΤΟΥ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ
ΒΙΒΛΟΣ ΤΡΙΣΚΑΙΔΕΚΑΤΗ.

Hoc in libro Diodorus narrationem a bello inde Syracusano, usque ad belli Cartbaginiensium in Sicilia contra Dionysium gesti bellique Peloponnesiaci exitum. (Ol. XCI, 2. — XCIII, 4.) ita persequitur, ut in Prooemio (C. 1.) primum causas declaret, ob quas abstinendum sit in posterum praetationibus, petitas illas a rerum multitudine, atque temporum, quae percurri poscant, ingenti spatio; dein annorum rationem adiungat.

Εἰ μὲν ὅμοια τοῖς ἄλλοις ἱστορίαν ἐπραγματευόμεθα, σχεδὸν ἦν ἐν τῷ προοιμίῳ περὶ τινῶν διαλεχθέντας, ἐφ' ὅσον ἦν εὐκαιρον, οὕτως ἐπὶ τὰς συνεχεῖς πράξεις μεταβιβάζειν τὸν λόγον· (ὀλίγον γὰρ χρόνον ἀπολαμβάνοντες τῇ γραφῇ, τὴν ἀναστροφὴν ἂν εἰχομεν τὸν ἀπὸ τῶν προοιμίων καρπὸν προσλαμβάνεσθαι·) ἐπεὶ δὲ ἐν ὀλίγαις βίβλοις ἐπηγγειλάμεθα μὴ μόνον τὰς πράξεις ἐφ' ὅσον ἂν δυνώμεθα γράφειν, ἀλλὰ καὶ περιλήψεσθαι χρόνον πλείονα τῶν χιλίων καὶ ἑκατὸν ἐτῶν, ἀναγκαῖόν ἐστι, τὸν πολὺν λόγον τῶν προοιμίων παραπέμψαντας, ἐπ' αὐταῖς

ἔρχεσθαι τὰς πράξεις· τοῦτο μόνον προειπόντας, ὅτι κατὰ μὲν τὰς προειρημένους ἔξ βίβλους ἀνεγράψαμεν τὰς ἀπὸ τῶν Τρωϊκῶν πράξεις, ἕως εἰς τὸν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ψηφισθέντα πόλεμον ἐπὶ Συρακουσίου, εἰς ὃν ἀπὸ Τροίας ἀλώσεώς ἐστιν ἔτη ἐπτακόσια ἐξήκοντα· ἐν ταύτῃ δὲ προσαναπληροῦντες τὸν συνεχῆ χρόνον, ἀρξόμεθα μὲν ἀπὸ τῆς ἐπὶ Συρακουσίους στρατείας, καταλήξομεν δὲ ἐπὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ δευτέρου πολέμου Καρχηδονίοις πρὸς Διονύσιον τὸν Συρακουσίων τύραννον.

(C. 2.) Olymp. XCI, 2. a. C. 413. Archonte Chabria, Tribunis militum consulari potestate L. Sergio, M. Papirio et M. Servilio, decreto in Syracusanos bello. Athenienses magno classem studio expediunt. Quae priusquam Alcibiade, Nicia et Lamacho ducibus exiret; accidit, ut omnes una nocte Hermae, qui Athenis erant, delicerentur. Cuius flagitii, quod ad publicam rem pertinere videbatur, suspicio mota in Alcibiadem, sed tum quidem ab eo depulsa est. Navium militumque numerus. Facta tandem deliberatione de rebus Siculis tractandis, placuit Selinuntios et Syracusanos servituti mancipare, caeteris annua imperare stipendia.

2. Ἐπ' ἄρχοντος γὰρ Ἀθήνησι Χαβρίου Ῥωμαῖοι μὲν ἀντὶ τῶν ὑπάτων κατέστησαν χιλιάρχους τρεῖς, Λεύκιον Σέργιον, Μάρκον Σερούϊλιον, καὶ Μάρκον Παπίριον· ἐπὶ δὲ τούτων Ἀθηναῖοι ψηφισάμενοι τὸν πρὸς Συρακουσίους πόλεμον, τὰς τε ναῦς κατεσκεύασαν, καὶ χρήματα συναγαγόντες, μετὰ πολλῆς σπουδῆς ἅπαντα τὰ πρὸς τὴν στρατείαν παρεσκευάζοντο. Ἡρημένοι δὲ τρεῖς στρατηγοὺς, Ἀλκιβιάδην, Νικίαν καὶ Λάμαχον, αὐτοκράτορας αὐτοὺς κατέστησαν ἁπάντων τῶν κατὰ τὸν πόλεμον. Τῶν δὲ ἰδιωτῶν οἱ ταῖς οὐσίαις εὐποροῦντες, τῇ προθυμίᾳ τοῦ δήμου χαρίζεσθαι βουλόμενοι, τινὲς μὲν ἰδίας τριήρεις κατεσκεύασαν, τινὲς δὲ χρήματα δώ-

σειν εἰς τὰς τροφὰς τῆς δυνάμεως ἐπηγγέλλοντο· πολλοὶ δὲ καὶ τῶν δημοτικῶν πολιτῶν καὶ ξένων, ἔτι δὲ συμμάχων, ἐκουσίως προσιόντες τοῖς στρατηγοῖς, διεκελεύοντο καταγράφειν ἑαυτοὺς εἰς τοὺς στρατιώτας. Οὕτως ἅπαντες μεμετρωρισμένοι ταῖς ἐλπίσιν, ἐξ ἐτοίμου κατακληροῦν ἡλπίζον τὴν Σικελίαν. Ἦδη δὲ τοῦ στόλου παρεσκευασμένου, τοὺς Ἑρμῆς τοὺς κατὰ τὴν πόλιν συμπληθεῖς ὄντας συνέβη ἐν μιᾷ νυκτὶ περικοπῆναι. Ὁ μὲν οὖν δῆμος, οὐχ ὑπὸ τῶν τυχόντων νομίσας γεγενῆσθαι τὴν πρῆξιν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν προσχόντων ταῖς δόξαις, ἐπὶ τῇ καταλύσει τῆς δημοκρατίας, ἐμισοπονήρει, καὶ τοὺς πράξαντας ἐξήτει, μεγάλας δωρεὰς προθεὶς τῷ μνηστῆρι. Προςελθὼν δὲ τις τῶν ἰδιωτῶν τῇ βουλῇ, ἔφησεν εἰς οἰκίαν μετοίκου τινὸς ἑωρακέναι τὴν τουμηνίαν περὶ μέσας νύκτας εἰσιόντας, ἐν οἷς καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην. Ἀνακρινόμενος δ' ὑπὸ τῆς βουλῆς, πῶς νυκτὸς οὕσης ἐπεγίνωσκε τὰς ὕψεις, ἔφησε πρὸς τὸ τῆς σελήνης φῶς ἑωρακέναι. Οὗτος μὲν οὖν μύτον ἐξελέγξας, κατεφεισμένος εὐρέθη· τῶν δ' ἄλλων οὐδ' ἔχνος τῆς πρῆξεως οὐδεὶς εὐρεῖν ἠδυνήθη. Τριήρων μὲν οὖν ἑκατὸν τεσσαράκοντα ἡτοιμασμένων, ὀλκάδων δὲ καὶ τῶν ἱππαγωγῶν, ἔτι δὲ καὶ τῶν τὸν οὔτιον καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν κομιζόντων πολὺς τις ἀριθμὸς ἦν· ὀπλῖται δὲ καὶ σφενδονῆται, πρὸς δὲ τούτοις ἱππεῖς, καὶ τῶν συμμάχων πλείους τῶν ἑπτακισχιλίων, ἐκτὸς τῶν ἐν τοῖς πληρώμασι. Τότε μὲν οὖν οἱ στρατηγοὶ μετὰ τῆς βουλῆς ἐν ἀπορήτῳ συνεδρεύοντες, ἐβουλεύοντο πῶς χρὴ διοικῆσαι τὰ

κατὰ τὴν Σικελίαν, ἐὰν τῆς νήσου κρατήσωσιν. Ἐδοξεν οὖν αὐτοῖς, Σελινουτίους μὲν καὶ Συρακουσίους ἀνδροποδίσασθαι, τοῖς δ' ἄλλοις ἀπλῶς τάξαι φόρους, οὓς κατ' ἐνιαυτὸν οἴσουσιν Ἀθηναίοις.

(C. 3.) Sacris in Piraeo rite peractis, classis ingreditur iter; cuius quae fuerit usque ad Rhegium ratio, describitur. Rheginos ad iungendam armorum societatem invitant.

3. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ κατέβαινον οἱ στρατηγοὶ μετὰ τῶν στρατιωτῶν εἰς τὸν Πειραιᾶ, καὶ συνηκολούθει πᾶς ὁ κατὰ τὴν πόλιν ὄχλος, ἀναμιῖξ ἄστῶν τε καὶ ξένων, ἐκάστου τοὺς ἰδίους συγγενεῖς τε καὶ φίλους προπέμποντος. Αἱ μὲν οὖν τριήρεις παρ' ὄλῳ τὸν λιμένα παρῴρουν, κεκοσμημέναι τοῖς ἐπὶ ταῖς πρῶραις ἐπιστήμασι καὶ τῇ λαμπρότητι τῶν ὀπλων· ὁ δὲ κύκλος ἄπας τοῦ λιμένος ἔγεμε θυμιατηρίων καὶ κρατήρων ἀργυρῶν, ἐξ ὧν ἐκπώμασι χρυσοῖς ἔσπενδον οἱ τιμῶντες τὸ θεῖον, καὶ προσευχόμενοι κατατυχεῖν τῆς στρατείας. Ἀναχθέντες οὖν ἐκ τοῦ Πειραιῶς, περιέπλευσαν τὴν Πελοπόννησον, καὶ κατηνέχθησαν εἰς Κέρκυραν· ἐνταῦθα γὰρ παραμένειν παρήγγελτο, καὶ προσαναλαμβάνειν τοὺς πυροίκους τῶν συμμάχων. Ἐπεὶ δ' ἅπαντες ἡθροίσθησαν, διαπλεύσαντες τὸν Ἰόνιον πόρον, πρὸς Ἄκραν Ἰαπυγίαν κατηνέχθησαν· καὶ κεῖθεν ἤδη παρελέγοντο τὴν Ἰταλίαν. Ἐπὶ μὲν οὖν Ταραντίνων οὐ προσεδέχθησαν, Μεταποντίνους δὲ καὶ Ἡρακλειώτας παρέπλευσαν· εἰς δὲ Θουρίους κατενεχθέντες, πάντων ἔτυχον τῶν φιλανθρωπῶν. Ἐκεῖθεν δὲ καταπλεύσαντες εἰς Κρότωνα, καὶ λαβόντες ἀγορὰν παρὰ τῶν Κροτωνιατῶν, τῆς τε Λυκινίας Ἥρας τὸ

ἱερὸν παρέπλευσαν, καὶ τὴν Λιόσκουριάδα καλονόμε-
νην ἄκραν ὑπερέθετο. Μετὰ δὲ ταῦτα τὸ καλόν-
μερόν τε Σκυλλήτιον καὶ Λοκροὺς παρήλλαξαν· καὶ
τοῦ Ῥηγίου καθορμισθέντες ἐγγύς, ἔπεισαν τοὺς
Ῥηγίους συμμαχεῖν· οἱ δὲ ἀπεκρίναντο βουλεύεσ-
θαι μετὰ τῶν ἄλλων Ἰταλιωτῶν.

(C. 4.) Syracusanorum duces, Hermocrates, Sicanus et Hera-
clides, multarum civitatum dissidia experti, paucarum societatem
et auxilia adipiscuntur. Eggestanos fraudis incusant Athenienses,
Naxumque et Catanam in Sicilia petunt. A Naxi civibus amice ex-
cepti, Catanenses ad arma invitos adigunt.

4. Συρακοῦσιοι δ' ἀκούσαντες ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ
τὰς δυνάμεις εἶναι τῶν Ἀθηναίων, στρατηγούς κα-
τέστησαν αὐτοκράτορας τρεῖς, Ἑρμοκράτην, Σικα-
νὸν καὶ Ἡρακλείδην, οἱ τοὺς στρατιώτας κατέγρα-
φον, καὶ πρόεβρις ἐπὶ τὰς κατὰ τὴν Σικελίαν πόλεις
ἀπέστελλον, δειόμενοι τῆς κοινῆς σωτηρίας ἀντιλαμ-
βάνεσθαι· τοὺς γὰρ Ἀθηναίους τῷ μὲν λόγῳ πρὸς
Συρακουσίους ἐνίστασθαι τὸν πόλεμον, τῇ δ' αἰη-
θείᾳ καταστρέψασθαι βουλομένους ὅλην τὴν νῆσον.
Ἀκραγαντῖνοι μὲν οὖν καὶ Νάξιοι συμμαχήσκειν ἔφη-
σαν Ἀθηναίοις· Καμαριναῖοι δὲ καὶ Μεσσήνιοι τὴν
μὲν εἰρήνην ἄξιν ὁμολόγησαν, τὰς δ' ὑπὲρ τῆς συμ-
μαχίας ἀποκρίσεις ἀνεβύλοντο· Ἱμεραῖοι δὲ καὶ Σε-
λινούντιοι, πρὸς δὲ τοῦτοις Γελῶοι καὶ Καταναῖοι,
συναγωνιεῖσθαι τοῖς Συρακουσίοις ἐπηγγείλαντο.
Αἱ δὲ τῶν Σικελῶν πόλεις τῇ μὲν εὐνοίᾳ πρὸς Συ-
ρακουσίους ἰσχυέπον, ὅμως δ' ἐν ἑσυχίᾳ μένουσαι,
τὸ συμβησόμενον ἐκαρυδόκουν. Τῶν δ' Ἐγεστιάων
οὐχ ὁμολογούντων δώσειν πλέον τῶν τριάκοντα τα-
λάντων, οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων ἐγκυλεύσαντες

αὐτοῖς, ἀνέχθησαν ἐκ Ῥηγίου μετὰ τῆς δυνιάμεως, καὶ κατέπλευσαν τῆς Σικελίας εἰς Νάξον. Λεξαμένων δ' αὐτοὺς τῶν ἐν τῇ πόλει φιλοφρόνως, παρέπλευσαν ἐκεῖθεν εἰς Κατάνην. Τῶν δὲ Καταναίων εἰς μὲν πόλιν οὐ δεχομένων τοὺς στρατιώτας, τοὺς δὲ στρατηγούς ἐασίντων εἰσελθεῖν, καὶ παρασχομένων ἐκκλησίαν, οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων περὶ συμμαχίας διελέγοντο. Δημηγοροῦντος δὲ τοῦ Ἀλκιβιάδου, τῶν στρατιωτῶν τινές, διελόντες πυλίδα, παρεισέπεσον εἰς τὴν πόλιν· δι' ἣν αἰτίαν ἡναγκάσθησαν οἱ Καταναῖοι κοινωεῖν τοῦ κατὰ τῶν Συρακουσίων πολέμου.

(C. 5.) Interea Athenis odium ingens in Alcibiadem, ob Hermas truncatos evertendique popularis status molimina, exarsit. Criminationem adiuvit facta nuper Argis ad tollendam populi iurisdictionem coniuratio. Alcibiades, ad causam dicendam domum revocatus, quum sua triremi Thurium venisset; impendentis metu tempestatis, clam se a custodibus subduxit, et posthac capitis damnatus a suis, Lacedaemona demigravit.

5. Τούτων δὲ πραττομένων, οἱ κατὰ τὴν ἰδίαν ἔχθραν μισοῦντες τὸν Ἀλκιβιάδην ἐν Ἀθήναις, πρόσφασιν ἔχοντες τὴν τῶν ἀγαλμάτων περικοπὴν, διέβαλον αὐτὸν ἐν ταῖς δημηγορίαις, ὥς συνωμοσίαν κατὰ τοῦ δήμου πεποιημένον. Συνελάβετο δ' αὐτῶν ταῖς διαβολαῖς τὸ πραχθὲν παρὰ τοῖς Ἀργείοις· οἱ γὰρ ἰδιόξενοι συνθέμενοι καταλῦσαι τὴν ἐν Ἀργεὶ δημοκρατίαν, πάντες ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἀνηρέθησαν. Πιστεύσας οὖν ὁ δῆμος ταῖς κατηγορίαις, καὶ δεινῶς ὑπὸ τῶν δημαγωγῶν παροξυνθείς, ἀπέστειλε τὴν Σαλαμινίαν ναῦν εἰς Σικελίαν, κελεύων τὴν ταχίστην ἡκεῖν Ἀλκιβιάδην ἐπὶ τὴν κρίσιν. Παραγενο-

μένης οὖν τῆς νεώς εἰς τὴν Κατάνην, Ἀλκιβιάδης ἀκούσας τῶν πρέσβειων τὰ δόξαντα τῷ δήμῳ, τοὺς συνδιαβεβλημένους ἀναλαβὼν εἰς τὴν ἰδίαν τριήρη, μετὰ τῆς Σαλαμινίας ἐξέπλευσεν. Ἐπεὶ δ' εἰς Θουρίους κατέπλευσεν, εἴτε καὶ συνειδὼς ἐνυτῷ τὴν ἀσέβειαν ὁ Ἀλκιβιάδης, εἴτε καὶ φοβηθεὶς τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου, μετὰ τῶν συνδιαβεβλημένων διαδοῖς ἐκποδῶν ἐχωρίσθη. Οἱ δ' ἐν τῇ Σαλαμίνι νηὶ παραγειρόμενοι, τὸ μὲν πρῶτον ἐξήτουν τοὺς περὶ τὸν Ἀλκιβιάδην· ὥς δ' οὐχ εὖριοκον, ὑποπλεύσαντες εἰς Ἀθήνας, ἀπήγγειλαν τῷ δήμῳ τὰ πεπραγμένα. Οἱ μὲν οὖν Ἀθηναῖοι παραδόντες δικαστηρίῳ τοῦ τε Ἀλκιβιάδου καὶ τῶν ἄλλων τῶν συμφυγόντων τὰ ὀνόματα, δίκην ἐρήμην κατεδίκασαν θανάτου. Ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης ἐκ τῆς Ἰταλίας διαπλεύσας ἐπὶ Πελοπόννησον, ἔφυγεν εἰς Σπάρτην καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους παρώξυνεν ἐπιθέσθαι τοῖς Ἀθηναίοις.

(C. 6.) Duo reliqui Atheniensium duces Hyccara capiunt, exactoque ab Egestanis tributo, ad Catanam subsistunt. Inde stratagemate usi, magnam Syracusanorum portum, Olympium vicinaque loca occupant. Intellecta fraude, Syracusani castra hostium invadunt. Oritur pugna, in qua victores Athenienses: qui ad firmandam obsidionem reversi Catanam, a suis equitatu et pecunia instruntur. Illo tempore Diagoras atheus, ob intentatam sibi impietatis actionem, Athenis aufugit: Romani cum Aequis bella gesserunt, Lavicosque expugnant.

6. Οἱ δ' ἐν Σικελίᾳ στρατηγοὶ μετὰ τῆς τῶν Ἀθηναίων δυνάμεως παραπλεύσαντες, εἰς Ἐγρεσιαν, Τεκθαρά μὲν Σικελικὸν πολισμίτιον ἐλόντες, ἐκ τῶν λαφύρων συνήγαγον ἑκατὸν τάλαντα· κομισάμενοι δὲ καὶ τριάκοντα τάλαντα παρὰ τῶν Ἐγρεσטיῶν,

κατέπλευσαν εἰς Κατιάνην. Βουλόμενοι δὲ τὸν πρὸς τῷ μεγάλῳ λιμένι τόπον Συρακουσίων ἀκινδύνως καταλαβέσθαι, πέμπουσιν ἄνδρα Καταναῖον, ἐαυτοῖς μὲν πιστὸν, τοῖς δὲ τῶν Συρακουσίων στρατηγοῖς πιθανόν, διακελευσάμενοι λέγειν τοῖς ἡγεμόσι τῶν Συρακουσίων, ὅτι τινὲς Καταναῖον συστάντες βούλονται συχροῦς τῶν Ἀθηναίων, ἀυλιζομένους ἐπὶ τῶν ὄπλων ἐν τῇ πόλει νυκτὺς, ἄφνοι συλλαβόντες, τὰς ἐν τῷ λιμένι ναῦς ἐμπρηῖσαι· πρὸς δὲ τὴν τούτων συντέλειαν, ἡξίουں τοὺς στρατηγοὺς ἐπιφυγῆναι μετὰ δυνάμεως, μὴ ποτε τῆς ἐπιβολῆς ἀποτύχωσιν. Ἐλθόντος δὲ τοῦ Καταναίου πρὸς τοὺς ἡγεμόνας τῶν Συρακουσίων, καὶ δηλώσαντος τὰ προειρημένα, πιστεύσαντες περὶ τούτων οἱ στρατηγοί, συνειῴξαντο νύκτια καθ' ἣν ἐκτάξουσι τὴν δύναμιν, καὶ τὸν ἄνθρωπον ἐξαπέστειλαν εἰς τὴν Κατιάνην. Οἱ μὲν οὖν Συρακούσιοι κατὰ τὴν τεταγμένην νύκτια ἤγον τὸ στρατόπεδον ἐπὶ τὴν Κατιάνην· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι παρὰ πλεύσαντες εἰς τὸν μέγαν λιμένα τῶν Συρακουσίων μετὰ πολλῆς ἡσυχίας, τοῦ τε Ὀλυμπίου κύριου κατέστησαν, καὶ πάντα τὸν περιζέμενον τόπον καταλαμβάνοντες, παρεμβολὴν ἐποίησαντο. Οἱ δὲ στρατηγοὶ τῶν Συρακουσίων ὥς ἤσθορτο τὴν ἀπάτην, ταχέως ἀναστρέψαντες, προσέβαλον τῇ παρεμβολῇ τῶν Ἀθηναίων. Ἐπεξελθόντων οὖν τῶν πολεμίων συνέστη μίχη, καθ' ἣν οἱ Ἀθηναῖοι τετρακοσίους τῶν ἐναντίων ἀνελόντες, φυγεῖν ἠνάγκασαν τοὺς Συρακουσίους. Οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοί, θεωροῦντες τοὺς πολεμίους ἱπποκρατοῦντας, καὶ βου-

λόμενοι βέλτιον τὰ πρὸς τὴν πολιορκίαν κατασκευά-
σασθαι, πάλιν ἀπέπλευσαν εἰς τὴν Κατάνην· πέμ-
ψαντες δ' εἰς Ἀθήνας τινάς, ἔγραψαν πρὸς τὸν δῆ-
μον ἐπιστολάς, ἐν αἷς ἠξίου ἐπείβη ἀποστεῖλαι καὶ
χρήματα· πολυχρόνιον γὰρ ἔσεσθαι τὴν πολιορκίαν.
Οἱ δ' Ἀθηναῖοι τριακόσια τάλαντα καὶ τῶν ἐπείων
τινάς ἐψηφίσαντο πέμπειν εἰς τὴν Σικελίαν. Τού-
των δὲ πρῶτον, Διαγόρου ὁ κληθεὶς ἄθεος,
διαβολῆς τυχὼν ἐπ' ἀσεβείᾳ, καὶ φοβηθεὶς τὸν δῆ-
μον, ἔφυγεν ἐκ τῆς Ἀττικῆς· οἱ δ' Ἀθηναῖοι τῷ ἀρε-
λόντι Διαγόραν ἀργυρίου τάλαντον ἐπεκέρουσαν.
Κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν Ῥωμαῖοι πρὸς Αἰῶνας πόλε-
μον ἔχοντες, Λαβίνους ἐξεπολιόρκησαν. Ταῦτα μὲν
οὖν ἐπράχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν.

(C. 7.) Olymp. XCI, 3. a. C. 412. Arch. Pisandro, Tribb. militum c. p. P. Lucretio, C. Servilio, Agrippa Menenio et Sp. Veturio, Syracusani, missa legatione, a Lacedaemoniis et Corinthiis auxilia impetrant, adiuti Alcibiadis patrocinio. Duces delecti Gylippus et Pythes. Interca Nicias et Lamachus, Siculis cupiis aucti, Epipolis potiuntur, Syracusasque classe obsident. Syracusanis iam paene debilitatis Gylippus, Lacedaemoniorum dux, una cum Himeraeis, Geluis, Selinuntis Sicaniisque, auxilio venit.

7. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθηνησι Πεισάνδρου Ῥω-
μαῖοι μὲν ἀντὶ τῶν ὑπαιῶν χιλιάρχους κατέστησαν τέ-
ταρας, Πύπλιον Λουκρήτιον, Γάϊον Σερούϊλιον,
Ἀγρίππαν Μενήριον, Σπούριον Οὐπετούριον· ἐπὶ δὲ
τούτων Συρακούσιοι πρέσβεις ἀποστείλαντες εἰς τε
Κόρινθον καὶ Λακεδαιμόνα, παρεκάλουν βοηθῆσαι,
καὶ μὴ περιορῆν αὐτοὺς περὶ τῶν ὅλων κινδυνεύον-
τας. Συνηγορήσαντος δ' αὐτοῖς Ἀλκιβιάδου, Λα-
κεδαιμόνιοι μὲν ψηφισάμενοι βοηθεῖν τοῖς Συρα-
κούσιοις, στρατηγὸν εἰλοντο Γύλλιππον· Κόρινθοι

δὲ πλείονας μὲν τριήρεις παρεσκευάζοντο πέμπειν, τότε δὲ μετὰ Γυλίππου Πύθην μετὰ δύο τριήρων προαπέστειλαν εἰς Σικελίαν. Ἐν δὲ τῇ Κατάνη Νικίας καὶ Λάμαχος οἱ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοί, παραγενομένων αὐτοῖς ἐξ Ἀθηνῶν ἱππέων μὲν διακοσίων πεντήκοντα, ἀργυρίου δὲ ταλάντων τριακοσίων, ἀναλαβόντες τὴν δύναμιν, ἔπλευσαν εἰς Συρακούσας· καὶ προσενεχθέντες τῇ πόλει νυκτός, ἔλαθον τοὺς Συρακουσίους καταλαβόμενοι τὰς Ἐπιπολάς. Αἰσθόμενοι δ' οἱ Συρακούσιοι, κατὰ τάχος ἐβόηθουν, καὶ ἀποβαλόντες τῶν στρατιωτῶν τριακοσίους, εἰς τὴν πόλιν συνεδιώχθησαν. Μετὰ δὲ ταῦτα παραγενομένων τοῖς Ἀθηναίοις ἐξ Ἐγέστης τριακοσίων μὲν ἱππέων, παρὰ δὲ τῶν Σικελῶν ἱππέων διακοσίων πεντήκοντα, συνήγαγον ἱππεῖς τοὺς πάντας ὀκτακοσίους. Κατασκευάσαντες δὲ περὶ τὸ Λάβδαλον ὀχύρωμα, τὴν πόλιν τῶν Συρακουσίων ἀπετείχιζον, καὶ πολὺν φόβον τοῖς Συρακουσίοις ἐπέστησαν. Διόπερ ἐπεξελθόντες ἐκ τῆς πόλεως, ἐπεχείρησαν διακωλύειν τοὺς οἰκοδομοῦντας τὸ τεῖχος· γενομένης δ' ἱππομαχίας, συχνοὺς ἀποβαλόντες, ἐτρώπησαν. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι τῷ μέρει τῆς δυνάμεως τὸν ὑπερκείμενον τοῦ λιμένος τόπον κατελάβοντο, καὶ τὴν καλουμένην Πολίχνην τειχίσαντες, τότε τοῦ Διὸς ἱερὸν περιεβιάλοντο, καὶ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τὰς Συρακούσας ἐπολιορκούν. Τοιούτων δὲ ἐλιττωμάτων περὶ τοὺς Συρακουσίους γενομένων, ἡθύμουν οἱ κατὰ τὴν πόλιν· ὥς δ' ἤκουσαν Γυλίππον εἰς Ἰμέραν καταπεπλευκέναι, καὶ στρατιώτας

ἡθροίζειν, πάλιν ἐθιόρῃσαν. Ὁ γὰρ Γύλιππος μετὰ τῶν τετιάρων τριήρων καταπλεύσας εἰς Ἱμέραν, τὰς μὲν ναῖς ἐνεώλκησε, τοὺς δ' Ἱμερσίους πείσας συμμαχεῖν τοῖς Συρακουσίοις, παρὰ τε τούτων καὶ Γελώων, ἔτι δὲ Σελινουρτίων καὶ Σικαιῶν ἡθροίζε στρατιώτας. Συναγαγὼν δὲ τοῖς ἄπαντας, τριεχιλίους μὲν πεζοὺς, διακοσίους δ' ἵππεις, διὰ τῆς μεσογείου παρήγεν εἰς Συρακούσας.

(C. 8.) Into conflictu accitimo, Athenienses vincunt, sed idem Lamachum ducem amittunt. Adveniunt Corinthiorum novae copiae: oppugnantur Epipolae: multi Atheniensium trucidantur. Et Lacedaemonii nova auxilia mittunt; Gylippus autem, qui plures sibi Siculos iunxerat, per mediterranea agmen Syracusas ducit. Ibi quum navale quoque proelium pararet: Athenienses, certiores de re facti, pluribus navibus novoque duce, Eurymedonte, Nicias adiuvant. In Peloponneso pactae cum Atheniensibus (Ol. LXXXIX, 3.) induciae, auctore Alcibiade dirimuntur.

8. Καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τῶν Συρακουσίων ἐξήγαγε τὴν δύναμιν ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους. Γενομένης δὲ μάχης ἰσχυροῦς, Λάμαχος δ' τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς μαχόμενος ἐτελεύτησε· πολλῶν δὲ παρ' ἀμφοτέρων ἀναιρεθέντων, ἐρίκησαν οἱ Ἀθηναῖοι. Μετὰ δὲ τὴν μάχην παραγενομένων τριήρων τριεκαίδεκα ἐκ Κορίνθου, τοὺς ἐκ τῶν πληρωμάτων ἀναλμβὼν ὁ Γύλιππος, μετὰ τῶν Συρακουσίων προσέβαλε τῇ παρεμβολῇ τῶν πολεμίων, καὶ τὰς Ἐπιπολῆς ἐπολιόρκει. Ἐξελθόντων δὲ τῶν Ἀθηναίων, συνῆψαν μάχην οἱ Συρακοῦσιοι, καὶ πολλοὺς τῶν Ἀθηναίων ἀποκτείναντες ἐρίκησαν, καὶ δι' ὅλης τῆς Ἐπιπολῆς τὸ τεῖχος κατέσκαψαν. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι καταλιπόντες τὸν πρὸς ταῖς Ἐπιπολαῖς τόπον, πᾶσαν τὴν δύναμιν εἰς τὴν ἄλλην παρεμβολὴν μετήγα-

γον. Τούτων δὲ πραχθέντων, οἱ Συρακοῦσιοι μὲν πρέσβεις ἀπέστειλαν εἰς Κόρινθον καὶ Λακεδαιμόνα περὶ βοηθείας· οἷς ἀπέστειλαν Κορίνθιοι μετὰ Βοιωτῶν μὲν καὶ Σικυωνίων χιλίους, Σπαρτιᾶται δ' ἑξακοσίους. Γύλιππος δὲ περιπορευόμενος τὰς κατὰ τὴν Σικελίαν πόλεις, πολλοὺς προετρέπεται συμμαχεῖν, καὶ λαβὼν στρατιώτας παρὰ τε τῶν Ἱμεραίων καὶ Σικανῶν τριςχιλίους, ἤγε διὰ τῆς μεσογείου. Πυθόμενοι δὲ οἱ Σικελοὶ τὴν παρουσίαν αὐτῶν, ἐπιθέμενοι τοὺς ἡμίσεις ἀνῆλόν· οἱ δὲ περιλειφθέντες διεσώθησαν εἰς Συρακοῦσας. Ἐλθόντων δὲ τῶν συμμάχων, οἱ Συρακοῦσιοι βουλούμενοι καὶ τῶν κατὰ θάλατταν ἀγώνων ἀντιποιεῖσθαι, τὰς τε προὔπαρχούσας ναῦς καθείλκυσαν, καὶ ἄλλας προσπαρασκευάσαντες, ἐν τῷ μικρῷ λιμένι τὰς ἀναπείρας ἐποιῶντο. Νικίας δὲ ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς ἀπέστειλεν εἰς Ἀθήνας ἐπιστολάς, ἐν αἷς ἐδήλου ὅτι πολλοὶ πάρεσι σύμμαχοι τοῖς Συρακουσίοις, καὶ διότι ναῦς οὐκ ὀλίγας πληρώσαντες ναυμαχεῖν διέγνωσαν κατὰ τάχος οὐν ἡξίου τριήρεις τε πέμπειν καὶ χρήματα, καὶ στρατηγούς τοὺς συνδιοικήσοντας τὸν πόλεμον· Ἀλκιβιάδου μὲν γὰρ πεφευγὸς, Λαμάχου δὲ τέτελευτηκότος, αὐτὸν μόνον ἀπολελεῖσθαι, καὶ ταῦτ' ἀσθενῶς διακείμενον. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι μετ' Εὐρυμέδοντος μὲν τοῦ στρατηγοῦ δέκα ναῦς ἀπέστειλαν εἰς Σικελίαν καὶ ἄργυρίου τάλαντα ἑκατὸν τεσσαράκοντα περὶ τὰς χειμερινὰς τροπὰς· περὶ δὲ τὴν ἐαρινὴν ὥραν παρεσκευάζοντο μέγαν στόλον ἑξαποστέλλειν. Διόπερ στρατιώτας τε πανταχόθεν

παρὰ τῶν συμμάχων κατέγραφον, καὶ χροήματα συνή-
θροίζον. Κατὰ δὲ τὴν Πελοπόννησον, οἱ Λακεδαι-
μόνιοι παροξυνθέντες ὑπὸ Ἀλκιβιάδου, τὰς σπον-
δὰς ἔλυσαν τὰς πρὸς Ἀθηναίους, καὶ ὁ πόλεμος οὖ-
τος διέμεινεν ἔτη δυοκαίδεκα.

(C. 9) Olymp. XCI, 4, a. C. 411. Arch. igitur Cleocrito, Tribb. militum c. p. A. Sempronio, M. Papirio, Q. Fabio et Sp. Nautio, Lacedaemonii cum sociis Atticam denuo invadunt, praecuntibus Agide et Alcibiade, captamque Deceliam castello muniunt: unde Decelicum bellum nuncupatum. Athenienses contra, Charicle duce, classem in Laconiam expediunt. Sed in Sicilia belli sedes communis visque maxima: terra Syracusani, mari Athenienses superant; utriusque tropaea erigunt.

9. Τοῦ δὲ ἔτους τούτου διελθόντος Κλεόκριτος
μὲν ἄρχων Ἀθηναίων ἦν, ἐν ῥώμῃ δ' ἀντὶ τῶν ἐπί-
των χιλίορχοι τέσσαρες ὑπῆρχον, Αἴλος Σεμπρώνιος
καὶ Μάρκος Παπίριος, Κοῦντός τε Φάβιος καὶ Σπό-
ριος Ναύτιος. Ἐπὶ δὲ τούτων Λακεδαιμόνιοι μετὰ
τῶν συμμάχων ἐνέβηλον εἰς τὴν Ἀττικὴν, Ἀγιδος
ἡγουμένου, καὶ Ἀλκιβιάδου τοῦ Ἀθηναίου. Κατα-
λαβόμενοι δὲ χωρίον ὄχυρόν Λεκέλειαν, φρούριον
ἐποίησαν κατὰ τῆς Ἀττικῆς· διὸ καὶ συνέβη τὸν πό-
λεμον τοῦτον Λεκελεικὸν προσαγορευθῆναι. Ἀθη-
ναῖοι δὲ περὶ μὲν τὴν Λακωνικὴν τριήκοντα τριή-
ρεις ἀπέστειλαν, καὶ Χαρικλέα στρατηγόν· εἰς δὲ
τὴν Σικελίαν ἐψηφίσαντο πέμπειν ὀγδοήκοντα μὲν
τριήρεις, ὀπλίτας δὲ πεντακισχιλίους. Οἱ δὲ Συρα-
κούσιοι κρίναντες ναυμαχεῖν, καὶ πληρώσαντες ὀγδοή-
κοντα τριήρεις, ἐπέπλεον τοῖς πολεμίοις. Τῶν δὲ
Ἀθηναίων ἐξήκοντα ναυσὶν ἀντιαναχθέντων, καὶ τῆς
ναυμαχίας ἐνεργοῦ γενομένης, ἤδη πάντες οἱ ἀπὸ
τῶν φρουρίων Ἀθηναῖοι κατέβησαν ἐπὶ τὴν θάλατ-

ταν. Οἱ μὲν γὰρ θεάσασθαι τὴν μάχην ἐπεθύμουν, οἱ δ', εἴ τι πταίσειαν ἐν τῇ ναυμαχίᾳ, βοηθήσειν τοῖς φεύγουσιν ἤλπιζον. Οἱ δὲ τῶν Συρακουσίων στρατηγοὶ προΐδόμενοι τὸ γινόμενον, ἀπεστάλκεισαν τοὺς κατὰ τὴν πόλιν ἐπὶ τὰ τῶν Ἀθηναίων ὀχυρώματα, χρημάτων καὶ ναυτικῶν σκευῶν, ἔτι δὲ τῆς ἄλλης παρασκευῆς ὑπάρχοντι πλήρη· ἃ δὴ καταλαβόντες οἱ Συρακούσιοι ἡπικτελῶς ὑπ' ὀλίγων τηροῦμενα, καὶ τῶν ἀπὸ τῆς θαλάττης προσβοηθούντων πολλοὺς ἀπέκτειναν. Κραυγῆς δὲ πολλῆς γενομένης περὶ τὰ φρούρια καὶ τὴν παρεμβολήν, οἱ ναυμαχοῦντες Ἀθηναῖοι καταπλαγέντες ἐτρίπησαν, καὶ πρὸς τὸ λειπόμενον τῶν φρουρίων ἔφυγον. Τῶν δὲ Συρακουσίων ἀτάκτως διωκόντων, οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τὴν γῆν καταφεύγειν οὐδ' οὐκ ἐνδύμενοι, διὰ τὸ τοὺς Συρακουσίους δυοῖν φρουρίων κυριεῦειν, ἠναγκάσθησαν ἐξ ὑποστραφῆς πάλιν ναυμαχῆσαι. Τῶν δὲ Συρακουσίων λεληκότων τὰς τάξεις, καὶ κατὰ τὸν διωγμὸν ἐρρύιμένων, ἀθρόοις ταῖς ναυσὶν ἐπιπλεύσαντες, ἑνδεκα μὲν κατέδυσαν, τὰς δὲ λοιπὰς ἕως τῆς Νήσου κατεδίωξαν. Διαλυθείσης δὲ τῆς μάχης, ἑκάτεροι τρόπαιον ἕστησαν, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τῆς ναυμαχίας, οἱ δὲ Συρακούσιοι τῶν ἐπὶ τῆς γῆς κατορθωμάτων.

(C. 10.) Syracusani, comperto Demosthenis intra paucos dies cum classe adventu, priusquam adveniret, inventos Athenienses ad pugnam laccessunt, novaque usi triemitum fabrica, quam Aristogubernator suaserat, illos in fugam actos, victoricibus armis insectantur.

10. Τῆς δὲ ναυμαχίας τοιοῦτο τέλος λαβούσης, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι πυνθαμόμενοι τὸν μετὰ Δημοσθέ-

νους στόλον ἐν ὀλίγαις ἡμέραις ἤξειν, ἔκριναν μηκέ-
 τι διακινδυνεύειν, ἕως ἄν ἡ δύναμις ἐκείνη παρηγέ-
 νηται· οἱ δὲ Συρακοῦσιοι τοῦναντίον βουλόμενοι,
 πρὶν ἔλθεῖν τὴν μετὰ Δημοσθένους στρατιάν, περὶ
 τῶν ὅλων διακριθῆναι, καὶ ἡμέραν ἐπεισπλέοντες
 ταῖς τῶν Ἀθηναίων ναυσὶν, ἐξήπιοντο τῆς μάχης.
 Συμβουλευσάντος δ' αὐτοῖς Ἀράστωρος τοῦ Κοριν-
 θίου κυβερνήτου τὰς πρώτας τῶν νεῶν ποιῆσαι
 βραχυτέρας καὶ ταπεινότερας, πεισθέντες οἱ Συρα-
 κοῦσιοι πολλὰ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἐν τοῖς μετὰ
 ταῦτα κινδύνοις ἐπλεονέκτησαν. Αἱ μὲν γὰρ Ἀτι-
 καὶ τριήρεις ἦσαν ἀσθενεστέρας ἔχουσαι τὰς πρώτας
 καὶ μετεώρους· διὸ συνέβαινεν αὐτῶν τὰς ἐμβολὰς
 τιτρώσκειν τοὺς ὑπερέχοντις τῆς θαλάττης τόπους,
 ὥστε τοὺς πολεμίους μὴ μεγάλους ἐλαττώμασι περι-
 πίπτειν· αἱ δὲ τῶν Συρακουσίων τὸν περὶ τὴν πρῶ-
 ραν τόπον ἰσχυρὸν ἔχουσαι καὶ ταπεινόν, κατὰ τὰς
 τῶν ἐμβολῶν δόσεις μᾶλλον πολλὰς πληγῇ κατέδυνον
 τὰς τῶν Ἀθηναίων τριήρεις. Ἐπὶ μὲν οὖν συχνὰς
 ἡμέρας οἱ Συρακοῦσιοι τῇ παρεμβολῇ τῶν πολεμίων
 καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν προσβιάλλοντες,
 οὐδὲν ἥνουν, τῶν Ἀθηναίων ἡσυχίαν ἀγόντων. Ἐ-
 πεῖτα δὲ τινες τῶν τριημέρων, οὐκέτι δυνάμενοι
 κυρτερεῖν τὴν τῶν Συρακουσίων κατασφρόνησιν, ἀν-
 τανήχθησαν τοῖς πολεμίους ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι, καὶ
 συνέστη πικρῶν τῶν τριήρων ναυμαχία. Οἱ μὲν οὖν
 Ἀθηναῖοι ταχυναυτούσας ἔχοντες τριήρεις, καὶ ταῖς
 κατὰ θάλατταν ἐμπειρίαις, ἔτι δὲ καὶ ταῖς τῶν κυ-
 βερνητῶν τέχναις προτιροῦντες, ἄπρακτον εἶχον τὸν

ἐν τούτοις ὑπεροχὴν, ἐν στενῷ τόπῳ τῆς ναυμαχίας γενομένης· οἱ δὲ Συρακούσιοι συμπλεκόμενοι, καὶ τοῖς πολεμίοις οὐδεμίαν διδόντες ἀναστροφὴν, τοὺς τε ἐπὶ τῶν καταστροφμάτων ἠκόντιζον, καὶ λιθοβολοῦντες λιπεῖν ἠνάγκαζον τὰς πρώτας· ἀπλῶς δὲ πολλὰς τῶν ἐμπιπτουσῶν νεῶν ἐμβολαῖς διδόντες, καὶ εἰς τὰς τῶν ἐναντίων ναῦς εἰσαλλόμενοι, πεζομαχίαν ἐν ταῖς ναυσὶ συνίσταντο. Οὐλιβόμενοι δὲ πανταχόθεν οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς φυγὴν ὥρμησαν· οἱ δὲ Συρακούσιοι διώξαντες, ἐπὶ μὲν τριῆρεις κατέδυσαν, πολλὰς δὲ ἀχρήστους ἐποίησαν.

(C. 11.) Elatis iam in certam rerum suarum speciem Syracusanis, Eurymedon et Demosthenes, magna cum classe largoque apparatu supervenientes, metum incutiunt, brevi extinctum. Demosthenes enim, noctu et ex improviso Syracusas adortus, quum Hermocrates urbi succurreret, cum ingenti clade suorum repellitur. Ad quam victoriam nuntiandam caeteris urbibus Sicanus mittitur, qui nova Syracusanis auxilia petat.

11. Τῶν δὲ Συρακουσίων ἐπηρμένων ταῖς ἐλπίσι, διὰ τὸ καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν τοὺς πολεμίους νενικηκέναι, παρῆν Εὐρυμέδων καὶ Δημοσθένης, καταπεπλευκότες μὲν ἐξ Ἀθηνῶν μετὰ δυνάμεως πολλῆς, ἐν δὲ τῷ παράπλῳ παρὰ Θουρίων καὶ Μεσσηπίων προσειληφότες συμμαχίαν. Ἦγον δὲ τριῆρεις πλείους τῶν ὀγδοήκοντα, στρατιωτῶν δέ, χωρὶς τῶν ἐν τοῖς πληρώμασι, πεντακισχιλίους· ὅπλα τε καὶ χρήματα, πρὸς δὲ τούτοις τι πρὸς πολιορκίαν ὄργανα καὶ τὴν ἄλλην πικρασκευὴν ἐν στοργγύλοις πλοίοις ἐκόμιζον· δι' ἣν αἰτίαν οἱ Συρακούσιοι πάλιν ἐταπεινοῦντο ταῖς ἐλπίσι, νομίζοντες μηκέτι ῥαδίως ἐξισωθῆναι τοῖς πολεμίοις δυνήσεσθαι. Δημο-

σθένης δὲ πείσας τοὺς συνήρχοντας ἐπιθέσθαι ταῖς Ἐπιπολαῖς, (ἄλλως γὰρ οὐ δυνατόν ἦν ἀποτειχίσαι τὴν πόλιν,) ἀναλαβὼν μυρίους μὲν ὀπλίτας, ἄλλους δὲ τοσοῦτους ψιλοὺς, νυκτὸς ἐπέθειτο τοῖς Συρακουσίοις. Ἀπροςδοκίτου δὲ γενομένης τῆς ἐφόδου, φρουρίων τὲ τινων ἐκρίστησαν, καὶ παρεισπρόντες ἐντὸς τοῦ τειχίσματος τῆς Ἐπιπολῆς, μέρος τι τοῦ τείχους κατέβηκον. Τῶν δὲ Συρακουσίων πανταχόθεν συνδραμόντων ἐπὶ τὸν τόπον, ἔτι δὲ Ἑρμοκράτους μετὰ τῶν ἐπιλέκτων ἐπιβοηθήσαντος, ἐξέώσθησαν οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ νυκτὸς οὔσης, διὰ τὴν ἀπειρίαν τῶν τόπων, ἄλλοι κατ' ἄλλους τόπους ἐσκεδάσθησαν. Οἱ δὲ Συρακούσιοι μετὰ τῶν συμμάχων καταδιώξαντες, διςχιλίους μὲν καὶ πεντακοσίους τῶν πολεμίων ἀποκτείναντες, οὐκ ὀλίγους δὲ τραυματίας ποιήσαντες, πολλῶν ὅπλων ἐκυρίευσαν. Μετὰ δὲ τὴν μάχην Συρακούσιοι μὲν Σικανὸν ἕνα τῶν στρατηγῶν μετὰ δώδεκα τριήρων ἀπέστειλαν εἰς τὰς ἄλλας πόλεις, τὴν τε νίκην ἀπαγγελοῦντα τοῖς συμμάχοις, καὶ βοηθεῖν ἀξιοῦντα.

(C. 12.) In hanc difficultatem adducti Atheniensium duces quum, saciente praesertim peste, consultarent, quid facto opus esset; Demostheni reducere copias in patriam, Nicias coepiam haud destitueret obsidionem, visum est. Dubio diu diductis consilio, quum tumultuans multitudo iam contineri nequiret, Demosthenis tandem potior sententia visa est. Ita comparatis omnibus, perfectioneque in posteram diem decreta, lunae defectus perturbavit Nicias religionem, et ex haruspicum responso moram navigationi misit.

12. Ἀθηναῖοι δέ, τῶν πραγμάτων ἐπὶ τὸ χεῖρον αὐτοῖς ἐκβάντων, καὶ διὰ τὸ τὸν περικείμενον τόπον ἐπάρχειν ἐλώδη, λοιμικῆς καταστάσεως εἰς τὸ στρα-

τόπεδον ἐμπεσούσης, ἐβουλεύοντο πῶς δεῖ χρῆσθαι τοῖς πρῶγμασι. Δημοσθένης μὲν οὖν ᾧετο δεῖν ἀποπλεῖν τὴν ταχίστην εἰς Ἀθήνας, φάσκων αἰρετώτερον εἶναι πρὸς Λακεδαιμονίους ὑπὲρ τῆς πατρίδος κινδυνεύειν, ἢ καθημένους εἰς Σικελίαν, μηδὲν τῶν χρησίμων ἐπιτελεῖν· ὁ δὲ Νικίας οὐκ ἔφη δεῖν αἰσχροῶς οὕτως ἐγκαταλιπεῖν τὴν πολιορκίαν, καὶ τριήρων καὶ στρατιωτῶν, ἔτι δὲ χρημάτων εὐποροῦντας· πρὸς δὲ τούτοις, εἰν ἄνευ τῆς τοῦ δήμου γνώμης εἰρήνην ποιησάμενοι πρὸς τοὺς Συρακουσίους ἀποπλεύσωσιν εἰς τὴν πατρίδα, κίνδυνον αὐτοῖς ἐπακολουθήσειν ἀπὸ τῶν εἰωθότων τοὺς στρατηγοὺς συκοφαντεῖν. Τῶν δὲ εἰς τὸ συμβούλιον παρειλημμένων οἱ μὲν τῷ Δημοσθένει συγκατέθεντο περὶ τῆς ἀναγωγῆς, οἱ δὲ τῷ Νικίᾳ τὴν αὐτὴν γνώμην ἀπεφαίροντο· διόπερ οὐδὲν σαφὲς ἐπικρίναντες, ἐφ' ἡσυχίας ἔμενον. Τοῖς δὲ Συρακουσίοις παραγενομένης συμμαχίας παρὰ τε Σικελῶν καὶ Σελινουντίων, ἔτι δὲ Γελῶν, πρὸς δὲ τούτοις Ἰμεραίων καὶ Καμαριναίων, οἱ μὲν Συρακούσιοι μᾶλλον ἐθάρόνουν, οἱ δ' Ἀθηναῖοι περιδεεῖς ἐγένοντο. Τῆς δὲ νόσου μεγάλην ἐπίτασιν λαμβανούσης, πολλοὶ τῶν στρατιωτῶν ἀπέθνησκον, καὶ πάντες μετεμέλοντο διὰ τὸ μὴ πάλα τὸν ἀπόπλουν πεποιῆσθαι. Διὸ καὶ τοῦ πλήθους θορυβοῦντος, καὶ τῶν ἄλλων πάντων ἐπὶ τῆς ναῦς ὀρμώντων, ὁ Νικίας ἠναγκάσθη συγχωρῆσαι περὶ τῆς εἰς οἶκον ἀναγωγῆς. Ὁμογνωμόνων δὲ ὄντων τῶν στρατηγῶν, οἱ στρατιῶται τὰ σκευὴ ἐνετίθεντο, καὶ τὰς τριήρεις πληρώσαντες, ἤρουν τὰς κεραίας·

καὶ παρήγγειλαν οἱ στρατηγοὶ τοῖς πλήθεσιν, ὅτιαν
σημῆνῃ, μηδένα τῶν κατὰ τὸ στρατόπεδον ὑστερεῖν,
ὥς ἀπολειφθῆσόμενον τὸν βροχιδύοντα. Μελλόντων
δ' αὐτῶν τῇ ὑστερείᾳ πλεῖν, ἐξέλιπεν ἡ σελήνη τῆς
ἐπιούσης νυκτός. Ὡς περ ὁ Νικίας, καὶ φύσει δει-
σιδαίμων ὑπάρχων, καὶ διὰ τὴν ἐν τῷ στρατοπέδῳ
νόσον εὐλαβῶς διακείμενος, συνεκάλεσε τοὺς μίν-
ταις. Τούτων δ' ἀποφραγμένων ἀναγκαῖον εἶναι
τὰς εἰθισμένους τρεῖς ἡμέρας ἀναβιάλλεσθαι τὸν ἔκ-
πλουν, ἡνυγκάσθησαν καὶ οἱ περὶ τὸν Δημοσθένην
συγκαταθέσθαι, διὰ τὴν πρὸς τὸ θεῖον εὐλάβειαν

(C. 13.) Syracusani, cognita per transfugas eius dilatinnis causa, terra marique adoriuntur hostem, cui ipsa navium earum multitudo fatalis fuit. Occidit Eurymedon: de cuius morte naviumque interitu rumor totam perterrefecit aciem. Victi Athenienses ad vadosa usque portus atagna praecipites aguntur. Ibi Sicanius, dum naves illorum intra brevem fluctuantes incendit, animos desperantium resuscitat. Extrema periclitantibus accurrunt pedestres copiae: quae quum fortissime dimicarent, terra quidem funduntur Syracusani, sed mari victores urbem repetunt.

13. Οἱ δὲ Συρακούσιοι παρὰ τινῶν αὐτομόλων
πυθόμενοι τὴν αἰτίαν τοῦ ὑστεριθεῖσθαι τὸν ἀπό-
πλουν, τὰς τε τριήρεις πύσας ἐτλήρωσαν, οὔσας τὸν
ἄριθμὸν ἐβδομήκοντα καὶ τέσσαρας, καὶ τὰς πεζίας
δυνάμεις ἐξαγαγόντες, προσέβαλον τοῖς πολεμίοις
καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι
τριήρεις πληρώσαντες ἕξ πρὸς ταῖς ὀγδοήκοντα, τὸ
μὲν δεξιὸν κέρασ παρέδωκαν Εὐρυμέδοντι τῷ στρα-
τηγῷ, καθ' ὃ ἐπύχθη ὁ τῶν Συρακουσίων στρατη-
γὸς Ἀγάθορχος· ἐπὶ δὲ θατέρου μέρους Εὐθύδημος
ἐτέτακτο, καθ' ὃν ἀντιτάξατο Σικανός, τῶν Συρα-
κουσίων ἡγούμενος· τῆς δὲ μέσης τάξεως εἶχε τὴν

ἡγεμονίαν παρὰ μὲν τοῖς Ἀθηναίοις Μένανδρος
παρὰ δὲ τοῖς Συρακουσίοις Πύθης ὁ Κορίνθιος
Ἐπερτεινούσης δὲ τῆς τῶν Ἀθηναίων φύλαγος, διὰ
τὸ πλείοσιν αὐτοὺς ἀγωνίζεσθαι τριήρεσιν, οὐχ ἥκι-
στα καθ' ὃ πλεονεκτεῖν ἐδόκουν, κατὰ τοῦτο ἡλατ-
τώθησαν. Ὁ γὰρ Λύθυμέδων ἐπιχειρήσας περιπλεῖν
τὸ κέρας τῶν ἐναντίων, ὥς ἀπεσπιάσθῃ τῆς τάξεως,
ἐπιστρεψάντων ἐπ' αὐτὸν τῶν Συρακουσίων, ἀπελή-
φθῃ πρὸς τὸν κόλπον τὸν Δάσκωνα μὲν καλούμενον,
ὑπὸ δὲ τῶν Συρακουσίων κατεχόμενον. Κατακλει-
σθεὶς δ' εἰς στεῖον τόπον, καὶ βιασθεὶς εἰς τὴν γῆν
ἐκπσεῖν, αὐτὸς μὲν ὑπὸ τινος τρωθεὶς καιρίᾳ πλη-
γῇ τὸν βίον μετήλλαξεν· ἐπὶ δὲ ναῦς ἐν τούτῳ τῷ
τόπῳ διεφθάρησαν. Τῆς δὲ ναυμαχίας ἤδη γινομέ-
νης ὅλοις τοῖς σιόλοις, ὥς διεδόθῃ λόγος τὸν τε
στρατηγὸν ἀνηροῦσθαι, καὶ τινας ναῦς ἀπολωλέναι,
τὸ μὲν πρῶτον αἱ μάλιστα συνεγγίζουσαι ταῖς διε-
φθαρμέναις ναυσὶν ἐνέκλιναν, μετὰ δὲ ταῦτα τῶν
Συρακουσίων ἐπικειμένων, καὶ διὰ τὸ γεγορὸς εὐη-
μέρημα θρασέως ἀγωνιζομένων, βιασθέντες οἱ Ἀθη-
ναῖοι πάντες φυγεῖν ἠναγκάσθησαν. Γενομένου δὲ
τοῦ διωγμοῦ πρὸς τὸ τεραγῶδες μέρος τοῦ λιμένος,
οὐκ ὀλίγαι τῶν τριήρων ἐν τοῖς βράχεσιν ἐπώκειλαν.
Ὡν συμβαινόντων, Σικανὸς ὁ τῶν Συρακουσίων
στρατηγὸς ταχέως ὀλκίδα κληματίδων καὶ δάδων,
ἔτι δὲ πίττης πληρώσας, ἐτέπηρε τὰς ἐν τοῖς βρά-
χεσι ναῦς κυλινδουμένας. Ὡν ἀναφθεισῶν, οἱ μὲν
Ἀθηναῖοι ταχέως τὴν τε φλόγα κατέσβεσαν, καὶ ἀπὸ
τῶν νεῶν ἐξῶσμένως ἡμύνοντο τοὺς ἐπιφερομένους,

ἄλλην οὐδεμίαν εὐρίσκοιτες σωτηρίαν· τὰ δὲ περὶ
στρατόπεδα παρεβόηθαι παρὰ τὸν αἰγιαλόν, ἐφ' ὃν
αἱ ναῦς ἐξεπεπτώκεισαν. Ἀπάντων δὲ καρτερώς ὑπο-
μενόντων τὸν κίνδυνον, ἐπὶ μὲν τῆς γῆς ἐνράπησάν
οἱ Συρακοῦσιοι, κατὰ θάλατταν δὲ προτερήσαντες,
ἀπέπλευσαν εἰς τὴν πόλιν. Ἀπόλοντο δὲ τῶν μὲν
Συρακουσίων ὀλίγοι, τῶν δ' Ἀθηναίων ἄνδρες μὲν
οὐκ ἐλάττους τῶν διεχιλίων, τριήρεις δ' ὀκτωκαίδεκα.

(C. 14.) Quo facto hostem ad internecionem persequi, navibus-
que dispositis et milite relictis undique cōstructum tenere stan-
tuunt. Athenienses, salutem sibi fugamque omnem obstructam cer-
nentes, universas copias imposuere navibus, quarum multitudine,
et effrenata audacia militum, Syracusanis terrorem incuterent.
Summa cum trepidatione pavoreque civium huius exitus pugnae
exspectatur.

14. Οἱ δὲ Συρακοῦσιοι τομίζοντες μηκέτι τὸν
κίνδυνον εἶναι περὶ τῆς πόλεως, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον
ἐνεστηκέναι τὸν ἀγῶνα περὶ τοῦ λαβεῖν τὸ στρατό-
πεδον μετὰ τῶν πολεμίων αἰχμάλωτον, ἀπέφραττον
τὸ στόμα τοῦ λιμένος, ζεύγμα κατασκευάζοντες.
Ἀνάτους τε γὰρ καὶ τριήρεις, ἔτι δὲ στρογγύλους ναῦς
ἐν' ἀγκυρῶν ὀρμίσαντες, καὶ σιδηραῖς ἀλύσει δια-
λημβνύοντες, ἐπὶ τὰ σκάφη γεφύρας ἐκ σινίδων κα-
τεσκεύασαν· καὶ πέρυς ἐν ἡμέραις τρισὶ τοῖς ἔργοις
ἐπέθηκαν συντέλειαν. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι θεωροῦντες
αὐτοῖς πάντοθεν τὴν σωτηρίαν ἀποκεκλεισμένην,
ἔκριναν ἀπᾶσας τὰς τριήρεις πληροῦν, καὶ τῶν πε-
ζῶν τοὺς κρατίστους ἐμβιβάζειν, τῷ τε πλήθει τῶν
γεῶν καὶ τῇ τῶν ἀγνωριζομένων ὑπὲρ τῆς σωτηρίας
ἀπονοία καταπλήξιν τοὺς Συρακουσίους. Διόπερ
τοὺς ἐπὶ ταῖς ἡγεμονίαις τεταγμένους καὶ τοὺς ἀρί-

σιους ἐξ ὅλου τοῦ στρατεύματος ἐμβιβάσαντες, τριήρεις μὲν ἐπλήρωσαν πέντε λειπούσας τῶν ἑκατὸν εἰκοσι· τοὺς δὲ λοιποὺς ἐπὶ τῆς γῆς ἔταξαν παρὰ τὸν αἰγιαλόν. Οἱ δὲ Συρακούσιοι τὸ μὲν πεζὸν στρατεύμα πρὸ τῆς πόλεως ἔστησαν, τριήρεις δὲ συνεπλήρωσαν ἐβδομηκοντατέσσαρας· συμπαρεΐποντο τε τὰς ὑπηρετικὰς ἔχοντες καὶ παῖδες ἐλεύθεροι, τοῖς τε ἔτεσιν ὄντες ὑπὸ τὴν τῶν νεανίσκων ἡλικίαν, καὶ συναγωνιζόμενοι μετὰ τῶν πατέρων. Τὰ δὲ περὶ τὸν λιμένα τεῖχην καὶ πᾶς ὁ τῆς πόλεως ὑπερκείμενος τόπος ἔγεμε σομαίων· γυναῖκες τε γὰρ καὶ παρθένοι καὶ οἱ ἐν ταῖς ἡλικίαις τὴν ἐν τῷ πολέμῳ χρεῖαν παρῆχασθαι μὴ δυνάμενοι, τοῦ παντὸς πολέμου τὴν κρίσιν λιμνάζοντος, μετὰ πολλῆς ἀγωνίας ἐπεθεώρουν τὴν μάχην.

(C. 15) Nicias pedestres navalesque copias, ab hoste circumventas, ad summum certamen periculumque de salute intrepide subeundum exhortatur. Ita pugnam incunt. Athenienses praecipuo ad dissolvenda navium claustra cursu appropierant; sed mox laxatis ordinibus classis eorum divellitur, et pertinax utrisque de victoria conflictus incubuit.

15. Καθ' ὃν δὴ χρόνον Νικίας ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς ἐπιβλέψας τὰς ναῦς, καὶ τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου λογισάμενος, οὐκ ἐπέμεινεν ἐπὶ τῆς ἐν τῇ γῇ τάξεως, ἀλλὰ καταλιπὼν τοὺς πεζοὺς ἐπὶ τινα ναὺν ἀνέβη, καὶ παρέπλει τὰς τριήρεις τῶν Ἀθηναίων. Ἐκαστον δὲ τῶν τριηράρχων ἐξ ὀνόματος προσφωνῶν καὶ τὰς χεῖρας ἐκτείνων, ἔδεῖτο πάντων εἶναι πρότερον, ἢ τὸ νῦν ἀντιλαβέσθαι τῆς μόνης καταλελειμμένης ἐλπίδος· ἐν γὰρ ταῖς τῶν ναυμαχεῖν μελλόντων ἀρεταῖς καὶ ἐαυτῶν ἐπάντων καὶ τῆς πα-

τριδος κεῖσθαι τὴν σωτηρίαν· καὶ τοὺς μὲν τέκνων
 ὄντας πατέρας τῶν υἱῶν ὑπομιμνήσκων, τοὺς δ' ἐν-
 δόξων γεγονότας πατέρων παρακαλῶν τὰς τῶν προ-
 γόνων ἀρετὰς μὴ καταισχύναι, τοὺς δὲ ὑπὸ τοῦ δή-
 μου τιμημένους προτιρεπόμενος ἀξίους φανῆναι
 τῶν στεφάνων, πάντας δ' ἀναμνησθέντας τῶν ἐν
 Σαλαμῖνι τροπαίων, ἡξίου μὴ κατασφίγῃαι τῆς πα-
 τριδος τὴν περιβύητον δόξαν, μηδὲ αὐτοὺς ἀνδρα-
 πόδων τρόπον παραδοῦναι τοῖς Συρακουσίοις. Ὁ
 μὲν οὖν Νικίας τοιοῦτοις χρησάμενος λόγοις, πάλιν
 ἐπὶ τὴν ἰδίαν τάξιν ἐπατήλθει. Οἱ δ' ἐν ταῖς ναυσὶ
 παιανίσαντες ἔπλεον, καὶ φθάσαντες τοὺς πολεμίους,
 διέλκον τὸ ζεύγμα. Οἱ δὲ Συρακοῦσιοι ταχέως ἐπα-
 ταχθέντες συνειτάτιστο τὰς τριήρεις, καὶ συμπλε-
 κόμενοι τοῖς ἐναντίοις, ἡγάγκασαν αὐτοὺς ἐπιστρέ-
 φειν ἀπὸ τοῦ ζεύγματος, καὶ διαμύχεσθαι. Ποιου-
 μένοι δὲ τὰς ἀνακρούσεις τῶν μὲν ἐπὶ τὸν αἰγιάλῳ,
 τῶν δ' εἰς μέσον τοῦ λιμένος, τινῶν δὲ πρὸς τὰ τεί-
 χη, ταχέως ἀπ' ἀλλήλων διεσπιάσθησαν αἱ τριήρεις
 ἄπασαι, καὶ χωρισθέντων ἀπὸ τῶν κλείθρων, πλή-
 ρης ἦν ὁ λιμὴν τῶν κατ' ὀλίγους ναυμαχούντων. Ἐν-
 θα δὴ παραβόλως ἀμφοτέρων περὶ τῆς νίκης ἀγω-
 νιζομένοι, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τῷ τε πλήθει τῶν νεῶν
 θαυμάζοντες, καὶ σωτηρίαν ἄλλην οὐχ ὁρῶντες, θρα-
 σέως ἐκινδύνεον, καὶ τὸν ἐν τῇ μάχῃ θάνατον εὐ-
 γενῶς ὑπομένοντες· οἱ δὲ Συρακοῦσιοι θεατικῶς τῶν
 ἡγῶνων ἔχοντες γονεῖς καὶ παῖδας, ἐφιλοτιμοῦντο
 πρὸς ἀλλήλους, ἐκάστου βουλομένου δι' ἑαυτοῦ τὴν
 νίκην περιγενέσθαι τῇ πατρίδι.

(C. 16.) Omnia tumultus consternationisque plena, omnisque confusa pugnae facies. Nemo de imperatis quidquam audit, hinc obstrepente collidentium inter se fragore navigiorum, illinc puls remorum: clamor undique proeliantium ingravescit, explicataequi in littore utraeque acies, et multitudo Syracusanorum e muris spectantium, suos quaeque crebris hortatibus excitant.

16. Διὸ καὶ πολλοὶ ταῖς τῶν ἐναντίων προήραις ἐπιβάντες, τῆς οἰκείας νεὼς ὑφ' ἐτέρας τρωθείσης, ἐν μέσοις τοῖς πολεμίοις ἀπελιμβάνοντο. Ἕνιοι δὲ σιδηρᾶς χεῖρας ἐπιβάλλοντες, ἡνύγκαζον τοὺς ἀντιτεταγμένους ἐπὶ τῶν νεῶν πεζομαχεῖν. Πολλάκις δὲ ταῖς ἰδίαις ἔχοντες ναῦς συντετριμμένας, εἰς τὰς τῶν ἐναντίων μεθ'alλόμενοι, καὶ τοὺς μὲν ἀποκτείνοντες, τοὺς δ' εἰς τὴν θάλατταν προωθοῦντες, ἐκυρίευνον τῶν τριήρων. Ὅλως δὲ καθ' ὅλον τὸν λιμένα τῶν τ' ἐμβολῶν φόφος ἐγένετο, καὶ βοή τῶν ἀγωνιζομένων, ἐναλλῆξ ἀπολλυμένων· ὅτε γὰρ ἀποληφθείη ναῦς ὑπὸ πλειόνων τριήρων, πανταχόθεν τυπτομένη τοῖς χαλκώμασι, τοῦ θύματος εἰσπίπτοντος, αὐτάνδρος ὑπὸ τῆς θαλάττης κατεπίνετο. Ἕνιοι δὲ, καταδυομένων τῶν νεῶν ἀποκολυμβῶντες, τοῖς τε τόξοις κατετιτρώσκοντο, καὶ τοῖς δόρασι τυπτόμενοι διεφθείροντο. Οἱ δὲ κυβερνήται θεωροῦντες τετραγμένην τὴν μάχην, καὶ πάντα τόπον ὄντα πλήρη θορύβου, καὶ πολλάκις ἐπὶ μίαν ναῦν πλείους ἐπιφερομένας, οὐθ' ὅ,τι σημαίνοιεν εἶχον, μὴ τῶν αὐτῶν πρὸς ἅπαντας συμφερόντων, οὔτε πρὸς τοὺς κελεύοντας τοὺς ἐτέρους ἐνεδέχετο βλέπειν, διὰ τὸ πλῆθος τῶν βελῶν. Ἀπλῶς δὲ τῶν παραγγελλομένων οὐδεὶς οὐδὲν ἤκουε, τῶν σκαφῶν θραυομένων, καὶ παρασυρομένων τῶν ταρσῶν, ἅμα δὲ καὶ τῇ

κραυγῇ τῶν ναυμαχούντων καὶ τῶν ἀπὸ τῆς γῆς
 συμφιλοτιμουμένων. Τοῦ γὰρ αἰγιαλοῦ παντὸς τὸ
 μὲν ὑπὸ τῶν πεζῶν τῶν Ἀθηναίων κατείχετο, τὸ δ'
 ὑπὸ τῶν Συρακουσίων· ὥστ' ἐνίοτε τοὺς παρὰ τὴν
 γῆν ναυμαχούντας συμμάχους ἔχειν τοὺς ἐπὶ τῆς
 χέρσου στρατοπεδεύοντας. Οἱ δ' ἐπὶ τῶν τειχῶν,
 ὅτε μὲν ἴδοιεν τοὺς ἰδίους εὐημεροῦντας, ἐπαιάτιζον·
 ὅτε δ' ἐλαττουμένους, ἔστενον, καὶ μετὰ δακρύων
 τοῖς θεοῖς προσεήχοντο. Ἐνίοτε γάρ, εἰ τύχοι, τῶν
 Συρακουσίων τριήρων παρὰ τὴν τεῖχην διαφθείρε-
 σθαί τινας συνέβαινε, καὶ τοὺς ἰδίους ἐν ὀφθαλμοῖς
 τῶν συγγενῶν ἀνικρεῖσθαι, καὶ θεωρεῖν γονεῖς μὲν
 τέκνων ἀπώλειαν, ἀδελφεὺς δὲ καὶ γυναικὺς ἀνδρῶν
 καὶ ἀδελφῶν οἰκτρὴν καταστροφὴν.

(C. 17.) Sic ad longum tempus cum vasta plurimorum caede dis-
 ceptantibus, pugnae nondum finis apparebat: continuis enim a
 terra milites conviciis adnavigantes incessabant, et ad conflictum
 repellebant. Tandem denique Atheniensium tota classis fusa et
 attrita, exultantibus Syracusanis, qui sublata civium sociorumque
 cadavera publicis honoribus et sepulcris dignantur.

17. Ἐπὶ πολὺν δὲ χρόνον πολλῶν ἀπολλυμένων,
 ἡ μάχη τέλος οὐκ ἐλάμβανε· οὐδὲ γὰρ οἱ θλιβόμε-
 νοι πρὸς τὴν γῆν φεύγειν ἐτόλμων. Οἱ μὲν γὰρ
 Ἀθηναῖοι τοὺς ἀφισταμένους τῆς μάχης καὶ τῇ γῇ
 προσπλέοντας ἠρώτων, εἰ διὰ τῆς γῆς εἰς Ἀθήνας
 πλεῦσαι νομίζουνσιν· οἱ δὲ πεζοὶ τῶν Συρακουσίων
 τοὺς προσπλέοντας ἀνέκρινον, διὰ τί, βουλομένων
 αὐτῶν εἰς τὰς τριήρεις ἐμβαίνειν, κωλύσαντες αὐτοὺς
 μάχεσθαι, νῦν προδιδόασιν τὴν πατρίδα, καὶ εἰ διὰ
 τοῦτο ἔφραξαν τὸ στόμα τοῦ λιμένος, ὅπως κωλύ-
 σαντες τοὺς πολεμίους, αὐτοὶ φεύγωσιν ἐπὶ τὸν αἰ-

γιαλόν, καί, τοῦ τελευτᾶν ὀφειλομένου πᾶσιν ἀν-
 θρώποις, ποῖον ζητοῦσι καλλίω θάνατον ἢ τὸν ὑπὲρ
 τῆς πατρίδος, ἣν ἔχοντες μάρτυρα τῶν ἀγώνων, αἰ-
 σχοῦς ἐγκαταλείπουσι. Τοιαῦτα δὲ τῶν ἀπὸ τῆς
 γῆς στρατιωτῶν ὀνειδιζόντων τοῖς προσπλέουσιν, οἱ
 πρὸς τοὺς αἰγιαλοὺς ἀποφεύγοντες πάλιν ἀνέστρε-
 φον, καίπερ συντετριμμένους ἔχοντες τὰς ναῦς, καὶ
 ὑπὸ τῶν τραυμάτων καταβαρούμενοι. Τῶν δὲ παρὰ
 τὴν πόλιν κινδυνευόντων Ἀθηναίων ἐκβιασθέντων,
 καὶ πρὸς φυγὴν ὀρμησάντων, οἱ προσεχεῖς αἰὲ [τῶν
 Ἀθηναίων] ἐνέκλινον, καὶ κατ' ὀλίγον ἅπαντες ἐτρώ-
 πησαν. Οἱ μὲν οὖν Συρακούσιοι μετὰ πολλῆς κραυ-
 γῆς κατεδίωκον τὰς ναῦς ἐπὶ τὴν γῆν· τῶν δὲ Ἀθη-
 ναίων ὅσοι μὴ μετέωροι διεφθάρησαν, ἐπεὶ πρὸς τὴν
 βροίχην προσητέχθησαν, ἐκπηδῶντες ἐκ τῶν νεῶν ἀπο-
 λομένων, εἰς τὸ πεζὸν στρατόπεδον ἔφευγον. Ὁ δὲ
 λιμὴν πλήρης ἦν ὀπλῶν τε καὶ ναυαγίων, ὥς ἂν Ἀτ-
 τικῶν μὲν νεῶν ἀπολομένων ἐξήκοντα, παρὰ δὲ τῶν
 Συρακουσίων ὀκτὼ μὲν τελείως διεφθαρμένων, ἐκ-
 καίδεκα δὲ συντετριμμένων. Οἱ δὲ Συρακούσιοι τῶν
 τε τριήρων ὅσας δυνατὸν ἦν εἶλκον ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ
 τοὺς τετελευτηκότας πολίτας τε καὶ συμμάχους ἀνε-
 λόμενοι, δημοσίας ταφῆς ἤξιωσαν.

(C. 18.) Demosthenes, repletis triremibus, navium hostilium vallum ex improviso petrumpi iubet: adversatur Nicias, missis-
 que navibus, ut copiae pedestri itinere in sociorum urbes reducantur, suadet. Comprobata huius sententia, quum noctu tuta iam pateret abitus; Athenienses, Hermocratis dolo in fraudem illecti, propositum differunt. At postero die Syracusani angustias viarum inciperere, eosque, Catanam versus progredientes, (C. 19.) ita lacessere, ut transitus undique anticipando, dum illi iter confectum relegunt, per campum Helorium exactos, ad Asinarum ll. concludant. Maxima pars caeduntur; reliqui cum Demosthene et Nicia

capiuntur. Duobus inde tropaeis exstructis, Syracusani de sorte captivorum deliberant. Diocles immanissima auadet: Hermocrates ad clementiam adhortatur, obstrepente populo; cuius tumultum pacavit conspectus Nicolai aenis, summa cum humanitate et animi moderatione orantis.

18. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι συνδραμόντες ἐπὶ τὰς τῶν ἡγεμόνων σκηνάς, ἐδέοντο τῶν στρατιωτῶν, μὴ τῶν νεῶν, ἀλλὰ τῆς ἑαυτῶν φροντίζειν σωτηρίας. Δημοσθένης μὲν οὖν ἔφη δεῖν, λελυμένου τοῦ ζεύγματος, κατὰ τάχος πληροῦν τὰς τριήρεις, καὶ ἀπροςδοκίτως ἐπιθεμένους ἐπηγγέλλετο ῥαδίως κρατήσειν τῆς ἐπιβολῆς. Νικίας δὲ συνεβούλευσε, καταλιπόντας τὰς ναῦς διὰ τῆς μεσογείου χώρας πρὸς τὰς συμμαχίδας πόλεις ἀναχωρεῖν· ὥς πάντες ὁμογνώμονες γενόμενοι, τῶν νεῶν τινὰς ἐνέπρησαν, καὶ τὰ πρὸς τὴν ἀπαλλαγὴν παρεσκευάζοντο. Φανεροῦ δ' ὄντος ὅτι τῆς νυκτὸς ἀνιξεύξουσιν, Ἑρμοκράτης συνεβούλευε τοῖς Συρακουσίοις ἐξάγειν τῆς νυκτὸς ἅπαν τὸ στρατόπεδον, καὶ τὰς ὁδοὺς ἀπίσας προκαταλαβέσθαι. Οὐ πειθομένων δὲ τῶν στρατηγῶν, διὰ τὸ πολλοὺς μὲν τραυματίας εἶναι τῶν στρατιωτῶν, πάντας δ' ὑπὸ τῆς μάχης κατακόπους ὑπάρχειν τοῖς σώμασιν, ἀπέστειλέ τινας τῶν ἱππέων ἐπὶ τὴν παρεμβολὴν τῶν Ἀθηναίων, τοὺς ἑρῶντας ὅτι προαπεστάλκασιν οἱ Συρακούσιοι τοὺς τὰς ὁδοὺς καὶ τοὺς ἐπικαιροτάτους τόπους προκαταληψομένους. Ποιησάντων δὲ τῶν ἱππέων τὸ προσταχθὲν ἤδη νυκτὸς οὔσης, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι νομίσαντες τῶν Λεοντίων τινὰς εἶναι τοὺς δι' εὐνοίαν ἀπηγγελκότας, διαταράχθησαν οὐ μικρῶς, καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν ὑπερέθεντο· ὥπερ εἰ μὴ παρεκρούσθησαν, ἀσφαλῶς ἂν ἐχωρίσθησαν. Οἱ

μὲν οὖν Συρακούσιοι τῆς ἡμέρας ὑποφωσκούσης ἀπέ-
 στειλαν τοὺς προκαταληψομένους τὰ στενόπορα τῶν
 ὁδῶν· οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ διελόμενοι
 τοὺς στρατιώτας εἰς δύο μέρη, καὶ τὰ μὲν σκευοφό-
 ρα καὶ τοὺς ἄρρώστους εἰς μέσον λαβόντες, τοὺς δὲ
 δυναμένους μάχεσθαι προηγεῖσθαι καὶ οὐραγεῖν
 τάξαντες, προήεσαν ἐπὶ Κατάνης· ὧν μὲν Δημοσθέ-
 νους, ὧν δὲ Νικίου καθηγουμένων.

19. Οἱ δὲ Συρακούσιοι πεντήκοντα μὲν τὰς κα-
 ταληφθεῖσας ναῦς ἀναψάμενοι, κατήγαγον εἰς τὴν
 πόλιν· ἐκβιβάσαντες δὲ ἐκ τῶν τριήρων ἅπαντας
 καὶ καθοπλίσαντες, μετὰ πάσης τῆς δυναμέως ἡκο-
 λούθουν τοῖς Ἀθηναίοις, ἐξαπτόμενοι, καὶ βαδίζειν
 εἰς τοῦμπροσθεν διακωλύοντες. Ἐπὶ τρεῖς δ' ἡμέ-
 ραις ἐπακολουθοῦντες καὶ πανταχόθεν προλαμβά-
 νοντες, ἀπεῖργον εὐθυπορεῖν πρὸς τὴν σύμμαχον
 Κατάνην· παλινოდίαν δὲ καταναγκάσαντες ποιήσα-
 σθαι διὰ τοῦ Ἐλωρίου πεδίου, πρὸς τῷ Ἀσινάρῳ
 ποταμῷ περικυκλώσαντες, ἀπέκτειναν μὲν μυρίους
 ὀκτακισχιλίους, ἐξώγησαν δὲ ἐπτακισχιλίους· ἐν οἷς
 καὶ τοὺς στρατηγοὺς Δημοσθένην καὶ Νικίαν· οἱ
 δὲ λοιποὶ διηρπάζθησαν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν. Οἱ
 γὰρ Ἀθηναῖοι, πάντοθεν ἀποκλειομένης τῆς σωτη-
 ρίας, ἠναγκάσθησαν τὰ ὄπλα καὶ ἑαυτοὺς παρα-
 δοῦναι τοῖς πολεμίοις. Τούτων δὲ πραχθέντων, οἱ
 Συρακούσιοι στήσαντες δύο τρόπαια, καὶ τὰ τῶν
 στρατηγῶν ὄπλα πρὸς ἐκάτερον προσηλώσαντες, ἀνέ-
 στρεψαν εἰς τὴν πόλιν. Τότε μὲν οὖν τοῖς θεοῖς
 εἴθυσαν πανδημεῖ· τῇ δ' ὕστεραις συταχθείσης ἐκ-

κλησίας ἐβουλευοντο πῶς χρήσονται τοῖς αἰχμαλώ-
τοις. Διοκλῆς δέ τις, τῶν δημαγωγῶν ἐνδοξότατος
ὢν, ἀπεφάνετο γνώμην, ὡς δέοι τοὺς μὲν στρατη-
γοὺς τῶν Ἀθηναίων μετ' αἰκίας ἀνελεῖν, τοὺς δ' ἄλ-
λους αἰχμαλώτους ἐν μὲν τῇ παρόντι τεθῆναι πάν-
τας εἰς τὰς λατομίας, μετὰ δέ ταῦτα τοὺς μὲν στυ-
μαχῆσαντας τοῖς Ἀθηναίοις λαγυροπωλῆσαι, τοὺς
δ' Ἀθηναίους ἐργαζομένους ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ λυμ-
βάνειν ἀλφίτων δύο χοίνικας. Ἀναγνωσθέντος δὲ
τοῦ ψηφίσματος, Ἐρμοκράτης παρελθὼν εἰς τὴν ἐκ-
κλησίαν, ἐνεχείρει λέγειν ὡς κάλλιον ἐστὶ τοῦ νικᾶν
τὸ τὴν νίκην ἐνεγκεῖν ἀνθρωπίνως. Θορυβοῦντος
δὲ τοῦ δήμου, καὶ τὴν δημηγορίαν οὐχ ὑπομένον-
τος, Νικόλαός τις, ἐστερημένος ἐν τῷ πολέμῳ δυοῖν
νείων, ἀνέβαινεν ἐπὶ τὸ βῆμα, κατεχόμενος ὑπὸ τῶν
οἰκειῶν διὰ τὸ γῆρις· ὃν ὡς εἶδεν ὁ δῆμος, ἔληξε
τοῦ θορύβου, νομίζων κατηγορήσειν τῶν αἰχμαλώ-
των. Γενομένης οὖν σιωπῆς, ὁ πρεσβύτερος ἐντεῦ-
θεν ἤρξατο τῶν λόγων.

(C. 20.) Refertur haec oratio: in qua Nicolaus primū se ma-
xime invisum Atheniensibus ostendit, quippe qui duobus ipsum
natis, senectae unico praesidio, orbarint: vero quum nunc non de
incolamitate illorum, sed de misericordia erga afflictos, deque com-
muni bono et Syracusanorum gloria disceptetur; (C. 21.) quoniam
Athenienses iustas dementiae poenas et diis et victoribus exsolve-
rint, reverendam esse fortunam, ac tanto minus inhumani quicquam
committendum, quanto indignius sit, humanitatis fiducia supplices
fraudare.

20. „Τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἀτυχημάτων, ἄν-
δρες Συρακούσιοι, μέρος οὐκ ἐλάχιστον ἐγὼ μετέ-
σχηκα. Δυοῖν γὰρ νείων γενόμενος πατήρ, ἐξέπεμψα
μὲν αὐτοὺς εἰς τὸν ὑπὲρ πατρίδος κίνδυνον· ὑπεδε-

ξάμην δ' ἀντ' αὐτῶν ἀγγελίαν, ἥ τὸν ἐκείνων θάνατον ἐμήνυε. Διὸ καὶ καθ' ἡμέραν ἐπιζητῶν τὴν συμβίωσιν, καὶ τὴν τελευτὴν ἀναλογιζόμενος, ἐκείνους μὲν μακαρίζω, τὸν ἑαυτοῦ δὲ βίον ἐλεῶ, πάντων ἡγούμενος εἶναι δυστυχέστατος. Ἐκεῖνοι μὲν γὰρ τὸν ὀφειλόμενον τῇ φύσει θάνατον εἰς πατρίδος σωτηρίαν ἀναλώσαντες, ἀθάνατον ἑαυτῶν δόξαν καταλελοίπασιν· ἐγὼ δὲ ἐπὶ τῆς ἐσχάτης ἡλικίας ἔρῃμος ὢν τῶν θεραπευσόντων τὸ γῆρας, διπλοῦν ἔχω τὸ πένθος, τὴν συγγένειαν ἅμα καὶ ἀρετὴν ἐπιζητῶν. Ὅσῳ γὰρ εὐγενέστερον ἐτελεύτησαν, τοσοῦτον ποθεινοτέραν τὴν ὑπὲρ αὐτῶν μνήμην καταλελοίπασιν. Εἰκότως οὖν μισῶ τοὺς Ἀθηναίους δι' ἐκείνους, οὐχ ὑπὸ τῶν τέκνων, ἀλλ' ὑπὸ τῶν οἰκετῶν, ὥς ὁρᾷτε, χειραγωγοῦμενος. Εἰ μὲν οὖν ἑώρων, ὡς ἄνδρες Συρακούσιοι, τὴν πιροῦσαν ἐνεστηκέναι βουλὴν ὑπὲρ Ἀθηναίων, εἰκότως ἂν καὶ διὰ τὰς κοινὰς τῆς πατρίδος συμφορὰς, καὶ διὰ τὰς ἰδίας ἰτυχίας, πικρῶς ἂν αὐτοῖς προσηνέχθην· ἐπεὶ δ' ἅμα τῷ πρὸς τοὺς ἡτυχηκότας ἐλέω κρίνεται τό, τε κοινῇ συμφέρον, καὶ ἡ πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους ὑπὲρ τοῦ δήμου τῶν Συρακουσίων ἐξενεχθισομένη δόξα, ἀκέραιον ποιήσομαι τὴν τοῦ συμφέροντος συμβουλίαν.

21. „Ὁ μὲν οὖν δῆμος τῶν Ἀθηναίων τῆς ἰδίας ἀνοίας ἀξίαν κεκόμισται τιμωρίαν, πρῶτον μὲν παρὰ θεῶν, μετὰ δὲ ταῦτα παρ' ἡμῶν τῶν ἀδικηθέντων. Ἀγαθὸν γάρ ἐστι τὸ θεῖον τοὺς ἀδίκου πολέμου καταρχομένους, καὶ τὴν αὐτῶν ὑπεροχὴν οὐκ ἐνεγ-

κόντας ἀνθρωπίνως, ἀνελπίστοις περιβαλεῖν συμφο-
ραῖς. Τίς γάρ ἂν ἤλπισεν Ἀθηναίους, μέτρα μὲν
εἰληφότας ἐκ Ἀήλου τάλαντα, τριήρεις δὲ διακοσίας
εἰς Σικελίαν ἀπεσταλκότας, καὶ τοὺς ἀγωνισομένους
ἄνδρας πλείους τῶν τετρακισμυρίων, οὕτω μεγάλας
συνφοραῖς περιπεσεῖσθαι; Ἀπὸ γάρ τῆς τηλικαύ-
της παρασκευῆς οὔτε νῆες, οὔτ' ἀνὴρ οὐθὲς ἐπα-
νῆλθεν, ὥστε μηδὲ τὸν ἀγγελοῦντα αὐτοῖς τὴν συμ-
φορὰν περιλειφθῆναι. Εἰδότες οὖν, ἄνδρες Συρα-
κοῦσιοι, τοὺς ὑπερηφανοῦντας καὶ παρὰ θεοῖς καὶ
παρ' ἀνθρώποις μισουμένους, προσκυνοῦντες τὴν
τύχην, μηθὲν ὑπὲρ ἀνθρωπον προῖζητε. Τί γάρ σε-
μνὸν φορεῦσαι τὸν ὑποπεπτωκότα; τί δ' ἐνδοξον
τιμωρίᾳ περιβαλεῖν; Ὁ γάρ ἀμετάθετον ἔχων τὴν
περὶ τῶν ἀτυχημάτων ὠμότητα, συναδικεῖ τὴν κοι-
νὴν ἀνθρώπων ἀσθένειαν. Οὐθὲς γάρ ἐστιν οὕτω
φρόνιμος, ὥστε μεῖζον ἰσχύσαι τῆς τύχης, ἢ φύσει
ταῖς ἀνθρωπίναις ἡδομένη συμφοραῖς, ὀξείας τῆς
εὐδαιμονίας ποιεῖται τῆς μεταβολῆς. Ἐροῦσὶ τινες
ἴσως· ἡδίκησαν, καὶ τῆς κατ' αὐτῶν τιμωρίας ἔχουσιν
τὴν ἐξουσίαν. Οὐκ οὖν παρὰ μὲν τοῦ δήμου πολ-
λαπλασίαν εἰλήφατε τιμωρίαν, παρὰ δὲ τῶν αἰχμα-
λώτων ἱκανὴν ἔχετε κόλασιν; Παρέδωκαν γάρ ἐαυ-
τοὺς μετὰ τῶν ὅπλων, πιστεύσαντες τῇ τῶν κρατούν-
των εὐγνωμοσύνῃ· διόπερ οὐκ ἔξιον αὐτοὺς τῆς ἡμε-
τέρας διαψευσθῆναι φιλιανθρωπίας. Οἱ μὲν οὖν ἀμε-
τάθετον τὴν ἔχθραν φυλάττοντες, μαχόμενοι τετε-
λευτήκασιν· οἱ δὲ αὐτοὺς ἡμῖν ἐγχειρίσαντες, ἀντὶ
πολεμίων γεγόνασιν ἰκέται. Οἱ γάρ ἐν ταῖς μάχαις

τοῖς ἐναντίοις τὰ σώματα ἐγχειρίζοντες, ἐπ' ἐλπίδι σωτηρίας τοῦτο πράττουσιν. Εἰ δὲ πιστεύσαντες τιμωρίας τεύχονται τηλικαύτης, οἱ μὲν παθόντες ἀναδέχονται τὴν συμφορὰν, οἱ δὲ πράξαντες ἀγνώμονες ἂν κληθεῖεν. Δεῖ δὲ τοὺς τῆς ἡγεμονίας ἀντιποιουμένους, ὧς ἄνδρες Συρακούσιοι, μὴ οὕτω τοῖς ὅπλοις ἑαυτοὺς ἰσχυροὺς κατασκευάζειν, ὥς τοῖς τρόποις ἐπικεικῆς παρῆχθαι.“

(C. 22.) Deinde qui principatum sibi vindicent, eos non tam se armis, quam humanitate tutari decere: tyrannide rebellandi cupiditatem, mansuetudine amorem civium gigni, resque coalescere. Quod quum et extera remotaque temporibus exempla, et Gelonis praecepae, principis Siculorum, auctoritas doceant; illam maiorum gloriam non esse, mutatis moribus, abiciendam. Servata aequitate, etiam perspicuum fore omnibus, quam merito dii Atheniensium fastum frugerint, Syracusanorum contra moderationi vim et victoriam prosperarint.

22. „Οἱ γὰρ ὑποτεταγμένοι τοὺς μὲν φόβῳ κατὰσχύοντες καιροτηρήσαντες ἀμύνονται διὰ τὸ μῖσος· τοὺς δὲ φιλανθρώπως ἀφηγουμένους βεβαίως ἀγαπῶντες, αἰεὶ συναυξοῦσι τὴν ἡγεμονίαν. Τί καθεῖλε τὴν Μήδων ἀρχήν; ἢ πρὸς τοὺς ταπεινοτέρους ὁμότης. Ἀποστάντων γὰρ Περσῶν, καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ἐθνῶν συνεπέθετο. Πῶς γὰρ Κῦρος ἐξ ἰδιώτου τῆς Ἀσίας ὅλης ἐβασίλευσε; τῇ πρὸς τοὺς κρατηθέντας εὐγνωμοσύνῃ. Κροῖσον γοῦν τὸν βασιλέα λαβὼν αἰχμῖλῳτον, οὐχ ὅπως ἠδίκησεν, ἀλλὰ καὶ προσευηρογέτησε, παραπλησίως δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις βασιλεῦσί τε καὶ δήμοις προσηρέχθη. Τοιγαροῦν διαδοθείσης εἰς πάντα τόπον τῆς ἡμερότητας, ἅπαντες οἱ κατὰ τὴν Ἀσίαν ἀλλήλους φθάνοντες εἰς τὴν τοῦ βασιλέως συμμαχίαν παρεγίνοντο. Τί λέγω τὰ

μακρὰν καὶ τόποις καὶ χρόνοις ἀφεστηκότα; Κατὰ γὰρ τὴν ἡμετέραν πόλιν οὐ πάλαι Γέλων ἐξ ἰδιώτου τῆς Σικελίας ὅλης ἡγεμονίαν ἐγένετο, τῶν πόλεων ἐκουσίως εἰς τὴν ἐξουσίαν ἐκείνου παραγενομένων. Πρὸς ἐκαλεῖτο γὰρ ἡ τάνδρὸς ἐπιείκεια πάντας ἀνθρώπους, τὴν εἰς τοὺς ἡτυχηκότας συγγνώμην προσβαλοῦσα. Ἀπ' ἐκείνων οὖν τῶν χρόνων τῆς κατὰ Σικελίαν ἡγεμονίας ἀντιποιουμένης τῆς πόλεως, μὴ καταφύψωμεν τὸν ὑπὲρ τῶν προγόνων ἔπαινον, μηδὲ ἑαυτοὺς θηριώδεις καὶ ἀπυρραιτήτους πρὸς ἀνθρώπινην ἀτυχίαν παρὰσχωμεν. Οὐ γὰρ προσήκει δοῦναι τῷ φθόνῳ καὶ ἡμῶν ἀφορμὴν εἰπεῖν, ὡς ἀναξίως εὐτυχοῦμεν· καλὸν γάρ καὶ τὸ τῆς τύχης ἀντιπραττοῦσης ἔχειν τοὺς συναλγήσαντας, καὶ πάλιν ἐν τοῖς κατορθώμασι τοὺς συνηδομένους. Τὰ μὲν οὖν ἐν τοῖς ὅπλοις πλεονεκτήματα τύχῃ καὶ καιρῷ κρίνεται πολλάκις· ἡ δ' ἐν ταῖς εὐπραξίαις ἡμερότης ἰδιὸν ἐστὶ σημεῖον τῆς τῶν εὐτυχούντων ἀρετῆς. Διὸ μὴ φθονήσητε τῇ πατρίδι, περιβόητον γενέσθαι παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις, ὅτι τοὺς Ἀθηναίους ἐνίκησεν οὐ μόνον τοῖς ὅπλοις, ἀλλὰ καὶ τῇ φιλανθρωπίᾳ. Φανήσονται γάρ, τῶν ἄλλων ὑπερέχειν ἡμερότητι σεμνυνόμενοι, τῇ παρ' ἡμῶν εὐγνωμοσύνῃ πολυωροῦμενοι, καὶ οἱ πρῶτοι βωμὸν ἐλέου καθιδρυσάμενοι, τοῦτον ἐν τῇ πόλει τῶν Συρακουσίων εὐρήσουσιν. Ἐξ ὧν πᾶσιν ἔσται φανερόν, ὡς ἐκεῖνοι μὲν δικαίως ἐσφάλησαν, ἡμεῖς δ' ἀξίως ἡττηθήσασμεν· εἴπερ οἱ μὲν τοιοῦτους ἀδικεῖν ἐπεχείρησαν, οἱ καὶ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς εὐγνωμόνησαν,

ἡμεῖς δὲ τοιοῦτους ἐνικήσαμεν, οἳ καὶ τοῖς τοῖς πολεμιωτάτοις μερίζουσι τὸν ἔλεον ἐτόλμησαν ἐπιβουλεῦσαι· ὥστε μὴ μόνον ὑπὸ τῶν ἄλλων κατηγορίας τυγχάνειν τοὺς Ἀθηναίους, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς ἑαυτῶν καταγινώσκειν, εἰ τοιοῦτους ἄνδρας ἀδικεῖν ἐνεχέιρησαν.“

(C. 23.) Omnino amicitiam ita colendam esse, ut immortalis sit, inimicitias autem mortales esse oportere. Ita sociorum numerum augescere, hostium diminui. At odia exercere, litesque in perpetuum retinere, id quam nec aequum sit, nec tutum, bellum illud cum hoste confectum satis testari: mirabilem enim esse ac diligenter cogitandam fortunae vicissitudinem.

23. „Καλὸν, ὧ ἄνδρες Συρακούσιοι, κατάρξασθαι φιλίας, καὶ τῷ τῶν ἡτυχηκότων ἐλέῳ σπείσασθαι τὴν διαφορὰν. Δεῖ γὰρ τὴν μὲν πρὸς τοὺς φίλους εὖνοϊαν ἀθάνατον φυλάττειν, τὴν δὲ πρὸς τοὺς ἐναντίους ἔχθραν θνητὴν. Οὕτω γὰρ συμβήσεται τοὺς μὲν συμμάχους γίνεσθαι πλείους, τοὺς δὲ πολεμίους ἐλάττους. Τὴν δὲ διαφορὰν αἰώνιον διαφυλάττοντας, παραδιδόναι παισὶ παίδων, οὐτ' εὐγνώμον, οὐτ' ἀσφαλές· ἐνίοτε γὰρ οἱ δοκοῦντες ὑπερέχειν, ἐν ῥοπῇ καιροῦ τῶν πρότερον ὑποπεπτοκότων ἀσθενέστεροι γίνονται. Μαρτυρεῖ δ' ὁ νῦν γενόμενος πόλεμος· οἱ γὰρ ἐπὶ πολιορκίᾳ παραγενόμενοι, καὶ διὰ τὴν ὑπεροχὴν ἀποτειχίσαντες τὴν πόλιν, ἐκ μεταβολῆς αἰχμάλωτοι γεγόνασιν, ὡς δρᾷτε. Καλὸν οὖν, ἐν ταῖς τῶν ἄλλων ἀτυχίαις ἡμέρους φανέντας, ἕτοιμον ἔχειν τὸν παρὰ πάντων ἔλεον, ἐάν τι συμβαίῃ τῶν ἀνθρωπίνων. Πολλὰ γὰρ ὁ βίος ἔχει παράδοξα, στάσεις πολιτικάς, ληστείας, πολέμους, ἐν οἷς οὐ ῥᾶδιον διαφεύγειν τὸν κίνδυνον ἄν-

θρῶπον ὄντα. Διόπερ εἰ τὸν πρὸς τοὺς ὑποπεπιτωκότας ἔλεον ἀποκόψομεν, πικρὸν καθ' ἑαυτῶν νόμον θήσομεν εἰς ἅπαντα τὸν αἰῶνα. Οὐ γὰρ δυνατόν, τοὺς ἄλλοις ἀνημέρως χρησαμένους, αὐτοὺς παρ' ἑτέρων τυχεῖν ποτὲ φιλικανθρωπίας, ἄλλους τε πράξαντας δεινὰ, παθεῖν εὐγνώμονα, καὶ, παρὰ τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἐθισμοὺς, τοσοῦτους ἄνδρας φοιεύσαντας, ἐν ταῖς τοῦ βίου μεταβολαῖς ἐπιβοῶσθαι τὰ κοινὰ πάντων νόμιμα. Τίς γὰρ Ἑλλήνων τοὺς παραιδόντας ἑαυτούς, καὶ τῇ τῶν κρατούντων εὐγνωμοσύνῃ πιστεύσαντας, ἀπαραιτήτου τιμωρίας ἡξίωσεν; ἢ τίς ἦττον τοῦ μὲν ὁμοῦ τὸν ἔλεον, τῆς δὲ προπετείας τὴν εὐλάβειαν ἔσχηκε;“

(C. 24.) Præterea humanum ingenium sic serie, ut hostibus instructis omni contentione resistamus, prostratis cedendo parcamus. Illis audaciam subigi; hic misericordiam exerceri, dignam illam homine, et tum exemplis præclaris, tum veterum præceptis institutisque commendatam.

24. „Πάντες δὲ ἀνατείνονται μὲν πρὸς τοὺς ἀντιταττομένους, εἴχουσι δὲ τοῖς ὑποπεπιτωκόσιν· ὧν μὲν τὴν τόλμαν καταπονοῦντες, ὧν δὲ τὴν αἰτυχίαν οἰκτεῖροντες. Θραύεται γὰρ ἡμῶν ὁ θυμὸς, ὅταν ὁ πρότερον ἐχθρὸς ὧν, ἐκ μεταβολῆς ἐκείτης γενόμενος, ὑπομένη παθεῖν ὅ,τι ἂν δοκῇ τοῖς κρατοῦσιν. Ἀλίσκονται δ', οἶμαι, τῶν ἡμέρων ἀνδρῶν αἱ ψυχαὶ μάλιστα πῶς ἐλέει, διὰ τὴν κοινὴν τῆς φύσεως ὁμοιοπάθειαν. Ἀθηναῖοι γὰρ κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον εἰς τὴν Σφακτηρίαν νῆσον πολλοὺς τῶν Λακεδαιμονίων κατακλείσαντες, καὶ λαβόντες αἰχμαλώτους, ἀπελύτρωσαν τοῖς Σπαρτιάταις. Πάλιν Λακεδαιμόνιοι πολλοὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν συμ-

μάχων αἰχμαλωτισάμενοι, παραπλησίως ἐχρήσαντο. Καὶ καλῶς ἀμφοτέρω ταῦτ' ἔπραξαν. Δεῖ γὰρ τοῖς Ἑλλήσι τὴν ἔχθραν εἶναι μέχρι τῆς νίκης, καὶ κολάζειν μέχρι τοῦ κρατῆσαι τῶν ἐναντίων. Ὁ δὲ περαιτέρω τὸν ὑποπεσόντα καὶ πρὸς τὴν τοῦ κρατοῦντος εὐγνωμοσύνην προσφεύγοντά τιμωροῦμενος, οὐκ εἴ τι τὸν ἐχθρὸν κολάζει, πολὺ δὲ μᾶλλον ἀδικεῖ τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν. Εἶπε γὰρ ἄν τις πρὸς τὴν τοῦ τοιοῦτου σκληρότητα τὰς τῶν πάλαι σοφῶν ἀποφάσεις· ἀνθρώπε, μὴ μέγα φρόνει, γινώθι σαιυτόν, ἴδε τὴν τύχην ἀπάντων οὕσαν κυρίαν. Τίνος γὰρ χάριν οἱ πρόγονοι πάντων τῶν Ἑλλήνων ἐν ταῖς κατὰ πόλεμον νίκαις κατέδειξαν οὐ διὰ λίθων, διὰ δὲ τῶν τυχόντων ξύλων ἰστάναι τὰ τρόπαια; Ἄφ' οὐχ ὅπως ὀλίγον χρόνον διαμένοντα, ταχέως ἀφανίζεται τὰ τῆς ἐχθρας ὑπομνήματα;“

(C. 25.) Datam esse belli pulcre finiendi exoptatissimam opportunitatem, si quidem ex humanitate erga devictos nova amicitia efflorescat. Id et honestum esse victoribus, et vero conducibile, quum Atheniensibus tam excellens sit indoles, ut in maxima calamitate maximis semper auctibus crescant, et nihil unquam humile decernant.

25. „Καθόλου δ' εἰ μὲν αἰώνιον ἴστασθαι τὴν διαφορὰν βούλεσθε, μάθετε τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν ὑπερφρονοῦντες· εἰς γὰρ καιρὸς καὶ βραχεῖα ῥοπή τύχης ταπεινοῖ πολλὰκις τοὺς ὑπερηφάνους· εἰ δ', ὅπερ εἰκὸς ἐστὶ, παύσεσθε πολεμοῦντες, τίνα καλλίω καιρὸν εὐρήσετε τοῦ νῦν ὑπάρχοντος, ἐν ᾧ τὴν πρὸς τοὺς ἐπταικότας φιλανθρωπίαν ἀφορμὴν τῆς φιλίας ποιήσεσθε; Μὴ γὰρ οὔτεσθε τὸν τῶν Ἀθηναίων δῆμον τελέως ἐξησθηκέναι διὰ τὴν ἐν Σικε-

λίη συμφοράν, ὃς κρατεῖ σκιδὸν τῶν τε κατὰ τὴν Ἑλλάδα νήσων ἁπασῶν, καὶ τῆς παραλίου, τῆς τε κατὰ τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀσίαν, ἔχει τὴν ἡγεμονίαν. Καὶ γὰρ πρότερον περὶ τὴν Αἴγυπτον τριακοσίας τριήρεις ἀντιάνδρους ἀπολέσας, τὸν δοκοῦντα κρατεῖν βασιλέα συνθήκας ἀσχήμονας ποιεῖν ἡνάγκασε, καὶ πάλιν ὑπὸ Ξέρξου τῆς πόλεως κατασκαφείσης, μετ' ὀλίγον κἀκεῖτον ἐνίκησε, καὶ τῆς Ἑλλάδος τὴν ἡγεμονίαν ἐκτήσατο. Ἀγαθὴ γὰρ ἡ πόλις ἐν τοῖς μεγίστοις ἀτυχήμασι μεγίστην ἐπίδοσιν λαβεῖν, καὶ μηδέποτε ταπεινὸν μηδὲν βουλεύεσθαι. Καλὸν οὖν, ἀντὶ τοῦ τὴν ἔχθραν ἐπαύξειν, συμμάχους αὐτοὺς ποιεῖσθαι, φεισαμένους τῶν αἰχμαλώτων. Ἀνελόντες μὲν γὰρ αὐτούς, τῷ θιμῷ μόνον χαριούμεθα, τὴν ἄκαρπον ἐπιθυμίαν ἐκπληροῦντες· φυλάξαντες δέ, παρὰ μὲν τῶν εὖ παθόντων τὴν χάριν ἔχομεν, παρὰ δὲ τῶν ἄλλων ἀπ᾿άντων τὴν εὐδοξίαν. “

(C. 26.) Si Græcorum nonnulli captivos necarint; sedum fuisse facinus, nec nisi cum summa ignominia ad imitationem vocandum. Sin merita aliorum respicienda sint; Atheniensium civitatem maiestate sua animos hominum ita ad se convertere, ut ad gratiam pro meritis ipsi reddendam obstrictissimos se fateantur.

26. „Ναί, ἀλλὰ τινες τῶν Ἑλλήνων ἀπέσφαξαν τοὺς αἰχμαλώτους. Τί οὖν; εἰ μὲν αὐτοῖς ἐκ ταύτης τῆς πράξεως ἔπαινοι τυγχάνουσι, μιμησώμεθα τοὺς τῆς δόξης πεφροντικώτας· εἰ δὲ παρὰ πρώτων ἡμῶν τυγχάνουσι κατηγορίας, μηδὲ αὐτοὶ πράξωμεν τὰ αὐτὰ τοῖς ὁμολογουμένως ἡμαρτηκόσι. Μέχρι μὲν γὰρ τοῦ μηδὲν ἀνέγκειστον πεπονθέναι τοὺς εἰς τὴν ἡμετέραν πίστιν ἐαυτοὺς παραδόντας, ἅπαντες

καταμέμψονται δικαίως τὸν Ἀθηναίων δῆμον· εἰν δὲ ἀκούσωσι παρὰ τὰ κοινὰ νόμιμα τοὺς αἰχμαλώτους παρεσπονδημένους, ἐφ' ἡμῖς μετοίσουσιν τὴν κατηγορίαν. Καὶ γὰρ εἴ τινων ἄλλων, Ἀθηναίων ἄξιόν ἐστιν ἐντραπῆναι μὲν τὸ τῆς πόλεως ἄξιωμα, χάριν δ' αὐτοῖς ἀπομερίσαι τῶν εἰς ἄνθρωπον εὐεργετημάτων. Οὗτοι γὰρ εἰσιν οἱ πρῶτοι τροφῆς ἡμέρου τοῖς Ἑλλήσι μεταδόντες, ἣν ἰδίᾳ παρὰ θεῶν λαβόντες, τῇ χρεῖα κοινήν ἐποίησαν· οὗτοι νόμους εὖρον, δι' οὓς ὁ κοινὸς βίος ἐκ τῆς ἀγρίας καὶ ἀδίκου ζωῆς εἰς ἡμέρον καὶ δικαίαν ἐλήλυθε συμβίωσιν· οὗτοι πρῶτοι τοὺς καταφυγόντας δικσώσαντες, τοὺς περὶ τῶν ἱκετῶν νόμους παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ἰσχύσαι παρεσκεύασαν· ὧν ἀρχηγοὺς γενομένους οὐκ ἄξιον αὐτοὺς ἀποστερῆσαι. Καὶ ταῦτα μὲν πρὸς ἅπαντας· ἰδίᾳ δ' ἐνίοις ὑπομνήσω τῶν φιланθρωπῶν.“

(C 27.) Haec ubi ad universos dixerat Nicolaus; in extrema oratione singulos quosdam de humanitatis officiiis commonefecit, eos praesertim, qui eruditionem et mysteria ab Atheniensibus vel acceperint iamiam, vel posthac accepturi sint. Denique et sociis veniam esse tribuendam, praeter voluntatem, imperantium iassu, ad belli communionem adactis, nec Niciae infligendum supplicium, qui Syracusanorum causam magna semper liberalitate Athenis tutatus sit.

27. „Ὅσοι μὲν γὰρ λόγου καὶ παιδείας ἐν τῇ πόλει μετεσχέκατε, δότε τὸν ἔλεον τοῖς τὴν πατρίδα κοινὸν παιδευτήριον παρεχομένοις πᾶσιν ἀνθρώποις· ὅσοι δὲ τῶν ἀγροτικῶν μυστηρίων μετελήφατε, σώσατε τοὺς μνήσαντας· οἱ μὲν ἤδη μετεσχηκότες τῶν φιλανθρωπιῶν, τὴν χάριν διδόντες τῆς εὐεργεσίας· οἱ δὲ μέλλοντες μεταλήψεσθαι, μὴ παραι-

ρούμενοι τῇ θυμῷ τὴν ἐλπίδα. Ποῖος γὰρ τόπος
 τοῖς ξένοις βίσιμος εἰς παιδείαν ἐλευθέριον, τῆς
 Ἀθηναίων πόλεως ἀνηρημένης; Βραχὺ τὸ διὰ τῆς
 ἁμαρτίας μῖσος, μέγαλα δὲ καὶ πολλὰ τὰ πρὸς εἴ-
 νοιαν αὐτοῖς εἰργασμένα. Χωρὶς δὲ τῆς περὶ τὴν
 πόλιν ἐντροπῆς, καὶ καὶ ἰδίαν ἂν τις τοὺς αἰχμα-
 λώτους ἐξετάζων, εὖροι δικαίως ἐλέου τυγχάνοντας.
 Οἱ μὲν γὰρ σύμμαχοι τῇ τῶν κρατούντων ὑπεροχῇ
 βιασθέντες, ἡναγκάσθησαν συστρατεῦν. Διόπερ
 εἰ τοὺς ἐξ ἐπιβολῆς ἀδικήσαντας δίκαιόν ἐστι τιμω-
 ρῆσθαι, τοὺς ἀκουσίως ἐξαμαρτάνοντας προσῆκον
 ἂν εἴη συγγνώμης ἀξιοῦν. Τί λέγω Νικίαν, ὅς ἀπ'
 ἀρχῆς τὴν πολιτείαν ὑπὲρ Συρακουσίων ἐνστησίμε-
 νος, μόνος ἀντεῖπεν ὑπὲρ τῆς εἰς Σικελίαν στρατείας,
 αἶψά δὲ τῶν πιρσιπιδιμουμένων Συρακουσίων φροντί-
 ζων καὶ πρόξενος ὧν διατετέλεκεν; Ἄτοπον οὖν Νι-
 κίαν κολάζεσθαι, τὸν ὑπὲρ ἡμῶν Ἀθήνησι πεπολι-
 τευμένον, καὶ διὰ μὲν τὴν εἰς ἡμᾶς εὖνοιαν μὴ τυ-
 χεῖν φιλανθρωπίης, διὰ δὲ τὴν ἐν τοῖς κοινοῖς ὑπη-
 ρεσίαν ἀπικραιτῆτος περιπεσεῖν τιμωρίας· καὶ τὸν
 μὲν ἐτάγοντα τὸν πόλεμον ἐπὶ Συρακουσίους Ἀλκι-
 βιάδην ἅμα καὶ παρ' ἡμῶν καὶ παρ' Ἀθηναίων ἐκ-
 φυγεῖν τὴν τιμωρίαν, τὸν δ' ὁμολογουμένως φιλαν-
 θρωπότατον Ἀθηναίων γεγεννημένον μηδὲ τοῦ κοι-
 νοῦ τυχεῖν ἐλέου. Διόπερ ἔγωγε τὴν τοῦ τούτου
 βίου μεταβολὴν θεωρῶν, ἐλεῶ τὴν τύχην. Πρῶτερον
 μὲν γὰρ ἐν τοῖς ἐπισημοτάτοις τοῖν Ἑλλήνων ὑπάρ-
 χων, καὶ διὰ τὴν καλοκαγαθίαν ἐπαινούμενος, μά-
 καριστός ἦν καὶ περίβλεπτος κατὰ πᾶσαν πόλιν·

νυνὶ δ' ἐξηγκωνισμένος ἐν ἀσχήμονι καὶ ταπεινῇ
 προσόψει τῶν τῆς αἰχμαλωσίας οἰκτιρῶν πεπείραται
 καθάπερ εἰ τῆς τύχης ἐν τῷ τούτου βίῳ τὴν ἐμὴν
 τῆς δύναμιν ἐπιδείξασθαι βουλομένης· ἥς τὴν ἐλευ-
 θερίαν ἀνθρωπίνως ἡμᾶς ὑπενεγκεῖν προσήκει, καὶ
 μὴ βάρβαρον ὠμότητα πρὸς ὁμοεθνεῖς ἀνθρώπους
 ἐνδείξασθαι. “

(C. 28.) Hac ille oratione animos civium ad miserationem flectit: at Gylippus Laco, adversaria usus oratione, summam spirante saevitiem, demirari se, ait, consilium senis, qui, a quibus liberi ipsius trucidati essent, eorum gratia dixerit. Virum bonum esse desinere, qui coniunctissimorum interritum oblitus, crudelissimos hostes servandos censeat:

28. Νικόλαος μὲν οὖν πρὸς τοὺς Συρακούσιους τοιοῦτοις χρησίμευτος λόγοις, κατέπαυσε τὴν δημηγορίαν, συμπαθεῖς ποιήσας τοὺς ἀκούοντας. Γύλιππος δ' ὁ Λάκιον, ἀπαράιτητον τὸ πρὸς Ἀθηναίους μῖσος διαφυλάττων, ἀναβὰς ἐπὶ τὸ βῆμα, τῶν λόγων τὴν ἀρχὴν ἐντεῦθεν ἐποίησατο. „Θαυμάζω μεγάλως, ἄνδρες Συρακούσιοι, θεωρῶν ὑμῖς οὕτω ταχέως πρὸς ὧν ἔργῳ κακῶς πεπόνθατε, περὶ τούτων τῷ λόγῳ μετιδιδασκομένους. Εἰ γὰρ ὑπὲρ ἀναστάσεως κινδυνεύσαντες πρὸς τοὺς ἐπὶ κατασκαφῇ τῆς πατρίδος ὑμῶν παραγεγεννημένους, ἀνέϊσθε τοῖς θυμοῖς, τί χρὴ νῦν ἡμῖς διατείνεσθαι τοὺς μηδὲν ἡδίκημένους; Ἄλλοτε δέ μοι, πρὸς θεῶν, ἄνδρες Συρακούσιοι, συγγνώμην, τὴν συμβουλίαν ἐκτιθεμένῳ μετὰ παρόρῃσις. Σπαρτιάτης γάρ ὢν, καὶ τὸν λόγον ἔχω Σπαρτιάτην. Καὶ πρῶτον ἂν τις ἐπιζητήσει, πῶς Νικόλαος ἐλεῆσαι φήσει τοὺς Ἀθηναίους, οἳ τὸ γῆρας αὐτοῦ διὰ τὴν ἀπαιδίαν ἐλεεινὸν πε-

ποιήκασι· καὶ παρὼν εἰς ἐκκλησίαν ἐν ἐσθῇτι περ-
θίμῃ, δακρύει καὶ λέγει δεῖν οἰκτεῖρειν τοὺς φορεῖς
τῶν ἰδίων τέκνων. Οὐκέτι γὰρ ἐπιεικὴς ἐστὶν ὁ
τῶν συγγενεστίων μετὰ τὴν τελευτὴν ἀμνημονεῖν,
τοὺς δὲ πολεμιοτάτους σῶσαι προαιρούμενος. Ἐπεὶ
πόσοι τῶν ἐκκλησιαζόντων τῶν ἀνηρημένους κατὰ
τὸν πόλεμον ἐπενθήσατε; “ Πολλοὶ οὖν τῶν καθη-
μένων ἐθουρῶθησαν. Ὁ δ’ ἐπιβαλὼν, „Ὅρῳ“,
φησί, „τοὺς τῷ θουρῶθαι τὴν συμφορὴν ἐμφανίζον-
τας. Πόσοι δὲ ἀδελφοὺς ἢ συγγενεῖς ἢ φίλους
ἀπολωλεκότες ἐπιζητεῖτε;“ Καὶ πολλῶ πλείους ἐπε-
σημήναντο. Καὶ ὁ Γύλιππος· „Θεωρεῖς“, ἔφη, „τὸ
πλῆθος τῶν δι’ Ἀθηναίους δυστυχοῦντων; Οὔτοι
πάντες οὐδὲν εἰς ἐκείνους ἀμαρτιάνοντες, τῶν ἀναγ-
καιοτάτων σωμάτων ἐστερήθησαν· καὶ τοσοῦτο μι-
σεῖν τοὺς Ἀθηναίους ὀφείλουσιν, ὅσον τοὺς ἰδίους
ἡγαπήκασι.“

(C. 29.) Iniquum esse, hostium salutem pluris, quam civium
praeclare meritorum honorem aestimare: hos laudare, ab illis
ultionem non exigere. Non hospites, non supplices, non cala-
mitosos esse, qui mera nequitia et dominandi cupiditate in has se
calamitates ipsi praecipitarint: impotentiam illorum, non fortu-
nam incusari oportere.

29. „Ἦως οὖν οὐκ ἄτοπον, ἄνδρες Συρακού-
σιοι, τοὺς μὲν τετελευτηκότας ἐκούσιον ὑπὲρ ὑμῶν
ἐλέσθαι θάνατον, ὑμᾶς δὲ ὑπὲρ ἐκείνων μηδὲ παρὰ
τῶν πολεμιοτάτων λαβεῖν τιμωρίαν; καὶ ἐπαινεῖν
μὲν τοὺς ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἐλευθερίας τοὺς ἰδίους
[περὶ πλείους] ἀναλώσαντας βίους, περὶ πλείους
δὲ τὴν τῶν φορέων ποιεῖσθαι σωτηρίαν τῆς ἐκείνων
τιμῆς; Κοσμεῖν ἐψηφίσασθε δημοσίᾳ τοὺς τᾶφους

τῶν μετηλλαχότων· καὶ τίνα καλλίονα κόσμον εὖρῃ
 σετε τοῦ κολάσαι τοὺς ἐκείνων αὐτόχειρας; εἰ μὴ,
 νῆ Δία, πολιτογραφήσαντες αὐτοὺς, βούλεσθε κατα-
 λιπεῖν ἔμψυχα τρόπαια τῶν μετηλλαχότων. Ἀλλὰ
 μεταβαλόντες τὴν τῶν πολεμίων προσηγορίαν, γεγό-
 νασιν ἰκέται. Πόθεν αὐτοῖς ταύτης τῆς φιλανθρω-
 πίας συγκεχωρημένης; Οἱ γὰρ ἀπ' ἀρχῆς τὰ περὶ
 τούτων νόμιμα διατάξαντες, τοῖς μὲν δυστυχοῦσι
 τὸν ἔλεον, τοῖς δὲ διὰ πονηρίαν ἀδικοῦσιν ἔταξαν
 τιμωρίαν. Ἐν ποτέρῃ δὴ τάξει θῶμεν τοὺς αἰχμα-
 λώτους; Ἐν τῇ τῶν ἡτυχηκότων; Καὶ τίς αὐτοὺς
 τύχη μὴ προαδικηθέντας ἐβιάσατο πολεμεῖν Συρα-
 κουσίοις, καὶ τὴν παρὰ πᾶσιν ἐπαινουμένην εἰρήνην
 ἀφέντας, ἐπὶ κατασκαφῇ παρῆναι τῆς ὑμετέρας πό-
 λεως; Διόπῃς ἔκονσίως ἐλόμενοι πόλεμον ἄδικον, εὐ-
 ψύχως ὑπομενόντων τὸ τοῦτου δεινόν, καὶ μὴ, κρα-
 τοῦντες μὲν, ἀπαραίτητον ἔχόντων τὴν καθ' ὑμῶν
 ὁμότητα, σφαλέντες δέ, τοῖς τῆς ἱκεσίας φιλανθρω-
 ποῖς παραιτίσθων τὴν τιμωρίαν. Εἰ δ' ἐλέγχονται
 διὰ πονηρίαν καὶ πλεονεξίαν τοιοῦτοις ἐλαττώμασι
 περιπεπωκότες, μὴ καταμεμφέσθωσαν τὴν τύχην,
 μηδ' ἐπικαλείσθωσαν τὸ τῆς ἱκεσίας ὄνομα. Τοῦτο
 γὰρ παρ' ἀνθρώποις φυλάττεται τοῖς καθαράν μὲν
 τὴν ψυχὴν, ἀγνώμονα δὲ τὴν τύχην ἐσχηκόσιν. Οὗ-
 τοι δ' ἀπάντων τῶν ἀδικημάτων πλήρη τὸν βίον
 ἔχοντες, οὐδένα τόπον αὐτοῖς βάσιμον εἰς ἔλεον καὶ
 καταφυγὴν ἀπολελοίπασιν.“

(C. 30) Nullum inveniri tam turpe tamque atrox facinus, quod illi non patrarint, utpote avaritiae, iniuriarum, fraudis, insolentiae convicti. Neque obscurum esse, quomodo Mitylenaeus, Melios ac Scionacos, socios suos et familiares, habuerint, longo atrocius in Syracusanos, quippe alieniores, delacchaturi, si eos devicissent. Quamobrem, qui deos hominesque lacerint, iis nil deberi misericordiae.

30. „Τὶ γὰρ τῶν αἰσχίστων οὐκ ἐβουλεύσαντο; τί δὲ τῶν δεινотάτων οὐκ ἔπραξαν; Πλεονεξίας ἰδίῳ ἐστι τὸ ταῖς ἰδίαις εὐτυχίαις οὐκ ἀρκούμενον, τῶν πόρρῳ κειμένων καὶ μηδὲν προσηκόντων ἐπιθυμεῖν. Οὗτοι τιτὶ ἔπραξαν. Εὐδαιμονέστατοι γὰρ ὄντες τῶν Ἑλλήνων, τὴν εὐτυχίαν, ὥσπερ τι βαρὺ φορτίον, οὐ φέροντες, τὴν πελᾶγει τηλικούτῃ διειργομένην Σικελίαν ἐπεθύμησαν κατακληρουχῆσαι, τοὺς ἐνοικοῦντας ἐξανδραποδισάμενοι. Δεινὸν ἐστι μὴ προαδικηθέντας πόλεμον ἐπιφέρειν. Καὶ τοῦτ' ἐνήργησαν. Φίλοι γὰρ ὄντες τὸν ἔμπροσθεν χρόνον, ἐξαίφνης ἀνελπίστως τηλικαύτῃ δυνάμει Συρακουσίου ἐπολιόρχησαν. Ὑπερήφανόν ἐστι τὸ τῶν μήπω κρατηθέντων προλαμβάνοντα τὴν τύχην, καταψηφίζεσθαι τιμωρίαν. Οὐδὲ τοῦτο παραλελοίπασι. Πρὸ τοῦ γὰρ ἐπιβῆναι τῆς Σικελίας, γνώμην ἐκύρωσαν, Συρακουσίους μὲν καὶ Σελινουντίους ἐξανδραποδίσασθαι, τοὺς δὲ λοιποὺς διδόναι φόρους ἀναγκάζειν. Ὅταν οὖν περὶ τοὺς αὐτοὺς ἀνθρώπους ὑπάρξη πλεονεξία, ἐπιβουλὴ, ὑπερηφανία, τίς ἂν τοῦν ἔχων αὐτοὺς ἐλεήσειεν; Ἐπειτοίγε Ἀθηναῖοι πῶς ἐχρήσαντο Μιτυληναίοις; Κρατήσαντες γὰρ αὐτῶν, ἀδικῆσαι μὲν οὐδὲν βουλομένων, ἐπιθυμούντων δὲ τῆς ἐλευθερίας, ἐψηφίσαντο τοὺς ἐν τῇ πόλει κτασφάζαι. Ὡμόν τε καὶ βάρβαρον τὸ πε-

πραγμένον. Καὶ ταῦτα ἐξήμαρτον εἰς Ἕλληνας, εἰς
 συμμαχούς, εἰς εὐεργέτας πολλάκις γεγενημένους.
 Μὴ δὴ νῦν ἀγανακτοῦντων, εἰ τοιαῦτα πρὸς τοὺς
 ἄλλους πράξαντες, αὐτοὶ παραπλησίως τεύξονται
 τιμωρίας. Δικαιότερον γὰρ ἔστιν, ὅν καὶ ἑτέρων
 νόμον τις ἔθηκε, τούτῳ χρώμενον μὴ ἀγανακτεῖν.
 Καὶ τί λέγω; Μηλίους ἐκπολιορκήσαντες, ἡβηδὺν
 ἀπέκτειναν, καὶ Σκιωναίους, οἱ συγγενεῖς ὄντες, τῆς
 αὐτῆς Μηλίοις τύχης ἐκοινώνησαν· ὥστε δύο δή-
 μους πρὸς Ἀττικὴν ὀργὴν ἐπιτακίνας οὐδὲ τοὺς κη-
 δεύουσας ἔχειν τὰ τῶν τετελευτηκότων σώματα.
 Οὐδ' ἔστιν αὐτῷ ἐπραξαν, ἀλλ' ὁ προσποιούμενος
 φιλανθρωπίᾳ διαφέρειν δῆμος ψηφίσμασι τὰς πό-
 λεις ἄρδην ἀνῆρκεν. Ἦδη λογιζέσθε, τί ἂν ἐπρα-
 ξαν εἰς τὴν τῶν Συρακουσίων πόλιν, εἰ ἐξεπόρθη-
 σαν. Οἱ γὰρ τοῖς οἰκείοις οὕτως ὁμῶς χρησάμε-
 νοι, τοῖς μηδὲν προσήκουσι βαρυντέραν ἂν ἐξεῦρον
 τιμωρίαν. Οὐκ ἔστιν οὖν τούτοις δίκαιος ἀποκεί-
 μενος ἔλεος· αὐτοὶ γὰρ αὐτὸν ἐπὶ τῶν ἰδίων ἀκλη-
 ρημάτων ἀνηρέκισι. Ποῦ γὰρ ἄξιον τούτοις κα-
 ταφυγεῖν; Πρὸς θεούς; ὧν τὰς πατέρας τιμὰς
 ἀφελέσθαι προείλοντο. Πρὸς ἀνθρώπους; οὓς
 δουλωσόμενοι παρεγένοντο. Δήμητραν καὶ Κόρην
 καὶ τὰ τούτων ἐπικαλοῦνται μυστήρια, τὴν ἱερὰν
 αὐτῶν νῆσον πεπορθηκότες;“

(C. 31.) Et quamvis Alcibiades iniuriarum omnium fuerit au-
 ctor; tamen earum poenas infligendas esse populo, non transfe-
 rendas in oratorem, populi assuetum voluntatibus ac morigerum.
 Nullum ipsis relictum esse excusationis perflugium, sive scientes,
 seu temerarii iniurias fecerint.

31. „Ναί, ἀλλ' οὐκ αἴτιον τὸ πλῆθος τῶν

Ἀθηναίων, ἀλλ' Ἀλκιβιάδης ὁ ταῦτα συμβουλεύ-
 σας. Ἄλλ' εὐρήσομεν τοὺς συμβούλους κατὰ τὸ
 πλεῖστον στοχαζομένους τῆς τῶν ἀκουόντων βουλή-
 σεως, ὥςθ' ὁ χειροτονῶν τῷ ῥήτορι λόγον οἰκεῖον
 ὑποβάλλει τῆς ἑαυτοῦ προαιρέσεως. Οὐ γὰρ ὁ λέ-
 γων κέρως τοῦ πλήθους, ἀλλ' ὁ δῆμος ἐθίζει τὸν
 ῥήτορα τὰ βέλτιστα λέγειν, χρησιὰ βουλευόμενος.
 Εἰ δὲ τοῖς ἀδικοῦσιν ἀνήκεστα συγγνώμην δώσο-
 μεν, ἐὰν εἰς τοὺς συμβούλους τὴν αἰτίαν ἀναφέρω-
 σιν, εὐχερῇ τοῖς πονηροῖς τὴν ἀπολογίαν παρεξόμε-
 θα. Ἀπλῶς δὲ πάντων ἐστὶν ἀδικώτατον, τῶν
 μὲν εὐεργεσιῶν μὴ τοὺς συμβούλους, ἀλλὰ τὸν δῆ-
 μον ἀπολαμβάνειν τὰς χάριτας παρὰ τῶν εὐ παθόν-
 των, τῶν δ' ἀδικημάτων ἐπὶ τοὺς ῥήτορας μεταφέ-
 ρειν τὴν τιμωρίαν. Καὶ ἐπὶ τοσοῦτόν τινες ἐξεστή-
 κασι τῶν λογισμῶν, ὥςτ' Ἀλκιβιάδην, εἰς ὃν τὴν
 ἐξουσίαν οὐκ ἔχομεν, φασὶ δεῖν τιμωρεῖσθαι, τοὺς
 δ' αἰχμαλώτους ἀγομένους ἐπὶ τὴν προσήκουσαν τι-
 μωρίαν ἀφεῖναι, καὶ πᾶσιν ἐνδείξασθαι, διότι τὴν
 δικαίαν μισοπονηρίαν οὐκ ἔσχηκεν ὁ δῆμος τῶν Συ-
 ρακουσίων. Εἰ δὲ καὶ κατ' ἀλήθειαν αἵτιοι γεγό-
 νασιν οἱ σύμβουλοι τοῦ πολέμου, μεμψέσθω τὸ μὲν
 πλήθος τοῖς ῥήτορσιν, ὑπὲρ ὧν ἐξηπάτησαν, ὑμεῖς
 δὲ δικαίως μετελεύσεσθε τὸ πλήθος, ὑπὲρ ὧν ἡδί-
 κησθε. Καθόλου δ' εἰ μὲν ἐπιστάμενοι σαφῶς ἡδί-
 κησαν, δι' αὐτὴν τὴν προαίρεσιν ἄξιοι τιμωρίας·
 εἰ δ' εἰκῇ βουλευσάμενοι τὸν πόλεμον ἐξήνεγκαν,
 οὐδ' ὥς αὐτοὺς ἀρετέον, ἵνα μὴ σχεδιάζωιν ἐν τοῖς
 τῶν ἄλλων βίοις ἐθισθῶσιν. Οὐ γὰρ δίκαιόν ἐστι

τὴν Ἀθηναίων ἄγροισιν Συρακουσίοις φέρειν ἀπώλειαν, οὐδ', ἐν οἷς τὸ πραχθὲν ἀνήκεστόν ἐστιν, ἐν τούτοις ἀπολογίαν ὑπολείπεσθαι τοῖς ἡμαρτιάνουσι.“

(C. 32.) Niciam vero dissuasisse quidem verbis expeditionem, sed re suscepisse, et susceptam continuari iussisse. Honestum sane esse, deponere iras; at opportunius eas deponi, sumto de hostibus supplicio. Quibus si pareatur; et fidem deserere sociorum, et novum denovo periculum patriae adduci.

32. „Νῆ Δία, ἀλλὰ Νίκις ὑπὲρ Συρακουσίων ἐπολιτεύσατο, καὶ μόνος συνεβούλευσε μὴ πολεμεῖν. Τὸν μὲν ἐκεῖ γεγενημένον λόγον ἀκούομεν, τὰ δ' ἐνταῦθα πεπραγμένα τεθεωρήκαμεν. Ὁ γὰρ ἀντιπὼν ἐκεῖ περὶ τῆς στρατείας, ἐνταῦθα στρατηγὸς ἦν τῆς δυνάμεως· καὶ ὁ πολιτευόμενος ὑπὲρ Συρακουσίων, ἀπετείχισεν ὑμῶν τὴν πόλιν· καὶ ὁ φιλιανθρώπως διακείμενος πρὸς ὑμᾶς, Δημοσθένους καὶ τῶν ἄλλων ὑπάντων βουλομένων λῦσαι τὴν πολιορκίαν, μόνος ἐβιάσατο μένειν καὶ πολεμεῖν. Διόπερ ἔγωγε τομίζω, μηδὲν παρ' ὑμῖν πλεῖον ἰσχύσει τὸν μὲν λόγον τῶν ἔργων, τὴν δ' ἐπαγγελίαν τῆς πείρας, τὰ δ' ἀφανῆ τῶν ὑπὸ πάντων ἑωραμένων. Νῆ Δία, ἀλλὰ καλὸν μὴ ποιεῖν τὴν ἔχθραν αἰώνιον. Οὐκ οὖν μετὰ τὴν τῶν ἡδικηκότων κόλασιν, εἰν ὑμῖν δοκῇ, προσηκόντως διαλύσεσθε τὴν ἔχθραν; Οὐ γὰρ δίκαιον, ὅταν μὲν κρατῶσιν, ὡς δούλοις χρῆσθαι τοῖς ἡλωκόσιν· ὅταν δὲ κρατηθῶσιν, ὡς οὐδὲν ἡδικηκότας συγγνώμης τυγχάνειν. Καὶ τοῦ μὲν δοῦναι δίκην, ὣν ἔπραξαν, ἀφεθήσονται, λόγῳ δ' εὐσχήμονι, καθ' ὃν ἂν χρόνον αὐτοῖς συμφέρῃ,

τῆς φιλίας μνημονεύουσιν. "Εν γάρ, ὅτι τοῦτο
 πράξαντες, σὺν πολλοῖς ἄλλοις καὶ τοὺς Μακεδαι-
 μονίους ἀδικήσετε, ὑμῶν χάριν κ' ἔχει τὸν πόλεμον
 ἐπανηρημένους, καὶ ἐνταῦθα συμμαχίαν ἀποστεί-
 λαντας. Ἐξῆν γάρ αὐτοῖς ἀγαπητῶς ἄγειν εἰρήνην,
 καὶ περιορᾶν τὴν Σικελίαν πορθουμένην. Διόπερ
 εἰάν τοὺς αἰχμαλώτους ἀφέντες, φιλίαν συνάπτησθε,
 προδότηι φανήσεσθε τῶν συμμαχησάντων, καὶ τοὺς
 κοινούς ἐχθροὺς δυνάμενοι ταπεινῶσαι, τοσούτους
 στρατιώτας ἀποδόντες, πάλιν ἰσχυροὺς κατασκευά-
 σετε. Οὐ γάρ ποτ' ἔγωγε πιστεύσαιμι, ὥς Ἀθηναῖοι
 τηλικαύτην ἔχθραν ἐπανηρημένοι, βεβυῖαν φυλά-
 ξουσι τὴν φιλίαν, ἀλλ' ἀσθενεῖς μὲν ὄντες, ὑποκρι-
 θήσονται τὴν εὐνοίαν, ἀνταλαμβάνοντες δ' αὐτοὺς, τὴν
 ἀρχαίαν προαίρεσιν εἰς τέλος ἄξουσιν. Ἐγὼ μὲν
 οὖν, ὃ Ζεῦ καὶ πάντες οἱ θεοί, μαρτύρομαι πάν-
 τας ὑμῖς, μὴ σῶζειν τοὺς πολεμίους, μὴ ἐγκατα-
 λιπεῖν τοὺς συμμαχοὺς, μὴ πάλιν ἕτερον ἐπάγειν τῇ
 πατρίδι κίνδυνον. Ὅτις δέ, ὦ ἄνδρες Συρακού-
 σιοι, τούτους ἀφέντες, εἰάν ἀποβῇ τι δυσχερές, οὐδ'
 ἀπολογίαν ἑαυτοῖς εὐσχήμονα καταλείψετε."

(C. 33.) Movit haec ratio Syracusanos. Hostium duces truci-
 dant, reliquos in carcerem detradunt, eosque solos, qui literis erant
 exculiti, poena eximunt. Finito bello, Diocles remp. Syracusanorum
 constituit [cfr. c. 35.], rigulaeque severitatis, qua novas vo-
 luit leges servari, exemplum in semet ipse edens, gladio sese
 transfixit.

33. Ταῦτα διαλεχθέντος τοῦ Λάκωνος, μετέ-
 πεσε τὸ πλῆθος, καὶ τὴν Διοκλέους γνώμην ἐκύρω-
 σε. Διόπερ οἱ μὲν στρατηγοὶ παραχρῆμα ἀνηρέθη-
 σαν, καὶ οἱ σύμμαχοι· οἱ δ' Ἀθηναῖοι παρεδόθη-

σαν εἰς τὰς λατομίας, ὧν ὕστερον οἱ μὲν ἐπὶ πλείον παιδείας μετεσχηκότες, ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἐξαρπαγέντες διεσώθησαν· οἱ δὲ λοιποὶ σχεδὸν ἅπαντες ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ κακούμενοι, τὸν βίον οἰκτρῶς κατέστρεψαν. Μετὰ δὲ τὴν κατάλυσιν τοῦ πολέμου, Διοκλῆς ἀνέγραψε τοῖς Συρακουσίοις τοὺς νόμους, καὶ συνέβη παρὰδοξον περὶ τὸν ἄνδρα τοῦτον γενέσθαι περιπέτειαν. Ἀπαραίτητος γὰρ ἐν τοῖς ἐπιτιμίοις γενόμενος, καὶ σκληρῶς κολάζων τοὺς ἐξαμαρτιάνοντις, ἔγραψεν ἐν τοῖς νόμοις, εἴαν τις ὄπλον ἔχων εἰς τὴν ἀγορὰν παραγένηται, θάνατον εἶναι πρόστιμον, οὔτε ἀγροῖς δοῦς οὔτε ἄλλῃ τινὲ περιστάσει συγγνώμην. Προςαγγελθέντων δὲ πολεμίων ἐπὶ τῆς χώρας, ἐξεπορεύετο ξίφος ἔχων· αἰφνιδίου δὲ στάσεως καὶ ταραχῆς κατὰ τὴν ἀγορὰν γενομένης, ἀγνοήσας μετὰ τοῦ ξίφους παρῆν εἰς τὴν ἀγορὰν. Τῶν δὲ ἰδιωτῶν τινὸς κατανοήσαντος, καὶ εἰπόντος, ὅτι τοὺς ἰδίους αὐτὸς καταλύει νόμους, ἀνεβόησε, Μὰ Δία οὔμενον, ἀλλὰ κυρίους ποιήσω· καὶ σπασάμενος τὸ ξίφος, ἑαυτὸν ἀπέκτεινε. Ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν.

(C. 34.) Olymp. XCII, 1. a. C. 410. Arch. Callia, Tribb. militum c. p. P. Cornelio Cosso, C. Valerio Potito, Quinctio Cincinnato, N. Fab. Vibulano, post tantas in Sicilia clades, resp. Atheniensium a sociis multis deseritur, abrogatoque populi imperio, CCCC viris regunda traditur. Mox classis eorum, recens coacta, ad Oropum superatur a Lacedaemoniis, quibus insuper Syracusani nova, duce Hermocrate, auxilia praedaeque partem mittunt.

34. Ἐπ' ἀρχοντος δ' Ἀθήνησι Καλλίου, Ῥωμαῖοι μὲν ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλιάρχους κατέστησαν τέτταρας, Πόπλιον Κορνήλιον, Γυῖον Φάβιον,

Ὀλυμπίαις δ' ἤχθη παρ' Ἰλλείοις δευτέρα πρὸς ταῖς ἐννεήκοντα, καὶ ἦν ἐνίκα στάδιον Ἰξάινετος Ἀκραγαντῖνος. Ἐπὶ δὲ τούτων, Ἀθηναίων περὶ Σικελίαν ἐπταικότων, συνέβη τὴν ἡγεμονίαν αὐτῶν καταφρονηθῆναι. Εὐθύς γάρ Χῖοι καὶ Σάμιοι καὶ Βυζιάντιοι καὶ πολλοὶ τῶν συμμάχων ἀπέστησαν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους. Διόπερ ὁ δῆμος ἀθυμῆσας, ἐξεχώρησεν ἐκουσίως τῆς δημοκρατίας· ἐλόμενος δὲ ἄνδρας τετρακοσίους, τούτοις τὴν διοίκησιν ἐπέτρεψε τῶν κοινῶν. Οἱ δὲ τῆς ὀλιγαρχίας προεσιτῶτες, ναυπηγησάμενοι πλείους τριήρεις, ἀπέστειλαν τεσσαράκοντα, καὶ δύο στρατηγούς. Οὗτοι δὲ στασιάζοντες πρὸς ἀλλήλους, εἰς Ὠρωπὸν ἐξέπλευσαν· ἐκεῖ γὰρ ὥρμουν αἱ τῶν πολεμίων τριήρεις. Γενομένης οὖν ναυμαχίας, ἐνίκων οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ σκαφῶν εἴκοσι καὶ δυοῖν ἐκυρίευσαν. Συρακούσιοι δὲ καταλελυκότες τὸν πρὸς Ἀθηναίους πόλεμον, τοὺς μὲν Λακεδαιμονίους συμμαχήσαντας, ὧν ἦρχε Ἰῦλιππος, ἐτίμησαν τοῖς ἐκ τοῦ πολέμου λαφύροις, συναπέστειλαν δ' αὐτοῖς εἰς Λακεδαίμονα συμμαχίαν, εἰς τὸν πρὸς Ἀθηναίους πόλεμον, τριάκοντα καὶ πέντε τριήρεις, ὧν ἦρχεν Ἐρμοκράτης ὁ πρωτεύων τῶν πολιτῶν. Αὐτοὶ δὲ τὰς ἐκ τοῦ πολέμου γενομένης ὠφελείας ἀθροίσαντες, τοὺς μὲν ναοὺς ἀναθήμασι καὶ σκύλοις ἐκόσμησαν, τῶν δὲ στρατιωτῶν τοὺς ἀριστεύσαντας ταῖς προσηκούσαις δωρεαῖς ἐτίμησαν.

(C. 35.) Diocles igitur [ad quem inepte h. l. Noster redit; cfr. c. 33.] quum sorte esset in iis electus, qui reip. praesent; prae caeteris ita eminuit; ut et leges, communi omnium opera scriptae, ab ipso Diocleae nuncuparentur, et vivo ingens admiratio, mortuoque heroici honores et templum contingeret, Dionysio posthac destructum. Diu istae leges, expositae deinde a Cephialo et Polydoro, valuerunt in Sicilia, donec omnes Siculi fierent cives Romani. Et spirarunt illae, concise scriptae, acre impietatis odium, et cum iustitiae studio eximiam rerum civilium peritiam.

35. Μετὰ δὲ ταῦτα τῶν δημαγωγῶν ὁ πλεῖστα παρ' αὐτοῖς ἰσχύσας Διοκλῆς, ἔπεισε τὸν δῆμον μεταστῆσαι τὴν πολιτείαν εἰς τὸ κλήρω τὰς ἀρχὰς διοικεῖσθαι, ἐλεῖσθαι δὲ καὶ νομοθέτας εἰς τὸ τὴν πολιτείαν διατάξαι, καὶ νόμους καινοὺς ἰδίᾳ συγγράψαι. Διόπερ οἱ Συρακούσιοι τοὺς φρονήσει διαφέροντας τῶν πολιτῶν εἵλοντο νομοθέτας, ὧν ἦν ἐπιφανέστατος Διοκλῆς. Τουσούτῳ γὰρ τῶν ἄλλων διήνεγκε συνέσει καὶ δόξῃ, ὥστε τῆς νομοθεσίας ὑπὸ πάντων κοινῇ γραφείσης, ὀνομασθῆναι τοὺς νόμους Διοκλέους. Οὐ μόνον δὲ τὸν ἄνδρα τοῦτον ζῶντα ἐθαύμασαν οἱ Συρακούσιοι, ἀλλὰ καὶ τελευτήσαντα τιμαῖς ἡρωϊκαῖς ἐτίμησαν, καὶ νεῶν ὠκοδόμησαν δημοσίᾳ, τὸν ὕστερον ὑπὸ Διονυσίου κατὰ τὴν τειχοποιῶν καθαιρεθέντα. Ἐθαυμάσθη δὲ ὁ ἀνὴρ οὗτος καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις Σικελιώταις. Πολλὰ γοῦν τῶν κατὰ τὴν νῆσον πόλεων χρώμεναι διετέλεσαν τοῖς τούτου νόμοις, μέχρις οὗ πάντες οἱ Σικελιώται τῆς Ῥωμαίων πολιτείας ἠξιώθησαν. Οἱ δ' οὖν Συρακούσιοι κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους κατὰ μὲν Τιμολέοντα νομοθετήσαντος αὐτοῖς Κεφάλου, κατὰ δὲ τὸν Ἰέρωνα τὸν βασιλέα Πολυδώρου, οὐδέτερον αὐτῶν ὠνόμασαν νομοθέτην, ἀλλ'

ἢ ἐξηγητὴν τοῦ νομοθέτου· διὰ τὸ τοὺς νόμους γεγραμμένους ἀρχαίᾳ διαλέκτῳ δοκεῖν εἶναι δυσκατανοήτους. Μεγάλῃς δὲ οὕσης κατὰ τὴν νομοθεσίαν ἀναθεωρήσεως, μισοπόνηρος μὲν φαίνεται, διὰ τὸ πάντων τῶν νομοθετῶν πικρότατα πρόστιμα θεῖναι κατὰ πάντων τῶν ἀδικούντων· δίκαιος δ', ἐκ τοῦ περιττότερον τῶν πρὸ αὐτοῦ κατ' ἀξίαν ἐκίστη τὸ ἐπιτίμιον ὑπάρχει· πραγματικὸς δὲ καὶ πολὺ πειρος, ἐκ τοῦ πᾶν ἔγκλημά τε καὶ πταισµα δημόσιόν τε καὶ ἰδιωτικὸν ἀμφισβητοῦμενον ὁρισμένης ἀξιῶσαι τιμωρίας· ἔστι δὲ καὶ κατὰ τὴν λέξιν σύντομος, καὶ πολλὴν τοῖς ἀναγινώσκουσιν ἀπολιπὼν ἀναθεώρησιν. Ἐμαρτύρησε δ' αὐτοῦ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν σκληρότητα τῆς ψυχῆς ἡ περὶ τὴν τελευτὴν περιπέτεια. Ταῦτα μὲν οὖν ἀκριβέστερον εἰπεῖν προήχθην, διὰ τὸ τοὺς πλείους τῶν συγγραφέων ὀλιγωρότερον περὶ αὐτοῦ διεiléχθαι.

(C. 36.) Senescentibus iam opibus Atheniensium, qui et classem, discordibus praefectis, ad Oropum amiserant, et socios a se plurimos aversos videbant [cfr. c. 34.], cum Lacedaemoniis etiam Darius, Persarum rex, societatem iunxit, et Pharnabazus [immo Tissaphernes, Thucyd. VIII, 45.], regis praefectus, hic stipendium praebuit, classemque auxiliarem mittere constituit.

36. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι πνυθόμενοι τὴν ἐν Σικελίᾳ δύναμιν ἄρδην ἀνηρημένην, βαρέως ἔφερον τὸ πλῆθος τῆς συμφορᾶς, οὐ μὴν ἔληγόν γε διὰ τοῦτο τῆς Λακεδαιμονίων φιλοτιμίας περὶ τῆς ἡγεμονίας, ἀλλὰ ναῦς τε κατεσκευάζον πλείους καὶ χρήματα ἐπορίζοντο φιλονεικοῦντες μέχρι τῆς ἐσχάτης ἐλπίδος ὑπὲρ τῶν πρωτείων. Ἐλόμενοι δὲ τετρακοσίους ἄνδρας, τούτοις ἔδωκαν ἐξουσίαν αὐτοκράτορα διοι-

κεῖν τὰ κατὰ τὸν πόλεμον. Ὑπελάμβανον γὰρ τὴν ὀλιγαρχίαν εὐθιτωτέραν εἶναι τῆς δημοκρατίας ἐν ταῖς τοιαύταις περιστάσεσιν. Οὐ μὲν καὶ τὰ πράγματι γε κατὰ τὴν ἐκείνων ἡκολούθησε κρίσιν, ἀλλὰ πολὺ χεῖρον τὸν πόλεμον διώκησαν. Ἀποστείλαντες γὰρ τεσσαράκοντα ναῦς, συνεξέπεμψαν τοὺς ἀφηγησομένους δύο στρατηγούς, ἄλλοτρίως ἔχοντας πρὸς ἀλλήλους. Τῶν δὲ περὶ τοὺς Ἀθηναίους πραγμάτων τεταπεινωμένων, ὃ μὲν καιρὸς προσεδεῖτο πολλῆς ὁμονοίας, οἱ δὲ στρατηγοὶ πρὸς ἀλλήλους ἐστασίαζον. Καὶ τέλος ἐκπλεύσαντες εἰς Ὠρωπόν, ἀπαράσκευοι πρὸς τοὺς Πελοποννησίους ἐνανυμάχυσαν· κακῶς δὲ καὶ τὴν μάχην ἐνοστησάμενοι, καὶ τὸν κίνδυνον ἀγεννῶς ὑπομείναντες, ἀπέβαλον ναῦς δύο πρὸς ταῖς εἴκοσι, τὰς δὲ λοιπὰς μόγῃς διέσωσαν εἰς Ἐρετρίαν. Τούτων δὲ πραχθέντων, οἱ σύμμαχοι τῶν Ἀθηναίων, διὰ τε τὰς περὶ Σικελίαν ἀτυχίας καὶ διὰ τὰς τῶν ἡγεμόνων καχεξίας, μεθίσταντο πρὸς Λακεδαιμονίους. Συμμάχου δ' ὄντος τοῖς Λακεδαιμονίοις Λαρείου τοῦ Περσῶν βασιλέως, Φαρνάβαζος ὃ τῶν ἐπὶ Θαλάττης τόπων ἔχων τὴν στρατηγίαν, ἐχορήγει χρήματα τοῖς Λακεδαιμονίοις· μετεπέμψατο δὲ καὶ τὰς ἐκ Φοινίκης τριήρεις τριακοσίας, διαλογιζόμενος ἀποστεῖλαι τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐπὶ τὴν Βοιωτίαν.

(C. 37.) His tantis calamitatibus quum iam succumbere viderentur Athenienses; Alcibiades, patriae quam pacis cupidior, delictatus Pharnabazum, ne Lacedaemoniis iusto ampliora auxilia conciliaret, amicum a proposito deteruit. Qua re ille et gratiam suorum et redeundi veniam consequutus est.

37. Τοιούτων δ' ἐλαττωμάτων τοῖς Ἀθηναίοις

εἰς ἓνα καιρὸν προςδραμόντων, ἅπαντες καταλει-
 σθαι τὸν πόλεμον διειλήφεισαν· οὐκέτι γὰρ τοὺς
 Ἀθηναίους οὐδὲ τὸν ἐλάχιστον χρόνον οὐδεὶς ἤλπιζε
 τοιαῦτα ὑποστήσεσθαι. Οὐ μὴν τὰ πράγματά γε τῇ
 τῶν πολλῶν ὑπολήψει τέλος ἔσχεν ἀκόλουθον, ἀλλ'
 εἰς τοῦναντίον πάντα, διὰ τὰς τῶν διαπολεμούντων
 ὑπεροχάς, μεταπσεῖν συνέβη, διὰ τοιαύτας αἰτίας.
 Ἀλκιβιάδης φρυγῆς ὢν ἐξ Ἀθηναίων, συνεπολέμησε
 χρόνον τινα τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ μεγάλας ἐν
 τῷ πολέμῳ χρείας παρέσχετο. Ἦν γὰρ καὶ λόγῳ
 δυνατώτατος, καὶ τόλμῃ πολὺ προέχων τῶν πολι-
 τῶν, ἐν δ' εὐγενείᾳ καὶ πλούτῳ πρῶτος Ἀθηναίων.
 Οὗτος οὖν ἐπιθυμῶν τῆς εἰς τὴν πατρίδα τυχεῖν
 καθόδου, πάντα ἐμηχανᾶτο πρὸς τὸ τοῖς Ἀθηναίοις
 προῖξαι τι τῶν χρησίμων, καὶ μάλιστα ἐν οἷς και-
 ροῖς ἐδόκουν τοῖς ὅλοις ἐλαττοῦσθαι. Ἐχων οὖν φι-
 λίαν πρὸς Φαρνάβαζον τὸν Λαρείου σατραπὴν, καὶ
 θεωρῶν αὐτὸν μέλλοντα τριακοσίας ταῦς ἀποστέλ-
 λειν τοῖς Λακεδαιμονίοις εἰς συμμαχίαν, ἔπεισεν
 ἀποστήναι τῆς πράξεως· ἐδίδασκε γὰρ ὥς οὐ συμ-
 φέρει τῷ βασιλεῖ, τοὺς Λακεδαιμονίους ποιεῖν ἄγαν
 ἰσχυροὺς· οὐ γὰρ συνοίσειν Πέρσαις· κρεῖττον οὖν
 εἶναι περιορᾶν τοὺς διαπολεμοῦντας ἴσους ὄντας,
 ὅπως πρὸς ἀλλήλους ὥς πλεῖστον χρόνον διαφέρων-
 ται. Ὅθεν ὁ Φαρνάβαζος, διαλαβὼν εὖ λέγειν τὸν
 Ἀλκιβιάδην, πάλιν τὸν στόλον ἀπέστειλεν εἰς Φοι-
 νικήν. Τότε μὲν οὖν τηλικαύτην τῶν Λακεδαιμο-
 νίων συμμαχίαν πικρεῖλετο· μετὰ δέ τινα χρόνον
 τυχὼν τῆς καθόδου, καὶ δυναίμεως ἡγησάμενος,

πολλαῖς μὲν μάχαις ἐνίκησε τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ τελέως τὰ τῶν Ἀθηναίων πράγματα πεσόντια πάλιν ἤγειρεν. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἐν τοῖς οἰκείοις χρόνοις ἀκριβέστερον ἐροῦμεν, ἵνα μὴ παραφύσιν προλαμβάνοιμεν τῇ γραφῇ τοὺς καιροὺς.

(C. 38.) Olymp. XCII, 2 a. C. 409. Arch. Theopompo, Tribb. mil. c. p. Tib. Postumio, C. Cornelio, C. Valerio et Caesone Fabio, in rep. Attica democratica ratio restituitur e sententia Theramennis, qui et alia in patriae commodum prudenter instituit, et Alcibiadis revocandi auctor exstitit. Thrasyllus et Thrasybulus novo apparatu classem apud Samum instruunt et augment. Laecedaemoniorum copiis praest Mindarus. Is quum Pharnabazi auxiliares ad Miletum frustra exspectasset; adornatis navibus, quas e Peloponneso aliisque sociis habebat, missoque ad comprimendam seditionem Rhodum Dorico, in Hellespontum traiecit. Classe eius ad Chium delata, Athenienses Lesbum mittunt ad triremes a viis petendas.

38. Τοῦ γὰρ ἐνιαυσιαίου χρόνου διεληλυθότος, Ἀθήνησι μὲν ἦρχε Θεόπομπος, Ῥωμαῖοι δὲ ἀντὶ τῶν ὑπάτων τέσσαρας χιλιάρχους κατέστησαν, Τιβέριον Ποστούμιον καὶ Γαῖον Κορνήλιον, πρὸς δὲ τούτοις, Γαῖον Οὐαλέριον καὶ Καίσωνα Φάβιον. Περὶ δὲ τούτους τοὺς χρόνους Ἀθηναῖοι τὴν ἐκ τῶν τετρακοσίων ὀλιγαρχίαν κατέλυσαν, καὶ τὸ σύστημα τῆς πολιτείας ἐκ τῶν πολιτῶν συνεστήσαντο. Τούτων δὲ πάντων ἦν εἰσηγητὴς Θηραμένης, ἀνὴρ καὶ τῷ βίῳ κόσμιος, καὶ τῇ φρονήσει δοκῶν διαφέρειν τῶν ἄλλων. Καὶ γὰρ τὸν Ἀλκιβιάδην οὗτος μόνος συνεβούλευσε κατὰγειν, δι' ὃν πάλιν ἑαυτοὺς ἀνέλαβον· καὶ πολλῶν ἄλλων εἰσηγητὴς γενόμενος ἐπ' ἀγαθῷ τῆς πατρίδος, οὐ μετρίως ἀποδοχῆς ἐτύγχανεν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν μικρὸν ὕστερον ἐγενήθη. Εἰς δὲ τὸν πόλεμον Ἀθηναῖοι μὲν στρατηγοὺς κα-

τέστησαν Θριάλλον καὶ Θρασύβουλον, οἳ τὸν στό-
 λον εἰς Σάμον ἀθροίσαντες, ἐγύμναζον τοὺς στρα-
 τιώτας εἰς ναυμαχίαν, καὶ ἡμίζαν ἀναπείρους ποιοῦ-
 μενοι. Μίνδαρος δὲ ὁ τῶν Λακεδαιμονίων ναύαρ-
 γος χρόνον μὲν τινα περὶ τὴν Μίλητον διέτριβε,
 προςδοκῶν τὴν παρὰ Φαρναβάζου βοήθειαν· (τρια-
 κοσίας γὰρ τριήρεις ἀκούων ἐκ Φοινίκης καταπε-
 πλεκέναι, μετέωρος ἦν ταῖς ἐλπίσι, νομίζων τηλι-
 κούτῳ στόλῳ κατακλύσειν τὴν Ἀθηναίων ἡγεμονίαν)
 μετ' ὀλίγον δὲ πυθόμενός τινων, ὅτι πεισθεὶς Ἀλ-
 κιβιάδῃ, πάλιν ἀπέστειλε τὸν στόλον εἰς Φοινίκην,
 τὰς μὲν παρὰ Φαρναβάζου ἐλπίδας ἀπέγνω, αὐτὸς
 δὲ καταρτίσας τὰς τε ἐκ Πελοποννήσου ναῦς καὶ
 τὰς παρὰ τῶν ἔξωθεν συμμάχων, Λωριέα μὲν μετὰ
 τριῶν καὶ δέκα νεῶν ἀπέστειλεν εἰς Ῥόδον, πυρθα-
 νόμενος ἐπὶ νεωτερισμῷ τινὰς συνίστασθαι τῶν
 Ῥοδίων· (προςφάτως γὰρ τοῖς Λακεδαιμονίοις
 τινὲς τῶν ἀπὸ τῆς Ἰταλίας Ἑλλήνων ἀπεστάλκει-
 σαν εἰς συμμαχίαν τὰς προειρημένους ναῦς·) αὐ-
 τὸς δὲ τὰς ἄλλας πάσας ἀναλαβὼν, οὕσας ὄγδοή-
 κοντι καὶ τρεῖς, ἀπῆρεν εἰς Ἑλλήσποντον, διὰ τὸ
 πυρθάνεσθαι τὸν τῶν Ἀθηναίων στόλον ἐν Σάμῳ
 διατρίβειν. Καθ' ὃν δὴ χρόνον οἱ τῶν Ἀθηναίων
 στρατηγοὶ θεωροῦντες παραπλέοντας, ἀνέχθησαν ἐπ'
 αὐτοὺς μετὰ νεῶν ἑξήκοντα. Τῶν δὲ Λακεδαιμονίων
 κατενεχθέντων εἰς Χίον, ἔδοξε τοῖς τῶν Ἀθηναίων
 στρατηγοῖς προςπλεῦσαι τῇ Λέσβῳ, καὶ κεῖ παρὰ τῶν
 συμμάχων ἀθροῖσθαι τριήρεις, ὥπως μὴ συμβαίῃη
 τοὺς πολεμίους ὑπερέχειν τῷ πλήθει τῶν νεῶν.

(C. 39. 40.) Quas ne praestolati quidem, quum Mindari copias ad Sigeum profectas audissent, hostes insequuntur. Mox quoniam illae Sigeo iam solverant, Eleuntem delati, ad pugnam se navalem accingunt. Qua inter Sestum et Abydum commissa postquam utrinque ob angustias maris de statione opportuna dimicatum esset, diuque anceps haesisset fortuna, tandem Athenienses, non numero quidem navium, sed rei nauticae peritia superiores, victoriam referunt. Conspirati enim Lacedaemonii auxiliares illorum naves, a sociis transmissas, trepide fugerant, acri insectatione oppressi. Trasybulus tropaeum erigit in promontorio, ubi Cynossema est, redactisque paulo post ad obsequium Cyzicenis, Sestum revertitur.

39. Οὔτοι μὲν οὖν περὶ ταῦτα διέτριβον. Μίνδαρος δ' ὁ τῶν Λακεδαιμονίων ναύαρχος νυκτὸς μετὰ τοῦ στόλου παντὸς ἐκπλεύσας, εἰς Ἑλλήσποντον ἐκομίζετο κατὰ σπουδὴν, καὶ δευτεραῖος εἰς Σίγειον κατέπλευσεν. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι πυθόμενοι τὸν παράπλουν, οὐκ ἀνέμειναν ὑπάσας τὰς παρὰ τῶν συμμάχων τριήρεις, τριῶν δὲ μόνον προσγενομένων αὐτοῖς ἐδίωκον τοὺς Λακεδαιμονίους. Ἐπεὶ δ' ἦλθον εἰς Σίγειον, εὗρον τὸν μὲν στόλον ἐκπεπλευκότα, τρεῖς δὲ μόνον ναῦς ὑπολειμμένας, ὧν εὐθέως ἐκυρίευσαν· καὶ μετὰ ταῦτα εἰς Ἑλεοῦντα καταπλεύσαντες, τὰ περὶ τὴν ναυμαχίαν παρεσκευάζοντο. Λακεδαιμόνιοι δὲ θεωροῦντες τοὺς πολεμίους τὰ πρὸς τὴν μάχην ἐτοιμαζομένους, καὶ αὐτοὶ πένθ' ἡμέρας ἀνάπειραν ποιοῦμενοι, καὶ γυμνάσαντες τοὺς ἐρέτας, ἐξέταξαν τὸν στόλον εἰς ναυμαχίαν, ὄντια νεῶν δυοῖν ἐλάττω τῶν ἐννενήκοντα. Οὔτοι μὲν οὖν ἐκ τοῦ πρὸς τὴν Ἀσίαν μέρους ἔστησαν τὰς ναῦς· οἱ δ' Ἀθηναῖοι τὸ πρὸς τὴν Εὐρώπην ἔχοντες ἀντανήγοντο, τῷ μὲν πλήθει λειπόμενοι, ταῖς δ' ἐμπειρίαις ὑπερέχοντες. Λακεδαιμόνιοι μὲν οὖν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρατος ἔταξαν τοὺς Συρακουσίους, ὧν

Ἐρμοκράτης ἀφηγεῖτο· τὸ δ' εὐώνυμον αὐτοῖς συνεπλήρουν Πελοποννήσιοι, Μινδάρου τὴν ἡγεμονίαν ἔχοντας. Τῶν δ' Ἀθηναίων ἐπὶ τὸ μὲν δεξιὸν ἐτάχθη Θρασύβουλος, ἐπὶ δὲ τὸ εὐώνυμον Θράσυλλος. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἔσπενδον ἀμφοτέρωφι φιλοτιμούμενοι περὶ τοῦ τόπου, ὅπως μὴ τὸν ῥοῦν ἔχωσιν ἐναντίον. Διὸ καὶ πολὺν χρόνον ἀλλήλους περιέπλεον, διακλείοντες τὰ στενά, καὶ περὶ τῆς σιάσεως τοπομαχοῦντες· μετὰ γὰρ Ἀβύδου καὶ Σηστοῦ τῆς ναυμαχίας γινομένης, συνέβαινε τὸν ῥοῦν οὐ μετρίως ἐμποδίζειν ἐν στενοῖς τόποις. Οὐ μὴν ἀλλ' οἱ τῶν Ἀθηναίων κυβερνήται πολὺ ταῖς ἐμπειρίαις προίχοντες, πολλὰ πρὸς τὴν νίκην συνεβύλοντο.

40. Τῶν γὰρ Πελοποννησίων ὑπερεχόντων τῷ πλήθει τῶν νεῶν καὶ ταῖς τῶν ἐπιβατῶν ἀρεταῖς, ἡ τέχνη τῶν κυβερνητῶν ἄχρηστον τὴν ὑπεροχὴν τῶν ἐναντίων ἐποίει. Ὅποτε γὰρ οἱ Πελοποννήσιοι κατὰ σπουδὴν ἀθρόαις ταῖς ναυσὶν εἰς ἐμβολὴν ἐπιφέροντο, τὰς ἑαυτῶν οὕτω φιλοτέχνως καθίστανον, ὥστε τοῦ μὲν ἄλλου μέρους αὐτὰς μὴ δύνασθαι θίγειν, τοῖς δὲ σιόμασι τῶν ἐμβόλων μόνοις ἀναγκάζεσθαι συμβιάλλειν. Διόπερ ὁ Μίνδαρος ὁρῶν ἄπρακτον οὕσαν τὴν ἐκ τῶν ἐμβολῶν βίαν, κατ' ὀλίγας καὶ κατὰ μίαν ἐκέλευσε συμπλέκεσθαι. Οὐ μὴν οὐδ' ἐνταῦθα τὴν τῶν κυβερνητῶν τέχνην ἄπρακτον εἶναι σπερμαίνειν, ἀλλ' εὐφυῶς ἐκκλίνοντες τὰς τῶν νεῶν ἐπιφερομένας ἐμβολὰς πλαγίαις ἐνέσειον, καὶ πολλὰς κατειτίτρωσκον. Φιλοτιμίαις

δ' ἐμπεσοῦσης εἰς ἀμφοτέρους, οὐ μόνον ταῖς ἐμ-
 βολαῖς διεκινδύνεον, ἀλλὰ συμπλεκόμενοι τοῖς
 ἐπιβιάταις διηγωνίζοντο. Πολλὰ δ' ὑπὸ τῆς τοῦ
 ῥοῦ βίας διακωλύμενοι πρίκτειν, ἐφ' ἱκανὸν
 χρόνον διεκινδύνεον, οὐδετέρων δυναμένων τυ-
 χεῖν τῆς νίκης. Ἰσορρόπου δὲ τῆς μάχης οὔσης,
 ἐπεφάνησαν ὑπὲρ τινος ἄκρας ναῦς εἰκοσιπέντε,
 παρὶ τῶν συμμίσχων ἀπεσταλμέναί τοις Ἀθη-
 ναίοις. Φοβηθέντες δὲ οἱ Πελοποννήσιοι, πρὸς
 τὴν Ἀβυδὸν ἔφυγον, ἐξαπτομένων τῶν Ἀθηναίων,
 καὶ φιλοτιμότερον διωξάντων. Τῆς δὲ ναυμα-
 χίας τοιοῦτον τέλος λαβούσης, Ἀθηναῖοι ναῦς ἔλα-
 βον ὅκτω μὲν Χίων, πέντε δὲ Κορινθίων, Ἀμ-
 βρακιωτῶν δὲ δύο, Συρακουσίων δὲ καὶ Παλλη-
 ναίων καὶ Λευκαδίων μίαν ἐξ ἐκάστων· αὐτοὶ
 δὲ πέντε ναῦς ἀπέβαλον, ἃς πάσας βυθισθῆ-
 ναι συνέβη. Μετὰ δὲ ταῦθ' οἱ περὶ τὸν Θρασύ-
 βουλον ἔστησαν τρόπαιον ἐπὶ τῆς ἄκρας, οὗ τὸ
 τῆς Ἑκάβης ἐστὶ μνημεῖον, καὶ τοὺς ἀπαγγελοῦν-
 τας τὴν νίκην εἰς Ἀθήνας ἔπεμψαν· αὐτοὶ δὲ με-
 τὰ παντὸς τοῦ στόλου τὸν πλοῦν ἐπὶ Κύζικον ἐποι-
 ῆσαντο. Αὕτη γὰρ πρὸ τῆς ναυμαχίας ἦν ἀφε-
 στηκυῖα πρὸς Φαρνάβαζον τὸν Δαρείου στρατηγὸν
 καὶ Κλέαρχον τὸν Λακεδαιμονίων ἡγεμόνα. Εὐ-
 ρόνητες δ' αὐτὴν ἀτείχιστον, ῥηδίως τῆς ἐπιβολῆς
 ἐκράτησαν, καὶ χρήματα προξάμενοι τοὺς Κυζι-
 κηροὺς, ἀπέπλευσαν εἰς Σηστόν.

(C. 41.) Interca Mindarns, resectia in Abydo navibus, ut novaa adduceret, Epiclem in Euboeam misit. Qui celeri illuc cursu transvectus, tanta subito obruitur tempestate, ut tota classia ad interneccionem veniret. Cladem testatur monumentum, in templo ad Coroneam conspicuum cum epigrapha. Hoc igitur tempore [immo iam ante illud proclium navale, Thucyd. VIII, 81. 97.] Alcibiadea, ad eos, qui in Samo subsistebant, cum navibus traiciens, quum fortunae auae inclementiam supplex deploravisset, (C. 42.) adhortante Theramene [cfr. c. 38.] in patriam receptus, militaris imperii partem recuperavit. Quo facto plures sibi naves adiungens, ab Halicarnassensibus magnam pecuniae vim extorquet, et insulam Copopulatus, Samum redit; ubi praeda ingenti distribuenda omnium sibi animus obstringit. Sub idem tempus Antandrii, electo Persacum praecidio, libertatem vindicant ope Lacedaemoniorum.—Adiicitur notitia de Thucydide, in his finiente historiam, Xeoophonte ac Theopompo, illum excipientibus. Continuumtum inter Romanos et Aequos bellum, Bolarumque expugnatio obiter commemorantur.

41. Μίνδαρος δ' ὁ τῶν Λακεδαιμονίων ναύαρχος ἀπὸ τῆς ἡτις φυγῶν εἰς Ἀβυδον, τὰς τε πεπονηκυίας ναῦς ἐπεσκεύασε, καὶ πρὸς τὰς ἐν Εὐβοίᾳ τριήρεις ἀπέστειλεν Ἐπικλέα τὸν Σπαρτιάτην, προστάξας ἄγειν τὴν ταχίστην. Ὃς ἐπεὶ κατέπλευσεν εἰς Εὐβοίαν, ἀθροίσας τὰς ναῦς οὖσας πεντήκοντα, κατὰ σπουδὴν ἀνήχθη· καὶ κατὰ τὸν Ἀθῶ γενόμενων τῶν τριήρων, ἐπεγενήθη χειμὼν τηλικοῦτος, ὥστε τὰς μὲν ναῦς ὑπιάσας ἀπολέσθαι, τῶν δὲ ἀνδρῶν δώδεκα μόνους διασωθῆναι. Δηλοῖ δὲ τὸ περὶ τούτων ἀνάθημα, κείμενον ἐν τῷ περὶ Κορώνειαν γεῶ, καθάπερ φησὶν Ἐφορος, τὴν ἐπιγραφὴν ἔχον ταύτην,

Οἷδ' ἀπὸ πεντήκοντα νεῶν θάνατον προφυγόντες,

Πρὸς σκοπέλοισιν Ἀθῶ σώματα γῇ πέλασαν,

Δώδεκα· τοὺς δ' ἄλλους ὅλεσεν μέγα λαΐτμα θαλάσσης,

Νῆάς τε στυγεροῖς πνεύμασι χρησαμένας.

Περὶ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν Ἀλκιβιάδης ἔχων τριςκαίδεκα τριήρεις κατέπλευσε πρὸς τοὺς ἐν Σάμῳ διατρίβοντας, οἳ πάλαι προακηκοδίες ἦσαν, ὅτι πεπικῶς εἶη τὸν Φαρνάβαζον μηκέτι ταῖς τριακοσίαις ναυσὶ βοηθεῖν τοῖς Λακεδαιμονίοις. φιλοφρόνως δ' αὐτὸν ἀποδεξαμένων τῶν ἐν τῇ Σάμῳ, διελέγετο πρὸς αὐτοὺς περὶ τῆς καθόδου, πολλὰ κατεπαγγελλόμενος χρήσιμος ἔσεσθαι τῇ πατρίδι· ὁμοίως καὶ τὰ καθ' ἑαυτὸν ἀπολογησάμενος, καὶ πολλὰ τὴν ἑαυτοῦ δακρύσας τύχην, ὅτι τὴν ἰδίαν ἀρετὴν ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν ἠνάγκασται κατὰ τῆς πατρίδος ἐνδείξασθαι.

42. Τῶν δὲ στρατιωτῶν ἁσμένως τοὺς λόγους προσδεξαμένων, καὶ περὶ τούτων διαπεμψαμένων εἰς Ἀθήνας, ἔδοξε τῷ δήμῳ τὸν ἄνδρα τῶν ἐγκλημάτων ἀπολῦσαι, καὶ μεταδοῦναι τῆς στρατηγίας. Θεωροῦντες γὰρ αὐτοῦ τὸ πρακτικὸν τῆς τόλμης, καὶ τὴν παρὰ τοῖς Ἕλλησι δόξαν, ὑπελάμβανον, (ὅπερ ἦν εἰκός,) οὐ μικρὰν ὄπην τοῖς σφετέροις ἔσεσθαι πράγμασι, τούτου πρωςγενομένου. Καὶ γὰρ ὁ τῆς πολιτείας ἀφηγούμενος τότε Θηραμένης, ἀνὴρ, εἰ καὶ τις ἄλλος, δόξας εἶναι συνετός, τῷ δήμῳ συνεβούλευσε κατάγειν τὸν Ἀλκιβιάδην. Τούτων δ' ἀπαγγελθέντων εἰς Σάμον, Ἀλκιβιάδης πρὸς αἰς εἶχεν ἰδίαις ναυσὶ τριςκαίδεκα, ἐννέα προσέλαβε, καὶ μετὰ τούτων ἐκπλεύσας εἰς Ἀλικαρνασσύν, παρὰ τῆς πόλεως εἰσεπράξατο χρήματα. Μετὰ δὲ ταῦτα τὴν Μεροπίδα πορθήσας, μετὰ πολλῆς λείας ἀνέπλευσεν εἰς Σάμον. Πολλῶν δὲ συναχθέντων λαφύρων,

ταῖς τ' ἐν Σίμῳ στρατιώταις καὶ τοῖς μεθ' ἑαυτοῦ διελόμενος τὰς ὠφελείας, ταχὺ τοὺς εὐ παθόντας εὖνους ἑαυτῇ κατεσκεύασε. Περὶ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον Ἀντάνδριοι φρουρὰν ἔχοντες, μετεπέμψαντο παρὰ Λακεδαιμονίων στρατιώτας, μεθ' ὧν ἐκβαλόντες τὴν φυλακὴν, ἐλευθέραν ᾤκουν τὴν πατρίδα. Οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι περὶ τῆς εἰς Φοινίκην ἀπουτολῆς τῶν τριακουσίων νεῶν ἐγκαλοῦντες τῷ Φαρναβάζῳ, τοῖς Ἀντανδρον οἰκοῦσι συνεμίχθησαν. Τῶν δὲ συγγραφίων Θουκυδίδης μὲν τὴν ἱστορίαν κατέστρεψε, περιλαβὼν χρόνον ἑτῶν εἴκοσι καὶ δυοῖν ἐν βίβλοις ὀκτώ· (τινὲς δὲ διαιροῦσιν εἰς ἑννέα·) Ξενοφῶν δὲ καὶ Θεόπομπος, ἀφ' ὧν ἀπέλιπε Θουκυδίδης, τὴν ἀρχὴν πεποίηνται· καὶ Ξενοφῶν περιέλαβε χρόνον ἑτῶν τεσσαράκοντα καὶ ὀκτώ, Θεόπομπος δὲ τὰς Ἑλληνικὰς πράξεις διελθὼν ἐπ' ἑτῆ ἑπτακαίδεκα, καταλήγει τὴν ἱστορίαν εἰς τὴν περὶ Κρίδον ναυμαχίαν, ἐν βίβλοις δυοκαίδεκα. Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἀσίαν ἐν τούτοις ἦν· Ῥωμαῖοι δὲ πρὸς Αἰῶνας διαπολεμοῦντες ἐνέβαλον αὐτῶν εἰς τὴν χώραν μετὰ πολλῆς δυνάμεως· περιστρατοπεδεύσαντες δὲ πόλιν Βώλας ὀνομαζομένην, ἐξέπολιόρησαν.

(C. 43.) Olymp. XCH, 3. a. C. 408. Arch. Gelaippo, Cass. M. Cornelio et L. Furio, Eggestani in Sicilia de agro cum Selinuntis certant. Primo quidem illis concedunt, metu Syracusiorum, contra quos ipsi societatem cum Atheniensibus coierant; sed mox iniquitatem Selinuntiorum pertaesi, Carthaginienses in auxilium vocant. Committitur res Hannibali, in quo insitum Graecorum odium inflammavit cupiditas, maiorum ingrominiam sua virtute eluendi. Is, per speciem aequitatis, sed discordiae serendae consilio, ad Syracusanos detulit litis arbitrium. Quorum disceptationem etsi adspernabantur Selinuntii; tamen Syracusani et cum his societatem, et cum Carthaginiensibus pacem colere decreverunt.

43. Τῶν δὲ κατὰ τὸν ἑνιαυτὸν τοῦτον πράξεων.

τέλος έχουσῶν, Ἀθήνησι μὲν ἦρχε Γλαύκιππος, ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ κατεστιάθησαν ὕπατοι Μάρκος Κορνήλιος καὶ Λεύκιος Φούριος. Περὶ δὲ τοὺτους τοὺς χρόνους Ἐγεσταῖοι κατὰ τὴν Σικελίαν σύμμαχοι γεγενημένοι τοῖς Ἀθηναίοις κατὰ Συρακουσίων, καταλυθέντος τοῦ πολέμου περιδεεῖς καθεισιτήκεισαν· ἠλπίζον γάρ, (ὅπερ ἦν εἰκός,) τιμωρίαν δώσειν τοῖς Σικελιώταις, ὑπὲρ ὧν εἰς αὐτοὺς ἐξήμαρτον. Τῶν δὲ Σελινουντίων περὶ τῆς ἀμφισβητησίμου χώρας πολεμοῦντων αὐτούς, ἰκονσίως ἐξεχώρουν, εὐλαβούμενοι μὴ διὰ ταύτην τὴν πρόφασιν οἱ Συρακούσιοι συνεπιλάβωνται τοῦ πολέμου τοῖς Σελινουντίοις, καὶ κινδυνεύσωσιν ἄρδην ἀπολέσαι τὴν πατρίδα. Ἐπεὶ δ' οἱ Σελινούντιοι, χωρὶς τῆς ἀμφισβητησίμου, πολλὴν τῆς παρακειμένης ἀπετέμοντο, τηνικαῦθ' οἱ τὴν Ἐγεσταν οἰκοῦντες πρέσβεις ἀπέστειλαν εἰς τὴν Καρχηδόνα, δεόμενοι βοηθῆσαι, καὶ τὴν πόλιν αὐτοῖς ἐγχειρίζοντες. Καταπλευσάντων δὲ τῶν πεμφθέντων, καὶ τῇ γερονσίᾳ τῆς παρὰ τοῦ δήμου δεδομένας ἐντολὰς εἰπόντων, οὐ μετρίως διηπόρησαν οἱ Καρχηδόνιοι. Ἄμα μὲν γὰρ ἐπεθύμουν παραλαβεῖν τὴν πόλιν εὐκαιρον, ἅμα δ' ἐφοβοῦντο τοὺς Συρακουσίους, ἐωρακότες προσφάτως καταπεπολεμημένας τὰς τῶν Ἀθηναίων δυνάμεις. Οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ τοῦ παρ' αὐτοῖς πρωτεύοντος παρακαλοῦντος παραλαβεῖν τὴν πόλιν, τοῖς μὲν πρεσβευταῖς ἀπεκρίθησαν βοηθήσειν, εἰς δὲ τὴν τούτων διοίκησιν, ἣν ἦ χρεῖα πολεμεῖν, κατέστησαν στρατηγὸν τὸν Ἀντίβαν, κατὰ νόμους τότε βασιλεύοντα. Οὗτος δὲ ἦν

υἱοῦνός μὲν τοῦ πρὸς Γέλωνα πολεμήσαντος Ἀμίλ-
 κουν, καὶ πρὸς Ἰμέρα τελευτήσαντος, υἱὸς δὲ Γέσκρι-
 νος, ὃς διὰ τὴν τοῦ πατρὸς ἥτιαν ἐφυγαδεδύθη, καὶ
 κατεβίωσεν ἐν τῇ Σελινοῦντι. Ὁ δ' οὖν Ἀνρίβας,
 ὢν μὲν καὶ φύσει μισέλλην, ὅμως δὲ τὰς τῶν προγό-
 νων ἀτιμίας διορθώσασθαι βουλόμενος, ἔσπευδε δι'
 ἑαυτοῦ τι κατασκευάσαι χρήσιμον τῇ πατρίδι. Θεω-
 ρῶν οὖν τοὺς Σελινουντίους οὐκ ἀρκουμένους τῇ
 παρηχωρήσει τῆς ἀμφισβητησίμου χώρας, πρέσβεις
 ἀπέστειλε μετὰ τῶν Ἑγεσταιῶν πρὸς Συρακουσίους,
 ἐπιτρέπων αὐτοῖς τὴν κρίσιν τούτων· τῷ μὲν λόγῳ
 προσποιούμενος δικαιοπραγεῖν, τῇ δ' ἀληθείᾳ νο-
 μίζων, ἐκ τοῦ μὴ βούλεσθαι τοὺς Σελινουντίους
 διακριθῆναι, μὴ συμμαχήσειν αὐτοῖς τοὺς Συρα-
 κουσίους. Ἀποστείλάντων δὲ καὶ Σελινουντίων πρέ-
 βεις, διακριθῆναι μὲν μὴ βουλομένων, πολλὰ δὲ
 πρὸς τοὺς παρὰ Καρχηδονίων καὶ τῶν Ἑγεσταιῶν
 πρέσβεις ἀντειπόντων, τέλος ἔδοξε τοῖς Συρακουσί-
 οῖς ψηφίσασθαι τηρεῖν πρὸς μὲν Σελινουντίους τὴν
 συμμαχίαν, πρὸς δὲ Καρχηδονίους τὴν εἰρήνην.

(C. 44.) Eggestani itaque Carthaginienses Afrorum auxilia mīt-
 tunt Campanorumque, qui apud Athenienses antea meruerant. At
 Selinuntii, opum vi elati et civium frequentia, contemnere Ege-
 stanos, totamque regionem palantes vastare. Quos ita dispersus Ege-
 stani, ex improviso adorti, levi negotio lundunt. Post hanc cla-
 dem, quum Selinuntii a Syracusanis, Eggestani a Carthaginiensibus
 nova auxilia peterent, novum ingravescit bellum Carthaginiese in
 Sicilia, magno apparatu magnaque vi ab Hannibale gestum.

44. Μετὰ δὲ τὴν ἐπάνοδον τῶν πρεσβευτῶν,
 Καρχηδόνιοι μὲν τοῖς Ἑγεσταιοῖς ἀπέστειλαν Λί-
 βυάς τε πεντακισχιλίους καὶ τῶν Καμπανῶν ὀκτα-
 κοσίους. Οὗτοι δ' ἦσαν ὑπὸ τῶν Χαλκιδέων τυτς

Ἀθηναίοις εἰς τὸν πρὸς Συρακουσίους πόλεμον με-
μισθωμένοι, καὶ μετὰ τὴν ἦταν καταπεπλευκότες,
οὐκ εἶχον τοὺς μισθοδοτήσοντας· οἱ δὲ Καρχηδόνιοι
πᾶσιν ἵππους ἀγοράσαντες, καὶ μισθοὺς ἀξιολόγους
δόντες, εἰς τὴν Ἑγέστιαν κατέστησαν. Οἱ δὲ Σελι-
νούντιοι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους εὐδαιμονοῦντες,
καὶ τῆς πόλεως αὐτοῖς πολυάνδρου οὔσης, κατεφρό-
νουν τῶν Ἑγεσταίων· καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐν τάξει
τὴν ὁμορον χώραν ἐπόρθουν, πολὺ προέχοντες ταῖς
δυνάμεσι, μετὰ δὲ ταῦτα καταφρονήσαντες, κατὰ
πᾶσαν τὴν χώραν ἐσκεδάσθησαν. Οἱ δὲ τῶν Ἑγε-
σταίων στρατηγοὶ παρατηρήσαντες αὐτοὺς, ἐπέθεν-
το μετὰ τῶν Καρχηδονίων καὶ τῶν Καμπανῶν. Ἀ-
προςδοκίτου δὲ τῆς ἐφόδου γενομένης, ῥαδίως ἐτρε-
ψαντο τοὺς Σελινουντίους· καὶ τῶν μὲν στρατιωτῶν
ἀνείλον περὶ χιλίους, τῆς δὲ λείας πάσης ἐκυρίευσαν.
Μετὰ δὲ τὴν μάχην εὐθέως ἀπέστειλαν πρέσβεις, οἱ
μὲν Σελινούντιοι πρὸς Συρακουσίους, οἱ δ' Ἑγε-
σταῖοι πρὸς Καρχηδονίους, περὶ βοηθείας. Ἐκατέ-
ρων δ' ἐπαγγελιασμένων συμμαχήσειν, ὁ μὲν Καρχη-
δονιακὸς πόλεμος ταύτην ἔλαβε τὴν ἀρχήν. Οἱ δὲ
Καρχηδόνιοι προορώμενοι τὸ μέγεθος τοῦ πολέμου,
τὴν ἐπιτροπὴν ἔδωκαν Ἀννίβᾳ τῷ στρατηγῷ περὶ
τοῦ μεγέθους τῆς δυνάμεως, καὶ πάντα προθύμως
ὑπηρετοῦν. Ὁ δὲ Ἀννίβας τότε θέρους ἐκείνου καὶ
τὸν συνάπτοντα χειμῶνα, πολλοὺς μὲν ἐξ Ἰβηρίας
ἐξενολόγησεν, οὐκ ὀλίγους δὲ καὶ τῶν πολιτῶν κατέ-
γραφεν· ἐπῆει δὲ καὶ τὴν Λιβύην, ἐπιλεγόμενος ἐξ
ὑπάρχουσας πόλεως τοὺς κρατίστους, καὶ ναῦς παρεσκευά-

ζετο, διανοούμενος τῆς ἐαρινῆς ὥρας ἐνισταμένης
 διαβιβάζειν τὰς δυνάμεις. Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν
 Σικελίαν ἐν τοῦτοις ἦν.

(C. 45.) In Graccia Doricus, sedatis in Rhodo tumultibus, ad Mindarum tendens, qui iuxta Abydum aubsiatibat, ab Atheniensibus, ad Sestum morantibus, in fugam coniectus est. Confugit Dardanum, non parum illic ab hoste fatigatus. Mindarus, amico ut auxilium ferret, totam Abydo classem eduxit: et Persarum adierant copiae Lacedaemoniis. Acie utrinque digesta, summo cum impetu proclium navale editur.

45. Κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα Δωριεὺς ὁ Ῥόδιος, ναύαρχος ὢν τῶν ἐξ Ἰταλίας τριήρων, ἐπειδὴ κατέστησε τὴν ἐν Ῥόδῳ ταραχὴν, ἐξέπλευσεν ἐφ' Ἑλλήσποντον, σπεύδων συμμίζειν τῷ Μινδάρῳ· οὗτος γὰρ ἐν Ἀβύδῳ διατρίβων, συνῆγε πανταχόθεν τὰς συμμαχοῦσας ναῦς τοῖς Πελοποννησίοις. Ἦδη δὲ τοῦ Δωριέως ὄντος περὶ τὸ Σίγειον τῆς Τρωάδος, οἱ περὶ Σησιῶν ὄντες Ἀθηναῖοι, πυθόμενοι τὸν παράπλουν, ἀνήχθησαν ἐπ' αὐτοὺς πάσαις ταῖς ναυσίν, οὔσαις ἑβδομήκοντα καὶ τέσσαρσιν. Ὁ δὲ Δωριεὺς μέχρι μὲν τινος ἄγνοήσας τὸ γινόμενον, ἔπλει μετέωρος· κατανοήσας δὲ τὸ μέγεθος τοῦ στόλου, κατεπλάγη, καὶ σωτηρίαν ἄλλην οὐδεμίαν ὄρων, κατέφυγεν εἰς Λάρδανον. Ἐκβιβάσας δὲ τοὺς στρατιώτας, καὶ τοὺς φρουροῦντας τὴν πόλιν προσεκόμισε, καὶ τῶν στρατιωτῶν οὓς μὲν ἐπὶ τὰς πρῶρας ἐπέστησεν, οὓς δ' ἐπὶ τῆς γῆς εὐκαίρως ἔταξεν. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι κατὰ πολλὴν σπουδὴν καταπλεύσαντες, ἐνεχείρησαν ἀποσπᾶν τὰς ναῦς, καὶ πανταχόθεν τῷ πλήθει περικυθέντες, κατεπόνουν τοὺς ἐναντίους. Ἄ δὲ πυ-

θόμενος Μίνδαρος ὁ τῶν Πελοποννησίων ναύαρχος,
 εὐθὺς ἐξ Ἀβύδου μετὰ παντὸς ἀνήχθη τοῦ στόλου,
 καὶ κατέπλει πρὸς τὸ Δαρδάνειον μετὰ νεῶν τεσσαί-
 ρων καὶ ὄγδοήκοντα, βοηθήσων τοῖς μετὰ τοῦ Λω-
 ριεύς· συμπαρῆν δὲ καὶ τὸ πεζὸν στράτευμα τοῦ
 Φαρναβάζου, βοηθοῦν τοῖς Λακεδαιμονίοις. Ὡς δ'
 ἐγγὺς ἀλλήλων ἐγενήθησαν οἱ στόλοι, διέταξαν ἄμ-
 φότεροι τὰς τριήρεις εἰς ναυμαχίαν· καὶ Μίνδαρος
 μὲν ἔχων ἑπτὰ πρὸς ταῖς ἐννενήκοντα ναυσίν, ἐπὶ
 μὲν τὸ λαιὸν κέρας ἔταξε Συρακουσίους, τοῦ δεξιοῦ
 δ' αὐτὸς εἶχε τὴν ἡγεμονίαν· τῶν δ' Ἀθηναίων τοῦ
 μὲν δεξιοῦ μέρους Θρασύβουλος ἡγεῖτο, τοῦ δ' ἐτέ-
 ρου Θράσυλλος. Τοῦτον δὲ τὸν τρόπον αὐτῶν ἐξηρ-
 τυμένων, οἱ μὲν ἡγεμόνες αὐτῶν ἦσαν τὸ σύσσημον
 τῆς μάχης, οἱ σαλπικταὶ δὲ ὑφ' ἐνὸς παραγγέλμα-
 τος ἤρξαντο σημαίνειν τὸ πολεμικόν· καὶ τῶν μὲν
 ἐρειτῶν οὐθὲν ἐλλειπόντων προθυμίας, τῶν δὲ κυ-
 βερνητῶν ἐντέχνως τοῖς οἴαξι χρωμένων, καταπλη-
 κτικὸν συνέβαινε γίνεσθαι τὸν ἀγῶνα. Ὅποτε γὰρ
 αἱ τριήρεις εἰς ἐμβολὴν ἐπεφέροντο, τηνικαῦτα οὐ
 κυβερνῆται πρὸς αὐτὴν τοῦ καιροῦ ῥοπὴν ἐπέστρε-
 φον τὰς ναῦς πραγματικῶς, ὥστε τὰς πληγὰς γίγνε-
 σθαι κατ' ἐμβολήν. Οἱ μὲν οὖν ἐπιβάται θεωροῦν-
 τες τὰς ἑαυτῶν ναῦς πλαγίας συνεπιφερομένας ταῖς
 τῶν πολεμίων τριήρεσι, περιδεεῖς ἐγίνοντο, περὶ
 σφῶν ἀγωνιῶντες· ὁπότε δ' οἱ κυβερνῆται ταῖς ἐμ-
 πειρίαις ἐκκρούσειαν τὰς ἐπιφοράς, πάλιν ἐγίνοντο
 περιχαρεῖς καὶ μετέωροι ταῖς ἐλπίσιν.

(C. 46.) Quod quum diu pervicaci utriusque partis contentione anceps esset extractum; Alcibiades, cum viginti triremibus e Sāmo in Hellespontum navigans, Atheniensibus fiduciam, Lacedaemoniis terrorem attulit. His fugientibus instant Athenienses; sed impetum retardavit exorta tempestas. Lacedaemonii, ad litus incolumes elapsi, ad terrestres copias Pharnabazo se recipiunt; qui ut ipsis sese purgaret, praetexens insidias, quas Arabum et Aegyptiorum rex Phoeniciae parabat, fortiter restitit Atheniensibus, (C. 47.) Sestum denique repetentibus, novumque illic erigentibus tropaeum. Mindarus, Abydum reversus, naves refecit, a Lacedaemoniisque auxilia postulat, terrestribus cum Pharnabazo copiis socias Atheniensium in Asia urbes adorturus. Deficit ab Atheniensibus Euboea, faventibus ac tutantibus Boeotia, qui suas ad obstruendum Euripum vires adiungunt. Quod iugens opus quum Theramenes, Atheniensium dux, impedire non posset; insulas hostium interea expoliat, et Parum, exactu tributo, populi imperio reddit.

46. Οὐ μὴν οὐδ' οἱ ἐν τοῖς καταστρώμασιν ἐπιβεβηκότες ἄπρακτον εἶχον τὴν φιλοτιμίαν, ἀλλ' οἱ μὲν ἐκ πολλοῦ διαστήματος ἀφεισηκότες ἐτόξευον κατὰ τὸ συνεχές, καὶ ταχὺ ὁ τόπος ἦν βελῶν πλήρης· οἱ δ' αἰὲν προσιόντες ἐγγυτέρω, τὰς λόγχας ἠκύντιζον, οἱ μὲν ἐπὶ τοὺς ἀμυνομένους ἐπιβιάτας, οἱ δ' ἐπ' αὐτοὺς βαλεῖν φιλοτιμούμενοι τοὺς κυβερνήτας· ὁπότε δὲ συνερείσειαν αἱ ναῦς, τοῖς τε δύρασιν ἠγωνίζοντο, καὶ κατὰ τὰς προσαγωγὰς εἰς τὰς τῶν πολεμίων τριήρεις μεθ'alλούμενοι, τοῖς ξίφεσιν ἀλλήλους ἠμύνοντο. Κατὰ δὲ τὰς γινομένας ἐλαττώσεις τῶν τικῶνταιν ἐπαλαλαζόνταιν, καὶ τῶν ἄλλων μετὰ βοῆς παραβοηθούντων, κραυγὴ σύμμικτος ἐγένετο παρ' ὅλον τὸν τῆς ναυμαχίας τόπον. Ἐπὶ πολὺν οὖν χρόνον ἰσόρρόπος ἦν ἡ μάχη, διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς παρ' ἀμφοτέροις φιλοτιμίας. Μετὰ δὲ ταῦτα Ἀλκιβιάδης ἐκ Σάμου παραδόξως ἐπεφάνη μετὰ νεῶν εἰκοσι πλέων κατὰ τύχην εἰς Ἑλλήσποντον. Τούτων δὲ πόρρω μὲν οὐσῶν, ἑκάτεροι σφίσι βοήθειαν ἐλ-

πίζοντες παραγενέσθαι, μετέωροι ταῖς ἐλπίσιν ἐγί-
 οντο, καὶ πολὺ προθυμότερον ταῖς τόλμας διεκιν-
 δύνεον· ἐπεὶ δ' ἤδη σύνεγγυς ἦν ὁ στόλος, καὶ
 τοῖς μὲν Λακεδαιμονίοις οὐδὲν ἐφαίνετο σύσσημον,
 τοῖς δ' Ἀθηναίοις Ἀλκιβιάδης μετέωρον ἐποίησεν
 ἐπίσημον φοινικῶν ἀπὸ τῆς ἰδίας νεώς, (ὅπερ ἦν
 σύσσημον αὐτοῖς διατεταγμένον,) οἱ μὲν Λακεδαί-
 μονιοὶ καταπλαγέντες ἐτράπησαν, οἱ δ' Ἀθηναῖοι
 τῷ προτερήματι μετewρισθέντες, μετὰ σπουδῆς ἐπε-
 διώκον τὰς ὑποφευγούσας, καὶ δέκα μὲν νεῶν εὐθὺς
 ἐκυρίευσαν· μετὰ δὲ ταῦτα, χειμῶνος ἐπιγενομένου
 καὶ πνευμάτων μεγάλων, πολλὰ περὶ τὸν διωγμὸν
 αὐτοὺς ἐμποδίζεσθαι συνέβαινε. Διὰ γὰρ τὸ μέγε-
 θος τῶν κυμάτων τὰ μὲν σκίαφη τοῖς οὔαξιν ἠπεΐθει,
 τὰς δ' ἐμβολὰς ἀπράκτους συνέβαινε γίνεσθαι, τῶν
 τυπτομένων νεῶν ὑποχωρουσῶν. Τέλος δ' οἱ μὲν
 Λακεδαιμόνιοι πρὸς τὴν γῆν κατενεχθέντες, ἔφυγον
 πρὸς τὸ πεζὸν τοῦ Φαρναβάζου στρατόπεδον· οἱ δ'
 Ἀθηναῖοι τὸ μὲν πρῶτον ἐπεχείρησαν ἀποσπᾶν τὰς
 νεῶς ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ παραβόλως διεκινδύνεον·
 ὑπὸ δὲ τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος ἀνακοπέντες,
 ἀπέπλευσαν εἰς Σησιόν. Ὁ γὰρ Φαρναβάζος βου-
 λόμενος τοῖς Λακεδαιμονίοις ὑπὲρ ὧν ἐνεκάλουν
 ἀπολογεῖσθαι, βιαίτερον διηγωνίζετο πρὸς τοὺς
 Ἀθηναίους· ἅμα δὲ καὶ περὶ τῶν εἰς Φοινίκην ἀπο-
 σταλεισῶν νεῶν τριακοσίων ἐδίδαξεν, ὥς τοῦτο ἔπρα-
 ξε, πυνθανόμενος τὸν τε τῶν Ἀράβων βασιλεῖα καὶ
 τὸν Αἰγυπτίων ἐπιβουλεύειν τοῖς περὶ Φοινίκην
 πράγμασι.

47. Τῆς δὲ ναυμαχίας τοιοῦτον τὸ τέλος λαβούσης, Ἀθηναῖοι τότε μὲν εἰς Σηστόν ἀπέπλευσαν, ἤδη νυκτὸς οὔσης· ἡμεῖς δ' ἡμέραν τὰ τε ναυάγια συνήγαγον, καὶ πρὸς τῷ προτέρῳ τροπαίῳ πάλιν ἔιστησαν. Μίνδαρος δὲ νυκτὸς περὶ πρώτην φυλακὴν εἰς Ἀβυδὸν ἀναχθείς, τὰς τε πεπονηκίνας νυκτὸς ἐπεσκεύαζε, καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους περὶ βοηθείας διεπέμψατο πεζῆς τε καὶ ναυτικῆς· διενοεῖτο γάρ, ἐν ὅσῳ τὰ κατὰ τὸν στόλον ἔτοιμα ἐγίνετο, πεζῇ μετὰ Φαρναβιάδου τὰς συμμαχοῦσας κατὰ τὴν Ἀσίαν πόλεις Ἀθηναίοις ἐκπολιορκήσῃν. Χαλκιδεῖς δὲ καὶ σχεδὸν οἱ λοιποὶ πάντες οἱ τὴν Εὐβοίαν κατοικοῦντες, ἀφεισηκότιες ἦσαν Ἀθηναίων· καὶ διὰ τοῦτο περιδεῖς ἐγίνοντο, μὴ ποτε νῆσον οἰκοῦντες ἐκπολιορκηθῶσιν ὑπ' Ἀθηναίων θαλασσοκρατούντων. Ἠξίουσι οὖν Βοιωτοὺς κοινῇ χῶσαι τὸν Εὐριπον, ὥστε συνάψαι τὴν Εὐβοίαν τῇ Βοιωτίᾳ. Συγκαταθεμένων δὲ τῶν Βοιωτῶν, διὰ τὸ κακείνοις συμφέρον τὴν Εὐβοίαν εἶναι τοῖς μὲν ἄλλοις νῆσον, ἑαυτοῖς δ' ἡπειρον, διόπερ αἱ πόλεις ἅπασαι πρὸς τὴν διέχωσιν ἐπεθρόωσθησαν, καὶ πρὸς ἀλλήλας ἡμιλλῶντο. Οὐ γὰρ μόνον τοῖς πολίταις ἐξιέναι πανδημεὶ προσέταξαν, ἀλλὰ καὶ τοῖς παροικοῦσι ξένοις· ὥστε διὰ τὸ πλῆθος τῶν τοῖς ἔργοις προσιόντων τὴν πρόθεσιν ταχέως λαβεῖν συντέλειαν. Τῆς μὲν οὖν Εὐβοίας κατεσκευάσθη τὸ χῶμα κατὰ τὴν Χαλκίδα, τῆς δὲ Βοιωτίας πλησίον Αὐλίδος· ἐνταῦθα γὰρ ὁ μεταξὺ πόρος ἦν στενώτατος. Συνέβαινε μὲν οὖν αἰεὶ καὶ πρότερον κατ' ἐκεῖνον τὸν τόπον εἶναι ῥοὴν,

καὶ πυκνὰς ποιῆσθαι τροπὰς τὴν θάλατταν· τότε δὲ πολὺ μᾶλλον ἢν ἐπιτείνοντα τὰ κατὰ τὸν ὄρουν, ὥς ἂν εἰς στενὸν ἄγαν συγκεκλεισμένης τῆς θαλάττης· ὁ γὰρ διέκπλους ἀπελείφθη μὲν νῆϊ. Ὀικοδόμησαν δὲ καὶ πύργους ὑψηλοὺς ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ἄκρων, καὶ ξυλίνας τοῖς διαόρῳις ἐπέστησαν γεφύρας. Θηραμένης δ' ὑπ' Ἀθηναίων ἀποσταλεῖς μετὰ νεῶν τριάκοντα, τὸ μὲν πρῶτον ἐπεχείρησε κοιλύειν τοὺς ἐπὶ τῶν ἔργων· πολλοῦ δὲ πλήθους στρατιωτῶν συμπαρόντος τοῖς κατασκευάζουσι τὰ χώματα, ταύτης μὲν τῆς ἐπιβολῆς ἀπέστη· τὸν δὲ πλοῦν ἐπὶ τῶν νήσων ἐποίησατο. Βουλόμενος δὲ τοὺς τε πολίτας καὶ συμμάχους ἀναπαῦσαι τῶν εἰσφορῶν, τὴν τε τῶν πολεμίων χώραν ἐπόρθησε, καὶ πολλὰς ὠφελείας ἤθροισεν. Ἐπῆει δὲ καὶ τὰς συμμαχίδας πόλεις, καὶ τοὺς ἐν αὐταῖς νεωτερίζοντας εἰσεπράττειτο χρήματα. Καταπλεύσας δ' εἰς Πάρον, καὶ κινταλαβῶν ὀλιγαρχίαν ἐν τῇ πόλει, τῷ μὲν δήμῳ τὴν ἐλευθερίαν ἀποκατέστησε, παρὰ δὲ τῶν ἀψαμένων τῆς ὀλιγαρχίας χρημάτων πλήθος εἰσεπράξατο.

(C. 48.) In insula Corcyra, pristinis iam dissidiis vexata, novum exarsit, idque atrocissimum, bellum, primoribus ad Locedaemoniorum partes, plebe ad Atheniensium societatem propensis. Accessit Conon Athenis. Is quum Messenios e Naupacto ad urbis custodiam reliquisset, ipse ad delubrum Iunonis transvectus; caedes immensa in urbe exoritur, vix tandem sic sedata, ut, revocatis exulibus, aequo onines iure uterentur.

48. Συνέβη δὲ περὶ τοῦτον τὸν χρόνον ἐν τῇ Κερκύρᾳ μεγάλην γενέσθαι στάσιν καὶ σφαγὴν· ἦν δι' ἑτέρας μὲν αἰτίας λέγεται γενέσθαι, μάλιστα δὲ διὰ τὴν ὑπάρχουσαν αὐτοῖς πρὸς ἀλλήλους ἔχθραν.

Ἐν οὐδεμιᾷ γὰρ τότε πόλει τοιοῦτοι πολιτῶν φόροι συνετελέσθησαν, οὐδὲ μείζων ἦν ἔρις καὶ φιλονεικία πρὸς ὅλεθρον ἀνήκουσα. Δοκοῦσι γὰρ οἱ μὲν ἀναίρεθέντες ὑπ' ἀλλήλων πρὸ ταύτης τῆς σιτάσεως, γεγονέναι περὶ χιλίους καὶ πεντακοσίους, καὶ πάντες οὗτοι πρωτεύοντες τῶν πολιτῶν. Τούτων δ' ἐπιγεγεννημένων τῶν ἀτυχημάτων, ἐτέραν αὐτοῖς συμφορὰν ἐπέστησεν ἡ τύχη, τὴν πρὸς ἀλλήλους πάλιν αὐξήσασα διαφορὰν. Οἱ μὲν γὰρ προέχοντες τοῖς ἀξιώμασι τῶν Κερκυραίων, ὀρεγόμενοι τῆς ὀλιγαρχίας, ἐφρόνουν τὰ Λακεδαιμονίων· ὁ δὲ δημοτικός ὄχλος ἔσπευδε τοῖς Ἀθηναίοις συμμαχεῖν. Καὶ γὰρ διαφερούσας τὰς σπουδὰς εἶχον οἱ περὶ τῆς ἡγεμονίας διαγωνιζόμενοι δῆμοι. Λακεδαιμόνιοι γὰρ τοὺς πρωτεύοντας ἐν ταῖς συμμαχίαις πόλεις ἐποίουν ἐπὶ τῆς διοικήσεως τῶν κοινῶν· Ἀθηναῖοι δὲ δημοκρατίας ἐν ταῖς πόλεσι καθίστανον. Οἱ δ' οὖν Κερκυραῖοι θεωροῦντες τοὺς δυνατωτάτους τῶν πολιτῶν ὄντας πρὸς τὸ τὴν πόλιν ἐγχειρίζειν τοῖς Λακεδαιμονίοις, μετεπέμψαντο παρ' Ἀθηναίων δύναμιν τὴν παραφυλάσσουσαν τὴν πόλιν. Κόνων δ' ὁ σιρκιτηγὸς τῶν Ἀθηναίων πλεύσας εἰς Κέρκυραν, ἑξακκοσίους μὲν τῶν ἐκ Ναυπιάκτου Μεσσηνίων κατέλιπεν ἐν τῇ πόλει· αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν νεῶν παρέπλευσε, καὶ καθωρμίσθη πρὸς τῷ τῆς Ἰσρας τεμένει. Οἱ δὲ ἑξακόσιοι μετὰ τῶν δημοτικῶν ὁρμήσαντες ἐπὶ τοὺς τὰ Λακεδαιμονίων φοιτοῦντας ἑξαίφνης, ἀγορᾶς πληθούσης, οὓς μὲν συνελάμβανον, οὓς δ' ἐφόρεον, πλείους δὲ τῶν χιλίων ἐφυγάδευσαν· ἐποίη-

σαντο δὲ τοὺς μὲν δούλους, ἐλευθέρους, τοὺς δὲ ξέ-
ρους, πολίτας, εὐλαβούμενοι τό τε πλῆθος καὶ τὴν
δύναμιν τῶν φυγάντων. Οἱ μὲν οὖν ἐκπεσόντες ἐκ
τῆς πατρίδος εἰς τὴν κατὰντικρὺ Ἑπειρον ἔφυγον.
Μετὰ δὲ τινὰς ἡμέρας τῶν ἐν τῇ πόλει τινές, φο-
βούμενοι τὰ τῶν φυγάντων, κατελάβοντο τὴν ἀγορὰν,
καὶ μεταπεμψάμενοι τοὺς φυγάντας, περὶ τῶν ὧν
διηγωνίζοντο· τέλος δὲ νυκτὸς καταλαβούσης, εἰς
ὁμολογίαν ἦλθον πρὸς ἀλλήλους, καὶ τῆς φιλονεικίας
παυσάμενοι, κοινῶς ᾤκουν τὴν πατρίδα. Ἡ μὲν
οὖν ἐν Κερκύρα φυγὴ τοιοῦτον ἔσχε τὸ τέλος.

(C. 49.) Pydna in Archelai, regis Macedonum, potestatem re-
digitur, auxiliante Theramene. Interea hostis hostem metuens
classem undique cogit. Nam Athenienses, relicta Sesto, iactisque
ad Cardiam ancoris, Thrasybuli ac Theramenis, nec non Alcibi-
dis, naves brevi unum in locum conducunt. Lacedaemonii autem,
facta Mindaro duce ad Cyzicum exscensione, hanc urbem, Pharna-
bazi auxilio oppugnatam, vi capiunt. Mox illuc tendunt Athenien-
ses, et milite classico in agro Cyzicenos transportato, imperato-
rem Chaeream, ut copias urbi admoveat, hortantur.

49. Ἀρχέλαος δ' ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς,
τῶν Πυδναίων ἀπειθούτων, πολλῇ δυνάμει τὴν
πόλιν περιεστρατιοπέδευσε. Παρεβρόήθησε δ' αὐτῷ
καὶ Θηραμένης ἔχων στόλον, ὅς χρονίζούσης τῆς πο-
λιορκίας, ἀπέπλευσεν εἰς Θράκην, πρὸς Θρασύβου-
λον τὸν ἀφηγούμενον τοῦ στόλου παντός. Ὁ μὲν
οὖν Ἀρχέλαος φιλοτιμότερον πολιορκήσας τὴν Πύ-
δναν καὶ κρατήσας, μετώκισεν αὐτὴν ἀπὸ θαλάττης
ὥς εἴκοσι σταδίου. Ὁ δὲ Μίνδαρος, ἤδη τοῦ χει-
μῶνος λήγοντος, συνήγαγε τὰς ἀπάνταχόθεν τριή-
ρεις· ἐκ τε γὰρ τῆς Πελοποννήσου πολλάι παρεγε-
νήθησαν, καὶ παρὰ τῶν ἄλλων συμμάχων ὁμοίως.

Οἱ δ' ἐν Σησιῷ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοί, πυρθαι-
νόμενοι τὸ μέγεθος τοῦ συναγομένου τοῖς πολέμοις
σιόλου, περιδεῖς ἦσαν μὴ ποτε πάσαις ταῖς τριήρε-
σιν ἐπιπλεύσαντες οἱ πολέμοι κυριεύσωσι τῶν νεῶν.
Ὅθεν αὐτοὶ μὲν καθελκύσαντες τὰς οὕσας ἐν Ση-
σιῷ νεῆς, περιέπλευσαν τὴν Χερσόνησον, καὶ κα-
θωρμίσθησαν εἰς Καρδίαν· εἰς δὲ Θράκην πρὸς
Θρασύβουλον καὶ Θηραμένην ἔπιμψαν τριήρεις,
παρακαλοῦντες μετὰ τοῦ σιόλου τὴν ταχίστην ἔχειν·
μετεπέμψαντο δὲ καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην ἐκ Λέσβου,
μεθ' ὧν εἶχε νεῶν· καὶ συνήχθη πᾶς ὁ σιόλος εἰς
ἓνα τόπον, σπευδόντων τῶν στρατηγῶν περὶ τῶν
ὄλων διακινδυνεύσαι. Μίνδαρος δ' ὁ τῶν Λακεδαι-
μονίων ναύαρχος πλεύσας εἰς Κύζικον, πᾶσαν τὴν
δύναμιν ἐξεβίβασε, καὶ τὴν πόλιν περιεστρατοπέδευ-
σε. Παρεγενήθη δὲ καὶ Φαρνάβαζος μετὰ πολλῆς
στρατιᾶς· μεθ' οὗ πολιορκήσας Μίνδαρος, εἴλε
τὴν Κύζικον κατὰ κράτος. Οἱ δὲ μετὰ τῶν Ἀθη-
ναίων στρατηγοὶ κρίναντες ἐπὶ Κύζικον πλεῖν, ἀνῆ-
χθησαν μετὰ πασῶν τῶν νεῶν, καὶ τὴν Χερσόνησον
περιέπλεον. Καὶ πρῶτον μὲν εἰς Ἐλεοῦντα παρεγέ-
νοντο· μετὰ δὲ ταῦτα ἐφιλοτιμήθησαν νυκτὸς τὴν
τῶν Ἀβυδηνῶν πόλιν παραπλεῦσαι, πρὸς τὸ μὴ κα-
τανοηθῆναι τὸ πλῆθος τῶν νεῶν ὑπὸ τῶν πολέμιων.
Ἐπεὶ δ' ἦλθον εἰς Προικόννησον, τὴν μὲν νύκτα
κατηλίσθησαν ἐν ταύτῃ· τῇ δ' ὑστεραίᾳ τοὺς μὲν
ἐπιβεβηκότας στρατιώτας διεβίβασαν εἰς τὴν τῶν
Κυζικηνῶν χώραν, καὶ τῷ στρατηγούντι τούτῳ

Χαιρέα προσέταξαν ἄγειν τὸ στρατόπεδον ἐπὶ τὴν πόλιν.

(C. 50.) Classis illorum, in tres divisa partes, quarum uni Alcibiades, alteri Theramenes, tertiae Thrasybulus praeerant, Lacedaemonios in insidias adducit. Quorum reditu ad urbem intercepto, Mindarus Cleros refugit, ubi collocatae erant Pharnabazi copiae. Alcibiades fugientes persequitur, acre de navibus, quas abstrahere a litore conatur, certamen excitans. Ac pedestres quidem copiae Lacedaemoniis succurrunt, et magna oritur utrimque caedes: sed Theramenes, supplicias Alcibiadi laturus, reliquam classem in litus exponit.

50. Αὐτοὶ δ' εἰς τρία μέρη διείλοντο τὸ ναυτικόν· καὶ τοῦ μὲν ἦρχεν Ἀλκιβιάδης, τοῦ δὲ Θηραμένης, τοῦ δὲ τρίτου Θρασύβουλος. Ἀλκιβιάδης μὲν οὖν μετὰ τοῦ καὶ αὐτὸν μέρους πολὺ προέπλευσε τῶν ἄλλων, βουλόμενος προκαλέσασθαι τοὺς Λακεδαιμονίους εἰς ναυμαχίαν· Θηραμένης δὲ καὶ Θρασύβουλος ἐφιλοτέχνουν εἰς τὸ κυκλώσασθαι, καὶ τῆς εἰς τὴν πόλιν ἐπανόδου τοὺς ἐκπλεύσαντας εἰρξαι. Μίνδαρος δὲ τὰς μὲν Ἀλκιβιάδου ναῦς μόνας ὁρῶν προσφερομένας, τὰς δ' ἄλλας ἄγνοῶν, κατεφρόνησε, καὶ ναυσὶν ὀγδοήκοῦντα θρασέως ἐκ τῆς πόλεως τὸν ἐπίπλουν ἐποίησατο. Ὡς δὲ πλησίον ἐγένετο τῶν περὶ τὸν Ἀλκιβιάδην, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι, καθάπερ ἦν αὐτοῖς παρηγγελμένον, προσεποιοῦντο φεύγειν· οἱ δὲ Πελοποννήσιοι περιχαρεῖς ὄντες ἠκολούθουν κατὰ σπουδὴν, ὥς νικῶντες. Ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης, ἐπειδὴ τῆς πόλεως αὐτοὺς ἀπέσπασε πορρώτεροι, τὸ σύσσημον ἦγεν· οὗ γεννηθέντος, αἱ μετ' Ἀλκιβιάδου τριήρεις ἐξαίφνης πρὸς ἓνα καιρὸν ἐπέστρεψαν ἀντίπρωροι τοῖς πολεμίοις. Θηραμένης δὲ καὶ Θρασύβουλος ἔπλεον ἐπὶ τὴν πόλιν, καὶ τὸν ἀτόπλουν τῶν Λακε-

δαιμονίων ὑπετέμοντο. Οἱ δὲ μετὰ τοῦ Μινδάρου, καθορῶντες ἤδη τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων νεῶν, καὶ μαθόντες ἑαυτοὺς κατεστρατηγημένους, περίφοβοι καθευστήκεισαν. Τέλος δὲ τῶν Ἀθηναίων πανταχόθεν ἐπιφαινομένων, καὶ τῆς εἰς τὴν πόλιν ἐφόδου τοὺς Πελοποννησίους ἀποκλείσαντων, ὁ Μίνδαρος ἠντιγκάσθη καταφυγεῖν τῆς χώρας πρὸς τοὺς καλουμένους Κλήρους, ὅπου καὶ Φαρνίβαζος εἶχε τὴν δύναμιν. Ἀλκιβιάδης δὲ κατὰ σπουδὴν διώκων, ὥς μὲν κατέδυν, ὥς δὲ κατατιτρώσκων ὑποχειρίους ἐλάμβανε, τὴς δὲ πλείστας πρὸς αὐτῇ τῇ γῇ καθωρμίσμεναις καταλαβὼν, ἐπέβαλλε σιδηρᾶς χεῖρας, καὶ ταύτας ἀποσπᾶν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπειρᾶτο. Παραβοηθοῦντων δὲ τῶν πεζῶν ἀπὸ τῆς γῆς τοῖς Πελοποννησίοις, πολὺς ἐγένετο φόνος, ὥς ἂν τῶν μὲν Ἀθηναίων διὰ τὸ προτέρημα θρασύτερον ἢ συμφορώτερον ἁγωνιζομένων, τῶν δὲ Πελοποννησίων πολὺ τοῖς πλήθεσιν ὑπεραγόντων. Καὶ γὰρ τὸ τοῦ Φαρναβάζου στρατόπεδον παρεβόηθει τοῖς Λυκεδαίμονιοις, καὶ τὴν μάχην ἐκ τῆς γῆς ποιοῦμενον, τὴν στίσις εἶχεν ἠσφαλεστέραν. Θρασύβουλος δὲ θεωρῶν τοὺς πεζοὺς τοῖς πολεμίοις βοηθοῦντας, καὶ τοὺς λοιποὺς τῶν ἐπιβατῶν ἀπεβίβασεν εἰς τὴν γῆν, σπεύδων βοηθῆσαι τοῖς περὶ τὸν Ἀλκιβιάδην· τῷ δὲ Θηραμένει παρεκελεύσατο, τοῖς περὶ Χάρητα πεζοῖς συνάψαντα τὴν ταχίστην ἥκειν, ὅπως πεζῇ διαγωνίσωνται.

(C. 51.) Dum Mindarus in illo pro tutandis navibus certamine persistit; Clearchus obviam it Thurasybulo. Post gravem pugnam Atheniensibus, Pharnabazi exercitu iam circumventis, Theramenes cum suo et Charetis peditatu apparuit. Qui quum hostem fuisset, ad opitulandum Alcibiadi properat. Fortissime proclius tandem Mindarus cadit, consternatique fugiunt Lacedaemonii. Quos insecutati Athenienses, ubi Pharnabazi equitatum accelerare cognorunt, ad naves redeunt, receptaque urbe et immensa vi spoliolum contracta, duplicis victoriae tropaea excitant.

51. Τῶν δὲ Ἀθηναίων περὶ ταῦτα γινομένων Μίνδαρος μὲν ὁ τῶν Λακεδαιμονίων ἀφηγούμενος, αὐτὸς μὲν πρὸς Ἀλκιβιάδην ὑπὲρ τῶν ἀφελκομένων διηγωνίζετο. Κλέαρχον δὲ τὸν Σπαρτιάτην μετὰ μέρους τῶν Πελοποννησίων ἀπέστειλε πρὸς τοὺς περὶ τὸν Θρασύβουλον· συναπέστειλε δ' αὐτῷ καὶ τοὺς παρὰ Φαρναβάζῳ στρατευομένους μισθοφόρους. Ὁ δὲ Θρασύβουλος μετὰ τῶν ἐπιβατῶν καὶ τῶν τοξοτῶν, τὸ μὲν πρῶτον εὐρώστως ὑπέστη τοὺς πολεμίους, καὶ πολλοὺς μὲν ἀνείλεν, οὐκ ὀλίγους δὲ καὶ τῶν ἰδίων ἑώρα πίπτοντας· τῶν δὲ μετὰ τοῦ Φαρναβάζου μισθοφόρων κυκλούντων τοὺς Ἀθηναίους, καὶ τῷ πλήθει πανταχόθεν περιερχομένων, ἐπεφάνη Θηραμένης τοὺς τε ἰδίους καὶ τοὺς μετὰ Χάρητος ἄγων πεζοὺς. Οἱ δὲ μετὰ τοῦ Θρασυβούλου καταπεπονημένοι, καὶ τὰς τῆς σωτηρίας ἐλπίδας ἀπεγνωκότες, πάλιν ἐξαίφνης ταῖς ψυχαῖς διηγείροντο, τηλικαύτης βοηθείας παραγεγεννημένης. Ἐπὶ πολὺν δὲ χρόνον καρτερᾶς μάχης γενομένης, τὸ μὲν πρῶτον οἱ τοῦ Φαρναβάζου μισθοφόροι φεύγειν ἤρξαντο, καὶ τὸ συνεχές αἰεὶ τῆς τάξεως παρερήγνυτο· τέλος δὲ οἱ Πελοποννήσιοι μετὰ Κλέαρχον καταλειφθέντες, καὶ πολλὰ δρᾶσαντες καὶ παθόντες, ἐξέώσθησαν. Τούτων δὲ καταπεπονημένων, οἱ

περὶ τὸν Θηραμένην ὥρμησαν τοῖς μετ' Ἀλκιβιάδου
κινδυνεύουσι βοηθῆσαι. Συνδραμουσὼν δὲ τῶν δυ-
νάμεων εἰς ἓνα τόπον, ὃ μὲν Μίνδαρος οὐ κατεπλά-
γη τὴν ἔφουδον τῶν περὶ Θηραμένην, ἀλλὰ διελόμε-
νος τοὺς Πελοποννησίους, τοῖς μὲν ἡμίσεισιν ἀπήν-
τα τοῖς ἐπιούσι, τοὺς δ' ἡμίσεις αὐτὸς ἔχων, καὶ δεό-
μενος ἐκάστου μὴ καταισχύναι τὸ τῆς Σπάρτης ἀξίω-
μα, καὶ ταῦτα πεζομαχοῦντας, ἀντιτάχθη τοῖς περὶ
τὸν Ἀλκιβιάδην. Περὶ δὲ τῶν νεῶν ἡρωϊκὴν συστη-
σάμενος μάχην, καὶ πρὸ πάντων αὐτὸς κινδυνεύων,
πολλοὺς μὲν ἀνείλε τῶν ἀντιτεταγμένων, τὸ δὲ τε-
λευταῖον, ἀξίως τῆς πατρίδος ἀγωνισάμενος, ὑπὸ
τῶν περὶ τὸν Ἀλκιβιάδην ἀνῆρέθη. Τούτου δὲ πε-
πιτωκότος, οἳ τε Πελοποννήσιοι καὶ πάντες οἱ συν-
δραμόντες σύμμαχοι καταπλαγέντες εἰς αἰγλήν ὥρμη-
σαν. Οἳ δ' Ἀθηναῖοι μέχρι μὲν τινος ἐπεδίωξιν τοὺς
πολεμίους· πυρθανόμενοι δὲ τὸν Φαρναβάζον μετὰ
πολλῆς ἵππου κατὰ σπουδὴν ἐπιγινόμενον, ἀνέκαμ-
ψαν ἐπὶ τὰς ναῦς, καὶ τὴν μὲν πόλιν περιέλαβον,
δύο δὲ τρόπαια κατέστησαν ἀφ' ἑκατέρως νίκης, τὸ
μὲν τῆς ναυμαχίας ἐν τῇ νήσῳ τῇ Πολυδώρῳ κα-
λουμένῃ, τὸ δὲ τῆς πεζομαχίας, οὗ τὴν τροπὴν ἐποι-
ήσαντο τὴν πρώτην. Οἳ μὲν οὖν ἐν τῇ πόλει Πελο-
ποννήσιοι, καὶ πάντες οἱ διαφυγόντες ἐκ τῆς μάχης,
ἔφυγον ὑπὸ τὸ τοῦ Φαρναβάζου στρατόπεδον· αἳ
δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ τῶν τε νεῶν ἀπασῶν
ἐγκρατεῖς ἐγενήθησαν, καὶ πολλοὺς μὲν αἰχμαλώ-
τους, ἀναρίθμητον δὲ πλῆθος λαφύρων ἤθροισαν,
ὥς ἂν δύο δυνάμεις ἅμα τηλικύτας νενικηκότις.

(C. 52.) Tantam haec victoria laetitiam attulit Athenis, ut exultantes sacra diis facerent, panegyres celebrarent, et Alcibiadi ad persequendum bellum nova subsidia mitterent. At Lacedaemonii, acceperit de ista clade nuntio, ad pacem expetendam Athenas legatum mittunt Endium. Huius oratio additur: in qua Athenienses continuando bello plus periculi et damni subire, quam Lacedaemonios, hosque patrio potissimum more ad illud dissolvendum moveri, ostendit.

52. Ἀπενεχθείσης δὲ τῆς νίκης εἰς Ἀθήνας, ὁ μὲν δῆμος ἐκ τῶν προτέρων συμφορῶν ἀνελπίστους εὐτυχίας ὄρων τῇ πόλει προσγεγενημένας, μετέωρος ἦν ἐπὶ τοῖς εὐημερήμασι· καὶ τοῖς μὲν θεοῖς πανδημὶ θυσίας καὶ πανηγύρεις ἐποιήσατο, εἰς δὲ τὸν πόλεμον ἐπέλεξε χιλίους τῶν πολιτῶν τοὺς κρατίστους, ἱππεῖς δὲ ἑκατὼν· πρὸς δὲ τούτοις, τριάκοντα τριήρεις ἀπέστειλε τοῖς περὶ τὸν Ἀλκιβιάδην, ὅπως τῆς περὶ Λακεδαιμονίους πόλεις ἀδεῆς πορθῶσι, κρατοῦντες τῆς θαλάττης. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ὥς ἤκουσαν τὴν περὶ Κύζικον αὐτοῖς γενομένην συμφορὰν, πρέσβεις ἐξέπεμψαν εἰς Ἀθήνας ὑπὲρ εἰρήνης, ὧν ἦν ἀρχιπρεσβευτὴς Ἐρδιος. Ἰξουσίας δ' αὐτῷ δοθείσης, παρελθὼν συντόμως καὶ Λακωνικῶς διελέχθη· διόπερ ἔκρινε μὴ παραλιπεῖν τοὺς ῥηθέντας λόγους. „Βουλόμεθα πρὸς ὑμᾶς ἄγειν εἰρήνην, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τὰς μὲν πόλεις ἔχειν, ἃς ἐκότεροι κρατοῦμεν, τὰ δὲ φρούρια τὰ παρ' ἀλλήλοις καταλῦσαι, τῶν δ' αἰχμαλώτων λυτροῦντες ἂνθ' ἐνὸς Ἀθηναίου λαβεῖν ἕνα Λάκωνα. Οὐ γάρ ἡγοῦμεν τὸν πόλεμον ἀμφοτέροις μὲν βλαβερόν, πολὺ δὲ μᾶλλον ὑμῖν. Παραπέμψαντες δὲ τὸν ἐμὸν λόγον, ἐκ τῶν πραγμάτων μάθετε. Ἡμεῖς μὲν ἅπασαν τὴν Πελοπόννησον γεωργοῦμεν, ὑμεῖς δὲ βρογχύ-

μέρος τῆς Ἀσιακῆς· καὶ Αἰκόσι μὲν ὁ πόλεμος πολ-
λοὺς συνέθηκε συμμάχους, Ἀθηναίων δὲ τοσοῦτους
ἀφείλετο, ὅσους τοῖς πολεμίοις ἔδωκε· καὶ ἡμῖν μὲν
ὁ πλουσιώτατος τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην βασιλέων
χορηγὸς ἐστὶ τοῦ πολέμου, ὑμῖν δὲ οἱ πενιχοῦτατοι
τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην. Ἰούπτη οὐ μὲν ἡμέτερον
κατὰ τὸ μέγεθος τῶν μισθῶν προθύμως σιτητεύον-
ται, οἱ δὲ ἡμέτεροι τὰς εἰσφορὰς ἀπὸ τῶν ἰδίων δι-
δόντες οὐσιῶν, ἅμα καὶ τὰς κακοπαιθείας φεύγουσι,
καὶ τὰς διαπάντας. Ἐπειδ' ἡμεῖς μὲν κατὰ θάλατταν
πόντες, σκάφεισι πολιτικοῖς πῶμαλα κινδυνεύον-
τες, ὑμεῖς δὲ πολίτας ἔχετε τοὺς πλείστοις ἐν ταῖς
καυσί. Τὸ δὲ μέγιστον, ἡμεῖς μὲν κῆν χρητηθῶμεν
ἐν τοῖς κατὰ θάλατταν πράγμασι, τὴν γε κατὰ γῆν
ἡγεμονίαν ὁμολογουμένως ἔχομεν, (οὐδὲ γὰρ οἶδε φυ-
γεῖν πεζὸς Σπαρτιάτης,) ὑμεῖς δὲ διὰ τῆς θαλάττης,
οὐχ ὑπὲρ ἡγεμονίας πεζῆς, ἀλλ' ὑπὲρ ἀναστιάσεως
ἀγωνιάτε. Καταλείπεται μοι διδάσαι, πῶς τοσαῦτα
καὶ τηλικαῦτα πλεονεκτοῦντες ἐν τῷ πολεμεῖν, εἰρή-
την ἄγειν παρακαλοῦμεν. Ἐγὼ δ' ὠφελῆσθαι μὲν
ἐκ τοῦ πολεμεῖν οὐ φημι τὴν Σπάρτην, βλέπεσθαι
μέντοι γε ἔλαττον τῶν Ἀθηναίων. Ἀποπλήκτων δὲ
εὐδοκεῖν συνατρυχοῦντας τοῖς πολεμίοις, παρὸν μηδ'
ὅλως ἀτυχίας λαβεῖν πείραν. Οὐ τοσαύτην γὰρ ἡ
τῶν πολεμίων ἀπώλεια φέρει χαρὴν, ἡλικὴν ἔχει λύ-
πην ἢ τῶν ἰδίων ταλαιπωρία. Οὐ μόνον δὲ τούτων
ἐνεκα διαλυθῆναι σπεύδομεν, ἀλλὰ καὶ τὸ πάτριον
ἔθος τηροῦντες. Θεωροῦντες γὰρ τὰς ἐν τῷ πολέμῳ
φιλοεικίας πολλὰ καὶ δεινὰ πάθη ποιούσας, οἴμε-

Θα δεῖν φανερόν ποιῆσαι πᾶσι καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις, ὅτι τούτων ἥκιστα πάντων ἐσμέν αἴτιοι. “

(C. 53.) Pacem accipere recensant Athenienses, successibus elati, et brevi se pristinam imperii dignitatem recuperaturos confisi. Quam his sententiam in primis Cleopho persuasit, magnitudinem rerum prospere gestarum oratione exaggerans, itaque populi animos ad illud consilium adducens, cuius eos sero poenituit.

53. Τοιαῦτα δὲ καὶ τούτοις παραπλήσια τοῦ Λάκωνος διαλεχθέντος, οἱ μὲν ἐπεικέστατοι τῶν Ἀθηναίων ἔρρεπον ταῖς γνώμαις πρὸς τὴν εἰρήνην· οἱ δὲ πολεμοποιεῖν εἰωθότες, καὶ τὰς δημοσίας ταραχὰς ἰδίας ποιούμενοι προσόδους, ἤρουντο τὸν πόλεμον. Συνεπελάβετο δὲ τῆς γνώμης ταύτης καὶ Κλεοφῶν, μέγιστος ὢν τότε δημαγωγός· ὅστις παρελθὼν, καὶ πολλὰ πρὸς τὴν ὑπόθεσιν οἰκείως διαλεχθεὶς, ἐμετεώρισε τὸν δῆμον, τὸ μέγεθος τῶν εὐημερημίαιων προφερόμενος, ὥσπερ τῆς τύχης οὐκ ἐνικαλλῆς εἰθισμένης βραβεύειν τὴν κατὰ πόλεμον προτερήματα. Ἀθηναῖοι μὲν οὖν κακῶς βουλευσάμενοι, μετενόησαν ὅτε οὐδὲν ὄφελος· καὶ λόγοις πρὸς ἀρέσκειαν εἰρημένοις ἐξαπατηθέντες, οὕτως ἔπαισαν τοῖς ὅλοις, ὥστε μηκέτι δύνασθαι πώποτε αὐτοὺς γνησίως ἀναλαβεῖν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον πράχθέντα, τεύξεται λόγου κατὰ τοὺς ἰδίους χρόνους· τότε δὲ οἱ Ἀθηναῖοι, τοῖς τε εὐημερήμισιν ἐπαρθέντες, καὶ πολλὰς καὶ μεγάλας ἐλπίδας ἔχοντες ἐν τῷ τὸν Ἀλκιβιάδην ἀφηγείσθαι τῶν ἰδίων δυνάμεων, ταχέως ὤοντο τὴν ἡγεμονίαν ἀνακτιῆσθαι.

(C. 54.) Olymp. XCII, 4. a. C. 407. Hedit Diodorus ad bellum Carthaginienſe in Sicilia geſtum [Cfr. c. 43.] Quod bellum Hannibal, Arch. Diocle, Coſs. Q. Fabio et C. Furio, coacta ex Hispania et Africa claſſe, expoſitiſque in promontorio Lilybæo copiis, (de quarum numero Ephorus ac Timæus diſſentiunt,) acriter urget. Selinuntii, de adventu hoſtium certiores facti, a Syracuſanis auxilia petunt. At Hannibal, aſſumptis Egeſtanorum caeterorumque ſociorum militibus, verſus Selinuntem contendit, eamque urbem maxima vi oppugnat.

54. Τῶν δὲ κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν πράξεων τέλος ἔχουσῶν, Ἀθήνησι μὲν παρέλαβε τὴν ἀρχὴν Διοκλῆς, ἐν Ῥώμῃ δὲ τὴν ὑπατον εἶχον ἀρχὴν Κόϊντος Φάβιος καὶ Γάιος Φούριος. Περὶ δὲ τοὺτους τοὺς καιροὺς Ἀννίβας ὁ τῶν Καρχηδονίων στρατηγὸς τοὺς τ' ἐξ Ἰβηρίας ξενολογηθέντας, καὶ τοὺς ἐκ τῆς Λιβύης καταγραφέντας στρατιώτας συνήγαγε· καὶ μακροὺς μὲν ἐξήκοντα ναῦς ἐπλήρωσε, τὰ δὲ φορτηγὰ πλοῖα περὶ χίλια πεντακόσια παρεσκευάσατο. Ἐν τούτοις τὴν τε δύναμιν διεκόμιζε καὶ τὰ πρὸς τῆς πολιορκίας μηχανήματα, καὶ βέλη, καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν ἅπασαν. Περιωρισθεὶς δὲ μετὰ τοῦ στόλου τὸ Λιβυκὸν πέλαγος, κατέπλευσε τῆς Σικελίας ἐπὶ τὴν ἄκραν τὴν ἀπέναντι τῆς Λιβύης, καλουμένην Λιλύβαιον. Καθ' ὃν δὴ χρόνον τῶν Σελιουντίων τινὲς ἱππέων περὶ τοὺς τόπους διατρίβοντες, καὶ τὸ μέγεθος τοῦ καταπλέοντος στόλου θεασάμενοι, ταχέως τοῖς πολίταις τὴν τῶν πολεμίων παρουσίαν ἐδήλωσαν. Καὶ οἱ μὲν Σελιουντίοι τοὺς βιβλιαφόρους παραχρῆμα πρὸς τοὺς Συρακουσίους ἀπέστειλαν, δεόμενοι βοηθεῖν· ὁ δ' Ἀννίβας ἐκβιβάσας τὴν δύναμιν, κατεστρατοπέδευσε, ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ φρέατος, ὃ κατ' ἐκείνους μὲν τοὺς

καιροὺς ὠνομάζετο Αἰλύβαιον, μετὰ δὲ ταῦτα πολ-
 λοῖς ἔτεσι πρὸς αὐτῷ κτισθείσης πόλεως, αἵτιον ἐγε-
 νήθη τῇ πόλει τῆς ἑπωνυμίας. Εἶχε δὲ τοὺς σύμ-
 παντας Ἀντίβας, ὥς μὲν Ἐφορος ἀνέγραψε, πεζῶν
 μυριάδας ἑκοσιν, ἵππεῖς δὲ τετρακισχιλίους· ὁ δὲ
 Τίμαιός φησιν, οὐ πολλῷ πλείους τῶν δέκα μυριά-
 δων. Τὰς μὲν οὖν ναῦς ἐν τῷ περὶ Μοιτύην κόλπῳ
 πάσας ἐνέωλκησε, βουλόμενος ἔννοιαν διδόναι τοῖς
 Συρακουσίοις, ὥς οὐ πάρεστιν ἐκείνοις πολεμήσων,
 οὐδὲ ναυτικῇ δυνάμει παραπλεύσων ἐπὶ Συρακού-
 σας. Παραλαβὼν δὲ τοὺς παρ' Ἐγεσταίων στρα-
 τιώτας, καὶ τοὺς παρὰ τῶν ἄλλων συμμάχων, ἀνέ-
 ζευξεν ἀπὸ τοῦ Αἰλυβαίου, τὴν πορείαν ποιούμενος
 ἐπὶ Σελινούντος. Ὡς δ' ἐπὶ τὸν Μαζῆραν ποταμὸν
 πάρεγενήθη, τὸ μὲν παρ' αὐτὸν ἐμπόριον κείμενον
 εἶλεν ἐξ ἐφύδου· πρὸς δὲ τὴν πόλιν παραχρηθείς,
 εἰς δύο μέρη διεῖλε τὴν δύναμιν· περιστρατοπεδεύ-
 σας δ' αὐτήν, καὶ τὰς μηχανὰς ἐπιστήσας, μετὰ πά-
 σης σπουδῆς τὰς προσβολὰς ἐποιεῖτο. Ἐξ μὲν γὰρ
 πύργους ὑπερβάλλοντας τοῖς μεγέθεσιν ἐπέστησε,
 τοὺς ἰδίους δὲ κριοὺς κατισεσιδρωμένους προσή-
 ρεισε τοῖς τείχεσι· χωρὶς δὲ τούτων, τοῖς τοξόταις
 καὶ σφειδονήταις πολλοῖς χρώμενος, ἀνέστελλε τοὺς
 ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων μαχομένους.

(C. 55.) Non omnem Selinuntii spem abiciunt, quamquam
 ingenti terrore perculsi; sed auxilia expectantes, coniuncti
 totius populi viribus hostem a moenibus propulsant. Tum Han-
 nibal simul et machinas urbi admovet, et delectis militibus op-
 pugnationem persequitur. Conquassatis moenibus, Campani in
 urbem irrumpunt, primo quidem victricibus armis, mox ita
 repulsi, ut nocte ingruente ab oppugnatione desisterent.

55. Οἱ δὲ Σελινούντιοι ἐκ πολλῶν ὄντιες ἄπει-

ροι πολιορκίας, καὶ Καρχηδονίοις ἐν τῷ πρὸς Γέλωνα πολέμῳ συνηγωνισμένοι μόνοι τῶν Σικελιωτῶν, οὐποτ' ἤλπιζον ὑπὸ τῶν εὐεργετηθέντων εἰς τοιοῦτους φόβους συγκλεισθήσεσθαι. Θεωροῦντες δὲ τὰ μεγέθη τῶν μηχανημάτων, καὶ τὰ πλήθη τῶν πολεμίων, περιδεῖς ἦσαν, καὶ κατεπλήττιοντο τὸ μέγεθος τοῦ περιεστῶτος κινδύνου. Οὐ μὴν κατὰ πᾶν γε τὴν σωτηρίαν ἀπεγίνωσκον, ἀλλὰ προσδοκῶντες συντόμως ἤξειν τοὺς Συρακουσίους καὶ τοὺς ἄλλους συμμάχους, πανδημεὶ τοὺς πολεμίους ὑπὸ τῶν τειχῶν ἡμύνοντο. Οἱ μὲν γὰρ ἀκμάζοντες ταῖς ἡλικίαις, ἐν τοῖς ὅπλοις ὄντες διεκινδύνευον· οἱ δὲ πρεσβύτεροι περὶ τε τὰς παρασκευὰς ἦσαν, καὶ περιπορευόμενοι τὸ τεῖχος, ἐδέοντο τῶν νέων μὴ περιιδεῖν αὐτοὺς ὑποχειρίους τοῖς πολεμίους γινομένους· γυναῖκες δὲ καὶ παῖδες τὰς τε τροφὰς καὶ τὰ βέλη τοῖς ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀγωνιζομένοις παρεκόμεζον, τὴν αἰδῶ καὶ τὴν ἐπὶ τῆς εἰρήνης κίσχυντῃν πλεονοῦν οὐδὲν ἡγούμεναι. Τόσαύτη κατὰπληξις εἰστήκει, ὥστε τὸ μέγεθος τῆς περιστάσεως δεῖσθαι καὶ τῆς παρὰ τῶν γυναικῶν βοηθείας. Ὁ δ' Ἀντίβας, ἐπαγγειλάμενος τοῖς στρατιώταις εἰς διασπαγὴν δώσειν τὴν πόλιν, τὰς τε μηχανὰς προσήρσειε, καὶ τοῖς κρητίστοις στρατιώταις ἐκ διαδοχῆς προσέβαλε τοῖς τείχεσιν. Ὁμοῦ δὲ αἱ τε σάλπιγγες τὸ πολεμικὸν ἐσήμαινον, καὶ πρὸς ἓν παράγγελμα πᾶν ἐπηλάλαξε τὸ τῶν Καρχηδονίων στράτευμα, καὶ τῇ βίᾳ μὲν τῶν κριῶν ἐσαλεύετο τὰ τεῖχη, τῷ δ' ὕψει τῶν πύργων οἱ μαχόμενοι πολλοὺς τῶν Σελινουρτίων ἀνῆλ-

ρουν. Ἐν πολυχρονίῳ γὰρ εἰρήνῃ, καὶ τῶν τειχῶν οὐδ' ἦντιναοῦν ἐπιμέλειαν πεποιημένοι, ῥαδίως κατεπονοῦντο, τῶν ξυλίνων πύργων πολὺ τοῖς ὕψεσιν ὑπερεχόντων. Πесόντιος δὲ τοῦ τείχους, οἱ μὲν Καμπανοὶ σπεύδοντες ἐπιφανές τι προᾶσαι, ταχέως εἰσέπεσον εἰς τὴν πόλιν. Τὸ μὲν οὖν πρῶτον κατεπλήξαντο τοὺς ὑποστάντας, ὀλίγους ὄντας· μετὰ δὲ ταῦτα πολλῶν συνδραμόντων ἐπὶ τὴν βοήθειαν, ἐξεώσθησαν, καὶ συγχροὺς ἑαυτῶν ἀπέβαλον· οὕτω γὰρ τελέως ἀνακακαθαρμένου τοῦ τείχους βιασάμενοι, καὶ κατὰ τὴν ἔφοδον εἰς δυσχωρίας ἐμπίπτοντες, ῥαδίως ἡλατιτοῦντο. Νυκτὸς δ' ἐπιγενομένης, οἱ μὲν Καρχηδόνιοι τὴν πολιορκίαν ἔλυσαν.

(C. 56.) Interea Selinuntii Agrigentinos, Geloos Syracusanosque, ut ad opem ferendam accelerent, implorant. Qui quum apparatus faciundo diutius morarentur; Hannibal, ubi illuxerat, cedit integrat oppugnationem, eamque, cadentibus utrimque plurimis, per novem dies ita persequitur, ut Selinuntii tandem exire angustiis, et hostium turbæ cedere cogerentur.

56. Οἱ δὲ Σελινούντιοι τῶν ἱππέων τοὺς κρατίστους ἐπιλέξαντες, διὰ νυκτὸς εὐθέως ἀπέστειλαν τοὺς μὲν εἰς Ἀκράγαντα, τοὺς δ' εἰς Γέλαν καὶ Συρακούσας, δεόμενοι τὴν ταχίστην βοηθεῖν, ὥς οὐ δυναμένης πλείω χρόνον τῆς πόλεως ὑποστῆναι τῶν πολεμίων τὴν δύναμιν. Οἱ μὲν οὖν Ἀκραγαντῖνοι καὶ Γελῶιοι περιέμενον τοὺς Συρακουσίους, βουλόμενοι τὴν δύναμιν ἀθρόαν ἄγειν ἐπὶ τοὺς Καρχηδόνιους· οἱ δὲ Συρακούσιοι, πυθόμενοι τὰ περὶ τὴν πολιορκίαν, πρὸς μὲν Χαλκιδεῖς πόλεμον ἔχοντες, διελύσαντο· τῆς δ' ἀπὸ τῆς χώρας δυνάμεις ἀθροίζοντες, μεγάλην ποιούμενοι παρασκευὴν ἐχρόνιζον,

τομίζοντες πολιορκηθήσεσθαι τὴν πόλιν, ἀλλ' οὐκ ἀναρπασθήσεσθαι. Ἀντίβας δὲ τῆς νυκτὸς διελθούσης, ἅμα ἡμέρᾳ παντοχόθεν μὲν προσέβαλε· τὸ δὲ κατὰ τὴν πόλιν πεπτωκὸς μέρος τοῦ τείχους καὶ τὸ συνήπιον τούτῳ κατέλαβε ταῖς μηχαναῖς. Ἀνακατήρας δὲ τὸν πεσόντα τόπον τοῦ τείχους, καὶ τοῖς κρατίστοις ἐκ διαδοχῆς ἀγωνιζόμενος, ἐπ' ὀλίγον ἐξέωσε τοὺς Σελινουττίους· οὐ μὴν γε βιάσασθαι δυνατόν ἦν τοὺς ὑπὲρ τῶν ὅλων διαγωνιζομένους. Πολλῶν δ' ἀναρπουμένων παρ' ἀμφοτέροις, τοῖς μὲν Κυρρηδορίοις ρεαλεῖς διεδέχοντο τὴν μίχην, τοῖς δὲ Σελινουττίοις οὐκ ἦν τὸ βοηθῆσον. Τῆς δὲ πολιορκίας ἐφ' ἡμέρας ἑννέα γενομένης μετὰ φιλοτιμίας ἀνυπερβλήτου, πολλὰ συνέβη τοὺς Κυρρηδορίους κακοπιθεῖν, καὶ δρῶσι δεινὰ. Κατὰ δὲ τὸ πεπτωκὸς μέρος τοῦ τείχους ἀναβάντων τῶν Ἰβήρων, αἱ μὲν ἐπὶ τῶν οἰκιῶν οὔσαι γυναῖκες ἀνεβόησαν· οἱ δὲ Σελινούντιοι, τομίζοντες ὑλίσσεσθαι τὴν πόλιν, κατεπλήγησαν, καὶ τὰ τεῖχος ἀπολιπόντες, κατὰ τὰς εἰςβολὰς τῶν στενῶν τόπων ἀθρόοι συνίσταντο· καὶ τὰς μὲν ὁδοὺς διοικοδομεῖν ἐνεχείρησαν, τοὺς δὲ πολεμίους ἐπὶ πολὺν χρόνον ἡμύνοτο. Βιαζομένων δὲ τῶν Κυρρηδορίων, τὰ πλήθη τῶν γυναικῶν καὶ παιδῶν ἔφευγον ἐπὶ τὰς οἰκίας, καὶ τοῖς τε λίθους καὶ τὰς κεραμίδας ἔβαλλον ἐπὶ τοὺς πολεμίους. Ἐπὶ πολὺν δὲ χρόνον οἱ Κυρρηδορίοι κακῶς ἀπήλλκτον, οὔτε περιστῆναι δυνάμενοι τοὺς ἐν τοῖς στενωποῖς, διὰ τοὺς τῶν οἰκιῶν τοίχους, οἳ ἐπίσης διαγωνίσασθαι, διὰ τοὺς

ἀπὸ τῶν στεγῶν βάλλοντας. Οὐ μὲν ἀλλὰ τοῦ κινδύνου μέχρι δαίλης παρεκτείνοντος, τοῖς μὲν ἀπὸ τῶν οἰκιῶν ἀγωνιζομένοις ἐνέλιπε τὰ βέλη, τοῖς δὲ Καρχηδονίοις οἱ διαδεχόμενοι τοὺς κακοπαθοῦντας ἀκέραιοι διηγωνίζοντο. Τέλος δὲ τῆς μὲν ἔνδον δυσάμεως ἀφαίρεσιν λαμβανούσης, τῶν δὲ πολεμίων ἀεὶ πλειόνων εἰς τὴν πόλιν ἐμπιπτόντων, ἐξώσθησαν ἐκ τῶν στενωπῶν οἱ Σελινούντιοι.

(C. 57.) Sic una dies ducentorum et quadraginta annorum opus, quibus urbs illa steterat, excidio ac ruinis dedit. Incenditis, caedibus, expilatione, stupris omnia foedata, direpta, vastata sunt. Nemini peperit atrocitas hostium, nisi matronis quae cum liberis ad delubra confugerant: quarum vitam non religio servavit, non misericordia, sed metus, ne desperantes illae templa incendèrent, adimerentque ipsis sacra depraedandi facultatem.

57. Διὸ καὶ τῆς πόλεως καταλαμβανομένης, παρὰ μὲν τοῖς Ἑλλήσιν ἦν ὀδυροὺς καὶ διάκρουθαι θεορεῖν, παρὰ δὲ τοῖς βαρβάροις ἀλαλιγμὸς ἦν καὶ βοή σύμμικτος. Οἱ μὲν γὰρ τὸ μέγεθος τῆς περιεπτώσεως συμφορᾶς ἐν ὀφθαλμοῖς ἔχοντες, παριδεῖς ἦσαν· οἱ δὲ, ταῖς εὐημερίαις ἐπληρόμενοι, σφύττειν παρεκελεύοντο. Εἰς δὲ τὴν ἀγορὴν συνδραμόντων τῶν Σελινουντίων, οὗτοι μὲν ἐνταῦθα μαχόμενοι, πάντες ἀνηρέθισαν· οἱ δὲ βάρβαροι σκεδασθέντες καθ' ὅλην τὴν πόλιν, τὴν μὲν ἐν ταῖς οἰκίαις εὐδαιμονίαν συνήρπασαν, τῶν δὲ ἐγκαταλειφθέντων σωματίων ἃ μὲν ἐν ταῖς οἰκίαις σιγχατέκαιον, τῶν δ' εἰς τὰς ὁδοὺς βιαζομένων οὐ διακρίνοντες οὔτε φύσιν, οὔθ' ἡλικίαν, ἀλλ' ὁμοίως παῖδας, γηπίους, γυναῖκας, πρεσβύτας ἐφόνεον, οὐδεμίαν συμπαθειαν λαμβάνοντες. Πικροτηρίαζον δὲ καὶ τοὺς

νεκρούς, κατὰ τὸ πάτριον ἔθος· καὶ τινὲς μὲν χεῖρας ἀθρόους περιέφερον τοῖς σώμασι, τινὲς δὲ κεφαλὰς ἐπὶ τῶν γαισῶν καὶ τῶν σφυρίων ἀναπείσαντες ἔφερον. Ὅσας δὲ τῶν γυναικῶν μετὰ τῶν τέκτων εἰς τοὺς τοοὺς συμπεφευγυῖας κατελύμβανον, παρεκλεύοντο μὴ φορεῦν· καὶ ταύταις μόναις πίσιν ἔδουσαν. Τοῦτο δ' ἐπραΰναν οὐ τοὺς ἀκληροῦντας ἐλεοῦντες, ἀλλ' ἐνλμβοῦμενοι μήποτε τὴν σωτηρίαν αἱ γυναῖκες ἀπογνοῦμαι, κατακυύσωσι τοὺς τοοὺς, καὶ μὴ δυνηθῶσι συλῆσαι τὴν ἐν αὐτοῖς καθιερωμένην πολυτέλειαν. Τοσοῦτο γὰρ ὁμώητι διέφερον οἱ βάρβαροι τῶν ἄλλων, ὥστε τῶν λοιπῶν, ἕνεκα τοῦ μηδὲν ἀσεβεῖν εἰς τὸ δαιμόνιον, διασωζόντων τοὺς εἰς τὴν ἡρὰ καταπεφευγότας· Καρχηδόνιοι τοῦναντίον ἀπέσχοιτο τῶν πολέμων, ὅπως τοὺς τῶν θεῶν τοοὺς συλήσειαν. Ἰδὼν δὲ ῥυκτὸς οὔσης, ἥ μὲν πόλις διήρπαστο, τῶν δ' οἰκιστῶν αἱ μὲν κατεκυύθησαν, αἱ δὲ κατεσκάφησαν· πᾶς δ' ἦν τόπος αἵματος καὶ νεκρῶν πλήρης. Ἐξακισχίλια μὲν πρὸς τοῖς μυρίοις εὐρέθη σώματα πεπτωκότα, καὶ ζωὴς αἰχμηλῶτα συνήχθη πλείω τῶν πεντακισχιλίων.

(C. 58.) Qui a captivitate immunes, Agrigentum salvi pervenire, ibi omnia humanitatis officia experiri sunt.

58. Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ βίου μεταβολὴν οἱ τοῖς Καρχηδονίοις Ἕλληνες συμμαχοῦντες, ἤλθουν τὴν τῶν ἀκληροῦντων τέχνην. Αἱ μὲν γυναῖκες ἐστερημέναι τῆς συνήθους τροφῆς, ἐν πολέμων ὕβρει διετραχτέοντο, ὑπομένουσαι δεινὰς ταλαιπωρίας·

ὧν ἔτιαι θυγατέρας ἐπιγάμους ὁρᾶν ἠναγκάζοντι
 πασχούσας οὐκ οἰκεῖα τῆς ἡλικίας. Ἢ γὰρ βιασθεῖ-
 ρων ὁμότης οὔτε παίδων ἑλευθέρων, οὔτε παρθέ-
 ρων φειδομένη, δεινὴς τοῖς ἡττηκόσι παρίστα συμ-
 φοράς. Διόπερ αἱ γυναῖκες ἀναλογιζόμεναι μὲν
 τὴν ἐν τῇ Λιβύῃ μέλλουσαν αὐταῖς ἔσεσθαι δου-
 λείαν, θεωροῦσαι δ' αὐταῖς ἅμα τοῖς τέκνοις ἐν αἰ-
 μίᾳ καὶ προπηλακισμῷ δεσποτῶν ἀναγκάζομένους
 ὑπακούειν, τούτους δ' ὁρῶσαι ἰσύνετον μὲν τὴν
 φωνήν, θηριώδη δὲ τὸν τρόπον ἔχοντας· τὰ μὲν
 ζῶντα τῶν τέκνων ἐπένθουν, καὶ καθ' ἕκαστον τῶν
 εἰς ταῦτα παρανομημάτων οἰονεὶ νυγμοὺς εἰς τὴν
 ψυχὴν λαμβάνουσαι, περιπαθεῖς ἐγίνοντο, καὶ
 πολλὰ τὴν ἑαυτῶν τύχην κατωδύροντο· τοὺς δὲ πα-
 τέρας, ἔτι δὲ ἀδελφοὺς, οἱ διαγωνιζόμενοι περὶ
 τῆς πατρίδος τετελευτήκασιν, ἐμακάριζον, οὐθὲν
 ἀνιάξιον ἑοικακότας τῆς ἰδίας ἀρετῆς. Οἱ δὲ τὴν
 αἰχμαλωσίαν διαφυγόντες Σελινούντιοι, τὸν ἀριθ-
 μὸν ὄντες ἑξακόσιοι πρὸς τοῖς διεχιλίαις, διεσώθη-
 σαν εἰς Ἀκράγαντα, καὶ πάντων ἔτιχον τῶν φιλαν-
 θρώπων. Οἱ γὰρ Ἀκραγαντῖνοι σιτομετρήσαντες
 αὐτοῖς δημοσίᾳ, διέδωκαν κατὰ τὰς οἰκίας, πικ-
 ρακελευσάμενοι τοῖς ἰδιώταις, καὶ αὐτοῖς προθύ-
 μοις οὔσι, χορηγεῖν τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἅπαντα.

(C. 59.) Sero Syracusiorum auxilia Agrigentum veniunt:
 frustra ab Hannibale captivos redimendi potestatem petunt.
 Qui efugerant, Selinuntii Empedionem legatum miserunt, cui
 Hannibal integras opes illisque, imposito tributo, urbem ha-
 bitandi copiam restituit, lavens homini, qui semper a Cartha-
 ginensium partibus fuisset. Sic nudata moenibus Selinunte,
 victor Himeram petit, ulturus avum Hamilcarem. ibi priore
 bello trucidatum, et patrem Gesconem, eius urbis causa exilio

multum. Inde atrocissima oritur dimicatio, inquanturque Hieracii Syracusiorum ex Agrigento manu aliisque sociis, quibus Diocles praecerat.

59. Ἀμα δὲ τούτοις πραττομένοις, εἰς τὸν Ἀκράγαντα κατήντησαν στρατιῶται τριεχίλιοι παρὰ Συρακουσίων ἐπίλεκτοι, προαπεσταλμένοι κατὰ οὐτουδὴν ἐπὶ τὴν βοήθειαν. Πυθόμενοι δὲ τὴν πόλιν ἤλωκυϊαν, πρέσβεις ἀπέστειλαν, παρακαλοῦντες τὸν Ἀντίβαν τοὺς τε αἰχμαλώτους ἀπολυτροῦσαι, καὶ τῶν θεῶν τοὺς ραοὺς εἶσαι. Ὁ δ' Ἀντίβας ἀπεκρίθη, τοὺς μὲν Σελινουντίους, μὴ δυναμένους τηρεῖν τὴν ἐλευθερίαν, πείραν τῆς δουλείας λήψεσθαι· τοὺς δὲ θεοὺς ἐκτὸς Σελινοῦντος οἴχεσθαι, προσκόψαντας τοῖς ἐνοικοῦσιν. Ὅμως δὲ τῶν πεφευγόντων Ἐμπεδίωτα πρεσβευτὴν ἀποστείλάντων, τούτῳ μὲν ὁ Ἀντίβας τὰς οὐσίας ἀποκατέστησεν· αἰεὶ γὰρ ἦν τὰ Καρχηδονίων περρονηκῶς, καὶ πρὸ τῆς πολιορκίας τοῖς πολίταις συμπεφωνηκῶς, μὴ πολεμεῖν Καρχηδονίους· ἐχαρίσματο δ' αὐτῷ τοὺς συγγενεῖς, τοὺς ὄντας ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις, καὶ τοῖς ἐκπεφευγόσι Σελινουντίοις ἔδωκεν ἔξουσίαν τὴν πόλιν οἰκεῖν, καὶ τὴν χώραν γεωργεῖν, τελούντας φόρον τοῖς Καρχηδονίοις. Αὕτη μὲν οὖν ἡ πόλις ἀπὸ τῆς κτίσεως οἰκηθεῖσα χρόνον ἐτῶν διακοσίων τεσσαράκοντα δύο, ἐάλω· ὁ δὲ Ἀντίβας περιελὼν τὰ τεῖχη τῆς Σελινοῦντος, ἀνέβη μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως ἐπὶ τὴν Ἰμέριαν, ἐπιθυμῶν μάλα ταύτην κατασκάψαι τὴν πόλιν. Διὰ ταύτην γὰρ ὁ μὲν πατὴρ αὐτοῦ φυγὴς ἦν, ὁ δὲ προπάτωρ Ἀμίλκας πρὸς ταύτην καταστρατηγηθεὶς ὑπὸ Ἰέλω

νος ἀγῆνέθη, καὶ μετ' αὐτοῦ πεντεκαίδεκα μυριά-
δες στρατιωτῶν ἀγῆνέθησαν, ἄλλαι δὲ οὐκ ἐλάττους
τούτων ἡχμαλωτίσθησαν. Ὑπὲρ ὧν σπεύδων τι-
μωρίαν λαβεῖν Ἀντίβιος, τέτρασι μυριάσιν ἀποθεν
τῆς πόλεως ἐπὶ τινων λόφων κατεστρατοπέδευσε,
τῇ δ' ἄλλῃ δυνάμει πάσῃ περιεστρατοπέδευσε τὴν
πόλιν, προσγενομένων ἄλλων παρὰ τε Σικελῶν καὶ
Σικανῶν δις μυριάων στρατιωτῶν. Στήσας δὲ μηχαν-
άς, τὸ τεῖχος κατὰ πλείονας τόπους ἐσάλευε, καὶ
πολλῷ πλήθει διαγωνιζόμενος ἐκ διαδοχῆς, κατε-
πόνει τοὺς πολιορκουμένους, ἅτε καὶ τῶν στρατιω-
τῶν ἐπηρεζόμενων ταῖς εὐτυχίαις. Ὑπόρουτε δὲ καὶ
τὰ τεῖχη, καὶ ξύλοις ὑπῆρειδεν, ὧν ἐμπρησθέντων,
ταχὺ πολὺ μέρος τοῦ τεύχους ἔπεσεν. Ἐνθα δὴ
συνέβαινε καρτερωτάτην μάχην γίνεσθαι, τῶν μὲν
βιαζομένων ἐντὸς τοῦ τεύχους παρειαπνεεῖν, τῶν δὲ
φοβουμένων μὴ ταῦτ' ἀπῶσι τοῖς Σελινουντίοις.
Αὐοὶ καὶ τὸν ἔσχατον ἀγῶνα τιθεμένων αὐτῶν ὑπὲρ
τέκτων καὶ γονέων καὶ τῆς περιμαχίτου πᾶσι πατρί-
δος, ἐξέωσθησαν οἱ βάρβαροι, καὶ ταχὺ τὸ μέρος
τοῦ τεύχους ἀνωκοδόμησαν. Παρεγενήθησαν δ'
αὐτοῖς εἰς τὴν βοήθειαν οἱ τ' ἐξ Ἀκράγαντος Συρα-
κούσιοι, καὶ τινες τῶν ἄλλων συμμάχων, οἱ πάντες
εἰς τετρακιςχίλιους, ὧν Διοκλῆς ὁ Συρακούσιος εἶχε
τὴν ἡγεμονίαν.

(C. 60.) His strenue pugnantis, barbari, audacia hostium
et repentina impressione percussi, terga verterunt. Quibus opem
laturus Hannibal milites, quos in castris habebat, deduxit, et
Himeracos, qui perturbatis illos ordinibus insectabantur, sic est
adortus, ut magnis tandem cum caede in fugam sese effunderent.

60. Τότε μὲν οὖν, νυκτὸς ἀφελομένης τὴν ἐπὶ

τῇ πλείονι φιλονεικίαν, ἔλυσαν τὴν πολιορκίαν.
 Ἄμα δ' ἡμέρᾳ τοῖς Ἱμεραίοις ἔδοξε μὴ περιορᾶν αὐ-
 τοὺς συγκεκλεισμένους ἀγενῶς, καθάπερ τοὺς Σε-
 λινουντίους· ἐπὶ δὲ τῶν τειχῶν φύλακας κατέτατ-
 τον, τοὺς δ' ἄλλους στρατιώτας σὺν τοῖς παραγε-
 γοιόσι συμμύχοις ἐξήγαγον, ὄντας περὶ μνῆριους.
 Ἀπροςδοκήτως δὲ τοῖς πολεμίοις ἀπαντήσαντες, εἰς
 ἐκπληξιν ἤγαγον τοὺς βαρβάρους, νομίζοντας ἦκειν
 τοὺς συμμύχους τοῖς πολιορκουμένοις. Πολὺ δὲ
 ταῖς τόλμαις ὑπερέχοντες καὶ ταῖς εὐχειρίαις, καὶ τὸ
 μέγιστον, μιᾶς ἐλπίδος εἰς σωτηρίαν ὑποκειμένης,
 εἰ τῇ μάχῃ κρατήσειαν, εὐθὺς τοὺς πρώτους ὑπο-
 στάντας ἀνεῖλον. Τοῦ δὲ πλήθους τῶν βαρβάρων
 συντρέχοντος ἐν ἀταξίᾳ πολλῇ, διὰ τὸ μηδέ ποτ' ἂν
 ἐλπίσαι τοὺς συγκεκλεισμένους τηλικαῦτα τολμή-
 σαι, οὐ μετρίως ἡλατιοῦντο. Εἰς ἓνα γὰρ τόπον
 ὁκτὼ μυριάδων συνδραμονσῶν, ἀτάκτως συνέβαινε
 τοὺς βαρβάρους ἀλλήλοις ἐμπίπτειν, καὶ πλείονα
 πύσχειν ὑφ' ἑαυτῶν ἢ περὶ ὑπὸ τῶν πολεμίων. Οἱ
 δ' Ἱμεραῖοι θεαταῖς ἔχοντες ἀπὸ τῶν τειχῶν γονεῖς
 καὶ παῖδας, ἔτι δὲ τοὺς οἰκείους ἀπάντας, ἀφει-
 δῶς ἐχρῶντο τοῖς ἰδίοις σώμασιν εἰς τὴν κοινὴν σω-
 τηρίαν. Ἀμπερῶς δ' αὐτῶν ἀγωνιζομένων, οἱ
 βαρβάροι τὰς τε τόλμας καὶ τὸ παρὰδόξον κατα-
 πλιγνέντες, πρὸς φυγὴν ἐτράπησαν. Τούτων δ'
 οὐδενὶ κόσμῳ φευγόντων πρὸς τοὺς ἐπὶ τῶν λόφων
 στρατοπεδεύοντας, ἐπηκολούθουν, ἀλλήλοις παρα-
 κелеυόμενοι μὴδένα ζωγρεῖν· καὶ πλείους ἀνεῖλον
 τῶν ἑξακισχιλίων, ὥς Τίμαιος, ὥς δ' Ἐφορός φησι,

δισμυρίων. Ὁ δ' Ἀννίβας ὄρων τοὺς ἰδίους καταπονουμένους, κατεβίβασε τοὺς ἐπὶ τῶν λόφων κατεστρατοπεδευκότας, καὶ παραβοηθήσας τοῖς ἐλαττούμένοις, κατέλαβε τοὺς Ἱμεραίους ἐν οὐδεμιᾷ τιᾷξει τὸν διωγμὸν ποιουμένους. Γενομένης δὲ μάχης καρτερῶς, τὸ μὲν πλῆθος τῶν Ἱμεραίων πρὸς φυγὴν ὥρμησαν· τρισχίλιοι δ' αὐτῶν ὑποστάντες τὴν τῶν Καρχηδονίων δύναμιν, καὶ πολλὰ δράσαντες, ἅπαντες ἀνηρέθησαν.

(C. 61.) Peracta pugna, quoniam rumor invehuerat, Hannibalem, impositis in triremes ad Motyen fortissimis militibus, Syracusas petiturum, ut urbem defensoribus vacuam invadat; Diocles, invitis Himeraeis, partem copiarum domum reducit, partem urbis praesidio relinquit. Comitantur illum Himereusium quam plurimi.

61. Τῆς δὲ μάχης ταύτης ἦδη τέλος ἐχούσης, κατέπλευσαν πρὸς τὴν Ἱμέραν πέντε πρὸς ταῖς ἑκαοσι τριήρεις παρὰ τῶν Σικελιωτῶν, ὥς πρότερον μὲν ἀπεστάλκεισαν τοῖς Λυκεδαμονίοις ἐπὶ συμμαχίαν· τότε δ' ἀνέστρεψαν ἀπὸ τῆς στρατείας. Διδόθη δὲ καὶ φήμη τις κατὰ τὴν πόλιν, ὅτι Συρακούσιοι μὲν πανδημεὶ μετὰ τῶν συμμαχῶν πορεύονται τοῖς Ἱμεραίοις βοηθεῖν, Ἀννίβης δὲ μέλλοι τὰς ἐν Μοτύῃ τριήρεις πληροῦν τῶν κρατίστων ἀνδρῶν, καὶ περιπλεύσας ἐπὶ Συρακούσας, ἔρημον τὴν πόλιν τῶν ἀμυνομένων καταλαβέσθαι. Διόπερ Διοκλῆς ὁ τῶν ἐν Ἱμέρᾳ στρατηγὸς συνεβούλευσε τοῖς ναυάρχοις τὴν ταχίστην ἐκπλεῖν εἰς Συρακούσας, ἵνα μὴ συμβῇ κατὰ κράτος ἰλῶναι τὴν πόλιν, ἀπολωλόντων ἐν τῇ μάχῃ τῶν κρατίστων ἀνδρῶν. Διόπερ ἐφαίνετο συμφέρειν αὐτοῖς ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν, καὶ

τοὺς μὲν ἡμίσεις εἰς τὰς τριήρεις ἐμβιβίσαι, (ταύ-
 τας γὰρ κατακομιεῖν αὐτοὺς, μέχρις ἂν ἐκτὸς τῆς
 Ἰμεραίας γένωνται χώρας,) τοῖς δ' ἡμίσεσι τηρεῖν,
 ἵως ἂν πάλιν αἱ τριήρεις ἐπιστρέψωσι. Τῶν δ' Ἰμε-
 ραίων σχετιλιζόντων μὲν ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, οὐκ
 ἐχόντων δὲ ὃ πρῶξιεν ἕτερον, αἱ μὲν τριήρεις νύ-
 κτὸς ἐπληρουῦντο κατὰ σπουδὴν ἀντιμὶξ γυναικῶν τε
 καὶ παίδων, ἔτι δὲ τῶν ἄλλων σωματίων ἐπὶ τούτων
 ἀποπλεόντων ὥς ἐπὶ Μεσσήνην. Διοκλῆς δὲ τοὺς
 ἰδίους στρατιώτας ἀναλαβὼν, καὶ τοὺς πεσόντας ἐν
 τῇ μάχῃ καταλιπὼν, ὤρμησεν ἐπ' οἴκου τὴν πο-
 ρεῖαν ποιούμενος. Πολλοὶ δὲ τῶν Ἰμεραίων μετὰ
 τέκνων καὶ γυναικῶν ἐξώρμησαν σὺν τοῖς περὶ τὸν
 Διοκλῆν, μὴ δυναμένων χωρῆσαι τῶν τριήρων τὸν
 ὄχλον.

(C. 62.) Praesidiarii quamquam paros fortiter propugnant;
 tamen postulic, quum iam triremes redeuntes conspicerent,
 hostium impetui concedunt. Qui, expugnata urbe, omnia ferro
 flammaque miscent, nec prius a caede temperant, quam acedum
 is sanorumque direptio imperatur. Hannibal captivorum san-
 guine avo parentat. Tum, exactorato exercitu, cum Siculii
 Campanos dimittit, de iniquitate Carthaginiensium graviter que-
 rentes; relictoque in Sicilia praesidio, praeda onustus, pa-
 triam repetit, ubi lactis omnium acclamationibus excipitur.

62. Οἱ δ' ἐν τῇ πόλει καταλειφθέντες διενυκτέ-
 ρεον μὲν ἐν τοῖς ὕπλοις ἐπὶ τῶν τειχῶν· ἄμα δ'
 ἡμέρα τῶν Καρχηδονίων περιστρατοπεδευσάντων
 τὴν πόλιν, καὶ πυκνὰς προσβολὰς ποιουμένων, οἱ
 καταλειφθέντες τῶν Ἰμεραίων ἀφειδῶς ἠγωνίζοντο,
 προσδοκῶντες τὴν τῶν νεῶν παρουσίαν. Ἐκείνην
 μὲν οὖν τὴν ἡμέραν διεκαρτέρησαν· τῇ δ' ὑστεραίᾳ
 τῶν τριήρων ἐπιφανισμένων, ἤδη συνέβαινε τὸ μὲν

τείχος πεσεῖν ὑπὸ τῶν μηχανῶν, τοὺς δ' Ἰβηρας ἀθρόους παρειαπτεῖν εἰς τὴν πόλιν. Τῶν δὲ βαρβάρων οἱ μὲν ἡμύνοντο τοὺς παραβοηθοῦντας τῶν Ἱμεραίων, οἱ δέ, καταλαμβανόμενοι τὰ τεῖχη, παρεδέχοντο τοὺς ἰδίους. Κατὰ κράτος οὖν ἀλούσης τῆς πόλεως, ἐπὶ πολὺν χρόνον οἱ βάρβαροι πάντας ἐφόνευον τοὺς καταλαμβανομένους ἀσυνπαθῶς, τοῦ δ' Ἀννίβα ζωογεῖν παραγγείλαντος, ὁ μὲν φόνος ἔληξεν, ἡ δ' ἐκ τῶν οἰκιῶν εὐδαιμονία διεφορεῖτο. Ὁ δ' Ἀννίβας τὰ μὲν ἱερὰ συλήσας, καὶ τοὺς καταφυγόντας ἰκέτας ἀποσπάσας, ἐνέπρησε, καὶ τὴν πόλιν εἰς ἔδαφος κατέσκαψεν, οἰκισθεῖσαν ἔτη διακόσια τεσσαράκοντα. Τῶν δ' αἰχμαλώτων γυναῖκας τε καὶ παῖδας διαδοὺς εἰς τὸ στρατόπεδον παρεφύλαττε· τῶν δ' ἀνδρῶν τοὺς ἀλόντας εἰς τρις χιλίους ὄντας παρήγαγεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἐν ᾧ πρότερον Ἀμίλκας ὁ πάππος αὐτοῦ ὑπὸ Γέλωνος ἀνῆρέθη, καὶ πάντας αἰκισάμενος κατέσφαξε. Μετὰ δὲ ταῦτα διαλύσας τὸ στρατόπεδον, τοὺς μὲν ἀπὸ Σικελίας συμμάχους ἀπέστειλεν εἰς τὰς πατρίδας, μεθ' ὧν καὶ Καμπανοὶ συνηκολούθησαν, ἐγκαλοῦντες μὲν τοῖς Καρχηδονίοις, ὥς αἰτιώτατοι μὲν τῶν εὐημερημάτων γεγεννημένοι, οὐκ ἀξίας δὲ χάριτας εἰληφότες τῶν πεπραγμένων. Ὁ δ' Ἀννίβας εἰς τὰς μακρὰς ναῖς καὶ φουρηγοὺς ἐμβιβάσας τὴν δύναμιν, καὶ τοὺς ἱκανοὺς τοῖς συμμάχοις ἀπολιπὼν στρατιώτας, ἐξέπλευσεν ἐκ τῆς Σικελίας. Ἐπεὶ δ' εἰς Κιρχηδόνα κατέπλευσε μετὰ πολλῶν λαφύρων, ἀπῆρτων αὐτῷ πάντες δεξιούμενοι καὶ τιμῶντες,

ὥς ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ μείζονα πράξαντα τῶν πρότερον στρατηγῶν.

(C. 63.) Hieronocrates, Syracusiorum quondam praetor, Macedaemoniis auxilio missus, sed per factionem in exilium actus, tum a Pharnabazo pecunia adiutus, in Siciliam rediit, occupataque Selinunte, et agros Carthaginiensibus subiectos depopulatus, gratiam popularium recuperavit.

63. Εἰς δὲ τὴν Σικελίαν κατέπλευσεν Ἑρμοκράτης ὁ Συρακούσιος. Οὗτος δ' ἐν μὲν τῇ πρὸς Ἀθηναίους πολέμῳ στρατηγήσας, καὶ πολλὰ τῇ πατρίδι χρήσιμος γενόμενος, πλείστον ἴσχυσε παρὰ τοῖς Συρακούσις· μετὰ δὲ ταῦτα ναύαρχος πεμφθεὶς οὖν τριῖκοντα πέντε τριήρεσι Λακεδαιμονίοις νυμμάχῳ, ὑπὸ τῶν ἀντιπολιτευομένων κατεστρατιώσθη, καὶ φυγῆς μὲν ἐγενήθη κατὰ δίκην, τὸν δὲ στόλον παρέδωκεν ἐν Πελοποννήσῳ τοῖς ἐπὶ τὴν διαδοχὴν ἀποσταλῆσιν. Αὐτὸς δ' ἐκ τῆς στρατείας φιλίαν ἔχων πρὸς Φαρνάβιζον τὸν τῶν Περσῶν στρατάρχην, ἔλαβε παρ' αὐτοῦ πολλὰ χρήματα, μετ' ὧν εἰς Μεσσήνην καταπλεύσας, πέντε μὲν ἐναυπήγησε τριήρεις, χιλίους δ' ἐμισθώσατο στρατιώτας. Περσῶν δὲ καὶ τῶν ἐκπεπωκότων Ἰμερσίων ὡς χιλίους, ἐπεχείρησε μὲν εἰς Συρακούσας κατελθεῖν, συναγωνιζομένων αὐτῷ τῶν φίλων· ἀποτυχὼν δὲ τῆς ἐπιβολῆς, ὤρησε διὰ τῆς μεσογείου, καὶ καταλαβόμενος τὸν Σελινούντια, καὶ τῆς πόλεως μέγρος εἰείχισε, καὶ πανταχόθεν κατεκάλει τοὺς διασσωσμένους τῶν Σελίνουρτίων. Πολλοὺς δὲ καὶ ἄλλους ὑποδεχόμενος εἰς τὸν τόπον, συνήγαγε δύναμιν ἐπιλέκτων ἀνδρῶν ἑξακισχιλίων. Ἐντεῦθεν δ' ὁδμώμενος, πρῶτον μὲν τὴν τῶν Μοτυηνῶν

ἐπόρθησε χώραν, καὶ τοὺς ἐπεξελθόντας ἐκ τῆς πό-
 λεως μάχῃ κρατήσας, πολλοὺς μὲν ἀνείλε, τοὺς δ'
 ἄλλους συνεδίωξεν ἐντὸς τοῦ τείχους. Μετὰ δὲ ταῦ-
 τα τὴν τῶν Πανορμιτῶν χώραν λεηλατήσας, ἀναρι-
 θμήτου λείας ἐκυρίευσε. Τῶν δὲ Πανορμιτῶν παν-
 δημεὶ παρατιξιμένων πρὸ τῆς πόλεως, εἰς πεντακο-
 σίους μὲν αὐτῶν ἀνείλε, τοὺς δ' ἄλλους συνέκλεισεν
 ἐντὸς τῶν τειχῶν. Παραπλησίως δὲ καὶ τὴν ἄλλην
 χώραν ἥπασαν, τὴν ὑπὸ Καρχηδονίου οὖσαν, πορ-
 θῶν, ἐπαίνου παρὰ τοῖς Σικελιώταις ἐτύγχανεν.
 Εὐθὺς δὲ καὶ τῶν Συρακουσίων οἱ πλεῖστοι μετε-
 μελήθησαν, ἀναξίως τῆς ἰδίας ἀρετῆς ὀρῶντες πε-
 φρυγασμένον τὸν Ἑρμοκράτην. Διὸ καὶ περὶ αὐ-
 τοῦ πολλῶν λόγων γινομένων ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, ὁ
 μὲν δῆμος φανερώς ἦν βουλόμενος καταδέχεσθαι
 τὸν ἄνδρα· ὁ δ' Ἑρμοκράτης ἀκούων τὴν περὶ αὐ-
 τοῦ φήμην ἐν ταῖς Συρακούσαις, παρυσθενάζετο
 πρὸς τὴν αὐτοῦ κίθοδον ἐπιμελῶς, εἰδὼς τοὺς ἀντι-
 πολιτενομένους ἀντιπράξοντας. Καὶ τὰ μὲν κατὰ
 τὴν Σικελίαν ἐν τούτοις ἦν.

(C. 64.) Inde scriptor in belli Peloponnesiaci historia pergit.
 Nempe Thrasyllus, repulsus Epheso, quam expugnare conabatur,
 Lechum petit. Qui ad Cyzicum haerebant, Atheniensium duces,
 Chalcedonem profecti, primo castellum Chrysopolin coadiunt, reli-
 ctoque ibi praesidio, decimas a navigantibus ex Ponto, exigunt.
 Tum, divisis copiis, Theramnes Chalcedonem et Byzantium obsi-
 det; Thrasybulus Thraciae urbes domat; Alcibiades pecuniae vim
 e Pharnabazi provincia colligit. Interim Pylus, quam Messenii te-
 nebant, in Lacedaemoniorum potestatem rediit, frustra illuc ad de-
 fensionem misso Anyto, qui propterea proditionis accusatus Athe-
 nis, iudicium primus donis curripit.

64. Κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα, Θράσυλλος πεμφθεὶς
 παρ' Ἀθηναίων μετὰ νεῶν τριάνκοντα καὶ πολλῶν

ὀπλιτῶν, σὺν ἱππεῦσιν ἑκατόν, κατέπλευσεν εἰς τὴν
 Ἐφεσον· ἐκβιβάσας δὲ τὴν δύναμιν, κατὰ δύο τό-
 πους προσβολὰς ἐποίησατο. Τῶν δ' ἔνδον ἐπεξελ-
 θόντων, καρτεράν συνέβη μάχην συστήναι. Παν-
 δημεὶ δὲ τῶν Ἐφεσίων ἀγωνισαμένων, τετρακόσιοι
 μὲν τῶν Ἀθηναίων ἔπεσον, τοὺς δ' ἄλλους ὁ Θρά-
 συλλος ἀναλαβὼν εἰς τὰς ναῦς, ἐξέπλευσεν εἰς Λέ-
 σβον. Οἱ δὲ περὶ Κύζικον ὄντες τῶν Ἀθηναίων
 στρατηγοί, πλεύσαντες ἐπὶ Χαλκηδόνα, Χρυσόπολιν
 ᾤκισαν φρούριον, καὶ τὴν ἱκανὴν αὐτῷ κατέλιπον
 δύναμιν· τοῖς δ' ἐπὶ τούτων κατασταθεῖσι προσέτα-
 ξαν δικάστην πράττεσθαι τοὺς ἐκ τοῦ Πόντου πλέον-
 τας. Μετὰ δὲ ταῦτα διελομένων αὐτῶν τὰς δυνά-
 μεις, Θηραμένης μὲν μετὰ πεντήκοντα νεῶν κατελεί-
 φθη, πολιορκήσων Χαλκηδόνα καὶ Βυζάντιον· Θρα-
 σύβουλος δὲ περὶ Θράκην πεμφθεὶς, τὰς ἐν τούτοις
 τοῖς τόποις πόλεις προσηγάγετο· Ἀλκιβιάδης δὲ τὸν
 Θράσυλλον μετὰ τῶν τριάκοντα νεῶν ἀπολύσας,
 ἔπλευσεν εἰς τὴν ὑπὸ Φαρνάβαζον χώραν· καὶ κοινῇ
 πολλὴν αὐτῆς πορθήσαντες, τοὺς τε στρατιώτας ἐνέ-
 πλησαν ὠφελείας, καὶ αὐτοὶ χρήματα συνήγαγον ἐκ
 τῶν λαφύρων, βουλόμενοι κουφίσαι τὸν δῆμον τῶν
 εἰσφορῶν. Λακεδαιμόνιοι δὲ πυνθανόμενοι περὶ τὸν
 Ἑλλήσποντον ὑπάρχειν ἅπασας τὰς τῶν Ἀθηναίων
 δυνάμεις, ἐστράτευσαν ἐπὶ Πύλον, ἣν Μεσσήνιοι
 φρουρὰ κατεῖχον, κατὰ μὲν θάλατταν ἔνδεκα ναυ-
 σιν· ὧν ἦσαν αἱ μὲν ἀπὸ Σικελίας πέντε, ἑξ δὲ ἐκ
 τῶν πολιτῶν πεπληρωμέναι· πεζῇ δὲ παρήγαγον
 ἱκανὴν δύναμιν, καὶ περιστρατεύσαντες τὸ φρούριον,

ἐπόρθουν ἅμα καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν· Ἄ δὲ πύθόμενος ὁ τῶν Ἀθηναίων δῆμος, ἐξαπέστειλε τοῖς πολιορκουμένοις εἰς βοήθειαν ναῦς τριάκοντα, καὶ στρατηγὸν Ἄνυτον τὸν Ἀνθεμίωνος. Οὗτος μὲν οὖν ἐκπλεύσας, καὶ διὰ τινὰς χειμῶνας οὐ δύνηθεις τὸν Μαλέαν κάμψαι, ἀπέπλευσεν εἰς Ἀθήνας· Ἐφ' οἷς ὁ μὲν δῆμος ὀργισθεὶς, καὶ καταιτιασάμενος αὐτοῦ προδοσίαν, μετέστησεν εἰς κρίσιν· ὁ δ' Ἄνυτος ἰσχυρῶς κινδυνεύων, ἐξόρυσσάτο χρήμασι τὴν ἰδίαν ψυχὴν, καὶ πρῶτος Ἀθηναίων δοκεῖ δικαστήριον δωροδοκῆσαι. Οἱ δ' ἐν τῇ Πύλῃ Μεσσηνιοὶ μέχρι μέντινος ἀντεῖχον, προσδοκῶντες παρὰ τῶν Ἀθηναίων βοήθειαν· ὥς δ' οἱ μὲν πολέμιοι τὰς προσβολὰς ἐκ διαδοχῆς ἐποιοῦντο, τῶν δὲ ἰδίων οἱ μὲν ἐκ τῶν τραυμάτων ἀπέθνησκον, οἱ δ' ἐκ τῆς σιτοδείας κακῶς ἀπῆλλατον, ὑπόσπονδοι τὸν τόπον ἐξέλιπον· Λακεδαιμόνιοι μὲν οὖν ἐγκρατεῖς ἐγένοντο τῆς Πύλου, πεντεκαίδεκα ἔτη τῶν Ἀθηναίων αὐτὴν κατεσχέκωτον, ἅφ' ὅτου Δημοσθένης αὐτὴν ἐτείχισε.

(C. 65.) Megarenses interea Nisacem capiunt, a Leostrophida et Timarcho, Atheniensium ducebus, devicti. Quo facto Lacedaemonii Ctesippidam cum classe opitulari sociis iubent: qui exulum e Chio pecunia instructus, tum arcem occupavit, tum illos reduxit, ab adversariis posthac saepius laecessitos.

65. Τούτων δὲ πραττομένων, Μεγαρεῖς μὲν Νισαίαν ὑπὲρ Ἀθηναίους οὔσαν εἶλον. Ἀθηναῖοι δ' ἐπ' αὐτοὺς ἀπέστειλαν Λεωτροφίδην καὶ Τίμαρχον, μετὰ μὲν πεζῶν χιλίων, ἱππέων δὲ τετρακοσίων. Οἷς οἱ Μεγαρεῖς ἀπαντήσαντες μετὰ τῶν ὀπλῶν πανδημεῖ, καὶ παραλαβόντες τινὰς τῶν ἐκ Σικελίας, παρετάξαντο πρὸς τοῖς λόφοις, τοῖς Κέρασι καλουμέ-

τοις. Τῶν δ' Ἀθηναίων λαμπρῶς ἀγωνισαμένων,
 καὶ πολλαπλασίους ὄντας τοὺς πολεμίους τρεψαμέ-
 νων, Μεγαρέων ἔπαινον μὲν πολλοί, τῶν δὲ Λακεδαι-
 μονίων εἰκοσί μόνον. Οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι βαρέως φέ-
 ροντες ἐπὶ τῷ τὴν Νισαίαν κατειληφθαι, τοὺς μὲν
 Λακεδαιμονίους οὐκ ἐδίωξαν, πρὸς δὲ τοὺς Μεγα-
 ρεῖς χαλεπῶς διακείμενοι, παμπληθεῖς ἀνέϊλον. Λα-
 κεδαιμόνιοι δὲ Κρητῆσι πίδακ' ἐλόμενοι ναύαρχον,
 καὶ παρὰ τῶν συμμάχων ταῦς αὐτῶν πληρώσαντες
 εἰκοσιπέντε, προσέτιξαν παραβηθεῖν τοῖς συμμά-
 χοις. Οὗτος δὲ χρόνον μὲν τινα περὶ τὴν Ἰωνίαν
 διέτριψεν, οὐθὲν ἄξιον λόγου πράξας· μετὰ δὲ ταῦ-
 τα παρὰ τῶν ἐκ Χίου φυγάδων λαβὼν χρήματα, κα-
 τήγαγεν αὐτοὺς, καὶ τὴν ἀκρόπολιν τῶν Χίων κα-
 τελάβετο. Οἱ δὲ κατελθόντες τῶν Χίων τῶν ἀντι-
 πολιτενομένων αὐτοῖς καὶ τῆς ἐκπτώσεως αἰτίων
 ὄντων εἰς ἑξακοσίους τὸν ἀριθμὸν ὄντας ἐφυγάδεν-
 σαν. Οὗτοι δὲ τῆς ἀντιπέρην ἡπείρου χωρίον Ἀτιο-
 νείη καλούμενον κατελάβοντο, σφόδρα τῇ φύσει κα-
 θεστηκὸς ὄχυρόν· καὶ τὸ λοιπὸν ἐκ τούτου τὰς
 ἀφορμὰς ἔχοντες, ἐπολέμουν τοῖς Χίον ἔχουσι.

(C. 66.) Munia Lampriaco, Alcibiades et Thrasyllus Thera-
 menti se iungunt, Lacedaemonios ad Chalcedonem superant, eo-
 rumque imperatorem Hippocratem caedunt. Devictis Theramenes
 tribulum porro solvendum imperat, oppugnans deinde Byzantium.
 Alcibiades autem, suscepta in Hellepontum et Chersonesum ex-
 peditione, collectaque inde pecuniae vi, quam Thraeces ad stipen-
 dia secum facienda adduxisset, citato ad Therameneum cursu By-
 zantium proficiscitur. Magnum in urbe praesidium collocat
 Clearchus, oppugnationi strenue resistens; sed ubi ad Pharnaba-
 zum pecuniam petiturus se contulerat; (C. 67.) Byzantium non
 nulli, asperitatem Clearchi pertacsi, prodicione Athenienses in ur-
 bem recipiunt. Irrumpentibus dum scriber obviuntur Lacedaemo-
 ni; Alcibiades nulla Byzantios iniuria affectum iri proclamavit.
 Quo facto oppidani in ipsos Lacedaemonios arma convertunt. Ex-

pugnata tandem urbs redditur Byzantiis, supplicesque Lacedaemoniorum ad iudicium populi subeundum Athenas transferuntur.

66. Τούτων δὲ πραττομένων, Ἀλκιβιάδης καὶ Θράσυλλος Λάμψακον τειχίσαντες, ἐν μὲν ταύτῃ τὴν ἱκανὴν φυλακὴν κατέλιπον, αὐτοὶ δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως ἐξέπλευσαν πρὸς Θηραμένην, ὃς ἐπὶ ὁρθεὶ τὴν Χαλκηδόνα, καὶ μὲν ἔχον ἐβδόμηκοντα, στρατιώτας δὲ πεντακισχιλίους. Ἀθροισθεῖσιν δὲ τῶν δυνάμεων εἰς ἓνα τόπον, ἀπετείχισαν τὴν πόλιν ἀπὸ θαλάττης εἰς θάλατταν ἐκλίνῃ τείχει. Ὁ δ' ἐν τῇ πόλει καθιστάμενος ὑπὸ Λακεδαιμονίων Ἰπποκράτης ἡγεμὼν, (ὃν οἱ Λάκωνες ἁρμοστήν ἐκάλουν,) τοὺς τ' ἰδίους στρατιώτας ἀντεξήγαγε καὶ τοὺς Χαλκηδονίους ἅπαντας. Γενομένης δὲ καρτερῆς μάχης, καὶ τῶν περὶ τὸν Ἀλκιβιάδην ἐφόωμένοις ἀγωνισαμένοι, ὅτε Ἰπποκράτης ἔπεσε, καὶ τῶν λοιπῶν οἱ μὲν ἀνελθόμενοι, οἱ δὲ κατατρωθέντες συτρίφυγον εἰς τὴν πόλιν. Μετὰ δὲ ταῦτα Ἀλκιβιάδης μὲν εἰς Ἰλλήσποντον καὶ Χερσόνησον ἐξέπλευσε, βουλόμενος ἀθροῖσαι χρήματα· οἱ δὲ περὶ τὸν Θηραμένην ὁμολογίαν ἐποιήσαντο πρὸς Χαλκηδονίους, φόρον λαμβάνειν παρ' αὐτῶν, ὅσον καὶ πρότερον. Ἐντεῦθεν δὲ τῆς δυνάμεις ἀπαγαγόντες πρὸς Βυζάντιον, ἐπολιόρκουν τὴν πόλιν, καὶ μετὰ πολλῆς σπουδῆς ἀποτειχίζειν ἐπεχείρησαν. Ἀλκιβιάδης δὲ ἀθροίσας χρήματα, πολλοὺς αὐτῷ τῶν Θρακῶν ἔπεισε συστρατεῦσαι. Παρέλαβε δὲ καὶ τοὺς Χερσόνησον οἰκοῦντας πανδημεῖ, καὶ μετὰ πάσης δυνάμεως ἀναζεύξας, πρῶτον μὲν Σηλυβρίαν διὰ προδοσίας εἶλεν, ἐξ ἧς

πολλὰ χρήματα πρᾶξιμενος, ἐν μὲν ταύτῃ φρουρίᾳ κατέλειπεν, αὐτὸς δὲ διὰ τάχους ἦκε πρὸς τοὺς περὶ Θηρουμένην εἰς Βυζάντιον. Ἀθροισθεῖσιν δὲ τῶν δυνάμεων, οὗτοι μὲν τὰ πρὸς πολιορκίαν ἡτοιμάζοντο· ἡμελλὸν γὰρ νικήσειν πόλιν βίαιος ἔχουσιν, καὶ γέμονσαν τῶν ὑπὲρ αὐτῆς ἀμυνομένων. Χωρὶς γὰρ τῶν Βυζαντίων πολλῶν ὄντων, Κλέαρχος ὁ Λακεδαιμόνιος ἄρμοστής εἶχε πολλοὺς ἐν τῇ πόλει τῶν Πελοποννησίων, καὶ μισθοφόρους. Μέχρι μὲν οὖν τινὸς προσβολῆς ποιούμενοι, κακὸν οὐδὲν ἀξιόλογον δρῶντες τοὺς ἔνδον διετέλουν· ἐπεὶ δ' ὁ τῆς πόλεως ἐπιστάτης ἀπῆλθε πρὸς Φαρνάβαζον, ὅπως λάβῃ χρήματα, τηρικαυτὰ τινες τῶν Βυζαντίων, μισοῦντες τὸ βίαιος τῆς ἐπιστασίας, (ἦν γὰρ ὁ Κλέαρχος χαλεπός,) προὔδωκαν τὴν πόλιν τοῖς περὶ τὸν Ἀλκιβιάδην.

67. Οὗτοι δὲ ὡς λύσοντες τὴν πολιορκίαν, καὶ τὰς δυνάμεις ἀπάζοντες εἰς Ἰωνίαν, δείλης ταῖς ναυσὶ πιάσαις ἐξέπλευσαν, καὶ τὸ πεζὸν στράτευμα μέχρι τινὸς ἀπαγυγόντες, ὡς ἐπέλαβεν ἡ νύξ, πάλιν ὑπέστρεψαν, καὶ περὶ μέσας ταῖς νύκτας προσέμιξαν τῇ πόλει· καὶ ταῖς μὲν τριήρεις ἀπέστειλαν, προστάξαντες ἀφέλκειν τὰ πλοῖα, καὶ κραυγὴν ποιεῖν ὡς ἀπίσης ἔκει τῆς δυνάμεως οὔσης· αὐτοὶ δὲ μετὰ τοῦ πεζοῦ στρατεύματος πρὸς τοῖς τείχεσιν ἐτήρουν τὸ συντεταγμένον παρὰ τῶν ἐνδιδόντων σύσσημον. Τῶν δ' ἐν ταῖς τριήρεσι ποιησάντων τὸ προσταχθέν, καὶ τῶν πλοίων τὰ μὲν συντριβόμενα ταῖς ἀποστολαῖς ἐμπιπρόντων, τὰ δ' ἀποσπώντων ταῖς σιδηραῖς

χειρσίν, ἔτι δὲ βοήν ἐξαίσιον ποιοούντων, οἱ μὲν κα-
 τὰ τὴν πόλιν ὄντες Πελοποννήσιοι, καὶ πάντες οἱ
 τὴν ἀπάτην ἀγνοοῦντες, ἐξεβοήθουν ἐπὶ τοὺς λιμέ-
 νας. Διόπερ οἱ τὴν πόλιν προιδύοντες ἦσαν τὸ σύσ-
 σημον ἀπὸ τοῦ τείχους, καὶ παρεδέχοντο τοὺς περὶ
 τὸν Ἀλκιβιάδην διὰ τῶν κλιμακῶν κατὰ πολλὴν
 ἀσφάλειαν, ὥς ἂν τοῦ πλήθους ἐπὶ τὸν λιμένα συν-
 δεδραμῆκότος. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι πυθόμενοι τὸ
 γεγονός, τὸ μὲν πρῶτον τοὺς ἡμίσεις ἐπὶ τοῦ λιμένος
 ἀπέλιπον, τοῖς δὲ λοιποῖς κατὰ σπουδὴν ἐξεβοήθουν
 ἐπὶ τὰ κατειλημμένα τείχη· ἥδη δὲ σχεδὸν πάσης
 τῆς δυνάμεως τῶν Ἀθηναίων πάρειςπεπτωκυίας,
 ὅμως οὐ κατεπλάγησαν, ἀλλὰ πολὺν χρόνον ἀντι-
 στάντες, εὐρώστως τοὺς Ἀθηναίους ἡμύνοντο, συνα-
 γωνιζομένων τῶν Βυζαντίων· καὶ πέρας οὐκ ἂν
 ἐκράτησαν Ἀθηναῖοι τῆς πόλεως διὰ μάχης, εἰ μὴ
 συννοήσας τὸν καιρὸν Ἀλκιβιάδης ἐκήρυξε μηδὲν
 ἀδίκημα ποιεῖν τοῖς Βυζαντίοις· οὕτω γὰρ οἱ πολι-
 τικοὶ μεταβαλλόμενοι, τοὺς Πελοποννησίους ἡμύ-
 νοντο. Ὅθεν οἱ πλείστοι μὲν αὐτῶν ἀνῆρέθησαν,
 εὐγενῶς ἀγωνισάμενοι, οἱ δὲ περιλειφθέντες εἰς πεν-
 τακοσίους κατέφυγον πρὸς τοὺς ἐν τοῖς ἱεροῖς βῶ-
 μους. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι τοῖς μὲν Βυζαντίοις ἀπέδω-
 καν τὴν πόλιν, συμμάχους αὐτοὺς ποιησάμενοι·
 πρὸς δὲ τοὺς ἐπὶ τοῖς βωμοῖς ὄντας ἰκέτας ὁμολογίας
 ἔθεντο, τὰ μὲν ὅπλα παρалаβεῖν, τὰ δὲ σώματα εἰς
 Ἀθήνας κομίσαντες, ἐπιτρέψαι τῷ δήμῳ περὶ αὐτῶν.

(C. 68.) Olymp. XCIII, 1, a. C. 406. Arch. Euclemonae, Cosm. M. Papirio et Sp. Nantio, duces Atheniensium, relicto Byzantii praesidio, subactisque Hellepontii, praeter Abydum, omnibus urbibus, quibus Diodorum et Mantitheum praeficiebant, cum classe spoliis referta orantes Athenas contendunt. Ibi maximo sunt plausu accepti, excurrente multitudine in Piraeum, in primis Alcibiadis videnti studioso, qui ingenii animique virtutibus, dicendi vi formaeque dignitate summam omnium admirationem excitabat.

68. Τοῦ δ' ἔτους διελθόντος Ἀθηναῖοι μὲν Εὐκτιμόνι παρέδωκαν τὴν ἀρχήν, Ῥωμαῖοι δ' ὑπάτους κατέστησαν Μάρκον Ιππίριον καὶ Σπόριον Νεύτιον, Ὀλυμπιάς δ' ἐγένετο τρίτη πρὸς ταῖς ἐνεήκοντα, καὶ ἦν ἐνίκᾳ σιάδιον Εὐβάτος Κυρηναῖος. Περὶ δὲ τοὺτους τοὺς χρόνους οἱ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ Βυζαντίου κυριεύσαντες, ἐπῆλθον τὸν Ἑλλήσποντον, καὶ τὰς ἐν αὐτῷ πόλεις πλὴν Ἀβύδου πάσας εἶλον. Μετὰ δὲ ταῦτα Διόδωρον καὶ Μαντίδεον ἐπιμελητὰς μετὰ τῆς ἱκανῆς δυνάμεως κατέλιπον· αὐτοὶ δὲ μετὰ τῶν νεῶν καὶ τῶν λαφύρων ἔπλεον εἰς Ἀθήνας, πολλὰ καὶ μεγάλα κατειργασμένοι τῇ πατρίδι. Ὡς δ' ἐγγὺς ἦσαν, ὁ δῆμος ἅπας ἀπήντα περιχαρὴς ἐπὶ τοῖς εὐημερήμασι· συνέδραμον δ' εἰς τὸν Πειραιᾶ πολλοὶ καὶ τῶν ξείων. ἔτι δὲ παῖδων καὶ γυναικῶν· εἶχε γὰρ πολλὴν κατὰπληξιν τῶν στρατηγῶν ὁ κατὰπλους. Ἦγον γὰρ τῶν ἡλωκυτῶν νεῶν οὐκ ἐλάττους διακοσίων, αἰχμαλώτων δὲ ἀνδρῶν καὶ λαφύρων πλῆθος· εἶχον δὲ τὰς ἰδίας τριήρεις ἑπλοῖς ἐπιχρῦσοις καὶ στεφάνοις, ἔτι δὲ λαφύροις καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἐπιμελῶς κεκοσμημένας. Πλεῖστοι δ' ἐπὶ τὴν Ἀλκιβιάδου θέαν συνέδραμον ἐπὶ τοὺς λιμένας, ὥστε παντελῶς ἐρημωθῆναι τὴν πόλιν, συμφιλοτιμουμένων τοῖς ἐλευθέροις τῶν δού-

λων. Καὶ ἐκείτους γὰρ τοὺς χρόνους οὕτω συνέβη
 θανμασθῆναι τὸν ἄνδρα τοῦτον, ὥςθ' οἱ μὲν ὑπερέ-
 χοντες τῶν Ἀθηναίων μόγισ ἐνόμιζον εὐρηκέναι δυ-
 νατὸν ἄνδρα, ὡς τοῦτον, φανερώς καὶ θρασέως ἀν-
 τιτάξασθαι τῷ δήμῳ δυνάμενον, οἱ δ' ἄποροι ὑπει-
 λήφεισαν συναγωνιστὴν ἔξιν ἄριστον, τὸν ἀπονε-
 ροημένως συνταράζοντα τὴν πόλιν, καὶ τὴν ἑαυτῶν
 ἐπανορθώσοντα πενίαν. Θρώσει γὰρ πολὺ διέφερε
 τῶν ἄλλων, καὶ δεινότητος ἦν εἰπεῖν, καὶ κατὰ μὲν
 τὴν στρατείαν ἄριστος, κατὰ δὲ τὴν τόλμαν πρακτι-
 κώτατος· ἦν δὲ καὶ τὴν ὄψιν καθ' ὑπερβολὴν εὐ-
 πρεπής, καὶ τὴν ψυχὴν λαμπρὴν καὶ μεγαλεπήβολος.
 Καθόλου δὲ τηλικαύτην ὑπόληψιν εἶχον ὑπὲρ αὐ-
 τοῦ σχεδὸν ἅπαντες, ὥςθ' ἅμα τῇ ἐκείνου καθόδῳ
 καὶ τὴν τῶν πραγμάτων εὐτυχίαν εἰς τὴν πόλιν ἦκειν
 διελάμβανον. Πρὸς δὲ τούτοις, ὥσπερ Λακιδαιμό-
 νιοι τούτου συναγωνιζομένου ἐπροτέρουν, οὕτως
 ἑαυτοὺς πάλιν κατορθώσειν ἠλπίζον, σύμμαχον
 ἔχοντες τὸν ἄνδρα τοῦτον.

(C. 69.) Haec ergo, quum proluxa se defensione apud populum
 perpurgasset, restituta sunt publice bona, resacratoque per Eumol-
 pidas, qui eum devoverant, summum terra marique imperium soli
 commissum est. Ibi quum Adimantum Thrasybulumque praefectos
 elegisset; Andrum, Con Rhodumque oppugnat, et victor multum
 inde praedae reportat.

69. Ἐπεὶ δ' οὖν κατέπλευσεν ὁ στόλος, ἐπέ-
 στρεψε τὸ πλῆθος ἐπὶ τὴν Ἀλκιβιάδου ναῦν, ἐξ ἧς
 ἐκβάντα τὸν ἄνδρα πάντες ἐδεξιόουντο, τοῖς εὐμε-
 ρήμασιν ἅμα καὶ τῇ καθόδῳ συγχαίροντες. Ὁ δ'
 ἀσπασάμενος τὰ πλῆθη φιλανθρωπῶς, ἐκκλησίαν
 συνήγαγε, καὶ πολλὰ τῶν καθ' ἑαυτὸν ἀπολογησά-

μινος, εἰς τούτῃν εὐνοίαν τοὺς ὄχλους ἤγαγεν,
 ὥστε ὁμολογεῖν πάντας τὴν πόλιν μίτιαν γεγενῆσθαι
 τῶν κατ' ἐκείνου ψηφισμάτων. Διόπερ αὐτῷ τὴν τε
 οὐσίαν ἀπέδωκαν, ἣν ἐδήμευσαν, ἔπειτα δὲ τὰς δι-
 κας κατεπόντισαν, ἐν δ' ἴσῃ καταδίκη καὶ τᾶλλα τὰ
 κατ' ἐκείνου πυρωθέντα· ἐψηφίσαντο δὲ καὶ τοὺς
 Εὐμολπίδης ἄραι τὴν ἀρίν, ἣν ἐποίησαντο κατ' αὐ-
 τοῦ, καὶ ὃν καιρὸν ἔδοξεν ἀσεβεῖν περὶ τὰ μυστή-
 ρια· τὸ δὲ τελευταῖον, αὐτὸν στρατηγὸν καταστή-
 σαντες αὐτοκράτορα καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατ-
 ταν, ἀπάσας τὰς δυνάμεις ἐνεχείρισαν αὐτῷ. Ἰέλαιο
 δὲ καὶ στρατηγοὺς ἑτέρους ἐκείνος, οὓς ἤθελεν, Ἀδεί-
 μαντον καὶ Θρασύβουλον. Ὁ δ' Ἀλκιβιάδης ἐκατό-
 ναυς πληρώσας, ἐξέπλευσεν εἰς Ἄνδρον, καὶ κατακτε-
 νόμενος Κάρριον φρούριον, ἐτείχισεν. Ἐξιθούτων
 δὲ τῶν Ἀνδρίων πανδημεὶ μετὰ τῶν παροφυλατιόν-
 των τὴν πόλιν Πελοποννησίων, ἐγενήθη μάχη, καὶ
 ἦν ἐνίκησαν Ἀθηναῖοι. Τῶν δ' ἐκ τῆς πόλεως πολλοὶ
 μὲν ἀνῆρέθησαν, τῶν δὲ διασωθέντων οἱ μὲν κατὰ
 τὴν χώραν διεσκεδάσθησαν, οἱ δ' ἐντὸς τῶν τειχῶν
 συνέφυγον. Αὐτὸς δ' Ἀλκιβιάδης προσβολαῖς ποιη-
 σάμενος τῇ πόλει, ἐν μὲν τῷ πεφρουρημένῳ τείχει
 τὴν ἱκανὴν φυλακὴν κατέλιπε, καὶ Θρασύβουλον
 ἡγεμόνα κατέστησεν, αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως
 ἐκπλεύσας, τὴν τε Κῶ καὶ Ρόδον ἐδήλωσε, καὶ συ-
 χνάς ὠφελείας ἤθροισε πρὸς τὰς τῶν στρατιωτῶν
 διατροφάς.

(C. 70.) Lacedaemonii, amisso maris imperio, animum non amiserant, sed Lysandrum, rei militaris scientia et virtute praestantem, in Mindari locum substitunt. Is novas undique copias colligit, classemque insignem Ephesi instruit, adiutus insuper Persarum auxiliis, quae Cyrus, paterni memor mandati, ipsi praebuerat.

70. Λακεδαιμόνιοι δὲ τὴν τε ναυτικὴν δύναμιν καὶ τὴν ἀρχὴν ἀπολωλεκότες, καὶ μετ' αὐτῆς Μίνδωρον τὸν ἡγεμόνα, ταῖς ψυχαῖς ὅμως οὐκ ἐνέδωκαν, ἀλλὰ ναυαρχον εἰλοντο Λύσανδρον, δοκοῦντα στρατηγία διαφέρειν τῶν ἄλλων, καὶ τόλμην ἔμπροσθεν ἔχοντα πρὸς πᾶσαν περίστασιν. Ὃς παραλαβὼν τὴν ἀρχήν, ἐκ τῆς Πελοποννήσου στρατιώτας τε κατέγραφε τοὺς ἱκανοὺς, καὶ ναῦς ἐπλήρωσεν ὅσας ἡδύνατο πλείστας. Ἐκπλεύσας δὲ εἰς Ῥόδον, καὶ προσλαβόμενος ἐκεῖθεν ναῦς ὅσας εἶχον αἱ πόλεις, ἔπλευσεν εἰς Ἐφεσον καὶ Μίλητον. Καταρτίσας δὲ καὶ τὰς ἐν ταύταις ταῖς πόλεσι τριήρεις, μετεπέμψατο τὰς ἐκ Χίου, καὶ στόλον ἐξήρτυεν ἔξ Ἐφέσου νεῶν ὑπάρχοντα σχεδὸν ἑβδομήκοντα. Ἀκούσας δὲ Κῦρον τὸν Δαρείου τοῦ βασιλέως υἱὸν ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἀπεσταλμένον συμπολεμεῖν τοῖς Λακεδαιμόνιοις, ἤκεν εἰς Σάρδεις πρὸς αὐτόν, καὶ παροξύνας τὸν νεανίσκον εἰς τὸν κατὰ τῶν Ἀθηναίων πόλεμον, μυρίους μὲν Δαρεικοὺς παρικοῦμα ἔλαβεν εἰς τὸν τῶν στρατιωτῶν μισθόν· καὶ εἰς τὸ λοιπὸν δὲ ὁ Κῦρος ἐκέλευσεν αἰτεῖν, μηδὲν ὑποστελλόμενον· ἐντολὰς γὰρ ἔχειν παρὰ τοῦ πατρός, ὅπως ὅσα ἂν προαιρῶνται Λακεδαιμόνιοι χορηγῆσαι αὐτοῖς. Ἀναγκάμψας δὲ εἰς Ἐφεσον, ἀπὸ τῶν πόλεων μετεπέμπετο τοὺς δυνατωτάτους, πρὸς οὓς ἐταιρίας συνθέμενος, ἐπηγγέλλετο, τῶν πραγμάτων κατωρθωθέντων,

κυρίους ἐκίεστος τῶν πόλεων ποιήσειν. Αἰ' ἦν αἰτίαν συνέβη τούτους πρὸς ἀλλήλους ἡμιλλωμένους ὑπηρετεῖν πλείονα τῶν ἐπιταττομένων, καὶ ταχὺ παραδόξως εὐπορεῖν τὸν Λύσανδρον πάντων τῶν εἰς πόλεμον χρησίμων.

(C. 71.) Atheniensium classis, Ephesum transmissa, ad Notium funditur a Lysandro, quem invito Alcibiade, ad socios Clazomenios profecto, Antiochus, praetoriae navis gubernator, ad proelium provocarat. De qua clade certior factus Alcibiades, ocius Notium redit; sed non auso in aciem progredi Lysandro, Samum versus navigat.

71. Ἀλκιβιάδης δὲ πυθόμενος ἐν Ἐφέσῳ τὸν Λύσανδρον ἐξαριτέειν τὸν στόλον, ἀνῆλθῃ μετὰ πασῶν τῶν νεῶν εἰς Ἐφεσον. Ἐπιτλεύσας δὲ τοῖς λιμέσιν, ὥς οὐδεὶς ἀνταγήγαιτο, τὰς μὲν πολλὰς ναῦς καθώρμισε περὶ τὸ Νότιον, τὴν ἡγεμονίαν αὐτῶν παραδούς Ἀντιόχῳ τῷ ἰδίῳ κυβερνήτῃ. Διακελευσάμενος δ' αὐτῷ μὴ ναυμαχεῖν, ἕως ἄν αὐτὸς παραγένηται, τὰς στρατιωτικὰς ναῦς ἀνέλαβε, καὶ κατὰ σπουδὴν ἐπλευσεν εἰς Κλαζομενάς· αὕτη γὰρ ἡ πόλις σύμμαχος Ἀθηναίων οἷσα, κακῶς ἔπασχεν ὑπὸ τινων φυγάδων πορθουμένη. Ὁ δ' Ἀντιόχος ὢν τῇ φύσει πρόχειρος, καὶ σπεύδων δι' ἑαυτοῦ τι προὔξαι λαμπρόν, τοῖν μὲν Ἀλκιβιάδου λόγων ἡμέλησε, δέκα δὲ ναῦς ἀρίστας πληρώσας, καὶ τὰς ἄλλας τοῖς τριηράρχαις παραγγείλας ἐτοίμας ἔχειν, ἄν ἡ χρεία ναυμαχεῖν, ἐπέπλευσε τοῖς πολεμίοις, προκαλεσόμενος εἰς ναυμαχίαν. Ὁ δὲ Λύσανδρος πεπυσμένος παρὰ τινων αὐτομόλων τὴν ἄφοδον Ἀλκιβιάδου καὶ τῶν ἀρίστων μετ' αὐτοῦ στρατιωτῶν, καιρὸν εἶναι διέλαβε προὔξαι τι τῆς Σπάρτης ἄξιον.

Διόπερ πάσαις ταῖς ναυσὶν ἀνταναχθεῖς, μίαν μὲν τὴν προπλέουσαν τῶν δέκα, καθ' ἣν Ἀντίοχος ἦν ἀντιτεταγμένος, κατέδυσσε· τὰς δ' ἄλλας τρεψάμενος ἐδίωξε, μέχρις οὗ τὰς ἄλλας πληρώσαντες οἱ τριήραρχοι τῶν Ἀθηναίων παρεβροήθησαν ἐν οὐδεμιᾷ τάξει. Γενομένης δὲ ναυμαχίας ἀθρόαις ταῖς ναυσὶν οὐ μακρὰν τῆς γῆς, Ἀθηναῖοι διὰ τὴν ἀταξίαν ἡλατιώθησαν, καὶ ναῦς ἀπέβαλον δύο πρὸς ταῖς εἴκοσι· τῶν δ' ἐν αὐταῖς ἀνδρῶν ὀλίγοι μὲν ἐξωγρήθησαν, οἱ δὲ λοιποὶ πρὸς τὴν γῆν διενήξαντο. Ἀλκιβιάδης δὲ πυθόμενος τὸ γεγενημένον, διὰ σπουδῆς ἀνέκαμψεν εἰς τὸ Νύτιον, καὶ πύσας τὰς τριήρεις πληρώσας, ἐπέπλευσε τοῖς λιμέσι τῶν πολεμίων· οὐ τολμῶντος δ' ἀναχθῆναι τοῦ Λυσάνδρου, τὸν πλοῦν εἰς Σάμον ἐποίησατο.

(C. 72.) Interea Thrasybulus Thasum et Abdera ad partes Atheniensium adigit. Sed horum copiis per Alcibiadis expeditionem procul a patria occupatis, Agis, Lacedaemoniorum rex, Athenas subito per intempestam noctem magnam cum exercitu invadit. Repulsus postero die ab equitatu Atheniensium, qui fugientes ad pedestrem usque phalangem insequiebantur, (C. 73.) in Academia castra ponit, renovataque infelicer pugna, copias ab urbe abducit. Inde Atticam depopulatus, in Peloponnesum revertitur. Alcibiades vero, domi accusatus a Cumanis, quos socios Atheniensium iniustus armis petierat, suspectusque praeterea de amicitia, cum Lacedaemoniis et Pharnabazo elanculum instituta, (C. 74.) imperium amittit. Quo inter decem duces diviso, ille Pactyen, Thraciae urbem, in voluntarium exilium abit, reformidans tum cactera erimina, in quibus erat, tum maximum illud de equis Diomedis, quos, vindicata sibi Olympicae victoriae gloria, amico non restituerat.

72. Τούτων δὲ πραττομένων, Θρασύβουλος ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς μετὰ νεῶν πεντεκαίδεκα πλεύσας ἐπὶ Θάσον, ἐνίκησε μάχῃ τοὺς ἐκ τῆς πόλεως, καὶ περὶ διακοσίους αὐτῶν ἀνείλεν· ἐγκλείσας δ' αὐτοὺς εἰς πολιορκίαν, ἡνέγκυσε τοὺς φρυγάδας,

τοὺς τὰ τῶν Ἀθηναίων φρονοῦντας, καταδέχεσθαι,
 καὶ φρουρὰν λαβόντας, συμμάχους Ἀθηναίων εἶναι.
 Μετὰ δὲ ταῦτα πλεύσας εἰς Ἀβδηρα, προσηγάγετο
 πόλιν ἐν ταῖς δυνατωτάταις οὔσαν τότε τῶν ἐπὶ Θρά-
 κης. Οἱ μὲν οὖν στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων ταῦτα
 ἔπραξαν μετὰ τὸν εἰκοθεν ἔκπλουν. Ἄρισ δ' ὁ τῶν
 Λακεδαιμονίων βασιλεὺς ἔτυχε μὲν ἐν τῇ Λεκελείᾳ
 διατρίβων μετὰ τῆς δυνάμεως, πυρθανόμενος δὲ
 τοὺς κρατίστους τῶν Ἀθηναίων μετ' Ἀλκιβιάδου
 στρατευομένους, νυκτὸς ἄσελῆρου τὸ στρατότεδον
 ἤγαγεν ἐπὶ τὰς Ἀθήνας. Ἰῆχε δὲ πεζοὺς δισμυροὺς
 ὀκτακισχιλίους, ὧν ἦσαν οἱ μὲν ἡμίσεις, ὀπλῖται καὶ
 ἐκλογὴν, οἱ δ' ἡμίσεις, ψιλοί· κατηκολούθουν δ'
 αὐτῷ καὶ τῶν ἵππέων εἰς χιλίους διακοσίους, ὧν ἐν-
 νακοσίους μὲν Βοιωτοὶ πυρεῖχοντο, τοὺς δὲ λοιποὺς
 Πελοποννήσιοι συντεξέπεμψαν. Ὡς δ' ἐγγὺς ἐγενή-
 θη τῆς πόλεως, ἔλαθε ταῖς προσφυλακαῖς ἐγγίσας,
 καὶ ῥαδίως αὐτοὺς τρεψάμενος διὰ τὸ παρὰδοξον,
 ὀλίγους μὲν ἀνείλε, τοὺς δ' ἄλλους συνεδίωξεν ἐντὸς
 τῶν τειχῶν. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι, μαθόντες τὸ γεγενη-
 μένον, ἅπασι παρήγγειλαν τοῖς πρεσβυτέροις καὶ
 τοῖς μεγίστοις παισὶν ἀπαντῆν μετὰ τῶν ὕλων·
 ὧν ταχὺ τὸ προσταχθὲν ποιησάντων, ὁ μὲν κύκλος
 τοῦ τείχους πλήρης ἐγένετο τῶν ἐπὶ τὸν κοινὸν κίν-
 δυνον συνδεδραμηκότων. Οἱ δὲ στρατηγοὶ τῶν Ἀθη-
 ναίων αἶμ' ἡμέρα θεωροῦντες ἐκτεταμένην τὴν τῶν
 πολεμίων δύναμιν εἰς φάλαγγα, τὸ μὲν βιάθος εἰς
 τέταρτας ἄνδρας, τὸ δὲ μῆκος ἐπὶ σταδίους ὀκτώ,
 τότε πρῶτον κατεπλάγησαν, θεωροῦντες τὰ δύο μέρη

σχεδὸν τοῦ τείχους ὑπὸ τῶν πολεμίων περιειλημμένα. Μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς ἵππεῖς ἐξαπέστειλαν, ὄντας παραπλησίους τὸν ἄριθμὸν τοῖς ἐναντίοις· ὧν πρὸ τῆς πόλεως συστησάμενων ἵππομαχίαν, ἐπὶ τινὰ χρόνον ἐγένετο καρτερὰ μάχη. Ἢ μὲν γὰρ φύλαγξ περὶ πέντε σταδίους ἀπεῖχε τοῦ τείχους, οἱ δ' ἵππεῖς συμπλακέντες ἀλλήλοις, πρὸς αὐτοῖς τοῖς τείχεσι διηγωνίζοντο. Οἱ μὲν οὖν Βοιωτοὶ καθ' αὐτοὺς προνικηκότες ἐπὶ Δηλῷ τοὺς Ἀθηναίους, δεινὸν ἡγοῦντο τῶν ἡττημένων φανῆναι καταδεέστεροι· οἱ δ' Ἀθηναῖοι θεατὰς ἔχοντες τῆς ἀρετῆς τοὺς ἐπὶ τῶν τειχῶν ἐφειστώτας, καὶ κατὰ ἄνδρα γνωρίζομενοι, πᾶν ὑτέμενον ὑπὲρ τῆς νίκης. Τέλος δὲ βιασάμενοι τοὺς ἀντιτεταγμένους, συχοῦς μὲν αὐτῶν ἀνεῖλον, τοὺς δ' ἄλλους κατεδίωξαν μέχρι τῆς τῶν πεζῶν φάλαγγος. Μετὰ δὲ ταῦτα οὗτοι μὲν, ἐπιπορευομένων τῶν πεζῶν, ἀνεχώρησαν εἰς τὴν πόλιν.

73. Ἄγρις δὲ τότε μὲν οὐ κρίνεις πολιορκεῖν, ἐν Ἀκαδημίᾳ κατεστρατοπέδευσε· τῇ δ' ὑστεραίᾳ τῶν Ἀθηναίων στησάντων τρόπαιον, ἐξέταξε τὴν δύναμιν, καὶ προεκαλεῖτο τοὺς ἐν τῇ πόλει περὶ τοῦ τροπαίου ἐξαγωνίσασθαι. Τῶν δ' Ἀθηναίων ἐξαγαρόντων τοὺς στρατιώτας καὶ παρὰ τὸ τεῖχος παρατεταχότων, τὸ μὲν πρῶτον οἱ Λυκεδαιμόνιοι πρὸς μάχην ὥρμησαν· ἀπὸ δὲ τῶν τειχῶν πολλοῦ πλήθους βελῶν ἐπ' αὐτοὺς ῥιφέντος, ἀπήγαγον τὴν δύναμιν ἀπὸ τῆς πόλεως. Μετὰ δὲ ταῦτα τὸ λοιπὸν τῆς Ἀιτικῆς δρώσαντες, εἰς Πελοπόννησον ἀπηλλάγησαν. Ἀλκιβιάδης δὲ ἐκ Σίμου μετὰ πιασῶν τῶν

νεῶν πλεύσας εἰς Κύμην, ψευδεῖς αἰτίας ἐπέρύσσει
 τοῖς Κυμαίοις, βουλόμενος αὐτῶν μετὰ προφάνειας
 διαρπάσαι τὴν χώραν. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον πολλῶν
 αἰχμαλώτων σωμάτων κυριεύσας, ἀπήγαγεν ἐπὶ τὰς
 ναῦς· ἐκβοηθησάντων δὲ τῶν ἐκ τῆς πόλεως πανδη-
 μεί, καὶ προσπεσόντων ἀπροςδοκίῃς, χρόνον μὲν
 τινα διεκαρτέρουν οἱ περὶ τὸν Ἀλκιβιάδην, μετὰ δὲ
 ταῦτα, τοῖς Κυμαίοις προσγενομένων πολλῶν τῶν
 ἐκ τῆς πόλεως καὶ τῆς χώρας, ἠναγκάσθησαν κατα-
 λιπόντες τοὺς αἰχμαλώτους καταφυγεῖν ἐπὶ τὰς ναῦς.
 Ὁ δ' Ἀλκιβιάδης ἐπὶ τοῖς ἐλατιώμασι περιελγὴς γε-
 νόμενος, ἐκ Μιτυλήνης μετεπέμψατο τοὺς ὀπλίτας.
 καὶ πρὸ τῆς πόλεως ἐκτάξας τὴν δύναμιν, προεκκα-
 λεῖτο τοὺς Κυμαίους εἰς μάχην· οὐδενὸς δ' ἐξιόν-
 τος, δηλώσας τὴν χώραν, ἀπέπλευσεν ἐπὶ Μιτυλήνην.
 Κυμαῖοι δὲ πέμψαντες εἰς Ἀθήνας πρεσβείαν, κατη-
 γόρουν Ἀλκιβιάδου, διότι σύμμαχον πόλιν οὐδὲν
 ἀδίκησασαν ἐπόρθησεν. Ἰγίνοντο δὲ καὶ ἄλλαι
 πολλαὶ διαβολαὶ κατ' αὐτοῦ· τῶν γὰρ ἐν Σάμῳ τι-
 νές στρατιωτῶν, ἀλλοτριῶς τὰ πρὸς αὐτὸν ἔχοντες,
 ἐπλευσαν εἰς Ἀθήνας, καὶ κατηγόρησαν ἐν ἐκκλησίᾳ
 κατ' Ἀλκιβιάδου, ὅτι τὰ Λακεδαιμονίων φροεῖ,
 καὶ πρὸς Φαρνάβαζον ἔχει φιλίαν, δι' ἧς ἐλπίζει,
 καταλυθέντος τοῦ πολέμου, καταδυναστεύσειν τῶν
 πολιτῶν.

74. Ταχὺ δὲ τοῦ πλήθους πιστεύσαντος ταῖς
 διαβολαῖς, ἡ μὲν πρὸς Ἀλκιβιάδην ἐθραύετο δόξα,
 διὰ τὸ περὶ τὴν ναυμαχίαν ἐλάττωμα, καὶ τὰ περὶ
 τὴν Κύμην ἡμαρτημένα· ὁ δὲ τῶν Ἀθηναίων δῆμος,

ὑποφώμενος τὴν τοῦ ἀνδρός τόλμην, δέκα στροπη-
 γοὺς εἴλετο, Κόνωνα, Λυοῖαν, Διομέδοντα, Περι-
 κλέα, πρὸς δὲ τούτοις, Ἐρασινίδην, Ἀριστοκράτην,
 Ἀρχέστρατον, Πρωτόμαχον, Θράσυλλον, Ἀριστογέ-
 νην· ἐκ δὲ τούτων προκρίνας Κόνωνα ταχέως ἐξε-
 πεμψεν, παρ' Ἀλκιβιάδου τὸ ναυτικὸν παραληφόμε-
 νον. Ἀλκιβιάδης δὲ τῆς ἀρχῆς ἐκχωρήσας τῷ Κό-
 νωνι καὶ τῆς δυνάμεις παραδούς, τὴν μὲν εἰς Ἀθή-
 νας ἐπιάνοδον ἀπέγνω, μετὰ δὲ τριήρους μιᾶς εἰς
 Παιτύην τῆς Θράκης ἀπεχώρησε· χωρὶς γὰρ τῆς
 τοῦ πλήθους ὀργῆς καὶ τῆς ἐπενηνεγμένης αὐτῷ δι-
 κας εὐλαβεῖτο. Πολλοὶ γὰρ θεωροῦντες αὐτὸν κα-
 κῶς φερόμενον, ἐπενηνόχρισαν ἐγκλήματα πολλὰ·
 μέγιστον δ' ἦν τὸ περὶ τῶν ἵππων τετιμημένον τα-
 λάντων ὀκτώ. Διομήδους γὰρ τινος τῶν φίλων συμ-
 πέμψαντος αὐτῷ τέθριππον εἰς Ὀλυμπίαν, ὃ Ἀλκι-
 βιάδης κατὰ τὴν ὑπογραφὴν τὴν εἰωθυῖαν γίνε-
 σθαι, τοὺς ἵππους, τοὺς νικήσαντας τὸ τέθριππον,
 ἰδίους ὑπεγράψατο, τὴν τε ἐκ τῆς νίκης δόξαν αὐτὸς
 ἀπηρέγκατο, καὶ τοὺς ἵππους οὐκ ἀπέδωκε τῷ πι-
 στεύσαντι. Ταῦτα δὴ πάντα διανοοῦμενος, ἐφοβεῖ-
 το μὴ ποτε καιρὸν λαβόντες Ἀθηναῖοι τιμωρίαν ἐπι-
 θῶσι πάντων ὧν εἰς αὐτοὺς ἐξήμαρτεν, καὶ αὐτὸς
 αὐτοῦ κατέγνω φυγὴν.

C. 75.) Eodem tempore synoris primum certaminibus Olympi-
 cis adicitur. Plistonax obit, qui 50 annos Lacedaemoniis impe-
 raverat, succedit Pausanias, annos 14 regnum tenens. Islysi, Lindi
 et Camiri incolae in unam coeunt civitatem, Rhodi nomine appel-
 latam. Hermocrates caesorum Syracusanorum ossa Himera Syra-
 cusas transportanda curat, ut Diocli invidiam, sibi favorem rede-
 undique veniam conciliet. Magna cum pompa exequiae peragun-
 tur, quamquam adversante Diocle, qui ob id exilio multatur. At

Hermocrates, suspectus civibus, Selinuntem repetere cogitur; et aliquanto post, quum ab amicorum factione accitus, reditum ventaret, cum magna suorum manu in foro obtruncatur; reliqui exilio damnantur. Inter vulneratos, qui pro mortuis a cognatis proclamabantur, etiam Dionysius fuit, Syracusarum postea tyrannus.

75. Προσετέθη δὲ καὶ συνωρίς κατὰ τὴν αὐτὴν Ὀλυμπιάδα. Καὶ παρὰ Λακεδαιμονίοις Πλειστώ-
ραξ ὁ βασιλεὺς ἐτελεύτησεν, ἄρξας ἔτη πεντήκοντα·
διαδεξάμενος δὲ τὴν ἀρχὴν Μανσανίας, ἤρξεν ἔτη
δεκατέσσαρα. Οἱ δὲ τὴν Ῥόδον νῆσον κατοικοῦντες
καὶ Ἰηλυσὸν καὶ Αἶνδον καὶ Κάμειρον μετωκίσθη-
σαν εἰς μίαν πόλιν τὴν νῦν καλουμένην Ῥόδον. Ἐρ-
μοκράτης δ' ὁ Συρακούσιος ἀναλαβὼν τοὺς μετ'
αὐτοῦ στρατεύοντας, ὥρμησεν ἐκ Σελινοῦντος, καὶ
παραγενόμενος εἰς τὴν Ἰμέραν, κατεστρατοπέδευσεν
ἐν τοῖς προαστείοις τῆς ἀνατειραμένης πόλεως.
Διαπυθόμενος δὲ ἐν ᾧ τόπῳ παρετάχθησαν οἱ Συ-
ρακούσιοι, τὰ τῶν τετελευτηκότων ὅστ' αὐ συνήθροιζε·
παρασκευάσας δ' ἁμάξας πολυτελῶς κεκοσμημένας,
ἐπὶ τούτων παρεκόμισεν αὐτὰ ἐπὶ τὴν Συράκουσαν.
Αὐτὸς μὲν οὖν ἐπὶ τῶν ὄρων κατέμεινε, διὰ τὸ κω-
λύεσθαι τοὺς φυγάδας ὑπὸ τῶν νόμων συνιέναι·
τῶν δὲ μετ' αὐτοῦ τινὰς ἀπέστειλεν, οἱ τὰς ἁμάξας
παρεκόμισαν εἰς τὰς Συρακούσας. Ὁ δ' Ἐρμοκρά-
της ταῦτα ἔπραττεν, ὅπως ὁ μὲν Διοκλῆς ἀντιπράτ-
των αὐτῷ περὶ τῆς καθύδου, δοκῶν δ' αἴτιος εἶναι
τοῦ περιωρακέναι τοὺς τετελευτηκότας ὑτάφους,
προσκόψαι τοῖς πλήθεσιν· αὐτὸς δὲ φιλανθρώπως
τούτοις προσενεχθεῖς, ἐπαγάγη τὸ πλῆθος εἰς τὴν
προτέραν εὐνοίαν. Τῶν οὖν ὁστῶν παρακομισθέν-

των ἐνέπεσεν εἰς τὰ πλήθη στάσις, τοῦ μὲν Διοκλέους κωλύοντος θάπτειν, τῶν δὲ πολλῶν συγκατατιθεμένων. Τέλος δ' οἱ Συρακοῦσιοι θάψαντες τὰ λείψανα τῶν τετελευτηκότων, καὶ πανδημεὶ τὴν ἐκφορὰν ἐτίμησαν. Καὶ ὁ μὲν Διοκλῆς ἐφυγαδεύθη, τὸν δ' Ἑρμοκράτην οὐδ' ὡς προσεδέξαντο· ὑπώπιευσον γὰρ τὴν τᾶνδρὸς τόλμαν, μὴ ποτε τυχὼν ἡγεμονίας, ἀναδείξῃ ἑαυτὸν τύραννον. Ὁ μὲν οὖν Ἑρμοκράτης τότε τὸν καιρὸν οὐχ ὀρῶν εὐθετον εἰς τὸ βιάσασθαι, πάλιν ἀνεχώρησεν εἰς Σελινοῦντια. Μετὰ δὲ τινα χρόνον τῶν φίλων αὐτὸν μεταπεμπομένων, ὥρμησε μετὰ τρισχιλίων στρατιωτῶν, καὶ πορευθεὶς διὰ τῆς Γελώας, ἤκε νυκτὸς ἐπὶ τὸν συντεταγμένον τόπον. Οὐδυνηθέντων δὲ ἁπάντων ἀκολουθῆσαι τῶν στρατιωτῶν, ὁ μὲν Ἑρμοκράτης μετ' ὀλίγων προσελθὼν τῇ κατὰ τὴν Ἀχραδινὴν πυλῶνι, καὶ τῶν φίλων τινὰς εὐρῶν προκατειλημμένους τοὺς τόπους, ἀνελάμβανε τοὺς ἀφρυστεροῦντας. Οἱ δὲ Συρακοῦσιοι τὸ γεγενημένον ἀκούσαντες, σὺν τοῖς ὅπλοις ἦλθον ἐπὶ τὴν ἀγορὰν· καθ' ἣν μετὰ πολλοῦ πλήθους ἐπιφανέντες, τὸν τε Ἑρμοκράτην καὶ τῶν συμπρατιόντων αὐτῷ τοὺς πλείστους ἀπέκτειναν· τοὺς δὲ ἀπὸ τῆς μάχης διασωθέντας μεθίσταντες εἰς κρίσιν, φυγῇ κατεδίκαζον. Διόπερ τινὲς αὐτῶν πολλοῖς περιπεσόντες τραύμασιν, ὥς τετελευτηκότες ὑπὸ τῶν συγγενῶν παρεδύθησαν, ὅπως μὴ τῇ τοῦ πλήθους ὀργῇ παραδοθῶσιν· ὧν καὶ Διονύσιος, ὁ μετὰ ταῦτα τῶν Συρακουσίων τυραννήσας.

(C. 76.) Olymp. XCIII. 12. a. C. 405. Arch. Antigene, Cass. Man. Acimilio et C. Valerio, apud Lacidaemonios Callistratides, vir integritatis et iustitiae laude florentissimus, Lysandri imperium excepit. Is Ephesum profectus, tota recepta classe, in Chio, apud Teios et ad Lesbum rem prospere contra Athenienses gerit, et Methymnem urbem proditione occupat. Inde gravis armatae militibus Thoraci traditis, Mitylenen cum classe accelerat.

76. Τῶν δὲ κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν τοῦτον πράξεων τέλος ἔχουσιν, Ἀθήνησι μὲν Λεωγένης τὴν ἀρχὴν παρέλαβε, Ῥωμαῖοι δ' ὑπέρτονος κατέστησαν Γάϊον Μίντιον Αἰμίλιον καὶ Γάϊον Οὐλέριον. Περὶ δὲ τούτους τοὺς χρόνους Κόνων ὁ τῶν Ἀθηναίων σιγητήρ, ἐπειδὴ παρέλαβε τὰς δυνάμεις ἐν Σάμῳ, τὰς τε παρούσας τῶν νεῶν ἐξηριτέτο, καὶ τὰς παρὰ τῶν συμμάχων ἤθροισε, σπεύδων ἐνέμιλλον κατασκευάσαι τὸν στόλον ταῖς τῶν πολεμίων ναυσίν. Οἱ δὲ Σπαρτιάται, τῷ Λυσάνδρῳ διαλήλυθότες ἤδη τοῦ τῆς ναυαρχίας χρόνον, Κυλλικρατίδην ἐπὶ τὴν διαδοχὴν ἀπέστειλαν. Οὗτος δὲ νέος μὲν ἦν παντελῶς, ἄκακος δὲ καὶ τὴν ψυχὴν ἀπλοῦς, οὕτω τῶν ξενικῶν ἡθῶν πεπεισμένος, δικαιοτάτος δὲ Σπαρτιατῶν. ὁμολογουμένως δὲ κατὰ τὴν ἀρχὴν οὐδὲν ἐλαβεῖν ἄδικον οὔτ' εἰς πόλιν, οὔτ' εἰς ἰδιώτην· ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐπιχειροῦσιν αὐτὸν διαφθεῖρειν χρήμασι χυλεπῶς ἔφερε, καὶ δίκην παρ' αὐτῶν ἐλάμβανεν. Οὗτος καταπλείους εἰς τὴν Ἐφεσον, παρέλαβε τὰς ναῦς, μεταπεμφόμενος τὰς πύσας σὺν ταῖς παρὰ Λυσάνδρου παρέλαβεν ἐκαστὸν τεσσαρτάκοντα. Ἐν δὲ τῇ Χίῳ χώρα Μελφίντιον κατεχόντων Ἀθηναίων, ἐπὶ τούτους ἔπλευσε μετὰ πικρῶν τῶν νεῶν, καὶ πολιορκεῖν ἐπεχείρησεν. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι περὶ πεντακούσιος ὄντες, κατεπλάγησαν τὸ μέγεθος τῆς δυνάμεως,

καὶ διεξελθόντες, ἐξέλιπον τὸ χωρίον ὑπὸσπονδοί. Καλλικρατίδας δὲ τὸ μὲν φρούριον παραλαβὼν κατέσκαψεν, ἐπὶ δὲ Τηϊούς πλεύσας, καὶ νυκτὸς παρεισπεσὼν ἐντὸς τῶν τειχῶν, διήρπασε τὴν πόλιν. Μετὰ δὲ ταῦτα πλεύσας εἰς Λέσβον, τῇ Μηθύμνῃ προσέβαλε μετὰ τῆς δυνάμεως, παρ' Ἀθηναίων ἐχούσῃ φρουρίᾳ· ποιησάμενος δὲ συνεχεῖς προσβολάς, ἐν ἀρχῇ μὲν οὐδὲν ἦγε· μετ' ὀλίγον δὲ, τινῶν ἐνδόντων αὐτῷ τὴν πόλιν, παρεισέπεσεν ἐντὸς τῶν τειχῶν, καὶ ταῖς μὲν κτήσεις διήρπασε, τῶν δ' ἀνδρῶν φεισάμενος, ἀπέδωκε τοῖς Μηθυμναίοις τὴν πόλιν. Τούτων δὲ προαχθέντων, ἐπὶ τὴν Μιτυλήνην ὤρμησεν, καὶ τοὺς μὲν ὀπλίτας Θόρακι τῷ Λακεδαιμονίῳ παραδούς, ἐκέλευσε πεζῇ κατὰ σπουδὴν ἐπιγενέσθαι· ταῖς δὲ ναυσὶν αὐτὸς παρέπλευσε.

(C. 77.) At Conon, qui Alcibiadis exercitum magistratumque suscepserat, instaurata in Samo et aucta classe, hosti ad Lesbum instat. Committitur ad Mitylenen proelium: in quo Lacedaemonii, perturbati primum hostium multitudine, (C. 78.) mox eos in tantum pavorem adducunt, ut tota classis in urbis se portum reciperet. Quo facto Callieratides, triginta navibus potitus, urbem ipsam oppugnat, validaque impedimenta, ab hostibus obiecta, dissolvere molitur.

77. Κόνων δ' ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς εἶχε μὲν ἐβδομήκοντα ναῦς οὕτοις ἐξηστυμέναις τὰ πρὸς ναυμαχίαν, ὥς οὐδεὶς ἕτερος τῶν πρότερον στρατηγῶν ἦν κατεσκευακώς. Ἔτιχε μὲν οὖν ἀπάσαις ἀτηγμένος ἐπὶ τὴν βοήθειαν τῆς Μηθύμνης· εὐρών δὲ αὐτὴν ἡλωκυῖαν, τότε μὲν ἡυλίσθη πρὸς τινι νήσῳ τῶν Ἑκατὸν καλουμένων· ἅμα δ' ἡμέραι κατακτοήσας ταῖς τῶν πολεμίων ναῦς προσπλεύσας, τότε μὲν [αὐτοὺς] διαναυμαχεῖν ἔκρινεν ἐπισφαλές εἶναι πρὸς δι-

ηλιασίης τριήρεις, διεφοεῖτο δὲ ἔξω πλέων σφυγῶν,
καὶ προσεπισπασάμενός τις τῶν πολεμίων τριήρων,
ναυμαχῆσαι πρὸς τὴν Μιτυλήνην. Οὕτω γὰρ ὑπε-
λάμβανε, νικῶν μὲν ἔξαι ἀναστροφὴν εἰς τὸ διώ-
κειν, ἡττώμενος δ' εἰς τὸν λιμένα καταφεύξεσθαι.
Εἰςβιβιάσας οὖν τοὺς στρατιώτας, ἔπλει ταῖς εἰρε-
σίαις σχολαίως χρώμενος, ὅπως αἱ τῶν Πελοποννη-
σίων ἐγγίσωσιν. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι προσιόντες
αἰὲ μᾶλλον ἤλαυγον τὰς ναῦς, ἐλπίζοντες αἰρήσειν
τὰς ἐσχάτας τῶν πολεμίων. Τοῦ δὲ Κόρωνος ὑπο-
χωροῦντος, οἱ τὰς ἀρίστιας ἔχοντες ναῦς τῶν Πελο-
ποννησίων κατὰ σπουδὴν ἐδίωκον, καὶ τοὺς μὲν ἐρέ-
τας διὰ τὴν συνέχειαν τῆς εἰρεσίας ἐξέλευσαν, αὐτοὶ
δὲ πολὺ τῶν ὄλλων ἀπεσπιάσθησαν. Ἄ δὲ συνιδὼν
ὁ Κόρων, ὅς ἤδη τῆς Μιτυλήνης ἤγγιζον, ἤρην ἀπὸ
τῆς ἰδίας νεὸς φοινικίδα· τοῦτο γὰρ ἦν τὸ σύσση-
μον τοῖς τριηράρχαις. Λόπερ αἱ μὲν ναῦς, τῶν πο-
λεμίων ἐξαπτομέων, ἐξαιφνης πρὸς ἕνα καιρὸν ἐπέ-
στρεψαν· καὶ τὸ μὲν πλῆθος ἐπαιάνισεν, οἱ δὲ σιμ-
πιχταὶ τὸ πολεμικὸν ἐσήμηναν. Οἱ δὲ Πελοποννη-
σιοι καταπλαγέντες ἐπὶ τῷ γεγονότι, ταχέως ἐπεχεί-
ρουν ἀντιπραγμάττειν τὰς ναῦς· τοῦ καιροῦ δ' ἀνα-
στροφὴν οὐ διδόντος, οὗτοι μὲν ἐν πολλῷ θορύβῳ
καθειστήκεισαν, διὰ τὸ τὰς ἀφυστερούσας ναῦς τὴν
εἰθισμένην λελοιπέναι τάξιν.

78. Ὁ δὲ Κόρων δεξιῶς τῷ καιρῷ χρησάμενος,
εὐθὺς ἐνέκετο, καὶ τὴν παραμένειν νῆτῶν διεκόλυνεν,
ἃς μὲν τιτρώσκων, ὧν δὲ τοὺς τιτρωσοὺς παρυσύρων.
Τῶν μὲν οὖν κατὰ τὸν Κόρων ταχθειῶν οὐδεμίαν

πρὸς φυγὴν ἐπέστρεψεν, ἀλλὰ πρῶμταν ἀνακροῦ-
 μенаι διεκαρτέρου, τὰς ἀφυστερούσας προσδεχόμε-
 ναι. Οἱ δὲ τὴν εὐώνυμον τάξιν ἔχοντες Ἀθηναῖοι,
 τρεψάμενοι τοὺς καθ' αὐτούς, ἐπέκειντο φιλοτιμό-
 τερον, ἐπὶ πολὺν χρόνον διώκοντες. Ἦδη δὲ πασῶν
 τῶν νεῶν τοῖς Πελοποννησίοις ἡθροισμένων, ὁ μὲν
 Κόνων, εὐλαβηθεὶς τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, τοῦ
 μὲν διώκειν ἀπέστη, μετὰ τεσσαράκοντα δὲ νεῶν
 ἀπέπλευσεν εἰς Μιτυλήνην. Τοὺς δὲ διώξαντας Ἀθη-
 ναίους αἱ τῶν Πελοποννησίων ναῦς ἅπασαι περιχυ-
 θεῖσαι κατεπλήξαντο, καὶ τῆς ἐπὶ τὴν πόλιν ἐπανό-
 δου διακλείσασαι, φυγεῖν πρὸς τὴν γῆν ἐβιάσαντο.
 Ἐπικειμένων δὲ τῶν Πελοποννησίων πύσαις ταῖς
 ναυσὶν, Ἀθηναῖοι θεωροῦντες μηδεμίαν σωτηρίαν
 ἄλλην ὑποκειμένην, κατέφυγον πρὸς τὴν γῆν, καὶ
 καταλιπόντες τὰ σκάφη, διεσώθησαν εἰς Μιτυλή-
 νην. Καλλικρατίδας δὲ τριέκοντι νεῶν κυριεύσας,
 τὸ μὲν ναυτικὸν ἐθεώρει τῶν πολεμίων καταλελυμέ-
 νον, περὶ δὲ τοὺς ἀγῶνας ἡλπιζεν ὑπολείπεσθαι.
 Λόπερ οὗτος μὲν ἐπὶ τὴν πόλιν διέπλει· Κόνων δ'
 ἅμα τῇ κατεπλευσῆσαι προσδεχόμενος τὴν πολιορκίαν,
 τὰ περὶ τὸν εἰσπλουν τοῦ λιμένος κατεσκεύαζεν. Εἰς
 μὲν γὰρ τὰ βράχη τοῦ λιμένος πλοῖα μικρὰ πληρώ-
 σας λίθων κατεπόντισε, πρὸς δὲ τοῖς βάθεσιν ὀλκί-
 δας καθώρμιζεν οὕτως λιθοφόρους. Οἱ μὲν οὖν
 Ἀθηναῖοι καὶ τῶν Μιτυληναίων ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν
 ἀγρῶν διὰ τὸν πόλεμον συγληλυθώς, ταχέως κατε-
 σκεύασε τὰ πρὸς τὴν πολιορκίαν. Ὁ δὲ Καλλικρα-
 τίδας ἐκβιβάσας τοὺς στρατιώτας εἰς τὸν πλησίον

τῆς πόλεως αἰγιαλὸν, ἐποίησατο παρεμβολήν, καὶ τρόπαιον ἀπὸ τῆς ναυμαχίας ἔστησε· τῇ δ' ὑστεραίᾳ τὰς κρατίστας τῶν νεῶν ἐπιλέξας, καὶ παρακελευσάμενος μὴ ἀπολείπεσθαι τῆς ἰδίας νεώς, ἀνῆχθη, σπεύδων εἰς τὸν λιμένα πλεῦσαι, καὶ λῦσαι τὸ διασφραγμα τῶν πολεμίων. Ὁ δὲ Κόνων τοὺς μὲν εἰς τὰς τριήρεις ἀνεβίβασε, καὶ κατὰ τὸν διέκπλουν ἀντιπρώρους κατέστησε, τοὺς δ' ἐπὶ τὰ μεγάλα πλοῖα διέταξε, τινὰς δ' ἐπὶ τὰς χηλῆς τοῦ λιμένος παρέπεμψεν, ὅπως πανταχόθεν ᾗ πεφραγμένος καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν. Αὐτὸς μὲν οὖν ὁ Κόνων τὰς τριήρεις ἔχων ἐναυμιᾷχει, πληρώσας τὸν μεταξὺ τόπον τῶν διασφραγμάτων· οἱ δ' ἐπὶ τῶν μεγάλων πλοίων ἐφεστῶτες ἐπέρύπιτον ταῖς τῶν πολεμίων ναυσὶ τοὺς ἀπὸ τῶν κεραιῶν λίθους· οἱ δ' ἐπὶ ταῖς χηλῆς τοῦ λιμένος τεταγμένοι διεκώλυνον τοὺς ἀποτολμῶντας εἰς τὴν γῆν ἀποβαίνειν.

(C. 79.) Post longum et saevum certamen Callicratides quiete suos recreat, moxque, redintegrato proelio, Athenienses statione depellit. — Redit scriptor ad res Siculas. Syracusani pacem frustra petunt a Carthaginiensibus: qui totius Siciliae possessionem alllectantes, antequam copias in insulam transportarent, novam urbem Thermarum condiderunt.

79. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι τῆς τῶν Ἀθηναίων φιλοτιμίας οὐκ ἐλείποντο. Ταῖς γὰρ ναυσὶν ἀθρόαις ἐπιπλεύσαντες, καὶ τοὺς ἀρίστους ἄνδρας ἐπὶ τὰ καταστώματα τάξαντες, τὴν ναυμαχίαν ἅμα καὶ πεζὴν ἐποιοῦντο μάχην. Βιαζόμενοι μὲν γὰρ ἅμα εἰς τὰς τῶν ἀντιτεταγμένων ναῦς, ταῖς πρώραις ἐπέβαινον τετολμηκότες, ὥς οὐχ ὑποστησομένων τὸ δειρὸν τῶν προητημένων. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι καὶ Μιτυ-

ληνάϊοι μίαν ὁρῶντες ἀπολειπομένην σωτηρίαν τῇ ἐκ τῆς νίκης, εὐγενῶς ἀποθνήσκειν ἔσπευδον ὑπὲρ τοῦ μὴ λιπεῖν τὴν τάξιν. Κατεχούσης δὲ φιλοτιμίας ἀνυπερβλήτου τὰ στρατιώπεδα, πολὺς ἐγένετο πόλεμος, ἀπάντων ἀφειδῶς τὰ σώματα τοῖς κινδύνοις παραθόμπόντων. Οἱ μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν καταστροφμάτων ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν εἰς αὐτοὺς φερομένων βελῶν κατετιτρώσκοντο, καὶ τινὲς μὲν ἐπικυαίως πληγέντες ἔπιπτον εἰς τὴν θάλατταν, τινὲς δ' οὐκ αἰσθανόμενοι, θερμοῦν ἔτι τῶν πληγῶν οὖσων, διηκονίζοντο· πλεῖστοι δ' ὑπὸ τῶν λιθοφόρων κεραίων ἔπιπτον, ὥς ἂν ἐξ ὑπερδεξίων τόπων βαλλόντων λίθους ὑπερμεγέθεις τῶν Ἀθηναίων. Οὐ μὲν ἄλλῃ τῆς μάχης ἐπὶ πολὺν χρόνον γενομένης, καὶ πολλῶν παρ' ἀμφοτέροις ἀπολλυμένων, ὁ Καλλικρατίδης ἀνεκαλέσατο τῇ σάλπιγγι τοὺς στρατιώτας, βουλόμενος αὐτοὺς διαναπαῦσαι. Μετὰ δὲ τινα καιρὸν πάλιν πληρώσας τὴν ναῦς, καὶ πολὺν διαγωνισάμενος χρόνον, μεγίστῳ τε πλήθει τῶν νεῶν καὶ τῇ ὥμῃ τῶν ἐπιβατῶν ἐξέωσε τοὺς Ἀθηναίους. Ὡς συμφυγόντων εἰς τὸν ἐν τῇ πόλει λιμένα, διέπλευσε τὰ διαφράγματα, καὶ καθωρμίσθη πλησίον τῆς πόλεως τῶν Μιτυληναίων. Ὁ γὰρ εἰς πλους, ὑπὲρ οὗ διηκονίζοντο, λιμένα μὲν εἶχε καλόν, ἐκτὸς δὲ τῆς πόλεως ἐστίν. Ἡ μὲν γὰρ ἀρχαία πόλις, μικρὰ νησὸς τίς ἐστίν· ἡ δ' ὕστερον προσοικισθεῖσα, τῆς ἀντιπέρας ἐστὶ Λέσβου· ἀνὰ μέσον δ' αὐτῶν ἐστὶν εὐριπὸς στενός, καὶ ποιῶν τὴν πόλιν ὀχυράν. Ὁ δὲ Καλλικρατίδης ἐκβιβάσας τὴν δύναμιν, περιεστρατοπέδευ-

σε τὴν πόλιν, καὶ πανταχόθεν προσβολὰς ἐποιεῖτο. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Μιτυλήνην ἐν τούτοις ἦν· κατὰ δὲ Σικελίαν, Συρακούσιοι πέμψαντες εἰς Καρχηδόνα πρέσβεις, περὶ τε τοῦ πολέμου κατεμύμοντο, καὶ εἰς τὸ λοιπὸν ἠξίουσαν παύσασθαι τῆς διαφορᾶς. Οἷς οἱ Καρχηδόνιοι τὰς ἀποκρίσεις ἀμφιβόλους δόντες, ἐν μὲν τῇ Λιβύῃ μεγάλας παρεσκευάζοντο δυνάμεις, ἐπιθυμοῦντες ἀπάσαι τὰς ἐν τῇ νήσῳ πόλεις καταδουλώσασθαι· πρὶν ἢ δὲ τὰ στρατόπεδα διαθιβάξωσιν, καταλέξαντες τῶν πολιτῶν τινάς, καὶ τῶν ἄλλων Λιβύων τοὺς βουλομένους, ἔκτισαν ἐν τῇ Σικελίᾳ πρὸς αὐτοῖς τοῖς θειρμοῖς ὕδασι πόλιν, ὀνομάσαντες Θέρμα.

(C. 80.) Olymp. XCIII, 3, a. C. 404. Arch. Callia, Coss. L. Furio-Medullino et Cn. Cornelio Cossu, Carthaginienses, victoris suis elati, Hannibalem ducem creant, qui illam in Siculos expeditio nem susceperet, eique seni Imilconem socium adiungere. Novum bi duumviri, cumque amplissimum, conscribunt exercitum, et na ves quadraginta praemittunt: quibus proelio apud Erycem a Sy racusanis lisis, ipsi cum quinquaginta trirēibus sequuntur.

80. Τῶν δὲ κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν πράξεων τέλος ἔχουσῶν, Ἀθήνησιν μὲν παρέλαβε τὴν ἡγεσίαν Καλλίας, ἐν δὲ τῇ Ἰώμῃ κατεστήθησαν ὕπαιτοι Λεύκιος Φούριος καὶ Γραῖος Πομπήϊος. Περὶ δὲ τούτους τοὺς χρόνους Καρχηδόνιοι, τοῖς περὶ Σικελίαν εὐτυχήμασι μετεωριζόμενοι, καὶ σπεύδοντες ἀπάσης τῆς νήσου κτρεῖσθαι, μεγάλας δυνάμεις ἐψηφίσαντο παρασκευάζεσθαι· ἐλόμενοι δὲ στρατηγὸν Ἀντίβαν, τὸν κατασκάψαντα τὴν τε τῶν Σελινουντίων καὶ τὴν τῶν Ἱμερναίων πόλιν, ἄπασαν αὐτῶ τὴν κατὰ τὸν πόλεμον ἐξουσίαν ἐπέτρεψαν. Πυρραίου.

μένου δὲ διὰ τὸ γῆρας, προσκατέστησαν καὶ ἄλλον στρατηγόν, Ἰμῖλκωνα τὸν Ἄννωνος, ἐκ τῆς αὐτῆς ὄντα συγγενείας. Οὗτοι δὲ κοινῇ συνεδρεύσαντες, ἔπεμψάν τινας τῶν ἐν ἀξιώματι παρὰ τοῖς Καρχηδονίοις ὄντων μετὰ πολλῶν χρημάτων, τοὺς μὲν εἰς Ἰβηρίαν, τοὺς δ' εἰς τὰς Βαίλικαίδας νήσους, παρακελευσάμενοι ξηρολογεῖν ὡς πλείστους. Αὐτοὶ δ' ἐπῆρσαν τὴν Λιβύην, καταγομφόντες στρατιώτας Λίβυας καὶ Φοίνικας, καὶ τῶν πολιτῶν τοὺς κρατίστους. Μετεπέμποντο δὲ καὶ παρὰ τῶν συμμάχων τῶν αὐτοῖς ἐθνῶν καὶ βασιλέων στρατιώτας Μανρουσίους καὶ Νομάδας, καὶ τινας τῶν οἰκούντων τὰ πρὸς τὴν Κυρήνην κεκλιμένα μέγη. Ἐκ δὲ τῆς Ἰταλίας μισθωσάμενοι Καμπανούς, διεβίβασαν εἰς Λιβύην· ἥδειςαν γὰρ τὴν μὲν χρεῖαν αὐτῶν μεγάλη συμβαλλομένην, τοὺς δ' ἐν Σικελίᾳ καταλελειμμένους Καμπανούς, διὰ τὸ προσκεκοφέναι τοῖς Καρχηδονίοις, μετὰ τῶν Σικελιωτῶν ταχθησομένους. Τέλος δὲ τῶν δυνάμεων ἄθροισθεισῶν εἰς Καρχηδόνα, συνήχθησαν αὐτοῖς οἱ πάντες σὺν ἱππεῦσιν, οὐ πολλῇ πλείους, ὥς μὲν Τίμαιος, τῶν δώδεκα μυριάδων, ὥς δ' Ἐφορος, τριάκοντα μυριάδων. Καρχηδόνιοι μὲν οὖν τὰ πρὸς τὴν διάβυσιν ἐτοιμάζοντες, τὰς τε τριήρεις πάσας κατήρτιζον, καὶ φορηγὰ πλοῖα συνήγαγον πλείω τῶν χιλίων. Πρὸς ἀποστείλάντων δ' αὐτῶν εἰς Σικελίαν τεσσαρδύκοντα τριήρεις, οἱ Συρακούσιοι κατὰ τάχος ταῖς παραπλησίαις ναυσὶν ἐκστάνησαν ἐν τοῖς περὶ τὸν Ἑρυνκα τόποις. Γενομένης δὲ ναυμαχίας ἐπὶ πολὺν χρόνον, πεντεκαίδεκα

μὲν τῶν Φοινισσῶν νεῶν διεφθάρησιν, αἱ δ' ἄλλαι
 νυκτὸς ἐπιγενομένης διέφυγον εἰς τὸ πέλαγος. Ἀπαγ-
 γελθείσης δὲ τῆς ἡττης τοῖς Καρχηδονίοις, Ἀντίβας
 ὁ στρατηγὸς ἐξέπλευσε μετὰ νεῶν πεντήκορτα· ἔσπευ-
 δε γὰρ τοὺς μὲν Συρακουσίους κωλύσαι χρήσασθαι
 τῷ προτερήματι, ταῖς δὲ ἰδίαις δυνάμεσιν ἀσφαλῆ
 παρασκευάσαι τὸν κατὰ πλουν.

(C. 81.) Syracusani, cognita hostilis apparatus magnitudine, ex-
 terorum auxilia petere; Agrigentini, ad quos omnis belli impetus
 spectabat, moenibus sua tutari. Qua opportunitate usus Diodorus,
 et Timaei maxime fidem sequutus, excurrit in descriptionem urbis
 et agri Agrigentini, fertilitate et opulentia florentissimi.

81. Διαβουθείσης δὲ τῆς Ἀντίβα βοηθείας κατὰ
 τὴν νῆσον, ὕπαντες προσεδόκων καὶ τὰς δυνάμεις
 εὐθέως διαβιβασθήσεσθαι. Αἱ δὲ πόλεις τὸ μέγεθος
 τῆς παρασκευῆς ἀκούουσαι, καὶ συλλογιζόμεναι τὸν
 ἀγῶνα περὶ τῶν ὅλων ἐσόμενον, οὐ μετρίως ἡγωνίωσιν.
 Οἱ μὲν οὖν Συρακούσιοι πρὸς τε τοὺς κατ' Ἰταλίαν
 Ἕλληνας καὶ πρὸς Λυκεδαιμονίους περὶ συμμαχίας
 διεπέμπορτο· ἐπέστελλον δὲ καὶ πρὸς τὰς ἐν Σικελίᾳ
 πόλεις, πρὸς τοὺς παρορμήσοντας τὰ πλήθη πρὸς
 τὸν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἐλευθερίας κίνδυνον. Ἀκρα-
 γαντῖνοι δὲ ὀρῶντες τὴν τῶν Καρχηδονίων ἐπικρά-
 τειαν, διελάμβανον, ὅπερ ἦν, ἐπ' αὐτοὺς πρώτους
 ἤξειν τὸ τοῦ πολέμου βῆρος. Ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς
 τὸν τε σῆτον καὶ τοὺς ἄλλους καρπούς, ἔτι δὲ τὰς
 κτήσεις ἁπάσας ἀπὸ τῆς χώρας κατακομίζειν ἐντὸς
 τῶν τειχῶν. Κατ' ἐκείνους δὲ τοὺς καιροὺς τὴν τε
 χώραν καὶ τὴν πόλιν τῶν Ἀκραγαντίνων συνέβαινεν
 εὐδαιμονίας ὑπάρχειν πλήρη· περὶ ἧς οὐκ ἀνάρμο-
 στὸν μοι φαίνεται διελθεῖν. Καὶ γὰρ ἀμπελῶνες

τοῖς μεγέθεσι καὶ τῷ κάλλει διαφέροντες, καὶ τὸ πλεῖστον τῆς χώρας ἐλαίαις κατὰφυτον, ἐξ ἧς παμπληθῇ κομιζόμενοι καρπὸν ἐπώλουν εἰς Κιρκηδόνα. Οὕτω γὰρ καὶ ἐκείνους τοὺς χρόνους τῆς Λιβύης πεφυτευμένης, οἱ τὴν Ἀκραγαντίνην νεμόμενοι, τὸν ἐκ τῆς Λιβύης ἀντιφορτιζόμενοι πλοῦτον, οὐσίας ἀπείστους τοῖς μεγέθεσιν ἐκέκτηντο. Πολλὰ δὲ τοῦ πλοῦτου παρ' αὐτοῖς διαμένει σημεῖα, περὶ ὧν οὐκ ἀνοίκειόν ἐστι βροχέῳ διελθεῖν.

(C. 82) Quippe fastum et luxuriam civitatis ostendit Iovis fenum, numquam illud perfectum, sed ingens, admirandis columnis caelatoque opere ornatum; declarat item lacus extra urbem summa arte facti magnitudo; testatur denique sepulcrorum, equis etiam avibusque exstructorum, magnificentia.

82. Ἡ τε γὰρ τῶν ἱερῶν κατασκευή, καὶ μάλιστα ὁ τοῦ Διὸς νεώς, ἐμφαίνει τὴν μεγαλυπρέπειαν τῶν τότε ἀνθρώπων. Τῶν μὲν γὰρ ἄλλων ἱερῶν τὰ μὲν κατεκαύθη, τὰ δὲ τελείως κατεσκάφη, διὰ τὸ πολλάκις ἠλωκέναι τὴν πόλιν· τὸ δ' οὖν Ὀλύμπιον μέλλον λαμβάνειν τὴν ὕροφὴν ὁ πόλεμος ἐκώλυσεν· ἐξ οὗ τῆς πόλεως κατασκαφείσης, οὐδέποτε ὕστερον Ἰσχυσαν Ἀκραγαντῖνοι τέλος ἐπιθεῖναι τοῖς οἰκοδομήμασιν. Ἔστι δὲ ὁ νεώς ἔχων τὸ μὲν μῆκος πύδας τριακοσίους τεσσαράκοντα, τὸ δὲ πλάτος ἐξήκοντα, τὸ δὲ ὕψος ἑκατὸν εἴκοσι, χωρὶς τοῦ κρηπιδώματος. Μέγιστος δ' ὢν τῶν ἐν Σικελίᾳ, καὶ τοῖς ἐκτὸς οὐκ ἀλόγως ἂν συγκρίνοιτο κατὰ τὸ μέγεθος τῆς ὑποστάσεως· καὶ γὰρ εἰ καὶ μῆτελος λαβεῖν συνέβη τὴν ἐπιβολήν, ἥ γε προαίρεσις ὑπάρχει φανερά. Τῶν δ' ἄλλων ἢ μέχρι τοίχων τοὺς νεώς οἰκοδομοῦντων, ἢ κίους τοὺς σηκοὺς περιλαμβανόντων, οὗτος ἑκατέρας

τούτων μετέχει τῶν ὑποστάσεων. Συνηκοδομοῦντι γὰρ οἱ τοῖχοι ταῖς κίουσιν, ἔξωθεν μὲν στρογγύλοι, τὸ δ' ἐντὸς τοῦ νεὼ ἔχοντες τετραγώνον· καὶ τοῦ μὲν ἐκτὸς μέρους ἐστὶν αὐτῶν ἡ περιφέρεια ποδῶν εἴκοσι, καθ' ἣν εἰς τὴν διαξέσματα δύναται ἄνθρωπον ἐναρμόζεσθαι σῶμα· τὸ δ' ἐντὸς, ποδῶν δώδεκα. Τῶν δὲ στοῶν τὸ μέγεθος καὶ τὸ ὕψος ἐξάισιον ἔχουσιν, ἐν μὲν τῇ πρὸς ἑοῖ μέρει τὴν γιγαστομαχίαν ἐποιήσαντο, ταῖς γλυφαῖς καὶ τῷ μεγέθει καὶ τῷ κάλλει διαφέροντων· ἐν δὲ τῇ πρὸς δυσμῶν, τὴν ἄλωσιν τῆς Τροίας, ἐν ἣ τῶν ἡρώων ἕκαστον ἰδεῖν ἐστὶν οἰκείως τῆς περιστάσεως δεδημιουργημένον. Ἦν δὲ καὶ λίμνη κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ἐκτὸς τῆς πόλεως χειροποίητος, ἔχουσα τὴν περίμετρον σταδίων ἑπτὰ, τὸ δὲ βάθος εἴκοσι πηχῶν· εἰς ἣν ἐπαγομένων ὑδάτων, ἐφιλοτέχνησαν πλῆθος ἰχθύων ἐν αὐτῇ ποιῆσαι παντοίων, εἰς τὰς δημοσίας ἐστιᾶσεις· μεθ' ἧν συνδιέτριβον κύνες, καὶ τῶν ἄλλων ὀρνέων πολὺ πλῆθος, ὥστε μεγάλην τέρψιν παρεσκευάζειν τοῖς θεωμένοις. Διηλοὶ δὲ τὴν τριττὴν αὐτῶν καὶ ἡ πολυτέλεια τῶν μνημείων, ἃ τινὰ μὲν τοῖς ἀθληταῖς ἵπποις κατεσκευάσαν, τινὰ δὲ τοῖς ὑπὸ τῶν παρθένων καὶ παίδων ἐν οἴκῳ τρεφομένοις ὀρνιθαρίοις, ἃ Τίμμιος ἐωρακέναι φησὶ μέχρι τοῦ καθ' ἑαυτὸν βίου διαμέροντα.

(C. 83.) Itaque regia quondam fuit Exaeneti, Olympici victoris, pompa; summa Gelliae liberalitas, ditissimi hominis, cuius forma nec ingenii dotes, neque nominis celebritatem exaequabat; (C. 84.) incredibilis Antisthenis Rhodii affluentia et magnificentia. Omnino incolarum illo tempore ingens numerus, vita mollissima.

83. Καὶ κατὰ τὴν προτέραν δὲ ταύτης Ὀλυμ-

παιῖδα, δευτέρην ἐπὶ ταῖς ἐνεήκοντα, νικήσαντος Ἰεξιμένητου Ἀκραγαντίνου, κατήγαγον αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν ἐφ' ἄρματος· συνεπόμπευον δ' αὐτῷ, χοῖρῃς τῶν ἄλλων, συνωρίδες τριακόσiai λευκῶν ἵππων, πᾶσαι παρ' αὐτῶν τῶν Ἀκραγαντίνων. Καθόλου δὲ καὶ ταῖς ἀγωγαῖς εὐθὺς ἐκ παίδων ἐποιοῦντο τρυφεράς, τὴν τ' ἐσθῆτι μυλακὴν φοροῦντες καθ' ὑπερβολὴν, καὶ χρυσοφοροῦντες, ἔτι δὲ σιλεγγίσσι καὶ ληκύνθοις ἀργυραῖς τε καὶ χρυσαῖς χρώμενοι. Ὁ δὲ τῶν Ἀκραγαντίνων σχεδὸν πλουσιώτατος κατ' ἐκείτον τὸν χρόνον Γελλίας, ὃς κατὰ τὴν οἰκίαν ξενῶνας ἔχων πλείους, πρὸς ταῖς πύλαις ἔτατιεν οἰκίας· οἷς παρεγγεγμένον ἦν ἅπαντας τοὺς ξένους καλεῖν ἐπὶ ξενίᾳ. Πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ἄλλων Ἀκραγαντίνων ἐτοίουν τὸ παραπλήσιον, ἀρχαῖκῶς καὶ φιληλευθέρως ὁμιλοῦντες. Διόπερ καὶ Ἐμπεδοκλῆς λέγει περὶ αὐτῶν·

Ξείνων αἰδοῖσι λίμένες, κακότητος ἄπειροι.

Καὶ δὴ ποτε πεντακουσίων ἱππέων παραγενομένων ἐκ Γέλλης, χειμερίου περιστάσεως οὔσης, καθάπερ φησὶ Τίμαιος ἐν τῇ πεντεκαιδεκάτῃ βίβλῳ, πάντας αὐτοὺς ὑπεδέξατο, καὶ παραχρῆμα πᾶσιν ἱμάτια καὶ χιτῶνας ἔνδοθεν προενέγκας ἔδωκε. Καὶ Πολύκλειτος ἐν ταῖς ἱστορίαις ἐξηγεῖται περὶ τοῦ κατὰ τὴν οἰκίαν πιθεῶνος, λέγων ὡς διαμείναντος αὐτοῦ στρατευομένου ἐν Ἀκραγαντί, τεθεωρηκέναι· εἶναι δ' ἐν αὐτῷ τριακοσίους μὲν πίδους, ἐξ αὐτῆς τῆς πέτρης τειμημένους, ἑκαστον ἑκατὸν ἀμφορεῖς χωρεῦντα· κολυμβήθραν δὲ παρ' αὐτοῖς ὑπάρχειν κε-

κοιταμένην, χωροῦσαν ἀμφοτέρους χιλίους, ἐξ ἧς τὴν ὕδριν εἰς τοὺς πίθους γίνεσθαι. Γεγονέναι δέ φησι τὸν Γελλίαν τὸ μὲν εἶδος εὐτελεῆ παντελῶς, τὸ δὲ ἦθος θαυμασιόν. Ἀποσταλέντιος οὖν αὐτοῦ πρὸς Κεντοριπίνους κατὰ πρεσβείαν, καὶ παρεληλυθότιος εἰς τὴν ἐκκλησίαν, τὸ μὲν πλήθος προσέειπεν εἰς ἄκαιρον γέλωτα, θεωροῦν καταδεέστερον τῆς περὶ αὐτοῦ δόξης· ὃ δ' ὑπολαβὼν εἶπε μὴ θαυμάζειν· ἐν ἔθει γὰρ εἶναι τοῖς Ἀκραγαντίνοις πρὸς μὲν τὰς ἐπιδόξους πόλεις ἀποστελλεῖν τοὺς χρητίστους τῷ κάλλει, πρὸς δὲ τὰς ταπεινὰς καὶ λίαν εὐτελεῖς, ὁμοίους.

84. Οὐ μόνον δὲ περὶ τὸν Γελλίαν συνέβαινεν εἶναι τοῦ πλούτου μεγαλοπρέπειαν, ἀλλὰ καὶ περὶ πολλοὺς ἄλλους Ἀκραγαντίνους. Ἀντισθένης γοῦν ὁ ἐπικαλούμενος Ῥόδος γάμους ἐπιτελῶν τῆς θυγατρὸς, εἰστίασε τοὺς πολίτας ἐπὶ τῶν στενωπῶν, ὧν ὥκουν ἕκαστοι, καὶ ζεύγη τῇ νύμφῃ συνηκολούθησε πλείω τῶν ὀκτακοσίων· πρὸς δὲ τοῦτοις οὐ μόνον οἱ κατ' αὐτὴν τὴν πόλιν ἵππεῖς, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀστυγειτόνων πολλοί, κληθέντες ἐπὶ τὸν γάμον, συμπροέπεμψαν τὴν νύμφην. Περιττότατον δέ φησι γενέσθαι τὸ περὶ τὴν τοῦ φωτὸς κατασκευὴν. Τοὺς τε γὰρ βωμοὺς τοὺς ἐν πᾶσι τοῖς ἱεροῖς καὶ τοὺς ἐν τοῖς στενωποῖς καθ' ὅλην τὴν πόλιν ἐπλήρωσε ξύλων, καὶ τοῖς ἐπὶ τῶν ἐργαστηρίων ἔδωκε σχίδακας καὶ κληματίδας, παραγγείλας, ὅταν ἀπὸ τῆς ἀκροπόλεως ἀναφθῇ πῦρ, ἅπαντας ἐπιτελεῖν τὸ παραπλήσιον. Ὡν ποιησάντων τὸ προσταχθέν, καθ' ὃν

καιρὸν ἦγετο ἡ νύμφη, προηγουμένων πολλῶν τῶν
 τὰς δι᾿ ἡδύς φερόντων, ἡ μὲν πόλις ἔγεμε φωτός, τὸ
 δὲ συγκαλουθῶν πλῆθος οὐκ ἐχώρουν αἱ δημόσιαι
 κατὰ τὸ ἐξῆς ὁδοί, πάντων συμφιλοτιμουμένων τῇ
 τᾶνδρὸς μεγαλοπρεπείᾳ. Κατ' ἐκείνον γὰρ τὸν χρό-
 νον Ἀκραγαντῖνοι μὲν ἦσαν πλείω τῶν δις μυρίων,
 σὺν δὲ τοῖς κατοικοῦσι ξένοις οὐκ ἐλάττους τῶν εἴ-
 κοσι μυριάδων. Φασὶ δὲ τὸν Ἀντισθένην, ἐπειδὴ
 τὸν υἱὸν ἑώρα πολεμοῦντά τινα τῶν ἀπὸ γειτόνων
 πέννητα, καὶ βιαζόμενον ἑαυτῷ τὸ ἀγροῖδιον πωλῆσαι,
 μέχρι μὲν τινος ἐπιπλήττειν, τῆς δ' ἐπιθυμίας ἐπί-
 ταισιν λαμβανούσης, φῆσαι δεῖν μὴ σπεῦδειν, πῶς
 ἂπορον ποιεῖ τὸν γείτονα, ἀλλὰ τοῦναντίον ὅπως
 πλούσιος ὑπάρχη· οὕτως γὰρ αὐτὸν ἐπιθυμήσειν
 μὲν ἀγροῦ μείζονος, οὐδυνάμενον δὲ παρὰ τοῦ γεί-
 τορος προσαγορεύσει, τὸν ὑπάρχοντα πωλήσειν. Αὐτὸ
 δὲ τὸ μέγεθος τῆς κατὰ τὴν πόλιν εὐπορίας τοσαύ-
 την συνέβηκε τρυφὴν εἶναι παρὰ τοῖς Ἀκραγαντί-
 νοις, ὥστε μετ' ὀλίγον τῆς πολιορκίας γινομένης,
 ποιῆσαι ψήφισμα περὶ τῶν ἐν τοῖς φυλακείοις δια-
 νυκτερευόντων, ὅπως μὴ τις ἔχη πλεῖον τύλης, καὶ
 περιστρώματος, καὶ κωδίου, καὶ δυοῖν προσκεφα-
 λαίων. Τοιαύτης δὲ τῆς σκληροτάτης στρωμνῆς ὑ-
 παρχούσης, ἔξεστι λογίζεσθαι τὴν κατὰ τὸν λοιπὸν
 βίον τρυφὴν. Περὶ μὲν οὖν τούτων οὔτε παραδρα-
 μεῖν ἠθελήσαμεν, οὔτ' ἐπὶ πλέον μακρολογεῖν, ἵνα
 μὴ τῶν ἀναγκαιότερων ἀποπίπτομεν

(C. 85.) Nil igitur mirum, in Agrigentinis omnem esse vim Carthaginiensium conversam. Nempe bina diversis in locis castra posuere, ubi societatem illis et amicitiam frustra obtulerant, oppugnationem strenue aggressi. Agrigentini et suis confidunt, et Dexippi Lacadaemonii opibus, qui recens e Gela peregrinorum agmen ipsis addoxerat, adiuti etiam multis Campanorum, collecti Athenaeum occupantibus. Imilco et Hannibal primo die ex opportuno loco moenia oppugnare: oppidani insequente nocte, facta eruptione, machinas incendere.

85. Οἱ δὲ Καρχηδόνιοι τὰς δυνάμεις διαβιβῶσαντες εἰς τὴν Σικελίαν, ἀνέξενξαν ἐπὶ τὴν πόλιν τῶν Ἀκραγαντίνων, καὶ δύο παρεμβολὰς ἐποίησαντο, μίαν μὲν ἐπὶ τινῶν λόφων, ἐφ' ὧν τοὺς τε Ἴβηρας καὶ τινὰς τῶν Λιβύων ἔταξαν εἰς τετρακισμυρίους· τὴν δ' ἄλλην οὐκ ἄποθεν τῆς πόλεως ποιησάμενοι, τάφρῳ βαθεῖᾳ καὶ χάρακι περιέλαβον. Καὶ πρῶτον μὲν ἀπέστειλαν πρέσβεις πρὸς τοὺς Ἀκραγαντίνους, ἄξιοῦντες μάλιστα μὲν συμμαχεῖν αὐτοῖς, εἰ δὲ μὴ γε, ἡσυχίαν ἔχειν, καὶ φίλους εἶναι Καρχηδονίοις, ἐν εἰρήνῃ μέροντας. Οὐ προσδεξαμένων δὲ τῶν ἐν τῇ πόλει τοὺς λόγους, εὐθύς τὰ τῆς πολιορκίας ἐνηργεῖτο. Οἱ μὲν οὖν Ἀκραγαντῖνοι τοὺς ἐν ἡλικίᾳ πάντας καθώπλισαν, καὶ καταστήσαντες εἰς τάξιν, τοὺς μὲν ἐπὶ τῶν τειχῶν ἔστησαν, τοὺς δὲ ἐφέδρους πρὸς τὰς τῶν καταπονουμένων διαδοχάς. Συνεμάχει δ' αὐτοῖς Δέξιππός τε ὁ Λακεδαιμόνιος, προσφύτως ἐκ Γέλας παρών, μετὰ ξένων χιλίων πεντακοσίων· οὗτος γὰρ καὶ ἐκείνον τὸν χρόνον, ὥς Τίμαιός φησιν, ἐν Γέλα διέτριβεν, ἔχων ἄξίωμα διὰ τὴν πατρίδα· διόπερ ἡξίωσαν οἱ Ἀκραγαντῖνοι, μισθωσάμενον στρατιώτας ὡς πλείστους, ἐλθεῖν εἰς Ἀκράγαντα. Ἀμα δὲ τούτοις ἐμισθώθησαν καὶ οἱ πρότερον Ἀντίβη συμμαχήσαντες Καμπανοί, περὶ

ὀκτακοσίους ὄντες. Οὗτοι δὲ κατέσχον τὸν ὑπὲρ τῆς πόλεως λόφον, τὸν Ἀθηναῖον μὲν ὀνομαζόμενον, κατὰ δὲ τῆς πόλεως εὐφυῶς κείμενον. Ἰμίλκας δὲ καὶ Ἀννίβας οἱ τῶν Καρχηδονίων στρατηγοί, διασκεψάμενοι τὰ τεῖχη, καὶ καθ' ἓνα τόπον θεωροῦντες εὐεφροδον οὖσαν τὴν πόλιν, δύο πύργους προσήγαγον τοῖς τείχεσιν ὑπερμεγέθεις. Τὴν μὲν οὖν πρώτην ἡμέραν ἐπὶ τούτων τειχομαχήσαντες, καὶ συχνούς ἀνελόντες, ἀνεκαλέσαντο τῇ σάλπιγγι τοὺς μαχομένους· τῆς δὲ νυκτὸς ἐπιγενομένης, οἱ κατὰ τὴν πόλιν ἐπεξελθόντες ἐνεπύρισαν τὰς μηχανάς.

(C. 86.) At hostes, oppugnationi instantes, dum sepulcra destruant, aggeresque ad muros usque extollant, subitum perterret prodigium, Theronis monumento fulminis ictu disciceto. Mox eorum castra pestis corripit, qua Hannibal exstinctus est. Imilco, supplicationibus usus horrendaque expiatione, oppugnationem acrius urget. Interea Syracusani, Selinuntiorum et Himereusium fortunam veriti, duce Daphnaco urbi obsessae auxilio veniunt.

86. Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀννίβαν σπεύδοντες κατὰ πλείονα μέρη τὰς προσβολὰς ποιεῖσθαι, παρήγγειλαν τοῖς στρατιώταις καθαιρεῖν τὰ μνήματα, καὶ χώματα κατασκευάζειν μέχρι τῶν τειχῶν. Ταχὺ δὲ τῶν ἔργων διὰ τὴν πολυχειρίαν συντελουμένων, συνέπισεν εἰς τὸ στρατόπεδον πολλὴ δεισιδαιμορία. Τὸν γὰρ τοῦ Θήρωνος τάφον, ὄντα κατ' ὑπερβολὴν μέγαν, συνέβαινεν ὑπὸ κεραυνοῦ διασεσεῖσθαι. Διόπερ αὐτοῦ καθαιρουμένου, τῶν τότε μάντεων τινες προνοήσαντες διεκώλυσαν· εὐθὺς δὲ καὶ λοιμὸς ἐνέπισεν εἰς τὸ στρατόπεδον, καὶ πολλοὶ μὲν ἐτελεύτων, οὐκ ὀλίγοι δὲ στρέβλαις καὶ δειναῖς ταιλαιπωρίαις περιέπιπτον. Ἀπέθανε δὲ καὶ Ἀννίβας ὁ στρατηγός, καὶ τῶν ἐπὶ τὰς φυλακὰς προπεμπομένων ἡγ-

γελλόν τινες διὰ νυκτὸς εἶδωλα φαίνεσθαι τῶν τετελευτηκότων. Ἰμίλκας δὲ θεωρῶν τὰ πλήθη δαισι-
 δαιμονοῦντι, πρῶτον μὲν ἐπαύσατο καθαιρῶν τὰ
 ἀνθημεῖα· μετὰ δὲ ταῦτα ἐκέτενε τοὺς θεοὺς κατὰ τὸ
 πάτριον ἔθος, τῇ μὲν Κρόνῃ παῖδα σφαγιάσας, τῇ
 δὲ Ποσειδῶνι πλήθος ἱερείων καταποτίσας. Οὐ μὴν
 ἀπέστη γε τῶν ἔργων, ἀλλὰ χῶσας τὸν παρὰ τὴν πό-
 λιν ποταμὸν μέχρι τῶν τειχῶν, ἐπέστηκε πύσας τὰς
 μηχανάς, καὶ καθ' ἡμέραν προσβολὰς ἐποιεῖτο. Οἱ
 δὲ Συρακοῦσιοι θεωροῦντες τὴν Ἀκράγαντος πολι-
 ορκίαν, καὶ φοβούμενοι μὴ τῆς αὐτῆς τοῖς Σελινουν-
 τίοις καὶ τοῖς Ἱμεραίοις τύχωσιν οἱ πολιορκούμενοι
 τύχης, πάλαι μὲν ἔσπευδον ἐκπέμψαι τὴν βοήθειαν·
 τότε δὲ παραγενομένων τῶν ἐξ Ἰταλίας καὶ Μεσσή-
 νης συμμάχων, στρατηγὸν Λαφναῖον εἴλοντο. Τὴν
 δὲ δύναμιν ἀθροίσαντες, παρέλαβον κατὰ τὴν ὁδὸν
 Καμαριναίους καὶ Γελώους· ἔτι δὲ τῶν ἐκ τῆς μεσο-
 γείου μεταπεμψάμενοί τινες, ἐπ' Ἀκράγαντος τὴν
 πορείαν ἐποιοῦντο, συμπαραπλευροῦσιν αὐτοῖς καὶ
 τῶν τριάκοντα νεῶν. Εἶχε δὲ τοὺς πάντας, πεζοὺς
 μὲν πλείους τῶν τριςμυρίων, ἵππεῖς δ' οὐκ ἔλαττον
 τῶν πεντακισχιλίων.

(C. S.) Quibus Himeram fl. transgressis, barbari obviam facti,
 post acrim conflictum in fugam vertuntur. Ibi dilapsos in vicina
 Agrigento castra, oppidani milites facile redegerunt ad interneciu-
 nem, nisi duces eruptionem male prohibuissent. Qui quum paulo
 post castra hostium pridem deserta occuparent: exorto tumultu,
 accusati a Menete, illius sive metus, sive prodicionis, graves pecnas
 dederunt.

87. Ἰμίλκων δὲ πνυθόμενος τὴν τῶν πολεμίων
 ἔφοδον, ἀπέστειλεν αὐτοῖς ἀπαντῆσαι τοὺς τε Ἰβήρας
 καὶ Καμπανοὺς, καὶ τῶν ἄλλων οὐκ ἐλάττους τῶν

τετρακιςμυρίων. Ἦδη δὲ τῶν Συρακουσίων τὸν Ἰμέραν ποταμὸν διαβεβηκότων, ἀπήντησαν οἱ βάρβαροι, καὶ παρατάξεως γενομένης ἐπὶ πολὺν χρόνον, ἐνίκησαν οἱ Συρακούσιοι, καὶ πλείους τῶν ἑξακιςχιλίων ἀνεΐλον, τελέως δὲ ὅλον τὸ στρατόπεδον διέφθειραν, καὶ μέχρι τῆς πόλεως κατεδίωξαν. Ἀλλὰ τῶν στρατιωτῶν ἀπιάκτως διωκόντων, ὁ στρατηγὸς ἠὺλαβήθη, μήποτε μετὰ τοῦ λοιποῦ στρατεύματος Ἰμίλκας ἐπιφανεῖς ἀναλάβῃ τὴν ἦτταν· καὶ γὰρ τοὺς Ἱμεραίους ἐγίνωσκε παρὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν τοῖς ὅλοις ἐπταικότας. Οὐ μὲν ἀλλὰ τῶν βαρβάρων φευγόντων εἰς τὴν πρὸς Ἀκράγαντι παρεμβολήν, οἱ κατὰ τὴν πόλιν στρατιῶται θεωροῦντες τὴν τῶν Καρχηδονίων ἦτταν, ἐδέοντο τῶν στρατηγῶν ἐξάγειν αὐτούς, καιρὸν εἶναι φάσκοντες τοῦ φθεῖραι τὴν τῶν πολεμίων δύναμιν. Οἱ δ', εἴτε χρήμασιν διεφθαρμένοι, καθάπερ ἦν λόγος, εἴτε φοβηθέντες μὴ τῆς πόλεως ἐρημωθείσης Ἰμίλκων αὐτὴν καταλάβηται, τῆς ὁρμῆς ἐπέσχον τοὺς στρατιώτας. Οἱ μὲν οὖν φεύγοντες μετὰ πίσης ἀσφαλείας διεσώθησαν εἰς τὴν πρὸς τῇ πόλει παρεμβολήν· ὁ δὲ Δαφναῖος μετὰ τῆς δυνάμεως παραγεννηθεὶς εἰς τὴν ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἐκλελειμμένην στρατοπεδείαν, ἐν ταύτῃ παρενέβαλεν. Εὐθὺς δὲ καὶ τῶν ἐκ τῆς πόλεως στρατιωτῶν ἐπιμιχθέντων, καὶ τοῦ Λεξιππου συγκαταβάντος αὐτοῖς, ἀπὸ συνδρομῆς εἰς ἐκκλησίαν τὰ πλήθη συνῆλθε, πάντων ἀγανακτούντων ἐπὶ τῷ παρεῖσθαι τὸν καιρὸν, καὶ κεκρατηκότας τῶν βαρβάρων τὴν προσήκουσαν τιμωρίαν παρ' αὐτῶν μὴ

λαβεῖν, ἀλλὰ δυναμένους τοὺς ἐκ τῆς πόλεως στρατηγούς ἐπεξελθεῖν, καὶ διαφθεῖραι τὴν τῶν πολέμιων δύναμιν, ἀφεικέναι τοσαύτας μυριάδας. Θορύβου δὲ καὶ πολλῆς κραυγῆς ἐπεχούσης τὴν ἐκκλησίαν, παρέλθων Μένης ὁ Καμαριναῖος, ἐφ' ἡγεμονίας τεταγμένος, κατηγόρησε τῶν Ἀκραγαντίνων στρατηγῶν, καὶ πάντας οὕτω παρώξυνεν, ὥστε τῶν κατηγορουμένων ἐγχειρούντων ἀπολογεῖσθαι, μηδένα προσδέχεσθαι τοὺς λόγους, καὶ τὸ πλῆθος ὁρμήσαν ἐπὶ τὸ βῆλ्लειν τοῖς λίθοις, τέσσαρας αὐτῶν καταλεῦσαι· τὸν δὲ πέμπτον Ἀργεῖον κυλούμενον, τὴν δ' ἡλικίαν παντελῶς ὄντα νεώτερον, ἀφεθῆναι· βλασφημίας δὲ τυγχάνειν καὶ τὸν Λακεδαιμόνιον Δέξιππον, ὅτι τεταγμένος ἐφ' ἡγεμονίας, καὶ δοκῶν εἶναι τῶν πολεμικῶν ἔργων οὐκ ἄπειρος, τοῦτ' ἐπράξε προδοσίας ἔνεκα.

(C. 88.) Sero Daphnaeus castra Poenorum oosidere conatur: quae praeclare munita, ubi relinquere cogitur, illos commeatu aliquamdiu intercludit. Sed Imilco per insidias magnam frumenti vim, a Syracusanis incautus advectam, rapit, eaque re utriusque partis spem penitus immutat. Agrigentini enim, ingenti penuria oppressi, a Campanis deseruntur: corrumpitur ipse Dexippus, cacterique duces, definitum sui magistratus tempus iam clarum commenti, copias suas abducunt.

88. Μετὰ δὲ τὴν ἐκκλησίαν οἱ περὶ τὸν Δαφναῖον προαγαγόντες τὰς δυνάμεις, ἐπεχείρουν μὲν πολιορκεῖν τὴν παρεμβολὴν τῶν Καρχηδονίων· πολυτελῶς δ' αὐτὴν ὀρῶντες ὠχυρωμένην, ταύτης μὲν τῆς ἐπιβολῆς ἀπέστησαν, τὰς δ' ὁδοὺς ἱππαζόμενοι, τοὺς τ' ἐν ταῖς προνομαῖς αὐτῶν κατελάμβανον, καὶ τῶν σιτοπομπῶν ἀποκλείοντες εἰς πολλὴν ἀπορίαν ἤγον. Οἱ δὲ Καρχηδόνιοι πυριτιᾶντεςθαι μὲν οὐ

τολμῶντες, τῇ δὲ σιτοδείᾳ δεινῶς πιεζόμενοι, μεγάλοις ἀτυχήμασι περιέπιπτον. Τῶν μὲν γὰρ στρατιωτῶν πολλοὶ διὰ τὴν σπάνιν ἀπέθνησκον· οἱ δὲ Καμπανοὶ μετὰ τῶν ἄλλων μισθοφόρων σχεδὸν ἅπαντες ἐπὶ τὴν Ἰμίλκα σκηνὴν ὠθούμενοι, τὰς σιτομετρίας τὰς προτεταγμένας ἦτουν· εἰ δὲ μὴ, διηπειλοῦντο μεταβῆλθαι πρὸς τοὺς πολεμίους. Ὁ δ' Ἰμίλκας ἦν ἀκηκόως τινος, ὅτι Συρακούσιοι πλῆθος σίτου παρακομίζοιεν εἰς Ἀκραγαντα κατὰ θάλατταν. Διόπερ ταύτην μόνην ἔχων ἐλπίδα σωτηρίας, τοὺς μὲν στρατιώτας ἔπεισεν ὀλίγας ἐπισχεῖν ἡμέρας, ἐνέχυρα δούς τὰ παρὰ τῶν ἐκ Καρχηδόνος στρατευομένων ποιήρια. Καὶ αὐτὸς μὲν ἐκ Πανόρημου καὶ Μοτύης μεταπεμψόμενος τεσσαράκοντα τριῆρεις, ἐπέθειτο τοῖς τὴν ἄγορὰν παρακομίζουσιν· οἱ δὲ Συρακούσιοι, τὸν ἔμπροσθεν χρόνον τῶν βαρβάρων τῆς θαλάττης παρακεχωρηκότων, καὶ τοῦ χειμῶνος ἐνεστηκότος ἤδη, κατεφρόνουν τῶν Καρχηδονίων, ὥς οὐκ εἴ τι τολμησόντων πληροῦν τὰς τριῆρεις. Διόπερ ὀλιγώρως αὐτῶν παραπεμψάντων τὴν ἄγορὰν, Ἰμίλκας ἐκπλεύσας τεσσαράκοντα τριῆρεσιν, ἄφνω κατέδυσε μὲν τῶν μακρῶν νεῶν ὀκτώ, τὰς δ' ἄλλας εἰς τὸν ἀγριαλὸν κατεδίωξε· τῶν δ' ἄλλων πλοίων ἁπάντων κυριεύσας, τοσοῦτον εἰς τοῦναντίον τὰς ἐκατέρων ἐλπίδας μεταπεσεῖν ἐποίησεν, ὥστε τοὺς παρὰ τοῖς Ἀκραγαντίνοις Καμπανούς, καταγνόντας τῆς τῶν Ἑλλήνων ὑποθέσεως, πεντεκαίδεκα ταλάντοις φθαρῆναι, καὶ μεταβαλέσθαι πρὸς τοὺς Καρχηδονίους. Οἱ δὲ Ἀκραγαντῖνοι τὸ μὲν πρῶτον, κακῶς

ἡπαλλατιόντων τῶν Καρχηδονίων, ἀφ' ὅπως ἀπή-
 λαινον τοῦ τε σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων, αἰεὶ
 προσδοκῶντες ταχέως λυθῆσενθαι τὴν πολιορκίαν·
 ἐπεὶ δ' αἱ τῶν βαρβάρων ἐλπίδες ἀνέκυψαν, καὶ το-
 σαῦται μυριάδες εἰς μίαν ἡθροίσθησαν πόλιν, ἔλα-
 θεν αὐτοὺς ὁ σῆτος ἐξαναλωθεῖς. Λέγεται δὲ καὶ
 Λέξιππος ὁ Λυκεδαιμόνιος πεντεκαίδεκα ταλάντοις
 διαφθαρῆναι· ἐνθὺς γὰρ ἀπεκρίνατο πρὸς τοὺς τῶν
 Ἰταλιωτῶν στρατηγούς, ὅτι συμφέρει τὸν πόλεμον
 ἐν ἄλλῳ συστήσασθαι τόπῳ· τὴν γὰρ τροφὴν ἐκλι-
 πεῖν. Διότι οἱ στρατηγοὶ πρόφασιν ἐνέγκαντες,
 ὡς διεληλύθαισιν οἱ ταχθέντες τῆς στρατηγίας χρό-
 νοι, τίς δυνάμεις ἀπήγαγον ἐπὶ τὸν πορθμῶν. Με-
 τὰ δὲ τὴν τοῦτων ἀπαλλαγὴν, συνελθόντες οἱ στρα-
 τηγοὶ μετὰ τῶν ἐφ' ἡγεμονίας τεταγμένων, διέγνω-
 σαν ἐξετάσαι τὸν ἐν τῇ πόλει σῆτον· ὃν εὐρόντες
 παντελῶς ὀλίγον, ἐθεώρουν ἀναγκαῖον ὑπάρχειν ἐκ-
 λιπεῖν τὴν πόλιν. Εὐθὺς οὖν ἐπιγινομένης τῆς τυ-
 χτὸς παρήγγειλαν ἀναξενγυρεῖν ἅπαντας.

(C. 89.) Fame itaque coacti Agrigentini, relictis in urbe senilibus et infirmis, Gelani migrant, ac Leontinorum deinceps urbem, Syracusiorum beneficio, inhabitandam accipiunt.

89. Τοσοῦτου δὲ πλήθους ἀνδρῶν, γυναικῶν,
 παίδων ἐκλιπόντων τὴν πόλιν, ἄφνω πολὺς οἶκτος
 καὶ δάκρυα κατεῖχε τίς οἰκία. Ἄμμι γὰρ ὁ τῶν πο-
 λεμίων ἐξέπληττε φόβος, ἅμμι δὲ διὰ τὴν σπουδὴν
 ἠναγκάζοντο καταλιπεῖν εἰς διαρπαγὴν τοῖς βαρβά-
 ροις ταῦτ', ἐφ' οἷς ἑαυτοὺς ἐμακάριζον· ἀφαιρουμέ-
 νης γὰρ τῆς τύχης τὴν ἐξουσίαν τῶν οἰκοι καλῶν,
 ἀζατητὸν ἡγοῦντο τὰ σώματα τοῦν αὐτῶν διασῶσαι.

Οὐ μόνον δὲ τῆς τοιαύτης πόλεως εὐδαιμονίαν πικρὴν δοῶν ἀπολειπομένην, ἀλλὰ καὶ σωμαίων πληθος. Οἱ μὲν γὰρ ἐν ἀσθενείαις ὑπὸ τῶν οἰκείων περιεωρῶντο, τῆς κατ' ἑαυτὸν σωτηρίας ἐκίστο φροτιζοντος· οἱ δὲ ταῖς ἡλικίαις ἤδη προβεβηκότες, ὑπὸ τῆς τοῦ γήρως ἀσθενείας κατελείποντο· πολλοὶ δὲ καὶ τὴν ἀλλαγὴν τῆς πατρίδος θανάτου τιμώμενοι, ταῖς χεῖρας ἑαυτοῖς προσήνεγκαν, ὅπως ταῖς πατρίαις οἰκίαις ἐναποπνεύσωσιν. Οὐ μὲν ἀλλὰ τὸ μὲν ἐκ τῆς πόλεως ἐξιδὼν πληθος οἱ στρατιῶται μετὰ τῶν ὀπλῶν παρέπεμπον εἰς τὴν Γέλαν· ἡ δ' ὁδὸς καὶ πάντα τὰ πρὸς τὴν Γέλαν ἀποκεκλιμένα τῆς χώρας μέρη ἔγεμε γυναικῶν καὶ παίδων, ἀναμιξπαρθένοις, αἱ τὴν συνήθη τρυφὴν εἰς ὁδοιπορίαν σπόντονον καὶ κακοπάθειαν ὑπεράγουσαν μεταβαλλόμεναι διεκμαρτέρουσαν, τοῦ φόβου ταῖς ψυχαῖς ἐντείνοντος. Οὗτοι μὲν οὖν ἀσφαλῶς διασωθέντες εἰς Γέλαν, ὕστερον εἰς Λεοντίους κατέκησαν, Συρακουσίων αὐτοῖς δόντων τὴν πόλιν ταύτην οἰκητήριον.

(C. 90.) Sic Poeni ceperunt Agrigentum everteruntque; superstites omnes detruncarunt, nec templis deorum pepercerunt. Ac Minervae sanum ipse combussit Gellias, frustra ibi perflugium quaerens. Ingens emolumentum e praeda contractum, cuius praecipua pars, praesertim artis opera, et in his Phalaridis taurus, Carthaginem transvecta, reliqua sub hasta vendita. Obiter e Scipionis Africani historia erroris arguitur Timaeus, qui taurum illum umquam exstitisse negaverat.

90. Ὁ δ' Ἰμίλλας ἅμα τῷ φωτὶ δύναμιν ἐντὸς τῶν τειχῶν παρεισκαγών, σχεδὸν ἅπαντας τοὺς ἐγκαταλειφθέντας ἀνέϊλεν· ὅτε δὴ καὶ τοὺς ἐν τοῖς νικοῖς καταπεφευγότας ἀποσπῶντες οἱ Καρχηδόνιοι ἀνήρουν. Λέγεται δὲ τὸν Γελλίαν τὸν πρωτεύοντα

τῶν πολιτῶν πλοῦτιν καὶ καλοκαγαθίην συνατυχῆσαι
 τῇ πατρίδι, βουλευθέντι καταφυγεῖν σὺν τισιν ἐτέ-
 ροις εἰς τὸ τῆς Ἀθηναῖς ἱερὸν, νομίζοντι τῆς εἰς
 θεοὺς παράνομίας ἀφεῖσθαι τοὺς Καρχηδονίους·
 θεωροῦντα δὲ αὐτῶν τὴν ἀσέβειαν, ἐμπροῆσαι τὸν
 νεῶν, καὶ μετὰ τῶν ἐν τούτῳ ἀναθημάτων ἑαυτὸν
 συγκατακαῦσαι· μιᾷ γὰρ πρῶτῃ διελάμβανεν ἀφε-
 λῆσθαι θεῶν ἀσέβειαν, πολεμίων ἡρπαγὰς πολλῶν
 χρημάτων, τὸ δὲ μέγιστον, ἑαυτοῦ τὴν εἰς τὸ σῶμα
 ἐσομένην ὕβριν· Ὁ δὲ Ἰμίλλκας τὰ ἱερὰ καὶ τὰς οἰ-
 κίας συλήσας, καὶ φιλοτίμως ἐρευνήσας, τοσαύτην
 ὠφέλειαν συνήθροισεν, ὅσην εἰκὸς ἐστὶν ἐσχηκέναι
 πόλιν οἰκουμένην ὑπὸ ἀνδρῶν εἴκοσι μυριάδων,
 ἀπόρθητον δὲ ἀπὸ τῆς κτίσεως γεγενημένην, πλου-
 σιωπάτην δὲ σχεδὸν τῶν τότε Ἑλληνίδων πόλεων γε-
 γενημένην, καὶ ταῦτα τῶν ἐν αὐτῇ φιλοκαλησάντων
 εἰς παντοίαν κατασκευασμάτων πολυτέλειαν. Καὶ
 γὰρ γραφαὶ πεμπληθεῖς ἡνέρεθησαν εἰς ἄκρον ἐκπε-
 ποτημέναι, καὶ παντοίων ἀνδριάντων φιλοτέχνως
 δεδημιουργημένων ὑπεράγων ἡριθμός· Τὰ μὲν οὖν
 πολυτελέστατα τῶν ἔργων ἀπέστειλεν εἰς Καρχηδό-
 να, (ἐν οἷς καὶ τὸν Φυλάκιδος συνέβη κομισθῆναι
 ταῦτον,) τὴν δ' ἄλλην ὠφέλειαν ἐλαφροπώλησε.
 Τοῦτον δὲ τὸν ταῦτον ὁ Τίμαιος ἐν ταῖς ἱστορίαις
 διαβεβαιωσάμενος μὴ γεγονέναι τὸ σύνολον, ὑπ' αὐ-
 τῆς τῆς τύχης ἡλέγχθη. Σκιπίων γὰρ ὕστερον ταύ-
 τῆς τῆς ἀλώσεως σχεδὸν ἐξήκοντα καὶ διακοσίους ἔτε-
 σιν ἐκπορθήσας Καρχηδόνα, τοῖς Ἀκραγαντίοις
 μετὰ τῶν ἄλλων, τῶν διαμεινάντων παρὰ τοῖς Καρ-

χρηδονίοις, ἀποκατέστησε τὸν ταῦρον, ὅς καὶ τῶνδε τῶν ἱστοριῶν γραφομένων ἦν ἐν Ἀκράγαντι. Περὶ δὲ τοῦτου φιλοτιμότερον εἰπεῖν προήχθην, διότι Τιμαιο·ς ὁ τῶν πρό γε αὐτοῦ συγγραφέων πικρότατα κατηγορήσας, καὶ συγγνώμην οὐδεμίαν τοῖς ἱστοριογράφοις ἀπολιπών, αὐτὸς εὐρίσκεται σχεδιαζών, ἐν οἷς μάλιστα ἑαυτὸν ἀποπέμφκεν ἀκριβολογούμενον. Αἰὲ γάρ, οἶμαι, τοὺς συγγραφεῖς ἐν μὲν τοῖς ἀγνοήμασι τυγχάνειν συγγνώμης, ὥς ἂν ἀνθρώπους ὄντας, καὶ τῆς ἐν τοῖς παροιχομένοις χρόνοις ἀληθείας οὐσης δυσευρέτου· τοὺς μέντοιγε κατὰ προαίρεσιν οὐ τυγχάνοντις τοῦ ἀκριβοῦς, προσηκόντως κατηγορίας τυγχάνειν, ὅταν κολακεύοντές τινας, ἢ δι' ἔχθραν πικρότερον προσβάλλοντες, ἀποσφάλλωνται τῆς ἀληθείας.

(C. 91.) Imilco dum Agrigenti hiemabat, illa uerbis clades ita consternarat Siculorum animos, ut alii Syracusas, alii in Italiam migrarent. Summa in Syracusanorum duces, proditionis reos, orta indignatio. Qua Dionysius, Hermoceratis f., in sua commoda uetus vilissimus homo, cui Philisti pecunia licentiam et animum inllarat, duces ita maledictis laceravit, (C. 92.) ut illi magistratu abire iuberentur, et inter novos praetores ipse eligeretur. Verum ne hac quidem sorte contentus, collegis in suspicionem plebis adducendis exilibusque in patriam revocandis, unus ad summum imperium ac tyrannidem Syracusanorum via popularitatis grassatus est.

91. Ἰμίλκας δὲ ὀκτὼ μῆνας πολιορκήσας τὴν πόλιν, καὶ μικρὸν πρό τῆς χειμερινῆς τροπῆς κυρίευσας αὐτῆς, οὐκ εὐθὺς κατέσκαψεν, ὅπως αἱ δυνάμεις ἐν ταῖς οἰκίαις παραχειμαίωσι. Τῆς δὲ περὶ τὴν Ἀκράγαντι συμφορᾶς διαγγελθείσης, τοσοῦτος κατέσχε τὴν νῆσον φόβος, ὥστε τῶν Σικελιωτῶν τοὺς μὲν εἰς Συρακούσας μεθίστασθαι, τοὺς δὲ εἰς τὴν Ἰταλίαν τέκνα καὶ γυναῖκας καὶ τὴν ἄλλην κτῆσιν.

ἀποσκευάζεσθαι. Οἱ δὲ διαφυγόντες τὴν αἰχμαλωσίαν Ἀκραγαντῖνοι, παρυγεννηθέντες εἰς Συρακούσας, κατηγόρουν τῶν στρατηγῶν, φάσκοντες διὰ τὴν ἐκείνων παρουσίαν ἀπολωλέναι τὴν πατρίδα. Συνέβαινε δὲ καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων Σικελιωτῶν ἐπιτιμήσεως τυγχάνειν τοὺς Συρακουσίους, ὅτι τοιοῦτους προστάτας αἰροῦνται, δι' οὓς ἀπολέσθαι κινδυνεῖ πῦσα Σικελία. Οὐ μὴν συναχθείσης ἐκκλησίας ἐν Συρακούσαις, καὶ μεγάλων φόβων ἐπικρεμαμένων, οὐθεὶς ἐτόλμα περὶ τοῦ πολέμου συμβουλεύειν. Ἀπορουμένων δὲ πάντων παρελθὼν Διονύσιος ὁ Ἑρμοκράτους, τῶν μὲν στρατηγῶν κατηγόρησεν, ὥς προδιδόντων τὰ πράγματα τοῖς Καρχηδονίοις· τὰ δὲ πλήθη παρώξυνε πρὸς τὴν αὐτῶν τιμωρίαν, παρακαλῶν μὴ περιμεῖναι τὸν κατὰ τοὺς νόμους κλῆρον, ἀλλ' ἐκ χειρὸς εὐθέως ἐπιθεῖναι τὴν δίκην. Τῶν δ' ἄρχόντων ζημιούντων τὸν Διονύσιον κατὰ τοὺς νόμους, ὥς θορυβοῦντα, Φίλιστος, ὁ τὰς ἱστορίας ὑστερον συγγράψας, οὐσίαν ἔχων μεγάλην, ἐξέτισε τὰ πρόστιμα, καὶ τῷ Διονυσίῳ παρεκελεύετο λέγειν ὅσα προηρεῖτο. Καὶ προσέτι εἰπόντος, ὅτι καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, ἂν ζημιοῦν ἐθέλωσιν, ἐκτίσειν τὰργύριον ὑπὲρ αὐτοῦ, τὸ λοιπὸν θαρρόφηςας ἀνέσειε τὰ πλήθη, καὶ τὴν ἐκκλησίαν συνταράττων, διέβαλλε τοὺς στρατηγοὺς, ὅτι χρήμασι πεισθέντες ἐγκατέλιπον τὴν τῶν Ἀκραγαντίνων σωτηρίαν· συγκατηγόρησε δὲ καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐπισημοτάτων πολιτῶν, συνιστὰς αὐτοὺς οἰκείους ὄντας ὀλιγαρχίας. Διόπερ συνεβούλευν αἰρεῖσθαι στρατηγοὺς τοὺς μὴ δυνα-

τωτάτους, ἀλλὰ τοὺς εὐνουσιάτους καὶ δημοτικούς μᾶλλον· ἐκείνους μὲν γὰρ δευποτικῶς ἄρχοντας τῶν πολιτῶν, καταφρονεῖν τῶν πολλῶν, καὶ τὰς τῆς πατριδος συμφορὰς ἰδίας ἡγεῖσθαι προσόδους· τοὺς δὲ ταπεινοτέρους οὐδὲν πρᾶξιν τῶν τοιούτων, δεδιότας τὴν περὶ αὐτοὺς ἀσθένειαν.

92. Πάντα δὲ πρὸς τὴν τῶν ἀκουόντων προαίρεσιν καὶ τὴν ἰδίαν ἐπιβολὴν δημηγορήσας, οὐ μετρίως ἐξῆρε τὸν τῶν ἐκκλησιαζόντων θυμόν. Ὁ γὰρ δῆμος καὶ πάλαι μισῶν τοὺς στρατηγούς, διὰ τὸ δοκεῖν προαφίστασθαι τοῦ πολέμου, τότε διὰ τῶν λόγων παροξυνθεὶς, παραυτίκα τοὺς μὲν ἔλυσε τῆς ἀρχῆς, ἑτέροισ δ' εἴλετο στρατηγούς, ἐν οἷς καὶ τὸν Διογύσιον· ὃς ἐν ταῖς πρὸς Καρχηδονίους μάχαις ἀνδρῖα δόξας διενηροχέαι, περίβλεπτος ἦν παρὰ τοῖς Συρακουσίοις. Διὸ καὶ μειωρωσθεὶς ταῖς ἐλπίσι, πᾶν ἐμηχανήσαιο πρὸς τὸ γενέσθαι τῆς πατριδος τύραννος. Μετὰ γὰρ τὴν παράληψιν τῆς ἀρχῆς, οὔτε συνήδρευεν ἅμα τοῖς στρατηγοῖς, οὔθ' ὅλως συνῆει· ταῦτα δὲ πρᾶττων, διεδίδου λόγον ὡς διαπεμπομένων αὐτῶν πρὸς τοὺς πολεμίους. Οὕτω γὰρ μάλιστα ἠλπιζεν ἐκείνων μὲν περιαιρεθῆσεσθαι τὴν ἔξουσίαν, ἑαυτῷ δὲ μόνῳ περιστήσειν τὴν στρατηγίαν. Ταῦτα δ' αὐτοῦ πρᾶττοντος, οἱ μὲν χαριέστατοι τῶν πολιτῶν ὑπώπιενον τὸ γενησόμενον, καὶ κατὰ πάσας τὰς συνόδους ἐβλασφήμουν αὐτόν· ὃ δὲ δημοτικὸς ὄχλος, ἀγνοῶν τὴν ἐπιβολήν, ἐπῆρει, καὶ μόλις ἔφασκε τὴν πόλιν προστάτην εὐρηκέναι βέβηκτον. Οὐ μὲν ἀλλὰ πολλάκις ἐκκλησίας συνάγομέ-

της περὶ τῆς εἰς τὸν πόλεμον πικρασκευῆς, θεωρήσεις τοὺς Συρακουσίους κατεπεληγμένους τὸν ἀπὸ τῶν πολεμίων φόβον, συνεβούλευε κατήγειν τοὺς φυγίδας· αἰτοπον γὰρ ὑπάρχειν, ἐκ μὲν Ἰταλίας καὶ Πελοποννήσου μεταπέμπεσθαι βοήθειαν παρὰ τῶν ἄλλοιτριῶν· τοὺς δὲ πολίτας μὴ βούλεσθαι πρὸς τοὺς ἰδίους συμπαρολαμβάνειν, οἷς, τῶν πολεμίων μεγάλως δωρεαῖς ὑπισχνουμένων, ἂν συστρατεύσασσι, προαιρεῖσθαι μᾶλλον ἐπὶ ξένης ἀλωμένους ἀποθανεῖν, ἢ περ ἀλλότριόν τι κατὰ τῆς πατρίδος βουλευσασθαι καὶ γὰρ εἰ διὰ τὰς γεγενημένας ἐν τῇ πόλει σιώσεις φυγεῖν, νῦν γε τυχόντως ταύτης τῆς εὐεργεσίας, προθύμως ἀγωνιεῖσθαι, τοῖς εὖ ποιήσασιν ἀποδιδόντας χάριτας. Πρὸς δὲ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην πολλὰ διαλεχθεὶς οἰκεῖα τοῖς πριάγμασι, συμπήφους ἔλαβε τοὺς Συρακουσίους· οὐδὲ γὰρ τῶν συναρχόντων οὐδεὶς ἐτόλμα περὶ τούτων ἀντιπεῖν διὰ τε τὴν τοῦ πλήθους δρμήν, καὶ διὰ τὸ θεωρεῖν ἑαυτοῖ μὲν περιεσομένην τὴν ἀπέχθειαν, ἐκείνῳ δὲ τὴν παρὰ τῶν εὐεργετηθέντων χάριν. Τοῦτο δ' ἔπραξεν ὁ Διογύσιος, ἐλπίζων ἰδίους ἔξαιν τοὺς φυγάδας, ἀνθρώπους μεταβολῆς ἐπιθυμοῦντας, καὶ πρὸς τὴν ἐπίθεσιν τῆς τετραννίδος εὐθέτως διακειμένους· ἤμελλον γὰρ ἡδέως ὄψεσθαι τῶν ἐχθρῶν ἄγους, δημεύσεις τῶν οὐσιῶν, ἑαυτοῖς ἀποκαθεσταμένα τὰ χρήματα. Καὶ τέλος κερωθείσης τῆς περὶ τῶν φυγᾶδων γνῶμης, οὗτοι μὲν εὐθὺς εἰς τὴν πατρίδα κατήλθον.

(C. 93.) Persequendi consilii opportunitatem ei afferunt Geloi, ad quorum urbem defendendam Dexippi copiae non suppetebant. Missus itaque illuc Dionysius, necatis proceribus, quorum invidia Geloi flagrabant, pecunia illorum sibi milites conciliavit. Geloi, legatis Syracusas missis, hominem insigniter ornant, obsecrantque, ut urbem ipsorum adversus Carthaginenses tutetur. Quibus ille se brevi cum maiore manu affore pollicitus, Gela cum agmine suo discedit.

93. Ἐκ δὲ τῆς Γέλας ἐνεχθέντων γραμμαίων, ὅπως ἀποσταλῶσι στρατιῶται πλείους, ἔλαβεν ὁ Διονύσιος οἰκείαν ἔφοδον τῆς ἰδίας προαιρέσεως. Ἀποσταλεῖς γὰρ μετὰ στρατιωτῶν, πεζῶν μὲν διςχιλίων, ἱππέων δὲ τετρακοσίων, ἦλθε συντόμως εἰς τὴν πόλιν τῶν Γελῶν, ἣν τότε παρεφύλαττε Λέξιππος ὁ Λακεδαιμόνιος, κατασταθεὶς ὑπὸ Συρακουσίων. Ὁ δ' οὖν Διονύσιος καταλαβὼν τοὺς εὐπωρωτάτους στασιάζοντας πρὸς τὸν δῆμον, καὶ κατηγορήσας αὐτῶν ἐν ἐκκλησίᾳ καὶ κατακρίνας, αὐτοὺς μὲν ἀπέκτεινε, τὰς δ' οὐσίας αὐτῶν ἐδήμευσεν. Ἐκ δὲ τῶν χρημάτων τούτων τοῖς μὲν φρουροῦσι τὴν πόλιν, ὣν ἡγεῖτο Λέξιππος, ἀπέδωκε τοὺς ὀφειλομένους μισθοὺς· τοῖς δὲ μετ' αὐτοῦ παραγεγονόσιν ἐκ Συρακουσῶν, ἐπηγγειλατο διπλοῦς ποιῆσειν τοὺς μισθοὺς, ὣν ἡ πόλις ἔταξε· διὰ δὲ τούτου τοῦ τρόπου τοὺς τε ἐν Γέλᾳ στρατιώτας καὶ τοὺς μεθ' αὐτοῦ ταῖς εὐνοίαις ἰδίους κατέστησεν. Ἐπηρεῖτο δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ δήμου τῶν Γελῶν, ὥς αἴτιος αὐτοῖς γεγενημένος τῆς ἐλευθερίας· τοῖς γὰρ δυνατωτάτοις φθονοῦντες, τὴν ἐκείνων ὑπεροχὴν, δεσποτείαν ἑαυτῶν ἀπεκάλουν. Διόπερ ἐξέπεμψαν πρέσβεις τοὺς ἐπαινέσοντας ἐν Συρακούσαις, καὶ τὰ ψηφίσματα φέροντας, ἐν οἷς αὐτὸν μεγάλας δωρεαῖς ἐτίμησαν.

Ὁ δὲ Διονύσιος ἐπεβιάλετο μὲν τὸν Λέξιππον πείθειν κοινωνῆσαι τῆς ἐπιβολῆς· ἐπεὶ δ' οὐ συγκατετίθετο, μετὰ τῶν ἰδίων στρατιωτῶν ἔτοιμος ἦν ἀνυκάμπειν εἰς Συρακούσας. Οἱ δὲ Γέλῳοι, πυνθανόμενοι τοὺς Καρχηδονίους μέλλειν μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως ἐπὶ πρῶτην στρατεῦειν τὴν Γέλαν, ἐδέοντο τοῦ Διονυσίου μείναι, καὶ μὴ περῶδεῖν αὐτοὺς τὰ αὐτὰ τοῖς Ἀκραγαντίνοις παθόντις. Οἷς ἐπαγγελάμενος ὁ Διονύσιος συντόμως ᾗξεν μετὰ πλείονος δυνάμεως, ἐξώρμησεν ἐκ τῆς Γέλας μετὰ τῶν ἰδίων στρατιωτῶν.

(C. 94.) Regressus Syracusas, quo tempore populus e theatro domum redibat, concursu multitudinis ad eum facto, imperio se abdicaturum simulavit: neque enim ferendum esse, reip. praefectis patriam prodentibus ac plebem ludis lactantibus, se non solum cum civibus una periclitari, verum etiam proditionis una cum caeteris praefectis insimulatum iri. His aliisque sermonibus accensa plebs ei, qui maximis duces criminibus onerasset, summum imperium concessit.

94. Θέας δ' οὔσης ἐν ταῖς Συρακούσαις, τὴν ὥραν τῆς ἀπαλλαγῆς τῶν ἐκ τοῦ Θεάτρου παρῆν εἰς τὴν πόλιν. Συνδραμόντων δὲ τῶν ὄχλων ἐπ' αὐτόν, καὶ πυνθανομένων περὶ τῶν Καρχηδονίων, ἀγνοεῖν αὐτοὺς ἔφη, διότι τῶν ἐξωθεν πολεμιωτέρους ἔχουσι τοὺς ἔνδον τῶν κοινῶν προεστῶτας, οἷς οἱ μὲν πολῖται πιστεύοντες ἐορτάζουσιν, αὐτοὶ δὲ διαφοροῦντες τὰ δημόσια, τοὺς στρατιώτας ἀμίσθους πεποιήκασι, καὶ τῶν πολεμίων ἀνυπερβλήτους ποιουμένων τὰς εἰς τὸν πόλεμον παρασκευάς, καὶ μελλόντων ἐπὶ Συρακούσας τὴν δύναμιν ἄγειν, τούτων δ' οὐδ' ἦντινοῦν ποιούμενοι φροντίδα. Δι' ἣν δ' αἰτίαν ταῦτα πράττουσιν, εἰδέναι μὲν καὶ πρότερον, νῦν δὲ

σαφέστερον ἀνεγνωκέναι. Ἰμῖλκωνα γὰρ πρὸς αὐτὸν ἀπεισταλκέναι κήρυκα, πρόφασιν μὲν ὑπὲρ τῶν αἰχμαλώτων, παρακαλεῖν δέ, πλείω τῶν συναρχόντων περιποιησάμενον, μηδὲν τῶν πραττομένων πολυπραγμονεῖν, μηδ' ἀντιπράττειν, ἐπειδὴ συνεργεῖν οὐ προαιρεῖται. Μηκέτ' οὖν βούλεσθαι στρατηγεῖν, ἀλλὰ καὶ παρεῖναι τὴν ἀρχὴν ἀποθησόμενος. Οὐ γὰρ ἀνεκτὸν εἶναι, τῶν ἄλλων πωλούντων τὴν πατρίδα, μὴ μόνον κινδυνεύειν μετὰ τῶν πολιτῶν, ἀλλὰ καὶ δόξειν μετεσχηκέναι τῆς προδοσίας. Παροξυνθέντων δὲ ἐπὶ τοῖς ῥηθεῖσι, καὶ τοῦ λόγου διὰ πάσης τῆς δυνάμεως ῥυέντος, τότε μὲν εἰς ἕκαστος ἀγωνιῶν εἰς οἶκον ἐχωρίσθη· τῇ δ' ὕστεραία συναχθείσης ἐκκλησίας, ἐν ἣ τῶν ἀρχόντων πολλὰ κατηγορήσας, οὐ μετρίως εὐδοκίμησε, τὸν δῆμον κατὰ τῶν στρατηγῶν παρώξυνε. Τέλος δὲ τῶν καθεμένων τινὲς ἀνεβόησαν στρατηγὸν αὐτὸν αὐτοκράτορα καθιστάναι, καὶ μὴ περιμένειν, ἄχρισ ἂν οἱ πολέμιοι τοῖς τεύχεσιν ἐπισείωσι· χρεῖαν γὰρ ἔχειν τὸ μέγεθος τοῦ πολέμου τοιοῦτου στρατηγοῦ, δι' οὗ δύνατὸν εἶναι εὐπορεῖν τοῖς πράγμασι· τὰ δὲ περὶ τῶν προδοτῶν ἐν ἐκκλησίᾳ βουλευέσθαι· τῶν γὰρ ἐνεστώτων καιρῶν ἀλλότριον εἶναι· καὶ πρότερον δὲ Καρχηδονίων τὰς τριάκοντα μυριάδας περὶ τὴν Ἰμέραν νενικῆσθαι, στρατηγοῦντος Γέλωνος αὐτοκράτορος. Ταχὺ δὲ τῶν πολλῶν, ὥςπερ εἰώθασιν, ἐπὶ τὸ χεῖρον ῥεπόντων, ὁ Διονύσιος ἀπεδείχθη στρατηγὸς αὐτοκράτωρ.

(C. 95.) Is, duplo stipendio imperando, militum sibi animos devinxit: sed civis multos quia tyrannidia metn a se abalienatos videbat, ad satellites sibi comparandos, exemplo Pisistrati, animum callide advertit. Per noctem enim, quum in agro stativa haberet, insidias sibi parari commentus, confugit in urbem Leontinorum, praesidio antea munitam, et exulum peregrinorumque colluvie satis tutam. Illie probabili oratione turbam eo adduxit, ut sexcentos satellites, quos vellet, eligendi copiam ipsi facerent.

95. Ἐπεὶ δ' οὖν αὐτῷ τὰ πράγματα κατὰ νοῦν ἠκολούθει, ψήφισμα ἔγραψε, τοὺς μισθοὺς διπλασίους εἶναι· πάντα γὰρ ἔφησε, τοῦτου γενομένου, προθυμοτέρους ἔσεσθαι πρὸς τὸν ἀγῶνα, καὶ περὶ τῶν χρημάτων παρεκάλει μηθὲν ἀγωνιῶν· ἔσεσθαι γὰρ αὐτῶν τὸν πόρον ῥάδιον. Διαλυθείσης δὲ τῆς ἐκκλησίας, οὐκ ὀλίγοι τῶν Συρακουσίων κατηγόρουν τῶν πραχθέντων, ὥςπερ οὐκ αὐτοὶ ταῦτα κεκυρωκότες· τοῖς γὰρ λογισμοῖς εἰς ἑαυτοὺς ἐρχόμενοι, τὴν ἐσομένην δυναστείαν ἀνεθεώρουν. Οὗτοι μὲν οὖν βεβαιῶσαι βουλόμενοι τὴν ἐλευθερίαν, ἔλαθον ἑαυτοὺς δεσπότην τῆς πατρίδος καθεστακότες· ὁ δὲ Διονύσιος τὴν μετάνοιαν τῶν ὄχλων φθάσαι βουλόμενος, ἐπέζητει δι' οὗ τρόπου δύναιτο φύλακας αἰτήσασθαι τοῦ σώματος· τοῦτου γὰρ συγχωρηθέντος, ῥαδίως ἤμελλε κυριεύσειν τῆς τυραννίδος. Εὐθὺς οὖν παρήγγειλε τοὺς ἐν ἡλικίᾳ πάντας, ἕως ἑτῶν τεσσαράκοντα, λαβόντας ἐπισιτισμὸν ἡμερῶν τριάντα, καταντᾶν μετὰ τῶν ὀπλῶν εἰς Λεοντίνους. Αὕτη δ' ἡ πόλις τότε φρούριον ἦν τοῖς Συρακουσίοις, πλήρης ὑπάρχον φυγίδων καὶ ξένων ἀνθρώπων. Ἦλπιζε γὰρ τοὺτους συναγωνιστάς ἕξειν, ἐπιθυμοῦντας μεταβολῆς· τῶν δὲ Συρακουσίων τοὺς πλείστους οὐδ' ἤξειν εἰς Λεοντίνους. Οὐ μὴν ἀλλὰ

νυκτὸς ἐπὶ τῆς χώρας στρατοπεδεύων, καὶ προσποιηθεὶς ἐπιβουλεύεσθαι, κραυγὴν ἐποίησε καὶ θόρυβον διὰ τῶν ἰδίων οἰκειῶν· τοῦτο δὲ πράξας συνέφυγεν εἰς τὴν ἀκρόπολιν, καὶ διενυκτέρευσε πυρὰ καίων, καὶ τοὺς γνωριμωτάτους τῶν στρατιωτῶν μεταπεμπόμενος. Ἄμα δ' ἡμέρα τοῦ πλήθους ἀθροισθέντος εἰς Λεοντίνοους, πολλὰ πρὸς τὴν τῆς ἐπιβουλῆς ὑπόθεσιν πιθανολογήσας, ἔπεισε τοὺς ὄχλους δοῦναι φύλακας αὐτῷ τῶν στρατιωτῶν ἑξακοσίους, οὓς ἂν προαιρῇται. Λέγεται δὲ τοῦτο πράξαι τὸν Διονύσιον, ὑπομιμούμενον Πεισίστρατον τὸν Ἀθηναῖον. Καὶ γὰρ ἐκεῖνόν φασιν ἑαυτὸν κατατραυματίσαντα προελθεῖν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὥς ἐπιβεβουλευμένον, καὶ διὰ τοῦτο φυλακὴν λαβεῖν παρὰ τῶν πολιτῶν, ἢ χρησάμενον τὴν τυραννίδα περιπεποιῆσθαι. Καὶ τότε Διονύσιος τῇ παραπλησίᾳ μηχανῇ τὸ πλήθος ἑξαπατήσας, ἐτήγει τὰ τῆς τυραννίδος.

(C. 96.) Ad imperium sibi firmandum multa molitus, Dexipum, ipsi suspectum, in Graeciam dimisit; indignantibus Syracusania tyrannum sese et declaravit, et affinitatibus muniit; Daphnaeum et Demarchum, nefariis molitionibus adversantes, sustulit, tyrannidemque per 38 annos ad vitae usque finem servavit. Carthaginienses, post Agrigenti excisionem, in hac urbe hiemabant, proximo vere Gelam obsessuri.

96. Εὐθύς γὰρ τοὺς χρημάτων μὲν ἐνδεεῖς, τῇ δὲ ψυχῇ θρασεῖς ἐπιλέξας ὑπὲρ τοὺς χιλίους, ὅπλοις τε πολυτελέσι καθώπλισε, καὶ ταῖς μεγίσταις ἐταγγελίαις ἐμετεώρισε· τοὺς δὲ μισθοφόρους ἀνακυλούμενος καὶ φιλανθρώποις λόγοις χρώμενος, ἰδίους κατεσκεύαζε. Μετετίθει δὲ καὶ τὰς τάξεις, τοῖς πιστοιτάτοις τὰς ἡγεμονίας παραδιδούς. Καὶ Λέξιπ-

πον τὸν Λακεδαιμόνιον ἀπέλυσεν εἰς τὴν Ἑλλάδα· ὑφεωρᾶτο γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦτον, μὴ καιροῦ λαβόμενος ἀνακτῆσθαι τοῖς Συρακουσίοις τὴν ἐλευθερίαν. Μετεπέμψατο δὲ καὶ τοὺς ἐν Γέλα μισθοφόρους, καὶ πανταχόθεν συνῆγε τοὺς φεγγάδας καὶ ἄσεβεῖς, ἐλπίζων διὰ τούτων βεβαιοτάτην τηρηθῆσθαι τὴν τυραννίδα. Οὐ μὴν ἄλλῃ παραγενόμενος εἰς Συρακούσας, κατεσκήνωσεν ἐν τῷ ναυστάθμῳ, φανεροῖς ἑαυτὸν ἀναδείξας τύραννον. Οἱ δὲ Συρακούσιοι βαρέως φέροντες ἡναγκάζοντο τὴν ἥσυχίαν ἔχειν· οὐδὲν γὰρ ἔτι περναίνειν ἠδύναντο· ἢ τε γὰρ πόλις ἔγεμεν ὀπλων ξενικῶν, τοὺς τε Καρχηδονίους ἐδεδοίκεισαν τηλικαύτας ἔχοντας δυνάμεις. Ὁ δ' οὖν Διονύσιος εὐθέως ἔγημε τὴν Ἑρμοκράτους θυγατέρα τοῦ καταπολεμήσαντος Ἀθηναίους, καὶ τὴν ἀδελφὴν ἔδωκε Πολυξένῳ τῆς Ἑρμοκράτους γυναικὸς ἀδελφοῦ. Τοῦτο δ' ἔπραξε βουλόμενος οἰκίαν ἐπίσημον εἰς οἰκειότητα προσλαβέσθαι πρὸς τὸ τὴν τυραννίδα ποιῆσαι βεβαίαν. Μετὰ δὲ ταῦτα, συναγαγὼν ἐκκλησίαν, τοὺς ἀντιπράξαντας αὐτῷ τῶν δυνατωτάτων ὄντας Δαφναῖον καὶ Δήμαρχον ἀνεῖλε. Διονύσιος μὲν οὖν ἐκ γραμματέως, καὶ τοῦ τυχόντος ἰδιώτου, τῆς μεγίστης πόλεως τῶν Ἑλληνίδων ἐγενήθη τύραννος· διετήρησε δὲ τὴν δυναστείαν ἄχρι τῆς τελευτῆς, τυραννήσας ἔτη δύο λείποντα τῶν τεσσαράκοντα. Τὺς δὲ κατὰ μέρος αὐτοῦ πράξεις καὶ τὴν αὕξησιν τῆς ἀρχῆς ἐν τοῖς οἰκείοις χρόνοις διεξιμεν. Δοκεῖ γὰρ οὗτος μεγίστην τῶν ἱστορουμένων τυραννίδα περιπεποιῆσθαι δι' ἑαυτοῦ καὶ πολυχρονιωτά-

την. Οἱ δὲ Καρχηδόνιοι μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς πόλεως τὰ μὲν ἀναθήματα καὶ τοὺς ἀνδριάντας καὶ τῶλλα τὰ πολυτελέστατα μετήνεγκαν εἰς Καρχηδόνα· τὰ δ' ἱερὰ κατακαύσαντες καὶ τὴν πόλιν διαρπάσαντες, αὐτοῦ παρεχέμασαν· ἐπὶ δὲ τὴν ἑαρινὴν ὥραν παρεσκευάζοντο μηχανήματα καὶ βέλη παντοδαπά, διανοοῦμενοι πρῶτην πολιορκῆσαι τὴν τῶν Γελῶν πόλιν.

(C. 97.) Hæc persequuntur Auctor, belli Peloponnesiaci historiam continuat. Athenienses enim, tot cladibus debilitati, receptis in civitatem peregrinis, augment militum numerum, classemque instaurant. Huic ad Arginusas insulas obviam facti Lacedæmonii, quamquam vates utrimque, prodigio et somnio moniti, pugnam dissuadent: (C. 98.) tamen, genere exhortante Callicratida, hostes ad proelium provocant. Atheniensibus decem duces [v. C. 74.], Lacedæmoniiis Callicratidas ille, horumque sociis Boeotis Thrasondas, præcerant. Commissa ad Arginusas navalis pugna atrocissima fuit omnium, quas Græci umquam cum Græcis consueverunt.

97. Ἀθηναῖοι δὲ κατὰ τὸ συνεχές ἐλαττώμασι περιπίπτοντες, ἐποίησαντο πολίτας τοὺς μετοίκους, καὶ τῶν ἄλλων ξένων τοὺς βουλομένους συναγωνίσασθαι. Ταχὺ δὲ πολλοῦ πλήθους πολιτογραφηθέντος, οἱ στρατηγοὶ κατέγραφον τοὺς εὐθέτους εἰς τὴν στρατείαν. Παρεσκευάσαντο δὲ ναῦς ἑξήκοντα, καὶ ταύτας πολυτελῶς καταρτίσαντες ἐξέπλευσαν εἰς Σάμον, ἐν ᾗ κατέλαβον τοὺς ἄλλους στρατηγοὺς ἀπὸ τῶν ἄλλων νήσων ὀγδοήκοντα τριήρεις ἡθροικότητας. Διεθίντες δὲ καὶ τῶν Σαμίων προσπληρῶσαι δέκα τριήρεις, ἀνήχθησαν ἀπάσαις ταῖς ναυσίν, οὗσαις ἑκατὸν πενήκοντα, καὶ κατέπλευσαν εἰς τὰς Ἀργινούσας νήσους, σπεύδοντες λῦσαι τὴν Μιτυλήνης πολιορκίαν. Ὁ δὲ τῶν Λακεδαιμονίων ναύαρχος, Καλλικρατίδας, πυθόμενος τὸν κατάπλου τῶν νεῶν,

ἐπὶ μὲν τῆς πολιουρκίας κατέλειπεν Ἰετιότικον μετὰ πολλῆς δυνάμειος· αὐτὸς δὲ πληρώσας ταύς ἑκατὸν τεσσαράκοντα, κατὰ σπουδὴν ἀνήχθη, καὶ τῶν Ἀργιουσῶν περὶ θάτερα μέρη· αἱ νῆσοι τότε ἦσαν οἰκούμεναι, καὶ πολισμίτιον Αἰολικὸν ἔχουσαι, κείμεναι μεταξὺ Μιτυλήνης καὶ Κύμης, ἀπέχουσαι τῆς ἡπείρου βραχὺ παρτελῶς, καὶ τῆς ἄκρας τῆς Κανίδος. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι τὸν μὲν κατιέπλουν τῶν πολεμίων εὐθέως ἔγνωσαν, οὐ μακρὸν ὁρμούντες· διὰ δὲ τὸ μέγεθος τῶν πνευμάτων τὸ μὲν ναυμαχεῖν ἀπέγνωσαν, εἰς δὲ τὴν ἐχομένην ἡμέραν ἡτοιμάζοντο τὰ πρὸς τὴν ναυμαχίαν, τὸ αὐτὸ ποιοῦντων καὶ τῶν Λακεδαιμονίων, καίπερ ἀμφοτέροις ἀπαγορευόντων τῶν μάντεων. Τοῖς μὲν γὰρ Λακεδαιμονίοις ἡ τοῦ θύματος κεφαλὴ κειμένη παρὰ τὸν αἰγιαλὸν ἀφανῆς ἐγγόνει, προσκλύζοντος τοῦ κύματος· διόπερ ὁ μάντις προὔλεγε, διότι τελετήσῃ ναυμαχοῖν ὁ ναυαρχος· οὗ ῥηθέντος, φασὶ τὸν Καλλικρατίδαν εἰπεῖν, ὅτι τελευτήσας κατὰ τὴν μάχην, οὐδὲν ἄδοξότερον ποιήσει τὴν Σπάρτην. Τῶν δ' Ἀθηναίων ὁ στρατηγὸς Θράσυλλος, ὃς ἦν ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας ἐκείνην τὴν ἡμέραν, εἶδε κατὰ τὴν νύκτι τοιαύτην ὄψιν· ἔδοξεν Ἀθήνησι τοῦ θεάτρου πλήθοντος, αὐτὸς τε καὶ τῶν ἄλλων στρατηγῶν ἕξ ὑποκρίεσθαι τραγωδίαν Εὐριπίδου Φοινίσσας· τῶν δ' ἀντιπάλων ὑποκριτομένων τῆς Ἰκέτιδας, δόξαι τὴν Καδμεϊάν νίκην αὐτοῖς προσγεέσθαι, καὶ πάντας ἀποθανεῖν, μιμουμένους τὰ πρᾶγματα τῶν ἐπὶ τῆς Θήβης στρατευσάντων. Ἀκούσας δ' ὁ μάντις ταῦτα, διεσάφει τοὺς ἐπὶ τῶν

στρατηγῶν ἀναιρεθῆσθαι. Τῶν δ' ἱερείων φερόντων νίκην, οἱ στρατηγοὶ περὶ μὲν τῆς ἑαυτῶν ἀπωλείας ἐκέλευον ἑτέροις ἀπαγγέλλειν, περὶ δὲ τῆς ἐν τοῖς ἱεροῖς νίκης ἀνήγγειλαν καθ' ὅλην τὴν δύναμιν.

98. Καλλικρατίδας δ' ὁ ναύαρχος συναγαγὼν τὰ πλήθη, καὶ παραθαρσύνας τοῖς οἰκείοις λόγοις, τὸ τελευταῖον εἶπεν· Εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος κίνδυνον οὕτως εἰμὶ πρόθυμος αὐτός, ὥστε τοῦ μάντεως λέγοντος διὰ τῶν ἱερείων ὑμῖν μὲν προσημαίνεσθαι νίκην, ἐμοὶ δὲ θάνατον, ὅμως ἔτοιμός εἰμι τελευτᾶν. Εἰδὼς οὖν μετὰ τὸν τῶν ἡγεμόνων θάνατον ἐν Θορύβῳ τὰ στρατόπεδα γινόμενα, νῦν ἀναδεικνύω ναύαρχον, ἂν ἐγὼ τι πάθω, τὸν διαδεξόμενον Κλέαρχον, ἄνδρα πεῖραν δεδωκότα τῶν κατὰ πόλεμον ἔργων. Ὁ μὲν οὖν Καλλικρατίδας ταῦτ' εἰπὼν, οὐκ ὀλίγους ἐποίησε ζηλοῦσαι τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ, καὶ προθυμοτέρους γενέσθαι πρὸς τὴν μάχην. Καὶ Λακεδαιμόνιοι μὲν παρακαλοῦντες ἀλλήλους, ἀνέβαινον εἰς τὰς ναῦς· οἱ δ' Ἀθηναῖοι παρακληθέντες ὑπὸ τῶν στρατηγῶν εἰς τὸν ἀγῶνα, κατὰ σπουδὴν ἐπλήρουν τὰς τριήρεις, καὶ πάντες εἰς τάξιν καθίσταντο. Τοῦ μὲν οὖν δεξιοῦ κέρατος Θράσυλλος ἡγεῖτο καὶ Περικλῆς ὁ Περικλέους τοῦ προσαγορευθέντος κατὰ τὴν δύναμιν Ὀλυμπίου· συμπαρέλμβε δὲ καὶ Θηραμένην εἰς τὸ δεξιὸν κέρας, ἐφ' ἡγεμονίας τάξας· ὃς ἰδιώτης μὲν συνεστρατεύετο τότε, πρότερον δὲ πολλάκις ἦν ἀφηγοῦμενος δυνάμεων· τοὺς δ' ἄλλους στρατηγούς παρ' ἑλὴν τὴν φάλαγγα διέταξε, καὶ τὰς καλουμένας Ἀργινοῦσας νήσους συμ-

περιέλαβε τῇ τιᾷ, σπεύδων ὅτι πλεῖστον παρεκτεῖ-
ναι τὰς ναῦς. Ὁ δὲ Καλλικρατίδας ἀνῆχθη, τὸ μὲν
δεξιὸν μέρος αὐτὸς ἔχων, τὸ δ' εὐώνυμον παρέδωκε.
Βοιωτοῖς, ὧν Θρασώνδας ὁ Θηβαῖος τὴν ἡγεμονίαν
ἔσχευ. Οὐδυνάμενος δὲ τὴν τιᾷ ἐξισῶσαι τοῖς πο-
λεμίοις, διὰ τὸ τὰς νήσους πολὺν ἐπέχειν τόπον,
διείλετο τὴν δύναμιν, καὶ δύο ποιήσας στόλους,
πρὸς ἑκάτερον μέρος δίχην διηγωνίζετο. Διὸ καὶ
πυρεῖχeto μεγάλην κατὰπληξιν πολλαχῇ τοῖς θει-
μένοις, ὥς ἂν τεττιῶρων μὲν στόλων ναυμαχοῦντων,
τῶν δὲ νεῶν συνηθροισμένων εἰς ἓνα τόπον οὐ πολ-
λυαῖς ἐλάττω τῶν τριακοσίων· μεγίστη γάρ αὕτη μνη-
μορεύεται ναυμαχία γεγεννημένη τοῖς Ἑλλησι πρὸς
Ἑλληνας.

(C. 99.) Nam et caeteri, bellis iam iam assueti, pertinacissima
tum contentione dimicabant, et Callicratidas in primis vitam glo-
riose profundere properabat. Quo tandem plurimis vulneribus
confecto, Laecdaemonii fusi, Boeotique cum Euboeis, qui aliquam-
diu fortiter resisterant, in fugam coniecti sunt.

99. Ἄμα δ' οἱ τε ναύαρχοι τοῖς σαλπικταῖς
παρεκελεύοντο σημαίνειν, καὶ τὸ παρ' ἑκατέροις πλη-
θος ἐταλλάξ ἐπαλαλάζον ἐξαίσιον ἐποίει βοήν· πάν-
τες δὲ μετὰ σπουδῆς ἐλαύνοντες τὸ ῥόθιον, ἐφιλοτι-
μοῦντο πρὸς ἀλλήλους, ἑκάστου σπεύδοντος πρώτου
κιντίζεσθαι τῆς μάχης. Ἐμπειροὶ τε γὰρ ἦσαν
τῶν κινδύνων οἱ πλεῖστοι, διὰ τὸ μῆκος τοῦ πολέ-
μου, καὶ σπουδὴν ἀνυπέσβλητον ἐπεφέροντο, διὰ
τὸ τοὺς κρατίστους εἰς τὸν ὑπὲρ τῶν ὅλων ἀγῶνα
συνηθροῖσθαι· πάντες γὰρ ὑπελάμβανον τοὺς ταύτη
τῇ μάχῃ νικήσαντας, πῆρας ἐπιθήσειν τῷ πολέμῳ.
Οὐ μὲν ἀλλ' ὁ Καλλικρατίδας ἀκηκοὺς τοῦ μάντεως

τὴν περὶ αὐτὸν ἐσομένην τελευτὴν, ἔσπευδεν ἐπιφανέστατον ἑαυτοῦ περιποιήσασθαι θάνατον. Διόπερ πρῶτος ἐπὶ τὴν Λυσίου τοῦ στρατηγοῦ ναῦν ἐπιπλεύσας, καὶ σὺν ταῖς ἅμα πλεούσαις τριήρεσιν ἐξ ἐφόδου τρώσας, κατέδυσε. Τῶν δ' ἄλλων τὰς μὲν τοῖς ἐμβόλοις τύπτων ἄπλους ἐποίει, τῶν δὲ τοὺς ταιρσοὺς ἀχρήστους ἀπετέλει πρὸς τὴν ναυμαχίαν. Τὸ δὲ τελευταῖον, δοὺς ἔμβολον τῇ τοῦ Περικλέους τριήρει βιαιότερον, τῆς μὲν τριήρους ἐπὶ πολὺν ἀνέστηξεν τόπον, τοῦ δὲ στόματος ἐναρμουθέντος εἰς τὴν ἀκίδα, καὶ μὴ δυναμένων αὐτῶν ἀνακρούσασθαι, Περικλῆς μὲν ἐπέβαλε τῇ τοῦ Καλλικρατίδα νηϊ σιδηρᾶν χεῖρα· προσαχθείσης δ' αὐτῆς, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι περιστάντες τὴν ναῦν εἰσῆλλοντο, καὶ περιχυθέντες τοὺς ἐν αὐτῇ πάντας ἀπέσφαξαν. Τότε δὴ φασὶ τὸν Καλλικρατίδαν, λαμπροῦς ἀγωνισάμενον, καὶ πολὺν ἀντισχόντα χρόνον, τὸ τελευταῖον ὑπὸ τοῦ πλήθους πανταχόθεν τιτρωσκόμενον, καταπονηθῆναι. Ὡς δὲ τὸ περὶ τὸν ναύαρχον ἐλάττωμα συμφανὲς ἐγένετο, συνέβη τοὺς Πελοποννησίους δεῖσαντας ἐκκλῖναι. Τοῦ δὲ δεξιοῦ μέρους τῶν Πελοποννησίων φυγόντος, οἱ τὸ λαῖον ἔχοντες Βοιωταὶ χρόνον μὲν τινα διεκαρτέρουν εὐρώστως ἀγωνιζόμενοι· (εὐλαβοῦντο γὰρ οἱ αὐτοῖς συγκινδυνεύοντες Εὐβοεῖς, καὶ πάντες οἱ τῶν Ἀθηναίων ἀφιστηκότες, μὴ ποτε Ἀθηναῖοι τὴν ἀρχὴν ἀνακτησάμενοι, τιμωρίαν παρ' αὐτῶν λάβωσιν ὑπὲρ τῆς ἀποστάσεως·) ἐπειδὴ δὲ τὰς πλείστας ναῦς ἐώρων τειρωμένας, καὶ τὸ πλῆθος τῶν νικώτων ἐπ' αὐτοὺς ἐπιστραφέν,

ἡτραγκίσθησαν φυγεῖν. Τῶν μὲν οὖν Πελοποννη-
σίων οἱ μὲν εἰς Χίον, οἱ δ' εἰς Κύμην διεσώθησαν.

(C. 100.) Quorum terga quum caedissent Athenienses; ducum alii caesorum cadavera tollenda esse censebant, alii Mitylenen potius obsidione liberandam. Vtrique consilio tempestas obstitit, Arginusis classem advertens. Eleonicus, quem ad obsidendam Mitylenen Callicratidas reliquerat (C. 97.), accepto de Lacedaemoniorum strage nuntio, naves Chium dimittit, ipse cum terrestribus copiis Pyrrham repetens. Tum Athenienses, Mitylenen profecti, assumpto Conone, Samum traiciunt, hostiumque agros iude depopulantur. Sed qui in insulis Lacedaemoniorum foederatis degebant Graeci, conventu Ephesi habito, ducem sibi Lysandrum a Spartanis exoptant. Cui postulationi quum lex obstaret; imperium traditur Araco, cui Lysander privatus, consors omnium consiliorum, adiungitur.

100. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι διώξαντες ἐφ' ἱκανὸν τοὺς ἡττημένους, πάντα τὸν σύνεγγες τόπον τῆς θαλάττης ἐπλήρωσαν νεκρῶν καὶ νεκυγίων. Μετὰ δὲ ταῦτα τῶν στρατηγῶν οἱ μὲν ᾤοντο δεῖν τοὺς τετελευτηκότας ἀναιρεῖσθαι, διὰ τὸ χαλεπῶς διατίθεσθαι τοὺς Ἀθηναίους ἐπὶ τοῖς ἀταίφους περιορῶσι τοὺς τετελευτηκότας· οἱ δ' ἔφασκεν δεῖν ἐπὶ τὴν Μιτυλήνην πλεῖν, καὶ τὴν ταχίστην λῦσαι τὴν πολιορκίαν. Ἐπεγενήθη δὲ καὶ χειμῶν μέγας, ὥστε σαλευέσθαι τὰς τριήρεις, καὶ τοὺς στρατιώτας, διὰ τε τὴν ἐκ τῆς μάχης κακοπίαθειαν, καὶ διὰ τὸ μέγεθος τῶν κυμάτων, ἀντιλέγειν πρὸς τὴν ἀναίρεσιν τῶν νεκρῶν. Τέλος δὲ τοῦ χειμῶνος ἐπιτείνοντος, οὔτε ἐπὶ τὴν Μιτυλήνην ἔπλευσαν, οὔτε τοὺς τετελευτηκότας ἀνείλοντο· βιασθέντες δὲ ὑπὸ τῶν πνευμάτων, εἰς Ἀργινούσας κατέπλευσαν. Ἀπώλοντο δὲ ἐν τῇ ναυμαχίᾳ τῶν μὲν Ἀθηναίων καὶς εἰκοσιπέντε, καὶ τῶν ἐν αὐταῖς οἱ πλείστοι· τῶν δὲ Πελοποννησίων ἐπὶ πρὸς ταῖς ἐξδομήκοιται. Διότι τοσοῦτων νεκρῶν καὶ

τῶν ἐν αὐταῖς γεγενημένων ἀνδρῶν ἀπολωλότων, ἐπλήσθη τῆς Κυμαίων καὶ Φωκαέων ἡ παραθαλάττιος χώρα νεκρῶν καὶ ναυαγίων. Ὁ δὲ τὴν Μιτυλήνην πολιορκῶν Ἐτεόνικος, πυθόμενός τις τὴν τῶν Πελοποννησίων ἦντιν, τὰς μὲν ναῦς εἰς Χίον ἔπεμψε, τὴν δὲ πεζὴν δύναμιν αὐτὸς ἔχων εἰς τὴν Πυθυραίων πόλιν ἀπεχώρησεν, οἷσαν σύμμαχον· ἐδεδόκει γὰρ μὴ ποτε τῷ στόλῳ πλευσάντων τῶν Ἀθηναίων ἐπ' αὐτούς, καὶ τῶν ἐκ τῆς πόλεως ἐπεξελθόντων, κινδυνεύσῃ τὴν δύναμιν ἀποβαλεῖν ἅπασαν. Οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ πλεύσαντες εἰς Μιτυλήνην, καὶ τὸν Κόρωναν μετὰ τῶν τεσσαράκοντα νεῶν παραλαβύντες, εἰς Σάμον κατέπλευσαν· κακῆ-θεν ὁρμώμενοι τὴν τῶν πολεμίων χώραν ἐπόρθουν. Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ περὶ τὴν Αἰολίδα καὶ τὴν Ἰωνίαν καὶ τὰς νήσους τὰς συμμαχοῦσας Λακεδαιμονίοις συνῆλθον εἰς Ἐφεσον· καὶ βουλευομένοις αὐτοῖς ἔδοξεν ἀποστέλλειν εἰς Σπάρτην, καὶ Λύσανδρον αἰτεῖσθαι ναύαρχον· οὗτος γὰρ ἔν τε τῷ τῆς ναυαρχίας χρόνῳ κατωρθωκὸς ἦν πολλά, καὶ ἐδύκει διαφέρειν στρατηγίᾳ τῶν ἄλλων. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι νόμον ἔχοντες δις τὸν αὐτὸν μὴ πέμπειν ἐπὶ ναυαρχίᾳ, καὶ τὸ πάτριον ἔθος μὴ θέλοντες καταλύειν, Ἄριστον μὲν εἴλοντο ναύαρχον, τὸν δὲ Λύσανδρον ἰδιώτην αὐτῷ συνεξέπεμψαν, προστάξαντες ἀκούειν ἅπαντα τούτου. Οὗτοι μὲν ἐκπεμφθέντες ἐπὶ τὴν ἡγεμονίαν, ἐκ τε τῆς Πελοποννήσου καὶ παρὰ τῶν συμμάχων τριήρεις ἤθροισον ὥσας ἠδύνατο πλείους.

(C. 101.) Quod cadavera caesorum insepulta reliquissent, duces Atheniensium, qui Theramenum ac Thrasybulum, celerius reversos, perditum ibant, ab his ipsi accusantur, exceptoque Conone, cui commissae copiae fuerant, in iudicium de capite et fortunis vocantur. Aristogenes et Protonomachus fuga sibi consulunt: ceteri sex, vana spe adducti, Athenas redeunt. Ibi plebs, exacerbatam accusatoribus, obtestantibus praeterca defunctorum cognatis, (C. 102.) de meritis nobilissimisque ducibus immane supplicium sumpsit. In his miserationem civium Diomedontis pietas commovit, qui in suo ipsius infortunio ad patriae salutem magni animi respexit.

101. Ἀθηναῖοι δέ, πνυθόμενοι τὴν ἐν ταῖς Ἀργινοῦσαις εὐημερίαν, ἐπὶ μὲν τῇ νίκῃ τοὺς στρατηγοὺς ἐπῆρουν, ἐπὶ δὲ τῷ περὶ δεῖν αἰτιάφους τοὺς ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας τετελευτηκότας, χαλεπῶς διετέθησαν. Θηραμένους δὲ καὶ Θρασυβούλου προαπεληλυθότων εἰς Ἀθήνας, ἐπολαβόντες οἱ στρατηγοὶ τοὺς τοὺς εἶναι τοὺς διαβαλόντας αὐτοὺς πρὸς τὰ πλήθη * * * * τῶν τελευτησάντων, ἀπέστειλαν κατ' αὐτῶν ἐπιστολὰς πρὸς τὸν δῆμον, διασαφoῦντες ὅτι τοῦτοις ἐπέταξαν ἀνελέσθαι τοὺς τελευτήσαντας· ὅπερ μάλιστα αὐτοῖς αἴτιον ἐγενήθη τῶν κακῶν. Δυνάμενοι γὰρ ἔχειν συναγωνιστὰς εἰς τὴν κρίσιν τοὺς περὶ Θηραμένην, ἄνδρας καὶ λόγῳ δυνατοὺς, καὶ φίλους πολλοὺς ἔχοντας, καὶ τὸ μέγιστον, συμπαραγεγονότας τοῖς εἰς τὴν ναυμαχίαν πράγμασιν, ἐκ τῶν ἐναντίων ἔσχον ἀντιδίκους καὶ πικροὺς κατηγοροὺς. Ἀναγνωσθεῖσιν γὰρ ἐν τῷ δήμῳ τῶν ἐπιστολῶν, εὐθὺς μὲν τοῖς περὶ Θηραμένην ὠροῖτο τὰ πλήθη· τούτων δὲ ἀπολογησαμένων, συνέβη τὴν ὀργὴν πάλιν μεταπεσεῖν εἰς τοὺς στρατηγοὺς. Διόπερ ὁ δῆμος προέθηκεν αὐτοῖς κρίσιν, καὶ Κόνωνα μὲν ἀπολύσας τῆς αἰτίας, προσέταξε τούτῳ τὰς δυνάμεις παραδίδοσθαι,

τοὺς δ' ἄλλους ἐψηφίσατο τὴν ταχίστην ἤκειν· ὧν Ἀριστογένης μὲν καὶ Πρωτόμαχος, φοβηθέντες τὴν ὀργὴν τοῦ πλήθους, ἔφυγον· Θράσυλλος δὲ καὶ Καλλιᾶδης, ἔτι δὲ Λυσίας καὶ Περικλῆς καὶ Ἀριστοκράτης μετὰ τῶν πλείστων νεῶν κατέπλευσαν εἰς τὰς Ἀθήνας, ἐλπίζοντες τοὺς ἐν ταῖς ναυσὶ πολλοὺς ὄντας βοηθοὺς ἔξειν ἐν τῇ κρίσει. Ὡς δ' εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὰ πλήθη συνῆλθον, τῆς μὲν κατηγορίας καὶ τῶν πρὸς χάριν δημηγορούντων ἤκουον, τοὺς δ' ἀπολογουμένους συνθορυβοῦντες οὐκ ἠνείχοντο τῶν λόγων. Οὐκ ἐλάχιστοι δ' αὐτοὺς ἔβλαψαν οἱ συγγενεῖς τῶν τετελευτηκότων, παρελθόντες μὲν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐν πενθίμοις, δεόμενοι δὲ τοῦ δήμου τιμωρῆσασθαι τοὺς περιωρμηκότας ἀτίφους τοὺς ὑπὲρ τῆς πατρίδος προθύμως τετελευτηκότας. Τέλος δ' οἱ τε τούτων φίλοι καὶ οἱ τοῖς περὶ Θηραμένην συναγωνιζόμενοι, πολλοὶ καθεσιῶτες, ἐνίσχυσαν· καὶ συνέβη καταδικασθῆναι τοὺς στρατηγούς θανάτῳ, καὶ δημεύσει τῶν οὐσιῶν.

102. Τούτων δὲ κυρωθέντων, καὶ μελλόντων αὐτῶν ὑπὸ τῶν δημοσίων ἐπὶ τὸν θάνατον ἄγεσθαι, Λιομέδων εἰς τῶν στρατηγῶν παρῆλθεν εἰς τὸ μέσον, ἀνῆρ καὶ τὰ περὶ τὸν πόλεμον ἔμπρακτος, καὶ διακαιοσύνη τε καὶ ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς δοκῶν διαφέρειν· σιωπησιάντων δὲ πάντων, εἶπεν· „Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ μὲν περὶ ἡμῶν κυρωθέντα συνενέγκαι τῇ πόλει· τὰς δὲ ὑπὲρ τῆς νίκης εὐχάς, ἐπειδὴ περ ἡ τύχη κεκώλυκεν ἡμῖς ἀποδοῦναι, καλῶς ἔχον ὑμῖς εὖ φρονῆσαι, καὶ τῷ Διὶ τῷ σωτῆρι καὶ Ἀπόλλωνι

καὶ ταῖς σιμναῖς θεαῖς ἀπόδοτε· τοῦτοις γὰρ εὐξάμενοι, τοὺς πολεμίους κατεννεμαχήσαμεν.“ Ὁ μὲν οὖν Διομέδων ταῦτα διαλεχθεὶς, ἐπὶ τὸν κυρωθέντι θάνατον ἀπήγετο μετὰ τῶν ἄλλων στρατηγῶν, τοῖς ἀγαθοῖς τῶν πολιτῶν πολὺν οἶκτον παραστήσας καὶ δάκρυα. Τὸν γὰρ ἀδίκως τελευτᾶν μέλλοντα, τοῦ μὲν καθ' αὐτὸν πάθους μηδ' ἥντινοῦν ποιῆσθαι μνείαν, ὑπὲρ δὲ τῆς ἀδικούσης πόλεως ἄξιον τὴς εὐχᾶς ἀποδιδόναι τοῖς θεοῖς, ἐφαίνεται ἄνδρὸς εὐσεβοῦς ἔργον καὶ μεγαλοφύχου, καὶ τῆς περὶ αὐτὸν τύχης ἀναξίου. Τούτους μὲν οὖν οἱ ταχθέντες ὑπὸ τῶν νόμων ἔνδεκα ἄρχοντες ἀπέκτειναν, οὐχ οἷον ἡδίκηκότας τι τὴν πόλιν, ἀλλὰ ναυμαχίαν μεγίστην τῶν Ἑλλήσιν πρὸς Ἑλληνας γεγενημένων νεικηκότας καὶ ἐν ἄλλαις μάχαις λαμπρῶς ἡγωνισμένους, καὶ διὰ τὴς ἰδίας ἀρετῆς τρόπαια κατὰ τῶν πολεμίων ἐστακότας. Οὕτω δ' ὁ δῆμος τότε παρεφρόνησε, καὶ παροξυνθεὶς ἀδίκως ὑπὸ τῶν δημαγωγῶν, τὴν ὁργὴν ἀπέσυκην εἰς ἄνδρας οὐ τιμοῦρας, ἀλλὰ πολλῶν ἐπαίων καὶ στεφάνων ἄξιους.

(C. 103.) Nec vero inulti illi tanta sacvitie insanierunt. Nam et populus mox triginta tyranniis oppressus, et Callixenus, capitalis sententiae apud populum auctor, in vincula conjectus, vix sospes ad hostes Deceliam elapsus est. — Additur notitia de Philisto, qui Siculae historiae primam partem hoc anno simerat, septem voluminibus plus quam octoginta annorum res complexus; item de morte Sophoclis et Euripidis, quorum ille prae immodico ob palmam repositam gaudio, hic canum morsibus, circa hoc tempus fertur exspirasse.

103. Ταχὺ δὲ καὶ τοῖς πείσασιν καὶ τοῖς πεισθεῖσιν μετεμέλησεν, οἷονεὶ νεμεσήσαντος τοῦ δαιμονίου. Οἱ μὲν γὰρ ἐξαπατηθέντες τῶν πολιτῶν ἐπί-

χειρὶ τῆς ἀγνοίας ἔλαβον μετ' οὐ πολὺν χρόνον καταπολεμηθέντες οὐχ ὑφ' ἐνὸς δεσπότου μόνον, ἀλλ' ἑταίρους· ὁ δ' ἐξαπατήσας καὶ τὴν γνώμην εἰπὼν Κικλίδης, εὐθὺς τοῦ πλήθους μεταμεληθέντος, εἰς αἰτίαν ἦλθεν ὥς τὸν δῆμον ἐξηπατηκώς· οὐκ ἀξιωθείς δ' ἀπολογίης, ἐδέθη, καὶ κατακλεισθεὶς εἰς τὴν δημοσίαν φυλακὴν, ἔλαθε μετὰ τινων διορύξας τὸ δεσμωτήριον, καὶ διαδράς πρὸς τοὺς πολεμίους εἰς Δεκέλειαν· ὥπως διαφύγων τὸν θάνατον, μὴ μόνον Ἀθηναίους, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι διακτυλοδεικτουμένην ἔχη τὴν πονηρίαν παρ' ὅλον τὸν βίον. Τὰ μὲν οὖν κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν πράχθηντα σχεδὸν ταῦτ' ἔστι. Τῶν δὲ συγγραφέων Φίλιστος τὴν πρώτην σύνταξιν τῶν Σικελικῶν εἰς τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν κατέστρεψεν, εἰς τὴν Ἀκράμαντος ἔλυσιν, ἐν βίβλοις ἐπὶ διελθὼν χρόνον εἰσὶν πλείων τῶν ὀκτακοσίων· τῆς δὲ δευτέρας συντάξεως τὴν μὲν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς τῆς προτέρας τελευτῆς πεποιήται, γέγραφε δὲ βίβλους τέσσαρας. Περὶ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐτελεύτησε Σοφοκλῆς ὁ Σοφίλου, ποιητὴς τραγωδιῶν, ἔτη βιώσας ἐννεήκοντα, νίκας δ' ἐλὼν ὀκτωκαίδεκα. Φασὶ δὲ τὸν ἄνδρα τοῦτον τὴν ἐσχάτην τραγωδίαν εἰσαγαγόντι καὶ νικήσαντι, χαρῇ περιπεσεῖν ἀνυπερβλήτῳ, δι' ἣν καὶ τελευτήσαι. Ἀπολλόδωρος δέ, ὁ τὴν χρονικὴν σύνταξιν πραγματευσάμενος, φησὶ καὶ τὸν Εὐριπίδην κατὰ τὸν αὐτὸν ἐνιαυτὸν τελευτήσαι· τινὲς δὲ λέγουσι, παρ' Ἀρχελάῳ τῷ βασιλεῖ Μακεδόνων κατὰ τὴν χώραν ἐξελ-

θόντα, καὶ περιπεσεῖν καὶ διασπασθῆναι μικροῦ
 πρόσθεν τούτων τῶν χρόνων.

(C. 104.) Olymp. XCIII, 4. a. C. 403. Arch. Alexia, Tribb. mi-
 litum c. p. C. Iulio, P. Cornelio et C. Servilio, dum Philocles et
 Conon, Atheniensium duces, relicto in insula Samo praesidio, in
 Hellepontum navigant; Lacedaemonii, duce Lysandro, novam
 instruunt classem. Hic, sublevatus Persarum pecunia exactoque
 ab urbibus tributo, quas Cyrus, a patre revocatus, ipsius fidei com-
 mendarat, Ephesum petit, ad bellum instructissimus. Eiusdein ope
 et artibus Milesii quidam popularem statum sustulerant: sed qui
 ad Pharnabazum confugerant, democratiae studiosiores, ab hoc per-
 benigne excipiebantur. Tum Lysander excursionses fecit in socios
 Atheniensium, Atticam ipsam infestavit, direptamque Lampsacenis
 urbi restituit.

104. Τοῦ δ' ἔτους τούτου διελθόντος, Ἀθηῆναι
 μὲν ἤρχεν Ἀλεξίας, ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ ἀντὶ τῶν ὑπείκτων
 τρεῖς χιλίαρχοι κατεστάθησαν, Γάϊος Ἰούλιος, Πού-
 πλιος Κορνήλιος, καὶ Γάϊος Σερονίλιος. Τούτων δὲ
 τὴν ἀρχὴν παραλαβόντων, Ἀθηναῖοι, μετὰ τὴν ἀναι-
 ρεσιν τῶν στρατηγῶν, ἐπὶ τὴν ἡγεμονίαν ἔταξαν φι-
 λοκλέα, καὶ τὸ ναυτικὸν αὐτοῖ παραδόντες, ἐξέπεμ-
 ψαν πρὸς Κόνωνα, προστάξαντες κοινῶς ἀφηγεῖ-
 σθαι τῶν δυνάμεων. Ὃς ἐπεὶ κατέπλευσε πρὸς Κό-
 νωνα εἰς Σάμον, τὰς ναῦς ἀπάσας ἐπλήρωσε, τρεῖς
 πρὸς ταῖς ἑκατὸν ἐβδομήκοντα. Τούτων εἰκοσι μὲν
 ἔδοξεν αὐτοῦ καταλιπεῖν, ταῖς δ' ἄλλαις ἀπάσαις
 ἀνήχθησαν εἰς Ἑλλήσποντον, ἡγουμένου Κόνωνος
 καὶ φιλοκλέους. Λύσανδρος δ' ὁ τῶν Λακεδαιμονίων
 ναύαρχος ἐκ Πελοποννήσου παρὰ τῶν ἐγγὺς συμ-
 μαχῶν τριάκοντα καὶ πέντε ναῦς ἀθροίσας, κατέ-
 πλευσεν εἰς Ἐφεσον· μεταπεμφόμενος δὲ καὶ τὸν ἐκ
 Χίου στόλον ἐξήρτηεν· ἀνέβη δὲ καὶ πρὸς Κῦρον
 τὸν Δαρείου τοῦ βασιλέως υἱόν, καὶ χρήματα πολλὰ

παρέλαβε πρὸς ταῖς τῶν στρατιωτῶν διατροφάς. Ὁ δὲ Κῦρος, μεταπεμπομένου τοῦ πατρὸς αὐτὸν εἰς Πέρσας, τῷ Λυσάνδρῳ τῶν ὑφ' αὐτὸν πόλεων τὴν ἐπίστασιν παρέδωκε, καὶ τοὺς φόρους τούτῳ τελεῖν συνέταξεν. Ὁ δὲ Λύσανδρος, πάντων τῶν εἰς πόλεμον εὐπορήσας, εἰς Ἐφεσον ἀνέστρεψε. Καθ' ὃν δὴ χρόνον ἐν τῇ Μιλήτῳ τινὲς ὀλιγαρχίας ὀρεγόμενοι, κατέλυσαν τὸν δῆμον, συμπραξάντων αὐτοῖς Λακεδαιμονίων· καὶ τὸ μὲν πρῶτον, Διονυσίων ὄντων, ἐν ταῖς οἰκίαις τοὺς μάλιστα ἀντιπράκτοντας συνήρπασαν, καὶ περὶ τεσσαράκοντα ὄντας ἀπέσφαξαν· μετὰ δέ, τῆς ἁγορᾶς πληθούσης, τριακοσίους ἐπιλέξαντες τοὺς εὐπορωτάτους, ἀνέϊλον. Οἱ δὲ χαριέστατοι τῶν τὰ τοῦ δήμου φρονούντων, ὄντες οὐκ ἐλάτιους τῶν χιλίων, φοβηθέντες τὴν περίστασιν, ἔφυγον πρὸς Φαρνάβαζον τὸν σατράπην. Οὗτος δὲ φιλοφρόνως αὐτοὺς προσδεξάμενος, καὶ στατήρα χρυσοῦν ἐκάστωι δωρησάμενος, κατώκισεν εἰς Κλαῦδα, φρούριόν τι τῆς Κλαυδίας. Λύσανδρος δὲ μετὰ τῶν πλείστων νεῶν ἐπὶ Θάσον τῆς Καρίας πλεύσας, κατὰ κράτος αὐτὴν εἶλεν, Ἀθηναίους συμμαχοῦσαν· καὶ τοὺς μὲν ἡβῶντας ὀκτακοσίους ὄντας ἀπέσφαξε, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας λαφυροπωλήσας, κατέσκαψε τὴν πόλιν. Μετὰ δὲ ταῦτ' ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν καὶ πολλοὺς πλεύσας τόπους, μέγα μὲν οὐδὲν οὐδ' ἄξιον μνήμης ἔπραξε· (διὸ καὶ ταῦτα μὲν οὐκ ἀναγράφειν ἐσπουδάσαμεν·) τὸ δὲ τελευταῖον, Λάμπρακον ἐλὼν, τὴν μὲν Ἀθηναίων φρουρὰν ἀφῆκεν ὑπόσπονδον,

ταῖς δὲ κτήσεις ἄρπιάσας, τοῖς Λαμψακηνοῖς ἀπέδωκε τὴν πόλιν.

(C. 105.) Capta urbe, Attica classis e regione ad Aegos fl. subsistit. Lacedaemonii autem dum certamen detrectant; Alcibiades, Thraciae regum amicitia fretus, bene se consulturum promittit Atheniensium rebus, si para imperii sibi concedatur. Quam praeclare merendi cupiditatem ducum vel metus vel invidia sic impediit, ut ille adeo accedere ad exercitum prohiberetur.

105. Οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ πνυθόμενοι τοὺς Λακεδαιμονίους πάσῃ τῇ δυνάμει πολιορκεῖν Λάμψακον, συνήγαγόν τε πανταχόθεν τριήρεις, καὶ κατὰ σπουδὴν ἀνήχθησαν ἐπ' αὐτοὺς ναυσὶν ἑκατὸν ὀγδοήκοντα. Εὐρόντες δὲ τὴν πόλιν ἠλωκυῖαν, τότε μὲν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς καθώρμισαν τὰς ναῦς· μετὰ δὲ ταῦτ' ἐπιπλέοντες τοῖς πολεμίοις, καθ' ἡμέραν εἰς ναυμαχίαν προὔκαλοῦντο. Οὐκ ἄνταναγομένων δὲ τῶν Πελοποννησίων, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι διηπόρουν ὅτι χρήσονται τοῖς πράγμασιν, οὐ δυνάμενοι τὸν πλείω χρόνον ἐκεῖ διατρέφειν ταῖς δυνάμεις· Ἀλκιβιάδου δὲ πρὸς αὐτοὺς ἐλθόντος, καὶ λέγοντος ὅτι Μήδοκος καὶ Σεύθης οἱ τῶν Θρακῶν βασιλεῖς, εἰσὶν αὐτῷ φίλοι, καὶ δύναμιν πολλὴν ὡμολόγησαν δώσειν, ἐὰν βούληται διαπολεμεῖν τοῖς Λακεδαιμονίοις· διόπερ αὐτοὺς ἡξίου μεταδοῦναι τῆς ἡγεμονίας, ἐπαγγελλόμενος αὐτοῖς, δυοῖν θάτερον, ἢ ναυμαχεῖν τοὺς πολεμίους ἀναγκάσειν, ἢ περὶ μετὰ Θρακῶν πρὸς αὐτοὺς διαγωνιεῖσθαι. Ταῦτα δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης ἔπραττεν, ἐπιθυμῶν δι' ἑαυτοῦ τῇ πατρίδι μέγα τι κατεργάσασθαι, καὶ διὰ τῶν εὐεργεσιῶν τὸν δῆμον ἀποκαταστήσαι εἰς τὴν ἀρχαίαν εὐνοίαν. Οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοί, νομίσαντες

τῶν μὲν ἐλαττωμάτων ἑαυτοῖς τὴν μέμψιν ἀκολου-
θῆσιν, τὰ δ' ἐπιτεύγματα προσάψιν ἅπαντα Ἀλ-
κιβιάδῃ, ταχέως αὐτὸν ἐκέλευσαν ὑπιέναι, καὶ μη-
κέτι προσεγγίζειν τῷ στρατοπέδῳ.

(C. 106.) Atheniensium copiis commectus inopia laborantibus, Philocles confestim e portu solvit, idemque ut faciant, caeteris triremium praefectis imperat. Sed subito eos impetu opprimuit Lysander, terrestrique Eteonici exercitu adiutus, perturbatos vel caput, vel caedit. De praefectis navium non nisi decem evadunt, in quibus Conon, desperato Athenas reditu, ad Euaguram fugit, Cypri principem. Militum plerique terrestri fuga Scutum petunt, qua mox potiti Lacedaemonii, illos in fidem receptos dimittunt. Philocles captus Lampsaci iugulatur. Sed Lacedaemonii victores, dum Lysander Samum obsidet, spolia et argenti magnam vim Spartam mittunt: in qua legatione Gylippus, furtu in spoliis facto, haud dissimile patris Clearchi [Cleandridae Thucyd. VI, 93.] ingenium prodidit.

106. Ἐπεὶ δ' οἱ μὲν πολέμιοι ναυμαχεῖν οὐκ ἤθελον, τότε στρατόπεδον σιτοδεία κατεῖχε, Φιλοκλῆς ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἀφηγούμενος, τοῖς μὲν ἄλλοις τριηράρχοις προσέταξε πληρώσαντας τὰς τριήρεις ἀκολουθεῖν, αὐτὸς δ' εἰοίμας ἔχων ναῦς τριάκοντα, τάχιον ἐξέπλευσεν. Ὁ δὲ Λύσανδρος παρὰ τινων αὐτομόλων ταῦτ' ἀκούσας, μετὰ πασι τῶν νεῶν ἀναχθείς, καὶ τὸν Φιλοκλέα τρεψάμενος, πρὸς τὰς ἄλλας ναῦς κατεδίωξεν. Οὕτω δὲ τῶν τριήρων τοῖς Ἀθηναίοις πεπληρωμένων, θόρυβος κατεῖχεν ἅπαντας, διὰ τὴν ἀπροςδόκητον ἐπιφάνειαν τῶν πολεμίων. Ὁ δὲ Λύσανδρος, συνιδὼν τὴν τῶν ἐναντίων ταραχὴν, Ἐτεόνικον μὲν μετὰ τῶν εἰωθότων πεζῇ μάχεσθαι ταχέως ἀπεβίβασεν· ὁ δὲ ὁξέως τῇ τοῦ καιροῦ ῥοπῇ χρησάμενος, μέρος κατελάβετο τῆς παρεμβολῆς· αὐτὸς δ' ὁ Λύσανδρος ὑπάσαις ταῖς τριήρεσιν ἐξηρτυμέναις ἐπιτλέυσας, καὶ σιδηρεῖς ἐπι-

βαλὼν χεῖρας, ἀπέσπα τὰς ὁρμούσας ἐπὶ τὴν γῆν
 ναῦς. Ἀθηναῖοι δὲ τὸ παράδοξον ἐκπεπληγμένοι,
 καὶ μὴτ' ἀναχθῆναι ταῖς ναυσὶν ἀναστροφὴν ἔχον-
 τες, μήτε περὶ διαγωνίζεσθαι δυνάμενοι, βραχὺν
 ἀντισχόντες χρόνον, ἐτράπησαν. Εὐθύς δ' οἱ μὲν
 τὰς ναῦς, οἱ δὲ τὴν παρεμβολὴν ἐκλιπόντες, ἔφυγον
 ὅπου ποθ' ἕκαστος ἤλπιζε σωθῆσεσθαι. Τῶν μὲν
 οὖν τριήρων δέκα μόνον διεξέπεσον, ὧν μίαν ἔχων
 Κόνων ὁ στρατηγός, τὴν μὲν εἰς Ἀθήνας ἐπίροδον
 ἀπέγνω, φοβηθεὶς τὴν ὀργὴν τοῦ δήμου· πρὸς Εὐα-
 γόραν δὲ τὸν ἀφηγοῦμενον τῆς Κύπρου κατέφυγεν,
 ἔχων πρὸς αὐτὸν φιλίαν· τῶν δὲ στρατιωτῶν οἱ
 πλεῖστοι μὲν κατὰ γῆν φυγόντες, εἰς Σησιὸν διεσώ-
 θησαν· Λύσανδρος δὲ τὰς λοιπὰς ναῦς παραλαβὼν
 αἰχμαλώτους, καὶ Φιλοκλέα ζωογρήσας τὸν στρατη-
 γόν, ἀπαγαγὼν εἰς Λύμψακον, ἀπέσφαξε. Μετὰ
 δὲ ταῦτα εἰς Λακεδαιμόνα τοὺς τὴν νίκην ἀπαγγε-
 λοῦντας ἀπέστειλεν ἐπὶ τῆς κρατίστης τριήρους, κο-
 σμήσας τοῖς πολυτελεσιτάτοις τὴν ναῦν ὅπλοις καὶ
 λαφύροις. Ἐπὶ δὲ τοὺς εἰς Σησιὸν καταφυγόντας
 Ἀθηναίους στρατεύσας, τὴν μὲν πόλιν εἴλε, τοὺς
 δ' Ἀθηναίους ὑποσπόνδους ἀφῆκεν. Εὐθύς δὲ τῇ
 δυτῇ μὲν πλεύσας ἐπὶ Σάμον, αὐτὸς μὲν ταύτην ἐπο-
 λιόρκει, Ἰὺλιππον δὲ τὸν εἰς Σικελίαν τοῖς Συρα-
 κουσίοις τῷ ναυτικῷ συμπολεμήσαντα, ἀπέστειλεν
 εἰς Σπάρτην, τὰ τε λάφυρα κομίζοντα, καὶ μετὰ
 τοῦτων ἀργυρίου τάλαντα χίλια καὶ πεντακόσια.
 Ὀντων δὲ τῶν χρημάτων ἐν σακκίοις, καὶ τούτων
 ἔχοντας ἑκάστου σκυτάλην, ἔχουσιν τὴν ἐπιγραφὴν

τὸ πλῆθος τῶν χρημάτων δηλοῦσαν, ταύτην ἄγνοή-
σας ὁ Γύλιππος, τὰ μὲν σακκία παρέλυσεν, ἐξελόμε-
νος δὲ τάλαντα τριακόσια, καὶ διὰ τῆς ἐπιγραφῆς
γνωσθεὶς ὑπὸ τῶν ἐφόρων, ἔφυγε, καὶ κατεδικάσθη
θανάτῳ. Παραπλησίως δὲ καὶ τὸν πατέρα τοῦ Γυ-
λίππου Κλέαρχον συνέβη φυγεῖν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν
χρόνοις, ὅτι δόξας παρὰ Περικλέους λαβεῖν χρήματα
περὶ τοῦ τὴν εἰςβολὴν εἰς τὴν Ἀττικὴν μὴ ποιήσα-
σθαι, θανάτῳ κατεδικάσθη, καὶ φυγὼν, ἐν Θουρίοις
τῆς Ἰταλίας διέτριβεν. Οὗτοι μὲν οὖν ἄνδρες, ἱκα-
νοὶ τᾶλλα δόξαντες εἶναι, ταῦτα πράξαντες, τὸν ἄλ-
λον βίον αὐτῶν κατήσχυναν.

(C. 107.) Tum vero Lacedaemonii Atticam et terra adoriuntur, Agide et Pausania ducibus, et mari pergunt infestare, praefecto Lysandro. Obsessa urbe, intercluso comaeatu, Athenienses, undique pressi et penuria paene confecti, legatis Spartam missis pacem petunt, durisque conditionibus impetrant. Is finis fuit belli Peloponnesiaci, per 27 annos extracti.

107. Ἀθηναῖοι δὲ τὴν τῶν δυνάμεων φθορίαν
ἀκουσαντες, τοῦ μὲν ἀντέχεσθαι τῆς θαλιότητος ἀπέ-
στησαν, περὶ δὲ τὴν τῶν τειχῶν κατασκευὴν ἐγίνον-
το, καὶ τοὺς λιμένας ἐπεχώννουν, ἐλπίζοντες, ὅπερ
ἦν εἶκος, εἰς πολιορκίαν καταστήσεσθαι. Εὐθύς γὰρ
οἱ μὲν τῶν Λακεδαιμονίων βασιλεῖς Ἄγης καὶ Παν-
σανιας μετὰ πολλῆς δυνάμεως ἐμβαλόντες εἰς τὴν
Ἀττικὴν, πρὸς τοῖς τείχεσιν ἐστρατοπέδευον· Λύ-
σανδρος δὲ πλεον ἢ διακοσίαις τριήρεσιν εἰς τὸν
Πειραιᾶ κατέπλευσεν. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τηλικούτοις
περιεχομενοὶ κακοῖς, ὅμως ἀντεῖχον, καὶ ὁραδίως τὴν
πόλιν παρεφύλαττον ἐπὶ τινα χρόνον. Τοῖς δὲ Πε-
λοποννησίοις ἔδοξεν, ἐπεὶπερ δυσχερὴς ἦν ἡ πολιορκ-

κία, τὰς μὲν δυνάμεις ἀπαγαγεῖν ἐκ τῆς Ἀιτικῆς, ταῖς δὲ ναυσὶ μακρὰν ἐφεδρεύειν, ὅπως αὐτοῖς μὴ παρακομισθῇ σῖτος. Οὗ συντελεσθέντος, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι εἰς δεινὴν σπῖάνιν ἐνέπεσον ἰπάντων μὲν, μάλιστα δὲ τροφῆς, διὰ τὸ ταύτην καὶ κατὰ θάλατταν αὐτοῖς κομίζεσθαι. Ἐπιτείνοντος δὲ τοῦ δεινοῦ καθ' ἡμέραν, ἡ μὲν πόλις ἔγεμε νεκρῶν, οἱ δὲ λοιποὶ διαπρεςβευσάμενοι πρὸς Λακεδαιμονίους, συνέθεντο τὴν εἰρήνην, ὥστε τὰ μακρὰ σκέλη καὶ τὰ τεῖχη τοῦ Πειραιῶς περιελεῖν, καὶ μακροῖς ναῦς μὴ πλεῖον ἔχειν δέκα, τῶν δὲ πόλεων πασῶν ἐκχωρῆσαι, καὶ Λακεδαιμονίοις ἡγεμόσι χρῆσθαι. Ὁ μὲν οὖν Πελοποννησιακὸς πόλεμος, μακρότατος γενόμενος ὣν ἴσμεν, τοιοῦτον ἔσχε τὸ τέλος, ἔτη διαμείνας ἐπὶ πρὸς τοῖς εἴκοσι.

(C. 108.) Paulo post in Persia Dario, qui 19 annos regnaverat, successit Artaxerxes, 43 annorum imperium tenens. Et clarus tum fuit Antimachus poeta. In Sicilia, cuius res Noster nunc repetit, Imileo, diruta Agrigentinarum urbe, pari calamitate opprimit Gelam. Rapta hinc cum alia praeda Apollinis statua, et Tyrum transverta, quam posthac Alexandri M. victoria nobilitavit. Carthaginenses vero, Dionysii adventum metuentes, quo vehementius urbis oppugnationem urgent: tanto fortius impetum illorum excipiunt Geloī, ne mulieribus quidem periculi ac laborum societatem detrectantibus.

108. Μικρὸν δὲ τῆς εἰρήνης ὕστερον ἐτελεύτησε Δαρεῖος ὁ τῆς Ἀσίας βασιλεὺς, ἄρξας ἔτη δεκαεννέα· τὴν δ' ἡγεμονίαν διεδέξατο τῶν νείων ὁ πρεσβύτατος Ἀρταξέρξης, καὶ ἤρξεν ἔτη τρία πρὸς τοῖς τεσσαράκοντα· καθ' ὃν δὴ χρόνον καὶ Ἀντίμαχον τὸν ποιητὴν Ἀπολλόδωρος ὁ Ἀθηναῖός φησιν ἦνθηκέναι. Κατὰ δὲ τὴν Σικελίαν, Ἰμῖλκων ὁ τῶν Καρχηδονίων ἀφηγούμενος, ἀρχομένου τοῦ θέρους, τὴν μὲν τῶν

Ακραγαντινῶν πόλιν κατέσκαψε, τῶν δ' ἱερῶν ὅσα
 μὴ καλῶς ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἐδόκει διεφθάρθαι, τὰς
 γλυφὰς καὶ τὰ περιττοτέρως ἐργασμένα περιέκο-
 πεν· αὐτὸς δ' ἀναλαβὼν ἅπασαν τὴν δύναμιν, ἐνέ-
 βαλεν εἰς τὴν τῶν Γελῶν χώραν. Ἐπελθὼν δὲ ταύ-
 τὴν πᾶσαν καὶ τὴν Καμαριναίαν, πληρὴς ἐποίησε τὸ
 στρατεύμα παντοίας ὠφελείας. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπὶ
 Γέλαν πορευθεὶς, παρὰ τὸν δμώνυμον ποταμὸν τῇ
 πόλει κατεστρατοπέδευσεν. Ἐχόντων δὲ τῶν Γελῶν
 ἐκτὸς τῆς πόλεως Ἀπόλλωνος ἀνδριάντα χαλκοῦν
 σφόδρα μέγαν, συλήσαντες αὐτὸν ἀπέστειλαν εἰς τὴν
 Τύρον. Τοῦτον μὲν οἱ Γελῶι κατὰ τὸν τοῦ θεοῦ
 χρησμὸν ἀνέθηκαν· οἱ δὲ Τύριοι, καθ' ὃν καιρὸν
 ὕστερον ὑπ' Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος ἐπολιορ-
 κοῦντο, καθύβριζον ὡς συναγωνιζόμενον τοῖς πολε-
 μίοις. Ἀλεξάνδρου δὲ ἐλόντος τὴν πόλιν, ὡς Τίμαιος
 φησι, κατὰ τὴν δμώνυμον ἡμέραν καὶ τὴν αὐτὴν
 ὥραν, ἐν ᾗ Καρχηδόνιοι τὸν Ἀπόλλωνα περὶ Γέλαν
 ἐσύλησαν, συνέβη τιμηθῆναι θυσίαις καὶ προσόδοις
 ταῖς μεγίσταις ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ὡς αἴτιον γεγενη-
 μένον τῆς ἁλώσεως. Ταῦτα μὲν οὖν, καίπερ ἐν ἄλ-
 λοις πρᾶχθέντι χρόνοις, οὐκ ἀνεπιτήδειον ἡγησά-
 μεθα παράλληλα θεῖναι, διὰ τὸ πιεράδοξον. Οἱ δ'
 οὖν Καρχηδόνιοι δειδροτομοῦντες τὴν χώραν, τά-
 φρον περιεβίβλοντο τῇ στρατοπεδείᾳ· προσεδέχοντο
 γὰρ τὸν Διονύσιον ἥξειν μετὰ δυνάμεισι πολλῆς βοη-
 θήσουσιν τοῖς κινδυνεύουσιν. Οἱ δὲ Γελῶι τὸ μὲν
 πρῶτον ἐψηφίσαντο τέκνα καὶ γυναῖκας εἰς Συρα-
 κούσας ὑπεκθῆσθαι, διὰ τὸ μέγεθος τοῦ προσδοκω-

μένου κινδύνου· τῶν δὲ γυναικῶν ἐπὶ τοὺς κατὰ τὴν ἀγορὰν βωμοὺς καταφυγουσῶν, καὶ δεομένων τῆς αὐτῆς τοῖς ἀνδράσι τύχης κοινωνῆσαι, συνεχώρησαν· μετὰ δὲ ταῦτα τάξεις ποιησάμενοι πλείους, κατὰ μέρος τοὺς στρατιώτας ἀπέστελλον ἐπὶ τὴν χώραν. Οὗτοι δὲ ἐμπειρίαν ἔχοντες, ἐπετίθετο τοῖς πλανομένοις τῶν πολεμιῶν· καὶ πολλοὺς μὲν αὐτῶν καθ' ἡμέραν ἀνήγον ζῶντας, οὐκ ὀλίγους δὲ ἀνῆρουν. Τῶν δὲ Καρχηδονίων ἀπὸ μέρους προσβαλόντων τῇ πόλει καὶ τοῖς κριοῖς καταβαλόντων τὰ τεῖχη, γενναίως ἡμύνοντο. Τὰ τε γὰρ ἐφ' ἡμέρας πίπτοντα τῶν τευχῶν νυκτὸς ᾤκοδόμουν, συνυπηρετουσῶν τῶν γυναικῶν καὶ παίδων. Οἱ μὲν γὰρ ἀκμιάζοντες ταῖς ἡλικίαις, ἐν τοῖς ὅπλοις ὄντες, διετέλουν μαχόμενοι· τὸ δ' ἄλλο πλῆθος τοῖς ἔργοις καὶ ταῖς ἄλλαις παρσκευαῖς προσήδρευε μετὰ πάσης προθυμίας. Τὸ δὲ σύνολον, οὕτως ἐδέξαντο τὴν ἐφοδὸν τῶν Καρχηδονίων εὐφρόσως, ὥστε καὶ πόλιν ἀνόχυρον ἔχοντες, καὶ συμμύχων ὄντες ἔρημοι, πρὸς δὲ τοῦτοις τὰ τεῖχη θεωροῦντες πίπτοντα κατὰ πλείους τύπους, οὐ κατεπλάγησαν τὸν περισιτῶτα κίνδυνον.

(C. 109.) Interim Dionysius, Syracusanorum tyrannus, acceptis a Graecis in Italia auxiliis, Gelcis subsidio venit. Is, positus ad mare castris, quum primum frustra hoc egisset, ut ne copiae distraherentur, sed indidem, agmine facto, terra marique adversus hostem coarrentur; mox pedestri exercitu in tres partes diviso, classarius iussit, quam primum Itali sese inferrent, castra hostium invadere.

109. Διονύσιος δὲ ὁ τῶν Συρακουσίων τύραννος μεταπεμψάμενος παρὰ τῶν ἐξ Ἰταλίας Ἑλλήνων βοήθειαν, ἐξῆγε καὶ παρὰ τῶν ἄλλων συμμύχων δύ-

ναμιν· ἐπέλεξε δὲ καὶ τῶν Συρακουσίων τοὺς πλεί-
 στους τῶν ἐν ἡλικίᾳ, καὶ τοὺς μισθοφόρους κατέλε-
 ξεν εἰς τὸ στρατόπεδον. Εἶχε δὲ τοὺς ἅπαντας, ὥς
 μεν τινες, πεντακισμυρίους· ὥς δὲ Τίμαιος ἀνέγρα-
 ψε, πεζοὺς μὲν τριςμυρίους, ἵππεῖς δὲ χιλίους, ναῦς
 δὲ καταφράκτους πεντήκοντα. Μετὰ δὲ τοσαύτης
 δυνάμεως ἐξορμήσας ἐπὶ τὴν βοήθειαν, [τοῖς τόποις]
 ὥς ἤγγισε τῆς πόλεως, κατεστρατοπέδευσε παρὰ τὴν
 θάλασσαν. Ἐσπευδε γὰρ μὴ διασπᾶν τὴν στρατιάν,
 ἀλλ' ἐκ τοῦ αὐτοῦ τόπου τὴν ὁρμὴν ποιούμενος,
 κατὰ γῆν ἅμα καὶ κατὰ θάλατταν ἀγωνίζεσθαι.
 Τοῖς μὲν γὰρ ψιλοῖς ἡγωνίζετο, καὶ τὴν χώραν οὐκ
 εἶα προνομεύεσθαι, τοῖς δ' ἵππεῦσι καὶ ταῖς ναυσὶν
 ἐπειροῦτο τὰς ἀγορὰς ἀφαιρεῖσθαι τὰς κομιζόμενας
 τοῖς Καρχηδονίοις ἐκ τῆς ἰδίας ἐπικρατείας. Ἐφ'
 ἡμέρας μὲν οὖν εἴκοσι διέτριβον οὐδὲν ἄξιον λόγου
 πράττοντες· μετὰ δὲ ταῦτα Διονύσιος τοὺς πεζοὺς
 εἰς τρία μέρη διεῖλεν, ἓν μὲν τάγμα ποιήσας τῶν
 Σικελιωτῶν, οἷς προσέταξεν, ἀριστερῇ τὴν πόλιν
 ἔχοντας, ἐπὶ τὸν χάρακα τῶν ἐναντίων πορεύεσθαι·
 τὸ δ' ἕτερον τάγμα συμμάχων καταστήσας, ἐκέλευσε
 δεξιᾷ τὴν πόλιν ἔχοντας ἐπείγεσθαι παρ' αὐτὸν τὸν
 αἰγιαλόν· αὐτὸς δ' ἔχων τὸ τῶν μισθοφόρων σύν-
 ταγμα, διὰ τῆς πόλεως ὥρμησεν ἐπὶ τὸν τόπον, οὗ
 τὰ μηχανήματα τῶν Καρχηδονίων ἦν. Καὶ τοῖς μὲν
 ἵππεῦσι παρήγγειλεν, ἐπειδὴν ἴδωσι τοὺς πεζοὺς
 ὥρμημένους, διαβῆναι τὸν ποταμόν, καὶ τὸ πεδίον
 κυθιπιάζεσθαι· κἄν μὲν ὁρῶσι τοὺς ἰδίους προτε-
 ροῦντας, συνεπιλαμβάνεσθαι τῆς μάχης· ἂν δ' ἴλῃται

τωμένους, δέχεσθαι τοὺς θλιβομένους· τοῖς δ' ἐν ταῖς ναυσὶ παρήγγειλε, πρὸς τὴν τῶν Ἰταλιωτῶν ἔφοδον τῇ παρεμβολῇ τῶν πολεμίων ἐπιπλεῦσαι.

(C. 110.) Itali fugato praesidio, quod ad castrorum defensionem relictum erat, in castra irruunt; sed post longum certamen repulsi, in valli angustias ita concluduntur, ut nihil a suis auxiliis ipsis contingeret. Alia interim parte Siculi magnam Afrorum stragem edunt. Tandem victus Dionysius, intra muros se recipit.

110. Εὐκαιρῶς δ' αὐτῶν ποιησάντων τὸ παραγγελθέν, οἱ μὲν Καρχηδόνιοι πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος παρεβόηθουν, ἀνείργοντες τοὺς ἐκ τῶν νεῶν ἀποβαινόντας· καὶ γὰρ οὐδ' ὠχυρωμένον τὸ μέρος εἶχον ἅπαν τὸ παρὰ τὸν αἰγιαλὸν τῆς στρατοπεδείας. Οἱ δ' Ἰταλιῶται κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν παρὰ τὴν θάλατταν τὸ πᾶν διανύσαντες, ἐπέθεντο τῇ παρεμβολῇ τῶν Καρχηδονίων, τοὺς πλείστους εὗρόντες παραβεβωθηκότας ἐπὶ τὰς ναῦς· τοὺς δ' ἐπὶ τούτῳ τοῦ μέρους ὑπολελειμμένους τρεψάμενοι, παρεισέπεσον εἰς τὴν στρατοπεδείαν. Οὗ γενηθέντος, οἱ Καρχηδόνιοι τῷ πλείστῳ μέρει τῆς δυνάμεως ἐπιστρέψαντες, καὶ πολὺν διαγωνισάμενοι χρόνον, μόγις ἐξέωσαν τοὺς ἐντὸς τῆς τάφρου βιασαμένους. Οἱ δὲ Ἰταλιῶται τῷ πλήθει τῶν βαρβάρων καταπονοῦμενοι, κατὰ τὴν ἀναχώρησιν εἰς τὸ τοῦ χάρακος ἀπωξυμένον ἐνέπιπτον, οὐκ ἔχοντες βοήθειαν. Οἱ τε γὰρ Σικελιῶται διὰ τοῦ πεδίου πορευόμενοι καθυστέρουν τῶν καιρῶν, οἱ τε μετὰ Λιονυσίου μισθοφόροι μόλις διεπορεύοντο τὰς κατὰ τὴν πόλιν ὁδοὺς, οὐ δυνάμενοι κατὰ τὴν ἰδίαν προαίρεσιν ἐπισπεῦσαι· οἱ δὲ Γελῶσι μέχρι τινὸς ἐπεξιόντες ἐπεβόηθουν κατὰ βραχὺν τόπον τοῖς Ἰταλιώταις, εὐλαβούμενοι λι-

ὄργῃς μὲν εἶχον τὸν Διονύσιον, ἠλέουν δὲ τὰς τῶν ἀκληροῦντων τύχας. Ἐώρων γὰρ παῖδας ἐλευθέρους, καὶ παρθένους ἐπιγάμους, ἀναξίως τῆς ἡλικίας, ὥς ἔτυχε, κατὰ τὴν ὁδὸν ὥρμημένας, ἐπειδὴ τὴν σεμνότητα καὶ τὴν πρὸς τοὺς ἀλλοτρίους ἐντροπὴν ὁ καιρὸς ἀφηρεῖτο. Πικραλλησίως δὲ καὶ τοῖς πρὸς βυτιάτοις συνήλθουν, βλέποντες παρὰ φύσιν ἀκαγακτομένους ἅμια τοῖς ἀκμάζουσιν ἐπισπεύδειν.

(C. 112.) Propter cladem acceptam, urbem desertam, subactasque Siciliae civitates, ingens militum ira in Dionysium exersit, qui id de industria, ad promovendum dominatum, patrasse putaretur. Itaque Itali domum abeunt; Syracusani autem equites quamcumque auquirunt trucidandi tyranni occasionem. Quem quia mercenarius semper cinctum vident; celeriter Syracusas reversi, eius regiam, nullis refertam opibus, exspoliant, uxorem foedissime tractant. Dionysius in itinere, quid factum sit, coniectans, (C. 113.) rapidissimo cursu ad urbem reiectus, furorem civium simul coërcet, simul caede et sanguine vindicat. Equitum multitudo, e moenibus elapsa, Aetnam occupant. Geloi autem et Camarinaei, a Dionysio alienati, ad Leontinos discedunt.

112. Ἐφ' οἷς ἐξεκίετο τὸ κατὰ τοῦ Διονυσίου μῖσος· καὶ γὰρ ὑπελάμβανον αὐτὸν ἐκ συνθέσεως τοῦτο πεποιηκέναι, πρὸς τὸ τῶν Καρχηδονίων φόβῳ τῶν ἄλλων πόλεων ἀσφαλοῦς δυναστεύειν. Ἀνελογίζοντο γὰρ τὴν βραχύτητα τῆς βοηθείας, τὸ μηδένα πεπιτωκέναι τῶν μισθοφόρων, τὸ μηδεὶς ἄδρου πταίσματος γεγενημένου φυγεῖν ἀλόγως· τὸ δὲ μέγιστον, τὸ μηδένα τῶν πολεμίων ἐπηκολουθηκέναι· ὥστε τοῖς πρότερον ἐπιθυμοῦσι καιρὸν λαβεῖν τῆς ἀποσιώσεως, καθάπερ θεῶν προνοία, πάντας ὑπουργεῖν πρὸς τὴν κατὰλυσιν τῆς δυναστείας. Οἱ μὲν οὖν Ἰταλιῶται κατελιπόντες αὐτὸν, ἐπ' οἴκου διὰ τῆς μεσογείου τὴν πορείαν ἐποίησαντο. Οἱ δὲ τῶν Συρακουσίων ἱππεῖς τὸ μὲν πρῶτον ἐπετήχουν, εἰ

δύναιντο κατὰ τὴν ὁδὸν ἀνελεῖν τὸν τύραννον· ὥς δὲ ἐώρων οὐκ ἀπολιπόντας αὐτῶν τοὺς μισθοφόρους, ὁμοθυμαδὸν ἀφίππευσαν εἰς τὰς Συρακούσας. Καταλαβόντες δὲ τοὺς ἐν τοῖς νεωρίοις ἀγροῦντας τὰ περὶ τὴν Ἰέλαν, εἰςῆλθον οὐδενὸς κωλύσαντος· καὶ τὴν μὲν οἰκίαν τοῦ Διονυσίου διήρτισαν γέμουσαν ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ, καὶ τῆς ἄλλης πολυτελείας ἀπώσης· τὴν δὲ γυναικὰ ἀνλλαβόντες, οὔτω διέθεσαν κακῶς, ὥστε καὶ τὸν τύραννον βιαρέας ἐνεγκεῖν τὴν ὀργήν, νομίζοντα τὴν ταύτης τιμωρίαν μεγίστην εἶναι πίστιν τῆς πρὸς ἀλλήλους κοινωνίας κατὰ τὴν ἐπίθεσιν. Ὁ δὲ Διονύσιος κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν τὸ γεγονὸς καταστοχαζόμενος, ἐπέλεξε τῶν ἱππέων καὶ τῶν πεζῶν τοὺς πιστοτάτους, μεθ' ὧν ἠπείγεται πρὸς τὴν πόλιν, σπουδῆς οὐδὲν ἐλλείπων· ἐλογίζετο γὰρ οὐκ εἶναι ἄλλως δυνατὸν ἐπικρατῆσαι τῶν ἱππέων, εἰ μὴ ποιοῖ, ὅπερ ἐποίησεν· εἰ γὰρ παραδεδυμένον ἐκείνων ποιήσαιτο τὴν ἄφρην, ἥλπιζε ῥαδίως κρατῆσαι τῆς ἐπιβολῆς· ὅπερ καὶ συνέπεσεν. Οἱ γὰρ ἱππεῖς οὐτ' ἀτελεθεῖν οὔτε μείναι κατὰ τὸ στρατιώπεδον τὸν Διονύσιον ὑπελίμβανον· διόπερ κεκρατηκέναι τῆς ἐπιβολῆς νομίζοντες, ἔφασαν αὐτὸν ἐκ μὲν Ἰέλας προσποιηθῆναι τοὺς Φοίνικας ἀποδιδράσκειν, νυνὶ δὲ ὥς ἀληθῶς ἀποδεδρακέναι τοὺς Συρακουσίους.

113. Διονύσιος δὲ διανύσας σταδίους περὶ τετρακοσίους, παρῆν περὶ μέσας νύκτας πρὸς τὴν πύλιν τῆς Ἀχραιδινῆς, μεθ' ἱππέων ἑκατὸν καὶ πεζῶν ἑξακοσίων· ἣν καταλαβὼν κεκλεισμένην, προσέθηκεν αὐτῇ τὸν κατακεκομισμένον ἐκ τῶν ἐλθόντων κλάμον, ὃ

ὁργῆς μὲν εἶχον τὸν Διονύσιον, ἠλέουν δὲ τὰς τῶν ἀκκληροῦντων τύχας. Ἐώρων γὰρ παῖδας ἐλευθέρους, καὶ παρθένους ἐπιγάμους, ἀναξίως τῆς ἡλικίας, ὥς ἔτυχε, κατὰ τὴν ὁδὸν ὥρμημένους, ἐπειδὴ τὴν σεμνότητα καὶ τὴν πρὸς τοὺς ἄλλοτρίους ἐντροπὴν ὁ καιρὸς ἀφηρεῖτο. Πικραπλησίως δὲ καὶ τοῖς πρὸςβυτιάτοις συνήλθουν, βλέποντες παρὰ φύσιν ἀναγκαζομένους ἅμα τοῖς ἀκμάζουσιν ἐπισπεύδειν.

(C. 112.) Propter cladem acceptam, urbem desertam, subactasque Siciliae civitates, ingens militum ira in Dionysium exersit, qui id de industria, ad promovendam dominatum, patrasse putaretur. Itaque Itali domum abeunt; Syracusani autem equites quaecumque acquirunt trucidandi tyranni occasionem. Quem quia mercenarius semper cinctum vident; celeriter Syracusas reversi, eius regiam, multis refertam opibus, expoliant, uxorem foedissime tractant. Dionysius in itinere, quid factum sit, coniectans, (C. 113.) rapidissimo cursu ad urbem reiectus, furorem civium simul evēcet, simul caede et sanguine vindicat. Equitum multitudo, e moenibus elapsa, Aetnam occupant. Geloi autem et Camarinacii, a Dionysio alienati, ad Leontinos discedunt.

112. Ἐφ' οἷς ἐξεκίετο τὸ κατὰ τοῦ Διονυσίου μῖσος· καὶ γὰρ ὑπελάμβανον αὐτὸν ἐκ συνθέσεως τοῦτο πεποιηκέναι, πρὸς τὸ τῶν Καρχηδονίων φόβῳ τῶν ἄλλων πόλεων ἀσφαλῶς δυναστεύειν. Ἀνελόγιζόντιο γὰρ τὴν βραχύτητα τῆς βοηθείας, τὸ μηδένα πεπτωκέναι τῶν μισθοφόρων, τὸ μηδενὸς ἀδρουῦ πταισματος γεγενημένου φυγεῖν ἀλόγως· τὸ δὲ μέγατον, τὸ μηδένα τῶν πολεμίων ἐπηκολουθηκέναι· ὥστε τοῖς πρότερον ἐπιθυμοῦσι καιρὸν λαβεῖν τῆς ἀποσιτάσεως, καθάπερ θεῶν προνοία, πάντας ὑπουργεῖν πρὸς τὴν κατὰλυσιν τῆς δυναστείας. Οἱ μὲν οὖν Ἰταλιῶται κατελιπόντες αὐτὸν, εἰς οἴκου διὰ τῆς μεσογείου τὴν πορείαν ἐποιήσαντι. Οἱ δὲ τῶν Συρακουσίων ἱππεῖς τὸ μὲν πρῶτον ἐπειθήρουν, εἰ

δύναιτο κατὰ τὴν ὁδὸν ἀνελεῖν τὸν τύραννον· ὥς δὲ ἑώρων οὐκ ἀπολιπόντας αὐτὸν τοὺς μισθοφόρους, ὁμοθυμαδὸν ἀφίππευσαν εἰς τὰς Συρακούσας. Καταλαβόντες δὲ τοὺς ἐν τοῖς νεωτοῖς ἀγροοῦντας τὰ περὶ τὴν Γέλαν, εἰσῆλθον οὐδενὸς κωλύσαντος· καὶ τὴν μὲν οἰκίαν τοῦ Διονυσίου διήρπασαν γέμουςαν ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ, καὶ τῆς ἄλλης πολυτελείας ἐπιέσης· τὴν δὲ γυναῖκα συλλαβόντες, οὕτω διέθεσαν κακῶς, ὥστε καὶ τὸν τύραννον βαρύνως ἐνεγκεῖν τὴν ὀργήν, νομίζοντα τὴν ταύτης τιμωρίαν μεγίστην εἶναι πίστιν τῆς πρὸς ἀλλήλους κοινωνίας κατὰ τὴν ἐπίθεσιν. Ὁ δὲ Διονύσιος κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν τὸ γεγονός καταστοχαζόμενος, ἐπέλεξε τῶν ἱππέων καὶ τῶν πεζῶν τοὺς πιστοτάτους, μεθ' ὧν ἡπείγετο πρὸς τὴν πόλιν, σπουδῆς οὐδὲν ἐλλείπων· ἐλογίζετο γὰρ οὐκ ἂν ἄλλως δυνατόν ἐπικρατῆσαι τῶν ἱππέων, εἰ μὴ ποιοῖ, ὅπερ ἐποίησεν· εἰ γὰρ παραδοξότερον ἐκείνων ποιήσκειτο τὴν ἄξιον, ἢ ληπτέον ἡδυνάτως κρατῆσαι τῆς ἐπιβολῆς· ὅπερ καὶ συνέπεσεν. Οἱ γὰρ ἱππεῖς οὗτ' ἀτελεθεῖν οὔτε μέναι κατὰ τὸ στρατόπεδον τὸν Διονύσιον ὑπελάμβανον· διόπερ κεκρυπμέναι τῆς ἐπιβολῆς νομίζοντες, ἔφασαν αὐτὸν ἐκ μὲν Γέλας προσποιηθῆναι τοὺς Φοίνικας ἀποδιδοῦσκειν, νυνὲ δὲ ὥς ἀληθῶς ἀποδεδρακέναι τοὺς Συρακουσίους.

113. Διονύσιος δὲ διανύσας σταδίους περὶ τετρακοσίους, παρῆν περὶ μέσας νύκτας πρὸς τὴν πύλην τῆς Ἀχραιδινῆς, μεθ' ἱππέων ἑκατὸν καὶ πεζῶν ἑξακοσίων· ἦν καταλαβὼν κεκλεισμένην, προσέθηκεν αὐτῇ τὸν κατακεκομισμένον ἐκ τῶν ἐλῶν κύλαμον, ὃ

χρησθαι νομίζουσιν οἱ Συρακοῦσιοι πρὸς τὴν τῆς κοινίας σύνδεσιν. Ἐν ὅσῳ δὲ συνέβαινε τὰς πύλας κατακυέσθαι, προσμελάμβανε τοὺς ἀφυστεροῦντας. Ἐπειδὴ δὲ τὸ πῦρ κατέφθειρε τὰς πύλας, οὗτος μὲν οὖν μετὰ τῶν ἡκολουθηκότων εἰσῆλανε διὰ τῆς Ἀχραδινῆς· τῶν δ' ἱππέων οἱ δυνατώτατοι τὸ γεγονὸς ἀκούσαντες, τὸ μὲν πλῆθος οὐκ ἀνέμενον, εὐθὺς δ' ἐξεβοήθουν, ὄντες ὀλίγοι παντελῶς· ἦσαν δὲ περὶ τὴν ἀγορὰν· καὶ κυκλωθέντες ὑπὸ τῶν μισθοφόρων, ἅπαντες κατηκοντίσθησαν. Ὁ δὲ Λιονύσιος ἐπελθὼν τὴν πόλιν, τοὺς τε υπορύδην ἐκβοηθοῦντας ἀνεῖλε, καὶ τῶν ἀλλοτριῶς τῇ τυραννίδι διακειμένων ἐπῆρει τὰς οἰκίας, ὧν τοὺς μὲν ἀπέκτεινε, τοὺς δ' ἐκ τῆς πόλεως ἐξέβαλε. Τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος τῶν ἱππέων ἐκπεσὼν ἐκ τῆς πόλεως, κατελάβρετο τὴν νῦν καλουμένην Αἴτην. Ἄμει δ' ἡμέρη τὸ μὲν πλῆθος τῶν μισθοφόρων καὶ τὸ στρατεύμα τῶν Σικελιωτῶν κατήντησεν εἰς τὰς Συρακούσας· Γελῶοι δὲ καὶ Καμμεριῶται τῷ Λιονυσίῳ διαφόρως ἔχοντες, εἰς Λεοντίους ἀπηλλύγησαν.

(C. 114.) Allictis Syracusanis Poeni victores pacem ultro offerunt, quam illi, spe omni orbat, libenter accipiunt. Legibus pacis rite firmatis, Carthaginienses in Libyam traiciunt, quum plusquam dimidium copiarum peste amisissent, deinceps per Africam deserviente. Sic in Graecia Peloponnesiacum, in Sicilia Punicum bellum eodem anno finitum.

114. Λιόπειρ ὑπὸ τῶν πραγμάτων ἀναγκασόμενος Ἰμίλκας, ἔτεμψεν εἰς Συρακούσας κήρυκα, παρακαλῶν τοὺς ἡττημένους διαλύεσθαι. Ἀσμένως δ' ὑπακούσαντος τοῦ Λιονυσίου, τὴν εἰρήνην ἐπὶ τοῖςδε ἔθεντο· Καρχηδονίων εἶναι μὲν τῶν ἐξ ἀρχῆς ἀποί-

κων ἄλλους, καὶ Σικανούς, Σελινουντίους τε καὶ Ἀκραγαντίνους, ἔτι δ' Ἱμεραίους· πρὸς δὲ τούτοις Γελώους καὶ Καμαριναίους οἰκεῖν μὲν ἐν ἀτειχίστοις ταῖς πόλεσι, φόρον δὲ τελεῖν τοῖς Καρχηδονίοις· Λεοντίους δὲ καὶ Μεσσηνίους καὶ Σικελούς ἅπαντας αὐτονόμους εἶναι· καὶ Συρακουσίους μὲν ὑπὸ Διονύσιον τετάχθαι· τὰ δὲ αἰχμάλωτα καὶ τὰς ναῦς ἀποδοῦναι τοὺς ἔχοντας τοῖς ἀποβαλοῦσι. Τῶν συνθηκῶν δὲ γενομένων, Καρχηδόνιοι μὲν εἰς Λιβύην ἐξέπλευσαν, πλεῖον ἢ τὸ ἥμισυ μέρος τῶν στρατιωτῶν ἀποβαλόντες ὑπὸ τῆς νόσου. Οὐδὲν δ' ἦτιον καὶ κατὰ Λιβύην διαμείναντος τοῦ λοιμοῦ, παμπληθεῖς αὐτῶν γε τῶν Καρχηδονίων, ἔτι δὲ καὶ τῶν συμμάχων διεφθάρησαν. Ἡμεῖς δὲ παραγενηθέντες ἐπὶ τὴν κατάλυσιν τῶν πολέμων, κατὰ μὲν τὴν Ἑλλάδα τοῦ Πελοποννησιακοῦ, κατὰ δὲ Σικελίαν τοῦ Καρχηδονίοις πρὸς Διονύσιον πρώτου συστάντος, ἡγοούμεθα δεῖν, ἐπιτετελεσμένης τῆς προθέσεως, εἰς τὰς ἐξῆς πράξεις τὴν ἐχομένην βίβλον καταχωρίσαι.

Τ Α Δ Ε Ε Ν Ε Σ Τ Ι Ν
ΕΝ ΤΗ ΤΕΣΣΑΡΕΣΚΑΙΔΕΚΑΤΗ
ΤΩΝ ΔΙΟΔΩΡΟΥ ΒΙΒΛΩΝ.

α. Κατάλυσις ἐν Ἀθήναις τῆς δημοκρατίας, καὶ
κατάστικσις τριάκοντα ἀνδρῶν.

β'. Παρανομία τῶν τριάκοντα ἀνδρῶν εἰς τοὺς
πολίτας.

γ'. Ὡς Διονύσιος ὁ τυραννος ἀκρόπολιν κατα-
σκευάσας, διεμέρισε τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν τοῖς
πλήθεσιν.

δ'. Ὡς Διονύσιος παραλυομένην τὴν τυραννίδα
παραιδύξως αὐτὴν ἀνεκτίησας.

ε'. Ὡς Λακεδαιμόνιοι διώκησαν τὰ κατὰ τὴν
Ἑλλάδα.

ς'. Ἀλκιβιάδου θάνατος, καὶ Κλεάρχου τοῦ Λα-
κωνος τυραννὶς ἐν Βυζαντίῳ, καὶ κατάλυσις.

ζ'. Ὡς Λύσανδρος ὁ Λακεδαιμόνιος ἐπιβαλόμε-
ρος καταλῦσαι τοὺς ὑφ' Ἡρακλέους, ἀπέτυχεν.

η'. Ὡς Διονύσιος Κατιάνην μὲν καὶ Νάξον ἐξην-
δραποδίησας, Λεοντίους δὲ μετώκισεν εἰς Συρα-
κούσας.

θ'. Κτίσις Ἀλαίσης ἐν τῇ Σικελίᾳ.

ι'. Λακεδαιμονίων πρὸς Ἰλεΐους πόλεμος.

ιι'. Ὡς Διονύσιος τὸ πρὸς τοῖς Ἐξαπύλοις τεῖχος κατεσκεύασεν.

ιβ'. Ὡς Κῦρος στρατεύσας ἐπὶ τὸν ἀδελφὸν ἀνῆρέθη.

ιγ'. Ὡς Λακεδαιμόνιοι τοῖς κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἕλλησιν ἐβοήθησαν.

ιδ'. Κτίσις Ἀδρανοῦ κατὰ τὴν Σικελίαν, καὶ Σωκράτους τοῦ φιλοσόφου θάνατος.

ιε'. Κατασκευὴ τοῦ περὶ τὴν Χερρόδνησον τει-
χους.

ισ'. Παρασκευὴ Διονυσίου πρὸς τὸν Καρχηδο-
νιακὸν πόλεμον, καὶ ὀπλοποιΐα, καθ' ἣν εὔρε το
καταπελτικὸν βέλος.

ις'. Ὡς Καρχηδονίοις καὶ Διονυσίῳ πόλεμος ἐνέστη.

ιη'. Ὡς Διονύσιος Μοτύην πόλιν ἐπίσημον Καρ-
χηδονίων ἐξεπολιόρκησεν.

ιθ'. Ὡς Αἰγεσταῖοι τὴν Διονυσίου παρεμβολὴν ἐνέπρησαν.

κ'. Ὡς Καρχηδόνιοι τριάκοντα μυριάσι διαβάν-
τες εἰς τὴν Σικελίαν, ἐπολέμουν πρὸς Διονύσιον.

κά. Διονυσίου ἀποχώρησις εἰς τὰς Συρακούσας.

κβ'. Καρχηδονίων στρατεία ἐπὶ τὸν πόλεμον,
καὶ ἄλωσις τῆς Μεσσήνης.

κγ'. Ναυμαχία Καρχηδονίων πρὸς Διονύσιον
μεγάλῃ, καὶ νίκη Καρχηδονίων.

κδ'. Σύλησις τῶν νεῶν τῆς τε Δήμητρος καὶ Κόρης ὑπὸ Καρχηδονίων.

κε. Κόλασις ἐκ θεῶν τῶν ἱεροσύλων, καὶ φθορὰ τῆς Καρχηδονίων δυνάμεως ὑπὸ νόσου λοιμικῆς.

κς'. Ναυμαχία Συρακουσίων πρὸς Καρχηδονίους, καὶ νίκη Συρακουσίων.

κζ'. Δημηγορία Θεοδώρου περὶ τῆς ἐλευθερίας.

κη'. Ὡς Διονύσιος τοὺς ταραχωδεστάτους χιλίους μισθοφόρους καταστρατηγῆσας, ἐποίησε κατακοπῆναι.

κθ'. Ὡς Διονύσιος τὰ φρούρια καὶ τὴν παρεμβολὴν τῶν Καρχηδονίων ἐπολιόρκησεν.

λ'. Ὡς Διονύσιος ἐκπολιορκήσας Καρχηδονίους, πολλὰς τῶν πολεμίων ναῦς ἐνέπρησεν.

λα. Καρχηδονίων ἦττα κατὰ γῆν ἄμα καὶ κατὰ θάλατταν.

λβ'. Στόλος τῶν Καρχηδονίων νυκτός, Διονυσίου συνεργήσαντος, λάθρα τῶν Συρακουσίων, ἐπὶ τετρακοσίοις ταλιάντοις.

λγ'. Τὰ συμβάντα Καρχηδονίοις δυσχερῇ διὰ τὴν εἰς τὸ θεῖον ἀσέβειαν.

λδ'. Συνοικισμὸς τῶν κατὰ τὴν Σικελίαν ἀναστάτων γεγεννημένων πόλεων.

λε. Ὡς Διονύσιος τῶν Σικελικῶν πόλεων ἃς μὲν ἐξεπολιόρκησεν, ἃς δὲ εἰς συμμυχίαν προσηγάγετο.

λς'. Ὡς πρὸς τοὺς δυνάστας Ἀγυρίν τε τὸν Ἀγυρηναῖον, καὶ Νικόδημον τὸν Κερτοριπίνον φίλιαν συνέθετο.

λξ'. Ὡς Ἀγησίλαος ὁ τῶν Σπαρτιατῶν βασιλεὺς μετὰ δυνάμεως εἰς τὴν Ἀσίαν διέβη, καὶ τὴν ὑπὸ Πέρσας τεταγμένην χώραν ἐπόρθησεν.

λη'. Ὡς Ἀγησίλαος ἐνίκησε μίχῃ τοὺς Πέρσας, ἡγουμένου Φαρναβάζου.

λθ'. Περὶ τοῦ Βοιωτικοῦ πολέμου, καὶ τῶν πραχθέντων ἐν αὐτῷ.

μ'. Ὡς Κόρων ὑπὸ Περσῶν κατασταθεὶς στρατηγός, τὰ τεῖχη τῶν Ἀθηναίων ἀνφοδοῦμησεν.

μά'. Ὡς περὶ Κόρινθον Λακεδαιμόνιοι Βοιωτοὺς ἐνίκησαν, καὶ ὁ πόλεμος οὗτος ἐκλήθη Κορινθιακός.

μβ'. Ὡς Διονύσιος μετὰ πολλῶν κινδύνων περὶ Τυρομένιον, ἐξέπεσεν.

μγ'. Ὡς Καρχηδόνιοι περὶ πόλιν Βιάκαιναν ἡττήθησαν ὑπὸ Διονυσίου.

μδ'. Στρατεία Καρχηδονίων εἰς Σικελίαν, καὶ κατάλυσις τοῦ πολέμου.

μέ'. Ὡς Θίβρος ὁ Λακεδαιμόνιος ὢν στρατηγός ὑπὸ Περσῶν ἡττηθεὶς ἀνηρέθη.

μς'. Ὡς Διονύσιος Ῥήγιον ἐπολιόρκησεν.

μζ'. Ὡς οἱ κατὰ τὴν Ἰταλίαν Ἕλληνες εἰς μίαν πολιτείαν συστήντες, ἀντετάξαντο πρὸς Διονύσιον.

μη'. Ὡς Διονύσιος νικήσας τῇ μάχῃ, καὶ μυρίους αἰχμαλώτους λαβὼν, ἀπέλυσεν ἄνευ λύτρων, καὶ ταῖς πόλεσιν αὐτονομεῖσθαι συνεχώρησε.

μθ'. Κανλωνίας καὶ Ἰππωνίου ἄλωσις καὶ κατασκαφή, καὶ μετοίκησις εἰς Συρακούσας.

ν'. Ὡς οἱ Ἕλληνες πρὸς Ἀρταξέρξην εἰρήνην ἐποίησαντο τὴν ἐπὶ Ἀνταλκίδου.

να'. Πηγίου ἄλωσις, καὶ τὰ περὶ τὴν πόλιν αὐτοχρήματα.

νβ'. Ἀλωσις Ῥώμης ὑπὸ Γαλατῶν, πλὴν τοῦ Καπετωλίου.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ

ΤΟΥ ΣΙΚΕΛΙΩΤΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ

ΒΙΒΛΟΣ ΤΕΣΣΑΡΕΣΚΑΙΔΕΚΑΤΗ.

Huic libro, qui res a triginta tyrannis Atheniensium usque ad pacem a Lacedaemoniis cum Persis initam Romamque a Gallis captam (Ol. XCIV, 1. — XCVIII, 2.) complectitur, Diodorus, oblitus propositi (XIII, 1.), ita praefatur, ut exprompta ex ipso libri argumento admonitione, vitae dignitatem et famam virtute esse tutandam doceat, quum omnibus, tum his maxime, qui magno honore praediti, in excelso aetatem agant.

Πάντας μὲν ἴσως εἰκός ἐστι προσάντως ἀκούειν τὰς καὶ ἑαυτῶν βλασφημίας. Καὶ γὰρ οἱ κατὰ πᾶν ἐκδηλον ἔχοντες τὴν ἑαυτῶν κακίαν, ὥστε μὴδ' ἐξεργεῖσθαι, ὅμως ψόγου τυγχάνοντες, διαγανακτοῦσι, καὶ λόγους εἰσφέρειν πειρῶνται πρὸς τὴν κατηγορίαν. Διόπερ εὐλαβητέον ἐκ παντὸς τρόπου τὸ πράττειν τι φαῦλον πᾶσι, μάλιστα μέντοι τοῖς ἡγεμονίας ὀρεγομένοις, ἢ τινος ἐπισήμου τύχης μεταλαβοῦσιν. Ὁ γὰρ τούτων βίος, περίοπτος ὢν διὰ τὴν ἐπιφάνειαν ἐν πᾶσιν, ἀδυνατεῖ κρύπτειν τὴν ἰδίαν ἄνοιαν· ὥστε

μηδεὶς ἐλπίζετω τῶν τυχόντων ὑπεροχῆς τινός, ἂν ἑξαμαρτάνῃ μεγάλη, λήσασθαι διὰ τέλους ἀνεπιτίμητος. Καὶ γὰρ ἂν ἐν τῷ καθ' ἑαυτὸν βίῳ διαφύγῃ τὸν ἀπὸ τῆς ἐπιτιμήσεως λόγον, ὕστερον ἤξειν ἐπ' αὐτὸν προσδεχέσθω τὴν ἀλήθειαν, μετὰ παρῴρησίαις κηρύττουσαν τὰ πάλαι σιωπώμενα. Χυλεπὸν οὖν τοῖς φαύλοις, τοῦ παντὸς βίου καθάπερ ἀθάνατον εἰκόνα μετὰ τὴν ἰδίαν τελευτὴν ἀπολιπεῖν τοῖς μεταγενεστέροις. Καὶ γὰρ εἰ μηδὲν ἐστὶ πρὸς ἡμᾶς τὰ μετὰ τὸν θάνατον, (καθάπερ ἔνιοι τῶν φιλοσόφων θουλλοῦσιν,) ὅμως ὅγε προγεγεννημένος βίος γίνεται πολὺ χείρων, τὸν ἅπαντα βίον ἐπὶ κακῷ μνημονευόμενος. Ἐμφανῇ δὲ τούτων παραδείγματα λαμβάνειν ἔστι τοῖς ἀναγνοῦσι τὰ κατὰ μέρος τῆςδε τῆς βίβλου.

(C. 2.) Id postquam triginta tyrannorum, qui Athenis regnabant, Laedaemoniorum item et Dionysii exemplis, hoc in libro obviis, breviter illustravit; exponit libri huius et connexionem cum superioribus, et materiem, quae in illa octodecim annorum histuria versatur.

2. Παρὰ μὲν γὰρ Ἀθηναίοις τριάκοντα τύραννοι γενόμενοι, διὰ τὴν ἰδίαν πλεονεξίαν τὴν τε πατρίδα μεγάλαις ἀτυχήμασι περιέβαλον, καὶ αὐτοὶ ταχὺ τὴν δύναμιν ἀποβαλόντες, ἀθάνατον ἑαυτοῖς ὄνειδος καταλελοίπασιν. Λακεδαιμόνιοι δὲ περιποιησάμενοι τὴν τῆς Ἑλλάδος ἀρχὴν ἀναμφισβήτητον, τότε ταύτης ἐστερήθησαν, ὅτε πρῶξεις ἀδίκους κατὰ τῶν συμμάχων ἐπιτελεῖν ἐπεχείρησαν. Αἱ γὰρ τῶν ἡγεμόνων ὑπεροχαὶ τηροῦνται μὲν εὐνοίᾳ καὶ δικαιοσύνῃ, καταλύονται δὲ ἀδικήμασι καὶ μίσει τῶν ὑποταγμένων. Παραπλησίως δὲ καὶ Διονύσιος ὁ τῶν

Συρακουσίων τύραννος, καίπερ εὐτυχέστατος τῶν
 δυναστῶν γεγονώς, ζῶν μὲν οὐ διελίπεν ἐπιβουλευό-
 μενος, καὶ διὰ τὸν φόβον ἡνυγκάζετο φέρειν ἐπὶ τὸν
 χιτῶνα σιδηροῦν θώρακι· τελευτήσας δὲ μέγιστον
 εἰς βλασφημίας παριόδειγμα καταλέλοιπε τὸν ἑαυτοῦ
 βίον εἰς ἄπαντα τὸν αἰῶνα. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων
 ἐν τοῖς οἰκείοις χρόνοις ἕκαστον ἀναγνώφομεν σα-
 φέστερον· τῦν δ' ἐπὶ τῇ συνεχῇ τοῖς προῖστορημέ-
 νοις τρεψόμεθα, τοὺς χρόνους μόνον διορίζοντες.
 Ἐν μὲν γὰρ ταῖς πρὸ ταύτης βίβλοις ἀνεγρήψαμεν
 τὰς ἀπὸ Τροίας ὑλώσεως πράξεις ὡς ἐπὶ τὴν κατὰ-
 λυσιν τοῦ τε Πηλοποννησιακοῦ πολέμου καὶ τῆς
 Ἀθηναίων ἡγεμονίας, διελθόντες ἔτη ἐπτακόσια ἑβ-
 δομήκοντα καὶ ἑννέα· ἐν ταύτῃ δὲ τὰς συνεχεῖς πρά-
 ξεις προσεμπληροῦντες, ἀρξόμεθα ἀπὸ τῶν κατα-
 στυθέντων Ἀθήνησι τριακοντα τετράκκων, καταλή-
 ξομεν δὲ ἐπὶ τὴν Ἰώμης ἄλωσιν ὑπὸ Γαλατῶν, περὶ-
 λαβόντες ἔτη δεκαοκτώ.

(C. 3.) Olymp. XCIV, 1. a. C. 402. Cessante Athenis ordinaria
 reip. administratione, Romae creatis Trib. mil. c. p. C. Furio, C.
 Scavilio, C. Valerio et Num. Fabio, quum Athenienses pacem a
 Lacedaemoniis ea lege impetrassent, ut moenibus destructis, more
 patrio remp. administrarent; de constituenda reip. forma dissidia
 exstiterunt. Difertur res ad Lysandrum: qui capta tum Samos, re-
 lietoque ibi Thoraee praefecto, ad Piraeenum transiit, summamque
 reip., Theramene et aliis democraticae incassum patrocinantibus,
 triginta votis cum summo imperio permittit.

3. Ἀναρχίας γὰρ οὕσης Ἀθήνησι, διὰ τὴν κατὰ-
 λυσιν τῆς ἡγεμονίας, ἔτος μὲν ἦν ὀγδοηκυστὸν πρὸς
 τοῖς ἐπτακόσιαις μετὰ τὴν Τροίαν ἄλωσιν· ἐν δὲ τῇ
 Ἰώμῃ χιλιάρχοι διεδέξαντο τὴν ὑπὸ τὸν ἀρχὴν τέτ-
 ταρες, Γαῖος Φοῖβιος, καὶ Γαῖος Σερουῆλιος, καὶ

Γαῖος Οὐαλέριος, καὶ Νουμέριος Φάβιος· ἤχθη δ' Ὀλυμπιάς κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν τετάρτη πρὸ ταῖς ἐννεήκοντα, καθ' ἣν ἐνίκα στάδιον Κορκίνιος Λαρισσαῖος. Κατὰ δὲ τούτους τοὺς χρόνους Ἀθηναῖοι μὲν καταπεπονημένοι ἐποίησαντο συνθήκας πρὸς Λακεδαιμονίους, καθ' ἃς ἔδει τὰ τεῖχη τῆς πόλεως καθελεῖν, καὶ τῇ πατρίῳ πολιτείᾳ χρῆσθαι. Καὶ τὰ μὲν τεῖχη περιεῖλον, περὶ δὲ τῆς πολιτείας πρὸς ἀλλήλους διεφέροντο. Οἱ γάρ τῆς ὀλιγαρχίας ὀρεγόμενοι τὴν παλαιὰν κατάστασιν ἔφασαν διανεμῆσθαι, καθ' ἣν παντελῶς ὀλίγοι τῶν ὅλων προεστῆκεισαν· οἱ δὲ πλείστοι, δημοκρατίας ὄντες ἐπιθυμηταί, τὴν τῶν πατέρων πολιτείαν προεφέροντο, καὶ ταύτην ἀπέφηναν ὁμολογουμένως οὖσαν δημοκρατίαν. Ἀντιλογίης δὲ γενομένης περὶ τούτων ἐπί τινας ἡμέρας, οἱ τῆς ὀλιγαρχίας κίρνούμενοι πρὸς Λύσανδρον διεπρεβεύσαντο τὸν Σπυρτιάτην, (οὗτος γὰρ καταλυθέντος τοῦ πολέμου, κατὰ τὰς πόλεις ἀπέσταλτο διοικῆσαι, καὶ ὀλιγαρχίας ἐν ταῖς πλείσταις καθίστα,) ἐλπίζοντες, αὐτόν, ὅπερ ἦν εἰκός, συνεπιλήψεσθαι τῆς ἐπιβολῆς αὐτοῖς. Λιέπλευσαν οὖν εἰς Σάμον· ἐκεῖ γὰρ ἐτύγχανε διατρίβων ὁ Λύσανδρος, καὶ προσφάτως συνειληφώς τὴν πόλιν. Παρακαλοῦντων δὲ αὐτὸν πρὸς τὸ συνεργῆσαι, συνέπεινε· καὶ τῆς μὲν Σάμου Θώρηκα τὸν Σπυρτιάτην ἡρμοστήν κατέστησεν, αὐτὸς δὲ μετὰ νεῶν ἑκατὸν κατέπλευσεν εἰς τὸν Πειραιᾶ· συναγαγὼν δ' ἐκκλησίαν, συνεβούλευσε τοῖς Ἀθηναίοις ἐλῆσθαι τριήκοντα ἄνδρας τοὺς ἀφηγησομένους τῆς πολιτείας,

καὶ πάντα διοικήσουσας τὰ κατὰ τὴν πόλιν. Ἀντι-
 πόντος δὲ τοῦ Θηραμένου καὶ τὰς συνθήκας ἀναγι-
 γώσκοντος, ὅτι τῇ πατρίῳ συνεφώνησε χρήσασθαι
 πολιτείᾳ, καὶ δεινὸν εἶναι λέγοντος εἰ παρὰ τοὺς ὄρ-
 κους ἀφαιρεθήσονται τὴν ἐλευθερίαν, ὁ Λύσανδρος
 ἔφη λελῦσθαι τὰς συνθήκας ὑπὸ Ἀθηναίων, ὕστερον
 γὰρ τῶν συγκειμένων ἡμερῶν καθηροῦναι τὰ τείχη·
 ἀντετίνατο δὲ καὶ τῷ Θηραμένει τὰς μεγίστας ἀπει-
 λὰς, ἀποκτενεῖν φήσας, εἰ μὴ παύσεται Λακεδαιμό-
 νιοις ἐναντιούμενος. Διόπερ ὅ,τε Θηραμένης καὶ ὁ
 δῆμος καταπλαγείς ἠγαγκιζέτο χειροτονίᾳ καταλῦ-
 σαι τὴν δημοκρατίαν. Ἠιρέθησαν οὖν τριάκοντα
 ἄνδρες οἱ διοικήσουσες τὰ κοινὰ τῆς πόλεως, ἁρμό-
 ζοντες μὲν τῷ λόγῳ, τύραννοι δὲ τοῖς πράγμασιν.

(C. 4.) Quorum in numerum providus populus etiam Therame-
 nem legit, spectatae iustitiae virum. Sed illi, posthabito legum fe-
 rendarum officio, mox magistratus committunt impotentiae ipsorum
 administris; Lacedaemoniorum advocant praesidium; horum prae-
 sectum munusculum corrumpunt, quo impunitus saevam tyrannidem
 exerceant. Proinde Theramenem, tantae adversantem crudelitati,
 criminibus onerant, eumque tutum sua ipsius innocentia, defensum
 tectis deorum, (C. 5.) defensum Socratis amicorumque auctoritate,
 et ipsa multitudinis collacrymatione, per medium forum ad necem
 deducunt. Tum vero et alios opibus et auctoritate insignes cives,
 in his Niceratum et Autolycum, atrocissime trucidant. Qua fa-
 ctum est, ut dimidia plus parte Athenienses solum viderent.

4. Ὁ δὲ δῆμος θεωρῶν τὴν Θηραμένους ἐπιεί-
 κειαν, καὶ νομίζων τῇ τούτου καλοκίκαθίᾳ τὴν
 πλεονεξίαν τῶν προεσθηκότων ἐπὶ ποσὸν ἀνασταλή-
 σεσθαι, καὶ τοῦτον ἐν τοῖς τριάκοντα ἄρχουσιν ἐχει-
 ροτόνησεν. Ἔδει δὲ τοὺς ἡρημένους βουλὴν τε καὶ
 τὰς ἄλλας ἀρχὰς καταστήσαι, καὶ νόμους συγγρά-
 φαι, καθ' οὓς ἡμελλον πολιτεύεσθαι. Τὰ μὲν οὖν
 περὶ τῆς νομοθεσίας ἀνέββαλοντο, προσφάσεις εὐλό-

γους αὐεὶ ποριζόμενοι· βουλὴν δὲ καὶ τὰς ἄλλας ἀρ-
 χὶς ἐκ τῶν ἰδίων φίλων κατέστησαν· ὥστε τούτους
 καλεῖσθαι μὲν ἄρχοντας, εἶναι δ' ὑπηρέτας τῶν τριά-
 κοντα. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον παραδιδόντες κρίσει
 τοὺς πονηροτάτους τῶν ἐν τῇ πόλει, κατεδίκάζον
 θανάτῳ· καὶ μέχρι τούτου τοῖς ἐπιεικεστάτοις τῶν
 πολιτῶν εὐηρέσκει τὰ γινόμενα. Μετὰ δὲ ταῦτα βου-
 λόμενοι βικιότερα καὶ παρίνομα πράττειν, ῥήτησαντο
 περὶ Λακεδαιμονίων φρουρὰν, λέγοντες ὅτι τὴν πο-
 λιτείαν καταστήσουσιν ἐκείνοις συμφέρουσαν. Ἰπ-
 δεισαν γὰρ ὅτι φόρους ἐπιτελεῖν οὐκ ἂν δύναιντο
 χωρὶς ξενικῶν ὀπλων· πάντας γὰρ ἀνθεξέσθαι τῆς
 κοινῆς ἀσφαλείας. Λακεδαιμονίων δὲ πεμφάντων
 φρουρὰν, καὶ τὸν ταύτης ἡγησόμενον Καλλίβιον,
 τὸν μὲν φρούραρχον ἔξεθροίπνευσαν δώροις καὶ τοῖς
 ἄλλοις φιλανθρωποῖς οἱ τριάκοντα· τῶν δὲ πλουσίων
 ἐπιλέγοντες τοὺς ἐπιτηδείους, συνελάμβανον ὡς νεο-
 τερίζοντας, καὶ θανάτῳ περιβάλλοντες, τὴς οὐσίας
 ἐδήμευον. Τοῦ δὲ Θηραμένους ἐναντιουμένου τοῖς
 συνάρχουσι, καὶ μετὰ τῶν ἀντεχομένων τῆς σωτη-
 ρίας ἀπειλοῦντος ἀμύνεσθαι, συνήγαγον τὴν βουλὴν
 οἱ τριάκοντα. Κριτίου δὲ προσιτώτος αὐτῶν, καὶ
 πολλὰ κατηγορήσαντος τοῦ Θηραμένους, ὅτι προδί-
 δωσι τὴν πολιτείαν ταύτην, ἧς αὐτὸς ἐκουσίως κοι-
 τωρεῖ· παραλαβὼν τὸν λόγον ὁ Θηραμένης, καὶ περὶ
 τῷ κατὰ μέρος ἀπολογησάμενος, ἅπασαν ἔσχε τὴν
 βουλὴν ἕνουν. Οἱ δὲ περὶ τὸν Κριτίαν φοβούμενοι
 τὸν ἄνδρα, μὴ ποτε καταλύσῃ τὴν ὀλιγαρχίαν, πε-
 ριστήσαν στρατιώτας ἔχοντας ἐσπασμένα τὰ ξίφη,

καὶ τὸν Θηραμένην συλεάμβανον. Ὁ δὲ φθάσας ἀνεπήδησε μὲν πρὸς τὴν βουλαίαν Ἑστίαν, ἔφησε δὲ πρὸς τοὺς θεοὺς καταφεύγειν, οὐ σωθήσεσθαι νομίζων, ἀλλὰ σπεύδων τοῖς ἀνελούσιν αὐτὸν περιποιήσασθαι τὴν εἰς τοὺς θεοὺς ἀσέβειαν.

5. Παρελθόντων δὲ τῶν ὑπηρετῶν καὶ ἀποσπώντων αὐτόν, ὁ μὲν Θηραμένης ἔφερε γενναίως τὴν ἀτυχίαν, ἥτε καὶ φιλοσοφίας ἐπὶ πλεῖον μετεσχηκῶς παρὰ Σωκράτει· τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ἤλειθυστο τὸν Θηραμένην, οὐ μὴν εἰσὶν ἄλμα βοηθεῖν, περιεστώτων πολλῶν μετὰ ὅπλων. Σωκράτης δὲ ὁ φιλόσοφος καὶ δύο τῶν οἰκείων προσδραμόντες ἐνεχέουσαν κωλύειν τοὺς ὑπηρέτας. Ὁ δὲ Θηραμένης ἡξίου μηδὲν τούτων πράττειν· τὴν μὲν γὰρ φιλίαν καὶ τὴν ἀνδρίαν αὐτῶν ἐπαινεῖν ἔφησεν, ἑαυτοῦ δὲ μεγίστην συμφορὰν ἔσεσθαι, εἰ τοῖς οὕτως οἰκείως διακειμένοις αἴτιος ἔσται θανάτου. Οἱ δὲ περὶ τὸν Σωκράτην, τῶν μὲν ἄλλων οὐδένα βοηθὸν ἔχοντες, τὴν δὲ τῶν ὑπερεχόντων ἀνάστασιν ὁρῶντες κῦζαντο τὴν ἡσυχίαν ἔχον. Καὶ Θηραμένην μὲν ἀπὸ τῶν βωμῶν ἀποσπάσαντες οἷς ἦν προστεταγμένον, διὰ μέσης τῆς ἀγορᾶς εἵλκυσαν ἐπὶ τὸν θάνατον. Οἱ δὲ πολλοὶ τὰ τῆς φρουρᾶς ὅπλα καταπεπληγμένοι, συνήλθον τῷ δυστυχούντι, καὶ τὴν τε ἐκείνου συμφορὰν ἅμα καὶ τὴν περὶ σφῆς δουλείαν ἐδάκρυον· τῶν γὰρ ταπεινῶν ἕκαστοι τὴν Θηραμένους ἀρετὴν θεωροῦντες οὕτω προπηλακίζομένην, τὴν περὶ αὐτοὺς ἀσθένειαν οὐδενὶ λόγῳ παραναλωθήσεσθαι διεμήφεισαν. Μετὰ δὲ τὸν τούτου θάνατον οἱ τριῶν

κοντα τοὺς πλουσίους ἐπιλεγόμενοι, τοῦτοις ψευδεῖ
αἰτίας ἐπεθρόβιπτον, καὶ φονεύοντες, τὰς οὐσίας δι-
ήρπαζον. Ἀγεῖλον δὲ καὶ Νικήριτον τὸν Νικίου τοῦ
στρατηγῆσαντος ἐπὶ Συρακουσίους υἱόν, ἄνδρα πρὸς
ἅπαντας ἐπιεικῇ καὶ φιλιάνθρωπον, πλούτη δὲ καὶ
δόξη σχεδὸν πρῶτον πάντων Ἀθηναίων. Διὸ καὶ
συνέβη πᾶσαν οἰκίαν συναλγῆσαι τῇ τᾶνδρὸς τελευ-
τῇ, τῆς διὰ τὴν ἐπιείκειαν μνήμης προαγοῦσης εἰς
δάκρυα. Οὐ μὲν ἔλληγόν γε τῆς παρανομίας οἱ τύ-
ραννοι, πολὺ δὲ μᾶλλον ἐπίτασιν λαμβανούσης τῆς
ὑπονομίας, τῶν μὲν ξένων τοὺς πλουσιωτάτους ἐξή-
κοντα κατέσφαξαν, ὅπως ἂν τῶν χρημάτων κυριεύ-
σωσι· τῶν δὲ πολιτῶν καθ' ἡμέραν ἀγαιρουμένων,
οἱ τοῖς βίοις εὐποροῦμενοι σχεδὸν ἅπαντες ἔφυγον
ἐκ τῆς πόλεως. Ἀγεῖλον δὲ καὶ Αὐτόλυκον, ἄνδρα
παρόρησιαστήν· καὶ καθόλου τοὺς χειριστάτους ἐπέ-
λεγον. Ἐπὶ τοσοῦτον δὲ κατέφθειραν τὴν πόλιν,
ὥστε φυγεῖν Ἀθηναίους πλείω τῶν ἡμίσεων.

(C. 6.) Lacedaemonii autem, qui afflictam Atticam civitatem et exhaustam cupiebant, adinvare tyrannorum iniurias, et ipsos exsules nefario edicto insectari. Hos Argivi et Thebani humanissime tutantur.

6. Λακεδαιμόνιοι δὲ τὴν πόλιν τῶν Ἀθηναίων
ἔρημον θεωροῦντες, οὐδέποτε ἰσχύσαι βουλόμενοι
τοὺς Ἀθηναίους, ἔχαιρον, καὶ φανεράν αὐτῶν ἐποί-
ουν τὴν διάθεσιν· ἐψηφίσαντο γὰρ τοὺς Ἀθηναίων
φυγάδας ἐξ ἀπίσης τῆς Ἑλλάδος ἀγωγίμους τοῖς
τριακοντα εἶναι, τὸν δὲ κωλύσαντα, πέντε τεκλάντοις
ἐνοχον εἶναι. Δεινοῦ δ' ὄντος τοῦ ψηφίσματος, αἱ
μὲν ἄλλαι πόλεις, καταπεπληγμέναι τὸ βῆρος τῶν

Σπαρτιατῶν, ὑπήκουον· Ἀργεῖοι δὲ πρῶτοι, μισοῦν-
τες μὲν τὴν Λακεδαιμονίων ὁμότητα, κατελεοῦντες
δὲ τὰς τύχας τῶν ἀκληροῦντων, ὑπεδέχοντο φιλαν-
θρωπῶς τοὺς φυγάδας· καὶ Θηβαῖοι δὲ ἐψηφίσαντο
ὑπάρχειν πρόστιμον τῷ θρασυμένῳ μὲν ἀγόμενον
φυγάδα, μὴ βοηθήσαντι δὲ κατὰ τὸ δυνατόν. Τὰ
μὲν οὖν περὶ Ἀθηναίους ἐν τούτοις ἦν.

(C. 7.) In Sicilia Dionysius, munita post bellum Punicum ur-
be, ac dominatu multis modis, etiam largitionibus, firmato, Syra-
cusanos iubet arma contra Siculos capere, qui ab ipso defecerant.
At illi, inique a se equites in amolendi tyranni conatu desertos ta-
ti, exacerbati praeterea quodam Dionysii legato, Doricum prae-
fectum occidere, concitatisque civibus et equitatu ex Artua [v. L.
XIII. c. 113.] accessito, in ipsum tyrannum bellum movere.

7. Κατὰ δὲ τὴν Σικελίαν, Διονύσιος ὁ τῶν Σι-
κελῶν τύραννος, ἐπειδὴ πρὸς Καρχηδονίους εἰρήτην
ἐποιήσατο, περὶ τὴν ἀσφάλειαν τῆς τυραννίδος διε-
νοεῖτο μᾶλλον γίνεσθαι· ὑπελάμβανε γὰρ τοὺς Συ-
ρακουσίους, ἀπολελυμένους τοῦ πολέμου, σχολὴν
ἔχειν εἰς τὸ τὴν ἑλευθερίαν ἀνικτήσασθαι. Θεωρῶν
δὲ τῆς πόλεως τὴν Νῆσον ὀχυρωτάτην οὔσαν, καὶ
δυναμένην ῥαδίως φυλάττεσθαι, ταύτην μὲν διωκο-
δόμησεν ἀπὸ τῆς ἄλλης πόλεως τείχει πολυτελεῖ· καὶ
πύργους ὑψηλοὺς καὶ πυκνοὺς ἐνωκοδόμησε, καὶ
πρὸ αὐτῆς χρηματιστήρια, καὶ στοῖς δυναμένας
ὄχλων ἐπιδέχεσθαι πλῆθος. Ὠικοδόμησε δ' ἐν αὐτῇ
πολυτελεῶς ὀχυρωμένην ἀκρόπολιν, πρὸς τῆς αἰφρι-
δίους καταφυγῆς· καὶ συμπεριέλαβε τῷ ταύτης τεί-
χει τὰ πρὸς τῷ μικρῷ λιμένι, τῷ Λακκίῳ καλουμένῳ,
νεώρια. Ταῦτα δ' ἐξήκοντα τριήρεις χωροῦντα, πύ-
λην εἶχε κλειομένην, δι' ἧς κατὰ μίαν τῶν νεῶν εἰς·

πλεῖν συνέβαινε. Τῆς δὲ χώρας τὴν μὲν ἀρίστην ἐξε-
 λόμενος ἐδωρήσατο τοῖς τε φίλοις καὶ τοῖς ἐφ' ἡγε-
 μονίας τεταγμένοις, τὴν δ' ἄλλην ἐμέρισεν ἐπίσης
 ξένῳ τε καὶ πολίτῃ, συμπεριλαμβὼν τῷ τῶν πολιτῶν
 ὀνόματι τοὺς ἡλευθερωμένους δούλους, οὓς ἐκάλει
 νεοπολίτας. Διέδωκε δὲ καὶ τὴς οἰκίας τοῖς ὄχλοις,
 πλὴν τῶν ἐν ἡ Ἀθήσῃ· ταύτας δὲ τοῖς φίλοις καὶ
 τοῖς μισθοφόροις ἐδωρήσατο. Ἐπεὶ δὲ τὰ κατὰ τὴν
 τυραννίδα καλῶς ἐδόκει διωκηκέναι, τὴν δύναμιν
 ἐξήνεγκεν ἐπὶ τοὺς Σικελούς, πάντας μὲν σπεύδων
 τοὺς αὐτιονόμους ὑφ' ἑαυτὸν ποιήσασθαι, μάλιστα
 δὲ τοὺτους, διὰ τὸ συμμαχεῖσθαι πρότερον Καρχηδο-
 νίοις. Οὗτος μὲν οὖν ἐπὶ τὴν τῶν Ἑρβησινῶν πόλιν
 στρατεύσας, τὰ πρὸς τὴν πολιορκίαν παρεσκευάζετο.
 Οἱ δὲ συστρατευόμενοι Συρακούσιοι, κύριοι τῶν
 ὀπλων ὄντες, συστιάσεις ἐποιοῦντο, καὶ κατηγόρουν
 ἀλλήλων, ὅτι τοῖς ἱππεῦσιν οὐ συνεπελάβοντο τῆς
 καταλύσεως τοῦ τυράννου. Ὁ δὲ καθεστιαμένος ὑπὸ
 τοῦ Διονυσίου τῶν στρατιωτῶν ἡγεμῶν, τὸ μὲν πρῶ-
 τον ἠπείλησέ τινα τῶν παρόρησιαζομένων· ἀντιπόν-
 τος δ' ἐκείνου θρασείας, ἐπὶ ἦλθεν ὡς πατάξων· ἐφ'
 ᾧ παροξυνθέντες οἱ στρατιῶται, τὸν μὲν ἑπαρχὸν
 ὄνομα Δωρικὸν ἀπέκτειναν, τοὺς δὲ πολίτας βοῶντες
 ἐπὶ τὴν ἐλευθερίαν, μετεπέμποντο τοὺς ἐκ τῆς Αἴ-
 τνης ἱππεῖς. Οὗτοι γὰρ ἐν ἀρχῇ τῆς τυραννίδος ἐκ-
 τεπιτωκότες, ᾤκουν τοῦτο τὸ φρούριον.

(C. 8.) Qui hac suorum defectione consternatus, intermissa obsidione, quum Syracusas redisset; ibi inclusus, de imperio tuendo ipsaque vita trepidavit. Excitaverant enim rebelles etiam Rheginos et Messenios, qui mari ad vindicandam ipsis libertatem adessent; magnaque pecunia in caput tyranni denuntiata, Insulam assidua oppugnatione premebant. Dionysius, cui abdicationem imperii amici dissuaserant, impetrata ab obsessoriis exeundi venia, clam auxilia Campanorum sollicitat; (C. 9.) et remissa iam hostium contentione, Campanorum adventu et libertatem et tyrannidem recuperat. Profligantur rebelles, inter semet ipsi discordes; quorum pars cum tyranno, magna iam lenitate et moderatione uso, in gratiam redit, pars Aetnae subsistit, novum acute minitans bellum. Campani dum multis cum muneribus revertuntur, per fraudem occupant Entellam.

8. Διονύσιος δὲ καταπλαγεῖς τὴν ἀπόστασιν τῶν Συρακουσίων, τὴν μὲν πολιορκίαν ἔλυσε, τὴν δ' εἰς τὰς Συρακούσας ἠπείγετο, σπεύδων καταλαβέσθαι τὴν πόλιν. Οὗ φυγόντος, οἱ τὴν ἀπόστασιν ποιησάμενοι, στρατηγούς εἵλοντο τοὺς ἀποκτείναντας τὸν ἑπαρχον· καὶ παραλαβόντες τοὺς ἐξ Αἴτνης ἵππεις, ἐν ταῖς καλουμέναις Ἐπιπολαῖς ἀντιστρατιοπέδευσαν τῷ τυράννῳ, καὶ διέκλεισαν αὐτὸν τῆς ἐπὶ τὴν χώραν ἐξόδου. Εὐθὺς δὲ πρὸς τε Μεσσηνίους καὶ Ῥηγίνοὺς πρέσβεις ἀπέστειλαν, δεόμενοι κατὰ θάλατταν συναντιλαβέσθαι τῆς ἐλευθερίας. Γνώθεισαν γὰρ αἱ πόλεις αὗται κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν τριῆρεις πληροῦν οὐκ ἐλάττους ὀγδοήκοντα· ὥς τότε τοῖς Συρακουσίοις αἱ πόλεις ἀπέστειλαν, σπεύδουσαι συνεπιλαβέσθαι τῆς ἐλευθερίας. Ἐπεκήρυξαν δὲ καὶ χρημάτων πλῆθος τοῖς ἀνελούσι τὸν τύραννον· καὶ τοῖς μεταβαλλομένοις τῶν ξένων ἐπηγγείλαντο μεταδώσειν τῆς πολιτείας. Κατεσκεύασαν δὲ καὶ μηχανήματα, δι' ὧν τὰ τεῖχη σαλεύοντες ἐξέλωσι, καὶ προσέβαλλον καθ' ἡμέραν τῇ Νήσῳ, καὶ τοὺς μεταβαλλομένους τῶν ξένων φιланθρώπως ἀπεδέ-

χοντο. Διονύσιος δέ, τῆς εἰς τὴν χώραν ἐξόδου δια-
 κεκλεισμένος, καὶ ὑπὸ τῶν μισθοφόρων ἐγκαταλει-
 πόμενος, συνήγαγε τοὺς φίλους, βουλευσόμενος περὶ
 τῶν ἐνεστώτων· οὕτω γὰρ τελέως ἀπὴλπιστο τὰ τῆς
 δυναστείας, ὥστε οὐ ζητεῖν αὐτὸν ὥστε καταπολεμῆ-
 σαι τοὺς Συρακούσιους, ἀλλὰ ποῖον ὑπομείνας θά-
 νατον, μὴ παντελῶς ἄδοξον ποιήσῃ τὴν κατάλυσιν
 τῆς ἀρχῆς. Ἐλωρὶς μὲν οὖν, εἰς τῶν φίλων, ὡς δ'
 ἔνιοί φασιν, ὁ ποιητὸς πατήρ, εἶπεν αὐτῷ, διότι
 καλὸν ἐντάφιόν ἐστιν ἢ τυραννίς· Πολύξενος δὲ ὁ
 κηδεστὴς ἀπεφῆναιτο, δεῖν λαβόντα τὸν ὀξὺτατον
 ἵππον εἰς τὴν τῶν Κυρρηδονίων ἐπικράτειαν ἀφιπ-
 πεῦσαι πρὸς τοὺς Καμπανούς· (τούτους γὰρ Ἰμίλ-
 κων ἀπολελοῖπει φυλακῆς ἕνεκα τῶν κατὰ τὴν Σικε-
 λίαν τύπων·) Φίλιστος δ' ὁ μετὰ ταῦτα τῆς ἱστο-
 ρίας συνταξιόμενος, ἀντειπὼν τῷ Πολυξένῳ, προσή-
 κειν, ἔφη, Διονυσίῳ, οὐκ ἐφ' ἵππου θέοντος ἐκπῆ-
 δαν ἐκ τῆς τυραννίδος, ἀλλὰ τοῦ σκέλους ἐλκόμενον
 προσπίπτειν. Ὡς προσσχὼν ὁ Διονύσιος, ἔκρινε πᾶν
 ὑπομῆναι πρότερον ἢ τὴν δυναστείαν ἐκλιπεῖν ἐκου-
 σίως. Διόπερ ἀποστείλεις πρέσβεις πρὸς τοὺς ἀφε-
 στηκότας, τούτους μὲν παρεκάλει δοῦναι τὴν ἐξου-
 σίαν αὐτῷ μετὰ τῶν ἰδίων ἀπελθεῖν ἐκ τῆς πόλεως·
 πρὸς δὲ τοὺς Καμπανούς λάθρα διαπεμψάμενος, ὡ-
 μολόγησεν αὐτοῖς δώσειν χρήματα ὅσα ἂν αἰτήσωσιν
 εἰς τὴν πολιορκίαν.

9. Τούτων δὲ πρᾶχθέντων, οἱ μὲν Συρακούσιοι
 τὴν ἐξουσίαν δόντες τῷ τυράννῳ μετὰ πέντε νεῶν
 ἀποπλεῖν, ῥαθυμότεροι καθειστήκεισαν· καὶ τοὺς

μὲν ἱππεῖς ἀπέλυσαν πρὸς τὴν πολιορκίαν οὐδὲν
 χρησίμους ὄντας· τῶν δὲ πεζῶν οἱ πλείστοι κατὰ τὴν
 χώραν ἐξήεσαν, ὥς ἤδη καταλελυμένης τῆς τυραννί-
 δος. Οἱ δὲ Καμπανοί, ταῖς ἐπαγγελίαις μετεωρι-
 σθέντες, τὸ μὲν πρῶτον ἐπ' Ἀγύριον παρεγενήθη-
 σαν· ἐκεῖ δὲ τὴν ἀποσκευὴν Ἀγύρει παραθέμενοι τῷ
 δυναστεύοντι τῆς πόλεως, ἐξώρμησαν ἐπὶ Συρακού-
 σας εὖζωνοι, τὸν ἀριθμὸν ὄντες ἱππεῖς χίλιοι διακό-
 σιοι. Ταχὺ δὲ διανύσαντες τὴν ὁδόν, ἀπροςδοκῆτως
 ἐπεφάνησαν τοῖς Συρακουσαίοις, καὶ πολλοὺς αὐτῶν
 ἀνελόντες, ἐξεβιάσαντο πρὸς τὸν Διονύσιον. Κατέ-
 πλευσαν δὲ καὶ τριακόσιοι μισθοφόροι τῷ τυράννῳ
 κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν· ὥστε αὐτὸν ἀνακύνει ταῖς
 ἐλπίσιν. Οἱ δὲ Συρακούσιοι, πάλιν τῆς δυναστείας
 ἰσχυροποιουμένης, ἐστασίασαν πρὸς ἀλλήλους, τῶν
 μὲν ἀποφαινομένων μένειν καὶ πολιορκεῖν, τῶν δέ,
 λύειν τὸ στρατόπεδον, καὶ τὴν πόλιν ἐκλιπεῖν. Ἄθ' ὅτε
 συριδὼν ὁ Διονύσιος, ἐξήγαγεν ἐπ' αὐτοὺς τὴν δύνα-
 μιν, καὶ τεταραγμένοις ἐπιπεσὼν, ὅραδίως ἐτρέψατο
 περὶ τὴν Νέαν πόλιν καλουμένην. Ἀνηρέθησαν μὲν
 οὖν οὐ πολλοί· παριππεύων γὰρ ὁ Διονύσιος ἐκώ-
 λυσε φονεῦν τοὺς φεύγοντας. Οἱ δὲ Συρακούσιοι
 παραχοῆμα μὲν κατὰ τὴν χώραν ἐσκεδάσθησαν·
 μετ' ὀλίγον δὲ πρὸς τοὺς ἱππεῖς ἠθροίσθησαν ὑπὲρ
 τοὺς ἑπτακισχιλίους. Διονύσιος δὲ τοὺς πεσόντας
 τῶν Συρακουσίων θύψας, ἀπέστειλε πρέσβεις εἰς
 Αἴτην, ἀξιῶν τοὺς φυγάδας διαλύεσθαι, καὶ τὴν
 πατρίδα κατοικεῖν, διδοὺς πίστιν μὴ μνησικακήσειν
 αὐτοῖς. Τινὲς μὲν οὖν καὶ τέκνα καὶ γυναῖκας ἀπο-

λελοιπότες, ἤναγκάσθησαν πεισθῆναι τοῖς παρὰ καλουμένοις· οἱ δὲ λοιποὶ, προφερομένων τῶν πρεσβευτῶν τὴν τοῦ Διονυσίου περὶ τὴν ταφὴν τῶν πεσόντων εὐεργεσίαν, ἔφισαν αὐτὸν ἄξιον εἶναι τυχεῖν τῆς ὁμοίως χάριτος· καὶ τοῖς θεοῖς ἠῆχοντο τὴν ταχίστην αὐτὸν ἐπιδεῖν ταύτης τυγχάνοντα. Οὗτοι μὲν οὖν οὐδενὲν τρόπον βουληθέντες πιστεῦσαι τῷ τυράννῳ, κατέμειναν ἐν Αἴτῃ, καιρὸν ἐπιτηροῦντες κατ' αὐτοῦ· Διονύσιος δὲ τοῖς μὲν κατελθοῦσι φυχῶσι φιλικῶς ἐχρήσατο, βουλόμενος καὶ τοὺς ἄλλους προτρέψασθαι κατελθεῖν εἰς τὴν πατρίδα· τοὺς δὲ Καμπανοὺς ταῖς καθηκούσαις δωρεαῖς τιμήσας ἐξαπέστειλεν ἐκ τῆς πόλεως, ὑφορόμενος αὐτῶν τὴν ἀξέβαιότητα. Οἱ πορευθέντες εἰς Ἐντελλίαν, καὶ πείσαντες τοὺς ἐν τῇ πόλει λαβεῖν ἑαυτοὺς συτοίκους, νυκτὸς ἐπιθέμενοι, τοὺς μὲν ἡβδοντίας ἀπέσφαξαν, τὰς δὲ γυναῖκας τῶν παρὰ σπονδηθέντων γήμαιτες, κατέσχον τὴν πόλιν.

(C. 10.) Postea Lacedaemonii, terra marique imperium adepti, quemadmodum in Graecia, constitutis ubique per Lysandrum ἀρμοσταῖς, singularum civitatum statum et magistratus suo ex arbitrio ordinaverant, ac tributa imposuerant, democratiae maxime infensi: ita in Sicilia quoque, misso Aristo, qui vindicias secundum libertatem simularet, clam Dionysium in principatu confirmavit. Necatur Nicoteles, Syracusanorum dux; civibus arma adimuntur; arx muro augetur, naresque ac peregrini milites ad stabiliendam tyrannidem comparantur.

10. Κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα, Λακεδαιμόνιοι καταλευκότες τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, ὁμολογουμένην ἔσχον τὴν ἡγεμονίαν καὶ τὴν κατὰ γῆν καὶ τὴν κατὰ θάλατταν. Καταστήσαντες δὲ ναύαρχον Λύσανδρον, τοῦτω προσέταξαν ἐπιπορεύεσθαι ταῖς

πόλεις, ἐν ἑκάστη τοὺς παρ' αὐτοῖς καλουμένους ἡμοσιῶς ἐγκυθισιάντα. Ταῖς γὰρ δημοκρατίαις προσκόπτοντες οἱ Λακεδαιμόνιοι, δι' ὀλιγαρχίας ἐβούλοντο τὰς πόλεις διοικεῖσθαι. Ἐταξαν δὲ καὶ φόρους τοῖς καταπολεμηθεῖσι, καὶ τὸν προτοῦ χρόνον οὐ χρώμενοι νομίσματι, τότε συνήθροισεν ἐκ τοῦ φόρου κατ' ἐνιαυτὸν πλείω τῶν χιλίων ταλάντων. Ἐπεὶ δὲ τὰ κατὰ τὴν Ἑλλάδα πράγματα κατὰ τὴν ἰδίαν ἄξιαν διώκησαν, ἀπέστειλαν Ἄριστον ἄνδρα τῶν ἐπιφανῶν εἰς Συρακούσας, τῷ μὲν λόγῳ προσποιούμενοι καταλύειν τὴν δυναστείαν, τῇ δ' ἄληθείᾳ σπεύδοντες αὐξῆσαι τὴν τυραννίδα· ἥλιζον γὰρ, συγκατασκευάζοντες τὴν ἀρχήν, ὑπήκοον ἔειπεν τὸν Διονύσιον διὰ τὰς εὐεργεσίας. Ὁ δ' Ἄριστος καταπλεύσας εἰς Συρακούσας, καὶ τῷ τυράννῳ λάθρα περὶ τούτων διαλεχθεὶς, τοὺς τε Συρακουσίους ἀνασειῶν, καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἀποκαταστήσειν ἐπαγγειλάμενος, Νικοτέλην μὲν τὸν Κορίνθιον ἀνείλεν, ἀφηγούμενον τῶν Συρακουσίων· τοὺς δὲ πιστεύσαντας προδοὺς, τὸν μὲν τύραννον ἰσχυρὸν κατέστησε, διὰ δὲ τῆς πράξεως ταύτης ἀσχημονεῖν ἐποίησεν αὐτὸν ἄμα καὶ τὴν πατρίδα. Διονύσιος δὲ τοὺς Συρακουσίους ἐπὶ τὸν θεισμόν ἀποστείλας, ἐπῆλθε τὰς οἰκίας· καὶ τὰ μὲν ὄπλα πάντων ἀφείλετο, μετὰ δὲ ταῦθ' ἕτερον τεῖχος ὠκοδόμησεν περὶ τὴν ἀκρόπολιν, καὶ ναῦς τε κατεσκευάζετο, συνῆγε δὲ καὶ μισθοφόρων πλῆθος, καὶ τὰ λοιπὰ παρεσκευάζετο πρὸς τὴν ἀσφάλειαν τῆς τυραννίδος, ὥς ἂν ἔργοις

ἤδη πείρασαν εἰληφώς, ὅτι πᾶν ὑπομένουσιν οἱ Συρακούσιοι χάριν τοῦ μὴ δουλεύειν.

(C. 11.) Hoc tempore Alcibiadem Pharnabazus per insidias occidit, vel gratificandi Lacedaemoniis studio, vel invidia et aemulatione ductus: dissentit enim Ephorus a caeteris. Moritur Democritus philosophus. In Italia Volsci praesidium Romanorum Vergine capiunt.

11. Τοῦτων δὲ πραττομένων, Φαρνάβαζος ὁ Λαρείου τοῦ βασιλέως σατράπης Ἀλκιβιάδην τὸν Ἀθηναῖον συλλαβὼν ἀνείλε, χαρίσασθαι βουλόμενος Λακεδαιμονίοις. Τοῦ δ' Ἐφόρου δι' ἄλλας αἰτίας ἐπιβουλευθῆναι γεγραφύτος, οὐκ ἄχρηστον εἶναι νομίζω παραθεῖναι τὴν παραδοθεῖσαν ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἐπιβουλὴν κατὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου. φησὶ γὰρ κατὰ τὴν ἐπτακαίδεκάτην βίβλον, Κύρον μὲν καὶ Λακεδαιμονίους λιύθρα παρασκευάζεσθαι ἅμα πολεμεῖν πρὸς Ἀρταξέρξην τὸν ἀδελφόν· Ἀλκιβιάδην δὲ διὰ τινων αἰσθόμενον τὴν Κύρου προαίρεσιν, ἐλθεῖν πρὸς τὸν Φαρνάβαζον, καὶ περὶ τούτων ἐξηγήσασθαι κατὰ μέρος, ἰξιῶσαι δὲ αὐτὸν δοῦναι ἀναβίσεως ὁδὸν πρὸς Ἀρταξέρξην· βούλεσθαι γὰρ ἐμφανίσαι πρῶτον τὴν ἐπιβουλὴν τῷ βασιλεῖ. Τὸν δὲ Φαρνάβαζον ἀκούσαντα τῶν λόγων, σφετερίσασθαι τὴν ἀπαγγελίαν, καὶ πέμψαι πιστοὺς ἄνδρας ὑτέρῳ τούτων τῷ βασιλεῖ δηλώσαντας. Οὐ διδόντος δὲ τοῦ Φαρναβάζου τοὺς παραπέμψοντας εἰς τὴν βασιλείαν, φησὶ τὸν μὲν Ἀλκιβιάδην δορυῆσαι πρὸς τὸν σατράπην τῆς Περσικῆς, ὥπως δι' ἐκείνου ποιήσαιο τὴν ἀνάβασιν· τὸν δὲ Φαρνάβαζον φοβηθέντα, μὴ περὶ τούτων ἀκούσῃ τὴν ἀλήθειαν ὁ βασιλεὺς, ἐπαποστεῖλαι τοὺς ἀνελούντας κατὰ τὴν

ὁδὸν τὸν Ἀλκιβιάδην. Τοὺς δὲ καταλαβόντας τῆς φρουγίας ἔν τινι κόμῃ κατεσκευασκότα, νυκτὸς περιθεῖναι ξύλων πλήθος. Ἀναφθέντος οὖν πολλοῦ πυρός, τὸν Ἀλκιβιάδην ἐπιχειρῆσαί μὲν ἁμύνεσθαι, κρατηθέντα δὲ ὑπὸ τοῦ πυρὸς καὶ τῶν εἰς αὐτὸν ἰκοντιζόντων, τελευτῆσαι. Περὶ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ Δημόκριτος ὁ φιλόσοφος ἐτελεύτησε, βιώσας ἔτη ἑννεήκοντα. Λασθένην τε τὸν Θηβαῖον, τὸν νενικηκότα ταύτην τὴν Ὀλυμπιάδα, λέγεται πρὸς ἵππον ἀθλητὴν δραμόντα νικῆσαι, τὸν δὲ δρόμον ἀπὸ τῆς Κορωνείας μέχρι τῆς Θηβυίων πόλεως γενέσθαι. Κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν, Ῥωμαίων φρουρῶντων Ἐρζόουσαν πόλιν Οὐόλσκων, ἐπελθόντες οἱ πολέμιοι τῆς τε πόλεως ἐκράτησαν, καὶ τῶν φρουρῶν τοὺς πλείστους ἀνείλον.

(C. 12.) Olymp. XCIV, 2. a. C. 401. Arch. Euclide, Tribb. mil. c. p. P. Cornelio, Num. Fabio, L. Valerio et Terentio Maximo, Byzantini, intestinis seditionibus Thracumque finitimorum bello admodum vexati, imperatorem petunt a Lacedaemoniis. Mittitur Clearchus, dira illos tyrannide opprimens. Amice primum admonitus a Lacedaemoniis, ut dominatum deponat, dein copiis illorum, duce Panthoida, petitus, Selybriam contendit: unde post adversam pugnam in Asiam fugit ad Cylum, qui eum copiis, adversus Artaxerxem eductis, praefecit.

12. Τῶν δὲ κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν πράξεις τέλος ἔχουσῶν, Ἀθήνησι μὲν ἦν ἄρχων Εὐκλείδης, ἐν Ῥώμῃ δὲ ὑπατικὴν ἄρχὴν διεδέξαντο χιλίαρχοι τέσσαρες, Πόπλιος Κορνήλιος, Νουμέριος Φάβιος, Λεύκιος Οὐαλέριος, καὶ Τερέντιος Μάξιμος. Τούτων δὲ τὴν ἄρχὴν παρεκληρόων, Βυζάντιοι πρὸς μὲν ἀλλήλους στασιάζοντες, πρὸς δὲ τοὺς παροικοῦντας Θρᾷκας πόλεμον ἔχοντες, κακῶς ἀπήλλαιτον· οἱ

δυνάμενοι δὲ λύσιν πορίσασθαι τῆς πρὸς ἀλλήλους φιλονεικίας, στρατηγὸν ῥήτησαντο παρὰ Λακεδαιμονίων. Ἐξέπεμψαν οὖν οἱ Σπικριῦται Κλέαρχον καταστήσοντα τὰ κατὰ τὴν πόλιν. Οὗτος δὲ πιστευθεὶς περὶ τῶν ὄλων, καὶ μισθοφόρους πολλοὺς ἀθροίσας, οὐκέτι προστώτης ἦν, ἀλλὰ τύραννος. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν ἐπὶ τινὶ θυσίᾳ καλέσας, ἀνείλε· μετὰ δὲ ταῦτα, ἀναρχίας οὔσης ἐν τῇ πόλει, τριάκοντα μὲν τοὺς ὀνομαζομένους Βοιωτοὺς συνήρπασε, καὶ περιθεὶς κάλων ἀπεστραγγάλισε· πάντων δὲ τῶν διαφθαρέντων τὰς οὐσίας σφετερισάμενος, ἐπελέγετο καὶ τῶν ἄλλων τοὺς εὐπόρους, ψευδεῖς δ' αἰτίας ἐπιρρίπτων, οὓς μὲν ἀπέκτεινεν, οὓς δὲ ἐφυγάδευσε· πολλῶν δὲ χρημάτων κυριεύσας, καὶ μισθοφόρων ἀθροίσας πλῆθος, τὰ κατὰ τὴν δυναστείαν ἡσφαλίσατο. Διαβοηθείσης δὲ τῆς κατὰ τὸν τύραννον ὁμότητός τε καὶ δυνάμεως, Λακεδαιμόνιοι τὸ μὲν πρῶτον ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν πρέσβεις τοὺς πείσοντας ἀποθέσθαι τὴν δυναστείαν· οὐ προσέχοντος δὲ τοῖς ἀξιουμένοις, ἔπεμψαν δύναμιν ἐπ' αὐτόν, καὶ στρατηγὸν Πανθοίδαν. Οὗ τὴν ἔφοδον αἰσθόμενος ὁ Κλέαρχος, εἰς Σηλυβρίαν μετήγαγε τὴν δύναμιν, κύριος ὢν καὶ ταύτης τῆς πόλεως· πολλὰ γὰρ εἰς τοὺς Βυζαντίους ἡμαρτηκώς, ὑπελάμβανε οὐ μόνον τοὺς Λακεδαιμονίους, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν τῇ πόλει πολεμίους ἔξιν. Διόπερ ἐκ Σηλυβρίας κρίνας ἀσφαλεστερον διαπολεμήσειν, τὰ τε χρήματα καὶ τὴν δύναμιν μετέστησεν. Ὡς δ' ἐπύθειτο τοὺς Λακεδαιμονίους ἐγγὺς ὄντας, ἀπὴν-

τησεν αὐτοῖς, καὶ περὶ τὸν καλούμενον Πόρον συνήψε μάχην τοῖς περὶ τὸν Πανθοῖδαν. Γενομένου δ' ἐπὶ πολὺν χρόνον τοῦ κινδύνου, καὶ λαμπρῶς ἁγωνισαμένων τῶν Λακεδαιμονίων, οἱ τοῦ τυράννου διεφθάρησαν. Ὁ δὲ Κλέαρχος τὸ μὲν πρῶτον μετ' ὀλίγων συγκλεισθεὶς εἰς Σηλυβρίαν, ἐπολιορκεῖτο· μετὰ δὲ ταῦτα φοβηθεὶς διέδραμνυκτός, καὶ διέπλευσεν εἰς τὴν Ἰωνίαν· ἐκεῖ δ' εἰς συνήθειαν ἐλθὼν Κῦρῳ τῷ τοῦ βασιλέως ἀδελφῷ, δυνάμεων ἀφηγήσατο. Ὁ γὰρ Κῦρος, ἄρχων ἀποδεδειγμένος τῶν ἐπὶ θυλάττης σατραπειῶν, καὶ φρονήματος πλήρης, διενοεῖτο στρατεύειν ἐπὶ τὸν ἀδελφὸν Ἀρταξέρξην. Ὁρῶν οὖν τὸν Κλέαρχον τόλμαν ἔχοντα καὶ θρύσος πρόχειρον, ἔδωκεν αὐτῷ χρήματα, καὶ προσέταξεν ὥς πλείστους ξενολογεῖν, νομίζων εὖθετον ἔξιν συναγωνιστὴν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ τολμωμέκοις.

(C. 13.) Similiter apud Lacedaemonios Lysander, confirmato terra marique principatu, Heraclidis abrogare imperium, regisque dignitatem vulgare conatur. Sed refragantur oracula, largitionibus nequicquam sollicitata. Patrefacta est fraus post mortem Lysandri; qui, dum viveret, violatae crimen religionis a se depulsi.

13. Λύσανδρος δὲ ὁ Σπαρτιάτης, ἐπειδὴ πάσας τὰς ὑπὸ Λακεδαιμονίους πόλεις διώκησε κατὰ τὴν τῶν ἐφόρων γνώμην, ἐν αἷς μὲν δεκαδυαρχίας, ἐν αἷς δὲ ὀλιγαρχίας καταστήσας, περιβλεπτός ἦν ἐν τῇ Σπάρτῃ· καταλύσας γὰρ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, τῇ πατρίδι περὶ τεθεικῶς ἦν τὴν ἡγεμονίαν ὁμολογουμένην καὶ τὴν κατὰ γῆν καὶ τὴν κατὰ θάλατταν. Διόπερ ἐπὶ τοῦτοις πεφρονηματισμένος, διενοεῖτο καταλῦσαι τὴν τῶν Ἡρακλειδῶν βασιλείαν, καὶ κοινὴν ἐκ πάντων Σπαρτιατῶν ποιῆσαι τὴν αἰ-

ρεσιν τῶν βασιλέων· ἤλπιζε γάρ εἰς ἑαυτὸν τίσιναι τὴν ἀρχὴν ἦξειν, διὰ τὸ μεγίστας καὶ καλλίστας πράξεις κατειργάσθαι. Θεωρῶν δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους μάλιστα τοῖς μαντείοις προσέχοντας, ἐπεχείρησε τὴν ἐν Δελφοῖς προφητίαν διαφθεῖραι χρήμασιν. Ἐνόμιζε γάρ, εἰ χρησμὸν λάβοι σύμμαχον ταῖς ἰδίαις ἐπιβολαῖς, ῥαδίως ἦξειν ἐπὶ τέλος τὴν προαίρεσιν. Ἐπεὶ δὲ παμπληθῆ χρόνον χρήματα τοῖς περὶ τὸ μαντεῖον διατρίβουσιν ὑπισχνούμενος οὐκ ἔπειθε, ταῖς ἐν Λωδῶνῃ περὶ τὸ μαντεῖον οὖσαις ἱερείαις προσήνεγκε λόγους περὶ τῶν αὐτῶν διὰ τινος φερεκράτους, Ἀπολλωνιάτου μὲν τὸ γένος, ἔχοντος δὲ συνήθειαν πρὸς τοὺς περὶ τὸ ἱερὸν διατρίβοντας. Οὐδὲν δὲ πρῶται δυνάμενος, ἐξεδήμησεν εἰς Κυρήνην, πρόφασιν μὲν ὥς εὐχὰς ἀποδιδούς Ἀμμωνι, τῇ δ' ἀληθείᾳ διαφθεῖραι βουλούμενος τὸ μαντεῖον· ἐκόμισε δὲ καὶ χρημάτων πληθός, δι' ὧν ἤλπιζε τοὺς περὶ τὸ ἱερὸν διατρίβοντας πείσαι. Καὶ γὰρ ὁ βασιλεὺς τῶν περὶ ἐκείνους τοὺς τόπους Αἰβυς ξένος ἦν αὐτῷ πατριός, καὶ τὸν ἀδελφὸν τοῦ Λυσάνδρου συνέβαινεν ὀνομάζεσθαι Αἰβυν, ἀπὸ τῆς πρὸς ἐκεῖνον φιλίας. Διὰ δὲ τούτου καὶ τῶν κομιζομένων χρημάτων ἐλπίσας πείσειν, οὐ μόνον ἀπέτυχε τῆς ἐπιβολῆς, ἀλλὰ καὶ συνεξέπεμψαν οἱ τοῦ μαντείου προεστώτες πρέσβεις τοὺς κατηγορήσαντας τοῦ Λυσάνδρου περὶ τῆς τοῦ χρηστηρίου διαφθορᾶς. Ὁ δὲ Λύσανδρος παραγεννηθεὶς εἰς Λακεδαιμόνα, κρίσεως αὐτῷ προτεθείσης, ἀπελογήσατο πιθανῶς ὑπὲρ τῶν αὐτοῦ. Τότε μὲν οὖν οὐδὲν ᾔδεισαν οἱ Λακεδαιμόνιοι περὶ

τῆς τοῦ Λυσάνδρου προαιρέσεως εἰς τὸ καταλῦσαι τοὺς ἀφ' Ἑρακλέους βασιλεῖς· μετὰ δέ τινα χρόνον τελευτήσαντος αὐτοῦ, καὶ τινων χρηματισμῶν ζητουμένων κατὰ τὴν οἰκίαν, εἶρον λόγον γεγραμμένον πολυτελῶς, ὃν ἐπραγματεύεσθαι πρὸς τὴν πλήθην, πείθων ἐξ ἀπάντων τῶν πολιτῶν αἵρετοὺς γίνεσθαι βασιλεῖς.

(C. 14.) In Sicilia Dionysius, pacatis Syracusis, finitimas civitates bello aggreditur. Subigit Aetnam: in Leontinos arma frustra movet: inde Siculos petit, eo quidem praetextu, ut Catanaeos Naxiosque in urbium suarum custodia segniores reddat: Ennac tyrannum, Aimnestum, ubi se delusum ab eo vidit, comprehensum ad supplicium ducit, eiusque urbe potitur.

14. Διονύσιος δ' ὁ τῶν Συρακουσίων τύραννος, ἐπειδὴ τὴν πρὸς Καρχηδονίους εἰρήνην ἐποίησαντο, τῶν δὲ κατὰ τὴν πόλιν στάσεων ἀπήλλακτο, τὰς δυνάμεις τοῖν Χαλκιδέων πόλεις ἑοτενδε προσαγαγέσθαι αὐταὶ δ' ἦσαν, Νάξος, Καϊάνη, Λεοντίνοι. Τούτων δ' ἐπεθύμει κυριεῦσαι, διὰ τὸ συνορῶν αὐτὰς τῇ Συρακούσῃ, καὶ πολλὰς ἀφορμὰς ἔχειν πρὸς τὴν αὐξήσιν τῆς δυναστείας. Πρῶτον μὲν οὖν ἐπὶ τὴν Αἴτην στρατεύσας, παρέλαβε τὸ φρούριον, τῶν φεγγάδων οὐκ ὄντων ἀξιωμαχῶν πρὸς τηλικαύτην δύναμιν· μετὰ δὲ ταῦτα ἐπὶ Λεοντίους ἀναξιδεύσας, ἐγγὺς τῆς πόλεως κατεστρατιοπέδευσε, παρὰ τὸν Τηρίαν ποταμόν. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐκτάξας τὴν δύναμιν ἐξαπέστειλε κήρυκα πρὸς τοὺς Λεοντίους, κελεύων παραδοῦναι τὴν πόλιν, καὶ νομίζων τῷ φόβῳ καταπλῆξαι τοὺς ἔνδον. Οὐ προσεχόντων δὲ τῶν Λεοντίων, ἀλλὰ πάντα ταρεσκευασμένων τὰ πρὸς τὴν πολιορκίαν, Διονύσιος οὐκ ἔχων μηχανήματα,

τὴν μὲν πολιορκίαν κατὰ τὸ παρὸν ἀπέγνω, τὴν δὲ χώραν ἅπασαν ἐλεηλάτησεν. Ἐκεῖθεν δ' ἀνέξευξεν ἐπὶ τοὺς Σικελούς, προσποιούμενος τὸν πρὸς τοῦτους πόλεμον ἐπαναιρεῖσθαι, πρὸς τὸ τοὺς Καταναίους καὶ Ναξίους ῥαθυμοτέρους γενέσθαι περὶ τὴν τῆς πόλεως φυλακὴν. Διατρίβων δὲ περὶ τὴν Ἑνναν, Ἀείμνηστον τὸν Ἑνναῖον ἐπεισεν ἐπιθέσθαι τυραννίδι, συνεπιλήψεσθαι τῆς προθέσεως ἐπαγγελλόμενος. Κρατήσαντος δ' ἐκείνου τῆς ἐπιβολῆς, καὶ τὸν Διονύσιον οὐκ εἰσαγαγόντος εἰς τὴν πόλιν, διοργανοῦντες μετεβάλετο, καὶ τοὺς Ἑνναίους παρεκάλει καταλύειν τὸν τύραννον. Ὡν συνδραμόντων εἰς τὴν ἀγορὰν μετὰ τῶν ὅπλων, καὶ τῆς ἐλευθερίας ἀντιποιουμένων, πλήρης ἦν ἡ πόλις ταραχῆς. Διονύσιος δὲ πνυθόμενος τὴν στήσιν, ἀνέλαβε τοὺς φίλους, καὶ ταχέως διὰ τινος ἐρήμου τόπου ἐλθὼν, παρεισέπεισεν εἰς τὴν πόλιν· καὶ τὸν μὲν Ἀείμνηστον συλλαβὼν παρέδωκε τοῖς Ἑνναίοις πρὸς τὴν τιμωρίαν, αὐτὸς δ' οὐδὲν ἀδικήσας ἀπῆλθεν ἐκ τῆς πόλεως. Τοῦτο δ' ἔπραξεν, οὐχ οὕτω τοῦ δικαίου φροντίζων, ὥς βουλόμενος προτρέψασθαι τὰς ἄλλας πόλεις αὐτῷ πιστεῦειν.

(C. 15.) Missa oppugnatione Erbitaeorum, quae male ei cesserat, Catanam et Naxum capit, a praefectis turpiter proditas. hanc Siculis, illam Campanis habitandam concedit. Hinc Leontinos iterum adortus, tanto eos implet terrore, ut relicta patria, Syracusas migrarent.

15. Ἐκεῖθεν δ' ἀναξεύξας τὴν τῶν Ἐρβιταίων πόλιν πορθεῖν ἐπεχείρησεν. Οὐδὲν δὲ πρῶσσω, πρὸς μὲν τοὺτους εἰρήνην ἐποιήσατο, τὴν δὲ δύναμιν ἡγαγεν ἐπὶ Κατάνην. Ἀρκεσίλαος γὰρ στρατηγὸς ὢν

τῶν Καταναίων, ἐπηγγέλλετο αὐτῷ προδῶσειν τὴν πόλιν. Διόπερ ὑπὸ τούτου περὶ μέσας νύκτας πα-
 ρεΐσαχθείς, κύριος τῆς Κατιάνης ἐγένετο· ἀφελόμε-
 νος δὲ τῶν πολιτῶν τὰ ὄπλα, φρουρὰν ἐν αὐτῇ κα-
 τέστησεν τὴν ἱκανήν. Μετὰ δὲ ταῦτα Προκλῆς ὁ
 τῶν Ναξίων ἀφηγούμενος, ἐπαγγελιῶν μεγέθει πει-
 σθείς, παρέδωκε τὴν πατρίδα τῷ Διονυσίῳ· ὃς τὰς
 δωρεὰς ἀποδιδούς τῷ προδιδόντι, καὶ τοὺς συγγε-
 νεῖς αὐτῷ χαρισάμενος, τὴν πόλιν ἐξηνδραποδίσατο·
 καὶ τὰς μὲν κτήσεις ἐφῆκε τοῖς στρατιώταις διαρπά-
 σαι, τὰ δὲ τείχη καὶ τὰς οἰκίας κατέσκαψε. Παυ-
 πλησίως δὲ καὶ τοῖς Καταναίοις χρησάμενος, ἔλα-
 φροπώλησε τοὺς αἰχμαλώτους ἐν Συρακούσαις.
 Τὴν μὲν οὖν τῶν Ναξίων χώραν Σικελοῖς τοῖς ὁμο-
 ροῦσιν ἐδώρῃσατο· τοῖς δὲ Καμπανοῖς τὴν πόλιν
 τῶν Καταναίων οἰκητήριον ἔδωκε. Μετὰ δὲ ταῦτα
 ἐπὶ Λεοντίνους στρατεύσας ἀπάσῃ τῇ δυνάμει, τὴν
 πόλιν περιέστρατοπέδευσε, καὶ πρὸς τοὺς ἔνδον δια-
 πρεσβευσάμενος ἐκέλευσεν αὐτοὺς παραδιδόναι τὴν
 πόλιν, καὶ μετέχειν τῆς ἐν Συρακούσαις πόλιτείας.
 Οἱ δὲ Λεοντῖνοι βοήθειαν μὲν οὐδεμίαν ἔξιν προς-
 δοκῶντες, τὰς δὲ Ναξίων καὶ Καταναίων συμφορὰς
 ἀναλογιζόμενοι, κατεπλήττοντο, φοβοῦμενοι μὴ τοῖς
 αὐτοῖς περιπέσωσι δυστυχήμασι. Διόπερ εἰζαντες
 τῷ καιρῷ, συνεχώρησαν, καὶ τὴν πόλιν ἐκλιπόντες,
 εἰς Συρακούσας μετόκησαν.

(C. 16.) Facta cum Dionysio pace, princeps Erbitæorum, Archonides, urbem condit Alesam, conditoris nomine insignitam. Sed auctis deinde opibus, Alecii illam Erbitæorum cognationem, quam communia etiam sacra testantur, abnegarant. — In Italia Vei-
 entibus bellum illatum: expugnata urbs Volscorum Anxur, (Tar-
 racinac): annua Romanis militibus stipendia primum decreta.

16. Ἀρχωνίδης δὲ ὁ τῆς Ἐρβίτης ἐπιστάτης, ἐπειδὴ πρὸς Διονύσιον εἰρήνην ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἐρβιταίων συνέθετο, διανοεῖτο κτίσαι πόλιν. Εἶχε γὰρ μισθοφόρους τε πλείους καὶ σύμμικτον ὄχλον, ὃς ἐν τῷ πρὸς Διονύσιον πολέμῳ συνέδραμεν εἰς τὴν πόλιν· πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ἀπὸ τῆς Ἐρβίτης ἐπηγγέλ-
 λοντο αὐτῷ κοινωνήσιν τῆς ἀποικίας. Ἀναλαβὼν οὖν τὸ συνεδρεῦον πλῆθος, κατελάβετό τινα λόφον ὀκτὼ σταδίους ἀπέχοντα τῆς θαλάττης, ἐν ᾧ πόλιν ἔκτισεν Ἀλεσαν. Οὕσῳ δὲ καὶ ἄλλων πόλεων κατὰ τὴν Σικελίαν ὁμωνύμων, Ἀρχωνίδιον αὐτὴν προση-
 γόρευσεν ἀφ' ἑαυτοῦ. Ἐν δὲ τοῖς ὕστερον χρόνοις τῆς πόλεως πολλὴν ἐπίδοσιν λαμβανούσης, διὰ τε τὰς ἀπὸ τῆς θαλάττης ἐργασίας, καὶ διὰ τὴν ὑπὸ Ῥωμαίων δοθεῖσαν ἀτέλειαν, οἱ Ἀλεσινοὶ τὴν τῶν Ἐρβιταίων συγγένειαν ἀπηρνήσαντο, αἰσχρὸν ἡγού-
 μενοι καταδεστέρας πόλεως ἑαυτοὺς ἀποίκους νο-
 μίζεσθαι. Οὐ μὴν ἀλλὰ μέχρι νῦν παρ' ἀμφοτέραις συγγένειαι τε πλείονες διαμένουσι, καὶ τὰς κατὰ τὸ Ἀπολλώνειον θυσίας τοῖς αὐτοῖς ἔθεσι διοικοῦσι. Τινὲς δὲ φασιν ὑπὸ Καρχηδονίων ἐκτίσθαι τὴν Ἀλε-
 σαν, καθ' ὃν καιρὸν Ἰμίλκων τὴν πρὸς τὸν Διονύ-
 σιον εἰρήνην ἐποίησατο. Κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν, Ῥω-
 μαίοις πρὸς Βοιοῦς πόλεμος συνέστη, διὰ τοιαύτας αἰτίας. * * * * * Τότε πρώτοις ἐπεψηφίσαντο Ῥω.

μαῖοι τοῖς στρατιώταις καθ' ἑκαστον ἐνιαυτὸν εἰς ἐφόδια διδόναι χρήματα. Ἐξεπολιόρκησαν δὲ καὶ τὴν Οὐόλοσκων πόλιν, ἣ τότε μὲν Ἄνξωρ ἐκαλεῖτο, νῦν δ' ὀνομάζεται Ταρρακίνη.

(C. 17.) Olymp. XCIV, 3. a. C. 400. Arch. Micione, Tribb. m. c. p. T. Quinctio, C. Iulio, A. Manlio, (Q. Cincinnato, Luc. Fur. Medullino et Man. Aem. Mamercio, Liv. IV, 61.) in Graecia seditione, inter cives Oropi orta, a Thebanis ita sedatus, ut agros illorum Boeotiae adiciant. Lacedaemonii, multis sociorum collectis copiis, bellum inferunt Elis, specioso usi praetextu. Pausanias igitur, postquam multa Elis oppida cepisset, oppugnatione nobis per Actolos prohibitus, hostium agros, quamvis sacros, populando devastat, relictisque ibi praesidiis, cum reliquo agmine Dymen in hiberna concredit.

17. Τοῦ δ' ἐνιαυσίου χρόνου διεληλυθότος, Ἀθήνησι μὲν ἦρχε Μικίων, ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ τὴν ὑπατικὴν ἀρχὴν παρέλαβαν χιλίωνχοι ἕξ, Τίτος Κοῖντιος, καὶ Γάιος Ἰούλιος, καὶ Ἀῦλος Μήμιλος. Τούτων δὲ τὰς ἀρχὰς λαβόντων, οἱ τὸν Ὠρωπὸν οἰκοῦντες πρὸς ἀλλήλους στασιάζοντες ἐφυγάδενσαν τῶν πολιτῶν τινάς. Οἱ δὲ φυγάδες μέγροι μὲν τιος δι' ἑαυτῶν ἐπεβίβλοντο κατελθεῖν· οὐ δυνάμενοι δὲ τὴν προαίρεσιν ἐπὶ τέλος ἀγαγεῖν, ἔπεισαν τοὺς Θηβαίους ἑαυτοῖς συναποστεῖλαι δύναμιν. Θηβαῖοι δὲ στρατεύσαντες ἐπὶ τοὺς Ὠρωπίους, καὶ κυριεύσαντες τῆς πόλεως, μετέκισαν ἀπὸ τῆς Θαλίστης αὐτοὺς ὡς ἑπτὰ σταδίους· καὶ χρόνους μὲν τινὰς εἶασαν καθ' αὐτοὺς πολιτεύεσθαι, μετὰ δὲ ταῦτα δόντες πολιτείαν, τὴν χώραν Βοιωτίαν ἐποίησαντο. Τούτων δὲ πραττομένων, Λακεδαιμόνιοι καὶ ἄλλα μὲν πλείονα τοῖς Ἠλείοις ἐνεκίλουν, μάλιστα δ' ὅτι [Παυσανίαν] τὸν βασιλέα αὐτῶν διεκώλυσαν τῷ θεῷ θῦσαι, καὶ διότι τοῖς Ὀλυμπίοις Λακεδαιμονίους οὐκ εἶασαν

ἀγωνίσασθαι. Διόπερ κρίναντες πρὸς αὐτοὺς ἐκφέρειν πόλεμον, δέκα πρεσβευτὰς ἀπέστειλαν, πρῶτον μὲν κελεύοντας τὰς περιοίκους πόλεις εἶν αὐτονόμους εἶναι, ἔπειτα τὰς δαπάνας τοῦ πρὸς Ἀθηναίους πολέμου κατὰ τὸ ἐπιβállων αὐτοῖς μέρος ἀπῆ-
 τουν. Ταῦτα δ' ἔπραττον, προφάσεις αὐτοῖς εὐλόγους καὶ πιθανὰς ἀρχὰς ζητοῦντες πόλεμον. Οὐ προσεχόντων δὲ τῶν Ἠλείων, ἀλλὰ καὶ προσεγκα-
 λούντων ὅτι τοὺς Ἑλλήνας καταδουλοῦνται, τὸν ἕτε-
 ρον τῶν βασιλέων Πανσανίαν ἐπ' αὐτοὺς ἀπέστει-
 λαν μετὰ στρατιωτῶν τετρακιςχιλίων. Συνηκολού-
 θουν δ' αὐτῷ πολλοὶ στρατιῶται καὶ παρὰ τῶν συμ-
 μίχων σχεδὸν ἀπάντων, πλὴν Βοιωτῶν καὶ Κοριν-
 θίων· οὗτοι δὲ δυσχεραίνοντες τοῖς ὑπὸ Λακεδαι-
 μονίων πραττομένοις, οὐ μετέσχον τῆς ἐπὶ τὴν Ἴλιν
 στρατείας. Ὁ δ' οὖν Πανσανίας κατ' ἔφοδον τῆς
 Ἀρκαδίας ἐμβάλων εἰς τὴν Ἴλιν, Λασιώνα μὲν φρού-
 ριον εὐθὺς εἶλεν ἐξ ἔφοδου· μετὰ δὲ ταῦτα διὰ τῆς
 ἀκρωθείας ἀγαγὼν τὸ στρατόπεδον, τέτταρας πόλεις
 προσηγάμετο, Θραιστόν, Ἄλιον, Εὐπάγιον, Ὀποῦν-
 τα. Ἐκείθεν δὲ τῇ Πύλῳ προσστρατοπεδεύσας, εὐ-
 θὺς καὶ τοῦτο τὸ χωρίον περὶλαβεν, ἀπέχον τῆς
 Ἰλιδος σταδίους ὡς ἑβδομήκοντα. Μετὰ δὲ ταῦτα
 ἐπ' αὐτὴν πορευθεὶς τὴν Ἴλιν, ἐπὶ τῶν πέραν τοῦ
 ποταμοῦ λόφων κατεστρατοπέδεν· Ἠλεῖοι δὲ μι-
 κρὸν ἔμπροσθεν ἦσαν παρ' Αἰτωλῶν εἰληφότες συμ-
 μάχους, ἐπιλέκτους ἄνδρας χιλίους, οἷς τὸν περὶ τὸ
 γυννῆσιον τόπον ἐδεδώκεισαν φυλάττειν. Τοῦ δὲ
 Πανσανίου τοῦτον τὸν τόπον πρῶτον ἐπιχειρήσαν-

τος πολιορκεῖν καταπεφρονηκότως, ὥς οὐδέ ποτ' ἂν
 τολμησάντων Ἰηλείων ἐπεξελθεῖν, ἐξαίφνης οἱ τε Αἰ-
 τωλοὶ καὶ πολλοὶ τῶν πολιτῶν ἐκχυθέντες ἐκ τῆς πό-
 λεως, κατεπλήξαντο τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ σχε-
 δὸν τριάκοντα αὐτῶν κατέβαλον. Ὁ δὲ Πανσιανίας
 τότε μὲν ἔλυσε τὴν πολιορκίαν· μετὰ δὲ ταῦθ' ὁρῶν
 ἐργώδη τὴν ἄλωσιν οὔσαν, ἐπ' ἡμὶ πορθῶν καὶ φθει-
 ρων τὴν χώραν ἱερὴν οὔσαν, καὶ πᾶμπληθεῖς ὠφε-
 λείας ἤθροισεν. Ἰδὼν δὲ τοῦ χειμῶνος συνεγγιζόν-
 τος, κατὰ μὲν τὴν Ἰλίαν ἐτείχισε φρούρια, καὶ τὴν
 ἱκανὴν ἐν αὐτοῖς κατέλιπε δύναμιν· αὐτὸς δὲ μετιέ
 τῆς ὑπολοίπου στρατιᾶς ἐν Δύμῃ παρεχέμασε.

(C. 18.) In Sicilia Dionysius, satis firmata po'estate, bellum in
 Carthaginienses molitur. Quod consilium aliquantisper dissimu-
 lans, Epipolas nuvo triginta stadiorum muro cingit, idque miran-
 dum opus humanitate et φιλοπονίᾳ intra viginti dies absolvit.

18. Κατὰ δὲ τὴν Σικελίαν Διονύσιος ὁ τῶν Σι-
 κελιωτῶν τύραννος, ἐπειδὴ τὰ κατὰ τὴν δυναστείαν
 αὐτῷ προεχώρει κατὰ γνώμην, διανοεῖτο μὲν πρὸς
 Καρχηδονίους ἐκφέρειν πόλεμον· οὐπω δὲ ταῖς πα-
 ρασκευαῖς ἱκανὸς ὢν, τὴν μὲν προαίρεσιν ταύτην
 ἔκρυπτε, πρὸς δὲ τοὺς μέλλοντας κινδύνους τὰ χρή-
 σιμα διώκει. Εἰδὼς οὖν κατὰ τὸν Ἀττικὸν πόλεμον
 τὴν πόλιν ἐκ θαλάττης εἰς θάλατταν ἀποτετελισμέ-
 νην, εὐλαβεῖτο μή ποτε παραπλησίους ἐλαττώμασι
 περιπεσὼν ἀποκλεισθῇ τῆς εἰς τὴν χώραν ἐξόδου·
 εὐφρῶς γὰρ ἐώρα κειμένας τὰς καλουμένας Ἐπιπο-
 λὰς κατὰ τῆς πόλεως τῶν Συρακουσίων. Διόπερ
 τοὺς ἀρχιτέκτονας παραλαβὼν, ἀπὸ τῆς τούτων γνώ-
 μης ἔκρινε δεῖν τειχίσαι τὰς Ἐπιπολὰς, ἥ νῦν τὸ

πρὸς τοῖς Ἐξαπύλοις ὑπάρχει τεῖχος. Ὁ γὰρ τόπος
 οὗτος τετραμμένος ἐστὶ πρὸς ἄρκτον, ἀπόκρημνος
 δὲ πᾶς, καὶ διὰ τὴν τραχύτητα δυσπρόσδοτος ἐκ τῶν
 ἔξωθεν μερῶν. Βουλόμενος οὖν ταχεῖαν τὴν κατα-
 σκευὴν τῶν τειχῶν γίνεσθαι, τὸν ἀπὸ τῆς χώρας
 ὄχλον ἡθροισεν, ἔξ οὗ τοὺς εὐθέτους ἄνδρας [ἐλευ-
 θέρους] ἐπιλέξας εἰς ἑξακισμυρίους, ἐπιδιεῖλε τοῦτοις
 τὸν ἐπιτειχιζόμενον τόπον. Καθ' ἕκαστον μὲν οὖν
 στάδιον ἀρχιτέκτονας ἐπέστησε, κατὰ δὲ πλέθρον
 ἐπέταξεν οἰκοδόμους, καὶ τοὺς τοῦτοις ὑπηρετήσον-
 τας ἐκ τῶν ἰδιωτῶν, εἰς ἕκαστον πλέθρον διακοσίους.
 Χωρὶς δὲ τούτων ἕτεροι παμπληθεῖς τὸν ἀριθμὸν
 ἔτεμνον τὸν ἀνέργαστον λίθον· ἑξακισχίλια δὲ ζεύγη
 βοῶν ἐπὶ τὸν οἰκεῖον τόπον παρεσκεύαζεν. Ἡ δὲ
 τῶν ἐργαζομένων πολυχειρία πολλὴν παρείχετο τοῖς
 θεωμένοις κατὰ πληξιν, ἀπάντων σπενδόντων τελέσαι
 τὸ τεταγμένον. Ὁ γὰρ Διονύσιος τὴν προθυμίαν
 τοῦ πλήθους ἐκκαλούμενος, μεγάλας προέθηκε δω-
 ρεῖς τοῖς προτερήσασιν, δίχην μὲν τοῖς ἀρχιτέκτοσι,
 χωρὶς δὲ τοῖς οἰκοδόμοις, καὶ πάλιν τοῖς ἐργαζομέ-
 ροις· καὶ αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν φίλων προσήδρενε τὰς
 ἡμέρας ὅλας τοῖς ἔργοις, ἐπὶ πάντα τόπον ἐπιφαινό-
 μενος, καὶ τοῖς κακοπαθοῦσιν αἰὲν προσλαμβάνων.
 Καθόλου δ' ἀποθέμενος τὸ τῆς ἀρχῆς βίαιος, ἰδιώ-
 την αὐτὸν ἀπεδείκνυε, καὶ τοῖς βιρυτάτοις τῶν ἔρ-
 γων προῖστιάμενος, ὑπέμενε τὴν αὐτὴν τοῖς ἄλλοις
 κακοπάθειαν· ὥστε πολλὴ μὲν ἔρις ἐγίνετο, καὶ τοῖς
 τῆς ἡμέρας ἔργοις ἔνιοι προσετίθεσαν καὶ μέρη τῶν
 νυκτῶν· τούτῳ τῇ σπουδῇ τοῖς πλήθεσιν ἐνεπεπτώ-

κει. Διόπερ ἀνελπίστως ἐν ἡμέραις εἴκοσι τέλος ἔσχε τὸ τεῖχος, τὸ μὲν μῆκος κατασκευασθὲν ἐπὶ σταδίου τριάκοντα, τὸ δὲ ὕψος σύμμετρον, ὥστε τῷ τείχει τῆς ὀχυρότητος γενομένης, ἀνάλωτον ἐκ βίας ὑπάρξαι. Τοῖς γὰρ πύργοις διμήληπτο πυκνοῖς καὶ ὑψηλοῖς, ἔκ τε λίθων ὠκοδύμητο τετραπόδων φιλοτίμως συνειργασμένων.

(C. 19.) Olymp. XCIV, 4. a. C. 399. Arch. Exaeneto, Tribb. m. c. p. P. Cornelio, Caea. Fabio, Sp. Nautio, C. Valerio. Man. Sergio et Iun. Lucullo, Cyrus, maritimarum satrapa regionum, aliam expeditionem simulans, bellum in fratrem Artaxerxem instruit, quod diu ante animo agitarat. Belli societatem Lacedaemoniineunt, copiasque auxiliares adiungunt. Universae barbarorum classi praerant Famos. Recensentur caeteri duces cum omni copiarum numero.

19. Τοῦ δ' ἔτους τούτου διελθόντος, Ἀθηῆναι μὲν ἦν ἄρχων Ἐξαίνετος, ἐν Ῥώμῃ δὲ τὴν ὑπατικὴν ἀρχὴν παρέλαβον χιλίαρχοι ἕξ, Πόπλιος Κορνήλιος, Κάισων Φάβιος, Σπόριος Ναύτιος, Γαῖος Οὐαλέριος, Μάνιος Σέργιος, καὶ Ἰούνιος Λούκουλλος. Περὶ δὲ τούτους τοὺς χρόνους Κῦρος, ὁ τῶν ἐπὶ θαλάττης σατραπειῶν ἡγούμενος, διανοεῖτο μὲν πάλαι στρατεύειν ἐπὶ τὸν ἀδελφὸν Ἀρταξέρξην· (ἦν γὰρ ὁ νεανίσκος φρονημάτων πλήρης, καὶ προθυμίαν ἔχων οὐκ ἄπρακτον εἰς τοὺς κατὰ πόλεμον ἀγῶνας·) ἐπεὶ δ' αὐτῷ μισθοφόρων πλῆθος ἱκανὸν συνῆκτο, καὶ τὰ πρὸς τὴν στρατείαν εὐτρέπιτο, τοῖς μὲν πλήθεσιν οὐκ ἐδήλου τὰληθές, ἔφασκε δ' εἰς Κιλικίαν ἄγειν τὴν δύναμιν, ἐπὶ τοὺς ἀφεστηκότας τοῦ βασιλέως τυράννους. Ἀπέστειλε δὲ καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους πρεσβευτάς, τοὺς ἀνανεωσομένους τὰς κατὰ τὸν πρὸς Ἀθηναίους πόλεμον εὐεργεσίας, καὶ παρακαλέσοντας

ἑαυτῷ συμμαχεῖν. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, νομίσαν-
 τες αὐτοῖς συνοίσειν τὸν πόλεμον, ἔγνωσαν τοῖ Κῦρον
 βοηθεῖν, καὶ παραχρῆμα ἐξέπεμψαν πρεσβευτὰς
 πρὸς τὸν ἑαυτῶν ναύαρχον Σάμιον ὀνομαζόμενον,
 ὅπως, ὅ,τι ἂν κελύοι ὁ Κῦρος, πράττη. Ὁ δὲ Σά-
 μιος εἶχε μὲν τριῆρεις εἴκοσι καὶ πέντε, μεθ' ὧν
 πλεύσας εἰς Ἐφεσον πρὸς τὸν Κῦρον ναύαρχον, ἔτοι-
 μος ἦν αὐτῷ πάντα συμπράττειν. Ἐξέπεμψαν δὲ
 καὶ πεζοὺς στρατιώτας ὀκτακοσίους, ἡγεμόνα Χειρί-
 σοφον καταστήσαντες. Ἀφηγεῖτο δὲ τοῦ βαρβαρικοῦ
 στόλου παντὸς Ταμῶς, ἔχων τριῆρεις πενήκοντα
 πολυτελῶς ἐξηρτυμένας· καὶ καταπλευσάντων τῶν
 Λακεδαιμονίων, ἀνήχθησαν οἱ στόλοι τὸν πλοῦν ὡς
 ἐπὶ Κιλικίας ποιοῦμενοι. Κῦρος δὲ τοὺς τε ἀπὸ τῆς
 Ασίας στρατολογηθέντας καὶ μισθοφόρους μυρῖους
 τρισχιλίους ἀθροίσας εἰς Σάρδεϊς, Λυδίας μὲν καὶ
 Φρυγίας κατέστησεν ἐπιμελητὰς Πέρσας ἑαυτοῦ συγ-
 γενεῖς, Ἰωνίας δὲ καὶ τῆς Αἰολίδος, ἔτι δὲ τῶν σύν-
 γγυς τόπων, Ταμῶ, φίλον μὲν ὄντα πιστόν, τὸ δὲ
 γένος ὑπάρχοντα Μεμφίτην· αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς δυ-
 νάμεως προῆγεν ὡς ἐπὶ τῆς Κιλικίας καὶ Πισιδίας,
 διαδιδούς λόγον ὅτι τινὲς τῶν ἐκεῖ κατοικούντων
 ἀφειστήκασιν. Εἶχε δὲ τοὺς ἅπαντας, ἀπὸ μὲν τῆς
 Ἀσίας, ἑπτακισμυρῖους, ὧν ἦσαν ἵππεῖς τρισχίλιοι·
 ἀπὸ δὲ Πελοποννήσου καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος, μι-
 σθοφόρους μυρῖους τρισχιλίους. Ἠγεῖτο δὲ τῶν μὲν
 ἀπὸ Πελοποννήσου, χωρὶς Ἀχαιῶν, Κλέαρχος ὁ Λα-
 κεδαιμόνιος· τῶν δ' ἀπὸ Βοιωτίας, Πρόξενος Θη-
 βαῖος· τῶν δ' Ἀχαιῶν, Σωκράτης Ἀχαιός· τῶν δ' ἀπὸ

Θεσσαλίας, Μένων ὁ Λαρισσαῖος. Τῶν δὲ βαρβάρων τὰς μὲν κατὰ λεπτὸν ἡγεμονίας εἶχον Πέρσαι, τῶν δὲ συμπάντων αὐτὸς ἡγεῖτο Κῦρος, ὅς τοις μὲν ἡγεμόσιν ἐδεδηλώκει τὴν ἐπὶ τὸν ἀδελφὸν ἀνάβασιν, τὸ δὲ πλῆθος ἔκρυπτεν, εὐλαβοῦμενος μὴ ποτε διὰ τὸ μέγεθος τῆς στρατείας ἐγκαταλίπη τὴν ἑαυτοῦ προαίρεσιν. Διὸ καὶ κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν προορῶμενος τὸ μέλλον, ἐξεθεράπευσε τοὺς στρατιώτας, κοινὸν ἑαυτὸν παρεχόμενος, καὶ δαψιλῆς ἀγορῆς ἐτοιμάζων.

(C. 20.) Peragrata Lydia et Phrygia, Cyrus, ad Tarsum usque progressus, Syennesis, Ciliciae regulum, in partes suas trahit: qui vaser ingenio, alterum filium cum copiis Cyro adiungit, alterum Artaxerxi iubet expeditionem denuntiare. Divulgato iam per exercitum rumore de bello in Regem suscepto, tumultus excitatur, aegre tandem Cyri auctoritate, precibus, liberalitate sedatus.

20. Ἐπεὶ δὲ διήλθε Λυδίαν καὶ Φρυγίαν, ἔτι δὲ καὶ τὰ τῆς Κιλικίας συνορίζοντα, παρεγενήθη πρὸς τοὺς ὄρους τῆς Κιλικίας, καὶ τὴν πρὸς ταῖς Κιλικίαις πύλαις εἰσβολήν. Αὕτη δ' ἐστὶ στενὴ καὶ παράκρημος, ἐπὶ σταδίου μὲν εἴκοσι παρατείνουσα· πλησίον δ' αὐτῆς ἐστὶν ἐξ ἀμφοτέρων καθ' ὑπερβολὴν ὄρη μεγάλα καὶ δυσπρόσιτα· ἀπὸ δὲ τῶν ὀρῶν ἐξ ἑκατέρου μέρους τείχη κατατείνει μέχρι τῆς ὁδοῦ, καθ' ἣν ἐνωκοδόμηται πύλαι. Διεξαγαγὼν δὲ διὰ τούτων τὴν δύναμιν, εἰσέβαλεν εἰς τὴν πεδίον τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν οὐδενὸς τῷ κάλλει λειπόμενον· δι' οὗ πορευθεὶς εἰς Ταρσόν, μεγίστην τῶν ἐν Κιλικίᾳ πόλεων, ταχέως αὐτῆς ἐγκρατὴς ἐγένετο. Συνέννευσεν δὲ ὁ τῆς Κιλικίας δυναστεύων ὥς ἤκουσε τὸ μέγεθος τῆς τῶν πολεμίων δυνάμεως, εἰς ἀπορίαν πολ-

λὴν ἐνέπιπτεν, οὐκ ὦν ἀξιόμαχος. Μεταπεμπομένου δ' αὐτὸν Κύρου καὶ τὰ πιστὰ δόντος, ἐπορεύθη πρὸς αὐτόν, καὶ τὴν ἀλήθειαν τοῦ πολέμου πυθόμενος, ὡμολόγησε συμμαχήσειν ἐπὶ τὸν Ἀρταξέρξην, καὶ τὸν ἕνα τῶν υἱῶν τῷ Κύρῳ συνεξαπέστειλε, δοὺς αὐτῷ τῶν Κιλικίων τοὺς ἱκανοὺς συστρατευσομένους. Πανοῦργος δὲ ὦν τὴν φύσιν, καὶ πρὸς τὸ τῆς τύχης ἄδηλον ἄρτισόμενος, τὸν ἕτερον τῶν υἱῶν ἐξέπεμψε πρὸς τὸν βασιλέα λάθρα, δηλώσοντα καὶ τὰς δυνάμεις ἐπ' ἐκείνον ἡθροισμένας, καὶ διότι τῆς μέν συμμαχίας δι' ἀνάγκην τῷ Κύρῳ μετέχει, τῇ δ' εὐνοίᾳ πρὸς ἐκείνον, ἃν καιρὸς γένηται, καταλιπὼν ἐκεῖνον, τῷ βασιλεῖ συστρατεύεσθαι. Κύρος δ' εἴκοσι μὲν ἡμέρας ἐν Ταρσῷ τὴν δύναμιν ἀνέλαβε· μετὰ δὲ ταῦτα ἀναξευγνύντος αὐτοῦ, τὸ πλῆθος ὑπώπτευσεν τὴν στρατείαν ἐπὶ τὸν Ἀρταξέρξην γίνεσθαι. Ἀναλογιζόμενος δὲ ἕκαστος τὰ μήκη τῶν ὁδῶν, καὶ τὰ πλῆθη τῶν πολεμίων ἐθνῶν, δι' ὧν ἀναγκαῖον ἦν τὴν πορείαν ποιῆσθαι, τελέως ἡγωνία. Διαβεβόητο γὰρ ἡ μὲν ἕως Βάκτρων ὁδὸς οὕσα στρατοπέδῳ τετραμήνου, δύναμις δ' ἡθροισμένη τῷ βασιλεῖ πλείω τῶν τετραράκοντα μυριάδων· διὸ δὴ περιδεεῖς ὄντες ἐκεῖνοι ἡγανάκτουν, καὶ τοὺς ἡγεμόνας δι' ὀργῆς ἔχοντες, ἐνεχείρησαν ἀναιρεῖν, ὡς προδότας ἑαυτῶν ὄντας. Τοῦ δὲ Κύρου δεομένου πάντων, καὶ διαβεβαιουμένου τὴν στρατιάν ἀναγαγεῖν οὐκ ἐπ' Ἀρταξέρξην, ἀλλ' ἐπὶ τινι σατραπῇ τῆς Συρίας, ἐπέισθησαν οἱ στρατιῶται, καὶ λαβόντες πλείω μισθόν, ἀποκατέστησαν εἰς τὴν ἐξ ἀρχῆς εὐνοίαν.

(C. 21.) Inde, ubi Lacedaemoniorum auxilia, ducē Chirisopho callide adducta, Cyro ac iunxerant, iter in Syriam continuatur. Pylis feliciter superatis, Syriae classem Cyrus Ephesum remittit; ipse, patelacto nunc expeditionis vero consilio placatisque militum animis, cum pedestri exercitu ad Babyloniae fines accedit.

21. Ὁ δὲ Κύρος ἐπειδὴ διῆλθε τὴν Κιλικίαν, καὶ παρεγενήθη πρὸς πόλιν Ἰσὸν, ἐπὶ θαλάττης μὲν κειμένην, ἐσχάτην δ' οὖσαν τῆς Κιλικίας, καταπλεύσας εἰς αὐτὴν περὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ ὁ στόλος τῶν Λακεδαιμονίων, ἐξέβησαν, καὶ συντυχόντες τῷ Κύρῳ, τὴν τῶν Σπαρτιατῶν εἰς αὐτὸν εὐνοίαν ἀπήγγειλαν, καὶ τοὺς μετὰ Χειρισόφου πεζοὺς ὀτακοσίους ἐκβιβιάσαντες παρέδωκαν. Τούτους δὲ προσεποιοῦντο μὲν οἱ φίλοι τοῦ Κύρου πέμπαι μισθοφόρους, τῇ δ' ἀληθείᾳ μετὰ τῆς τῶν ἐφόρων γνώμης ἅπαντ' ἐπράττετο. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι φανερόν οὐπω τὸν πόλεμον ἐπαιηροῦντο, κατέκρυπτον δὲ τὴν προαίρεσιν, ἀποτηροῦντες τὴν ῥοπὴν τοῦ πολέμου. Ὁ δὲ Κύρος μετὰ τῆς δυνάμεως ἀνέξευξεν, ἐπὶ Συρίας τὴν πορείαν ποιούμενος, καὶ τοὺς ναυάρχους ἐκέλευσε συμπαραπλεῖν ἀπάσαις ταῖς ναυσίν. Ὡς δ' ἤλθεν ἐπὶ τῇς πύλης καλουμένης, καὶ τὸν τόπον εὔρεν ἔρημον τῶν φυλατιόντων, περιχαρὴς ἦν ἡγωνία γιᾶρ σφόδρα μὴ τινες αὐτὰς εἶεν προκατειλημμένοι. Ἔστι δὲ ἡ φύσις τοῦ τόπου στενὴ καὶ παρὰ κρημνος, ὥστε δι' ὀλίγων ῥαδίως παραφυλάττεσθαι. Ὅρη γὰρ πλησίον ἀλλήλων κεῖται, τὸ μὲν τραχὺ καὶ κρημνοὺς ἔχον ἀξιολόγους, ἐπ' αὐτῆς δ' ἄρχεται τῆς ὁδοῦ ἕτερον ὄρος, (μία δ' ἐστὶ τῶν περὶ τοὺς τύπους ἐκείνους,) καὶ καλεῖται μὲν Αἰβανος, παρεκτείνει δὲ παρὰ τὴν Φοινίκην. Ὁ δὲ ἀνὰ μέσον τόπος τῶν

ὄρῳ, ὑπάρχων ὡς τριῶν σταδίων, παντελῶς ἐστὶ τε-
 τειχισμένος, καὶ πύλας ἔχων εἰς στενὸν συγκλειομέ-
 νας. Διελθὼν οὖν ὁ Κῦρος ταύτας ἀκινδύνως, τὸ
 μὲν λοιπὸν τὸν στόλον ἀπέστειλεν ἀνακᾶμψαι εἰς
 Ἔφεσον· οὐκέτι γὰρ αὐτῷ χρήσιμος ἦν, μέλλοντι διὰ
 μεσογείου τὴν πορείαν ποιῆσθαι. Ὀδοιπορήσας δ'
 ἡμέρας εἴκοσι, παρεγενήθη πρὸς Θάψακον πόλιν, ἣ
 κεῖται παρὰ τὸν ποταμὸν Εὐφράτην. Ἐνταῦθα δὲ
 πένθ' ἡμέρας διατρίψας, καὶ τὴν δύναμιν ἐξιδιοποιή-
 σάμενος ταῖς τε τῶν ἐπιτηδείων ἀφθονίαις καὶ ταῖς
 ἐκ τῶν προνομῶν ὠφελείαις, συνήγαγεν ἐκκλησίαν,
 καὶ τὴν ἀλήθειαν τῆς στρατείας ἐδήλωσε. Πρὸς ἄν-
 τως δὲ δεξαμένων τὸν λόγον τῶν στρατιωτῶν, ἐδεῖτο
 πάντων, μὴ καταλιπεῖν ἑαυτὸν, ἐπαγγελλόμενος ἄλ-
 λας τε μεγάλας δωρεάς, καὶ ὅτι παραγενόμενος αὐ-
 τὸς εἰς Βαβυλῶνα, κατ' ἄνδρα ἕκαστον δώσει πέντε
 μυῖας ἀργυρίου. Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῖς ἐλπίσι
 μετεωρισθέντες ἐπείσθησαν ἀκολουθεῖν· ὁ δὲ Κῦ-
 ρος, ὥς διέβη τῇ δυνάμει τὸν Εὐφράτην, ἠπείγετο
 κατὰ τὸ συνεχές ὁδοιπορῶν, καὶ παραγεννηθεὶς ἐπὶ
 τοὺς ὄρους τῆς Βαβυλωνίας, ἀνελάμβανε τὴν δύνα-
 μιν.

(C. 22.) In Babyloniae campis Artaxerxes, quem Pharnabazus de Cyri coeptis certiore fecerat, ingenti cum exercitu ei obviam profectus, castra munit. Instruitur utrimque acies. Lacedaemoniis Clearchus, Phrygibus Lydiisque Aridaeus, lectissimis Persarum aliorumque copiis Cyrus, in media constitutus phalange, praecrant. Et Artaxerxes, praetextis phalangi curribus falcatis, cornibusque Persarum imperio traditis, ipse medium aciei locum tenebat.

22. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀρταξέρξης καὶ πάλαι μὲν ἦν παρὰ Φαρναβάζου πεπυσμένος, ὅτι στρατιόπεδον

ἐπ' αὐτὸν ἀθροίζει λίθρα Κῦρος, καὶ τότε δὲ πυν-
 θόμενος αὐτοῦ τὴν ἀνίστασιν, μετεπέμπετο τὰς παν-
 ταχόθεν δυνάμεις εἰς Ἐκβάτανα τῆς Μηδίας. Ἐπεὶ
 δὲ οἱ τε παρ' Ἰνδῶν καὶ τινῶν ἄλλων ἔθνων καθυ-
 στέρουσι, διὰ τὸ μακρὸν ἀφεσιάναι τοὺς τόπους,
 μετὰ τῆς συναχθείσης στρατιᾶς ὥρμησεν ἀπαντήσων
 τῷ Κῦρι. Εἶχε δὲ τοὺς ἅπαντας στρατιώτας σὺν
 ἱππεῦσιν οὐκ ἐλάττους τετταράκοντα μυριάδων, κα-
 θάρσιν Ἐφορος. Ὡς δ' εἰς τὸ Βαβυλώνιον ἦκε
 πεδίον, παρὰ τὸν Εὐφράτην στρατοπεδεῖαν ἐβάλετο,
 διανοούμενος ἐν ταύτῃ καταλιπεῖν τὴν ἀποσκευὴν·
 ἐπυνθάνετο γὰρ τοὺς πολεμίους οὐ μακρὸν ὄντας,
 καὶ τὸ παράβολον αὐτῶν τῆς τόλμης ὑπώπτευν.
 Ὁρύξας οὖν τάφρον τὸ μὲν πλάτος ποδῶν ἐξήκοντα,
 τὸ δὲ μῆκος ποδῶν δέκα, περιέθηκε κύκλῳ τὰς συν-
 ακολουθούσας ἄρμαμάξας, καθάπερὲν τεῖχος· κατα-
 λιπὼν δ' ἐν τῇ παρεμβολῇ τὴν ἀποσκευὴν καὶ τὸν
 ἀχρεῖον ὄχλον, ἐπὶ μὲν ταύτης ἱκανὴν φυλακὴν πα-
 ρέστησεν· αὐτὸς δὲ τὴν δύναμιν εὐζώνον προαγα-
 γών, ἀπήντα τοῖς πολεμίσις ἐγγὺς ὑπάρχουσιν. Ὁ
 δὲ Κῦρος ὡς εἶδε προῖούσαν τὴν τοῦ βασιλέως στρα-
 τιάν, εὐθὺς εἰς τάξεις κατέστησε τὸ σφέτερον στρα-
 τώπεδον. Τὸ μὲν οὖν δεξιὸν κέρας παρὰ τὸν Εὐ-
 φράτην παρεκτεῖνον πεζοὶ μὲν ἐπείχον Λακεδαιμό-
 νιοι, καὶ τινες τῶν μισθοφόρων, ὧν ἁπάντων Κλέ-
 αρχος ὁ Λακεδαιμόνιος ἀφηγεῖτο· συνηγωνίζοντο δ'
 αὐτῷ τῶν ἱππέων οἱ συναχθέντες ἀπὸ τῆς Πύφλα-
 γονίας, ὄντες ὑπὲρ τοὺς χίλιους· τὸ δὲ θάτερον μέ-
 ρος ἐπείχον οἱ τ' ἀπὸ Φρυγίας καὶ Λυδίας, ἔτι δὲ

τῶν ἱππέων περὶ χιλίους, ὧν εἶχε τὴν ἡγεμονίαν Ἀρι-
δαῖος. Αὐτὸς δὲ ὁ Κῦρος ἐτέτακτο κατὰ μέσσην τὴν
φάλαγγα, τοὺς κρατίστους ἔχων Περσῶν τε καὶ τῶν
ἄλλων βαρβάρων, ὥς μυρίους· προηγοῦντο δ' αὐτῶν
τῶν ἱππέων οἱ κάλλιστα διεσκευασμένοι χίλιοι, θώ-
ρακας ἔχοντες καὶ μαχαίρας Ἑλληνικάς. Ἀρταξέρξης
δὲ πρὸ μὲν τῆς φάλαγγος πίσεως ἕστησεν ἄρματα
δρεπανηφόρα, τὸν αἰριθμὸν οὐκ ὀλέγα· καὶ τῶν μὲν
κεράτων Πέρσας ἡγεμόνας κατέστησε, κατὰ δὲ τὸ
μέσον αὐτὸς ἐτάχθη, τῶν ἐπιλέκτων ἔχων οὐκ ἐλάτ-
τους πεντακισμυρίων.

(C. 23.) Iam acere committi proelium, in quo Graeci armorum usu manuumque strenuitate barbaros superant. Strategemate ultitur Clearchus. At regii fratres, ira et cupiditate stimulati, parri- cidialem conflictum ineunt. Vulnerato Regi Tissaphernes succe- dit, praeclare rem gerens. Cyrus a Persa occiditur. Quo mortuo, regium agmen animos viresque magno cum successu resumit.

23. Ὡς δὲ τρεῖς σχεδὸν σταδίους ἀπείχον ἀλλή-
λων αἱ δυνάμεις, οἱ μὲν Ἕλληνες παιανίσαντες, τὸ
μὲν πρῶτον ἡσυχῇ προῆγον· ὥς δ' ἐντὸς βέλους ἤ-
σαν, ἔθεον κατὰ πολλὴν σπουδὴν. Παρηγγελκώς δ'
αὐτοῖς Κλέαρχος ὁ Λακεδαιμόνιος ἦν τοῦτο πρῶτ-
τειν· τὸ μὲν γὰρ ἐκ διαστήματος πολλοῦ μὴ τρέχειν,
ἡμελλεν ἀκεραίους τοῖς σώμασι τοὺς ἀγωνιζομένους
τηρήσειν εἰς τὴν μάχην· τὸ δ' ἐγγὺς ὄντας δρόμοι
προσιέναι, τὰς τῶν τόξων βολὰς καὶ τῶν ἄλλων βε-
λῶν ὑπερπετεῖς ἐδόκει ποιήσειν. Ἐπεὶ δ' ἤγγισαν
οἱ μετὰ Κύρου τῷ τοῦ βασιλέως στρατοπέδῳ, το-
σοῦτ' ἐπ' αὐτοὺς ἐρρύφη βελῶν πλῆθος, ὅσον εἰκὸς
ἐστίν ἐκ δυνάμεως ἐνεχθῆναι συνεστώσεως ἐκ μυριά-
δων τεσσαράκοντα. Οὐ μὲν ἄλλὰ βραχὺν χρόνον

παντελοῖς τοῖς παλτοῖς διαγωνισάμενοι, τὸ λοιπὸν
 ἐκ χειρὸς ἤδη τὴν μάχην συνίσταντο. Λακεδαιμόνιοι
 δὲ μετὰ τῶν ἄλλων μισθοφόρων εὐθὺς ἐκ τῆς πρώ-
 τῆς συστάσεως ἐξέπληξαν τοὺς ἀντιτεταγμένους βαρ-
 βάρους τῇ τε τῶν ὀπλῶν λαμπρότητι καὶ ταῖς εὐχε-
 ρείαις. Ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ἦσαν ὀπλοῖς τε μικροῖς
 ἔσκεπασμένοι, καὶ τὰ πολλὰ τῶν ταγμάτων ἔχοντες
 φιλικὰ, πρὸς δὲ τούτοις, ἄπειροι τῶν κατὰ πόλεμον
 κινδύνων· οἱ δ' Ἕλληνες, διὰ τὸ μῆκος τοῦ ἱελο-
 ποννησιακοῦ πολέμου, κατὰ τὸ συνεχές ἐν μάχαις
 γεγεννημένοι, πολὺ ταῖς ἐμπειρίαις διέφερον. Διόπερ
 εὐθὺς τρεψάμενοι τοὺς καθ' αὐτοὺς ἐδίωκον, καὶ
 πολλοὺς τῶν βαρβάρων ἀνήρουν. Κατὰ δὲ μέσσην
 τὴν τάξιν ἔτυχε μὲν ἀμφοτέρους τοὺς ὑπὲρ τῆς βα-
 σιλείας ἀγωνιζομένους ταχθῆναι. Διὸ καὶ κατανοή-
 σαντες τὸ γεγεννημένον, ὥρμησαν ἐπ' ἀλλήλους, φι-
 λοτιμοῦμενοι δι' ἑαυτῶν κρῖναι τὴν μάχην. Συνή-
 γαγε γὰρ, ὥς ἔοικεν, ἡ τύχη τὴν ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας
 τοῖς ἀδελφοῖς ἔριν εἰς μονομαχίαν, καθάπερ εἰς ἀπο-
 μίμημα τῆς παλαιᾶς ἐκείνης καὶ τραγωδομένης τῆς
 περὶ τὸν Ἐτεοκλέα καὶ Πολυτείκην τόλμης. Κῦρος
 μὲν οὖν φθάσας ἐκ διαστήματος ἠκόντισε, καὶ τυχὼν
 τοῦ βασιλέως, ἔσφηλεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν· ὃν τα-
 χίως οἱ περὶ αὐτὸν ἄρπάσαντες, ἀπήνεγκαν ἐκ τῆς
 μάχης. Καὶ τὴν μὲν τοῦ βασιλέως ἡγεμονίαν δια-
 δεξάμενος Τισσαφέρτης, ἀνὴρ Πέρσης, παρεκάλει τε
 τὰ πλήθη, καὶ αὐτὸς λαμπρῶς ἡγωνίζετο· ἀναμαχό-
 μενος δὲ τὸ περὶ τὸν βασιλέα γεγοτὸς ἐλάτιωμα, καὶ
 μετὰ ἐπιλέκτων ἐπὶ πάντα τύπον ἐπιφαινόμενος

πολλοὺς ἀνῆρει τῶν ἀντιτεταγμένων· ὥστε τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ πόρρωθεν ὑπάρχειν ἐπίσημον. Ὁ δὲ Κύρος ἐπαρθεὶς τῷ προτερήματι τῶν περὶ αὐτόν, εἰς μέσους ἐβιάσατο τοὺς πολεμίους, καὶ τὸ πρῶτον ἀφειδῶς τῇ τόλμῃ χρώμενος, πολλοὺς ἀνῆρει· μετὰ δὲ ταῦτα προχειρότερον κινδυνεύων, ὑπὸ τινος τῶν τυχόντων Περσῶν πληγεὶς ἐπικαίρως, ἔπεσε. Τοῦτου δ' ἀναιριεθέντος, οἱ τοῦ βασιλέως πρὸς τὴν μάχην ἐπερρώσθησαν, καὶ τέλος τῷ τε πλήθει καὶ τῇ τόλμῃ κατεπόνησαν τοὺς ἀνθεστηκότας.

(C. 24.) Ex altera parte Aridaei copiae fortiter dimicare, donec nuntius de Cyri interitu trepidationem iis iniiceret. Aridaeus in stationem cum suis refugere; Clearchus ab insertando suos cohibere. Mox regia acies diripere Cyri castra, et condensato agmine in Graecos tendere. A quibus repulsi, proluxae se fugae dederunt Numerus caesorum. Erecto tropaeo, Aridaeus exhortatur Clearchum, ut cum copiis ad ipsum se recipiat, quo coniunctis agminibus ad oram se maritimam conservarent.

24. Ἐκ δὲ θατέρου μέρους Ἀριδαῖος ὁ Κύρου σαιτραπῆς τεταγμένος ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας, τὸ μὲν πρῶτον εὐρώστως ἐδέξατο τοὺς ἐπιόντας βαρβάρους· μετὰ δὲ ταῦτα τῆς ἀμίλλας ἐπὶ πολὺ παρεκτεινόμενος κυκλοῦμενος, καὶ τὴν Κύρου τελευταίαν πυθόμενος, ἔφυγε μετὰ τῶν ἰδίων στρατιωτῶν πρὸς τινὰ τῶν ἰδίων σταθμῶν, ἔχοντα καταφυγὴν οὐκ ἀνεπιτήδειον. Κλέαρχος δὲ Θεωρῶν τὴν τε μέσῃ τάξιν καὶ τὰλλα μέρη τῶν συμμάχων τετραμμένα, τοῦ μὲν δισκῶν ἀπέστη· τοὺς δὲ στρατιώτας ἀνακαλούμενος καθίστα· εὐλαβεῖτο γάρ, μὴ ποτε πάσης τῆς δυνάμεως ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας ἐλθούσης, κυκλωθῶσι, καὶ πᾶντες ἀπόλωνται. Οἱ δὲ μετὰ τοῦ βασιλέως ταχθέντες, ἐπειδὴ τὰ καθ' ἑαυτοὺς ἐτρέφαντο, πρῶτον

μὲν τὴν ἀποσκευὴν τοῦ Κύρου διήρπασαν· μετὰ δὲ ταῦτα ἤδη νυκτὸς ἐπελθούσης, ἄθροισθέντες ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας ὥρμησαν. Ὡν δεξαμένων τὴν ἔφοδον εὐγενῶς, ὀλίγον μὲν χρόνον ὑπέμενον οἱ βάρβαροι, μετ' ὀλίγον δὲ ταῖς τόλμαις καὶ ταῖς εὐχειρίαις νικώμενοι πρὸς φυγὴν ὥρμησαν. Οἱ δὲ περὶ τὸν Κλέαρχον πολλοὺς τῶν βαρβάρων ἀνελόντες, ὥς ἤδη νύξ ἦν, ἀναχωρήσαντες τρύπαιον ἔστησαν, καὶ περὶ δευτέραν σχεδὸν φυλακὴν ἔφθασαν εἰς τὴν παρεμβολήν. Τῆς δὲ μάχης τοιοῦτον τέλος λαβούσης, ἀνηρέθισαν τῶν τοῦ βασιλέως πλείους τῶν μυρίων πεντακισχιλίων· ὧν τοὺς πλείστους ἀνείλον οἱ μετὰ Κλεάρχου ταχθέντες Λακεδαιμόνιοι τε καὶ μισθοφόροι· ἐκ δὲ θατέρου μέρους, τῶν Κύρου στρατιωτῶν ἔπεσον περὶ τριςχιλίους· τῶν δὲ Ἑλλήνων φασὶν ἀναιρεθῆναι μὲν οὐδένα, τρωθῆναι δὲ ὀλίγους. Τῆς δὲ νυκτὸς παρελθούσης, Ἀριδαῖος ὁ πεφευγὼς εἰς τὸν σταθμόν, ἀπέστειλέ τινας πρὸς τὸν Κλέαρχον, παρακαλῶν πρὸς ἑαυτὸν ἀπαγαγεῖν τοὺς στρατιώτας, καὶ κοινῇ διασώζεσθαι πρὸς τοὺς ἐπὶ Θάλατταν τόπους· ἀνηρμήμενου γὰρ Κύρου καὶ τῶν τοῦ βασιλέως δυνάμεων ὑπερεχουσῶν, ἀγωνία πολλὴ κατέσχε τοὺς τετολμηκότας ἐπὶ τῇ καταλύσει τῆς Ἀρταξέρξου βασιλείας στρατεύεσθαι.

(C. 25.) Artaxerxes, ob Cyri mortem victorem sese iactans, missis legatis arma iubet redi. Recusant Græci, Leonidæ generosam accumulati obstinationem; moxque, Clearcho duce, reditum parant per Paphlagoniam.

25. Ὁ δὲ Κλέαρχος ἀνακυλευσάμενος τοὺς τε στρατηγούς καὶ τοὺς ἐφ' ἡγεμονίας τεταγμένους,

ἐβουλευέτο περὶ τῶν παρόντων. Ὅντων δ' αὐτῶν περὶ ταῦτα, παρεγενήθησαν παρὰ τοῦ βασιλέως πρέσβεις, ὧν ἦν ἀρχιπρεσβευτὴς ἀνὴρ Ἑλλήν, ὄνομα μὲν Φαλῖνος, γένος δὲ Ζακύνθιος. Εἰσαχθέντες δ' εἰς τὸ συνέδριον εἶπον, ὅτι „λέγει ὁ βασιλεὺς Ἀρταξέρξης· Ἐπειδὴ νενίκηκα, Κῦρον ἀποκτείνουσ, παροῦδοτε τὰ ὄπλα. Καὶ πρὸς τὰς θύρας αὐτοῦ βαδίσαντες, ζητεῖτε πῶς αὐτὸν ἐκθεραπεύσαντες, ἀγαθοῦ τινὸς μεταλάβητε.“ Ῥηθέντων δὲ τούτων, ἀποκρισιν ἔδωκεν ἕκαστος τῶν στρατηγῶν τοιαύτην, οἷαν Λεωνίδης, καθ' ὃν καιρὸν περὶ Θερμοπύλας αὐτοῦ φυλάττοντος τὰς παρόδους, Ξέρξης ἀπέστειλεν ἀγγέλους, κελεύων τῶν ὀπλῶν παραχωρῆσαι. Καὶ γὰρ τότε Λεωνίδης εἶπεν ἀπαγγεῖλαι τῷ βασιλεῖ, διότι „νομίζομεν, καὶ φίλοι γενώμεθα τῷ Ξέρξει, μετὰ τῶν ὀπλῶν ὄντες, ἀμείνους ἔσεσθαι σύμμαχοι· καὶ πολεμεῖν πρὸς αὐτὸν ἀναγκασθῶμεν, βέλτιον μετὰ τούτων ἀγωνιεῖσθαι.“ Παραπλησίως δὲ καὶ τοῦ Κλεάρχου περὶ τούτων ἀποκριναμένου, Πρόξενος ὁ Θηβαῖος εἶπεν, ὅτι „νῦν τὰ μὲν ἄλλα σχεδὸν ἀποβελήκαμεν, λέλειπται δ' ἡμῖν ἢ τε ἀρετὴ καὶ τὰ ὄπλα. Νομίζομεν οὖν, ἂν μὲν ταῦτα φυλάττωμεν, χρησίμην ἡμῖν ἔσεσθαι καὶ τὴν ἀρετὴν· ἂν δὲ παραδῶμεν, οὐδὲ ταύτην ἡμῖν ἔσεσθαι βοηθόν.“ Διόπερ ἐκέλευσε τῷ βασιλεῖ λέγειν, ὡς „ἂν περὶ ἡμῶν κακόν τι βουλευήται, διὰ τούτων πρὸς αὐτὸν διαγωνιούμεθα περὶ τῶν ἀγαθῶν τῶν κοινῶν.“ Λέγεται δὲ καὶ Σώφιλον, τὸν ἐφ' ἡγεμονίας τεταγμένον, εἰπεῖν, ὅτι θαυμάζει τοὺς τὰς τοῦ βασιλέως λό-

γους. „Εὐ μὲν γὰρ αὐτὸν δοκεῖ κρείσσονα τῶν ἑλ-
 λήνων εἶναι, μετὰ τῆς δυνάμεως ἐλθὼν λαβέτω τὰ
 παρ' ἡμῖν ὄπλα· εἰ δὲ πείσας βούλεται, λεγέτω τίνα
 χάριν ἡμῖν ἀντὶ τούτων ἀξίαν δώσει.“ Μετὰ δὲ
 τούτους Σακράτης Ἀχαιὸς εἶπεν, ὅτι λίαν αὐτοῖς ἐκ-
 πληκτικῶς ὁ βυσιλεύς προσφέρεται. „Ἄ μὲν γὰρ παρ'
 ἡμῶν βούλεται λαβεῖν, παραχρῆμα ἀπαιτεῖ· τὰ δ'
 ἀντὶ τούτων δοθησόμενα, μετὰ ταῦτ' ἀξιοῦντας αἰ-
 τεῖν προσιάττει. Καθόλου δ' εἰ μὲν ἀγροῶν τοὺς
 νενικηκότας ὡς ἡττημένους κτελεῖ τὸ προσιατιόμε-
 νον ποιεῖν, μαθέτω ποτέρων ἐστὶν ἡ νίκη, παρσιγε-
 νηθεὶς μετὰ τῆς πολυαρίθμου δυνάμεως· εἰ δὲ σι-
 φῆς εἰδὼς ἡμᾶς νενικηκότας, ψεύδεται, πῶς αὐτῷ
 περὶ τῶν εἰς ὕστερον ἐπαγγελιῶν πιστεύσομεν;“ Οἱ
 μὲν ἄγγελοι τοιαύτας ἀποκρίσεις λαβόντες ἐχορί-
 σθησαν· οἱ δὲ περὶ τὸν Κλέορχον ἀνέξενον πρὸς
 τὸν σταθμόν, ὅπου τὸ διασεσσωμένον στρατόπεδον
 ἦν ἀνακχωρηκός. Εἰς τοῦτον δὲ πάσης τῆς δυνά-
 μεως ἐλθούσης, περὶ τῆς ἐπὶ θάλατταν καταβάσεως
 ἐβουλεύοντο κοινῇ, καὶ περὶ τῆς πορείας. Ἐδούξεν
 οὖν αὐτοῖς μὴ τὴν αὐτὴν ἀναχώρησιν, ἣν περ ἦλθον,
 ποιῆσθαι· πολὺ γὰρ αὐτῆς ἦν ἔρημον, ἐν ᾗ τροφὰς
 οὐχ ὑπελάμβανον ἔξεν, δυνάμεως πολεμίας ἀκολου-
 θούσης. Γινόντες δ' ἐπὶ Παφλαγονίας ἀναξενόγυνον,
 οὗτοι μὲν ὥρμησαν ἐπὶ Παφλαγονίαν μετὰ τῆς ду-
 νάμεως, κατὰ σχολὴν ὁδοιποροῦντες, ὡς ἂν ἄμειν τῆς
 τροφᾶς ποριζόμενοι.

(C. 26.) Quos lentius, ut comineatum sibi acquirerent, progredientes, Rex, e vulnere validus, nocte assequitur. Factis induciis, paratum per terras regias transitum et comineatus emendi copiam impetrant Graeci: Rex Babylonem triumphans repetit. Ibi quum fortitudinem militum praemiis ornasset; Tissaphernes, qui summos honores Regisque filiam coniugem retulerat, novo Graecos agmine insectatur. Redit in gratiam cum Aridaeo, caeteros cum Clearcho duces turpi fraude capit. plurimos milites obtruncat.

26. Ὁ δὲ βασιλεὺς βέλτιον ἔχων ἀπὸ τοῦ τραύματος, ὥς ἐπύθετο τὴν τῶν ἐναντίων ἀποχώρησιν, νομίσας αὐτοὺς φεύγειν, ὥρμησε μετὰ τῆς δυνάμεως κατὰ σπουδὴν. Καταλαβὼν δ' αὐτοὺς, διὰ τὸ βραδέως ὁδοιπορεῖν, τότε μὲν, ἤδη νυκτὸς οὔσης, ἐγγὺς τὴν στρατοπεδείαν ἐποίησαντο, ἅμα δ' ἡμέρα διατασσόντων τῶν Ἑλλήνων τὸ στρατόπεδον εἰς μάχην, πέμψας τοὺς ἀγγέλους, κατὰ μὲν τὸ παρὸν εἰς τρεῖς ἡμέρας ἀνοχὰς ἐποίησαντο· ἐν δὲ ταύταις συνεφώνησαν, ὥστε αὐτὸν μὲν φιλίαν παρέχεσθαι τὴν χώραν, καὶ τοὺς ἡγησομένους ἐπὶ θάλατταν δοῦναι, καὶ τοῖς διεξιούσιν ἀγορὰν παρέχειν· τοὺς δὲ μετὰ Κλεάρχου μισθοφόρους καὶ τοὺς μετ' Ἀριδαίου πάντας πορεύεσθαι διὰ τῆς χώρας μηδὲν ἀδίκημα ποιοῦντας. Μετὰ δὲ ταῦθ' οὗτοι μὲν περὶ τῆς ὁδοιπορίας ἐγίνοντο· τὴν δὲ δύναντα ὁ βασιλεὺς ἀπήγαγεν εἰς Βαβυλῶνα. Ἐκεῖ δὲ τῶν κατὰ τὴν μάχην ἀνδραγαθησιάντων καὶ ἀξίαν ἕκαστον τιμήσας, ἔκρινε πάντων ἄριστον γεγενῆσθαι Τισσαφέρνην. Διὸ καὶ μεγάλαις αὐτὸν τιμήσις δωρεαῖς, ἔδωκε τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα πρὸς συμβίωσιν, καὶ τὸ λοιπὸν διετέλει πιστότατον ἔχων αὐτὸν φίλον· ἔδωκε δ' αὐτῇ καὶ τὴν ἡγεμονίαν, ὣν Κῦρος ἐπὶ θαλάττης ἤρχεσαίρου πειῶν. Ὁ δὲ Τισσαφέρνης θεωρῶν τὸν βασιλεῖα δι'

ὄργῃς ἔχοντα τοὺς Ἕλληνας, ἐπηγγέλατο αὐτῷ ἄπαν-
 τας ἀνελθεῖν, ἐὰν αὐτῷ μὲν δυνάμεις δοῖ, πρὸς δὲ Ἀρι-
 διαῖον διαλλαγῇ· προδοθήσεσθαι γὰρ ὑπὸ τοῦτου
 τοὺς Ἕλληνας κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν. Ὁ δὲ βυσιλεύς
 τοὺς λόγους ἀσμένως δεξιόμενος, τοῦτῳ μὲν ἔδωκεν
 ἐξ ἐπύσεως τῆς δυνάμεως ἐπιλέξας τοὺς κρατίστους
 ὄσους προαιροῖτο. * * * * *

* * * * * ἄλλοις γὰρ ἡγεμόσιν
 ἐλθεῖν, καὶ κατὰ πρόςῳπον ἀκοῦσαι τῶν λόγων.
 ἡτύπερ οἱ τε στρατηγοὶ σχεδὸν ἅπαντες μετὰ Κλεάρ-
 χου καὶ τῶν λοχαγῶν, ὡς εἴκοσι, πρὸς Τισσαφέρτην
 ἦλθον· καὶ στρατιωτῶν δὲ πρὸς ἄγοράν ἐλθεῖν βαν-
 λομένων ἠκολούθησαν ὡς διακόσιοι. Τισσαφέρτης
 δὲ τοὺς μὲν στρατηγοὺς εἰς τὴν σκηνὴν ἐκάλεσεν, οἱ
 δὲ λοχαγοὶ πρὸς ταῖς θύραις διέτριβον. Καὶ μετ'
 ὀλίγον ἐκ τῆς Τισσαφέρτους σκηνῆς ἀφθείσης φοι-
 νικίδος, ὁ μὲν τοὺς στρατηγοὺς ἔνδον συνέλαβε, τοὺς δὲ
 λοχαγοὺς, οἷς ἦν συντεταγμένον, ἐπελθόντες ἀνείλον·
 ἄλλοι δὲ τοὺς ἐπὶ τὴν ἄγοράν ἦκοντας τῶν στρατιω-
 τῶν ἀνῆρουν· ἐξ ὧν εἰς φυγὼν εἰς τὴν ἰδίαν παρεμ-
 βολήν, ἐδήλωσε τὴν συμφοράν.

(C. 27.) Accepto cladis nuntio perturbati Graeci Chirisophum
 erant imperatorem, hostiumque incursum ferocissime repellunt.
 At Clearchus caeterique duces, ad Regem missi, necantur, uno di-
 misso Menone. Pergit Tissaphernes levi insectatione laessere
 Graecos ad montes usque Carduchorum; ubi ille copias Ioniam
 versus reducit, hi fundis incolarum impetuntur. Elapsis hac diffi-
 cultate Teribazi amicitia tutius iter per Armeniam aperit.

27. Οἱ δὲ στρατιῶται πνυθόμενοι τῇ γεγενημέ-
 να, παρ' αὐτὸν μὲν τὸν καιρὸν ἐξεπλήγησαν, καὶ

πάντες ἐχώρουν εἰς ἔπλα μετὰ πολλῆς ἀταξίας, ὥς ἀναρχίας οὕσης· μετὰ δὲ ταῦτα, οὐδενὸς αὐτοῖς παρενοχλοῦντος, ἔλλοντο στρατηγούς μὲν πλείους, ἐνὶ δὲ τῶν ὅλων τὴν ἡγεμονίαν ἀπέδωκαν, Χειρισύφῳ τῷ Λακεδαιμονίῳ. Οὗτοι δὲ διατάξαντες τὸ στρατόπεδον εἰς τὴν ὁδοιπορίαν, ὥς ποτ' αὐτοῖς ἐδόκει κάλλιστα, προῆγον ἐπὶ Πικραγονίαν. Τισσαφέρης δὲ τοὺς στρατηγούς δήσας, ἀπέστειλε πρὸς Ἀρταξέρξη. Ἐκεῖνος δὲ τοὺς μὲν ἄλλους ἀνείλε, Μένωνα δὲ μόνον ἀφῆκεν· ἐδόκει γὰρ μόνος οὗτος στασιάζων πρὸς τοὺς συμμάχους προδύσειν Ἑλλήνας. Τισσαφέρης δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως ἐπακολουθῶν τοῖς Ἑλλησιν ἐξήπτετο, καὶ κατὰ στόμα μὲν οὐκ ἐτόλμα παρατάττεσθαι, φοβούμενος ἀπεγνωσμένων ἀνδρῶν θράσος καὶ ἀπόνοιαν· ἐν δὲ τοῖς εὐθέτοις τόποις παρενοχλῶν, μεγάλῳ μὲν οὐδενὶ κακῷ περιβάλλειν αὐτοὺς ἠδύνατο, μικρὰ δὲ βλάβιτων, μέχρι τοῦ τῶν Καρδούχων καλουμένου ἔθνους ἐπηκολούθησε. Καὶ Τισσαφέρης μὲν οὐδὲν ἔτι δυνάμενος προῦξαι, μετὰ τῆς δυνάμεως ἐπ' Ἰωνίας ἀνέξεν· οἱ δὲ Ἕλληνες ἐφ' ἐπὶ μὲν ἡμέρας διεπορεύοντο τὰ τῶν Καρδούχων ὄρη, πολλὰ κακὰ πάσχοντες ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων, ἀλκίμων τε ὄντων καὶ τῆς χώρας ἐμπείρων. Ἦσαν δὲ οὗτοι πολέμιοι μὲν τοῦ βασιλέως, ἐλεύθεροι δέ, καὶ τὴν κατὰ πόλεμον ἀσχοῦντες, μάλιστα δ' ἐκπονοῦντες σφενδόναις ὥς μεγίστους λίθους ἐμβάλλειν, καὶ τοξεύμασι ὑπερμεγέθεσι χρῆσθαι· δι' ὧν τοὺς Ἕλληνας κατατιτρώσχοντες ἐξ ὑπερδεξίων τόπων, πολλοὺς μὲν ἀνείλον, οὐκ ὀλίγους δὲ κακῶς διέθεσαν.

Τὰ γὰρ βέλη μείζω καθεσιῶτα δυοῖν πηχῶν, ἔδυνε διὰ τε τῶν ἀσπίδων καὶ θωράκων, ὥστε μηδὲν τῶν ὅπλων ἰσχύειν τὴν βίαν αὐτῶν ὑπομένειν. Οὕτω γὰρ φασὶ μεγάλοις αὐτοὺς κεχρησθαι οἷστοις, ὥστε τοὺς Ἕλληνας ἐναγκυλοῦντας τὰ ῥιπτόμενα βέλη, τοῦτοις σαννίοις χρωμένους ἐξακοντίζειν. Διελθόντες οὖν τὴν προειρημένην χώραν ἐπιπόνως, παρεγενήθησαν πρὸς τὸν Κεντρίτην ποταμόν· ὃν διαβάαντες, εἰσέβαλον εἰς τὴν Ἀρμενίαν. Ταύτης δ' ἦν σατραπὴς Τηρίβαζος· πρὸς ὃν σπεισάμενοι, διεπορεύοντο τὴν χώραν ὡς φίλοι.

(C. 28.) Sed in montibus Armeniae per nives abducti a via, cum fame et frigore paene ad internecionem conflictantur, amissisque multis et militibus et iumentis, aegre tandem vicus inveniunt, qui fractos tot molestiis ac laboribus, omni victus genere recreant.

28. Ὀδοιποροῦντες δὲ διὰ τῶν Ἀρμενίων ὄρων, ἐλίφθησαν ὑπὸ χιόνος πολλῆς, καὶ παρεκινδύνευσαν ἀπολέσθαι πάντες. Τοῦ γὰρ αἵρος τεταραγμένου, τὸ μὲν πρῶτον κατ' ὀλίγον ἤρξατο χιὼν πίπτειν ἐκ τοῦ περιέχοντος, ὥστε τοὺς ὀδοιποροῦντας μηδὲν ἐμποδίζεσθαι τῆς εἰς τοῦμπροσθεν πορείας· μετὰ δὲ ταῦτα πνεύματος ἐπιγενομένου, μᾶλλον αἰὲ κατερρίπτειτο, καὶ τὴν χώραν ἐπεκάλυπτεν, ὥστε μηκέτι δύνασθαι μήτε τὰς ὁδοὺς μήτε ὁλοσχερῶς τὰς ἰδιότητας τῶν τόπων θεωρεῖσθαι. Διόπερ ἀθυμία τὸ στρατόπεδον ὑπεύδετο καὶ δέος, ἀνακάμπειν μὲν εἰς ἀπώλειαν οὐ βουλομένων, προάγειν δὲ διὰ τὸ πλῆθος τῶν χιόνων οὐ δυναμένων. Τοῦ δὲ χειμῶνος ἐπίτασιν λαμβάνοντος, ἐπεγενήθη πνευμάτων μέγεθος μετὰ πολλῆς χαλάζης, ὥστε, τοῦ συρμοῦ κατὰ

πρόσωπον ὄντος, ἀναγκασθῆναι καθίσαι τὴν δύνα-
 μιν ἅπασα· ἕκαστος γὰρ τὴν ἐκ τῆς ὁδοιπορίας
 κακοπάθειαν ὑπομένειν ἀδυνάτων, οὐ ποτε τύχοι,
 μένειν ἡναγκαζέτο. Ἀποροῦντες δὲ πάντες τῶν ἀναγ-
 καίων, ἐκείνην μὲν τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα διε-
 καροτέρουν ὑπαίθριοι, πολλοῖς συνεχόμενοι κακοῖς.
 Διὰ γὰρ τὸ πλῆθος τῆς κατὰ τὸ συνεχές ἐκχεομένης
 χιόνος, τὰ τε ὕψηλα πάντα συνεκαλύφθη, καὶ τὰ σώ-
 ματα διὰ τὸν ἀπὸ τῆς αἰθρίας πάγον περιεψύχετο·
 διὰ τε τὴν ὑπερβολὴν τῶν κακῶν, ὅλην τὴν νύκτα
 διηγρύπνου· καὶ τινες μὲν πῦρ ἐκκαύσαντες, τῆς
 ἀπὸ τούτου βοηθείας ἐτύγγανον· τινὲς δὲ περικα-
 ταληφθέντες ὑπὸ τοῦ πάγου τὰ σώματα, πᾶσαν
 ἀπεγίνωσκον ἐπικουρίαν, τῶν ἀκρωτηρίων αὐτοῖς
 σχεδὸν ἁπάντων ἀπονεκρουμένων. Διόπερ ὥς ἡ νύξ
 διήλθε, τῶν θ' ὑποζυγίων τὰ πλεῖστα εὐρέθη διε-
 φθαρμένα, καὶ τῶν ἀνδρῶν πολλοὶ μὲν τετελευτη-
 κότες, οὐκ ὀλίγοι δὲ τὴν μὲν ψυχὴν ἔχοντες ἔμφο-
 ρα, τὸ δὲ σῶμα διὰ τὸν πάγον ἀκίνητον· ἔνιοι δὲ
 καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐτυφλώθησαν, διὰ τε τὸ ψύχος
 καὶ τὴν ἀνταύγειαν τῆς χιόνος. Καὶ τελέως ἂν ἅπαν-
 τες διεφθάρησαν, εἰ μὴ βραχὺ διελθόντες εὗρον
 κόμας γεμούσας τῶν ἐπιτηδείων. Αὗται δὲ τὰς μὲν
 τοῖς ὑποζυγίοις καταβάσεις εἶχον ὀρυκτὰς, τὰς δὲ
 τοῖς ἀνδράσι κατὰ κλιμάκων, [ταῖς οἰκίαις ἐγκατα-
 βαίνουσι·] τὰ τε βοσκήματα τρεφόμενα χόρτῳ, τοῖς
 δ' ἀνδράσι πολλὴν ἀφθονίαν πάντων τῶν πρὸς τὸ
 εἶναι ἀναγκαίων.

(C. 29.) Inde Phsisi fl. transgressi, Tachorum Phasianorumque terras permeant; ubi incolarum, qui eos laecessiverant, villis potuntur, magnaue edita strage, complures dies quivi dant. Hinc Chaldaeorum et Scutinarum regionem emensi, facto cum principe Gymnasiarum foedere, in Chenium montem evadunt, unde sommarum laetitia mare prospectant. Erectis illie in expeditionis memoriam tropaeis, cum Macronum gente amicitiam iungunt, vniuntque ad Colchus, quorum impetu represso, ex agris magnas praedas congerunt.

29. Ἐρμείναντες δὲ ταῖς κώμας ἡμέρας ὀκτώ, παρεγενήθησαν εἰς τὸν Φῦσιν ποταμόν. Ἐκεῖ δὲ τέτταρας ἡμέρας διανύσαντες, διεπορεύοντο τὴν Τάων καὶ Φασιανῶν χώραν. Ἐπιθεμένων δ' αὐτοῖς τῶν ἐγχωρίων, τούτους μὲν ἐν τῇ μάχῃ νικήσαντες, πολλοὺς ἀνεῖλον· αὐτοὶ δὲ καταλυβόντες τὰς τῶν ἐγχωρίων κτήσεις γεμούσας ἄγαθῶν, ἐνδιέτριψαν ἐν αὐταῖς ἡμέρας πεντεκαίδεκα. Ἀναζεύξαντες δὲ ἐκεῖθεν, διῆλθον τὴν Χαλδαίων καλουμένην χώραν ἐν ἡμέραις ἐπτά, καὶ παρεγενήθησαν πρὸς τὸν Ἀσπαγον ὀνομαζόμενον ποταμόν, ὄντα τὸ πλάτος πλείθρων τεττάρων. Ἐντεῦθεν δὲ διὰ τὰ Σκουτίων πορευόμενοι, διῆλθον ὁδὸν πεδινὴν· ἐν ἣ τρεῖς ἡμέρας αὐτοὺς ἀνέλαβον, εὐποροῦντες ἐπάντων τῶν ἀναγκαιῶν. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀναζεύξαντες, τεταρταῖοι παρεγενήθησαν πρὸς πόλιν μεγάλην Γυμνασίαν ὀνομαζομένην. Ἐκ δὲ ταύτης ὁ τῶν τόπων τούτων ἀγηγούμενος ἐσπείσατο πρὸς αὐτοὺς, καὶ τοὺς ὀδηγήσοντας ἐπὶ θάλατταν συνέστησεν. Ἐν ἡμέραις δὲ πεντεκαίδεκα παραγενόμενοι ἐπὶ τὸ Χήριον ὄρος, ὡς εἶδον πορευόμενοι οἱ πρῶτοι τὴν θάλατταν, περιχαρεῖς ἦσαν, καὶ τοιαύτην ἐποιοῦν κραυγὴν, ὥστε τοὺς ἐπὶ τῆς οὐραγίας ὄντας, ὑπολαμβάνοντας πολεμίων ἐφοδὸν εἶναι, χωρεῖν εἰς ὕψλα. Ὡς δ' ἅπαντες ἀνέ-

βησαν ἐπὶ τὸν τόπον, ἔξ οὗ τὴν θάλατταν ἦν ὁρᾶν, τοῖς θεοῖς ἀνατείναντες τὰς χεῖρας, ἠὺχαρίστουν ὡς ἤδη διασσεωσμένοι· συνενέγκαντες δ' εἰς ἓνα τόπον λίθους παμπληθεῖς, καὶ ποιήσαντες ἔξ αὐτῶν ἀναστήματα μεγάλα, σκῦλα τῶν βαρβάρων ἀνέθεσαν, βουλόμενοι τῆς στρατείας ἀθίαντον ὑπόμνημα καταλιπεῖν· καὶ τῷ μὲν ὁδηγήσαντι φιάλην ἀργυρᾶν καὶ στολὴν Περσικὴν ἐδωρήσαντο· ὃς δείξας αὐτοῖς τὴν ἐπὶ Μάκρωνας ὁδόν, ἀπηλλάγη. Οἱ δ' Ἕλληνες εἰςβαλόντες εἰς τὴν τῶν Μακρῶνων χώραν, ἐσπείσαντο, καὶ πρὸς πίστιν παρὰ μὲν ἐκείνων λόγῃν ἔλαβον βαρβαρικὴν, αὐτοὶ δ' Ἑλληνικὴν ἔδωκαν· ταῦτα γὰρ ἔφασαν αὐτοῖς οἱ βάρβαροι διὰ προγόνων παραδεδόσθαι πρὸς πίστιν βεβαιότατα. Ὡς δὲ τοὺς τούτων ὄρους διήλθον, παρεγενήθησαν εἰς τὴν τῶν Κόλχων χώραν. Εἰς ἣν ἀθροισθέντων τῶν ἐγχορίων ἐπ' αὐτοὺς, τοὺτους μὲν κρατήσαντες μάχῃ, πολλοὺς ἀνέϊλον· αὐτοὶ δὲ λόφον ὄχυρόν καταλαβόμενοι, τὴν χώραν ἐπόρθουν, καὶ τὰς ὠφελείας εἰς τοῦτον ἀθροίσαντες, ἀφθόως ἑαυτοὺς ἀνελάμβανον.

(C. 30.) Sed gustatum eius regionis mel Græcorum multis insaniam induxit. Recuperata mentis sanitate, Trapezuntem petunt, ubi benigno hospitio suscepti, sacra Herculi Iovique Servatori peragunt. Tum Chirisophus Byzantium mittitur ad naves comparandas. Quo diutius remorante, postquam Græci in finitima excurrerant, Cerasuntem tendunt. Hinc profecti, gentem Mosynoecorum adeunt, barbaram maxime et ferocem, pugna atrocissima subigendam.

30. Εὐρίσκετο δὲ καὶ σμήνη παμπληθῇ περὶ τοὺς τόπους, ἔξ ὧν πολυτελῇ προσεφέρετο κηρία· τούτων δ' οἱ γευσάμενοι παραλόγῳ περιέπιπτον συ-

τιώματι. Οἱ γὰρ μεταλαμβάνοντες αὐτῶν, ἄφρονες ἐγίνοντο, καὶ πίπτοντες ἐπὶ τὴν γῆν, ὅμοιοι τοῖς τετελευτηκόσιν ὑπῆρχον· πολλῶν δὲ φαγόντων διὰ τὴν γλυκύτητα τῆς ἀπολαύσεως, ταχὺ τὸ πλῆθος ἐγγύθει τῶν πεπτωκότων οἷον ἐ τροπῆς ἐν πολέμῳ γεγενημένης. Ἐκείνην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν ἡθύμησεν ἡ δύναμις, καταπεπληγμένη τότε πυρρίδοξον καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἡτυχηκότων· τῇ δ' ὑστεραίᾳ περὶ τὴν αὐτὴν ὥραν ἅπαντες ἑαυτοὺς ἀνελάμβανον, καὶ κατ' ὀλίγον ἀνακτώμενοι τὸ φρονεῖν, ἀνέστησαν, καὶ τὸ σῶμα διετέθησαν ὁμοίως τοῖς ἐκ φαρμακοποσίας διασωθεῖσιν. Ὡς δ' ἀνέλαβον ἑαυτοὺς, ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐπορεύθησαν εἰς Τραπεζοῦντα, πόλιν Ἑλληνίδα, Σινωπέων μὲν ἄποικον, κειμένην δὲ ἐν τῇ Κόλζων χώρᾳ. Ἐνταῦθα δὲ διατρίψαντες ἡμέρας τριῶντα, παρὰ μὲν τοῖς ἐγχωριοῖς λαμπρῶς ἐξενίσθησαν, αὐτοὶ δὲ τῷ τε Ἡρακλεῖ καὶ Διὶ σωτηρίῳ θυσίαν ἐποίησαν καὶ γυμνικὸν ἄγῶνα, καθ' ὃν τόπον φασὶ προσπλεῦσαι τὴν Ἀργὴν καὶ τοὺς περὶ Ἰάσονα. Ἐκεῖθεν δὲ Χειρίσοφον μὲν τὸν ἀφηγούμενον ἀπέστειλαν εἰς Βυζάντιον ἐπὶ πλοῖα καὶ τριήρεις· ἐλέγετο γὰρ εἶναι φίλος Ἀναξιβίῳ τῷ Βυζαντίων ναυάρχῳ· τοῦτον μὲν οὖν ἐπὶ κέλῃτος ἐξέπεμψαν· λαβόντες δὲ τῶν ἐπικώπων δύο πλοιάρια παρὰ τῶν Τραπεζουντίων, ἐλήστευον τοὺς περιοικοῦντας βαρβάρους καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν. Ἐφ' ἡμέρας μὲν οὖν τριῶντα περιέμειναν τὸν Χειρίσοφον· ὡς δ' ἐκεῖνος ἐβριμάδυνεν, αἱ δὲ τροφαὶ τοῖς ἀνθρώποις ἐσπάριζον, ἀνέξενον ἐκ Τραπεζοῦντος, καὶ

τριταῖοι παρεγενήθησαν εἰς Κερασσοῦντα, πόλιν Ἑλληνίδα, Σινωπέων ἄποιον. Ἐν ταύτῃ δὲ ἡμέρᾳ διατρίψαντές τινας, παρεγενήθησαν εἰς τὸ τῶν Μοσυνοίκων ἔθρος. Τῶν δὲ βαρβάρων συστραφέντων ἐπ' αὐτούς, ἐκράτησαν μάχῃ, καὶ πολλοὺς ἀνεῖλον· συμφυγόντων δὲ εἰς τι χωρίον, ἐν ᾧ κατοικοῦν ἐπιωρόφους ἔχοντες ξυλίλους πύργους, συνεχεῖς προςβολὰς ποιησάμενοι, κατὰ κράτος εἶλον. Ἦν δὲ τὸ χωρίον τοῦτο μητρόπολις τῶν ἄλλων ἐρουμάτων, ἐν ᾧ καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν κατοικεῖ τὸν ὑψηλότετον τόπον ἔχων. Ἐθρος δ' ἔχει πάτριον μένειν ἐν αὐτῷ τὸν πάντα βίον, καὶ κεῖθεν διαδοῦναι τοῖς ὄχλοις τὰ προσηγμένα. Βαρβαρώτατον δ' ἔφασαν οἱ στρατιῶται τοῦτο διεληλυθῆναι τὸ ἔθρος, καὶ ταῖς μὲν γυναῖξιν αὐτοὺς πλησιάζειν ἑπ' αὐτῶν δρώντων· τοὺς δὲ παῖδας τῶν πλουσιωτάτων τρέφεσθαι καρύοις ἐφθοῖς· ἅπαντας δ' ἐκ παιδὸς στίγμασι τὸν τε ρῶτον καὶ τὰ στήθη καταπεποικίλθαι. Ταύτην μὲν οὖν τὴν χώραν ἐν ἡμέραις ὀκτὼ διεπορεύθησαν· τὴν δ' ἐχομένην ἐν τρισίν, ἣν ἐκάλουν Τιβαρηνήν

(C. 31.) Inde Cotyora urbem assequuti, ab Heracleensibus et Sinopensibus navigia impetrant. Interea rediit ad suos Chirisophus, sed sine navibus. Tum itaque Heracleam, et inde porro pacinsulam Acherusiam transvecti, quum pedestri itinere Bithyniae periculis evasisent, tandem Chrysopolin pervenere. Hinc alii in patriam suam redierunt [proximo demum anno, Ol. XCV, 1.], alii in Chersoneso ad finitimam Thraciae urbem oppugnandam substituerunt.

31. Καὶ κεῖθεν εἰς Κοτύωρα πόλιν παρεγενήθησαν Ἑλληνίδα, Σινωπέων ἄποιον. Ἐν ταύτῃ δὲ πεντήκονθ' ἡμέρας διέτριψαν τοὺς περιοίκους τῆς Πυφλαγονίας τε καὶ τοὺς ἄλλους βαρβάρους ληστεύ-

οντες. Ἰρακλειῶται δὲ καὶ Σινωπεῖς ἀπέστειλαν αὐτοῖς πλοῖα, δι' ὧν αὐτοί τε καὶ τὰ σκευοφόρα διεκομίσθησαν. Ἡ δὲ Σινώπη Μιλησίων μὲν ἦν ἄποικος, κειμένη δ' ἐν τῇ Παιφλαγονίᾳ, μέγιστον εἶχεν ἀξίωμα τῶν περὶ τοὺς τόπους· ἐν ἣ δὴ καθ' ἡμᾶς ἔσχε Μιθριδάτης, ὁ πρὸς Ῥωμαίους διαπολεμήσας, τὰ μέγιστα βασιλεία. Πυρρεγενήθη δὲ καὶ ἐνταῦθα Χειρίσοφος, ὁ πρὸς τὰς τριήρεις ἀπεσταλμένος, ἄπρηκτος. Οἱ μὲν οὖν ἄλλοι Σινωπεῖς φιλοφρόνως αὐτοὺς ξενίσαντες, ἀπέπεμψαν αὐτοὺς κατὰ θύλατταν εἰς Ἰρακλείαν Μεγαρέων ἄποικον· καὶ καθωρμίσθη πᾶς ὁ στόλος πρὸς τὴν Ἀχερουσίαν χερσόνησον, ὅπου φασὶν Ἰρακλεία τὸν ἐξ ἁδου Κέρβερον ἀναγαγεῖν. Ἐκεῖθεν δὲ περὶ διὰ Βιθυνίας πορευόμενοι, κινδύνοις περιέπιπτον, τῶν ἐγχωρίων ἐξαπτομένων κατὰ τὴν πορείαν. Μόγισ οὖν διεσώθησαν εἰς τὴν Χρυσόπολιν τῆς Χαλκηδονίας οἱ περιλειφθέντες ἀπὸ μυρίων τριςχίλιοι ὀκτακόσιοι. Ἐκεῖθεν δὲ ῥαδίως ἤδη τὸ λοιπὸν τινες μὲν διεσώθησαν εἰς τὰς πατρίδας, οἱ δὲ λοιποὶ περὶ τὴν Χερσόνησον ἀθροισθέντες ἐπόρθουν τὴν περικειμένην Θρακῶν πόλιν. Ἡ μὲν οὖν ἐπ' Ἀσιαξέσσην Κύρου στρατεία τοιοῦτον ἔσχε τὸ τέλος.

(C. 32.) Athenis interea triginta tyranni exsilio et caede in cives grassantur. Horum vindices exorti Thebani, Thrasybulo, uni exsulum, copias tradunt, quibus Phylam occupans, Atticam invadendi prolixam nanciscitur occasionem. In eum itaque tyranni exercitum educunt, cives dominationis pertaesos Piraeo tenent conclusionis, Eleusiniος Salaminiosque, qui cum exulibus conspiraverant, capite mulcant. Hinc augeri in castris Thrasybuli profugorum numerus. Tyranni autem, qui frustra cum oblata imperii societate

sollicitarant, auxilia petere a Spartanis, et circa Acharnas castrum ponere.

32. Οἱ δ' ἐν ταῖς Ἀθήναις δυναστεύοντες τριάκοντα τύραννοι, καθ' ἡμέραν οὐκ ἐπαύοντο τοὺς μὲν φυγαδεύοντες, τοὺς δὲ ἀναιροῦντες. Τῶν δὲ Θηβαίων ἀγανακτούντων ἐπὶ τοῖς γινομένοις, καὶ φιλοφρόνως τοὺς φυγάδας ὑποδεχομένων, Θρασύβουλος ὁ Στειριεὺς ὀνομαζόμενος, ὢν Ἀθηναῖος, ὑπὲρ δὲ τῶν τριάκοντα πεφυγαδευμένος, συνεργοῦντων αὐτῷ λάθρα τῶν Θηβαίων, κατελάβετο χωρίον τῆς Ἀιτικῆς, ὀνομαζόμενον Φυλὴν. Ἦν δὲ τὸ φρούριον ὀχυρὸν τε σφόδρα, καὶ τῶν Ἀθηναίων ἀπέχον σταδίους ἑκατόν, ὥστε πολλὰς ἡφορμὰς αὐτοῖς παρέχεσθαι πρὸς τὴν ἔφοδον. Οἱ δὲ τριάκοντα τύραννοι πυθόμενοι τὸ γεγονός, τὸ μὲν πρῶτον ἐξήγαγον ἐπ' αὐτοὺς τὴν δύναμιν ὡς πολιορκήσοντες τὸ χωρίον. πλησίον δὲ τῆς Φυλῆς αὐτῶν στρατοπεδεύοντων, ἐπεγενήθη πολὺς νικητός· καὶ τινων ἐπιχειρησάντων μετασκηροῦν, οἱ πολλοὶ φεύγειν αὐτοὺς ὑπέλαβον, καὶ πλησίον τινὰ πολεμίαν δύναμιν εἶναι· ἐμπεσόντος δὲ εἰς τὸ στρατόπεδον Θορύβου τοῦ καλουμένου Πανικοῦ, μετεστρατοπέδευσαν εἰς ἕτερον τόπον. Οἱ δὲ τριάκοντα θεωροῦντες τοὺς πολίτας ἐν Ἀθήναις, ὅσοι μὴ μετεῖχον τῆς τῶν τριεχιλίων πολιτείας, μετεώρους ὄντας πρὸς τὴν κατάλυσιν τῆς δυναστείας, μετώκισαν αὐτοὺς εἰς τὸν Πειραιέα, καὶ τοῖς ξενικοῖς ὅπλοις διακατεῖχον τὴν πόλιν. Ἐλευσινίους δὲ καὶ Σαλαμινίους αἰτιασάμενοι τὰ τῶν φυγάδων φρονεῖν, ἅπαντας ἀνεῖλον. Τούτων δὲ πραττομένων, πολλοὶ

τῶν φυγιάδων συνέρχοντο πρὸς τοὺς περὶ Θρασύβου-
λον, * * * * φανερώς μὲν περὶ τινῶν αἰχμαλώτων
διαλεζόμενοι, λάθρα δὲ συμβουλεύειν αὐτῷ τὸ δια-
λύσει τὸ συνεστηκὸς φυγαδικόν, καὶ μεθ' αὐτῶν τῆς
πόλεως δυναστεύειν, ἀντὶ Θηραμένους προαιρεθέν-
τα· λαβεῖν δ' ἐξουσίαν δέκα τῶν φυγιάδων, οὓς ἂν
προαίρηται, κατὰγειν εἰς τὴν πατρίδα. Ὁ μὲν οὖν
Θρασύβουλος ἔφησε προκρίνειν τὴν ἑαυτοῦ φυγὴν
τῆς τῶν τριάκοντα δυναστείας, καὶ τὸν πόλεμον οὐ
καταλύσειν, εἰ μὴ πάντες οἱ πολῖται κατέλθωσι, καὶ
τὴν πάτριον πολιτείαν ὃ δῆμος ἀπολάβῃ· οἱ δὲ τρι-
άκοντα, θεωροῦντες πολλοὺς μὲν ἅφ' ἑαυτῶν ἁψι-
σταμένους διὰ τὸ μῖσος, τοὺς δὲ φυγάδας αἰὲ πλεί-
ους γινομένους, ἀπέστειλαν εἰς Σπάρτην πρίστεις
περὶ βοηθείας· αὐτοὶ δ' ὅσους ἠδύνατο πλείστους
ἀθροίσαντες, ἐν ὑπαίθρῳ περιεστρατοπέδευσαν περὶ
ταῖς ὀνομαζομένης Λαχεαῖας.

(C. 33.) Quae castra Thrasybulus ex improvise adortus, Pirae-
eum occupat et Munychiam, a Critia strenue oppugnata. Fusis
tandem tyranniis, undique et exsules et cives Thrasybuli partes se-
quuntur, qui ad ipsam obsidendam urbem se comparabat. His molis
Athenienses, pro triginta tyrannis, urbe expulsis, decemviris sibi
praeficiunt, non illos meliores; qui, abiecto pacis integrandae stu-
dio, auxilia Lacedaemone arcessunt, duce Lysandro. Tandem Pau-
sanias, vel Lysandro invidens, vel Spartanorum famae consulens
magna cum manu Athenas profectus, oppidanos cum exsilibus re-
conciliat, pristinaeque civitati democratiam restituit. [Male. Re-
dierat iam libertas Athenis Arch. Euclide, Ol. XCIV, 2.]

33. Ὁ δὲ Θρασύβουλος τὴν ἱκανὴν τοῦ χωρίου
καταλιπὼν φυλακὴν, ἐξήγαγε τοὺς φυγάδας, ὄντας
χιλίους καὶ διακοσίους· ἐπιθέμενος δὲ τῇ τῶν ἐναν-
τίων παρεμβολῇ νυκτὸς ἀπὸ προσδοκήτως, καὶ συχροὺς
ἀποκτείνας, τοὺς ἄλλους διὰ τὸ παρὰδοξον ἐξέτληξε,

καὶ φυγεῖν εἰς Ἀθήνας ἠνάγκασε. Μετὰ δὲ τὴν μάχην ὁ Θρασύβουλος εὐθὺς μὲν ὥρμησεν ἐπὶ τὸν Πειραιέα, καὶ κατελάβετο τὴν Μουνυχίαν, λόφον ἔρημον καὶ καρτερόν· οἱ δὲ τύραννοι, τῇ δυνάμει πάσῃ καταβάντες εἰς τὸν Πειραιέα, προσέβαλον τῇ Μουνυχίᾳ, Κριτίου τὴν ἡγεμονίαν ἔχοντος. Ἐπὶ πολὺν δὲ χρόνον τῆς μάχης καρτερῶς γενομένης, οἱ μὲν τύραννοι τοῖς πλήθεσιν ὑπερεῖχον, οἱ δὲ φυγάδες τῇ τῶν τόπων ὀχυρότητι. Τέλος δὲ Κριτίου πεσόντος, οἱ μετὰ τῶν τριάκοντα κατέπλάγησαν, καὶ πρὸς τοὺς δμαλωτέρους τόπους κατέφυγον, οὐ τολμώντων τῶν φυγίδων εἰς ἐκείνους καταβαίνειν. Μετὰ δὲ ταῦτα, συχνῶν ἀφισταμένων πρὸς τοὺς φυγάδας, οἱ περὶ τὸν Θρασύβουλον ἐξαίφνης ἐπέθεντο τοῖς ἐναντίοις, καὶ μάχῃ κρατήσαντες, ἐκυρίευσαν τοῦ Πειραιέως. Εὐθὺς δὲ πολλοὶ μὲν τῶν ἐκ τῆς πόλεως, ἐπιθυμοῦντες ἀπαλλαγῆναι τῆς τυραννίδος, συνέρρθεον εἰς τὸν Πειραιέα· πάντες δ' οἱ κατὰ τὰς πόλεις διερῶνιμένοι φυγάδες, ἀκούοντες τὰ προτερήματα τῶν περὶ Θρασύβουλον, ἤκον εἰς Πειραιέα, καὶ τὸ λοιπὸν ἤδη πολὺ ταῖς δυνάμεσιν οἱ φυγάδες ὑπερεῖχον· διὸ καὶ πολιορκεῖν τὴν πόλιν ἐπεχείρησαν. Οἱ δ' ἐν ταῖς Ἀθήναις τοὺς μὲν τριάκοντα τῆς ἀρχῆς παύσαντες, ἐκ τῆς πόλεως ἐξέπεμψαν, δέκα δ' ἄνδρας κατέστησαν αὐτοκράτορας, εἰ δυνάιντο μάλιστα φιλικῶς διαλύεσθαι τὸν πόλεμον. Οὗτοι δὲ παραλαβόντες τὴν ἀρχήν, τούτων μὲν ἡμέλησαν, ἑαυτοὺς δὲ τυράννους ἀποδείξαντες, ἀπὸ Λακεδαιμονος τετραράκοντα ναῦς μετεπέμψαντο, καὶ στρα-

τιώτας χιλίους, ὧν ἦρχε Λύσανδρος. Πανσανίας δὲ ὁ τῶν Λακεδαιμονίων βασιλεὺς, φθονῶν μὲν τῷ Λυσάνδρῳ, θεωρῶν δὲ τὴν Σπάρτην ἀδοξοῦσαν παρὶ τοῖς Ἕλλησιν, ἀνέξενε μετὰ δυνάμεως πολλῆς, καὶ παραγεννηθεὶς εἰς Ἀθήνας, διήλλαξε τοὺς ἐν τῇ πόλει πρὸς τοὺς φυγάδας. Διόπερ Ἀθηναῖοι μὲν ἐκουίσαντο τὴν πατρίδα, καὶ τὸ λοιπὸν τοῖς ἰδίοις νόμοις ἐπολιτεύσαντο· τοῖς δ' εὐλαβουμένοις μὴ τι πάθωσι διὰ τὰ γενόμενα κατὰ τὸ συνεχές αὐτῶν ἀδικήματα, τὴν Ἐλευσίνα κατοικεῖν συνεχώρησαν.

(C. 34.) Elei in gratiam redeunt cum Lacedaemoniis. Hi, pacatis reliquis Graeciae populis, in Messenios arma movent, eisque Graecia exterminant. Migrant exsules in Siciliam et Cyrenen. Sed iuncti Cyrenacis, quos Aristu urbe eiecerat, dum seditionem adversus illum adiuvant, utrimque magna Cyrenaeorum edita strage, prope omnes in proelio occumbunt. — Romanorum tunc colonia Velitras deducta.

34. Ἰλλεῖοι δέ, φοβηθέντες τὴν τῶν Λακεδαιμονίων ὑπεροχὴν, κατέλυσαν τὸν πρὸς αὐτοὺς πόλεμον, ἐφ' ᾗ τὴς τριήρεις δοῦναι Λακεδαιμονίοις, καὶ τὴς περιοικούσας πόλεις αὐτονόμους ἀφεῖναι. Λακεδαιμόνιοι δέ, καταλειυκότες τοὺς πολέμους, καὶ σχολὴν ἔχοντες, ἐστράτευσαν ἐπὶ Μεσσηνίους· ὧν οἱ μὲν ἐν Κεφαλληνίᾳ φρούριόν τι κατῴκουν, οἱ δὲ Νυῦπακτον ἐν τοῖς προσεσπερίοις λεγομένοις Λοκροῖς, δύντων Ἀθηναίων. Ἐκβαλόντες δ' αὐτοὺς ἐκ τῶν τόπων, ἀπέδωκαν τὰ φρούρια, τὸ μὲν τοῖς τὴν Κεφαλληνίαν οἰκοῦσι, τὸ δὲ τοῖς Λοκροῖς. Οἱ δὲ Μεσσηνιοὶ, διὰ τὸ παλαιὸν πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας μῖσος πανταχόθεν ἐλαυνόμενοι, μετὰ τῶν ὀπλῶν ἀπηλλάγησαν ἐκ τῆς Ἑλλάδος, καὶ τινες μὲν αὐτῶν

πλεῦσαντες εἰς Σικελίαν, ἐγένοντο Διονυσίου μισθοφόροι· τινὲς δ' εἰς Κυρῆνην ἔπλευσαν, περὶ τρισελίους ὄντες, καὶ μετὰ τῶν ἐκεῖ φυγάδων ἐτάχθησαν. Οἱ γὰρ Κυρηναῖοι κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν ἐν ταράχῃ καθεισθήκεισαν, Ἀρίστωνος καὶ τινῶν ἐτέρων κατειληφότες τὴν πόλιν. Προςφάτως μὲν πεντακόσιοι οἱ δυνατώτατοι τῶν Κυρηναίων ἀνῆλθον· τῶν δὲ ἄλλων ἐπεφύγεισαν οἱ χαριέστατοι. Οἱ μὲν ἄλλοι φυγάδες προσλαμβανόμενοι τοὺς Μεσσηνίους, παρετάξαντο πρὸς τοὺς τὴν πόλιν κατειληφότες· καὶ τῶν μὲν Κυρηναίων πολλοὶ πρὸς ἀμφοτέροις ἔπεσον· οἱ δὲ Μεσσηνιοὶ σχεδὸν ἅπαντες ἀνῆρέθησαν. Μετὰ δὲ τὴν παράταξιν οἱ Κυρηναῖοι πρὸς ἀλλήλους διαπρεσβευσάμενοι διηλλάγησαν, καὶ παραχρῆμα ὁρκωμοτήσαντες μὴ μνησικακήσειν, κοινῇ τὴν πόλιν κατώκησαν. Περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους Ῥωμαῖοι προσέβηκαν οἰκήτορας εἰς τὰς ὀνομαζόμενας Οὐελίτρας.

(C. 35.) Olymp. XCV, 1. a. C. 398. Arch. Lachete, Tribh. m. c. p. Man. Aemilio, App. Claudio, M. Quintilio, L. Iulio, M. Furio Fuso et L. Valerio, Artaxerxes, bello perfunctus, [Pharnabazum et] Tissaphernem mittit ad maritimas Asiae provincias in fidem recipiendas. Quarum praefecti, perfidiae poenam extimecentes, placare Tissaphernem; Tamos autem, Iouiae satrapes, ad Psammitichum, Aegypti regem, aufugere: qui occiso profugo, eius opibus potitus est. Graecae civitates, quamquam deprecantibus Lacedaemoniis, a barbaris hostiliter oppressae sunt.

35. Τοῦ δ' ἔτους τούτου διελθόντος, Ἀθηναῖοι μὲν ἤρχε Λάχης, ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ τὴν ὑπατον ἀρχὴν διώκουν χίλιοι, Μάνιος Αἰμίλιος, Ἀππίος Κλαύδιος, Μάρκος Κοϊνκτίλιος, Λεύκιος Ἰούλιος, Μάρκος Φούριος, καὶ Λεύκιος Οὐαλέριος· ἐγενήθη δὲ

καὶ Ὀλυμπιαὶς πέμπτη πρὸς ταῖς ἐννεήκοντα, καθ' ἣν ἐνίκα σιάδιον Μίνως Ἀθηναῖος. Κατὰ δὲ τούτους τοὺς χρόνους, Ἀρταξέρξης μὲν ὁ τῆς Ἀσίας βασιλεὺς καταπεπολεμικῶς Κῦρον, ἀπεστιάκει Φαρνάβζον περικληψόμενον πύσας τῆς ἐπὶ θαλάττῃ σατραπείας. Διόπερ οἱ Κύρου συμμαχήσαντες σατραπῆαι καὶ πόλεις ἐν ἁγωνίᾳ πολλῇ καθειστήκεισαν, μὴ ποτε δῶσι τιμωρίαν ὑπὲρ ὧν ἐξήμαρτον εἰς τὸν βασιλέα. Οἱ μὲν οὖν ἄλλοι σατραπῆαι διαπρεσβεύοντες πρὸς Τισσαφέρην, ἐξεθεράπευον, καὶ τὰ καθ' αὐτοὺς εἰτίθεντο πρὸς αὐτόν, ὅπως ποτ' ᾔσαν δυνατοί. Ταμῶς δὲ μέγιστος ὢν αὐτῶν, καὶ τῆς Ἰωνίας ἀφηγούμενος, εἰς τῆς τριήρεις ἐνέθειτο τὰ χρήματα καὶ τοὺς νιούς ἅπαντας, πλὴν ἐνὸς τοῦ καλομένου μὲν Ἰῦον, μετὰ δὲ τινος χρόνους ἀφηγησάμενός τινος βασιλικῶν δυνάμεων. Εὐλαβηθεὶς οὖν ὁ Ταμῶς τὸν Τισσαφέρην, ἀπῆρεν εἰς Αἴγυπτον μετὰ τοῦ στόλου, καὶ κατέφυγε πρὸς Ψαμμίτιχον τὸν βασιλέα τῶν Αἰγυπτίων, ἀπόγονον ὄντα τοῦ Ψαμμίτιχου. Οὗτος δ' αὐτῷ προγεγενημένης εὐεργεσίας εἰς τὸν βασιλέα, διελαμβάνανε τοῦτον ἔξαιν οἶονεῖ τινα λιμένα τῶν ἀπὸ τοῦ βασιλέως κινδύνων. Ὁ δὲ Ψαμμίτιχος τὴν τε εὐεργεσίαν καὶ τὸ πρὸς τοὺς ἰκέτας ὅσιον παρ' οὐδὲν ἡγησάμενος, ἀπέσφαξε τὸν ἰκέτην καὶ φίλον μετὰ τῶν τέκνων, ὅπως τῶν τε χρημάτων καὶ τοῦ στόλου γένηται κύριος. Αἱ δὲ κατὰ τὴν Ἀσίαν πόλεις Ἑλληνίδες, πυνθανόμεναι τὴν Τισσαφέρην κατὰβασιν, περὶ ὧν ἀγωνιῶσαι, πρὸς Ἀακεδαιμονίους ἔπεμψαν πρέσβεις, δεόμεναι μὴ περὶ-

δεῖν αὐτάς ὑπὸ τῶν βαρβάρων γινομένας ἀνασιτά-
τους. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι βοηθήσειν ἐπαγγεῖλα-
μενοι, πρὸς Τισσαφέρην ἐπεμψαν πρέσβεις, τοῖς
ἐροῦντας μὴ ὄπλα πολέμια ἐπιφέρειν ταῖς Ἑλληνίσιν
πόλεσι. Τισσαφέρης δὲ μετὰ δυνάμειος ἐπὶ πρώτην
ἐλθὼν τὴν Κυμαίων πόλιν, τὴν τε χώραν ἐπόρθησεν
ἅπασιν, καὶ πολλῶν αἰχμαλώτων ἐγκρατὴς ἐγένετο.
μετιὰ δὲ ταῦτα συγκλείσας αὐτοὺς εἰς πολιορκίαν, ὥς
ὁ μὲν χειμὼν συνήγγισε, τὴν δὲ πόλιν ἐλεῖν οὐκ ἠδύ-
νατο, τοὺς αἰχμαλώτους πολλῶν χρημάτων ἀπελύ-
τρωσε, καὶ τὴν πολιορκίαν ἔλυσε.

(C. 36.) Inde Lacedaemonii pro Graecis in Asia bellum infe-
runt Persis, duce Thimbrone. Is conscriptis sociis, Magnesiam
recuperat: tum Tralles incassum adortus, Magnesiam repetit,
transfertque eam ad montem Thoracem. Mox sub Tissaphernis
adventu Ephesum se recipit.

36. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐπὶ τὸν πρὸς βασιλέα πό-
λεμον Θίμβρωνι καταστήσαντες ἡγεμόνα, χιλίους
μὲν τῶν πολιτῶν ἔδωκαν, παρὰ δὲ τῶν συμμάχων
ἐκέλευσαν στρατολογήειν οὓς ἂν αὐτῷ φαίνηται συμ-
φέρειν. Ὁ δὲ Θίμβρων, πορευθεὶς εἰς Κόρινθον,
καὶ κεῖ παρὰ τῶν συμμάχων μεταπεμψάμενος στρα-
τιώτας, ἐξέπλευσεν εἰς Ἐφεσον, ἔχων οὐ πλείους πεν-
τακισχιλίων. Ἰκεῖ δὲ ἔκ τε τῶν ἰδίων πόλεων καὶ
τῶν ἄλλων ὡς διαχιλίους καταγράψας, ἀνέβη, τοὺς
πάντας ἔχων οὐ πλείους ἐπτακισχιλίων. Λελθὼν δ'
ὡς ἑκατὸν εἴκοσι σταδίους πρὸς Μαγνησίαν, ἧς ἦρχε
Τισσαφέρης, ταύτην δ' ἐξ ἐφόδου παραλαβὼν, καὶ
ταχέως ἐπὶ Τριᾶλλεις τῆς Ἰωνίας πορευθεὶς, ἐπεχεί-
ρησε πολιορκεῖν τὴν πόλιν· οὐδὲν δὲ δυνάμενος προΐ-
ξαι δι' ὀχρότητα, πάλιν εἰς Μαγνησίαν ἀπεχώρησε.

Ταύτης δ' οὔσης ἀτειχίστου, καὶ διὰ τοῦτο φοβούμενος, μὴ ποτε χωρισθέντος αὐτοῦ κυριεύσῃ τῆς πόλεως ὁ Τισσαφέρνης, μειώκισεν αὐτὴν πρὸς τὸ πλησίον ὕρος, ὃ καλοῦσι Θώρακα· αὐτὸς δ' ἐμβαλὼν εἰς τὴν τῶν πολεμίων χώραν, τοὺς στρατιώτας ἐνέπλησε παντοίας ὠφελείας. Τισσαφέρνους δὲ μετὰ πολλῆς ἵππου παραγενομένου, διευλαβηθεὶς ἀνέστρεψεν εἰς Ἐφεσον.

(C. 37.) Thimbronis exercitui adiungunt se Graeci ab expeditione Cyri rediit, qui Xenophonte duce Thracas litorales devicerant. — Hoc tempore Dionysius Adranum condidit. Archelaus Macedoniae rex obiit, ab amico imprudenter vulneratus. Successit Orestes, cui Aëropus cum regno vitam ademitt. Athenis Socrates iniustissimo supplicio interiiit.

37. Περὶ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον, τῶν ἐπικρατευμένων μετὰ Κύρου καὶ διασωθέντων εἰς τὴν Ἑλλάδα τινὲς μὲν εἰς τὰς ἰδίας πατρίδας ἀπελλάγησαν, οἱ δὲ πλεῖστοι στρατιωτικὸν εἰθισμένοι ἔχον βίον, καὶ σχεδὸν ὄντες πεντακισχίλιοι, στρατηγὸν αὐτῶν εἵλοντο Ξενοφῶντα· ὃς ἀναλαβὼν τὴν δύναμιν, ὥρμησε πολέμησιν Θρᾷκας τοὺς περὶ τὸν Σικλυδιστὸν οἰκοῦντας· οὗτος δ' ἐστὶ μὲν ἐπ' ἀριστερεῇ τοῦ Πόντου, παρεκκείμενος δ' ἐπὶ πολὺ, πλεῖστα ποιῇ ναυαγία. Οἱ μὲν οὖν Θρᾷκες εἰώθεισαν, περὶ τοὺτους τοὺς τόπους ἐφεδρεύοντες, τοὺς ἐκπίπτοντας τῶν ἐμπόρων ἀχμαλωτίζειν. Ὁ δὲ Ξενοφῶν μετὰ τῶν συνηθροισμένων στρατιωτῶν ἐμβαλὼν αὐτῶν εἰς τὴν χώραν, μάχῃ τε ἐνίκησε, καὶ τὰς πλείστας τῶν καμῶν ἐνέπρησε. Μετὰ δὲ ταῦτα Θίμβρωνος αὐτοὺς μεταπεμπομένου καὶ μισθοὺς ἐπαγγελλομένου δώσειν, πρὸς ἐκείνον ἀπεχώρησαν, καὶ μετὰ Λακεδαιμονίων

ἐπολέμουν τοῖς Πέρσαις. Τούτων δὲ πρακτομένων, Διονύσιος μὲν ἐν τῇ Σικελίᾳ πόλιν ἔκτισεν ὑπ' αὐτὸν τὸν τῆς Αἴτνης λόφον, καὶ ἀπὸ τινος ἐπιφανοῦς ἱεροῦ προσηγόρευσεν αὐτὴν Ἰδρανον. Κατὰ δὲ τὴν Μακεδονίαν Ἀρχέλαος ὁ βασιλεὺς ἐν τινι κυνηγίῳ πληγεὶς ἀκουσίως ὑπὸ Κρατεροῦ τοῦ ἐρωμένου, τὸν βίον μετέλλαξε, βασιλεύσας ἔτη ἐπτά· τὴν δ' ἀρχὴν διεδέξατο Ὀρέστης παῖς ὢν, ὃν ἀνελὼν Ἀέροπος ἐπίτροπος ὢν, κατέσχε τὴν βασιλείαν ἔτη ἑξ. Ἀθήνησι δὲ Σωκράτης ὁ φιλόσοφος ὑπ' Ἀνύτου καὶ Μελίτου κατηγορηθεὶς ἐπ' ἀσεβείας καὶ φθορᾶ τῶν νέων, θανάτῳ κατεδικάσθη, καὶ πιών κώνειον ἐτελεύτησεν. Ἀδίκου δὲ τῆς κατηγορίας γεγεννημένης, ὁ δῆμος μετεμелήθη, τηλικούτον ἄνδρα θεωρῶν ἀνηρημένον. Διόπερ τοὺς κατηγορήσαντας δι' ὀργῆς εἶχε, καὶ τέλος ἀκρίτους ἀπέκτεινε.

(C. 33.) Olymp. XCV, 2, a. C. 397. Arrh. Aristocrate, Tribb. n. c. p. C. Servilio, L. Virginio, Q. Sulpicio, A. Manl. Capitolino, Q. Servilio et Man. Sergio, Lacedaemonii in locum Thimbronis, qui male rem gesserat, Dercyllidam substituunt. Is multis in Troade locis occupatis, lacticque cum Pharnabazo octo mensium inducit, Thraecs in Bithynia infestat. Seditionem Heracleae in Trachinia, et inter Octae incolas exortam Heripidas, ab Lacedaemoniis missus, inhumane compescit. Thraecs irrumpunt in Chersonesum, domiti et expulsi a Dercyllida, quem arcessitum ex Asia, Chersonesii multis ob eam rem muneribus ornant.

38. Τοῦ δ' ἐνιαυσίου χρόνου διεληλυθότος, Ἀθήνησι μὲν τὴν ἀρχὴν Ἀριστοκρατίας παρέλαβεν, ἐν Ῥώμῃ δὲ τὴν ὑπατικὴν ἀρχὴν ἑξ χιλίαρχοι διεδέξαντο, Γαῖος Σερούϊλιος, καὶ Λεύκιος Οὐεργίνιος, Κόϊντος Σουλπίκιος, Αὔλος Ματίλιος, Κίπιτος Κλώδιος, καὶ Μάρκος Ἄγκος. Τούτων δὲ τὴν ἀρχὴν παρειληφότων, Λακεδαιμόνιοι πυθόμενοι τὸν Θίμ-

βρωνα κακῶς διοικοῦντα τὰ κατὰ τὸν πόλεμον, Δερ-
 κυλλίδαν στρατηγὸν εἰς τὴν Ἀσίαν ἐξέπεμψαν· ὃς
 παραλαβὼν τὴν δύναμιν, ἐστράτευσεν ἐπὶ τὰς ἐν τῇ
 Τρωάδι πόλεις. Ἀμᾶξιτον μὲν οὖν καὶ Κολῶνας καὶ
 Ἀρίσβαν εἴλεν ἐξ ἐφόδου· μετὰ δὲ ταῦτα Ἴλιον καὶ
 Κεβρηρίαν καὶ τὰς ἄλλας ἀπᾶσας τὰς κατὰ τὴν
 Τρωάδα, ὥς μὲν δόλῳ παρέλαβεν, ὥς δὲ ἐκ βίας
 ἐχειρώσατο. Μετὰ δὲ ταῦτα πρὸς Φαργάβαζον
 ὀκταμηνιαίους ἀνοχὰς ποιησάμενος, ἐστράτευσεν ἐπὶ
 Θρᾷκας τοὺς περὶ Βιθυνίαν τότε κατοικοῦντας·
 πορθήσας δ' αὐτῶν τὴν χώραν, ἀπήγαγε τὴν δύνα-
 μιν εἰς παραχειμασίαν. Ἐν Ἡρακλείᾳ δὲ τῇ περὶ
 Τραχίνα στιάσεως γενομένης, Ἰφριπίδαν ἐξέπεμψαν
 Λακεδαιμόνιοι καταστήσοντα τὰ πρῶτα. Ὅς
 παραγενόμενος εἰς Ἡράκλειαν, συνήγαγεν εἰς ἐκκλη-
 σίαν τὰ πλήθη, καὶ περιστήσας ἐν τοῖς ὅπλοις, συνέ-
 λαβε τοὺς αἰτίους, καὶ πάντας ἀνείλεν, ὄντας περὶ
 πεντακοσίους. Τῶν δὲ περὶ τὴν Οἰτην κατοικούν-
 των ἀποστάντων, ἐπολέμησεν αὐτοῖς, καὶ πολλοῖς
 περιβαλὼν κακοῖς, ἠνάγκασεν ἐκλιπεῖν τὴν χώραν·
 ὧν οἱ πλεῖστοι μετὰ τῶν τέκνων καὶ γυναικῶν ἔφυ-
 γον εἰς Θεσσαλίαν, καὶ μετὰ πέντε ἔτη κατήχθησαν
 εἰς Βοιωτίαν. Τούτων δὲ πραττομένων, Θρᾷκες
 πολλοῖς πλήθεσιν ἐνέβαλον εἰς τὴν Χερρόνησον, καὶ
 τὴν χώραν πᾶσαν πορθήσαντες, τειχῆρεις συνεῖχον
 τὰς ἐν αὐτῇ πόλεις. Οἱ δὲ Χερρόνησῖται, πιεζόμενοι
 τῷ πολέμῳ, μετεπέμψαντο Δερκυλλίδαν τὸν Λακε-
 δαιμόνιον ἐκ τῆς Ἀσίας. Οὗτος δὲ διαβὰς μετὰ τῆς
 δυνάμεως, τοὺς μὲν Θρᾷκας ἐξήλασεν ἐκ τῆς χώρας,

τὴν δὲ Χερσόνησον, ἀπὸ θαλάττης ἀρξάμενος, μέχρι θαλάττης διετείχισε. Τοῦτο δὲ πράξας, τοὺς μὲν Θοῤῃκας ἐκώλυσε τῆς εἰς τὸν μετὰ ταῦτα χρόνον καταδρομῆς· αὐτὸς δὲ μεγάλαις δωρεαῖς τιμηθεὶς, διεβίβασε τὸ στρατόπεδον εἰς τὴν Ἀσίαν.

(C. 39.) Rex Persarum, Pharnabazo auctore, classi praeficit Gonnem Atheniensem; qui imperii patriae recuperandi spe ductus, conditionem accepit. Eius classis, qualis tum erat, nondum satis instructa, in Ciliciam, Pharnabazus autem et Tissaphernes Ephesum proficiscuntur, ubi, ante incundam pugnam, cum Lacedaemonos induciae fiunt.

39. Φαρνάβαζος δέ, τῶν πρὸς Λακεδαιμονίους ἀνοχῶν γενομένων, ἀνέβη πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ συνέπεισεν αὐτὸν στόλον ἐτοιμάσαι, καὶ ναυαρχὸν ἐπιστῆσαι Κόνωνα τὸν Ἀθηναῖον. Οὗτος γάρ, ἦν ἔμπειρος τῶν κατὰ πόλεμον ἀγώνων, καὶ μάλιστα τῶν πολεμίων· πολεμικώτατος δ' ὢν ἐν Κύπρῳ διέτριβε παρ' Εὐθαγόρῃ τῷ βασιλεῖ. Πεισθέντος δὲ τοῦ βασιλέως, Φαρνάβαζος λαβὼν ἀργυρίου τάλαντα πεντακόσια, παρεσκευάζετο κατασκευάζειν ναυτικόν. Διαπλεύσας οὖν εἰς Κύπρον, τοῖς μὲν ἐκεῖ βασιλεῦσιν παρήγγειλεν ἑκατὸν τριήρεις ἐτοιμάζειν· τῷ δὲ Κόνωνι περὶ τῆς ναυαρχίας διαλεχθεὶς, ἐπέστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν θάλατταν ἡγεμόνα, μεγάλας ὑποφαινων παρὰ τοῦ βασιλέως ἐλπίδας. Ὁ δὲ Κόνων (ἅμα μὲν ἐλπίζων ἀνακτήσεσθαι τῇ πατρίδι τὴν ἡγεμονίαν, εἰ Λακεδαιμόνιοι καταπολεμηθεῖεν, ἅμα δ' αὐτὸς μεγάλης τεύξεσθαι δόξης) προσεδέξατο τὴν ναυαρχίαν. Οὕπῳ δὲ τοῦ στόλου παντὸς παρεσκευασμένου, τὰς ἐτοίμους ναῦς τετρακόκοντα λαβὼν, διέπλευσεν εἰς Κιλικίαν, καὶ κεῖ τὰ πρὸς τὸν πόλεμον

ἡτοιμάζετο. Φαρνάβαζος δὲ καὶ Τισσαφέρνης ἐκ τῶν ἰδίων σατραπειῶν ἀθροίσαντες στρατιώτας, ἀνέ-
 ζευξαν, ἐπὶ τῆς Ἰερέσου τὴν πορείαν ποιούμενοι, διὰ
 τὸ τοὺς πολεμίους ἔχειν ἐνταῦθα τὴν δύναμιν· καὶ
 συνηκολούθουν αὐτοῖς πεζοὶ μὲν διεμύριοι, ἵππεις
 δὲ μύριοι. Ἀκούων δὲ τῶν Περσῶν τὴν ἔφοδον Δερ-
 κυλλίδας ὁ τῶν Μακεδαιμονίων ἀφηγούμενος, ἐξή-
 γαγε τὴν δύναμιν, ἔχων τοὺς πάντας οὐ πλείους τῶν
 ἑπτακισχιλίων. Ὡς δ' ἐγγὺς ἀλλήλων ἐγενήθη τὰ
 στρατόπεδα, σπονδαῖς ἐποίησαντο, καὶ χρόνον ὤρι-
 σαν, ἐν ᾧ Φαρνάβαζος μὲν πρὸς τὸν βασιλέα πέμψει
 περὶ συνθηκῶν, εἰ βούλοιτο καταλῦσαι τὸν πόλεμον,
 Δερκυλλίδας δὲ τοῖς Σπυρτιάταις δηλώσει περὶ τού-
 των. Οὗτοι μὲν οὖν οὕτω διέλυσαν τὰ στρατόπεδα.

(C. 40.) In Sicilia novum bellum in Dionysium movetur. Au-
 ctiores erant Rhegini, iunctis exsulibus Syracusanis et Messeniis,
 veriti crescentem tyranni potentiam. Sed orto sociorum dissensu,
 quum Messenii, iniussu populi bellantes, foederi se subducerent,
 Dionysio pax ultro oblata, ab eoque accepta est.

40. Ῥηγῖνοι δὲ Χαλκιδέων ὄντες ἄποικοι, τὴν
 αἴξισιν τοῦ Διονυσίου χαλεπῶς ἐώρων. Ναξίους
 μὲν γὰρ καὶ Καταναίους συγγενεῖς ὄντας ἐξηνδρα-
 ποδίσματο· τοῖς δὲ Ῥηγίνοις, τοῦ αὐτοῦ μετέχουσι
 τοῖς ἡττηχηκόσιν, οὐ τὴν τεχούσαν ἀγωνίαν παρῆχε
 τὸ γεγονός, πάντων εὐλαβουμένων μὴ ταῖς αὐταῖς
 συμφοραῖς περιπέσωσιν. Ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς, πρὶν
 τελείως ἰσχυρὸν γενέσθαι τὸν τύραννον, στρατεῦειν
 ἐπ' αὐτὸν κατὰ τάχος. Καὶ οἱ φρυγαδευθέντες τῶν
 Συρακουσίων ὑπὸ Διονυσίου παρὰ τῶν Ῥηγίνων
 ἔλαβον τὰ πρὸς τὸν πόλεμον οὐκ ἐλάχιστα. Τότε
 γὰρ οἱ πλείστοι διατρίβοντες ἐν Ῥηγίῳ, περὶ ταύτων

διαλεγόμενοι, διετέλουν διδάσκοντες, ὅτι συνεπιθή-
 σονται τῷ καιρῷ πάντες οἱ Συρακούσιοι. Τέλος δὲ
 καταστήσαντες στρατηγούς, ἐξέπεμψαν μετ' αὐτῶν
 πεζοὺς μὲν ἑξακισχιλίους, ἵππεῖς δὲ ἑξακοσίους, τριή-
 ρεις δὲ πεντήκοντα. Οὗτοι δὲ διαπλεύσαντες τὸν
 πορθμόν, ἔπεισαν τοὺς τῶν Μεσσηνίων στρατηγούς
 κοινωνῆσαι τοῦ πολέμου, φάσκοντες δεινὸν εἶναι,
 περιῦδεῖν ἀστυγείτονας Ἑλληνίδας πόλεις ἄρδην ἀνη-
 ρημένas ὑπὸ τοῦ τυράννου. Οἱ μὲν οὖν στρατηγοὶ
 πεισθέντες τοῖς Ῥηγίνοις, ἄνευ τῆς τοῦ δήμου γνώ-
 μης ἐξήγαγον τοὺς στρατιώτας. Ἦσαν δ' οὗτοι πε-
 ζοὶ μὲν τετρακισχίλιοι, ἵππεῖς δὲ τετρακόσιοι, τριή-
 ρεις δὲ τριῖκοντα. Ἐπεὶ δὲ προῆλθον αἱ προειρη-
 μέναι δυνάμεις πρὸς τοὺς ὄρους τῆς Μεσσήνης, ἐνέ-
 πεισεν εἰς τοὺς στρατιώτας στάσις, Λαομέδοντος τοῦ
 Μεσσηνίου δημηγορήσαντος. Οὗτος γὰρ συνεβού-
 λευε μὴ κατάρχεσθαι πολέμου πρὸς τὸν Διονύσιον
 μηδὲν αὐτοὺς ἡδικοκῦτα. Οἱ μὲν οὖν τῶν Μεσση-
 νίων στρατιῶται, τὸν πόλεμον οὐκ ἐπικεκρωκότος
 τοῦ δήμου, παραχρῆμα ἐπίσθησαν, καὶ τοὺς στρα-
 τηγούς καταλιπόντες, ἀνέκαμψαν εἰς τὴν πατρίδα.
 Ῥηγῖνοι δ' οὐκ ὄντες ἀξιόμαχοι καθ' ἑαυτοὺς, ἐπει-
 δὴ τοὺς Μεσσηνίους ἐώρων διαλύοντας τὸ στρατό-
 πεδον, καὶ αὐτοὶ ταχέως ἀνέκαμψαν εἰς Ῥήγιον.
 Διονύσιος δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἐπὶ τοὺς ὄρους τῆς Συ-
 ρακουσίας ἐξήγαγε τὴν δύναμιν, πρὸςδεχόμενος τὴν
 τῶν πολεμίων ἔφοδον· ὥς δ' ἤκουσε τὴν ἀνάξευξιν
 αὐτῶν, ἀπήγαγε τὴν στρατιάν εἰς τὰς Συρακοῖδας.
 Διαπρεσβευσαμένων δὲ τῶν Ῥηγίων καὶ τῶν Μεσ-

σηρίων περὶ εἰρήνης, κρίων συμφέρον εἶναι διαλύεσθαι τὴν ἔχθραν, πρὸς τὰς πόλεις συνέθετο τὴν εἰρήνην.

(C. 41.) Interea Dionysius, opportunissimum ratus, domare Carthaginienses, pestilentia iamiam afflictos, in quorum clientelam multi Graecorum confugerant, maximo studio et sumptu bellum in eos paravit. Ergo saluos undique convocavit, qui et naves struerent, et arma ad formam praescriptam et cuius genti propriam fabricarent.

41. Ὅρων δὲ τῶν Ἑλλήνων τινὰς εἰς τὴν ἐπικράτειαν τῶν Καρχηδονίων ἀποτρέχοντας, τὰς τε πόλεις καὶ τὰς κτήσεις κομιζομένους, ἐνόμιζε, τῆς πρὸς τοὺς Καρχηδονίους εἰρήνης μενούσης, πολλοὺς τῶν ὑφ' αὐτὸν ταπτομένων βουλήσεσθαι κοινωνεῖν τῆς ἐκείνων ἐπιστάσεως· εἰ δὲ πόλεμος γένηται, πάντας τοὺς καταδεδουλωμένους ὑπὸ Καρχηδονίων ἀποστήσεσθαι πρὸς αὐτόν. Ἰκουσε δὲ καὶ τῶν Καρχηδονίων πολλοὺς ἐν Λιβύῃ διεφθάρθαι, λοιμικῇ καταστιάσει περιπεσόντας. Διὸ καὶ νομίζων εὖθειον ἔχειν καιρὸν τοῦ πολέμου, κατασκευὴν ἔκρινε δεῖν πρῶτον γίνεσθαι· ὑπελάμβανε γὰρ ἔσισθαι μέγαν καὶ πολυχρόσιον τὸν πόλεμον, ὥς ἂν πρὸς τοὺς δυνατωτάτους τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην μέλλων διαγωνίζεσθαι. Εὐθὺς οὖν τοὺς τεχνίτας ἠθροίζεν, ἐκ μὲν τῶν ὑπ' αὐτὸν ταπτομένων πόλεων, κατὰ πρόσταγμα, τοὺς δ' ἐξ Ἰταλίας καὶ τῆς Ἑλλάδος, ἔτι δὲ τῆς Καρχηδονίων ἐπικρατείας, μεγάλοις μισθοῖς προτρεπόμενος· διενοεῖτο γὰρ ὅπλα μὲν παμπληθῆ καὶ βέλη παντοῖα κατασκευάσαι, πρὸς δὲ τούτοις, ταῦς τε τρήρεις καὶ πενήρεις, οὐδέπω κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους σκάφοις πεντηρηικοῦ νεανυπηγημένου. Συνα-

χθέντων δὲ πολλῶν τεχνιτῶν, διελὼν αὐτοὺς κατὰ τὰς οἰκείας ἐργασίας, ἐπέστρεψε τῶν πολιτῶν τοὺς ἐπισημοτάτους, προθεῖς δωρεὰς μεγάλας τοῖς κατασκευάσασιν ὄπλα. Ἔδωκε δὲ καὶ τῶν ὀπλων τοῦ γένους ἐκάστου τύπον, διὰ τὸ τοὺς μισθοφόρους ἐκ πολλῶν ἔθνων συνεστηκέναι. Ἐσπευδε γάρ, ἕκαστον τῶν στρατευομένων κοσμήσαι τοῖς οἰκείοις ὕπλοις, καὶ διελάμβανε τὸ στρατόπεδον πολλὴν ἑξέιν κατάπληξιν διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν, καὶ κατὰ τὰς μάχας κάλλιστον χρήσασθαι τῷ συνήθει καθοπλισμῷ πάντας τοὺς συναγωνιζομένους. Συμπροθυμουμένων δὲ καὶ τῶν Συρακουσίων τῇ τοῦ Διονυσίου προαιρέσει, πολλὴν συνέβαινε γένεσθαι τὴν φιλοτιμίαν περὶ τὴν τῶν ὀπλων κατασκευὴν. Οὐ μόνον γὰρ ἐν τοῖς προνόμοις καὶ τοῖς ὀπισθοδόμοις τῶν ἱερῶν, ἔτι δὲ τοῖς γυμνασίοις καὶ ταῖς κατὰ τὴν ἀγορὴν στοαῖς ἔγεμε πᾶς τόπος τῶν ἐργαζομένων, ἀλλὰ καὶ χωρὶς τῶν δημοσίων τόπων, ἐν ταῖς ἐπιφανευσταῖς οἰκίαις ὄπλα πικμπληθῆ κατεσκευάζετο.

(C. 42.) Catapulta tunc inventi. Artificum industria, praemiis excitata, mirabilia perfecit. In primis excelluit quadriremium et penterium, quarum ingens erat numerus, magnifica aedificatio.

42. Καὶ γὰρ τὸ καταπελτικὸν εὐρέθη κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ἐν Συρακούσαις, ὥς ἂν τῶν κρατίστων τεχνιτῶν πανταχόθεν εἰς ἓνα τόπον συνηγμένων. Τὴν γὰρ προθυμίαν τό τε μέγεθος τῶν μισθῶν ἐξεκαλείτο, καὶ τὸ πλῆθος τῶν τροκειμένων ἄθλων τοῖς ἀρίστοις κριθέεισι. Χωρὶς δὲ τούτων, περιπορευόμενος τοὺς ἐργαζομένους ὁ Διονύσιος καθ' ἡμέ-

ραν, λόγοις τε φίλανθρώποις ἐχρῆτο, καὶ τοὺς προ-
 θυμοτάτους ἐτίμι δωρεαῖς, καὶ πρὸς τὰ συνδείπνια
 παρελάμβανε. Διόπερ ἄνυπέρβλητον φιλοτιμίαν
 εἰσφέροντες οἱ τεχνῖται, πολλὰ προσεπενροῦντο βέλη
 καὶ μηχανήματα ξένα, καὶ δυνάμενα παρέχεσθαι
 μεγάλας χρείας. Ἦρξατο δὲ ναυπηγεῖσθαι τειρῆρεις
 καὶ πεντηρικὰ σκάφη, πρῶτος ταύτην τὴν κατασκευὴν
 τῶν νεῶν ἐπινοήσας. Ἀκούων γὰρ ὁ Διονύσιος ἐν
 Κορίνθῳ ναυπηγηθῆναι τριήρη πρῶτον, ἔσπευδε
 κατὰ τὴν ἀποικισθεῖσαν ὑπ' ἐκείνων πόλιν αὐξῆσαι
 τὸ μέγεθος τῆς τῶν νεῶν κατασκευῆς. Λαβὼν δ' ἐκ
 τῆς Ἰταλίας ἐξαγωγὴν ὕλης, τοὺς μὲν ἡμίσεις τῶν
 ὑλοτόμων εἰς τὸ κατὰ τὴν Αἴτνην ὄρος ἀπέστειλε,
 γέμον κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους πολυτελοῦς ἐλάτης
 τε καὶ πεύκης· τοὺς δ' ἡμίσεις εἰς τὴν Ἰταλίαν ἀπο-
 στείλας, παρεσκευάσατο ζεύγη μὲν τὰ πρὸς τὴν θά-
 λατταν κατακομιοῦντα, πλοῖα δὲ καὶ τοὺς ὑπηρέτας
 πρὸς τὸ τίς σχεδίας ἀπάγεσθαι κατὰ τάχος εἰς τὰς
 Σικελοῦσας. Ὁ δὲ Διονύσιος, ἐπεὶ δὴ τὴν ἱκανὴν
 ὕλην ἤθροισεν, ὑφ' ἑνὸς καιροῦ ἤρξατο ναυπηγεῖ-
 σθαι ναῦς πλείους τῶν διακοσίων, ἐπισκευάζειν δὲ
 τὰς προὔπαρχούσας, δέκα πρὸς ταῖς ἑκατὸν· ὥκοδό-
 μι δὲ καὶ νεωσοίκους πολυτελεῖς, κύκλοι τοῦ νῦν
 κολουμένου λιμένος, ἑκατὸν ἐξήκοντα, τοὺς πλεί-
 στους δύο ναῦς δεχομένους· καὶ τοὺς προὔπαρχον-
 τας ἐθιγάπευεν, ὅστας ἑκατὸν πεντήκοντα.

(C. 43.) Nec minorem admirationem iniecit telorum armorumque egregius apparatus. Exstructarum navium dimidia: parti cives, caeteris peregrini impositi. — Floruit hoc tempore Astydamas, poëta tragicus. Romani a Veientibus fusi.

43. Διόπερ τοσοῦτων ὀπλων καὶ νεῶν κατασκευαζομένων ἐν ἐνὶ τόπῳ, τὸ γινόμενον πολλὴν περεῖχε τοῖς θεωμένοις κατάπληξιν. Ὅτε μὲν γάρ τις ἴδοι τὴν περὶ τὰς ναῦς σπουδὴν, ἐνόμιζε περὶ ταύτας ἅπαντας πραγματεύεσθαι τοὺς Σικελιώτας· ὅτε δὲ πάλιν τοῖς τῶν ὀπλοποιῶν καὶ μηχανοποιῶν ἔργοις συμπαραγεννηθείη, περὶ τούτους μόνους ἐνόμιζεν ἅπασαν εἶναι τὴν τῆς ὑπηρεσίας παρασκευὴν. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῆς περὶ ταῦτα σπουδῆς ἀνυπερβλήτου γινομένης, κατέσκευάσθησαν ἀσπίδων μὲν τεσσαρεςκαίδεκα μυριάδες, ἐγχειριδίων δὲ καὶ περιεφυλακίων ὁ παραπλήσιος ἀριθμὸς· ἡτοιμάσθησαν δὲ καὶ θώρακες, παντοῖοι μὲν ταῖς κατασκευαῖς, περιττῶς δὲ κατὰ τὴν τέχνην εἰργασμένοι, πλείους τῶν μυρίων τετρακισχιλίων. Τούτους δὲ διανοεῖτο διδόναι τοῖς ἱππεῦσι, καὶ τῶν πεζῶν τοῖς ἐφ' ἡγεμονίας τεταγμένοις, ἔτι δὲ τῶν μισθοφόρων τοῖς σώματοφυλακῶν μέλλουσι. Κατέσκευάσθησαν δὲ καὶ καταπέλται παντοῖοι, καὶ τῶν ἄλλων βελῶν πολὺς τις ἀριθμὸς. Τῶν δὲ παρασκευασθεισῶν νεῶν μακροῶν αἱ μὲν ἡμίσεις αὐτῶν εἶχον πολιτικούς κυβερνήτας καὶ πρῶρεῖς, ἔτι δὲ τοὺς ταῖς κώπαις χρησόμενους· ταῖς δ' ἄλλαις ὁ Διονύσιος ξένους ἐμισθώσατο. Ἐπεὶ δὲ τὰ περὶ τὰς ναῦς καὶ τὴν ὀπλοποιᾶν αὐτῶν συντέλειαν ἐλάμβανε, περὶ τὴν τῶν στρατιωτῶν παρασκευὴν ἐγένετο. Τούτους γὰρ ἔκρινε συμφέρειν μὴ

πρὸ πολλοῦ μισθοῦσθαι, πρὸς τὸ μὴ πολλὰς γίνε-
σθαι δαπάνας. Ἀστυδίμης δ' ὁ τραγωδιογράφος
τότε πρῶτον ἐδίδαξεν· ἔζησε δὲ ἔτη ἑξήκοντα. Ῥω-
μαῖοι δὲ πολιορκοῦντες τοὺς Βοιοῦς, ἐξελθόντων
τῶν ἐκ τῆς πόλεως, οἱ μὲν κατεκόπησαν ὑπὸ τῶν
Βοιωτῶν, οἱ δ' ἐξέφυγον αἰσχυρῶς.

(C. 44.) Olymp. XCV, 3. a. C. 396. Arch. Ithycle, Tribb. m. c.
p. L. Iulio, M. Furio, Aem. Mamercio, Cn. Cornelio, Caes. Fabio
et P. Sexto, Dionysius validissimis se copiis munit, largisque sti-
pendiis militum sibi animos devincit. Rheginis quoque et Messen-
niis, quos magno exercitu instructos subvertebatur, beneficia offert
et amicitiam. Sed negant Rhegini societatem, negant connubii foe-
dus, quod petierat. Duxit deinde Dorildem Loerensem, eique Ari-
stomacham, nobilem Syracusanam, matrimonio adiunxit.

44. Τοῦ δ' ἔτους τούτου διεληλυθότος Ἀθήνη-
σι μὲν ἤρξεν Ἰθυκλῆς, ἐν Ῥώμῃ δ' ἀντὶ τῶν ὑπάτων
χιλίαρχοι ἕξ κατεστύθησαν, Λεύκιος Ἰούλιος, Μάρ-
κος Φούριος, Αἰμίλιος Μήρκος, Γραῖος Κορνήλιος,
Καίσιων Φάβιος, καὶ Παῦλος Σεξτός. Διονύσιος δ'
ὁ τῶν Συρακουσίων τύραννος, ἐπειδὴ τῶν περὶ τὴν
ὀπλοποιῖαν καὶ ναυπηγίαν ἔργων τὰ πλεῖστα συντέ-
λειν εἰλήφει, περὶ τὴν τῶν στρατιωτῶν παρασκευὴν
εὐθὺς ἐγένετο. Τῶν οὖν Συρακουσίων κατέλεγε τοὺς
ἐπιτηδεύουσας εἰς τάξεις, καὶ παρὰ τῶν ὑπ' αὐτῶν τε-
ταγμένων πόλεων μετεπέμπετο τοὺς εὐθέτους. Συνή-
γαγε δὲ καὶ μισθοφόρους ἐκ τῆς Ἑλλάδος, καὶ μάλι-
στα παρὰ τῶν Λακεδαιμονίων. Οἷτοι γὰρ αὐτῷ
συναυξῶντες τὴν ἀρχήν, ἔδωκαν ἐξουσίαν ὅσοις βού-
λοίτο παρ' αὐτῶν ξενολογεῖν. Καθόλου δ' ἐκ πολ-
λῶν ἐθνῶν σπεύδων τὸ ξενικὸν στρατόπεδον συνη-
θροικεῖναι, καὶ μισθοὺς πολλοὺς ἐπαγγελλόμενος,
ἔτρισκε τοὺς ὑπακούοντας. Μέλλων δὲ μέγαν ἐξε-

γείρειν πόλεμον, ταῖς κατὰ τὴν νῆσον πόλεσι φιλαν-
 θρώπως προσεφέρετο, τὴν εὖνοιαν αὐτῶν ἐκκαλοῦ-
 μενος. Τοὺς δὲ παρὰ τὸν πορθμὸν κατοικοῦντας
 Ρηγίνοὺς τε καὶ Μεσσηνίους ὁρῶν ἱκανὴν δύναμιν
 ἔχοντας συντεταγμένην, εὐλαβεῖτο μὴ ποτε, τῶν
 Καρχηδονίων διαβάντων εἰς Σικελίαν, ἐκείνοις πρός-
 θωπται· οὐ μικρὰν γὰρ αἱ πόλεις αὗται ῥοπήν εἶ-
 χον ὁποτέρους εἰς τὸν πόλεμον συμμαχήσειαν. Ἄ δὲ
 λίαν ἀγωνιῶν ὁ Διογύσιος, τοῖς μὲν Μεσσηνίοις ἔδω-
 κε πολλὴν τῆς ὁμόρου χώραν, ἰδίους αὐτοὺς κατα-
 σκευάζων ταῖς εὐεργεσίαις· πρὸς δὲ Ῥηγίνοὺς ἀπέ-
 στείλε πρεσβευτῆς, [καὶ] παρακαλῶν ἐπιγαμίαν ποιή-
 σασθαι, καὶ δοῦναι τῶν πολιτικῶν παρθένων μίαν
 αὐτῷ συμβιώσασθαι· ἐπηγγέλλετο δ' αὐτοῖς πολλὴν
 τῆς συνοριζούσης χώρας κατακτήσασθαι, τὴν πόλιν
 δ' αὐξήσειν ἐφ' ὅσον ἂν αὐτὸς ἰσχύη. Τῆς γὰρ γυ-
 ναικὸς αὐτοῦ, θυγατρὸς δ' Ἐρμοκράτους, κατὰ τὴν
 ἀπόστισιν τῶν ἱππέων ἡγηρημένης, ἔσπευδε τεκνο-
 ποιήσασθαι, διαλαμβάνων τῇ τῶν γεννηθέντων εὐ-
 τοίᾳ βεβαιότατα τηρήσειν τὴν δυναστείαν. Οὐ μὲν
 ἀλλ' ἐν τῷ Ῥηγίῳ συναχθείσης περὶ τούτων ἐκκλη-
 σίας, καὶ πολλῶν ῥηθέντων λόγων, ἔδοξε τοῖς Ῥηγί-
 νοις μὴ δέξασθαι τὴν ἐπιγαμίαν. Διογύσιος δ' ἀπο-
 ταχὼν ταύτης τῆς ἐπιβολῆς, περὶ τῶν αὐτῶν ἀπέ-
 στείλε τοὺς πρεσβευτῆς πρὸς τὸν δῆμον τῶν Λοκρῶν.
 Ὡν ψηφισαμένων τὴν ἐπιγαμίαν, ἐμνήστευεν ὁ Διο-
 γύσιος Δωρίδα τὴν Ξενέτου θυγατέρα, κατ' ἐκεῖνοι
 τὸν χρόνον ὄντος ἐνδοξοτάτου τῶν πολιτῶν. Ὀλί-
 γαις δ' ἡμέραις πρὸ τῶν γάμων ἀπέστειλεν εἰς Λο-

κρούς πεντήρη πρῶτον νενυπηγημένην, ἀργυροῖς καὶ χρυσοῖς κατισκευάσμασι κεκοσμημένην· ἐφ' ἧς διακομίσας τὴν παρθένον εἰς τὰς Συρακούσας, εἰσήγαγεν εἰς τὴν ἀκρόπολιν. Ἐμνηστεύσατο δὲ καὶ τῶν πολιτικῶν τὴν ἐπισημοτάτην Ἀριστομάχην· ἐφ' ἣν ἀποστείλας λευκὸν τέθριππον, ἤγαγεν εἰς τὴν ἰδίαν οἰκίαν.

(C. 45.) Has geminas nuptias ubi militibus civibusque laetissimas fecerat, mox proposito bello in Carthaginienses, eiusque rationibus probabili oratione expositis, Syracusanorum omnium plausum facile consequutus est.

45. Περὶ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον ἀμφοτέρως γήμας, συνεχεῖς ἐστιάζεις ἐποιεῖτο τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν πλείστων πολιτῶν. Ἀπετίθετο γὰρ ἤδη τὸ πικρὸν τῆς τυραννίδος, καὶ μεταβαλλόμενος εἰς ἐπιείκειαν, φιλανθρωπότερον ἦρχε τῶν ὑποτεταγμένων, οὔτε φορέων, οὔτε φυγάδας ποιῶν, καθάπερ εἰώθει. Μετὰ δὲ τοὺς γάμους ὀλίγας ἐπιμείνας ἡμέρας, συνήγαγεν ἐκκλησίαν, καὶ παρεκάλει τοὺς Συρακουσίους πόλεμον ἐξεγκεῖν πρὸς Καρχηδονίους, ἀποφαίνων αὐτοὺς καθόλου μὲν τοῖς Ἕλλησιν ἐχθροτάτους ὄντας, μάλιστα δὲ τοῖς Σικελιώταις διὰ παντός ἐπιβουλεύοντας. Καὶ νῦν μὲν ἐφ' ἡσυχίας αὐτοὺς μένειν ἀπεδείκνυε διὰ τὸν ἐμπεσόντα λοιμὸν, ὃν τοὺς πλείστους τῶν κατὰ Λιβύην διεφθαρμέναι· ἰσχύσαντας δ' αὐτοὺς οὐκ ἀφ' ἑξέσθαι τῶν Σικελιωτῶν, οἷς ἐξ ἀρχαίων ἐπιβουλεύουσι. Διὸ αἰρετώτερον νῦν εἶναι πρὸς ἀσθενεῖς αὐτοὺς ὄντας διαπολεμεῖν, ἢ μετὰ ταῦτα πρὸς ἰσχυροὺς διαγωνίζεσθαι. Ἄμα δὲ συνίστα, δεινὸν εἶναι περιορᾶν τὰς Ἑλληνίδας πό-

λεις ὑπὸ βαρβάρων καταδεδουλωμένας, αἷς ἐπὶ τοσοῦτον συνεπιλήψεσθαι τῶν κινδύνων, ἐφ' ὅσον τῆς ἐλευθερίας τυχεῖν ἐπίθυμοῦσιν. Οὐ μὴν ἀλλὰ πολλοὺς λόγους πρὸς ταύτην τὴν προαίρεσιν διαλεχθεῖς, ταχὺ συγκαταίνους ἔλαβε τοὺς Συρακουσίους. Οὐ γὰρ ἦτιον ἐκείνου τὸν πόλεμον ἔσπευδον γενέσθαι, πρῶτον μὲν μισοῦντες τοὺς Καρχηδονίους, ὥς δι' ἐκείνους ἠναγκασμένοι ποιεῖν τὸ προστατιόμενον ὑπὸ τοῦ τυράννου· ἔπειτα δὲ καὶ τὸν Διονύσιον φιλανθρωπότερον ἑαυτοῖς ἡλπίζον χρήσεσθαι, φοβούμενον τοὺς πολεμίους καὶ τὴν ἀπὸ τῶν καταδεδουλωμένων ἐπίθεσιν· τὸ δὲ μέγιστον, ἡλπίζον ἑαυτοὺς κυριεύσαντας ὀπλων, εἶν ἢ τύχη δοῖ καίρον, ἀντιλήψεσθαι τῆς ἐλευθερίας.

(C. 46.) Et cacteri Siculi Punicae crudelitatis odio iamdudum flagrabant. Direptis itaque Carthaginiensium in Sicilia navibus et opibus, ipsisque saevissime habitis, legati Carthaginem mittuntur, bellum iis indicentes, nisi si Graecis in Sicilia urbibus excedant. Ad hunc annum Ctesias historiam Persarum produxit. Vixerunt eo tempore Philoxenus, Timotheus, Telestes, poëtae dithyrambici, et Polyidus, pictor simul et musicus.

46. Μετὰ δὲ τὴν ἐκκλησίαν, τοῦ Διονυσίου τὴν ἔξουσίαν δόντος, οἱ Συρακούσιοι τὰ Φοινικικὰ χρήματα διήρπισαν. Οὐκ ὀλίγοι γὰρ τῶν Καρχηδονίων ὄφκουν ἐν ταῖς Συρακούσαις, ἀδράς ἔχοντες κτήσεις· πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ἐμπόρων εἶχον ἐν τῷ λιμένι τὰς ναῦς γεμούσας φορτίων· ὧν ἅπαντα διεφόρησαν οἱ Συρακούσιοι. Παραπλησίως δὲ καὶ οἱ λοιποὶ Σικελῶται τοὺς παρ' αὐτοῖς οἰκοῦντας τῶν Φοινίκων ἐκβαλόντες, τὰς κτήσεις διήρπασαν. Καίπερ γὰρ τὴν Διονυσίου τυραννίδα μισοῦντες, ὅμως ἡδέως

ἐκοινώνουν τοῦ πρὸς Καρχηδονίους πολέμου, διὰ τὴν ὁμότητα τῶν ἀνδρῶν. Ὡν δὴ χάριν καὶ οἱ τὰς Ἑλληνίδας πόλεις οἰκοῦντες ὑπὸ Καρχηδονίους, ἐπειδὴ φανερῶς ὁ Διονύσιος ἐξέφερε τὸν πόλεμον, ἐναπεδείξαντο τὸ πρὸς τοὺς Φοίνικας μῖσος. Οὐ μόνον γὰρ αὐτῶν τῆς οὐσίας διήρπυσαν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς συλλαμβάνοντες, πᾶσαν αἰκίαν καὶ ὕβριν εἰς τὰ σώματα αὐτῶν ἀπετίθεντο, μνημονεύοντες ὧν αὐτοὶ κατὰ τὴν αἰχμολωσίαν ἔπαθον. Ἐπὶ τοσοῦτον δὲ τῆς κατὰ τῶν Φοινίκων τιμωρίας προσέβησαν καὶ τότε καὶ κατὰ τὸν ὕστερόν χρόνον, ὥστε τοὺς Καρχηδονίους διδαχθῆναι μηκέτι παρανομεῖν εἰς τοὺς ὑποπίσοντας. Οὐ γὰρ ἠγνόουν, δι' αὐτῶν τῶν ἔργων μαθόντες, ὅτι τοῖς διαπολεμοῦναι κοινῇ τῆς τύχης ὑπαρχούσης, ἀμφοτέρους κατὰ τῆς ἥτις τοιαῦτα ἀνάγκη πύσχειν, οἷα ἂν αὐτοὶ πράξωσιν εἰς τοὺς ἀτυχήσαντας. Ὁ δ' οὖν Διονύσιος, ἐπειδὴ πάντ' αὐτῷ τὰ πρὸς τὸν πόλεμον ἡτοιμαστο, διανοεῖτο πέμπειν ἀγγέλους εἰς Καρχηδόνα τοὺς ἐροῦντας, ὅτι Συρακούσιοι καταγγέλλουσι πόλεμον Καρχηδονίοις, εἴν μὴ τὰς ὑπ' αὐτῶν καταδεδουλωμένας πόλεις Ἑλληνίδας ἐλευθερώσωσι. Διονύσιος μὲν οὖν περὶ ταῦτ' ἐγένετο. Κτησίης δ' ὁ συγγραφεὺς τὴν τῶν Περσικῶν ἱστορίαν εἰς τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν κατέστρεφεν, ἀρξάμενος ἀπὸ Νίνου καὶ Σεμιράμιδος. Πικρυσαν δὲ κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν οἱ ἐπιστημότατοι διανοηταί, φιλόξετος Κυθήριος, Τιμόθεος Μιλήσιος, Τελέστις Σελινούντιος, Πολύειδος, ὅς καὶ ζωγραφικῆς καὶ μουσικῆς εἶχεν ἐμπειρίαν.

(C. 47.) Olymp. XCV. 4. a. C. 395. Arch. Lysiade, Tribb. m. c. p. P. Maclio, Sp. Maenio, L. Furio (P. Licinio, P. Titinio et L. Publilio Volsco, Liv. V, 12.) denuntiatio bello, Carthaginienses, et peste afflicti, et rerum omnium apparatu destituti, summus pa-vor oppressit. Sed Dionysius, versus Erycem profectus, primo ipsam arcem belli, Motyati, Poenorum coloniam, invadit, adiutus plurimis auxiliis, quae omnes Siciliae urbes ei miserant.

47. Τοῦ δ' ἐνιαυσίου χρόνου διεληλυθότος, Ἀθήνησι μὲν παρειλήφει τὴν ἀρχὴν Λυσιάδης, ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ τὴν ὑπατον ἀρχὴν διώκουν χιλιάρχοι ἔξ, Πόπλιος Μάλλιος, Μάνιος Σπόριος, Φούριος Λεύκιος, [καὶ ἕτεροι τρεῖς]. Διονύσιος δὲ ὁ τῶν Συρακουσίων τύραννος, ἐπειδὴ πάντα τὰ πρὸς τὸν πόλεμον αὐτῷ κατεσκεύαστο κατὰ τὴν ἰδίαν προαίρεσιν, ἐξέπεμψεν εἰς Καρχηδόνα κήρυκα, δοὺς ἐπιστολὴν πρὸς τὴν γερουσίαν. Ἐν ταύτῃ δὲ γεγραμμένον ἦν, ὅτι Συρακουσίοις δεδογμένον ἦν πολεμεῖν πρὸς Καρχηδονίους, εἰάν μὴ τῶν Ἑλληνίδων πόλεων ἐκχωρήσωσιν. Οὗτος μὲν οὖν κατὰ τὸ παραγγελθὲν πλεύσας εἰς Λιβύην, τὴν ἐπιστολὴν ἐπέδωκε τῇ γερουσίᾳ. Ὡς ἀναγνωσθείσης ἐν τε τῇ συγκλήτῳ, καὶ μετὰ ταῦτ' ἐν τῷ δήμῳ, συνέβη τοὺς Καρχηδονίους οὐ μετρίως ἀγωνιᾶν περὶ τοῦ πολέμου· ὅ,τε γὰρ λοιμὸς αὐτῶν παμπληθεὶς ἀπεκτάκει, καὶ τοῖς ὅλοις ἦσαν ἀπαρασκεύαστοι. Οὐ μὴν ἀλλ' οὗτοι μὲν ἐκαθαρό-κουν τὴν τῶν Συρακουσίων προαίρεσιν, καὶ μετὰ πολλῶν χρημάτων ἀπέστειλάν τινας τῶν ἐκ τῆς γερουσίας τοὺς ξενολογήσοντας ἀπὸ τῆς Εὐρώπης. Διονύσιος δ' ἀναλαβὼν τοὺς Συρακουσίους καὶ τοὺς μισθοφόρους, ἔτι δὲ τοὺς συμμάχους, ἀνέστειξεν ἐκ Συρακουσῶν, ἐπ' Ἐρυκος τὴν πορείαν ποιούμενος. Οὐ μακρὰν γὰρ τοῦ λόφου τούτου Μοτύη πόλις ἦν,

ἄποικος Καρχηδονίων, ἧ μάλιστα ἐχρῶντο κατὰ τῆς Σικελίας ὁρμητηρίῳ. Ταύτης γὰρ κρατήσεως, ἤλπιζεν οὐκ ὀλίγα προτερήσειν τῶν πολεμίων. Κατὰ δὲ τὴν ὁδοιπορίαν αἰὲ παρελάμβανε τοὺς ἐκ τῶν Ἑλληνίδων πόλεων, πανδημεὶ καθοπλίζων. Συνεστρατεύοντο γὰρ αὐτῷ προθύμως ἄπαντες, μισοῦντες μὲν τὸ βίαιος τῆς τῶν φοιτῶντων ἐπικρατείας, ἐπιθυμοῦντες δὲ τυχεῖν ποτὲ τῆς ἐλευθερίας. Καὶ πρώτους μὲν Καμμαρινοὺς παρέλαβεν, εἴτα Γελῶους καὶ Ἀκραναντίους· μεθ' οὓς Ἰμερινοὺς μετεπέμψατο, κατοικοῦντας ἐπὶ θάτερα μέρη τῆς Σικελίας· Σελινουντίους ἔ' ἐν παρόδῳ προσεγγαγόμενος, παρεγενήθη πρὸς τὴν Μοιτύην μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως. Εἶχε δὲ πεζοὺς μὲν ὀκτακισμυρίους, ἵππεῖς δὲ πολὺ πλείους τῶν τριεχιλίων· ναῦς δὲ μακρὰς οὐ πολὺ λιπούσας τῶν διακοσίων. Συνηκολούθει δὲ καὶ φορητὰ πλοῖα γέμοντα πολλῶν μηχανημάτων, ἔτι δὲ τῆς ἄλλης χορηγίας ἀπάσης, ὅντι τὸν ἀριθμὸν οὐκ ἐλάττω πεντακοσίων.

(C. 48.) Erycini, tot copiis territi odioque Pœnorum impulsī, sponte in Dionysii partes concedunt: Motya vero, exspectans Pœnorum subsidia, ad resistendum se parat. Urbis peropportunos situs, magnæ opes. Aggeribus cinctis, Dionysius obsidionis curam Iæptini permittit, et cum pedestri exercitu in Punicas urbes progreditur: quarum non nisi quinque in fide Carthaginiensium perstiterē.

48. Τηλικαύτης δὲ τῆς παρασκευῆς οὔσης, Ἐρύκινοι μὲν, κατεπλεγέντες τὸ μέγεθος τῆς δυνάμεως, καὶ μισοῦντες Καρχηδονίους, προσεχώρησαν τῷ Διονυσίῳ· οἱ δὲ τὴν Μοιτύην κατοικοῦντες, προσδεχόμενοι τὴν ἐκ Καρχηδονίων βοήθειαν, οὐ κατεπλήτ-

τοντο τὴν Διονυσίου δύναμιν, ἀλλὰ πρὸς τὴν πολιορκίαν παρεσκευάζοντο. Οὐ γὰρ ἠγνόουν τοὺς Συρακουσίους, ὅτι πρῶτον τὴν Μοτύην πορθήσουσι, διὰ τὸ πιστοτάτην εἶναι τοῖς Καρχηδονίοις. Αὕτη δ' ἡ πόλις ἦν ἐπὶ τινος τήσου κειμένη, τῆς Σικελίας ἀπέχουσα σταδίους ἕξ, τῇ δὲ πλήθει καὶ τῇ κάλλει τῶν οἰκιῶν εἰς ὑπερβολὴν πεφιλοτεχνημένη, διὰ τὴν εὐπορίαν τῶν κατοικούντων. Εἶχε δὲ καὶ ὁδὸν στενὴν χειροποίητον, φέρουσαν ἐπὶ τὸν τῆς Σικελίας αἰγιαλόν· ἦν οἱ Μοιυητοὶ τότε διέσκαψαν, ὥς μὴ προσόδους ἔχοιεν κατ' αὐτῶν οἱ πολέμιοι. Διονύσιος δὲ μετὰ τῶν ἀρχιτεκτόνων κατασκευάμενος τοὺς τόπους, ἤρξατο χώματα κατασκευάζειν ἐπὶ τὴν Μοτύην· καὶ τὰς μακρὰς ναῦς παρὰ τὸν εἰςπλουν τοῦ λιμένος ἐνεώλκησε, τὰ δὲ φορητὰ τῶν πλοίων ὥρμισε παρὰ τὸν αἰγιαλόν. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπὶ μὲν τῶν ἔργων κατέλιπεν ἐπιστάτην Λεπτίνην τὸν ναύαρχον, αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς πεζῆς στρατιᾶς ὥρμησεν ἐπὶ τὰς τοῖς Καρχηδονίοις συμμαχοῦσας πόλεις. Σικανοὶ μὲν πάντες, εὐλαβούμενοι τὸ μέγεθος τῆς δυνάμεως, προσεχώρησαν τοῖς Συρακουσίοις· τῶν δὲ ἄλλων πόλεων πέντε μόνον διέμειναν ἐν τῇ πρὸς Καρχηδονίους φιλίᾳ· αὗται δὲ ἦσαν, Ἀγκύραι, Σολοῦς, Ἐγεστα, Πάνορμος, Ἐντελλα. Τὴν μὲν οὖν τῶν Σολεντίνων καὶ Πανορμιτῶν, πρὸς δὲ τοῦτοις Ἀγκυραίων χώραν ὁ Διονύσιος λεηλατήσας ἐδενδροτόμησε· τὴν δὲ τῶν Ἐγεσταίων καὶ Ἐντελλίνων πόλιν πολλῇ δυνάμει περιστρατοπεδεύσας, συνεχεῖς

ἐποιεῖτο προσβολάς, σπεύδων αὐτῶν μετὰ βίας κυ-
ριεύσαι. Καὶ τὰ μὲν περὶ Διονύσιον ἐν τούτοις ἦν.

(C. 49.) Imileo interea, contrahendis copiis intentus, quo cele-
rius hostium vires distrahat, naves iubet in portu Syracusano sub-
ita impressione dirui. At Dionysius, pervastatis Poenorum agris,
reductoque universo exercitu, Motyam graviter oppugnat.

49. Ἰμίλων δὲ ὁ τῶν Καρχηδονίων στρατηγὸς
αὐτὸς μὲν περὶ τὸν τῶν δυνάμεων ἄθροισμὸν καὶ
τὴν ἄλλην ἐγίνετο παρασκευὴν· τὸν δὲ ναύαρχον με-
τὰ δέκα τριήρων ἀπέστειλε, κελεύσας κατὰ τάχος λά-
θραι πλεῖν ὡς ἐπὶ Συρακουσίους, καὶ νυκτὸς εἰς τὸν
λιμένα πλεύσαντα, διαφθεῖραι τὰ καταλελειμμένα
τῶν πλοίων. Τοῦτο δ' ἔπραξε νομίζων ἀντιπερισπα-
σμόν τινα ποιῆσειν, καὶ τὸν Διονύσιον ἀναγκάσειν
μέρος τῶν πλοίων ἀποστέλλειν ἐπὶ Συρακουσίους.
Ὁ δὲ πεμφθεὶς ναύαρχος συντόμως πράξας τὸ πα-
ραγγελθὲν, κατέπλευσε νυκτὸς εἰς τὸν τῶν Συρα-
κουσίων λιμένα, πάντων ἄγνοούντων τὸ γεγενημένον·
ἀπροσδοκῆτως δ' ἐπιθέμενος, καὶ τοῖς παρορμουσι
πλοίοις ἐμβολὰς δοῦς, καὶ σχεδὸν ἅπαντα καταδύ-
σας, ἀνέκαμψεν εἰς Καρχηδόνα. Διονύσιος δέ, πᾶ-
σαν τὴν ὑπὸ Καρχηδονίους χώραν δηώσας, καὶ τοὺς
πολεμίους τειχίρεις ποιήσας, ἐπὶ τὴν Μοτύην ἤπα-
σαν ἤγαγε τὴν δύναμιν· ἤλπιζε γὰρ, ταύτης ἐκπο-
λιορηθείσης, τὰς ἄλλας εὐθέως αὐτὰς παραδῶσειν.
Εὐθύς οὖν πολλαπλασίους ἄνδρας τοῖς ἔργοις [τε]
προστιθείς, ἐχώννυε τὸν μεταξὺ πόρον, καὶ τὰς μη-
χανὰς ἐκ τοῦ κατὰ λόγον ὕψους τῇ τοῦ χώματος ἀνῆλ-
θει προσήγαγε τοῖς τεύχεσι.

(C. 50.) Ad quam obsidionem solvendam, bellamque Syracusas transferendum, Imilco naves Dionysii denuo invadit; sed damno eis illato, repellitur. Quum enim Dionysius navigia per terram protracti in remotius a portu mare conservaret: Imilco, cum duplo maiore hostium classe non ausus congredi, in Africam recessit.

50. *Περὶ δὲ τοῦτον τὸν χρόνον Ἰμίλκων ὁ τῶν Καρχηδονίων ναύαρχος, ἀκούσας ὅτι Διονύσιος ἐνεώληκε τὰς ναῦς, εὐθύς ἐπλήρου τὰς ἀρίστιας τῶν τριήρων οὖσας ἑκατόν. Ὑπελάμβανε γάρ, ἀπροςδοκῆτως ἐπιφανεῖς, ῥαδίως κρατήσειν τῶν νενεωλκημένων ἐν τῷ λιμένι σκαφῶν, κυριεύων τῆς θαλάττης· τοῦτο δὲ πράξας, ἐνόμιζε τὴν τε τῆς Μοτύης πολιορκίαν λύσειν, καὶ τὸν πόλεμον μετέξειν ἐπὶ τὴν τῶν Συρακουσίων πόλιν. Ἐκπλεύσας οὖν μετὰ νεῶν ἑκατόν, κατήχθη ἐπὶ τὴν τῶν Σελινουντίων χώραν νυκτός, καὶ περιπλεύσας περὶ τὴν Αἰλύβιον ἄκραν, ἄμ' ἡμέρᾳ παρῆν ἐπὶ τὴν Μοτύην. Ἀνελπίστως δ' ἐπιφανεῖς τοῖς πολεμίοις, τῶν παρορμούντων πλοίων τὰ μὲν συνέτριψε, τὰ δ' ἔκαυσε, οὐ δυναμένων βοηθεῖν τῶν περὶ Διονύσιον. Μετὰ δὲ ταῦτ' εἰσπλεύσας εἰς τὸν λιμένα, διέταξε τὰς ναῦς ὡς ἐπιθησόμενος ταῖς νενεωλκημέναις ὑπὸ τῶν πολεμίων. Διονύσιος δὲ συναγαγὼν τὴν δύναμιν ἐπὶ τὸ στόμα τοῦ λιμένος, καὶ θεωρῶν τοὺς πολεμίους τὸν ἐκ τοῦ λιμένος ἔκπλουν παραφυλάττοντας, εὐλαβεῖτο καθελκεῖν εἰς τὸν λιμένα τὰ σκάφη· οὐ γὰρ ἡγνόει διότι, στενοῦ τοῦ στόματος ὄντος, ἀναγκαῖον ἦν ὀλίγαις ναυσὶ πρὸς πολλαπλασίους διακινδυνεύειν. Διόπερ τῷ πλήθει τῶν στρατιωτῶν ῥαδίως διελκύσας τὰ σκάφη διὰ τῆς γῆς εἰς τὴν ἐκτὸς τοῦ λιμένος θάλατταν, διέσωσε τὰς ναῦς. Ἰμίλκων δὲ ταῖς πρώταις*

τηρήρεσιν ἐπιθέμενος, τῷ πλήθει τῶν βελῶν ἀνείργετο. Ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν νεῶν ἐπεβεβήκει πλήθος τοξοτῶν καὶ σφενδονητῶν· ἀπὸ δὲ τῆς γῆς τοῖς ὤξυ-βελέσι καταπέλταις οἱ Συρακούσιοι χρώμενοι, συχνοὺς τῶν πολεμίων ἀνῆρουν. Καὶ γὰρ κατάπληξιν εἶχε μεγάλην τοῦτο τὸ βέλος διὰ τὸ πρῶτως εὗρεθῆναι κατ' ἐκείνον τὸν καιρόν. Ὡστε Ἰμῖλκων οὐ δύναμενος κρατῆσαι τῆς ἐπιβολῆς, ἀπέπλευσεν εἰς τὴν Λιβύην, νυυμαχεῖν οὐ κρίνων συμφέρειν, διὰ τὸ διπλασίας εἶναι τὰς ναῦς τῶν πολεμίων.

(C. 51.) Iam validissimis machinis oppugnari Motya, a civibus omni ope et contentione defendi. Tandem mari parte disiecta, miles in urbem irruit, sed angiportubus obstructis in longe maiorem difficultatem conicitur.

51. Διονύσιος δὲ τῇ πολυχειρίᾳ τῶν ἐργαζομένων συντελέσας τὸ χῶμα, προσήγαγε παντοίας μηχανὰς τοῖς τείχεσι. Καὶ τοῖς μὲν κριοῖς ἔτυπτε τοὺς πύργους, τοῖς δὲ καταπέλταις ἀνέστελλε τοὺς ἐπὶ τῶν ἐπάλλξεων μαχομένους· προσήγαγε δὲ καὶ τοὺς ὑποτρόχους πύργους τοῖς τείχεσιν, ἐξορόφους ὄντας, οὓς κατεσκεύασε πρὸς τὸ τῶν οἰκιῶν ὕψος. Οἱ δὲ τὴν Μοτύην κατοικοῦντες, ἐν χερσὶ τοῦ κινδύνου καθεστῶτος, ὅμως οὐ κατεπλάγησαν τὴν τοῦ Διονυσίου δύναμιν, καίπερ ὄντες ἔρημοι συμμαχῶν κατ' ἐκείνον τὸν καιρόν. Περιτιθέμενοι δὲ τῇ φιλοδοξίᾳ τοὺς πολιορκοῦντας, τὸ μὲν πρῶτον ἐκ τῶν μεγίστων ἰστῶν κερααῖαις ἰσταμέναις ἐβιάσταζον ἄνδρας ἐν θωρακίοις. Οὗτοι δ' ἄφ' ὑψηλῶν τόπων δᾶδας ἡμμένας ἠφίεσαν καὶ στυππεῖα καιόμενα μετὰ πίττης εἰς τὰς τῶν πολεμίων μηχανάς. Ταχὺ δὲ τῆς

φλογὸς ἐπινεμομένης τὴν ὕλην, ὁξείως οἱ Σικελιωταὶ παραβοηθήσαντες, ταύτην μὲν ἀπέσβησαν, τοῖς δὲ κριοῖς πυκνὰς ταῖς ἐμβολαῖς διδόντες, κατέβαλον μέγρος τοῦ τείχους. Συνδραμόντων δ' ἐπὶ τὸν τόπον ἀθρόων ἐξ ἑκατέρου μέρους, ἰσχυρὴν τὴν μάχην συνέβαινε γίνεσθαι. Οἱ μὲν γὰρ Σικελιωταὶ, κεκρατηκέναι τῆς πόλεως ἤδη νομίζοντες, πᾶν ὑπέμενον ἔνεκεν τοῦ τοὺς Φοίνικας ἀμύνεσθαι, περὶ ὧν πρότερον εἰς αὐτοὺς ἡμαρτήκεισαν· οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως, πρὸ ὄφθαλμοῦν λαμβάνοντες τὰ τῆς αἰχμαλωσίας δεινὰ, καὶ φυγὴν οὐδεμίαν ὀρῶντες ὑπάρχουσιν οὔτε κατὰ γῆν, οὔτε κατὰ θάλατταν, οὐκ ἀγεννῶς ὑπέμενον τὸν θάνατον. Θεωροῦντες δὲ τὴν ἀπὸ τῶν τειχῶν ἐπικουρίαν περιηρημένην, ἐνέφρατον τοὺς στενωπούς, καὶ ταῖς ἐσχάταις οἰκίαις ἐχρῶντο καθάπερ τειχίῳ πολυτελοῖς ὠκοδομημένῳ· ὅθεν εἰς μείζονα δυσχέρειαν οἱ περὶ τὸν Διονύσιον παρεγενήθησαν. Παρεϊσπεσόντες γὰρ ἐντὸς τοῦ τείχους, καὶ δοκοῦντες ἤδη κυριεῦειν τῆς πόλεως, ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς οἰκίαις ὄντων ἐξ ὑπερδεξίων τόπων κατετιτρώσκοντο. Οὐ μὴν ἀλλὰ τοὺς ξυλίνους πύργους προσαγρόντες ταῖς πρώταις οἰκίαις, ἐπιβιάθρας κατεσκεύασαν. Ἰσθμῶν δ' ὄντων τῶν μηχανημάτων τοῖς οἰκοδομήμασι, τὸ λοιπὸν ἐκ χειρὸς συνέβαινε εἶναι τὴν μάχην· οἱ μὲν γὰρ Σικελιωταὶ τὰς ἐπιβιάθρας ἐπιόρητιτοῦντες, διὰ τούτων ἐπὶ τὰς οἰκίας ἐβιάζοντο.

(C. 52.) Tum atrocissime intra moenia pugnatum est, donec Archylus Thurius, muro clam conscenso, locum idoneum occuparet, moxque reliquos a Dionysio submissos reciperet.

52. Οἱ δὲ Μοτυηνοί, τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου

λογιζόμενοι, καὶ τῶν γορέων καὶ τῶν γυναικῶν καὶ
 τῶν τέκνων ἐν ὀφθαλμοῖς ὄντων, τῷ περὶ τούτων
 φόβῳ προθυμότερον ἡγωνίζοντο. Οἱ μὲν γὰρ, γο-
 ρέων παρεσιώπων, καὶ δεομένων μὴ περιῦδεῖν αὐτοὺς
 τῇ τούτων ὕβρει παρημιδομένους, ἐπηγείροντο ταῖς
 ψυχαῖς, οὐδεμίαν φειδῶ τοῦ ζῆν ποιοῦμενοι· οἱ δὲ,
 γυναικῶν καὶ νηπίων τέκνων θοῇρον ἀκούοντες,
 ἔσπευδον εὐγενῶς ἀποθικνεῖν, πρὶν ἐπιδεῖν τὴν τῶν
 τέκνων αἰχμαλωσίαν. Οὐδὲ γὰρ φυγεῖν ἐκ τῆς πό-
 λεως ἦν, ὥς ἂν περιεχούσης μὲν τῆς θαλάττης, τῶν
 δὲ πολεμίων θαλαττοκρατούντων· ἔξῃ πληττέ τε αὐ-
 τοὺς τὸ ὁμῶς κεχρῆσθαι τοῖς τῶν Ἑλλήνων ἡλωκό-
 σιν, καὶ μάλιστα ἀπογινώσκειν ἐποίει τοὺς Φοίνι-
 κας, οἱ ταῦτ' ἀποδεδοκῶν πείσεσθαι. Ἀπελείπει
 οὖν αὐτοῖς εὐγενῶς μαχόμενοις ἢ νικᾶν ἢ τελευτᾶν.
 Τοιαύτης δὲ παραστάσεως ἐμπεισούσης εἰς τὰς τῶν
 πολιορκουμένων ψυχὰς, συνέβαινε τοὺς Σικελιώτας
 εἰς πολλὴν ἀπορίαν ἐμπίπτειν. Ἀπὸ γὰρ τῶν ἐπε-
 ρισθεισῶν στανίδων μαχόμενοι, κακῶς ἀπήλλαττον,
 διὰ τε τὴν στενοχωρίαν, καὶ διὰ τὸ τοὺς ἐναντίους
 ἀπονενομημένως κινδυνεύειν, ὥς ἂν ἀπογινώσκοντας
 τὸ ζῆν· ὥςθ' οἱ μὲν, εἰς χεῖρας συμπλεκόμενοι, καὶ
 τραύματα διδόντες καὶ λαμβάνοντες, ἀπέθνησκον·
 οἱ δ' ὑπὸ τῶν Μοτυαίων ἔωθούμενοι, καὶ ἀπὸ τῶν
 στανιδῶν ἀποπίπτοντες εἰς τὴν γῆν, ἀπώλλυντο. Τέ-
 λος δ' ἐφ' ἡμέρας τινὰς τοιαύτης τῆς πολιορκίας γι-
 νομένης, Λιονύσιος αἰεὶ πρὸς τὴν ἐσπέραν τῇ σάλ-
 πιγγι τοὺς μαχομένους ἀνακαλούμενος, ἔλκε τὴν πο-
 λιορκίαν. Εἰς τοιαύτην δὲ συνήθειαν τοὺς Μοτυ-

αίους ἀγαγών, ἐπειδὴ παρ' ἑκατέρωιν οἱ κινδυνεύον-
τες ἀπῆλθον, ἀπέστειλεν Ἀρχυλὸν τὸν Θούριον μετὰ
τῶν ἐπιλέκτων. Οὗτος δ' ἤδη νυκτὸς οὔσης προσή-
ρεισε ταῖς πεπωκνύαις οἰκίαις κλίμακας, δι' ὧν ἀνα-
βὰς, καὶ καταλαβόμενός τινα τόπον εὐκαιρον, παρε-
δέχετο τοὺς περὶ τὸν Λιονύσιον. Οἱ δὲ Μοτυαῖοι
τὸ γεγενημένον αἰσθόμενοι, παραυτίκα μετὰ πάσης
σπουδῆς παρεβρόθηθον, καὶ τῶν καιρῶν ὑστεροῦν-
τες, οὐδὲν ἤττον ὑπέστησαν τὸν κίνδυνον. Γενομέ-
νης δὲ τῆς μάχης ἰσχυρᾶς, καὶ πολλῶν προσαναβάν-
των, μόλις οἱ Σικελιωταὶ τῷ πλήθει κατεπόνθησαν
τοὺς ἀνθευτικότητας.

(C. 53.) Sic expugnata urbs Motya et exspoliata. Incolae crudelissime caesi; reliqui, qui ad fana confugerant, sub hasta venditi. Solutis virtuti praemiis, Dionysius praesidium ad urbis custodiam reliquit, Hitonemque praefecit Syracusanum. Leptines cum classe Carthaginienses observat, Eggestamque et Entellam incursionibus alligit. — Floruit tum Sophocles iunior, tragicus poeta, duodecies victor.

53. Εὐθὺς δὲ καὶ διὰ τοῦ χώματος ἡ δύναμις
ἅπασα τοῦ Λιονυσίου παρείσεπεσεν εἰς τὴν πόλιν,
καὶ πᾶς τόπος ἔγχευε τῶν ἀναιρουμένων. Οἱ γὰρ Σι-
κελιῶται ὁμότητι σπεύδοντες ἀμύνεσθαι, πάντας
ἐφεξῆς ἀνῆρουν ἡπλώεας, οὐ παιδῆς, οὐ γυναικός, οὐ
πρεσβύτου φειδόμενοι. Λιονύσιος δὲ βουλόμενος
ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν, ὅπως ἀθροισθῇ χρή-
ματα, τὸ μὲν πρῶτον ἀνεῖργε τοὺς στρατιώτας τοῦ
φονεύειν τοὺς αἰχμαλώτους· ὥς δ' οὐδεὶς αὐτῷ προς-
εῖχεν, ἀλλ' ἐώρα τὴν τῶν Σικελιωτῶν ὁρμὴν ἀκατά-
σχετον οὖσαν, παρεστήσατο κήρυκας τοὺς μετὰ βοῇ
δηλώσαντας τοῖς Μοτυαίοις, φεγγεῖν εἰς τὰ πικρὰ

τοῖς Ἑλλήσιν ἱερὰ τιμώμενα. Οὐ γενηθέντος, οἱ μὲν
στρατιῶται τοῦ φονεῦν ἐληγον, ἐπὶ δὲ τὴν τοῖν
κτιήσεων διαρπαγὴν ὥρμησαν καὶ διεφορεῖτο πολὺς
μὲν ἄργυρος, οὐκ ὀλίγος δὲ χρυσός, καὶ ἐσθῆτες πο-
λυτελεῖς, καὶ τῆς ἄλλης εὐδαιμονίας πλήθος. Τὴν
δὲ τῆς πόλεως διαρπαγὴν ἔδωκεν ὁ Λιονύσιος τοῖς
στρατιώταις, βουλόμενος αὐτοὺς προθύμους ποιῆσαι
πρὸς τοὺς ἐπιφερομένους κινδύνους. Ἀπὸ δὲ τούτων
γενόμενος, Ἀρχυλὸν τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἐπὶ τὸ
τεῖχος ἑκατὸν μυαῖς ἐστεφάνωσε· τῶν δ' ἄλλων κατὰ
τὴν ἀξίαν ἕκαστον τῶν ἡνδραγμυθηκότων ἐτίμησε,
καὶ τῶν Μοιναίων τοὺς περιλειφθέντας ἐλαφροπώ-
λησε. Λαϊμένην δὲ καὶ τινὰς τῶν Ἑλλήνων συμμα-
χοῦντις Καρχηδονίοις λαβὼν αἰχμαλώτους, ἀπεσταύ-
ρωσε. Μετὰ δὲ ταῦτα φύλακας τῆς πόλεως κατα-
στήσας, Βίτωνα τὸν Συρακούσιον φρούραρχον ἀπέ-
δειξε· τὸ δὲ πλεῖον μέρος ἐκ τῶν Σικελῶν ἐπύρχε.
Καὶ Λεπτίνην μὲν τὸν ναύαρχον μετὰ νεῶν εἰκοσι
καὶ ἑκατὸν παρατηρεῖν τὴν διάβυσιν τῶν Καρχηδο-
νίων * * * συνέταξε δ' αὐτῷ τὴν Ἐγέστην καὶ Ἐν-
τελλαν πολιορκεῖν, καθάπερ ἐξαρχῆς πορθεῖν αὐτὰς
ἐνεστήσατο· αὐτὸς δὲ τοῦ θέρους ἤδη λήγοντος ἀνέ-
ξενξε μετὰ τῆς δυνάμεως εἰς Συρακούσας. Ἐν δὲ
ταῖς Ἀθήναις Σοφοκλῆς ὁ Σοφοκλέους τραγῳδίας
διδάσκειν ἤρξατο, καὶ νίκας ἔσχε δυοκαίδεκα.

(C. 54.) Olymp. XCVI, 1. a. C. 394. Arch. Phormione, tribl. m. c. p. Cn. Cenucio, L. Atilio, M. Pomponio, C. Duilio, et Volerone Publilio, Dionysius hostium urbes oppugnare et agrös populari pergit. Itaque Halicyaei ad Syracusanos deficiunt; Eggestani autem castra obsidentium incendunt. Ioterod Carthaginienses quas possunt maximas copias colligunt, summumque Imilconi imperium tradunt. Militum, navium, curruum numerus.

54. Τοῦ δ' ἐνιαυσίου χρόνου διεληλυθότος, Ἀθήνησι μὲν ἔλαβε τὴν ἀρχὴν Φορμίων, ἐν Ῥώμῃ δ' ἀντὶ τῶν ὑπάτων ἐγένοντο χιλίαρχοι ἕξ, Γναῖος Γερνούκιος, Λεύκιος Αἰύλιος, Μάρκος Πομπώνιος, Γάϊος Αἰνμος, Μάρκος Οὐετήριος, καὶ Οὐαλέριος Πρόπλιος· ὀλυμπιάς δ' ἤχθη ἐννενηκοστή καὶ ἕκτη, ἣν ἐνίκα Εὐπολις Ἡλεῖος. Τούτων δὲ τὴν ἀρχὴν παραλαβόντων, Λιονύσιος ὁ τῶν Συρακουσίων τύραννος μετὰ πίσεως τῆς δυναμέως ἀναζεύξας ἐκ Συρακουσῶν, ἐνέβριλεν εἰς τὴν τῶν Καρχηδονίων ἐπικράτειαν. Πορθοῦντος δ' αὐτοῦ τὴν χώραν, Ἀλικναῖοι μὲν καταπλαγέντες, διεπρεςβεύσαντο πρὸς αὐτὸν καὶ συμμαχίαν ἐποιήσαντο· Ἐγεσταῖοι δὲ τοῖς πολιορκοῦσι τυκτὸς ἀπροςδοκίῃως ἐπιθέμενοι, καὶ πῦρ ἐέντες ταῖς κατὰ τὴν περὶ ἐμβολὴν σκηναῖς, εἰς πολλὴν ταραχὴν ἤγαγον τοὺς ἐν τῇ στρατοπεδείᾳ. Ἐπινεμηθείσης δὲ τῆς φλογὸς ἐπὶ πολὺν τύπον, καὶ τοῦ πυρὸς ἀκατασχέτου γεννηθέντος, τῶν μὲν παραβοηθούτων στρατιωτῶν ὀλίγοι διεφθάρησαν, τῶν δ' ἔππων οἱ πλεῖστοι ταῖς σκηναῖς συγκυτεκαύθησαν. Καὶ Λιονύσιος μὲν ἐδῆου τὴν χώραν, οὐδενὸς ὑφισταμένου· Λεπτίνης δ' ὁ ναύαρχος περὶ Μοτύην διατρίβων, ἐπετήρει τὸν τῶν πολεμίων κατάπλουν. Οἱ δὲ Καρχηδόνιοι, πνέθμενοι τὸ μέγεθος τῆς τοῦ Λιονυσίου δυναμέως, ἔκριναν πολὺ ταῖς παρασκευαῖς

αὐτὸν ὑπερθέσθαι. Διόπερ Ἰμίλκωνα βασιλέα κατὰ νόμον καταστήσαντες, ἐκ τῆς Λιβύης ὅλης, ἔτι δ' ἐκ τῆς Ἰβηρίας συνήγαγον δυνάμεις, τὰς μὲν παρὰ τῶν τυμμάχων μεταπεμπόμενοι, τὰς δὲ μισθοῦμενοι· καὶ πέρας, ἡθροισαν μὲν πεζῶν ὑπὲρ τῆς τριμύκοντα μυριάδας, ἱππεῖς δὲ τετρακισχιλίους, χωρὶς τῶν ἰσχυρῶν· ταῦτα δ' ἦσαν τετρακόσια· καὶ δὲ μακροῖς μὲν τετρακοσίαις, τῆς δὲ τὸν οὔτον καὶ τὰ μηχανήματα καὶ τὴν ἄλλην ὑπηρεσίαν παρικομιζούσας, αἰετοῦ τῶν ἑξακοσίων, καθάπερ φησὶν Ἐφορος. Ἰμάιος μὲν γὰρ τῆς ἐκ τῆς Λιβύης περαιωθείσας δυνάμεις οὐ πλείω φησὶν εἶναι δέκα μυριάδων, καὶ πρὸς ταύταις ἑτέρας τρεῖς ἀποφαίνεται κατὰ Σικελίαν στρατολογηθείσας.

(C. 55.) Iam recto cursu Panormum tendit Imileo, et postquam insequentis hostis impetum sustinisset, expositis ibi copiis Erycem per prodicionem, Molyam vi, Halicyacos ultro fidem offerentes accipit. Dionysius, adiuncta Sicaniarum parte, agrisque pervastatis, Syracusas retrocedit.

55. Ἰμίλκων δὲ τοῖς κυβερνήταις ἅπασιν δοὺς βιβλίον ἐπεσφραγισμένον, ἐκέλευσεν ἀνοίγειν ὅταν κτελεύσωσι, καὶ ποιεῖν τὰ γεγραμμένα. Τοῦτο δ' ἐπληρώσας, ἀνέβη πρὸς τὸ μηδέναι τῶν κατασκόπων ἀπαγγεῖλαι τὸν κατάπλουν τῷ Διονυσίῳ· ἦν δὲ γεγραμμένον, ὅπως ἐς Ἰάνορμον καταπλεύσωσι. Διόπερ γεγονόμένου πνεύματος οὐρίου, καὶ πάντων λυσάντων τὰ πρυμνήσια, τὰ μὲν φορηγὰ τῶν πλοίων ἐπλεῖον τοῦ πελάγους, αἱ δὲ τριήρεις ἐπλεύσαν εἰς τὴν Ιουτύν, παρελέγοντό τε τὴν γῆν. Φοροῦ δὲ πνεύματος ὄντος, ὥς ἦδη καταφανεῖς ἦσαν ἀπὸ τῆς Σικελίας αἱ πρῶται πλεόνουσαι τῶν φορηγῶν νεῶν, Διο-

νύσιος ἀπέστειλε Λεπτίνην μετὰ τριάκοντα τριήρων,
 παρακελευσάμενος τύπτειν τοῖς ἐμβόλοις καὶ δια-
 φθεῖρειν ἀπάσας τὰς καταλαμβανομένας. Ὅς μετὰ
 σπουδῆς ἐκπλεύσας, καὶ ταῖς πρώταις προσμίξας,
 εὐθὺς τινὰς αὐτάνδρους κατέδυσε· αἱ δὲ λοιπαί,
 κωπήρεις οὔσαι καὶ τὸν ἄνεμον τοῖς ἰστίοις δεχόμε-
 ναι, ῥαδίως ἐξέφυγον· ὁμῶς κατέδυσε πεντήκοντα
 ναῦς στρατιώτας ἐχούσας πεντακισχιλίους, ἄρματα
 δὲ διακόσια. Ἰμίλκων δὲ καταπλεύσας εἰς Πάνορ-
 μον, καὶ τὴν δύναμιν ἐκβιβάσας, ἦγεν ἐπὶ τοὺς πο-
 λεμίους· καὶ τὰς μὲν τριήρεις παραπλεῖν ἐκέλευσε,
 αὐτὸς δ' ἐν παρόδῳ διὰ προδοσίας ἔλῶν Ἐρυνικ-
 πρὸς τὴν Μοτύην κατεστρατοπέδευσε. Ὅντος δὲ
 κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον τοῦ Διονυσίου περὶ τὴν
 Ἐγέστην μετὰ τῆς δυνάμεως, Ἰμίλκων τὴν Μοτύην
 ἐξεπολιόρκησε. Τῶν δὲ Σικελιωτῶν προθύμων ὄντων
 διαμάχεσθαι, Διονύσιος ἅμα μὲν μακρὰν τῶν συμ-
 μαχίδων πόλεων ἀπεωσμένος, ἅμα δὲ τῆς σιτοπομ-
 πείας ἐπιλιπούσης, διέλαβε συμφέρειν ἐφ' ἑτέρων
 τόπων συστήσασθαι τὸν πόλεμον. Κρίνας οὖν ἀνα-
 ζευγνύειν, τοὺς μὲν Σικανοὺς ἔπειθε καταλιπεῖν τὰς
 πόλεις κατὰ τὸ παρόν, καὶ μετ' αὐτοῦ στρατεύεσθαι
 ἀντὶ δὲ τούτων ἐπηγγέλλετο δώσειν χώραν βελτίονα
 καὶ τῷ πλῆθει παραπλησίαν, καὶ μετὰ τὴν τοῦ πο-
 λέμου κατάλυσιν κατὰξιν τοὺς βουλομένους εἰς τὴν
 πατρίδας. Τῶν δὲ Σικανῶν ὀλίγοι, καταπλαγέντες
 μὴ ποτε ἀντιλέγοντες διαρπασθῶσιν ὑπὸ τῶν στρα-
 τιωτῶν, συγκατέθεντο τοῖς ἄξιουμένοις ὑπὸ Διονυ-
 σίου· * * * Ἀπέστησαν δὲ παραπλησίως καὶ Ἀλ-

κναῖοι, καὶ πέμψαντες πρέσβεις εἰς τὸ τῶν Καρχη-
δονίων στρατόπεδον, συμμαχίαν ἐποιήσαντο. Καὶ
Λιονύσιος μὲν ἀφώρμησεν ἐπὶ Συρακουσῶν, κατα-
φθείρων τὴν χώραν, δι' ἧς ἦγε τὴν δύναμιν.

(C. 56.) Prospero rerum successu fretus Imilco, Himera et Ce-
phalœdio in amicitiam allectis, Lipara potitus, cum universis co-
pis Messanani versus progreditur. Oppidi incolae dum diversa
sentiant, aliis hostium vim expavescentibus, aliis oraculo sinistre
accepto animum erigentibus, fortissimos quosque ad Pelosidem mit-
tunt, qui hostem ab eruptione in agros prohibeant.

56. Ἰμίλκων δὲ τῶν πραγμάτων προχωρούντων
κατὰ γνώμην, παρεσκευάζετο τὴν στρατιάν ἀνάγειν
ἐπὶ Μεσσήνης, σπεύδων αὐτῆς κυριεῦσαι διὰ τὴν
εὐκαιρίαν τῶν τόπων. Ὅ, τε γάρ ἐν αὐτῇ λιμὴν εὖ-
θετος ἦν, δυνάμενος δέχεσθαι πάσας τὰς ναῦς, οὐ-
σας πλείω τῶν ἑξακοσίων· τὰ τε περὶ τὸν πορθμὸν
οἰκεία ποιησάμενος Ἰμίλκων, ἤλπιζε τὰς τῶν Ἰτα-
λιωτῶν βοηθείας ἐμφράζειν, καὶ τοὺς ἐκ Πελοπον-
νήσου στόλους ἐπισχεῖν. Ταῦτα δὲ διανοηθεὶς πράτ-
τειν, πρὸς μὲν Ἰμεραίους καὶ τοὺς τὸ Κεφαλοῖδιον
περὶ ὄριον κατοικοῦντας φιλίαν ἐποίησατο· Λιπάρας
δὲ τῆς πόλεως ἐγκρατὴς γενόμενος, τριάκοντα τά-
λαντα παρὰ τῶν κατοικοῦντων τὴν νῆσον ἐπράξατο·
αὐτὸς δὲ μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως ὤρμησεν ἐπὶ
Μεσσήνης, συμπαραπλευσὼν αὐτῷ τῶν νεῶν. Καὶ
ταχὺ διανύσας τὴν ὁδόν, κατεστρατοπέδευσεν ἐπὶ
τῆς Πελωρίδος, ἀπέχων τῆς Μεσσήνης σταδίους ἑκα-
τόν. Οἱ δὲ τὴν πόλιν ταύτην κατοικοῦντες, ὥς ἐπύ-
νοντο τὴν παρουσίαν τῶν πολεμίων, οὐ τὰς αὐτὰς
ἐλλήλοις ἐννοίας εἶχον περὶ τοῦ πολέμου. Τινὲς μὲν
ἀρ' αὐτῶν τὸ μέγεθος τῆς τῶν πολεμίων δυνάμεως

ἀκούοντες, καὶ τὴν ἐρημίαν τῶν συμμαχῶν ὁρῶντες, ἔτι δὲ καὶ τῶν ἰδίων ἱππέων ἐν Συρακούσαις ὄντων, ἀπεγνώκεισαν τὴν ἐκ τῆς πολιορκίας σωτηρίαν. Μάλιστα δ' αὐτοὺς εἰς ἀθυμίαν ἤγε τὰ τεῖχη καταπεπωκότα, καὶ ὁ καιρὸς εἰς παρασκευὴν οὐ διδούς ἄνεσιν. Διόπερ ἐξεκόμιζον ἐκ τῆς πόλεως τέκνα καὶ γυναῖκας, καὶ τὰ πολυτελέστατα τῶν χρημάτων εἰς τὰς ἀστυγείτονας πόλεις. Τινὲς δὲ τῶν Μεσσηνίων ἀκούοντες τὸ παλαιὸν αὐτοῖς εἶναι λόγιον, ὅτι δὲ Καρχηδονίους ὑδροφορῆσαι κατὰ τὴν πόλιν, ἐξεδέχοντο [κατὰ] τὴν φήμην πρὸς τὸ συμφέρον ἑαυτοῖς, νομίζοντες δουλεύσειν ἐν Μεσσήνῃ τοὺς Καρχηδονίους. Διὸ καὶ ταῖς ψυχαῖς εὐθαρσεῖς ὄντες, πολλοὺς καὶ τῶν ἄλλων προεθιμοποιοῦντο εἰς τοὺς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας κινδύνους· εὐθέως δὲ τῶν νεωτέρων ἐπιλέξαντες τοὺς ἀρίστους, ἀπέστειλαν ἐπὶ τὴν Πελωρίδα, κωλύσοντας τοὺς πολεμίους ἐπιβαίνειν τῆς χώρας.

(C. 57.) Hos ubi Imileo ad descensum praepediendum effusus vidit, naves contra urbem dirigit, vacuum defensivibus; per cuius deiecta moenia classarii facile sibi transitum fecerunt. Victor itaque cum toto exercitu Messanam ingressus, stragem ingentem edit; et castella frustra aggressus oppugnare, relictis copiis, expeditionem in Syracusas instituit.

57. Περὶ ταῦτα δ' ὄντων αὐτῶν, Ἰμίλων θεωρῶν ἐκβροθοῦντας τοὺς Μεσσηνίους πρὸς τὴν ἀπόβυσιν, ἀπέστειλε τῶν νεῶν διακοσίας ἐπὶ τὴν πόλιν· ἤλειξε γάρ, (ὅπερ ἦν εἰκὸς) τῶν στρατιωτῶν τὴν ἀπόβυσιν κωλύόντων, τοὺς ἐν ταῖς ναυσὶ κυριεύσειν ὅσῳ δίδως τῆς Μεσσήνης, οὗσης ἐρήμου τῶν ἀμυνομένων. Πνεύσαντος δὲ βορέου, τὰς μὲν ναῖς συνέβη ταχέως

πλήρεσι τοῖς ἰστίοις εἰς τὸν λιμένα κατενεχθῆναι· τοὺς δὲ ἐπὶ τῇ Πελοποννήδῳ παραφυλάττοντας Μεσσηνίους ὑστερῆσαι τῆς τῶν νεῶν παρουσίας, καίπερ κατὰ σπουδὴν ἐπειγομένους. Διόπερ οἱ Κερχηιδόριοι περιστρατοπεδεύσαντες τὴν Μεσσήνην, καὶ διὰ τῶν πεπιτωκῶτων τειχῶν ἐμβιασάμενοι, τῆς πόλεως ἐκυρίευσαν. Τῶν δὲ Μεσσηνίων οἱ μὲν μαχόμενοι γενναίως ἀνηρέθησαν, οἱ δ' εἰς τὰς ἐγγυτίαις κειμένης πόλεις ἔφυγον· ὁ δὲ πολὺς ὄχλος, διὰ τῶν παρακειμένων ὄρεων δομήσας, εἰς τὰ κατὰ τὴν χώραν φρούρια διεσπάρη· τῶν δὲ ἄλλων τινὲς μὲν ὑπὸ τῶν πολεμίων συγελαιμβάνοντο, τινὲς δὲ ἀποληφθέντες εἰς τὸ πρὸς τὸν λιμένα μέρος, ἔρρύψαν ἑαυτοὺς εἰς τὴν θάλατταν, ἐλπίζοντες διανῆξασθαι τὸν μεταξὺ πόρον. Τούτων δὲ ὄντων πλείονων ἢ διακοσίων, οἱ πλείστοι μὲν ὑπὸ τοῦ ῥοῦ διαφθάρησαν, πεντήκορτα δὲ πρὸς τὴν Ἰταλίαν διεσώθησαν. Ἰαίλων δὲ τὴν δύναμιν ἅπασιν μεταγαγὼν εἰς τὴν πόλιν, τὸ μὲν πρῶτον ἐπεχείρησε πόρθεῖν τὰ κατὰ τὴν χώραν φρούρια· τούτων δ' ὄχλησιν ὄντων, καὶ τῶν εἰς αὐτὰ συμπεφευγόντων γενναίως ἀγωνιζομένων, ἀνέστρεφεν εἰς τὴν πόλιν, ἀδυνατήσας αὐτῶν κρατεῦσαι. Μετὰ δὲ ταῦτα τὴν τε δύναμιν ἀνελάμβρατε, καὶ παρεσκευάζετο τὴν πορείαν ἐπὶ Στρακούσας ποιῆσθαι.

(C. 58.) Quo facto Dionysius, a Siculis omnibus desertus, servitia armat, mercenarios conducit a Lacedaemoniis, munìt castella, imprimis Leontinorum, Campanisque Aetnam traductis, castra ponit iuxta Taurom. Messeniorum saevissimum excidium.

58. Οἱ δὲ Σικελοί, πάλαι μὲν μισοῦντες τὸν

Διονύσιον, τότε δὲ καιρὸν τῆς ἀποστάσεως ἔχοντες μετεβίβλοντο πρὸς Καρχηδονίους, πλὴν Ἀσσωρίων ἅπαντες. Διονύσιος δ' ἐν ταῖς Συρακούσαις τοὺς δούλους ἐλευθερώσας, ἐπλήρωσεν ἐξ αὐτῶν ναῦς ἐξήκοντα· μετεπέμψατο δὲ καὶ παρὰ Λυκεδαιμονίων μισθοφόρους πλείω τῶν χιλίων, καὶ τὰ κατὰ τὴν χώραν φρούρια περιπορευόμενος ὠχύρου, καὶ σῖτον παρσιζεκόμειζεν· ἐπιμελέστατα δὲ τὰς ἐν Λεοντίνοις ἡκροπόλεις ἐτείχισε, καὶ τὸν ἐκ τῶν πεδίων σῖτον εἰς ταύτας συνήθροισεν. Ἐπεισε δὲ καὶ τοὺς τὴν Κατάνην οἰκοῦντας Κυμπανοὺς εἰς τὴν νῦν καλουμένην Αἴτην μεταστῆναι, διὰ τὸ λίαν εἶναι τὸ φρούριον ὀχυρὸν. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀπὸ τῶν Συρακουσῶν ἑκατὸν ἐξήκοντα σταδίους προαγαγὼν ἅπασαν τὴν δύναμιν, κατεστρατοπέδευσε περὶ τὸν Ταῦρον καλούμενον. Εἶχε δὲ [καὶ] κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν πεζοὺς μὲν τριεμυρίους, ἵππεῖς δὲ πλείους τῶν τριεχιλίων, ναῦς δὲ ἑκατὸν ὀγδοήκοντα· τοῦτων δ' ὀλίγαι μὲν ἦσαν * * * * * τριήρεις. Ἰμῖλκων δὲ τῆς Μισσηνῆς τὰ τεῖχη κατασκήψας, προσέταξε τοῖς στρατιώταις καταβαλεῖν τὰς οἰκίας εἰς ἔδαφος, καὶ μήτε κέραμον, μήθ' ὕλην, μήτ' ἄλλο μηδὲν ὑπολιπεῖν, ἀλλὰ τὰ μὲν κατακαῦσαι, τὰ δὲ συντρίψαι. Ταχὺ δὲ τῇ τῶν στρατιωτῶν πολυχειρίᾳ λαβρόντων τῶν ἔργων συντέλειαν, ἥ πόλις ἄγνωστος ἦν, ὅπου πρότερον αὐτὴν οἰκεῖσθαι συνέβαιεν. Ὅρων γὰρ τὸν τόπον πόρρω μὲν ἀπὸ τῶν συμμαχίδων πόλεων κεχωρισμένον, εὐκαιρότατον δὲ τῶν περὶ Σικελίαν ὄντα, προήρητο δυοῖν θύατερον, ἢ τελέως ἀοίκητον

διατηρεῖν, ἢ δεσχερῇ καὶ πολυχρόνιον τὴν κτίσιν αὐτῆς γίνεσθαι.

(C. 59.) Quo Imileo odium in Graecos graviter testatus, Magonem cum classe iubet Tauromenium praeternavigare, et Calanam tendere; ipse cum pedestribus copiis eodem proficiscitur. Variusque profectio quam esset difficilis et operosa, Dionysius Leptinem Magoni obviam mittit.

59. Ἐναποδειζόμενος οὖν τὸ πρὸς τοὺς Ἕλληνας μῖσος ἐν τῇ τῶν Μεσσηνίων ἀτυχίᾳ, Μάγωνι μὲν τὸν ναύαρχον ἀπέστειλε μετὰ τῆς ναυτικῆς δύναμεως, προστάξας παραπλεῖν ἐπὶ τὸν λόφον τὸν καλούμενον Ταῦρον. Τοῦτον δὲ κατειληφότες ἦσαν Σικελοί, σιγχοὶ μὲν τὸ πλῆθος ὄντες, ἡγεμόνα δὲ οὐκ ἔχοντες. Τοῦτοις δὲ τὸ μὲν πρότερον Λιονύσιος ἐδεδώκει τὴν τῶν Ναξίων χώραν· τότε δ' ὑπ' Ἰμίλκωνος πεισθέντες ἐπαγγελίαις, τὸν λόφον κατελήθοντο. Ὀχυροῦ δ' ὄντος τούτου, καὶ τότε καὶ μετὰ τὸν πόλεμον ἔχουν αὐτόν, τεῖχος περιβυλλόμενοι· καὶ τὴν πόλιν, διὰ τὸ μεῖναι τοὺς ἐπὶ τὸν Ταῦρον ἀθροισθέντας, Ταυρομένιον ὠνόμασαν. Ἰμίλκων δὲ ἀναλαβὼν τὴν πεζὴν στρατιάν, εὗτορον τὴν πορείαν ἐποιεῖτο, καὶ κατήντησε τῆς Ναξίας ἐπὶ τὸν προεξηρημένον τόπον, ἅμα καὶ Μάγωνος παραπλεύσαντος. Προςφάτως δὲ πυρὸς ἐκραγέντος ἐκ τῆς Αἴτης μέχρι τῆς θαλάττης, οὐκέτι δυνατὸν ἦν τὴν πεζὴν στρατιάν συμπαραγείν παραπλεύουσais ταῖς ναυσίν· ἐφθαρμένων γάρ τῶν παρὰ τὴν θάλατταν τόπων ὑπὸ τοῦ καλουμένου ῥύακος, ἀναγκαῖον ἦν τὸ πεζὸν στρατόπεδον περιπορεύεσθαι τὸν τῆς Αἴτης λόφον. Διόπερ Μάγωνι προσέταξε καταπλεῖν ἐπὶ τῆς Κιτιάνης· αὐτὸς δὲ διὰ τῆς μεσογείου ταχέως ὁρμήσας,

ἔσπευδε συμμῖζαι ταῖς ναυσὶ περὶ τὸν τῶν Καταναίων αἰγιαλόν. Εὐλαβεῖτο γάρ μή ποτε διεσπαρμένης τῆς δυνάμεως, οἱ Σικελιώται τοῖς περὶ τὸν Μάγωνα διαναυμαχήσωσιν· ὅπερ καὶ συνετελέσθη. Λιονύσιος γάρ, τὸν μὲν πλοῦν εἰδὼς τῷ Μάγωνι βραδὺν ὄντα, τὴν δὲ πορείαν τοῖς πέζοις ἐργώδη καὶ μακράν, ἔσπευδεν ἐπὶ τῆς Κατάνης, βουλόμενος ναυμαχῆσαι πρὸς Μάγωνα, πρὶν ἔλθειν τοὺς περὶ τὸν Ἰμίλκωνα. Ἰηλιζέ γάρ, τῶν πεζῶν ἐκτεταγμένων παρὰ τὸν αἰγιαλόν, τοῖς μὲν ἰδίοις θάρσος παρῆξεν, τοὺς δὲ πολεμίους δειλοτέρους ἔσεσθαι· τὸ δὲ μέγιστον, εἴ τι συμβαίῃ γενέσθαι πταῖσμα, ταῖς θλιβομέναις ναυσὶν ἐξῆν καταφυγεῖν πρὸς τὸ τῶν πεζῶν στρατόπεδον. Ταῦτα δὲ διανοηθεὶς, Λεπτίνην μὲν ἀπέστειλε μετὰ πασῶν τῶν νεῶν, παραγγείλας ἄθρόοις τοῖς σκάφεσι ναυμαχεῖν, καὶ μὴ λυεῖν τὴν τάξιν, ὅποις μὴ κινδυνεύσωσιν ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἐναντίων· εἶχον γάρ οἱ περὶ τὸν Μάγωνα, σὺν ταῖς ὀλκάσι καὶ ταῖς ἄλλαις ταῖς ἐπικώποις, οὔσαις χαλκεμβόλοις, ναῦς οὐκ ἐλάττους πεντακοσίων.

(C. 60.) Leptines pugnam navalem cum Carthaginiensibus init, temerariam illam et infelicem. Praerellebant Leptiniani virtute, Carthaginienses copia. Fusis tandem Syracusanis, totus locus cadaveribus fractisque navigiis oppletur: Catana a Magone capitur.

60. Οἱ δὲ Καρχηδόνιοι, ὡς εἶδον τὸν αἰγιαλὸν τῶν πεζῶν πλήρη, καὶ τὰς Ἑλληνικὰς ναῦς ἐπιφερομένας, πικραχρῆμα μὲν οὐ μετρίως ἠγωνίασαν, καὶ πρὸς τὴν γῆν ἐπεχείρησαν καταπλεῖν· μετὰ δὲ ταῦτα λογιζάμενοι, διότι κινδυνεύουσιν ἀπολέσθαι

πρὸς τὰς ναῦς ἄμα καὶ τοὺς πεζοὺς μαχόμενοι, τα-
 χέως μετενόησαν. Κρίναντες οὖν ναυμαχεῖν, διέτα-
 τιν τὰς ναῦς, καὶ τὸν τῶν πολεμίων ἐπίπλουν ἐκα-
 ραδόκουν. Λεπτίνης δὲ τριάκοντα ναυσὶ ταῖς ἀρί-
 σταις πολὺ τῶν ἄλλων προέγων, οὐκ ἀνάνδρως μὲν,
 ἀβούλως δὲ διηγωνίσατο. Εὐθὺς γὰρ ταῖς πρώταις
 τῶν Καρχηδονίων προσμίζας, τὸ μὲν πρῶτον οὐκ
 ὀλίγας κατέδυσσε τῶν ἀντιτεταγμένων τριήρων· τοῦ
 δὲ Μάγωνος ἀθρόαις ταῖς ναυσὶ ταῖς τριάκοντα
 περιχυθέντος, ταῖς μὲν ἄρεταῖς ὑπερεῖχον οἱ περὶ
 τὸν Λεπτίνην, τοῖς δὲ πλήθεσιν οἱ Καρχηδόνιοι.
 Διὸ καὶ τῆς μάχης ἰσχυροτέρας γινομένης, καὶ τῶν
 κυβερνητῶν ἐκ παραβολῆς τὸν ἀγῶνα συνισταμένων,
 ὁμοιος ὁ κίνδυνος ταῖς ἐπὶ τῆς γῆς παρατάξεις ἐγί-
 νετο. Οὐ γὰρ ἐκ διαστήματος τοῖς ἐμβόλοις εἰς τὰς
 τῶν πολεμίων ναῦς ἐνέσειον, ἀλλὰ συμπλεκομένων
 τῶν σκαφῶν, ἐκ χειρὸς διηγωνίζοντο. Τινὲς μὲν ἐπὶ
 τὰς τῶν ἐναντίων ναῦς ἐπιπηδῶντες ἐπιπτον εἰς τὴν
 θάλατταν, τινὲς δὲ κρατήσαντες τῆς ἐπιβολῆς, ἐν
 ταῖς τῶν πολεμίων ναυσὶν ἠγωνίζοντο. Τέλος δὲ ὁ
 μὲν Λεπτίνης ἐκβιασθεὶς ἠναγκάσθη φυγεῖν εἰς τὸ
 πέλαγος, αἱ δὲ λοιπαὶ τῶν νεῶν, ἀτάκτως τὸν ἐπί-
 πλουν ποιοῦμεναι, ὑπὸ τῶν Καρχηδονίων ἐχειροῦν-
 το· καὶ γὰρ τὸ περὶ τὸν ναύαρχον ἐλάττωμα τοὺς
 Φοίνικας εὐθαρσιστέρους ἐποίησε, τοὺς δὲ Σικελιώ-
 τας οὐκ εἰς τὴν τυχοῦσαν ἀθυμίαν ἤγαγε. Τῆς δὲ
 μάχης τοιοῦτον λαβούσης τὸ τέλος, οἱ Καρχηδόνιοι
 τοὺς ἀτάκτως φεύγοντας σφᾶς φιλοτιμότερον διώ-
 ξαντες, διέφθειραν μὲν ναῦς πλείους τῶν ἑκατόν, τὰ

δ' ὑπηρετικά παρὰ τὸν αἰγιαλὸν καταστήσαντες, ἀνήρουν τῶν ναυτῶν τοὺς διανηχομένους πρὸς τὸ πεζὸν στρατόπεδον. Πολλῶν δ' ἀπολλυμένων οὐ μακρὰν τῆς γῆς, τῶν περὶ τὸν Διονύσιον οὐδαμῶς δυναμένων βοηθῆσαι, πᾶς ὁ τόπος ἔγεμε νεκρῶν καὶ ναυαγίων. Ἀπώλοντο μὲν οὖν ἐν τῇ ναυμαχίᾳ τῶν μὲν Καρχηδονίων οὐκ ὀλίγοι, τῶν δὲ Σικελιωτῶν ναῦς μὲν πλείους τῶν ἑκατόν, ἄνδρες δ' ὑπὲρ τοὺς δις μυρίους. Ἀπὸ δὲ τῆς μάχης οἱ μὲν Φοίνικες περὶ τὴν Κατάνην ὀρμίσαντες τὰς τριήρεις, ἀνήψαντο τὰς αἰχμαλώτους ναῦς, καὶ ἀνελεύσαντες αὐτὰς ἐθεοράπευον· ὥστε αὐτοῖς μὴ μόνον ἀκουστών, ἀλλὰ καὶ θεωρητὸν ποιῆσαι τὸ μέγεθος τοῦ προτερήματος.

(C. 61.) Dionysius, hortantibus Siculis, qui Syracusis difficili se obsidione pressum iri autumabant, primum Imilconi imparato occurrere parat; mox, mutato consilio, ad urbem tutandam revertitur. Quem discessum graviter ferentes Siculi, castra eius relinquunt. Imilco, Catanæ litus assequutus, aliquot dies refectioni dat, Campanosque frustra sollicitat, in Dionysii societate permanentes.

61. Οἱ δὲ Σικελιώται κατὰ τὴν πορείαν, ἣν ἐπὶ τῶν Συρακουσῶν ἐποιήσαντο, νομίζοντες πάντες εἰς ἐργώδη πολιορκίαν συγκλεισθήσεσθαι, παρεκάλουν τὸν Διονύσιον εὐθέως ἀπαντᾶν τοῖς περὶ τὸν Ἰμίλκωνα, διὰ τὴν γεγεννημένην νίκην * * *. τάχα γὰρ τῷ παραδόξῳ τῆς ἐπιφανείας καταπλήξασθαι τοὺς βαρβάρους, καὶ τὸ πρότερον ἐλάττωμα διορθώσασθαι. Διονύσιος δὲ τὸ μὲν πρῶτον, τοῖς παρακαλοῦσι πειθόμενος, ἔτοιμος ἦν ἄγειν τὴν δύναμιν ἐπὶ τὸν Ἰμίλκωνα· ὥς δὲ τινες τῶν φίλων ἔλεγον αὐτῷ, ὅτι κινδυνεύσει τὴν πόλιν ἀποβαλεῖν, εἰ μὴ Μάγων

ἀναχθῆ μετὰ τοῦ στόλου παντὸς ἐπὶ Συρακουσῶν, εὐθέως μετενόησε. Καὶ γὰρ τὴν Μεσσηνίην ᾗδε τῇ παραπλησίῳ τρόπῳ τοῖς βυρβύροις ὑποχείριον γεγεννημένην· ὥστε οὐκ ἀσφαλὲς εἶναι νομίζων ἔρημον ποιῆσαι τὴν πόλιν τῶν ἀμυνομένων, ἀνέξεν ἐπὶ Συρακουσῶν. Τῶν δὲ Σικελιωτῶν οἱ πλεῖστοι χαλεπῶς φέροντες ἐπὶ τῇ μὴ βούλεσθαι τοῖς πολεμίοις ἀπαντῆν, καταλιπόντες τὸν Λιονύσιον, οἱ μὲν εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα, οἱ δ' εἰς τὰ ἐγγὺς τῶν φρουρίων ἀπεχώρησαν. Ἰμῖλκων δὲ δυσὶν ἡμέραις κατανύσας εἰς τὸν τῶν Καταναίων αἰγιαλόν, τὴν μὲν ταῦς ἀπῆσας ἐνεώλκησε, μεγάλου πνεύματος ἐπιγενομένου· τὴν δὲ δύναμιν ἐφ' ἡμέρας τινὰς ἀναλαμβάνων, πρέσβεις ἀπέστειλε πρὸς τοὺς τὴν Αἴτην κατέχοντας Καμπανούς, παρακαλῶν ἀποσιῆσαι τοῦ Λιονυσίου. Ἐπηγγέλλετο δ' αὐτοῖς χώραν τε δωρήσασθαι πολλήν, καὶ τῶν ἐκ τοῦ πολέμου λαφύρων κοινωνοὺς ποιήσασθαι· ἐδίδασκε δὲ καὶ τοὺς τὴν Ἐντελλαν κοινοῦντας Καμπανοὺς εὐδοκοῦντας Καρχηδονίοις καὶ συμμαχοῦντας κατὰ τῶν Σικελιωτῶν· καὶ καθόλου δὲ τὸ τῶν Ἑλλήνων γένος ἀπεδείκνυε πολέμιον ὑπάρχον τῶν ἄλλων ἔθνων. Οἱ δὲ Καμπανοὶ δεδιωκότες ὁμήρους τῇ Λιονυσίῳ, καὶ τοὺς ἀρίστους τῶν στρατιωτῶν ἀπεσταλκότες εἰς Συρακούσας, ἠναγκάσθησαν διατηρῆσαι τὴν πρὸς τὸν Λιονύσιον συμμαχίαν, καί τιρ ἐπιθυμοῦντες μεταβαλέσθαι πρὸς Καρχηδονίους.

(C. 62.) Tum Dionysius, Carthaginiensium vi territus, nova in Graecia et Italia auxilia per Polyxenum quaerit. Imilco autem magna classe portum Syracusiorum occupat, simul pedestrem aciem ante moenia ad pugnam explicans. Hinc agros populatur, (C. 63.) Achradinae suburbio potitur, et ipsa templa expilat. Quis sacrilegio patrato, Imilconis res in peius ruere, Dionysii resurgere. Destructis sepulcris, Imilco tria castella ad mare rondit, apothecas vini et frumenti, quod e Sardinia et Africa afferri iussit. Dionysius autem Laecadaemouii naves auxiliares, duce Pharacida, mittunt.

62. Μετὰ δὲ ταῦτα Διονύσιος μὲν, καταπεπληγμένος τοὺς Καρχηδονίους, ἀπέστειλε πρεσβευτὴν πρὸς τε τοὺς κατ' Ἰταλίαν Ἕλληνας καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους, ἔτι δὲ Κορινθίους, Πολύξενον τὸν κηδεστήν, δεόμενος βοηθεῖν, καὶ μὴ περιῦδεῖν τίς ἐν Σικελίᾳ πόλεις τῶν Ἑλλήνων ἄρδην ἀναιρουμένας· ἔπεμψε δὲ καὶ ξηρολόγους εἰς Πελοπόννησον μετα πολλῶν χρημάτων, ἐντειλόμενος ὥς πλείστους ἀθροΐζειν στρατιώτας, μὴ φειδομένους τῶν μισθῶν. Ἰμίλκων δὲ τοῖς ἀπὸ τῶν πολεμίων σκύλοις κοσμήσας τὰς ναῦς, κατέπλευσεν εἰς τὸν μέγαν λιμένα τῶν Συρακουσίων, καὶ πολλὴν τοῖς ἐν τῇ πόλει κατάπληξιν ἐπέστησε. Διακόσμαι μὲν γὰρ καὶ ὀκτὼ μακρὰι ναῦς εἰσέπλεον, ἐν τάξει τίς εἰρεσίας ποιούμεναι, καὶ τοῖς ἐκ τοῦ πολέμου λαφύροις πολυτελῶς κεκοσμημέναι· μετὰ δὲ ταῦτα αἱ φορητοὶ ναῦς εἰσθεόμεναι μὲν ὑπὲρ τὰς χιλίας, φέρουσαι δὲ πλείους τῶν πεντακοσίων· αἱ δὲ πᾶσαι σχεδὸν διςχίλιαι. Διὸ καὶ συνέβαινε τὸν μὲν λιμένα τῶν Συρακουσίων, καίπερ ὄντα μέγαν, ἐμπεφράχθαι μὲν τοῖς σκάφεσι, συγκαλύπτεσθαι δὲ σχεδὸν ἅπαντα τοῖς ἰστίοις. Τούτων δὲ καθορμισθεισῶν, εὐθὺς καὶ τὸ πεζὸν στρατόπεδον ἐκ θατέρου μέρους ἀντιπαρῆγε, συνεστηκός, ὥς μὲν τινες ἀνέγραψαν, ἐκ τριάκοντα μυριάδων πεζῶν, ἰπ.

πέων δὲ πριεχλίων, [γεῶν δὲ μακροῶν διακουσίων.] Ὁ μὲν οὖν στρατηγὸς τῶν δυνάμεων Ἰμίλκων κατεσκήνωσεν ἐν τῷ τοῦ Διὸς γεῶ· τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ἐν τῷ παρακειμένῳ τόπῳ κατεστρατοπέδευσεν, ἀπέχον τῆς πόλεως σταδίους δώδεκα. Μετὰ δὲ ταῦτα Ἰμίλκων ἐξήγαγε τὴν στρατιὴν ἅπασαν, καὶ πρὸ τῶν τειχῶν ἔταξε τὴν δύταμιν, εἰς μάχην προκαλούμενος τοὺς Συρακουσίους· ἐπέπλευσε δὲ καὶ τοῖς λιμέσιν ἑκατὸν ναυσὶ ταῖς ἀρίσταις, ὅπως καταπλήξῃται τοὺς κατὰ τὴν πόλιν, καὶ συναναγκάσῃ συγχωρεῖν ἡτίους εἶναι καὶ κατὰ θύλατταν. Οὐδενὸς δ' ἐπέξιέναι τολμῶντος, τότε μὲν ἀπῆγε τὴν δύταμιν εἰς τὴν στρατοπέδειαν· μετὰ δὲ ταῦτα ἐφ' ἡμέρας τριάκοντα τὴν χώραν ἐπῆει δειδροτομῶν, καὶ πᾶσαν φθείρων, ὅπως ἅμα μὲν τοὺς στρατιώτας πληρώσῃ παντοίας ὠφελείας, ἅμα δὲ τοὺς ἐντὸς τῶν τειχῶν εἰς ἀθυμίαν καταστήσῃ.

63. Κατελάβετο δὲ καὶ τὸ τῆς Ἀχραδινῆς προάστειον, καὶ τοὺς γεῶς τῆς τε Δήμητρος καὶ Κόρης ἐσύλησεν· ὑπὲρ ὧν ταχὺ τῆς εἰς τὸ θεῖον ἀσεβείας ἀξίαν ὑπέσχε τιμωρίαν. Ταχὺ γὰρ αὐτῷ τὰ πράγματα καθ' ἡμέραν ἐγίνετο χεῖρω, καὶ τοῦ Διονυσίου θαρρόντος ἀκροβολισμοὺς συνίστασθαι, συνέβαινε προτερεῖν τοὺς Συρακουσίους. Ἐγίγνωντο δὲ καὶ τὰς νύκτας ἐν τῷ στρατοπέδῳ παράλογοι ταραχαί, καὶ μετὰ τῶν ὅπλων συνέτρεχον, ὥς τῶν πολέμιων ἐπιθεμένων τῷ χάρακι. Ἐπεγενήθη δὲ καὶ νόσος, ἥ πάντων αἰτία κακῶν κατέστη· περὶ ἧς μικρὸν ὕστερον ἐροῦμεν, ἵνα μὴ προλαμβάνωμεν τῇ γραφῇ.

τοὺς καιροὺς. Ἰμῖλκων μὲν οὖν τεῖχος περιβαλὼν τῇ παρεμβολῇ, τοὺς τάφους σχεδὸν πάντας τοὺς σύνεργυς καθεῖλεν· ἐν οἷς τὸν τε Γέλωνος καὶ τὸν τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Δημαρέτης, πολυτελεῶς κατεσκευασμένους. Ὡικοδόμησε δὲ καὶ τρία φρούρια παρὰ θάλατταν, τὸ μὲν ἐπὶ τοῦ Πλημμυρίου, τὸ δ' ἐπὶ μέσῳ τοῦ λιμένος, τὸ δὲ κατὰ τὸν νεῶν τοῦ Διός. Εἰς δὲ ταῦτα τὸν τε οἶνον καὶ τὸν σῖτον καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἐπιτηδείων κατεκόμιζε, νομίζων χρονιωτέραν ἔσεσθαι τὴν πολιορκίαν. Ἀπέστειλε δὲ καὶ τὰς ὀλκίδας ταῦς ἕς τε Συρδῶν καὶ Λιβύην, ὅπως σῖτον καὶ τὰς ἄλλας τροφὰς παρακομίζωσι. Πολύζενος δὲ ὁ Λιονυσίου κηδεστὴς ἔκ τε Πελοποννήσου καὶ τῆς Ἰταλίας παρεγενήθη, ταῦς μακρὰς ἄγων τριάκοντα πλοῖα τῶν συμμάχων, καὶ ναύαρχον Φικρακίδαν Λακεδαιμόνιον.

(C. 64.) Absente Dionysio, qui cum Leptine comitatum procurabat, Syracusani, proelio navali commisso, victoriam referunt: qua illi elati, ad abrogandam Dionysii tyrannidem conspirant. Reddit Dionysius, concionemque advocat Syracusanorum. In qua Theodorus pro libertate recuperanda gravissime et summa cum Tyranni obviagatione oravit.

64. Μετὰ δὲ ταῦτα Λιονύσιος μὲν καὶ Λεπτίνης μετὰ μακρῶν νεῶν ἄγορὰν βουλόμενοι παρακομίσαι * * * * Οἱ δὲ Συρακούσιοι καθ' αὐτοὺς τε γενόμενοι, καὶ κατὰ τύχην ἰδόντες σιτηγὸν πλοῖον προσφερόμενον, πέντε ναυσὶν ἐπέπλευσαν αὐτῷ, καὶ κατακυριεύσαντες, κατήγον ἐῖς τὴν πόλιν. Τῶν δὲ Καρχηδονίων ἐπ' αὐτοὺς ἀναχθέντων τετταράκοντα ναυσὶν, οἱ Συρακούσιοι πάσας ἐπλήρωσαν τὰς ναῦς, καὶ ναυμαχήσαντες, τῆς τε στρατηγίδος νεὼς ἐκν-

ρίενσαν, καὶ τῶν ἄλλων εἴκοσι καὶ τέσσαρας διέ-
φθειραν· καταδιώξαντες δὲ τὰς διαφευγούσας μέχρι
τοῦ ναυσιάθμου τῶν πολεμίων, προὔκαλοῦντο τοὺς
Καρχηδονίους εἰς ναυμαχίαν. Ἰκεῖνοι μὲν οὖν διὰ
τὸ παρὰδόξον τεταραγμένοι, ἡουχίαν ἔσχον· οἱ δὲ
Συρακοῦσιοι τὰς αἰχμαλώτους ταῦς ἀναψάμενοι,
κατήγαγον εἰς τὴν πόλιν. Μειωθεὶς θέντες δὲ τῷ
προτερήματι, καὶ διαλογιζόμενοι τὸν μὲν Διονύσιον
πλεονάκεις ἡττημένον, αὐτοὺς δὲ χωρὶς ἐκείνου νε-
κηκότας Καρχηδονίους, φρονήματος ἐπληροῦντο·
ἀθροιζόμενοι δὲ διελάλουν, ὅτι περιορῶσιν αὐτοὺς
δουλεύοντας Διονυσίῳ, καὶ ταῦτα καιρὸν ἔχοντες τῆς
καταλύσεως αὐτοῦ· τὸν μὲν γὰρ ἔμπροσθεν χρόνον
ἦσαν ἀφωπλισμένοι, τότε δὲ διὰ τὸν πόλεμον τῶν
ὀπλων ἦσαν κῆριοι. Οὐ μὴν ἀλλὰ τοιούτων λόγων
γινομένων, Διονύσιος κατέπλευσε, καὶ συναγωγὴν
ἐκκλησίαν, ἐπήγει τοὺς Συρακοσσίους, καὶ παρεκίλε
θαυρόειν, ἐπαγγελλόμενος ταχέως καταλύσειν τὸν πό-
λεμον. Ἦδη δ' αὐτοῦ μέλλοντος διαλύειν τὴν ἐκ-
κλησίαν, ἀνυστὴς Θεόδωρος ὁ Συρακοῦσιος, ἐν τοῖς
ἱππεῦσιν εὐδοξιαῶν, καὶ δοκῶν εἶναι πρακτικὸς,
ἀπετύλμησε περὶ τῆς ἐλευθερίας τοιούτοις χρήσα-
σθαι λόγοις.

(C. 65 – 69.) Ostendit enim, bello finem non posse, nisi reddita civibus libertate, imponi: duriorē Dionysii, quam hostium, esse dominationem, nec diutius segni et ignavo animo tolerandam: (C. 66.) Dionysium cum Gelone ne comparandum quidem esse: hunc virtute sua et rerum gestarum magnitudine a Siciliensibus imperium ultro oblatum accepisse; istum, ad perniciem sociorum, ad servitutem civium, ad totius Siciliae interitum imperatoris munus et arrogasse sibi, et ita gessisse, ut mortis supplicium iam dudum prumeretur. (C. 67.) itaque nunc tandem induendam esse Syracusis virtutem maiorum, ad quam, remotis iam difficultatibus,

ipsa temporis opportunitas animos revocet: impium in cives, ne farium in Deos esse Dionysium, (C. 68.) qui pacem non minus bello reformidet, velitque Syracusanos impendentis hostis metu exercuciari, ne, illo remoto, ad libertatem adspirent: ita semper Tyrannum non modo rei bene gerendae occasionem neglexisse, sed privatam securitatem perniciē publicā redemisse: (C. 69.) et quum saepe olim, illo duce, magnae corporae cecidissent, nunc absque illo exiguum navium numerum ad debellandos Carthaginienses satis fuisse: quamobrem si volens imperio se abdicet, migrandi ex urbe cum suis veniam ipsi deberi; sin velit, utendum esse tempore: denique alium creari imperatorem oportere, ne, isto sacrorum violatore retento, bellum adversus Deum geratur.

65. „Εἰ καὶ τινὰ προσέφευσται Διονύσιος, τὸ γε ὄηθὲν ὑπ' αὐτοῦ τὸ τελευταῖον ἀληθὲς ἦν, ὅτι ταχέως καταλύσει τὸν πόλεμον. Τοῦτο δὲ προῦξαι δύναιτ' ἄν, οὐκ αὐτὸς ἀφηγούμενος, (ἥτιται γὰρ πολλάκις) ἀλλὰ τὴν πύτριον ἐλευθερίαν ἀποδοὺς τοῖς πολίταις. Νῦν μὲν γὰρ οὐδεὶς ἡμῶν προθύμως ὑπομένει τοὺς κινδύνους, ὅταν ἡ νίκη μηδὲν ἥτιον ἢ τῆς ἥττης. Λειψθέντας γὰρ Καρχηδονίων δεήσει ποιεῖν τὸ προστατιόμενον· νικήσαντας δὲ, Διονύσιον ἔχειν βαρύτερον ἐκείνῳν δεσπότην. Καρχηδόνιοι μὲν γὰρ, καὶ πολέμῳ κρατήσωσι, φόρον ὠρισμένον λαβόντες, οὐκ ἂν ἡμᾶς ἐκώλυσαν τοῖς πεινῆσι νόμοις διοικεῖν τὴν πόλιν· οὗτος δὲ, τὰ μὲν ἱερὰ συλήσας, τοὺς δὲ τῶν ἰδιωτῶν πλοῦτους ἅμα ταῖς τῶν κεκτημένων ψυχαῖς ἀφελόμενος, τοὺς οἰκέτας μισθοδοτεῖ ἐπὶ τῆς τῶν δεσποτῶν δουλείας· καὶ τὰ συμβαίνοντα κατὰ τὰς τῶν πόλεων ἀλώσεις δεινὰ, ταῦτ' ἐν εἰρήνῃ πράττων, καταλύσειν ἐπαγγέλλεται τὸν πρὸς Καρχηδονίους πόλεμον. Ἡμῖν δ', ὧ ἄνδρες, οὐχ ἥτιον τοῦ Φοινικικοῦ πολέμου καταλυτέον ἐστὶ τὸν ἐντὸς τοῦ τείχους τύραννον. Ἢ μὲν γὰρ ἀκρόπολις, δούλων ὅπλοις τηρουμένη, κατὰ τῆς πόλεως

ἐπιτετεῖχισται • τὸ δὲ τῶν μισθοφόρων πλῆθος ἐπὶ δουλείᾳ τῶν Συρακουσίων ἡθροισται. Καὶ κρατεῖ τῆς πόλεως, οὐκ ἐπίσης βραβεύων τὸ δίκαιον, ἀλλὰ μόναρχος πλεονεξία κρίνων πράττειν πάντα. Καὶ νῦν μὲν οἱ πολέμιοι βραχὺ μέρος ἔχουσι τῆς χώρας • Διονύσιος δὲ πᾶσαν ποιήσας ἀνάσταντος, τοῖς τὴν τυραννίδα συκαύξουσιν ἐδώρησατο. Μέχρι τίνος οὖν καυτερήσομεν ταῦτα πάσχοντες, ὑπὲρ ὧν οἱ ἀγαθοί, χάριν τοῦ μὴ λαβεῖν πεῖραν, ἀποθνήσκειν ὑπομένουσι; καὶ πρὸς μὲν Καρχηδονίους ἀγωνιζόμενοι τοὺς ἐσχάτους κινδύνους εὐψύχως ὑπομένομεν, πρὸς δὲ πικρὸν τύραννον ὑπὲρ ἐλευθερίας καὶ περὶ πατρίδος οὐδὲ λόγῳ παύρησίαν ἐπάγειν τολμῶμεν • καὶ ταῖς μὲν τοσαύταις μυριάσι τῶν πολεμίων ἀντιτατόμεθα, μόναρχον δὲ οὐδ' ἀνδραπόδου γενναίου τὴν ἀρετὴν ἔχοντα πεφρόκαμεν.“

66. „Οὐ γὰρ δὴ πουθεν ἀξιῶσαι τις ἂν παρὰ βιάλλειν Διονύσιον τῇ πολικῇ Ἰέλῳσι. Ἐκείνος μὲν γὰρ διὰ τῆς ἰδίας ἀρετῆς, μετὰ Συρακουσίων καὶ τῶν ἄλλων Σικελιωτῶν ἡλευθέρωσε τὴν Σικελίαν ἅπασαν • ὁ δ' ἐν ἐλευθερίᾳ παραλαβὼν τὰς πόλεις, τῶν μὲν ἄλλων ἀπικοῶν κυρίους πεποίηκε τοὺς πολεμίους, αὐτὸς δὲ τὴν πατρίδα καταδεδούλωται. Κῆκεῖνος μὲν πολὺ πρὸ τῆς Σικελίας ἀγωνισάμενος, τοὺς ἐν ταῖς πόλεσιν ὄντας συμμάχους οὐδὲ ἰδεῖν τοὺς πολεμίους ἐποίησεν • ὁ δ' ἀπὸ Μοιῦης διὰ πείσης τῆς νήσου φυγῶν, συγκέκλεικεν ἑαυτὸν ἐντὸς τῶν τειχῶν, πρὸς μὲν τοὺς πολίτας θρασυνόμενος, τοὺς δὲ πολεμίους οὐδὲ κατ' ὄψιν ἰδεῖν ὑπομένων. Τοι-

γαροῦν ἐκεῖνος μὲν διὰ τε τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ μέγεθος τῶν πράξεων, οὐ μόνον τῶν Συρακουσίων, ἀλλὰ καὶ τῶν Σικελιωτῶν ἐκουσίων παρέλαβε τὴν ἡγεμονίαν· ὁ δ' ἐπ' ὀλέθρῳ μὲν τῶν συμμάχων, ἐπὶ δουλείᾳ δὲ τῶν πολιτῶν στρατηγήσας, πῶς οὐκ ἂν δικαίως ὑπὸ πάντων μισοῖτο; Οὐ γὰρ μόνον ἡγεμονίας ἀνάξιος, ἀλλὰ καὶ μυρίων θανάτων τυχεῖν δίκαιος. Γέλα καὶ Καμαρίνα διὰ τοῦτον κατεστράφησαν, Μεσσήνη ἄρδην ἀνήρηται κατὰ συμμαχίαν, δις μύριοι τῶν συμμάχων ἀπολώλασι. Τὸ οὖν ὅλον, εἰς μίαν κατακεκλείσμεθα πόλιν, τῶν κατὰ τὴν Σικελίαν Ἑλληνίδων πασῶν ἀνηρημένων. Πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις ἀτυχήμασι, Νάξον καὶ Κατάνην ἐξηνδραποδίσσατο· πόλεις συμμαχίδας, ἐπικαίρους πόλεις, ἄρδην ἀνήρηκε. Καὶ πρὸς μὲν Καρχηδονίους δύο μάχας ἐνστυφάμενος, ἐν ἐκατέραις ἡττήται· παρὰ δὲ τοῖς πολίταις πιστευθεὶς ἄπαξ στρατηγίαν, εὐθέως ἀφείλετο τὴν ἐλευθερίαν· φορεύων μὲν τοὺς παρόησιαν ἄγοντας ὑπὲρ τῶν νόμων, φυγαδεύων δὲ τοὺς ταῖς οὐσίαις προέχοντας· καὶ τὰς μὲν τῶν φυγάδων γυναικας οἰκέταις καὶ μιγάσιν ἀνθρώποις συνοικίζων, τῶν δὲ πολιτικῶν ὅπλων βαρβάρους καὶ ξένους ποιῶν κυρίους. Καὶ ταῦτ' ἐπραξεν, ὃ Ζεὺ καὶ θεοὶ πάντες, ὑπηρέτης ἀρχείων, ἀπεγνωσμένος ἄνθρωπος.

67. „Καὶ ποῦ τὸ φιλελεύθερον τῶν Συρακουσίων; ποῦ δ' αἱ τῶν προγόνων πράξεις; Σιωπῶ τὰς ἐφ' Ἱμέρῳ τριάκοντα μυριάδας ἄρδην ἀναιρεθείσας Καρχηδονίων· παρήμι τὴν τῶν μετὰ Γέλωνα τυράννων κατάλυσιν. Ἄλλ' ἐχθρὸς καὶ πρῶην Ἀθη-

ναίων τηλικαύταις δυνάμεσιν ἐπὶ Συρακούσας στρα-
 τευσάντων, οἱ πατέρες ἡμῶν οὐδὲ τὸν ἀπαγγελοῦντα
 τὴν συμφορὰν ἀπέλιπον· ἡμεῖς δὲ τηλικούτ' ἔχοντες
 πατέρων παράδειγμα ἀρετῆς, τοῖς τοῦ Διονυσίου
 προστάγμασιν ὑπακούομεν, καὶ ταῦτα τῶν ὅπλων
 ὄντες κύριοι; Θεῶν γὰρ τις πρόνοια μετὰ τῶν συμ-
 μάχων ἐν τοῖς ὅπλοις ἡμῶς συνήγαγε, πρὸς τὸ τὴν
 ἐλευθερίαν ἀνακτήσασθαι· καὶ πάρεστι τήμερον,
 ἄνδρας ἀγαθοὺς γενομένους καὶ συμφορονήσαντας,
 ἀπαλλαγῆναι τῆς βαρείας ἀνάγκης. Τὸν μὲν γὰρ
 ἔμπροσθεν χρόνον παρωπλισμένοι * * συμμάχων
 ὄντες, τῷ δὲ τῶν μισθοφόρων πλήθει πληρούμενοι,
 σχεδὸν εἰκόμεν τῷ τῆς ἀνάγκης καιρῷ· νῦν δὲ τῶν
 ὅπλων κυριεύοντες, καὶ τοὺς συμμύχους ἅμα βοη-
 θοὺς καὶ θεατὰς ἔχοντες τῆς ἀρετῆς, μὴ παραχωρή-
 σωμεν, ἀλλὰ ποιήσωμεν φανερόν, ὡς διὰ καιρὸν, οὐ
 δι' ἀνανδρίαν ὑπερείναμεν δουλεύειν. Οὐκ αἰσχυ-
 ρόμεθα τὸν πολέμιον ἔχοντες ἡγεμόνα, τὸν τὰ κατὰ
 τὴν πόλιν ἱερὰ σεσυληκότα; καὶ τηλικούτων πρα-
 γμάτων ποιοῦντες προστάτην, ὃ βίον ἰδιωτικὸν οὐδ'
 ἂν εἰς εὖ φρονῶν διοικεῖν ἐπιτρέψει; καὶ τῶν ἄλ-
 λων ἐν τοῖς πολέμοις μάλιστα τηρούντων τὰ πρὸς
 τοὺς θεοὺς ὅσα διὰ τὸ μέγεθος τῶν κινδύνων, ἡμεῖς
 τὸν ἐπ' ἀσεβείᾳ διωρομασμένον ἐλπίζομεν καταλύ-
 σειν τὸν πόλεμον;“

68. „Καίτοιγε εἴ τις βούλεται τὰκριβὲς ζητεῖν,
 εὐρήσει Διονύσιον οὐχ ἥττον τοῦ πολέμου τὴν εἰρή-
 νην εὐλαβοῦμενον. Νῦν μὲν γὰρ, διὰ τὸν ἀπὸ τῶν
 πολεμίων φόβον, νομίζει τοὺς Συρακουσίους μηθὲν

ἐπιχειρήσειν κατ' αὐτοῦ προῖξαι· καταπονηθέντων δὲ τῶν Καρχηδονίων, ἀντιλήψεσθαι τῆς ἐλευθερίας, τῶν μὲν ὀπλων κυριεύοντας, διὰ δὲ τὰς πράξεις πεφρονηματισμένους. Διὰ τοῦτο γάρ, οἶμαι, κατὰ μὲν τὸν πρῶτον πόλεμον προδοὺς Ἰέλαν καὶ Καμαρίναν, ταύτας ἀοικήτους ἐποίησεν· ἐν δὲ ταῖς συνθήκαις ἐκδότους τὰς πλείστας [ἀοικήτους] Ἑλληνίδας πόλεις συνέθετο. Μετὰ δὲ ταῦτ' ἐν εἰρήνῃ Νάξον καὶ Κατάνην πιρασπονδῶν ἑξανδραποδισάμενος· ἣν μὲν κατέσκηψεν, ἣν δὲ τοῖς ἐξ Ἰταλίας Καμπανοῖς οἰκητήριον ἔδωκεν. Ἐπειδὴ δέ, ἐκείνων ἀπολομένων, οἱ περιλειφθέντες πολλὰς ἐπεβίβοντο κατακλῦσαι τὴν τυραννίδα, πάλιν τοῖς Καρχηδονίοις πόλεμον κατήγγειλεν· οὐ γὰρ οὕτως εὐλαβεῖτο λῦσαι τὰς συνθήκας παρὰ τοὺς ὄρκους, ὥς ἐφοβεῖτο τὰ παραλελειμμένα συστήματα τῶν Σικελιωτῶν. Καὶ δὴ φαίνεται διὰ παντὸς ἐπηγρυπνηκῶς τῇ τούτων ἀπωλείᾳ. Καὶ πρῶτον μὲν περὶ Πάνορμον δυνάμενος παρατάξασθαι τοῖς πολεμίοις, ἀποβαινόντων ἐκ τῶν νεῶν, καὶ τὰ σώματα κακῶς ἐχόντων διὰ τὸν σάλον, οὐκ ἠβουλήθη· μετὰ δὲ ταῦτα τὴν Μεσσήνην ἐπίκαιρον καὶ τηλικαύτην λόλιν ἀβοήθητον περιϋδῶν, εἶασε κατασκαφῆναι, ὅπως μὴ μόνον ὥς πλείστοι διαφθείρωνται τῶν Σικελιωτῶν, ἀλλὰ καὶ Καρχηδόνιοι τὰς ἐξ Ἰταλίας βοηθείας καὶ τοὺς ἐκ Πελοποννήσου στόλους ἐμφορᾶζωσι. Τὸ δὲ τελευταῖον ἐν τῷ Καταναίῳ αἰγιαλῷ διηγωνίσαστο, παρεῖς πρὸς τῇ πόλει τὴν μάχην συστήσασθαι, πρὸς τὸ τοὺς ἐλαττουμένους καταφεύγειν εἰς τοὺς οἰκίους λιμέ-

νας. Μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν μεγάλων πνευμάτων ἐπιγενομένων, καὶ τῶν Καρχηδονίων ἀναγκασθέντων νεωλκῆσαι τὸν στόλον, καιρὸν εἶχε τοῦ νικῆναι κάλλιστον. Τὸ μὲν γὰρ πεζὸν στράτευμα τῶν πολεμίων οὐπω κατηντηκὸς ἦν· τὸ δὲ μέγεθος τοῦ χειμῶνος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν αὐτοῖς τὰς ναῦς ἐξέβρατε. Τότε συνεπιθεμένων ἡμῶν πεζῇ πᾶντων ἡναγκάσθησαν ἂν ἀποβαίνοντες ἀλίσκεσθαι ῥαδίως, ἢ πρὸς τὰ κύματα βιαζόμενοι, τὸν αἰγιαλὸν πληρῶσαι ναυαγίων.”

69. „Ἀλλὰ τὸ μὲν Λιουυσίου κατηγορεῖν ἐν Συρρακουσίῳ ἐπὶ πλεῖον, οὐκ ἀναγκαῖον εἶναι νομίζω. Εἰ γὰρ οἱ δὲ αὐτῶν τῶν ἔργων ἀνέκιστα παθόντες οὐκ ἐγείρονται τοῖς θυμοῖς, ἤπου τοῖς λόγοις προκθῆσονται πρὸς τὴν κατὰ τοῦτου τιμωρίαν· καὶ ταῦτ' ἰδόντες αὐτὸν πολίτην μὲν γεγονότα πονηρότατον, τύραννον δὲ πικρότατον, στρατηγὸν δὲ πάντων ἀγεννέστατον. Ὅσάκις μὲν γὰρ σὺν τούτῳ παρεταξάμεθα, τοσαντάκις ἠτιτήθημεν· νυνὶ δὲ καὶ αὐτοὺς ὀλίγαις ναυσὶ τὴν πᾶσαν τῶν πολεμίων δύναμιν κατεναμαχήσαμεν. Διόπερ ἔτερον ἡγεμόνα ζητήσιον, ὅπως μὴ τὸν σεσυληκώτατὸς τῶν θεῶν ναὺς στρατηγὸν ἔχοντες ἐν τῷ πολέμῳ, θεομαχῶμεν. Φανερώς γάρ τὸ δαιμόνιον ἀντιπράττει τοῖς τὸν ἀσεβέστατον προχειρισμένοις ἐπὶ τὴν ἡγεμονίαν. Τὸ γὰρ μετὰ μὲν τούτου πᾶσις τὰς δυνάμεις ἠτιτῆσθαι, χωρὶς δὲ τούτου καὶ βραχὺ μέρος ἱκανὸν εἶναι καταπολεμῆσαι Καρχηδονίους, πῶς οὐ πᾶσιν ὀρατὴν ἔχει τὴν τῶν θεῶν ἐπιφάνειαν; Διόπερ, ὦ ἄνδρες, εἴαν μὲν ἐκὼν ἀποτίθῃται τὴν ἀρχήν, εἰσωμεν αὐτὸν

ἀπαλλάττεσθαι μετὰ τῶν ἰδίων ἐκ τῆς πόλεως· εἰάν
 δὲ μὴ βούληται, καιρὸν ἔχομεν κάλλιστον τὸν παρόν-
 τα πρὸς τὸ τῆς ἐλευθερίας ἀντιλαμβάνεσθαι. Πάν-
 τες συνεληλύθαμεν, κύριοι τῶν ὀπλων ἐσμέν, συμ-
 μάχους ἔχομεν παρόντας, οὐ μόνον τοὺς ἀπὸ τῆς
 Ἰταλίας Ἑλληνας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀπὸ Πελοποννήσου.
 Τὴν δὲ ἡγεμονίαν δοτέον κατὰ τοὺς νόμους πολί-
 ταις, ἢ τοῖς κατὰ τὴν μητρόπολιν οἰκοῦσι Κορινθί-
 οις, ἢ τοῖς ἀφηγουμένοις τῆς Ἑλλάδος Σπαρτιά-
 ταις.”

(C. 70.) Adversatus his consiliis Pharacidas Lacedaemonius, libertatem impedit, cum milite mercenario seditionem cohibens. Dionysius concionem dimittit, multisque modis placare conatur civium animos, Carthaginiensibus magis, quam antea, infensos. Sed castra Poenorum dira invadit lues: cuius etsi naturales apparchant causae, tamen origo ad illam sacrorum violationem (C. 63.) referebatur.

70. Τοιοῦτοις τοῦ Θεωδώρου χρησαμένου λό-
 γοις, οἱ μὲν Συρακούσιοι μετέωροι ταῖς ψυχαῖς ἐγέ-
 ροντο, καὶ πρὸς τοὺς συμμάχους ἀπέβλεπον· Φαρα-
 κίδου δὲ τοῦ Λακεδαιμονίου, ναυαρχοῦντος τῶν
 συμμάχων, καὶ παρελθόντος ἐπὶ τὸ βῆμα, πάντες
 προσεδόκων ἀρχηγὸν εὔεσθαι τῆς ἐλευθερίας. Ὁ δὲ
 τὰ πρὸς τὸν τύραννον ἔχων οἰκείως, ἔφησεν αὐτὸν
 ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἀπεστάλθαι Συρακουσίοις καὶ
 Διονυσίῳ συμμαχεῖν πρὸς Καρχηδονίους, ἀλλ’ οὐ
 Διονυσίου τὴν ἀρχὴν καταλύειν. Παρὰ δὲ τὴν προς-
 δοκίαν γενομένης τῆς ἀποφάσεως, οἱ μὲν μισθοφό-
 ροι συνέδραμον πρὸς τὸν Διονύσιον, οἱ δὲ Συρα-
 κούσιοι καταπλεγέντες, ἣν ἡσυχίαν εἶχον, πολλὰ
 τοῖς Σπαρτιάταις καταρῶμενοι. Καὶ γὰρ τὸ πρότε-

ρον Ἀρέτης ὁ Λακεδαιμόνιος, ἀντιλαμβανομένων αὐτῶν τῆς ἐλευθερίας, ἐγένετο προδότης· καὶ τότε Φαρακίδας ἐνέστη ταῖς ὁρμαῖς τῶν Συρακουσίων. Ὁ δὲ Διονύσιος τότε μὲν ἐγένετο περίφοβος, καὶ διέλυσε τὴν ἐκκλησίαν· μετὰ δὲ ταῦτα φιλανθρωποῖς λόγοις χρησάμενος, καθωμίλει τῷ πλήθει, καὶ τινὰς μὲν δωρεαῖς ἐτίμα, τινὰς δὲ ἐπὶ τὰ συσσίτια παρελάμβανε. Καρχηδονίοις δὲ, μετὰ τὴν κατάληψιν τοῦ προαστείου καὶ τὴν σύλησιν τοῦ τε τῆς Δήμητρος καὶ Κόρης ἱεροῦ, ἐνέπεσεν εἰς τὸ σιγᾶν τοῦ νόσου· συνεπελάβειτο δὲ καὶ τῇ τοῦ δαιμονίου συμφορᾷ τὸ μυριάδας εἰς ταῦτ' οὐκ ἀποθνήσκοντων, καὶ τὸ τῆς ὥρας εἶναι πρὸς τὰς νόσους ἐνεργότατον· ἔτι δὲ τὸ ἔχειν ἐκεῖνο τὸ θέρος καὶ μακρὰ πνεύματα πνευλάγμενα. Ἔοικε δὲ καὶ ὁ τύπος γεγονέναι πρὸς τὴν ὑπερβολὴν τῆς συμφορᾶς· καὶ γὰρ Ἀθηναῖοι πρότερον τὴν αὐτὴν ἔχοντες πνευλάγμενα, πολλοὶ διεφθάρησαν ὑπὸ τῆς νόσου, ἐλώδους ὄντος τοῦ τόπου καὶ κοίλου. Πρῶτον μὲν, πρὶν ἥλιον ἀνιαιεῖλαι, διὰ τὴν ψυχρότητα τὴν ἐκ τῆς αἴρας μετὰ ὑδάτων, φρίκη κατεῖχε τὰ σώματα· κατὰ δὲ τὴν μεσημβρίαν ἡ θερμότης ἐπινίγει, ὥς ἂν τοσοῦτου πλήθους ἐν στενῷ τόπῳ συνηθροισμένου.

(C. 71.) Summa erat huius morbi atrocitas, coniuncta cum repentino mortis periculo, quod et medicorum consilia elusit, et amicorum opem amovit.

71. Ήφατο μὲν οὖν ἡ νόσος πρῶτον τῶν Λιβύων, ἐξ ὧν πολλῶν ἀποθνήσκοντων, τὸ μὲν πρῶτον ἔθαπτον τοὺς τετελευτηκότας, μετὰ δὲ ταῦτα διὰ τε τὸ πλήθος τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τὸ τοὺς νοσοκομοῦν-

τας ὑπὸ τῆς νόσου διαρπύζεσθαι, οὐδείς ἐτόλμα
 προσίεναι τοῖς κάμνουσι. Ἰατρικεθείσης οὖν καὶ
 τῆς θεραπείας, ἀβοήθητος ἦν ἡ συμφορά. Διὰ γὰρ
 τὴν τῶν ἀθάπτων δυσωδίαν, καὶ τὴν ἀπὸ τῶν ἐλῶν
 σηπεδόνα, πρῶτον μὲν ἤρχετο τῆς νόσου κατὰρῶνς,
 μετὰ δὲ ταῦτα ἐγίνετο περὶ τὸν τράχηλον οἰδήματα·
 ἐκ δὲ τοῦ κατ' ὀλίγον ἠκολούθουν πυρετοί, καὶ περὶ
 τὴν ῥάχιν νεύρων πόνοι, καὶ τῶν σκελῶν βαρύτητες·
 εἰτ' ἐπεγίνοντο δυσεντερίαι, καὶ φλύκταιναι περὶ
 τὴν ἐπιφάνειαν ὅλην τοῦ σώματος. Τοῖς μὲν οὖν
 πλείστοις τοιοῦτον ἦν τὸ πάθος· τινὲς δ' εἰς μανίαν
 καὶ λήθην τῶν ἀπάντων ἔπιπτον, οἱ περιπορευόμε-
 νοι τὴν παρεμβολὴν ἐξεσιῶτες τοῦ φρονεῖν, ἔτυπτον
 τοὺς ἀπαντῶντας. Καθόλου δὲ συνέβη καὶ τὴν ἀπὸ
 τῶν ἰατρῶν βοήθειαν ἄπρακτον εἶναι, καὶ διὰ τὸ
 μέγεθος τοῦ πάθους, καὶ τὴν ὀξύτητα τοῦ θανάτου·
 πεμπταῖοι γὰρ ἢ τὸ πλεῖστον ἑκταῖοι μετήλλαττον,
 δεινὰς ὑπομένοντες τιμωρίας· ὥςθ' ὑπὸ πόντων μα-
 καρίζεσθαι τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ τετελευτηκότας. Καὶ
 γὰρ οἱ τοῖς κάμνουσι παρεδρεύοντες ἐνέπιπτον εἰς
 τὴν νόσον ἅπαντες· ὥστε δεινὴν εἶναι τὴν συμφορὰν
 τῶν ἀρρώστουόντων, μηδεὶός θέλοντος ὑπηρετεῖν τοῖς
 ἀτυχοῦσιν. Οὐ γὰρ μόνον οἱ μηδὲν προσήκοντες
 ἀλλήλους ἐγκατέλειπον, ἀλλ' ἀδελφοὶ μὲν ἀδελφούς,
 φίλοι δὲ τοὺς συνήθεις ἠναγκάζοντο προΐεσθαι, διὰ
 τὸν ὑπὲρ αὐτῶν φόβον.

(C. 72.) Hac calamitate laborantes Carthaginienses subito terra marique adortus Dionysius, mercenariis, quos maxime oderat, caedi obiectis, hostium castris expugnat, et naves vehementissime con-
quassat.

72. Διονύσιος δὲ ἐπειδὴ τὴν περὶ Καρχηδονίους συμφορὰν ἤκουσεν, ὀγδοήκοντα μὲν ναῦς πληρώσας, Φαρακίδα καὶ Λεπτίνη τοῖς ναυάρχοις προσέταξεν αἶμ' ἡμέρᾳ τὸν ἐπίπλουν ταῖς πολεμικαῖς ναυσὶ ποιή-
σασθαι· αὐτὸς δ', ἀσελήνου τῆς νυκτὸς οὔσης, πε-
ριήγαγε τὴν δύναμιν, καὶ περιελθὼν ἐπὶ τὸ τῆς Κυάνης ἑσθόν, ἔλαθε τοὺς πολεμίους αἶμ' ἡμέρᾳ
προσιὼν τῇ παρεμβολῇ. Τοὺς μὲν οὖν ἱππεῖς καὶ
μισθοφόρων πεζοὺς χιλίους προαπέστειλεν εἰς τὸ
πρὸς τὴν μεσόγειον ἀνατεῖνον μέρος τῆς τῶν Καρ-
χηδονίων στρατοπεδείας. Οὗτοι δ' ἦσαν οἱ μισθο-
φόροι τῷ Διονυσίῳ παρὰ πάντας ἄλλοτριώτατοι,
καὶ πλεονάκεις ἀπουσίαις καὶ ταραχαῖς ποιοῦντες.
Διόπερ ὁ μὲν Διονύσιος τοῖς ἱππεῦσιν ἦν παρηγγελ-
κώς, ὅταν ἐξάπτωνται τῶν πολεμίων, φεύγειν, καὶ
τοὺς μισθοφόρους ἐγκαταλιπεῖν· ὣν ποιησάντων
τὸ προστυχθέν, οὗτοι μὲν ἅπαντες κατεκόπησαν. Ὁ
δὲ Διονύσιος αἶμα τὴν τε παρεμβολὴν καὶ τὰ φρου-
ρια πολιορκεῖν ἐπεχείρησε· καὶ τῶν βαρβάρων διὰ
τὸ παρὰδοξον καταπεπληγμένων, καὶ παραβοηθούν-
των τεταραγμένως, αὐτὸς μὲν φρούριον τὴν καλου-
μένην Πολίχναν εἴλε κατὰ κράτος· ἐκ δὲ θατέρου
μέρους οἱ ἱππεῖς καὶ τινες τῶν τριήρων προσπλεύ-
σασαι τὸ πρὸς τῷ Δάσκωνι χωρίον ἐξεπολιόρκησαν.
Εὐθὺς δ' αἶ τε ναῦς ἅπασαι τὸν ἐπίπλουν ἐποιή-
σαντο, καὶ κατὰ τὰς φρουρίων ἀλώσεις ἐπαλαλάξαν-

τος τοῦ στρατοπέδου, περιδεῖς οἱ βάρβαροι καθειστήκεισαν. Ἐξ ἀρχῆς μὲν γὰρ ἐπὶ τὸ πεζὸν στρατεύμα πάντες συνέδραμον, ἡμυνόμενοι τοὺς τὴν παρεμβολὴν πολιορκοῦντας· ὥς δὲ καὶ τὸν τῶν νεῶν ἐπίπλουν εἶδον, πάλιν ἐξεβοήθουν ἐπὶ τὸν ναύσταθμον· καταταχοῦμενοι δ' ὑπὸ τῆς ὀξύτητος τοῦ καιροῦ, τὴν ἑαυτῶν σπουδὴν εἶχον ἄπρακτον. Ἐτι γὰρ αὐτῶν ἀναβαινόντων ἐπὶ τὰ καταστρώματα, καὶ μόγῃς πληρούντων τὰς τριήρεις, αἱ πολέμιαι ναῦς ταῖς εἰρεσίαις ἐλαυνόμεναι πλαγίαις ἐνέσειον. Ἐκ μὲν οὖν μιᾶς ἐπικαίρου πληγῆς κατέδυσον τὰς τιτρωσκομένας ναῦς· αἱ δὲ πλείοσιν ἐμβολαῖς ἀναρρήττουσαι τὰς συγγεγομφωμένας σανίδας, δεινὴν ἔκπληξιν τοῖς ἀντιταττομένοις παρείχοντο. Πάντη δὲ τῶν ἑσοχωτάτων νεῶν θραυομένων, αἱ μὲν ἐκ τῶν ἐμβόλων ἀναρρήττομεναι λακίδες ἑξαίσιον ἐποιοῦντο ψόφον, ὃ δὲ παρὰ τὴν μάχην παρήκων αἰγιαλὸς ἔγμε νεκρῶν.

(C. 73.) Tali successu pedestres copiae alacriores factae, in barbarorum classem ignem coniiciunt, quo naves hominesque miserabiliter conflagraverunt.

73. Οἱ δὲ Συρακούσιοι, τῷ προτερήματι συμφιλοτιμούμενοι, κατὰ πολλὴν σπουδὴν ἀλλήλους ἔφθανον ἐπιπηδῶντες ταῖς πολεμίαις ναυσί, καὶ τοὺς βαρβάρους, καταπεπληγμένους τὸ μέγεθος τῆς περιστάσεως, περιχυθέντες ἐφόνευσαν. Οὐ μὲν οὐδ' οἱ πεζῇ τῷ ναυστάθμῳ προσβάλλοντες ἐλείποντο τῆς τούτων σπουδῆς· ἐν οἷς συνέβαινεν εἶναι καὶ αὐτὸν τὸν Διονύσιον, παριππευκότα πρὸς τὸ κατὰ Δάσκωνα μέγος. Εὐρύοντες γὰρ πεντηκοντίους τισσαρά-

κοντα νεκρωλκημένας, καὶ κατὰ τὸ συνεχές καὶ πα-
ρορμούσας ὀλκάδας, καὶ τινὰς τῶν τριήρων, πῦρ εἰς
αὐταῖς ἐνήκαν. Ταχὺ δὲ τῆς φλογὸς εἰς ὕψος ἀρθεί-
σης, καὶ χειμένης ἐπὶ πολὺν τύπον, ἐφλέγετο τὰ
σκάφη· καὶ τῶν ἐμπόρων τε καὶ ναυκλήρων οὐδεὶς
ἠδύνατο παραβοηθῆσαι, διὰ τὸ πλῆθος τοῦ πυρός.
Ἐπιγενομένου δὲ μεγάλου πνεύματος, ἐκ τῶν νεκρωλ-
κημένων σκαφῶν ἐφέρετο τὸ πῦρ ἐπὶ τὰς ὀρμούσας
ὀλκάδας. Τῶν δ' ἀνδρῶν ἐκκολυμβόντων διὰ τὸν
ἀπὸ τῆς πνιγὸς φόβον, καὶ τῶν ἀγκυρίων ἀποκκο-
μένων, διὰ τὸν κλύδωνα συνέχρουν αἱ ραῦς, καὶ
τινὲς μὲν ὑπ' ἑλλήλων συντριβόμεναι διεφθείροντο,
τινὲς δὲ ὑπὸ τοῦ πνεύματος ὠθούμεναι, αἱ πλείους
δ' ὑπὸ τοῦ πυρός ἀπώλλυντο. Ἐνθα δὲ τῶν φορ-
τηγῶν πλοίων ἀναφερομένης τῆς φλογὸς διὰ τῶν
ἰστίων, καὶ τὰς κεφαλαίας καταφλεγούσης, τοῖς ἐκ τῆς
πόλεως θεατρικὴν συνέβαινε γίνεσθαι τὴν θείαν, καὶ
τοῖς δι' ἰσέβειαν κεραινωθεῖσι φαίνεσθαι παρα-
πλησίαν τὴν ἀπώλειαν τῶν βαρβάρων.

(C. 74.) Iam vulgus pontonibus impositum advolat, diripitque
naves flamma correptas; et omnes Syracusani, hostibus luc, incen-
dio, caede devictis, laetitia exsultant. Nocte ingruente Dionysius
castra sua barbarorum castris opponit.

74. Διόπερ τοῖς εὐτυχήμασι μετewριζόμενοι, τὰ
πορθμεῖα συνεπλήρουν οἱ τε πρεσβύτιοι τῶν παί-
δων, καὶ τῶν παρηκμακότων ταῖς ἡλικίαις οἱ μὴ τε-
λείως ὑπὸ τοῦ γήρως καταπονούμενοι. Πρὸς δὲ τὰς
κατὰ τὸν λιμένα καὶ ὥς ἔτυχε προσπλέοντες ἄθροοι,
τας μὲν προδιεφθαρμένας ὑπὸ τοῦ πυρός διήρηπα-
ζον, ἐκλέγοντες τῶν χρησίμων τὰ δυνάμειν βοηθείας

τυχεῖν, τὰς δ' ἀκροαίους ἐξαπτόμενοι κατήγον εἰς τὴν πόλιν. Οὕτως οὐδὲ οἱ τῶν κατὰ πόλεμον ἀφιέμενοι διὰ τὰς ἡλικίας, καστερεῖν ἠδύναντο, διὰ δὲ τὴν ὑπερβολὴν τῆς χαρᾶς ἢ φιλοτιμία τῆς ψυχῆς κατήρ-
 τυε τὴν ἡλικίαν. Τοῦ δὲ περὶ τὴν νίκην λόγου δι-
 αφύεντος κατὰ τὴν πόλιν, τὰς οἰκίας ἐξέλειπον ὁμοῦ
 τοῖς οἰκέταις παῖδες καὶ γυναῖκες, καὶ πάντων σπεν-
 δόντων ἐπὶ τὰ τεῖχη, πᾶς ὁ τόπος ἔγεμε τῶν θεωμέ-
 νων. Τούτων δ' οἱ μὲν εἰς τὸν οὐρανὸν τὰς χεῖρας
 ἐκτείνοντες, ἠὺχαρίστουν τοῖς θεοῖς, οἱ δὲ τῆς τῶν
 ἱερῶν συλήσεως ἔφασαν εἰληφέναι τοὺς βαρβάρους
 τὴν παρὰ τοῦ δαιμονίου τιμωρίαν. Ἐφαίνεται γὰρ
 διὰ μακροῦ θεομαχίᾳ παραπλήσιος ἢ θέα, τοσού-
 των μὲν νεῶν πυρπολουμένων, τῆς δὲ φλογὸς διὰ
 τῶν ἱστίων εἰς ὕψος ἀναφερομένης· καὶ τῶν μὲν
 Ἑλλήνων καθ' ἕκαστον τῶν προτερημάτων ἐπιση-
 μαινομένων ἐξαισίᾳ βοῇ. τῶν δὲ βαρβάρων διὰ τὴν
 ἐκπληξιν τοῦ δεινοῦ πολὺν θόρον καὶ κραυγὴν
 σύμμικτον ποιούντων. Οὐ μὲν ἀλλὰ τότε μὲν τῆς
 νυκτὸς ἐπιγενομένης ἡ μάχη διελύθη, καὶ Διονύσιος
 ἐπεστρατοπέδευσε τοῖς βαρβάροις, πρὸς τῷ τοῦ Διὸς
 ἱεροῖ παρὰ τὴν ἐκπληξιν ποιησάμενος.

(C. 75.) Sed Imilco veniam clam redeundi in patriam magno pretio a Dionysio redimit. Fugientes insecantur Corinthii, Siculi et ipsi fuga dilabuntur. Reliquus exercitus in castris vel comprehenditur, vel caeditur, solis exceptis Hispanis, quibuscum Dionysius loedus pangit.

75. Οἱ δὲ Καρχηδόνιοι, κατὰ γῆν ἅμα καὶ κατὰ θάλατταν ἡττημένοι, διεπρεσβεύσαντο πρὸς τὸν Διονύσιον λύθρα τῶν Σαρακουσίων· ἡξίουν δὲ αὐτὸν ἀφιέναι τοὺς περιλειπομένους εἰς Λιβύην διακομι-

σθῆναι, καὶ τὰ κατὰ τὴν παρεμβολὴν αὐτοῖς ἔναι
 τριακόσια τάλαντα δώσειν ἐπηγγέλλοντο. Ὁ δὲ Λι-
 ονύσιος ἄπικτας μὲν ἀδύνατον εἶναι φυγεῖν ἀπεφαι-
 ρετο, τοῦ δὲ [Καρχηδονίους] πολιτικούς συνεχώρησε
 μόνους νυκτὸς ἀπελθεῖν λάθρα κατὰ θάλατταν.
 Ἰδὲ γὰρ τοὺς Συρακουσίου καὶ τοὺς συμμάχους
 οὐκ ἐπιτρέφοντας αὐτῷ περὶ τούτων συγχωρεῖν τοῖς
 πολεμίοις. Ταῦτα δ' ἔπραττεν ὁ Λιονύσιος, οὐ βου-
 λόμενος τελείως ἀπολέσθαι τὴν τῶν Καρχηδονίων
 δύναμιν, ὥπως οἱ Συρακούσιοι, διὰ τὸν ἀπὸ τούτων
 φόβον, μηδέποτε σχολὴν λάβωσιν ἀντέχεσθαι τῆς
 ἐλευθερίας. Ὁ μὲν οὖν Λιονύσιος, συνθέμενος εἰς
 ἡμέραν τετάρτην ἐπὶ νύκτι τὴν φυγὴν τοῖς Καρχη-
 δονίοις, τὸ στρατόπεδον ἀπήγαγεν εἰς τὴν πόλιν.
 Ὁ δ' Ἰμίλκων νυκτὸς παρικομίσας εἰς τὴν ἀκρόπο-
 λιν τὰ τριακόσια τάλαντα, παρέδωκε τοῖς ἐν τῇ Νή-
 σῳ τεταγμένοις ὑπὸ τοῦ τυράννου· αὐτὸς δέ, ἐπεὶ
 παρῆν ὁ συγκαίμενος χρόνος, νυκτὸς ἐπλήρωσε τε-
 ταρτάκοντα τριήρεις τῶν πολιτικῶν, καὶ καταλιπὼν
 τὸ λοιπὸν ἦσαν τὸ στρατόπεδον, ὥρμησε φεύγειν.
 Ἰδὲ δ' αὐτοῦ τὸν λιμένα διεκπεπλευκότος, ἦσθοντο
 τινες τῶν Κορινθίων τὸν δρασμόν, καὶ ταχέως ἀπήγ-
 γειλαν τῷ Λιονυσίῳ. Τοῦ δὲ τοὺς στρατιώτας τότε
 καλοῦντος εἰς τὰ ὄπλα, καὶ κατὰ σχολὴν τοὺς ἡγε-
 μόνας ἀθροίζοντος, οὐκ ἀνέμειναν αὐτὸν οἱ Κορίν-
 θιοι· ταχὺ δ' ἀναχθέντες ἐπὶ τοὺς Καρχηδονίους,
 καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐν ταῖς εἰρεσίαις φιλοτιμούμενοι,
 τὰς ἐσχάτας Φοινίσσας ναῦς κατέλαβον· ἃς τοῖς
 ἐμβόλοις συντρίψαντες κατέδυσαν. Μετὰ δὲ ταῦτα

Λιονύσιος μὲν ἐξήγαγε τὴν δύναμιν· οἱ δὲ συμμαχοῦντες τοῖς Καρχηδονίοις Σικελοί, φθάσαντες τοὺς Συρακουσίους, ἔφυγον διὰ τῆς μεσογείου, καὶ σχεδὸν πάντες διεσώθησαν εἰς τὰς πατρίδας. *Καὶ Λιονύσιος μὲν, τὰς ὁδοὺς διαλαβὼν φυλακαῖς, ἀπήγαγε τὴν δύναμιν ἐπὶ τὴν τῶν πολεμίων στρατοπεδείαν ἔτι νυκτὸς οὔσης· οἱ δὲ βάρβαροι, καταλειφθέντες ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ καὶ τῶν Καρχηδονίων, ἔτι δὲ τῶν Σικελῶν, ἠθύμησαν, καὶ καταπλαγέντες ἔφυγον. Οἱ μὲν ἐν ταῖς ὁδοῖς ταῖς προφυλακαῖς ἐμπιπτοντες συνελαμβάνοντο, οἱ δὲ πλεῖστοι τὰ ὄπλα ῥιπτοῦντες συνήντων, δεόμενοι φείσασθαι τοῦ βίου· μόνοι δὲ Ἰβηρες ἠθροισμένοι μετὰ τῶν ὄπλων, ἐπεκηρυκεύοντο περὶ συμμαχίας. Λιονύσιος δὲ πρὸς μὲν τούτους σπεισάμενος, κατέταξε τοὺς Ἰβηρας εἰς τοὺς μισθοφόρους· τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ἐξώγηρε, καὶ τὴν λοιπὴν ἀτοσκευὴν ἐφῆκε τοῖς στρατιώταις διαρπάσαι.

(C. 76.) Hanc fortunae subitam et insignem mutationem convertit scriptor ad demonstrandam superbiae et impietatis divinam ultionem. Nam et Carthaginienses summa calamitate afflicti sunt, et Imilco in maxima ignominia et miseria vitam inedia finit.

76. Οὕτω μὲν οὖν τοῖς Καρχηδονίοις ἡ τύχη τάχιον τὴν μεταβολὴν ἐποίησε, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἔδειξεν, ὥς οἱ μεῖζον τοῦ καθήκοντος ἐπαιρόμενοι ταχέως ἐξελέγχουσι τὴν ἰδίαν ἀσθένειαν. Ἐκεῖνοι γὰρ τῶν κατὰ τὴν Σικελίαν σχεδὸν ἀπασῶν, πλὴν Συρακουσῶν, κρατοῦντες, καὶ ταύτην ἀλώσεσθαι προσδοκῶντες, ἐξαίφνης ὑπὲρ τῆς ἰδίας πατρίδος ἀγωνιᾶν ἠναγκάσθησαν· καὶ τοὺς τάφους τῶν Συ-

ρακουσίων ἀνατρέψαντες, πεντεκαίδεκα μυριάδας ἐπέιδον ἀτάφους διὰ τὸν λοιμὸν σεσωρευμένους· πυρπολήσαντες δὲ τὴν χώραν τῶν Συρακουσίων, ἐκ μεταβολῆς εὐθὺς εἶδον τὸν ἴδιον στόλον ἐμπυρισθέντα· εἰς δὲ τὸν λιμένα πάση τῇ δυνάμει καταπλέοντες ὑπερηφάνως, καὶ τοῖς Συρακουσίοις ἐπιδεικνύμενοι τὰς ἑαυτῶν εὐτυχίας, ἡγνόουν ἑαυτοὺς μέλλοντας νυκτὸς ἀποδράσεσθαι καὶ τοὺς συμμάχους ἐκδότους καταλιπεῖν τοῖς πολεμίοις. Αὐτοὺς δὲ ὁ στρατηγός, ὁ ποιησάμενος σκηνὴν ἐν τῷ τοῦ Διὸς ἱερῷ, πρόσοδον δὲ τὸν ἐκ τῶν ἱερῶν συληθέντα πλοῦτον, αἰσχυρῶς μετ' ὀλίγων εἰς Καρχηδόνα διέφυγεν, ὅπως μὴ τὸν ὀφειλόμενον τῇ φύσει θάνατον ἀποδοῖς, ἀθῶος γένηται τῶν ἀσεβημάτων, ἀλλ' ἐν τῇ πατρίδι περιβόητον ἔχῃ τὸν βίον, ὑπὸ πάντων ὀνειδιζόμενος. Εἰς τοσοῦτο δ' ἤλθεν ἀτυχίας, ὥστε μετὰ τῆς εὐτελεστάτης ἐσθῆτος περιῆει τοὺς κατὰ πόλιν ναοὺς, κατηγορῶν τῆς ἰδίας ἀσεβείας, καὶ περὶ τῶν εἰς Θεοῦς ἁμαρτημάτων ὁμολογουμένην διδοὺς τιμωρίαν τῷ δαιμονίῳ. Τὸ δὲ τέλος, ἑαυτοῦ καταγνοὺς θάνατον, ἀπεκατέρθησε, πολλὴν τοῖς πολίταις ἀπολιπὼν δεισιδαιμονίαν· εὐθὺς γὰρ καὶ τᾶλλα τὰ πρὸς τὸν πόλεμον αὐτοῖς ἢ τύχῃ συνήθροισε.

(C. 77.) Finito cum Syracusanis bello, in ipsa Libya socii Carthaginienſibus insurgunt, gravi imperio iam dudum exacerbati. Itaque Tuneto occupato, hinc in aciem procedunt, et in conflictibus superiores, cives intra muros coercunt. At Carthaginienſes, iniecta tum demum animis religione, Deorum numina placauda curant, institutis Graecorum ritu novis sacris. Tandem rebelles, vel com meatus penuria preſſi, vel pecunia corrupti, in patrias terras dilabuntur.

77. Τῆς γὰρ συμφορᾶς διακηρυχθείσης κατὰ

τὴν Λιβύην, οἱ σύμμαχοι, πάσαι μισοῦντες τὸ βάρος τῆς τῶν Καρχηδονίων ἡγεμονίας, τότε διὰ τὴν τῶν στρατιωτῶν ἐν Συρακούσαις προδοσίαν πολὺ μῦλλον ἐξέκλυσαν τὸ κατ' αὐτῶν μῖσος. Διόπερ ἄμα μὲν ὑπὸ τῆς ὀργῆς προαχθέντες, ἄμα δὲ καταφρονήσαντες αὐτῶν διὰ τὴν ἀτυχίαν, ἀρτείομενοι τῆς ἐλευθερίας. Διατρεφουσάμενοι δὲ πρὸς ἀλλήλους, ἡθροίσαν δύναμιν, καὶ προσελθόντες, ἐν ὑπαίθρῳ καταστρατοπέδευσαν. Ταχὺ δ' οὐ μόνον ἐλευθέρων, ἀλλὰ καὶ δούλων συντρεχόντων, ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ μυριάδες εἴκοσι συνηθροίσθησαν. Καταλαβόμενοι δὲ Τύννητα, πόλιν οὐ μακρὰν τῆς Καρχηδόνης κειμένην, ἐκ ταύτης παρετάττοντο, καὶ πλεονεκτοῦντες ἐν ταῖς μάχαις, τειχῆρεις τοὺς φοίνικας συνεῖχον. Οἱ δὲ Καρχηδόνιοι φανερώς ὑπὸ τῶν θεῶν πολεμοῦμενοι, τὸ μὲν πρῶτον κατ' ὀλίγους ξυνιώντες ἐξεταράττοντο, καὶ τὸ δαιμόνιον ἰκέτευον λῆξαι τῆς ὀργῆς· μετὰ δὲ ταῦτα πᾶσαν τὴν πόλιν δεισιδαιμονία κατέσχε καὶ δέος, ἐκάστου τὸν τῆς πόλεως ἀνδραποδισμόν τῇ διανοίᾳ προλαμβάνοντος. Διόπερ ἐψηφίσαντο παντὶ τρόπῳ τοὺς ἀσεβηθέντας θεοὺς ἐξιλάσασθαι. Οὐ παρεληφότες δ' ἐν τοῖς ἱεροῖς, οὔτε Κόρην οὔτε Δήμητρα, τούτων ἱερεῖς τοὺς ἐπισημοτάτους τῶν πολιτῶν κατέστησαν, καὶ μετὰ πάσης σεμνοῦς τῆς θεᾶς ἰδρυσάμενοι, τῆς θυσίας τοῖς τῶν Ἑλλήνων ἔθεσιν ἐποιοῦν, καὶ τῶν παρ' αὐτοῖς ὄντων Ἑλλήνων τοὺς χαριστάτους ἐπιλέξαντες, ἐπὶ τὴν τῶν θεῶν θεραπείαν ἔταξαν. Μετὰ δὲ ταῦτα ναῦς τε κατεσκεύαζον καὶ τὰ πρὸς τὸν πόλεμον ἐπιμελῶς ἡτοί-

μαζον. Οἱ δ' ἀπουσάται, μιγνίδες ὄντες, οὐδ' ἡγεμόνας ἀξιοχρέους εἶχον, καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐστιασίζον περὶ τῆς ἡγεμονίας. Καὶ τινες αὐτῶν χρήμασιν ὑπὸ Καρχηδονίων διαφθαρέντες, ἐγκατέλιπον τὰς κοινὰς ἐλπίδας. Τὸ δὲ μέγιστον, αὐτοῖς μὲν διὰ τὸ πλῆθος ἐξέλειπον αἱ τροφαί, τοῖς δὲ Καρχηδονίοις κατὰ θάλατταν ἐκ Σαρδοῦς παρεκομίζοντο. Ὅθεν διὰ τε τὴν σπάνιν τῆς τροφῆς, καὶ τινων προδοσίαν, οὗτοι μὲν διαλυθέντες εἰς τὰς πατρίδας, ἀπῆλλαξαν τοῦ μεγίστου φόβου Καρχηδονίους. Καὶ τὰ μὲν κατὰ Αἰβύην ἐν τούτοις ἦν.

(C. 78.) Dionysius, comprehenso mercenariorum duce, Aristotele, horum infensos animos conciliat, data in stipendium Leontiorum urbe agroque. Dein novus conscribit mercenarios, principatus custodes; novis item incolis desertas urbes frequentat, Messenii, quos ille Messanae primum collēcarat, mox Lacedaemoniorum causae aliorum transtulerat, urbem Tyndaridem exstruunt. Crescunt opes Dionysii crebris in Siculorum fines expeditionibus.

78. Διονύσιος δέ, θεωρῶν τοὺς μισθοφόρους ἑλλοτριώτατα πρὸς αὐτὸν ἔχοντας, καὶ φοβούμενος μή διὰ τούτων καταλυθῇ, τὸ μὲν πρῶτον Ἀριστοτέλην τὸν ἀφηγούμενον αὐτῶν συνέλαβε· μετὰ δὲ ταῦτα τοῦ πλήθους συντρέχοντος μετὰ τῶν ὕπλων, καὶ τοὺς μισθοὺς πικρότερον ἀπαιτούντων, τὸν μὲν Ἀριστοτέλην ἔφησεν ἀποστελλεῖν εἰς Μακεδαίμονα, κρίνειν ἐν τοῖς ἰδίαις πολίταις ὑφ' ἑξοχῇ· τοῖς δὲ μισθοφόροις, ὥς μυρίοις οὔσι τὸν ἀριθμὸν, ἔδωκε ἐν τοῖς μισθοῖς τὴν τῶν Λεοντίων πόλιν τε καὶ χώραν. Ραδίως δ' αὐτῶν ὑπακουσάντων διὰ τὸ κίλλος τῆς ὥρας, οὗτοι μὲν κατακληρουχήσαντες ὄκουν ἐν

Λεοντίνοις· ὁ δὲ Διονύσιος ἄλλους μισθοφόρους ἐ-
 νολογήσας, τοῦτοις τε καὶ τοῖς ἡλευθερωμένοις οἰκέ-
 ταις ἐνεπίστευσε τὴν ἀρχήν. Μετὰ δὲ τὴν τῶν Καρ-
 χηδονίων συμφορὰν, οἱ διασωζόμενοι τῶν ἐξηνδρα-
 ποδισμένων κατὰ Σικελίαν πόλεων ἡθροίζοντο, καὶ
 τὰς ἰδίας κομιζόμενοι πατρίδας, ἑαυτοὺς ἀνελιάμβα-
 νον. Διονύσιος δ' εἰς Μεσσήνην κατώκισε χιλίους
 μὲν Λοκρούς, τετρακισχιλίους δὲ Μεδιμναίους, ἑξα-
 κούσιους δὲ τῶν ἐκ Πελοποννήσου Μεσσηνίων, ἕκ τε
 Ζακύνθου καὶ Ναυπάκτου φευγόντων. Θεωροῦν δὲ
 τοὺς Λακεδαιμονίους προσκόπτοντας ἐπὶ τῷ τοὺς
 ὑφ' ἑαυτῶν ἐκβεβλημένους Μεσσηνίους ἐν ἐπισήμῳ
 πόλει κατοικίξασθαι, μετήγαγεν ἐκ Μεσσήνης αὐ-
 τοὺς, καὶ χωρίον τι παρὰ Θάλατταν δούς, τῆς Ἀβα-
 καινίνης χώρας ἀπετέμετο, καὶ προσώρισεν ὅσον αὐ-
 τῆς μέρος ἀπετέμετο. Οἱ δὲ Μεσσηνιοὶ τὴν μὲν πό-
 λιν ὀνόμασαν Τυνδαρίδα, πολιτευόμενοι δὲ πρὸς
 αὐτοὺς εὐνοϊκῶς, πολλοὺς πολιτογραφοῦντες, ταχὺ
 πλείους πεντακισχιλίων ἐγένοντο. Μετὰ δὲ ταῦτα
 εἰς τὴν τῶν Σικελῶν χώραν πλεονάκεις στρατεύσας
 Σμενεὸν μὲν καὶ Μοργαντῖνον εἶλεν, πρὸς Ἀγυρ-
 ρίαν δὲ τὸν Ἀγυρριναίων τύραννον, καὶ Δάμωια τὸν δυ-
 ταστεύοντα Κεντοριπίνων, ἔτι δ' Ἑρβιταίους τε καὶ
 Ἀσσηρίνους συνθήκας ἐποίησατο. Παρέλαβε δὲ δι-
 προδοσίας Κεφαλοίδιον, καὶ Σολοῦντα, καὶ τὴν Ἐν-
 ναν. Πρὸς δὲ τοῦτοις πρὸς Ἑρβησσινοὺς εἰρήνην
 ἐποίησατο. Καὶ τὰ μὲν κατὰ Σικελίαν ἐν τοῦτοις
 ἦν.

(C. 79.) Repetit nunc Auctor res Lacedaemoniorum contra Persas in Asia gestas, quas inde ab Ol. XCV, 2. supra (C. 36 — 39.) omiserat. — Agesilaus, dux Lacedaemoniorum, traiecit Ephesum copiis, Persarum provincias populatur, impetratque a rege Aegyptiorum navalis belli apparatus cum frumento. Tum Pharaoh, Lacedaemoniorum navarchus, Cononem oppugnat, Persicae classi praefectum; sed Actaphernis et Pharnabazi copiis Cauno depulsus, totam classem Rhodum abducit. Rhodii autem, eiectis Graecis, recipiunt Persas, missumque ab Aegyptiis frumentum rapiunt. Conon aliis praeterea auxiliis augetur.

79. Κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα, Λακεδαιμόνιοι προορώμενοι τὸ μέγεθος τοῦ πρὸς Πέρσας πόλεμον, τὸν ἕτερον τῶν βασιλέων Ἀγησίλαον ἐπέστησαν τοῖς πράγμασιν. Οὗτος δ' ἑξακισχιλίους στρατιώτας ἐπιλέξας, τριάκοντα δὲ τῶν πολιτῶν εἰς τὸ συνέδριον τοὺς ἀρίστους κατατάξας, διεβίβασε τὴν δύναμιν ἐκ τῆς Εὐρώπης εἰς Ἑφεσον· ἐκεῖ δὲ στρατολογήσας τετρακισχιλίους, προήγαγε τὴν δύναμιν εἰς ὑπαιθρον, οὓσαν πεζῶν μὲν μυρίων, ἱππέων δὲ τετρακοσίων. Ἦκολούθει δ' αὐτοῖς ἄγοραῖος ὄχλος τῆς ἀρπαγῆς χάριν, οὐκ ἐλάττων τοῦ προειρημένου. Διεξιὼν δὲ τὸ Καῦστριον πεδίον, διέφθειρε τὴν χώραν τὴν ὑπὸ τοὺς Πέρσας οὖσαν, μέχρις ὅτου κατήντησεν εἰς Κύμην. Ἐκεῖθεν δ' ὁρμηθεὶς, τὸ πλεῖστον τοῦ θέρους τὴν τε Φρυγίαν καὶ τὰ συνεχῆ διετέλεσε πορθῶν, καὶ τὴν δύναμιν ἐμπλήσας ὠφελείας, ὑπὸ τὸ φθινόπωρον ἀνέκαμψεν εἰς Ἑφεσον. Τούτων δὲ πρακτομένων, Λακεδαιμόνιοι μὲν πρέσβεις ἀπέστειλαν πρὸς Νεφερέα τὸν Αἰγύπτου βασιλέα περὶ συμμαχίας· ὃς ἀντὶ τῆς βοηθείας ἐδωρήσατο σκευὴν τοῖς Σπαρτιάταις ἑκατὸν τριήρεσι, σίτου δὲ μυριάδας πενήκοντα. Φάραξ δὲ ὁ τῶν Λακεδαιμονίων ναύαρχος, ἀναχθεὶς ἐκ Ρόδου ναυσὶν ἑκατὸν εἴκοσι, κατέπλευσε

τῆς Καρίας πρὸς Σάσανδα, φρούριον ἀπέχον τῆς Καύνου σταδίους ἑκατὸν πεντήκοντα. Ἐκεῖθεν δὲ ὁρμώμενος ἐπολιόρκει τὴν Καῦνον, καὶ Κόνωνα μὲν τὸν τοῦ βασιλικοῦ στόλου τὴν ἡγεμονίαν ἔχοντα, διατρίβοντα δὲ ἐν Καύνῳ μετὰ νεῶν τεσσαράκοντα. Ἀρταφέρνηου δὲ καὶ Φαρναβάζου μετὰ πολλῆς δυνάμεως παραβοηθήσαντος τοῖς Καυνίοις, ὁ Φάραξ ἔλυσε τὴν πολιορκίαν, καὶ μετὰ τοῦ στόλου παντὸς ἀπῆγεν εἰς Ῥόδον. Μετὰ δὲ ταῦτα Κόνων μὲν ἀθροίσας ὀγδοήκοντα τριήρεις, ἔπλευσεν εἰς Χερσόνησον· Ῥόδιοι δὲ ἐκβαλόντες τὸν τῶν Πελοποννησίων στόλον, ἀπέστησαν ἀπὸ Λακεδαιμονίων, καὶ τὸν Κόνωνα προσεδέξαντο μετὰ τοῦ στόλου παντὸς εἰς τὴν πόλιν. Οἱ δ' ἐκ τῆς Αἰγύπτου τὸν δωρηθέντα σῖτον κατακομίζοντες Λακεδαιμόνιοι, τὴν ἀπόστασιν τῶν Ῥοδίων ἀγνοοῦντες, τεθαρσύνοντες προσέπλεον τῇ νήσῳ. Ῥόδιοι δὲ καὶ Κόνων ὁ τῶν Περσῶν ναύαρχος καταγαγόντες τὰς ναῦς εἰς τοὺς λιμένας, ἐπλήρωσαν σίτου τὴν πόλιν. Παρεγενήθησαν δὲ τῷ Κόνωνι τριήρεις ἑννεήκοντα, δέκα μὲν ἀπὸ Κιλικίας, ὀγδοήκοντα δ' ἀπὸ Φοινίκης, ὧν ὁ Σιδωνίων δυνάστης εἶχε τὴν ἡγεμονίαν.

(C. 80.) Tum Agesilaus Lydiam vastat, proelioque in campis ad Caystium commisso, Tissaphernem insidiis exceptum vincit, castrisque exiit. Quem rex Artaxerxes ira correptus, et a matre Parysatide sollicitatus, decollare iubet, ducem belli Tithraustem constituens. Is semestres cum Agesilao inducias fecit.

80. Μετὰ δὲ ταῦτα Ἀγησίλαος μὲν ἐξαγαγὼν τὴν δύναμιν εἰς τὸ Καῦστρου πεδίον καὶ τὴν περὶ Σίπυλον χώραν, ἐδήλωσε τὰς τῶν ἐγχωρίων κτήσεις. Τισσαφέρνης δὲ μυρίους μὲν ἵππεῖς, πεντακισμύ-

ρίους δὲ πεζοὺς ἄθροίσας, ἐπηκολούθει τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ τοὺς ἀποσπωμένους τῆς τάξεως ἐν ταῖς προνομίαις ἀγῆρει. Ἀγησίλαος δὲ εἰς πλινθίον συντάξας τοὺς στρατιώτας, ἀντιέχετο τῆς παρὰ τὸν Σῖπυλον παρωρείας, ἐπιτηρῶν καιρὸν εὖθετον εἰς τὴν τῶν πολεμίων ἐπίθεσιν. Ἐπελθὼν δὲ τὴν χώραν μέχρι Σάρδεων, ἔφθειρε τοὺς τε κήπους, καὶ τὸν παράδεισον τὸν Τισσαφέρους, φυτοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις πολυτελεῶς πεφιλοτεχνημένον εἰς τρυφὴν καὶ τὴν ἐν εἰρήνῃ τῶν ἀγαθῶν ἀπόλαυσιν. Μετὰ δὲ ταῦτ' ἐπιστρέψας, ὥς ἀνὰ μέσον ἐγενήθη τῶν τε Σάρδεων καὶ Ουβαρονῶν, ἀπέστειλε Ξενοκλέα τὸν Σπαρτιάτην μετὰ χιλίων καὶ τετρακοσίων στρατιωτῶν νυκτὸς εἰς τινα δασὺν τόπον, ὅποις ἐνεδρεύσῃ τοῖς βαρβάροις. Αὐτὸς δ' αὖτ' ἡμέρᾳ πορευόμενος μετὰ τῆς δυναμείως, ἐπειδὴ τὴν μὲν ἐνέδραν παρήλλαξεν, οἱ δὲ βάρβαροι προσπίπτοντες ἀτάκτως τοῖς ἐπὶ τῆς οὐραγίας ἐξήπιοντο, παραδόξως ἐξαίφνης ἐπέστρεψεν ἐπὶ τοὺς Πέρσας. Γενομένης δὲ καρτερᾶς μάχης, καὶ τοῦ σπασήμου τοῖς κατὰ τὴν ἐνέδραν οὖσιν ἀρθέντος, ἐκεῖνοι μὲν παιανίσαντες ἐπεφέροντο τοῖς πολεμίοις, οἱ δὲ Πέρσαι, θεωροῦντες αὐτοὺς ἀπολαμβανομένους εἰς μέσον, κατεπλήγησαν, καὶ παραχρῆμα ἔφευγον. Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀγησίλαον μέχρι μὲν τιнос ἐπιδιώξαντες, ἀνέβλον μὲν ὑπὲρ τοὺς ἑξακισχιλίους, αἰχμαλώτων δὲ πολὺ πλῆθος ἤθροισαν· τὴν δὲ παρεμβολὴν διήρπασαν, γέμονσαν πολλῶν ἀγαθῶν. Ἀπὸ δὲ τῆς μάχης Τισσαφέρτης μὲν εἰς Σάρδεις ἀπεχώρησε, καταπεπληγμένος τὴν τόλμαν τῶν Λακεδαιμο-

ρίων· Ἀγηςίλαος δ' ἐπεχείρησε μὲν εἰς τὰς ἄνω στραπειάς * * *, ἐν δὲ τοῖς ἱεροῖς οὐ δυνάμενος καλλιεργῆσαι, πικλὴν ἀπήγαγε τὴν δύναμιν ἐπὶ θάλασσαν. Ἀρταξέρξης δὲ ὁ τῆς Ἀσίας βασιλεὺς τὰ τε ἐλατιώματα πυθόμενος, καὶ κατορθώων τὸν πρὸς τοὺς Ἕλληνας πόλεμον, δι' ὀργῆς εἶχε τὸν Τισσαφέρην. Τοῦτον γὰρ αἴτιον τοῦ πολέμου γεγονέναι * * * ὑπὸ τῆς μητρὸς Παρυσάτιδος ἦν ἡξιωμένος τιμωρῆσασθαι τὸν Τισσαφέρην· εἶχε γὰρ αὕτη διαφόρως πρὸς αὐτόν, ἐκ τοῦ διαβεβληκέναι τὸν υἱὸν αὐτῆς Κῦρον, ὅτε τὴν ἐπὶ τὸν ἀδελφὸν στρατείαν ἐποιεῖτο. Καταστήσας οὖν Τιθραύστην ἡγεμόνα, τοῦτω μὲν πυρήγγειλε συλλαμβάνειν Τισσαφέρην, πρὸς δὲ τὰς πόλεις καὶ τοὺς σατράπας ἔπεμψεν ἐπιστολὰς, ὅπως ἂν πάντες ποιῶσι τοῦτω τὸ προστατόμενον. Ὁ δὲ Τιθραύστης παραγενόμενος εἰς Κολοσσὴς τῆς Φρυγίας, συνέλαβε Τισσαφέρην διὰ τινος Λαρισσαίου σατράπου λουόμενον, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀποκόψας, ἀπέστειλε πρὸς τὸν βασιλέα· αὐτὸς δὲ τὸν Ἀγηςίλαον πείσας εἰς λόγους ἐλθεῖν, ἐξαμνητιῶν ἀνοχὰς ἐποίησατο.

(C. 81.) Eodem tempore bellum Boeoticum oritur, inter Bocotos et Phocenses gestum. His opem laturi Lacedaemonii, Lysandrum et Pausaniam mittunt. Sed Pausanias, postquam collegae copias fusas vidit, pactis induciis, exercitum in Peloponnesum reducit. — Interea Cono, ad Regem profectus, Persicae classi summus praetor constituitur: qui Phainabazum socium et pecuniae dispensatorem eligit.

81. Τῶν δὲ κατὰ τὴν Ἀσίαν τοῦτον τὸν τρόπον διωκόμενον, Φοικεῖς πρὸς Βοιωτοὺς ἐκ τινων ἐγκλημάτων εἰς πόλεμον καταστάντες, ἔπεισαν τοὺς Λα-

κεδαιμονίους συμμαχεῖν κατὰ τῶν Βοιωτῶν. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον αὐτοῖς ἀπέστειλαν Λύσανδρον μετὰ στρατιωτῶν ὀλίγων, ὅς εἰσελθὼν εἰς τὴν Φωκίδα, συνήγαγε δύναμιν· μετὰ δὲ ταῦτα καὶ Πανσανίας ὁ βασιλεὺς ἐξεπέμφθη μετὰ στρατιωτῶν ἑξακισχιλίων. Βοιωτοὶ δὲ πείσαντες Ἀθηναίους συνεπιλαβέσθαι τοῦ πολέμου, τότε μὲν καὶ αὐτοὺς ὥρμησαν, καὶ κατέλαβον Ἀλίαρτον ὑπὸ Λυσάνδρου καὶ Φωκέων πολιορκουμένην. Γενομένης δὲ μάχης, ὅτε Λύσανδρος ἔπεσε, καὶ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν συμμάχων πολλοί· τῶν δὲ Βοιωτῶν ἡ μὲν ὅλη φάλαγξ ταχέως ἐπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ διωγμοῦ, τῶν δὲ Θηβαίων ὥς διακόσιοι προχειρότερον εἰς τόλους τραχεῖς ἑαυτοὺς δόντες, ἀνηρέθισαν. Ὁ μὲν οὖν πόλεμος οὗτος ἐκλήθη Βοιωτικός. Πανσανίης δὲ ὁ τῶν Λακεδαιμονίων βασιλεὺς, πυθόμενος τὴν ἥτιν, ἀνοχὰς ἐποίησατο πρὸς Βοιωτοὺς, καὶ τὴν δύναμιν ἀπήγαγε πρὸς Πελοπόννησον. Κόνων δὲ ὁ τῶν Περσῶν ναύαρχος ἐπὶ μὲν τοῦ στόλου κατέστησεν Ἰερώνυμον καὶ Νικόδημον Ἀθηναίους ὄντας, αὐτὸς δὲ σπεύδων ἐντυχεῖν τῷ βασιλεῖ, παρέπλευσεν εἰς Κιλικίαν, κῆκεῖθεν εἰς Θάψικον τῆς Συρίας πορευθεὶς, ἀνὰ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν ἔπλευσεν εἰς Βαβυλῶνα. Ἐκεῖ δ' ἐντυχὼν τῷ βασιλεῖ, καταναυμαχήσειεν ἐπηγγείλατο τοὺς Λακεδαιμονίους, ἂν αὐτῷ χρήματα καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν ἐτοιμάσῃ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ προαίρεσιν. Ὁ δ' Ἀρταξέρξης ἐπαινέσας αὐτόν, καὶ δωρεαῖς μεγάλαις τιμήσας, συνέστησε ταμίαν τὸν λορηγήσοντα χρημάτων πλῆθος, ὅσον ἂν

προστιάτη Κόνων, καὶ τὴν ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ λαβεῖν εἰς τὸν πόλεμον συνηγησόμενον, ὃν ἂν προαιρῇται Περσῶν. Κόνων μὲν οὖν Φαρνάβαζον ἐλόμενος τὸν σατράπην, κατέβαινεν εἰς τὴν Θάλατταν, ἅπαντα διωκηκῶς κατὰ τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν.

(C. 82.) Olymp. XCVI, 2. a. C. 393. Arch. Diophanto, Tribb. m. c. p. L. Valerio, M. Furio, Q. Servilio, Q. Sulpicio, M. Valerio Maximo et L. Furio, Boeoti, Athenienses, Corinthii et Argivi foedus iungunt contra Lacedaemonios, quorum etiam socios, instituto Corinthi senatu, facile in suas partes trahunt. Peloponnesios frustra tentant: sed Medio, Larissae regi, mittunt subsidia, quibus Pharsalum subigit. Ita res in Thessalia, Aetolia et Locride adversus Lacedaemonios prorsus gerunt, eosque acri pugna prope Narycam fundunt.

82. Τοῦ δ' ἔτους τούτου διεληλυθότος, Ἀθηῆναι μὲν τὴν ἀρχὴν ἔλαβε Διόφαντος, ἐν Ῥώμῃ δ' ἀντὶ τῶν ὑπάτων ἕξ χιλιάρχοι τὴν ὑπατικὴν ἀρχὴν διώκουν, Λεύκιος Οὐαλέριος, Μάρκος Φούριος, Κοῖντος Σερουῖλιος, Κοῖντος Σουλπίκιος, Κλαύδιος Οὐργων, καὶ Μάριος Ἀππίος. Τούτων δὲ τὴν ἀρχὴν παρειληφότες, Βοιωτοὶ καὶ Ἀθηναῖοι, πρὸς δὲ τοῦτοις Κορίνθιοι καὶ Ἀργεῖοι συμμαχίαν πρὸς ἀλλήλους ἐποίησαντο. Μισουμένων γὰρ τῶν Λακεδαιμονίων ὑπὸ τῶν συμμάχων διὰ τὸ βάρος τῆς ἐπιστάσεως, ἔοντο αὐτῶν ῥαδίως καταλύσειν τὴν ἡγεμονίαν, τὰς μεγίστας πόλεις συμφρονοῦσας ἔχοντες. Καὶ πρῶτον μὲν συνέδριον κοινὸν ἐν τῇ Κορίνθῳ συστησάμενοι, τοὺς βουλευσομένους ἔπεμπον, καὶ κοινῶς διώκουν τὰ κατὰ τὸν πόλεμον· μετὰ δὲ ταῦτα πρέσβεις εἰς τὰς πόλεις ἀποστέλλοντες, πολλοὺς συμμάχους ἀπὸ Λακεδαιμονίων ἀπέστησαν. Εὐθὺς γὰρ αὐτοῖς ἢ τε Εὐβοία ἅπασα προσέθετο, καὶ Λευκία-

διοι, πρὸς δὲ τούτοις Ἀκαρνεῖνες τε καὶ Ἀμβρακιῶται, καὶ Χαλκιδεῖς οἱ πρὸς τῇ Θορίκῃ. Ἐπεβάλοντο δὲ καὶ τοὺς ἐν Πελοποννήσῳ κατοικοῦντας πείθειν ἀποστῆναι Λακεδαιμονίων· οὐδεὶς δ' αὐτοῖς ὑπήκουσεν. Ἡ γὰρ Σπάρτη, κατὰ τὰ πλευρὰ κειμένη, καθάπερ εἰ τις ἀκρόπολις ἦν καὶ φρουρὰ πίσης Πελοποννήσου. Μηδίου δὲ τοῦ τῆς Λαρίσσης τῆς ἐν Θετταλίᾳ δυναστεύοντος, διαπολεμοῦντος πρὸς Ἀνυκόφρονα τὸν Φερῶν τύραννον, καὶ δεομένου πέμψαι βοήθειαν, ἀπέστειλεν αὐτῷ τὸ συνέδριον στρατιώτας δισχιλίους. Ὁ δὲ Μήδιος, τῆς συμμαχίας αὐτῷ παραγενομένης, Φάρσακλον εἶλεν ὑπὸ Λακεδαιμονίων φρουρουμένην, καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας ἐλαφροπώλησε. Μετὰ δὲ ταῦθ' οἱ Βοιωτοὶ μετ' Ἀργείων Ἡράκλειαν τὴν ἐν Τραχίνι κατελάβοντο, χωρισθέντες ἀπὸ Μηδίου· καὶ νυκτὸς ἐντὸς τῶν τειχῶν ὑπὸ τινων εἰσαχθέντες, Λακεδαιμονίους μὲν τοὺς καταληφθέντας ἀπέσφαξαν, τοὺς δ' ἀπὸ Πελοποννήσου τὰ σφῶν ἔχοντας εἴασαν ἀπελθεῖν. Εἰς δὲ τὴν πόλιν τοὺς Τραχινίους φεύγοντας ἐκ τῶν πατρίδων ὑπὸ Λακεδαιμονίων μεταπεμπόμενοι, τούτοις ἔδωκαν τὴν πόλιν οἰκεῖν, οἱ καὶ παλαιότατοι τῆς χώρας ταύτης ἦσαν οἰκήτορες. Μετὰ δὲ ταῦθ' ὁ τῶν Βοιωτῶν ἀφηγούμενος Ἰσμηνίας τοὺς μὲν Ἀργεῖους ἐν τῇ πόλει κατέλιπε φυλακῆς ἕνεκα· αὐτὸς δὲ πείσας ἀποστῆναι ἀπὸ Λακεδαιμονίων Αἰνιῶνας καὶ Ἀθαμανεῖς, ἤθροισε παρὰ τε τούτων καὶ τῶν συμμάχων στρατιώτας· τοὺς πάντας δ' ἔχων μικρὸν ἀπολείποντας τῶν ἑξακισχιλίων, ἐστράτευσεν εἰς Φω-

κεῖς. Καταστρατοπεδεύοντος δ' αὐτοῦ εἰς Ναρούκαν τῆς Λοκρίδος, (ἐξ ἧς φασὶ τὸν Αἴαντα γεγενῆσθαι) τὸ πλῆθος τῶν Φωκέων ἀπῆντησε μετὰ τῶν ὅπλων, τὴν ἡγεμονίαν ἔχοντος Λακισθένους τοῦ Λάκωνος. Γενομένης δὲ μάχης ἐπὶ πολὺν χρόνον ἰσχυρᾶς, ἐκράτησαν οἱ Βοιωτοί, καὶ μέχρι νυκτὸς διώξαντες τοὺς φεύγοντας, ἀνεΐλον οὐ πολὺ λείποντας τῶν χιλίων, τῶν δ' ἰδίων ἀπέβαλον ἐν τῇ μάχῃ περὶ πεντακοσίους. Μετὰ δὲ τὴν παρὰτάξιν ἀμφοτέρωι διαλύσαντες τὸ στρατόπεδον, οἱ μὲν εἰς τὰς ἰδίας πατρίδας, οἱ δ' εἰς Κόρινθον, τὸ συνέδριον ἀγαγόντες, ἐπεὶ κατὰ νοῦν αὐτοῖς προεχώρει τὰ πράγματα, συνήγαγον ἐξ ἀπασῶν τῶν πόλεων στρατιώτας εἰς Κόρινθον, πεζοὺς μὲν πλείους μυρίων πεντακισχιλίων, ἵππεῖς δὲ περὶ πεντακοσίους.

(C. 83.) Mox Agesilaus, ex Asia revocatus, dum Lacedaemonii ad Nemeam Il. cum confederatis aequo Marte dimicant, per Thraciam et Macedoniam victor Thermopylas transit. Sed Cono et Pharnabazus, qui circa Loryma Chersonesi agebant, incidunt in Pisandrum, Laconicae classis praetorem, proelioque navali ad Cnidum eum vincunt et occidunt.

83. Λακεδαιμόνιοι δ' ὄρῶντες τὰς μεγίστας τῶν κατὰ τὴν Ἑλλάδα πόλεων ἐφ' ἑαυτοὺς συνισταμένας, ἐψηφίσαντο τὸν τε Ἀγησίλαον ἐκ τῆς Ἀσίας μεταπέμψασθαι, καὶ τὴν μετ' αὐτοῦ δύναμιν· αὐτοὶ δὲ ἐν τοσοῦτῳ παρὰ τε σφῶν καὶ τῶν συμμάχων ἀθροίσαντες πεζοὺς μὲν δις μυρίους τρις χιλίους, ἵππεῖς δὲ πεντακοσίους, ἀπῆντησαν τοῖς πολεμίοις. Γενομένης δὲ παρατάξεως παρὰ τὸν Νεμέαν ποταμὸν μέχρι νυκτός, ἐκατέρωθεν ἐπροτέρησε τὰ μέρη τοῦ στρατεύματος· καὶ τῶν μὲν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν συμμά-

χωιν ἔπεσον ἑκατὸν πρὸς τοῖς χιλίοις, Βοιωτῶν δὲ καὶ
 τῶν ἄλλων συμμάχων περὶ δις χιλίους ὀκτακοσίους.
 Ἀγησίλαος δὲ τὴν δύναμιν ἐκ τῆς Ἀσίας διαβιβάσας
 εἰς τὴν Εὐρώπην, τὸ μὲν πρῶτον Θρακῶν τινῶν ὑ-
 παντησιάντων αὐτῷ μετὰ πολλῆς στρατιᾶς, μᾶχῃ τε
 ἐνίκησε, καὶ τοὺς πλείστους τῶν βαρβάρων ἀνείλε·
 μετὰ δὲ ταῦτα διὰ Μακεδονίας τὴν πορείαν ἐποιεῖ-
 το, τὴν αὐτὴν διεξιὼν χώραν, ἣν καὶ Ξέρξης ἐπορεύ-
 θη, καθ' ὃν καιρὸν ἐστράτευσεν ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας.
 Ἀγησίλαος μὲν οὖν διὰ Μακεδονίας καὶ Θετταλίας
 πορευθεὶς, ὡς διῆλθε τὰ περὶ τὰς Θερμοπύλας, στε-
 νὴν τὴν πορείαν ἐποιεῖτο. Κόνων δὲ ὁ Ἀθηναῖος
 καὶ Φαρνάβαζος ἀφηγοῦντο μὲν τοῦ βασιλικοῦ στό-
 λου, διέτριβον δὲ περὶ Λώρυμα τῆς Χερσόνησου,
 τριήρεις ἔχοντες πλείους τῶν ἐννενήκοντα. Πυθό-
 μενοι δὲ ἐν Κνίδῳ τὸ ναυτικὸν τῶν πολεμίων εἶναι,
 τὰ πρὸς τὴν ναυμαχίαν παρεσκευάζοντο. Πείσαν-
 δρος δ' ὁ τῶν Μακεδαιμονίων ναύαρχος ἐξέπλευσεν
 ἐκ τῆς Κνίδου τριήρεσιν ὀγδοήκοντα πέντε, καὶ κα-
 τηνέχθη πρὸς Φύσκον τῆς Χερσόνησου. Ἐκεῖθεν δ'
 ἐκπλεύσας περιέπεσε τῷ στόλῳ τοῦ βασιλέως, καὶ
 ταῖς μὲν προπλεούσαις ναυσὶ συμβαλὼν, ἐπροτέρει·
 τῶν δὲ Περσῶν ἅμα ταῖς τριήρεσιν ἀθρόαις παρμ-
 βοηθησάντων, ἐπειδὴ πάντες οἱ σύμμαχοι πρὸς τὴν
 γῆν ἔφυγον, τὴν ἰδίαν ναῦν ἐπέστρεψεν, αἰσχρὸν εἶ-
 ναι νομίσας καὶ τῆς Σπάρτης ἀνάξιον τὸ φυγεῖν
 ἄγενῶς. Ἀγωνισάμενος δὲ λαμπρῶς καὶ πολλοὺς
 τῶν πολεμίων ἀνελών, τὸ τελευταῖον ἰξίως τῆς πα-
 τρίδος ἀνηρέθη μαχόμενος. Οἱ δὲ περὶ τὸν Κόνωνα

μέχρι τῆς γῆς καταδιώξαντες τοὺς Λακεδαιμονίους, πεντήκοντα μὲν τριήρων ἐκυρίευσαν· τῶν δ' ἀνδρῶν οἱ πλεῖστοι μὲν ἐκκολυμβήσαντες, κατὰ γῆν ἔφυγον, ἐάλωσαν δὲ περὶ πεντακοσίους· αἱ δὲ λοιπαὶ τριήρεις εἰς Κνίδον διεσώθησαν.

(C. 84.) Tum Agesilaus cum Boeotia ad Coroneam pugnam committit, specie ancipitem, sed Lacedaemoniis magis adversam. Persarum navarchi, sociis Lacedaemoniorum ad defectionem compulsi, et inita cum Corinthio sensu societate, in Asiam redeunt. Ex quo tempore maris imperium Lacedaemonii amiserunt. — In Macedonia Aëropeus rex post sexenne imperium obiit: successit Pausanias, annum regnans. Theopompus Chius hoc anno, et proelio quidem ad Cnidum, finiit historiam, inde a pugna navali ad Cynossema, ubi Thucydides desierat, per 17 annos contextam.

84. Ἀγησίλαος δὲ προσλαβόμενος ἐκ Πελοποννήσου στρατιώτας, ἐπειδὴ μετὰ τῆς δυνάμεως ἐπέβαινεν εἰς Βοιωτίαν, εὐθὺς οἱ Βοιωτοὶ μετὰ τῶν συμμάχων ἀπήντησαν εἰς Κορώνειαν. Γενομένης δὲ παρατίξεως, Θηβαῖοι μὲν τὸ καθ' αὐτοὺς μέρος τρεψάμενοι, μέχρι τῆς παρεμβολῆς κατεδίωξαν· οἱ δ' ἄλλοι μικρὸν ἀντισχόντες χρόνον, ὑπ' Ἀγησιλάου καὶ τῶν ἄλλων φυγεῖν ἠναγκάσθησαν. Διὸ καὶ τῇ μάχῃ * * * Λακεδαιμόνιοι διαλαβόντες, ἔστησαν τρόπαιον, καὶ τοὺς νεκροὺς τοῖς πολεμίοις ἔδωκαν. Ἀπέθανον δὲ τῶν Βοιωτῶν καὶ τῶν συμμάχων πλείους τῶν ἑξακοσίων, Λακεδαιμονίων δὲ καὶ τῶν συναγωνισαμένων τριακόσιοι πεντήκοντα· καὶ αὐτὸς Ἀγησίλαος πολλοῖς περιπεπτωκῶς τραύμασιν, εἰς Δελφοὺς ἐκομίσθη, καὶ κεῖ τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ σώματος ἐποιεῖτο. Φαρνάβαζος δὲ καὶ Κόνων μετὰ τὴν ναυμαχίαν ἀνήχθησαν ἀπάσαις ταῖς ναυσὶν ἐπὶ τοὺς τῶν Λακεδαιμονίων συμμάχους. Καὶ πρῶτον μὲν Κώους

ἀπέστησαν, εἶτα Νισυρμίους καὶ Τηΐους· μετὰ δὲ ταῦτα Χῖοι τὴν φρουρὴν ἐκβαλόντες, προσέθεντο τοῖς περὶ Κόρωνα· πυραπλησίως δὲ μετέβαλον καὶ Μιτυληναῖοι καὶ Ἐφέσιοι καὶ Ἐρυθραῖοι. Τοιαύτης δὲ τῆς καταστάσεως οὔσης, μεταστάσεως σπουδὴ τις εἰς τὰς πόλεις ἐπέπεσεν· ὧν αἱ μὲν ἐκβάλλουσαι τὰς φρουράς τῶν Μακεδαιμονίων, τὴν ἐλευθερίαν διεφύλαττον, αἱ δὲ τοῖς περὶ Κόρωνα προσετίθεντο. Καὶ Μακεδαιμόνιοι μὲν ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου τὴν κατὰ θάλατταν ἀρχὴν ἀπέβαλον· οἱ δὲ περὶ τὸν Κόρωναν σὺν παντὶ τῷ σιόλῳ κρίναντες πλεῖν ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν, ἀνέζευξαν, καὶ τὰς Κυκλάδας νήσους προσαγαγόμενοι, κατέπλευσαν ἐπὶ Κύθηρα τὴν νῆσον. Εὐθύς δὲ ταύτης ἐξεφόδου κυριεύσαντες, τοὺς μὲν Κυθηρίους ὑποσπόνδους ἐξέπεμψαν εἰς τὴν Λακωνικὴν, αὐτοὶ δὲ καταλιπόντες τῆς πόλεως τὴν ἱκανὴν φρουράν, ἔπλεον ἐπὶ Κορινθίους. Ἐκεῖ δὲ καταπλεύσαντες, τοῖς συνέδροις διελέχθησαν περὶ ὧν ἤθελον, καὶ συμμαχίαν ποιησάμενοι, τούτοις μὲν χρήματα κατέλιπον, αὐτοὶ δ' εἰς τὴν Ἀσίαν ἐξέπλευσαν. Περὶ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον Ἀέροπος ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς ἐτελεύτησε νόσῳ, βασιλεύσας ἔτη ἕξ· τὴν δὲ ἡγεμονίαν διαδεξάμενος Πανσανίας υἱός, ἤρξεν ἐνιαυτόν· Θεόπομπος δ' ὁ Χῖος τὴν τῶν Ἑλληνικῶν συνταξιν κατέστρεφεν εἰς τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν, καὶ εἰς τὴν περὶ Κνίδον ναυμαχίαν, γράψας βίβλους δώδεκα. Ὁ δὲ συγγραφεὺς οὗτος ἤρχεται μὲν ἀπὸ τῆς περὶ Κυνὸς σῆμα ναυμαχίας, εἰς ἣν Θουκυδίδης κα-

τέληξε τὴν πραγματείαν· ἔγραψε δὲ χρόνον εἰῶν δεκαεπτά.

(C. 85.) Olymp. XCVI, 3. a. C. 392. Arch. Eubulide, Tribb. m. c. p. L. Sergio, A. Pustumio, P. Cornelio, A. Manlio, L. Iulio et L. Furio, Cune, quia dirutos a Lacedaemoniis Piracei muros regis impensis instauraverat, Teribazi invidia in crimen vocatus, et Sardinibus in vineula coniectus est.

85. Ἐπεὶ δὲ ὁ ἐνιαυσιαῖος χρόνος διεληλύθει, Ἀθήνησι μὲν Εὐβουλίδης ἤρξεν, ἐν Ῥώμῃ δὲ τὴν ὑπατικὴν ἀρχὴν διώκουν χιλίαρχοι ἕξ, Λεύκιος Σέργιος, Αὐλὸς Ποστούμιος, Πόπλιος Κορνήλιος, Σέξτος Κένσιος, Κόϊντος Μάλλιος, καὶ Ἀρίτιος Κάμιλλος. Περὶ δὲ τούτους τοὺς χρόνους Κόνων, τοῦ βασιλικοῦ στόλου τὴν ἡγεμονίαν ἔχων, ὀγδοήκοντα τριήρεσι καταπλεύσας εἰς τὸν Πειραιέα, τοῖς πολιταῖς ὑπέσχετο τὸν περίβολον τῆς πόλεως ἀνοικοδομήσειν. Τοῦ τε γὰρ Πειραιέως τὰ τεῖχη καὶ τὰ μακρὰ σκέλη καθήρητο κατὰ τὰς τῶν Λακεδαιμονίων συνθήκας, ὅτε κατεπονήθησαν ἐν τῷ Πελοποννησιακῷ πολέμῳ. Ὁ δ' οὖν Κόνων μισθωσάμενος πλῆθος τεχνιτῶν, καὶ τὸν ἐκ τῶν πληρωμάτων ὄχλον εἰς ὑπηρεσίαν παραδούς, ταχέως τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ τεύχους ἀνοικοδόμησε. Καὶ γὰρ Θηβαῖοι πεντακοσίους τεχνίτας καὶ λιθοτόμους ἀπέστειλαν, καὶ τινες ἄλλαι τῶν πόλεων παρεβόηθησαν. Τηρίβαζος δὲ ὁ τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν περικῶν δυνάμεων ἀφηγούμενος ἐφθόρει ταῖς τοῦ Κόνωνος εὐπραξίαις· καὶ πρόφασιν μὲν λαβὼν ὅτι ταῖς βασιλικαῖς δυνάμεσι τὰς πόλεις Ἀθηναίοις κατακτιᾶται, προαγαγόμενος δ' αὐτὸν εἰς Σάρδεϊς, συνέλαβε, καὶ δήσας εἰς φυλακὴν κατέθετο.

(C. 86.) Corinthi seditio orta, et ab Argivis Bocotisque adiuta, bello Corinthiaco caussam praebuit, quod octo deinceps annos duravit. Post varias pugnas longamque, etiam de Isthmicorum ludorum apparatu, disceptationem Lacedaemonii, qui exsulibus favebant, tandem victores.

86. Ἐν δὲ τῇ Κορίνθῳ τινὲς τῶν ἐπιθυμίᾳ κρα-
τούντων συστραφέντες, ἀγῶνιν ὄντων ἐν τῷ θεά-
τρῳ, νόμον ἐποίησαν, καὶ σιάνσεις ἐπλήρυσαν τὴν
πόλιν. Συνεπιλαβομένων δὲ αὐτοῖς τῆς τόλμης Ἀρ-
γείων, ἑκατὸν μὲν καὶ εἴκοσι τῶν πολιτῶν ἀπέσφι-
ξαν, πεντακοσίους δὲ ἐφυγάδενσαν. Λακεδαιμονίων
δὲ παρασκευαζομένων κατέγειν, καὶ δύναιμι ἀθροί-
ζόντων, Ἀθηναῖοι καὶ Βοιωτοὶ παρεβλήθουν τοῖς
σφαγεῦσιν, ὅπως τὴν πόλιν ἐξιδιοποιήσωνται. Καὶ
οἱ μὲν φυγάδες μετὰ Λακεδαιμονίων καὶ τῶν συμ-
μύχων ἐπὶ τὸ Λέχαιον καὶ τὸν ναύσταθμον ἐπελθόν-
τες νυκτιὺς, κατακράτος εἶλον· τῇ δ' ὑστεραίᾳ τῶν
ἐκ τῆς πόλεως ἐπεξελθόντων, ὧν Ἰφικράτης ἡγέετο,
συνέβη γενέσθαι μάχην, ἐν ᾗ Λακεδαιμόνιοι νική-
σαντες, οὐκ ὀλίγους ἀπέκτειναν. Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ
τε Βοιωτοὶ καὶ Ἀθηναῖοι, πρὸς δὲ τοῦτοις Ἀργεῖοι
καὶ Κορίνθιοι πάσῃ τῇ δυνάμει παρελθόντες εἰς τὸ
Λέχαιον, τὸ μὲν πρῶτον πολιορκήσαντες τὸ χωρίον,
ἐντὸς τοῦ διατειχίσματος εἰσεβιάζοντο· μετὰ δὲ ταῦ-
τα τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν φυγάδων λαμπρῶς
ἀγωνισαμένων, ἐξεώσθησαν οἱ Βοιωτοὶ καὶ οἱ μετ'
αὐτῶν ἅπαντες. Οὗτοι μὲν οὖν περὶ χίλιους τῶν
στρατιωτῶν ἀποβαλόντες, εἰς τὴν πόλιν ἀπεχώρησαν.
Εὐθὺς δὲ τῶν Ἰσθμίων ἐπελθόντων, διεφέροντο πε-
ρὶ τῆς θέσεως τοῦ ἀγῶνος· καὶ πολλὰ φιλονεικησάν-
των, ἐκράτησαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τοὺς φυγά-

δας ἐποίησαν θεῖναι τὸν ἰγῶνα. Τῶν δὲ κατὰ τὸν πόλεμον δεινῶν σχεδόν τι περὶ τὴν Κόρινθον γενομένων, ὁ πόλεμος οὗτος ἐκλήθη Κορινθιακός, καὶ διέμεινεν ἔτη ὀκτώ.

(C. 87.) In Sicilia Rhagini, ob Messanam in ipsos munitam (cf. C. 78.), bellum contra Dionysium movent, Messanamque et Mylum oppugnant. Sed repulsos a Messeniis ac fuses Dionysius ipse compescere instituit: cui domandi prius erant Tauromenitae Siculi, quibus castra in adversa Naxi parte opposuit.

87. Κατὰ δὲ τὴν Σικελίαν, Ῥηγῖνοι κατηγοροῦντες Διονυσίου, ὅτι Μεσσήνην τειχίζων ἐπ' αὐτοὺς κατασκευάζεται, πρῶτον μὲν τοὺς ὑπὸ Διονυσίου φυγαδευομένους καὶ τὰναντία πράττοντας ὑπεδέξαντο· μετὰ δὲ ταῦτα τῶν Ναξίων καὶ Καταναίων τοὺς ὑπολειπομένους εἰς Μύλας κατοικίσαντες, δύναμιν παρεσκευάζοντο, καὶ στρατηγὸν Ἐλωριν ἐξεπεμψαν πολιορκήσοντα Μεσσήνην. Τούτου δὲ τὴν ἐπιθεσιν κατὰ τὴν ἀκρόπολιν ποιησαμένου, παραβύλως οἱ κατέχοντες τὴν πόλιν Μεσσήνιοι καὶ Διονυσίου μισθοφόροι συστραφέντες ἀπήντησαν. Γενομένης δὲ μάχης, ἐνίκων οἱ Μεσσήνιοι, καὶ πλείους τῶν πεντακοσίων ἀπέκτειναν. Εὐθὺς δ' ἐπὶ τὰς Μύλας ἐπελθόντες, εἶλον τὴν πόλιν, καὶ τοὺς οἰκισθέντας ἐν αὐτῇ Ναξίους ὑποσπόνδους ἀφῆκαν. Οὗτοι μὲν οὖν εἰς τε Σικελούς καὶ τὰς ἄλλας τὰς Ἑλληνίδας πόλεις ἀπελθόντες, ἄλλοι καὶ ἄλλους τόπους κατώκησαν. Ὁ δὲ Διονύσιος, τῶν περὶ τὸν πορθμὸν αὐτῷ τόπων κατεσκευασμένων φιλιῶν, διανοεῖτο μὲν ἐπὶ Ῥήγιον στρατιὴν ἄγειν, παρηνωχλεῖτο δὲ ὑπὸ τῶν Ταυρομένων κατειληφῶτων Σικελῶν. Διόπερ κρίνας συμφέρειν τούτοις ἐπιθέσθαι πρῶτοις, ἐξή-

γαγεν ἐπ' αὐτοὺς τὴν δύναμιν, καὶ στρατοπεδεύσας ἐκ τοῦ πρὸς τὴν Νάξον μέρους, προσεκαρτέρει τῇ πολιορκίᾳ τὸν χειμῶνα, νομίζων τοὺς Σικελοὺς ἐκλείπειν τὸν λόφον, διὰ τὸ μὴ πάλαι κατοικηκέναι.

(C. 88.) At Siculi, iure se patrium recuperasse agrum arbitrati, summa contentione dimicant; Dionysium, cui insidiarum conatus male successerat, saucium in vitae periculum adducunt, maximamque eius copiis cladem infligunt. Mox Agrigentini et Messenii a Dionysio desciscunt, libertatem sibi vindicantes.

88. Οἱ δὲ Σικελοὶ παρὰ τῶν πατέρων ἐκ παλαιοῦ παρεληφότες, ὅτι τὰ μέρη ταῦτα τῆς νήσου Σικελῶν κατεχόντων, Ἕλληνες πρῶτως καταπλεύσαντες, ἔκτισαν μὲν Νάξον, ἐξέβαλον δ' ἐκτὸς τοῦ τόπου τοὺς τότε κατοικοῦντας Σικελοὺς· διὸ δὴ φάσκοντες περὶ τὴν ἀνακτῆσασθαι χώραν, καὶ περὶ ὧν εἰς τοὺς ἑαυτῶν προγόνους ἐξήμαρτον Ἕλληνες ἀμύνεσθαι δικαίως, ἐφιλοτιμοῦντο κατασχεῖν τὸν λόφον. Τετραβασθῆναι δὲ φιλονεικίας παρ' ἀμφοτέροις οὔσης, ἔτυχον μὲν οὔσαι τροπαὶ χειμεριναί, καὶ διὰ τοὺς ἐπιγενομένους χειμῶνας ὁ περὶ τὴν ἀκρόπολιν τόπος πλήρης ἦν χιόνος. Ἐνταῦθα δὲ Λιονύσιος τοὺς Σικελοὺς, διὰ τὴν ὀχυρότητα καὶ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ τείχους, ῥαθυμοῦντας περὶ τὴν κατὰ τὴν ἀκρόπολιν φυλακὴν εὐρῶν, ὥρμησε νυχτὸς ἀσελήνου καὶ χειμερίου πρὸς τοὺς ἀνωπιάτω τόπους. Πολλὰ δὲ κακοπαθῆσας, διὰ τε τὴν τῶν χρημῶν δυσχέρειαν, καὶ τὸ πλῆθος τῆς χιόνος, μιᾶς μὲν ἀκροπόλεως ἐκυρίευσεν, καὶ τὸ πρόσωπον ἐξήλκωσε, καὶ τὰς ὄψεις ἐβλαψε διὰ τὸ ψύχος· μετὰ δὲ ταῦτα εἰς τὸ ἕτερον μέρος παρειαπείων, εἰσῆγαγε τὴν δύναμιν εἰς τὴν πόλιν.

Τῶν δὲ Σικελῶν ἀθρόως βοηθησάντων, ἐξεώσθησαν οἱ μετὰ τοῦ Διονυσίου· καὶ αὐτὸς ἐν τῇ φυγῇ, τυπτόμενος εἰς τὸν θώρακα, περιεκλύσθη, καὶ παρ' ὀλίγον συνελήφθη ζῶν. Τῶν δὲ Σικελῶν ἐπικειμένων ἐξ ὑπερδεξίων τόπων, ἀνῆρέθησαν μὲν τῶν μετὰ Διονυσίου πλείους τῶν ἑξακοσίων, ἀπέβαλον δὲ τὰς πανοπλίας οἱ πλείστοι· καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Διονύσιος μόνον τὸν θώρακα διέσωσε. Μετὰ δὲ τὴν ἀτυχίαν ταύτην, Ἀκραγαντῖνοι καὶ Μεσσήνιοι τοὺς τὰ Διονυσίου φρονοῦντας μεταστησάμενοι, τῆς ἐλευθερίας ἀντιέχοντο, καὶ τῆς τοῦ τυράννου συμμαχίας ἀπέστησαν.

(C. 89.) Pausanias, rex Lacedaemonum, in exilium mittitur. Regnavit 14 annos, totidemque filius Agesipolis, qui ei successerat. Pausaniam, Macedonum regem, Amyntas per insidias necavit, tenuitque per 24 annos imperium.

89. Πausανίας δὲ ὁ τῶν Λακεδαιμονίων βασιλεὺς, ἐγκαλούμενος ὑπὸ τῶν πολιτῶν, ἔφυγεν, ἄρξας ἔτη δεκατέσσαρα· τὴν δὲ βασιλείαν διαδεξάμενος ὁ υἱὸς Ἀγησίπολις, ἤρξε τὸν ἔσον τῷ πατρὶ χρόνον. Ἐτελεύτησε δὲ καὶ Πausανίας ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς, ἀναιρεθεὶς ὑπὸ Ἀμύντου δόλῳ, ἄρξας ἐνιαυτὸν· τὴν δὲ βασιλείαν κατέσχεν Ἀμύντας, καὶ ἤρξεν ἔτη εἰκοσιτέσσαρα.

(C. 90.) Olymp. XCVI, 4. a. C. 391. Arch. Demostrato, Tribb. m. c. p. L. Titinio, P. Licinio, P. Maelio, Q. Maenio, Cn. Genucio, L. Atilio, Carthaginiensium dux, Mago, collectis novis copiis, armorumque societate cum plerisque Siculis contracta, bellum renovat: quem Dionysius, proelio acriter conserto, fugat. Paulo post Dionysius subitam in Rheginos (C. 87.) irruptionem facit, defensus Heloridis auxilio. Vastatis agris, pactisque unius anni induciis, Syracusas regreditur.

90. Τοῦ δὲ ἔτους τούτου διεληλυθὸς, Ἀθη-

νησι μὲν παρέλαβε τὴν ἀρχὴν Δημοστράτης, ἐν Ῥώμῃ δὲ τὴν ὑπατικὴν ἀρχὴν διοίκουν χιλιάρχοι ἔξ, Λεύκιος Τίτινιος, Πόπλιος Λικίνιος, Πόπλιος Μαιλίος, Κόϊντος Μαινίος, Γναῖος Γενοῦκιος, καὶ Λεύκιος Ἀτίλιος. Τούτων δὲ τὴν ἀρχὴν παρειληφότων, Μάγων ὁ τῶν Καρχηδονίων στρατηγός, διέτριβε μὲν ἐν Σικελίᾳ, τὰ δὲ πράγματα τῶν Καρχηδονίων ἀπὸ τῆς γεγενημένης συμφορᾶς ἀνελάμβανε. Ταῖς τε γὰρ ὑποτεταγμέναις πόλεσι φιλανθρωπῶς προσεφέρετο, καὶ τοὺς ὑπὸ Διονυσίου πολεμουμένους ὑπεδέχετο. Ἐποίησατο δὲ καὶ πρὸς τοὺς πλείστους τῶν Σικελῶν συμμαχίας, καὶ δυνάμεις ἀθροίσας, ἐστράτευσεν εἰς τὴν Μεσσηνίαν. Λεηλατήσας δὲ τὴν χώραν, καὶ πολλῆς ὠφελείας ἐγκρατὴς γενόμενος, ἀνέξεν, καὶ πρὸς Ἀβυκαίνῳ πόλει συμμαχίδι κατεστρατοπέδευσε. Διονυσίου δὲ ἐπελθόντος μετὰ τῆς δυνάμεως, μαχητὰς ἔθυσαν· καὶ γενομένης κακιστῆς μάχης, ἐνίκησαν οἱ περὶ Διονύσιον. Καὶ οἱ μὲν Καρχηδόνιοι πλείους ὀπταχοσίων ἀποβαλόντες, ἔφυγον εἰς τὴν πόλιν· Διονύσιος δὲ τότε μὲν εἰς Συρακούσας ἀνέξεν, μετὰ δὲ τινὰς ἡμέρας ἑκατὸν τριήρεις πληρώσας, ἐστράτευσεν ἐπὶ Ῥηγίνους. Ἀπροςδοκίῃς δὲ νυκτὸς ἐπιφανεὶς τῇ πόλει, τὰς πύλας ἐνέπρησε, καὶ τοῖς τείχεσι προσήρπασε κλίμακας. Οἱ δὲ Ῥηγῖνοι, τὸ μὲν πρῶτον ὀλίγοι προσβοηθήσαντες, ἐπεχείρουν σβεννύναι τὴν φλόγα· μετὰ δὲ ταῦτα Ἐλώριδος τοῦ στρατηγοῦ παραγενομένου, καὶ συμβουλευσάντος τᾶναντία πράττειν, ἔσωσαν τὴν πόλιν. Σβεννύντες μὲν γὰρ τὸ πῦρ, οὐκ ἂν ἴσχυσαν Διονύσιον κωλύσαι

εἰσελθεῖν, ὀλίγοι παντελῶς ὄντες· ἐκ δὲ τῶν ἐγγὺς οἰκῶν ἐνέγκαντες φρύγαννα καὶ ξύλα, τὴν φλόγα κατεσκεύαζον μείζονα· μέχρις οὗτο το πλῆθος ἐν τοῖς ὄπλοις ἀθροισθὲν παρεβοήθησε. Διονύσιος δὲ τῆς ἐπιβολῆς ἀποτυχὼν, ἐπῆλθε τὴν χώραν, ἐμπυρρίζων καὶ δενδροτομῶν· καὶ μετὰ ταῦτ' ἐνιαυσιαίους ἀνοχίς ποιησάμενος, ἐξέπλευσεν ἐπὶ Συρακουσῶν.

(C. 91.) Ex re territi vicini Italiae populi, ictu socdere, se ad commune bellum simul in Dionysium, simul in Lucanos, ipsis infestos, muniunt. In Graccia Iphicrates exsules, Lechaenum tenentes, dum noctu moenia aggrediuntur, ipsosque deinde Lacedaemonios et Sicyonios, profligat.

91. Οἱ δὲ τὴν Ἰταλίαν κατοικοῦντες Ἕλληνες ἐώρων μὲν μέχρι τῆς ἑαυτῶν χώρας προβαίνουσαν τὴν Διονυσίου πλεονεξίαν, συμμαχίαν δὲ πρὸς ἀλλήλους ἐποίησαντο, καὶ συνέδριον ἐγκάτεσκεύαζον. Ἠλπίζον γάρ τὸν Διονύσιον ῥαδίως ἀμυνεῖσθαι, καὶ τοῖς παροικοῦσι Λευκαρῶν ἀντιτάξεσθαι· καὶ γὰρ οὗτοι τότε διεπολέμουν πρὸς αὐτούς. Οἱ δὲ τὸ Λέχαιον τῆς Κορίνθου κατέχοντες φυγάδες νυκτὸς ὑπὸ τινων εἰσαχθέντες, ἐνεχείρησαν μὲν καταλιμβάνειν τὰ τεῖχη· τῶν δὲ μετ' Ἰφικράτους ἐκβοηθησάντων, τριακοσίους ἐξ αὐτῶν ἀποβαλόντες, ἔφυγον ἐπὶ τὸν ναύσταθμον. Μετὰ δὲ τινας ἡμέρας τῶν Λακεδαιμονίων μέρος τῆς στρατιᾶς διήει διὰ τῆς Κορινθίας χώρας· οἷς Ἰφικράτης καὶ τινες τῶν συμμάχων ἐπιπεσόντες, τοὺς πλείστους ἀνεῖλον. Ἰφικράτης δὲ μετὰ τῶν πελταστῶν ἐπὶ φλῆκας στρατεύσας, καὶ μάχην τοῖς ἐκ τῆς πόλεως συστάσας, τούτοις μὲν πλείους τριακοσίων ἀπέκτεινε· μετὰ δὲ ταῦτα ἐπὶ Σικυῶ-

νος αὐτοῦ πορευθέντος, οἱ Σικανῶνιοι παραταξιόμε-
νοι πρὸ τῶν τειχῶν, ἀπέβαλον περὶ πεντακοσίους,
καὶ συνέφυγον εἰς τὴν πόλιν.

(C. 92.) Post haec Argivi Corinthiorum arcem, urbem agrum-
que occupant. Iphicrates, cuius conatibus populus obstitit, im-
perio se abdicat: ei succeditur Chabrias. In Macedonia Amyntas,
regno excoissus, Olynthiis agri partem donat; mox vel Thessalo-
rum beneficio, vel quod Argcum, ipsi substitutum, post biennium
removerat, imperium recuperavit, et per 24 annos gessit.

92. Τούτων δὲ πραχθέντων, Ἀργεῖοι μετὰ τῶν
ὕπλων πανδημεὶ στρατεύσαντες εἰς Κόρινθον, [τὴν
τε Κόρινθον,] τὴν ἑ ἀκρόπολιν καταλάβοντο, καὶ
τὴν πόλιν ἐξειδιοποιήσαντες τὴν Κορινθίων, χώρην
Ἀργεῖαν ἐποίησαν. Ἐτεβόλετο δὲ καὶ Ἰφικράτης ὁ
Ἀθηναῖος καταλαβέσθαι τὴν χώρην, ἐπιτήδειον οὖ-
σαν εἰς τὴν τῆς Ἑλλάδος ἡγεμονίαν. Τοῦ δὲ δήμου
κοιλῶσαντος, οὗτος μὲν ἀπέθειο τὴν ἀρχήν· οἱ δὲ
Ἀθηναῖοι Χαβρίαν ἀντ' αὐτοῦ στρατηγὸν εἰς τὴν
Κόρινθον ἐπέπεμψαν. Κατὰ δὲ τὴν Μακεδονίαν,
Ἀμύντας ὁ Φιλίππου πατήρ, Ἀλκυονίδων ἐμβαλόντων
εἰς Μακεδονίαν, ἐξέπιπτεν ἐκ τῆς πόλεως· ἀπογνοὺς
δὲ τὴν ἀρχήν, Ὀλυνθίοις μὲν τὴν σύνεγγυς χώρην
ἐδώρησεν· αὐτὸς δὲ τότε μὲν ἀπέβαλε τὴν βασι-
λείαν, μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον ὑπὸ Θετταλῶν κατα-
χθείς, ἀνεκτήσαιντο τὴν ἀρχήν, καὶ ἐβασίλευσεν ἔτη
εἰκοσιτέσσαρα. Ἐνιοὶ δὲ φασὶ μετὰ τὴν ἔκπτωσιν
τοῦ Ἀμύντου διετὴ χρόνον Ἀργεὺν βασιλεῦσαι τῶν
Μακεδόνων, τότε τε τὸν Ἀμύνταν ἀνακτεῖσθαι τὴν
βασιλείαν.

(C. 93.) Per idem tempus Satyrus moritur, rex Bospori; succedit Leuco. Ille 40, pater 14 annos regnavit. — Romani Veios tandem expugnant, dictatore M. Furio et P. Cornelio equitum magistro. Acto triumpho, Apollini Delphico cratera aureum consecrant. Eius doni, quum a praedonibus Liparensibus in via raptum esset, vindex exstitit Timasitheus, magnis ob hanc pietatem praemiis ornatus.

93. Περὶ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ Σάτυρος ὁ Σπαρτιάκων μὲν υἱός, βασιλεὺς δὲ Βοσπόρου, ἐτελεύτησεν, ἄρξας ἔτη δεκατέσσαρα· τὴν ἡγεμονίαν δὲ διεδέξατο ὁ υἱὸς Λεύκων ἐπ' ἔτη τεσσαράκοντα. Κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν Ῥωμαῖοι πολιορκοῦντες ἐνδέκατον ἔτος Βοιούς, κατέστησαν αὐτοκράτορα μὲν Μάρκον Φούριον, ἵππαρχον δὲ Πόπλιον Κορνήλιον. Οὗτοι δὲ ἀναλαβόντες τὰς δυνάμεις, Βοιούς ἐξεπολιόρκησαν, διώρυγα κατασκευάσαντες· καὶ τὴν πόλιν ἔξανδραποδισάμενοι, τοὺς τε ἄνδρας καὶ τὴν ἄλλην λείαν ἐλαφυροπώλησαν. Ὁ μὲν οὖν αὐτοκράτωρ Θρίαμβον ἤγαγεν· ὁ δὲ τῶν Ῥωμαίων δῆμος ἐκ τῶν λαφύρων δεκάτην ἐξελόμενος, χρυσοῦν κατεσκεύασε κρατῆρα, καὶ εἰς Δελφοὺς ἀνέθηκεν. Οἱ δὲ κομίζοντες αὐτὸν πρεσβευταὶ λησταῖς Λιπαραίοις περιέπεσον, καὶ πάντες αἰχμαλωτισθέντες κατήντησαν εἰς Λιπάραν. Τιμασίθεος δ' ὁ τῶν Λιπαραίων στρατηγός, γνοὺς τὸ γεγεννημένον, τοὺς τε πρεσβευτὰς ἀνέσωσε, καὶ τὸ χρυσίον ἀποδοὺς, εἰς Δελφοὺς τοὺς πρέσβεις ἀποκιτέστησεν. Οἱ δὲ τὸν κρατῆρα κομίζοντες, ἀναθέντες αὐτὸν εἰς τὸν τῶν Μασσαλιητῶν θησαυρόν, εἰς Ῥώμην ἀνέστρεψαν. Διόπερ ὁ δῆμος τῶν Ῥωμαίων, πυθόμενος τὴν τοῦ Τιμασιθέου καλοκαγαθίαν, παραχρῆμα αὐτὸν ἐτίμησε, δημόσιον δοῦς κατάλυμα· καὶ μετὰ ταῦτ' ἔτεσιν ἑκατὸν τριακον-

ταεπτα τὴν Αἰπάραν ἀφελόμενος τῶν Καρχηδονίων, τοὺς ἐγγόνους τοῦ Τιμασιθίου τῶν τε εἰσφορῶν ἀτελεῖς ἀφῆκε, καὶ ἐλευθέρους ἐποίησεν.

(C. 94.) Olymp. XCVII, 1. a. C. 390. Arch. Philocle, Tribh. m. c. p. P. Cornelio Scipione, P. Cornelio Cosso, Caesione Fabio, L. Furio, Q. Servilio et M. Valerio, classis Atheniensium, Thrasybulο duce, expeditionem suscepit in Ioniam et Chersonesom: hinc, societate cum Thraciae regulis inita, Lesbum traiciens, naufragium lecit. Elapsus cum reliquis Thrasybulus Methymnam occupat, occiso Therimacho; mox captis aliis urbibus, collectisque pluribus navibus, Rhodum petit.

94. Ἐπεὶ δ' ὁ ἐνιαύσιος διεληλύθει χρόνος, Ἀθήνησιν μὲν ἦρχε Φιλοκλῆς, ἐν Ῥώμῃ δὲ τὴν ὑπατικήν ἀρχὴν μετέλαβον ἑξ χιλιάρχοι, Πόπλιος Σέξτος, Κορνήλιος Κράσσος, Καΐσων Φάβιος, Λεύκιος Φούριος, Κόϊντος Σερουῖλιος, καὶ Μάρκος Οὐαλέριος· ἥχθη δὲ καὶ Ὀλυμπιάς κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν ἐβδόμη πρὸς ταῖς ἐννεήκοντα, ἦν ἐνίκα Τερρίφης. Κατὰ δὲ τούτους τοὺς χρόνους Ἀθηναῖοι στρατηγὸν ἐλόμενοι Θρασύβουλον, ἐξέπεμψαν μετὰ τριήρων τεσσαράκοντα. Οὗτος δὲ πλεύσας εἰς Ἰωνίαν, καὶ χρήματα λαβὼν παρὰ τῶν συμμάχων, ἀνέξενξε, καὶ διατρίβων περὶ Χερσόνησον, Μήδοκον καὶ Σεῦθην τοὺς τῶν Θρακῶν βασιλεῖς συμμάχους ἐποίησατο. Μετὰ δὲ τινα χρόνον ἑξ Ἑλληςπόντου πλεύσας εἰς Λέσβον, ἐν τῷ παρὰ τὴν Ἐρεσσὸν ἀγιαλῷ καθώρμη. Ἐπιγεγομένων δὲ πνευμάτων μεγάλων, εἴκοσι μὲν καὶ τρεῖς τριήρεις διεφθάρησαν· μετὰ δὲ τῶν λοιπῶν διασωθεῖς, ἐλῆει τὴς κατὰ τὴν Λέσβον πόλεις προσαγόμενος· ἀφειστήκεισαν γὰρ πᾶσαι, πλὴν Μιτυλήνης. Καὶ πρῶτον μὲν ἐπὶ Μήθυμναν παραγενόμενος, ἐπισυνῆψε μίχην τοῖς ἐκ

τῆς πόλεως, ὣν ἦρχε Θηρίμαχος ὁ Σπαρτιάτης. Ἀγωνισούμενος δὲ λαμπρῶς, αὐτόν τε τὸν Θηρίμαχον ἀνέϊλε, καὶ τοῖν Μηθυμναίων οὐκ ὀλίγους, τοὺς δὲ λοιποὺς συνέκλεισεν ἐντὸς τῶν τειχῶν· καὶ τὴν μὲν τῶν Μηθυμναίων χώραν ἔφθειρε, τὴν δ' Ἐρεσσὸν καὶ τὴν Ἀντισσαν καθ' ὁμολογίαν παρέλαβε. Μετὰ δὲ ταῦτα πυρὰ τε Χίων καὶ Μιτυληναίων συμμάχων ἀθροίσας ταῦς, ἔπλευσεν ἐπὶ Ῥόδον.

(C. 95.) Sed Carthaginienses, qui, receptis viribus, Siciliae res repetere constituerant, bellum renovant, et Magone duce castra movent usque ad Agyrium. Siculorum plerique in societatem pellicuntur. Quum autem Agyris, Agyrinacorum tyrannus, potentia et opibus tum maxime pollens, Dionysio fidem servaret, seque cum magno cum exercitu adiungeret: (C. 96.) Mago, omni compectu exclusus, pacem petit a Dionysio, et, indignantibus Syracusanis impetrat. Carthaginienses pacto e Sicilia abeunt: Siculi Dionysio ubiiciuntur cum Tauromenio — In Italia Romani Falerios expugnant.

95. Καρχηδόνιοι δὲ βραδέως ἑαυτοὺς ἐκ τῆς περὶ Συρικοῦσας συμφορᾶς ἀναλαβόντες, ἔγνωσαν ἀντέχεσθαι τῶν κατὰ Σικελίαν πραγμάτων. Κρίναντες δὲ διαγωνίζεσθαι, ναυσὶ μὲν μακροαῖς ὀλίγαις διέβησαν, δύναμιν δὲ συνήγαγον ἀπὸ τε Λιβύης καὶ Σαρδοῦς, ἔτι δὲ τῶν ἐξ Ἰταλίας βαρβάρων. Πάντας δ' ἐπιμελῶς καθοπλίσαντες μετὰ τῆς οἰκείας χορηγίας, ἐπεραιώθησαν εἰς τὴν Σικελίαν, οὐκ ἐλάττους ὄντες τῶν ὀκτὼ μυριάδων, ὧν ἤγεῖτο Μάγων. Οὗτος μὲν οὖν διὰ Σικελῶν πορευθεὶς, καὶ τὰς πλείους πόλεις ἀποστήσας τοῦ Διονυσίου, κατεστρατοπέδευσεν ἐν τῇ τῶν Ἀγυρναίων χώρᾳ παρὰ τὸν Χρύσαν ποταμόν, ἐγγὺς τῆς ὁδοῦ τῆς φερούσης εἰς Μοργαντινίαν. Τοὺς γὰρ Ἀγυρναίους οὐ δυνάμενος εἰς συμμαχίαν προσλαβέσθαι, τῆς εἰς τοῦ ἔμπροσθεν

ἐπέστη πορείας, ἀκούων τοὺς πολεμίους ἐκ Συρακουσῶν ὥρμηκέναι. Διονύσιος δὲ πνθόμενος τοὺς Καρχηδονίους διὰ τῆς μεσογείου τὴν πορείαν ποιουμένους, ταχὺ συλλέξας οἷς ἠδύνατο τῶν Συρακουσίων καὶ τῶν μισθοφόρων, ὥρμησε τοὺς πάντας ἔχων οὐκ ἐλάττους δις μυρίων. Παραγενόμενος δ' ἐγγὺς τῶν πολεμίων, διέπρესβεύσατο πρὸς Ἄγυριν τὸν δυναστεύοντα τῶν Ἀγυρναίων. Οὗτος δὲ τῶν τότε τυράννων τῶν ἐν Σικελίᾳ μεγίστην εἶχε δύναμιν, μετὰ Διονύσιον· τῶν τε γὰρ περικειμένων ἐρυμμάτων σχεδὸν ἁπάντων ἐκυρίευε, καὶ τῆς πόλεως τῶν Ἀγυρναίων ἦρχε, πολυοχλουμένης κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς· εἶχε γὰρ πολίτας οὐκ ἐλάττους δις μυρίων. Ἦν δὲ καὶ εἰς τοῦτο τὸ πλῆθος ἐν τῇ πόλει συνηθροισμένον χρημάτων πολλῶν κατὰ τὴν ἀκρόπολιν παράθεις, ἦν Ἄγυρις ἡθροΐκει, πεφορευκῶς τοὺς εὐπορωτάτους τῶν πολιτῶν. Ἄλλ' ὁ Διονύσιος μετ' ὀλίγων εἰσελθὼν ἐντὸς τοῦ τείχους, ἔπεισε τὸν Ἄγυριν συμμαχεῖσθαι γνησίως, καὶ πολλὴν ἐπηγγείλατο χώραν τῆς δμοῦρου δωρῆσασθαι κατορθωθέντος τοῦ πολέμου. Ὁ δ' Ἄγυρις πρῶτον μὲν πάσῃ τῇ Διονυσίου δυνάμει σῖτον καὶ τᾶλλα, ὅσα ἦν χρεία, προθύμως ἐδωρήσατο, καὶ πανδημεὶ τὴν δύναμιν ἐξαγαγὼν, ἐστράτευσε μετὰ Διονυσίου, καὶ κοινῇ τοῖς Καρχηδονίοις διεπολέμει.

96. Μάγων δ' ἐν πολεμίᾳ χώρα στρατοπεδεύων, καὶ τῶν ἀναγκαίων ἐνδεής ἀεὶ μᾶλλον γινόμενος, οὐ μετρίως ἡλαττοῦτο. Καὶ γὰρ οἱ περὶ τὸν Ἄγυριν τῆς χώρας ἔμπειροι καθεστῶτες, ἐν ταῖς ἐνέδραις

ἐπλεονέκτου, καὶ τὰς ἀγορὰς τῶν πολεμίων ἀφῆ-
ροῦντο. Λεγόντων δὲ τῶν Συρακουσίων διὰ μάχης
κρίνειν ὡς τάχιστα τὰ πράγματα, Διονύσιος ἤναν-
τιοῦτο, λέγων χωρὶς κινδύνων τῷ χρόνῳ καὶ τῇ σπῆ-
ναι καταφθαρῆσθαι τοὺς βαρβάρους· ἐφ' οἷς
παροργισθέντες οἱ Συρακοῦσιοι, κατέλιπον τὸν Διο-
νύσιον. Ὁ δὲ τὸ μὲν πρῶτον εὐλαβούμενος, ἐπ'
ἐλευθερίαν ἐκάλει τοὺς οἰκέτας· μετὰ δὲ ταῦτα δια-
πρεσβευσασμένων τῶν Καρχηδονίων ὑπὲρ εἰρήνης,
ὑπακούσας ἀναπομπίμους τοῖς κυρίοις ἐποίησε·
πρὸς δὲ τοὺς Καρχηδονίους εἰρήνην ἐποιήσατο. Ἦ-
σαν δ' αἱ συνθῆκαι τὰ μὲν ἄλλα παραπλήσια ταῖς
πρότερον, Σικελοὺς δὲ δεῖν ὑπὸ Διονύσιον τετάχθαι,
καὶ παραλαβεῖν αὐτὸν τὸ Ταυρομένιον. Μετὰ δὲ
τὰς συνθήκας, Μάγων μὲν ἀπέπλευσε, Διονύσιος δὲ
παραλαβὼν τὸ Ταυρομένιον, τοὺς μὲν πλείστους τῶν
ἐκεῖ Σικελῶν ἐξέβαλε, τῶν δ' ἰδίων μισθοφόρων τοὺς
ἐπιτηδειοτάτους ἐπιλέξας κατώκισε. Καὶ τὰ μὲν κα-
τὰ Σικελίαν ἐν τούτοις ἦν. Κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν,
Ῥωμαῖοι Φάλισκον πόλιν ἐκ τοῦ Φαλίσκων ἔθνους
ἐξεπόρθησαν.

(C. 97.) Olymp. XCVII, 2. a. C. 389. Arch. Nicotele, Tribb. m. c. p. M. Furio, C. Aemilio et Catulo Vero, in insula Rhodo Lacedaemoniorum factio subigit cives, qui a partibus Atheniensium stabant. Mox missa Lacedaemone subsidia Samum alienant ab Atheniensibus, resque Rhodias componunt. Fausto rerum successu accensi Lacedaemonii maris imperium denuo affectant. Simul in Graecia agrua Argivorum, Corintho iam imminentiū, hostiliter incursant.

97. Τοῦ δ' ἔτους τεῦτοε διεληλυθότος, Ἀθή-
νησι μὲν ἦν ἄρχων Νικοτέλης, ἐν Ῥώμῃ δὲ τὴν ὑπα-
τικὴν ἀρχὴν διοίκουν χιλίαρχοι τρεῖς, Μάρκος Φοί-

ριος, Γάϊος Αἰμίλιος, καὶ Κῆτιλος Βῆρος. Τούτων
 δὲ τὴν ἀρχὴν παρειληγόντων, οἱ λυκωνίζοντες τῶν
 Ῥοδίων, ἐπαναστάντες τῷ δήμῳ, τοὺς τὰ τῶν Ἀθη-
 ναίων φρονοῦντας ἐξέβαλον ἐκ τῆς πόλεως. Συνδρα-
 μόντων δ' αὐτῶν ἐν τοῖς ὅπλοις, καὶ πειρωμένων
 ἀντέχεσθαι τῶν πραγμάτων, ἐπεκράτησαν οἱ Λακε-
 δαιμονίοις συμμαχοῦντες, καὶ πολλοὺς μὲν ἐφόρευ-
 σαν, τοὺς δὲ διαφυγόντας ἐξεκίρουν. Εὐθύς δὲ καὶ
 πρέσβεις ἀπέστειλαν εἰς Λακεδαιμόνα περὶ βοηθείας,
 εὐλαβούμενοι μὴ τινες τῶν πολιτῶν νεωτερίσωσι.
 Λακεδαιμόνιοι δ' αὐτοῖς ἀπέστειλαν ἐπὶ τριήρεις,
 καὶ τοὺς ἀφηγησομένους τῶν πραγμάτων τρεῖς ἄν-
 δρας, Εὐδόκιμον, Φιλόδικον καὶ Δικίλαν. Οὔτοι δὲ
 πρῶτον εἰς Σάμον κομισθέντες, ἀπέστησαν τὴν πό-
 λιν Ἀθηναίων· ἔπειτα κατεπλεύσαντες εἰς Ῥόδον,
 τῶν ἐνταῦθα πραγμάτων εἶχον τὴν ἐπιμέλειαν. Οἱ
 δὲ Λακεδαιμόνιοι, προχωροῦντων αὐτοῖς τῶν πρα-
 γμάτων, ἔγνωσαν ἀντέχεσθαι τῆς θαλάττης, καὶ πάλιν
 ἐκ τοῦ κατ' ὀλίγον ἐκκῆσθαι τῶν συμμαχῶν,
 ἀθροίσαντες ναυτικόν. Οὔτοι μὲν οὖν εἰς τε Σάμον
 καὶ Κρίδον καὶ Ῥόδον κατέπλευσαν, καὶ πανταχό-
 θεν ναῦς τε καὶ τοὺς ἀρίστους κατέγρυφον ἐπιβά-
 τας, ἐξήρτυνόν τε πολυτελῶς τριήρεις εἰκοσιεπτά.
 Ἀγησίλαος δ' ὁ τῶν Λακεδαιμονίων βασιλεὺς, ἀκούων
 τοὺς Ἀργεῖους περὶ τὴν Κύρινθον διατρίβοντας, ἐξή-
 γαγε τοὺς Λακεδαιμονίους πανδημεῖ, πλὴν μιᾶς μοί-
 ρας. Ἐπελθὼν δὲ τὴν Ἀργεῖαν πῦσιν, τίς μὲν κτή-
 σεις διήρπασε, τὴν δὲ χώραν δειδροτομήσας, εἰς τὴν
 Σπάρτην ἀπεχώρησε.

(C. 98.) Expulso Abdemone, regis Persici amico, Euagoras, avitam imperii possessionem vindicaturus, totam Cyprum subigere conatur. Contra cum Artaxerxes, a Soliis et Citiensibus sollicitatus, arma parat, tum crescentem metuens Euagorae potentiam, tum Cyprum ad defendendam Asiam maxime opportunam ratus. — Romani, pace cum Faliscis inita, bellum cum Aequis gerunt.

98. Κατὰ δὲ τὴν Κύπρον Εὐαγόρας ὁ Σαλαμί-
νιος, ὅς ἦν μὲν εὐγενέστατος, (τῶν γὰρ κτισάντων
τὴν πόλιν ἦν ἀπόγονος) πεφευγὼς δ' ἐν τοῖς ἔμπρο-
σθεν χρόνοις διὰ τινὰς σιτάσεις, καὶ μετὰ ταῦτα κα-
τελθὼν, μετ' ὀλίγων τὸν μὲν δυναστεύοντα τῆς πό-
λεως Ἀρδὴμονα τὸν Τύριον ἐξέβαλε, φίλον ὄντα τοῦ
Περσῶν βασιλέως· αὐτὸς δὲ τὴν πόλιν κατασχών,
τὸ μὲν πρῶτον ἐβασίλευσε τῆς Σαλαμῖνος, μεγίστης
οὔσης καὶ δυνατωτάτης τῶν ἐν τῇ Κύπρῳ πόλεων·
ταχὺ δὲ χρημάτων πλῆθος πολλῶν εὐπορήσας, καὶ
δύναμιν προχειρισάμενος, ἐπεχείρησεν ἅπασαν τὴν
νῆσον σφετερίσασθαι. Τῶν δὲ πόλεων ἃς μὲν βίαι
χειρωσάμενος, ἃς δὲ πειθοῖ προσλαβόμενος, τῶν μὲν
ἄλλων πόλεων ταχὺ τὴν ἡγεμονίαν παρέλαβεν· Ἀμα-
θούσιοι δὲ καὶ Σόλιοι καὶ Κιτιεῖς ἀντέχοντες τῷ
πολέμῳ, πρέσβεις ἀπέστειλαν πρὸς Ἀρταξέρξην τὸν
Περσῶν βασιλέα περὶ βοηθείας, καὶ τοῦ μὲν Εὐα-
γόρου κατηγοροῦν, ὅτι τὸν Ἄκοριν βασιλέα σύμμα-
χον ὄντα Περσῶν ἀνείλε, τὴν δὲ νῆσον ὠμολόγησαν
αὐτῷ συγκατακτῆσασθαι. Ὁ δὲ βασιλεὺς, (ἅμα μὲν
οὐ βουλόμενος τὸν Εὐαγόραν προκόπτειν ἐπὶ πλεῖον,
ἅμα δὲ διανοούμενος τὴν Κύπρον εὐφυῶς διακειμέ-
νην, καὶ ναυτικὴν δύναμιν δύνασθαι μεγάλην ἔχειν,
ἣ δυνήσεται προπολεμεῖν τῆς Ἀσίας,) ἔκρινε συμ-
μαχεῖν· καὶ τούτους μὲν ἐξέπεμψεν, αὐτὸς δὲ πρὸς

μὲν τὰς ἐπιθαλαττίους πόλεις καὶ τοὺς ἀσκηνομέ-
 νους τῶν πόλεων σαυράσας ἔπεμψεν ἐπιστολάς, ναυ-
 πηγείσθαι τριήρεις, καὶ τὰ πρὸς τὸν στόλον χρήσιμα
 ὄντα κατὰ σπουδὴν παρασκευάζεσθαι. Ἐκατόμην
 δὲ τῷ Καρίας δυνάστη προσέταξε πολεμεῖν τῷ Εὐα-
 γόρῃ· αὐτὸς δὲ τὰς ἐν ταῖς ἡνω σατραπείαις πόλεις
 ἐπιπορευόμενος, μεγάλαις δυνάμεσι διαβαίνει εἰς τὴν
 Κύπρον. Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν Ἀσίαν ἐν τοῦτοις
 ἦν. Κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν, Ῥωμαῖοι πρὸς Φαλίσκους
 εἰρήνην ποιησάμενοι, πρὸς δὲ Λίκους πόλεμον τὸ τέ-
 ταρτον, ἐπὶ Σούτριοις μὲν ὤρμησαν, ἐκ δὲ Οὐερόρου-
 γίνος πόλεως ὑπὸ τῶν πολεμίων ἐξεβλήθησαν.

(C. 99.) Olymp. XCVII, 3. a. C. 388. Arch. Demostrato, Coss
 L. Lucretio et Scig. Camerino, Artaxerxes, Persiae rex, Laedae-
 monia bellum infert, misso Strutha, qui copias illorum fundit,
 duccemque Thimbronem victum interimit. — Thrasybulus, Athen-
 ensium dux, per insidias cadit prope Aspendum, cuius incolis in-
 iuriam milites intulerant. Aufugit perterrita classis; mox Rhod-
 um vexat. In locum Thrasybuli Agyrinus sullicitur.

99. Τοῦ δ' ἔτους τούτου διεληλυθότος, Ἀθήνη-
 σι μὲν ἤρχε Δημόστρατος, ἐν Ῥώμῃ δ' ὕπατοι τὴν
 ἀρχὴν παρελήφεισαν Λεύκιος Λουκρήτιος, καὶ Σε-
 ρούτιος [Κόσσων]. Κατὰ δὲ τούτους τοὺς χρόνους
 Ἀρταξέρξης μὲν Σιρούθην στρατηγὸν καταπέμψας,
 ἔπεμψεν ἐπὶ Θάλατταν μετὰ δυνάμειος Λακεδαιμο-
 νίοις πολεμήσοντα. Σπαρτιᾶται δὲ τὴν παρουσίαν
 αὐτοῦ πυθόμενοι, Θίμβρωνι στρατηγὸν εἰς τὴν
 Ἀσίαν ἐξέπεμψαν· ὃς κατελάβετο χωρίον Ἰονδα, καὶ
 Κόρησσαν, ὅρος ὑψηλὸν τῆς Ἐφέσου ἀπέχον σταδί-
 ον τεσσαράκοντα. Οὗτος μὲν οὖν ὀκτακισχιλίους
 ἔχων στρατιώτας σὺν τοῖς κατὰ τὴν Ἀσίαν ἀστροι-

σθεῖσιν, ἔφηρ' τὴν τοῦ βασιλέως χώραν διαφθεύρων·
 Στρούθας δὲ σὺν ἵππῳ τε βαρβαρικῇ πολλῇ, καὶ
 στρατιώταις ὀπλίταις μὲν πεντακισχιλίοις, ψιλοῖς δὲ
 πλείοσι δισμυρίων, οὐ μακρὴν τῶν Λακεδαιμονίων
 κατεστρατοπέδευσε. Τέλος δὲ τοῦ Θίμβρωνος μετὰ
 μέρους τῆς δυνάμεως ἐξελθόντος, καὶ πολλὴν περι-
 βαλομένου λείαν, ἐπελθὼν ὁ Στρούθας τὸν τε Θίμ-
 βρωνα μαχόμενον ἀνέϊλε, καὶ τῶν στρατιωτῶν τοὺς
 μὲν πλείστους ἀπέκτεινε, τοὺς δ' ἐζώγρησεν· ὀλίγοι
 δ' εἰς τὸ Κνιδίνιον φρούριον διεσώθησαν. Θρασύ-
 βουλος δὲ ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγός, ἐκ τῆς Λέ-
 σβου κομιζόμενος μετὰ τοῦ στόλου πρὸς Ἀσπενδον,
 ὤρμησε τὰς τριήρεις εἰς τὸν Εὐρυμέδοντι ποταμὸν.
 Χρήματα δ' εἰληφότος αὐτοῦ παρὰ τῶν Ἀσπενδίων,
 ὅπως τινὲς τῶν στρατιωτῶν ἐδήλωσαν τὴν χώραν.
 Γενομένης δὲ νυκτός, οἱ μὲν Ἀσπένδιοι, χαλεπῶς
 ἐνεγκόντες ἐπὶ τοῖς ἀδικήμασιν, ἐπέθεντο τοῖς Ἀθη-
 ναίοις, καὶ τὸν τε Θρασύβουλον καὶ τινὰς τῶν ἄλλων
 ἀνέϊλον· οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων τριήραρχοι, περιδεῖς
 γενόμενοι, καὶ ταχὺ πληρώσαντες τὰς ναῦς, εἰς Ῥό-
 δον ἐξέπλευσαν. Ἀφειστηκυίας δὲ τῆς πόλεως, καὶ
 τῶν φυγάδων φρούριόν τι κατειληφόντων, μετὰ τού-
 των διεπολέμουν πρὸς τοὺς κατὰ τὴν πόλιν. Οἱ δ'
 Ἀθηναῖοι, πυθόμενοι τὴν Θρασυβούλου τοῦ στρα-
 τηγοῦ τελευτήν, Ἀγύριον στρατηγὸν ἐξέπεμψαν. Τὰ
 μὲν οὖν κατὰ τὴν Ἀσίαν ἐν τούτοις ἦν.

(C. 100.) In Sicilia Dionysius, totam insulam et proximam Ita-
 liae partem suo subdere imperio moliens, primum Rheginos tentat,
 Italiae propugnaculum. Profligat Italiam classem, quae Rheginis
 subsidio venerat: mox ab his non sine clade repulsus, gravique

tempestate iactatus, aegre in Messanae portum evadit. Tum iuncto cum Lucanis foedere, Syracusas redit.

100. Κατὰ δὲ τὴν Σικελίαν, ὁ τῶν Συρακουσίων τύραννος Διονύσιος σπεύδων τῇ κατὰ τὴν νῆσον δυναστείᾳ καὶ τοὺς κατ' Ἰταλίαν Ἕλληνας προσλαβεῖσθαι, τὴν μὲν κατ' ἐκείνους κοινὴν στρατείαν εἰς ἕτερον καιρὸν ἀνεβίβλετο· κρίνας δὲ συμφέρειν ἐπιχειρεῖν πρώτῃ τῇ τῶν Ῥηγίων πόλει, διὰ τὸ προπολεμητήριον αὐτὴν εἶναι τῆς Ἰταλίας, ὥρμησεν ἐκ Συρακουσῶν μετὰ τῆς δυνάμεως. Εἶχε δὲ πεζοὺς μὲν δισμυρίους, ἵππεῖς δὲ χιλίους, ναῦς δ' ἑκατὸν εἴκοσι. Περαιώσας δὲ τὴν δύναμιν ἐπὶ τοὺς ὄρους τῆς Λοκρίδος, ἐκείθεν διὰ τῆς μεσογείου τὴν πορείαν ἐποιεῖτο, τέμνων καὶ πυρπολῶν τὴν τῶν Ῥηγίων χώραν. Συμπαρέπλευσε δὲ καὶ ὁ σιόλος ἐπὶ θάτερα μέρη τῆς θαλάττης, καὶ πίση τῇ δυνάμει περὶ τὸν πορθμὸν κατεστρατοπέδευσε. Οἱ δ' Ἰταλοὶ πυθόμενοι τὴν τοῦ Διονυσίου διαβάσιν ἐπὶ τὸ Ῥήγιον, ἀπέστειλαν ἐκ Κρότωνος ναῦς ἐξήκοντα, σπεύδοντες παραδοῦναι τοῖς Ῥηγίοις. Μειώων δὲ πλεουσῶν αὐτῶν, ὁ Διονύσιος πεντήκοντα ναῦς ἔχων ἐπέπλευσε· καὶ φυγόντων αὐτῶν ἐπὶ τὴν γῆν, οὐδὲν ἥτιον ἐπέκειτο, καὶ συνδῆσας ἀπέσπα τὴς παρορμούσας ἐν τῇ γῇ. Κινδυνευουσῶν δὲ τῶν ἐξήκοντα τριήρων ἰλῶναι, Ῥηγῖνοι πανδημεὶ παρεβοήθησαν, καὶ ἀπὸ τῆς γῆς τῷ πλήθει τῶν βελῶν ἀνείρξαν τὸν Διονύσιον. Ἐπιγενομένων δὲ πνευμάτων μεγάλων, οἱ μὲν Ῥηγῖνοι τὴς ναῦς ἀνείλκυσαν ἐπὶ τὴν γῆν· Διονύσιος δ' ἰσχυρῶς χειμασθεὶς, ἐπὶ τῇ ναυῇ ἀπώλισε, καὶ σὺν αὐταῖς ἄνδρας οὐκ ἐλάττους

χιλίων πεντακοσίων. Τούτων δ' ἐπὶ τὴν Ῥηγίην ἄμα ταῖς ναυσὶν ἐκβρασθέντων, οἱ Ῥηγῖνοι πολλοὺς τῶν ναυτῶν ἐξώγρησαν. Διονύσιος δ' ἐπὶ πεντήρους πλέων, καὶ πολλὰκις παρ' ὀλίγον ἐλθὼν ὑποβρύχιος, μύλις περὶ μέσας νύκτας εἰς τὸν ἐν Μεσσηνί λιμένα κατέφυγεν. Ἰῆδη δὲ καὶ τῆς χειμερινῆς ὥρας ἐνίσταμένης, οὗτος μὲν πρὸς Λευκανοὺς συμμαχίαν ποιησάμενος, ἀπήγαγε τὰς δυνάμεις εἰς Συρακούσας.

(C. 101.) Posthaec quum Lucani in Thuriorum agros incursionem fecissent: universi in Italia Graeci ex pacto ad expeditionem sese accinxerunt. Quorum adventum Thurii ne praestolari, quidem, celeritate in Lucaniam impetu feruntur. Sed successu hoc nimis elati, dum hostem contemnunt, et per viarum angustias incedunt, tandem montibus cincti, et undique copiis circumfusi, in maximum discrimen incurrunt.

101. Μετὰ δὲ ταῦτα, Λευκανῶν τὴν Θουρίαν καταδραμόντων, οἱ Θούριοι παρήγγειλαν τοῖς συμμάχοις κατὰ τάχος ἅπαντιν μετὰ τῶν ὀπλῶν. Αἱ γὰρ κατὰ τὴν Ἰταλίαν Ἑλληνίδες πόλεις ἐν ταῖς συνθήκαις εἶχον οὕτως, ἵν' ἦτις ἂν ὑπὸ τῶν Λευκανῶν λεηλατηθῇ χώρα, πρὸς ταύτην ἅπαντες παραβροθῶσιν· ἥς δ' ἂν πόλεως μὴ καταστῇ τὸ στρατιόπεδον ἐπὶ τὴν βοήθειαν, τεθνᾶναι τοὺς ἐκείνης τῆς πόλεως στρατηγούς. Διόπερ τῶν Θουρίων τοὺς βιβλιαφόρους ἀποστειλάντων ἐπὶ τὰς πόλεις πρὸς τὴν τῶν πολεμίων παρουσίαν, ἅπαντες παρεσκευάζοντο πρὸς τὴν ἀνάξευξιν. Αὐτοὶ δὲ προεξαναστιάντες ταῖς ὁρμαῖς, καὶ τὸ τῶν συμμάχων πλῆθος οὐκ ἀναμείναντες, ἀνέξενξαν ἐπὶ τοὺς Λευκανοὺς, ἔχοντες πεζοὺς μὲν πλείους τῶν νερίων τετρακισχιλίων, ἵπτεῖς δὲ σχεδὸν χιλίους. Καὶ Λευκανοὶ μὲν, ἀκούσαντες τῆς

τῶν πολεμίων ἔφοδον, ἀπεχώρησαν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν· οἱ δὲ Θούριοι κατὰ σπουδὴν ἐμβολόντες εἰς τὴν Λευκανίαν, τὸ μὲν πρῶτον φρούριον ἐξεῖλον, καὶ πολλῆς ὠφελείας κυριεύσαντες, καθάπερ εἰ δέλεαρ ἔλαβον τῆς ἑαυτῶν ἀπωλείας. Φρονηματισθέντες γὰρ ἐπὶ τῇ προτερήματι, καταπεφρονηκότως διὰ τινων στενῶν καὶ ἀποκρήμων ὁδοῖν ἐπορεύθησαν, βουλόμενοι λαὸν καὶ πόλιν εὐδαίμονα πολιορκῆσαι. Ἐπειδὴ δὲ παρεγενήθησαν εἰς τι πεδίον κύκλῳ λόφοις ὕψηλοῖς καὶ κορυμνοῖς περιειλημμένον, ἐνταῦθα οἱ Λευκανοὶ πύσῃ τῇ δυνάμει διέκλεισαν αὐτοὺς τῆς ἐπὶ τῆς πατρίδας ἐλπίδος. Μακάροξον δ' ἐπὶ τῷ λόφῳ καὶ φανεροῖν ποιήσαντες τὴν ἑαυτῶν ἐπιθάρθειαν, ἐξέπληξαν τοὺς Ἕλληνας, διὰ τε τὸ μέγεθος τοῦ στρατοπέδου καὶ τὴν τῶν τόπων δυσχωρίαν· εἶχον γὰρ Λευκανοὶ τότε πεζοὺς μὲν τριεμυρίους, ἵπτεῖς δ' οὐκ ἐλάττους τετρακισχιλίων.

(C. 102.) Sic proelio fusi Graeci, cum Lucanis pacem faciunt, interposita Leptinis fide et insigni humanitate, quem Dionysius Lucanis auxilio miserat. Sed is quia bellum ad Italorum potius, quam ad Dionysii emolumentum composuerat: ab illis gratiam retulit, ab hoc practura remotus est. — Romani agrum Veientanum dividunt, et Aequis Veliternisque ob defectionem bellum movent. Defecit et Satricum. Circeios colonia migravit.

102. Τῶν δ' Ἑλλήνων ἀνελπίστως τηλικούτοις περιεχομένων κινδύνῳ, κατέβαινον εἰς τὸ πεδίον οἱ βάρβαροι. Γενομένης δὲ παρατάξεως, καὶ τῶν Ἰταλιωτῶν καταπολεμηθέντων ὑπὸ τοῦ πλῆθους τῶν Λευκαίων, ἔπεσον μὲν πλείους τῶν μυρίων· (παρήγγελλον γὰρ οἱ Λευκανοὶ μισθὸν ζωογεῖν·) τῶν δὲ λοιπῶν οἱ μὲν ἐπὶ τινα πρὸς τῇ θαλάσῃ λόγον

ἔφυγον, οἱ δὲ θεωροῦντες ναῦς μακρὰς προσπλεοῖ-
 σας, καὶ νομίζοντες τὰς τῶν Ῥηγίων εἶναι, συνέφυ-
 γον εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ διενήχοντο ἐπὶ τὰς τριή-
 ρεις. Ἦν δὲ ὁ στόλος προσπλέων Διονυσίου τοῦ τυ-
 ράννου, καὶ ναύαρχος ὑπῆρχεν αὐτῷ Λεπτίνης ὁ
 ἀδελφός, ἀπεσταλμένος τοῖς Λευκανοῖς ἐπὶ βοήθειαν.
 Ο μὲν οὖν Λεπτίνης δεξάμενος φιλανθρωπῶς τοὺς
 τηχομένους, ὥς ἐπὶ τὴν γῆν ἀπεβίβασε, ἔπεισε τοὺς
 Λευκανοὺς ὑπὲρ ἐκίστου τῶν αἰχμαλώτων λαβεῖν
 ἄργυρίου μνᾶν· οὗτοι δ' ἦσαν τὸν ἀριθμὸν ὑπὲρ
 τοὺς χιλίους. Γενόμενος δὲ τῶν χρημάτων ἐγγυητής,
 καὶ διαλλάξας τοὺς Ἰταλιώτας τοῖς Λευκανοῖς, ἔπει-
 σεν εἰρήνην ποιήσασθαι· καὶ μεγάλης ἀποδοχῆς ἔτυ-
 χε παρὰ τοῖς Ἰταλιώταις, συμφερόντως αὐτοῖς, οὐ
 λυσিতেλῶς δὲ Διονυσίῳ συντεθεικὼς τὸν πόλεμον.
 Ἰλλπίζε γὰρ ὁ Διονύσιος, τῶν Ἰταλιωτῶν πολεμούντων
 πρὸς Λευκανοὺς, ἐπελθὼν, ῥαδίως ἄν κρατῆσαι τῶν κατ'
 Ἰταλίαν πραγμάτων· ἀπολελυμένων δὲ τηλικούτου
 πολέμου, δυσχερῶς ἄν περιγενέσθαι. Διόπερ τοῦτον
 μὲν ἀπήλλαξε τῆς ναυαρχίας, Θεαρίδην δὲ τὸν ἑτε-
 ρον ἀδελφὸν ἡγεμόνα τοῦ στόλου κατέστησε. Τού-
 των δὲ πραχθέντων, Ῥωμαῖοι τὴν τῶν Οὐνίων χώ-
 ραν κατεκληροῦχθησαν, κατ' ἄνδρα δόντες πλῆθρα
 τέτταρα, ὡς δὲ τινες, εἰκοσιοκτὼ· καὶ πρὸς μὲν Αἰ-
 κοὺς διαπολεμοῦντες, Αἰφλὸν πόλιν κατὰ κράτος εἰ-
 λον· Οὐελιτρίων δ' ἀποστάντων, πόλεμον πρὸς
 αὐτοὺς ἐνεστήσαντο. Ἀπέστη δὲ καὶ Σάτρικον ἀπὸ
 Ῥωμαίων· καὶ εἰς Κιρκαίους ἀποικίαν ἀπέστειλαν.

(C. 103.) Olymp. XCVII, 4. a. C. 387. Arch. Antipatro, Coss. L. Valerio et A. Manlio, Dionysius copiosissimo cum exercitu bellum in Italos iterat. Messanam ubi appulit, Theariden fratrem ad Liparensium emittit insulas, qui Rheginorum ibi naves in potestatem redigit. Tum Caulonia oppugnatur. Sed Graeci in Italia Crotoniatis summum belli imperium tridunt, atque Helorim, a Dionysio eiectum, copiarum ducem constituunt.

103. Τοῦ δ' ἐνιαυσίου χρόνου διεληλυθότος, Ἀθήνησι μὲν ἤρχεν Ἀντίπατρος, ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ τὴν ὑπατικὴν ἀρχὴν διώκουν Λεύκιος Οὐαλέριος καὶ Αὐλὸς Μάλλιος. Περὶ δὲ τοὺτους τοὺς χρόνους Διονύσιος ὁ τῶν Συρακουσίων δυνάστης, φανερώς ἑαυτὸν ἀναδείξας ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν στρατευσόμενον, μετὰ πλείστης δυνάμεως ὥρμησεν ἀπὸ Συρακουσῶν. Εἶχε δὲ πεζοὺς μὲν πλείους τῶν διςμετρίων, ἱππεῖς δὲ περὶ τρισχιλίους· ναῦς δὲ μακρὰς μὲν τεσσαράκοντα, τὰς δὲ τὸν σῆτον κομιζούσας, οὐκ ἐλάτιους τριακοσίων. Πεμπταῖος δὲ κατανύσας εἰς τὴν Μεσσήνην, αὐτὸς μὲν ἐν τῇ πόλει τὴν δύναμιν ἀνελάμβανε, Θεαρίδην δὲ τὸν ἀδελφὸν ἐπὶ τῆς νήσου τῶν Λιπαραιῶν ἀπέστειλε μετὰ νεῶν τριάκοντα· πεπυσμένος γὰρ ἦν δέκα ναῦς τῶν Ῥηγίωνων περὶ ἐκείνους τοὺς τόπους οὔσας. Ὁ δὲ Θεαρίδης, ἐκπλεύσας καὶ καταλαβὼν τὴν Ῥηγίωνων δεκαναῦτον ἐν τισιν εὐθείοις τόποις, αὐτάνδρων τῶν σκαφῶν ἐκυρίευσεν, καὶ ταχέως εἰς Μεσσήνην πρὸς Διονύσιον ἀπέστρεψε. Διονύσιος δὲ τοὺς αἰχμαλώτους εἰς δεσμὰ καταθέμενος, τοῖς Μεσσηνίοις ἔδωκε φυλάττειν· αὐτὸς δὲ περαιώσας τὴν δύναμιν εἰς Καυλωνίαν, περιεστρατοπέδευσε τὴν πόλιν, καὶ τὰς μηχανὰς προσερείσας, πυκνὰς προσβολὰς ἐποιεῖτο. Οἱ δὲ κατὰ τὴν Ἰταλίαν Ἕλληνες, ὥς ἐπύθοντο τὰς τοῦ Διονυσίου δυνάμεις περαιουμέ-

νας τὸν διείργοντα πορθμόν, καὶ αὐτοὶ στρατόπεδα
 συνήθροισον. Τῆς δὲ τῶν Κροτωνιατῶν πόλεως μά-
 λιστα πολυοχλουμένης, καὶ πλείστους ἐχούσης Συ-
 ρακουσίους φυγάδας, τοῦτοις τὴν ἡγεμονίαν τοῖ
 πολέμου παρέδωκαν. Οἱ δὲ Κροτωνιάται τις παν-
 ταχόθεν δυνάμεις ἀθροίσαντες, στρατηγὸν Ἐλωρι-
 τὸν Συρακούσιον εἵλοντο. Οὗτος δὲ πεφευγὼς Διο-
 νύσιον, καὶ δοκῶν τόλμαν ἔχειν ἔμπρακτον, πιστό-
 τατα πρὸς τὸν τύραννον πολεμήσειν διὰ τὸ μῖσος
 ὑπείκηπτο. Ὡς δὲ πάντες οἱ σύμμαχοι παρεγενή-
 θησαν εἰς Κρότωνα, κατὰ τὴν ἑαυτοῦ προαίρεσιν
 Ἐλωρις διατάξας, ὥρμησε μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως
 ἐπὶ Καυλωνίας. Ἀμα γὰρ ἐνόμιζεν ἐπιφανεῖς λύσειν
 τὴν πολιορκίαν, ἅμα δὲ καταπεπονημένους τοὺς πο-
 λεμίους ὑπὸ τῶν καθ' ἡμέραν προσβολῶν διαγωνιῇ-
 σθαι. Εἶχε δὲ τοὺς ἅπαντας, πεζοὺς μὲν περὶ δις-
 μυρίους πεντακισχιλίους, ἵππεῖς δὲ περὶ διςχιλίους.

(C. 104.) Is obviam hosti profectus, ad Helorum fl. pugnam inī-
 adverso Marte. Nam quum Itali sero succurrerent, ipse cum plu-
 ribus cecidit; reliquos pavor fugaeque effusa cepit.

104. Διανυσάντων δ' αὐτῶν τὸ πλεῖστον τῆς
 ὁδοῦ, καὶ στρατοπεδευσάντων πρὸς τὸν Ἐλωρον πο-
 ταμόν, ἀνέξευξεν ὁ Διονύσιος ἀπὸ τῆς πόλεως, καὶ
 συνήντα τοῖς Ἰταλιώταις. Ὁ μὲν οὖν Ἐλωρις μετὰ
 τῶν ἀρίστων πεντακοσίων προσηγέτο τῆς δυνάμεως·
 ὁ δὲ Διονύσιος ἔτυχε μὲν ἀπὸ τεσσαράκοντα σταδίων
 ἐστρατοπεδευκῶς τῶν ἐναντίων, διὰ δὲ τῶν κατα-
 σκόπων μαθὼν ἐγγὺς ὄντας τοὺς πολέμιους, ὄρθρου
 τὴν δύναμιν ἐγείρας, προήγαγεν εἰς τοῦμπροσθεν.
 Ἀμα δ' ἡμέρᾳ τοῖς περὶ τὸν Ἐλωριν ὀλίγοις οὖσιν

ἀπαντήσας, ἄφρω προσεμίχετο, καὶ διεσκευασμένην ἔχων τὴν δύναμιν, ἀνοχὴν οὐδ' ἤντινοῦν ἐδίδου τοῖς πολεμίοις. Ὁ δ' Ἐλωρις εἰς πολλὴν ἐμπεισὼν ἀπορίαν, αὐτὸς μὲν μετ' ὧν εἶχεν ὑπέστη τοὺς ἐπιφερομένους, τῶν δὲ φίλων τινὰς ἀπέστειλεν ἐπὶ τὸ στρατιόπεδον, ἐπισπεῦσαι τὴν πλήθη παρακελευόμενος. Ὡν ταχέως ποιησάντων τὸ προσταχθέν, οἱ μὲν Ἰταλιῶται, πυθόμενοι τὸν στρατηγὸν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ κινδυνεύοντας, δρομαῖοι περῆσαν ἐπὶ τὴν βοήθειαν· ὁ δὲ Διονύσιος ἀθρόα τῇ δυνάμει περιχυθεὶς, τὸν θ' Ἐλωριν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, γενναίως ἀγωνισαμένους, σχεδὸν πάντας ἀνέϊλε. Τῶν δ' Ἰταλιωτῶν σποράδην διὰ τὴν σπουδὴν ἐκβροηθούτων, οἱ Σικελιῶται τὰς τάξεις διαφυλάττοντες, ῥαδίως τῶν πολεμίων περιεγίνοντο. Οὐ μὴν ἀλλ' ἐπὶ μὲν τινα χρόνον οἱ κατὰ τὴν Ἰταλίαν Ἕλληνες ὑπέμενον τὸν κίνδυνον, καίπερ ἑαυτῶν πολλοὺς ἀναιρουμένους ὀρῶντες· ὥς δὲ τὴν τοῦ στρατηγοῦ τελευτὴν ἐπύθοντο, καὶ διὰ τὸν θόρουβον ἀλλήλοισι ἐμπίπτοντες ἡλατιοῦντο μεγάλως, τότε δὴ τελέως ἀθνημήσαντες ἐτράπησαν.

(C. 105.) Profugi tumultum occupant, mox a Dionysio manu armata cinctum; sed aquae tandem inopia ad deditionem coguntur. Quibus per inusitatam clementiam dimissis, et civitatibus pace ac libertate concessa, Dionysius omnium sibi gratiam et maximas laudes comparavit.

105. Πολλῶν δ' ἀναιρουμένων ἐν τῇ κατὰ τὸ πεδίον τροπῇ, κατέφυγε τὸ πλῆθος ἐπὶ τινα λόφον, ἐρυμνὸν ὄντα πρὸς τὴν πολιορκίαν, ἄνυδρον δὲ καὶ δυνάμενον ῥαδίως ὑπὸ τῶν πολεμίων φυλάττεσθαι. Ὁ δὲ Διονύσιος περιστρατοπεδεύσας, τὴν τε ἡμέραν

ἐκείνην καὶ τὴν νύκτια διηγρύπνησεν ἐν τοῖς ὅπλοις, ἐπιμελῶς ταῖς φυλακαῖς χρησάμενος· τῇ δ' ὑστεραίᾳ διὰ τὸ καῦμα καὶ τὴν ἀνυδρίαν οἱ συμπεφευγότες κακῶς ἀπηλλάττοντο. Ἐπικηρυκευσαμένων δ' αὐτῶν πρὸς τὸν Διονύσιον, καὶ παρακαλοῦντων λύτρα πράξασθαι, οὐ μέτριος ἐν τοῖς εὐημερήμιοι γενόμενος, προσέειπεν ἀποθέσθαι τὰ ὅπλα, καὶ σφᾶς αὐτοὺς ἐγχειρῖσαι τῷ κρατοῦντι. Σκληροῦ δὲ τοῦ προστάγματος ὄντος, μέχρι μὲν τινος διεκαστέρουν, ὥς δ' ὑπὸ τῆς φυσικῆς ἀνάγκης κατεβαροῦντο, παρέδωκαν αὐτοὺς περὶ ὕγδρην ὥραν, ἥδη τὰ σώματα παρειμέροι. Διονύσιος δὲ λαβὼν ῥάβδον, καὶ πῆξας ἐπὶ τοῦ λόφου, ἠρίθμει τοὺς καταβαίνοντας αἰχμαλώτους, ὅντας πλείους τῶν μυρίων. Καὶ πάντων αὐτοῦ ὑποπιερόντων τὸ θηριῶδες, τοῦναντίον ἐφάνη πάντων ἐπιεικέστατος. Τοὺς τε γὰρ αἰχμαλώτους ἀφῆκεν ἀντεξουσίους χωρὶς λύτρων, καὶ πρὸς τὰς πλείστας τῶν πόλεων εἰρήνην συνθέμενος, ἀφῆκεν αὐτονόμους. Ἐπὶ δὲ τούτοις ἐπαίνου τυχὼν ὑπὸ τῶν εὐπαθόντων, χρυσοῖς στεφάνοις ἐτιμήθη, καὶ σχεδὸν τοῦτ' ἔδοξε πράττειν ἐν τῷ ζῆν κάλλιστον.

(C. 106.) Tum Rhegini, quibus Tyrannus, acceptae memor injuriae (v. C. 44.), bellum intulerat, pacem ab eo trepide redimunt. Devastatur Caulonia; cives Syracusas migrant. — Romani, Aequis superatis, Iovi ludos edunt.

106. Ἐπὶ δὲ Ῥήγιον ἀναξεύξαντος αὐτοῦ, καὶ μετὰ τῆς θυγάμεως παρεσκευασμένου πολιορκεῖν, διὰ τὴν περὶ τῆς ἐπιγαμίας ὕβριν, ἀγωνία πολλή κατεῖχε τοὺς Ῥηγίνουσ. Οὕτε γὰρ συμμάχους, οὕτε δύνάμιν ἀξιόμαχον εἶχον· πρὸς δὲ τούτοις, ἤδεισαν, ὅτι τῆς

πόλεως ἀλούσης, οὐτ' ἔλεος οὔτε δέησις αὐτοῖς ἀπελείπετο. Διόπερ ἔκριναν ἀποστεῖλαι πρέσβεις τοὺς δεησομένους μετρίως αὐτοῖς χρήσασθαι, καὶ παρακαλέσαι μηδὲν περὶ αὐτῶν ὑπὲρ ἄνθρωπον βουλευσασθαι. Ὁ δὲ Λιονύσιος τριακόσια τάλαντα παραξάμενος, καὶ τὰς ναῦς ἀπύσας παραλαβὼν, οὔσας ἐβδομήκοντα, προσέταξεν ἑκατὸν ὁμήρους δοῦναι. δοθέντων δὲ πίωντων, ἀνέξεν ἐπὶ Κανλωνίαν. Ταύτης δὲ τοὺς μὲν ἐνοικοῦντας ἐν Συρακούσαις κατέκισε, καὶ πολιτείαν δούς, πέντε ἔτη συνεχώρησεν ἀτελεῖς εἶναι. τὴν δὲ πόλιν κατασκάψας, τοῖς Λοκροῖς τὴν χώραν τῶν Κανλωνιατῶν ἐδωρήσατο. Ῥωμαῖοι δὲ Λιφοίκουσαν πόλιν ἐκ τοῦ τῶν Λιχῶν ἔθνους ἐλόντες, κατὰ τὰς τῶν ὑπάτων εὐχὰς μέγαν ἀγῶνα τῷ Λιῖ συνετέλεσαν.

(C. 107.) Olymp. XCVIII, 1, a. U. 386. Arch. Pythione, Tribb. m. c. p. L. Lucretio, S. Sulpicio, C. Aemilio, L. Furio, [Agrippa Furio et M. Aemilio,] Dionysius Hipponiatus transtulit Syracusas, eorumque agrum Locris donavit, qui cunonubium olim ipsi concesserant (v. C. 44.), Rhegines contra, ob datam repulsam, tanto prosequutus odio, (C. 108.) ut, novo inimicitiarum praetextu quacesito, urbem illorum acri et diuturna oppugnatione urgeret. Excelluit in ea virtus Rheginorum, dux Pythione pro patria propugnantium: ipse Dionysius, lancea vulneratus, capitis periculum subit.

107. Τοῦ δ' ἔτους τούτου διεληλυθότος, Ἀθηνησι μὲν ἦρχε Πυρρύων, ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ τὴν ὑπατον ἀρχὴν μετέλαβον χιλίαρχοι τέσσαρες, Λεύκιος Λουκρήτιος, Σερούτιος Σουλπίκιος, Γάιος Αἰμίλιος, καὶ Γάιος Ροῦφος. Ὀλυμπιάς δ' ἦλθῃ ὀγδόῃ πρὸς ταῖς ἐννενήκοντα, καθ' ἣν ἐνίκα Σώσιππος Ἀθηναῖος. Τούτων δὲ τὴν ἀρχὴν παρεληλυθότων, Λιονύσιος ὁ τῶν Συρακουσίων δυνάστης, πορευθεὶς εἰς Ἰππώνιον

μετὰ τῆς δυνάμεως, τοὺς μὲν κατοικοῦντας ἐν αὐτῇ
 μετώκισεν εἰς τὰς Συρακούσας· τὴν δὲ πόλιν κατα-
 σκάψας, τοῖς Λοκροῖς προσεμέρισε τὴν χώραν. Κατὰ
 τὸ συνεχές γὰρ ἐφιλοτιμεῖτο τοὺς Λοκροὺς εὖ ποιεῖν
 διὰ τὴν συγχωρηθεῖσαν ἐπιγαμίαν· τοὺς δὲ Ῥηγί-
 νους ἐπεθύμει τιμωρῆσασθαι, διὰ τὴν περὶ τῆς οἰ-
 κειότητος δίκην. Καθ' ὃν γὰρ καιρὸν ἀπέστειλε
 πρὸς αὐτοὺς πρέσβεις, ἀξιῶν αὐτῷ συγχωρηθῆνα
 τῶν πολιτικῶν παρθένων γαμῆσαι, φασὶ τοὺς Ῥη-
 γίνους ἀποκριθῆναι δημοσίᾳ τοῖς πρεσβεῦσιν, ὅ-
 μόνην αὐτῷ συγχωρῆσαι γαμεῖν τὴν τοῦ δημίου θυ-
 γατέρα. Διὰ τοῦτο βαρέως φέρων, καὶ δοκῶν ὑπερ-
 βαλλόντως ὑβρίσθαι, πολὺς ἦν ἐπὶ τῇ κατ' αὐτῷ
 τιμωρίᾳ. Καὶ γὰρ ἐν τῷ πρότερον ἐνιαυτῷ τὴν ἐ-
 ρήνην συνέθετο πρὸς αὐτοὺς, οὐ τῆς φιλίας ὀρεγ-
 μενος, ἀλλὰ τὴν ναυτικὴν δύναμιν παρελέσθαι βου-
 λόμενος, οὐσαν τριήρων ἐβδομήκοντα· διελάμβα-
 γὰρ, τῆς κατὰ θάλατταν βοηθείας ἀποκλεισθείσης,
 ἡμεδίως πολιορκήσκειν τὴν πόλιν. Διόπερ κατὰ τὴν
 Ἰταλίαν ἐνδιατρίβων, ἐξήτει πρόφασιν εὐλογον,
 ἧς οὐ παρὰ τὴν ἀξίαν τὴν ἰδίαν δόξει λελυκέναι τὴν
 συνθήκας.

108. Ἀγαγὼν οὖν πρὸς τὸν πορθμὸν τὰς δυ-
 μεις, τὰ πρὸς τὴν διάβασιν παρεσκευάζετο. Ἰ-
 πρῶτον μὲν ἤγει τοὺς Ῥηγίνους ἀγοράς, ἐπαγγελ-
 μενος ταχέως τὰς δοθείσας ἀποστέλλειν ἐκ Συ-
 κουσσῶν. Τοῦτο δ' ἔπραττεν, ὅπως μὴ διδόντων
 αὐτῶν, δικαίως δόξῃ τὴν πόλιν ἐλεῖν· δόντων
 νομιζῶν ἐξαναλώσειν αὐτῶν τὸν οἶτον, καὶ πρὸς

θίσας τὴν πόλιν, διὰ τὴν σπάνιν ταχὺ κυριεύσειν αὐτῆς. Οἱ δὲ Ῥηγῖνοι τούτων μὲν οὐδὲν ὑπονοοῦντες, τὸ μὲν πρῶτον ἐφ' ἡμέρας τινὰς ἐχορήγουν τὰς τροφὰς λαμπρῶς· ὥς δὲ πλείονα χρόνον ἐνδιέτριβε, ποτὲ μὲν ἁρῶστίαν, ποτὲ δὲ ἄλλας προφάσεις πορίζόμενος, ὑπονοήσαντες αὐτοῦ τὴν ἐπιβολήν, οὐκέτι παρῆχον τὰς τροφὰς τῷ στρατοπέδῳ. Ὁ δὲ Διονύσιος ἐπὶ τούτῳ προσποιηθεὶς ἄγανακτεῖν, τοὺς μὲν ὁμήρους τοῖς Ῥηγίνοις ἀπέδωκε, τὴν δὲ πόλιν περιστρατοπεδεύσας, καθ' ἡμέραν προσβολὰς ἐποιεῖτο. Κατεσκεύασε δὲ καὶ μηχανημάτων πολὺ πλῆθος, ἅπιστον τοῖς μεγέθεσι· δι' ὧν τὰ τεῖχη σαλεύων, ἐφιλοτιμεῖτο κατὰ κράτος ἐλεῖν τὴν πόλιν. Οἱ δὲ Ῥηγῖνοι στρατηγὸν ἐλόμενοι Φύτωνα, καὶ πάντας τοὺς ἐν ἡλικίᾳ καθοπλίσαντες, ταῖς τε φυλακαῖς ἐπιμελῶς ἐχρῶντο, καὶ κατὰ τὰς εὐκαιρίας ἐξιόντες, ἐνεπύριζον τὰς τῶν πολεμίων μηχανάς. Οὗτοι μὲν οὖν πολλάκις ὑπὲρ τῆς πατρίδος λαμπρῶς ἀγωνιζόμενοι πρὸ τῶν τειχῶν, τὴν τε τῶν πολεμίων ὀργὴν ἐξέκαυσαν, καὶ πολλοὺς μὲν ἑαυτῶν ἀπέβαλον, οὐκ ὀλίγους δὲ καὶ τῶν Σικελιωτῶν ἀνεῖλον. Καὶ αὐτὸν δὲ τὸν Διονύσιον συνέβη λόγχῃ πληγέντα παρὰ τὸν βουβῶνα, παρ' ὀλίγον μὲν τελευτῆσαι, μόγις δὲ αὐτὸν ἀναλαβεῖν ἐκ τοῦ τραύματος. Χρονοζούσης δὲ τῆς πολιορκίας, διὰ τὸ τοὺς Ῥηγίνους ἀνυπέρβλητον εἶς φέρεσθαι σπουδὴν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, Διονύσιος τὰς μὲν δυνάμεις συνεῖχεν ἐν ταῖς καθ' ἡμέραν προσβολαῖς, καὶ τὴν ἐξ ἀρχῆς πρόθεσιν οὐκ ἐγκατέλειπεν.

(C. 109.) At vanus ille in ipso belli tumultu, rhapsodos maximo cum apparatu ad ludos Olympicos misit, qui poemata ipsius recitarent. Quae ita sunt omnium sibilis excepta, ut et reliqua pompa iudibrio exponeretur, et Lysias orator Olympicam in theoros haberet, et alia in versificatorem convicia iacerentur. — Romani cum Volsiniensibus pugnarunt.

109. Τῶν δ' Ὀλυμπίων ἐγγὺς ὄντων, ἀπέστειλεν εἰς τὸν ἀγῶνα τεθρίππα πλείω, διαφέροντα πολὺ τῶν ἄλλων τοῖς τάχεσι, καὶ σκηναὶς εἰς τὴν πανηγυριν διαχρύσους, καὶ πολυτελέσι ποικίλοις ἱματίοις κεκοσμημένας. Ἐπεμψε δὲ καὶ ῥαψωδοὺς τοὺς κρατίστους, ὅπως ἐν τῇ πανηγύρει τὰ ποιήματα προφερόμενοι, ποιήσωσιν ἔνδοξον τὸν Διονύσιον· σφόδρα γὰρ εἰς τὴν ποιητικὴν ὑπῆρχε μεμηνώς. Τούτων δ' ἐπιμελητὴν συνεξέπεμψε Θεαρίδην τὸν ἀδελφόν. Ὅς ἐπεὶ παρεγένετο εἰς τὴν πανηγυριν, ἐπὶ μὲν τῷ κάλλει τῶν σκηνῶν καὶ τῷ πλήθει τῶν τεθρίππων ἦν περιβλεπτός· ὥς δ' ἐπέβαλον οἱ ῥαψωδοὶ προφέρεισθαι τοῦ Διονυσίου τὰ ποιήματα, καὶ ἀρχὰς μὲν διὰ τὴν εὐφωνίαν τῶν ὑποκριτῶν συνέδραμε τίη πλήθη, καὶ πάντες ἐθαύμαζον· μετὰ δὲ ταῦτα, ἀναθεωροῦντες τὴν κακίαν τῶν ποιημάτων, διεγέλων τὸν Διονύσιον, καὶ κατεγίνωσκον ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε τινὰς τολμῆσαι διαρπάζειν τὰς σκηνάς. Καὶ γὰρ Λυσίας ὁ ῥήτωρ, τότε διατρίβων ἐν Ὀλυμπίᾳ, προετρέπετο τὰ πλήθη μὴ προσδέχεσθαι τοῖς ἱεροῖς ἀγῶσι τοὺς ἐξ ἀσεβειστάτης τυραννίδος ἀπεσταλμένους θεωροῦς· οἷοι καὶ τὸν Ὀλυμπιακὸν λόγον ἐπιγραφόμενον ἀνέγνω. Τοῦ δ' ἀγῶνος συντελουμένου συνέβη κατὰ τύχην τῶν Διονυσίου τεθρίππων τὰ μὲν ἐκπεσεῖν ἐκ τοῦ δρόμου, τὰ δ' ἀλλήλοις ἐμπεσόντα

συντριβῆναι· παραπλησίως δὲ καὶ τὴν παρακομίζουσιν ναῦν τοὺς θιωροὺς, ἀπὸ τῶν ἀγώνων ἀναχθεῖσαν εἰς τὴν Σικελίαν, ἐκπεσεῖν τῆς Ἰταλίας εἰς Τάραντα διὰ τινος χειμῶνας. Διὸ καὶ φασὶ σωθέντας τοὺς ναῦτας εἰς Συρακοῦσας, διαγγέλλειν κατὰ τὴν πόλιν, ὅτι διὰ τὴν κακίαν τῶν ποιημάτων, οὐ μόνον οἱ ῥαψωδοῦντες, ἀλλὰ σὺν τούτοις τέθριππα καὶ ἡ ναὺς ἐξέπεσον. Ὁ δὲ Διονύσιος, πυθόμενος τὸν τῶν ποιημάτων διασυριγμόν, καὶ τῶν κολάκων λεγόντων, ὅτι πᾶσι τοῖς καλῶς πραττομένοις φθοροῦντες, ἐξ ὑστεροῦ θαυμάζουσιν, οὐκ ἀφίστατο τῆς περὶ τὴν ποίησιν σπουδῆς. Ῥωμαῖοι δὲ πρὸς Οὐολσινίτας περὶ Γουράσιον παραταξάμενοι, πολλοὺς τῶν πολεμίων ἀνείλον.

(C. 110.) Olymp. XCVIII, 2. a. C. 385. Arch. Theodoto, Tribh. m. c. p. Q. Caesone, Q. Sulpicio, Caesone Fabio, Q. Servilio, P. Cornelio et M. Claudio, Lacedaemonii, bello diuturno attriti (v. C. 99.), misso Autalcida, pacem a Persis impetrant iniquissimis conditionibus: quippe Graeci in Asia Persis subiiciuntur. Tum vero Artaxerxes, longa controversia solutus, Cyprium bellum contra Euagoram strenue parat.

110. Τούτων δὲ πραχθέντων, ὁ μὲν ἐνιαύσιος χρόνος παρεληλύθει, παρὰ δὲ τοῖς Ἀθηναίοις ἦρχε Θεόδωτος, ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ τὴν ὑπατικὴν ἀρχὴν εἶχον χιλιάρχοι· ἕξ, Κόϊντος Καίσων, Σουλπίκιος Αἴνος, Καίσων Φάβιος, Κόϊντος Σερουῖλιος, Πόπλιος Κορνήλιος, καὶ Μάρκος Κλώδιος. Τούτων δὲ τὴν ἀρχὴν παρειληφότων, Λακεδαιμόνιοι, κακοπαθοῦντες τῷ πολέμῳ τῷ τε πρὸς τοὺς Ἕλληνας καὶ τῷ πρὸς τοὺς Πέρσας, Ἀνταλκίδαν τὸν ναύαρχον ἐξαπέστειλαν πρὸς Ἀρταξέρξην ὑπὲρ εἰρήνης. Διαλεχθέντος δ'

αὐτοῦ περὶ ὧν ἦν ἀπεσταλμένος ἐνδεχομένως, ὁ βασιλεὺς ἔφησεν ἐπὶ τοῖςδε ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην· τὰς μὲν κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἑλληνίδας πόλεις ὑπὸ βασιλέα τετάχθαι, τοὺς δ' ἄλλους Ἕλληνας ἅπαντας αὐτονόμους εἶναι· τοῖς δὲ ἀπειθοῦσι καὶ μὴ προσδεχομένοις τὰς συνθήκας διὰ τῶν εὐδοκούντων πολεμήσειν. Οἱ μὲν οὖν Λακεδαιμόνιοι τούτοις εὐδοκήσαντες, ἡσυχίαν ἤγον· Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Θηβαῖοι, καὶ τινες ἕτεροι τῶν ἄλλων, βαρέως ἔφερον ἐπὶ τῷ τὰς κατὰ τὴν Ἀσίαν πόλεις ἐγκαταλελειφθαι· καθ' αὐτοὺς δὲ οὐκ ὄντες ἀξιόμαχοι, κατ' ἀνάγκην συνεχώρησαν, καὶ προσεδέξαντο τὴν εἰρήνην. Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς διαλυθεὶς τῆς πρὸς τοὺς Ἕλληνας διαφορᾶς, παρεσκευάζετο τὰς δυνάμεις εἰς τὸν Κυπριακὸν πόλεμον. Ὁ γὰρ Εὐαγόρας σχεδὸν ὅλην τὴν Κύπρον ἦν κεκτημένος, καὶ δυνάμεις ἰδρῆς συνηθροίκει, διὰ τὸ τὸν Ἀρτιαξέρξην ἐν τῷ πρὸς τοὺς Ἕλληνας πολέμῳ διεσπᾶσθαι.

(C. 111.) Interea Rhēgīni, dira fame subacti, Tyranni sese arnitrio dedunt. Qui quum expers omnis humanitatis in eos saevisset: pecunia redemptos in libertatem vindicavit, caeteros sub corona vendidit, (C. 112.) in ducemque illorum, Phytōnem, generosum virum, cui et miseratio morienti, et mortuo threni obligere, plus quam tyrannicam crudelitatem exercuit.

111. Διονυσίου δὲ σχεδὸν ἐνδέκατον μῆνα Ῥηγιον πολιορκοῦντος, καὶ τὰς πανταχόθεν βοηθείας ἀποκεκλεικός, εἰς δεινὴν σπάνιν τῶν ἀναγκαίων οἱ κατὰ τὴν πόλιν παρεγενήθησαν. Φασὶ γὰρ παρα τοῖς Ῥηγίνοις κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν πέντε μῶν γενέσθαι τὸν μέδιμνον τοῦ σίτου. Καταπονοῦμενοι δὲ τῇ σιτοδείᾳ, τὸ μὲν πρῶτον τοὺς τε ἵππους καὶ

τὰλλα ὑποζύγια κατέφυγον, μετὰ δὲ ταῦτα δέρματα
καθέψοντες ἐσιτοῦντο· τὸ δὲ τελευταῖον ἐκ τῆς πό-
λεως ἐξιόντες, τὴν πρὸς τοῖς τείχεσι βοτάνην ἤσθιον,
καθαπερεὶ τινα θρέμματα· οὕτως ἢ τῆς φύσεως
ἀνάγκη τὴν ἀνθρωπίνην δίαιταν εἰς ἀλόγων ζώων
τροφὰς καταφυγεῖν ἐβιάζετο. Ὁ δὲ Διονύσιος, πυ-
θόμενος τὸ γινόμενον, οὐχ ὅπως ἡλέησε τοὺς τὰ ὑπὲρ
ἀνθρωπον πάσχειν ἀναγκαζομένους, ἀλλὰ πᾶν τοῦ-
ναντίον ἐπαγυγὼν ζεύγη, εἴλε τὴν πόαν τοῦ τόπου,
ὥστε τὴν ὕλην ἄπασαν ἔφηνισθῆναι. Διόπερ ταῖς
ὑπερβολαῖς τῶν κικλῶν νικώμενοι, παρέδωκαν τὴν
πόλιν οἱ Ῥηγῖνοι τῷ τυράντῳ, τὴν πᾶσαν κατ' αὐ-
τῶν ἐπιτρέψαντες ἐξουσίαν. Ὁ δὲ Διονύσιος κατὰ
μὲν τὴν πόλιν εὗρε σωροὺς νεκρῶν, οἱ διὰ τὴν ἔν-
δειαν τῆς τροφῆς τετελευτήκεισαν· καὶ τοὺς ζῶντας
δὲ νεκρῶν ἔχοντας διαίθεσιν, καὶ παρειμένους τὰ
σώματα καταλαβών, ἤθροισεν αἰχμυλῶτους πλείους
τῶν ἑξακισχιλίων. Τὸ μὲν οὖν πληθὺς ἀπουτεΐλας
εἰς Συρακούσας, ἐκέλευσε τοὺς δόντας ἀργυρίου
μυῖα ἀπολυτροῦσθαι· τοὺς δ' εὐπορεῖσθαι μὴ δυνη-
θέντας ἐλαφροπώλησε.

112. Φύτωνα δὲ τὸν τῶν Ῥηγίων στρατηγὸν
συλλαβών, τὸν μὲν υἱὸν αὐτοῦ κατεπόντισεν· αὐτὸν
δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἔδῃσε πρὸς τῆς ὑψηλοτάτης μη-
χανῆς, οἷον ἐτραγικὴν τινα τιμωρίαν λαμβάνων·
προσέπεμψε δὲ τινα τῶν ὑπηρετῶν, ἐροῦντα πρὸς
αὐτόν, ὥς χθὲς αὐτοῦ τὸν υἱὸν Διονύσιος κατεπόν-
τισε. Πρὸς ὃν εἶπε Φύτων, διότι γέγονεν εὐτυχέ-
στερος τοῦ πατρὸς ἡμέρα μιᾷ. Μετὰ δὲ ταῦτα πᾶ-

ριῆγεν αὐτὸν Διονύσιος τὴν πόλιν, μαστίζων καὶ
 κατὰ πάντα τρόπον αἰκίζόμενος, ἅμικ κήρυκος συνα-
 κολουθοῦντος, ὅτι τὸν ἄνδρα Διονύσιος τιμωρεῖται
 παρηλλαγμένως, ὅτι τὴν πόλιν ἔπεισεν ἐλεῖσθαι τὸν
 πόλεμον. Ὁ δὲ Φύτων, κατὰ τὴν πολιορκίαν στρα-
 τηγὸς ἀγαθὸς γεγεννημένος, καὶ κατὰ τὸν ἄλλον βίον
 ἐπαινούμενος, οὐκ ἀγεννῶς ὑπέμενε τὴν ἐπὶ τῆς τε-
 λευτῆς τιμωρίαν, ἀλλ' ἀκατάπληκτον τὴν ψυχὴν φυ-
 λιάξας, καὶ βοῶν, ὅτι τὴν πόλιν οὐ βουληθεὶς προ-
 δοῦναι Διονυσίῳ τυγχάνει τῆς τιμωρίας, ἣν αὐτῷ
 τὸ δαιμόνιον ἐκείνῳ συντόμῳς ἐπιστήσει· ὥστε τὴν
 ἀρετὴν τῶνδρὸς καὶ παρὰ τοῖς στρατιώταις τοῦ Διο-
 νυσίου κατελεεῖσθαι, καὶ τινὰς ἤδη θορυβεῖν. Ὁ
 δὲ Διονύσιος εὐλαβηθεὶς μὴ τινες τῶν στρατιωτῶν
 ἀποτολμήσωσιν ἐξαρκάζειν τὸν Φύτωνα, πανσάμε-
 νος τῆς τιμωρίας, κατεπόντωσε τὸν αἰνχῇ μετὰ τῆς
 συγγενείας. Οὗτος μὲν οὖν ἀναξίως τῆς ἀρετῆς ἐκ-
 νόμοις περιέπεσε τιμωρίαις, καὶ πολλοὺς ἔσχε καὶ
 τότε τῶν Ἑλλήνων τοὺς ἀλγήσαντας τὴν συμφορὰν,
 καὶ μετὰ ταῦτα ποιητὰς τοὺς θρηνήσαντας τὸ τῆς
 περιτετείας ἐλκεῖν.

(C. 113.) Hoc tempore Galli Transalpini, pulvis Tyrrhenis (de
 quorum origine diversa lama fertur), regionem inter Apenninum
 et Alpes occupant. Ex his Senones, novas ob nimium aestum sedes
 quaerentes, in Clusinarum agros hostiliter⁹ incurrebant. Ad
 quam rem cognoscendam legati Romani in Etruriam missi, contra
 ius gentium arma in Gallos cepere. Itaque Romam mittuntur, qui
 querantur iniurias, iurisque violatores exposcant. Quod quum po-
 pulus, invitis et refragantibus patribus, abnueret: (C. 114.) hoc
 facto infensi Galli magnam Romam exercitu petunt. Tribuni, quan-
 tum temeritate bellum contractum erat, iis obviam cum copiis sunt.
 Conserta pugna circa ripam Tiberis, magna editur strages; mul-

totaque, imperitos nandi aut invalidos, graves tegminibus hausere gurgites.

113. Καθ' ὃν δὲ καιρὸν μάλιστα Ῥήγιον ἐπολιόρκει Λιονύσιος, οἱ κατοικοῦντες τὰ πέραν τῶν Ἰλλπεων Κελτοί, τὰ στενὰ διελθόντες μεγάλαις δυνάμεσι, κατελάβοντο τὴν μεταξὺ χώραν τοῦ τε Ἀπεννίνου καὶ τῶν Ἰλλπεων ὄρεων, ἐκβάλλοντες τοὺς κατοικοῦντας Τυρρήηνοὺς. Τούτους δ' ἐνιοὶ φασιν ἀπὸ τῶν ἐν Τυρρήνῃα δώδεκα πόλεων ἀποικισθῆναι· τινὲς δὲ φασι Πελασγούς, πρὸ τῶν Τρωϊκῶν ἐκ Θεϊταλίας φυγόντας τὸν ἐπὶ Δευκαλίωνος γενόμενον κατακλυσμὸν, ἐν τούτῳ τῇ τόλῃ κατοικῆσαι. Τῶν οὖν Κελτῶν κατ' ἔθνη διελομένων τὴν χώραν, οἱ καλούμενοι Σένωνες εὖτυχον λαβόντες τὸν πορρῶπιῳ κείμενον λόφον τῶν ὄρεων παρὰ θάλατταν. Ὀντος δ' αὐτοῦ καυματώδους, δυσθειοῦντες, ἔσπευδον μετοικῆσαι, καὶ τοὺς νεωτέρους καθοπλίσαντες, ἀπέστειλαν ζητεῖν χώραν, ἐν ἣ κατοικήσουσιν. Εἰςβαλόντες οὖν εἰς Τυρρήνῃαν, καὶ τὸν ἀριθμὸν ὄντες περὶ τριςμυρίους, τὴν τῶν Κλουσίων χώραν ἐπόρθουν· καθ' ὃν δὴ χρόνον ὁ δῆμος ὁ τῶν Ῥωμαίων πρέσβεις ἀπέστειλεν εἰς Τυρρήνῃαν, τοὺς κατασχεφόμενους τὴν σιτατιὰν τῶν Κελτῶν. Παραγενόμενοι δὲ οἱ πρέσβεις εἰς Κλούσιον, καὶ θιωρήσαντες παράταξιν γενομένην, ἀνδρειότεροι μᾶλλον, ἢ φοροσιμώτεροι γεννηθέντες, συμπαρατίξαντο τοῖς Κλουσίοις πρὸς τοὺς πολιορκοῦντας. Εὐήμερήσαντος δὲ θατέρου τῶν πρεσβευτῶν, καὶ τινα τῶν ἐνδοξοτέρων ἐπάρχων ἀποκτείναντος, γρόντες οἱ Κελτοὶ τὸ γεγονός, εἰς Ῥώμην πρέσβεις ἀπέστειλαν, τοὺς ἐξαιτήσαντας τὸν

πρεσβευτήν, τὸν ἀδίκου πολέμου προκαταρξάμενον. Ἦ δὲ γερουσία τὸ μὲν πρῶτον ἔπειθε τοὺς πρεσβευ-
 τὰς τῶν Κελτῶν χρήματα λαβεῖν περὶ τῶν ἡδικημέ-
 νων· ὥς δ' οὐ προσεῖχον, ἔψηφίσαντο παραδοῦναι
 τὸν κατηγορούμενον. Ὁ δὲ πατήρ τοῦ μέλλοντος
 παραδίδοσθαι, τῶν χιλιάρχων εἰς ὧν, τῶν τὴν ὑπα-
 τικὴν ἐξουσίαν ἐχόντων, προεκαλέσατο τὴν δίκην
 ἐπὶ τὸν δῆμον, καὶ δυνατὸς ὧν ἐπὶ τοῖς πλήθεσιν,
 ἔπεισεν ἄκυρον ποιῆσαι τὴν κρίσιν τῆς συγκλήτου.
 Ὁ μὲν οὖν δῆμος τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις πάντα
 πειθόμενος τῇ γερουσίᾳ, τότε πρῶτον ἤρξατο δια-
 λύειν τὸ κριθὲν ὑπὸ τῆς συγκλήτου.

114. Οἱ δὲ τῶν Κελτῶν πρέσβεις παραγεννηθέν-
 τες εἰς τὸ σφέτερον στρατόπεδον, ἀπήγγειλαν τὴν
 τῶν Ῥωμαίων ἀπόκρισιν. Ἐφ' ἣ μεγάλως ἄγανα-
 κτήσαντες, καὶ προσλαβόμενοι παρὰ τῶν ὁμοεθνῶν
 δύναμιν, ἐπ' αὐτὴν ἠπείγοντο τὴν Ῥώμην, ὄντες
 πλείους τῶν ἑπτακισμυρίων. Οἱ δὲ χιλιάρχοι τῶν
 Ῥωμαίων, ἐπὶ τῆς ἐνιαυσίας ἐξουσίας ὄντες, καὶ τὴν
 τῶν Κελτῶν ἔφοδον ἀκούοντες, ἅπαντας τοὺς ἐν ἡλι-
 κίᾳ καθώπλισαν. Ἐξελθόντες δὲ πανδημεὶ καὶ δια-
 βάντες τὸν Τίβεριν, παρὰ τὸν ποταμὸν ἤγαγον τὴν
 δύναμιν σταδίους ὀγδοήκοντα· καὶ τῶν Γαλατῶν
 ἀπαγγελλομένων προσιέναι, διέταττον τὸ στρατόπε-
 δον. Τοὺς μὲν οὖν ἀνδρειοτάτους, διςμυρίους καὶ
 τετρακισχιλίους, ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ μέχρι τῶν λόφων
 διέταξαν· ἐπὶ δὲ τῶν ὑψηλοτάτων λόφων τοὺς ἀσθε-
 νεσιτάτους ἔστησαν. Οἱ δὲ Κελτοί, μακρὰν τὴν φά-
 λαγγα παρεκτείνοντες, εἴτε κατὰ τύχην, εἴτε κατὰ

πρόνοιαν, τοὺς ἀρίστους ἔστησαν ἐπὶ τῶν λόφων. Ἀμα δὲ σάλπιγγες παρ' ἀμφοτέροισι ἐσήμαινον, καὶ τὰ στρατόπεδα συνήεσαν εἰς μάχην μετὰ πολλῆς κραυγῆς. Οἱ δ' ἐπίλεκτοι τῶν Κελτῶν, ἀντιτεταγμένοι τοῖς ἀσθενεσιτάτοις τῶν Ῥωμαίων, ῥαδίως αὐτοὺς ἀπὸ τῶν λόφων ἐτρέψαντο. Διόπερ τούτων ἀθρόως φευγόντων πρὸς τοὺς ἐν τῷ πεδίῳ Ῥωμαίους, αἱ τε τάξεις ἐπεταράττοντο, καὶ τῶν Κελτῶν ἐπικειμένων, καταπλαγέντες ἔφευγον. Τῶν δὲ πλείστων παρὰ τὸν ποταμὸν ὀρμησάντων, καὶ διὰ τὴν ταραχὴν ἀλλήλοις ἐμπιπτόντων, οὐχ ὑπηρέτουν οἱ Κελτοί, τοὺς ἐσχάτους αἰεὶ φονεύοντες· διὸ καὶ τὸ πεδῖον ἅπαν νεκρῶν κατεστρώθη. Τῶν δὲ φευγόντων ἐπὶ τὸν ποταμὸν οἱ μὲν ἀνδρειότατοι μετὰ τῶν ὅπλων διενήχοντο, τὴν πανοπλίαν ἐν ἴσοι καὶ τὴν ψυχὴν προτιμῶντες· σφοδροῦ δὲ τοῦ ῥεύματος ὄντος, τινὲς μὲν ὑπὸ τοῦ βάρους τῶν ὅπλων καταδυόμενοι διεφθείροντο, τινὲς δὲ μετὰ πολλῆς κακοπαθείας ἐφ' ἱκανὸν διάστημα παρενεχθέντες, μόγις ἐσώθησαν. Ἐπικειμένων δὲ τῶν πολεμίων, καὶ παρὰ τὸν ποταμὸν πολλοὺς ἀναιρούντων, οἱ πλεῖστοι τῶν ὑπολειπομένων, ῥίπτοῦντες τὰ ὅπλα, διενήχοντο τὸν Τίβεριν.

(C. 115.) Hostibus terga caedentibus, maxima tamen pars inco-lumis Veios perfugit, unde non modo praesidii nihil, sed vix nun-tius cladis Romam rediit. Exanimati cives in arcem Capitolium-que concedunt, collatis eodem frumento rebusque pretiosissimis. Sed Galli, vacuum in urbem irrumpentes, experiri omnia et impetum facere in arcem statuunt; mox, adempta spe per vim atque arma subeundi, obsidionem parant.

115. Οἱ δὲ Κελτοί, πολλοὺς καὶ παρ' αὐτὸν τὸν ποταμὸν ἀνηρεκότες, οὐδ' οὕτως ἀφίσταντο τῆς φι-

λοτιμίας, ἀλλ' ἐπὶ τοὺς διανηχομένους ἠκόντιζον·
 καὶ πολλῶν βελῶν ἀφιεμένων εἰς ἀθρόους τοὺς ἐν
 τῷ ποταμῷ, συνέβαινε μὴ διαμαρτάνειν τοὺς βάλ-
 λοντας. Ὅθεν οἱ μὲν καιρίαις περιπεσόντες πλη-
 γαῖς, εὐθέως ἐτελεύτων· οἱ δὲ κατατραύματιζόμε-
 νοι, καὶ διὰ τὴν περὶ τὸ αἷμα ῥύσιν καὶ σφοδρότη-
 τα τοῦ ῥεύματος ἐκλυόμενοι, παρεφέροντο. Τοιαύ-
 τής δὲ συμφορᾶς γενομένης περὶ τοὺς Ῥωμαίους, οἱ
 μὲν πλεῖστοι τῶν διασωθέντων πόλιν Βοιοὺς κατε-
 λάβοντο, προσφάτως ὑφ' ἑαυτῶν κατεσκευασμένην,
 καὶ τὸν τε τόπον ὠχύρουν κατὰ τὸ δυνατόν, καὶ
 τοὺς ἐκ τῆς φυγῆς σωζομένους ἀνελάμβανον· ὀλίγοι
 δὲ τῶν διανηξαμένων, ἄνοπλοι φυγόντες εἰς Ῥώμην,
 ἀπήγγειλαν πάντας ἀπολωλέναι. Τηλικούτων δ'
 ἀτυχημάτων γεγενημένων τοῖς ἐν τῇ πόλει καταλε-
 λειμμένοις, εἰς ἀπορίαν ἅπαντες ἐνέπιπτον. Ἀνθί-
 στασθαι μὲν γὰρ ἀδύνατον εἶναι διελάμβανον, ἅπαν-
 των τῶν νέων ἀπολωλότων· φεύγειν δὲ μετὰ τέκνων
 καὶ γυναικῶν ἐπικίνδυνον ἦν λίαν, τῶν πολεμίων
 ἐγγὺς ὑπαρχόντων. Πολλοὶ μὲν οὖν τῶν ἰδιωτῶν
 πανοίκιοι πρὸς τὰς ἀστυγείτονας πόλεις ἔφευγον· οἱ
 δ' ἄρχοντες τῆς πόλεως, παραθαρσύνοντες τὰ πλή-
 θη, προσέταττον ταχέως ἐπὶ τὸ Καπετώλιον τὸν τε
 σῆτον καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἀναγκαίων ἀποκομίζειν.
 Οὗ γενηθέντος, ἔγεμον ἢ τ' ἀκρόπολις καὶ τὸ Κα-
 πετώλιον χωρὶς τῶν εἰς τροφὴν ἀνηκόντων, ἀργυ-
 ρίου τε καὶ χρυσοῦ, καὶ τῆς πολυτελεστάτης ἐσθῆ-
 τος, ὥς ἂν ἐξ ὅλης τῆς πόλεως εἰς ἓνα τόπον τῶν
 ἀγαθῶν συνηθροισμένων. Οὗτοι μὲν οὖν τὰ δυνα-

τὰ τῶν χρημάτων μετεκρίνον, καὶ τὸν προειρημένον τόπον ὠχύρουν, ἀναστροφὴν ἔχοντες τρεῖς ἡμέρας. Οἱ γὰρ Κελτοὶ τὴν μὲν πρώτην ἡμέραν διετελέσαν ἀνακόπτοντες τὰς κεφαλὰς τῶν τετελευτηκότων, κατὰ τι πάτριον ἔθος· τὰς δὲ δύο παρὰ τὴν πόλιν στρατοπεδεύοντες, καὶ τὰ μὲν τείχη θεωροῦντες ἔρημα, κραυγὴν δὲ αἰσθόμενοι γινομένην, (ἣν ἐποίουν οἱ τὰ χρησιμώτατα μεταφέροντες εἰς τὴν ἀκρόπολιν,) ὑπελάμβανον ἐνεδρεῦειν ἑαυτοῖς τοὺς Ῥωμαίους. Τῇ τετάρτῃ δ' ἡμέρᾳ γνόντες τὴν ἀλήθειαν, τὰς τε πύλας ἐξέκοψαν, καὶ τὴν πόλιν ἐλυμαίνοντο, χωρὶς ὀλίγων οἰκιῶν ἐν τῷ Παλατίῳ. Μετὰ δὲ ταῦτα προςβολὰς ποιούμενοι καθ' ἡμέραν πρὸς ὄχυρους τόπους, οὐθὲν μὲν ἀξιόλογον ἔβλαπτον τοὺς ὑπεναντίους, ἑαυτῶν δὲ πολλοὺς ἀπέβαλλον· ὅμως δ' οὖν οὐκ ἀφίσταντο τῆς φιλοτιμίας, ἐλπίζοντες, εἰ μὴ βίᾳ κρατήσωσι, τῷ γε χρόνῳ πάντως, τῶν ἀναγκαίων ἐκλιπόντων, καταπονήσειν.

(C. 116.) Interim devicta Thuscornum gente, armis locupietati cives Romani, qui Veios confugerant, ad Capitolium obsidione liberandum appropierant. Nuntium inclusis perfert Pontius Cominius, impiger invenis, ingenti periculo in Capitolium evadens. Galli, vestigio notato humano, qua nuntius a Veiiis pervenerat, et ipsi, falsis custotibus, ascendere conantur; sed sacri Iunonis anseres insidias produnt, excitoque M. Manlio, arcem servant. Sic soluta obsidione, pacis conditiones fiunt. Accepta pecunia, Galli abeunt; instauratur Roma, sed vicis angustis et tortuosis; matronarum effusae ad patriam redimendam liberalitati honos additur.

116. Τῶν δὲ Ῥωμαίων ἐν τοιαύταις ταραχαῖς ὄντων, οἱ παροικοῦντες Τυρρῆνοὶ μετὰ δυνάμειος ἀδράς ἐπεπορεύοντο τὴν τῶν Ῥωμαίων χώραν λεηλατοῦντες, καὶ πολλῶν μὲν σωμάτων, οὐκ ὀλίγης δ'

ὠφελείας ἐγκρατεῖς ἐγένοντο. Οἱ δ' εἰς τοὺς Βοιοὺς
 τῶν Ῥωμαίων πεφευγότες, ἀπροςδοκῆτως τοῖς Τυρ-
 ρηνοῖς ἐπιπεσόντες, ἐτρέψαντο, καὶ τὴν τε λείαν
 ἀφείλοντο, καὶ τῆς παρεμβολῆς ἐκυρίευσαν. Ἐγκρα-
 τεῖς δὲ γενόμενοι πολλῶν ὄπλων, τοῖς τε ἀνόπλοις
 οὔσι διέδωκαν, καὶ τοὺς ἀπὸ τῆς χώρας ἀθροίζον-
 τες καθώπλιζον· ἠβούλοντο γὰρ τοὺς εἰς τὸ Κα-
 πετώλιον συμπεφευγότας ἐκ τῆς πολιορκίας ἐξελέ-
 σθαι. Ἀπορούντων δ' αὐτῶν, ᾧ τρόπῳ δηλώσειαν
 τοῖς συγκεκλεισμένοις, διὰ τὸ τοὺς Κελτοὺς μεγάλας
 δυνάμεις περιστρατοπεδεύειν, Κομίνιος τις Πόντιος
 ὑπέσχετο παραθαρρύνειν τοὺς ἐν τῷ Καπετωλίῳ.
 Ὁρμήσας οὖν μόνος, καὶ διανηξάμενος νυκτὸς τὸν
 ποταμόν, ἔλαθε προσελθὼν τινα πέτραν τοῦ Καπε-
 τωλίου δὺςβατον· καὶ ταύτῃ μόγισ ἐαυτὸν ἀνελκύ-
 σας, ἐδήλωσε τοῖς ἐν τῷ Καπετωλίῳ περὶ τῶν συνη-
 θροισμένων εἰς Βοιοὺς, καὶ διότι καιρὸν τηρήσαν-
 τες, ἐπιθήσονται τοῖς Κελτοῖς. Οὗτος μὲν οὖν κα-
 ταβύς ῥ' ἡπερ ἀνέβη, καὶ διακολυμβήσας τὸν Τίβεριν,
 εἰς Βοιοὺς ἀνέστρεψεν. Οἱ δὲ Κελτοὶ κατανοήσαν-
 τες τὰ ἔχρη τοῦ προσφάτως ἀναβεβηκότος, συνετά-
 ξαντο κατὰ τῆς αὐτῆς πέτρας ἀναβῆναι νυκτὸς. Διὸ
 καὶ περὶ μέσας νύκτας οἱ μὲν φύλακες παρεῖρθευ-
 μηκότες ἦσαν τῆς φυλακῆς, διὰ τὴν ὀχυρότητα τοῦ
 τόπου· τῶν δὲ Κελτῶν τινὲς κατὰ τῆς πέτρας προσ-
 ἀνέβησαν. Τοὺς μὲν οὖν φύλακας ἔλαθον· χῆνες δ'
 ἱεροὶ τῆς Ἥρας τρεφόμενοι, καὶ θεωρήσαντες ἀνα-
 βαίνοντας, κραυγὴν ἐποιοῦν. Συνδραμόντων δὲ τῶν

φυλάκων ἐπὶ τὸν τόπον, οὔτοι μὲν καταπλαγέστες, οὐκ ἐτόλμων προσελθεῖν· Μάρκος δέ τις Μάλλιος, ἔνδοξος ἀνὴρ, ἐκβοηθήσας ἐπὶ τὸν τόπον, τῷ μὲν ξίφει τὴν χεῖρα τοῦ προσαναβαίνοντος ἀπέκοψε, τῷ δὲ θυρεῷ πατάξας εἰς τὸ στήθος, ἀπεκύλισεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς πέτρας. Παραπλησίως δὲ καὶ τοῦ δευτέρου προσαναβαίνοντος ἀπολομένου, οἱ λοιποὶ ταχέως πάντες ἔφυγον· ἀπορρώγος δὲ τῆς πέτρας οὔσης, ἅπαντες κατακρημνισθέντες ἐτελεύτησαν. Διόπερ πρεσβευομένων τῶν Ῥωμαίων περὶ διαλύσεως, ἐπίσθησαν, χιλίας λαβόντες λίτρας χρυσοῦ, τὴν πόλιν ἐκλιπεῖν, καὶ ἐκ τῆς Ῥωμαίων χώρας ἀπαλλαγῆναι. Ῥωμαῖοι δέ, τῶν μὲν οἰκιῶν κατεσκαμμένων, τῶν δὲ πλείστων πολιτῶν ἀπολωλότων, ἔδωκαν ἐξουσίαν τῷ βουλομένῳ καθ' ὃν προήρηται τόπον οἰκίαν οἰκοδομεῖν, καὶ δημοσίας κεραμίδας ἐχορήγουν, αἱ μὲχρι τοῦ νῦν πολιτικαὶ καλοῦνται. Ἀπάντων οὖν πρὸς τὴν ἰδίαν προαίρεσιν οἰκοδομοῦντων, συνέβη τὰς κατὰ πόλιν ὁδοὺς στενὰς γενέσθαι, καὶ καμπὰς ἐχούσας· διόπερ ὕστερον αὐξηθέντες, οὐκ ἠδυνήθησαν εὐθείας ποιῆσαι τὰς ὁδοὺς. Λέγουσι δὲ τινες καὶ διότι τὸν χρυσοῦν κόσμον αἱ γυναῖκες εἰς τὴν κοινὴν σωτηρίαν εἰσενέγκασαι, ταύτης ἔτυχον παρα τοῦ δημοσίου τιμῆς, ὥστ' ἐξουσίαν ἔχειν ἐφ' ἀρμάτων ὀχεῖσθαι κατὰ τὴν πόλιν.

(C. 117.) Romanis, Gallorum incursione valde attritis, Volsæ bellum intulere. Domat hostes M. Furius, dictator creatus; mox Aequos etiam Hetruscosque vincit, et a Gallia eorum Romae acceptum cum reliqua præda recuperat. Gallorum partem, ad læres redeuntem, per insidias Cerii conciderunt. Callisthenes, tricennale tempus decem libris complexus, ab hoc anno, quem pax Graecorum cum Artaxerxe inita Romaeque per Gallos expugnatio maxime illustrem fecit, historiam suam exorsus est.

117. Ταπεινῶν δ' ὄντων τῶν Ῥωμαίων διὰ τὴν προειρημένην συμφορὰν, οἱ Οὐολοῦσκοι πρὸς αὐτοὺς πόλεμον ἐξηγεγκαν. Οἱ μὲν οὖν χιλιάρχοι τῶν Ῥωμαίων καταγράψαντες στρατιώτας, καὶ προαγαγόντες τὴν δύναμιν εἰς ὕπαιθρον, ἐν τῷ καλουμένῳ Μαρκίῳ κατεστρατοπέδευσαν, ἀπέχοντες ἀπὸ τῆς Ῥώμης σταδίου διακοσίου. Τῶν δὲ Οὐολούσκων μετὰ μείζονος στρατιᾶς ἀντικαθημένων, καὶ τῇ παρεμβολῇ προσβαλόντων, οἱ κατὰ τὴν Ῥώμην, φοβηθέντες ὑπὲρ τῶν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, κατέστησαν αὐτοκράτορα μὲν Μάρκον Φούριον * * * * οὗτοι δὲ πάντας τοὺς ἐν ἡλικίᾳ καθοπλίσαντες, νυκτὸς ἐξῆλθον, καὶ καταλαβόντες ἅμ' ἡμέρᾳ τοὺς Οὐολούσκους τῇ παρεμβολῇ προσμαχομένους, ἐπιφανέντες κατὰ νώτου, ῥαδίως ἐτρέψαντο. Ἐξελθόντων δὲ καὶ τῶν ἐκ τῆς παρεμβολῆς, εἰς μέσον ἀποληφθέντες οἱ Οὐολοῦσκοι, σχεδὸν ἅπαντες κατεκόπησαν. Διόπερ τὸν ἔμπροσθεν χρόνον ἰσχυροὶ δοκοῦντες εἶναι, διὰ τὴν συμφορὰν ταύτην ἀσθενέστατοι τῶν περιρρικούντων ἔθνῶν ἐγενήθησαν. Μετὰ δὲ τὴν μάχην ἀκούσας ὁ αὐτοκράτωρ πορθεῖσθαι Βῶλας πόλιν ὑπὸ Αἰκλῶν, τῶν νῦν Αἰκίκλων καλουμένων, ἀγαγὼν τὴν δύναμιν, τοὺς πλείστους τῶν

πολιορκούντων ἀνεΐλεν. Ἐκεῖθεν δ' ἀνέξευξεν εἰς Σούτριον, οὓσαν ἀποικίαν, ἣν οἱ Τυρρῆνοὶ βίᾳ κατειλήφεισαν. Προςπεσὼν οὖν ἄφνω τοῖς Τυρρῆνοῖς, πολλοὺς μὲν αὐτῶν ἀνεΐλε, τὴν δὲ πόλιν ἀνέσωσε τοῖς Σουτρινίοις. Τῶν δ' ἀπεληλυθότων Γαλατῶν ἀπὸ Ῥώμης Οὐεάσκιον τὴν πόλιν σύμμαχον οὓσαν Ῥωμαίων πορθούντων, ἐπιθέμενος αὐτοῖς ὁ αὐτοκράτωρ, καὶ τοὺς πλείστους ἀποκτείνας, τῆς ἀποσκευῆς πάσης ἐκυρίευσεν, ἐν ἣ καὶ τὸ χρυσίον ἦν, ὃ εἰλήφεισαν εἰς Ῥώμην, καὶ σχεδὸν ἅπαντα τὰ διηρπασμένα κατὰ τὴν τῆς πόλεως ἄλωσιν. Τοσαῦτα δὲ διαπραξάμενος, διὰ τὸν φθόνον τῶν δημάρχων ἐκωλύθη θρίαμβον ἀγαγεῖν. Ἕνιοι δὲ φασιν αὐτὸν ἀπὸ Τούσκων θρίαμβον ἀγαγεῖν ἐπὶ λευκοῦ τεθρίππου, καὶ διὰ τοῦτο δυσὶν ὕστερον ἔτεσιν ὑπὸ τοῦ δήμου πολλοῖς χρήμασι καταδικασθῆναι· περὶ οὗ κατὰ τοὺς οἰκείους χρόνους ἐπιμνησθησόμεθα. Οἱ δ' εἰς τὴν Ἰαπυγίαν τῶν Κελτῶν ἐληλυθότες, ἀνέστρεψαν διὰ τῆς τῶν Ῥωμαίων χώρας· καὶ μετ' ὀλίγον ὑπὸ Κερίων ἐπιβουλευθέντες, νυκτὸς ἅπαντες κατεκόπησαν ἐν τῷ Τρανσίῳ πεδίῳ. Καλλισθένης δ' ὁ ἱστοριογράφος [τὴν τῶν Ἑλληνικῶν σύνταξιν] ἀπὸ τῆς κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν γενομένης εἰρήνης τοῖς Ἕλλησι πρὸς Ἀρταξέρξην τὸν τῶν Περσῶν βασιλέα τὴν ἱστορίαν ἤρκει γράφειν· διελθὼν δὲ τριακονταετῇ χρόνον, ἔγραψε μὲν βίβλους δέκα, τὴν δὲ τελευταίαν κατέπαυσε τῆς συντάξεως εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Φιλομήλου τοῦ Φωκέως κατάληψιν τοῦ ἐν

Δελφοῖς ἱεροῦ. Ἡμεῖς δ' ἐπεὶ πάρεσμεν ἐπὶ τῇ γ-
 νομένῃ τοῖς Ἑλλησιν εἰρήνην πρὸς Ἀρταξέρξην, καὶ
 τὸν τῆς Ῥώμης ὑπὸ Γαλατῶν κένδυνον, κατὰ τὴν ἐν
 ἀρχῇ πρόθεσιν, τοῦτο τὸ τέλος ποιησόμεθα τῆςδε
 τῆς βίβλου.

DIODORI SICULI
BIBLIOTHECAE
HISTORICAE
QUAE SUPERSUNT.

AD
OPTIMORUM LIBRORUM FIDEM
ACCURATE EDITA.

EDITIO STEREOTYPA.

TOM. IV.

LIPSIAE
SUMPTIBUS OTTONIS HOLTZE.
1879

LIPSIÆ.
Impresserunt Metzger & Wittig.

~~~~~

Τ Α Δ Ε Ε Ν Ε Σ Τ Ι Ν

ΕΝ ΤΗ ΠΕΝΤΕΚΑΙΔΕΚΑΤΗ

ΤΩΝ ΔΙΟΔΩΡΟΥ ΒΙΒΛΩΝ.

Ὡς Πέρσαι Εὐαγόραν ἐν τῇ Κύπρῳ διεπολέμησαν.
Ὡς Λακεδαιμόνιοι παρὰ τὰς κοινὰς ὁμολογίας Μαν-
τινεῖς μετώκισαν ἐκ τῆς πατρίδος.

Περὶ τῶν Διονυσίου τοῦ τυράννου ποιημάτων.
Περὶ τῆς Τηριβάζου συλλήψεως, καὶ τῆς ἀπολύσεως
αὐτοῦ.

Περὶ τοῦ Γαῶ θανάτου, καὶ τῆς Ὁρόντου κατα-
γνώσεως.

Ὡς Ἀμύντας καὶ Λακεδαιμόνιοι πρὸς Ἀθηναίους
ἐπολέμησαν.

Ὡς Λακεδαιμόνιοι τὴν Καδμεΐαν κατελάβοντο.

Ὡς τὰς Ἑλληνίδας πόλεις παρὰ τὰς συνθήκας κατε-
δουλώσαντο.

Κτίσις Φάρου νήσου κατὰ τὸν Ἀδρίαν.

Διονυσίου στρατεία εἰς τὴν Τυρρηνίαν, καὶ σύλησις
τοῦ ἱεροῦ.

Στρατεία Διονυσίου ἐπὶ Καρχηδονίους, καὶ νίκη,
καὶ ἥτις.

Ὡς Θηβαῖοι τὴν Καδμείαν ἀπεκτήσαντο.

Ὡς Καρχηδόνιοι λοιμικῇ νόσῳ περιπεσόντες ἐκινδύνευσαν.

Περὶ τοῦ Βοιωτικοῦ πολέμου καὶ τῶν πραχθέντων ἐν αὐτῷ.

Τριβαλλῶν στρατεία ἐπὶ Ἀβδηρα.

Στρατεία Περσῶν ἐπ' Αἴγυπτον.

Ὡς Θηβαῖοι Λακεδαιμονίους ἐπιφανεστάτῃ μάχῃ νικήσαντες ἐν Λεύκτροις, ἀντεποίησαντο τῆς τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίας.

Τὰ πραχθέντα Θηβαίοις κατὰ τὰς εἰς Πελοπόννησον εἰσβολάς.

Περὶ τῆς Ἰφικράτους ἀγωγῆς, καὶ τῶν εὐρημένων ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τὰς στρατείας.

Στρατεία Λακεδαιμονίων ἐπὶ Κέρκυραν.

Περὶ τοῦ γενομένου σεισμοῦ καὶ κατακλυσμοῦ περὶ τὴν Πελοπόννησον, καὶ τῆς φανείσης ἐν οὐρανῷ λαμπάδος.

Ὡς παρὰ τοῖς Ἀργείοις ἐγένετο πολὺς φόνος ὁ κληθεὶς σκυταλισμός.

Περὶ Ἰάσωνος τοῦ Φερῶν τυράννου, καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ.

Μεσσήνης συνοικισμός ὑπὸ Θηβαίων.

Στρατεία Βοιωτῶν εἰς Θετταλίαν.

Δ Ι Ο Δ Ω Ρ Ο Υ

ΤΟΤ ΣΙΚΕΛΙΩΤΟΤ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ

ΒΙΒΛΟΣ ΠΕΝΤΕΚΑΙΔΕΚΑΤΗ.

A bello Artaxerxis, regia Persarum, in Cyprum eiusque regem Evagoram, usque ad Philipppum, Macedoniae regem.

Prooemio pauca praefatus de iudicandi libertate ad scribendam historiam necessaria, novae periodi terminos constituit: principium quidem bellum Persarum Cypricum, finem autem regni Philippi auspicia.

ΠΑΡ ὅλην τὴν πραγματείαν εἰωθότες χρῆσασθαι τῇ συνήθει τῆς ἱστορίας παρόρησία, καὶ τοῖς μὲν ἀγαθοῖς ἀνδράσιν ἐπὶ τῶν καλῶν ἔργων τὸν δίκαιον ἐπὶ λέγειν ἔπαινον, τοὺς δὲ φαύλους, ὅταν ἑξαμαρτάνωσιν, ἀξιοῦν δικαίας ἐπιτιμήσεως· διὰ τοῦ τοιοῦτου τρόπου νομίζομεν τοὺς μὲν εὖ πεφυκότας πρὸς ἀρετὴν, τῷ διὰ τῆς δόξης ἀθανατισμῷ, προτρέψεσθαι ταῖς καλλίσταις ἐγχειρεῖν πράξεσι· τοὺς δὲ τὴν ἐναντίαν ἔχοντας διαθέσιν, ταῖς ἁρμοττοῦσαις βλασφημίαις ἀποτρέψειν τῆς ἐπὶ τὴν κακίαν ὁρμῆς. διὸ καὶ τῇ γραφῇ παρόντες ἐπ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, ἐν οἷς

Λακεδαιμόνιοι περὶ Λεῦκτρα παραδόξως ἡττηθέντες,
 μεγάλη περιέπεσον συμφορᾷ, καὶ πάλιν περὶ Μαν-
 τινειαν πταίσαντες ἀνελπίστως, ἀπέβαλον τὴν τῶν
 Ἑλλήνων ἡγεμονίαν· ἡγούμεθα δεῖν τὴν ὑπόστασιν
 τῆς γραφῆς διαφυλάττειν, καὶ τὴν ἀρμότινους ἐπι-
 τήμῃσιν τοῖς Λακεδαιμονίοις ποιήσασθαι. τίς γὰρ
 ἂν οὐχ ἡγήσαιο κατηγορίας αὐτοὺς ἀξίους ὑπάρ-
 χειν, οἵτινες παρὰ τοῖν προγόνων παραλαβόντες ἡγε-
 μονίαν κάλλιστα τεθεμελιωμένην, καὶ ταύτην διὰ
 τὴν ἀρετὴν τοῖν προγόνων διαφυλαχθεῖσαν ἔτη πλείω
 τοῖν πεντακοσίων, οἱ τότε Λακεδαιμόνιοι διὰ τὴν
 ἑαυτῶν ἀβουλίαν καταλυθεῖσαν ἐπέιδον, οὐκ ἀλόγως.
 οἱ μὲν γὰρ πρὸ αὐτῶν βεβιωκότες, πολλοῖς φόνοις
 καὶ μεγάλαις κινδύνοις τὴν τηλικαύτην κατεκτήσαντο
 δόξαν, ἐπεικῶς καὶ φιλανθρώπως προσφερόμενοι
 τοῖς ὑποτεταγμένοις· οἱ δὲ μεταγενέστεροι, βιαίως
 καὶ χαλεπῶς χρῶμενοι τοῖς συμμάχοις, ἔτι δὲ πολέ-
 μους ἀδίκους καὶ ὑπερηφάνους ἐνιστάμενοι πρὸς τοὺς
 Ἕλληνας, οὐκ ἀλόγως ἀπέβαλον τὴν ἀρχὴν, διὰ τὰς
 ἰδίας ἀβουλίας. ἐν γὰρ ταῖς συμφοραῖς αὐτῶν, τὸ
 μῖσος τῶν ἀδικουμένων ἔλαβε καιρὸν αἰμύνασθαι
 τοὺς προηδικηκότας· καὶ τοῖς ἐκ προγόνων ἀνικῆ-
 τοις γεγονόσι τούτῃ καταφρόνησις ἐπηκολούθη-
 σεν, ὅσην εἰκὸς ἐστὶ γενέσθαι κατὰ τῶν ἀναιρουντων
 τὰς τῶν προγόνων ἀρετάς. τοιγαροῦν Θηβαῖοι μὲν,
 οἱ πρότερον ἐπὶ πολλὰς γενεάς τοῖς κρείττοσιν ὑπο-
 τεταγμένοι, τότε τοὺς Λακεδαιμονίους ἀνελπίστως
 νικήσαντες ἡγεμόνες κατέστησαν τῶν Ἑλλήνων· Λα-
 κεδαιμόνιοι δὲ, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῆς ἡγεμονίας,

οὐδέποτ' ἠδυνήθησαν ἀναλαβεῖν τὸ τῶν προγόνων ἀζίωμα. ἡμεῖς δὲ τοῦτοις ἀρκοῦντως ἐπιτετιμηκότες, ἐπὶ τοὺς συνεχεῖς τῆς ἱστορίας μεταβησόμεθα πρὸς τῇ γραφῇ χρόνους. ἡ μὲν οὖν πρὸ ταύτης βίβλος, οὕσα τῆς ὅλης συντάξεως τεσσαρεσκαίδεκάτη, τὸ τέλος ἔσχε τῶν πράξεων εἰς τὸν Ῥηγίνων ἀνδραποδισμόν ὑπὸ Διονυσίου, καὶ τὴν ἄλωσιν τῆς Ῥώμης ὑπὸ Γαλατῶν· ἥτις ἐγένετο κατὰ τὸν προηγούμενον ἐνιαυτὸν τῆς Περσῶν στρατείας εἰς Κύπρον, ἐπ' Εὐαγόραν τὸν βασιλέα· ἐν ταύτῃ δὲ ἀρχὴν ἀπὸ τοῦτου τοῦ πολέμου ποιησάμενοι, καταλήξομεν ἐπὶ τὸν προηγούμενον ἐνιαυτὸν τῆς Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου βασιλείας.

Olymp. XCVIII, 3. Belli Persarum in Evagoram initium. Apparatus terrestris et navalis ab utraque parte describitur.

2. Ἐπ' ἄρχοντος γὰρ Ἀθήνησι Μυστιχίδου, Ῥωμαῖοι μὲν ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλιάρχους τρεῖς κατέστησαν, Μάρκον Φούριον, ἔτι δὲ Γαῖον καὶ Αἰμίλιον. ἐπὶ δὲ τούτων, Ἀρταξέρξης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς ἐστράτευσεν ἐπ' Εὐαγόραν τὸν Κύπρου βασιλέα. πολὺν δὲ χρόνον ἀσχοληθεὶς περὶ τὰς εἰς τὸν πόλεμον παρασκευάς, συνεστήσατο δύναμιν ναυτικήν τε καὶ πεζικὴν μεγάλην. τὸ μὲν γὰρ πεζὸν στράτευμα μυριάδων ἦν τριάκοντα, σὺν τοῖς ἵππεῦσι· τριήρεις δὲ κατεσκεύασε πλείους τῶν τριακοσίων, στρατηγούς δ' ἀπέδειξε τῆς πεζῆς δυνάμεως Ὀρόντην κηδεστήν, τῆς δὲ ναυτικῆς Τηρίβαζον, ἄνδρα μεγάλης ἀποδοχῆς τυγχάνοντα παρὰ τοῖς Πέρσαις. οὗτοι δὲ παρὰ λαβόντες τὰ, δυνάμεις ἐν Φωκαίᾳ, καὶ Κύμῃ,

κατήντησαν εἰς Κιλικίαν, καὶ περαιοθέντες εἰς Κύπρον, εὐεργῶς διώκουν τὸν πόλεμον. ὁ δ' Εὐαγόρας πρὸς μὲν τὸν Ἀκοριν τὸν Αἰγυπτίων βασιλέα, πολέμιον ὄντα Περσῶν, συμμαχίαν ἐποίησατο, καὶ δύνάμιν ἀξιόλογον παρ' αὐτοῦ προσελάβετο· παρ' Ἐκατόμου δὲ τοῦ Καρίας δυνάστου λάθρα συμπράττοντος αὐτῷ χρημάτων ἔλαβε πληθὺς εἰς διατροφὴν ξενικῶν δυνάμεων. ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους τοὺς ἄλλοιτρίως ἔχοντας πρὸς Πέρσας, τοὺς μὲν λαθραίως, τοὺς δὲ καὶ φανερώς ἐπεσπάσατο, κοινωνήσοντας τοῦ Περσικοῦ πολέμου. ἐκυρίευε δὲ κατὰ μὲν τὴν Κύπρον τῶν πόλεων σχεδὸν τι τὸ πλεόν, κατὰ δὲ τὴν Φοινίκην, Τύρου καὶ τινων ἐτέρων. εἶχε δὲ τριήρεις μὲν ἑννεήκοντα καὶ τούτων ὑπῆρχον Τύρριοι μὲν εἴκοσι, Κύπριοι δ' ἑβδομήκοντα· στρατιώτας δ' ἰδίους μὲν ἑξακισχιλίους, παρὰ δὲ τῶν συμμάχων πολλῷ τούτων πλείους. πρὸς δὲ τούτοις,μισθοφόρους πολλοὺς ἐξενολόγει, ἔχων χρημάτων δαψίλειαν. ἔπεμψε δ' αὐτῷ καὶ ὁ τῶν βαρβάρων βασιλεὺς στρατιώτας οὐκ ὀλίγους, καὶ ἄλλοι τινές, οἱ ἐν ὑποψίαις ὄντες τῷ τῶν Περσῶν βασιλεῖ.

Ob comineatus penuriam in Persarum castris seditio orta. Tota classis dimissa in Ciliciam, inde frumenti copiam affert. Evagoras, acceptis ex Aegypto pluribus navibus, proelium navale committere parat. Fit pugna atrocissima, qua tandem Cyprii vincuntur.

3. Οὗτος μὲν οὖν τοσαύτας ἀφορμὰς ἔχων, τεθαρσύνετός τε συγκατέβαινεν εἰς τὸν πόλεμον· καὶ πρῶτον μὲν, ληστρικὰς ἔχων ναῦς οὐκ ὀλίγας, ἐφήδρευσε ταῖς κομιζομέναις τῶν πολεμίων ἀγοραῖς, καὶ τὰς μὲν αὐτῶν διέφθειρεν ἐν θαλάττῃ, τὰς δὲ διεκώ-

λυσεν, ἐνίας δὲ ἀφείλετο. διὸ καὶ τῶν ἐμπορῶν μὴ
τολμώντων εἰς τὴν Κύπρον παρακομίζειν σῖτον, με-
γάλων δὲ δυνάμεων ἡθροισμένων εἰς τὴν νῆσον, ταχὺ
σιτοδεία κατέσχε τὸ τῶν Περσῶν στρατόπεδον· τῆς
δ' ἀπορίας γενομένης εἰς στάσιν, οἱ μισθοφόροι τῶν
Περσῶν ἐπὶ τοὺς ἡγεμόνας ὀρμήσαντες, καὶ τινὰς
ἀνελόντες, ταραχῆς καὶ στάσεως ἐνέπλησαν τὸ στρα-
τόπεδον. μόγις δ' οἱ στρατηγοὶ τῶν Περσῶν, καὶ ὁ
τῆς ναυτικῆς δυνάμεως ἡγούμενος, ὀνομαζόμενος δὲ
Γαῶ, κατέπαυσαν τὴν στάσιν. πλεύσαντες δὲ τῷ
παντὶ στόλῳ, καὶ σίτου πλῆθος ἐκ τῆς Κιλικίας πα-
ρακομίσαντες, πολλὴν παρέσχον τῆς τροφῆς τὴν δα-
ψίλειαν. τῷ δ' Εὐαγόρᾳ πλῆθος σίτου ἱκανὸν ὁ βυ-
σιλεὺς Ἀχορις ἐκ τῆς Αἰγύπτου παρεκόμισε, καὶ χρή-
ματα καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν ἱκανὴν ἐξέπεμψεν.
ὁ δ' Εὐαγόρας ὄρων ἑαυτὸν πολὺ λειπόμενον τῇ
ναυτικῇ δυνάμει, ἐξήκοντα μὲν ναῦς ἄλλας προσε-
πλήρωσε, πενήκοντα δὲ παρὰ Ἀκόριδος ἐξ Αἰγύπτου
μετεπέμψατο, ὥστε τὰς πάσας τριήρεις ἔχειν διακο-
σίας. ταύτας δὲ κοσμήσας πρὸς ναυμαχίαν καταπλη-
κτικῶς, καὶ συνεχεῖς διαπείρας καὶ γυμνασίας ποιού-
μενος, ἡτοιμάζετο πρὸς ναυμαχίαν· διὸ καὶ τοῦ βα-
σιλικοῦ στόλου παραπλέοντος εἰς Κίτιον, ἀπροσδο-
κῆτως ἐπιπλεύσας ταῖς ναυσὶ συνεταγμέναις, πολλὰ
τῶν Περσῶν ἐπλεονέκτει. ἐπέβαλε γάρ συνεταγμέ-
ναις ναυσὶν ἐπὶ ἀσυντάκτους, καὶ προβεβουλευμένοις
ἀνδράσι πρὸς ἀπροσδοκῆτους ἀγωνιζόμενος, εὐθὺς
ἐν τῇ πρώτῃ συστάσει τὴν νίκην προκατεσκεύασεν.
ἄθροαίς γάρ ταῖς τριήρεσιν ἐπιπλεύσας ἐπὶ διεσπαρ-

μένας καὶ τεταραγμένους, ὥς μὲν διέφθειρεν, ὥς δ' ἐχειροῦτο. ὅμως δὲ τοῦ τε ναυάρχου τῶν Περσῶν Γαῶ καὶ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων γενναίως ὑποστάντων, ἐγένετο ναυμαχία καρτερὰ, καθ' ἣν ὁ Εὐαγόρας τὸ μὲν πρῶτον ὑπερεῖχεν, ὕστερον δὲ Γαῶ μετὰ τοῦ βάρους ἐπενεχθέντος καὶ γενναίως ἀγωνισαμένου, συνέβη φυγεῖν τοὺς περὶ τὸν Εὐαγόραν, καὶ πολλὰς τῶν τριήρων ἀποβαλεῖν.

Quo facto Persae Salaminem oppugnant. Evagoras, urbe elapsus, in Aegyptum confugit, nova auxilia petens.

4. Οἱ δὲ Πέρσαι, τῇ ναυμαχίᾳ νικήσαντες, εἰς Κίτιον πόλιν ἀμφοτέρας τὰς δυνάμεις ἤθροισαν. ἐκ ταύτης δ' ὁρμώμενοι, πολιορκίαν συνεστήσαντο πρὸς τῇ Σαλαμῖνι, καὶ τὴν πόλιν ἐπόρθουν κατὰ γῆν ἅμα καὶ κατὰ θάλατταν. καὶ Τηρίβαζος μὲν μετὰ τὴν ναυμαχίαν διαβὰς εἰς Κιλικίαν, κἀκεῖθεν πορευθεὶς πρὸς τὸν βασιλέα, τὴν τε νίκην ἀπήγγειλε, καὶ δισχίλια τάλαντα πρὸς τὸν πόλεμον ἀπεκόμισεν. Εὐαγόρας δὲ, πρὸ μὲν τῆς ναυμαχίας παρὰ θάλατταν πεζῇ συμβαλὼν μέρει τῆς πεζικῆς δυνάμεως, ἐπροτέρησε, καὶ πρὸς τὸ μέλλον εὐθαρσῆς καθειστήκει· τῇ δὲ ναυμαχίᾳ πταίσας, καὶ συγκλεισθεὶς εἰς πολιορκίαν, ἀθύμως εἶχεν. ὅμως δὲ κρίνας ἔχουσθαι τοῦ πολέμου, Πυθαγόραν μὲν τὸν υἱὸν ἀπέλιπεν, ἡγεμόνα τῶν ὅλων ποιήσας ἐν τῇ Κύπρῳ· αὐτὸς δ' ἀναλαβὼν δέκα τριήρεις, νυκτὸς ἔλαθε τοὺς πολεμίους ἐκπλεύσας ἐκ τῆς Σαλαμῖνος. κομισθεὶς δ' εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ συντυχὼν τῷ βασιλεῖ, παρέκλεισεν αὐτὸν ἐρῶμένως ἀντέχεσθαι τοῦ πολέ-

μου, καὶ κοινὸν ἡγεῖσθαι τὸν πρὸς τοὺς Πέρσας πόλεμον.

Interea Lacedaemoniorum pacis poenituit, qua pristinum Graeciae principatum amiserant. Itaque in civitatibus seditiones excitant; ruptoque foedere, singulas sub imperio subiiciunt. Mantineenses contra eos Atheniensium implorant auxilium. Quo facto novum in Graecia bellum commovetur.

5. Ἄμα δὲ τούτοις πραττομένοις, Λακεδαιμόνιοι μὲν ἔγνωσαν στρατεύειν ἐπὶ τὴν Μαντίνειαν, οὐδὲν φροντίσαντες τῶν γεγενημένων σπονδῶν, διὰ τοιαύτης αἰτίας. προὔπαρχούσης τῆς Ἑλληνικῆς κοινῆς εἰρήνης ἐπὶ Ἀνταλκίδου (καθ' ἣν αἱ πόλεις ἅπασαι τὰς μὲν φρουρὰς ἀπετρίψαντο, τὴν δ' αὐτονομίαν καθ' ὁμολογίαν παρέλαβον) Λακεδαιμόνιοι φύσει φιλαρχοῦντες καὶ πολεμικοὶ ταῖς αἰρέσεσιν ὄντες, τὴν εἰρήνην ὥσπερ βαρὺ φορτίον οὐχ ὑπέμενον, τὴν δὲ προγεγενημένην τῆς Ἑλλάδος δυναστείαν ἐπιποθοῦντες, μετέωροι ταῖς ὁρμαῖς ὑπῆρχον πρὸς καινοτομίαν. εὐθύς οὖν τὰς μὲν πόλεις συνετάραττον, καὶ διὰ τῶν ἰδίων φίλων στάσεις ἐγκατεσκεύαζον ἐν αὐταῖς. ὧν ἔνιαι πιθανὰς ἀφορμὰς αὐτοῖς παρέσχοντο τῆς ταραχῆς. ἀπολαβοῦσαι γὰρ τὰς αὐτονομίας, λόγῳ ἀπῆλθον παρὰ τῶν ἐπεσιμνηκότων ἐπὶ τῆς Λακεδαιμονίων ἡγεμονίας. πικρῶν δὲ τῶν ἐλέγχων γινομένων, διὰ τὸ μνησικακεῖν τοὺς δῆμους, καὶ πολλῶν φυγαδευομένων, ἀπέδειξαν ἑαυτοὺς βοηθοὺς τοῖς καταστασιαζομένοις. ὑποδεχόμενοι δὲ τούτους, καὶ μετὰ δυνάμειος ἐκπέμποντες ἐπὶ τὰς καθόδους, καταδουλοῦντο τὸ μὲν πρῶτον τὰς ἀσθενεστέρας πόλεις· μετὰ δὲ ταῦτα καὶ τὰς ἀξιολογωτέρας καταπολεμοῦντες, ὑπηκόους ἐποιοῦν, οὐδὲ δύο ἔτη φυλάξαντες τὰς

κοινὰς σπονδὰς. πλησιόχωρον δ' οὖσαν τὴν τῶν Μαντινέων πόλιν, καὶ πλῆθος ἀνδρῶν ἀλκίμων ἔχουσαν, ὑπώπτευσαν αὐτῆς τὴν αὔξησιν τὴν γινομένην ἐκ τῆς εἰρήνης, καὶ τὰ φρονήματα τῶν ἀνδρῶν ἔσπευδον ταπεινῶσαι· διὸ καὶ τὸ μὲν πρῶτον πρέσβεις ἀποστείλαντες πρὸς τὴν Μαντίνειαν, προσέταττον τὰ μὲν τεῖχη καθελεῖν, αὐτοὺς δὲ μετοικῆσαι πάντας εἰς τὰς ἀρχαίας πέντε κώμας, ἐξ ὧν εἰς τὴν Μαντίνειαν τὸ παλαιὸν συνῴκησαν. οὐδενὸς δὲ αὐτοῖς προσέχοντος, δύναμιν ἐκπέμψαντες, ἐπολιόρκουν τὴν πόλιν. οἱ δὲ Μαντινεῖς, εἰς τὰς Ἀθήνας πρέσβεις ἀποστείλαντες, ἤξιον ἑαυτοῖς βοηθῆσαι. οὐ προαιρουμένων δὲ τῶν Ἀθηναίων παραβαίνειν τὰς κοινὰς συνθήκας, ὅμοις καθ' αὐτοὺς ὑποσιάντες τὴν πολιορκίαν, εὐρώστως ἡμύνοντο τοὺς πολεμίους. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Ἑλλάδα τοῦτον τὸν τρόπον καινῶν πολέμων ἀρχὴν ἐλάμβανε.

In Sicilia Dionysius ob pacem ac diuturnum otium poetarum studia sectatur. Philoxenus poeta inter familiares imprimis carus; sed ob iudicia liberiora et facetias asperiores in latomias damnatus.

6. Κατὰ δὲ τὴν Σικελίαν Διονύσιος ὁ τῶν Συρακουσίων τύραννος, ἀπολελυμένος τῶν πρὸς Καρχηδονίους πολέμων, πολλὴν εἰρήνην καὶ σχολὴν εἶχε· διὸ καὶ ποιήματα γράφειν ὑπεστίσαστο μετὰ πολλῆς σπουδῆς, καὶ τοὺς ἐν τούτοις δόξαν ἔχοντας μετεπέμπετο, καὶ προτιμῶν αὐτοὺς συνδιέτριβε, καὶ τῶν ποιημάτων ἐπιστάτας καὶ διορθωτὰς εἶχεν. ὑπὸ δὲ τούτων διὰ τὰς εὐεργεσίας τοῖς πρὸς χάριν λόγοις μετεωριζόμενος, ἐκαυχᾶτο πολὺ μᾶλλον ἐπὶ τοῖς ποιήμασιν, ἢ τοῖς ἐν πολέμῳ κατορθώμασι. τῶν δὲ συν-

ὄντων αὐτῷ ποιητῶν Φιλόξενος ὁ διθυραμβοποιὸς, μέγιστον ἔχων ἀξίωμα κατὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ ἰδίου ποιήματος, κατὰ τὸ συμπόσιον ἀναγνωσθέντων τῶν τοῦ τυράννου ποιημάτων μοχθηρῶν ὄντων, ἐπερωτήθη περὶ τῶν ποιημάτων, τίνα κρίσιν ἔχοι; ἀποκριναμένου δ' αὐτοῦ παρόρησιωδέστερον, ὁ μὲν τύραννος, προσκόψας τοῖς ῥηθεῖσι, καὶ καταμεμψάμενος ὅτι διὰ φθόρον ἐβλασφήμησε, προσέταξε τοῖς ὑπηρέταις παραχρῆμα ἀπάγειν εἰς τὰς λατομίας. τῇ δ' ὑστεραίᾳ τῶν φίλων παρακαλοῦντων συγγνώμην δοῦναι τῷ Φιλοξένῳ, διαλλαγεῖς αὐτῷ πάλιν τοὺς αὐτοὺς παρέλαβεν ἐπὶ τὸ συμπόσιον. προβαίοντος δὲ τοῦ πότου, καὶ πάλιν τοῦ Διονυσίου καυχωμένου περὶ τῶν ἰδίων ποιημάτων, καὶ τινὰς στίχους τῶν δοκούντων ἐπιτετεῦχθαι προενεγκάμενου, καὶ ἐπερωτιῶντος, ποῖά τινα σοὶ φαίνεται, τὰ ποιήματα ὑπάρχειν; ἄλλο μὲν οὐδὲν εἶπε, τοὺς δ' ὑπηρέτας τοῦ Διονυσίου προσκαλεσάμενος, ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀπαγαγεῖν εἰς τὰς λατομίας. τότε μὲν οὖν διὰ τὴν εὐτραπελίαν τῶν λόγων μειδιάσας ὁ Διονύσιος, ἤνεγκε τὴν παρόρησιαν, τοῦ γέλωτος τὴν μέμψιν ἀμβλύνοντος· μετ' ὀλίγον δὲ τῶν γνωρίμων ἅμα καὶ τοῦ Διονυσίου παραιτουμένων τὴν ἄκαιρον παρόρησιαν, ὁ Φιλόξενος ἐπηγγείλατο παραδόξον τινα ἐπαγγελίαν. ἔφη γὰρ διὰ τῆς ἀποκρίσεως τηρήσειν ἅμα καὶ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν εὐδόκησιν τοῦ Διονυσίου. καὶ οὐ διεφύεσθη. τοῦ γὰρ τυράννου προενεγκάμενου τινὰς στίχους ἔχοντας ἐλεεινὰ πάθη, καὶ ἐρωτήσαντος ποῖά τινα φαίνεται τὰ ποιήματα; εἶπεν, οἰκτρὰ, διὰ τῆς ἀμ-

φιβολίας ἀμφοτέρα τηρήσας· ὁ μὲν γὰρ Διονύσιος ἐδέξατο τὰ οἰκτρὰ εἶναι ἐλείναι καὶ συμπαθείας πλήρη, τὰ δὲ τοιαῦτα εἶναι ποιητῶν ἀγαθῶν ἐπιτεύγματα, ὅθεν ὥς ἐπηνεκότα αὐτὸν ἀπεδέχετο· οἱ δ' ἄλλοι, τὴν ἀληθινὴν διάνοιαν ἐκδεξάμενοι, πᾶν τὸ οἰκτρὸν ἀποτεύγματος φύσιν εἰρησθαι διέλαμβανον.

Simile fatum Plato philosophus habuit, a Dionysio inter servitia venditus. post philosophorum symbolis redemptus. Poëmata sua Dionysius in panegyri Olymp. recitare iubet; sed risu sunt excepta. Quo audito primo in aegritudinem, deinde in furem incidit. Furoris exempla asseruntur.

7. Παραπλήσιον δὲ συνέβη καὶ περὶ Πλάτωνα τὸν φιλόσοφον γενέσθαι. μεταπεμψάμενος γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦτον, τὸ μὲν πρῶτον ἀποδοχῆς ἡξίου τῆς μεγίστης, ὁρῶν αὐτὸν παρόρρησίαν ἔχοντα ἀξίαν τῆς φιλοσοφίας· ὕστερον δ' ἔκ τινων λόγων προσκόψας αὐτῷ, παντελῶς ἀπηλλοτριώθη, καὶ προαγαγὼν εἰς τὸ πρατήριον, ὥς ἀνδράποδον ἀπέδοτο μνῶν ἑκοσιν. ἀλλὰ τοῦτον μὲν οἱ φιλόσοφοι συνελθόντες ἐξηγόρασαν, καὶ ἐξαπέστειλαν εἰς τὴν Ἑλλάδα, φιλικὴν νοουθεσίαν ἐπιφθεγξάμενοι, διότι δεῖ τὸν φιλόσοφον τοῖς τυράννοις ἢ ὥς ἥκιστα, ἢ ὥς ἡδιστα ὀμιλεῖν. ὁ δὲ Διονύσιος, τῆς εἰς τὰ ποιήματα σπουδῆς οὐκ ἀφιστάμενος, εἰς μὲν τὴν Ὀλυμπιακὴν πανήγυριν ἐξαπέστειλε τοὺς εὐφωνοτάτους τῶν ὑποκριτῶν, διαθησομένους ἐν τοῖς ὄχλοις μετ' ὧδῆς τὰ ποιήματα. οὗτοι δὲ τὸ μὲν πρῶτον διὰ τὴν εὐφωνίαν ἐξέπληττον τοὺς ἀκούοντας· μετὰ δὲ ταῦτα ἀναθεωρήσεως γενομένης, κατεφρονήθησαν καὶ

πολὺν ἀπηνέγκαντο γέλωτα. ὁ δὲ Διονύσιος, ἀκούσας τὴν τῶν ποιημάτων καταφρόνησιν, ἐνέπεσεν εἰς ὑπερβολὴν λύπης. αἰεὶ δὲ μᾶλλον τοῦ πάθους ἐπίτασιν λαμβάνοντος, μανιώδης διάθεσις κατέσχε τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ φθονεῖν αὐτῷ φάσκων ἅπαντας, τοὺς φίλους ὑπώπτευσεν ὥς ἐπιβουλεύοντας· καὶ πέρας, ἐπὶ τοσοῦτο προῆλθε λύπης καὶ παρακοπῆς, ὥστε τῶν φίλων πολλοὺς μὲν ἐπὶ ψευδέσιν αἰτίαις ἀνελεῖν, οὐκ ὀλίγους δὲ καὶ ἐφυγάδευσεν. ἐν οἷς ἦν Φίλιστος καὶ Λεπτίνης ὁ ἀδελφός, ἄνδρες διαφέροντες ἀνδρεία, καὶ πολλὰς καὶ μεγάλας χρείας ἐν τοῖς πολέμοις αὐτῷ παρεσχημένοι. οὗτοι μὲν οὖν, φυγόντες εἰς Θουρίους τῆς Ἰταλίας, καὶ παρὰ τοῖς Ἰταλιώταις μεγάλης ἀποδοχῆς τυγχάνοντες, ἕστερον δεηθέντος τοῦ Διονυσίου διηλλάγησαν, καὶ κατελθόντες εἰς τὰς Συρακούσας, εἰς τὴν προϋπάρξασαν εὖνοίαν ἀποκατεστίαθησαν· ὁ δὲ Λεπτίνης ἔγρημε τὴν Διονυσίου θυγατέρα. ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν.

Olymp. XCVIII, 4. Evagoras ex Aegypto redux pacis expetit conditiones. Iniquissimas proponit Teribazus. Interea Teribazus falsa criminatione ab Oronte accusatus, in vincula coniecitur. Iudicium de eo rex, tum bello Cadusiano occupatus, differt.

8. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Δεξιθέου, Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Λεύκιον Λουκρήτιον, καὶ Σερούϊον Σουλπίκιον. ἐπὶ δὲ τούτων Εὐαγόρας μὲν ὁ τῶν Σαλαμινίων βασιλεὺς ἦκεν εἰς Κύπρον ἐξ Αἰγύπτου, κομίζων χρήματα παρὰ Ἀχόριδος τοῦ βασιλέως Αἰγύπτου, ἐλάτιονα τῶν προσδοκηθέντων. καταλαβὼν δὲ τὴν Σαλαμῖνα πολιορκουμένην ἐνερ-

γῶς, καὶ ὑπὸ τῶν συμμάχων καταλειπόμενος, ἤναγκάσθη πρεσβεῦσαι περὶ συλλύσεως. ὁ δὲ Τηρίβαζος τῶν ὅλων ἔχων τὴν ἡγεμονίαν, ἔφησε συγχωρῆσαι τὴν σύλλυσιν, εἰάν Εὐαγόρας ἐκχωρήσῃ πασῶν τῶν κατὰ τὴν Κύπρον πόλεων· αὐτὸς δὲ μόνης τῆς Σαλαμῖνος βασιλεύων, τελεῇ τῷ Περσῶν βασιλεῖ κατ' ἐνιαυτὸν φόρον ὠρισμένον, καὶ ποιῇ τὸ προσταττόμενον, ὡς δοῦλος δεσπότη. ὁ δ' Εὐαγόρας, καίπερ βαρείας οὔσης τῆς αἰρέσεως, τὰ μὲν ἄλλα πάντα συνεχώρει· τὸ δ' ὡς δοῦλον δεσπότη ποιεῖν τὸ προσταττόμενον, ἀντέλεγεν· ἔφη δὲ δεῖν αὐτὸν ὡς βασιλέα βασιλεῖ ὑποτετάχθαι. οὐ συγχωροῦντος δὲ τοῦ Τηριβάζου, Ὁρόντης ὁ ἕτερος στρατηγός, φθορῶν τῇ δόξῃ τοῦ Τηριβάζου, γράμματα λάθρα πρὸς τὸν Ἀρταξερξην ἔπεμψε κατὰ τοῦ Τηριβάζου· κατηγορεῖ δ' αὐτοῦ, πρῶτον μὲν ὅτι δυνάμενος ἐλεῖν τὴν Σαλαμίνα, τοῦτο μὲν οὐ συντελεῖ, πρεσβείας δὲ προσδέχεται παρ' αὐτοῦ, καὶ συλλαλεῖ περὶ κοινοπραγίας, ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους συντίθεται συμμαχίαν ἰδίαν, φίλος ὢν αὐτῶν· ὡς καὶ Πυθῶν δὲ τινὰς ἔπεμψεν ἐρησομένους τὸν θεὸν περὶ τῆς ἐπαναστάσεως· τὸ δὲ μέγιστον, ὅτι τοὺς ἡγεμόνας τῶν δυνάμεων ἰδίους εὐνοίαις κατασκευάζεται, τιμαῖς καὶ δωρεαῖς, ἔτι δ' ἐπαγγελίαις προσαγόμενος. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀναγνοὺς τὴν ἐπιστολὴν, καὶ πιστεύσας ταῖς διαβολαῖς, ἔγραψε τῷ Ὁρόντῃ συλλαβεῖν τὸν Τηρίβαζον, καὶ πρὸς ἐαυτὸν ἀποστεῖλαι. οὗ πράξαντος τὸ προσταχθὲν, ὁ μὲν Τηρίβαζος ἀναχθεὶς ὡς τὸν βασιλέα, καὶ κρίσεως τυχεῖν ἀξιώσας,

καὶ μὲν τὸ παρὸν παρεδόθη εἰς φυλακὴν, μετὰ δὲ ταῦτα τοῦ βασιλέως ἔχοντος πόλεμον πρὸς Καδουσίους, καὶ τὴν κρίσιν ἀναβαλλομένου, διείλκετο τὸ περὶ τοῦ δικαστηρίου.

Orontes, summo imperio praefectus, aequioribus conditionibus pacem concedit, et Cyprico bello finem imponit. Gaos, Teribazi gener, audita soceri accusatione, ad regem Aegyptiorum deficit, et hunc atque Lacedaemonios ad bellum contra Artaxerxem sollicitat.

9. Ὁ δ' Ὀρόντης, διαδεξάμενος τὴν ἡγεμονίαν τῶν ἐν τῇ Κύπρῳ δυνάμεων, καὶ τὸν Εὐαγόραν πάλιν τεθαρόρηκότως ὁρῶν ὑπομένοντα τὴν πολιορκίαν, πρὸς δὲ τοῦτοις, τῶν στρατιωτῶν χαλεπῶς ὑπομενόντων τὴν σύλληψιν τοῦ Τηριβάζου, καὶ διὰ τοῦτο ἀπειθούντων καὶ τὴν πολιορκίαν ἐγκαταλείπόντων, δέισας ὁ Ὀρόντης τὸ τῆς περιστάσεως παράλογον, ἐξέπεμψε πρὸς τὸν Εὐαγόραν τοὺς διαλεξιμένους περὶ τῆς συλλύσεως, καὶ κελεύσοντας συντίθεσθαι τὴν εἰρήνην ἐφ' οἷς ἐκεῖνος ἡξίου συντίθεσθαι πρὸς Τηριβάζον. ὁ μὲν οὖν Εὐαγόρας παραδόξως ἐξοσιοῦται τὴν ἄλωσιν, καὶ συνέθετο τὴν εἰρήνην, ὥστε βασιλεύειν τῆς Σαλαμῖνος, καὶ τὸν ὠρισμένον δίδόναι φόρον κατ' ἐνιαυτὸν, καὶ ὑπακούειν ὡς βασιλεὺς βασιλεῖ προστάττοντι. ὁ μὲν οὖν Κυπριακὸς πόλεμος, δεκαετὴς σχεδὸν γεγενημένος, καὶ τὸ πλεον τοῦ χρόνου περὶ παρασκευῆς ἀσχοληθεὶς, διετῇ χρόνον τὸν ἐπὶ πᾶσι συνεχῶς πολεμηθεὶς, τοῦτον τὸν τρόπον κατελύθη. ὁ δὲ τοῦ στόλου τὴν ναυαρχίαν ἔχων Γαῶς, γεγαμηκῶς τοῦ Τηριβάζου τὴν θυγατέρα, περίφοβος ἦν μὴ ποτε

συνεργεῖν δόξας τοῖ Τηριβάζῳ περὶ τῆς ὑποθέσεως, τύχῃ τιμωρίας ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ἔγνω καινῇ πραγμάτων ἐπιβολῇ τὰ καθ' ἑαυτὸν ἀσφαλίσεσθαι. εὐπορῶν δὲ χρημάτων καὶ στρατιωτῶν, ἐπεὶ τοὺς τριηράρχους ταῖς εὐνοίαις ἰδίους πεποιημένος, διέγνω τοῦ βασιλέως ἀφίστασθαι. εὐθὺς οὖν πρὸς Ἀκοριν τὸν βασιλέα τῶν Αἰγυπτίων διαπρεσβευσάμενος, συμμαχίαν συνέθετο κατὰ τοῦ βασιλέως· πρὸς δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους γράφων, ἐπῆρε κατὰ τοῦ βασιλέως, καὶ χρημάτων πλήθος ἐπηγγέλλετο δώσειν, καὶ τὰς ἄλλας ἐπαγγελίας μεγάλας ἐποιεῖτο, ὑπισχνούμενος συμπράξειν αὐτοῖς τὰ κατὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τὴν ἡγεμονίαν αὐτοῖς τὴν πικτίον συγκατασκευάσειν. οἱ δὲ Σπαρτιάται καὶ πάλοι μὲν διεγνώκεισαν ἀνακτιῶσθαι τὴν ἡγεμονίαν, τότε δὲ συνετάρακτον ἤδη τὰς πόλεις, καὶ πᾶσιν ὑπῆρχον φανεροὶ τὰς πόλεις καταδουλούμενοι. πρὸς δὲ τούτοις, ἀδοξοῦντες ἐπὶ τῷ δοκεῖν ἐν τῇ πρὸς τὸν βασιλέα συθέσει τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἕλληνας ἐκδότους πεποιηκέναι, μετεμέλοντο τοῖς πεπραγμένοις, καὶ πρόφασιν εὐλογον ἐζήτουν τοῦ πρὸς τὸν Ἀρταξέρξην πολέμου. διόπερ ἄσμενοι συνέθεντο πρὸς τὸν Γαῶ τὴν συμμαχίαν.

Teribazus, causa cognita, criminibus absolvitur.

10. Ἀρταξέρξης δὲ, καταλύσας τὸν πρὸς Καδουσίους πόλεμον, προέθηκε κρίσιν Τηριβάζῳ, καὶ δικαστὰς τρεῖς ἀπέδωκε τῶν μάλιστα εὐδοκουμένων παρὰ τοῖς Πέρσαις. κατὰ τούτους δὲ τοὺς χρόνους ἕτεροι δικασταὶ δόξαντες κακῶς κρίνειν, ζῶντες ἐξε-

δάρεσαν, καὶ ὑπὲρ τῶν δικαστικῶν δέσμων περιε-
 θέντων τῶν δεσμίων, ἐπὶ τούτων ἐδίκαζον οἱ
 δικασταί, παρ' ὁφθαλμοῦς ἔχοντες παράδειγμα τῆς
 ἐν τῷ κακῷ κρίνειν τιμωρίας. οἱ μὲν οὖν κατηγο-
 ροῦντες, τὴν ἐπιστολὴν ἀταγνόντες τὴν πεμφθεῖσαν
 ὑπὸ τοῦ Ὁρόντου, ταύτην ἱκανὴν ἔφασαν ἔχειν πρὸς
 κατηγορίαν. ὁ δὲ Τηρίβαζος, πρὸς μὲν τὴν κατὰ
 τὸν Εὐαγόραν διαβολὴν, ἀνεγίωσκε τὴν ἐπ' Ὁρόν-
 του γεγενημένην ὑπάκοισιν ὡς βασιλεῦ βασιλεῖ,
 προσήνεγκεν· ἑαυτὸν δὲ τὴν εἰρήτην συτίθισθαι,
 ὥστε ὑπακοῦειν Εὐαγόραν τῷ βασιλεῖ, ὡς δοῦλον
 δεσπότῃ· περὶ δὲ τῶν χρησμῶν ἔφησε, μὴ χρημα-
 τίζειν τὸν θεὸν καθόλου περὶ θανάτου· καὶ τούτου
 μάρτυρας παρῆχετο πάντας τοὺς παρόντας Ἕλληνας.
 περὶ δὲ τῆς φιλίας τῆς πρὸς Μακεδαιμονίους ἀπελο-
 γεῖτο, λέγων οὐκ ἐπὶ τῷ ἰδίῳ συμφέροντι, ἀλλ' ἐπὶ
 τῷ τοῦ βασιλέως λυσιτελεῖ πεποιῆσθαι τὴν φιλίαν·
 καὶ διὰ ταύτης παρεδείκνυε τῶν μὲν Μακεδαιμονίων
 πικροῦσθαι τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἕλληνας, τῷ δὲ
 βασιλεῖ παραδεδόσθαι ἐκδότους. ἐπὶ τελευτῆς δὲ
 τῆς ἀπολογίας, ὑπέμνησε τοὺς δικαστὰς ὧν τὸν
 βασιλέα πρότερον ἦν εὐεργετηκώς. λέγεται δὲ καὶ
 ἄλλας μὲν πολλὰς χρείας ἐνδειχθαι τῷ βασιλεῖ,
 μίαν δὲ μεγίστην, ἐξ ἧς αὐτὸν θαυμασθῆναι συνέβη,
 καὶ μέγιστον γενέσθαι φίλον. κατὰ γὰρ τινα κυνη-
 γίαν ἐφ' ἄρματος ὀχονμέου τοῦ βασιλέως, δύο
 λέοντας ἐπ' αὐτὸν ὀρμῆσαι, καὶ τῶν μὲν ἵππων των
 ἐν τῷ τεθρίπῳ δύο διαρπάσαι, τὴν δ' ὀρμὴν ἐπ'
 αὐτὸν ποιῆσθαι τὸν βασιλέα· καὶ ὃν δὴ καιρὸν

ἐπιφανέντα τὸν Τηρίβαζον τοὺς μὲν λέοντας ἀποκτεῖναι, τὸν δὲ βασιλέα ἐκ τῶν κινδύνων ἐξελεῖσθαι. ἔν τε ταῖς πολεμίαις ἀνδρείᾳ διενεγκεῖν φασιν αὐτὸν, καὶ κατὰ συμβουλίας οὕτως εὐστοχεῖν, ὥστε τὸν βασιλέα χρώμενον ταῖς ἐκείνου παραγγελίαις, μηδέποτε διαμαρτεῖν. τοιαύτη δ' ἀπολογία χρησάμενός δ' Τηρίβαζος, ἀπελύθη τῶν ἐγκλημάτων ὁμολογημένων ὑπὸ πικνίων τῶν δικαστῶν.

Eundem rex, iudicibus auditis, ad summos honores evchit; Orontem vero, falsae accusationis reum, omni ignominia afficit.

11. Ὁ δὲ βασιλεὺς καθ' ἓνα τῶν δικαστῶν προσκαλούμενος, ἐπηρώτησε τίσι δικαίοις προσχὼν ἕκαστος ἀπέλυσε τὸν κατηγορούμενον; ὁ μὲν οὖν πρῶτος ἔφησε, θεωρῶν τὰ μὲν ἐγκλήματα ἀμφισβητούμενα, τὰς δ' εὐεργεσίας ὁμολογουμένας οὕσας. ὁ δὲ δεύτερος ἔφησε, καὶ τιθεμένων ἀληθινῶν τῶν ἐγκλημάτων, ὅμως τὰς εὐεργεσίας μείζους εἶναι τῆς ἀμαρτίας. ὁ δὲ τρίτος εἶπεν, ὅτι τὰς μὲν εὐεργεσίας οὐ τίθεται πρὸς λόγον, διὰ τὸ τὰς περὶ αὐτῶν χάριτας καὶ τιμὰς πολλαπλασίας ἀπειληφέναι παρὰ τοῦ βασιλέως τὸν Τηρίβαζον· αὐτῶν δὲ τῶν ἐγκλημάτων κατ' ἰδίαν θεωρουμένων, μὴ φαίνεσθαι τοῦτοις ἔνοχον εἶναι τὸν κατηγορούμενον. ὁ δὲ βασιλεὺς τοὺς μὲν δικαστὰς ἐπῆνεσεν, ὡς δικαίως κεκρικότας. τὸν δὲ Τηρίβαζον ταῖς νομιζομέναις μεγίσταις τιμαῖς ἐκόσμησε· τοῦ δὲ Ὀρόντου καταγνοὺς ὡς ψευδῇ κατηγορίαν πεπλακότος, ἐκ τε τῶν φίλων ἐξέκρινε, καὶ ταῖς ἐσχάταις ἀτιμίαις περιέβαλε. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Ἀσίαν ἐν τοῦτοις ἦν.

In Graecia Lacedaemonii Mantineam diuturne obsidione a deditionem cogunt.

12. Κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα, Λακεδαιμονίων πορθούντων Μαντίνειαν, τὸ μὲν θέρος διετέλεσαν οἱ Μαντινεῖς γενναίως ἀγωνιζόμενοι πρὸς τοὺς πολέμιους· (ἐδόκουν γὰρ ἀνδρεία διαφέρειν τῶν Ἀρκάδων, καὶ διὰ τοῦθ' οἱ Λακεδαιμόνιοι πρότερον εἰώθεισαν ἐν ταῖς μάχαις τούτους παραστάτας ἔχειν καὶ πιστοτάτους τῶν συμμάχων) τοῦ δὲ χειμῶνος ἐνστάτης, καὶ τοῦ παρὰ τὴν Μαντίνειαν ποταμοῦ μεγάλῃν αὐξῇσιν ἐκ τῶν ὄμβρων λαβόντος, οἱ Λακεδαιμόνιοι τὸ ῥέϋμα τοῦ ποταμοῦ διαλαβόντες μεγάλοις χώμασιν ἀπέστρεψαν τὸν ποταμὸν εἰς τὴν πόλιν, καὶ πάντα τὸν σύνεγγυς τόπον ἐποίησαν λιμνάζειν. διὸ καὶ τῶν οἰκίων πιπτουσῶν, καταπλαγέντες οἱ Μαντινεῖς ἡναγκάσθησαν τὴν πόλιν παραδοῦναι τοῖς Λακεδαιμονίοις. οἱ δὲ, παραλαβόντες, ἄλλο μὲν κακὸν οὐθὲν εἰργάσαντο τοὺς Μαντινεῖς, προσέταξαν δὲ εἰς τὰς ἀρχαίας χώμας μετοικισθῆναι. διόπερ ἡναγκάσθησαν τὴν μὲν ἰδίαν πατρίδα κατασκήπτειν, εἰς δὲ τὰς χώμας μετοικῆσαι.

Dionysius tum urbes maritimas condere, et maris Ionii imperium occupare parat, expeditionem in Epirum atque ad templum Delphicum spoliandum mox suscepturus. Quamobrem etiam cum Illyriis locutus iniit, eosque bello contra Molottos adiuvit. Tum Pacii, deducta colonia, insulam Pharum condiderunt. Navaliam, gymnasia templa Syracusis exstructa.

13. Ἄμα δὲ τούτοις πραγματοποιέοις, κατὰ τὴν Σικελίαν Διονύσιος ὁ τῶν Συρακουσίων τύραννος ἔγνω κατὰ τὸν Ἀδρίαν πόλεις οἰκίζειν. τοῦτο δὲ ἔπραττε, διανοούμενος τὸν Ἰόνιον καλούμενον πόρον

ἰδιοποιεῖσθαι, ἵνα τὸν ἐπὶ τὴν Ἑπειρον πλοῦν ἀσφαλῆ κατασκευάσῃ, καὶ πόλεις ἔχῃ ἰδίας, εἰς τὸ δύνασθαι ναυσὶ καθορμισθῆναι. ἔσπευδε γὰρ ἔφρω μεγάλας δυνάμεις ἐπιπλεῦσαι τοῖς κατὰ τὴν Ἑπειρον τόποις, καὶ συλήσειν τὸ ἐν Δελφοῖς τέμενος, γέμον πολλῶν χρημάτων. διὸ καὶ πρὸς Ἰλλυριοὺς ἐποίησατο συμμαχίαν, δι' Ἀλκείου τοῦ Μολοτιτοῦ, ὅς ἐτύγχανε φυγὰς ὧν καὶ διατρέβων ἐν ταῖς Συρακούσαις· τῶν δ' Ἰλλυριῶν ἐχόντων πόλεμον, ἐξαπέστειλεν αὐτοῖς συμμάχους στρατιώτας δισχιλίους, καὶ πανοπλίας Ἑλληνικὰς πεντακοσίας. οἱ δ' Ἰλλυριοὶ τὰς μὲν πανοπλίας ἀνέδωκαν τοῖς ἀρίστοις τῶν στρατιωτῶν· τοὺς δὲ στρατιώτας κατέμιξαν τοῖς ἰδίοις στρατιώταις. πολλὴν δὲ δύναμιν ἀθροίσαντες, ἐνέβαλον εἰς τὴν Ἑπειρον, καὶ κατήγαγον τὸν Ἀλκείαν ἐπὶ τὴν τῶν Μολοτιτῶν βασιλείαν. οὐδενὸς δ' αὐτοῖς προσέχοντος, τὸ μὲν πρῶτον ἐπόρθησαν τὴν χώραν, μετὰ δὲ ταῦτα τῶν Μολοτιτῶν ἀντιταττομένων, ἐγένετο μάχη καρτερὰ, καθ' ἣν νικήσαντες οἱ Ἰλλυριοὶ, κατέκοψαν τῶν Μολοτιτῶν πλείους τῶν μυρίων πεντακισχιλίων. τοιαύτῃ δὲ συμφορᾷ τῶν Ἑπειρωτῶν περιπεσόντων, Λακεδαιμόνιοι πυθόμενοι τὰ συμβεβηκότα, συμμαχίαν ἐξέπεμψαν τοῖς Μολοτιτοῖς, δι' ἧς τοῦ πολλοῦ θρόσους ἔπαιυσαν τοὺς Βαρβάρους. ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις, Πάριοι κατὰ τινα χρησμὸν ἀποικίαν ἐκπέμψαντες εἰς τὸν Ἀδρίαν, ἔκτισαν ἐν αὐτῷ νῆσον τὴν ὀνομαζομένην Φάρον, συμπράξαντος αὐτοῖς Διονυσίου τοῦ τυράννου. οὗτος γὰρ ἀποικίαν ἀπεσταλκῶς εἰς τὸν

Ἀδρίαν οὐ πολλοῖς πρότερον ἔτεσιν, ἐκτικῶς ἦν τὴν πόλιν τὴν ὀνομαζομένην Λισσόν. ἐκ ταύτης οὖν ὀρμώμενος Διονύσιος σχολὴν ἄγων κατεσκεύασε νεώρια διακοσίαις τριήρεσι, καὶ τεῖχος περιέβαλε τῇ πόλει τηλικούτο τὸ μέγεθος, ὥστε τῇ πόλει γενέσθαι τὸν περίβολον μέγιστον τῶν Ἑλληνίδων πόλεων. κατεσκεύασε δὲ καὶ γυμνάσια μεγάλα παρὰ τὸν Ἄναπον ποταμόν. Θεῶν τε ναοὺς κατεσκεύασε, καὶ τᾶλλα τὰ συντείνοντα πρὸς μῆξιν πόλεως καὶ δόξαν.

Olymp. XCIX, 1. Illyrii Pharum incursione devastant, ab indigenis barbaris contra Graecos in auxilium vocati. Hos opprimit classis Lisso missa. Dionysius, oram Hetruriae adortus, in agro urbis Agyllae templum ditissimum exspoliat. Inde opibus auctus, novum in Carthaginienses bellum molitur.

14. Τοῦ δ' ἐνιαυσιαίου χρόνου διεληλυθότος, Ἀθήνησιν μὲν ἦρχε Λιοτρεφῆς, ἐν Ῥώμῃ δ' ὑπατοὶ κατεσιτάθησαν Λεύκιος Οὐαλέριος καὶ Αὐλὸς Μάλλιος· παρὰ δ' Ἡλείοις Ὀλυμπιάς ἤχθη ἐννενηκοστὴ ἐννάτη, καθ' ἣν ἐνίκᾳ στάδιον Δίκων Συρακοῦσιος ἐπὶ δὲ τούτων, Πάριοι μὲν τὴν Φάρον οἰκίσαντες τοὺς τε προενοικοῦντας Βαρβάρους ἐν τινι χωρίῳ καθ' ὑπερβολὴν ὀχυρῶ ὄντι εἴασαν κατοικεῖν ἄσινεῖς· αὐτοὶ δὲ παρὰ θάλατταν κτίσαντες πόλιν, ἐτείχισαν. μετὰ δὲ ταῦτα τῶν προοικοῦντων ἐν τῇ νήσῳ Βαρβάρων δυσχεραινόντων ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ τῶν Ἑλλήνων, καὶ μεταπεμπομένων τοὺς πέραν κατοικοῦντας Ἰλλυριοὺς, μικροῖς πλοίοις πολλοῖς διέβησαν εἰς τὴν Φάρον, ὄντες ὑπὲρ τοὺς μυρίους· καὶ τοὺς Ἑλληνας πορθοῦντες, πολλοὺς ἀνήρουν

ὁ δ' ἐν τῇ Λίσσῃ καθεσταμένος ἔπαρχος ὑπὸ Λιονυσίου, τριήρεις πλείους ἔχων, ἐπέπλευσε τοῖς τῶν Ἰλλυριοῶν πλοιαρίοις· καὶ τὰ μὲν βυθίσας, τὰ δὲ χειρωσάμενος, ἀπέκτεινε τῶν Βαρβάρων πλείους τῶν πεντακισχιλίων, ἐξώγρησε δὲ περὶ δισχιλίους. Λιονύσιος δὲ χρημάτων ἀπορούμενος ἐστράτευσεν ἐπὶ Τυρρόηνιαν, ἔχων τριήρεις ἐξήκοντα, πρόφασιν μὲν φέρων τὴν τῶν ληστῶν κατὰλυσιν, τῇ δ' ἄλλῃ θείῃ συλήσων ἱερὸν ἄγιον, γέμον μὲν ἀναθημάτων πολλῶν, καθειδρυμένον δ' ἐν ἐπινείῳ πόλεως Ἀγύλλης Τυρρόηνίδος· τὸ δ' ἐπίνειον ὠνομάζετο Πύργοι. καταπλεύσας δὲ νυκτὸς, καὶ τὴν δύναμιν ἐκβιβάσας ἅμ' ἡμέρᾳ προσπεσὼν, ἐκράτησε τῆς ἐπιβολῆς. ὅλῳ γὰρ ὄντων ἐν τῷ χωρίῳ φυλάκων, βιασάμενος αὐτοὺς, ἐσύλησε τὸ ἱερὸν, καὶ συνήθροισεν οὐκ ἔλαττον ταλάντων χιλίων· τῶν δὲ Ἀγυλλαίων ἐκβοηθησάντων, μάχῃ τε ἐκράτησεν αὐτῶν, καὶ πολλοὺς αἰχμαλώτους λαβὼν, καὶ τὴν χώραν πορθήσας, ἐπιανῆλθεν εἰς τὰς Συριακούσας· ἀποδόμενος δὲ τὰ λάφυρα, συνήγαγεν οὐκ ἐλάττω ταλάντων πεντακοσίων. εὐπορήσας δὲ χρημάτων, ἐμισθοῦτο στρατιωτῶν παντοδαπῶν πλῆθος, καὶ δύναμιν ἀξιόλογον συστησάμενος, φανερὸς ἦν πολεμήσων Καρχηδονίοις. ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν.

Olymp. XCIX, 2. Belli causam praebent urbes Siciliae a Carthaginensibus abalienatae, quas Dionysius in societatem recipit, Carthaginenses vero repetunt. Carthaginenses, duobus proeliis fusi, de pace legatos mittunt.

15. Ἐπ' ἀρχοντος δ' Ἀθήνησι Φανοστράτου, Ῥωμαῖοι κατέστησαν ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλιάρχους

τέταρτος, Λεύκιον Λουκρήτιον, Σέντιον Σουλπίκιον, Λεύκιον Αἰμίλιον, Λεύκιον Φούριον. ἐπὶ δὲ τούτων, Διονύσιος ὁ τῶν Συρακουσίων τύραννος παρασκευασάμενος πολεμεῖν Καρχηδονίοις, ἐξήτει λαβεῖν πρόφασιν εὐλογον τοῦ πολέμου. ὁρῶν οὖν τὰς ὑπὸ Καρχηδονίους τειταγμένας πόλεις οἰκείως ἐχούσας πρὸς ἀπόστασιν, προσεδέχετο τὰς βουλομένας ἀφίστασθαι, καὶ συμμαχίαν πρὸς αὐτὰς συντιθέμενος, ἐπεικῶς προσεφέρετο ταύταις. οἱ δὲ Καρχηδόνιοι τὸ μὲν πρῶτον πρέσβεις ἀποστέλλοντες πρὸς τὸν δυνάστην, ἀπῆτουν τὰς πόλεις· μὴ προσέχοντος δὲ αὐτοῦ, συνέβη ταύτην ἀρχὴν γενέσθαι τοῦ πολέμου. Καρχηδόνιοι μὲν πρὸς τοὺς παρόντας συμμαχίαν ποιησάμενοι, κοινῇ τὸν πόλεμον ἐπανείλοντο πρὸς τὸν τύραννον. προορώμενοι δ' ἐμφρόνως τὸ μέγεθος τοῦ πολέμου, τῶν τε πολιτῶν τοὺς εὐθέτους κατέλεγον στρατιώτας, καὶ χρημάτων προχειρισάμενοι πλῆθος, ξενικάς δυνάμεις μεγάλας ἐμισθοῦντο. καταστήσαντες δὲ στρατηγὸν Μάγωνα τὸν βασιλέα πολλὰς μυριάδας στρατιωτῶν ἐπεραίωσαν εἰς τὴν Σικελίαν καὶ τὴν Ἰταλίαν, διαπολεμεῖν ἀμφοτέρως βουλόμενοι. ὁ δὲ Διονύσιος, καὶ αὐτὸς τὰς δυνάμεις διελόμενος, τῷ μὲν ἐνὶ μέρει πρὸς τοὺς Ἰταλιώτας, διηγωνίζετο, τῷ δὲ ἐτέρῳ πρὸς τοὺς Φοίνικας. πολλὰ μὲν οὖν κατὰ μέρος ἐγίνοντο μάχαι τοῖς στρατοπέδοις, καὶ συμπλοκαὶ μικραὶ τε καὶ συνεχεῖς, ἐν αἷς οὐδὲν ἀξιόλογον ἔργον συνετελέσθη· δύο δὲ παρατάξεις ἐγένοντο μεγάλαι καὶ περιβόητοι, καὶ τῇ μὲν πρώτῃ Διονύσιος θαυμασιῶς ἀγωνισάμενος περὶ

τὰ καλούμενα Κάβαλα, ἐπροτέρησε, καὶ πλείους μὲν τῶν μυρίων ἀνείλε τῶν Βαρβάρων, οὐκ ἐλάττους δὲ τῶν πεντακισχιλίων ἐζώγησε· τὸ δ' ἄλλο πλῆθος ἠνάγκασε καταφυγεῖν ἐπὶ τινα λόφον ἐρυμνὸν καὶ ἄνυδρον παντελῶς. ἔπεσε δὲ καὶ Μάγων ὁ βασιλεὺς αὐτῶν, ἀγωνισάμενος λαμπρῶς. οἱ δὲ Φοίνικες, καταπλαγέντες τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς, εὐθὺς διεπρεσβεύσαντο περὶ διαλύσεων. ὁ δὲ Διονύσιος ἀπεφῆνατο μίαν αὐτοῖς εἶναι σύλλυσιν, ἐὰν ἐκχωρήσωσι τῶν κατὰ τὴν Σικελίαν πόλεων, καὶ τὰ δαπανηθέντα χρήματα κατὰ τὸν πόλεμον ἐκτίσωσι.

Dum induciae fiunt ad pacis condiciones durissimas expediendas, Carthaginienses novas vires colligunt, et circa Cronium proelio victoriam reportant.

16. Βαρείας δὲ καὶ ὑπερηφάνου τῆς ἀποκρίσεως δοκούσης ὑπάρχειν, οἱ Καρχηδόνιοι τῇ συνήθει πανουργίᾳ κατεστρατήγησαν τὸν Διονύσιον. προσποιηθέντες οὖν εὐδοκεῖσθαι ταῖς ὁμολογίαις, ἔφησαν αὐτοὺς μὲν μὴ ὑπάρχειν κυρίους τῆς τῶν πόλεων παραδόσεως· ἵνα δὲ τοῖς ἄρχουσι διαλεχθῶσι περὶ τούτων, ἠξίωσαν τὸν Διονύσιον ὀλίγας ἡμέρας ἀνοχὰς ποιήσασθαι. συγχωρήσαντος δὲ τοῦ δυνασίου, καὶ τῶν ἀνοχῶν γενομένων, ὁ μὲν Διονύσιος περιχαρὴς ἦν, ὥς αὐτίκα μάλα τὴν Σικελίαν πᾶσαν παραληφόμενος· οἱ δὲ Καρχηδόνιοι Μάγωνα μὲν τὸν βασιλέα μεγαλοπρεπῶς ἔθαψαν, ἀντὶ δὲ ἐκείνου στρατηγὸν κατέστησαν τὸν υἱὸν αὐτοῦ, νέον μὲν παντελῶς ὄντα, φρονήματος δ' εὐγενοῦς ὄντα, καὶ διάφορον ἀνδρείᾳ, οὗτος δὲ πάντα τὸν τῶν ἀνοχῶν

χρόνον διετέλεσε διατάσσων καὶ γυμνάζων τὴν δύτα-
 μιν. διὰ δὲ τῆς τῶν ἔργων ἀθλήσεως, καὶ τῆς τῶν
 λόγων παρακλήσεως, καὶ γυμνασίας ἐν τοῖς ὅπλοις,
 εὐπειθῇ καὶ δυνατὴν ἐποίησε τὴν στρατιάν. ὥς δ'
 ὁ τῆς ὁμολογίας διῆλθε χρόνος, ἀμφοτέρω τὰς δυ-
 νάμεις ἐκτάξαντες, συγκατέβησαν προθύμως ἐπὶ
 τὴν μάχην. γενομένης δὲ παρατάξεως ἰσχυρᾶς περὶ
 τὸ καλούμενον Κρόνιον, τὸ δαιμόνιον ἐναλλάξ τῇ
 νίκῃ τὴν ἥτιαν τῶν Καρχηδονίων διωρθώσατο. οἱ
 μὲν γὰρ προνεικηκότες, διὰ τὴν προγεγενημένην
 εὐημερίαν μεγαλαυχοῦντες, παραδόξως ἐσφίλῃσαν·
 οἱ δὲ διὰ τὴν ἥτιαν πεπτωκότες ταῖς ἐλπίσιν, ἀπροσ-
 δόκητον καὶ μεγάλην εὐημερίαν ἀπηνέγκαντο.

Dionysii ingens clades describitur. Quo facto Poeni victo hosti
 multo aequiores se praebeant.

17. Λεπτίνης μὲν γὰρ ἐπὶ θατέρου κέρως τετα-
 γμένος, καὶ διαφέρων ἀνδρείᾳ, μαχόμενος ἱεροϊκῶς,
 καὶ πολλοὺς ἀνελών τῶν Καρχηδονίων, ἐπιφαιῶς
 κατέστρεψε τὸν βίον. τούτου δὲ πεσόντος, οἱ φοί-
 νικες θαρσύνσαντες, καὶ βιασάμενοι τοὺς ἀντιτε-
 ταγμένους ἐτρέψαντο. Διονύσιος δὲ, τὸ μὲν πρῶτον,
 ἔχων ἐπιλέκτους τοὺς συντεταγμένους, ἐπροτέρει τῶν
 ἀντιτεταγμένων· ὥς δ' ὁ τοῦ Λεπτίνου θάνατος
 ἐγνώσθη, καὶ τὸ ἕτερον κέρας συνειτέτραπτο, κατε-
 πλάγησαν οἱ τοῦ Διονυσίου, καὶ πρὸς φυγὴν ὥρμη-
 σαν. τροπῆς δὲ παντελοῦς γενομένης, οἱ μὲν Καρ-
 χηδόσιοι, φιλοτιμότερον καταδιώξαντες, παρήγγελλον
 ἀλλήλοις μηδένα ζωγεῖν. διὸ καὶ πάντων τῶν πε-
 ρικαταλαμβανομένων ἀναιροῦμένων, πᾶς ὁ πλησίον

τύπος νεκρῶν ἐπληρώθη. τοσοῦτος δ' ἐγένετο φόνος, μνησικακούντων τῶν Φοινίκων, ὥστε τοὺς εὐρεθέντας ἀναιρεθῆναι τῶν Σικελιωτῶν, πλείους τῶν μυρίων καὶ τετρακισχιλίων· οἱ δὲ περιλειφθέντες, καταφυγόντες εἰς τὴν παρεμβολήν, τῆς νυκτὸς ἐπιγενομένης διεσώθησαν. οἱ δὲ Καρχηδόνιοι, ἡμεγάλη παρατάξει νικήσαντες, ἀνεχώρησαν εἰς Πάνορμον. ἀνθρώπινως δὲ τὴν εὐημερίαν ἐνεγκόντες, ἀπέστειλαν πρεσβευτὰς, δόντες ἐξουσίαν τῷ Λιονυσίῳ καταλίσασθαι τὸν πόλεμον. ἀσμένως δὲ τοῦ τυράννου προσδεξαμένον τοὺς λόγους, ἐγένοντο διαλύσεις, ὥστε ἔχειν ἀμφοτέρους ὧν πρότερον ὑπῆρχον κύριοι· ἐξαίρετον δ' ἔλαβον οἱ Καρχηδόνιοι τὴν τῶν Σελιουντιῶν πόλιν τε καὶ χώραν, καὶ τῆς Ἀκραγαντίνης μέχρι τοῦ Ἀλύκου καλουμένου ποταμοῦ· ἔτισε δὲ Λιονύσιος τοῖς Καρχηδονίοις τάλαντα χίλια. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Σικελίαν ἐν τούτοις ἦν.

Gaos, qui bellum contra regem Persarum moverat, clam occisus; nec multo post Tachos, eius successor, mortuus. De Leuca urbe, ab hoc exstructa, concertant Clazomenii et Cumaci; occupato sacrificio urbe potiuntur Clazomenii.

18. Κατὰ δὲ τὴν Ἀσίαν, Γαῶς, ὁ ναυαρχήσας τῶν Περσῶν ἐν τῷ Κυπριακῷ πολέμῳ, ἀποστάτης ὢν τοῦ βασιλέως, καὶ τοὺς τε Λακεδαιμονίους καὶ τὸν Αἰγυπτίων βασιλέα παρακεκληκῶς εἰς τὸν πρὸς Πέρσας πόλεμον, δολοφονηθεὶς ὑπὸ τινων, οὐ συνετέλεσε τὴν προαίρεσιν. μετὰ δὲ τὴν τούτου τελευταίαν Ταχῶς, διαδεξάμενος τὰς τούτου πράξεις, συνεστήσατο περὶ αὐτὸν δύναμιν, καὶ πόλιν ἔκτισε πλησίον τῆς θαλάσσης ἐπὶ τινος κρημονοῦ, τὴν ὀνομαζομένην

Λεύκην, ἔχουσαν ἱερὸν ἄγιον Ἀπόλλωνος. μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον αὐτοῦ τελευτήσαντος, ἡμφισβήτησαν τῆς πόλεως ταύτης Κλαζομένιοι καὶ Κυμαῖοι. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἐπεχείρησαν αἱ πόλεις πολέμῳ διακρίνεσθαι, μετὰ δὲ ταῦτα εἰπόντος τινὸς ἐρωτῆσαι τὸν θεὸν ποτέραν τῶν πόλεων κρίνει κυρίαν εἶναι δεῖν τῆς Λεύκης, ἔκρινεν ἡ Πυθία, ταύτην ὑπάρχειν, ἣτις ἂν πρώτη θύσῃ ἐν τῇ Λεύκῃ· ὁρμηθῆναι δὲ ἐκ τῆς ἰδίας πόλεως ἅμ' ἡλίῳ ἀνιόντι, κατὰ τὴν ἡμέραν ἣν ἀμφοτέροι συμφώνως ὑποστήσονται. ταχθείσης δὲ τῆς ἡμέρας, οἱ μὲν Κυμαῖοι ὑπελάμβανον ἑαυτοὺς προλέγειν, διὰ τὸ τὴν αὐτῶν πόλιν ἐγγυτέρω κεῖσθαι· οἱ δὲ Κλαζομένιοι, διάστημα πλέον ἀπέχοντες, τεχνάζονται τι τοιοῦτο πρὸς τὴν νίκην· κληρώσαντες ἐξ ἑαυτῶν ἀποίκους, ἔκτισαν πλησίον τῆς Λεύκης πόλιν, ἐξ ἧς ὁρμηθέντες ἅμ' ἡλίῳ ἀνατέλλοντι, ἔφθασαν τοὺς Κυμαίους τὴν θυσίαν ἐπιτελέσαντες. τοῦτω δὲ τῷ φιλοτεχνήματι γενόμενοι κύριοι τῆς Λεύκης, ἐπ' ἀνυμον ἐορτὴν ἄγειν κατ' ἐνιαυτὸν ἐπεστήσαντο, τὴν πανήγυριν ὀνομάσαντες Προφθασίαν. τούτων δὲ πραχθέντων, αἱ μὲν κατὰ τὴν Ἀσίαν ἐπαναστάσεις αὐτομάτως κατελύθησαν.

Iam itaque Lacedaemonii omnia ad imperium in Graecia contra ius fasque obtinendum convertunt. Amyntae, regi Maced. ab Illyriis victo, in bello contra Olynthios fiunt socii. De bello ab iisdem in Graecia gerendo dissident duo Lacedaemoniorum reges.

19. Λακεδαιμόνιοι δὲ, μετὰ τὸν τοῦ Γαῶ καὶ τοῦ Ταχῶ θάνατον, τὴς μὲν κατὰ τὴν Ἀσίαν πρά-

ξεις ἀπέγνωσαν, τὰ δὲ κατὰ τὴν Ἑλλάδα σκευασά-
 μενοι, καὶ τῶν πόλεων ᾧς μὲν πειθοῖ προσαγόμενοι,
 ᾧς δὲ διὰ τῆς τῶν φυγᾶδων καθόδου βία χειροῦμε-
 νοι, φανερώς ἤδη τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος εἰς
 ἑαυτοὺς μεθιστῆσι, παρὰ τὰς κοινὰς συνθήκας τὰς
 ἐπ' Ἀνταλκίδου γενομένης, συνεπιλαβομένου τοῦ
 Περσῶν βασιλέως. κατὰ δὲ τὴν Μακεδονίαν Ἀμύν-
 του τοῦ βασιλέως ἡττηθέντος ὑπὸ Τλλυριῶν, καὶ τὰ
 κατὰ τὴν ἀρχὴν ἀπογνόντος, πρὸς δὲ τούτοις τῷ
 δήμῳ τῶν Ὀλυνθίων δωρησαμένου πολλὴν τῆς ὁμό-
 ρου χώρας, διὰ τὴν ἀπόγνωσιν τῆς ἑαυτοῦ δυνα-
 στείας, τὸ μὲν πρῶτον ὁ δῆμος ὁ τῶν Ὀλυνθίων τὰς
 προσόδους ἐλάμβανε τὰς ἐκ τῆς δοθείσης χώρας,
 μετὰ δὲ ταῦτ' ἀνελπίστως τοῦ βασιλέως ἀναλαβόν-
 τος ἑαυτὸν, καὶ τὴν ὅλην ἀρχὴν ἀνακτησαμένου, οἱ
 μὲν Ὀλύνθιοι τὴν χώραν ἀπαιτηθέντες, οὐχ οἷοι
 ἦσαν ἀποδιδόναι. διόπερ' Ἀμύντας ἰδίαν τε δύναμιν
 συνεστήσατο, καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ποιησάμενος
 συμμάχους, ἔπεισεν ἐξαποστεῖλαι στρατηγὸν καὶ
 δύναμιν ἀξιόλογον ἐπὶ τοὺς Ὀλυνθίους. οἱ δὲ Λα-
 κεδαιμόνιοι, κρίναντες ἀντέχεσθαι τῶν ἐπὶ Θράκης
 τόπων, κατέλεξαν στρατιώτας ἔκ τε τῶν πολιτῶν καὶ
 παρὰ τῶν συμμάχων, τοὺς ἅπαντας ὑπὲρ μυρίους.
 παραδόντες δὲ τὴν δύναμιν Φοιβίδα τῷ Σπαρτιάτῃ,
 προσέταξαν συμμαχεῖν τῷ Ἀμύντῃ, καὶ μετ' ἐκείνου
 πολεμῆσαι τοὺς Ὀλυνθίους· ἐτέραν δὲ δύναμιν ἐπὶ
 Φλιουντίους ἐκπέμψαντες καὶ μάχῃ νικήσαντες,
 ἡνάγκασαν ὑποταγῆναι τοὺς Φλιουντίους τοῖς Λα-
 κεδαιμονίοις. κατὰ δὲ τοῦτον τὸν χρόνον οἱ βασι-

λεῖς τῶν Λακεδαιμονίων διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους ταῖς αἰρέσεσιν. Ἀγησίπολις μὲν γὰρ, εἰρηνικὸς ὢν καὶ δίκαιος, ἔτι δὲ καὶ συνέσει διαφέρων, ἔφη δεῖν ἐμμένειν τοῖς ὅρκοις, καὶ παρὰ τὰς κοινὰς συνθήκας μὴ καταδουλοῦσθαι τοὺς Ἕλληνας. ἀδοξεῖν γὰρ ἀπεφῆναι τὴν Σπάρτην, τοῖς μὲν Πέρσαις ἐκδότους πεποιημένην τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἕλληνας, αὐτὴν δὲ συσκευαζομένην τὰς κατὰ τὴν Ἑλλάδα πόλεις [αῖς] ἐν ταῖς κοιναῖς συνθήκαις [μὴ καταδουλοῦσθαι] ὥμοσαν τηρῆσειν αὐτονόμους. ὁ δ' Ἀγησίλαος, ὢν φύσει δραστικὸς, φιλοτόλεμος ἦν, καὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων δυνάμεως ἀντείχετο.

Olymp. XCIX. 3. Phoebeidas, Laced. dux, in Olynthios profectus, in ipso itinere per insidias Cadmeam, Thebarum arcem, capit. Eius fratri Eudamidae deinde bellum Olynthiacum committitur.

20. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθηνησι Μενάνδρου, Ῥωμαῖοι κατέστησαν ἀντὶ τῶν ὑπᾶτων χιλιάρχους ἕξ, Κόϊντον Σουλπίκιον, Γαῖον Φάβιον, Κυρνήλιον Σερουίλιον, Πόπλιον Οὐγωνα, Σεξστον Ἄνινον, καὶ Γαῖον Μύρκον. ἐπὶ δὲ τούτων Λακεδαιμόνιοι κατελάβοντο τὴν Καδμεῖαν ἐν ταῖς Θήβαις, διὰ τινος τοιαύτης αἰτίας· ὁρῶντες τὴν Βοιωτίαν ἔχουσαν πόλεων τε πλῆθος, καὶ τοὺς κατοικοῦντας αὐτὴν ἄνδρας ὑπάρχοντας ἀνδρεία διαφόρους, ἔτι δὲ τὰς Θήβας ἐχούσας παλαιὸν ἀξίωμα, καὶ τὸ σύνολον ὥσπερ ἀκρόπολιν τινα τῆς Βοιωτίας οὔσαν, εὐλαβοῦντο μὴ ποτε καιροῦ παρῆφανέντος οἰκείου, τῆς ἡγεμονίας ἀντιποιήσεται. διόπερ τοῖς ἡγεμόσιν οἱ Σπαρτιάται παρήγγελλον ἐν ἀπορρήτοις, ἵν', εἰάν

ποτε καιρὸν λάβωσι, καταλάβωνται τὴν Καδμείαν. τριαυτῆς δὲ γενομένης παραγγελίας, Φοιβίδας ὁ Σπαρτιάτης, τεταγμένος ἐπὶ τινος ἡγεμονίας, καὶ δύναιμι ἄγων ἐπὶ Ὀλυνθίους, κατελάβετο τὴν Καδμείαν. ἀγανακτούντων δὲ τῶν Θηβαίων καὶ μεθ' ὅπλων συνδραμόντων, συνάψας μάχην αὐτοῖς καὶ νικήσας, τριακοσίους μὲν τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν Θηβαίων ἐφυγάδευσε, τοὺς καὶ λοιποὺς καταπληξάμενος, καὶ φρουρὰν ἰσχυρὰν ἐγκαταστησάμενος, ἐπὶ τῆς ἰδίας προᾶξεις ἀπηλλάγη. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι διὰ τὴν προᾶξιν ταύτην ἀδοξοῦντες παρὰ τοῖς Ἕλλησι, τὸν μὲν Φοιβίδα ἐξημίωσαν χρήμασι, τὴν δὲ φρουρὰν οὐκ ἐξῆγον ἐκ τῶν Θηβῶν. οἱ μὲν οὖν Θηβαῖοι, τοῦτον τὸν τρόπον τὴν αὐτονομίαν ἀποβαλόντες, ἠναγκάσθησαν ὑποταγῆναι τοῖς Λακεδαιμονίοις. τῶν δ' Ὀλυνθίων διαπολεμούντων πρὸς Ἀμύνταν τὸν τῶν Μακεδόνων βασιλέα, Λακεδαιμόνιοι τὸν μὲν Φοιβίδα ἀπέστησαν τῆς ἡγεμονίας, Εὐδαμίδα δὲ τὸν ἀδελφὸν τοῦ Φοιβίδα κατέστησαν στρατηγόν. δύντες δ' αὐτῷ τρισχιλίους ὁπλίτας, ἐξαπέστειλαν διαπολεμήσοντα τὸν πρὸς τοὺς Ὀλυνθίους πόλεμον.

Sed Lacedaemonii quamvis novis copiis aucti, pluribus proeliis fusi. Ipse regis frater Teleutias cecidit.

21. Οὗτος δ' ἐμβαλὼν εἰς τὴν χώραν τῶν Ὀλυνθίων, κοινῇ μετ' Ἀμύντου διεπολέμει πρὸς Ὀλυνθίους. εἰθ' οἱ μὲν Ὀλυνθιοὶ δύναιμι ἀξιόλογον ἡθροικότες, ἐπλεονέκτουν ἐν ταῖς μάχαις, στρατιώτας πλείους ἔχοντες τῶν πολεμίων· οἱ δὲ Λακεδαι-

μόνιοι, δύναμιν ἀξιόλογον προχειρισάμενοι, κατέστησαν στρατηγὸν ἐπ' αὐτῆς Τελευτίαν. οὗτος δ' ἦν ἀδελφός μὲν Ἀγησιλάου τοῦ βασιλέως, θανμαζόμενος δ' ἐπ' ἀρετῇ παρὰ τοῖς πολίταις. ἀναξεύξας οὖν μετὰ δυνύμεως ἐκ τῆς Πελοποννήσου, καὶ καταντήσας πλησίον τῆς Ὀλυνθίων, παρέλαβε τοὺς μετὰ Εὐδαμίδου στρατιώτας. γεγόμενος δὲ ἀξιόμαχος, τὸ μὲν πρῶτον τὴν τῶν Ὀλυνθίων χώραν ἐδήλωσε, καὶ συναγαγὼν πλῆθος λείας, ἐμέρισε τοῖς στρατιώταις. τῶν δὲ Ὀλυνθίων μετὰ τῶν συμμάχων πανδημεὶ παραταξαμένων, συνῆψε μάχην· καὶ τὸ μὲν πρῶτον, ἰσορρόπου τοῦ κινδύνου γενομένου, διεχωρίσθησαν· μετὰ δὲ ταῦτα γενομένης μάχης ἰσχυρᾶς, αὐτός τε ὁ Τελευτίας ἔπεσε, λιμπρῶς ἀγωνισάμενος, καὶ τῶν Λακεδαιμονίων ἀνῆρέθησαν πλείους τῶν χιλίων καὶ διακοσίων. τηλικαύτης δ' εὐημερίας γενομένης τοῖς Ὀλυνθίοις, οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι, βουλούμενοι διορθώσασθαι τὸ γεγονὸς ἐλάττωμα, δυνάμεις ἄδροτέρας ἐκπέμπειν παρεσκευάζοντο· οἱ δὲ Ὀλυνθιοὶ, νομίζοντες μείζουσι δυνάμεσιν ἥξειν τοὺς Σπαρτιώτας, καὶ τὸν πόλεμον ἔσεσθαι πολὺν χρόνον, σίτου τε παρυσκευὰς ἀξιολόγους ἐποιοῦντο, καὶ παρὰ τῶν συμμάχων στρατιώτας προσελαμβάνοντο.

Olymp. XCIX, 4. Agesipolis rex Lacedaemoniorum, bello Olynthiaco praecessu iubetur.

22. Ἐπ' ἄρχοντας δ' Ἀθήνησι Δημοφίλου, Ῥωμαῖοι ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλιάρχους κατέστησαν Πόπλιον Κορνήλιον, Λεύκιον Οὐεργίνιον, Λεύκιον Παπίριον, Μάρκον Φούριον, Οὐαλέριον Αὐλόν, Μάλ-

λιον Λεύκιον, καὶ Πουστύμιον Κοῖντον. ἐπὶ δὲ τούτων, Λακεδαιμόνιοι μὲν στρατηγὸν προχειρισάμενοι Ἀγησίπολιν τὸν βασιλέα, καὶ δύναμιν ἱκανὴν παραδόντες, ἐψηφίσαντο πρὸς Ὀλυνθίους πόλεμον. οὗτος δὲ καταντήσας εἰς τὴν τῶν Ὀλυνθίων χώραν, καὶ παραλαβὼν τοὺς προϋπάρχοντας ἐν τῇ παρεμβολῇ στρατιώτας, διεπολέμει πρὸς τοὺς ἐγχωρίους. οἱ δὲ Ὀλυνθιοὶ μεγάλην μὲν μάχην οὐδεμίαν κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν συνεστήσαντο, ἀκροβολισμοὺς δὲ καὶ βραχείας συμπλοκάς ποιοῦμενοι διετέλεσαν, καταπεπληγμένοι τὴν μετὰ τοῦ βασιλέως δύναμιν.

Olymp. C, 1. Mortuo Agesipoli, Lacedaemonii Polyhiadam belli ducem creant, qui, meliore fortuna usus, Olynthios subigit. Lacedaemoniorum potentia tum maxima.

23. Τοῦ δ' ἐνιαυσίου χρόνου διεληλυθότος, Ἀθήνησι μὲν ἦν ἄρχων Πυθίας, ἐν Ῥώμῃ δ' ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλίαρχοι ἕξ κατεστήθησαν, Τίτος Κοῖντιος, Λεύκιος Σερουίλιος, Λεύκιος Ἰούλιος, Ἀκύλιος Λέκιος, Λουκρήτιος Ἄγκος, καὶ Σερουίλιος Σουλπίκιος· παρὰ δὲ Ἠλείοις Ὀλυμπιάς ἦχθη ἑκατοστή, καθ' ἣν ἐνῖκα στάδιον Διονυσιοδώρος Ταραντῖνος. ἐπὶ δὲ τούτων Ἀγησίπολις ὁ τῶν Λακεδαιμονίων βασιλεὺς ἐτελεύτησε νόσῳ, βασιλεύσας ἔτη τέσσαρα καὶ δέκα· τὴν δὲ ἀρχὴν διαδεξάμενος Κλεόμβροτος ὁ ἀδελφὸς ἐβασίλευσεν ἔτη ἑννέα. Λακεδαιμόνιοι δὲ Πολυβιάδαν στρατηγὸν καταστήσαντες, ἔξαπέστειλαν εἰς τὸν πρὸς Ὀλυνθίους πόλεμον. οὗτος δὲ παραλαβὼν τὰς δυνάμεις, καὶ τὸν πόλεμον ἐνεργῶς ἄμα καὶ στρατηγικῶς διοικῶν, ἐποίει πολλὰ προτερήματα. αἰεὶ δὲ μᾶλλον εὐημερῶν, καὶ πλείοσι μάχαις νικῇ.

μας, συνέκλεισε τοὺς Ὀλυρθίους εἰς πολιορκίαν· τέλος δὲ καταπληξάμενος τοὺς πολεμίους, προσέταξεν ὑποταγῆναι Λακεδαιμονίοις. ἐγγραφέντων δὲ τῶν Ὀλυρθίων εἰς τὴν τῶν Σπαρτιατῶν συμμαχίαν, πολλὰ καὶ τῶν ἄλλων πόλεων ἔσπευσαν εἰς τὴν τῶν Λακεδαιμονίων ἡγεμονίαν καταλεχθῆναι. διὸ καὶ κατὰ τοὺτους τοὺς καιροὺς πλεῖστον ἴσχυσαν Λακεδαιμόνιοι, καὶ τῆς Ἑλλάδος ἔσχον τὴν ἡγεμονίαν κατὰ γῆν ἅμα καὶ κατὰ θάλατταν. Θηβαῖοι μὲν γὰρ ὑπῆρχον ἔμφρουροι, Κορίνθιοι δὲ καὶ Ἀργεῖοι διὰ τοὺς προγεγονότας πολέμους ὑπῆρχον τεταπεινωμένοι, Ἀθηναῖοι δὲ διὰ τῆς τῶν πολειομενίων κληρονομίας ἡδόξουν ἐν τοῖς Ἑλλησιν· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι τῆς τε πολυανθρωπίας καὶ τῆς ἐν τοῖς ὅπλοις μελέτης πολλὴν πρόνοιαν ἐπεποίηντο, καὶ φοβεροὶ πᾶσιν ὑπῆρχον διὰ τὴν δύναμιν τῆς ἡγεμονίας. διόπερ οἱ αἰγιστοὶ τῶν τότε δυναστῶν (λέγω δὲ τὸν Περσῶν βασιλεῖα καὶ τὸν Σικελίας δυνάστην Διονύσιον) ἐθεράπευον τὴν τῶν Σπαρτιατῶν ἡγεμονίαν, καὶ συμμαχίαν ἔσπευδον συντίθεσθαι πρὸς αὐτοὺς.

Olymp. C, 2. Carthaginenses Hipponium antiquis incolis restitunt. Quamvis pestilentia, aliisque malis, internis etiam bellis oppressi, tamen Africam et ins. Sardiniam recuperant.

24. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Νίκωνος, Ῥωμαῖοι χιλιάρχους ἕξ ἀντὶ τῶν ὑπᾶτων κατέστησαν, Λεύκιον Παπίριον, Γαῖον Κορνήλιον, Λεύκιον Μεγνήνιον, Γαῖον Σερούϊλιον, Οὐαλέριον Αὔλον, καὶ Κοῖντιον Φάβιον. ἐπὶ δὲ τούτων Καρχηδόνιοι στρατεύσαντες εἰς τὴν Ἰταλίαν, τοῖς μὲν Ἰττωνιαταῖς ἐκπεπιτωκόσιν ἐκ τῆς πατρίδος ἀποκατέστησαν τὴν πό-

λιν, καὶ πάντας τοὺς πεφευγότας συναγαγόντες, πολλὴν ἐπιμέλειαν αὐτῶν ἐποιήσαντο. μετὰ δὲ ταῦτα λοιμικῆς νόσου τοῖς κατοικοῦσι τὴν Καρχηδόνα γενομένης, καὶ τῆς νόσου πολλὴν ἐπίτασιν ἐχούσης, πολλοὶ τῶν Καρχηδονίων διεφθάρησαν, καὶ τὴν ἡγεμονίαν ἐκινδύνευσαν ἀποβυλεῖν. οἳ τε γὰρ Λίβυες καταφρονήσαντες αὐτῶν, ἀπέστησαν, οἳ τε τὴν Σαρδόνα κατοικοῦντες, νομίσαντες ἔχειν καιρὸν κατὰ τῶν Καρχηδονίων, ἀπέστησαν ἀπ' αὐτῶν, καὶ συμφρονήσαντες ἐπέθεντο τοῖς Καρχηδονίοις. ἐγένετο δὲ περὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν θεόπεμπτός τις ἀτυχία κατὰ τὴν Καρχηδόνα. τυραχαὶ γὰρ καὶ φόβοι καὶ πανικοὶ θόρυβοι συνεχεῖς ἐγίνοντο κατὰ τὴν πόλιν παράδοξοι. καὶ πολλοὶ μὲν μετὰ τῶν ὀπλῶν ἐξεπήδων ἐκ τῶν οἰκιῶν, ὥς πολεμίων εἰσπεπτωκότων εἰς τὴν πόλιν, καὶ πρὸς ἀλλήλους ὥς πολεμίους διαπολεμοῦντες, οὓς μὲν ἀνῆρουν, οὓς δὲ κατετραυμάτιζον. τέλος δὲ θυσίαις τὸ θεῖον ἐξιλασάμενοι, καὶ μεγίστων κακῶν ἀπαλλαγέντες, ταχὺ καὶ τοὺς Λίβυας κατεπολέμησαν, καὶ τὴν νῆσον ἀνεκτήσαντο.

Olymp. C, 3. Thebani post Cadmeam a Laced. captam, patria expulsi, collecta manu, impetum in hostes faciunt, et populares ad recuperandam libertatem exhortantur. Advocant Atheniensium auxilia. Ita bellum Boeoticum ortum.

25. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Ναυσινίκου, Ῥωμαῖοι χιλιάρχους τέσσαρας ἀντὶ τῶν ὑπάτων κατέστησαν, Μάρκον Κορινθίον, καὶ Σερούϊλιον Κοῖντιον, Μάρκον Φούριον, καὶ Λεύκιον Κόϊντον. ἐπὶ δὲ τούτων ὁ κληθεὶς Βοιωτικὸς πόλεμος ἐνέστη Λακεδαιμονίοις πρὸς Βοιωτοῦς, διὰ τοιοῦτας αἰτίας·

τὴν Καδμεΐαν φρουροῦντων Λακεδαιμονίων ἀδίκως, καὶ πολλοὺς τῶν ἀξιολόγων ἀνδρῶν πεφυγαδευκότων, συνεστράφησαν οἱ φυγάδες, καὶ συνεπιλαβομένων Ἀθηναίων, κατῆλθον εἰς τὴν πατρίδα νυκτός· καὶ πρῶτον μὲν τοὺς τὰ Λακεδαιμονίων φρουροῦντας ἐν ταῖς ἰδίαις οἰκίαις ἐφόρευσαν, ἔτι κοιμωμένους καταλαβόντες· ἔπειτα τοὺς πολίτας ἐπὶ τὴν ἑλευθερίαν παρακαλέσαντες, συνεργοὺς ἔσχον ἅπαντας τοὺς Θηβαίους. ταχὺ δὲ τοῦ πλήθους συνδραμόντος μετὰ τῶν ὀπλων, ἅμ' ἡμέρᾳ τὴν Καδμεΐαν πολιορκεῖν ἐπεχείρησαν. οἱ δὲ φρουροῦντες τὴν ἄκραν Λακεδαιμόνιοι, μετὰ τῶν συμμάχων ὄντες οὐκ ἐλάττους τῶν χιλίων καὶ πεντακοσίων, εἰς μὲν τὴν Σπάρτην ἐξέπεμψαν τοὺς δηλώσοντας τὴν τῶν Θηβαίων ἐπατάσασιν, καὶ βοηθεῖν τὴν ταχίστην παρακαλέσοντας· αὐτοὶ δ' ἐκ τόπων ὑπερδεξίων ἀμυνόμενοι τοὺς πολιορκοῦντας, πολλοὺς μὲν ἀνῆρουν, οὐκ ὀλίγους δὲ κατετραυμάτιζον. οἱ δὲ Θηβαῖοι, μεγάλην δύναμιν προσδοκῶντες ἦξιν ἐκ τῆς Ἑλλάδος Λακεδαιμονίοις, ἐξέπεμψαν πρεσβευτὰς εἰς τὰς Ἀθήνας, ὑπομιμνήσκοντες μὲν ὅτι καὶ αὐτοὶ συγκατήγαγον τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων, καθ' ὃν καιρὸν ὑπὸ τῶν τριάκοντα τυράννων κατεδουλώθησαν, ἀξιοῦντες δὲ πανδημεὶ βοηθῆσαι, καὶ πρὸ τῆς τῶν Λακεδαιμονίων παρουσίας συνεκπολεμῆσαι τὴν Καδμεΐαν.

Advolat Demophon, Athen. imperator, cum exercitu.

26. Ὁ δὲ δῆμος τῶν Ἀθηναίων, διακούσας τῶν πρέσβων, ἐψηφίσατο παραχρῆμα δύναμιν ὡς πλείστην ἀποστεῖλαι τὴν ἑλευθερώσουσαν τὰς Θήβας,

ἄμα μὲν τῆς εὐεργεσίας ἀποδιδούς τὰς χάριτας, ἅμῃ δὲ βουλόμενος τοὺς Βοιωτοὺς ἐξιδιώσασθαι, καὶ συναγωνιστὰς ἰσχυροὺς ἔχειν κατὰ τῆς Λακεδαιμονίῳ ὑπεροχῆς. τὸ γὰρ ἔθνος τοῦτο καὶ πλήθει τῶν ἀνδρῶν, καὶ ἀνδρείᾳ κατὰ πόλεμον οὐδενὸς τῶν Ἑλλήνων ἐδόκει λείπεσθαι. τέλος δὲ, Δημοφῶν κατασταθεὶς στρατηγός, καὶ παραχρῆμα πεντακισχιλίους ὀκλίτας καὶ πεντακοσίους ἵππεῖς καταλέξας, τῇ ὑστεραίᾳ τὴν δύναμιν ἅμ' ἡμέρα προήγαγεν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ δρομαῖος ἡτείγετο, φθάσαι σπεύδων τοὺς Λακεδαιμονίους. οὐδὲν δ' ἥτιον ὁ δῆμος παρεσκευάζετο πανδημεὶ στρατεύειν εἰς τὴν Βοιωτίαν, εἴν ἢ χρεία. ὁ δὲ Δημοφῶν συντόμως ταῖς ὁδοῖς χρησάμενος, παραδόξως ἐπεφάνη τοῖς Θηβαίοις. ὁμοίως δὲ καὶ ἐκ τῶν ἄλλων πόλεων, τῶν κατὰ τὴν Βοιωτίαν, πολλῶν στρατιωτῶν συνδραμόντων, ταχὺ μεγάλη δύναμις ἡθροίσθη τοῖς Θηβαίοις. ὀπλῖται μὲν γὰρ συνῆλθον οὐκ ἐλάττους τῶν μυρίων καὶ δισχιλίων, ἵππεῖς δὲ πλείους τῶν δισχιλίων. πάντων δὲ προθύμως ἐπὶ τὴν πολιορκίαν δομησάντων, διελόμενοι τὰ πλήθη, τὰς προσβολὰς ἐκ διαδοχῆς ἐποιοῦντο, προσκαρτεροῦντες τοῖς κινδύνοις συνεχῶς καὶ καθ' ἡμέραν καὶ νυκτός.

Quo facto, qui Cadmeam praesidio tenebant, inopia coacti, arcem tradunt, et incolumes domum redeunt. Praesidii praefecti capitis damnati. Eo tempore Romani coloniam in Sardiniam duxerunt.

27. Οἱ δ' ἐν τῇ Καδμεΐᾳ οἰκοῦντες, παρακληθέντες ὑπὸ τῶν ἡγεμόνων, εὐρώσταις ἡμύνοντο τοὺς πολεμίους, ἐλπίζοντες συντόμως ἥξειν τοὺς Λακεδαι :

μορίους μετὰ μεγάλης δυνάμεως· ἕως μὲν οὖν εἶχον τρο-
 φὰς ἱκανὰς, ἐνεκαρτέρουν τοῖς δεινοῖς, καὶ πολλοὺς
 τῶν πολιορκούντων ἀπέκτεινον καὶ κατετραυμάτιζον,
 συνεργὸν ἔχοντες τὴν τῆς ἀκροπόλεως ὀχυρότητα·
 ὥς δ' ἡ μὲν τῶν ἀναγκαίων σπάνις ἐπέτεινεν, οἱ Λα-
 κεδαιμόνιοι δὲ περὶ τὰς παρσκευὰς ὄντες ἐχρόνι-
 ζον, ἐστασίαζον πρὸς ἀλλήλους. οἱ μὲν γὰρ Λακεδαι-
 μόνιοι μέχρι θανάτου καρτερεῖν ὥροντο δεῖν, οἱ δὲ
 ἀπὸ τῶν συμμαχίδων πόλεων συστρατεῦσαντες, ὄν-
 τες πολλαπλάσιοι, παραδιδόναι τὴν Καδμείαν ἀπε-
 φήναντο. συνηναγκάσθησαν δὲ καὶ οἱ ἐξ αὐτῆς τῆς
 Σπάρτης, ὄντες ὀλίγοι, παρυχωρῆσαι τῆς ἀκροπό-
 λεως. διόπερ οἷτοι μὲν, ὑπόσπονδοι καθ' ὁμολογίαν
 ὑφεθέντες, εἰς τὴν Πελοπόννησον ἀπηλλάγησαν· οἱ
 δὲ Λακεδαιμόνιοι, δυνάμεσιν ἀξιολόγοις προσιόντες
 ἐπὶ τὰς Θήβας, καὶ βραχὺ τῶν καιρῶν ὑστερήσαντες,
 ἄπρακτον ἔσχον τὴν ἐπιβολήν. τοὺς δὲ ἡγεμόνας τῆς
 φρουρᾶς τρεῖς ὄντας μετέστησαν εἰς κρίσιν· καὶ τοὺς
 μὲν δύο κατεδίκασαν θανάτῳ, τὸν μέντοιγε τρίτον
 τοσοῦται πλήθει χρημάτων, ὥστε μὴ δύνασθαι τὴν
 οὐσίαν αὐτοῦ τοσαῦτα χρήματα ἐκτίσαι. μετὰ δὲ
 ταῦτα Ἀθηναῖοι μὲν ἐπανῆλθον εἰς τὴν πατρίδα,
 Θηβαῖοι δὲ Θεσπιάς πολιορκήσαντες, ἄπρακτον ἔσχον
 τὴν ἐπιβολήν. ἅμα δὲ τούτοις πρᾶπτομένοις, Ῥω-
 μαῖοι μὲν ἐπὶ ἀτελείᾳ πεντακοσίους ἀποίκους εἰς
 Σαρδωνίαν ἀπέστειλαν.

Olymp. C, 4. Plurimae civitates, Lacedaemoniorum superbia
 exacerbatae, ab his deficient: Chii, Byzantini, Rhodii Mitylanaei
 in primis erant. Communis sociorum senatus Athenis instituitur.
 Nequidquam socios revocant Lacedaemonii.

28. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Καλλίου, Ῥω-

μαῖτοι χιλιάρχους ἀντὶ τῶν ὑπάτων κατέστησαν τέταρτος, Λεύκιον Παπίριον, Μάρκον Πόπλιον, Τίτον Κορνήλιον, Κόϊντον Λεύκιον. ἐπὶ δὲ τούτων, Λακεδαιμονίων ἐπαικόντων περὶ τὰς Θήβας, οἱ μὲν Βοιωτοὶ θαρρόησαντες συνεστράφησαν, καὶ κοινὴν συμμαχίαν ποιησάμενοι, δύναμιν ἀξιόλογον συνεστήσαντο, προσδοκῶντες ἥξειν τοὺς Λακεδαιμονίους μεγάλας δυνάμεις εἰς τὴν Βοιωτίαν. Ἀθηναῖοι δὲ πρῶτοι τοὺς ἀξιολογωτάτους τῶν παρ' αὐτοῖς ἐξέπεμψαν ἐπὶ τὰς ὑπὸ τοὺς Λακεδαιμονίους τεταγμένας πόλεις, παρακαλοῦντες ἀντέχεσθαι τῆς κοινῆς ἐλευθερίας. οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι, διὰ τὸ μέγεθος τῆς περὶ αὐτοὺς δυνάμεως, ὑπεροπτικῶς καὶ βαρέως ἦρχον τῶν ὑποτεταγμένων. διόπερ πολλοὶ τῶν ὑπ' αὐτοὺς τεταγμένων ἀπέκλιναν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. πρῶτοι δὲ πρὸς τὴν ἀπόστασιν ὑπήκουσαν Χῖοι καὶ Βυζάντιοι, μετὰ τούτους Ῥόδιοι καὶ Μιτυληναῖοι, καὶ τῶν ἄλλων τινὲς νησιωτῶν. αἰεὶ δὲ μᾶλλον αὐξομένης τῆς τῶν Ἑλλήνων ὁρμῆς, πολλαὶ πόλεις προσέθεντο τοῖς Ἀθηναίοις. ὁ δὲ δῆμος μετεωρισθεὶς ἐπὶ τῇ τῶν συμμάχων εὐνοίᾳ, κοινὸν συνέδριον ἀπάντων τῶν συμμάχων συγκατεστήσαντο, καὶ συνέδρους ἀπέδειξαν ἐκάστης πόλεως. εἰτάχθη δ' ἀπὸ τῆς κοινῆς γνώμης, τὸ μὲν συνέδριον ἐν ταῖς Ἀθήναις συνεδρεῦειν, πόλιν δὲ ἐπίσης καὶ μεγάλην καὶ μικρὰν μιᾶς ψήφου κυρίαν εἶναι· πάσας δ' ὑπάρχειν αὐτονόμους, ἡγεμόσι χρωμένας Ἀθηναίοις. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι τὴν ὁρμὴν τῶν πολλῶν ὀρῶντες ἀκατάσχετον οἶσαν πρὸς τὴν ἀπύστασιν, ὅμως πρεσβείαις καὶ

λόγοις φιλανθρώποις, ἔτι δ' ἐπαγγελίαις εὐεργετικαῖς ἐφιλοτιμοῦντο διορθοῦσθαι τὰς ἀλλοτριότητας τῶν ἀνθρώπων. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῆς εἰς τὸν πόλεμον παρασκευῆς ἐποιοῦντο πολλὴν φροντίδα, προσδοκῶντες μέγαν καὶ πολυχρόνιον αὐτοῖς ἔσεσθαι τὸν Βοιωτικὸν πόλεμον, συμμαχοῦντων τοῖς Θηβαίοις τῶν Ἀθηναίων, καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, τῶν κοινωνούντων τοῦ συνεδρίου.

Interes Acoëis, rex Aegyptiorum, bellum infert Persis, eiusque ducem Chabriam Atheniensem facit. Athenienses, cum id indignari vident Pharnabazum, domum redire iubent Chabriam, Persis Iphicratem mittunt. Facto tum a Lacedæmoniiis in ipsum Piræum impetu, ob ruptum foedus, bellum publice est decretum. Belli duces, copiarum numerus. Thebanos in senatum cooptant. Vi socios concilient, agros bello occupatos reddunt.

29. Ἄμα δὲ τούτοις τρατιομένοις, Ἀκοῆς ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς, ἀλλοτριῶς διακείμενος πρὸς τὸν Περσῶν βασιλέα, δυνάμεις ξενικὰς ἀξιολόγους ἤθροισε. μεγάλους γὰρ μισθοὺς τοῖς ὑπακούουσι προστιθεὶς, συχνοὺς εὐεργετῶν, ταχὺ πολλοὺς ἔσχε τῶν Ἑλλήνων ὑπακούοντας πρὸς τὴν στρατείαν. οὐκ ἔχόντων δὲ στρατηγὸν ἰσχύοντων, μετεπέμψατο Χιβρίαν τὸν Ἀθηναῖον, ἄνδρα καὶ συνέσει στρατηγικῇ διάφορον, καὶ δόξαν ἐπ' ἀρετῇ μεγάλην πεποιημένον. οὗτος μὲν οὖν ἄνευ τῆς τοῦ δήμου γνώμης προσδεξάμενος τὴν στρατηγίαν, ἀφηγῆτο τῶν κατ' Αἴγυπτον δυνάμεων, καὶ μετὰ πολλῆς σπουδῆς παρεσκευάζετο πολεμεῖν πρὸς τοὺς Πέρσας. Φαρνάβазος δ' ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀναδεδειγμένος στρατηγός, ἀπὸ τῆς Περσικῆς δυνάμεως παρασκευὰς μεγάλας ἐποίησατο τῶν πρὸς τὸν πόλεμον χρησίμων. ἐξέ-

πεμψε δὲ καὶ πρὸς Ἀθηναίους πρέσβεις, κατηγορῶν μὲν Χαβρίου, ὅτι τῶν Αἰγυπτίων ἡγούμενος, ἀπαλλοτριοῦ τὴν τοῦ βασιλέως εὐνοίαν ἀπὸ τοῦ δήμου, παρακαλῶν δὲ στρατηγὸν Ἰφικράτην αὐτῷ δοῦναι. οἱ δ' Ἀθηναῖοι, σπεύδοντες τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν εἰς εὐνοίαν προσαγαγέσθαι, καὶ τὸν Φαρνάβαζον ἰδιοποιήσασθαι, ταχέως τὸν τε Χαβρίαν ἐξ Αἰγύπτου μετεπέμψαντο, καὶ τὸν Ἰφικράτην στρατηγὸν ἐξαπέστειλαν συμμαχήσοντα τοῖς Πέρσαις. τοῖς δὲ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς Ἀθηναίοις σπονδὰς πεποιημένοις ἐν τοῖς ἐπάνω χρόνοις, συνέβαινε μένειν τὴν εἰρήνην μέχρι τῶνδε τῶν καιρῶν· μετὰ δὲ ταῦτα Σφοδριάδου τοῦ Σπαρτιάτου τεταγμένου μὲν ἐφ' ἡγεμονίας, φύσει δ' ὄντος μετεώρου καὶ προπετοῦς, ἔπεισεν αὐτὸν Κλεόμβροτος ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων ἄνευ τῆς γνώμης τῶν Ἐφόρων καταλαβέσθαι τὸν Πειραιέα. ὁ δὲ Σφοδριάδης, ἔχων στρατιώτας πλείους τῶν μυρίων, ἐπεβιάετο μὲν τῆς νυκτὸς καταλαβέσθαι τὸν Πειραιέα· καταφανῆς δὲ γινόμενος Ἀθηναίοις, καὶ διαμαρτῶν τῆς ἐπιβολῆς, ἄπρακτος ἐπανῆλθε. κατηγορηθεὶς δ' ἐν τῷ συνεδρίῳ τῶν Σπαρτιατῶν, καὶ συναγωνιστὰς ἔχων τοὺς βασιλεῖς, ἀδίκως ἀπελύθη. διόπερ οἱ Ἀθηναῖοι, χαλεπῶς φέροντες ἐπὶ τοῖς γεγονόσιν, ἐψηφίσαντο λελύσθαι τὰς σπονδὰς ὑπὸ Λακεδαιμονίων. κρίναντες δὲ πολεμεῖν αὐτοῖς, στρατηγοὺς τρεῖς εἵλοντο τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν πολιτῶν, Τιμόθεον, καὶ Χαβρίαν, καὶ Καλλίστρατον. ἐψηφίσαντο δὲ στρατιώτας μὲν ὀπλίτας καταλέξαι δισμυρίους, ἵππεῖς δὲ πεντα-

κοσίους, ταῦς δὲ πληρῶσαι διακοσίας. προσελά-
βοντο δὲ καὶ τοὺς Θηβαίους ἐπὶ τὸ κοινὸν συνέδριον
ἐπὶ τοῖς ἴσοις πᾶσιν. ἐψηφίσαντο δὲ καὶ τὰς γενο-
μένας κληρουχίας ἀποκαταστήσαι τοῖς πρότερον κυ-
ρίοις γεγονόσι, καὶ νόμον ἔθεντο μηδὲνα τῶν Ἀθη-
ναίων γεωργεῖν ἐκτὸς τῆς Αἰτικῆς. διὰ δὲ ταύτης
τῆς φιλανθρωπίας ἀνακτησόμενοι τὴν παρὰ τοῖς
Ἑλλησιν εὐνοίαν, ἰσχυροτέραν ἐποίησαντο τὴν ἰδίαν
ἡγεμονίαν.

Hestiaeae sola, Euboeae civitas, in Lacedaemoniorum amicitia per-
severat; aliae civitates LXX Atheniensium partibus et foederi
communi adiunguntur. Chabriae expeditio in Hestiacos et Cyclas-
les insulas, Lacedaemoniis addictas.

30. Πολλὰ μὲν οὖν καὶ τῶν ἄλλων πόλεων διὰ
τὴν εἰρημένην αἰτίαν προεκλήθησαν πρὸς τοὺς Ἀθη-
ναίους ἀποκλῖναι, πρῶται δὲ καὶ προθυμότατα συν-
εμάχησαν αἱ κατὰ τὴν Εὐβοίαν οἰκοῦσαι, χωρὶς
Ἑστιάας. αὕτη γὰρ εὐεργετημένη ὑπὸ Λακεδαιμο-
νίων μεγάλη, πεπολεμημένη δὲ δεινῶς ὑπὸ Ἀθηναίων,
εὐλόγως πρὸς μὲν Ἀθηναίους ἀδιέλκτον ἐκ ἑλαιτε
τὴν ἔχθραν, πρὸς δὲ τοὺς Σπαρτιάτας βεβαιοτάτην
πίστιν διεφύλαττεν. οὐ μὴν ἀλλὰ τοῖς Ἀθηναίοις
εἰς συμμαχίαν συνέβησαν ἑβδομήκοντα πόλεις, καὶ
μετέσχον ἐπίσης τοῦ κοινοῦ συνεδρίου· διὸ καὶ τοῖς
Ἀθηναίοις αἰεὶ μᾶλλον τῆς δυνάμεως αὐξομένης, τοῖς
δὲ Λακεδαιμονίοις ταπεινουμένης, ἐφάμιλλον τὴν
ἰσχὺν τῶν πόλεων συνέβαινε γίνεσθαι. οἳ δ' Ἀθη-
ναῖοι, τῶν πραγμάτων αὐτοῖς κατὰ τοῦν προχωροῦν-
των, δύναμιν ἐξέπεμψαν εἰς τὴν Εὐβοίαν, τὴν παρα-
φυλάξουσιν μὲν τοὺς συμμαχοὺς, καταπολεμήσου-

σαν δὲ τοὺς ἐναντίους. κατὰ δὲ τὴν Εὐβοίαν βραχὺ μὲν πρὸς τοῦτων τῶν χρόνων Νεογένης τις ὄνομα μετ' Ἰάσονος τοῦ Φεραίου συλλέξας στρατιώτας, κατελάβετο τὴν τε ἀκρόπολιν τῶν Ἑστιαίων, καὶ τύραννον ἑαυτὸν ἀπέδειξε ταύτης τῆς χώρας καὶ τῆς τῶν Ὀρωπίων πόλεως. ἄρχοντας δ' αὐτοῦ βιαίως καὶ ὑπερηφάνως, Λακεδαιμόνιοι Θηριππίδαν ἀπέστειλαν πρὸς αὐτόν. ὁ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἐπεχείρει λόγοις τὸν τύραννον ἐκχωρεῖν ἐκ τῆς ἀκροπόλεως· ὥς δ' οὐ προσεῖχε, παρακαλέσας τοὺς ἐγχωρίους πρὸς τὴν ἐλευθερίαν, ἐπολιόρκησε τὸ χωρίον, καὶ τοῖς Ὀρωπίοις τὴν ἐλευθερίαν ἀποκατέστησε. δι' ἣν αἰτίαν οἱ τὴν Ἑστιαίων καλουμένην χώραν οἰκοῦντες, οἰκείως διετέθησαν πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας, καὶ βεβαίως ἐτήρουν τὴν φιλίαν. τῆς δ' ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐκπεμφθείσης δυνάμεως ἡγούμενος Χαβρίας, ἐπόρθησε τὴν Ἑστιαϊκὴν χώραν, καὶ τὴν καλουμένην μὲν Μητρόπολιν, κειμένην δ' ἐπὶ τινος ἐρυμνοῦ λόφου, τειχίσας, ἀπέλιπεν ἐν αὐτῇ φρουράν· αὐτὸς δὲ ταῖς Κυκλάδιαι νήσοις ἐπιπλέων, προσηγάγετο Πεπάρηθον καὶ Σκίαθον, καὶ τινὰς ἄλλας τεταγμένας ὑπὸ Λακεδαιμονίοις.

Lacedaemoniorum socii recensentur: summus copiarum dux Agesilaus, eorum rex.

31. Οἱ δὲ ὄρῳντες τὴν τῶν συμμάχων ὁρμὴν πρὸς τὴν ἀπόστασιν ἀκατάσχετον οὖσαν, ἐπαύσαντο τῆς προὔπαρχούσης βαρύντητος, καὶ ταῖς πόλεσι φιλιανθρώπως προσεφέροντο. τοσαύταις δ' ὁμιλίαις καὶ εὐεργεσίαις χρησάμενοι, εὐνουστέρους ἅπαντας

τοὺς συμμάχους κατεσκεύασαν. ὁρῶντες δὲ τὸν πό-
 λεμον αὐξόμενον, καὶ πολλῆς ἐπιμελείας ἐπιδεδυμένον,
 τὰς τε ἄλλας παρασκευὰς ἐποιοῦντο φιλοτίμως, καὶ
 τὴν διάταξιν καὶ τὴν διαίρεσιν τῶν στρατιωτῶν καὶ
 λειτουργιῶν περιττότερον ἐξεργάσαντο. τὰς τε γὰρ
 πόλεις καὶ τοὺς καταλεγομένους στρατιώτας εἰς τὸν
 πόλεμον διεῖλον εἰς δέκα μέρη. τούτων δὲ πρώτην
 ἐπεῖχον μερίδα Λακεδαιμόνιοι, δευτέραν δὲ καὶ τρί-
 την Ἀρκάδες, τετάρτην δ' Ἰλλεῖοι, πέμπτην δ' Ἀχαιοί·
 καὶ τὴν μὲν ἕκτην ἐπλήρουν Κορίνθιοι καὶ Μεγαρεῖς,
 τὴν δ' ἑβδόμην Σικυνῶνιοι καὶ Φλιάσιοι, καὶ οἱ τὴν
 ἑκτην καλουμένην οἰκοῦντες· τὴν δ' ὀγδόην Ἀκαρ-
 γῆνες, ἐννάτην δὲ Φωκεῖς καὶ Λοκροὶ, τὴν δ' ἐπὶ
 πῦσιν Ὀλύνθιοι, καὶ οἱ ἐπὶ Θράκης κατοικοῦντες
 σύμμαχοι. ἦν δ' αὐτοῖς ὁ μὲν ὀπλίτης πρὸς δύο ψι-
 λοὺς τέταγμένος, ὁ δ' ἱππεὺς πρὸς τέτατρας ὀπλί-
 τας ἰσαζόμενος. τοιαύτης δὲ τῆς συντάξεως οὔσης
 ἡγεῖτο τῆς στρατιᾶς Ἀγησίλαος ὁ βασιλεὺς. περι-
 βύητος δ' ἦν ἐν ἀνδρείᾳ καὶ στρατηγικῇ συνέσει,
 καὶ σχεδὸν ἀνίκητος γεγωνὼς ἐν τοῖς ἐπὶ νῶ χρόνοις.
 ἐν τε γὰρ τοῖς λοιποῖς πολέμοις ἐθαυμάσθη, καὶ
 καθ' ὃν καιρὸν Λακεδαιμόνιοι πολεμοῦντες τοῖς
 Πέρσαις, παραταξιόμενος, καὶ πολλαπλασίονα δύνα-
 μιν νικήσας, πολλὴν τῆς Ἀσίας ἐπῆλθε, κρατῶν τῶν
 ὑπαίθρων· καὶ πέρας, εἰ μὴ μετεπέμψαντο αὐτὸν οἱ
 Σπαρτιάται διὰ τινὰς πολιτικὰς χρείας, σχεδὸν ἂν
 καὶ τὴν ὅλην τῶν Περσῶν βασιλείαν εἰς τοὺς ἐσχά-
 τους κινδύνους κατέστησεν. ἦν γὰρ ὁ ἀνὴρ οὗτος
 δραστικός, καὶ μετὰ συνέσεως πολλῆς θρασὺς καὶ

παραβόλοις πράξεσι χρώμενος· διὸ καὶ τότε θεωροῦντες οἱ Σπαρτιάται τὸ μέγεθος τοῦ πολέμου προσδεόμενον ἡγεμόνος ἀξιολόγου, τοῦτον τοῦ πολέμου παντὸς ἡγεμόνα κατέστησαν.

In Boeotiam movet Agesilaus: obviam facti Thebani et Atheniensium auxilia, duce Chabria, qui novo pugnae genere hostem excepit. Vastat Agesilaus agros, sed proelium aversatur.

32. Ὁ δὲ Ἀγησίλαος, προσαγαγὼν τὴν δύναμιν, ἦκεν εἰς τὴν Βοιωτίαν, ἔχων τοὺς σύμπαντας στρατιώτας πλείους τῶν μυρίων ὀκτακισχιλίων· ὧν ἦσαν Λακεδαιμονίων πέντε μοῖραι· τὴν δὲ μοῖραν ἀναπληροῦσιν ἄνδρες πεντακόσιοι. ὁ δὲ Σκιρίτης καλούμενος λόχος παρὰ τοῖς Σπαρτιάταις οὐ συντάσσεται μετὰ τῶν ἄλλων, ἀλλ' ἰδίαν ἔχων σύστασιν, μετὰ τοῦ βασιλέως ἴσταιται, καὶ παραβοηθεῖ τοῖς αἰεὶ θλιβομένοις μέρεσι· συνεστὼς δ' ἐξ ἐπιλέκτων ἀνθρώπων, μεγάλας ποιεῖται ῥοπὰς ἐν ταῖς παρατάξεσι, καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον αἴτιος γίνεται τῆς νίκης. ἵππεῖς δ' εἶχεν ὁ Ἀγησίλαος χιλίους καὶ πεντακοσίους. οὗτος μὲν οὖν παραγενόμενος εἰς πόλιν Θεσπιάς, φρουρουμένην ὑπὸ Λακεδαιμονίων, πλησίον ταύτης κατεστρατοπέδευσε, καὶ τοὺς στρατιώτας ἐφ' ἡμέρας τινὰς ἀνελάμβανεν ἐκ τῆς κακοπαθείας· Ἀθηναῖοι δὲ, πυθόμενοι τὴν τῶν Λακεδαιμονίων παρουσίαν εἰς τὴν Βοιωτίαν, εὐθὺς ἐβοήθουν εἰς τὰς Θήβας, ἔχοντες πεζοὺς μὲν πεντακισχιλίους, ἵππεῖς δὲ διακοσίους. τούτων δὲ τῶν δυνάμεων ἀθροισθεισῶν εἰς ἓνα τόπον, οἱ μὲν Θηβαῖοι λόφον τινὰ κατελάβοντο παραμύκη, σταδίους ἀπέχοντα τῆς πόλεως ἑξήκοσι, καὶ πρόβλημα ποιησάμενοι τὰς δυσχω-

ρίαις, ἀνέμενον τὴν τῶν πολεμίων ἔφοδον. τὴν γὰρ Ἀγησιλάου δόξαν καταπεπληγμένοι, τὸν ἐν τοῖς πεδίοις ἐξ ἴσου κίνδυνον ὑπομένειν εὐλαβοῦντο. ὁ δὲ Ἀγησίλαος συντεταγμένη τῇ δυνάμει προάγων ἐπὶ τοὺς Βοιωτοὺς, ὥς ἤγγισε τοῖς πολεμίοις, τὸ μὲν πρῶτον τοὺς ψιλοὺς ἐπαφῆκε τοῖς ἐναντίοις, πειρούμενος πῶς ἔχουσι πρὸς τὴν μάχην. ἀποκρουσάμενων δὲ αὐτοὺς τῶν Θηβαίων ῥαδίως ἐκ τόπων ὑπερδεξίων, ἐπήγαγε πῦσαν ἐπ' αὐτοὺς τὴν δύναμιν, συντεταγμένην καταπληκτικῶς. Χαβρίας δὲ ὁ Ἀθηναῖος τῶν μισθοφόρων ἀφηγούμενος παρήγγειλε τοῖς στρατιώταις δέχεσθαι τοὺς πολεμίους καταπεφρονηκότες, ἅμα καὶ τῇ τάξει μένοντας, καὶ τὰς ἀσπίδας πρὸς τὸ γόνυ κλίναντας, ἐν ὀρθῇ τῷ δόρατι μένειν. ὣν ποιησάντων τὸ προσταχθὲν ὥσπερ ἄφ' ἐνὸς παρακελεύματος, ὁ Ἀγησίλαος, θαυμάσας τὴν τε εὐταξίαν τῶν πολεμίων καὶ τὴν καταφρόνησιν, τὸ μὲν βιάζεσθαι πρὸς ὑπερδεξιόους τόπους, καὶ συναναγκάζειν τοὺς ἐναντίους ἄνδρας ἀγαθοὺς γίνεσθαι πρὸς τὸν ἐκ χειρὸς κίνδυνον, οὐκ ἔκρινε· πείραν δὲ λαβὼν ὅτι τολμήσουσιν ἀναγκαζόμενοι διαγωνίζεσθαι περὶ τῆς νίκης, ἐν τῷ πεδίῳ προεκαλεῖτο. οὐ συγκαταβαινόντων δὲ τῶν Θηβαίων, τὴν μὲν φάλαγγα τῶν πεζῶν ἀπήγαγε, τοὺς δ' ἱππεῖς καὶ τὰ ψιλικὰ τῶν ταγματῶν ἐξαποστείλας, ἐπόρθησε τὴν χώραν ἀδεῶς καὶ πολλῶν λαφύρων ἐγκρατὴς ἐγένετο

Vtriusque ducis singularem prudentiam historicus explicat, declaratis rei gestae causis. Post reditum Agesilai Thebani Thespias adoriuntur. Phoebeidas, Laced. dux, cadit.

33. Οἱ δὲ συνόντες τῷ Ἀγησιλάῳ Σπαρτιάται

σύμβουλοι, καὶ οἱ τὰς ἡγεμονίας ἔχοντες ἐθαύμαζον πῶς δραστικὸς εἶναι δοκῶν ὁ Ἀγησίλαος, καὶ μείζονα καὶ δυναμικωτέραν ἔχων τὴν δύναμιν, οὐ διηγωνίσαστο πρὸς τοὺς πολεμίους. πρὸς οὓς ὁ Ἀγησίλαος ἀπεκρίθη, νῦν μὲν ἀκινδύνως τοὺς Λακεδαιμονίους νενικηκέναι ἄν· (πορθομένη γὰρ τῇ χώρᾳ μὴ τετολμηκέναι τοὺς Βοιωτοὺς βοηθῆσαι) εἰ δ' αὐτῶν τῶν πολεμίων παρακεχωρηκότων τῆς νίκης, ἐβιάσατο τοὺς πολεμίους ὑπομένειν τὸ δεινόν, ἴσως ἂν, διὰ τὸ παράλογον τῆς τύχης, δύναιντο καὶ φθάσαι κατὰ τὸν κίνδυνον οἱ Λακεδαιμόνιοι. τότε μὲν οὖν ὑπὸ τῆς διακρίσεως ταύτης ἔδοξε μετρίως κατεστοχάσθαι τὸ δυνάμενον ἀποβῆναι· ὕστερον δέ διὰ τῶν ἀποτελεσμάτων ἔδοξεν οὐκ ἀνθρωπίνην ἀπόφασιν, ἀλλὰ θεῶν τινα χρησμὸν εἰρηκέναι. οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι, μετὰ πολλῆς δυνάμεως στρατεύσαντες ἐπὶ Θηβαίους, καὶ συναναγκάσαντες αὐτοὺς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνίσασθαι, μεγάλη συμφορὰ περιέπεσον. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον ἐν Λεύκτροις ἡττηθέντες πολλοὺς ἀπώλεσαν τῶν πολιτῶν, ἐν οἷς καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν Κλεόμβροτος ἔπεσε· μετὰ δέ ταῦτα περὶ Μαιτίνειαν πολεμήσαντες, τοῖς ὅλοις ἐσφάλησιν, καὶ τὴν ἡγεμονίαν ἀνελπίστως ἀπέβαλον. ἀγαθὴ γὰρ ἡ τύχη τοὺς μέγα φρονοῦντας παραδόξως σφῆλαι, καὶ διδάξαι μηδὲν ἄγαν κατελπίζειν. ὁ γοῦν Ἀγησίλαος, ἐχεφρόνως ἄρκεσθεις τῷ πρώτῳ προτερήματι, τὴν δύναμιν ἁσινῇ διεφύλαξε. μετὰ δέ ταῦτα ὁ μὲν Ἀγησίλαος μετὰ τῆς δυνάμεως ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Πελοπόννησον· οἱ δὲ Θηβαῖοι, διὰ τὴν Χαβρίου στρα-

τηγίαν σωθέντες, ἐθαύμασαν τᾶνδρός τὴν ἐν τῷ στρατηγῆματι ἀγχινοίαν· ὁ δὲ Χαβρίας, πολλῶν καὶ καλῶν αὐτῷ πεπραγμένων κατὰ πόλεμον, ἐπὶ τούτῳ μάλιστα ἐσεμνύνετο τῷ στρατηγῆματι, καὶ τὰς εἰκόνας τὰς ὑπὸ τοῦ δήμου δοθείσας αὐτῷ καθίστανεν, ἐχούσας τοῦτο τὸ σχῆμα. οἱ δὲ Θηβαῖοι, μετὰ τὴν ἀπαλλαγὴν τὴν Ἀγησιλάου, στρατεύσαντες ἐπὶ Θεσπιάς, τὴν μὲν προφυλακὴν οὖσαν ἀνδρῶν διακοσίων ἀνέϊλον· τῇ δὲ πόλει προσβολὰς συνεχεῖς ποιοῦμενοι, καὶ μηδὲν ἀξιόλογον πράξαντες, ἀπῆγον τὴν δύναμιν εἰς τὰς Θήβας. Φοιβίδας δὲ ὁ Λακεδαιμόνιος, ἀξιόλογον φρουρὰν ἐν ταῖς Θεσπιαῖς ἔχων, ἐκχυθεὶς ἐκ τῆς πόλεως καὶ προπειτῶς τοῖς ἀποχωροῦσι Θηβαίοις ἐπιθέμενος, τῶν μὲν στρατιωτῶν ἀπέβαλε πλείους τῶν πεντακοσίων, αὐτὸς δὲ λαμπρῶς ἀγωνισάμενος καὶ πολλοῖς ἐναντίοις τραύμασι περιπεσὼν, ἥρωϊκῶς κατέστρεψε τὸν βίον.

Facta nova in Boeotiam expeditione proelium committitur Agesilaus primo victor, mox cedere cogitur. Inter Naxum et Parum pugna navali decertatur.

34. Οὐ πολλῷ δ' ὕστερον χρόνῳ πάντων Λακεδαιμονίων τῇ αὐτῇ δυνάμει στρατευσάντων ἐπὶ τὰς Θήβας, οἱ μὲν Θηβαῖοι, δυσχωρίας τινὰς ἐτέρας καταλαμβανόμενοι, διεκώλυνον μὲν τοὺς πολεμίους λεηλατεῖν τὴν χώραν, κατὰ στόμα δὲ πρὸς ἅπασαν τὴν δύναμιν ἐν τοῖς πεδίοις οὐκ ἐτόλμων παρατάξασθαι. τοῦ δ' Ἀγησιλάου προμαχομένου, συγκατέβησαν ἐκ τοῦ κατ' ὀλίγον πρὸς τὸν ἀγῶνα. γενομένης δὲ μάχης ἐπὶ πολὺν χρόνον ἰσχυρᾶς, τὸ μὲν πρῶτον οἱ περὶ τὸν Ἀγησίλαον ἐπροτέρουν, μετὰ δὲ ταῦτα τῶν ἐκ

τῆς πόλεως Θηβαίων ἐκχυθέντων πανδημεὶ, θεωρῶν τὸ πλῆθος τῶν ἐπιβρόχοντων ὁ Ἀγησίλαος, ἀνεκαλέσαστο τῇ σύλλυγγι τοὺς στρατιώτας ἀπὸ τῆς μάχης. οἱ δὲ Θηβαῖοι, δόξαντες τότε πρώτως μὴ καταδεεστέρους ἑαυτοὺς εἶναι Λακεδαιμονίων, τρόπαιόν τε ἔστησαν, καὶ τὸ λοιπὸν κατεθάρσυνον τῆς τῶν Σπαρτιατῶν δυνάμεως. τὰ μὲν οὖν περὶ τὰς πεζικὰς δυνάμεις τοιοῦτον ἔσχε τὸ τέλος· τῶν δὲ ναυτικῶν κατὰ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς ἐγένετο μεγάλη ναυμαχία, μεταξὺ Νάξου καὶ Πύρου, διὰ τοιαύτας αἰτίας· Πόλλις ὁ τῶν Λακεδαιμονίων ναύαρχος, πυθόμενος σίτου πλῆθος ἐν ὀλκᾷσι παρακομίζεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις, ἐφήδρευε καὶ παρειτῆρει τὸν κατάπλουν τῆς κομιζομένης ἄγορᾶς, διανοούμενος ἐπιθέσθαι ταῖς ὀλκάσιν. ἃ δὲ πυθόμενος ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων, ἐξέπεμψε στόλον παραφυλάζοντα τὴν σιτοπομπίαν, καὶ διέπεμψεν εἰς τὸν Πειραιέα τὴν κομιζομένην ἄγοράν. μετὰ δὲ ταῖτα Χαβρίας μὲν ὁ τῶν Ἀθηναίων ναύαρχος, μετὰ στόλου παντὸς πλεύσας ἐπὶ τὴν Νάξον, συνεστήσατο πολιορκίαν· προσαγαγὼν δὲ τοῖς τείχεσι μηχανάς, καὶ διὰ τούτων σαλεύσας τὰ τεῖχη, σπουδὴν εἰσεφέρειτο βίᾳ κρατῆσαι τῆς πόλεως. ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις Πόλλις ὁ τῶν Λακεδαιμονίων ναύαρχος, κατέπλευσε βοηθήσων τοῖς Ναξίοις. γινομένης δὲ φιλοτιμίας, ἀμφοτέρωτεροι συγκατέβησαν εἰς ναυμαχίαν, καὶ τὰς ναῦς διατάξαντες, ἐπέπλεον ἀλλήλοισι. εἶχε δὲ τριήρεις ὁ μὲν Πόλλις ἑξήκοντα καὶ πέντε, ὁ δὲ Χαβρίας ὀγδοήκοντα καὶ τρεῖς. ἐπιπλεουσῶν δὲ τῶν νεῶν ἀλλήλαις, Πόλλις μὲν ἡγού-

μενος τοῦ δεξιοῦ κέρως πρῶτος ἐνέβαλε ταῖς ἀντιτεταγμέναις τριήρεσιν ἐπὶ τοῦ λαιοῦ κέρατος, ὧν ἡγεῖτο Κῆδων ὁ Ἀθηναῖος· ἀγωνισάμενος δὲ λαμπρῶς, αὐτὸν τε τὸν Κῆδωνα διέφθειρε, καὶ τὴν ναῦν κατεβύθισεν. ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις συμβαλὼν, καὶ τοῖς ἐμβόλοις ἀναρρήτιων, ὥς μὲν διέφθειρεν, ὥς δὲ φυγεῖν ἠνάγκασεν. ἃ δὲ κατιδὼν ὁ Χαβρίας, καὶ μέρος τῶν περὶ αὐτὸν νεῶν ἐκπέμψας, ἐβοήθησε τοῖς πιεζομένοις, καὶ τὴν ἥτιαν τῶν ἰδίων διωρθώσατο. αὐτὸς δ' ἔχων τὸ κράτιστον τοῦ στόλου, καὶ γενναίως ἀγωνισάμενος, πολλὰς μὲν τριήρεις διέφθειρεν, οὐκ ὀλίγας δ' αἰχμηκῶτους ἔλαβε.

Reportata victoria, Chabrias cum clasae redit in Piraeum. Eo tempore Romae M. Manlius capitis damoatur.

35. Γενόμενος δ' ἐπὶ τοῦ προτερήματος, καὶ πάσας τὰς τῶν πολεμίων ναῦς φυγεῖν ἀναγκάσας, ἀπέσχετο παντελῶς τοῦ διωγμοῦ, ἀναμνησθεὶς τῆς ἐν Ἀργινοῦσαις ναυμαχίας, ἐν ἣ τοὺς νικήσαντας στρατηγούς ὁ δῆμος ἀντὶ μεγάλης εὐεργεσίας θανάτῳ περιέβαλεν, αἰτιασάμενος ὅτι τοὺς τετελευτηκότας κατὰ τὴν ναυμαχίαν οὐκ ἔθαψαν, εὐλαβήθη μὴ ποτε τῆς περιστάσεως ὁμοίας γενομένης κινδυνεύσῃ παθεῖν παραπλήσια. διόπερ ἀποστὰς τοῦ διώκειν, ἀνελέγετο τῶν πολιτῶν τοὺς διανηχομένους, καὶ τοὺς μὲν ἐπὶ ζῶντας διέσωσε, τοὺς δὲ τετελευτηκότας ἔθαψεν. εἰ δὲ μὴ περὶ ταύτην ἐγένετο τὴν ἐπιμέλειαν, ὅραδίως ἂν ἅπαντα τὸν πολεμίων στόλον διέφθειρε. κατὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν, τῶν μὲν Ἀθηναίων διεφθάρησαν τριήρεις ὀκτωκαίδεκα, τῶν δὲ Λακεδαιμονίων

διεφθάρησαν μὲν εἴκοσι καὶ τέτταρες, αὐτάνδρῳ δ' ἐλήφθησαν ὀκτώ. Χαβρίας μὲν οὖν ἐπιφανῆ ναυμαχίαν νικήσας, κατέπλευσε μετὰ πολλῶν λαφύρων εἰς τὸν Πειραιέα, καὶ μεγάλης ἀποδοχῆς εἵυχε παρὰ τοῖς πολίταις. μετὰ γὰρ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον Ἀθηναῖοι ταύτην πρώτην ναυμαχίαν ἐνίκησαν. τὴν γὰρ περὶ Κρίδον οὐκ ἰδίᾳ διηγωνίσαντο, τῷ δὲ βασιλικῷ στόλῳ χρησάμενοι, ἐπροτέρησαν. ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις, κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἐν τῇ Ῥώμῃ Μάρκος Μανίλιος ἐπιβαλόμενος τυραννίδι καὶ κρατηθεὶς ἀνῆρεθῇ.

Olymp. CI, 1. Accidit tunc, ut Triballi in Abderitarum regionem incurraerent et praedam agerent. Abderitis paene oppressis forte auxilio venit Chabrias Atheniensis, mox tamen dolo peremptus. Successit Timotheus, qui novos conciliat socios, et hostes ad Leucadem proelio fundit.

36. Ἐπ' ἄρχοντας δ' Ἀθήνησι Χαριάνδρου, Ῥωμαῖοι μὲν ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλιάρχους κατέστησαν τέτταρας, Σερούϊον Σουλπίκιον, Λεύκιον Παπίριον, Κορνήλιον Τίτον καὶ Μάρκον Κοῖντιον. Ἕλεῖοι δ' ἤγαγον Ὀλυμπιάδα πρώτην πρὸς ταῖς ἑκατὸν, καθ' ἣν ἐνίκα στάδιον Δάμων Θούριος. ἐπὶ δὲ τούτων ἐν τῇ Θράκῃ Τριβαλλοὶ σιτοδείᾳ πιεζόμενοι, πανδημεὶ στρατείαν ἐποίησαντο πρὸς τὴν ὑπερόριον χώραν, καὶ τὰς τροφὰς ἐκ τῆς ἀλλοιτρίας γῆς ἐπορίζοντο. ὄντες δὲ πλείους τῶν τρισμυρίων, ἐπῆλθον τὴν τε Ὀμορον Θράκην, καὶ τὴν τῶν Ἀβδηριτῶν χώραν ἐπόρθησαν ἀδεῶς. πολλῆς δὲ ὠφελείας κυριεύσαντες, καταπεφρονηκότως καὶ ἀτάκτως τὴν ἐπάνοδον ἐποιοῦντο· οἱ δ' Ἀβδηρίται πανδημεὶ στρατεύσαντες ἐπ' αὐ-

τοὺς, καὶ σποριάδην καὶ ἀτάκτως τὴν ἐπάνοδον ποιου-
μένους, πλείους τῶν δυσχιλίων ἀνείλον. οἱ δὲ Βάρ-
βαροι, παροξυνθέντες ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσι, καὶ βου-
λόμενοι τοὺς Ἀβδηρίτας τιμωρήσασθαι, πάλιν ἐνέβα-
λον αὐτῶν εἰς τὴν χώραν. οἱ δὲ προτενικηκότες, ἐπαρ-
θέντες τῷ προτερήματι, καὶ τῶν πλησιοχώρων Θρα-
κῶν συμμαχίαν ἀποστειλάντων αὐτοῖς, παρετάξαντο
τοῖς Βαρβάροις. γενομένης δὲ μάχης ἰσχυροῦς, καὶ
τῶν Θρακῶν μεταβαλλομένων ἄφνω, μονωθέντες οἱ
Ἀβδηρίται καὶ κυκλωθέντες ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν
Βαρβάρων, σχεδὸν ἅπαντες οἱ τῆς μάχης μετεσχηκό-
τες κατεκόπησαν. τηλικαύτῃ δὲ συμφορᾷ τῶν Ἀβδη-
ριτῶν περιπεπωκότων, καὶ μελλόντων πολιορκεῖ-
σθαι, Χαβρίας ὁ Ἀθηναῖος ἐπιφανεῖς μετὰ δυνά-
μεως, ἐξείλετο τῶν κινδύνων τοὺς Ἀβδηρίτας, καὶ
τοὺς μὲν Βαρβάρους ἐξήλασεν ἐκ τῆς χώρας, ἐν δὲ
τῇ πόλει φρουρὰν ἀξιόλογον καταλιπὼν, αὐτὸς ὑπό-
τινων ἐδολοφονήθη. Τιμόθεος δὲ, παραλαβὼν τὴν
ναυαρχίαν, καὶ πλεύσας εἰς τὴν Κεφαλληνίαν, τὰς τε
ναῦς τῇ πόλει προσηγάγετο, καὶ τὰς κατὰ τὴν Ἀκαρ-
νανίαν ὁμοίως ἐπεισεν ἀποκλίνειν πρὸς Ἀθηναίους.
Ἀλκétαν δὲ τὸν Μολοτιτῶν βασιλέα φίλον κατασκευά-
σας, καὶ καθόλου τὰς χώρας τὰς τῶν περὶ τοὺς τό-
πους ἐκείνους πόλεων ἐξειδιοποιησάμενος, ἐνίκησε ναυ-
μαχίᾳ τοὺς Λακεδαιμονίους περὶ Λευκάδα. ταῦτα
δὲ πάντα ταχέως καὶ ῥαδίως ἐπετέλεσε, πείθων μὲν
διὰ τῆς τοῦ λόγου δυνάμεως, νικῶν δὲ δι' ἀνδρείαν
καὶ στρατηγίαν. διόπερ εἰ μόνον παρὰ τοῖς πολί-
ταις, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι μεγάλης ἐτύχ-

χανεν ἀποδοχῆς. καὶ τὰ μὲν περὶ Τιμόθεον ἐν τοῦ-
τοις ἦν.

Thebani Orchomenum, a Laced. occupatam, oppugnant, ipsos-
que numero superiores vincunt. Cum hoc anno Hermias historiam
suam Siciliae finit.

37. Ἀμα δὲ τοῦτοις πραττομένοις, Θηβαῖοι μὲν
ἑστράτευσαν ἐπ' Ὀρχομενὸν ἐπιλέκτοις ἀνδράσι πει-
τακοσίοις, καὶ συνετέλεσαν προῦξιν ἀξίαν μνήμης·
φρουρούντων γὰρ τὸν Ὀρχομενὸν Λακεδαιμονίων
πολλοῖς στρατιώταις, καὶ τοῖς Θηβαίοις ἀντιταξαμέ-
νων, ἐγενήθη μάχη καρτερά· καθ' ἣν οἱ Θηβαῖοι
πρὸς διπλασίους συμβαλόντες, ἐνίκησαν τοὺς Λακε-
δαιμονίους. οὐδέποτε τοῦτο συνέβη γενέσθαι κατὰ
τοὺς ἐπάνω χρόνους, ἀλλ' ἀγαπητὸν ὑπάρχειν ἐδόκει
τὸ πολλοὺς ὀλίγους νικῆσαι. διὸ καὶ φρονήματος
ἐπίμπλαντο Θηβαῖοι, καὶ τὴν ἀνδρείαν εἶχον μᾶλλον
περιβόητον, καὶ φανεροὶ καθεισιστήκεισαν ἀμφισβη-
τήσοντες τῆς τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίας. τῶν δὲ συγγρα-
φέων Ἑρμείας ὁ Μηθυμναῖος τὴν τῶν Σικελικῶν
σύνταξιν εἰς τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν κατέστρεψε, γρά-
ψας βίβλους δέκα, ὥς δὲ τινες διαιροῦσι, δώδεκα.

Olymp. CI, 2. Artaxerxes pacem inter Graecos componere stu-
det, ut belli Aegyptiis inferendi fiant socii. Soli Thebani recusant;
reliqui incunt pacem, qua singulis civitatibus suo iure uti con-
cessum.

38. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθηνησιν Ἱπποδάμου,
Ῥωμαῖοι χιλιάρχους ἀντὶ τῶν ὑπάτων κατέστησαν
τέτταρας, Λεύκιον Οὐαλέριον, Κρίσπον Μάλλιον,
Φάβιον Σερουῖλιον, Σουλπίκιον Λουκρήτιον. ἐπὶ
δὲ τούτων Ἀρταξέρξης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς, μέλ-

λων πολεμεῖν πρὸς Αἰγυπτίους, καὶ σπεύδων ξενικὴν δύναμιν ἀξιόλογον συστήσασθαι, διέγνω συλλύσασθαι τοὺς κατὰ τὴν Ἑλλάδα πολέμους. οὕτω γὰρ μάλιστα ἤλπιζε τοὺς Ἕλληνας, ἀπολελυμένους τῶν οἰκείων πολέμων, ἐτοιμοτέρους ἔσεσθαι πρὸς τὰς ξενολογίας· διόπερ πρέσβεις ἐξέπεμψεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, τοὺς παρακαλέσοντας τὰς πόλεις κοινὴν εἰρήνην συνθέσθαι. τῶν δὲ Ἑλλήνων ἀσμένως προσδεξαμένων τοὺς λόγους, διὰ τὸ κάμνειν τῇ συνεχείᾳ τῶν πολέμων, συνέθεντο πάντες τὴν εἰρήνην, ὥστε πάσας τὰς πόλεις αὐτονόμους καὶ ἀφρουρήτους εἶναι. καὶ κατέστησαν οἱ Ἕλληνες ἐξαγωγεῖς, οἱ κατὰ πόλιν ἐκάστην ἐπελθόντες ἐξήγαγον ἀπ᾽ αὐτὰς τὰς φρουράς. μόνων δὲ Θηβαίων οὐ προσδεξαμένων κατὰ πόλιν γίνεσθαι τὰς σπονδὰς, ἀλλὰ τὴν Βοιωτίαν ἅπασαν ὑπὸ τὴν τῶν Θηβαίων συντέλειαν ταττόντων, καὶ Ἀθηναίων μὲν ἀντειπόντων φιλοτιμότατα, Καλλιστράτου δὲ τοῦ δημαγωγοῦ τὸν λόγον διαθεμένου, ὑπὲρ δὲ τῶν Θηβαίων Ἐπαμινώνδου διαθεμένου λόγον θαυμαστικῶς ἐν τῷ κοινῷ συνεδρίῳ· τοῖς μὲν ἄλλοις Ἕλλησι πᾶσι συμφώνως αἱ σπονδαὶ συνετελέσθησαν, μύνοι δὲ Θηβαῖοι κριθέντες ἔκσπονδοι, καὶ τοῦ Ἐπαμινώνδου διὰ τῆς ἰδίας ἀρετῆς ἐμποιοῦντος φρόνημα τοῖς πολίταις, ἐθάρρῃσαν τοῖς ἀπάντων δόγμασιν ἀντιβαίνειν. Λακεδαιμόνιοι μὲν γὰρ καὶ Ἀθηναῖοι διὰ παντὸς περὶ τῆς ἡγεμονίας διαφιλοτιμούμενοι, παρεχώρουν ἀλλήλοις, οἱ μὲν κατὰ γῆν, οἱ δὲ τῆς κατὰ θάλατταν ἀρχῆς ἄξιοι κρινόμενοι. διόπερ τὴν ἐκ τρίτου προσώπου ἀναφερομένην ἡγεμο-

νίαν χαλεπῶς ἔφερον, καὶ τὰς κατὰ Βοιωτίαν πόλεις ἀπέσπων τῆς τῶν Θηβαίων συντελείας.

Tum victoria, aliquot proeliis reportata, tum singularis imperatorum suorum virtus, Thebanos feroces fecerat.

39. Οἱ δὲ Θηβαῖοι, τῇ τε ῥώμῃ τῶν σωμάτων καὶ ταῖς ἀλκαῖς διαφέροντες, καὶ πολλαῖς μάχαις προνενικηκότες τοὺς Λακεδαιμονίους, μετώροι τοῖς φρονήμασιν ὑπῆρχον, καὶ τῆς κατὰ γῆν ἡγεμονίας ἡμφισβήτουν. οὐ διεψεύσθησαν δὲ τῆς ἐλπίδος, διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας, καὶ διὰ τὸ πλείονας ἔχειν ἀγαθούς ἡγεμόνας καὶ στρατηγούς κατὰ τοὺς ὑποκειμένους χρόνους. ἐπιφανέστατοι δ' ἦσαν Πελοπίδας καὶ Γοργίας καὶ Ἐπαμινώνδας. οὗτος γὰρ οὐ μόνον τῶν ὁμοεθρύντων, ἀλλὰ καὶ πάντων Ἑλλήνων πολὺ προέσχευ ἀνδρεία τε καὶ στρατηγικῇ συνέσει. μετέσχε γὰρ ἐπὶ πολὺ πάσης παιδείας, καὶ μάλιστα τῆς Πυθαγορικῆς φιλοσοφίας. πρὸς δὲ τούτοις, φυσικοῖς προτερήμασι κεχορηγημένος, εἰκότως καὶ πράξεις ἐπιφανεστάτας συνετέλεσε. διὸ καὶ συναναγκασθεὶς ὀλίγοις πολιτικοῖς στρατιώταις πρὸς πάσας τὰς τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν συμμάχων δυνάμεις ἀγωνίσασθαι, τοσοῦτον ὑπερέσχε τῶν ἀνικητῶν στρατιωτῶν, ὥστε τὸν βασιλεῖα τῶν Λακεδαιμονίων Κλεόμβροτον ἀνελεῖν, τὸ δὲ πλῆθος τῶν ἀντιταχθέντων ἄρδην σχεδὸν κατακύψαι. καὶ τὰ τηλικαῦτα παραδόξως διεπράξατο, διὰ τὴν ἀγχίνουαν καὶ τὴν ἐκ παιδείας αὐτῷ περιγεγεννημένην ἀρετὴν. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων μικρὸν ὕστερον ἐν τοῖς κατὰ μέρος ἐκτεθησομένοις σαφεστερον δηλώσομεν· νῦν δ' ἐπὶ τὸ συνεχὲς τῆς ἱστορίας τρεψόμεθα.

Pleraque civitates libertate insolentius abutuntur; unde novae turbae et seditiones existunt, praesertim inter Phialenses, Corinthios, Megareneses, Phliasios.

40. Μετὰ γὰρ τὴν συγχωρηθεῖσαν τοῖς δήμοις αὐτονομίαν, αἱ πόλεις ἐνέπιπτον εἰς ταραχὰς μεγάλας καὶ στάσεις· μάλιστα δὲ αἱ κατὰ τὴν Πελοπόννησον. ὀλιγαρχικοῖς γὰρ πολιτεύμασι κεκρημέναι, καὶ ταῖς τῆς δημοκρατίας ἐξουσίαις ἀπειραγάθως χρώμεναι, πολλοὺς τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἐφ'υγάδευον, καὶ κρίσεις ἐπιβάλλουσai συκοφαντῶδεις, κατεδίκαζον· διόπερ εἰς στάσεις ἐμπίπτουσαι, φυχὰς καὶ δημεύσεις οὐσιῶν ἐποιοῦντο· μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς ἐπὶ τῆς Λακεδαιμονίων ἡγεμονίας προσετηκότας τῶν πατρίδων. ἐν γὰρ τοῖς τότε χρόνοις ἐπιτακτικῶς ἐκείνων τοῖς πολίταις προσενηνεγμένων, ὕστερον ὁ δημοτικὸς ὄχλος ἀπολαβὼν τὴν ἐλευθερίαν ἐμνησικάκει. πρῶτον δὲ τῶν Φιαλέων οἱ φυγάδες συστραφέντες κατελάβοντο τὴν καλουμένην Ἡραίαν, χωρίον ὄχυρόν. ἐκ ταύτης δ' ὄρμηθέντες, παρεισέπεσον εἰς τὴν Φιάλειαν· καὶ Διονυσίων κατὰ τύχην ὄντων, ἐπιπεσόντες ἀπροσδοκῆτως τοῖς ἐν τῷ θεάτρῳ καθήμενοις, καὶ πολλοὺς ἀποσφάζοντες, οὐκ ὀλίγους δὲ καὶ συναπονοήσασθαι πείσαντες, ἀνεχώρησαν εἰς τὴν Σπάρτην. οἱ δὲ τῆς Κορίνθου φυγάδες, σιχνοὶ διατρίβοντες παρὰ τοῖς Ἀργείοις, ἐπεχείρησαν κατιέναι. παραδεχθέντες δ' ἐπὶ τὴν πόλιν ὑπὸ τινῶν οἰκείων καὶ φίλων, διαβληθέντες, ἐγένοντό τε περικατάληπτοι. μέλλοντες δὲ συναρπάζεσθαι, καὶ φοβούμενοι τὴν ἐκ τῆς ἁλώσεως αἰκίαν, ἀλλήλους ἀπέκτειναν. οἱ δὲ Κορίνθιοι, πολλοὺς τῶν πολιτῶν αἰτία-

σάμενοι μετεσχηκέναι τοῖς φυγάσι τῆς ἐπιθέσεως, οὓς μὲν ἀπέκτειναν, οὓς δ' ἐφυγάδευσαν. ἐν δὲ τῇ πόλει τῶν Μεγαρέων ἐπιχειρήσαντες τινες μεταστῆσαι τὴν πολιτείαν, καὶ κρατηθέντες ὑπὸ τοῦ δήμου, πολλοὶ μὲν ἀνηρέθησαν, οὐκ ὀλίγοι δ' ἐξέπεσον. ὁμοίως δὲ καὶ παρὰ τοῖς Σικυωνίοις τινὲς νεωτερίζειν ἐπιβαλόμενοι, καὶ γνωσθέντες ἀνηρέθησαν. παρὰ δὲ τοῖς Φλιασίοις πολλῶν φυγαδευομένων, καὶ καταλαβομένων ἐπὶ τῆς χώρας φρούριον ὄχυρόν, καὶ πλῆθος μισθοφόρων ἀθροισάντων, ἐγένετο μάχη πρὸς τοὺς ἐκ τῆς πόλεως· καὶ νικησάντων τῶν φυγιάδων, ἀνηρέθησαν τῶν Φλιασίων ὑπὲρ τοὺς τριακοσίους· ὕστερον δὲ προδόντων τῶν φυλάκων τοὺς φυγάδας, κρατήσαντες οἱ Φλιάσιοι τῶν φυγιάδων, ἀνεῖλον πλείους τῶν ἑξακοσίων, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐκβαλόντες ἐκ τῆς χώρας, ἡνάγκασαν φυγεῖν εἰς Ἄργος. αἱ μὲν οὖν κατὰ Πελοπόννησον πόλεις ἐν τοιαύταις συμφοραῖς ἦσαν.

Olymp. Cl. 3. Iam itaque belle Persae Aegyptum adorientur, Pharnabazo et Iphicrate ducibus. Copiarum naviumque numerus. Adiungitur causa, cur ducibus Persarum proprium sit, tarde agere.

41. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθηήνῃσι Σωκρατίδου, Ῥωμαῖοι ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλιάρχους κατέστησαν τέτταρας, Κόϊντον Κράσσον, Σερούλιον Κορνήλιον, ἔτι δὲ Σπόριον Παπίριον, καὶ Φάβιον Ἄλβον. ἐπὶ δὲ τούτων Ἀρταξέρξης ὁ βασιλεὺς ἐστράτευσεν ἐπ' Αἰγυπτίους, ἀφεισηκότας ἀπὸ Περσῶν. ἡγοῦντο δὲ τῶν δυνάμεων Φαρνάβαζος μὲν τῶν Βαρβαρικῶν, Ἰφικράτης δ' ὁ Ἀθηναῖος τῶν μισθοφόρων, ὄντων

δισμυρίων. ὁ δ' ἀνὴρ οὗτος μετάπεμπτος ἐπὶ τὴν
 στρατηγίαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐτάχθη διὰ τὴν ἐν τῷ
 στρατηγεῖν ἀρετὴν. ἔτη δὲ πλείω τοῦ Φαρναβάζου
 κατανηλωκότος περὶ τὰς πυρρυσκευὰς, ὁ μὲν Ἰφικρά-
 τῆς ὁρῶν αὐτὸν ἐν μὲν τῷ λέγειν ὄντα δεινόν, ἐν δὲ
 τοῖς πραττομένοις νωχελῇ, παύρησίᾳ πρὸς αὐτὸν
 ἐχρήσατο, φήσας θαναμιᾶζειν, πῶς ἐν μὲν τοῖς λόγοις
 ἐστὶν ὀξύς, ἐν δὲ τοῖς ἔργοις βραδύς. ὁ δὲ Φαρνά-
 βαζος ἀπεκρίθη, διότι τῶν μὲν λόγων αὐτός ἐστι
 κύριος, τῶν δ' ἔργων ὁ βασιλεύς. τῆς δὲ τῶν Περ-
 σῶν δυνάμεως ἀθροισθείσης εἰς πόλιν Ἀκην, ἡρι-
 θμήθησαν τῶν μὲν Βαρβάρων εἴκοσι μυριάδες, ὧν
 ἤρχεν Ἀρτιάβαζος· τῶν δὲ μισθοφόρων Ἑλλήνων
 Ἰφικράτης ἡγεῖτο δισμυρίων. καὶ ναῦς ἡριθμήθη-
 σαν, τριήρεις μὲν τριακόσiai, τριακόντοροι δὲ δια-
 κόσiai· τῶν δὲ τὴν ἀγορὰν καὶ τὴν ἄλλην παρα-
 σκευὴν κομιζουσῶν πολὺς ἦν ἀριθμός. ἀρχομένου
 δὲ τοῦ θέρους, ἀνέζειξαν οἱ τοῦ βασιλέως στρατηγοὶ
 μετὰ πίκσης τῆς δυνάμεως, καὶ τοῦ στόλου συμπα-
 ρόντος προῆγον ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον. ὥς δ' ἤκον
 πλησίον τοῦ Νείλου, κατέλαβον τοὺς Αἰγυπτίους
 φανερώς παρεσκευασμένους τὰ πρὸς τὸν πόλεμον.
 ὁ γὰρ Φαρνάβαζος βραδεῖαν τὴν στρατείαν ἐποιεῖτο,
 καὶ πολὺν χρόνον ἐδεδώκει τοῖς πολεμίοις εἰς τὴν
 παρασκευὴν. ὥς ἐπίπλαν γὰρ οἱ τῶν Περσῶν στρα-
 τηγοὶ, τῶν ὅλων οὐκ ὄντες αὐτοκράτορες, περὶ
 πάντων ἀναφέρουσι τῷ βασιλεῖ, καὶ προσαναμένουσι
 τὰς περὶ ἕκαστον ἀποκρίσεις.

Nili ostia describuntur, quae ipsa hostium aditum difficilem reddunt. Persae consulto praetervecti ostium Pelusium, ad Mendesium appellant, ubi expositis copiis, Aegyptios in fugam agunt, et castellum occupant.

42. Ὁ δὲ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς Νεκτάνεβις ἐπυνθάνετο μὲν τὸ μέγεθος τῶν Περσικῶν δυνάμεων, ἐθάῤῥει δὲ μάλιστα μὲν τῇ τῆς χώρας ὀχυρότητι, δυσπροσίτου παντελῶς οὔσης τῆς Αἰγύπτου· ἔπειτα δὲ τῷ πεφράχθαι καλῶς πάσας εἰσβολὰς τὰς τε ἀπὸ γῆς καὶ τὰς ἀπὸ θαλάττης ἐπὶ τὰ στόμασι. τοῦ γὰρ Νείλου τὰς εἰς τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος ἐκβολὰς ποιούμενου, καθ' ἕκαστον τῶν στομάτων πόλις κατεσκεύαστο, πύργους μεγάλους ἔχουσα καθ' ἑκάτερον τοῦ ῥείθρου, καὶ ξυλίνην γέφυραν τοῦ εἰσπλου κυριεύουσαν. μάλιστα δὲ τὸ Πηλουσιακὸν στόμα κατεσκεύασαν, διὰ τὸ κεῖσθαι μὲν αὐτὸ πρῶτον πρὸς τοὺς ἀπὸ Συρίας πορευομένους, καὶ δοκεῖν διὰ τούτου μάλιστα ποιῆσθαι τὴν ἔφοδον τοὺς πολεμίους. τοῦτο γὰρ ἀπετάφρευσε, καὶ διετείχισε τοὺς εἰσπλους κατὰ τοὺς εὐκαιροτάτους τόπους, καὶ τῶν προσόδων τὰς μὲν κατὰ γῆν πορείας ἐποίησε λιμνάζειν, τὰς δὲ πλωτὰς χώμασιν ἐνέφραττε. διόπερ οὐκ ἦν ῥαδίως οὔτε ταῖς ναυσὶν εἰσπλέειν, οὔτε τοῖς ἰππεῦσι προσπελάσαι, οὔτε τοῖς πεζοῖς προσελθεῖν. οἱ δὲ περὶ τὸν Φαρνάβαζον στρατηγοὶ, καταλαβόντες τὸ Πηλουσιακὸν στόμα θαυμασιῶς ὠχυρωμένον καὶ στρατιωτῶν πλήθει φυλατιζόμενον, τὸ μὲν διὰ τούτου βιάζεσθαι, παντελῶς ἀπεδοκίμασαν, δι' ἑτέρου δὲ στόματος ἔγνωσαν ποιῆσθαι τὸν εἰσπλουν. διὸ πλεύσαντες πελάγιοι, πρὸς τὸ μὴ καθορᾶσθαι

τὰς ναῦς ὑπὸ τῶν πολεμίων, κατέπλευσαν πρὸς τὸ στόμα τὸ καλούμενον Μενδήσιον, ἔχον ἡϊόνα παρήκουσαν ἐφ' ἱκανὸν τόπον. εἰς ταύτην ἀποβάντες μετὰ στρατιωτῶν τρισχιλίων ὃ, τε Φαρνάβαζος καὶ ὁ Ἰφικράτης προῆγον ἐπὶ τὸ τετειχισμένον ἐπὶ τοῦ στόματος πολισμάτιον. ἐκβοηθησάντων δὲ τῶν Αἰγυπτίων ἰππεῦσὶ τε καὶ πεζοῖς τρισχιλίοις, γενομένης τε μάχης ἰσχυρᾶς καὶ τοῖς Πέρσαις πολλῶν ἐκ τῶν νεῶν προσγεγενημένων, κυκλωθέντες οἱ Αἰγύπτιοι, πολλοὶ μὲν ἀπέθανον, οὐκ ὀλίγοι δ' ἐζωγρήθησαν. οἱ δὲ περιλειφθέντες, εἰς τὴν πόλιν συνεδιώχθησαν· οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰφικράτην, συνεισπεσόντες τοῖς φρουροῦσιν ἐντὸς τῶν τειχῶν, καὶ κρατήσαντες τοῦ φρουρίου, τοῦτο μὲν κατέσκαψαν, τοὺς δ' ἐνοικοῦντας ἐξηνδραποδίσαντο.

Uterius tetendit Iphicrates, praesertim in Memphim; sed impetum cohibuit Pharnabazi ingenium tardum. Interea, amissa opportunitate, Persae infecta re domum redire coguntur. Iphicrates ubi dissidium, Pharnabazi iram metuens clam Athenas aufugit.

43. Μετὰ δὲ ταῦτα τοῖς στρατηγοῖς ἐνέπεσε στάσις, δι' ἣν τῆς ἐπιβολῆς ἐσφάλησαν. ὁ μὲν γὰρ Ἰφικράτης παρὰ τῶν αἰχμαλώτων πυθόμενος ἔρημον εἶναι τὴν Μέμφιν, ἐπικαιροτάτην οὖσαν πόλιν τῶν κατ' Αἴγυπτον, συνεβούλευεν ἐξ αὐτῆς ἀναπλεῖν ἐπὶ τὴν Μέμφιν, πρὸ τοῦ παραγενέσθαι τὰς τῶν Αἰγυπτίων δυνάμεις· οἱ δὲ περὶ τὸν Φαρνάβαζον ᾤοντο δεῖν ἀναμένειν τὴν ὅλην δύναμιν τῶν Περσῶν· ἀσφαλεστέραν γὰρ ἔσεσθαι τὴν ἐπὶ τὴν Μέμφιν στρατείαν. τοῦ δ' Ἰφικράτους ἀξιούντος αὐτῷ δοθῆναι τοὺς παρόντας μισθοφόρους καὶ μετ' ἐκείνων

ἐπαγγελλομένου κρατήσειν τῆς πόλεως, τό, τε θράσος αὐτοῦ καὶ τὴν ἄρετὴν ὑπώπτευσεν, μὴ κατ' ἰδίαν κατάσχη τὴν Αἴγυπτον. διόπερ οὐ συγχωροῦντος τοῦ Φαρναβάζου, ὁ Ἰφικράτης διεμαρτύρατο, λέγων ὥς ἐὰν παρῶσι τὴν ὀξύτητα τῶν καιρῶν, ἄπρακτον ποιήσουσι τὴν πολλὴν στρατιάν· ἐφθόνουν αὐτῷ, καὶ διαβολὰς ἀδίκους προσῆπτον· οἱ δὲ Αἰγύπτιοι πολλὴν ἀναστροφὴν λαβόντες, εἰς μὲν τὴν Μέμφιν ἐξέπεμψαν τὴν ἱκανὴν φυλακὴν, ἐπὶ δὲ τὸ πεπορθημένον πολισμάτιον πάσαις ταῖς δυνάμεσι παραγενόμενοι, καὶ πολλὰ πλεονεκτοῦντες, διὰ τὴν τῶν ὅπλων ὀχυρότητα, συμπλοκάς ἐποιοῦντο τοῖς πολεμίοις συνεχεῖς. αἰὲ δὲ μᾶλλον ἐπισχύοντες, πολλοὺς ἀνῆρουν τῶν Περσῶν, καὶ κατεθάρρουν τῶν πολεμίων. χρονιζούσης δὲ τῆς περὶ τὸ πολισμάτιον τοῦτο στρατείας καὶ τῶν ἐτησίων ἤδη γενομένων, ὁ Νεῖλος πληροῦμενος, καὶ πάντα τύπον ἐπέχων τῷ πλήθει τοῦ ῥεύματος, αἰὲ μᾶλλον ὠχύρου τὴν Αἴγυπτον. οἱ δὲ τῶν Περσῶν ἡγεμόνες, ἀντιπρατιτούσης αὐτοῖς αἰὲ τῆς περιστάσεως, ἔγνωκαν ἐκ τῆς Αἰγύπτου τὴν ἀπαλλαγὴν ποιήσασθαι. διόπερ ἐπανιόντων αὐτῶν εἰς τὴν Ἀσίαν, καὶ γενομένης διαφορᾶς τῷ Φαρναβάζῳ πρὸς τὸν Ἰφικράτην, ὑποπτεύσας ὁ Ἰφικράτης μὴ συλληφθῆ, καὶ τιμωρίας τύχη, καθάπερ Κόνων ἔπαθεν ὁ Ἀθηναῖος, ἔκρινε λάθρα φεύγειν ἐκ τοῦ στρατοπέδου. διὸ καὶ παρασκευασάμενος πλοῖον, ἔλαθε νυκτὸς ἀπαλλαγεὶς, καὶ καταπλεύσας εἰς τὰς Ἀθήνας. ὁ δὲ Φαρναβάζος πρέσβεις ἐκπέμψας, κατηγορήσε τοῦ Ἰφικράτους, ὥς αἰτίου γεγονότος

τοῦ μὴ ληφθῆναι τὴν Αἴγυπτον. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τοῖς μὲν Πέρσαις ἀπόκρισιν ἔδωκαν, ὅτι εἰν εὖρωσιν αὐτὸν ἡδίκηκότα, κολιάσουσι κατὰ τὴν ἀξίαν· αὐτοὶ δὲ μετ' ὀλίγον χρόνον στρατηγὸν κατεστήσαντο Ἰφικράτην ἐπὶ τὸ ναυτικόν.

Iphicratis ingenium, et de remilitari merita describuntur.

44. Οὐκ ἀνοίκειον δ' ἐστὶ τὰ περὶ τῆς Ἰφικράτους ἀρετῆς ἱστοροῦμενα παραθεῖναι. οὗτος γὰρ παραδέδοται στρατηγικὴν τε ἀγχίνουσαν ἐσχηκέναι, καὶ πρὸς πᾶσαν ἐπίνοιαν ἀγαθὴν φύσει κεχρησθαι διαφόρῳ. προσλαβόμενον οὖν αὐτὸν τὴν ἐν τῷ Περσικῷ πολέμῳ πολυχρόνιον ἐμπειρίαν τῶν στρατιωτικῶν ἔργων, ἐπινοήσασθαι πολλὰ τῶν εἰς τὸν πόλεμον χρησίμων, καὶ μάλιστα τῶν περὶ τὸν καθοπλισμὸν φιλοτιμηθῆναι. τῶν γὰρ Ἑλλήνων μεγάλαις ἀσπίσι χρωμένων, καὶ διὰ τοῦτο δυσκινήτων ὄντων, συνεῖλε τὰς ἀσπίδας, καὶ κατεσκεύασε πέλτας συμμέτρους, ἔξ ἀμφοτέρων εὖ στοχασάμενος, τοῦ τε σκέπειν ἱκανῶς τὰ σώματα, καὶ τοῦ δύνασθαι τοὺς χρωμένους ταῖς πέλταις, διὰ τὴν κουφότητα παντελῶς εὐκινήτους ὑπάρχειν. διὰ δὲ τῆς πείρας τῆς εὐχρηστίας ἀποδοχῆς τυγχανούσης, οἱ μὲν πρότερον ἀπὸ τῶν ἀσπίδων ὀπλῖται καλούμενοι, τότε δὲ ἀπὸ τῆς πέλτης πελτασταὶ μετωνομαίσθησαν. ἐπὶ δὲ τοῦ δόρατος καὶ τοῦ ξίφους εἰς τὸνναντίον τὴν μετάθεσιν ἐποιήσατο. ἤϋξησε γὰρ τὰ μὲν δόρατα ἡμιολίῳ μεγέθει, τὰ δὲ ξίφη σχεδὸν διπλάσια κατεσκεύασε. τὴν δὲ δοκιμασίαν ἢ χρεῖα διαβεβαιούσα, τὴν ἐπίνοιαν τοῦ στρατηγοῦ τῷ τῆς πείρας ἐπιτεύγματι

δόξης ἡξίωσε. τὰς τε ὑποδέσεις τοῖς στρατιώταις εὐλύτους καὶ κούφας ἐποίησε, τὰς μέχρι τοῦ νῦν Ἰφικρατίδας ἀπ' ἐκείνου καλουμένας. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα τῶν χρησίμων εἰς τὰς στρατίας κατέδειξε, περὶ ὧν μακρὸν ἂν εἶη γράφειν. ἡ μὲν οὖν ἐπ' Αἴγυπτον στρατεία τῶν Περσῶν, μεγάλης τυχοῦσα παρασκευῆς, παρ' ἐλπίδας ἄπρακτον ἔσχε τὸ τέλος.

In Gracis civitatibus ob mutatam earum formam multae turbae et seditiones oriuntur: quo ipso bellum renovatur. Zazynlhii in partes duas divulsi.

45. Κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα, ταραττομένων τῶν πόλεων, διὰ τὴν ἀσυνήθη πολιτείαν, καὶ πολλῶν ἐπανισταμένων διὰ τὴν κοινὴν ἀναρχίαν, τοῖς μὲν τὰς ὀλιγαρχίας κατασκευάζουσιν ἐβοήθουν οἱ Λακεδαιμόνιοι, τοῖς δὲ τῆς δημοκρατίας ἀντεχομένοις συνεμάχουν οἱ Ἀθηναῖοι. ἀμφοτέραι γὰρ αἱ πόλεις αὗται χρόνον ὀλίγον διετήρησαν τὰς σπονδὰς· μετὰ δὲ ταῦτα συμπράττουσαι ταῖς οἰκείαις πόλεσιν, ἐπολέμουν, οὐδὲν ἔτι φροντίζοντες τῆς κοινῆς συνεθείσης εἰρήνης. διόπερ ἐν Ζακύνθῳ τοῖς ἐπὶ τῆς Λακεδαιμονίων ἐπιστασίας κυρίοις γεγενόσι τοῦ πολιτεύματος ὁ δῆμος χαλεπῶς ἔχων καὶ μνησικακῶν, ἐφυγάδευσε πάντας. οὗτοι δὲ πρὸς Τιμόθεον τὸν Ἀθηναίων ἡγούμενον τοῦ ναυτικοῦ καταφυγόντες συνέπλεον αὐτῷ καὶ συνεμάχουν. τοῦτον οὖν παραστησάμενοι συνεργόν, καὶ διαβιβασθέντες εἰς τὴν νῆσον ἐπ' αὐτοῦ, κατελάβοντο χωρίον ὄχυρόν παρὰ θάλατταν, ὃ προσηγόρευον Ἀρκαδίαν. ἐκ τούτου δ' ὀρμώμενοι, καὶ βοηθὸν ἔχοντες τὸν Τιμόθεον, ἐκακοποιοῦν τοὺς ἐν τῇ πόλει. τῶν δὲ Ζακυνθίων

τοὺς Λακεδαιμονίους ἰξιοῦντων βοηθῆσαι, τὸ μὲν
 πρῶτον εἰς τὰς Ἀθήνας ἐξαποστείλαντες πρέσβεις,
 κατηγοροῦν τοῦ Τιμοθέου· ὥς δ' ἐθεώρουν τὸν
 δῆμον ἀποκλίνοντα πρὸς τοὺς φυγάδας, συνεστή-
 ταντο τὸ ναυτικόν, καὶ πληρώσαντες τριήρεις εἴκοσι
 καὶ πέντε, ἐξέπεμψαν τοῖς Ζακυνθίοις συμμαχίαν,
 δόντες τὴν ἡγεμονίαν Ἀριστοκράτει.

Similiter Corcyraei. Plataea Atheuensis dum se tutandam
 tradit, a Thebanis diruitur, Thespie ab iisdem devastantur.

46. Ἄμα δὲ τοῦτοις πραττομένοις, τῶν ἐκ
 Κερκύρας τινὲς φίλοι Λακεδαιμονίων, ἐπαναστάντες
 τῷ δῆμῳ, παρεκάλεσαν τοὺς Σπαρτιατάς ἀποστεῖλαι
 ναυτικὴν δύναμιν, ὑπισχνούμενοι παραδώσειν αὐτοῖς
 τὴν Κέρκυραν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, τὴν Κέρκυραν
 αἰδότες μεγάλην ῥοπὴν ἔχουσαν τοῖς ἀντεχομένοις
 τῆς θαλάττης, ἔσπευσαν κύριοι γενέσθαι ταύτης
 τῆς πόλεως. εὐθύς οὖν ἔπεμψαν εἰς τὴν Κέρκυραν
 τριήρεις εἴκοσι καὶ δύο, τὴν ἡγεμονίαν Ἀλκίδα πα-
 ραδόντες. τοῦτον δὲ τὸν στόλον προσηπορήθησαν
 εἰς Σικελίαν ἀποστεῖλαι, ἵνα ὥς φίλοι προσδεχθέντες
 ὑπὸ τῶν Κερκυραίων, κατὰσχῃ τὴν πόλιν μετὰ
 τῶν φυγίδων. οἱ δὲ Κερκυραῖοι, γνόντες τῶν
 Σπαρτιατῶν τὴν ἐπίνοιαν, τὴν μὲν πόλιν ἐπιμελῶς
 ἐφύλαττον, εἰς δὲ τὰς Ἀθήνας πρέσβεις ἐξέπεμψαν
 περὶ βοηθείας. οἱ δ' Ἀθηναῖοι, ψηφισάμενοι βοη-
 θεῖν τοῖς Κερκυραίοις καὶ Ζακυνθίων τοῖς φυγά-
 σιν, εἰς μὲν τὴν Ζάκυνθον ἐξέπεμψαν Κτησικλέα
 στρατηγόν, ἡγούμενον τῶν φυγίδων· εἰς δὲ τὴν
 Κέρκυραν παρεσκευάζοντο ναυτικὴν δύναμιν ἐκ-

πέμπειν. ἅμα δὲ τοῦτοις πραττομένοις, κατὰ τὴν Βοιωτίαν Πλαταιεῖς ἀντεχόμενοι τῆς Ἀθηναίων συμμαχίας, μετεπέμποντο στρατιώτας, κεκριότες τοῖς Ἀθηναίοις παραδοῦναι τὴν πόλιν. ἐπὶ δὲ τοῦτοις οἱ Βοιωτάρχαι χαλεπῶς διατεθέντες πρὸς τοὺς Πλαταιεῖς, καὶ σπεύδοντες φθάσαι τὴν παρὰ τῶν Ἀθηναίων συμμαχίαν, εὐθὺς ἐπ' αὐτοὺς δύναμιν ἀξιόλογον ἤγον. παραγενόμενοι δὲ πλησίον τῆς τῶν Πλαταιέων πόλεως, ἀπροσδοκῆτου τῆς ἐπιθέσεως γενομένης, οἱ πλεῖστοι μὲν τῶν Πλαταιέων ἐπὶ τῆς χώρας καταληφθέντες, ὑπὸ τῶν ἱππέων συνηρπιάσθησαν· οἱ δὲ λοιποὶ, καταφυγόντες εἰς τὴν πόλιν καὶ συμμάχων ὄντες ἔρημοι, συνηναγκάσθησαν ὁμολογίας συνθέσθαι τοῖς πολεμίοις εὐαρέστους. ἔδει γάρ αὐτοὺς τὰ ἐπιπλα λαβόντας ἀπελθεῖν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ μηκέτι τῆς Βοιωτίας ἐπιβαίνειν. μετὰ δὲ ταῦτα οἱ μὲν Θηβαῖοι τὰς Πλαταιάς κατασκάφαντες, καὶ Θησπιάς ἄλλοιτρίως πρὸς αὐτοὺς διακειμένας ἐξεπόρθησαν. οἱ δὲ Πλαταιεῖς εἰς Ἀθήνας μετὰ τέκνων καὶ γυναικῶν φυγόντες, τῆς ἰσοπολιτείας ἔτυχον, διὰ τὴν χρησιμότητα τοῦ δήμου. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Βοιωτίαν ἐν τοῦτοις ἦν.

Classes Lacedaemoniorum et Atheniensium de occupanda Corcyra concertant. In Cypro, Evagora rege obtruncato, Nicocles regno potitus est.

47. Λακεδαιμόνιοι δὲ στρατηγὸν καταστήσαντες Μνῆσιππον, ἐξαπέστειλαν ἐπὶ τὴν Κέρκυραν, ἔχοντα τριήρεις μὲν ἐξήκοντα καὶ πέντε, στρατιώτας δὲ χίλιους καὶ πεντακοσίους. οὗτος δὲ καταπλεύσας εἰς τὴν νῆσον, καὶ προσλαβόμενος τοὺς φυγάδας,

εἰσέπλευσεν εἰς τὸν λιμένα, καὶ τεττάρων μὲν νεῶν ἐκυρίευσεν, τῶν δὲ ὑπολοίπων τριῶν νεῶν φυγουσῶν πρὸς τὴν γῆν, αὗται μὲν ἐνεπρήσθησαν ὑπὸ τῶν Κερκυραίων, ἵνα μὴ τοῖς πολεμίοις ὑποχείριοι γένωνται. ἐνίκησε δὲ καὶ πεζῇ τοὺς ἐπὶ τῇ γῇ λόφον τινὰ κατειλημμένους, καὶ καθόλου πολὺν φόβον τοῖς Κερκυραίοις ἐπέστησεν. Ἀθηναῖοι δὲ καὶ πάλαι μὲν ἀπεστάλκεισαν Τιμόθεον τὸν Κόινωρος ἐπὶ βοήθειαν τοῖς Κερκυραίοις μετὰ νεῶν ἐξήκοντα. οὗτος δὲ πρὸ τῆς συμμαχίας ταύτης πλεύσας ἐπὶ Θράκης, καὶ πολλὰς πόλεις ἐπὶ συμμαχίαν προσκαλεσάμενος, προσέθηκε τριάκοντα τριήρεις. τότε δὲ καθυστερῶν τῆς τῶν Κερκυραίων συμμαχίας, τὸ μὲν πρῶτον ἀπέβαλε τὴν στρατηγίαν, τοῦ δήμου χαλεπῶς πρὸς αὐτὸν διατεθέντος. ὥς δὲ παρέπλευσεν εἰς τὰς Ἀθήνας, ἄγων πρέσβων πλῆθος τῶν τὴν συμμαχίαν συντιθεμένων, καὶ τριάκοντα τριήρεις προστεθεικώς, πάντα τε τὸν στόλον εὖ κατεσκευακώς πρὸς τὸν πόλεμον, μετενόησεν ὁ δῆμος, καὶ πάλιν αὐτῷ τὴν στρατηγίαν ἀποκατέστησε. προκατασκευάζων δὲ καὶ τὰς ἄλλας τριήρεις τετταράκοντα, ὥς καὶ τὰς ἄλλας πάσας γίνεσθαι ἑκατὸν καὶ τριάκοντα· ἐποιούντο δὲ καὶ σίτου καὶ βελῶν, καὶ τῶν ἄλλων, τῶν εἰς τὸν πόλεμον χρησίμων, ἀξιολόγους παρασκευάς. κατὰ δὲ τὸ παρὸν στρατηγὸν ἐλόμενοι Κτησικλέα, μετὰ στρατιωτῶν πεντακοσίων ἐξέπεμψαν βοηθήσονται τοῖς Κερκυραίοις. οὗτος δὲ λάθρα νυκτὸς ἔλαθε τοὺς πολιορκοῦντας εἰσπλεύσας εἰς Κέρκυραν, καὶ καταλαβὼν τοὺς ἐν τῇ πόλει πρὸς μὲν ἀλλήλους

στασιάζοντας, τὰ δὲ κατὰ τὸν πόλεμον κακῶς διοικοῦντας, τὰς μὲν στάσεις διέλυσε, τῆς δὲ πόλεως πολλὴν ἐπιμέλειαν ποιησάμενος, εὐθαρσεῖς ἐποίησε τοὺς πολιορκουμένους· καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀπροσδοκῆτως τοῖς πολιορκουῖσιν ἐπιθέμενος, ἀνέϊλεν αὐτῶν περὶ διακοσίους, ὕστερον δὲ μεγάλης μάχης γενομένης, τὸν τε Μινάσιππον ἀνέϊλε καὶ τῶν ἄλλων οὐκ ὀλίγους. τέλος δὲ τοὺς πολιορκοῦντας εἰς πολιορκίαν συγκλείσας, μεγάλων ἐπαίνων ἔτυχε· τοῦ δὲ περὶ τὴν Κέρκυραν πολέμου σχεδὸν ἤδη τέλος ἔχοντος, κατέπλευσεν ὁ στόλος τῶν Ἀθηναίων εἰς τὴν Κέρκυραν, ἔχων στρατηγούς Τιμόθεον καὶ Ἰφικράτην. οὗτοι δὲ τῶν καιρῶν ὑστερηκότες, ἄλλο μὲν οὐδὲν ἔπραξαν μνήμης ἄξιον, τριήρεσι δὲ Σικελικαῖς περιτυχόντες, ὥς Διονύσιος ἦν ἀπεσταλκῶς Λακεδαιμονίοις ἐπὶ συμμαχίαν, ὧν ἡγοῦντο Κισσιίδης καὶ Κρίνιππος, αὐτάνδρους εἶλον, οὕσας ἐννέα. τοὺς δ' ἁλόντας λαφυροπώλησαντες, καὶ πλείω τῶν ἐξήκοντα ταλάντων ἀθροίσαντες, ἐμισθοδότησαν τὴν δύναμιν. ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις, κατὰ μὲν τὴν Κύπρον Νικοκλῆς ὁ εὐνοῦχος ἐδολοφόνησεν Εὐαγόραν τὸν βασιλέα, καὶ τῆς τῶν Σαλαμινίων βασιλείας ἐκυρίευσεν· κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν, Ῥωμαῖοι πρὸς Πραινεστίνους παραταξάμενοι καὶ νικήσαντες, τοὺς πλείστους τῶν ἀντιταξαμένων κατέκοψαν.

Olymp. Cl. 4. Ingentes terrae motus et inundationes Peloponnesum vastant; praesertim duas urbes, Helicen et Buram. Disputat historicus, utrum ad solius naturae vim, an ad numinis iram referri debeant huiusmodi eventus.

48. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησιν Ἀστείου, Ῥω-

μαῖοι κατέστησαν ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλιάρχους ἔξ
Μάρκον Φούριον, καὶ Λεύκιον Φούριον, ἔτι δὲ
Αὔλον Ποστούμιον, καὶ Λεύκιον Λουκρήτιον, καὶ
Μάρκον Φάβιον, καὶ Λεύκιον Ποστούμιον. ἐπὶ δὲ
 τούτων κατὰ τὴν Πελοπόννησον ἐγένοντο σεισμοὶ
 μεγάλοι καὶ κατακλυσμοὶ γῶρας καὶ πόλεων ἄπιστοι.
 οὐδέποτε γὰρ ἐν τοῖς ἐπάνω χρόνοις ἐγένοντο πάθη
 τοιαῦτα περὶ πόλεις Ἑλληνίδας, οὔτε τῶν πόλεων
 αὐτάνδρων ἀφανισμός, θείας τινὸς ἐνεργείας τὴν
 ἀπώλειαν καὶ φθορὰν τῶν ἀνθρώπων μηχανησα-
 μένης. ἐπέτεινε δὲ τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς ὁ καιρὸς.
 οὐ γὰρ ἡμέρας συνέβη γενέσθαι τὸν σεισμόν, (ἐν ᾗ
 δυνατὸν ἦν τοὺς κινδυνεύοντας βοηθεῖν ἑαυτοῖς)
 ἀλλὰ νυκτὸς τοῦ πάθους συμβάντος, αἱ μὲν οἰκίαι
 διὰ τὸ μέγεθος τοῦ σειμοῦ καταρρέπουσιν
 συνεχέοντο, οἱ δὲ ἄνθρωποι, διὰ τε τὸ σκότος καὶ
 τὸ τῆς περιστάσεως ἀπροσδόκητον καὶ παράδοξον,
 ἀνδυνάτως εἶχον ἀντιλαμβάνεσθαι τῆς σωτηρίας. οἱ
 μὲν οὖν πλείους ἐναποληφθέντες τοῖς πτώμασι τῶν
 οἰκιῶν ἠφανίσθησαν· ἐπιλαβούσης δ' ἡμέρας, τινὲς
 ἐξεπήδων ἐκ τῶν οἰκιῶν, καὶ δόξαντες ἐκπεφυγέναι
 τὸν κίνδυνον, μείζονι καὶ παραδοξοτέρᾳ συμφορᾷ
 περιέπεσον. τῆς γὰρ θαλάσσης μετεωρισθείσης ἐπὶ
 πολὺν, καὶ κύματος ὑψηλοῦ ἐξαιρομένου, κατεκλύ-
 σθησαν ἅπαντες, σὺν ταῖς πατρίσιν ἀφανισθέντες.
 ἐγένετο δὲ τοῦτο τὸ πάθος τῆς Ἀχαΐας περὶ δύο
 πόλεις, Ἑλίκην τε καὶ Βοῦραν· ὧν τὴν Ἑλίκην τε
 συνέβαινε μέγιστον τῶν κατὰ τὴν Ἀχαΐαν πόλεων
 ἔχειν ἄξιωμα πρὸ τοῦ σειμοῦ. περὶ δὲ τῶν συμπτω-

μᾶτων μεγάλης οὔσης ζητήσεως, οἱ μὲν φυσικοὶ πειρῶνται τὰς αἰτίας τῶν τοιούτων παθῶν οὐκ εἰς τὸ θεῖον ἀναφέρειν, ἀλλ' εἰς φυσικάς τινας καὶ κατηναγκασμένας περιστάσεις· οἱ δ' εὐσεβῶς διακείμενοι πρὸς τὸ θεῖον, πιθανάς τινας αἰτίας ἀποδίδουσι τοῦ συμβάντος, ὥς διὰ θεῶν μῆνιν γεγεννημένης τῆς συμφορᾶς τοῖς εἰς τὸ θεῖον ἀσεβήσασι. περὶ ὧν καὶ ἡμεῖς ἀκριβῶς ἀναγράψαι πειρασόμεθα ἐν τῇ κατὰ μέρος ἱστορίᾳ.

Simul historicas rationes affert, unde istae calamitates explicari possint. Primo urbes Helice et Bura in aram Neptuni et legatos sacros, ad eam missos, impie egerant. Deinde Peloponnesus ingentes habet cavernas et subterranea flumina.

49. Κατὰ τὴν Ἰωνίαν ἐννέα πόλεις εἰώθεισαν κοινήν ποιεῖσθαι σύνοδον τὴν τῶν Πανιωνίων, καὶ θύσιας συνθῦειν ἀρχαίας καὶ μεγάλας Ποσειδῶνι περὶ τὴν ὀνομαζομένην Μυκάλῃν ἐν ἐρήμῳ τόπῳ. ὕστερον δὲ πολέμων γενομένων περὶ τούτους τοὺς τόπους, οὐ δυνάμενοι ποιεῖν τὰ Πανιώνια, μετέθεσαν τὴν πανήγυριν εἰς ἀσφαλῆ τόπον, ὃς ἦν πλησίον τῆς Ἐφέσου. πέμψαντες δὲ θεωροὺς Πυθῶδε, χρησμοὺς ἔλαβον, ἀφιδρύματα λαβεῖν ἀπὸ τῶν ἀρχαίων καὶ προγονικῶν αὐτοῖς βωμῶν, ἐξ Ἑλίκης τῆς ἐν τῷ τότε μὲν Ἰωνίας, νῦν δὲ Ἀχαΐας καλουμένης. οἱ μὲν οὖν Ἴωνες κατὰ τὸν χρησμὸν ἔπεμψαν εἰς Ἀχαΐαν τοὺς ληψομένους τὰ ἀφιδρύματα· οὗτοι δὲ πρὸς τὸ κοινὸν τῶν Ἀχαιῶν διαλεχθέντες, ἔπεισαν διδόναι τὰ ἀξιούμενα. οἱ δὲ τὴν Ἑλίκην οἰκοῦντες, ἔχοντες παλαιὸν λόγιον, ὅτι τότε κινδυνεύουσιν, ὅταν Ἴωνες ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ Ποσειδῶνος θύσω

σιν, ἀναλογιζόμενοι τὸν χρησμόν, ἀντέλεγον τοῖς Ἰωσὶ περὶ τῶν ἀφιδρυμάτων, λέγοντες μὴ κοινὸν τῶν Ἀχαιῶν, ἀλλ' ἴδιον αὐτῶν εἶναι τὸ τέμενος. συνέπραττον δὲ τούτοις καὶ οἱ τὴν Βοῦρην οἰκοῦντες· τῶν δὲ Ἀχαιῶν κοινῷ δόγματι συγχωρησάντων, οἱ μὲν Ἰωφες ἔθυσαν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ Ποσειδῶνος, κατὰ τὸν χρησμόν· οἱ δ' Ἑλικεῖς τὰ χρήματα διαρρόβησαντες τῶν Ἰώνων, τοὺς τε θεωροὺς συνήρπασαν, ἡσέβησάν τε εἰς τὸ θεῖον. ἀνθ' ὧν φασὶ μνησίαντα τὸν Ποσειδῶνα, διὰ τοῦ σεισμοῦ καὶ τοῦ κατακλυσμοῦ τὰς ἀσεβοῦσας πόλεις λυμῆσθαι. τοῦ δ' ἐκ Ποσειδῶνος γεγονέναι τὴν μῆνιν ταῖς πόλεσι φασὶν ἐμφανεῖς ἀποδείξεις ὑπάρχειν, διὰ τὸ τῶν σεισμῶν καὶ τῶν κατακλυσμῶν τοῦτον τὸν θεὸν ἔχειν διειληφθαι τὴν ἐξουσίαν, καὶ διὰ τὸ δοκεῖν τὸ παλαιὸν τὴν Πελοπόννησον οἰκητήριον γεγονέναι Ποσειδῶνος, καὶ τὴν χώραν ταύτην ὥσπερ ἱερὰν τοῦ Ποσειδῶνος νομίζεσθαι, καὶ τὸ σύνολον πάσας τὰς ἐν Πελοποννήσῳ πόλεις μάλιστα τῶν ἀθανάτων τὸν θεὸν τιμᾶν τοῦτον· πρὸς δὲ τούτοις, τὴν Πελοπόννησον κατὰ βάθους ἔχειν μεγάλα κοιλώματα, καὶ συστάσεις ὑδάτων ναματιαίων μεγάλας. εἶναι γάρ ἐν αὐτῇ δύο ποταμοὺς φανεροὺς ῥέοντας ὑπὸ γῆν· ὃ, τε γὰρ περὶ Φενεὸν ποταμὸς εἰς τὴν γῆν καταδυόμενος ἐν τοῖς προτέροις χρόνοις ἠφανίζετο, τῶν κατὰ γῆς ἄντρων αὐτὸν ὑποδεχομένων· ὃ, τε περὶ τὸ Στύμφιον εἰς τὸ χάσμα καταδυόμενος, ἐπὶ διακοσίους σταδίους φέρεται κεκρυμμένος κατὰ γῆς, καὶ παρὰ τὴν τῶν Ἀργείων πόλιν ἐξίησι. πρὸς δὲ

τοῖς εἰρημένοις λέγουσιν, ὅτι πλὴν τῶν ἀσεβησάντων οὐδεὶς ἄλλος περιέπεσε τῇ συμφορᾷ. καὶ περὶ μὲν τῶν γενομένων σεισμῶν καὶ κατακλυσμῶν ἀρκεσθῆσόμεθα τοῖς ῥηθεῖσιν.

Olymp. CII, 1. Fax ingens in coelo visa, prodigii instar, ad futuras Laced. clades refertur. Sed Chaldaei rationes astronomicas afferunt. Interea Artaxerxes nova legatione pacem inter Graecos firmat. Focdere communi Thebani scli excluduntur, quos Lacedaemonii bello persequendos censent.

50. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθηνησιν Ἀλκισθένους, Ῥωμαῖοι μὲν ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλιάρχους κατέστησαν ὀκτὼ, Λεύκιον Οὐαλέριον καὶ Πόπλιον Ἄγκον, ἔτι δὲ Γάϊον Τερέντιον, καὶ Λεύκιον Μενήνιον, πρὸς δὲ τούτοις, Γάϊον Σουλπίκιον, καὶ Τίτον Παπίριον, καὶ Λεύκιον Αἰμίλιον, καὶ Φάβιον Μάρκον· παρὰ δὲ Ἡλείοις Ὀλυμπιάς ἤχθη δευτέρα πρὸς ταῖς ἑκατὸν, καθ' ἣν ἐνῖκα στάδιον Δάμων Θούριος. ἐπὶ δὲ τούτων, Λακεδαιμονίων ἔτη σχεδὸν πεντακόσια τῆς Ἑλλάδος ἐχόντων τὴν ἡγεμονίαν, τὸ θεῖον προεσήμαιεν αὐτοῖς τῆς ἀρχῆς τὴν ἀποβολήν. ὥφθη μὲν γὰρ κατὰ τὸν οὐρανὸν ἐπὶ πολλὰς νύκτας λαμπρὰς μεγάλη καομένη, ἀπὸ τοῦ σχήματος ὀνομασθεῖσα πυρίνη δοκίς. μικρὸν δ' ὕστερον ἡττηθέντες οἱ Σπαρτιάται παραδόξως μεγάλη μάχη, τὴν ἡγεμονίαν ἀπέβαλον ἀνελπίστως. ἔνιοι δὲ τῶν φυσικῶν τὴν γένεσιν τῆς λαμπάδος εἰς φυσικὰς αἰτίας ἀνέφερον, ἀποφαινόμενοι τὰ τοιαῦτα φαντάσματα κατηναγκασμένως γίνεσθαι χρόνοις ὥρισμένοις· καὶ περὶ τῶν τοιούτων τοὺς τε ἐν Βαβυλῶνι Χαλδαίους καὶ τοὺς ἄλλους ἀστρολόγους ποιουμένους προῤῥήσεις ἐναργεῖς

ἐπιευχάνειν. τοὺς δὲ μὴ θαυμάζειν, ὅταν γένηται
 τι τοιοῦτον, ἀλλ' εἴαν μὴ γένηται κατὰ τὰς ἰδίας
 ἐκάστων περιόδους, αἰωνίοις κινήσεσι καὶ φοραῖς
 ὠρισμέναις τῶν συντελουμένων. τὴν δ' οὖν λαμπράδι
 τοσαύτην ἐσχηκέναι λαμπρότητα καὶ δύναμιν τοῦ
 φωτός, ὥστ' ἐπὶ τῆς γῆς σκιάς ποιεῖν παραπλησίως
 τῇ σελήνῃ. κατὰ δὲ τούτους τοὺς χρόνους, Ἀρτι-
 ξέρξης ὁ βασιλεὺς ὄρων πάλιν ταραττομένην τὴν
 Ἑλλάδα, πρέσβεις ἀπέστειλε, παρακαλῶν συλλύσα-
 σθαι τοὺς ἐμφυλίους πολέμους, καὶ συνθέσθαι
 κοινὴν εἰρήνην κατὰ τὰς ὁμολογίας, αἷς πρότερον
 ἦσαν πεποιημένοι. τῶν δὲ Ἑλλήνων πάντων ἀσμένως
 προσδεξαμένων τοὺς λόγους, συνέθεντο κοινὴν εἰρή-
 νην αἱ πόλεις πάσαι, πλην Θηβαίων. Θηβαῖοι γὰρ
 μόνοι τὴν Βοιωτίαν ὑπὸ μίαν ἄγοντες συντέλειαν,
 οὐ προσεδέχθησαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, διὰ τὸ πᾶσιν
 ἀρέσκειν κατὰ πόλιν γίνεσθαι τοὺς ὄρκους καὶ τὰς
 σπονδάς. διόπερ ἔκπονοι γενηθέντες, ὥσπερ καὶ
 πρότερον, συνέιχον τὴν Βοιωτίαν ἐν τῇ καθ' αὐτοὺς
 μιᾷ συντελείᾳ. ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ Λακεδαιμόνιοι
 παροξυνθέντες, ἔγνωσαν μεγάλην δυνάμει στρατεῦειν
 ἐπ' αὐτοὺς, ὥς κοινοὺς πολεμίους· σφόδρα γὰρ ὑφει-
 ρῶντο τὴν αὔξησιν αὐτῶν, μὴ ποτε τῆς ὅλης Βοιωτίας
 ἡγούμενοι, τὴν ἡγεμονίαν τῆς Σπάρτης καταλύσωσιν,
 ἐπιλαβόμενοι καιροῦ. ἐν τε γὰρ τοῖς γυμνασίοις
 συνεχῶς διατρίβοντες, εὖρωστοι τοῖς σώμασιν ὑπῆρ-
 χον, καὶ φύσει φιλοπόλεμοι καθεστῶτες, οὐδενὸς
 ἔθνους Ἑλληνικοῦ ταῖς ἀνδραγαθίαις ἐλείποντο.
 εἶχον δὲ καὶ ἡγεμόνας ἐπιφανεῖς ταῖς ἀρεταῖς πολ-

λοὺς μὲν καὶ ἄλλους, μεγίστους δὲ τρεῖς, Ἐπαμινώndan, καὶ Γοργίαν, ἔτι δὲ καὶ Πελοπίδαν· ἥ τε πόλις τῶν Θηβαίων, διὰ τῆς τῶν προγόνων ἐπιφανείας ἐν τοῖς ἡρωϊκοῖς χρόνοις, φρονήματος ἦν πλήρης, καὶ μεγάλων ὠρέγετο πραγμάτων. κατὰ μὲν οὖν τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν οἱ Λακεδαιμόνιοι παρεσκευάζοντο πρὸς τὸν πόλεμον, καὶ δυνάμεις κατέλεγον, τὰς μὲν πολιτικὰς, τὰς δὲ παρὰ τῶν συμμάχων.

Olymp. CII, 2. Thebani, a sociis deserti, Boeotiae civitates immunes facere, Plataeas autem et Thespias instaurare iubentur. Recusantibus Lacedaemonii bellum inferunt, duce Cleombroto.

51. Ἐπ' ἄρχοντας δ' Ἀθήνησι Φρασικλείδου, Ῥωμαῖοι κατέστησαν ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλιάρχους ὀκτώ, Πόπλιον Μάνιον, καὶ Γαῖον Ἐρενούκιον, καὶ Γαῖον Σεξυτον, καὶ Τιβέριον Ἰούλιον, ἔτι δὲ Λεύκιον Ἀλβίνιον, καὶ Πόπλιον Τρεβώνιον, καὶ Γαῖον Μάλλιον· πρὸς δὲ τούτοις, Λεύκιον Ἀνθέστιον. ἐπὶ δὲ τούτων οἱ μὲν Θηβαῖοι, ἔκσπονδοι γεγονότες, ἠναγκάσθησαν ἀναδέξασθαι μόνοι τὸν πρὸς Λακεδαιμονίους πόλεμον. οὐδεμιᾷ γὰρ ἐξῆν πόλει συμμαχεῖν, διὰ τὸ πάσας συντίθεσθαι τὴν κοινὴν εἰρήνην. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, μονωθέντων τῶν Θηβαίων, ἔκριναν πολεμεῖν αὐτοῖς, καὶ τὰς Θήβας ἐξανδραποδίσασθαι. φανεροῦς δὲ οὕσης τῆς τῶν Λακεδαιμονίων παρασκευῆς, καὶ τῶν Θηβαίων ἐρήμων ὄντων συμμάχων, ἅπαντες ὑπελάμβανον αὐτοὺς ὥχθιδως ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν καταπολεμηθῆναι. διόπερ εὐνοϊκῶς ἐχόντων τῶν Ἑλλήνων πρὸς τοὺς Θηβαίους, συνήλθον αὐτοῖς ἐπὶ ταῖς προσδοκω-

μέναις συμφοραῖς· οἱ δ' ἄλλοτριῶς ἔχοντες περιχαρεῖς ἦσαν, ὥς αὐτίκα μάλ' αὖ τῶν Θηβαίων ἔξανδραποδισθησομένων. τέλος δ' οἱ Λακεδαιμόνιοι πολλήν δύναμιν παρασκευασάμενοι παρέδωκαν αὐτήν Κλεομβρότῳ τῷ βασιλεῖ, καὶ πρῶτον μὲν προαπέστειλαν πρέσβεις εἰς Θήβας, προστάτιτοντες ἅπ' αἰσας τὰς ἐν τῇ Βοιωτίᾳ πόλεις ἔαν αὐτονόμους, Πλαταιᾶς δὲ καὶ Θεσπιάς οἰκίξιν, καὶ τὴν χώραν τοῖς πρότερον γεγονόσι κυρίοις ἀποκαταστήσαι. ἀποκριναμένων δὲ τῶν Θηβαίων, ὥς οὐτ' αὐτοὶ πολυπραγμονοῦσι τῶν κατὰ τὴν Λακωνικὴν, οὐτ' ἐκείνοις ἄπτεσθαι προσήκει τῆς Βοιωτίας. γενομένων δὲ τοιοῦτων ἀποκρίσεων, οἱ Λακεδαιμόνιοι τὸν Κλεομβροτον εὐθὺς ἐξέπεμψαν μετὰ τῆς δυνάμεως ἐπὶ τὰς Θήβας· οἱ δὲ τῶν Λακεδαιμονίων σύμμαχοι προθύμως εἶχον εἰς τὸν πόλεμον, ἐλπίζοντες μήτ' ἀγῶνα μήτε μάχην ἔσεσθαι, ἀλλ' ἀκοντὶ τῶν Βοιωτῶν κρατήσιν.

Castra ad Coroneam movet Cleombrotus. Thebani belli summam Epaminondae permittunt. Prudigia, Epaminondae, cum iter ingrederetur, obiecta. Hic non deterritus, fauces ad Coroneam occupat.

52. Οὗτοι μὲν οὖν προάγοντες ὥς ἤκον εἰς Χαιρώνειαν, κατεστρατοπέδευσαν, καὶ τοὺς καθυστεροῦντας τῶν συμμάχων ἀνέμενον. οἱ δὲ Θηβαῖοι, διὰ τὴν παρουσίαν τῶν πολεμίων, ἐψηφίσαντο τέκνα μὲν καὶ γυναῖκας εἰς Ἀθήνας ὑπεκθέσθαι· αὐτοὶ δ' Ἐπαμινώνδαν στρατηγὸν ἐλόμενοι, τούτῳ τὰ κατὰ τὸν πόλεμον ἐπέτρεψαν, συμπαρόντων αὐτῷ Βοιωταρχῶν ἑξ. ὁ δ' Ἐπαμινώνδας, πανδημεὶ τοῖς Θη-

βαίους, τοὺς ἐν ἡλικίᾳ στρατιᾷς ὄντας, καταλέξας εἰς τὴν μάχην, καὶ τῶν ἄλλων Βοιωτῶν τοὺς εὐθέτους, προῆγε τὴν δύναμιν ἐκ τῶν Θηβῶν, ἔχων τοὺς σύμπαντας οὐ πλείους τῶν ἑξακισχιλίων. κατὰ δὲ τὴν τῆς πόλεως ἔξοδον, τῶν στρατιωτῶν πολλοῖς ἔδοξε δυσχερῇ σημεῖα φανῆναι τῷ στρατοπέδῳ. περὶ γὰρ τὰς πύλας ἀπήντησε τοῖς περὶ τὸν Ἐπαμινῶνδαν κήρυξ τυφλὸν ἄνδρα ἀποδεδρακότα κομίζων, καὶ καθάπερ ἦν εἰθισμένον, ἀνηγόρευε κηρύττων, μὴτ' ἐξάγειν Θήβηθεν, μὴτ' ἀφανίζειν, ἀλλ' ἀπάγοντα πάλιν ἀνασώζειν. οἱ μὲν οὖν πρεσβύτεροι τῶν ἀκουόντων τοῦ κήρυκος, οἰωνὸν ἐποιοῦντο τοῦ μέλλοντος· οἱ δὲ νεώτεροι ἡσυχίαν εἶχον, ἵνα μὴ δόξωσι διὰ δειλίαν ἀνατρέπειν τὸν Ἐπαμινῶνδαν τῆς στρατείας. ὁ δ' Ἐπαμινῶνδας πρὸς τοὺς λέγοντας, προσέχειν δεῖ τοῖς οἰωνοῖς, εἶπεν,

Εἰς οἰωνὸς ἄριστος ἀμύνεσθαι περὶ πατρὸς.

ταύτῃ δὲ τῇ παρόρῃσιᾳ καταπληξαμένου τοῦ Ἐπαμινῶνδου τοὺς εὐλαβῶς ἔχοντας, ἕτερος οἰωνὸς ἐφάνη δυσχερέστερος τοῦ προτέρου· ὁ γὰρ γραμματεὺς προῆγεν, ἔχων δόρυ καὶ ταινίαν ἐπ' αὐτῷ, καὶ προεσήμαινε τὸ παραγγελλόμενον ὑπὸ τῶν ἡγεμόνων. πνεύματος δὲ γενομένου, συνέβη τὴν ταινίαν ἀποσπασθῆναι περὶ τινα στήλην ἐφειστώσαν τάφῳ· ἦσαν δὲ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ τεθαμμένοι τινὲς Λακεδαιμόνιοι καὶ Πελοποννήσιοι, οἱ μετ' Ἀγχιλαίου στρατεύσαντες ἐτελεύτησαν· τῶν δὲ πρεσβυτέρων τινὲς πάλιν ἐντυχόντες, διεμαρτύραντο μὴ προῦγειν τὴν δύναμιν, φανεροῦς τῶν θεῶν κωλυόντων· ὁ δ'

οὐδὲν αὐτοῖς ἀποκριθεὶς, προῆγε τὸ στρατόπεδον, ἡγούμενος τὸν ὑπὲρ τῶν καλῶν λογισμὸν καὶ τὴν ὑπὲρ τῶν δικαίων μνήμην αἰρετωτέραν εἶναι τῶν παρόντων σημείων. ὁ μὲν οὖν Ἐπαμινῶνδας πεφίλοσοφικῶς, καὶ τοῖς ἐν παιδείᾳ λογισμοῖς ἐμφρόνως χρησάμενος, παραυτίκα μὲν ὑπὸ πολλῶν μέμψεως ἔτυχεν, ὕστερον δὲ διὰ τῶν κατορθωμάτων δόξας στρατηγικῇ συνέσει διαφέρειν, μεγίστων ἀγαθῶν αἴτιος ἐγένετο τῇ πατρίδι. εὐθὺς γὰρ προαγαγὼν τὴν δύναμιν, καὶ προκαταλαβόμενος τὰ περὶ τὴν Κορώνειαν στενὰ, κατεστρατοπέδευσεν.

Id animadvertens Cleombrotus, exercitum per Phocidem ad Leuctra ducit. Sequuntur Boeoti. Habita deliberatione, an pugna incunda sit cum hoste numerosiore, Boeotarchae pugnam decernunt. Militum animos, anguriorum superstitione impletos, Epaminondas fictis rumoribus prudenter regit.

53. Ὁ δὲ Κλεόμβροτος, πυθόμενος τοὺς πολέμους προκατειληφέναι τὰς παρόδους, τὸ μὲν ταύτη ποιῆσθαι τὴν διέξοδον ἀπέγινω, πορευθεὶς δὲ διὰ τῆς Φωκίδος, καὶ διεξελθὼν τὴν παραθαλακτίαν ὁδὸν χαλεπὴν οὖσαν, ἐνέβαλεν εἰς τὴν Βοιωτίαν ἀκινδύνως· ἐν παρόδῳ δὲ τινὰ τῶν πολισμάτων χειρωσάμενος, καὶ τριήρων ἐγκρατὴς ἐγένετο. μετὰ δὲ ταῦτα καταντήσας εἰς τὰ καλούμενα Λεῦκτρα, κατεστρατοπέδευσε, καὶ τοὺς στρατιώτας ἐκ τῆς ὁδοιπορίας ἀνελάμβανεν. οἱ δὲ Βοιωτοὶ, προάγοντες ἐπὶ τοὺς πολέμους, ὥς ἤγγισαν αὐτοῖς, καὶ λόφους τινὰς ὑπερβαλόντες, ἄφνω κατενόησαν τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπέχοντας ἅπαν τὸ Λευκτρικὸν πεδίον, κατεπλύγησαν, ἰδόντες τὸ μέγεθος τῆς δυνάμεως.

συνεδρευσάντων δὲ τῶν Βοιωταρχῶν, καὶ βουλευομένων, πότερον χρὴ μένειν καὶ πρὸς πολλαπλασία δύναμιν διαγωνίζεσθαι, ἢ τὴν ἀναχώρησιν ποιησάμενοι, ἐν τόποις δεξιοῖς συστήσωνται τὴν μάχην, ἔτυχον αἱ γνώμαι τῶν ἡγεμόνων ἴσαι γενόμεναι. ἔξ γὰρ ὄντων Βοιωταρχῶν, τρεῖς μὲν ὦντο δεῖν ἀπάγειν τὴν δύναμιν, τρεῖς δὲ μένειν καὶ διαγωνίζεσθαι· ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ Ἐπαμινώνδας συνεξαριθμούμενος, ἀπορίας δ' οὔσης μεγάλης καὶ δυσκρίτου, τῶν Βοιωταρχῶν ὁ ἔβδομος ἦκεν, ὃν πείσας Ἐπαμινώνδας ὁμόψυχον ἑαυτῷ γενέσθαι, ἐπροτέρησε τῆς γνώμης. ὁ μὲν οὖν ὑπὲρ τῶν ὅλων ἀγὼν τοῦτον τὸν τρόπον ἐκυρώθη. ὁ δ' Ἐπαμινώνδας ὁρῶν τοὺς στρατιώτας δεισιδαιμονοῦντας ἐπὶ τοῖς γεγονόσι σημείοις, ἐφιλοτιμεῖτο διὰ τῆς ἰδίας ἐπινοίας καὶ στρατηγίας μεταθεῖναι τὰς τοῦ πλήθους εὐλαβείας. διόπερ τινῶν προσφάτως παραγεγονότων ἐκ Θηβῶν, ἔπεισεν εἰπεῖν ὅτι τὰ κατὰ τὸν νεὼν τοῦ Ἡρακλέους ὕπλα παραδόξως ἀφανῆ γέγονε, καὶ λόγος ἐν ταῖς Θήβαις διαδέδοται ὥς τῶν ἡρώων τῶν ἀρχαίων ἀνειληφότων αὐτὰ, καὶ βοηθεῖν τοῖς Βοιωτοῖς ἀπεληλυθότων. ἄλλον δὲ κατέστησεν ὥς ἀπὸ Τροφωνίου προσφάτως ἀναβεβηκότα καὶ λέγοντα, διότι προστέταχεν ὁ θεὸς αὐτοῖς, ὅταν ἐν Λεύκτροις νικήσωσιν, ἀγῶνα τιθέναι Διὶ βασιλεῖ στεφανίτην· ἀφ' οὗ δὴ Βοιωτοὶ ταύτην ποιοῦσι τὴν πανήγυριν ἐν Λεβαδείᾳ.

Leandrias exsul Spartanus, antiquum oraculum de Spartanis ad Leuctri tumulum subigendis proferre iubetur. Alia afferunt oraculorum interpretes. Ita milites ad pugnandum inflammantur.

Iason Thessalus per inducias rem dirimere suadet. Sed Lacedaemonii, novis copiis aucti, aciem ad proelium instruunt.

54. Συνήγαγε δὲ πρὸς ταύτην τὴν ἐπίνοιαν Λεανδρίας ὁ Σπαρτιάτης, πεφευγὼς μὲν ἐκ Λακεδαιμόνος, τότε δὲ συστρατεύων Θηβαίοις. οὗτος γὰρ ἐν ἐκκλησίᾳ προαχθεὶς ἀπέφηνε τὸ παλαιὸν εἶναι λόγιον τοῖς Σπαρτιάταις, ὅτι τότε τὴν ἡγεμονίαν ἀποβαλοῦσιν, ὅταν ἐν Λεύκτροις ὑπὸ Θηβαίων ἡττηθῶσι. προσῆλθον δὲ τῷ Ἐπαμινῶνδᾳ καὶ χρησμολόγοι τινὲς ἐγχώριοι, λέγοντες ὅτι περὶ τὸν τάφον τοῦ Λεύκτρου καὶ Σκεδάσου θυγατέρων μεγάλη συμφορὰ δεῖ περιπεσεῖν Λακεδαιμονίους, διὰ τοιαύτας αἰτίας· Λεύκτρος ἦν, ἀφ' οὗ τὸ πεδίον τοῦτο ἔσχε τὴν προσηγορίαν. τούτου θυγατέρας, καὶ Σκεδάσου τινὸς ὁμοίως κόρας πρέσβεις Λακεδαιμονίων ἐβιάσαντο· αἱ δὲ ὑβρισθεῖσαι τὴν συμφορὰν οὐκ ἐνέγκασαι, τῇ πατρίδι τῇ πεμψάσῃ τοὺς ὑβριστὰς καταρασάμεναι, τὸν βίον αὐτοχειρίᾳ κατέστρεψαν. πολλῶν δὲ καὶ ἄλλων τοιούτων λεγομένων, καὶ τοῦ Ἐπαμινῶνδου συναγαγόντος ἐκκλησίαν, τοὺς στρατιώτας τοῖς οἰκείοις λόγοις προτρεψαμένου πρὸς τὸν ἀγῶνα, πάντες μετέθεντο τὰς γνώμας· καὶ τῆς μὲν δεισιδαιμονίας ἀπελύθησαν, πρὸς δὲ τὴν μάχην εὐθαρσεῖς ταῖς ψυχαῖς κατέστησαν. ἦλθε δὲ καὶ συμμαχία κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν τοῖς Θηβαίοις παρὰ Θετταλῶν, πεζοὶ μὲν χίλιοι καὶ πεντακόσιοι, ἵππεῖς δὲ πεντακόσιοι, ὧν ἡγεῖτο Ἰάσων. οὗτος ἔπεισε τοὺς τε Βοιωτοὺς καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ὀνοχᾶς ποιήσασθαι, καὶ τὰ παράλογα τῆς τύχης εὐλαβηθῆναι. γενομένων δὲ τῶν σπονδῶν

Κλεόμβροτος ἀνέβη μετὰ τῆς δυνάμεως ἐκ τῆς Βοιωτίας, καὶ ἀπήντησεν αὐτῷ ἄλλη δύναμις μεγάλη Λακεδαιμονίων καὶ τῶν συμμάχων, ἡγουμένου Ἀρχιδάμου τοῦ Ἀγησιλάου. οἱ γὰρ Σπαρτιάται, θεωροῦντες τὴν ἐτοιμότητα τῶν Βοιωτῶν, καὶ τὸ θράσος καὶ τὴν ἀπόνοιαν εὐλαβοῦμενοι, τὴν δευτέραν ἀπεστάλκεισαν δύναμιν, ἵνα τῷ πλήθει τῶν ἀγωνιζομένων περιγένηται τῆς τῶν πολεμίων τόλμης. συνελθουσῶν δ' εἰς ταῦτό τῶν δυνάμεων, αἰσχροὺς εἶναι ὑπέλαβον οἱ Λακεδαιμόνιοι, δεδιέναι τὰς τῶν Βοιωτῶν ἀρετὰς. διόπερ τὰς σπονδὰς παρ' οὐδὲν ἡγησάμενοι, μετὰ πολλῆς προθυμίας ἀνέκαμψαν εἰς Λεῦκτρα. ἐτοίμων δ' ὄντων καὶ τῶν Βοιωτῶν πρὸς τὴν μάχην, ἐξέτατον ἀμφοτέρω τῶν δυνάμεων.

Pugnae ratio ab utraque parte describitur. Inclinator acies Lacedaemoniorum, horumque rex Cleombrotus occiditur.

55. Καὶ παρὰ μὲν τοῖς Λακεδαιμονίοις οἱ ἄφ' Ἡρακλέους γεγονότες ἡγεμόνες ἐτάχθησαν ἐπὶ τῶν κεράτων, Κλεόμβροτός τε ὁ βασιλεὺς καὶ Ἀρχίδαμος ὁ Ἀγησιλάου τοῦ βασιλέως υἱός· παρὰ δὲ τοῖς Βοιωτοῖς Ἐπαμινώνδας, ἰδίᾳ τινὶ καὶ περιτιτῇ τάξει χρησάμενος, διὰ τῆς ἰδίας στρατηγίας περιεποίησατο τὴν περιβόητον νίκην. ἐκλεξάμενος γὰρ ἐξ ἀπάσης τῆς δυνάμεως τοὺς ἀρίστους, ἐπὶ τὸ ἕτερον μέρος ἔστησε, μεθ' ὧν καὶ αὐτὸς ἔμελλε διαγωνίζεσθαι· τοὺς δ' ἀσθενεστάτους ἐπὶ τὸ ἕτερον κέρας τάξας, παρήγγειλεν αὐτοῖς φυγομαχεῖν, καὶ κατὰ τὴν ἔφοδον τῶν πολεμίων ἐκ τοῦ κατ' ὀλίγον ὑποχωρεῖν. διὸ καὶ λοξὴν ποιήσας τὴν φάλαγγα, τῷ τοὺς ἐπιλέκτους ἔχοντι

κέρατι ἔγνω κρίνειν τὴν μάχην. ὥς δ' αἶτε σάλπιγγες ἐσήμαινον παρ' ἀμφοτέροις τὸ πολεμικὸν καὶ κατὰ τὴν πρώτην ὁρμὴν συνηλάλαξαν αἱ δυνάμεις, οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι τοῖς κέρασιν ἀμφοτέροις ἐπήγον, μηνοειδὲς τὸ σχῆμα τῆς φάλαγγος πεποιηκότες· οἱ δὲ Βοιωτοὶ τῷ μὲν ἑτέρῳ κέρατι ὑπεχώρουν, τῷ δὲ ἑτέρῳ δρόμῳ συνηπτον τοῖς πολεμίοις· ὥς δὲ συνηψαν ἀλλήλοις εἰς χεῖρας, τὸ μὲν πρῶτον ἐκθύμως ἀμφοτέρων ἀγωνιζομένων, ἰσοδρόμος ἦν ἡ μάχη· μετὰ δὲ ταῦτα τῶν περὶ τὸν Ἐπαμινώνδαν διὰ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν πυκνότητα τῆς τάξεως πλεονεκτοῦντων, πολλοὶ τῶν Πελοποννησίων ἀνηροῦντο. οὐ γὰρ ὑπέμενον ὑπενέγκαι τὸ βάρος τῆς τῶν ἐπιλέκτων ἀνδραγαθίας, ἀλλὰ τῶν ἀντισιάντων οἱ μὲν ἔπιπτον, οἱ δὲ κατετραυματίζοντο, πάσας τὰς πληγὰς ἐναντίας λαμβάνοντες. ἕως μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων Κλεόμβροτος ἔζη, πολλοὺς ἔχων τοὺς συνασπίζοντας καὶ προθύμως πρὸ αὐτοῦ ἀποθνήσκοντας, ἄδελος ἦν ἡ ῥοπή τῆς νίκης· ἐπεὶ δ' οὗτος, πάντα κίνδυνον ὑπομένων, οὐκ ἠδύνατο βιάσασθαι τοὺς ἀνθεστηκότας, ἡρωϊκῶς δὲ μαχόμενος, καὶ πολλοῖς τραύμασι περιπεσὼν ἐτελεύτησε, τότε συνδρομῆς γενομένης περὶ τοῦ πτώματος, νεκρῶν πλῆθος ἐσωρεύθη.

Pugnæ ad Leuctra exitus Lacedæmonii exitiosus. Epaminondæ et Thebanorum eximia victoria.

56. Ἀναρχίας δὲ γενομένης περὶ τὸ κέρα, οἱ μὲν περὶ τὸν Ἐπαμινώνδαν βαρεῖς ἐγκείμενοι τοῖς Λακεδαιμονίοις, τὸ μὲν πρῶτον τῇ βίᾳ βραχὺ προέωσαν ἐκ τῆς τάξεως τοὺς πολεμίους· οἱ δὲ Λακεδαι-

μόνιοι περὶ τοῦ βασιλέως ἀγωνισάμενοι λαμπρῶς, τοῦ μὲν σώματος ἐγκρατεῖς ἐγένοντο, τῆς δὲ νίκης οὐκ ἴσχυσαν ἐφικέσθαι. τῶν γὰρ ἐπιλέκτων ὑπερβαλλομένων ταῖς ἀνδραγαθίαις, καὶ τῆς ἀρετῆς καὶ παρακλήσεως Ἐπαμινώνδου πολλὰ συμβαλλομένης, μόγισ ἐβιάσθησαν οἱ Λακεδαιμόνιοι· καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀναχωροῦντες, τὴν τάξιν διέλυσον, τὸ δὲ τελευταῖον, πολλῶν ἀναιρουμένων, τοῦ δὲ παραγγέλλοντος ἡγεμόνος τετελευτηκότος, ἐγένετο παντελὴς τροπὴ τοῦ στρατοπέδου. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἐπαμινώνδαν ἐπικείμενοι τοῖς φεύγουσι, καὶ πολλοὺς τῶν ἐναντίων κατακόψαντες, ἀπηνέγκαντο νίκην ἐπιφανεστάτην. συμβαλόντες γὰρ τοῖς ἀρίστοις τῶν Ἑλλήνων, καὶ τοῖς ὀλίγοις τῶν πολλαπλασίων παραδόξως περιγεγόμενοι, μεγάλην δόξαν ἐπ' ἀνδρείᾳ κατεστήσαντο. μεγίστων δ' ἐπαίνων ὁ στρατηγὸς Ἐπαμινώνδας ἠξιώθη, διὰ τῆς ἰδίας ἀνδρείας μάλιστα καὶ στρατηγικῆς συνέσεως τοὺς ἀνικητοὺς ἡγεμόνας τῆς Ἑλλάδος κατηγωνισμένος. ἔπεσον δ' ἐν τῇ μάχῃ τῶν Λακεδαιμονίων οὐκ ἐλάτιους τῶν τετρακισχιλίων, τῶν δὲ Βοιωτῶν περὶ τριακοσίους· μετὰ δὲ ταῦτα περὶ τε τῆς τῶν νεκρῶν ἀναιρέσεως καὶ τῆς εἰς Πελοπόννησον ἀπαλλαγῆς τῶν Λακεδαιμονίων σπονδὰς ἐποίησαντο. καὶ τὰ μὲν περὶ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην συμβάντα τοιοῦτον ἔσχε τέλος.

Olymp. CII, 3. Post pugnam ad Leuc'tra Thebani Orchomeniorum urbem oppugnant; ipsos, mox Phocenses Aetolosque socios accipiunt. Iason, Pheraeorum tyrannus, Locridem petit, Heraeleam vastat, Perrhaebiam ingreditur. Argia acditio et caede im-mensa scytalismo facta.

57. Τοῦ δ' ἐνιαυσιαίου χρόνου διεληλυθότος,

Ἀθήνησιν μὲν ἦρχε Λυσκίνητος, ἐν Ῥώμῃ δὲ ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλίαρχοι κατεστάθησαν τέσσαρες, Κόϊντος Σερονύλιος, καὶ Λεύκιος Φούριος, ἔτι δὲ Γάϊος Μικίνιος, καὶ Πόπλιος Κοίλιος. ἐπὶ δὲ τούτων Θηβαῖοι μεγάλην δυνάμει στρατεύσαντες ἐπ' Ὀρχομενὸν, ἐπεβάλοντο μὲν ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν· Ἐπαμινώνδου δὲ συμβουλευσάντος, ὅτι τὰ διὰ τῆς ἀνδρείας κατεργασθέντα, τῇ φιλανθρωπίᾳ διαφυλάττειν τοὺς τῆς τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίας ὀρεγομένους, μετέγνωσαν. διόπερ τοὺς μὲν Ὀρχομενίους εἰς τὴν τῶν συμμάχων χώραν κατέταξαν. μετὰ δὲ ταῦτα Φωκεῖς καὶ Αἰτωλοὺς καὶ Λοκροὺς φίλους ποιησάμενοι, τὴν εἰς Βοιωτίαν ἐπίστροφον ἐποίησαντο. Ἰάσων δὲ ὁ Φερῶν τύραννος ἡεὶ μᾶλλον ἀνξόμενος ἐστράτευσεν εἰς τὴν Λοκρίδα· καὶ τὴν μὲν Ἠράκλειαν τὴν ἐν Τραχινίᾳ διὰ προδοσίας ἐλὼν, ἀνάστατον ἐποίησε, καὶ τὴν χώραν Οἰταίοις καὶ Μηλιεῦσιν ἐδωρήσατο. μετὰ δὲ ταῦτα ἐπὶ τὴν Περόρριβίαν ἐπιξένδας, τῶν πόλει τὰς μὲν λόγοις φιλανθρωώτοις προσηγάγετο, τῆς δὲ διὰ τῆς βίας ἐχειρώσατο. ταχὺ δὲ τῆς δυναστείας αὐτοῦ στερουμένης, οἱ τὴν Θετταλίαν οἰκοῦντες ὑφωρῶντο τὴν αὔξησιν αὐτοῦ καὶ τὴν πλεονεξίαν. ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις, ἐν τῇ πόλει τῶν Ἀργείων ἐγένετο στάσις, καὶ φόρος τοσοῦτος, ὅσος παρ' ἑτέροις τῶν Ἑλλήνων οὐδεπώποτε γεγορῆναι μνημονεύεται. ἐκλήθη δὲ ὁ τεωτερισμὸς οὗτος παρὰ τοῖς Ἑλλήσι σκυταλισμὸς, διὰ τὸν τρόπον τοῦ θανάτου ταύτης τυχῶν τῆς προσηγροίας.

Plura de caede Argivorum ob plebem exacerbata in optimates

58. Ἡ γοῦν στάσις ἐγένετο διὰ τοιαύτας αἰτίας· τῆς πόλεως τῶν Ἀργείων δημοκρατουμένης, καὶ τινων δημαγωγῶν παροξυνόντων τὸ πλῆθος κατὰ τῶν ταῖς ἐξουσίαις καὶ δόξαις ὑπερεχόντων, οἱ διαβαλλόμενοι συστήντες ἔγνωσαν καταλῦσαι τὸν δῆμον. βασιανισθέντων δὲ τινων ἐκ τῶν συνεργεῖν δοκούντων, οἱ μὲν ἄλλοι, φοβηθέντες τὴν ἐκ τῶν βιασάντων τιμωρίαν, ἑαυτοὺς ἐκ τοῦ ζῆν μετέστησαν· ἐνὸς δ' ἐν ταῖς βιασάνοις ὁμολογήσαντος καὶ πίστιν λαβόντος, ὃ μὲν μηνυτῆς τριάκοντα τῶν ἐπιφανεστάτων κατηγόρησεν, ὃ δὲ δῆμος, οὐκ ἐλέγξας ἀκριβῶς, ἅπαντας τοὺς διαβληθέντας ἀπέκτεινε, καὶ τὰς οὐσίας αὐτῶν ἐδήμευσε. πολλῶν δὲ καὶ ἄλλων ἐν ὑποψίαις ὄντων, καὶ τῶν δημαγωγῶν ψευδέσι διαβολαῖς συνηγορούντων, ἐπὶ τοσοῦτον ἐξηγοιώθη τὸ πλῆθος, ὥστε πάντων τῶν κατηγορουμένων, ὄντων μὲν πολλῶν καὶ μεγαλοπλούτων, καταγνῶναι θάνατον. ἀναιρεθέντων δὲ τῶν δυνατῶν ἀνδρῶν πλειόνων ἢ χιλίων καὶ διακοσίων, καὶ τῶν δημαγωγῶν αὐτῶν ὃ δῆμος οὐκ ἐφείσατο. διὰ γάρ τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς, οἱ μὲν δημαγωγοὶ, φοβηθέντες μὴ τι παράλογον αὐτοῖς ἀπαντήσῃ, τῆς κατηγορίας ἀπέστησαν· οἱ δ' ὄχλοι, δόξαντες ὑπ' αὐτῶν ἐγκαταλελειῖσθαι, καὶ διὰ τοῦτο παροξυνθέντες, ἅπαντας τοὺς δημαγωγοὺς ἀπέκτειναν. οὗτοι μὲν οὖν, ὥσπερ εἰ τις νεμεσήσαντος δαιμονίου, τῆς ἁρμοζούσης τιμωρίας ἔτυχον· ὃ δὲ δῆμος, πανσάμενος τῆς λύπης, εἰς τὴν προὔπαρχονσαν εὖνοιαν ἀποκατέστη.

Turbae et caedes inter Arcades, excitatae a Lycomedes Togata.

59. Περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους Λυκομήδης ὁ Τεγεάτης ἔπεισε τοὺς Ἀρκάδας εἰς μίαν συντέλειαν συνταχθῆναι, καὶ κοινὴν ἔχειν σύνοδον συνεστῶσαν ἐξ ἀνδρῶν μυρίων, καὶ τοὺτους ἐξουσίαν ἔχειν περὶ πολέμου καὶ εἰρήνης βουλευέσθαι. γενομένης δὲ στίσεως μεγάλης παρὰ τοῖς Ἀρκάσι, καὶ διὰ τῶν ὀπλῶν διακριθέντων τῶν διαφερομένων, πολλοὶ μὲν ἀνῆρέθησαν, πλείους δὲ τῶν χιλίων καὶ τετρακυσίων ἔφυγον, οἱ μὲν εἰς τὴν Σπάρτην, οἱ δ' εἰς τὴν Παλιάντιον. οὗτοι μὲν οὖν ἐκδοθέντες ὑπὸ τῶν Παλιαντίων, ὑπὸ τῶν νενικηκότων ἐσφαγμίσθησαν· οἱ δ' εἰς τὴν Σπάρτην φυγόντες ἔπεισαν τοὺς Μακεδαιμονίους εἰς τὴν Ἀρκαδίαν στρατεῦσαι. διόπερ Ἀγχιλαῖος ὁ βασιλεὺς μετὰ δυνάμειος καὶ τῶν φυγίδων ἐνέβαλεν εἰς τὴν τῶν Τεγεατῶν χώραν, διὰ τὸ δοκεῖν τοὺτους τῆς στίσεως καὶ τῆς φυγῆς αἰτίους γεγονέναι· πορθήσας δὲ τὴν χώραν, καὶ τῇ πόλει προσβολᾶς ποιησάμενος, κατεπλήξατο τῶν Ἀρκάδων τοὺς ἐναντιοπραγοῦντας.

Thessali, auctore Iasone Phraeo, principatum Graeciae appetunt. Hic annus fatalis erat tribus regibus: Amyntae R. Macedoniae, Agesiopoli R. Iacedaemoniorum, Iasoni Phraeo. Duris Samius historiae Graecae ab h. an. initium fecit.

60. Ἀμα δὲ τούτοις πρατιομένοις, Ἰάσων ὁ Φερῶν τύραννος, συνέσει τε στρατηγικῇ διαφέρων, καὶ πολλοὺς τῶν περιοίκων εἰς συμμαχίαν προσαγόμενος, ἔπεισε τοὺς Θετταλοὺς ἀντιποιεῖσθαι τῆς τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίας. ταύτην γὰρ ὥσπερ ἔπαθλον ἀρετῆς προκεῖσθαι τοῖς δυναμένοις αὐτῆς ἡμφισβητή-

σαι. Λακεδαιμονίους γάρ συνέβαινε περὶ Λεῦκτρα μεγάλη συμφορὰ περιπεπτωκέναι, Ἀθηναίους δὲ μόνον τῆς κατὰ Θάλατταν ἀρχῆς ἀντέχεσθαι, Θηβαίους δὲ τῶν πρωτείων ἀξίους μὴ εἶναι, Ἀργεῖους δὲ, διὰ στάσεις καὶ φόνους ἐμφυλίους, τεταπεινώσθαι. διόπερ οἱ Θετταλοὶ, προστησάμενοι τῶν ὅλων ἡγεμόνα Ἰάσονα, τούτῳ τὰ κατὰ τὸν πόλεμον ἐπέτρεψαν. ὁ δὲ Ἰάσων, παραλαβὼν τὴν ἡγεμονίαν, τῶν τε πλησίον ἔθνων τινα προσηγάγετο, καὶ πρὸς Ἀμύνταν τὸν τῶν Μακεδόνων βασιλέα συμμαχίαν ἐποιήσατο. ἴδιον δὲ τι συνέβη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν· τῶν γὰρ ἐν δυναστείαις ὄντων τρεῖς ἐτελεύτησαν περὶ τὸν αὐτὸν καιρόν. Ἀμύντας μὲν Θαρόαλέου βασιλεύων τῆς Μακεδονίας ἐτελεύτησεν, ἄρξας ἔτη εἴκοσι καὶ τέτταρα, υἱοὺς ἀπολιπὼν τρεῖς, Ἀλέξανδρον καὶ Περδίκκαν καὶ Φίλιππον. διεδεξάτο δὲ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ Ἀλέξανδρος, καὶ ἦρξεν ἐνιαυτόν. ὁμοίως δὲ καὶ Ἀγισίπολις ὁ τῶν Λακεδαιμονίων βασιλεὺς μετήλλαξεν, ἄρξας ἐνιαυτόν· τὴν δὲ ἀρχὴν διαδεξάμενος Κλεομένης ὁ ἀδελφός, ἐβασίλευσεν ἔτη τριάκοντα καὶ τέτταρα. τρίτος δὲ Ἰάσων ὁ Φεραῖος, ἡγεμὼν ἡρημένος τῆς Θετταλίας, καὶ δοκῶν ἐπικεικῶς ἄρχειν τῶν ὑποτεταγμένων, ἐδολοφονήθη, ὥς μὲν Ἐφορος γέγραπεν, ὑπὸ τινων ἐπὶ νεανίσκων συνομοσαμένων δόξης ἔνεκα· ὥς δ' ἔνιοι γράφουσιν, ὑπὸ Πολυδώρου τᾶδελφοῦ. οὕτω δὲ καὶ αὐτὸς διαδεξάμενος τὴν δυναστείαν, ἦρξεν ἐνιαυτόν. Δοῦρις δ' ὁ Σάμιος ὁ ἱστοριογράφος τῆς τῶν Ἑλληνικῶν ἱστορίας ἐντεῦθεν

ἐποιήσατο τὴν ἄρχήν. ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν.

Olymp. CII, 4. Iasoni succedit Polydorus: huic, brevi interempto, Alexander; quem Alcuadze, advocato R. Macedoniae, ob crudelitatem, Thessalorum terra expellunt.

61. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Λυσιστράτου, παρὰ Ῥωμαίοις ἐγένετο στάσις, τῶν μὲν οἰομένων δεῖν ὑπάρχουσιν, τῶν δὲ χιλιάρχους αἰρεῖσθαι. ἐπὶ μὲν οὖν τινα χρόνον ἀναρχία τὴν στάσιν ὑπέλαβε, μετὰ δὲ ταῦτα ἔδοξε χιλιάρχους αἰρεῖσθαι ἕξ· καὶ κατεστάθησαν Λεύκιος Αἰμίλιος, καὶ Γαῖος Οὐεργίνιος, καὶ Σερονύλιος Σουλπίκιος, πρὸς δὲ τούτοις, Λεύκιος Κοῖντιος, καὶ Γαῖος Κορνήλιος, ἔτι δὲ Γαῖος Οὐαλέριος. ἐπὶ δὲ τούτων, Πολύδωρος ὁ Φεραῖος, ὁ τῶν Θετταλῶν ἄρξας, ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ ἀδελφοῦ ἀνηρέθη φαρμάκῳ, προκληθεὶς εἰς μέθην· τὴν δὲ δυναστείαν διαδεξάμενος Ἀλέξανδρος ὁ ἀδελφός, ἤρξεν ἔτη ἑνδεκα. οὗτος δὲ παρὰ νόμῳ καὶ βιαίως κτήσας τὴν δυναστείαν, ἀκολούθως ταύτῃ τῇ προαιρέσει διώκει τὰ κατὰ τὴν ἄρχήν. τῶν γὰρ πρὸ αὐτοῦ δυναστῶν ἐπιεικῶς προσφερομένων τοῖς πλήθεσι, καὶ διὰ τοῦτ' ἀγαπωμένων, οὗτος βιαίως καὶ χαλεπῶς ἄρχων ἐμισεῖτο. διὸ καὶ τὴν παρανομίαν φοβηθέντες τῶν Μαρισσαίων τινές, οἱ δὲ εὐγένειαι Ἀλευάδαι προσαγορευόμενοι, συνέθεντο πρὸς ἀλλήλους καταλῦσαι τὴν δυναστείαν. ἀπελθόντες δ' ἐκ Μαρίσσης εἰς Μακεδονίαν, ἔπεισαν Ἀλέξανδρον τὸν βασιλέα συγκαταλῦσαι τὸν τύραννον. τούτων δὲ περὶ ταῦτα διατριβόντων, ὁ Φεραῖος Ἀλέξανδρος, πενθόμενος τὴν κατ' ἑαυτοῦ παρὰ σκευὴν, κατέλεγε τοὺς

εἰς τὴν στρατείαν εὐθέτους, διανοοῦμενος ἐν τῇ Μακεδονίᾳ συστήσασθαι τὴν μάχην. ὁ δὲ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τοὺς ἐκ Λαρίσσης φυγάδας, φθάσας τοὺς πολεμίους ἤκε μετὰ τῇ δυνάμει εἰς τὴν Λάρισσαν, παρειαχθεὶς δ' ὑπὸ τῶν Λαρισσιῶν ἐντὸς τοῦ τείχους, ἐκράτησε τῆς πόλεως, πλὴν τῆς ἄκρας. μετὰ δὲ ταῦτα τὴν τε ἄκραν ἐπολιόρκησε, καὶ Κράνωνα πόλιν προσαγαγόμενος, ὡμολόγησε μὲν τοῖς Θετταλοῖς ἀποδώσειν τὰς πόλεις, καταφρονήσας δὲ τῆς δόξης, καὶ φρουρὰς ἀξιολόγους εἰσαγαγὼν, αὐτὸς κατεῖχε τὰς πόλεις. ὁ δὲ Φεραῖος Ἀλέξανδρος, καταδιωχθεὶς ἅμα καὶ καταπλεγείς, ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Φεράς. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Θετταλίαν ἐν τοῦτοις ἦν.

Lacedaemonios apud Orchomenon Arcades proelio fundunt. Arcades, Thebanis iuncti, Spartam invadere constituunt.

62. Κατὰ δὲ τὴν Πελοπόννησον, Λακεδαιμόνιοι μὲν Πολύτροπον στρατηγὸν ἐξέπεμψαν εἰς τὴν Ἀρκαδίαν, ἔχοντα πολιτικούς μὲν ὀπλίτας χιλίους, φυγάδας δ' Ἀργείων καὶ Βοιωτῶν πεντακοσίους. οὗτος δὲ παρελθὼν εἰς Ὀρχομενὸν τὸν Ἀρκαδικόν, παρεφύλαττε τὴν πόλιν ταύτην, οἰκείως διακειμένην πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας. Λυκομήδης δ' ὁ Μαντινεὺς, στρατηγὸς ὢν τῶν Ἀρκαδίων, παραλαβὼν τοὺς καλουμένους ἐπιλέκτους, ὄντας πεντακισχιλίους, ἤκεν ἐπὶ τὸν Ὀρχομενόν. προαγαγόντων δὲ τὴν δύναμιν Λακεδαιμονίων ἐκ τῆς πόλεως, ἐγένετο μάχη καρτερά· καὶ ἦν ὁ, τε στρατηγὸς τῶν Λακεδαιμονίων ἀνῆρρεθῆ, καὶ τῶν ἄλλων εἰς διακοσίους· οἱ δὲ λοιποὶ

συνεδιώχθησαν εἰς τὴν πόλιν. οἱ δὲ Ἀρκάδες, καί-
περ νεικηκότες, ὅμως εὐλαβοῦντο τὸ βῆρος τῆς
Σπάρτης, καὶ καθ' αὐτοὺς οὐχ ὑπέλαβον δυνήσε-
σθαι τοῖς Λακεδαιμονίοις διαπολεμεῖν. διὸ καὶ πα-
ραλαβόντες Ἀργεῖους τε καὶ Ἠλείους, τὸ μὲν προῦ-
τον πρέσβεις ἀπέστειλαν εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀξιοῦντες
συμμαχίαν ποιήσασθαι κατὰ τῶν Σπαρτιατῶν· ὥς
δ' οὐδεὶς αὐτοῖς προσεῖχε, διαπρεσβευσάμενοι πρὸς
τοὺς Θηβαίους, ἔπεισαν αὐτοὺς συμμαχίαν συνθέ-
σθαι κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων. εὐθὺς οὖν οἱ Βοι-
ωτοὶ τὴν δύναμιν ἐξήγον, προσλαβόμενοι συμμάχους
Λοκροὺς τε καὶ Φωκεῖς. οὗτοι μὲν οὖν προῦγον ἐπὶ
τὴν Πελοπόννησον, Βοιωταρχοῦντων Ἐπαμινώνδου
καὶ Πελοπίδου. τοῦτοις γὰρ οἱ ἄλλοι Βοιωτάρχαι
παρακεχωρήκεισαν ἐκουσίως τῆς στρατηγίας, διὰ τε
τὴν σύνεσιν καὶ τὴν ἀνδρείαν τῶν ἀνδρῶν. ὥς δὲ
κατήντησαν ἐπὶ τὴν Ἀρκαδίαν, ἤκον πρὸς αὐτοὺς
πανδημεὶ οἱ τε Ἀρκάδες καὶ Ἠλεῖοι καὶ Ἀργεῖοι καὶ
οἱ ἄλλοι σύμμαχοι πάντες. ἀθροισθέντων δὲ πλειό-
νων ἢ πεντακισμυρίων, οἱ μὲν ἡγεμόνες αὐτῶν συνε-
δρεύσαντες ἔγνωσαν ἐπ' αὐτὴν βαδίζειν τὴν Σπάρ-
την, καὶ πῦσαι τὴν Λακωνικὴν πορθῆσαι.

Iam itaque Lacedaemonii, attritis opibus et abalienatis sociis, Atheniensium auxilium implorant: hi vero pristinarum iniuriarum obliti, libenter subveniunt. Epaminondas in Laconicam impetum facit quadripartito agmine.

63. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, πολλοὺς μὲν ἀποβε-
βληκότες τῶν γέων ἐν τῇ περὶ Λεῦκτρα συμφορᾷ, οὐκ
ὀλίγους δ' ἐν ταῖς ἄλλαις ἡτταῖς ἀπολωλεκότες, καὶ
τὸ σύνολον εἰς ὀλίγους πολιτικούς στρατιώτας ὑπὸ

τῆς τύχης συγκεκλεισμένοι, πρὸς δὲ τούτοις, τῶν
 συμμάχων τῶν μὲν ἀφειστηκότων, τῶν δὲ διὰ τὰς
 ὁμοίας αἰτίας ὀλιγανδρούντων, εἰς πολλὴν ἀμηχα-
 ρίαν ἐπιπτον· διόπερ ἠναγκάζοντο καταφεύγειν ἐπὶ
 τὴν τῶν Ἀθηναίων βοήθειαν, οἷς τριάκοντα μὲν τυ-
 ράννους ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις ἐπέστησαν, τὰ
 δὲ τείχη τῆς πόλεως ἐκώλυσαν οἰκοδομεῖν, ἐπεβά-
 λοντο δὲ καὶ τὴν πόλιν ἄρδην ἀναιροῦντες, τὴν Ἀι-
 τικὴν ποιῆσαι μηλόβοτον. ἀλλὰ γὰρ οὐδὲν ἰσχυρό-
 τερόν ἐστιν ἀνάγκης καὶ τύχης, δι' ὧν ἐβιάσθησαν
 οἱ Λακεδαιμόνιοι τῶν πολεμιοτάτων δεθῆναι. ὁμῶς
 δ' οὐ διεσφάλησαν τῶν ἐλπίδων. ὁ γὰρ τῶν Ἀθη-
 ναίων δῆμος, μεγαλόψυχος ὢν καὶ φιλάνθρωπος,
 τὴν μὲν τῶν Θηβαίων ἰσχὺν οὐ κατεπλάγησαν, τοῖς
 δὲ Λακεδαιμονίοις ὑπὲρ ἀνδραποδισμοῦ κινδυεύ-
 ουσιν ἐψηφίσαντο βοηθεῖν πανδημεί· καὶ παρα-
 χορῆμα στρατηγὸν καταστήσαντες τὸν Ἰφικράτην ἐξε-
 πεμψαν, καὶ τοὺς νέους αὐθημερόν, ὄντας μυρίους
 καὶ δισχιλίους. Ἰφικράτης μὲν οὖν, προθύμους ἔχων
 τοὺς στρατιώτας, προῆγε μετὰ τῆς δυνάμεως κατὰ
 σπουδὴν· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, τῶν πολεμίων ἐπὶ
 τοὺς ὄρους τῆς Λακωνικῆς καταστρατοπεδεύοντων,
 καὶ αὐτοὶ πανδημεὶ τὴν ἐκ τῆς Σπάρτης ἐξοδον ποιη-
 σάμενοι, προῆγον ἐπὶ τοὺς ἐναντίους, ταῖς μὲν τῶν
 στρατιωτῶν δυνάμεσι τεταπεινωμένοι, ταῖς δὲ τῆς
 ψυχῆς ἀρεταῖς τεθαρσύνεσθαι. οἱ μὲν οὖν περὶ τὸν
 Ἐπαμεινώνδαν, ὁρῶντες τὴν τῶν Λακεδαιμονίων χώ-
 ραν δυσείσβολον οὔσαν, τὸ μὲν ἀθρόα τηλικαύτη
 δυνάμει ποιεῖσθαι τὴν ἐμβολὴν οὐχ ἡγοῦντο συμφέ-

ρειν, εἰς τέτταρα δὲ μέρη διελόμενοι σφᾶς αὐτοὺς, κατὰ πλείονας τόπους ἔκριναν ποιεῖσθαι τὴν ἔφοδον.

IV Thebanorum agmina quibus locis in Laconicam irruerint, describitur. Iacholas, tertio agmini oppositus, ut alter Leonidas celebratur.

64. Ἡ μὲν οὖν πρώτη μερὶς τῶν Βοιωτῶν ἴσην τὴν πορείαν ἐποιήσατο ἐπὶ τὴν Σελλασίαν καλουμένην πόλιν, καὶ τοὺς τῇδε κατοικοῦντας ἀπέστιψε τῶν Λακεδαιμονίων. Ἀργεῖοι δέ, κατὰ τοὺς ὅρους τῆς Τεγεάτιδος χώρας ἐμβαλόντες, συνῆψαν μάχην τοῖς φρουροῦσι τὰς παρόδους, καὶ τὸν τε ἡγεμόνα τῆς φρουρᾶς Ἀλέξανδρον τὸν Σπαρτιάτην ἀνείλον, καὶ τῶν ἄλλων εἰς διακοσίους ἀπέκτειναν· ἐν οἷς ὑπῆρχον καὶ οἱ τῶν Βοιωτῶν φυγάδες. ἡ δὲ τρίτη μερὶς, ἐκ τῶν Ἀρκάδων συνεστηκνῖα καὶ στρατιώτας ἔχουσας πλείστους, εἰσέβαλεν εἰς τὴν Σκιρίτιν καλουμένην χώραν, ἣν παρεφύλαττεν Ἰσχόλας, ἀνὴρ ἀνδρείος καὶ συνέσει διαφέρων, μετὰ πολλῶν στρατιωτῶν. οὗτος δὲ τῶν ἐπιφανεστάτων στρατιωτῶν ἐπετελέσατο προῦξιν ἡρωϊκὴν καὶ μνήμης ἄξιαν. ὁρῶν γάρ, ὅτι διὰ τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, πάντες οἱ συνάψαντες μάχην ἀναιρεθήσονται, τὸ μὲν λιπεῖν τὴν ἐν ταῖς παρόδοις τάξιν ἀνάξιον τῆς Σπάρτης ἔκρινε, τὸ δὲ διασῶσαι τοὺς στρατιώτας χρήσιμον ἔσεσθαι τῇ πατρίδι, παραδόξως ἀμφοτέρων προενοήθη, καὶ τὴν γενομένην ποτὲ περὶ Θερμοπύλας ἀνδρείαν τοῦ βασιλέως Λεωνίδου φιλοτίμως ἐμιμήσατο. διαλέξας γὰρ τοὺς νέους, τοῦτους μὲν ἀπέστειλεν εἰς τὴν Σπάρτην χρήσιμους ἔσεσθαι τῇ κινδυνεύουσῃ περὶ τῶν ὅλων· αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν πρεσ-

βυτέρων φυλάττων τὴν τάξιν, καὶ πολλοὺς ἀνελὼν τῶν πολεμίων, κυκλωθεὶς ὑπὸ τῶν Ἀρκάδων, μετὰ πάντων ἀνῆρέθη. Ἱηλεῖοι δὲ τὴν τετάρτην μοῖραν ἔχοντες, καὶ κατ' ἄλλους τόπους πεπταμένους διεληθόντες, εἰς τὴν Σελλασίαν παρεγένοντο· εἰς τοῦτον γὰρ τὸν τόπον πᾶσι κατανιτῆν παρήγγελλτο. ἀθροισθείσης δὲ πάσης τῆς δυνάμεως εἰς τὴν Σελλασίαν, προῆγον ἐπ' αὐτὴν τὴν Σπάρτην, πορθοῦντες ἅμα καὶ πυρπολοῦντες τὴν χώραν.

Quamvis fortiter resistentibus Lacedaemoniis, Epaminondas totum exercitum ad oppugnandam Spartam convertit. Nihil proficiens, omissa urbe, terram depopulatus cum magna praeda in Arcadiam se recipit. Interea Lacedaemonii, contractis novis copiis, ad futurum certamen instructiores sunt.

65. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, πεντακόσια ἔτη τὴν Λακωνικὴν τειρηκότες ἀπόρθητον, τότε θεωροῦντες δηρουμένην ὑπὸ τῶν πολεμίων, οὐκ ἐκαρτέρουν· ἀλλὰ τοῖς θυμοῖς προσπίπτοντες, ἐξεπήδων ἐκ τῆς πόλεως· ἰωλυόμενοι δ' ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων προῖεναι μακρότερον ἀπὸ τῆς πατρίδος, μὴ τις ἐπίθηται, ἐπείσθησαν τὴν ἡσυχίαν ἄγειν, καὶ τῇ πόλει παρέχεσθαι τὴν ἀσφάλειαν. τῶν δὲ περὶ τὸν Ἐπαμινώνδαν διὰ τοῦ Ταῦγέτου καταβαινόντων ἐπὶ τὸν Εὐρώταν, καὶ διαβαινόντων τὸν ποταμὸν, σφοδρὸν ὄντα τῷ ῥεύματι κατὰ τὴν χειμερινὴν ὥραν, ὀρῶντες οἱ Λακεδαιμόνιοι τεταραγμένην τὴν δύναμιν τῶν ἐναντίων, διὰ τὴν χαλεπότητα τῆς διαβάσεως, καιρὸν ἔλαβον εὐθετον πρὸς τὴν ἐπίθεσιν· καὶ τὰς μὲν γυναῖκας καὶ παῖδας, ἔτι δὲ καὶ τοὺς γεγηρακότας ἀπέλιπον ἐν τῇ πόλει, φυλάττοντας τὴν Σπάρτην· αὐτοὶ δὲ πανδημεὶ συντάξαντες τοὺς νέους, ἐξεχύθη-

σαν ἐπὶ τοὺς πολεμίους, καὶ προσπεσόντες ἄφνω τοῖς διαβύινουσι, πολὺν ἐποιοῦντο φότον. ἀμυνομένων δὲ τῶν Βοιωτῶν καὶ τῶν Ἀρκάδων, καὶ τῷ πλήθει κυκλοῦντων τοὺς ἐναντίους, οἱ Σπαρτιᾶται πολλοὺς ἀνηρηκότες ἐπανῆλθον εἰς τὴν πόλιν, φανερῶς ἐνδεδειγμένοι τῆς ἰδίας ἀνδραγαθίας. μετὰ δὲ ταῦτα τῶν περὶ τὸν Ἐπαμινῶνδαν πάσῃ τῇ δυνάμει καὶ ἀπληκτικῶς προσβαλόντων τῇ πόλει, οἱ μὲν Σπαρτιᾶται, συνεργὸν ἔχοντες τὴν τῶν τόπων ὀχυρότητα, πολλοὺς μὲν ἀπέκτειναν τῶν προπετῶς βιαζομένων, τέλος δ' οἱ πολιορκοῦντες πᾶσαν εἰσενεγκάμενοι σπουδὴν, τὸ μὲν πρῶτον ἀπεΐκαζον βίῃ χειρώσασθαι τὴν Σπάρτην· ἐπεὶ δὲ τῶν βιαζομένων οἱ μὲν ἀπέθνησκον, οἱ δ' ἐτραυματίζοντο, ἀνεκαλίσσαντο τῇ σάλπιγγι τοὺς στρατιώτας οἱ περὶ τὸν Ἐπαμινῶνδαν· αὐτοὶ δὲ προσελθόντες τῇ πόλει, προσκαλοῦντο τοὺς Σπαρτιᾶτας εἰς παράταξιν, ἣ ἐντομολογεῖσθαι προσέταττον ἥτιους εἶναι τῶν πολεμίων. ἀποκριναμένων δὲ τῶν Σπαρτιωτῶν, ὅτι καιρὸν λαβόντες εὖ-θετον, διαγωνιοῦνται περὶ τῶν ὄλων, ἀπηλλύγησαν ἀπὸ τῆς πόλεως. πᾶσαν δὲ τὴν Λακωνικὴν δρῶσαντες, καὶ λαφύρων ἀναρίθμητον πλῆθος ἀθροίσαντες, ἀπεχώρησαν εἰς τὴν Ἀρκαδίαν. μετὰ δὲ ταῦτ' Ἀθηναῖοι μὲν, ὑστερηκότες τῶν καιρῶν, ἐπανῆλθον εἰς τὴν Ἀττικὴν, οὐδὲν πράξαντες μνήμης ἄξιον. τοῖς δὲ Μακεδαιμονίοις παρὰ τῶν συμμάχων ἦκον βοηθήσοντες στρατιώται τετρακισχίλιοι. πρὸς δὲ τοῦτοις, προσθέντες τοὺς Εἰλώτας ἡλευθερωμένους προσφάτως χιλίους, καὶ τῶν Βοιωτῶν φυγάδων διμκο-

σίους, ἔτι δὲ τῶν σύνεγγυς πόλεων οὐκ ὀλίγους μεταπεμψάμενqi, κατεσκευάζον δύναμιν ἀντίπαλον τοῖς πολεμίοις. ταύτην δ' ἀθρόαν συνέχοντες καὶ γυμνάζοντες, αἰεὶ μᾶλλον ἐθιάζον, καὶ πυρεσκευάζοντο πρὸς τὸν ὑπὲρ τῶν ὅλων ἀγῶνα.

Epaminondas vero Messenen diu desolatam, nunc expeditioni suae opportunam, summo studio instaurat. Digreditur historicus in urbis Messenae vicissitudines, quas per modum episodii singulatim commemorat.

66. Ἐπαμινώνδας δὲ φύσει μεγαλεπήβολος ὢν καὶ δόξης ὁρεγόμενος αἰωνίου, συνεβούλευε τοῖς τῆς Ἀρκάσι καὶ τοῖς ἄλλοις συμμάχοις οἰκίσαι τὴν Μεσσηνίαν, πολλὰ μὲν ἔτη γεγεννημένην ἀνάστατον ὑπὸ Λακεδαιμονίων, τόπον δ' εὖθετον ἔχουσαν κατὰ τῆς Σπάρτης. συγκατατιθεμένων δὲ πάντων, ἀνέζητησε τοὺς ὑπολειμμένους τῶν Μεσσηνίων, καὶ τῶν ἄλλων τοὺς βουλομένους καταλέξας εἰς τὴν πολιτείαν, ἔκτισε τὴν Μεσσηνίαν, πολλοὺς ποιήσας αὐτῆς οἰκήτορας. τούτοις δὲ κατακληρουχήσας, καὶ τὴν χώραν ἀνοικοδομήσας, ἀνέσσωσε πόλιν ἐπίσημον Ἑλληνίδα, καὶ μεγάλης ἀποδοχῆς ἔτιχε παρὶ πᾶσιν ἀνθρώποις. οὐκ ἀνοίκειον δ' εἶναι νομίζω, πολλάκις τῆς Μεσσηνίας ἀλούσης καὶ κατασκευείσης, τὰ περὶ αὐτὴν ἀπ' ἀρχῆς ὡς ἐν κεφαλαίοις παραδραμεῖν. τὸ μὲν οὖν παλαιὸν οἱ ἀπὸ Νηλέως καὶ Νέστορος κατέσχον αὐτὴν μέχρι τῶν Τρωϊκῶν χρόνων· μετὰ δὲ ταῦτ' Ἀγαμέμνωνος Ὀρέστης, καὶ οἱ ἀπὸ τούτου μέχρι τῆς καθόδου τῶν Ἡρακλειδῶν· ἀπὸ δὲ ταύτης, Κρεσφόντης ἔλαχε τὴν Μεσσηνίαν μερίδα, καὶ οἱ ἀπὸ τούτου μέχρι τινὸς ἐβασίλευσαν αὐτῆς· ὕστερον δὲ τῶν ἀπὸ

Κρυσφόντου τὴν βασιλείαν ἀποβαλόντων, Λακεδαι-
 μόνιοι κίριοι κατέστησαν αὐτῆς. μετὰ δὲ ταῦτα Τη-
 λέκλου τοῦ βασιλέως τῶν Λακεδαιμονίων ἀποθανόν-
 τος ἐν ἀγῶνι, κατεπολεμήθησαν ὑπὸ Λακεδαιμονίων
 οἱ Μεσσήνιοι. τοῦτον δὲ τὸν πόλεμον εἰκοσαετῇ
 φασὶ γενέσθαι, κατομουσαμένων τῶν Λακεδαιμονίων
 μὴ ἀντακίμψαι εἰς τὴν Σπάρτην, εἰ μὴ Μεσσήνην
 ἔλωσι. τότε δὲ συνεβή τοὺς Περσέως ὀνομασθέν-
 τας γεννηθῆναι, καὶ κτίσαι τὴν τῶν Ταρκεντίων πό-
 λιν. ὕστερον δὲ δουλευόντων Μεσσηνίων τοῖς Λακε-
 δαιμονίοις, Ἀριστομένης ἔπεισε τοὺς Μεσσηνίους
 ἀποσιτῆναι τῶν Σπαρτιατῶν, καὶ πολλὰ κακὰ διειρ-
 γάσαστο τοὺς Σπαρτιατάς· ὅτε καὶ Τυρταῖος ὁ ποιη-
 τῆς ὑπὸ Ἀθηναίων ἡγεμῶν ἐδόθη τοῖς Σπαρτιαταῖς.
 ἔνιοι δὲ τὸν Ἀριστομένην γεγονέναι φασὶ κατὰ τὸν
 εἰκοσαετῇ πόλεμον. ὁ δ' ὕστατος ἐγένετο πόλεμος
 αὐτοῖς, σεισμοῦ μεγάλου γενομένου· καὶ τῆς μὲν
 Σπάρτης ὅλης σχεδὸν συγχυθείσης, ἀνδρῶν δ' ἐρή-
 μου γενομένης, οἱ Μεσσηνίων περιλειφθέντες ὥκισαν
 τὴν Ἰθώμην μετὰ τῶν συναποστατῶν Εἰλώτων, ἀνα-
 στάτου γεγεννημένης τῆς Μεσσήνης πολλοὺς χρόνους.
 ἀτιγῆσαντες δ' ἐν πᾶσι τοῖς πολέμοις, τὸ τελευταῖον
 ἀνάστατοι γεόμενοι κατέκλισαν ἐν Ναυπάκτῳ, δόν-
 των αὐτοῖς Ἀθηναίων οἰκητήριον τήνδε τὴν πόλιν.
 καὶ τινες μὲν αὐτῶν εἰς Κεφαλληνίαν ἐξέπεσον, τι-
 νες δ' ἐν Σικελίᾳ Μεσσήνην τὴν ἀπ' ἐκείνων ὀνο-
 μασθεῖσαν κατέκλισαν. τὸ δὲ τελευταῖον, κατὰ τοὺς
 ὑποκειμένους καιροὺς Θηβαῖοι, πείσαντος αὐτοὺς
 Ἐπαμινώνδου καὶ παρταχόμενι συναγαγόντος τοὺς

Μεσσηνίους, ὥκισαν τὴν Μεσσήνην, καὶ τὴν ἄρχαιαν αὐτοῖς χώραν ἀποκατέστησαν. περὶ μὲν οὖν τὴν Μεσσήνην τοσαύτας καὶ τηλικαύτας συνέβη γενέσθαι μεταβολάς.

Post Thebanorum discessum Laced. et Athenienses de communi terrae marisque imperio paciscuntur. Arcades, duce Lycomedē, Pallenen Laconicae expugnant et inde praedam agunt. Boenti, a Thessalis advocati, in Alexandrum Pheracum, duce Pelopida, exercitum mittunt, qui Larissam occupat. Idem regem Macedoniae fecdere sibi conciliat.

67. Οἱ δὲ Θηβαῖοι, πάντα τὰ προειρημένα συντέλεσαντες ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα καὶ πέντε, καὶ καταλιπόντες φυλακὴν ἀξιόλογον τῆς Μεσσήνης, ἐπανῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν. Μακεδαιμόνιοι δὲ, παραδόξως ἀποτειτριμμένοι τοὺς πολεμίους, ἀπέστειλαν πρεσβευτὰς εἰς τὰς Ἀθήνας τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν Σταρτιατῶν· καὶ τὰς μὲν ὁμολογίας ἐποιήσαντο περὶ τῆς ἡγεμονίας, ὥστε τῆς μὲν θαλάττης ἄρχειν Ἀθηναίους, τῆς δὲ γῆς τοὺς Μακεδαιμονίους· μετὰ δὲ ταῦτα ἐν ἀμφοτέροις ταῖς πόλεσιν ἐποιήσαντο κοινὰς τὰς ἡγεμονίας. Ἀρκάδες δὲ Λυκομήδην στρατηγὸν προχειρισάμενοι, καὶ παραδόντες αὐτῷ τοὺς ἐπιλέκτους ὀνομαζομένους, ὄντας πεντακισχιλίους, ἐστράτευσαν ἐπὶ Παλλήνην τῆς Λακωνικῆς· καὶ τὴν μὲν πόλιν βίᾳ χειρωσάμενοι, τοὺς ἐγκαταληφθέντας φρουροὺς τῶν Μακεδαιμονίων ἀπέκτειναν, ὄντας πλείους τῶν τριακοσίων· τὴν δὲ πόλιν ἐξανδραποδισάμενοι, καὶ τὴν χώραν δηρώσαντες, ἐπανῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν, φθάσαντες τὴν παρὰ τῶν Μακεδαιμονίων βοήθειαν. Βοιωτοὶ δὲ, μεταπεμπομένων αὐτοὺς Θετταλῶν ἐπ' ἐλευθερώσει μὲν τῶν πόλεων, κα-

ταλύσει δὲ τῆς Ἀλεξάνδρου τοῦ Φεραίου τυραννίδος, ἐξαπέστειλαν Πελοπίδαν εἰς Θετταλίαν μετὰ δυνάμεως, δόντες ἐντολὰς αὐτῷ, εἰς τὸ συμφέρον τῶν Βοιωτῶν διοικῆσαι τὰ κατὰ τὴν Θετταλίαν. αὐτὸς δὲ καταντήσας εἰς Ἀργισσαν, καὶ καταλαβὼν τὴν ἀκρόπολιν φρουρουμένην ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνης, ταύτην μὲν παρέλαβεν, εἰς δὲ τὴν Μακεδονίαν παρελθὼν, καὶ συμμαχίαν ποιησάμενος πρὸς Ἀλέξανδρον τὸν τῶν Μακεδόνων βασιλέα, ὅμηρον ἔλαβε παρ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφὸν Φίλιππον, ὃν ἐξέπεμψεν εἰς τὰς Θήβας. τὰ δὲ κατὰ τὴν Θετταλίαν διοικησάμενος ὥς ποτ' ἔδοξεν αὐτῷ συμφέρειν τοῖς Βοιωτοῖς, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν.

Arcades, Argivi, Elei Boeotus sollicitant, ut novo impetu Peloponnesum occupent. Athenienses, re cognita Chabriani contra mittunt, factoque vallo eos arcant. Nihilominus Epaminondas et vallum et oppositum Lacedaemoniorum agmen perumpit

68. Τούτων δὲ πραχθέντων, Ἀρχάδες καὶ Ἀργεῖοι καὶ Ἠλεῖοι συμφρονήσαντες ἔγνωσαν στρατεῦειν ἐπὶ τοὺς Μακεδαιμονίους, καὶ πρεσβεύσαντες πρὸς Βοιωτοὺς, ἔπεισαν αὐτοὺς κοινωνεῖν τοῦ πολέμου. οἱ δὲ, Ἐπαμινῶνδαν καταστήσαντες ἡγεμόνα μετ' ἄλλων Βοιωταρχῶν, ἐξέπεμψαν στρατιώτας πεζοὺς μὲν ἑπτακισχιλίους, ἵππεις δ' ἑξακοσίους. Ἀθηναῖοι δὲ πυθόμενοι τὴν Βοιωτῶν στρατιὰν παριοῦσαν εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἐξέπεμψαν δύναμιν καὶ στρατηγὸν ἐπ' αὐτοὺς Χαβρίαν. οὗτος δὲ παρελθὼν εἰς Κόρινθον, καὶ προσλαβόμενος καὶ παρὰ Μεγαρέων καὶ Πελληνέων, ἔτι δὲ Κορινθίων, στρατιώτας, στρατόπεδον συνεστήσατο ἀνδρῶν μυρίων. μετὰ δὲ

ταῦτα Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων παραγενομένων εἰς Κόρινθον, συνήχθησαν οἱ σύμπαντες οὐκ ἐλάττους δισμυρίων. ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς ὀχυρώσασθαι τὰς παρόδους, καὶ διακωλύειν τοὺς Βοιωτοὺς τῆς εἰς Πελοπόννησον εἰσβολῆς. ἄρξάμενοι δ' ἀπὸ Κεγχρεῶν μέχρι Λεχιῦ, σταυρώμασι καὶ βαθείαις τάφροις διελάμβανον τὸν τόπον· ταχὺ δὲ τῶν ἔργων συντελουμένων, διὰ τε τὴν πολυχειρίαν καὶ τὰς προθυμίας τῶν ἀνδρῶν, ἔφθασαν τοὺς Βοιωτοὺς πάντα τόπον ὀχυρώναντες. ὁ δ' Ἐπαμινώνας ἤκων μετὰ τῆς δυϊάμεως, ἐπεσκέψατο, καὶ κατανοήσας εὐεφόδωτατον εἶναι τόπον, καθ' ὃν οἱ Λακεδαιμόνιοι παρεφύλαττον, τὸ μὲν προῖτον προεκαλεῖτο τοὺς πολεμίους εἰς παρόταξιν, σχεδὸν τριπλασίους ὄντας τοῖς πλήθυσιν· οὐδενὸς δὲ τολμῶντος ἐκτὸς τοῦ τειχίσματος παρελθεῖν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ χαρακώματος ἀμυνομένων ἀπάντων, προσῆγε τὴν βίαν τοῖς πολεμίοις. κατὰ πάντα μὲν οὖν τὸν τόπον ἐγίνοντο προσβολαὶ καρτεροὶ, μάλιστα δὲ κατὰ Λακεδαιμονίους, εὐεφόδων ὄντων καὶ δυσφυλάκτων τῶν τόπων. μεγάλης δὲ φιλοτιμίας γενομένης παρ' ἀμφοτέροις, Ἐπαμινώνας, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τοὺς ἀρίστους τῶν Θηβαίων, μόγις ἐβιάσατο τοὺς Λακεδαιμονίους· διακόψας δὲ τὴν φυλακὴν αὐτῶν, καὶ τὴν δύναμιν διαγαγὼν, παρῆλθεν εἰς τὴν Πελοπόννησον, διαπραξάμενος ἔργον οὐδὲν προκατειργασμένων καταδεέστερον.

Troezenae et Epidauri relictis, Epaminondas Sicyonem et Phliantem capit, ipsamque Corinthum petit. Sed urbem felicissime defendit Chabrias, et hostem repellit.

69. Εὐθύς δὲ ἐπὶ Τροίῳ καὶ Ἐπίδauρον πο-

ρευθεῖς, τὴν μὲν χώραν ἐδήλωσε, τῶν δὲ πόλεων οὐκ ἠδυνήθη κρατῆσαι, διὰ τὸ φρουρὰς ἔχειν ἀξιολόγους. Σικυῶνα δὲ καὶ Φλιοῦντι καὶ τινας πόλεις καταπληξάμενος προσηγάγετο. στρατεύσας δ' ἐπὶ Κόρινθον, καὶ τῶν Κορινθίων ἐπεξελθόντων, νικήσας μάχῃ, τοὺτους μὲν ἐντὸς τῶν τειχῶν συνεδίωξε· τῶν δὲ Βοιωτῶν διὰ τὴν εὐημερίαν μετεωρισθέντων, καὶ τινων προχείρως τολμησάντων διὰ τῆς πύλης εἰς τὴν πόλιν εἰσβιάζεσθαι, οἱ μὲν Κορίνθιοι δέισαντες ἐτράπησαν εἰς τὰς οἰκίας· Χαβρίας δ' ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς ἐμφρόνως ἅμα καὶ τεθαφρόηκότως ὑποστάς, τοὺς μὲν ἐξέβαλεν ἐκ τῆς πόλεως, πολλοὺς δὲ τῶν Βοιωτῶν κατέβαλε. γενομένης δὲ φιλοτιμίας, οἱ μὲν Βοιωτοὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν συντάξαντες, ἐπῆγον ἐπὶ τὴν Κόρινθον καταπληκτικῶς· ὁ δὲ Χαβρίας ἀναλαβὼν τοὺς Ἀθηναίους, προῆγεν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ καταλαβόμενος τοὺς ὑπερδεξίους τόπους, ὑπέστη τὴν τῶν πολεμίων ἔφοδον. οἱ μὲν οὖν Βοιωτοὶ, πεποιθότες ταῖς τῶν σωμάτων ῥώμας καὶ ταῖς ἐν τοῖς συνεχέσι πολέμοις ἐμπειρίαις, τῇ βίᾳ τοὺς Ἀθηναίους ἥλπιζον χειρώσασθαι. οἱ δὲ περὶ τὸν Χαβρίαν ἐκ τόπων ὑπερδεξίων ἀγωνιζόμενοι, αἱ πολλῶν ἐκ τῆς πόλεως χορηγουμένων, οὓς μὲν ἀνῆρουν τῶν βιαζομένων, τοὺς δὲ κατετίτρωσκον. οἱ δὲ Βοιωτοὶ, πολλὰ μὲν κακοπαθήσαντες, οὐδὲν δὲ πρᾶξαι δυνάμενοι, τὴν ἀναχώρησιν ἐποίησαντο. Χαβρίας μὲν οὖν, ἐπὶ ἀνδρείᾳ καὶ στρατηγίᾳ θαυμασθεὶς τοῦτον τὸν τρόπον ἀπειρίψατο τοὺς πολεμίους.

Succurrunt Laced. milites Galli et Hispani, a Dionysio missi, Corinthi expositi. Nova legatione Artaxerxes Graecos ad pacem adhortatur. Ei cuncti obsequuntur, exceptis Thebanis. Hoc tempore Enphron Sicyonia tyrannide oppressit.

70. Ἐκ δὲ τῆς Σικελίας Κελτοὶ καὶ Ἰβηρες διαχιλίοι κατέπλευσαν εἰς Κόρινθον, ἐκπεμφθέντες ὑπὸ Λιονυσίου τοῦ τυράννου συμμαχῆσαι Λακεδαιμονίοις, εἰς μῆνας πέντε τοὺς μισθοὺς εἰληφότες. οἱ δ' Ἕλληνες, πείραν αὐτῶν βουλόμενοι λαβεῖν, προῆγον αὐτοὺς, καὶ κατὰ τὰς συμπλοκάς καὶ μάχας ἀνδραγαθούντων αὐτῶν, πολλοὶ τε τῶν Βοιωτῶν καὶ τῶν συμμάχων ὑπ' αὐτῶν ἀνηροῦντο. διόπερ δόξαντες εὐχειρίᾳ καὶ ἀνδρείᾳ διαφέρειν, καὶ πολλὰς χρείας παρασχόμενοι, καὶ τιμηθέντες ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, τοῦ θέρους λήγοντος ἔξαπεστάλησαν εἰς τὴν Σικελίαν. μετὰ δὲ ταῦτα Φίλισκος μὲν ὑπ' Ἀρταξέρξου τοῦ βασιλέως ἀποσταλεῖς κατέπλευσεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, παρακαλῶν τοὺς Ἕλληνας διαλύσασθαι μὲν τοὺς πολέμους, εἰρήνην δὲ κοινὴν συνθέσθαι. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι πάντες ἀσμένως ὑπήκουσαν· Θηβαῖοι δὲ κατὰ τὴν ἰδίαν ὑπόστασιν, ὅλην τὴν Βοιωτίαν ὑπὸ μίαν ἀγαγόντες συντέλειαν, οὐ προσεδέχθησαν. ἀπογνωσθείσης δὲ τῆς κοινῆς εἰρήνης, ὁ μὲν Φίλισκος καταλιπὼν τοῖς Λακεδαιμονίοις διαχιλίους ἐπιλέκτους μισθοφόρους, ἔχοντας τοὺς μισθοὺς, ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ἀσίαν. ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις, Εὐφρων ὁ Σικωνίος, διαφέρων θράσει καὶ ἀπονοίᾳ, συνεργοὺς λαβὼν Ἀργεῖους, ἐπέθετο τυραννίδι. κρατήσας δὲ τῆς ἐπιβολῆς, τετραράκοντα τοὺς εὐπορωτάτους τῶν Σικωνίων ἐφυγάδευσε, δημεύσας αὐτῶν

ταῖς οὐσίαις· καὶ πολλῶν χρημάτων κυριεύσας, μι-
σθοφόρους ἤθροισε, καὶ τῆς πόλεως ἐδυνάστευσεν.

Olymp. CIII. 1. In Macedonia in locum Alexandri Ptolemaeus Alorites rex succedit. In Boeotia post Epaminondam res gerit Pelopidas, assumpto socio Iamonia. Vterque Alexandrum Phieracum conveniens, cum inopinato eaperentur, Thebani autem auxilio missi includerentur, Epaminondas, tunc privatus militans, ad imperium revocatus, exercitum servavit. Boeotarchis multa irrogata.

71. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Λαυσιγένους, ἐν Ῥώμῃ χιλίαρχοι κατεστάθησαν ἀντὶ τῶν ὑπάτων τέτταρες, Λεύκιος Παπίριος, Λεύκιος Μενήνιος, Σερούτιος Κορνήλιος, Σερούτιος Σουλπίκιος· παρὰ δὲ Ἥλείοις Ὀλυμπιάς ἤχθη τρίτη πρὸς ταῖς ἑκατὸν, καθ' ἣν ἐνέκα στάδιον Πυθόστρατος Ἀθηναῖος. ἐπὶ δὲ τούτων Πτολεμαῖος ὁ Ἀλωρίτης ὁ Ἀμύντου υἱὸς ἐδολοφόνησεν Ἀλέξανδρον τὸν ἀδελφόν, καὶ ἐβασίλευσε τῆς Μακεδονίας ἔτη τρία. κατὰ δὲ τὴν Βοιωτίαν Πελοπίδας, ἐφάμιλλος ὢν τῷ Ἐπαμινώνδῃ τῇ κατὰ πόλεμον δόξῃ, καὶ θεωρῶν ἐκείτον τὰ περὶ τὴν Πελοπόννησον συμφερόντως κατεσκευασκότα τοῖς Βοιωτοῖς, ἔσπευδε τὰ ἐκτὸς Πελοποννήσου δι' ἑαυτοῦ προσάγεσθαι τοῖς Θηβαίοις· πυρραβῶν δὲ Ἰσμηνίαν, ἄνδρα φίλον μὲν ἑαυτοῦ, θαυμαζόμενον δ' ἐπ' ἄρετῇ, παρῆλθεν εἰς Θετταλίαν. καταντήσας δὲ πρὸς Ἀλέξανδρον τὸν φερῶν τύραννον, ἀλόγως συνελήφθη μετὰ Ἰσμηνίου, καὶ εἰς φυλακὴν παρεδόθη. Θηβαίων δ' ἐπὶ τοῖς πραχθεῖσι παροξυνθέντων, καὶ ταχέως εἰς τὴν Θετταλίαν ἐκπεμψάντων ὀπλίτας μὲν ὀκτακισχιλίους, ἵππεῖς δ' ἑξακοσίους, φοβηθεὶς Ἀλέξανδρος ἐξέπεμψε πρεσβευτὰς εἰς τὰς Ἀθήνας περὶ συμμαχίας. ᾧ παραχρῆμα ὁ δῆμος

ἔξέπεμψε ναῦς μὲν τριάκοντα, στρατιώτας δὲ χιλίους, ὧν ἦν στρατηγὸς Αὐτοκλῆς. ἐν ὧσ' οὗτος περιέπλει τὴν Εὐβοίαν, Θηβαῖοι κατήντησαν εἰς Θετταλίαν. τοῦ δὲ Ἀλεξάνδρου πεζὴν δύναμιν ἡθροικότος, καὶ ἱππεῖς πολλαπλασίους ἔχοντας τῶν Βοιωτῶν, τὸ μὲν πρῶτον οἱ Βοιωτοὶ διὰ μάχης ἔκρινον λῦσαν τὸν πόλεμον, συνεργοὺς ἔχοντες τοὺς Θετταλοὺς· ὥς δ' οὗτοι μὲν αὐτοὺς ἐγκατέλιπον, Ἀθηναῖοι δὲ καὶ τινες ἄλλοι σύμμαχοι παρεγένοντο τῷ Ἀλεξάνδρῳ, τὰ δὲ σῖτα καὶ ποτὰ καὶ τᾶλλα πάντα ὑπελείπετο τοῖς Βοιωτοῖς, ἔγνωσαν οἱ Βοιωτάρχαι τὴν εἰς οἶκον ἐπάνοδον ποιῆσθαι. ἀναξευξάντων δ' αὐτῶν, καὶ τῆς πορείας οὔσης διὰ χώρας πεδιάδος, Ἀλεξάνδρος ἐπηκολούθει πολλοῖς ἱππεῦσι, καὶ τοῖς ἐπὶ τῆς οὐραγίας ἐπέθετο. τῶν δὲ Βοιωτῶν οἱ μὲν κατακοντιζόμενοι συνεχῶς ἀπέθνησκον, οἱ δὲ τραύμασι περιέπιπτον. τίλος δ' οὔτε μέρειν οὔτε προάγειν ἑώμενοι, εἰς πολλὴν ἀμηχανίαν ἐξέπιπτον, ἅτε δὴ καὶ τῶν ἐπιτηδείων σπανιζόντων. ἤδη δ' αὐτῶν τὴν σωτηρίαν ἀπογινωσκόντων, Ἐπαμινώνδας ἰδιωτεύων κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον, ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν κατεστάθη στρατηγός· εὐθύς τε διαλέξας τοὺς τε φιλοὺς καὶ τοὺς ἱππεῖς, τούτους μὲν αὐτὸς ἀνέλαβε, καὶ ταχθεὶς ἐπὶ τῆς οὐραγίας, διὰ τούτων ἀνέστελλε τοὺς ἐπακολουθοῦντας πολεμίους, καὶ πολλὴν ἀσφάλειαν παρείχετο τοῖς προηγούμενοις ὁπλίταις. ποιούμενος δὲ μάχας ἐξ ὑποστροφῆς, καὶ τάξει φιλοτέχνῳ χρώμενος, διέσωσε τὸ στρατόπεδον. αἰεὶ δὲ μᾶλλον διὰ τῶν κατορθωμάτων αὖξων τὴν ἰδίαν εὐδοξίαν, μεγάλης

ἀποδοχῆς ἐτύγχανε παρὰ τε τοῖς πολίταις καὶ τοῖς
 συμμαχοῖς. οἱ δὲ Θηβαῖοι τοὺς τότε Βοιωταρχή-
 σαντας καταδικάσαντες πολλοῖς χρήμασιν ἐξημίωσαν.

Causam affert historicus, cur Epaminondae imperium abrogatum fuerit. Arcades proelio vincunt Laecdaemouii. Tum novos impetua veriti, Megalopolin condiderunt Arcades.

72. Ἐπιζητουμένης δὲ τῆς αἰτίας πῶς ὁ τοιοῦ-
 τος ἀνὴρ ἰδιώτης ὢν ἐστρατεύετο μετὰ τῶν εἰς Θετ-
 ταλίαν ἀποσταλόντων, ἀποδοτέον τὸν οἰκεῖον λόγον
 τῆς ἀπολογίας. τῇ μίχῃ τῇ περὶ Κόρινθον Ἐπαμι-
 νώνδας διακόψας τὴν ἐπὶ τοῦ προτειχίσματος φυλα-
 κὴν τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ δυνάμενος πολλοὺς
 ἀνελεῖν τῶν πολεμίων, ἠρκέσθη τῷ προτερήματι, καὶ
 τῆς ἐπὶ πλεῖον μάχης ἀπέστη. γενομένης δὲ περὶ
 αὐτὸν ἱκανῆς ὑποψίας, ὥς πεφεισμένον τῶν Λακε-
 δαιμονίων ἰδίας ἔνεκα χάριτος, οἱ φθονοῦντες αὐτοῦ
 τῇ δόξῃ καιρὸν ἔλαβον εὐλόγου διαβολῆς. ἐπενεγ-
 κάντων οὖν αὐτῷ προδοσίας ἔγκλημα, τὸ πλῆθος πα-
 ροξυνθὲν ἀπέστησεν αὐτὸν τῆς Βοιωταρχίας, καὶ
 ἰδιώτην ποιήσαν ἐξαπέστειλε μετὰ τῶν ἄλλων. ὥς δὲ
 ἀπὸ τῶν ἀποτελεσμάτων ἐξήλειψε τὰς καθ' ἑαυτοῦ
 διαβολάς, τότε ὁ δῆμος ἀποκατέστησεν αὐτὸν εἰς
 προγεγενημένην εὐδοξίαν. μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον Λα-
 κεδαιμονίοις πρὸς Ἀρκάδας ἐγένετο μεγάλη μάχη, ἐν
 ᾗ ἐνίκησαν Λακεδαιμόνιοι ἐπιφανῶς. μετὰ γὰρ τὴν
 ἐν Λεύκτροις ἦτταν ἐν τούτῳ πρῶτον αὐτοῖς παρὰ-
 δοξον εὐτύχημα ἐγένετο. ἔπεσον γὰρ Ἀρκάδων μὲν
 ὑπὲρ τοὺς μυρίους, Λακεδαιμονίων δ' οὐδεῖς. προεῖ-
 πον δ' αὐτοῖς αἱ Λακωνίας ἰέρειαι διότι πόλεμος
 οὗτος Λακεδαιμονίοις ἄδακρυς ἔσται. μετὰ δὲ τὴν

μίχην οἱ Ἀρκάδες, φοβηθέντες τὰς τῶν Λακεδαιμονίων εἰσβολὰς, ἔκτισαν ἐπὶ τινος ἐπικαίρου τόπου τὴν ὀνομαζομένην Μεγάλην πόλιν, συρῶσαντες εἰς αὐτὴν κώμας τετταράκοντα τῶν ὀνομαζομένων Μαιναλίων καὶ Παρῶσίων Ἀρκάδων· καὶ τὰ μὲν κατὰ τοὺς Ἕλληνας ἐν τούτοις ἦν.

In Sicilia Dionysius bellum in Carthaginienses redintegrat, eorumque agros invadit. Sed hi, celeriter missa classe, eius conatus reprimunt. Mox Dionysius moritur: sequitur Dionysius filius.

73. Κατὰ δὲ τὴν Σικελίαν, Διονύσιος ὁ τύραννος ἔχων δυνάμεις ἀξιολόγους, καὶ τοὺς Καρχηδονίους ὄρων οὐκ εὖ διακειμένους πρὸς τὸν πόλεμον, διὰ τε τὴν γεγεννημένην παρ' αὐτοῖς λοιμικὴν νόσον, καὶ τὴν ἀπόστασιν τῶν Λιβύων, ἔγνω στρατεύειν ἐπ' αὐτούς. οὐκ ἔχων δὲ πρόφασιν ἀξιόλογον τῆς διαφορᾶς, προσεποιήθη κατὰ τὴν ἐπικράτειαν τοὺς Φοίνικας ἐπιβεβηκέναι τῆς ὑπ' αὐτὸν χώρας. παρασκευασάμενος οὖν πεζοὺς μὲν τρισμυρίους, ἵππεῖς δὲ τρισχιλίους, τριήρεις δὲ τριακοσίας καὶ τὴν ἁρμόζουσαν τῇ δυνάμει ταύτῃ παρασκευὴν, ἐνέβαλεν εἰς τὴν ὑπὸ Καρχηδονίους χώραν· καὶ Σελινοῦντα μὲν καὶ Ἐντελλαν εὐθύς προσηγάγετο, καὶ τὴν χώραν πᾶσαν πορθήσας, καὶ τῆς πόλεως τῶν Ἐρυκίνων ἑγκρατὴς γενόμενος, ἐπολιόρκησε Λιλύβαιον. πολλῶν δ' ὄντων ἐν αὐτῷ στρατιωτῶν, τὴν πολιορκίαν ἔλυσεν. ἀκούσας δὲ τὰ τεύχη τῶν Καρχηδονίων ἐμπεπρῆσθαι, καὶ δόξας πάντα τὸν στόλον αὐτῶν διεφθάρθαι, κατεφρόνησε, καὶ τῶν ἰδίων τριήρων ἑκατὸν μὲν καὶ τριάκοντα τὰς ἁρίστας ἀπέστειλεν εἰς τὸν τῶν Ἐρυκίνων λιμένα, τὰς δ' ἄλλας ἀπάσας ἐξε-

πεμψεν εἰς τὰς Συρακούσας. οἱ δὲ Καρχηδόνιοι πα-
ραδόξως διακοσίας ναῦς πληρώσαντες, ἐπέπλευσαν
ταῖς ὁρμούσαις ἐν τῷ λιμένι τῶν Ἑρυνίων· ἀνελπί-
στου δὲ τῆς ἐπιθέσεως γενομένης, ἀπήγαγον τῶν τρι-
ήρων τὰς πλείστας. μετὰ δὲ ταῦτα τοῦ χειμῶνος
ἐνόσταντος ἀνοχὰς ποιησάμενοι, διεχωρίσθησαν εἰς
τὰς οἰκείας ἐκάτεραι πόλεις· μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον
Διονύσιος εἰς Ἀρρώστειαν ἐμπέσων ἐτελεύτησε, δυνα-
στεύσας ἔτη τριάκοντα καὶ ὀκτώ· τὴν δὲ ἀρχὴν δια-
δεξάμενος ὁ υἱὸς Διονύσιος ἐτυράννευσεν ἔτη δώδεκα.

Adiicitur mortis causa. . Athenis carnine victor proclamatus,
prae gaudio vino nimis indulgens occubuit. Oraculo ipsi praedi-
ctum erat tum moriturum, cum se meliores vicisset.

74. Οὐκ ἀνοίκειον δ' ἐστὶ τῆς ὑποκειμένης
ἱστορίας διελθεῖν τὰς τε αἰτίας τῆς τελευτῆς, καὶ τὰ
συμβάντα τούτῳ τῷ δυνάστη περὶ τῆς τοῦ βίου κα-
ταστροφῆς. Διονυσίου τοίνυν δεδιδαχότις Ἀθήνησι
Ἀθηναίοις τραγωδίαν, καὶ νικήσαντος, τῶν ἐν τῷ χορῷ
τις ἄδων, ὑπολαβὼν τιμηθῆσεσθαι λαμπρῶς ἂν
πρῶτος ἀπαγγεῖλῃ τὴν νίκην, διέπλευσεν εἰς τὴν Κό-
ρινθον. κατὰ λαβὼν δ' ἐκεῖ ναῦν ἐκπλέονσαν εἰς Σι-
κελίαν, καὶ μετεμβὰς εἰς ταύτην, οὐρίως ἐχρήσατο
πνεύμασι, καὶ καταπλεύσας εἰς Συρακούσας, συντό-
μως ἀπήγγειλε τῷ τυράννῳ τὴν νίκην. ὁ δὲ Διονύ-
σιος τοῦτον μὲν ἐτίμησεν, αὐτὸς δὲ περιχαρὴς ἐγένε-
το, καὶ τοῖς θεοῖς εὐαγγέλια θύσας, πότους καὶ
μεγάλας εὐχίας ἐπετέλεσεν. ἑστιῶν δὲ λαμπρῶς
τοὺς φίλους, καὶ κατὰ τοὺς πότους φιλοτιμότερον τῇ
μέθῃ δοὺς ἑαυτὸν, εἰς Ἀρρώστειαν σφοδροτέραν ἐνέ-
πεισε, διὰ τὸ πληθὺς πῶν ἐμφορηθέντων ὑγρῶν,

ἔχων δὲ παρὰ θεῶν λόγιον τότε τελευτήσῃν, ὅτι τῶν κρείττωνων περιγένηται, τὸν χρησμὸν ἀνέφερεν ἐπὶ τοὺς Καρχηδονίους, ὑπολαμβάνων τοὺς κρείττους ἑαυτοῦ εἶναι. διὸ καὶ πρὸς αὐτοὺς πλεονάκῃς πεπολεμηκῶς, εἰώθει κατὰ τὰς νίκας ὑποφεύγειν καὶ ἐκουσίως ἡττᾶσθαι, ἵνα μὴ δόξη τῶν ἰσχυροτέρων γεγονέναι κρείττων. οὐ μὲν ἡδυνήθη γε τῇ πανουργίᾳ κατασοφίσασθαι τὴν ἐκ τῆς πεπρωμένης ἀνάγκης, ἀλλὰ ποιητὴς ὢν κακὸς καὶ διακριθεὶς ἐν Ἀθήναις, ἐνίκησε τοὺς κρείττονας ποιητὰς. εὐλόγως οὖν, κατὰ τὸν χρησμὸν, διὰ τὸ περιγενέσθαι τῶν κρείττωνων, ἐπακολουθοῦσαν ἔσχε τὴν τοῦ βίου τελευτήν. ὁ δὲ Διονύσιος ὁ νεώτερος διαδεξάμενος τὴν τυραννίδα, πρῶτον τὰ πλήθη συναγαγὼν εἰς ἐκκλησίαν, παρεκάλεσε τοῖς οἰκείοις λόγοις τηρεῖν τὴν πατροπαράδοτον πρὸς αὐτὸν εὐνοίαν· ἔπειτα τὸν πατέρα μεγαλοπρεπῶς θάψας κατὰ τὴν ἀκρόπολιν πρὸς ταῖς βασιλίσι καλουμέναις πύλαις, ἡσφαλίσατο τὰ κατὰ τὴν ἀρχήν.

Olymp. CIII, 2. Alexandri Phersei in Scotussaeos facinus immane. Epaminondae in Peloponneso progressus. Pelopidas liberatur. Chares, dux Atheniensium, Phlissios contra Argivos defendit, duobus proeliis victor.

75. Ἐπ' ἀρχοντος δ' Ἀθήνησι Πολυζήλου, κατὰ μὲν τὴν Ῥώμην ἀναρχία διὰ τινὰς πολιτικὰς στάσεις ἐγένετο· κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα Ἀλέξανδρος ὁ Φερῶν τύραννος ἐν τῇ Θετταλίᾳ περὶ τινων ἐγκαλέσας τῇ πόλει τῶν Σκοτουσσαίων, ἐκάλεσεν αὐτοὺς εἰς ἐκκλησίαν καὶ περιστήσας τοὺς μισθοφόρους, ἅπαντας ἀπέσφαξε· τὰ δὲ σώματα τῶν τετελευτηκότων ῥί-

ψας εἰς τὴν πρὸ τῶν τειχῶν τάφρον, τὴν πόλιν διήρ-
 πασεν. Ἐπαμινῶνδας δὲ Θηβαῖος μετὰ δυνάμειως
 ἐμβαλὼν εἰς Πελοπόννησον, τοὺς Ἀχαιοὺς καὶ τινὰς
 ἄλλας πόλεις προσήγαγε· Δύμην δὲ καὶ Ναύπακτον
 καὶ Καλυδῶνα φρουρουμένην ὑπ' Ἀχαιῶν ἤλευθέ-
 ρωσεν. ἐστράτευσαν δὲ καὶ εἰς Θετταλίαν Βοιωτοὶ,
 καὶ Πελοπίδαν ἐκομίσαντο παρ' Ἀλεξάνδρου τοῦ
 Φερῶν τυράννου. Φλιασίοις δὲ πολεμουμένοις ὑπ'
 Ἀργείων, Χάρης ὑπ' Ἀθηναίων πεμφθεὶς στρατηγὸς
 μετὰ δυνάμειως ἐβοήθησε τοῖς Φλιασίοις πολιορκου-
 μένοις· νικήσας δὲ τοὺς Ἀργεῖους δυσὶ μάχαις, καὶ
 τὴν ἀσφάλειαν περιποιήσας τοῖς Φλιασίοις, ἐπανῆλ-
 θεν εἰς τὰς Ἀθήνας.

Olymp. CIII, 3. Oropum Themesion, Eretriae tyrannus, capit
 Athenienses vindicatam urbem Thebanis ut depositum tradunt.
 Urbs Cos in singularem tum splendorem cuncta. Belli inter Lace-
 daemonios et Bocoios finis. Adicitur recensio virorum doctrina
 excellentium.

76. Τοῦ δ' ἐνιαυσιαίου χρόνου διεληλυθότος,
 Ἀθήνησι μὲν ἦρχε Κηφισόδωρος, ἐν Ῥώμῃ δ' ἀντὶ
 τῶν ὑπάτων χιλιάρχους ὁ δῆμος τέσσαρας κατέστησε,
 Λεύκιον Φούριον, Παῦλον Μάλλιον, Σερούϊον
 Σουλπίκιον, καὶ Σερούϊον Κορνήλιον. ἐπὶ δὲ τού-
 των Θεμεσίων ὁ Ἐρετρίας τύραννος Ὠρωπὸν κατε-
 λάβετο· ταύτην δὲ τὴν πόλιν οἶσαν Ἀθηναίων πα-
 ραλόγως ἀπέβαλε. τῶν γὰρ Ἀθηναίων στρατευσάν-
 των ἐπ' αὐτὸν καὶ πολὺ ταῖς δυνάμεισιν ὑπερρχόντων,
 οἱ Θηβαῖοι βοηθήσαντες αὐτῷ, καὶ παραλαβόντες
 ἐν παρακαταθήκῃ τὴν πόλιν, οὐκ ἀπέδωκαν. ἅμα
 δὲ τούτοις πραττομένοις, Κῶοι μετώκησαν εἰς τὴν
 νῦν οἰκουμένην πόλιν, καὶ κατεσκεύασαν αὐτὴν

ἀξιόλογον. πληθὸς τε γὰρ ἀνδρῶν εἰς ταύτην ἡθροίσθη, καὶ τεῖχη πολυτελῆ κατεσκευάσθη, καὶ λιμὴν ἀξιόλογος. ἀπὸ δὲ τούτων τῶν χρόνων αἰεὶ μᾶλλον ηὔξήθη προσόδοις τε δημοσίαις καὶ τοῖς τῶν ἰδιωτῶν πλούτοις, καὶ τὸ σύνολον, ἐνάμιλλος ἐγένετο ταῖς πρωτευούσαις πόλεσιν. ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις, ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς ἀποστείλας πρέσβεις, ἔπεισε τοὺς Ἕλληνας τοὺς μὲν πολέμους καταλύσασθαι, καὶ κοινὴν εἰρήνην συνθέσθαι πρὸς ἀλλήλους. διόπερ ὃ, τε Λακωνικὸς καὶ Βοιωτικὸς κληθεὶς πόλεμος κατελύθη, πλείω μείνας ἐτῶν πάντε, τὴν ἀρχὴν λαβὼν ἀπὸ τῶν Λευκτρικῶν. ὑπῆρξαν δὲ κατὰ τούτους τοὺς χρόνους ἄνδρες κατὰ παιδείαν ἀξιομνήμης, Ἰσοκράτης τε ὁ ῥήτωρ καὶ οἱ τούτου γενόμενοι μαθηταὶ, καὶ Ἀριστοτέλης ὁ φιλόσοφος, ἔτι δὲ Ἀναξιμένης ὁ Λαμψακηνὸς, καὶ Πλάτων ὁ Ἀθηναῖος· ἔτι δὲ τῶν Πυθαγορικῶν φιλοσόφων οἱ τελευταῖοι· Ξενοφῶν τε ὁ τὰς ἱστορίας συγγραψάμενος, ἐσχατόγηρος ὢν· (μέμνηται γὰρ τῆς Ἐπαμινώνδου τελευτῆς μετ' ὀλίγον χρόνον γεγεννημένης) Ἀρίστιππὸς τε καὶ Ἀντισθένης· πρὸς δὲ τούτοις Αἰσχίνης ὁ Σφήττιος ὁ Σωκρατικὸς.

Olymp. CIII, 4. Vix pacata Graecia, disceptatio inter Arcades et Eteos de Triphylia diu agitata novum bellum parit. Arcadum socii Athenienses. In Macedonia Perdiccas rex succedit Ptolemaeo Aloriti.

77. Ἐπ' ἀρχοντίας δ' Ἀθηναίων Χίωνος, ἐν Ῥώμῃ ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλίαρχοι κατεστάθησαν, Κοῖντος Σερούτιος, καὶ Ἰυῖος Οὐετούριος, καὶ Αὔλος Κορνήλιος· πρὸς δὲ τούτοις Μάρκος Κορνήλιος καὶ

Μάρκος Φάβιος. ἐπὶ δὲ τούτων εἰρήνης οὔσης κατὰ
 πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα, πάλιν ἀρχαὶ πολέμων συνέστη-
 σάν τισι τῶν πόλεων, καὶ νεωτέρων πραγμάτων
 καινοτομία παράλογος. οἱ γὰρ τῶν Ἀρκάδων φυγά-
 δες, ὀρμηθέντες ἐξ Ἡλίδος, κατελάβοντο τῆς ὀνομα-
 ζομένης Τριφυλίας χωρίον ὄχυρόν, ὃ προσηγόρευται
 Λασιών. ἐκ πολλῶν δὲ χρόνων περὶ τῆς Τριφυλίας
 ἡμφισβήτουν Ἀρκάδες καὶ Ἡλεῖοι, καὶ κατὰ τὰς
 ἑκατέρων ἐν ταῖς μεταβολαῖς ὑπεροχὰς ἐναλλάξ ἐκυ-
 ρίευνον τῆς χώρας· κατὰ δὲ τοὺς ὑποκειμένους και-
 ροὺς τῶν Ἀρκάδων κρατούντων τὴν Τριφυλίαν,
 προφάσει τῶν φυγάδων ἀφηροῦντο ταύτην τῶν
 Ἀρκάδων οἱ Ἡλεῖοι. διὸ καὶ παροξυνθέντες οἱ Ἀρ-
 κάδες, τὸ μὲν πρῶτον πρέσβεις ἐξαποστείλαντες,
 ἀπῆλθον τὸ χωρίον· ὥς δ' οὐδεὶς αὐτοῖς προσεῖχε,
 μετεπέμψαντο παρ' Ἀθηναίων συμμαχίαν, καὶ μετα-
 ταύτης ἐστράτευσαν ἐπὶ τὸν Λασιώνα. τῶν δὲ
 Ἡλείων βοηθησάντων τοῖς φυγάσιν, ἐγένετο μάχη
 πλησίον τοῦ Λασιώσιος, καὶ τῶν Ἀρκάδων πολλα-
 πλουσίων ὄντων, ἡττήθησαν οἱ Ἡλεῖοι, καὶ πλείους
 τῶν διακοσίων στρατιωτῶν ἀπέβαλον. ταύτης δὲ
 ἀρχῆς τοῦ πολέμου γενομένης, συνέβη τὴν διαφορὴν
 ἐπὶ πλέον προβῆναι τοῖς Ἀρκάσι καὶ τοῖς Ἡλείοις.
 εὐθὺς γὰρ οἱ μὲν Ἀρκάδες, μειωρισθέντες τῷ προ-
 τερήματι, ἐστράτευσαν ἐπὶ τὴν Ἡλείαν, καὶ εἶλον
 πόλεις, Μάργανα καὶ Κρόνιον, ἔτι δὲ Κυπαρισσίαν
 καὶ Κορυθασίον. ἅμα δὲ τούτοις πραιπομένοις,
 κατὰ τὴν Μακεδονίαν Πτολεμαῖος μὲν ὁ Ἀλωρίτης
 ἐδολοφοιήθη ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ Περδίκκα, βασιλεῦ-

σας ἔτη τρία· τὴν δὲ ἀρχὴν διαδεξάμενος ὁ Περδίκ-
κας, ἐβασίλευσε τῆς Μακεδονίας ἔτη πέντε.

Olymp. CIV, 1. De ludis Olympicis Pisatae cum Eleis disce-
ptaverunt. Inita pugna Pisatae victores abierunt, a quibus ludi
administrati sunt. Epaminondae exhortatio ad Thebanos, ut maris
imperium capesserent.

78. Ἐπ' ἀρχοντος δ' Ἀθήνησι Τιμοκράτους, ἐν
Ῥώμῃ μὲν ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλίαρχοι τρεῖς κατε-
στάθησαν, Τίτος Κοῖντιος, Σερούϊος Κορνήλιος, καὶ
Σερούϊος Σουλπίκιος· Ὀλυμπιάς δὲ ὑπὸ Πισάτων
καὶ Ἀρκάδων ἤχθη τετάρτη πρὸς ταῖς ἑκατὸν, καθ'
ἣν ἐνίκα στάδιον Φωκίδης Ἀθηναῖος. ἐπὶ δὲ τούτων
Πισάται μὲν ἀνανεωσάμενοι τὸ παλαιὸν ἀξίωμα τῆς
πατρίδος, καὶ τισι μυθικαῖς καὶ παλαιαῖς ἀποδείξεσι
χρῶμενοι, τὴν θέσιν τῆς Ὀλυμπιακῆς πανηγύρεως
αὐτοῖς προσήκειν ἀπεφαίνοντο. κρίνοντες δὲ τὸν
παρόντα καιρὸν εὖθειον ἔχειν ἀμφισβητῆσαι τοῦ
ἀγῶνος, συμμαχίαν ἐποιήσαντο πρὸς Ἀρκάδας ὄντας
πολεμίους Ἑλλήων· συναγωνιστὰς δὲ λαβόντες τού-
τους, ἐστράτευσαν ἐπὶ τοὺς Ἑλλείους ἄρτι τιθέντας
τὸν ἀγῶνα. ἀντιστάντων δὲ τῶν Ἑλλείων πανδημεῖ,
συνέστη μάχη καρτερὰ, θεωμένων τὴν μάχην τῶν
παρόντων ἐπὶ τὴν πανήγυριν Ἑλλήνων ἐστεφανω-
μένων, καὶ μεθ' ἡσυχίας ἀκινδύνως ἐπισημαινομένων
τὰς ἑκατέρωθεν ἀνδραγαθίας. τέλος Πισάται νικῆ-
σαντες, ἔθηκαν τὸν ἀγῶνα, καὶ τὴν Ὀλυμπιάδα
ταύτην ὕστερον οὐκ ἀνέγραψαν Ἑλλεῖοι, διὰ τὸ δο-
κεῖν βία καὶ ἀδίκως διατεθῆναι. ἅμα δὲ τούτοις
πρατιομένοις, Ἐπαμινώνδας ὁ Θηβαῖος, μέγιστον
ἔχων τῶν πολιτῶν ἀξίωμα, συναχθείσης ἐκκλησίας,

διελέχθη τοῖς πολίταις, προτρεπόμενος αὐτοὺς ἀντέχεσθαι τῆς κατὰ θάλατταν ἡγεμονίας. διελθὼν δὲ λόγον ἐκ χρόνου πεφροντισμένον, ἐδείκνυε τὴν ἐπιβολὴν ταύτην συμφέρουσάν τε καὶ δυνατήν, τὰ τε ἄλλα προφερόμενος, καὶ διότι τοῖς πεζῇ κρατοῦσι ῥαδίον ἐστι περιποιήσασθαι τὴν τῆς θαλάττης ἀρχήν. καὶ γὰρ Ἀθηναίους ἐν τῷ πρὸς Ξέρξην πολέμῳ διακοσίαις ναυσὶ διαπληροῦντας, Λακεδαιμονίοις δέκα ναῦς παρεχομένοις ὑποτετάχθαι. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα πρὸς ταύτην τὴν ὑπόθεσιν οἰκείως διαλεχθεὶς, ἔπεισε τοὺς Θηβαίους ἀντέχεσθαι τῆς κατὰ θάλατταν ἀρχῆς.

Thebani itaque naves exstruunt, socios invitant. Orcomenios, qui cum exsulibus nonnullis seditionem moverant, Thebani gravissimis suppliciis efficiunt, urbemque in ditionem redigunt.

79. Εὐθύς οὖν ὁ δῆμος ἐψηφίσατο τριήρεις μὲν ἑκατὸν ναυπηγεῖσθαι, νεώρια δὲ ταύταις ἴσα τὸν ἀριθμόν· Ῥοδίους δὲ καὶ Χίους καὶ Βυζαντίους προτρέπεσθαι βοηθῆσαι ταῖς ἐπιβολαῖς. αὐτὸς δὲ μετὰ δυνάμειος ἐκπεμφθεὶς ἐπὶ τὰς εἰρημένας πόλεις, Λάχητα μὲν τὸν Ἀθηναίων στρατηγὸν, ἔχοντα στόλον ἀξιόλογον, καὶ διακωλύειν τοὺς Θηβαίους ἀπεσταλμένον καταπληξάμενος, καὶ ἀποπλεῦσαι συναναγκάσας, ἰδίας τὰς πόλεις τοῖς Θηβαίοις ἐποίησεν. εἰ μὲν οὖν ὁ ἀνὴρ οὗτος πλείω χρόνον ἐπέζησεν, ὠμολογημένως ἂν οἱ Θηβαῖοι τὴν κατὰ γῆν ἡγεμονίαν καὶ τὴν τῆς θαλάττης ἀρχὴν προσεκτίσαντο· ἐπεὶ δὲ μετ' ὀλίγον χρόνον ἐν τῇ περὶ τὴν Μαντίνειαν μάχῃ λαμπροτάτην τὴν νίκην τῇ πατρίδι περιποιήσας ἡρώϊκῳς ἐτελεύτησεν, εὐθὺς καὶ τὰ τῶν Θηβαίων

πράγματα τῇ τούτου τελευτῇ συναπέθανεν· ἀλλὰ
 περὶ μὲν τούτων τὰ κατὰ μέρος μικρὸν ὕστερον
 ἀκριβῶς διεξιμεν. τότε δὲ τοῖς Θηβαίοις ἔδοξε στρα-
 τεύειν ἐπὶ τὸν Ὀρχομενόν, διὰ τοιαύτας τινὰς αἰτίας·
 τῶν φυγάδων τινὲς βουλόμενοι τὴν ἐν Θήβαις πο-
 λιτείαν εἰς ἀριστοκρατικὴν κατάστασιν μεταστῆσαι,
 συνέπεισαν τοὺς τῶν Ὀρχομενίων ἵππεῖς ὄντας τρια-
 κοσίους συνεπιλαβεῖσθαι τῆς ἐπιβολῆς. οἱτοὶ δὲ
 εἰωθότες ἐκ Θηβαίων ἀπαντᾶν ἡμέρᾳ τεταγμένην πρὸς
 τὴν ἐξοπλισίαν, εἰς ταύτην συνέθεντο ποιήσασθαι
 τὴν ἐπίθεσιν· πολλῶν δὲ καὶ ἄλλων κοινωνούντων
 τῆς προθέσεως καὶ προσορμησάντων, ἀπήντησαν
 πρὸς τὸν καιρὸν. οἱ μὲν οὖν συστησάμενοι τὴν
 προᾶξιν, μετανοήσαντες ἐδήλωσαν τοῖς Βοιωτάρχαις
 τὴν ἐπίθεσιν, προδόντες τοὺς συνομόσαντας, καὶ
 διὰ τῆς εὐεργεσίας ταύτης ἑαυταῖς ἐπορίσαντο τὴν
 σωτηρίαν. τῶν δὲ ἀρχόντων συλλαβόντων τοὺς τῶν
 Ὀρχομενίων ἵππεῖς, καὶ παραγόντων εἰς τὴν ἐκκλη-
 σίαν, ὁ δῆμος ἐψηφίσατο τούτους μὲν ἀποσφάζειν,
 τοὺς δ' Ὀρχομενίους ἐξανδραποδίσασθαι, καὶ τὴν
 πόλιν κατασκάψαι. ἐκ παλαιῶν γὰρ χρόνων οἱ Θη-
 βαῖοι πρὸς τούτους ἄλλοτρίως διέκειντο, δασμοφο-
 ροῦντες μὲν τοῖς Μινύαις ἐν τοῖς Ἑρωϊκοῖς χρόνοις,
 ὕστερον δ' ὑφ' Ἡρακλέους ἐλευθερωθέντες, οἱ δ'
 οὖν Θηβαῖοι καιρὸν ἔχειν νομίσαντες, καὶ προσά-
 σεις εὐλόγους τῆς τιμωρίας λαβόντες, ἐστράτευσαν
 ἐπὶ τὸν Ὀρχομενόν· ἔχοντες δὲ τὴν πόλιν, τοὺς μὲν
 ἄνδρας ἀπέκτειναν, τέκνα δὲ καὶ γυναῖκας ἐξηνδρα-
 ποδίσαντο.

Thessali bello ab Alexandro Pheraeo pressi, a Thebanis opem et Pelopidam durum impetrant. Defectus solaris prodigii instar erat. Pelopidas, quamvis victoriam consecutus morte occubuit; Alexander vero, duobus proeliis pulsus, omnia reddere cogitur.

80. *Περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Θετταλοὶ πρὸς Ἀλέξανδρον τὸν Φερῶν τύραννον διαπολεμοῦντες, καὶ πλείοσι μάχαις ἡττώμενοι, πολλοὺς δὲ τῶν στρατιωτῶν ἀπολωλέκοτες, πρέσβεις ἀπέστειλαν πρὸς Θηβαίους, ἄξιοῦντες αὐτοῖς βοηθῆσαι, καὶ στρατηγὸν αὐτοῖς ἐξαποστεῖλαι Πελοπίδαν. ἤδεισαν γὰρ τοῦτον τὸν ἄνδρα, διὰ τὴν ὑπ' Ἀλεξάνδρου σύλληψιν, ἄλλοτριώτατα διακείμενον πρὸς τὸν δυναστήν, ἅμα δὲ καὶ ἀνδρεία διάφορον, καὶ ἐπὶ στρατηγικῇ συνέσει διαβεβημένον. συναχθείσης δὲ τῆς κοινῆς συνόδου τῶν Βοιωτῶν, καὶ τῶν πρέσβεων διαλεχθέντων περὶ ὧν εἶχον ἐντολὰς, οἱ μὲν Βοιωτοὶ πάντα συνεχώρησαν τοῖς Θετταλοῖς, καὶ δόντες εἰς ἑπτακισχιλίους στρατιώτας τῷ Πελοπίδᾳ, συντόμως ἐκέλευον βοηθεῖν αὐτὸν τοῖς δεομένοις. τοῦ δὲ Πελοπίδου ταχέως μετὰ τῆς δυνάμεως ἐξιόντος, συνέβη τὸν ἥλιον ἐκλιπεῖν. πολλῶν δὲ τὸ γεγονὸς ὑποπτευσασμένων, τῶν μάντεων τινες ἀπεφῆναντο διὰ τὴν γενομένην ἔξοδον τῶν στρατιωτῶν ἐκλιπεῖν τὸν τῆς πόλεως ἥλιον, καὶ διὰ τούτων τῶν λόγων προλεγόντων τὸν τοῦ Πελοπίδου θάνατον, οὐδὲν ἥτιον ὁ Πελοπίδας ἀνέξευξεν ἐπὶ τὴν στρατιάν, ὑπὸ τοῦ χρεῶν ἀγόμενος. ὥς δὲ κατήντησεν εἰς τὴν Θετταλίαν, καὶ τὸν Ἀλέξανδρον κατέλαβε προκατειλημμένον τοὺς ὑπερδεξίους τόπους, καὶ στρατιώτας ἔχοντα πλείους τῶν δισμυρίων, ἀντεστρατοπέδευσε μὲν τοῖς πολεμίοις, προσλαβόμενος*

δὲ συμμάχους παρὰ τῶν Θετταλῶν, συνῆψε μάχην τοῖς ἐναντίοις. τοῦ δὲ Ἀλεξάνδρου διὰ τὰς ὑπεροχὰς τῶν τόπων πλεονεκτοῦντος, ὁ Πελοπίδας, σπεύδων διὰ τῆς ἰδίας ἀνδρείας κρίναι τὴν μάχην, ἐπ' αὐτὸν ὤρμησε τὸν Ἀλέξανδρον· τοῦ δὲ δυνάστου μετὰ τῶν ἐπιλέκτων ὑποσιάντος, ἐγένετο μάχη καρτερὰ, καθ' ἣν ὁ Πελοπίδας ἀριστεύων, πάντα τὸν περὶ αὐτὸν τόπον νεκρῶν κατέστρωσε, τέλος δ' ἐπιθείς τῷ κινδύνῳ, καὶ τοὺς πολεμίους τριψάμενος, τὴν μὲν νίκην περιποιήσατο, τὸν δὲ αὐτοῦ βίον ἀπέλιπε, πολλοῖς περιπεσὼν τραύμασι, καὶ τὸ ζῆν ἥρωϊκῶς προέμενος. ὁ δ' Ἀλέξανδρος, δευτέρᾳ μάχῃ λειφθεὶς, καὶ τοῖς ὅλοις συντριβείς, ἠναγκάσθη καθ' ὁμολογίαν τοῖς μὲν Θετταλοῖς τὰς καταπεπολεμημένας πόλεις ἀποδοῦναι, Μάγνητας δὲ καὶ τοὺς Φθιώτας Ἀχαιοὺς παραδοῦναι Βοιωτοῖς, καὶ τὸ λοιπὸν, Φερῶν μόνον ἄρχοντα σύμμαχον εἶναι Βοιωτοῖς.

Pelopidae singulares virtutes resque gestae brevi descriptione propositae. Tunc Clearchus tyrannidem Heracleae occupavit; Thimotheus, vero Athen. imperator, Toronem et Potidaeam cepit.

§1. Οἱ δὲ Θηβαῖοι περιβόητον νίκην ἀπενήνεγμένοι, πρὸς ἅπαντας ἔφασαν ἑαυτοὺς ἡττᾶσθαι, διὰ τὴν Πελοπίδου τελευτήν. ἀξιόλογον γὰρ ἀπολωλεκότες ἄνδρα, κατὰ λόγον ἔκρινον τὴν νίκην ἡττῶνα ὑπάρχειν τῆς Πελοπίδου δόξης, πολλὰς γὰρ καὶ μεγάλας χρείας παρέσχετο τῇ πατρίδι, πλεῖστον δὲ συνεβάλετο πρὸς τὴν τῶν Θηβαίων αὔξησιν. ἐν γὰρ τῇ τῶν φυγάδων καταλήψει, καθ' ἣν ἀνεκτήσαντο τὴν Καδμείαν, ὁμολογημένως ἅπαντες τούτῳ τὸ πρωτεῖον τοῦ κατορθώματος ἀπονέμουσι· τὴν δ'

εὐημερίαν ταύτην συνέβη πάντων τῶν ἴσπερον γενομένων ἀγαθῶν αἰτίαν γενέσθαι. ἐν δὲ τῇ περὶ Τεγεάν μάχῃ μόνος Πελοπίδας τῶν Βοιωταρχῶν ἐνίκησε τοὺς Λακεδαιμονίους, πλεῖον ἰσχύοντας τῶν Ἑλλήνων· ὅτι δὴ διὰ τὸ μέγεθος τῆς νίκης πρῶτον ἔστησαν Θηβαῖοι τρόπαιον κατὰ Λακεδαιμονίων. κατὰ δὲ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην ἡγήσατο τοῦ ἱεροῦ λόχου, μεθ' οὗ προεμβالὼν τοῖς Σπαρτιάταις, ἀρχηγὸς ἐγένετο τῆς νίκης. ἐν δὲ ταῖς ἐπὶ Λακεδαιμόνα στρατείαις, ἐπὶ μὲν ἡγήσατο μυριάδων, πρὸς αὐτῇ δὲ τῇ Σπάρτῃ τρόπαιον ἔστησε κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων, τῶν πάντα τὸν πρὸ τούτου χρόνον ἀπορρήτων γεγενημένων. πρὸς δὲ τὸν Περσῶν βασιλείᾳ πρεσβεύσας, ἐν ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις τὴν Μεσσήνην κατ' ἰδίαν παρέλαβεν, ἣν ἀνάστατον οὔσαν ἔτη τριακόσια Θηβαῖοι πάλιν ἀποκατέστησαν. ἐπὶ τελευτῆς δὲ διαγωνισάμενος πρὸς Ἀλέξανδρον, ἔχοντα πολλαπλάσιον δύναμιν, οὐ μόνον ἐπιφανῶς ἐνίκησεν, ἀλλὰ καὶ τὸν θάνατον ἔσχεν ἐπ' ἀρετῇ περιβόητον. πρὸς δὲ τοὺς πολίτας οὕτω καλῶς ἀγωνισάμενος διετέθη, ὥστε ἀπὸ τῆς εἰς τὰς Θήβας καθόδου τῶν πολιτῶν μέχρι τῆς ἑαυτοῦ τελευτῆς Βοιωταρχῶν πάντα τὸν χρόνον διετέλεσε, μηδενὸς ἄλλου τῶν πολιτῶν ταύτης ἡξιωμένου τῆς τιμῆς. Πελοπίδας μὲν οὖν, διὰ τὴν ἰδίαν ἀρετὴν ὑπὸ πάντων ἀποδοχῆς ἡξιωμένος, ἐχέτω καὶ παρ' ἡμῶν τὸν διὰ τῆς ἱστορίας ἔπαινον. κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, Κλέαρχος τὸ γένος ὦν ἐξ Ἡρακλείας τῆς ἐν τῷ Πόντῳ, ἐπέθετο τυραννίδι· κρατήσας δὲ τῆς ἐπιβολῆς, ἐξήλωσε μὲν τὴν Διονυ-

σίου τοῦ Συρακουσίων τυράννου διαγωγὴν, τυραννεύσας δὲ τῶν Ἡρακλεωτῶν ἐπιφανῶς, ἤρξεν ἔτη δώδεκα. ἅμα δὲ τοῦτοις πραττομένοις, Τιμόθεος ὁ Ἀθηναίων στρατηγὸς, ἔχων δύναμιν πεζικὴν τε καὶ ναυτικὴν, Τορώνην μὲν καὶ Ποτίδαιαν πολιορκήσας εἴλε, Κυζικηνοῖς δὲ πολιορκουμένοις ἐβοήθησε.

Olymp. CIV, 2. Dissidium, proximo anno inter Pisaeos et Eleus ortum, in bellum Graeciae commune erumpit. Princeps belli partes habent Tegeatae, pro quibus pugnant Boeoti, duce Epaminonda; et Mantinenses, quorum socii sunt Athenienses et Lacedaemonii. In Arcadiam Lacedaemonii, in urbem Spartam Epaminondas incursionem facit.

82. Τοῦ δ' ἔτους τούτου διεληλυθότος, Ἀθηνησι μὲν ἤρχε Χαρικλείδης· ἐν Ῥώμῃ δ' ὑπατοὶ κατεστάθησαν, Λεύκιος Αἰαίλιος Μάμερκος, καὶ Λεύκιος Σέξτιος Λατερίας. ἐπὶ δὲ τούτων Ἀρκάδες μετὰ Πισαίων κοινῇ τεθεικότες ὑπῆρχον τὸν ἀγῶνα τῶν Ὀλυμπίων, καὶ ἐκυρίευν τοῦ ἱεροῦ καὶ τῶν ἐν αὐτῷ χρημάτων. τῶν δὲ Μαντινέων ἀναλαβόντων εἰς τοὺς ἰδίους βίους οὐκ ὀλίγα τῶν ἀναθημάτων, ἔσπευδον οἱ παρανομήσαντες διακατέχειν τὸν πρὸς Ἡλείους πόλεμον, ἵνα μὴ δῶσιν ἐν εἰρήνῃ λόγον τῶν ἀναλωθέντων. τῶν δὲ ἄλλων Ἀρκιδῶν βουλομένων συνθέσθαι τὴν εἰρήνην, στάσιν ἐκίνησαν πρὸς τοὺς ὁμοεθνεῖς. γενομένων οὖν δυεῖν ἐταιρειῶν, συνέβαινε τῆς μὲν τοὺς Τεγεάτας, τῆς δὲ τοὺς Μαντινεῖς ἡγεῖσθαι. ἐπὶ πολὺ δὲ τῆς διαφορᾶς αὐξηθείσης, εἰς τὴν διὰ τῶν ὀπλων κρίσιν κατήντησαν· καὶ Τεγεάται μὲν πρὸς Βοιωτοὺς, ἔπεισαν ἑαυτοῖς βοηθεῖν· οἱ δὲ Βοιωτοὶ στρατηγὸν ἐπιστήσαντες Ἐπαμινώndan, καὶ δύναμιν ἀξιδόλογον δόντες,

ἔξαπέστειλαν βοηθῆσαι τοῖς Τεγεαταῖς· οἱ δὲ Μαν-
 τινεῖς, τὴν ἐκ τῆς Βοιωτίας δύναμιν καὶ τὴν Ἐπαμι-
 νώνδου δόξαν καταπλαγέντες, πρὸς τοὺς ἐχθροτάτους
 τῶν Βοιωτῶν Ἀθηναίους καὶ Λακεδαιμονίους πρέσ-
 βεις ἐκπέμψαντες, ἔπεισαν συμμαχεῖν. ὧν ἀμφοτέ-
 ρων ἄνδρες δυνάμεις ταχέως ἀποστείλάντων, ἀγῶνες
 πολλοὶ καὶ μεγάλοι κατὰ τὴν Πελοπόννησον συνέ-
 στησαν. εὐθύς οὖν Λακεδαιμόνιοι μὲν, πλησίον
 οἰκοῦντες, ἐστράτευσαν εἰς τὴν Ἀρκαδίαν· Ἐπαμι-
 νώδας δὲ κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν μετὰ τῆς δυνά-
 μεως προῖων, καὶ τῆς Μαντινείας οὐ μακρὰν ἀπέ-
 χων, ἐπύθετο παρὰ τῶν ἐγχωρίων ὅτι Λακεδαιμόνιοι
 πανδημεὶ πορθοῦσι τὴν τῶν Τεγεατῶν χώραν. ὑπο-
 λαβὼν οὖν ἔρημον εἶναι στρατιωτῶν τὴν Σπάρτην,
 ἐπεβάλετο μὲν μέγα τι πρᾶξαι, τὴν δὲ τύχην ἔσχεν
 ἀντιπράττουσαν. αὐτὸς μὲν γὰρ νυκτὸς ὤρμησεν
 ἐπὶ τὴν Σπάρτην· ὁ δὲ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων
 Ἀγίς, ὑποπτεύσας τὴν ἀγχίνοιαν τὴν Ἐπαμινώνδου,
 κατεστοχάσατο μὲν τὸ μέλλον ἐμφρότως ἤξειν, πέμ-
 ψας δὲ τινὰς Κρητὰς ἡμεροδρόμους, δι' ὧν κατατα-
 χήσας τὸν Ἐπαμινώνδαν, τοῖς ἀπολελειμμένοις ἐν τῇ
 Σπάρτῃ ἐδήλωσε, διότι Βοιωτοὶ συντόμως ἤξουσιν
 ἐπὶ τὴν Λακεδαίμονα, πορθήσουντες τὴν πόλιν· αὐ-
 τὸς δ' ὥς ἂν τάχιστα δύναιτο μετὰ τῆς δυνάμεως
 ἔξει βοηθήσων τῇ πατρίδι· ἐκέλευε γοῦν τοῖς ἐν τῇ
 Σπάρτῃ παραφυλάττειν τὴν πόλιν, μηδὲν κατὰπε-
 πληγμένους· ταχὺ γὰρ αὐτὸν ἐπιφανέντα βοη-
 θήσειν.

Sparta fortiter defensa contra Epaminondae acerrimos impetus

83. Τῶν δὲ Κρητῶν συντόμως τὸ παραγγελθὲν ποιησάντων, παραδόξως οἱ Λακεδαιμόνιοι τὴν ἄλωσιν τῆς πατρίδος ἐξέφυγον. μὴ προδηλωθείσης γὰρ τῆς ἐπιθέσεως, ἔλαθεν ἂν ὁ Ἐπαμινώνδας εἰσπεσὼν εἰς τὴν Σπάρτην. τὴν μὲν οὖν ἐπίνοιαν τῶν στρατηγῶν ἀμφοτέρων δικαίως ἂν τις ἀποδέξαιτο, συνετωτέραν δὲ στρατηγίαν τὴν τοῦ Λακεδαίμονος ἡγήσαιτο. οὐ μὴν ἀλλ' ὁ Ἐπαμινώνδας ὅλην τὴν νύκτα διαγρυπνήσας, καὶ τὸ διάστημα τῆς ὁδοῦ κατὰ σπουδὴν διανύσας, ἅμ' ἡμέρα προσῆγε τῇ Σπάρτῃ. ὁ δ' ἐπὶ τῆς φυλακῆς ἀπολελειμμένος Ἀγησίλαος, ὀλίγω πρότερον χρόνῳ τῶν Κρητῶν ἀκούσας τὰ κατὰ μέρος, εὐθὺς μετὰ πολλῆς σπουδῆς τὴν ἐπιμέλειαν ἐποίησατο τῆς πόλεως. τοὺς μὲν οὖν πρεσβυτάτους τῶν παίδων καὶ τοὺς γεγηρακότας ἐπὶ τὰ στέγη τῶν οἰκιῶν ἀνεβίβασε, καὶ προσέταξεν ἀπὸ τούτων ἀμύγεσθαι τοὺς εἰς τὴν πόλιν βιαζομένους· αὐτὸς δὲ τοὺς ἀκμάζοντας ταῖς ἡλικίαις συντάξας, διμερίσεν εἰς τὰς πρὸ τῆς πόλεως δυσχωρίας καὶ παρόδους· καὶ πάντας τοὺς δυναμένους τόπους δέξασθαι δίοδον ἐμφράξας, ἀνέμενε τὴν τῶν πολεμίων ἔφοδον. Ἐπαμινώνδας δ' εἰς πλείω μέρη διελόμενος τοὺς στρατιώτας, καὶ πάντη προσπίπτων κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν, ὥς εἶδε τὴν τῶν Σπαρτιατῶν σύνταξιν, εὐθὺς ἔγνω μεμηνυμένην τὴν πρᾶξιν· ὅμως δὲ προσμαχόμενος πᾶσι κατὰ μέρος, καὶ ταῖς δυσχωρίαις ἐλαττούμενος, συνῆπτεν εἰς χεῖρας. πολλὰ δὲ παθὼν καὶ δράσας, οὐκ ἀπέστη τῆς φιλοτιμίας, ἕως τὸ

στρατοπέδευμα τῶν Λακεδαιμονίων ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Σπάρτην. πολλῶν δὲ βοηθοῦντων τοῖς πολιορκουμένοις καὶ τῆς νυκτὸς καταλαβούσης, ἔλυσε τὴν πολιορκίαν.

Inde Epaminondas subito impetu Mentineam opprimere parat. Sed ecce totam hostium vim obviam habet. Recensus copiarum ab utraque parte.

84. Πυθόμενος δὲ παρὰ τῶν αἰχμαλώτων, ὅτι Μαντινεῖς πανδημεὶ πάρεσι βοηθοῦντες τοῖς Λακεδαιμονίοις, τότε μὲν ἀναχωρήσας μικρὸν ἀπὸ τῆς πόλεως κατεστρατοπέδευσε· παραγγείλας δὲ δειπνοποιῆσθαι, καταλιπὼν τῶν ἱππέων τινάς, τούτοις μὲν παρήγγειλεν ἰωθινῆς φυλακῆς πυρὰ καίειν ἐν τῇ παρεμβολῇ, αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως ἀφορμήσας, ἔσπευσεν ἄφνω περιπεσεῖν τοῖς ἀπολειψιμένοις ἐν τῇ Μαντινείᾳ. τῇ δ' ὑστεραίᾳ πολλὴν διανύσας ὁδόν, ἄφνω τοῖς Μαντινεῦσιν ἀνελπίστως ἐπέβραξεν, οὐ μὴν ἐκράτησε τῆς ἐπιβολῆς, καίπερ ἅπαντα τῇ στρατηγίᾳ προνοησάμενος· ἀλλὰ τὴν τύχην λαβὼν ἀντιπρόστικτον, παραδόξως ἀπέβαλε τὴν νίκην. ἄρτι γὰρ αὐτοῦ πλησιάζοντος ἐρήμῳ τῇ πόλει, κατήντησαν ἐπὶ θάτερα τῆς Μαντινείας οἱ πεμφθέντες ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων στρατιῶται πρὸς τὴν συμμαχίαν, ὄντες ἑξακισχίλιοι, στρατηγὸν δ' ἔχοντες Ἠγήλοχον, ἄνδρα τὸν παρὰ τοῖς πολίταις ἐπαινούμενον. οὗτος δὲ τοὺς ἱκανοὺς εἰς τὴν πόλιν παρεισαγαγὼν, τὴν ἄλλην δύναμιν ἐξέταξεν ὡς μάχῃ διακριθισομένους. εὐθὺς δὲ καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ Μαντινεῖς ἐπεφάνησαν, καὶ πρὸς τὴν τῶν ὄλων κρίσιν ἅπαντες παρεσκευάζοντο, καὶ τοὺς πανταχόθεν συμμαχοὺς μετε-

πέμποντο. τοῖς μὲν οὖν Μαντινεῦσιν ἐβοήθουν
 Ηλεῖοι, καὶ Λακεδαιμόνιοι, καὶ Ἀθηναῖοι, καὶ ἄλλοι
 τινές, ὧν δὲ σύμπας ἀριθμὸς ἦν πεζοὶ μὲν πλείους
 τῶν δισμυρίων, ἵππεῖς δὲ περὶ δισχιλίους· τοῖς δὲ
 Τεγεαταῖς συνεμάχουν οἱ πλείστοι καὶ κράτιστοι τῶν
 Ἀρκάδων, καὶ Ἀχαιοὶ καὶ Βοιωτοὶ καὶ Ἀργεῖοι, κα-
 τινες ἔτεροι τῶν Πελοποννησίων καὶ τῶν ἔξωθεν
 συμμάχων. οἱ δὲ πάντες ἠθροίσθησαν, πεζοὶ μὲν
 ὑπὲρ τοὺς τρισμυρίους, ἵππεῖς δ' οὐκ ἐλάττους τῶν
 τρισχιλίων.

De summa re certamen initur atrocissimum apud Mantineam
 Instructae acies describuntur. Proelium equestre initium facit
 Bocoti ac Thessali victores.

85. Ἀμφοτέρων δὲ συντόμως προκαταβάντων
 εἰς τὸν ὑπὲρ τῶν ὅλων ἀγῶνα, καὶ διαταχθέντων τῶν
 στρατοπέδων, οἱ μὲν μάντιες σφαγιασάμενοι, παρ'
 ἀμφοτέροις ἀπεφαίνοντο τὴν νίκην ὑπὸ τῶν θεῶν
 προφαινομένην. κατὰ δὲ τὴν ἀξίαν, Μαντινεῖς μὲν
 μετὰ τῶν ἄλλων Ἀρκάδων τὸ δεξιὸν ἐπείχον κέρας,
 ἔχοντες παραστάτας καὶ συναγωνιστὰς Λακεδαιμο-
 νίους· τούτοις δὲ συνεχεῖς ἦσαν Ἡλεῖοι καὶ Ἀχαιοὶ,
 καὶ τῶν ἄλλων οἱ καταδεέστεροι τὴν λοιπὴν ἐπείχον
 τάξιν· τὸ δ' εὐώνυμον ἀνεπλήρουν Ἀθηναῖοι. Θη-
 βαῖοι δ' αὐτοὶ μὲν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον κέρας ἐτάχθησαν,
 παραστάτας ἔχοντες Ἀρκάδας· τὸ δὲ δεξιὸν παρέδω-
 καν Ἀργείοις. τὸ δὲ ἄλλο πλῆθος ἀνεπλήρου τὴν
 μέσσην τάξιν, Εὐβοεῖς καὶ Λοκροὶ καὶ Σικυνῶνιοι,
 πρὸς δὲ τούτοις Μεσσήνιοι, καὶ Μαλιεῖς, καὶ Αἰνιᾶ-
 νες· ἔτι δὲ καὶ Θετταλοὶ, καὶ οἱ λοιποὶ σύμμαχοι.
 τοὺς δὲ ἵππεῖς ἐφ' ἑκατέρων τῶν κερμάτων ἀμφοτέρο.

διείλοντο. τῶν δὲ στρατευμάτων τοῦτον τὸν τρόπον
 τεταγμένων, ὥς ἤδη πλησίον ὑπῆρχον ἀλλήλων, αἱ
 μὲν σάλπιγγες τὸ πολεμικὸν ἐσήμαινον, αἱ δὲ δυνά-
 μεις ἠλάλαξαν, καὶ τῷ μεγέθει τῆς βοῆς τὴν νίκην
 ἐσήμαινον· καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἵππομαχίαν ἐν τοῖς
 κέρασι συνεστήσαντο, καθ' ἣν ταῖς φιλοτιμίαις
 ἑαυτοὺς ὑπερεβάλλοντο. οἱ μὲν γὰρ τῶν Ἀθηναίων
 ἵππεῖς τοῖς τῶν Θηβαίων ἐπελάσαντες ἠλαττοῦντο
 οὐχ οὕτω ταῖς τῶν ἱππέων ἀρεταῖς, οὐδὲ ταῖς ἰδίαις
 εὐψυχίαις, οὐδὲ ταῖς κατὰ τὴν ἱππικὴν ἐμπειρίαις·
 (ἐν γὰρ τοῦτοις ἅπασιν οὐκ ἦν καταδεέστερον τὸ τῶν
 Ἀθηναίων ἱππικόν) τῷ δὲ πλήθει καὶ τῇ παρασκευῇ
 τῶν φίλων καὶ τῇ στρατηγικῇ συντάξει πολὺ τῶν
 ἐναντίων ἐλείποντο. αὐτοὶ μὲν ὀλίγους εἶχον ἀκον-
 τιστὰς, οἱ δὲ Θηβαῖοι τριπλασίους σφεινδονήτας καὶ
 ἀκοντιστὰς, τοὺς ἐκ τῶν περὶ τὴν Θετταλίαν τόπων
 ἀπεσταλμένους. οὗτοι περιτιότερον ἐκ παιδῶν ζη-
 λοῦντες τὴν ἐν τοῦτοις μάχην, μεγάλην ῥοπὴν ποιεῖν
 εἰώθασιν ἐν ταῖς μάχαις, διὰ τὴν ἐν τοῦτοις ἐμπει-
 ρίαν. διόπερ οἱ Ἀθηναῖοι κατατιτρωσκόμενοι μὲν
 ὑπὸ φιλικῶν, καταπονοῦμενοι δ' ὑπὸ τῶν ἀνθεστη-
 κόντων, ἅπαντες ἐτράπησαν· τὴν δὲ φυγὴν ἐκτὸς τῶν
 κεράτων ποιησάμενοι, διωρθώσαντο τὴν ἥτιαν.
 ἅμα μὲν γὰρ κατὰ τὴν ἀποχώρησιν οὐκ ἐτάραξαν
 τὴν ἰδίαν φάλαγγα, ἅμα δὲ περιπεσόντες Εὐβοεῦσι,
 καὶ μισθοφόροις τισὶν ἀπεσταλμένοις ἐπὶ τὴν κατά-
 ληψιν τῶν πλησίον λόφων, συνάψαντες αὐτοῖς μάχην,
 ἅπαντας ἀπέκτειναν. οἱ δὲ τῶν Θηβαίων ἵππεῖς
 τοὺς μὲν φεύγοντας οὐκ ἐπεδίωξαν, ἐπὶ δὲ τὴν φά-

λαγγα τῶν ἀντιτεταγμένων ἐπελάσαντες, ἐφιλοτιμούντο παραλλάξαι τοὺς πεζοὺς. ἰσχυροῦς δὲ μάχης γενομένης, καὶ τῶν Ἀθηναίων καταπονουμένων καὶ πρὸς φυγὴν ὁρμησάντων, ὁ τῶν Ἡλείων ἱππαρχος ἐπὶ τῆς οὐραγίας τεταγμένος ἐπεβοήθησε τοῖς φεύγουσι, καὶ πολλοὺς τῶν Βοιωτῶν καταβαλὼν, παλίντροπον ἐποίησε τὴν μάχην. οἱ μὲν οὖν τῶν Ἡλείων ἱππεῖς τοῦτον τὸν τρόπον ἐπιφανέντες τῷ λαίῳ κέρατι, τὸ γεγονὸς περὶ τοὺς συμμάχους ἐλάττωμα διωρθώσαντο. ἐπὶ δὲ θατέρου κέρατος ἐπιθρόαζάντων ἀλλήλοις τῶν ἱππέων, βραχὺν χρόνον ἡ μάχη διέμεινεν ἰσόρροπος· μετὰ δὲ ταῦτα, διὰ τε τὸ πλῆθος καὶ τὴν ἀρετὴν τῶν Βοιωτῶν καὶ Θετταλῶν ἱππέων οἱ μετὰ τῶν Μαρτινέων ὄντες ἐβιάσθησαν, καὶ συχτοὺς ἀποβαλόντες κατέφυγον πρὸς τὴν ἰδίαν φάλαγγα.

Sequitur proelium pedestre. Victoria dubia. Tandem ad dirimendam pugnam Epaminondas ipse invehitur. Quo facto Lacedaemoniorum acies inclinatur.

86. Ἦ μὲν οὖν τῶν παρ' ἀμφοτέροις ἱππέων μάχη τοιοῦτον ἔσχε τὸ τέλος· αἱ δὲ πεζικαὶ δυνάμεις, ὥς συνῆλθον εἰς χεῖρας τοῖς πολεμίοις, μεγάλους καὶ θαυμαστοὺς ἀγῶνας συνεστήσαντο. οὐδέποτε γὰρ Ἑλλήνων πρὸς Ἑλληνας ἀγωνιζομένων, οὔτε πλῆθος ἀνδρῶν τουοῦτον παρειτάξατο, οὔθ' ἡγεμόνες ἀξιολογώτεροι τοῖς ἀξιώμασιν, οὔτε ἄνδρες δυνατότεροι ταῖς ἐν τοῖς κινδύνοις ἀνδραγαθίαις. οἱ γὰρ πεζομαχεῖν ἄριστα δυνάμενοι κατὰ τοὺς ὑποκειμένους καιροὺς, Βοιωτοὶ καὶ Λακεδαιμόνιοι, πρὸς ἀλλήλους κατὰ τὴν τάξιν ἀνθεστηκότις, πρῶτον μάχην συνῆ-

ψαν, οὐδεμίαν φειδὼ ποιοῦμενοι τοῦ ζῆν καὶ τὸ μὲν
 πρῶτον τύπτοντες ἀλλήλους τοῖς δόρασι, καὶ διὰ
 τὴν πυκνότητα τῶν πληγῶν τὰ πλεῖστα συντρίψαν-
 τες, εἰς τὸν ἀπὸ τῆς μαχαίρας ἁγῶνα κατήντησαν.
 συμπλεκόμενοι δὲ τοῖς σώμασι, καὶ παντοίας διαθέ-
 σεις τραυμάτων ὑπεργαζόμενοι, τοῖς θυμοῖς οὐκ
 ἔληγον· ἐπὶ πολὺν δὲ χρόνον τοῖς δεινοῖς ἐγκαρτε-
 ρούντων, διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς παρ' ἑκατέρους ἀν-
 δραγαθίας, οὐδεμίαν ῥοπὴν ἀνελάμβανεν ἡ μάχη.
 ἕκαστος γὰρ τοῦ παθεῖν τι δεινὸν κατασφρονῶν, τοῦ
 δὲ δρᾶσαί τι λαμπρὸν ἐφειόμενος, εὐγενῶς ἀνεδέχετο
 τὸν ὑπὲρ τῆς δόξης θάνατον. ἰσχυρῶς δὲ μάχης ἐπὶ
 πολὺν τε χρόνον γινομένης, καὶ τοῦ κινδύνου μηδε-
 μίαν ῥοπὴν λαμβάνοντος, ὁ μὲν Ἐπαμινώνδας ὑπο-
 λαβὼν τῆς ἰδίας ἀρετῆς προσδεῖσθαι τὴν νίκην, ἔγνω
 δι' ἑαυτοῦ κρῖναι τὸν κίνδυνον. εὐθύς οὖν ἀναλα-
 βὼν τοὺς ἀρίστους καὶ μετὰ τούτων συμφράξας,
 εἰσέβαλεν εἰς μέσους τοὺς πολεμίους· καθηγούμενος
 δὲ τοῦ συντάγματος, καὶ πρῶτος ἀκοτίσας, ἔβαλε
 τὸν ἡγούμενον τῶν Λακεδαιμονίων. εὐθύς δὲ καὶ
 τῶν ἄλλων εἰς χεῖρας ἐρχομένων, οὓς μὲν ἀνελών,
 οὓς δὲ καταπληξάμενος, διέκοψε τὴν φάλαγγα τῶν
 πολεμίων· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἐπα-
 μινώνδου καὶ τὸ βῆρος τοῦ περὶ αὐτὸν συστήματος
 καταπλαγέντες, ἀνεχώρουν ἐκ τῆς μάχης. ἐπικειμένων
 δὲ τῶν Βοιωτῶν καὶ τοὺς ἐσχάτους αἰεὶ φοιτερόντων,
 νεκρῶν ἐσωρεύθη πλῆθος.

Epaminondae mors nobilissima, morientis verba gravissima.

87. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι θεωροῦντες Ἐπαμι-

νώνδαν προθυμότερον προσπίπτοντα τῷ θυμῷ, συν-
 ἔδραμον ἐπ' αὐτόν. πολλῶν δὲ καὶ πυκνῶν φερο-
 μένων βελῶν, τὰ μὲν ἐξένευε, τὰ δὲ διεκρούετο, τινὰ
 δὲ ἐκ τοῦ σώματος ἐξαιρῶν, τούτοις ἡμύνετο τοὺς
 ἐπιφερομένους, ἡρωϊκῶς δ' ὑπὲρ τῆς νίκης ἀγωνισά-
 μενος, καιρίαν ἔλαβε πληγὴν εἰς τὸν θώρακα. κλυ-
 σθέντος δὲ τοῦ δόρατος, καὶ τοῦ σιδήρου καταλει-
 φθέντος ἐν τῷ σώματι, παραχρῆμα ἔπεσε, κατισχυθεὶς
 ὑπὸ τῆς πληγῆς. περὶ δὲ τοῦ σώματος ἐμπεσοῦσης
 φιλοτιμίας, καὶ πολλῶν παρ' ἄμφοτέροις ἀναιρεθέν-
 τῶν, μόγισ οἱ Θηβαῖοι, τῇ ῥώμῃ τῶν σωματίων
 προέχοντες, κατεπόνησαν τοὺς Λακεδαιμονίους.
 φυγῆς δὲ γενομένης, οἱ μὲν Βοιωτοὶ, βραχὺν ἐπιδιώ-
 ξαντες χρόνον, ἀνίστρεψαν, ἀναγκαιότατον ἡγούμε-
 νοι τὸ κυριεῦσαι τῶν νεκρῶν. ἀνακαλεσαμένων οὖν
 τῶν σαλπικτιῶν τοὺς στρατιώτας, ἅπαντες τῆς μάχης
 ἀπέστησαν, καὶ τρόπαιον ἀμφοτέροι στήσαντες,
 ἡμφισβήτουν τῆς νίκης. οἱ μὲν γὰρ Ἀθηναῖοι,
 νενικηκότες τοὺς περὶ τὸν λόφον Εὐβοεῖς καὶ μισθο-
 φόρους, κύριοι τῶν νεκρῶν ὑπῆρχον· οἱ δὲ Βοιωτοὶ
 τοὺς Λακεδαιμονίους ἀπὸ κράτους ἡττηκότες, καὶ
 κρατοῦντες τῶν πεπτωκότων, προσένεμον ἑαυτοῖς τὴν
 νίκην. ἐπὶ μὲν οὖν χρόνον τινὰ περὶ τῆς τῶν νεκρῶν
 ἀναιρέσεως οὐδέτεροι διεπρεσβεύσαντο, ἵνα μὴ δό-
 ξωσιν ἐκχωρεῖν τοῦ πρωτείου· μετὰ δὲ ταῦτα τῶν
 Λακεδαιμονίων πρώτων ἐπικηρυκευσαμένων περὶ τῆς
 τῶν νεκρῶν ἀναιρέσεως, ἀμφοτέροι τοὺς ἰδίους ἔθα-
 ψαν. Ἐπαμινώνδας δ' ἔτι ζῶν εἰς τὴν παρεμβολὴν
 ἀπηνέχθη, καὶ τῶν συγκληθέντων ἰατρῶν ἀποφρηνα-

μένων, ὅτι πάντως, ὅταν ἐκ τοῦ θώρακος ἐξαιρεθῇ τὸ δόρυ, συμβήσεται καὶ τὸν θάνατον ἐπακολουθήσκει, εὐψυχοτάτην τοῦ βίου καταστροφὴν ἐποίησατο. πρῶτον μὲν γὰρ τὸν ὑπασπιστὴν προσκαλεσάμενος, ἐπηρώτησεν εἰ διασέσωκε τὴν ἀσπίδα; τοῦ δὲ φήσαντος, καὶ θέντος αὐτὴν πρὸ τῆς ὀράσεως, πάλιν ἐπηρώτησε πότιροι νενικήκασιν; ἀποφαινομένου δὲ τοῦ παιδὸς ὅτι Βοιωτοὶ νενικήκασιν, ὥρα, φησὶν, ἐστὶ τελευτῇ· καὶ προσέταξεν ἐκπιάσαι τὸ δόρυ. ἀναβοησιάντων δὲ τῶν παρόντων φίλων, καὶ τιнос εἰπόντος ὅτι τελευτᾷς ἄτεκνος, Ἐπαμινώνδα, καὶ δακρύσαντος, μὰ Δία μὲν, φησὶν, ἀλλὰ καταλείπω δύο θυγατέρας, τὴν τε ἐν Λεύκτροις νίκην καὶ τὴν ἐν Μαντινείᾳ. καὶ τοῦ δόρατος ἐξαιρεθέντος, ἄνευ πάσης ταραχῆς ἐξέπνευσεν.

Encomium Epaminondae.

88. Ἡμεῖς δ' εὐθότεις ταῖς τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν τελευταῖς ἐπιλέγειν τὸν ἴδιον ἔπαινον, οὐδαμῶς ἁρμόττον ἡγούμεθα παραδραμεῖν ἀνδρὸς τηλικούτου τὴν τελευτὴν ἀνεπισήμαντον. δοκεῖ γάρ μοι μὴ μόνον τοὺς καθ' ἑαυτὸν ὑπερβαλεῖν ἐν τῇ στρατηγικῇ συνέσει καὶ ἐμπειρίᾳ, πρὸς δὲ τούτοις, ἐπιεικείᾳ τε καὶ μεγαλοψυχίᾳ. κατὰ μὲν γὰρ τὴν ἡλικίαν τὴν τούτου γεγόνασιν ἄνδρες ἐπιφανεῖς, Πελοπίδας τε Θηβαῖος, καὶ Τιμόθεος, καὶ Κόνων, ἔτι δὲ Χαβρίας τε καὶ Ἰφικράτης, οἱ Ἀθηναῖοι· πρὸς δὲ τούτοις, Ἀγηςίλαος ὁ Σπαρτιάτης, βραχὺ τοῖς χρόνοις πρότερον· ἐν δὲ τοῖς πρὸ τούτου χρόνοις, ἐπὶ τῶν Μηδικῶν τε καὶ Περσικῶν καιρῶν, Σόλων καὶ Θεμιστο-

κλῆς καὶ Μιλτιάδης, ἔτι δὲ Κίμων καὶ Μυρωνίδης καὶ Περικλῆς, καὶ τινες ἕτεροι παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις. κατὰ δὲ τὴν Σικελίαν, Γέλων ὁ Δεινομένους, καὶ τινες ἕτεροι. ἀλλ' ὁμως εἴ τις συγκρίνειε τὰς τούτων ἀρετὰς τῇ Ἐπαμινώνδου στρατηγίᾳ τε καὶ δόξῃ, πολὺ ἂν προέχουσαν εὗροι τὴν περὶ τὸν Ἐπαμινώνδαν ἀρετὴν. παρὰ μὲν γὰρ ἐκάστω τῶν ἄλλων ἐν ἂν εὗροι προτέρημα τῆς δόξης, παρὰ δὲ τούτῳ πάσας τὰς ἀρετὰς ἡθροισμένας. καὶ γὰρ ῥώμῃ σώματος, καὶ λόγου δεινότητι, πρὸς δὲ τούτοις, ψυχῆς λαμπρότητι καὶ μισαργυρίᾳ καὶ ἐπιεικείᾳ, καὶ τὸ μένιστον, ἀνδρεία καὶ στρατηγικῇ συνέσει πολὺ διήνεγκε πάντων. τοιγαροῦν ἡ πατρίς αὐτοῦ ζῶντος μὲν ἐκτήσατο τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος, τελευτήσαντος δὲ ταύτης ἐστερήθη, καὶ τῆς ἐπὶ τὸ χεῖρον αἰὲ μεταβολῆς ἐπειράθη, καὶ πέρας, διὰ τὴν ἀφροσύνην τῶν ἡγουμένων, ἀνδραποδισμοῦ καὶ κατασκαφῆς ἔλαβε πείραν. Ἐπαμινώνδας μὲν οὖν παρὰ πᾶσι περιβόητον ἔχων τὴν ἀρετὴν, τοιαύτης ἔτυχε καταστροφῆς τοῦ βίου.

Pax convenit inter Graecos, adiuncto societatis foedere, quo soli abstinerunt Lacedaemonii. Adiecta notitia historicorum, quorum opera hoc anno desinunt.

89. Οἱ δ' Ἕλληνες μετὰ τὴν μάχην, ἀμφισβητουμένην ἔχοντες τὴν νίκην, καὶ ταῖς ἀνδραγαθίαις ἐφάμιλλοι καθεστῶτες, ἔτι δὲ τῇ συνεχείᾳ τῶν κινδύνων καταπονούμενοι, διελύσαντο πρὸς ἀλλήλους. συνθέμενοι δὲ κοινὴν εἰρήνην καὶ συμμαχίαν, κατέταττον ἐν τῇ συμμαχίᾳ καὶ τοὺς Μεσσηνίους. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, διὰ τὴν πρὸς τούτους ἀκατάλ-

λακτιον ἄλλοτριότητα, τῶν σπονδῶν οὐ προείλοντο κοινωνεῖν διὰ τοὺς Μεσσηνίους, καὶ μόνοι τῶν Ἑλλήνων ὑπῆρχον ἔκσπονδοι. τῶν δὲ συγγραφέων Ξενοφῶν μὲν ὁ Ἀθηναῖος τὴν τῶν Ἑλλήνων σύνταξιν εἰς τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν κατέστρεφεν ἐπὶ τὴν Ἐπαμινῶνδου τελευτήν· Ἀναξιμένης δὲ ὁ Λαμψακηνὸς τὴν πρώτην τῶν Ἑλληνικῶν ἀνέγραψεν, ἀρξάμενος ἀπὸ Θρογορίας καὶ ἀπὸ τοῦ πρώτου γένους τῶν ἀνθρώπων, κατέστροφε δ' εἰς τὴν ἐν Μαντινείᾳ μάχην, καὶ τὴν Ἐπαμινῶνδου τελευτήν. περιέλαβε δὲ πάσας σχεδὸν τὰς τε τῶν Ἑλλήνων καὶ Βαρβάρων πράξεις ἐν βίβλοις δώδεκα. Φίλιστος δὲ τὰ περὶ Διονύσιον τὸν νεώτερον ᾧδε κατέστροφε, διελθὼν ἔτη πέντε ἐν βίβλοις δυσίν.

Olymp. CIV, 3. Bellum post haec gravissimum in Artaxerxen R. oritur, quod movent plures simul, Graeci in Asia, Satrapae rebelles, Tachos rex Aegyptiorum, cett.

90. Ἐπ' ὄρχοντος δ' Ἀθήνησι Μόλωνος, ἐν Ρώμῃ κατεστάθησαν ἵπατοι, Λεύκιος Γενούκιος, καὶ Κούντος Σερονίλιος. ἐπὶ δὲ τούτων, οἱ τὴν παρὰ λίον οἰκοῦντες τῆς Ἀσίας ἀπέστησαν ἀπὸ Περσῶν, καὶ τινες τῶν σατραπῶν καὶ στρατηγῶν ἐπαναστάντες, πόλεμον ἐξήνεγκαν πρὸς Ἀρταξέρξην. ὁμοίως δὲ τούτοις καὶ Ταχὺς ὁ βασιλεὺς τῶν Αἰγυπτίων, κρίνας πολεμεῖν τοῖς Πέρσαις, ταῦς τε κατεσκεύασε καὶ πεζικὰς δυνάμεις ἤθροισε. πολλοὺς δὲ ξηνολογήσας ἐκ τῶν Ἑλληνίδων πόλεων, ἔπεισε καὶ Μακεδαιμονίους συμμαχεῖν. οἱ γὰρ Σπαρτιάται πρὸς Ἀρταξέρξην ἄλλοτριῶς εἶχον, διὰ τὸ τοὺς Μεσσηνίους ὁμοίως τοῖς ἄλλοις Ἑλλήσιν ὑπὸ τοῦ βασιλέως εἰς

τὴν κοινὴν εἰρήνην κατατετάχθαι. τηλικαύτης δὲ συνδρομῆς κατὰ τῶν Περσῶν γενομένης, καὶ ὁ βασιλεὺς παρεσκευάζετο τὰ πρὸς τὸν πόλεμον. ὑπὸ γὰρ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἔδει πρὸς τε τὸν τῶν Αἰγυπτίων βασιλείᾳ πολεμεῖν, καὶ πρὸς τὰς κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἑλληνίδας πόλεις, καὶ Λακεδαιμονίους, καὶ τοὺς τούτων συμμάχους σατράπας καὶ στρατηγούς, τοὺς ἄρχοντας μὲν τῶν παραθαλατιῶν τόπων, συντεθειμένους δὲ κοινοπραγίαν. ὧν ἦσαν ἐπιφανέστατοι, Ἀριοβαρζάνης μὲν ὁ τῆς Φρυγίας σατράπης, ὃς καὶ Μιθριδάτου τελευτήσαντος τῆς τούτου βασιλείας κεκυριευκὼς ἦν, Μανσωλὸς δὲ, Καρίας δυναστεύων, καὶ πολλῶν ἐρυμάτων καὶ πόλεων ἀξιολόγων κυριεύων, ὧν ἑστίαν καὶ μητρόπολιν συνέβαινεν εἶναι τὴν Ἀλικαρνασσὸν, ἔχουσαν ἀκρόπολιν ἀξιόλογον καὶ τὰ τῆς Καρίας βασιλεία· πρὸς δὲ τούτοις, Ὀρόντης μὲν τῶν τῆς Μυσίας σατράπης, Αὐτοφραδάτης δὲ Λυδίας. τῶν δ' Ἰώνων Λύκιοί τε καὶ Πισίδαι καὶ Παμφύλιοι καὶ Κίλικες, ἔτι δὲ καὶ Σύροι καὶ Φοίνικες, καὶ σχεδὸν πάντες οἱ παραθαλάσσιοι. τηλικαύτης δ' οὔσης ἀποστάσεως, τὸ μὲν ἡμῖσιν τῶν προσόδων τῷ βασιλεῖ κατελέλυτο, τὸ δὲ λοιπὸν οὐχ ἱκανὸν ἦν εἰς τὰς τοῦ πολέμου χρήσας.

Qui a rege defecerant, belli summam Orontae committunt. Hic, acceptis pecuniis, eodem regi prodit. Aliud proditionis exemplum Mithrobarzanis in Datamem, qui a rege defecerat, et quomodo eadem a Datame elusa fuerit.

91. Οἱ δ' ἀφειστηκότες τοῦ βασιλέως ἐπὶ τὴν τῶν ὅλων διοίκησιν ἔλονται στρατηγὸν Ὀρόντην. οὗτος δὲ παραλαβὼν τὴν ἡγεμονίαν, καὶ χρήματα πρὸς

Ξενολογίαν, δισμυρίοις στρατιώταις ἐνιαύσιον μισθὸν,
 ἐγένετο προδότης τῶν πιστευσάντων. ὑπολαβὼν γὰρ
 παρὰ τοῦ βασιλέως δωρεῶν τε μεγάλων τεύξεσθαι,
 καὶ τῆς παραθυλασσίου πίσης παρῆλθαι τὴν
 σατραπείαν, ἐὰν ἐγχειρίσῃ τοῖς Πέρσαις τοὺς ἀφε-
 στηκότας, πρῶτον μὲν τοὺς κομίσαντας τὰ χρήματα
 συνέλαβε, καὶ πρὸς τὸν Ἀρταξέρξην ἀπέστειλε· μετὰ
 δὲ ταῦτα πολλὰς τῶν πόλεων καὶ τοὺς ξενολογηθέν-
 τας στρατιώτας τοῖς ὑπὸ τοῦ βασιλέως πεμφθεῖσιν
 ἡγεμόσι παρέδωκεν. ὁμοίως δὲ τοῦτω καὶ κατὰ τὴν
 Καππαδοκίαν ἐγένετο προδοσία, καθ' ἣν ἰδιὸν τι
 καὶ παρὰδοξον συνέβη γενέσθαι. Ἀρταβάζου γὰρ
 τοῦ βασιλέως στρατηγοῦ μετὰ πολλῆς δυνάμεως ἐμ-
 βαλόντος εἰς τὴν Καππαδοκίαν, ὁ μὲν ταύτης τῆς
 χώρας σατράπης Λατιάμης ἀντεστρατοπέδευσεν αὐτῷ,
 πολλοὺς μὲν ἰππεῖς ἡθροικῶς, δισμυρίους δὲ πεζοὺς
 μισθοφόρους ἔχων αὐτῷ συστρατεῖοντας. ὁ δὲ κη-
 δεστής τοῦ Λατιάμου, τῶν ἰππέων ἀφηγούμενος, χά-
 ριν βουλόμενος καταθέσθαι, καὶ τῆς ἰδίας σωτηρίας
 ἅμα προοισοῦμενος, ἀποστάς νυκτὸς μετὰ τῶν ἰπ-
 πέων, ἀπήλανε πρὸς τοὺς πολεμίους, συντεθειμένος
 πρὸς Ἀρτιάβαζον τῇ πρότερον ἡμέρᾳ περὶ τῆς προ-
 δοσίας. Λατιάμης δὲ, παρακαλέσας τοὺς μισθοφό-
 ρους καὶ δωρεὰς ὑποσχόμενος, ἀνέξενε πρὸς τοὺς
 ἀφεστηκότας. καταλαβὼν δ' αὐτοὺς ἤδη συνάπτον-
 τας τοῖς πολεμίοις, καὶ αὐτὸς προσπεσὼν ἅμα τοῖς
 περὶ τὸν Ἀρτιάβαζον καὶ τοῖς ἰππεῦσιν, ἔκτεινε τοὺς
 εἰς χεῖρας ἐρχομένους. ὁ δ' Ἀρτιάβαζος, τὸ μὲν πρῶ-
 τον τὸ ἀληθὲς ἀγνοῶν, ὑπολαβὼν δὲ τὸν ἀποστάτην

τοῦ Δατιάμου πρῶτον πάλιν προδοσίαν ποιῆσθαι παρήγγειλε τοῖς ἰδίοις κτείνειν τοὺς προσιόντας ἱππεῖς. ὁ δὲ Μιθροβαρζάνης ἐν μέσοις ἀποληφθεὶς καὶ τῶν μὲν ὡς προδότην ἀμυνομένων, τῶν δὲ ὡς πάλιν προδότην τιμωρουμένων, ἐν ἀπορίᾳ καθεστικήκει. τῆς δ' ἀπορίας οὐκ ἐώσης βουλευσασθαι πρὸς ἄλκην ἐτρέπετο, καὶ πρὸς ἀμφοτέρους διαμαχόμενος, πολὺν ἐποίει φόνον. τέλος δὲ, πλειόνων ἰμυρίων ἀναιρεθέντων, τοὺς ὑπολειφθέντας ὁ Δατιάμης τρεψάμενος, καὶ πολλοὺς φονεῖσας, ἀνεκαλέσατο τῇ σάλπινγι τοὺς διώκοντας στρατιώτας. τῶν δ' ἱππέων τῶν ὑπολειφθέντων οἱ μὲν πρὸς τὸν Δατιάμην ἀποχωρήσαντες, ἡξίουσαν τυχεῖν συγγνώμης, οἱ δὲ λοιποὶ τὴν ἡσυχίαν ἤγον, οὐκ ἔχοντες ὅποι τράπωνται· καὶ τέλος, εἰς πεντακοσίους ὄντες, κυκλωθέντες ὑπὸ Δατιάμου, κατηκοντίσθησαν. Δατιάμης μὲν οὖν καὶ πρότερον ἐπὶ στρατηγίᾳ θαυμαζόμενος, πολλῷ τε μᾶλλον ἔσχε περιβόητον τὴν τε ἀνδρείαν καὶ τὴν ἐν τῷ στρατηγεῖν σύνεσιν. ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀρταξέρξης, πυθόμενος τὴν στρατηγίαν τοῦ Δατιάμου, καὶ σπεύδων ἄρσασθαι τοῦτον, δι' ἐπιβουλῆς αὐτὸν ἐδολοφόνησεν.

Alius proditor Rheomithres nova proditorum prodicione cum rege in gratiam redit. Interea Tachos, rex Aegypti, cum ad bellum contra Persas gerendum profectus esset, prodicione eius, cui regnum administrandum mandaverat, regno exiit. Ita deceptus ad Artaxerxem hostem confugit, a quo belli contra Aegyptios gerendi dux constituitur.

92. Ἄμα δὲ τούτοις πρατιομένοις, Ῥεωμίθρης ὑπὸ τῶν ἀποστατῶν πεμφθεὶς εἰς Αἴγυπτον πρὸς Ταχὼ τὸν βασιλέα, καὶ λαβὼν ἀργυρίου μὲν τάλαντι

πεντακόσια, ταῦς δὲ μακρὰς πεντήκοντα, κατέπλευσε
 τῆς Ἀσίας εἰς τὰς ὀνομαζομένας Λεύκας. εἰς δὲ ταύ-
 την τὴν πόλιν μεταπεμφόμενος πολλοὺς τῶν ἀφεστη-
 κότεων ἡγεμόνας, τούτους μὲν συλλαβὼν καὶ δῆσας
 ἀνέπεμψε πρὸς Ἀρταξέρξην, αὐτὸς δὲ ἀποσιτίτης γε-
 νόμενος, ταῖς ἐκ τῆς προδοσίας δωρεαῖς διελύσατο
 τὰ πρὸς τὸν βασιλέα. κατὰ δὲ τὴν Αἴγυπτον Ταχὺς
 ὁ βασιλεὺς, κατασκευασάμενος τὰ πρὸς τὸν πόλεμον,
 διακουσίας μὲν τριήρεις εἶχε πολυτελῶς κεκοσμημένας,
 μισθοφόρους δ' ἐπιλέκτους ἐκ τῆς Ἑλλάδος μυρίους·
 χωρὶς δὲ τούτων πεζοὺς στρατιώτας Αἰγυπτίους ὀκτα-
 κισμυρίους· καὶ τῶν μὲν μισθοφόρων τὴν ἡγεμονίαν
 παρέδωκεν Ἀγησιλάῳ τῷ Σπαρτιάτῃ, ἀπεσταλμένῳ
 μὲν ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐπὶ συμμαχίαν μεθ' ὀπλι-
 τῶν χιλίων, δυναμένῳ δ' ἡγεῖσθαι στρατιωτῶν, καὶ
 δι' ἀνδρείαν καὶ στρατηγικὴν σύνεσιν τεθραυμα-
 σμένοι. τοῦ δὲ ναυτικοῦ τὴν στρατηγίαν ἐτεχείρισε
 Χαβρία τῷ Ἀθηναίῳ, δημοσίᾳ μὲν ὑπὸ τῆς πατρί-
 δος οὐκ ἀπεσταλμένῳ, ἰδίᾳ δὲ ὑπὸ τοῦ βασιλέως συ-
 στρατεύειν πεπεισμένῳ. αὐτὸς δὲ τῶν Αἰγυπτίων
 ἔχων ἅπασαν τὴν ἡγεμονίαν, καὶ στρατηγὸς ὢν ἀπί-
 σης τῆς ἡγεμονίας, Ἀγησιλάῳ μὲν, συμβουλευσάντι
 μένειν ἐπὶ τῆς Αἰγύπτου, καὶ διὰ τῶν στρατηγῶν
 τὸν πόλεμον διοικεῖν, οὐ προσέσχε, καλῶς συμβου-
 λεύοντι. τῆς γὰρ δυνάμεως προελθοῦσης πορρόωτέροι,
 καὶ περὶ Φοινίκην καταστρατοπεδευνούσης, ὁ καθε-
 σταμένος ἐπὶ τῆς Αἰγύπτου στρατηγὸς ἀπέστη ἀπὸ
 τοῦ βασιλέως. διαπεμφόμενος δὲ πρὸς τὸν υἱὸν Νε-
 κτανεβὸν, καὶ πείσας ἀντέχεσθαι τῆς ἐν Αἰγύπτῳ βα-

σιλείας, μέγαν πόλεμον ἐξέκαυσεν. ὁ γὰρ Νεκτανβὼς ὑπὸ τοῦ βασιλέως τεταγμένος ἡγεμὼν τῶν Αἰγύπτου στρατιωτῶν, καὶ πεμφθεὶς ἀπὸ τῆς Φοινίκης πολιορκεῖν τὰς ἐν τῇ Συρίᾳ πόλεις, συγκάταρος γενόμενος ταῖς τοῦ πατρὸς ἐπιβολαῖς, τοὺς μὲν ἡγεμόνας δωρεαῖς, τοὺς δὲ στρατιώτας ἐπαγγελίαις προτρεψάμενος, ἔπεισε συναγωνιστὰς γενέσθαι. τέλος δὲ καταληφθείσης ὑπὸ τῶν ἀπουσάτων τῆς Αἰγύπτου, ὁ μὲν Ταχὺς καταπλαγεὶς ἐτόλμησε διὰ τῇ Ἀραβίας ἀναβῆναι πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ συγγνώμην ἡξίου δοῦναι περὶ τῶν ἡμαρτημένων· ὁ δὲ Ἀρταξέρξης οὐ μόνον αὐτὸν ἀπέλυσε τῶν ἐγκλημάτων ἀλλὰ καὶ στρατηγὸν ἀπέδειξε τοῦ πρὸς Αἰγυπτίου πολέμου.

Sed brevi Artaxerxes moritur, cui Ochus succedit. Quo facit Tachos ad Agesilaum rediisse, huiusque virtute et prudentia regnum recuperasse dicitur. Agesilaus, acceptis magnis muneribus, in reditu in patriam vita defungitur.

93. Μετ' ὀλίγον δὲ ὁ μὲν βασιλεὺς τῶν Περσῶν ἐτελεύτησεν, ἄρξας ἔτη τρία πρὸς τοῖς τετταράκοντα· τὴν δὲ βασιλείαν διεδεξατο Ὀχος, ὁ μετονομασθεὶς Ἀρταξέρξης, καὶ ἐβασίλευσεν ἔτη τρία πρὸς τοῖς ἑξήκοσι. τοῦ γὰρ Ἀρταξέρξου καλῶς βεβασιλευκότος, καὶ γενομένου παντελῶς εἰρητικοῦ καὶ ἐπιτυχοῦς, τοὺς μετὰ τοῦτον βασιλεύοντας μειωνόμαζον, καὶ τὴν τούτου προσηγορίαν ἔχειν προσείαττον. τοῦ δὲ βασιλέως Ταχὺ ἐπανελθόντος πρὸς τοὺς περὶ τὸν Ἀγησίλαον, Νεκτανεβὼς ἡθροικῶς στρατιώτας πλείους τῶν δέκα μυριάδων, ἤκεν ἐπὶ τὸν Ταχὺ, καὶ προσεκαλεῖτο περὶ τῆς βασιλείας διαγωνίσασθαι. ὁ μὲν

οὐν Ἀγησίλαος, ὁρῶν τὸν βασιλέα καταπεπληγμένον,
 καὶ μὴ τολμῶντα διακινδυνεύειν, παρεκάλει θαρρόειν.
 τῆς γὰρ νίκης τυγχάνειν οὐ τοὺς κατὰ τὸ πλῆθος
 προέχοντας, ἀλλὰ τοὺς κατὰ τὰς ἀνδραγαθίας πρω-
 τεύοντας. οὐ προσέχοντος δ' αὐτοῦ, συνηναγκίσθη
 μετ' αὐτοῦ ποιήσασθαι τὴν ἀναχώρησιν εἰς τινα πό-
 λιν εὐμεγέθη. οἱ δ' Αἰγύπτιοι τὸ πρῶτον ἐπολιόρ-
 κουν τοὺς συγκεκλεισμένους· ἐπεὶ δὲ πολλοὺς ἐν ταῖς
 τειχομαχίαις ἀπέβαλον, τείχει καὶ τάφρῳ περιελάμ-
 βανον τὴν πόλιν. ταχὺ δὲ τῶν ἔργων συντελουμένων
 διὰ τὴν πολυχειρίαν, καὶ τοῖν ἐπιτηδείων ἑξαταλω-
 θέντων, ὁ μὲν Ταχῶς ἀτέγρω τὴν σωτηρίαν· ὁ δὲ
 Ἀγησίλαος, παρακαλέσας τοὺς στρατιώτας καὶ νυ-
 κτὸς ἐπιθέμενος τοῖς πολεμίοις, διέσωσεν ἅπαντας
 τοὺς στρατιώτας ἀνελπίστως. ἐπιδιωξάντων δὲ τῶν
 Αἰγυπτίων, καὶ τοῖν τόποιν ὄντων πεδινῶν, οἱ μὲν
 Αἰγύπτιοι διέλαβον τῷ πλήθει κεκυκλῶσθαι τοὺς
 πολεμίους, καὶ πάντας ἄρδην ἀγαιρήσειν· ὁ δὲ Ἀγη-
 σίλαος, καταλαβόμενος τόπον, ὃς εἶχεν ἐξ ἑκατέρου
 μέρους διώρυγα ποταμοῦ χειροποίητον, ὑπέμενε τὴν
 τῶν πολεμίων ἔφοδον. ἐκτάξας δὲ τὴν δύναμιν οἰ-
 κείως τοῖς τόποις, καὶ τοῖς τοῦ ποταμοῦ ῥεῖθροις
 ὀχυρώσας τὴν στρατιάν, συνῆψε μάχην. τοῦ δὲ πλῆ-
 θους τοῖς Αἰγυπτίοις ἀχρήστου γενομένου, ταῖς ἀρε-
 ταῖς προέχοντες οἱ Ἕλληνες, πολλοὺς μὲν ἀπέκτειναν
 τῶν Αἰγυπτίων, τοὺς δὲ λοιποὺς φεύγειν ἠνάγκα-
 σαν. μετὰ δὲ ταῦτα ὁ μὲν Ταχῶς ῥαδίως ἀνεκτῆ-
 σατο τὴν κατ' Αἴγυπτον βασιλείαν, ὁ δ' Ἀγησίλαος,
 ὥς μόνος κατορθωκὸς τὴν βασιλείαν, ἐτιμήθη προσ-

ηκούσαις δωρεαῖς. ἐπανιών δὲ εἰς τὴν πατρίδα διὰ Κυρήνης, ἐτελεύτησε, καὶ τοῦ σώματος ἐν μέλιτι κομισθέντος εἰς τὴν Σπάρτην, ἔτυχε τῆς βασιλικῆς ταφῆς τε καὶ τιμῆς. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Ἀσίαν μέχρι τούτων προέβη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν.

Inter Arcades, ob cives e Megalopoli in antiqua oppida migrantes, novi tumultus orti. Hos Athenienses, misso Pammone cum exercitu, composuerunt. Adicitur notitia Athanae, historici Syracusii.

94. Κατὰ δὲ τὴν Πελοπόννησον, τοῖς Ἀρκάσι γενομένης εἰρήνης κοινῆς μετὰ τὴν ἐν Μαντινείᾳ μάχην, ἐνιαυτὸν μόνον ἐμμεῖναντες τοῖς ὅρκοις, πάλιν κατέστησαν τὸν πόλεμον. ἐν μὲν γὰρ τοῖς ὅρκοις ἦν γεγραμμένον ἐκάστους εἰς τὴν ἑαυτῶν ἀπέναι πατρίδα μετὰ τὴν μάχην· εἰς δὲ τὴν Μεγάλην πόλιν ὑπῆρχον αἱ περιοικοῦσαι πόλεις μετωκισμέναι, καὶ δυσχερῶς φέρουσαι τὴν ἐκ τῆς πατρίδος μετὰστασιν. διόπερ αὐτῶν ἐπανελθόντων εἰς τὰς προγεγενημένας πόλεις, οἱ Μεγαλοπολῖται συνηνάγκαζον ἐκλιπεῖν τὰς πατρίδας. διὰ δὲ ταύτην τὴν αἰτίαν γενομένης διαφορᾶς, οἱ μὲν ἐκ τῶν πολισμάτων ἠξίουσιν αὐτοῖς βοηθεῖν Μαντινεῖς, καὶ τῶν ἄλλων Ἀρκάδων, ἔτι δὲ Ἠλείους, καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς μετεσχηκότας τοῖς Μαντινεῦσι συμμαχίας· οἱ δὲ Μεγαλοπολῖται τοὺς Ἀθηναίους παρεκάλουν συμμαχεῖν. οἷς ἀπέστειλαν συντόμως ὀπλίτας μὲν τρισχιλίους, ἵππεῖς δὲ τριακοσίους, ὧν τὴν στρατηγίαν εἶχε Παμμένης. οὗτος δὲ παρελθὼν εἰς Μεγάλην πόλιν, καὶ τῶν πολισμάτων ᾧ μὲν ἐκπορθήσας, ᾧ δὲ καταπληξάμενος, συνηνάγκασεν εἰς τὴν Μεγάλην πόλιν μετοικῆσαι. καὶ

τὰ μὲν περὶ τὸν συνοικισμὸν τῶν πόλεων, ἐπὶ το-
σοῦτο ταραχῆς ἐλθόντα, ἔτυχεν ἐνδεχομένης κατα-
στολῆς. τῶν δὲ συγγραφέων Ἀθιάνας ὁ Συρακού-
σιος, τῶν περὶ Δίωνα πράξεων ἐντεῦθεν ἄρξάμενος,
ἔγραψε μὲν βίβλους τρισκαίδεκα, προσανέλαβε δὲ
τὸν ἄγραφον χρόνον ἐτῶν ἐπτὰ, ἀπὸ τῆς Φιλίστου
συντάξεως ἐν μιᾷ βίβλῳ· καὶ διελθὼν τὰς πράξεις
ἐν κεφαλαίοις, συνεχῆ τὴν ἱστορίαν ἐποίησεν.

Olymp. CIV, 4. Alexander Phraeus incursiones facit in Cy-
clades insulas, ipsosque Athenienses, duce Leosthene in Peper-
tho ins. relictos, infestat et damnis afficit. Leosthenes ob rem male
gestam capitis damnatur: mittitur pro eo Chares, priore peior. Dio-
nysiodorus et Anaxis historici. Iam Diodorus transitum parat ad
proximum librum.

95. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Νικομήμοι, τὴν
ὑπατικὴν ἀρχὴν ἐν Ῥώμῃ διέλαβε Γαῖος Σουλπίκιος
καὶ Γαῖος Λικίννιος. ἐπὶ δὲ τούτων, Ἀλέξανδρος
μὲν ὁ Φερῶν τύραννος, ληστροῖδας ναῦς ἐκπέμψας
ἐπὶ τὰς Κυκλάδας νήσους, τινὰς μὲν ἐκπολιορκήσας,
πολλῶν σωμάτων ἐκυρίευσεν, τὰς δὲ τὴν Πεπάρηθον
ἀποβιβάσας μισθοφόρους στρατιώτας, ἐπολιορκεῖ
τὴν πόλιν. Ἀθηναίων δὲ βοηθησάντων τοῖς Πεπα-
ρηθίοις, καὶ στρατηγὸν Λεωσθένην ἀπολιπόντων,
ἐπέθετο τοῖς Ἀθηναίοις. ἐτύγχανον δ' οὗτοι παρα-
φυλάττοντες τοὺς ἐν τῷ Πανόρμῳ διατρίβοντας τῶν
Ἀλεξάνδρου στρατιωτῶν. ἀπροσδοκῆτως δὲ ἐπιθεμέ-
νων τῶν τοῦ τυράστου, παρὰδοξος εὐημερία περὶ
τὸν Ἀλέξανδρον ἐγένετο. οὐ μόνον γάρ τοὺς ἀπε-
σταλμένους ἐν τῷ Πανόρμῳ διέσωσεν ἐκ τῶν μεγί-
στων κινδύνων, ἀλλὰ καὶ τριήρεις μὲν Ἀττικὰς πέντε,
μίαν δὲ Πεταρηθίαν εἴλε, καὶ σωμάτων ἐκυρίευσεν

ἑξακοσίων. οἱ δ' Ἀθηναῖοι παροξυνθέντες, τοῦ μὲν
 Λεωσθένους ὡς προδότου θάνατον κατέγνωσαν, καὶ
 τὴν οὐσίαν ἐδήμευσαν, ἐλόμενοι δὲ σιτρατηγὸν Χάρ-
 ρητα, καὶ ναυτικὴν δύναμιν δόντες, ἐξέπεμψάν. οὗ-
 τος δὲ τοὺς μὲν πολεμίους εὐλαβούμενος, τοὺς δὲ
 συμμάχους ἀδικῶν διετέλει. καταπλεύσας γὰρ εἰς
 Κέρκυραν, συμμαχίδα πόλιν, στίσεις ἐν αὐτῇ μεγά-
 λας ἐκίνησεν, ἐξ ὧν συνέπεσε γενέσθαι σφαγὰς πολ-
 λὰς καὶ ἄρπαγὰς, δι' ἃς συνέβη τὸν δῆμον τῶν Ἀθη-
 ναίων διαβληθῆναι παρὰ τοῖς συμμάχοις. ὁ μὲν οὖν
 Χάρης, καὶ ἑτέρα τοιαῦτα παρανομῶν, ἀγαθὸν μὲν
 οὐδὲν διεπράξατο, τῇ δὲ πατρίδι διαβολὰς. τῶν δὲ
 συγγραφέων Διονυσιόδωρος καὶ Ἀναξίς οἱ Βοιωτοὶ
 τὴν τῶν Ἑλληνικῶν ἱστορίαν εἰς τοῦτον τὸν ἐνιαυ-
 τὸν κατεστρόφασιν τὰς συντάξεις· ἡμεῖς δὲ τὰς πρὸ
 Φιλίππου τοῦ βασιλέως πράξεις διεληλυθότες, ταύ-
 την μὲν τὴν βίβλον κατὰ τὴν ἐν ἀρχῇ πρόθεσιν αὐ-
 τοῦ παραγράφομεν· τὴν δ' ἐχομένην ἀπὸ τῆς Φι-
 λίππου παραλήψεως τῆς βασιλείας ἀρξάμενοι, πάσας
 διεξιμέναι τὰς τοῦ βασιλέως τούτου πράξεις μέχρι τῆς
 τελευτῆς, συμπεριλαμβάνοντες καὶ τὰς ἄλλας τὰς γε-
 γενημένας ἐν τοῖς γνωριζομένοις μέρεσι τῆς οἰκουμένης.

Τ Α Δ Ε Ε Ν Ε Σ Τ Ι Ν

Ε Ν Τ Η Ε Κ Κ Α Ι Δ Ε Κ Α Τ Η

Τ Ω Ν Δ Ι Ο Δ Ω Ρ Ο Υ Β Ι Β Λ Ω Ν

Ὡς Φίλιππος ὁ Ἀμύντου παρέλαβε τὴν τῶν Μακεδόνων βασιλείαν.

Ὡς Ἀργαῖον ἀντιποιοῦμενον τῆς βασιλείας ἐνίκησεν.

Ὡς Ἰλλυριοὺς καὶ Παίονας καταπολεμήσας, ἐκτήσατο τὴν προγορικὴν ἀρχήν.

Περὶ τῆς ἀναιδρείας τοῦ νεωτέρου Διονυσίου, καὶ τῆς Δίωτος φυχῆς.

Ὡς Δίων, ἐλευθερώσας τοὺς Συρακουσίους, Διονύσιον κατεπολέμησεν.

Ὡς ἐκπεσὼν ἐκ τῆς πατρίδος, πάλιν ἀνεκτήσατο τὰς Συρακούσας.

Κτίσις Ταυρομενίου κατὰ τὴν Σικελίαν.

Τὰ πραχθέντα κατὰ τὴν Εὐβοίαν καὶ κατὰ τὸν συμμαχικὸν πόλεμον.

Πολιορκία Ἀμφιπόλεως ὑπὸ Φιλίππου, καὶ ἄλλωσις.

Ὡς Φίλιππος, τοὺς Πυδναίους ἐξανδραποδισάμενος, τὰ χρυσία μέταλλα κατεσκεύασεν.

Κατάλυσιν τοῦ συμμαχικοῦ πολέμου.

Συνδρομὴ τριῶν βασιλέων ἐπὶ Φίλιππον.

Ὡς Φιλόμαχος ὁ Φωκεὺς, τοὺς Δελφοὺς καὶ τὸ μαντεῖον καταλαβόμενος, τὸν ἱερὸν πόλεμον ἐξέκαυσε.

Περὶ τῆς ἐξ ἀρχῆς εὐρέσεως τοῦ μαντείου.

Φιλομήλου τοῦ Φωκέως ἥτις καὶ θάνατος.

Ονομάρχου παράληψις τῆς ἀρχῆς, καὶ παρασκευὴ πρὸς πόλεμον.

Ὡς Βοιωτοὶ Ἀρταβάζῳ βοηθήσαντες, ἐνίκησαν τοὺς βασιλέως σατραπας.

Ὡς Ἀθηναῖοι Χερσόφοντος κρατήσαντες, κατεκλήρουχον αὐτήν.

Ὡς Φίλιππος Μεθώνην ἐλὼν κατέσκαψεν.

Ὡς Φίλιππος Φωκεῖς νικήσας ἐξέβαλεν ἐκ τῆς Θετταλίας.

Ὡς Ὀνόμαρχος ὁ Φωκεὺς Φίλιππον δυὶ μύχαις νικήσας, εἰς τοὺς ἐσχάτους κινδύνους ἤγαγεν.

Ὡς Ὀνόμαρχος, Βοιωτοὺς νικήσας, Κορώνειαν εἴλεν.

Ὡς Ὀνόμαρχος ἐν Θετταλίᾳ παραταξάμενος πρὸς Φίλιππον καὶ Θετταλοὺς, ἡττήθη.

Ὡς αὐτὸς μὲν ἐκρεμάσθη, οἱ δ' ἄλλοι κατεποντίσθησαν ὡς ἱερόσυλοι.

Ὡς Φάῦλλος διαδεξάμενος τὴν ἀρχὴν πολλὰ τῶν ἀργυρῶν καὶ χρυσῶν ἀναθημάτων κατέκοψεν.

Ὡς τὰς μισθοφορίας ἀναβιβάσας, ἡθροισε μισθοφόρων πλῆθος.

Ὡς τεταπεινωμένα τὰ τῶν Φωκέων πράγματα διωρθώσατο.

Ὡς χρήμασι διαφθείρων τὰς πόλεις καὶ τοὺς προε-

στηκότας αὐταῖς, πολλοὺς προσελάβετο συμμάχους.

Ὡς οἱ τῶν Φεραίων τύραννοι παραδόντες Φιλίππῳ τὰς Φεράς, Φωκέων ἐγένοντο σύμμαχοι.

Μάχη Φωκέων πρὸς Βοιωτοὺς περὶ Ὀρχομενὸν, καὶ ἦντα Φωκέων.

Ἄλλαι μάχαι τοῖς αὐτοῖς παρὰ τὸν Κηφιστὸν καὶ Κορώνειαν, καὶ νίκη Βοιωτῶν.

Ὡς Φάϋλλος στρατεύσας εἰς τὴν Λοκρίδα πολλὰς πόλεις ἐχειρώσατο.

Ὡς Φάϋλλος νόσῳ περιπεσὼν φθινάδι, τὸν βίον ἐπιπόνως κατέστρεψεν.

Ὡς Φάλαικος διαδεξάμενος τὴν ἀρχὴν καὶ ἀγεννῶς διοικῶν τὸν πόλεμον, ἐξέπεσεν.

Ὡς οἱ κατὰ τὴν Πελοπόννησον ἐστιασίασαν.

Ὡς Ἀρταξέρξης ὁ ἐπικληθεὶς Ὡχος ἀνεκτίησατο Αἴγυπτον καὶ Φοινίκην καὶ Κύπρον.

Ὡς Φίλιππος τὰς Χαλκιδικὰς πόλεις προσαγαγόμενος, τὴν ἐπισημοτάτην πόλιν κατέσκαψε.

Ζήτησις τῶν ἀναλωθέντων ἱερῶν χρημάτων, καὶ κόλασις τῶν νοσφισαμένων.

Ὡς οἱ καταφυγόντες εἰς τὸ ἱερόν τοῦ Ἀπόλλωνος Φωκεῖς, ὄντες πεντακόσιοι, παραδόξως ἅπαντες ὑπὸ πυρὸς διεφθάρησαν.

Ὡς ὁ Φωκικὸς πόλεμος κατελύθη.

Ὡς οἱ μετασχόντες τῆς ἱεροσυλίας τοῖς Φωκεῦσιν, ἅπαντες ὑπὸ θείας τινὸς ἐνεργείας ἐκολάσθησαν.

Τιμολέοντος κατάπλους εἰς Σικελίαν, καὶ αἱ πράξεις
αὐτοῦ μέχρι τῆς τελευτῆς.

Περὶνθου καὶ Βυζαντίου πολιορκία ὑπὸ Φιλίππου.
Φιλίππου παράταξις πρὸς Ἀθηναίους ἐν Χαιρωνείᾳ,
καὶ ἦτα τῶν Ἀθηναίων.

Ὡς οἱ Ἕλληνες αὐτοκράτορα στρατηγὸν εἵλοντο Φί-
λιππον.

Ὡς Φίλιππος μέλλων διαβαίνειν εἰς τὴν Ἀσίαν ἀνη-
ρέθη.

Δ Ι Ο Δ Ω Ρ Ο Υ

ΤΟΤ ΣΙΚΕΛΙΩΤΟΤ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ

ΒΙΒΛΟΣ ΕΚΚΑΙΔΕΚΑΤΗ.

Aevum Philippi, regia Macedonise. In prooemio Diodorus ea laudat opera historica, quae res gestas ab initio usque ad finem plena et continua narratione proponant. Proinde annuntiat, se in enarranda Philippi historia eandem methodum secuturum. Vitae huius regis praecipua capita, deinceps uberius explicanda, parva velut tabula indicantur.

*Ε*Ν πάσαις μὲν ταῖς ἱστορικαῖς πραγματείαις καθήκει τοὺς συγγραφεῖς περιλαμβάνειν ἐν ταῖς βίβλοις ἢ πόλεων ἢ βασιλέων πράξεις αὐτοτελεῖς, ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τοῦ τέλους. οὕτω γὰρ μάλιστα διαλαμβάνομεν τὴν ἱστορίαν εὐμνημόνευτον καὶ σαφῆ γενέσθαι τοῖς ἀναγινώσκουσιν. αἱ μὲν γὰρ ἡμιτελεῖς πράξεις, οὐκ ἔχουσαι συνεχὲς ταῖς ἀρχαῖς τὸ πέρας, μεσολαβοῦσι τὴν ἐπιθυμίαν τῶν φιλαναγνωστούντων· αἱ δὲ τὸ τῆς διηγήσεως συνεχὲς περιλαμβάνουσαι μέχρι τῆς τελευτῆς ἀπηροτισμένην τὴν τῶν πράξεων ἔχουσιν ἀπαγγελίαν. ὅταν δὲ ἡ φύσις αὐτῇ τῶν πρα-

χθέντων συνεργῇ τοῖς συγγραφεῦσι, τότε ἤδη παν-
 τελῶς οὐκ ἀποστατέον ταύτης τῆς προαιρέσεως. διό-
 περ καὶ ἡμεῖς παρόντες ἐπὶ τὰς Φιλίππου τοῦ Ἀμύν-
 του πράξεις, πειρασόμεθα τούτῳ τῷ βασιλεῖ τὰ πρα-
 χθέντα περιλαβεῖν ἐν ταύτῃ τῇ βίβλῳ. οὗτος γὰρ
 εἴκοσι μὲν καὶ τέτταρα ἔτη τῶν Μακεδόνων ἐβασί-
 λευσεν, ἐλαχίσταις δὲ ἡφορμαῖς χρησάμενος, μεγί-
 στην τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπῃν δυναστειῶν κατεσκεύ-
 ασε τὴν ἰδίαν βασιλείαν, καὶ παραλαβὼν τὴν Μακε-
 δονίαν δουλεύουσιν Ἰλλυριοῖς, πολλῶν καὶ μεγάλων
 ἔθνων καὶ πόλεων κυρίαν ἐποίησε. διὰ δὲ τὴν ἰδίαν
 ἀρετὴν, τῆς μὲν Ἑλλάδος ἡπάσης παρέλαβε τὴν ἡγε-
 μονίαν, ἔκονσίῳς τῶν πόλεων ὑποτακτομένων· τοὺς
 δὲ τὸ ἐν Δελφοῖς ἱερὸν συλήσαντας καταπολεμήσας,
 καὶ τῷ μαντεῖϊ βοηθίσας, μετέσχε τοῦ συνεδρίου
 τῶν Ἀμφικτυόνων· καὶ διὰ τὴν εἰς τοὺς θεοὺς εὐ-
 σέβειαν ἔπαθλον ἔλαβε τὰς ψήφους τῶν κρατηθέν-
 των Φωκέων. Ἰλλυριοὺς δὲ καὶ Παίονας καὶ Θρά-
 κας καὶ Σκύθας καὶ πάντα τὰ πλησιόχωρα τούτοις
 ἔθνη καταπολεμήσας, τὴν Περσῶν βασιλείαν ἐπεβά-
 λετο καταλῦσαι· καὶ δυνάμεις μὲν εἰς τὴν Ἀσίαν δια-
 βιβάσας, τὰς Ἑλληνίδας πόλεις ἠλευθέρου· μεσολα-
 βηθεῖς δὲ ὑπὸ τῆς πεπρωμένης, τηλικαύτας καὶ τοι-
 αύτας δυνάμεις ἀπέλιπεν, ὥστε τὸν υἱὸν Ἀλέξανδρον
 μὴ προσδεθῆναι συμμάχων εἰς τὴν κατάλυσιν τῆς
 Περσῶν ἡγεμονίας. καὶ ταῦτ' ἐπραξεν, οὐ διὰ τύ-
 χην, ἀλλὰ διὰ τὴν ἰδίαν ἀρετὴν. γέγονε γὰρ ὁ βα-
 σιλεὺς οὗτος ἀγχινοῖα στρατηγικῇ καὶ ἀνδρείᾳ καὶ
 λαμπρότητι ψυχῆς διαφέρων. ἵνα δὲ μὴ διὰ τοῦ

προοιμίου προλαμβάνωμεν αὐτοῦ τὰς πράξεις, ἐπὶ τὸ συνεχὲς τῆς ἱστορίας πορευσόμεθα, βραχέα τοῖς χρόνοις. προσαναδραμόντες.

Olymp. CV, 1. Philippi pueritia Thebis culta, ubi obsecra tenebatur. Post patris Amyntae fratrumque natu maiorum obitum, Philippus, custodia elapsus, regnum hostibus pressum, multisque ac mulis appetitum, suscipere conatur.

2. Ἐπ' ἄρχοντος γὰρ Ἀθήνησι Καλλιμήδους, Ὀλυμπιάς μὲν ἦχθη πέμπτη πρὸς ταῖς ἑκατὸν, καθ' ἣν ἐνίκα στάδιον Πῶρος Κυρηναῖος· Ῥωμαῖοι δὲ κατέστησαν ὑπάτους, Γναῖον Γενούκιον, καὶ Λεύκιον Αἰμίλιον. ἐπὶ δὲ τούτων Φίλιππος ὁ Ἀμύντου υἱός, Ἀλεξάνδρου δὲ τοῦ Πέρσας καταπολεμήσαντος πατὴρ, παρέλαβε τὴν τῶν Μακεδόνων βασιλείαν, διὰ τοιαύτας αἰτίας· Ἀμύντου καταπολεμηθέντος ὑπὸ Ἰλλυριῶν, καὶ φόρους τοῖς κρατήσασι τελεῖν ἀναγκασθέντος, οἱ μὲν Ἰλλυριοὶ λαβόντες εἰς ὀμηρείαν Φίλιππον τὸν νεώτατον τῶν υἱῶν, παρέθεντο τοῖς Θηβαίοις. οὗτοι δὲ τῷ Ἐπαμινώνδου πατρὶ παρέθεντο τὸν νεανίσκον, καὶ προσέταξαν ἅμα τηρεῖν ἐπιμελῶς τὴν παρακαταθήκην, καὶ προστατεῖν τῆς ἀγωγῆς καὶ παιδείας. τοῦ δ' Ἐπαμινώνδου Πυθαγόρειον ἔχοντος φιλόσοφον ἐπιστάτην, συντρεφόμενος ὁ Φίλιππος μετέσχεν ἐπὶ πλεῖον τῶν Πυθαγορείων λόγων. ἀμφοτέρων δὲ τῶν μαθητῶν προσενεγκαμένων φύσιν τε καὶ φιλοπονίαν, ὑπῆρξαν ἕκαστεροι διαφέροντες ἀρετῇ· ὧν Ἐπαμινώιδας μὲν μεγάλους ἀγῶνας καὶ κινδύνους ὑπομείνας, τῇ πατρίδι παραδόξως τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος περιέσθηκεν· ὁ δὲ Φίλιππος, ταῖς αὐταῖς ἀφορμαῖς χρησίμενος,

οὐκ ἀπελείφθη τῆς Ἑπαμινώνδου δόξης. μετὰ γὰρ τὴν Ἀμύντου τελευτὴν, Ἀλέξανδρος ὁ πρεσβύτατος τῶν υἱῶν διεδέξατο τὴν ἀρχήν. τοῦτον δὲ Πτολεμαῖος ὁ Ἀλωρίτης δολοφονήσας παρέλαβε τὴν βασιλείαν· καὶ τοῦτον ὁμοίως Περδίκκας ἐπανελόμενος, ἐβασίλευσε. τούτου δὲ παρατάξει μεγάλη λειψθέντος ὑπὸ Ἰλλυριῶν, καὶ πεσόντος ἐπὶ τῆς χρείας, Φίλιππος ὁ ἀδελφός, διαδράς ἐκ τῆς ὁμηρείας, παρέλαβε τὴν βασιλείαν κακῶς διακειμένην. ἀνήρηντο μὲν γὰρ ἐν τῇ παρατάξει Μακεδόνων πλείους τῶν τετρακισχιλίων· οἱ δὲ λοιποὶ, καταπεπληγμένοι τὰς τῶν Ἰλλυριῶν δυνάμεις, περίφοβοι καθειστήκεισαν, καὶ πρὸς τὸ διαπολεμεῖν ἀθύμως εἶχον. ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν, Παῖονες μὲν, πλησίον τῆς Μακεδονίας οἰκοῦντες, ἐπόρθουν τὴν χώραν, καταφρονοῦντες τῶν Μακεδόνων· Ἰλλυριοὶ δὲ μεγάλας δυνάμεις ἤθροίζον, καὶ στρατεύειν εἰς τὴν Μακεδονίαν παρεσκευάζοντο. Πausανίας δὲ τις τῆς βασιλικῆς συγγενείας κοινωνῶν ἐπεβάλετο διὰ τοῦ Θρακῶν βασιλέως ἐπὶ τὴν Μακεδονικὴν βασιλείαν κατιέναι. ὁμοίως δὲ καὶ Ἀθηναῖοι πρὸς Φίλιππον ἀλλοτριῶς ἔχοντες, κατήγον ἐπὶ τὴν βασιλείαν Ἀργαῖον, καὶ στρατηγὸν ἀπεστάλκεισαν Μαντίαν, ἔχοντα τρισχιλίους μὲν ὀπλίτας, ναυτικὴν δὲ δύναμιν ἀξιόλογον.

Animos Macedonum trepidos resque afflietas Philippus erigit et firmat cum oratione, tum disciplinae militariae emendatione. Ut Atheniensium studia eluderet, Amphipolin imperio exenit. Paeonum legatos muneribus conciliavit; Pausaniam, regni aemulum, a proposito depulit; Mantiam et Argaeum proelio vicit. Tum Cronides per Thasios coloniis aetatae. Notitia Theopompi Chii.

3. Οἱ δὲ Μακεδόνες, διὰ τε τὴν ἐν τῇ μάχῃ συμ-

φορὰν καὶ διὰ τὸ μέγεθος τῶν ἐπιφερομένων κινδύνων, ἐν ἀπορίᾳ τῇ μεγίστῃ καθειστήκεισαν. ἀλλ' ὅμως τηλικούτων φόβων καὶ κινδύνων ἐφεστώτων, ὁ Φίλιππος οὐ κατεπλάγη τὸ μέγεθος τῶν προσδωκόμενων δεινῶν, ἀλλὰ τοὺς Μακεδόνας ἐν συνεχέσιν ἐκκλησίαις συνέχων, καὶ τῇ τοῦ λόγου δεινότητι προτρεπόμενος ἐπὶ τὴν ἀνδρείαν, εὐθαρσεῖς ἐποίησε. τὰς δὲ στρατιωτικὰς τάξεις ἐπὶ τὸ κρεῖττον διορθωσάμενος, καὶ τοὺς ἄνδρας τοῖς πολεμικοῖς ὅπλοις δεόντως κοσμήσας, συνεχεῖς ἐξοπλισίας μὲν καὶ γυμνασίας ἐναγωνίους ἐποιεῖτο. ἐπενόησε δὲ καὶ τὴν τῆς φάλαγγος πυκνότητα καὶ κατασκευὴν, μιμησάμενος τὸν ἐν Τροίᾳ τῶν ἡρώων συνασπισμόν, καὶ πρῶτος συνεστήσατο τὴν Μακεδονικὴν φάλαγγα. ἐν δὲ ταῖς ὁμιλίαις προσηνὴς ἦν, καὶ διὰ τε τῶν δωρεῶν καὶ τῶν ἐπαγγελιῶν εἰς τὴν μεγίστην εὐνοίαν τὰ πλῆθη προσήγετο. πρὸς τε τὸ πλῆθος τῶν ἐπιφερομένων κινδύνων εὐστόχως ἀντεμνηχανῆτο. θεωρῶν γὰρ τοὺς Ἀθηναίους ὑπὲρ τοῦ τὴν Ἀμφίπολιν ἀνακτήσασθαι τὴν πᾶσαν φιλοτιμίαν εἰσφερομένους, καὶ διὰ τοῦτο κατάγοντας τὸν Ἀργαῖον ἐπὶ τὴν βασιλείαν, ἐκουσίως ἐξεχώρησε τῆς πόλεως, ἀφείς αὐτὴν αὐτόνομον. πρὸς δὲ Παίονας διαπρεσβευσάμενος, καὶ τοὺς μὲν δωρεαῖς διαφθείρας, τοὺς δ' ἐπαγγελίαις φιλανθρώποις πείσας, κατὰ τὸ παρὸν εἰρήνην ἄγειν πρὸς αὐτοὺς συνέθετο. ὁμοίως δὲ καὶ τὸν Πανσανίαν ἀπέστησε τῆς καθόδου, τὸν κατάγειν μέλλοντα βασιλέα δωρεαῖς πείσας. Μαντίας δὲ ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς καταπλεύσας εἰς Μεθώ-

νην, αὐτὸς μὲν ἐνταῦθα κατέμεινε, τὸν Ἀργαῖον δὲ μετὰ τῶν μισθοφόρων ἐπὶ τὰς Αἰγάς ἀπέστειλεν. οὗτος δὲ προσελθὼν τῇ πόλει, παρεκάλει τοὺς ἐν ταῖς Αἰγαῖς προσδεξασθαι τὴν κάθοδον, καὶ γενέσθαι τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἀρχηγούς. οὐδενὸς δὲ αὐτῷ προσέχοντος, οὗτος μὲν ἀνέκαμπτεν εἰς τὴν Μεθώνην· ὁ δὲ Φίλιππος ἐπιφανεῖς μετὰ στρατιωτῶν καὶ συνάψας μάχην, πολλοὺς μὲν ἀνείλε τῶν μισθοφόρων, τοὺς δὲ λοιποὺς εἰς τινα λόφον καταφυγόντας, ὑποσπόνδους ἀφῆκε, λαβὼν παρ' αὐτῶν ἐκδότους τοὺς φυγάδας. Φίλιππος μὲν οὖν ταύτην πρώτην μάχην νικήσας, εὐθαρσεσιτέρους ἐποίησε τοὺς Μακεδόνας πρὸς τοὺς ἐφεξῆς ἀγῶνας. ἅμα δὲ τούτοις πρακτομένοις, Θάσιοι μὲν ὥκισαν τὰς ὀνομαζομένας Κρηνίδας, ἃς ὕστερον ὁ βασιλεὺς ἀφ' ἑαυτοῦ ὀνομάσας Φιλίππους, ἐπλήρωσεν οἰκητόρων. τῶν δὲ συγγραφέων Θεόπομπος ὁ Χῖος, τὴν ἀρχὴν τῶν περὶ Φίλιππον ἱστοριῶν ἐντεῦθεν ποιησάμενος, γέγραφε βίβλους ὅτιν' πρὸς ταῖς πεντήκοντα, ἐξ ὧν πέντε διαφωνοῦσιν.

Olymp. CV, 2. Pace cum Atheniensibus facta Philippus Paco-
nes bello subegit. Iam Illyrios etiam adortus, recuperatis cunctis
Macedoniæ urbibus, cum rege Bardyli pacem fecit.

4. Ἐπ' ἀρχοντος δ' Ἀθήνησιν Εὐχαρίστου, Ῥωμαῖοι μὲν κατέστησαν ὑπάτους Κόδιντον Σερούϊλιον καὶ Λεύκιον Γενοῦκιον. ἐπὶ δὲ τούτων ὁ Φίλιππος πρέσβεις ἐκπέμψας εἰς Ἀθήνας, ἔπεισε τὸν δῆμον εἰρῇνην πρὸς αὐτὸν συνθέσθαι, διὰ τὸ μηδὲν ἔτι προσποιεῖσθαι τὴν Ἀμφίπολιν. ἀπολυθεὶς δὲ τοῦ πρὸς Ἀθηναίους πολέμου, καὶ πυνθανόμενος τὸν βασι-

λέα τῶν Παιόνων ἄγιν τετελευτηκέναι, ὑπέλαβε καιρὸν ἔχειν ἐπιθέσθαι τοῖς Παίοσι. στρατεύσας οὖν εἰς τὴν Παιονίαν, καὶ παρατάξει τοὺς Βαρβάρους νικήσας, ἡνάγκασε τὸ ἔθνος πειθαρχεῖν τοῖς Μακεδόσιν. ὑπολειπομένων δὲ πολέμιων τῶν Ἰλλυριῶν, ἐφιλοτιμεῖτο καὶ τούτους καταπολεμῆσαι. εὐθὺς οὖν συναγαγὼν ἐκκλησίαν, καὶ τοὺς στρατιώτας οἰκείοις λόγοις προτρεψάμενος εἰς τὸν πόλεμον, ἐστράτευσεν εἰς τὴν τῶν Ἰλλυριῶν χώραν, πεζοὺς μὲν ἔχων οὐκ ἐλάττους μυρίων, ἵππεῖς δὲ ἑξακοσίους. Βάρδουλις δ' ὁ τῶν Ἰλλυριῶν βασιλεὺς, πυθόμενος τὴν παρουσίαν τῶν πολέμιων, τὸ μὲν πρῶτον πρέσβεις ἀπέστειλε περὶ διαλύσεως, ἐφ' ᾧ τῷ κυρίους ἀμφοτέρους εἶναι τῶν τότε κυριευομένων πόλεων. τοῦ δὲ Φιλίππου φήσαντος ἐπιθυμεῖν μὲν τῆς εἰρήνης, μὴ μέντοι γε ταύτην συγχωρήσειν, ἐὰν μὴ τῶν Μακεδονικῶν πόλεων ἀπασῶν ἐκχωρήσωσιν οἱ Ἰλλυριοὶ, οἱ μὲν πρέσβεις ἐπανῆλθον ἄπρακτοι, ὁ δὲ Βάρδουλις, πιστεύων ταῖς τε προγεγενημέναις νίκαις καὶ ταῖς τῶν Ἰλλυριῶν ἀνδραγαθίαις, ἀπήντα τοῖς πολέμοις μετὰ τῆς δυνάμεως· εἶχε δὲ πεζοὺς μὲν μυρίους ἐπιλέκτους, ἵππεῖς δὲ εἰς πεντακοσίους. ὥς δ' ἤγγιζον ἀλλήλοις τὰ στρατεύματα, καὶ μετὰ βοῆς πολλῆς συνέρραξαν εἰς τὴν μάχην, ὁ μὲν Φίλιππος, ἔχων τὸ δεξιὸν κέρασ καὶ τοὺς ἀρίστους Μακεδόνων συναγωνιζομένους, τοῖς μὲν ἵππεῦσι παρήγγειλε παριππεῦσαι, καὶ πλαγίοις ἐμβαλεῖν τοῖς Βαρβάροις· αὐτὸς δὲ κατὰ στόμα τοῖς πολέμοις ἐπιπεσὼν, καρτεράν συνεστήσατο μάχην. οἱ δ' Ἰλλυριοὶ, συντάξαντες ἑαυ-

τούς εἰς πλινθίον, ἐξόρωμένους συνεστήσαντο τὸν κίνδυνον· καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐπὶ πολὺν χρόνον ἦν ἰσόρροπος ἡ μάχη, διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς παρ' ἀμφοτέροις ἀνδραγαθίας· καὶ πολλῶν μὲν ἀναιρουμένων, ἔτι δὲ πλειόνων τιτρωσκομένων, ὁ κίνδυνος δεῦρο κακῆϊσε τὰς ὁσπίας ἐλάμβανε, ταλαιτευόμενος ἀεὶ ταῖς τῶν ἀγωνιζομένων ἀρεταῖς· μετὰ δὲ ταῦτα τῶν ἱππέων ἐκ πλαγίου καὶ κατὰ ῥώτου βιαζομένων, τοῦ δὲ Φιλίππου μετὰ τῶν ἀρίστων ἡρωϊκῶς ἀγωνισαμένου, συνηναγκάσθη τὸ πλῆθος τῶν Ἰλλυριῶν πρὸς φυγὴν ὀρμῆσαι. γενομένης δὲ τῆς διώξεως ἐπὶ πολὺν τόπον, καὶ πολλῶν κατὰ τὴν φυγὴν ἀναιρεθέντων, ὁ μὲν Φίλιππος ἀνακαλεσάμενος τῇ σάλπιγγι τοὺς Μακεδόνας, καὶ στήσας τρόπαιον, ἔθαψε τῶν ἰδίων τοὺς τετελευτηκότας. οἱ δ' Ἰλλυριοὶ διαπρεσβευσάμενοι, καὶ τῶν Μακεδονικῶν πόλεων πασῶν ἐκχωρήσαντες, ἔτυχον τῆς εἰρήνης· ἀνῆρέθησαν δὲ τῶν Ἰλλυριῶν ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ πλείους τῶν ἑπτακισχιλίων.

In Sicilia Dionysius iunior regnum, a patre acceptum, desidia et inertia disperdit.

5. Ἡμεῖς δ' ἐπεὶ τὰ κατὰ τὴν Μακεδονικὴν καὶ τὴν Ἰλλυρίδα διήλθομεν, μεταβησόμεθα πρὸς τὰς ἑτερογενεῖς πράξεις. κατὰ γὰρ τὴν Σικελίαν Διονύσιος ὁ τῶν Συρακουσίων τύραννος ὁ νεώτερος, παρειληφώς μὲν τὴν δυναστείαν ἐν τοῖς ἀνωτέρω καιροῖς, ἀπρακτος δὲ ὢν, καὶ πολὺ τοῦ πατρὸς καταδέεστερος, προσεποιεῖτο διὰ τὴν ἀπραγίαν εἰρηνικὸς εἶναι, καὶ πρῶτος τὸν τρόπον. διόπερ πρὸς Καρχηδονίους διαδεδεγμένος τὸν πόλεμον, πρὸς τε τοὺτους εἰρήνην συνέθειτο· καὶ πρὸς Λευκανοὺς ὁμοίως δια-

πολεμήσας ἀργῶς ἐπὶ τινα χρόνον, καὶ ταῖς τελευταίαις μάχαις ἐπὶ τοῦ προτερήματος γενόμενος, ἀσμένως πρὸς αὐτοὺς κατελύσατο τὸν πόλεμον. κατὰ δὲ τὴν Ἀπουλίαν δύο πόλεις ἔκτισε, βουλόμενος ἀσφαλῆ τοῖς πλείουσι τὸν Ἰόνιον πόρον ποιῆσαι. οἱ γὰρ τὴν παραθαλαττίαν οἰκοῦντες Βάρβαροι, λησιρῖσι πολυαῖς πλείοντες, ἄπλουν τοῖς ἐμπόροις παρεσκεύαζον πᾶσαν τὴν περὶ τὸν Ἀδρίαν θάλατταν. μετὰ δὲ ταῦτα δούς ἑαυτὸν εἰς βίον εἰρηνικόν, ἐξέλυσε μὲν τῶν στρατιωτῶν τίς ἐν τοῖς πολέμοις γυμνασίας· μεγίστην δὲ τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην δυναστειῶν παραλαβὼν τὴν ἀρχήν, καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ πατρὸς λεγομένην ἀδάμαντι δεδέσθαι τυραννίδα, διὰ τὴν ἰδίαν ἀνανδρίαν παραδόξως ἀπέβαλε. τίς δὲ αἰτίας τῆς καταλύσεως καὶ τὰς κατὰ μέρος πράξεις ἀναγράφειν πειρασόμεθα.

Olymp. CV, 3. Dion, Hipparini filius, Dionysii superioris secundae uxoris frater, ob multiplices virtutes tyranno invidus et neci destinatus, in Peloponnesum aufugit, et Corinthi naves militesque comparat, ad liberandam patriam in Siciliam transmissos.

6. Ἐπ' ἄρχοντος γὰρ Ἀθηνησὶ Κηφισοδότου, Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Γάϊον Λικίνιον καὶ Γάϊον Σουλπίκιον. ἐπὶ δὲ τούτων Δίων ὁ Ἰππαρίνου, Συρακουσίων ὑπάρχων ἐπιφανέστατος, ἔφυγεν ἐκ τῆς Σικελίας, καὶ διὰ τὴν λαμπρότητα τῆς ψυχῆς ἠλευθέρωσε Συρακουσίους καὶ τοὺς ἄλλους Σικελιώτας, διὰ τοιαύτας τινὰς αἰτίας· ὁ πρεσβύτερος Διονύσιος ἐκ δυεῖν γυναικῶν ἦν πεπαιδοποιημένος, ἐκ μὲν τῆς πρώτης Λοκρίδος οὔσης τὸ γένος, Διονύσιον τὸν διαδεξάμενον τὴν τυραννίδα, ἐκ δὲ τῆς δευτέρας,

Ἰππαρίνου θυγατρὸς οὕσης, εὐδοκιμωτάτου Συρακουσίων, δύο παῖδας, Ἰππαρίνον καὶ Ναρσαῖον. ἐτύχχανε δὲ τῆς δευτέρας γυναικὸς ἀδελφὸς ὢν Δίων, ἀνὴρ ἐν φιλοσοφίᾳ μεγάλῃν ἔχων προκοπὴν, καὶ κατ' ἀνδρείαν καὶ στρατηγίαν πολὺ προέχων τῶν κατ' αὐτὸν Συρακουσίων. οὗτος δὲ διὰ τὴν εὐγενίαν καὶ τὴν λαμπρότητα τῆς ψυχῆς εἰς ὑποψίαν ἦλθε τῷ τυράννῳ, δόξας ἀξιόχρεως εἶναι καταλῦσαι τὴν τυραννίδα. φοβούμενος οὖν αὐτὸν ὁ Διονύσιος, ἔκρινεν ἐκποδὼν ποιήσασθαι τὸν ἄνδρα, συλλαβὼν ἐπὶ θανάτῳ. ὁ δὲ Δίων αἰσθόμενος, τὸ μὲν πρῶτον ἐκρύφθη παρὰ τισι τῶν φίλων, μετὰ δὲ ταῦτα ἔφυγεν ἐκ τῆς Σικελίας εἰς Πελοπόννησον, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τὸν ἀδελφὸν Μεγακλῆν, καὶ Χαρικλείδην τὸν ἐπὶ τῶν στρατιωτῶν τεταγμένον ὑπὸ τοῦ τυράννου. καταπλεύσας δ' εἰς τὴν Κόρινθον, τοὺς μὲν Κορινθίους ἡξίου συνεπιλαβέσθαι τῆς ἐλευθερίας τῶν Συρακουσίων· αὐτὸς δὲ μισθοφόρους συνῆγε, καὶ πανοπλίας συνήθροισε. ταχὺ δὲ πολλῶν ὑπακούοντων, πανοπλίας τε παρεσκευάσατο καὶ μισθοφόρους συγχροῦς, καὶ φορηγοῦς δύο ταῦς μισθωσάμενος, τὰ τε ὅπλα καὶ τοὺς μισθοφόρους ἐνθέμενος, αὐτὸς μὲν ταύτας τὰς φορτίδας ἔχων ἐξέπλευσεν ἐκ Ζακύνθου τῆς πρὸς Κεφαλληνίαν, εἰς τὴν Σικελίαν· Χαρικλείδην δὲ ἀπέλιπε τριήρεις τινὰς καὶ ἑτέρας φορηγοὺς ἄξοντα κατόπιν εἰς τὰς Συρακούσας.

Res coeuvae commemorantur: Tauromenium in Naxo ins. condita; in Euboea seditio orta, et a duabus factionibus Thebani et Athenienses advocati; bellum sociale, ab Atheniensibus in socios rebelles gestum.

7. Ἄμα δὲ τούτοις πραττομένοις, Ἀνδρόμαχος ὁ

Ταυρομενίτης, Τιμαίου μὲν τοῦ τῆς ἱστορίας συγ-
 γράφαντος πατὴρ ὢν, πλούτῳ δὲ καὶ ψυχῆς λαμπρό-
 τητι διαφέρων, ἤθροισε τοὺς ἐκ τῆς Νάξου τῆς κα-
 τασκαφείσης ὑπὸ Λιονυσίου περιλειφθέντας. οἰκί-
 σας δὲ τὸν ὑπὲρ τῆς Νάξου λόφον, τὸν ὀνομαζόμε-
 τον Ταῦρον, καὶ μέγας κατ' αὐτὸν πλείῳ χρόνον,
 ἀπὸ τῆς ἐπὶ τοῦ Ταύρου μονῆς ὠνόμασε Ταυρομέ-
 νειον. ταχὺ δὲ τῆς πόλεως ἐπίδοσιν λαμβυνούσης, οἱ
 μὲν οἰκήτορες μεγάλους περιεποίησαντο πλούτους, ἡ
 δὲ πόλις, ἀξιόλογον ἀξίωμα περιποιησαμένη, τὸ τε-
 λευταῖον ἐν τοῖ κατ' ἡμᾶς βίῳ Καίσαρος ἀναστήσαν-
 τος τοὺς Ταυρομενίτας ἐκ τῆς πατρίδος, Ῥωμαίων
 ἀποικίαν ἐδέξατο. ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις, οἱ
 τὴν Εὐβοίαν κατοικοῦντες ἐστασίασαν πρὸς ἀλλή-
 λους, καὶ τῶν μὲν τοὺς Βοιωτοὺς, τῶν δὲ τοὺς Ἀθη-
 ναίους ἐπικαλεσαμένων, συνέστη πόλεμος κατὰ τὴν
 Εὐβοίαν. γενομένων δὲ πλειόνων συμπλοκῶν καὶ
 ἀκροβολισμῶν, ὅτε μὲν οἱ Θηβῆται ἐπροτέρουν, ὅτε
 δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τὴν νίκην ἀπεφέροντο. μεγάλη μὲν
 οὖν παράταξις εὐδεμία συνετελέσθη· τῆς δὲ νήσου
 διὰ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον καταφθαρείσης, καὶ πολ-
 λῶν ἀνθρώπων παρ' ἀμφοτέρων διαφθαρέντων, μό-
 γις ταῖς συμφοραῖς νοουθετηθέντες, εἰς ὁμόνοιαν ἤλ-
 θον, καὶ τὴν εἰρήνην συνέθεντο πρὸς ἀλλήλους. οἱ
 μὲν οὖν Βοιωτοὶ τὴν εἰς οἶκον ἐπάνοδον ποιησάμε-
 νοι, τὴν ἡσυχίαν ἔχον. οἱ δ' Ἀθηναῖοι, Χίων καὶ
 Ῥοδίων καὶ Κώων, ἔτι δὲ Βυζαντίων ἀποστάντων,
 ἐνέπεσον εἰς πόλεμον τὸν ὀνομασθέντα συμμαχικόν,
 ὃς διέμεινεν ἔτη τρία. ἐλόμενοι δὲ στρατηγούς Χα-

ρητα καὶ Χαβρίαν, ἀπέστειλαν μετὰ δυνάμεως. οὗτοι δὲ πλεύσαντες ἐπὶ τὴν Χίον, κατέλαβον παραγεγονότας συμμύχους τοῖς Χίοις παρὰ Βυζαντίων καὶ Ροδίων καὶ Κώων, ἔτι δὲ Μανσώλου τοῦ Καρῶν δυνάστου. ἐκτάξαντες δὲ τὴν δύναμιν, ἐπολιόρκουν τὴν πόλιν κατὰ γῆν ἅμα καὶ κατὰ θάλατταν. ὁ μὲν οὖν Χάρης τοῦ πεζοῦ στρατεύματος ἡγούμενος, κατὰ γῆν προσήει τοῖς τείχεσι, καὶ πρὸς τοὺς τῆς πόλεως ἐκχυθέντας ἐπ' αὐτὸν διηγωνίζετο. ὁ δὲ Χαβρίας, προσπλεύσας τῷ λιμένι, ναυμαχίαν καρτεράν συνεστήσατο, καὶ τῆς νεῶς τοῖς ἐμβόλοις ἀναρῶραγείσης, κατεπονέϊτο. οἱ μὲν οὖν ἐπὶ τῶν ἄλλων νεῶν, εἴξαντες τῷ καιρῷ διεσώθησαν. ὁ δ' ἀντὶ τῆς ἥτις ἀλλαξίμενος τὸν εὐκλείῃ θάνατον, ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ τῆς νεῶς καὶ τρωθεὶς ἐτελεύτησε.

Philippus, devictis Illyriis, Amphipolitanos subegit; mox Pydnam etiam et Potidacam. Crenidas e nomine suo Philippus appellat, ibique aurifodinas excolit, unde ingentes opes ad ipsum redeunt

8. Περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Φίλιππος ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς μεγάλη παρατάξει νενικηκώς τοὺς Ἰλλυριοὺς, καὶ πάντας τοὺς μέχρι τῆς Λυχνίτιδος καλουμένης λίμνης κατοικοῦντας ὑπηκόους πεποιημένος, ἀνέκαμψεν εἰς τὴν Μακεδονίαν, συντεθειμένος ἔνδοξον εἰρήνην πρὸς τοὺς Ἰλλυριοὺς, περιβόητός τε ὑπάρχων παρὰ τοῖς Μακεδόσιν ἐπὶ τοῖς δι' ἀνδρείαν κατορθωμένοις. μετὰ δὲ ταῦτα τῶν τὴν Ἀμφίπολιν οἰκούντων ἁλλοτρίως πρὸς αὐτὸν διατεθέντων, καὶ πολλὰς ἀφορμὰς δόντων εἰς πόλεμον, ἐστράτευσε ἐπ' αὐτοὺς ἀξιολόγῳ δυνάμει. προσα-

γαγὼν δὲ τοῖς τείχεσι μηχανάς, καὶ πολιορκίας ἐνεργοὺς καὶ συνεχεῖς ποιησάμενος, κατέβαλε μὲν τοῖς κριοῖς μέρος τι τοῦ τείχους, παρεισελθὼν δ' εἰς τὴν πόλιν διὰ τοῦ πτώματος, καὶ τῶν ἀντιστάντων πολλοὺς καταβαλὼν, ἐκυρίευσε τῆς πόλεως· καὶ τοὺς μὲν ἄλλοτρίως πρὸς αὐτὸν διακειμένους ἐφυγάδευσε, τοῖς δ' ἄλλοις φιλανθρωπῶς προσηνέχθη. ἡ δὲ πόλις αὕτη κειμένη κατὰ τῆς Θοράκης καὶ τῶν σὺνεγγυς τόπων εὐφυῶς, πολλὰ συνεβάλετο τῷ Φιλίππῳ πρὸς αὐξήσιν. εὐθὺς γάρ τὴν μὲν Πύδναν ἐχειρώσατο, πρὸς δὲ Ὀλυνθίους συμμαχίαν ἔθετο, καὶ Ποτίδαιαν ὠμολόγησε περιποιήσιν αὐτοῖς, ὑπὲρ ἧς Ὀλύνθιοι πολλὴν σπουδὴν ἔσχον κυριεῦσαι τῆς πόλεως. τῶν δ' Ὀλυνθίων βαρεῖαν πόλιν οἰκούντων, καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν ταύτην ἐνοικούντων πολλὴν ἐχόντων ῥοπὴν εἰς τὸν πόλεμον, περιμάχητος ἦν ἡ πόλις ἡγεμονίας μείζονος ὀρεγομένοις. διόπερ οἱ τε Ἀθηναῖοι καὶ ὁ Φίλιππος διεφιλοτιμοῦντο πρὸς ἀλλήλους περὶ τῆς τῶν Ὀλυνθίων συμμαχίας. οὐ μὲν ἀλλ' ὁ Φίλιππος Ποτίδαιαν ἐκπολιορκήσας, τὴν μὲν τῶν Ἀθηναίων φρουρὰν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ φιλανθρωπῶς αὐτῇ προσενεγκάμενος, ἐξαπέστειλεν εἰς τὰς Ἀθήνας. σφόδρα γὰρ εὐλαβεῖτο τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων, διὰ τὸ βῆρος καὶ τὸ ἀξίωμα τῆς πόλεως. τὴν δὲ Πύδναν ἐξανδραποδισάμενος παρέδωκε τοῖς Ὀλυνθίοις, δωρησάμενος ἅμα καὶ τὰς κατὰ τὴν χώραν κτήσεις. μετὰ δὲ ταῦτα παρελθὼν ἐπὶ πόλιν Κρηνίδας, ταύτην μὲν ἐπανεξήσας οἰκητόρων πλήθει, μετωνόμασε Φιλίππους, ὑφ' ἑαυτοῦ προσαγορεύσας.

τὰ δὲ κατὰ τὴν χώραν χρύσεια μέταλλα, παντελῶς ὄντα λιτὰ καὶ ἄδοξα ταῖς κατασκευαῖς, ἐπὶ τοσοῦτον ἠϋξῆσεν, ὥστε δύνασθαι φέρειν αὐτῷ πρόσοδον πλεῖον ἢ ταλάντων χιλίων. ἐκ δὲ τούτων ταχὺ σωρεύσας πλοῦτον, αἰὲ μᾶλλον διὰ τὴν εὐπορίαν τῶν χρημάτων εἰς ὑπεροχὴν μεγάλην ἤγαγε τὴν Μακεδονικὴν βασιλείαν· νόμισμα γὰρ χρυσοῦν κόψας, τὸ προσαγορευθὲν ἀπ' ἐκείνου Φιλίππειον, μισθοφόρων τε δυνάμιν ἀξιόλογον συνεστήσατο, καὶ τῶν Ἑλλήνων πολλοὺς διὰ τούτου προετρέψατο προδότας γενέσθαι τῶν πατρίδων. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων αἱ κατὰ μέρος πράξεις ἕκαστα δηλώσουσιν. ἡμεῖς δὲ ἐπὶ τὰς συνεχεῖς πράξεις μεταβιβάσομεν τὸν λόγον.

Olymp. CV, 4. Bellum Dionis in Dionysium Siciliae tyrannum. E Zazynthio ad Minoam urbem advectum Dionem recipit Paralus, Carthag. praefectus, eius amicus. Vltro ad eum deficiunt Siciliae populi: his se iungunt Graeci ex Italia.

9. Ἐπ' ἄρχοντος γὰρ Ἀθηνησιν Ἀγαθοκλέους, Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Μάρκον Φάβιον καὶ Γάϊον Ποιτήλιον. ἐπὶ δὲ τούτων Λίων ὁ Ἰππαρίνου κατέπλευσεν εἰς τὴν Σικελίαν, καταλύσων τὴν Διονυσίου τυραννίδα. ἐλαχίσταις δὲ τῶν πρὸ αὐτοῦ πάντων χρησάμενος ἀφορμαῖς, μεγίστην δυναστείαν τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην κατέλυσεν ἀνελπίστως. τίς γὰρ ἂν πιστεύσειεν ὅτι δυοὶ φορτηγοῖς ναυσὶ καταπλεύσας, περιεγένετο δυνάστου, ναῦς μὲν μακρὴς ἔχοντος τετρακοσίας, στρατιώτας δὲ πεζοὺς μὲν εἰς δέκα μυριάδας, ἵππεῖς δὲ μυρίους· ὅπλων δὲ καὶ σίτου καὶ χρημάτων τισαύτην παρασκευὴν, ὅσην εἰκὸς ἦν κεκτῆσθαι τὸν μέλλοντα χορηγήσειν δασιλῶς

ταῖς προειρημέναις δυνάμεσι· χωρὶς δὲ τῶν εἰρημέ-
νων, πόλιν μὲν ἔχοντα μεγίστην τῶν Ἑλληνίδων, λι-
μένας δὲ καὶ νεώρια καὶ κατεσκευασμένας ἀκροπό-
λεις ἀναλώτους, ἔτι δὲ συμμάχων δυνατῶν ἔχοντα
πλῆθος; αἰτία δ' ὑπῆρχε τῷ Δίῳ τῶν προτερημά-
των μάλιστα μὲν ἡ ἰδία λαμπρότης τῆς ψυχῆς καὶ
ἀνδρεία, καὶ ἡ τῶν ἐλευθεροῦσθαι μελλόντων εὐνοια·
τὸ δὲ τούτων ἀπάντων μεῖζον, ἡ τε ἀνανδρεία τοῦ
τυράννου, καὶ τὸ τῶν ἀρχομένων πρὸς αὐτὸν μῖσος.
πάντα γὰρ ταῦτα πρὸς ἓνα καιρὸν συνδραμόντα, πα-
ραδόξως τὰς ἀπιστουμένας πράξεις πρὸς τέλος ἤγα-
γεν. ἡμεῖς δ' ἀφήμενοι τούτων τῶν λόγων, ἐπὶ τὴν
ἀναγραφὴν τῶν κατὰ μέρος πεπραγμένων τρεψόμεθα.
Δίῳ γὰρ ἐκ Ζακύνθου τῆς πρὸς Κεφαλληνίαν δυσὶ
φορτίσι ναυσὶν ἀναχθεὶς, κατέπλευσε τῆς Ἀκραγαν-
τίνης εἰς τὴν ὀνομαζομένην Μίνωαν. αὕτη δὲ τὸ
μὲν παλαιὸν ὑπὸ Μίνωος ἐκτίσθη τοῦ βασιλέως
Κρητῶν, καθ' ὃν καιρὸν ζητῶν Δαίδαλον ἐτεξενώθη
Κωκάλῳ τῷ βασιλεῖ τῶν Σικανῶν· κατὰ δὲ τοὺς ὑπο-
κειμένους καιροὺς ἡ μὲν πόλις αὕτη τοῖς Καρχηδο-
νίοις ὑπήκουσεν, ὁ δὲ ἐπιστάτης αὐτῆς, ὄνομα Πά-
ραλος, φίλος ὢν Δίῳ, προθύμως ὑπεδέξατο αὐ-
τόν. ὁ δὲ Δίῳ, ἐξελόμενος ἐκ τῶν φορηγῶν πανο-
πλίας πεντακισχιλίας, τῷ Παράλῳ παρέδωκε, καὶ
παρεκάλεσεν αὐτόν ἀμάξαις παρακομίσαι πρὸς τὰς
Συρακοῦσας· αὐτὸς δὲ τοὺς μισθοφόρους παραλα-
βὼν, ὄντας χιλίους, προῆγεν ἐπὶ τὰς Συρακοῦσας·
ἐν παρόδῳ δὲ τοὺς Ἀκραγαντίνους καὶ Γελώους καὶ
τινας τῶν τὴν μεσόγειον οἰκούντων Σικανῶν τε καὶ

Σικελῶν, ἔτι δὲ Καμαριναίους καὶ Μαδυναίους πείσας συνελευθερῶσαι τοὺς Συρακουσίους, προῆγεν ἐπὶ τὴν κατάλυσιν τοῦ τυράννου. πολλῶν δὲ πάντοθεν συρρόνυντων μετὰ τῶν ὀπλων, ταχὺ πλείους τῶν δισμυρίων στρατιωτῶν ἡθροίσθησαν. οὐδὲν δ' ἥτιον καὶ πολλοὶ τῶν ἐκ τῆς Ἰταλίας Ἑλλήνων καὶ Μεσσηνίων μετεπέμφθησαν, καὶ πάντες σὺν πολλῇ προθυμίᾳ κατὰ σπουδὴν ἦκον.

Dionysius quamvis aciem contra iustruxisset, tamen Dion, cui populus favebat, urbem Syracusas occupat.

10. Ὡς δ' ἐπὶ τοὺς ὄρους τῆς Συρακουσίας ὁ Δίων ἦν, ἀπήντα πρὸς αὐτὸν πλῆθος ἀνόπλων ἀνθρώπων ἐκ τε τῆς χώρας καὶ τῆς πόλεως. ἀπίστως γὰρ διακείμενος ὁ Διονύσιος πρὸς τοὺς Συρακουσίους, πολλῶν τὰ ὄπλα παρηγεῖτο. κατὰ δὲ τοῦτον τὸν καιρὸν ὁ μὲν τυράννος περὶ τὰς νεοκτίστους πόλεις κατὰ τὸν Ἀδρίαν διέτριβε μετὰ πολλῶν δυνάμεων. οἱ δ' ἐπὶ τῆς φυλακῆς τῶν Συρακουσῶν ἀπολειφθέντες ἡγεμόνες, τὸ μὲν πρῶτον ἐπειρῶντο μετακαλεῖσθαι τοὺς Συρακουσίους ἀπὸ τῆς ἀποστάσεως· ἀκατασχέτου δὲ τῆς ὁρμῆς τῶν ὄχλων οὔσης, ἐπιγνόντες τοὺς μισθοφόρους καὶ τοὺς τὰ τοῦ δυνάστου φρονοῦντας, ἡθροίσαν, καὶ τὰς τάξεις πληρώσαντες, τοῖς ἀφεστηκόσιν ἐπιθέσθαι διέγνωσαν. Δίων δὲ τοῖς μὲν ἀνόπλοις τῶν Συρακουσίων διέδωκε τὰς πεντακισχιλίας πανοπλίας, τοὺς δὲ ἄλλους ἐκ τῶν δυνατῶν τοῖς παρατυχοῦσιν ὀπλοῖς συνεσκεύασε. συναγαγὼν δ' ἅπαντας εἰς κοινὴν ἐκκλησίαν, ἀπεφαίνετο μὲν ἑαυτὸν ἥκειν ἐπὶ τὴν

ἐλευθέρωσιν τῶν Σικελιωτῶν, παρεκάλει δὲ στρατηγούς αἰρεῖσθαι τοὺς εὐθέτους πρὸς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς αὐτονομίας, καὶ τὴν κατὰ λυσιν τῆς ὅλης τυραννίδος· τὸ δὲ πλῆθος, ὥσπερ ἀπὸ μίας φωνῆς, ἀνεβόησε στρατηγούς αἰρεῖσθαι τὸν τε Δίωνα καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Μεγακλῆν αὐτοκράτορας. εὐθὺς οὖν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἐκτάξας τὴν δύναμιν, προσῆγε τῇ πόλει. οὐδενὸς δ' ἀντιποιοιμένου τῶν ὑπαίθρων, ἀδεῶς εἰσῆλθεν ἐντὸς τοῦ τείχους, καὶ διὰ τῆς Ἀχραδινῆς πορευθεὶς εἰς τὴν ἀγορὰν, κατεστρατοπέδευσεν, οὐδενὸς τολμῶντος ἐπέξιέναι. ὁ δὲ σύμπτως ἀριθμὸς ἦν τῶν μετὰ Δίῳτος στρατιωτῶν οὐκ ἐλάττους τῶν πεντακισμυρίων. οὗτοι δὲ πάντες ἐστεφανωμένοι κατῆλθον εἰς τὴν πόλιν, προσηγουμένου τοῦ τε Δίωνος καὶ τοῦ Μεγακλείους, καὶ μετὰ τούτων τριάκοντα Συρακουσίων, οἳ μόνοι τῶν κατὰ τὴν Πελοπόννησον φεγγάδων Συρακουσίοις μετασχεῖν τῶν κινδύνων ἠθέλησαν.

Syracusani omnes Dionem cum summa congratulatione recipiunt. His auditis Dionysius, tum circa Cauloniam Italiae commoratus, Syracusas reuēit, legatosque de componendis rebus mittit accipitque.

11. Τῆς δὲ πόλεως πάσης μετημφιασμένης ἀντὶ τῆς δουλείας τὴν ἐλευθερίαν, καὶ τὸ σκυθρωπὸν τῆς τυραννίδος εἰς πανηγυρικὴν ἱλαρότητα τῆς τύχης ἀγούσης, πᾶσα οἰκία θυσιῶν καὶ χαρῆς ἔγχετο, τῶν ἰδιωτῶν ἐπὶ ταῖς ἰδίαις ἐστίαις θυμιῶντων, καὶ περὶ μὲν τῶν παρόντων ἀγαθῶν εὐχαριστοῦντων τοῖς θεοῖς, περὶ δὲ τῶν μελλόντων εὐχὰς ἀγαθὰς ποιουμένων. ἐγένετο δὲ καὶ τῶν γυναικῶν ἐπὶ ταῖς ἀνελ-

πίστοις εὐημερίαις ὁλολυγμὸς πολλὺς, καὶ κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν συνδρομαί. οὐδεὶς δ' ἦν ἐλεύθερος, οὐ δοῦλος, οὐ ξένος, ὃς οὐκ ἔσπευδεν ἰδεῖν τὸν Δίωνα καὶ τὴν ἀρετὴν τᾶνδρός· πάντες δ' ἀπεδέχοντο μείζονως ἢ κατ' ἄνθρωπον. καὶ τοῦτ' εὐλόγως ἔπασχον διὰ τὸ μέγεθος καὶ παρὰδοξον τῆς μεταβολῆς. πεντηκονταετοῦς γὰρ δουλείας πεπειραμένοι, καὶ τῆς ἐλευθερίας διὰ τὸν χρόνον ἐπιλεησμένοι, δι' ἐνὸς ἀνδρός ἀρετὴν ἀπελύθησαν τῆς συμφορᾶς. Διονύσιος δὲ κατὰ τοὺτους τοὺς καιροὺς αὐτὸς μὲν ἔτυχε διατρίβων περὶ Καυλωνίαν τῆς Ἰταλίας, Φίλιστον δὲ τὸν στρατηγὸν περὶ τὸν Ἀδρίαν ὄντα μετεπέμψατο μετὰ τῆς ναυτικῆς δυνάμεως, καὶ προσέταξε εἰς τὰς Συρακούσας πλεῖν. ἀμφοτέρων δ' εἰς τὸν αὐτὸν τόπον ἐλθεῖν σπευδόντων, ὁ μὲν Διονύσιος ἦκεν εἰς τὰς Συρακούσας, ἡμέραις ὕστερον ἑπτὰ τῆς Δίωκος καθόδου. εὐθὺς οὖν καταστρατηγῆσαι βουλόμενος τοὺς Συρακουσίους, περὶ διαλύσεως ἐπρεσβεύετο, καὶ πολλὰς ἐμφάσεις ἐδίδου παραδώσειν τὴν τυραννίδα τῷ δήμῳ, καὶ τῆς δημοκρατίας ἀλλάξεσθαι τιμὰς ἀξιολόγους· ἥξιον τε πρέσβεις ἀποστεῖλαι πρὸς αὐτόν, μεθ' ὧν συνεδρεύσας καταλύσῃται τὸν πόλεμον. οἱ μὲν οὖν Συρακούσιοι, μετεωρισθέντες ταῖς ἐλπίσιν, ἔξαπέστειλαν πρέσβεις τοὺς ἀξιολογωτάτους τῶν ἀνδρῶν. ὁ δὲ Διονύσιος τούτοις μὲν φυλακὴν περιστήσας, ἀνεβάλετο τὴν ἔντευξιν· αὐτὸς δ' ὁρῶν τοὺς Συρακουσίους, διὰ τὴν ἐλπίδα τῆς εἰρήνης, τὰ τε περὶ τὰς φυλακὰς ῥαθύμως ἔχοντας, καὶ τὰ πρὸς μάχην ἀπαρασκεύους,

ὕφνω τὰς πύλας τῆς κατὰ τὴν Νῆσον ἀκροπόλεως ἀνοίξας, ἐξεχύθη συντεταγμένη τῇ δυνάμει.

Intra tempus induciarum contra fidem cum Dionysius Syracusanos adortus esset, ventum est ad proelium atrocissimum, in quo Dionis virtus emicauit, qua hostem cum magna clade in fugam egit

12. Τῶν δὲ Συρακουσίων κατεσκευακότεων ἀπὸ θαλάττης εἰς θάλατταν διατειχίσματα, προσέπεσον οἱ μισθοφόροι τῷ τείχει μετὰ πολλῆς βοῆς καὶ καταπλήξεως· καὶ πολλοὺς μὲν τῶν φυλάκων ἀνεῖλλον τοῦ δὲ τείχους ἐντὸς γενόμενοι, πρὸς τοὺς ἐκβροθοῦντας διηγωνίζοντο. ὁ δὲ Δίων ἀνελπίστως παρεσπονδημένος, μετὰ τῶν ἀρίστων στρατιωτῶν ἀπῆντο τοῖς πολεμίοις· καὶ συνάψας μάχην, πολὺν ἐποίησεν φόνον ἐν σταδίῳ. ὀλίγη δὲ διαστήματι τῆς διατειχίου ἔσω μάχης οὔσης, συνέδραμε πλῆθος στρατιωτῶν εἰς στενὸν τόπον. διὸ καὶ παρ' ἀμφοτέροις ὁ ταῖς ἀνδραγαθίαις πρωτεύοντες συγκατέβησαν εἰς τὸν κίνδυνον· καὶ τῶν μὲν τοῦ Διονυσίου μισθοφόρων διὰ τὸ μέγεθος τῶν ἐπαγγελιῶν, τῶν δὲ Συρακουσίων διὰ τὴν ἐλπίδα τῆς ἐλευθερίας εἰς ὑπερβάλλουσιν φιλοτιμίαν ἐκτραπέντων, τὸ μὲν πρῶτον ἰσὸρρόπος ἦν ἡ μάχη, τῆς παρ' ἀμφοτέροις ἀρετῆς οὔσης ἰσομάχου, καὶ πολλοὶ μὲν ἐπιπτον, οὐκ ὀλίγο δὲ κατετιτρώσκοντο, πάσας τὰς πληγὰς ἐναντίας λαμβάνοντες· (οἱ μὲν γὰρ πρωτοστάται τὸν ὑπὲρ τῶν ἄλλων θάνατον ὑπέμενον εὐψύχως, οἱ δ' ἐπιτεταγμένοι τοὺς πίπτοντας ὑπερασπίζοντες, καὶ τοῖς δεινοῖς ἐγκατεροῦντες, τοὺς ἐσχάτους κινδύνους ὑπὲρ τῆς νίκης ἀνεδέχοντο) μετὰ δὲ ταῦτα Δίων μὲν ἀριστεῦσαι βουλόμενος ἐν τῇ μάχῃ, καὶ σπεύδων δι'

ἑαυτοῦ περιποιήσασθαι τὴν νίκην, εἰς μέσους ἐβιάσατο τοὺς πολεμίους· ἡρωϊκῶς δ' ἀγωνιζόμενος, πολλοὺς μὲν ἐφόρευσε, τὴν δ' ὅλην σύνταξιν τῶν μισθοφόρων διακόψας, ἐναπελείφθη μόνος τῷ πλήθει· πολλῶν δ' ἐπ' αὐτὸν ῥιφέντων βελῶν εἰς τε τὴν ἀσπίδα καὶ τὸ κράνος, ταῦτα μὲν ἐξέφυγε διὰ τὴν τῶν ὀπλῶν κατασκευὴν· εἰς δὲ τὸν δεξιὸν βραχίονα τρωθεὶς, συγκατηνέχθη τῷ βάρει τῆς πληγῆς, καὶ τοῖς πολεμίοις παρ' ὀλίγον ὑποχείριος ἐγένετο. οἱ δὲ Συρακοῦσιοι, δέισαντες ὑπὲρ τῆς κατὰ τὸν στρατηγὸν σωτηρίας, ἐπέβόρξαν τοῖς μισθοφόροις βαρεῖα συντάξει· καὶ τὸν μὲν Διώνια καταπονούμενον ἐξήρπασαν ἐκ τῶν κινδύνων, τοὺς δὲ πολεμίους βιασάμενοι φυγεῖν ἠνάγκασαν. ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ τὸν ἄλλον τόπον τοῦ τείχους προτερούντων τῶν Συρακουσίων, οἱ τοῦ τυράννου μισθοφόροι συνεδιώχθησαν ἐντὸς πυλῶν τῶν ἐν τῇ Νήσῳ. ἐπιφανεῖ δὲ μάχῃ νικήσαντες οἱ Συρακοῦσιοι, καὶ τὴν ἐλευθερίαν βεβαίως κτησάμενοι, τρόπαιον ἔστησαν κατὰ τοῦ τυράννου.

Dionysius, honore caesis habito et distributis inter milites praemiis, studium pro se accendit: tunc misit, qui de pace agerent. Dion autem hanc unam proponit, ut principatu abiret. Interea res in mutuis praedationibus substitit.

13. Μετὰ δὲ ταῦτα Διονύσιος μὲν ἐπταικῶς, καὶ τὴν δυναστείαν ἀπογιγνώσκων ἤδη, ἐν μὲν ταῖς ἀκροπόλεσιν ἀπέλιπε φρουρὰς ἀξιολόγους, αὐτὸς δὲ τοὺς τετελευτηκότας ὀκτακοσίους ὄντας, λαβὼν τὴν ἀναίρεσιν αὐτῶν, ἔθαψε λαμπρῶς, χρυσοῖς μὲν στεφάνοις ἐστεφανωμένους, πορφυρίσι δὲ καλαῖς περιβεβλημένους. ἤλπιζε γὰρ διὰ τῆς τούτων σπου-

δῆς προτρέψασθαι τοὺς ἄλλους εἰς τὸ προθύμως κινδυνεύειν ὑπὲρ τῆς τυραννίδος. τοὺς δ' ἀνδραγαθήσαντας μεγάλαις δωρεαῖς ἐτίμησε. πρὸς δὲ τοὺς Συρακουσίους διεπέμπετο περὶ διαλύσεως· ὁ δὲ Δίων, περὶ μὲν τῶν πρεσβειῶν αἰεὶ τινὰς εὐλόγους προφάσεις ποριζόμενος, ἀνεβάλλετο. ἐν τούτῳ δὲ τὸ λοιπὸν τοῦ τείχους κατασκευάσας μεθ' ἡσυχίας, τότε τὰς πρεσβείας μετεπέμπετο, κατεστρατηγηκῶς τοὺς πολεμίους ταῖς τῆς εἰρήνης ἐλπίσι. γενομένων δὲ λόγων περὶ συλλύσεως, ὁ Δίων ἀπεκρίθη τοῖς πρέσβεσι, μίαν εἶναι σύλλυνσιν, ἐὰν ἀποθέμενος τὴν τυραννίδα, βούληται τυχεῖν τιμῶν τινων. ὁ δὲ Διονύσιος, ὑπερηφάνου τῆς ἀποκρίσεως γενομένης συναγαγὼν τοὺς ἡγεμόνας ἐβουλεύετο πῶς χρὴ τοὺς Συρακουσίους ἀμύνασθαι· πάντων δ' εὐποροῦν, πλὴν σίτου, καὶ θαλαττοκρατῶν, ἐλῆσταιε τὴν χώραν, καὶ τὰς τροφὰς ἐκ τῶν προνομῶν κακῶς ποριζόμενος, ἐξαπέστειλε ναῦς φορτίδας καὶ χρήματα πρὸς τὸν τοῦ σίτου καταγορασμόν. οἱ δὲ Συρακούσιοι ναῦς μακρὰς πολλὰς ἔχοντες, καὶ κατὰ τοὺς εὐκαίρους τόπους ἐπιφαινόμενοι, πολλὴν τῆς ὑπὸ τῶν ἐμπόρων κομιζομένης ἀγορᾶς παρηροῦντο. καὶ τὰ μὲν περὶ τὰς Συρακούσας ἐν τούτοις ἦν.

In Graecia Alexander Phraeus ab uxore et fratribus occisus, qui ipsi tyrannidem affectant. Aleuadae auxiliante Philippo, libertatem Thessalis vindicant; quo ipso Philippus Thessalorum amicitiam sibi conciliavit. Adiecta notitia trium historicorum: Demophili, Callisthenis et Diylli.

14. Κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα, Ἀλέξανδρος ὁ Φερῶν τύραννος ὑπὸ τῆς ἰδίας γυναικὸς Θήβης καὶ τῶν ταύτης ἀδελφῶν Λυκόφρονος καὶ Τισιφώνου ἐδόλο-

φονήθη. οὗτοι δὲ τὸ μὲν πρῶτον ὥς τυραννοκτόνοι μεγάλης ἐτύγχανον ἀποδοχῆς· ὕστερον δὲ μετανοήσαντες, καὶ τοὺς μισθοφόρους χρήμασι πείσαντες, ἀνέδειξαν ἑαυτοὺς τυράννους, καὶ πολλοὺς μὲν τῶν ἀντιπρατιόντων ἀνείλον, κατασκευασάμενοι δὲ δύναμιν ἀξιόλογον, βίᾳ κατεῖχον τὴν ἀρχήν. οἱ δ' Ἀλευάδαι καλούμενοι παρὰ τοῖς Θετταλοῖς, δι' εὐγένειαν δὲ ἀξίωμα ἔχοντες περιβόητον, ἀντίπρατιον τοῖς τυράννοις. οὐκ ὄντες δὲ καθ' ἑαυτοὺς ἀξιόμαχοι, προσελάβοντο Φίλιππον σύμμαχον τὸν Μακεδόνων βασιλέα. οὗτος δ' ἐπανελθὼν εἰς τὴν Θετταλίαν κατεπολέμησε τοὺς τυράννους, καὶ ταῖς πόλεσιν ἀνακτησάμενος τὴν ἐλευθερίαν, μεγάλην εὐνοίαν εἰς τοὺς Θετταλοὺς ἐνδείξατο· διόπερ ἐν ταῖς μετὰ ταῦτα πράξεσιν αἰὲρ συναγωνιστὰς ἔσχεν, οὐ μόνον αὐτός, ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα ὁ υἱὸς Ἀλέξανδρος. τῶν δὲ συγγραφέων Δημόφιλος μὲν ὁ Ἐφόρου τοῦ ἱστοριογράφου υἱὸς, τὸν παραλειφθέντα πόλεμον ὑπὸ τοῦ πατρὸς, ὀνομασθέντα δὲ ἱερὸν, συντεταγμένος, ἐντεῦθεν ἤρκεται, ἀπὸ τῆς καταλήψεως τοῦ ἐν Δελφοῖς ἱεροῦ καὶ τῆς συλήσεως τοῦ μαντείου ὑπὸ Φιλομήλου τοῦ Φωκέως· ἐγένετο δὲ ὁ πόλεμος οὗτος ἔτη ἑνδεκα, ἕως τῆς φθορᾶς τῶν διανεμιμαμένων τὰ ἱερὰ χρήματα. Καλλισθένης δὲ τὴν τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων ἱστορίαν γέγραπεν ἐν βίβλοις δέκα, καὶ κατέστροφεν εἰς τὴν κατάληψιν τοῦ ἱεροῦ, καὶ πανομίαν Φιλομήλου τοῦ Φωκέως. Διῦλλος δ' ὁ Ἀθηναῖος ἤρκεται τῆς ἱστορίας ἀπὸ τῆς ἱεροσυλήσεως, καὶ γέγραφε βίβλους εἴκοσι καὶ ἑπτὰ, συμ-

περιλαβὼν πάσας τὰς ἐν τοῖς χρόνοις τούτοις γενο-
μένας πράξεις περὶ τε τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Σι-
κελίαν.

Olymp. CVI, 1. In Italia novus populus coalescit, Brutii, e
colluvie fugitivorum in Lucania collecti.

15. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησιν Ἐλπίνου, Ῥω-
μαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Μάρκον Ποπίλλιον
Λαινάτην καὶ Γναῖον Μαμέλιον Ἱμπεριῶσον.
Ὀλυμπιάς δ' ἦχθη ἕκτη πρὸς ταῖς ἑκατὸν, καθ' ἣν
ἐνῖκα στάδιον Πῶρος Μαλιεύς· ἐπὶ δὲ τούτων, κατὰ
μὲν τὴν Ἰταλίαν ἠθροίσθη περὶ τὴν Λευκανίαν
πλῆθος ἀνθρώπων πανταχόθεν μιγάδων, πλείστων
δὲ δούλων δραπετῶν. οὗτοι δὲ τὸ μὲν πρῶτον
λησιρικὸν ἐνεστήσαντο βίον, καὶ διὰ τὴν ἐν ταῖς
ἄγραυλίσαις καὶ καταδρομαῖς συνήθειαν, ἔσχον
τριβὴν καὶ μελέτην τῶν κατὰ πόλεμον ἔργων. διὸ
καὶ τοῖς πολεμικοῖς ἀγῶσι προτεροῦντες τῶν ἐγχω-
ρίων, εἰς αὖξιν ἀξιολογωτέραν κατέστησαν. καὶ
πρῶτον μὲν Τερέναιον πόλιν ἐκπολιορκήσαντες διήρ-
πασαν, ἔπειτ' Ἀρπώνιον, καὶ Θουρίους, καὶ πολλὰς
ἄλλας χειρωσάμενοι, κοινὴν πολιτείαν συνέθεντο·
καὶ προσηγορεύθησαν Βρεῖττιοι, διὰ τὸ πλείστους
εἶναι δούλους. κατὰ γὰρ τὴν τῶν ἐγχωρίων δια-
λεκτον οἱ δραπεταὶ Βρεῖττιοι προσηγορεύοντο. τὸ
μὲν οὖν τῶν Βρεττίων πλῆθος οὕτω συνέστη κατὰ
τὴν Ἰταλίαν.

In Sicilia Philistus, Dionysii imperator, Leontinorum urbe
expulsus, mox summus classis praetor creatus, cum Heraclide,
Syrac. navarcho, mari conflictatur. Proelio victus Philistus, morte
voluntaria periit. Hae re perterritus Dionysius Dioni regnum
offert.

16. Κατὰ δὲ τὴν Σικελίαν Φίλιστος μὲν ὁ Διονυσίου στρατηγός, πλεύσας εἰς Ῥήγιον, διεκόμισε τοὺς ἱππεῖς εἰς Συρακούσας, ὄντας πλείους τῶν πεντακοσίων. προσθεῖς δὲ τούτοις ἱππεῖς τε ἄλλους πλείους, καὶ πεζοὺς δισχιλίους, ἐστράτευσεν ἐπὶ Λεοντίους, ἰφεστηκότας ἀπὸ Διονυσίου. νυκτὸς δὲ παρεισπεσὼν ἐντὸς τοῦ τείχους, κατελάβετο μέρος τῆς πόλεως, γενομένης δὲ μάχης ἰσχυρᾶς, καὶ τῶν Συρακουσίων βοηθησάντων, ἥττηθεις ἐξέπεσεν ἐκ τῶν Λεοντίων. Ἡρακλείδης δὲ ὁ καταλελειμμένος ὑπὸ Δίωνος ναύαρχος τῶν μακρῶν νεῶν ἐν Πελοποννήσῳ, διὰ τινὰς χειμῶνας ἐμποδισθεὶς ὑστέρησε τῆς καθόδου τῶν περὶ τὸν Δίωνα, καὶ τῆς τῶν Συρακουσίων ἐλευθερώσεως. ἦκε δ' ἄγων ναῦς μὲν μακρὰς εἴκοσι, χιλίους δὲ στρατιώτας καὶ πεντακοσίους. ὧν δὲ ἀνὴρ ἐπισημότατος, καὶ δόξας ἄξιος ὑπάρχειν, ἤρέθη ναύαρχος ὑπὸ τῶν Συρακουσίων, καὶ μετὰ Δίωνος τειταγμένος, διεπολέμει πρὸς Διονύσιον. μετὰ δὲ ταῦτα Φίλιστος ἀποδειχθεὶς στρατηγός, καὶ καταρτίσας τριήρεις ἐξήκοντα, πρὸς Συρακουσίους ἐναυμάχησεν, ἔχοντας ναῦς παραπλησίους τὸν ἀριθμόν. γενομένου δ' ἀγῶνος καρτεροῦ, καὶ τοῦ Φιλίστου τὸ μὲν πρῶτον διὰ τῆς ἰδίας ἀνδραγαθίας προτεροῦντος, ὕστερον δὲ ἀποληφθέντος ὑπὸ τῶν πολεμίων, οἱ μὲν Συρακούσιοι πανταχόθεν κυκλώσαντες τὰς ναῦς, ἐφιλοτιμοῦντο ζῶγρῃ λαβεῖν τὸν στρατηγόν· ὁ δὲ Φίλιστος, εὐλαβηθεὶς τὴν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας αἰκίαν, ἑαυτὸν ἀπέσφαξεν, πλείστας μὲν καὶ μεγίστας χρείας παρειαχημένος

τοῖς τυράννοις, πιστότατος δὲ τῶν φίλων τοῖς δυνασταῖς γεγονώς. οἱ δὲ Συρακούσιοι νικήσαντες τῇ ναυμαχίᾳ, τὸ μὲν σῶμα τοῦ Φιλίστου διαμερίσαντες, καὶ δι' ὅλης τῆς πόλεως ἐλκύσαντες, ἄταφον ἐξεόρῳσαν· Διονύσιος δὲ τὸν μὲν πρακτικώτατον τῶν φίλων ἀποβαλὼν, καὶ στρατηγὸν μὲν ἕτερον ἰξιοχρεων οὐκ ἔχων, αὐτὸς δ' οὐδ' ἐνθάδε φέρειν τὸ τοῦ πολέμου βάρος, ἐξέπεμψε πρεσβευτὰς πρὸς τὸν Δίωνα· τὸ μὲν πρῶτον τὴν ἡμίσειαν τῆς ἀρχῆς παραδιδούς, ὥστερον δὲ βουλόμενος ὅλην ἐγχειρίζειν.

Mox, relictis in arce mercenariis, cum thesauris elam in Italiam aufugit. Inde dissidia inter Dionem et Syracusanos, tumultus simul mercenariorum oriuntur, qui duce Dione Syracusanos proelio fundunt. Itaque Syracusani Dionis veniam implorare cō-
muntur.

17. Τοῦ δὲ Δίωνος ἀποκριθέντος, ὅτι τοῖς Συρακουσίοις δίκαιόν ἐστι παραδιδόναι τὴν ἄκρο-πολιν ἐπὶ τισιν ἐξαιρέτοις χρήμασι καὶ τιμαῖς, ὁ μὲν Διονύσιος ἔτοιμος ἦν τὴν ἄκραν παραδιδόναι τῷ δήμῳ, ὥστε τοὺς μισθοφόρους καὶ τὰ χρήματα λαβόντα εἰς τὴν Ἰταλίαν μεταστῆναι· ὁ δὲ Δίων συνεβούλευε τοῖς Συρακουσίοις δέχεσθαι τὰ διδόμενα. ὁ δὲ δῆμος ὑπὸ τῶν ἀκαίρων δημηγόρων πεισθεὶς, ἀντεῖπε, νομίζων κατὰ κράτος ἐκπολιορκήσκειν τὸν τυράννον. μετὰ δὲ ταῦτα ὁ μὲν Διονύσιος τοὺς ἀρίστους τῶν μισθοφόρων ἀπέλιπε φυλάξοντας τὴν ἄκραν, αὐτὸς δ' ἐνθάδε μένει τὰ χρήματα καὶ πᾶσαν τὴν βασιλικὴν παρασκευὴν, ἔλαθεν ἐκπλεύσας, καὶ κατήρκεν εἰς τὴν Ἰταλίαν. οἱ δὲ Συρακούσιοι πρὸς ἀλλήλους ἐστασίασαν, τῶν μὲν οἰομένων δεῖν τὴν στρατηγίαν καὶ τὴν τῶν ὅλων ἐξουσίαν ἐγχειρίζειν

Ἡρακλείδῃ, διὰ τὸ τοῦτον δοκεῖν μηδέ ποτ' ἂν ἐπι-
 θέσθαι τυραννίδι· τῶν δὲ ἀποφαινομένων τὸν
 Δίωνα δεῖν ἔχειν τὴν τῶν ἀπάντων ἡγεμονίαν. πρὸς
 δὲ τοῦτοις, πολλῶν ὀφειλομένων μισθῶν τοῖς ἐκ
 Πελοποννήσου ξένοις τοῖς ἡλευθερωκόσι τὰς Συρα-
 κούσας, καὶ χρημάτων σπανιζούσης τῆς πόλεως, οἱ
 μὲν μισθοφόροι, τῶν χρημάτων ἀποστερουμένοι,
 συνεστράφησαν, ὄντες πλείους τῶν τρισχιλίων·
 πάντες δ' ἐπίλεκτοι ταῖς ἀρεταῖς, καὶ διὰ τὴν ἄθλη-
 σιν τῶν πολεμικῶν ἔργων διαπεπονημένοι, πολὺ τῶν
 Συρακουσίων ταῖς ἀρεταῖς ὑπερεβάλλοντο. ὁ δὲ
 Δίων, ἀξιούμενος ὑπὸ τῶν μισθοφόρων συναποστῆ-
 ναι, καὶ παρὰ τῶν Συρακουσίων ὡς κοινῶν ἐχθρῶν
 λαβεῖν τιμωρίαν, τὸ μὲν πρῶτον ἀντεῖπε, μετὰ δὲ
 ταῦτα συναναγκαζόμενος ὑπὸ τῆς περιστάσεως,
 προσεδέξατο τὴν ἡγεμονίαν τῶν ξένων, καὶ μετ'
 ἐκείνων ταχθεὶς, ἀνέξευξεν ἐπὶ τοὺς Λεοντίνους. οἱ
 δὲ Συρακούσιοι συστραφέντες ἐδίωκον τοὺς μισθο-
 φόρους, καὶ κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν συνάψαντες μάχην,
 καὶ πολλοὺς ἀποβαλόντες ἀπεχώρησαν. ὁ δὲ Δίων
 λαμπρῇ μάχῃ νικήσας, οὐδὲν ἐμνησικάκησε τοῖς
 Συρακουσίοις· ἀποστειλάντων γὰρ πρὸς αὐτὸν
 κήρυκα περὶ τῆς τῶν νεκρῶν ἀναιρέσεως, τὴν τε τῶν
 νεκρῶν ἀναιρέσιν ἔδωκε, καὶ τοὺς ἀλόντας πολλοὺς
 ὄντας ἀπέλυσεν ἄνευ λύτρων. πολλοὶ γὰρ ἐν τῇ
 φυγῇ μέλλοντες φονεύεσθαι, διηγόρευον ἑαυτοὺς
 εἶναι τῶν τὰ Δίωτος φρογούντων· καὶ πάντες διὰ
 ταύτην τὴν αἰτίαν ἐξέφυγον τὸν θάνατον.

Postea Dionysius, misso Nypsis cum navibus et comœatu, Syracusis relictum praesidium novis auxiliis auget. Syracusani, proelio navali victoriam consecuti, indulgent conviviiis et languescunt.

18. Μετὰ δὲ ταῦτα Διονύσιος μὲν στρατηγὸν ἀπέστειλεν εἰς τὰς Συρακούσας Νύψιον τὸν Νεαπολίτην, ἀνδρεῖα καὶ συνέσει στρατηγικῇ διαφέροντα· συνεξέπεμψε δ' αὐτῷ καὶ φορηγὰ πλοῖα, σίτου καὶ τῆς ἄλλης ἀγορᾶς γέμοντα. οὗτος μὲν οὖν ἐκ Λοκρῶν ἀναχθεὶς, ἐτέλει τὸν εἰς Συρακούσας πλοῦν· οἱ δὲ κατὰ τὴν ἀκρόπολιν μισθοφόροι τοῦ τυράννου, κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ἐπιλιπόντος τοῦ σίτου, καὶ τῇ σπάνει τῶν ἀναγκαίων δεινῶς πιεζόμενοι, μέχρι μὲν τινος ὑπέμενον εὐψύχως τὴν ἔνδειαν, τῆς δὲ φύσεως ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ἡττωμένης, καὶ τῆς σωτηρίας ἀπογιγνωσκομένης, συνδραμόντες εἰς ἐκκλησίαν νυκτὸς, ἔψηφίσαντο παραδοῦναι τὴν ἀκρόπολιν καὶ σφᾶς αὐτοὺς τοῖς Συρακουσίοις ἅμ' ἡμέρα. ἤδη δὲ τῆς νυκτὸς ληγούσης, οἱ μὲν μισθοφόροι κήρυκας ἐξέπεμπον πρὸς τοὺς Συρακουσίους περὶ τῆς διαλύσεως· ὁ δὲ Νύψιος διαφαινούσης ἤδη τῆς ἡμέρας κατέπλευσε μετὰ τοῦ στόλου, καὶ καθωρμίσθη περὶ τὴν Ἀρέθουσαν. διόπερ τῆς ἐνδείας παραχορῆμα μεταβαλοῦσης εἰς πολλὴν θαψίλειαν τῶν ἐπιτηδείων, ὁ μὲν στρατηγὸς Νύψιος ἐκβιβάσας τοὺς στρατιώτας, κοινὴν ἐκκλησίαν συναγαγὼν, καὶ διαλεχθεὶς οἰκείως τοῖς παροῦσι καιροῖς, προθύμους κατεσκεύασε πρὸς τοὺς μέλλοντας κινδύνους. ἡ μὲν οὖν ἀκρόπολις ἤδη παραδιδομένη τοῖς Συρακουσίοις, τὸν εἰρημένον τρόπον ἀνελπίστως διεφυλάχθη· οἱ δὲ Συρακούσιοι πληρώσαντες ἀπάσας τὰς τριήρεις, ἐπέπλευσαν τοῖς

πολεμίοις ἔτι περὶ τὴν ἐξαίρεσιν τῆς ἀγορᾶς διατρέβουσιν. ἀτροσυδοκῆτον δὲ τῆς ἐφόδου γενομένης, καὶ τῶν κατὰ τὴν ἀκρόπολιν μισθοφόρων τεθορυβημένως ἀντιπαχθέντων ταῖς πολεμικαῖς τριήρεσιν, ἐγένετο ναυμαχία, καθ' ἣν οἱ Συρακούσιοι ἐπρωτέρησαν, καὶ τινὰς μὲν τῶν νεῶν κατέδυσαν, τινῶν δ' ἐγκρατεῖς κατέστησαν, τὰς δὲ λοιπὰς πρὸς τὴν γῆν κατεδίωξαν· μετεωρισθέντες δ' ἐπὶ τῷ προτερήματι, τοῖς μὲν θεοῖς μεγαλοπρεπῶς ἔθυσαν ἐπινίκια, αὐτοὶ δ' εἰς εὐωχίας καὶ πότους ἐκτραπέντες, καταφρονῶντες τῶν ἡττημένων, ὁμθυμῶς εἶχον τὰ περὶ τὰς φυλακάς.

Hac usus opportunitate Nysius hostem opprimit, urbem capit. et largam praedam aufert.

19. Νύσιος δ' ὁ τῶν μισθοφόρων στρατηγός, ἀναμαχέσασθαι καὶ ἀνιλαβεῖν βουλόμενος τὴν ἡτταν, νυκτὸς ἐκτεταγμένη τῇ δυνάμει παραδόξως προσέτεσε τῷ κατεσκευασμένῳ τείχει. εὐρῶν δὲ τοὺς φύλακας διὰ τὴν καταφρόνησιν καὶ μέθην εἰς ὕπνον τετραμμένους, προσέθηκε τὰς παρεσκευασμένας κλίμακας πρὸς τὴν χρεῖαν. διὰ δὲ τούτων οἱ κρείττοις τῶν μισθοφόρων ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ τεῖχος, καὶ τοὺς φύλακας φονεύσαντες, ἀνέωξαν τὰς πύλας. εἰσπεσόντων δὲ τῶν στρατιωτῶν εἰς τὴν πόλιν, οἱ μὲν στρατηγοὶ τῶν Συρακουσίων ἐκ τῆς μέθης μεθύοντες ἐπειρῶντο βοηθεῖν, ἐμποδιζόμενοι δὲ ταῖς ὁρμαῖς διὰ τὸν οἶνον, οἱ μὲν ἀνηρέθησαν, οἱ δ' ἔφυγον· κατειλημμένης δὲ τῆς πόλεως, καὶ τῶν ἐκ τῆς ἀκροπόλεως στρατιωτῶν σχεδὸν ἀπάντων εἰσπε-

σόντων ἐντὸς τοῦ περιτειχίσματος, τῶν δὲ Συρακουσίων διὰ τὸ παράδοξον καὶ τὴν ἀταξίαν ἐκπεπληγμένων, πολὺς ἐγένετο φόρος. τῶν δὲ τοῦ τυράννου στρατιωτῶν πλειόνων ἢ μυρίων ὄντων, καὶ συντεταγμένων καλῶς, οὐδεὶς τὸ βάρος αὐτῶν ὑπομεῖναι δυνατὸς ἦν, ἅτε τοῦ θορύβου καὶ τῆς ταραχῆς, ἔτι δὲ ἀναρχίας τοὺς ἐλαττουμένους ἐμποδίζουσης. κρατηθείσης δὲ τῆς ἀγορᾶς ὑπὸ τῶν πολεμίων, εὐθὺς ἐπὶ τῆς οἰκίας οἱ νενικηκότες ὤρμησαν· καὶ πολλὰ μὲν χρήματα διεφορεῖτο, οὐκ ὀλίγα δὲ σώματα γυναικῶν καὶ παίδων, ἔτι δ' οἰκετῶν ἐξηνδραποδίζετο· κατὰ δὲ τοὺς στενωποὺς καὶ εἰς ἄλλας ὁδοὺς ἀντιταττομένων Συρακουσίων, ἐγίνοντο συνεχεῖς συμπλοκαί, καὶ πολλοὶ μὲν ἀπέθνησκον, οὐκ ὀλίγοι δὲ τραύμασι περιέπιπτον. τὴν μὲν οὖν νύκτα διετελέσαν ἀλλήλους ἀναιροῦντες, ὥς ἔτυχε, διὰ τὸ σκότος, καὶ πᾶς τόπος νεκρῶν ἔγεμεν.

Consternati Syracusani Dionem advocant, qui singulari virtute et sollertia hostes ultus, rem restituit, et apud omnes praecipuam gratiam meruit.

20. Ἄμα δ' ἡμέρᾳ τὸ μὲν τῆς συμφορᾶς μέγεθος συνεωράθη, οἱ δὲ Συρακοῦσιοι, μίαν ἔχοντες σωτηρίαν τὴν ἀπὸ τοῦ Δίωνος βοήθειαν, ἐξαπέστειλαν ἱππεῖς εἰς Λεοντίνους, δεόμενοι τοῦ Δίωνος μὴ περιῦδεῖν τὴν πατρίδα δοριάλωτον γινομένην, καὶ τῶν μὲν ἡμαρτημένων δοῦναι συγγνώμην αὐτοῖς, τὰς δὲ παρούσας δυστυχίας ἐλεήσαντα, διορθώσασθαι τὴν τῆς πατρίδος συμφορὰν. ὁ δὲ Δίων, λαμπρὸς ὢν τὴν ψυχὴν, καὶ διὰ τὴν ἐκ φιλοσοφίας παιδείαν ἐξημερωμένος τοὺς λογισμοὺς, οὐκ ἐμνησικά-

κησε τοῖς πολίταις, ἀλλὰ τοὺς μισθοφόρους πείσας, παραχρῆμα ἀνέξενυξε· καὶ διανύσας ὁξέως τὴν εἰς Συρακούσας ὁδόν, ἦκε πρὸς τὰ ἐξάπυλα. ἐνταῦθα δὲ διατάξας στρατιώτας, προσῆγε κατὰ τάχος, καὶ κατέλαβεν ἐκ τῆς πόλεως τέκνα μὲν καὶ γυναῖκας καὶ τοὺς γεγηρακότας, ὑπὲρ τοὺς μυρίους. οὗτοι δὲ πάντες ἀπαντῶντες μετὰ δακρύων ἰκέτευον ἀμύναι τοῖς ἰδίοις ἀκληρήμασιν. οἱ δὲ τῆς ἀκροπόλεως μισθοφόροι, κεκρατηκότες ἤδη τῆς προθέσεως, τὰς μὲν περὶ τὴν ἀγορὰν οἰκίας διαρπύσαντες ἐνέπρησαν, ἐπὶ δὲ τὰς λοιπὰς ὁρμήσαντες, διήρπαζον τὰς ἐν ταύταις κτήσεις. καθ' ὃν δὴ καιρὸν Δίῳν κατὰ πολλοὺς τόπους εἰσπεσὼν εἰς τὴν πόλιν, καὶ τοῖς πολεμίοις περὶ τὰς ἄρπαγὰς ἀσχολουμένοις ἐπιθέμενος, πάντας τοὺς περιτυγχάνοντας ἔκτεινε, κομίζοντας ἐπὶ τῶν ὤμων παντοδαπὰς κατασκευάς. διὰ δὲ τὸ παράδοξον τῆς παρουσίας, καὶ τὴν ἀταξίαν καὶ ταραχὴν τῶν διαφοροῦντων τὰς κτήσεις, εὐχερῶς ἅπαντες ἐχειροῦντο. τέλος δὲ, πλειόνων ἢ τετρακισχιλίων φονευθέντων, τῶν μὲν ἐν ταῖς οἰκίαις, τῶν δ' ἐν ταῖς ὁδοῖς, οἱ λοιποὶ συνέφυγον εἰς τὴν ἀκρόπολιν, καὶ τὰς πύλας κλείσαντες ἐξέφυγον τὸν κίνδυνον. Δίῳν δὲ κάλλιστον τῶν προγεγενημένων ἔργων ὑπ' αὐτοῦ διαπραξάμενος τὰς μὲν καιομένας οἰκίας διέσωσε, κατασβέσας τὴν φλόγα, τὸ δὲ περιτείχισμα καλῶς κατασκευασάμενος, μιᾷ πράξει τὴν τε πόλιν ὤχυρωσε, καὶ τοὺς πολεμίους ἀποτειχίσας εἴρξε τῆς ἐπὶ τὴν γῆν ἐξόδου, καθαρὰν δὲ τῶν νεκρῶν ποιήσας τὴν πόλιν, καὶ τρόπαιον στήσας, ἔθυσσε τοῖς

Θεοῖς ὑπὲρ τῆς σωτηρίας. συναχθείσης δ' ἐκκλησίης, ὁ μὲν δῆμος εὐχαριστῶν στρατηγὸν ἐχειροτόνησεν αὐτοκράτορα τὸν Δίωνα, καὶ τιμὰς ἀπένειμεν ἡρώϊκας· ὁ δὲ Δίων, ἀκολούθως τοῖς πεπραγμένοις, ἐπιεικῶς τοὺς μὲν ἐχθροὺς ἅπαντας ἀπέλυσε τῶν ἐγκλημάτων, καὶ τὸ πλῆθος παρημυθησάμενος εἰς κοινὴν ἤγαγεν ὁμόνοιαν· οἱ δὲ Συρακοῦσιοι πανδήμοις ἐπαίνοις καὶ ἀποδοχαῖς μεγάλαις ἐτίμων τὸν εὐεργέτην, ὥς μόνον σωτῆρα γεγονότα τῆς πατρίδος. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Σικελίαν ἐν τούτοις ἦν.

In Graecia bellum sociale continuatur. Chareti additi Iphicrates et Timotheus cum nova classe et aequato imperio. Imbrum et Lemnum, aliasque insulas, populantur socii rebelles. Atheni duces, dum ad Byzantium obviam sunt hosti, de committendo proelio dissentiunt. Quo facto Iphicrates et Timotheus, proditionis accusati imperio privantur.

21. Κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα, Χίων καὶ Ροδίων καὶ Κώων, εἴτε δὲ Βυζαντίων διαπολεμοῦντων πρὸς Ἀθηναίους τὸν συμμαχικὸν πόλεμον, ἀμφοτέροι μεγάλας παρασκευὰς ἐποιοῦντο, βουλόμενοι ναυμαχίᾳ κρῖναι τὸν πόλεμον. Ἀθηναῖοι δὲ Χάρητα μὲν μετὰ νεῶν ἐξήκοντα προυπεσταλκότες ἦσαν ἐν τοῖς ἄνω καιροῖς, τότε δὲ ἄλλας ἐξήκοντα πληρώσαντες, καὶ στρατηγούς ἐπιστήσαντες τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν πολιτῶν, Ἰφικράτην καὶ Τιμόθεον, ἐξαπέστειλαν κοινῇ μετὰ Χάρητος διαπολεμεῖν τοῖς ἀφιστηκόσι τῶν συμμαχῶν. οἱ δὲ Χῖοι καὶ Ρόδιοι καὶ Βυζάντιοι μετὰ τῶν συμμάχων ἑκατὸν ναῦς πληρώσαντες, ἱμβρον μὲν καὶ Αἴμνον οἶσαν Ἀθηναίων ἐπὶ ὁρῆσαν· ἐπὶ δὲ Σάμον πολλῇ δυνάμει στρατεύσαντες, τὴν μὲν χώραν ἐδήλωσαν, τὴν δὲ πόλιν ἐπολιόρχουν

κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν. πολλὰς δὲ καὶ ἄλλας
 νῆσους οὖσας ὑπ' Ἀθηναίους κακοποιήσαντες, χρή-
 ματα ἤθροισαν εἰς τὰς τοῦ πολέμου χρείας. οἱ δὲ
 τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ πάντες ἄθροισθέντες τὸ
 μὲν πρῶτον ἐπεβάρυντο πολιορκῆσαι τὴν τῶν Βυ-
 ζαντίων πόλιν· μετὰ δὲ ταῦτα τῶν Χίων καὶ τῶν
 συμμάχων τὴν μὲν πολιορκίαν τῆς Σάμου λυσάντων,
 ἐπὶ δὲ τὴν βοήθειαν τοῖς Βυζαντίοις τρεπομένων,
 συνηθροίσθησαν πάντες οἱ στόλοι περὶ τὸν Ἑλλήσ-
 ποντον. μελλούσης δὲ γίνεσθαι τῆς ναυμαχίας,
 μέγας ἄνεμος ἐπιπεσὼν διεκώλυσεν αὐτῶν τὴν προαί-
 ρεσιν. τοῦ δὲ Χάρητος παρὰ φύσιν βουλομένου
 ναυμαχεῖν, καὶ τῶν περὶ τὸν Ἰφικράτην καὶ Τιμό-
 θεον ἐναντιουμένων, διὰ τὸ μέγεθος τοῦ κλύδωνος,
 ὁ μὲν Χάρης ἐπιμαρτυρόμενος τοῖς στρατιώταις,
 διέβριλε τοὺς συνάρχοντας ὡς προδότας, καὶ πρὸς
 τὸν δῆμον ἔγραψε περὶ αὐτῶν ὡς ἐγκαταλειποτάων
 ἔκουσίως τὴν ναυμαχίαν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι παροξυν-
 θέντες, καὶ κρίσιν τῷ Ἰφικράτει καὶ Τιμοθέῳ προ-
 θέντες ἐζημίωσαν αὐτοὺς πολλοῖς ταλάντοις, καὶ τῆς
 στρατηγίας ἀπέστησαν.

Iam Chares Artabazo, qui tum a rege Persarum defererat, in-
 consulte auxilio venit. Quamobrem regis iram veriti Athenienses,
 extemplo bello sociali abstinere, et cum sociis pacem componunt.
 In Philippum Maced. tres reges simul conspirant: Thracum, Paeo-
 num, Illyriorum. Hec subito, nec dum paratos, opprimit Philippus.

22. Χάρης δὲ παραλαβὼν παντὸς τοῦ στόλου
 τὴν ἡγεμονίαν, καὶ σπεύδων τῆς δαπάνης ἀπαλλάξει
 τοὺς Ἀθηναίους, ἐπεχείρησε πράξει παραβύλῳ.
 Ἀρταβάζου γὰρ ἀποστάντος ἀπὸ τοῦ βασιλείως, καὶ

μέλλοντος ὀλίγοις στρατιώταις πρὸς τοὺς σατραπᾶς
 διαγωνίζεσθαι μυριάδας ἐπὶ στρατιωτῶν ἔχοντας,
 συμμαχήσαντος αὐτῷ Χάρητος πάση τῇ δυνάμει,
 καὶ νικήσαντος τὴν τοῦ βασιλέως δυνάμιν· ὁ μὲν
 Ἀρταβάζος ἀποδιδούς τῆς εὐεργεσίας χάριτας, ἐδω-
 ρήσατο πλῆθος χρημάτων, ἐξ ὧν δυνατὸν ἦν πᾶσαν
 τὴν δυνάμιν ὀψωνιάζεσθαι. οἱ δ' Ἀθηναῖοι τὸ μὲν
 πρῶτον ἀπεδέξαντο τὴν προῆξιν τοῦ Χάρητος, ὕστε-
 ρον δὲ τοῦ βασιλέως πρέσβεις ἀποστείλαντος, καὶ
 κατηγοροῦντος τοῦ Χάρητος, τὴν ἐναντίαν ἔσχον
 γνώμην. διεδόθη γὰρ λόγος ὅτι τοῖς πολεμίοις τῶν
 Ἀθηναίων βασιλεὺς ἐπηγγείλατο τριακοσίαις ναυσὶ
 συγκαταπολεμήσειν τοὺς Ἀθηναίους. ταῦτ' οὖν ὁ
 δῆμος εὐλαβηθεὶς, ἔκρινε καταλύσασθαι τὸν πρὸς
 τοὺς ἀφεστηκότας πόλεμον. εὐρὺν δὲ κᾶκείνους
 ἐπιθυμοῦντας τῆς εἰρήνης, ῥαδίως πρὸς αὐτοὺς
 διελύσατο. ὁ μὲν οὖν συμμαχικὸς ὀνομασθεὶς πό-
 λεμος τοιοῦτον ἔσχε τὸ τέλος, διαμείνας ἔτη τρία.
 κατὰ δὲ τὴν Μακεδονίαν, τρεῖς βασιλεῖς συνέστησαν
 ἐπὶ τὸν Φίλιππον, ὃ, τε τῶν Θρακῶν καὶ Παιόνων
 καὶ Ἰλλυριῶν. οὗτοι γὰρ ὄντες ὁμοροὶ τοῖς Μακεδόσι,
 καὶ τὴν αὐξήσιν ὑφορώμενοι τοῦ Φιλίππου, καθ'
 ἑαυτοὺς μὲν οὐκ ἴσαν ἀξιόμαχοι, προητιμημένοι·
 κοινῇ δὲ πολεμοῦντες ὑπέλαβον ῥαδίως αὐτοῦ πε-
 ριέσεσθαι. διόπερ ἄθροίζόντων τὰς δυνάμεις, ἐπι-
 φανεῖς ἀσυντάκτοις καὶ καταπληξάμενος, ἠνάγκασε
 προσθέσθαι τοῖς Μακεδόσιν.

Olymp. CVI, 2. In Graecia bellum sacrum oritur. Cum Lace-
 daemonii Leuctrico bello Cadmeam occupassent, et Phocenses agrum
 Cirrhacum operi rustico destinassent, utrisque Amphictyones inul-

tam grandem imposuerunt. Sed Philomelus Phocensis populare
suos oratione permovit, ut huic sententiae parere recusarent.

23. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Καλλιστράτου,
Ρωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Μάρκον Φάβιον καὶ
Γάϊον Πλώτιον. ἐπὶ δὲ τούτων ὁ κληθεὶς ἱερὸς
πόλεμος συνέστη. καὶ διέμεινεν ἔτη ἑννέα. Φιλόμηλος
γὰρ ὁ Φωκεὺς, ἀνὴρ θράσει καὶ παρονομίᾳ διαφέ-
ρων, κατελάβετο μὲν τὸ ἐν Δελφοῖς ἱερὸν, ἐξέκαυσε
δὲ τὸν ἱερὸν πόλεμον, διὰ τοιαύτας τινὰς αἰτίας.
Λακεδαιμονίων πρὸς Βοιωτοὺς διαπολεμησάντων
τὸν Λευκτρικὸν πόλεμον, καὶ καταπολεμηθέντων, οἱ
μὲν Θηβαῖοι, διὰ τὴν κατάληψιν τῆς Καδμείας,
δίκας μεγάλας ἐπαγαγόντες τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐν
Ἀμφικτύοσι, κατεδίκασαν αὐτοὺς πολλοὺς χρήμασι·
οἱ δὲ Φωκεῖς ἐπεργασάμενοι πολλὴν τῆς ἱερᾶς χώρας
τῆς ὀνομαζομένης Κιφόαιας, δίκας ὑπέσχον ἐν
Ἀμφικτύοσι, καὶ πολλοὺς ταλάντοις κατεκρίθησαν.
οὐκ ἐκτινόντων δ' αὐτῶν τὰ ὀφλήματα, οἱ μὲν Ἱερο-
μήμονες ἐν Ἀμφικτύοσι κατηγόρουν τῶν Φωκέων,
καὶ τὸ συνέδριον ἡξίου, ἐὰν μὴ τὰ χρήματα τῷ
θεῷ ἀποδῶσιν οἱ Φωκεῖς, καθιερωῖσθαι τὴν χώραν
τῶν ἀποστερούντων τὸν θεόν· ὁμοίως δ' ἔφασαν δεῖν
καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς καταδικασθέντας ἐκτίειν τὰ
ὀφλήματα, ἐν οἷς ὑπῆρχον καὶ Λακεδαιμόνιοι· ἐὰν
δὲ μὴ ὑπακούωσι, κοινῇ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων μισοπο-
τηρίας ἀξιοῦσθαι. τῶν δ' Ἑλλήνων συνεπικυρῶν-
των τὰ δόγματα τῶν Ἀμφικτυόνων, καὶ τῆς τῶν
Φωκέων χώρας μελλούσης καθιερωῦσθαι, ὁ Φιλόμη-
λος μέγιστον ἔχων ἐν τοῖς Φωκεῦσιν ἀξίωμα, διελέχθη
τοῖς ὁμοεθνεῖσι, διδάσκων ὥς ἐκτίσαι μὲν οὐ δύναν-

ται τὰ χρήματα, διὰ τὸ μέγεθος τῆς καταδίκης· περιορᾷν δὲ καθιερωμένην τὴν χώραν οὐ μόνον ἀνάνδρων ὑπάρχειν, ἀλλὰ καὶ κίνδυνον ἐπιφέρειν, καὶ τῷ τῶν πάντων βίῳ ἀνατροπὴν. ἐπειροῦτο δὲ καὶ τὴς κρίσεις τῶν Ἀμφικτυόνων ἀδίκους δεικνύναι κατὰ τὸ δυνατόν. μικροῦς γὰρ παντελῶς χώρας κτεργασθείσης, μεγίστης ζημίας τεθεῖσθαι. συνεβούλευεν οὖν ταύτας ἀκύρους ποιῆσαι, καὶ μεγάλας ἀφορμὰς ἔχειν ἀπέβαινε τοὺς Φωκεῖς κατὰ τῶν Ἀμφικτυόνων. τὸ γὰρ παλαιὸν τοῦ μαντείου τὴν ἐξουσίαν καὶ προστασίαν ἐσχηκέναι τούτους. καὶ μάλιστα τὸν ἀρχαιότατον καὶ μέγιστον τῶν τοιητῶν Ὅμηρον παρείχετο, λέγοντι·

Αὐτὰρ Φωκίων Σχέδιος καὶ Ἐπίστροφος ἦρχον,
Οἱ Κυπάρισσον ἔχον, Πυθῶνά τε πετρήεσαν.

διόπερ ἔφη δεῖν ἀμφισβητεῖν περὶ τῆς τοῦ μαντείου προστασίας, ὥς οὔσης πατρίου τοῖς Φωκεῦσιν. ἐπηγγέλλετο δὲ κατορθώσειν τὴν ἐπιβολὴν, ἐὰν αὐτὸν αὐτοκράτορα καταστήσωσι στρατηγὸν τῆς ὅλης ἐπιβολῆς, καὶ κύριον.

Philomelus, a Phocensibus imperator creatus, Archidamo, rege Laced. in partes suas tracto, acceptaque ab eo pecunia, bellum movet, Delphos vi occupat, Locros finitimos proelio fundit, Amphictyonum decreta, delet et abrogat.

24. Τῶν δὲ Φωκίων διὰ τὸν ἐκ τῆς καταδίκης φόβον ἐλομένων αὐτὸν αὐτοκράτορα στρατηγὸν, ὃ Φιλόμηλος ἐνεργῶς ἐπετέλει τὰς ἐπαγγελίας. πρῶτον μὲν γὰρ παρελθὼν εἰς τὴν Σπάρτην, ἐν ἀπορόγητοις διελέχθη τῷ βασιλεῖ τῶν Λακεδαιμονίων Ἀρχιδάμῳ, ὅτι κοινὸς ὁ ἀγὼν ἐστίν αὐτῷ περὶ τοῦ ποιῆσαι τὰς

κρίσεις τῶν Ἀμφικτυόνων ἀκύρους. εἶναι γὰρ καὶ κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων μεγάλας καὶ ἀδίκους ἀποφάσεις τῶν Ἀμφικτυόνων. ἐδήλωσεν οὖν αὐτῷ διότι τοὺς Δελφοὺς καταλαβεῖσθαι διέγνωκεν, καὶ τῆς προστασίας εἰὼν ἐγκρατὴς γένηται, τὰ δόγματα τῶν Ἀμφικτυόνων ἀκυρώσει. ὁ δ' Ἀρχίδαμος ἀποδεξάμενος τὸν λόγον, φανερώς μὲν κατὰ τὸ παρὸν οὐκ ἔφησε βοηθήσειν, λάθρα δὲ πάντα συμπράξειν, χορηγῶν καὶ χρήματα καὶ μισθοφόρους. ὁ δὲ Φιλόμηλος παρὰ μὲν τούτου πεντεκαίδεκα τάλαντα λαβὼν, ἰδίᾳ δὲ προσθεὶς οὐκ ἐλάττω τούτων, μισθοφόρους τε ξένους ἐμισθώσατο, καὶ τῶν Φωκίων ἐπέλεξε χιλίους, οὓς ὠνόμασε πελταστὰς. ἀθροίσας δὲ στρατιωτῶν πλῆθος, καὶ καταλαβόμενος τὸ μαντεῖον, τοὺς τε Θρακίδας καλουμένους τῶν Δελφῶν ἐναντιουμένους ἀνέϊλε, καὶ τὰς οὐσίας αὐτῶν ἐδήμευσε· τοὺς δ' ἄλλους ὄρων καταπεπληγμένους, παρεκάλει θαρσύνειν, ὥς οὐδενὸς ἐσομένου περὶ αὐτοὺς δεινοῦ. διαβοηθείσης δὲ τῆς περὶ τὸ ἱερὸν καταλήψεις, Λοκροὶ μὲν οἱ πλησίον οἰκοῦντες παραχρῆμα ἐστράτευσαν ἐπὶ τὸν Φιλόμηλον· γενομένης δὲ περὶ Δελφοὺς μάχης, οἱ μὲν Λοκροὶ λειφθέντες καὶ πολλοὺς ἀποβαλόντες τῶν στρατιωτῶν ἔφυγον εἰς τὴν οἰκείαν· ὁ δὲ Φιλόμηλος ἐπαρθεὶς τῇ νίκῃ, τὰς τῶν Ἀμφικτυόνων ἀποφάσεις ἐκ τε τῶν σπηλῶν ἐξέκοψε, καὶ τὰ περὶ τῶν καταδίκων γράμματα κατέλυσεν. αὐτὸς δὲ διέδωκε λόγον ὥς οὔτε συλᾶν τὸ μαντεῖον διέγνωκεν, οὔτ' ἄλλην οὐδεμίαν παράνομον πράξιν συντελεῖν βεβούλευται, τῆς δὲ προγονικῆς προστα-

σίας ἀμφισβητῶν, καὶ τὰς τῶν Ἀμφικτυόνων ἀδίκους ἀπεφάσεις ἀκυρῶσαι βουλόμενος, βοηθεῖ τοῖς πατρίοις νόμοις τῶν Φωκέων.

Bocoli dum infesto exercitu templum recuperare decernunt, Philomelus terras occupatas munit, copias augeat, Locros iterum pugna vincit, eorumque terras vastat. Tum Pythiam de exitu belli responsa dare cogit.

25. Οἱ δὲ Βοιωτοὶ συνελθόντες εἰς ἐκκλησίαν, ἐψηφίσαντο βοηθεῖν τῷ μαντείῳ, καὶ παραχορῆμα στρατιώτις ἐξέπεμψαν. τούτων δὲ πραιτομένων, ὁ Φιλόμηλος τεῖχός τε περιεβάλετο τῷ ἱερῷ καὶ μισθοφόρους ἤθροισε πολλοὺς, ἀναβιβάσας τοὺς μισθοὺς καὶ ποιήσας ἡμιολίους· καὶ τῶν Φωκέων ἐπιλέγων τοὺς ἀρίστους κατέγραφε, καὶ τυχὸν δύνασθαι ἀξιόλογον ἤθροισεν. οὐκ ἐλάττους γὰρ τῶν πεντακισχιλίων στρατιωτῶν ἔχων, προεκάθητο τῶν Δελφῶν, φοβερός ὢν ἤδη τοῖς πρὸς αὐτὸν πολεμεῖν βουλομένοις. μετὰ δὲ ταῦτα στρατεύσας εἰς τὴν τῶν Λοκρῶν χώραν, καὶ πολλὴν τῆς πολεμίας γῆς δηλώσας, κατεστρατοπεδεύσατο πλησίον ποταμοῦ τινος, ῥέοντος παρὰ φρούριον ὀχυρόν. τούτῳ δὲ προσβολὰς ποιησάμενος, καὶ μὴ δυνάμενος ἐλεῖν, τῆς μὲν πολιορκίας ἀπέστη, πρὸς δὲ τοὺς Λοκροὺς συνάψας μάχην, ἀπέβαλε τῶν στρατιωτῶν εἴκοσι, καὶ τῶν νεκρῶν οὐ δυνηθεὶς κρατῆσαι, τὴν ἀναίρεσιν αὐτῶν διὰ κήρυκος ῥήτησατο. οἱ δὲ Λοκροὶ τὴν ἀναίρεσιν οὐ συγχωροῦντες, ἀπόκρισιν ἔδωκαν, ὅτι παρὰ πᾶσι τοῖς Ἕλλησι κοινὸς νόμος ἐστὶν ἀτάφους ῥίπτεσθαι τοὺς ἱεροσύλους· ὁ δὲ Φιλόμηλος χαλεπῶς φέρων τὸ συμβεβηκός, συνῆψε μάχην τοῖς Λοκροῖς, καὶ πᾶσαν εἰσενεγκάμενος φιλοτιμίαν, ἀνεῖλέ τινας τῶν πολε-

μίων, καὶ τῶν σωμάτων κυριεύσας, ἤνάγκασε τοὺς Λοκροὺς ἀλλαγὴν ποιήσασθαι τῶν νεκρῶν. κρατῶν δὲ τῶν ὑπαίθρων, καὶ πολλὴν πορθήσας τῆς Λοκρίδος, ἐπανῆλθεν εἰς Δελφοὺς, ἐμπεπληκῶς ὠφελείας τοὺς στρατιώτας. μετὰ δὲ ταῦτα περὶ τοῦ πολέμου βουλόμενος χρήσασθαι τῷ μαντεῖϊ, τὴν Πυθίαν ἤνάγκασεν ἀναβᾶσαν ἐπὶ τὸν τρίποδα δοῦναι τὸν χρησμόν.

Digressio de oraculi Delphici primis originibus et institutis.

26. Ἐπεὶ δὲ τοῦ τρίποδος ἐμνήσθην, οὐκ ἄκαιρον προσαναλαβεῖν ἡγοῦμαι τὴν παλαιὰν περὶ αὐτοῦ παραδεδομένην ἱστορίαν. λέγεται γὰρ τὸ παλαιὸν αἶγας εὐρεῖν τὸ μαντεῖον· οὗ χάριν αἰεὶ μάλιστα χρηστηριάζονται μέχρι τοῦ νῦν οἱ Δελφοί. τὸν δὲ τρόπον τῆς εὐρέσεως γενέσθαι φασὶ τοιοῦτον· ὄντις χάσματος ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ, καθ' ὃν ἔστι νῦν τοῦ ἱεροῦ τὸ καλούμενον ἄδυτον, καὶ περὶ τοῦτο γενομένων αἰγῶν, διὰ τὸ μήπω κατοικεῖσθαι τοὺς Δελφοὺς, αἰεὶ τὴν προσιοῦσαν τῷ χάσματι καὶ προσβλέψασαν αὐτῷ, σκιριτᾶν θαυμαστικῶς, καὶ προῖεσθαι φωνὴν διάφορον, ἣ πρότερον εἰώθει φθέγγεσθαι. τὸν δ' ἐπιστατοῦντα ταῖς αἰεὶ θαυμάσαι τὸ παράδοξον, καὶ προσελθόντα τῷ χάσματι, καὶ κατιδόντα, οἷόν περ ἦν, ταυτὸ παθεῖν ταῖς αἰετίν. ἐκείνας τε γὰρ ὅμοια ποιεῖν τοῖς ἐνθουσιάζουσι, καὶ τοῦτον προλέγειν τὰ μέλλοντα γίνεσθαι. μετὰ δὲ ταῦτα τῆς φήμης παρὰ τοῖς ἐγχωρίοις διαδοθείσης περὶ τοῦ πάθους τῶν προσιόντων τῷ χάσματι, πλείους ἀπανταῶν ἐπὶ τὸν τόπον· διὰ δὲ τὸ παράδοξον πάντων

ἀποπειρωμένων, τοὺς αἰὲν πλησιάζοντας ἐνθουσιάζειν. δι' ὧς αἰτίας θαυμασθῆναι τε τὸ μαντεῖον, καὶ νομοθεῖναι τῆς Γῆς εἶναι τὸ χρηστήριον· καὶ χρόνον μὲν τινα τοὺς βουλομένους μαντεῦεσθαι, προσιόντας τῷ χάσματι ποιῆσθαι τῆς μαντείας ἀλλήλοις· μετὰ δὲ ταῦτα, πολλῶν καθαλλομένων εἰς τὸ χάσμα διὰ τὸν ἐνθουσιασμόν, καὶ πάντων ἀφανιζομένων, δόξαι τοῖς κατοικοῦσι περὶ τὸν τόπον, ἵνα μηδεὶς κινδυνεύῃ, προφῆτίν τε μίαν πᾶσι κατασιῆσαι γυναῖκα, καὶ διὰ ταύτης γίνεσθαι τὴν χρησμολογίαν· ταύτη δὲ κατασκευασθῆναι μηχανήν, ἐφ' ἣν ἀναβαίνουσαν ἀσφαλῶς ἐνθουσιάζειν καὶ μαντεῦεσθαι τοῖς βουλομένοις. εἶναι δὲ τὴν μηχανὴν τρεῖς ἔχουσιν βάσεις, ἀφ' ὧν αὐτὴν τρίποδα κληθῆναι· σχεδὸν δὲ παντὸς τοῦ κατασκευάσματος ἀπομιμήματα γίνεσθαι τοὺς ἔτι καὶ νῦν κατασκευαζομένους χαλκοῦς τρίποδας. ὃν μὲν οὖν τρόπον εὑρέθη τὸ μαντεῖον, καὶ δι' ὧς αἰτίας ὁ τρίπους κατασκευάσθη, ἱκανῶς εἰρησθαι νομίζω. Θεσπιωδεῖν δὲ τὸ ἀρχαῖον λέγεται παρθένους, διὰ τε τὸ τῆς φύσεως ἀδιάφθορον, καὶ τὸ τῆς Ἀρτέμιδος ὁμογενές· ταύτας γὰρ εὐθειεῖν πρὸς τὸ τηρεῖν τὰ ἀπόρρητα τῶν χρησμοφδομένων. ἐν δὲ τοῖς νεωτέροις χρόνοις φασὶν Ἐχεκράτην τὸν Θεοταλὸν, παραγενόμενον εἰς τὸ χρηστήριον, καὶ θεασάμενον τὴν χρησμολογοῦσαν παρθένον, ἐρασθῆναι διὰ τὸ κάλλος αὐτῆς, καὶ συναρπάσαντα βιάσασθαι· τοὺς δὲ Δελφοὺς διὰ τὸ γεγενημένον πάθος, εἰς τὸ λοιπὸν νομοθετῆσαι μηκέτι παρθένον χρηστηριάζειν, ἀλλὰ γυναῖκα πρεσβυτέραν πεντήκοντα ἑτῶν χρησμο-

λογεῖν· κοσμεῖσθαι δ' αὐτὴν παρθενικῇ σκευῇ, καθάπερ ὑπομνήματι τῆς παλαιᾶς προφήτιδος. τὰ μὲν οὖν περὶ τῆς εὐρέσεως τοῦ μαντείου μυθολογούμενα, τοιαῦτ' ἐστίν· ἡμεῖς δ' ἐπανάξομεν ἐπὶ ταῖς Φιλομήλου πράξεις.

Pythia contra morem coacta respondet, licere quaecunque velit. Alio insuper prodigio laetus, legationes ad Athenienses, Laced. Thebanos mittit, nuntiantes, templi patrocinium, non opes quaeri. Hi itaque foedere iunguntur; at Boeoti et Loerenses contra pugnant.

27. Οὗτος γὰρ κρατῶν τοῦ μαντείου προσέτατε τῇ Πυθίᾳ τὴν μαντείαν ἀπὸ τοῦ τρίποδος ποιεῖσθαι, κατὰ τὰ πάτρια. ἀποκριναμένης δ' αὐτῆς ὅτι ταῦτά ἐστι τὰ πάτρια, διηπειλήσατο καὶ συνηνάγκασε τὴν ἀνάβασιν ποιεῖσθαι ἐπὶ τὸν τρίποδα. ἀποφθεγξαμένης δ' αὐτῆς πρὸς τὴν ὑπεροχὴν τοῦ βιαζομένου, ὅτι ἔξιστιν αὐτῷ πράττειν ὃ βούλεται, ἄσμένως τὸ ῥηθὲν ἐδέξατο, καὶ τὸν προσήκοντα χρησμὸν ἔχειν ἀπεφῆνατο. εὐθὺς δὲ καὶ τὸν χρησμὸν ἔγγραφον ποιήσας, καὶ προθεῖς εἰς τοῦμφανές, ἅπασιν ἐποίησε φανερόν, ὅτι ὁ θεὸς αὐτῷ δίδωσιν ἐξουσίαν πράττειν ὃ, τι βούλεται. συναγαγὼν δ' ἐκκλησίαν, καὶ τὴν μαντείαν τοῖς πλήθεσι δηλώσας, καὶ παρακαλέσας θαρσύνειν, ἐτρέπετο πρὸς τὰς τοῦ πολέμου πράξεις. ἐγένετο δ' αὐτῷ καὶ σημεῖον ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἀπόλλωνος. αἰτὸς γὰρ ὑπερπειτόμενος τὸν νεὼν τοῦ θεοῦ, καὶ συγκυλισθεὶς ἐπὶ τὴν γῆν, τὰς τριφομένας ἐν τῷ ἱερῷ περιστρεφὰς ἐθήρρευεν, ὧν ἐνίας ἀπ' αὐτῶν ἤρπαζε τῶν βωμῶν. τὸ δὲ σημεῖον ἔφασαν οἱ περὶ ταῦτ' ἀσχολούμενοι σημαίνειν τῷ Φιλομήλῳ καὶ τοῖς Φωκεῦσι κρατήσειν τῶν περὶ

Δελφούς πραγμάτων. ἐπαρθεὶς οὖν ἐπὶ τούτοις, ἐπέλεξε τῶν φίλων τοὺς εὐθειωτάτους εἰς τὰς πρεσβείας, καὶ τούτων τοὺς μὲν εἰς τὰς Ἀθήνας, τοὺς δ' εἰς Λακεδαιμόνα, τοὺς δ' εἰς τὰς Θήβας ἐξέπεμψεν· ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς τὰς ἄλλας τὰς ἐπισημοτάτας τῶν κατὰ τὴν Ἑλλάδα πόλεων ἀπέστειλεν, ἀπολογούμενος, ὅτι κατείληπται τοὺς Δελφούς, οὐ τοῖς ἱεροῖς χρήμασιν ἐπιβουλεύων, ἀλλὰ τῆς τοῦ ἱεροῦ προστασίας ἀμφισβητῶν· εἶναι γὰρ Φωκέων αὐτῇ ἰδίαν ἐν τοῖς παλαιοῖς χρόνοις ἀποδεδειγμένην. τῶν δὲ χρημάτων τὸν λόγον ἔφη πᾶσι τοῖς Ἕλλησιν ἀποδώσειν, καὶ τὸν τε σταθμὸν καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀναθημάτων ἔτοιμος εἶναι παραδιδόναι τοῖς βουλευμένοις ἐξετάζειν. ἡξίου δὲ, ἂν τις δι' ἔχθραν ἢ φθόρον πολεμῇ Φωκεῦσι, μάλιστα μὲν συμμαχεῖν, εἰ δὲ μή γε, τὴν ἡσυχίαν ἄγειν. τῶν δὲ πρεσβέων το προσταχθὲν πραξάντων, Ἀθηναῖοι μὲν καὶ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τινες ἄλλοι συμμαχίαν πρὸς αὐτὸν συνέθεοντο, καὶ βοηθήσειν ἐπηγγείλαντο· Βοιωτοὶ δὲ καὶ Λοκροὶ καὶ τινες ἕτεροι τὰναντία τούτοις ἐψηφίσαντο, καὶ τὸν πόλεμον ὑπὲρ τοῦ θεοῦ πρὸς τοὺς Φωκεῖς ἐπανεῖλοντο. ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν.

Olymp. CVI, 3. Ut par esset hostibus Philomelus, exactis multis pecuniis cum militum copiam conduxisset idoneam, Locroa ad petras Phaedriadas novo proelio vicit. Tum vero Boeoti omnes concilii Amphictyonici socios ad bellum commune contra sacrilegos evocarunt.

28. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθηνησὶ Διοτίμου, Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους, Γάϊον Μάρκιον καὶ Γναῖον Μάλλιον. ἐπὶ δὲ τούτων, Φιλόμηλος μὲν, προορώ-

μενος τὸ μέγεθος τοῦ πολέμου, μισθοφόρων τε πλη-
 θος ἤθροιζε, τῶν τε Φωκίων τοὺς εὐθέτους κατέλε-
 γεν εἰς τὴν στρατείαν. τοῦ δὲ πολέμου προσδεομέ-
 νου χρημάτων, τῶν μὲν ἱερῶν ἀναθημάτων ἀπεί-
 χετο, τοὺς δὲ Δελφοὺς εὐδαιμονίᾳ καὶ πλούτῳ δια-
 φέροντας ἐπράξατο πληθος χρημάτων ἱκανὸν εἰς
 τοὺς τῶν ξένων μισθοὺς. κατασκευάσας οὖν ἀξιόλο-
 γον δύναμιν, προήγαγεν εἰς ὕπαιθρον, καὶ φανερός
 ἦν ἐτοιμῶς ἔχων διαγωνίζεσθαι πρὸς τοὺς ἀλλοτρίως
 διακειμένους τοῖς Φωκεῦσι. τῶν δὲ Λοκρῶν στρα-
 τευσαμένων ἐπ' αὐτὸν, ἐγένετο μάχη περὶ τὰς Φαι-
 δριάδας καλουμένας πέτρας, ἣν νικήσας ὁ Φιλόμη-
 λος, πολλοὺς μὲν ἀνείλε τῶν πολεμίων, οὐκ ὀλίγους
 δ' ἐξώγησε· τινὰς δὲ κατὰ τῆς πέτρας συνηνάγκα-
 σεν ἑαυτοὺς κατακρημνίσαι. μετὰ δὲ τὴν μάχην ταύ-
 την, οἱ μὲν Φωκεῖς ἐπὶ ῥοθήσαν τοῖς φρονήμασι, διὰ
 τὴν εὐημερίαν· οἱ δὲ Λοκροὶ ταπεινωθέντες, πρέσ-
 βεις ἐξέπεμψαν εἰς τὰς Θήβας, ἀξιοῦντες τοὺς Βοιω-
 τοὺς βοηθεῖν αὐτοῖς τε καὶ τῷ θεῷ. οἱ δὲ Βοιωτοὶ,
 διὰ τε τὴν πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσέβειαν, καὶ διὰ τὸ
 συμφέρειν αὐτοῖς τὰς τῶν Ἀμφικτυόνων κρίσεις βε-
 βαίας εἶναι, πρὸς τε τοὺς Θετταλοὺς ἐπρέσβευσαν
 καὶ τοὺς ἄλλους Ἀμφικτύονας, ἀξιοῦντες κοινῇ πολε-
 μῆσαι τοῖς Φωκεῦσι. ψηφισαμένων δὲ τῶν Ἀμφι-
 κτυόνων τὸν πρὸς Φωκεῖς πόλεμον, πολλὴ ταραχὴ
 καὶ διάσταισις ἦν καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα. οἱ μὲν
 γὰρ ἔκριναν βοηθεῖν τῷ θεῷ, καὶ τοὺς Φωκεῖς, ὥς
 ἱεροσύλους, κολάζειν· οἱ δὲ πρὸς τὴν τῶν Φωκίων
 βοήθειαν ἀπέκλιναν.

Vtriusque partis socii recensentur. Adiiiciuntur causas, quas Lacedaemonios moverunt, ut Phocenaibus se adiungerent.

29. Σχιζομένης δὲ τῆς τῶν ἔθνων καὶ πόλεων αἰρέσεως, τῷ μὲν ἱερῷ βοηθεῖν ἔγνωσαν Βοιωτοὶ καὶ Λοκροὶ καὶ Θετταλοὶ καὶ Περόραιβοι, πρὸς δὲ τούτοις Δωριεῖς καὶ Λόλοπες, ἔτι δὲ Ἀθυμᾶνες καὶ Ἀχαιοὶ καὶ Φθιώται καὶ Μάγνητες, ἔτι δὲ Αἰνιᾶνες, καὶ τινες ἕτεροι· τοῖς δὲ Φωκεῦσι συνεμάχουν Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τινες ἕτεροι τῶν Πελοποννησίων. προθυμότατα δὲ συνέπραττον οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τινες ἕτεροι, διὰ τοιαύτας αἰτίας· ἐν τῷ Λευκτρικῷ πολέμῳ Θηβαῖοι καταπολεμήσαντες τοὺς Λακεδαιμονίους, δίκην ἐπήνεγκαν εἰς Ἀμφικτυόνας κατὰ τῶν Σπαρτιατῶν, ὅτι Φοιβίδας ὁ Σπαρτιατῆς κατελάβετο τὴν Καδμείαν, καὶ διετιμήσαντο τὸ ἀδίκημα ταλάντων πεντακοσίων. καταδικασθέντων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ τὴν δίκην οὐκ ἔκτινόντων κατὰ τὸν ὥρισμένον ἐκ τῶν νόμων καιρὸν, οἱ Θηβαῖοι πάλιν δίκην ἐπήνεγκαν διπλοῦ τοῦ ἀδικήματος. τῶν δ' Ἀμφικτυόνων χιλίοις ταλάντοις καταδικασάντων, οἱ Λακεδαιμόνιοι, διὰ τὸ μέγεθος τοῦ ὀφλήματος, ὁμοίως τοῖς Φωκεῦσι τὰς ἀποφάσεις ἐποιοῦντο, λέγοντες ἀδίκως ὑπὸ τῶν Ἀμφικτυόνων καταδικασθαι. διόπερ κοινοῦ ὄντος τοῦ συμφέροντος, οἱ Λακεδαιμόνιοι κατ' ἰδίαν μὲν ὥκνουν ὑπὲρ τῆς καταδίκης ἄρασθαι τὸν πόλεμον, διὰ δὲ τοῦ προσώπου τῶν Φωκέων εὐσχημονέστερον ἔκρινον ἀκυρῶσαι τὰς κρίσεις τῶν Ἀμφικτυόνων. διὰ δὲ ταύτας τὰς αἰτίας ἐτοιμότατα συνεμάχουν τοῖς Φωκεῦσι, καὶ τὴν προστασίαν τοῦ ἱεροῦ συγκατεσκεύαζον αὐτοῖς.

Hostium multitudo aucta Phocenses adegit, ut sacro thesauro adhibito, ampliore stipendio milites ad se allicerent. Proelio equestri Phocenses superiores. Iidem Thessalos fundant.

30. Φανεροῦ δ' ὄντος ὅτι καὶ Βοιωτοὶ μεγάλῃ δυνάμει στρατεύουσιν ἐπὶ τοὺς Φωκεῖς, ὁ Φιλόμηλος ἔκρινε μισθοφόρων ἄθροίζειν πλῆθος. προσδεόμενου δὲ τοῦ πολέμου χρημάτων πλειόνων, ἡναγκάζετο τοῖς ἱεροῖς ἀναθήμασιν ἐπιβαλεῖν τὰς χεῖρας, καὶ συλᾶν τὸ μαντεῖον. ὑποστησαμένου δ' αὐτοῦ τοῖς ξένοις μισθοῦς ἡμιολίους, ταχὺ πλῆθος ἠθροίσθη μισθοφόρων, πολλῶν ὑπακουόντων πρὸς τὴν στρατείαν διὰ τὸ μέγεθος τῶν μισθῶν. τῶν μὲν οὖν ἐπιεικῶν ἀνδρῶν οὐδεὶς ἀπεγράφατο πρὸς τὴν στρατείαν, διὰ τὴν πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσέβειαν· οἱ δὲ πολλοὶ ῥόδοι, καὶ θεῶν διὰ τὴν πλεονεξίαν καταφρονούντες, προθύμως συνέτρεχον πρὸς τὸν Φιλόμηλον· καὶ ταχὺ δύνამις ἰσχυρὰ συνέστη τῶν πρὸς τὴν ἱεροσυλίαν ὀρμωμένων. ὁ μὲν οὖν Φιλόμηλος, διὰ τὸ μέγεθος τῆς εὐπορίας, ταχὺ δύναμιν ἀξιόχρεων κατεσκευάσατο. εὐθύς οὖν ἐστράτευσεν εἰς τὴν τῶν Λοκρῶν χώραν, ἔχων στρατιώτας ἱππεῖς τε καὶ πεζοὺς πλείους τῶν μυρίων. ἀντιταχθέντων δὲ τῶν Λοκρῶν, καὶ τῶν Βοιωτῶν βοηθησάντων τοῖς Λοκροῖς, ἵππομαχία συνέστη, καθ' ἣν ἐπροτίρησαν οἱ Φωκεῖς. μετὰ δὲ ταῦτα οἱ μὲν Θετταλοὶ μετὰ τῶν πλησιοχώρων συμμάχων ἄθροισθέντες εἰς ἑξακισχιλίους, ἤκον εἰς τὴν Λοκρίδα, καὶ συνάψαντες μάχην τοῖς Φωκεῦσι περὶ λόφον Ἀργόλαν ὀρομαζόμενον, ἡττήθησαν. ἐπιφανέντων δὲ Βοιωτῶν μυρίοις καὶ τρισχιλίοις στρατιώταις, καὶ τῶν ἐκ Πελοποννήσου

Ἀχαιῶν χιλίοις καὶ πεντακοσίοις βοηθησάντων τοῖς
Φωκεῦσιν, ἀντεστρατοπέδευσαν αἱ δυνάμεις, ἀμφο-
τέρων ἀθροισθέντων εἰς ἓνα τόπον.

Capto Boeoti, ut sacrilegos, capite plectunt; sed Philomelus, aequa rependens, hostium immanitatem coërcet. Tandem Philomelus, ex improvise oppressus et pulsus, in locum praeruptum agitur, unde, re desperata, se praecipitem dedit. Eius locum Onomarchus occupat. Philippus Methonem et Pagasas expugnat. Leucon rex moritur; succedit Spartacus. Romani in Faliscos bellum gerunt. In Sicilia, Dione occiso, Callippus imperium suscipit.

31. Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ μὲν Βοιωτοὶ κατὰ τὰς
προνομίαις ζωγρήσαντες οὐκ ὀλίγους τῶν μισθοφό-
ρων, προαγαγόντες πρὸ τῆς πόλεως ἐκήρυξαν, ὅτι
τοῦσδε τοὺς ἄνδρας οἱ Ἀμφικτύονες στρατευσαμέ-
νους μετὰ τῶν ἱεροσύλων θανάτῳ κτελάουσιν. εὐ-
θύς δὲ καὶ τῶν ἔργων τοῖς λόγοις ἀκολουθοῦντων,
ἅπαντας κατηκόντισαν. ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ παρὰ τοῖς
Φωκεῦσι μισθοφόροι παροξυνθέντες, ἤξιουν τὸν
Φιλόμηλον τῆς ὁμοίας τιμωρίας ἀξιῶσαι τοὺς πο-
λεμίους. μεγάλην δὲ φιλονεικίαν ἐσυνεγκάμενοι, καὶ
πολλοὺς τῶν κατὰ τὴν χώραν πλανωμένων παρὰ τοῖς
πολεμίοις ζωγρήσαντες, ἀιήγαγον, οὓς ἅπαντας ὁ
Φιλόμηλος κατηκόντισεν· διὰ δὲ ταύτης τῆς κολά-
σεως τοὺς ἐναντίους ἐποίησε μεταθέσθαι τῆς ὑπερη-
φάνου καὶ δεινῆς τιμωρίας. μετὰ δὲ ταῦτα τῶν δυ-
νάμεων εἰς ἄλλην χώραν ἐμβαλουσῶν, καὶ τὴν ὁδοι-
πορίαν ποιουμένων διὰ τόπων καταδένδρων καὶ τρα-
χέων, ἄφνω συνέμιξαν ἀλλήλοις οἱ προηγούμενοι τῆς
στρατιᾶς. γενομένης δὲ συμπλοκῆς, εἴτα μάχης ἰσχυ-
ρᾶς, οἱ Βοιωτοὶ τῷ πλήθει πολὺ προέχοντες ἐνίκη-
σαν τοὺς Φωκεῖς. τῆς δὲ φυγῆς γενομένης διὰ τό-

που κρημνώδους καὶ δυσεξίτου, πολλοὶ τῶν Φωκίων καὶ μισθοφόρων κατεκόπησαν. ὁ δὲ Φιλόμηλος ἐκ-
 θύμως ἀγωνισάμενος, καὶ πολλοῖς τραύμασι περιπε-
 σὼν, εἰς τινα κρημνῶδη τόπον συνεκλείσθη· οὐκ ἔχων
 δὲ διέξοδον, καὶ φοβούμενος τὴν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας
 αἰκίαν, ἑαυτὸν κατεκρήμνισε· καὶ τοῦτον τὸν τρό-
 πον δοὺς τῷ δαιμονίῳ δίκας, κατέστρεψε τὸν βίον.
 ὁ δὲ συνάρχων αὐτῷ στρατηγὸς Ὀνόμαρχος, διαδε-
 ξάμενος τὴν ἡγεμονίαν, καὶ μετὰ τῆς ἀνασωζομένης
 δυνάμειος ἀναχωρήσας, ἀνελάμβανε τοὺς ἐκ τῆς φυ-
 γῆς ἐπανιόντας. ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις, Φί-
 λιππος ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς Μεθώνην μὲν
 ἐκπολιορκήσας καὶ διαρπάσας κατέσκαψεν, Παγὰς
 δὲ χειρωσάμενος, ἠνάγκασεν ὑποταγῆναι. κατὰ δὲ
 τὸν Πόντον, Λεύκων ὁ τοῦ Βοσπόρου βασιλεὺς ἐτε-
 λεύτησεν, ἄρξας ἔτη τεσσαράκοντα· τὴν δὲ ἀρχὴν
 διαδεξάμενος Σπαρτιακὸς ὁ υἱὸς, ἐβασίλευσεν ἔτη
 πέντε. Ῥωμαίοις δὲ πρὸς Φαλίσκους συνέστη πόλε-
 μος, καὶ μέγα μὲν οὐδὲν, οὐδ' ἄξιον μνήμης ἐπετε-
 λέσθη, καταδρομαὶ δὲ καὶ πορθήσεις τῆς χώρας τῶν
 Φαλίσκων ἐγένοντο. κατὰ δὲ τὴν Σικελίαν, Δίωνος
 τοῦ στρατηγοῦ σφαγέντος ὑπὸ Ζακυνθίων τῶν μι-
 σθοφόρων, τὴν ἡγεμονίαν διεδέξατο Κάλλιππος, ὁ
 τούτους πρὸς τὸν φόνον παρασκευάσας, καὶ ἤρξε μῆ-
 νας τρεισκαίδεκα.

Olymp. CXL 4. Boeoti victores copias domum reducerant, Sed Onomarchus Phocenses de novo ad bellum exhortatur, et Philomeli coepta persequitur.

32. Ἐπ' ἀρχοντος δ' Ἀθηνησιν Εὐδήμον, Ῥω-
 μαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Μάρκον Φάβιον καὶ

Μάρκον Ποπίλλιον. ἐπὶ δὲ τούτων Βοιωτοὶ νενικηκότες τοὺς Φωκεῖς, καὶ νομίσαντες τὸν αἰτιώτατον τῆς ἱεροσυλίας Φιλόμηλον, ὑπὸ θεῶν καὶ ἀνθρώπων κεκολασμένον, ἀποτρέφειν τοὺς ἄλλους ἀπὸ τῆς ὁμοίας κακίας, ἀνέξενον εἰς τὴν οἰκίαν. οἱ δὲ Φωκεῖς, ἀπολυθέντες τοῦ πολέμου κατὰ τὸ παρὸν, ἐπανῆλθον εἰς Δελφοὺς, καὶ συνελθόντες μετὰ τῶν συμμάχων εἰς κοινὴν ἐκκλησίαν, ἐβουλεύοντο περὶ τοῦ πολέμου. οἱ μὲν οὖν ἐπεικέσταισι πρὸς τὴν εἰρήνην ἔρρεπον, οἱ δὲ ἀσεβεῖς καὶ τόλμη καὶ πλεονεξία διαφέροντες, ἐφρόνουν τὰ ἐναντία, καὶ περιεβλέποντο ζητοῦντες τὸν συνηγορήοντα ταῖς σφετέραις παρανομίαις. Ὀνόμαρχος δὲ, πεφροτισμένον λόγον διελθὼν ὑπὲρ τοῦ τηρεῖν τὴν ἐξ ἀρχῆς προαίρεσιν, προετρέψατο τὰ πλήθη πρὸς τὸν πόλεμον, οὐχ οὕτω τοῦ κοινῇ συμφέροντος προνοηθεῖς, ὥς τὸ ἴδιον λυσιτελὲς προκρίνας. πολλαῖς γὰρ καὶ μεγάλαις δίκαις ὑπὸ τῶν Ἀμφικτυόνων ἦν καταδικασμένος ὁμοίως τοῖς ἄλλοις, καὶ τὰ ὀφλήματα οὐκ ἐκτετικῶς. διόπερ ὁρῶν αἰρετώτερον αὐτῷ τὸν πόλεμον ὄντα τῆς εἰρήνης, εὐλόγως τοὺς Φωκεῖς καὶ συμμάχους παρώξυνε τηρεῖν τὴν ὑπόστασιν τοῦ Φιλομήλου. αἰρεθεὶς δὲ στρατηγὸς αὐτοκράτωρ, μισθοφόρων τε πλήθος ἤθρεψε, καὶ τὰς τῶν τετελευτηκότων τάξεις ἀναπληρώσας, καὶ τῷ πλήθει τῶν ξενολογηθέντων αὐξήσας τὴν δύναμιν, μεγάλας παρασκευὰς ἐποιεῖτο συμμάχων καὶ τῶν ἄλλων εἰς πόλεμον χρησίμων.

E somnio lacta praesagia sumit, quod contraria potius portendebat. Ferocior itaque factus, sacra templi dona in arma et pecuniam convertit: donis poenisque socios cogit: Thronium, Amphic-

as, Orehomennum capit. Chaeroneam obsidens a Thebanis domum repellitur.

33. Ἐπῆρε δ' αὐτὸν πρὸς τὴν ὑπόστασιν αὐτὴν ὄνειρος, ἔμφατιν δούς μεγάλης αὐξήσεώς τε καὶ δόξης. κατὰ γὰρ τὸν ὕπνον ἔδοξε τὸν κολοιτὸν τὸν χαλκοῦν, ὃν ἀνέθηκαν ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἀπόλλωνος οἱ Ἀμφικτύονες, ἀναπλάττειν εἰς ὕψος ταῖς ἰδίαις χερσὶ, καὶ ποιῆσαι πολὺ μείζονα. ὑπέλαβεν οὖν αὐτῷ σημαίνεισθαι παρὰ τῶν θεῶν αὐξήσειν δόξης ἕσσεσθαι διὰ τῆς αὐτοῦ στρατηγίας. τὸ δ' ἀληθές οὐχ οὕτως εἶχε, τοῦναντίον δὲ παρεσημαίνετο, διὰ τὸ τοὺς Ἀμφικτύονας ἐκ τοῦ ζημιώματος τῶν Φωκέων εἰς τὸ ἱερὸν παρανομησάντων, καὶ διὰ τοῦτο ζημιωθέντων, ἐσημαίνετο ἡ ζημία τῶν Φωκέων αὐξήσειν ἀπολήψεσθαι ταῖς τοῦ Ὀνομάρχου χερσίν. ὅπερ καὶ συνέβη γενέσθαι. ὁ οὖν Ὀνόμαρχος αὐτοκράτωρ ἡρημένος ἐκ μὲν τοῦ χαλκοῦ καὶ σιδήρου κατεσκεύασεν ὅπλων πλῆθος, ἐκ δὲ τοῦ ἀργυρίου καὶ χρυσοῦ νόμισμα κόψας, ταῖς τε συμμαχοῦσαις πόλεσι διεδίδου, καὶ μάλιστα τοὺς προεσθηκότας ἐδωροδόκει. διέφθειρε δὲ καὶ τῶν πολεμίων πολλοὺς, οὓς μὲν συμμαχεῖν πείθων, οὓς δὲ τὴν ἡσυχίαν ἔχειν ἀξιῶν. πάντα δὲ ῥαδίως ἐπετέλει διὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων φιλαργυρίαν. καὶ γὰρ τοὺς Θετταλοὺς μέγιστον ἔχοντας τῶν συμμαχῶν ἀξίωμα δωροδοκήσας, ἔπεισε τὴν ἡσυχίαν ἔχειν. καὶ τῶν μὲν Φωκέων τοὺς ἐναντιουμένους συλλαμβάνων, ἀνῆρει, καὶ τὰς οὐσίας ἐδήμευεν. εἰς δὲ τὴν πολεμίαν ἐμβαλὼν, Θρόνιον μὲν ἐκπολιορκήσας, ἔξηνδραποδίσατο, Ἀμφισσεῖς δὲ καταπληξάμενος, ἠνάγκασεν ὑποτάττεσθαι. τὰς δ' ἐν Λωριεῦσι πό-

λεις πορθήσας, τὴν χώραν αὐτῶν ἐδήλωσεν. εἰς δὲ τὴν Βοιωτίαν ἐμβαλὼν, Ὀρχομενὸν μὲν εἶλεν, ἐπιχειρήσας δὲ πολιορκεῖν Χαιρώνειαν, καὶ ἡττηθεὶς ὑπὸ Θηβαίων, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν.

In Asia Artabazi bellum in regem Persarum continuatur. Thebani Pammenem cum auxiliis mittunt, feliciter pugnantem. Bellum Argivorum cum Lacedaemoniis. Athenienses Sestum expugnant. Cersobleptes a Philippo deficit ad Athenienses. Philippus Methonem vi capit, teli autem iactu alterum oculum amittit.

34. Ἄμα δὲ τούτοις πρῶτοις Ἀρταβάζος, ἀπουσάτης ὢν τοῦ βασιλέως, διεπολέμει πρὸς τοὺς ἀπουσταλέντας ὑπὸ τοῦ βασιλέως σατράπας εἰς τὸν πόλεμον· καὶ τὸ μὲν πρῶτον συμμαχοῦντος αὐτῷ Χάρητος τοῦ Ἀθηναίων στρατηγοῦ, ἐρῶμένως ἀντειτάτετο τοῖς σατράπαις· ἐκείνου δὲ ἀτελθόντος, μονωθεὶς ἔπεισε τοὺς Θηβαίους συμμαχίαν αὐτῷ πέμψαι. οἱ δὲ Παμμένη στρατηγὸν ἐλόμενοι, καὶ δόντες αὐτῷ στρατιώτας πεντακισχιλίους, ἐξέτεμψαν εἰς τὴν Ἀσίαν. ὁ δὲ Παμμένης βοηθήσας Ἀρταβάζῳ, καὶ τοὺς σατράπας μεγάλαις μάχαις δυσὶ νικήσας, περὶ ποιήσατο μεγάλην δόξαν ἑαυτῷ τε καὶ τοῖς Βοιωτοῖς. ἐφάνη γὰρ θαυμάσιον εἰ Βοιωτοὶ, τῶν μὲν Θετταλῶν ἐγκαταλειποτάων, τοῦ δὲ Φωικικοῦ πολέμου μεγάλους ἐπιφέροντος κινδύνους, διαποντίους δυιᾶμεις εἰς τὴν Ἀσίαν ἐξέτεμπον, καὶ ἐπροιέρον κατὰ τὸ πλεῖστον ἐν τοῖς κινδύνοις. ἄμα δὲ τούτοις πρῶτοις, συνέστη πόλεμος Ἀργείοις πρὸς Λακεδαιμονίοις· καὶ γενομένης μάχης περὶ πόλιν Ὀρνεᾶς, ἐνίκων οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τὰς Ὀρνεᾶς ἐκπολιορκήσαντες, ἐπανῆλθον εἰς τὴν Σπάρτην. Χά-

ρης δὲ ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς εἰσπλεύσας εἰς Ἑλλήσποντον, καὶ Σησιὸν πόλιν ἐλὼν, τοὺς μὲν ἡβῶντας ἀπέσφαξε, τοὺς δὲ ἄλλους ἐξηνδραποδίσατο. Κερσοβλέπτου δὲ τοῦ Κότυος, διὰ τε τὴν πρὸς Φίλιππον ἀλλοτριότητα, καὶ τὴν πρὸς Ἀθηναίους φιλίαν, ἐγχειρίσαντος τοῖς Ἀθηναίοις τὰς ἐν Χερσόνησσι πόλεις, πλὴν Καρδίας, ἀπέστειλεν ὁ δῆμος κληροῦχους εἰς τὰς πόλεις. Φίλιππος δ' ὄρων τοὺς Μεθωναίους ὀρμητήριον παρεχομένους τὴν πόλιν τοῖς πολεμίοις ἑαυτοῦ, πολιορκίαν συνεστήσατο. καὶ μέχρι μὲν τινος οἱ Μεθωναῖοι διεκαρτέρουν, ἔπειτα κατισχυόμενοι, συνηναγκάσθησαν παραδοῦναι τὴν πόλιν τῷ βασιλεῖ, ὥστε ἀπελθεῖν τοὺς πολίτας ἐκ τῆς Μεθώνης, ἔχοντας ἐν ἱμάτιον ἕκαστον. ὁ δὲ Φίλιππος τὴν μὲν πόλιν κατέσκαψε, τὴν δὲ χώραν διένειμε τοῖς Μακεδόσιν. ἐν δὲ τῇ πολιορκίᾳ ταύτῃ συνέβη τὸν Φίλιππον εἰς τὸν ὀφθαλμὸν πληγέντα τοξεύματι, διαφθαρεῖναι τὴν ὄρασιν.

Post haec Philippus Thessalis contra Lycophronem et Onomarchum auxilio venit. Onomarchas, aliquot proeliis victor, ultimo proelio fusus, capitur et cruci affigitur.

35. Μετὰ δὲ ταῦθ' ὁ Φίλιππος ὑπὸ Θετταλῶν μετακληθεὶς, ἦκεν εἰς Θατταλίαν μετὰ τῆς δυνάμεως· καὶ τὸ μὲν πρῶτον πρὸς Λυκόφρονα τὸν Φερῶν τύραννον διεπολέμει, βοηθῶν τοῖς Θετταλοῖς· μετὰ δὲ ταῦτα τοῦ Λυκόφρονος μεταπεμψαμένου παρὰ τῶν Φωκέων συμμαχίαν, ἀπεστάλη Φάϋλλος ὁ ἀδελφὸς Ὀνομάρχου μετὰ στρατιωτῶν ἑπτακισχιλίων. ὁ δὲ Φίλιππος τοὺς Φωκεῖς νικήσας, ἐξέβαλεν ἐκ τῆς Θετταλίας· Ὀνόμαρχος δ' ἀναλαβὼν πᾶσαν τὴν δύ-

ναμιν, καὶ τομίζων ὅλης τῆς Θετταλίας κυριεύειν,
 ἔκκεν ἐν τάχει βοηθήσων τοῖς περὶ τὸν Λυκόφρονα.
 τοῦ δὲ Φιλίππου μετὰ τῶν Θετταλῶν ἀντιπαρατα-
 ξαμένου τοῖς Φωκεῦσιν, Ὀινόμαρχος ὑπερέχων τοῖς
 πλήθεσι, δυοὶ μάχαις ἐνίκησε, καὶ πολλοὺς τῶν Μα-
 κεδόνων ἀνέϊλε. Φίλιππος δὲ εἰς τοὺς ἐσχάτους κιν-
 δύνους περικλεισθεὶς, καὶ τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν
 ἀθυμίαν καταλιπόντων αὐτὸν, παραθαρσύνας τὸ
 πλῆθος, μόλις ἐποίησεν αὐτοὺς εὐπειθεῖς. μετὰ δὲ
 ταῦτα ὁ Φίλιππος μὲν ἀπεχώρησεν εἰς τὴν Μακεδο-
 νίαν· Ὀινόμαρχος δὲ στρατεύσας εἰς Βοιωτίαν, ἐνί-
 κησε μάχῃ τοὺς Βοιωτοὺς, καὶ πόλιν εἴλε Κορίωνειαν.
 κατὰ δὲ τὴν Θετταλίαν Φίλιππος μὲν ἐκ τῆς Μυκε-
 δορίας μετὰ τῆς δυνάμεως ἄρτι κατηγνηκώς, ἐστρά-
 τευσεν ἐπὶ Λυκόφρονα τὸν Φερῶν τύραννον. οὗτος
 δὲ οὐκ ὢν ἀξιόμαχος, μετεπέμψατο συμμαχίαν παρὰ
 Φωκίων, ἐπαγγελλόμενος συγκατασκευάσειν αὐτοῖς
 τὰ κατὰ τὴν Θετταλίαν. διόπερ Ὀνομάρχου πεζῇ
 βοηθήσαντος μετὰ πεζῶν δισμυρίων καὶ πεντακο-
 σίων ἱππέων, ὁ μὲν Φίλιππος πείσας τοὺς Θετταλοὺς
 κοινῇ τὸν πόλεμον ἄρσασθαι, συνήγαγε τοὺς πάντας,
 πεζοὺς μὲν ὑπὲρ τοὺς δισμυρίους, ἱππεῖς δὲ τρισχι-
 λίους. γενομένης δὲ παρατάξεως ἰσχυρῆς, καὶ τῶν
 Θετταλῶν ἱππέων τῷ πλήθει καὶ ταῖς ἀρεταῖς δια-
 φερόντων, ἐνίκησεν ὁ Φίλιππος. τῶν δὲ περὶ τὸν
 Ὀνόμαρχον καταφυγόντων εἰς τὴν θάλατταν, καὶ
 τυχικῶς παραπλέοντος τοῦ Ἀθηναίου Χάρητος μετὰ
 πολλῶν τριήρων, πολὺς ἐγένετο φότος τῶν Φωκίων.
 οἱ γὰρ φεύγοντες, ῥίψαντες τὰς πανοπλίας, διενή-

χοντο πρὸς τὰς τριήρεις, ἐν οἷς ἦν καὶ αὐτὸς Ὀνόμαρχος. τέλος δὲ τῶν Φωκέων καὶ μισθοφόρων ἀνῆρθέθησαν μὲν ὑπὲρ τοὺς ἑξακισχιλίους, ἐν οἷς ἦν καὶ αὐτὸς ὁ στρατηγός· ἤλωσαν δὲ οὐκ ἐλάττους τῶν τρισχιλίων. ὁ δὲ Φίλιππος τὸν μὲν Ὀνόμαρχον ἐκρέμασε, τοὺς δ' ἄλλους ὡς ἱεροσύλους κατεπόρτισε.

Phayllus, Onomarchi successor, omni vi bellum instaurat. Moritur tum Mausolus rex Cariae, cui Artemisia succedit: item Clearchus, Heracleae tyrannus. Thusci agrum Rom. populantur. In Sicilia Hipparinus, pulso Calippo, regnum Syrac. occupat.

36. Μετὰ δὲ τὴν Ὀνομάρχου τελευτὴν διεδέξατο τὴν Φωκέων ἡγεμονίαν ἀδελφὸς Φάυλλος. οὗτος δὲ τὴν γεγεννημένην συμφορὰν διορθούμενος, μισθοφόρων τε πλῆθος ἤθροιζε, διπλασιάσας τοὺς εἰωθότας μισθοὺς, καὶ παρὰ τῶν συμμάχων βοήθειαν μετεπέμπετο· κατεσκευάζετο δὲ καὶ ὀπλῶν πλῆθος, καὶ τόμισμα ἔκοψε χρυσοῦν τε καὶ ἀργυροῦν. ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Μαύσωλος ὁ Καρίας δυνάστης ἐτελεύτησεν, ἄρξας ἔτη εἰκοσιτέσσαρα· τὴν δὲ ἀρχὴν διαδεξαμένη Ἀρτεμισία ἡ ἀδελφὴ καὶ γυνὴ, ἐδυνάστευσεν ἔτη δύο. Κλέαρχος δὲ ὁ Πρακλείας τύραννος Λιονυσίων ὄντων ἐπὶ θείαν βαδίζων ἀνῆρθέη, ἄρξας ἔτη δώδεκα τὴν δὲ ἀρχὴν διαδεξάμενος ὁ υἱὸς Τιμόθεος, ἤρξεν ἔτη πεντεκαίδεκα. Τυρρόηνοί δὲ διαπολεμοῦντες Ῥωμαίοις, ἐπόρθησαν πολλὴν τῆς πολεμίας χώρας, καὶ μέχρι τοῦ Τιβέρεως καταδραμόντες, ἐπανῆλθον εἰς τὴν οἰκείαν. ἐν δὲ ταῖς Συρακοῦσαις στάσεως γενομένης τοῖς Δίωνος φίλοις πρὸς Κάλλιππον, οἱ μὲν τοῦ Δίωνος φίλοι ἡττηθέντες ἔφυγον εἰς τοὺς Λεοντίνους· μετὰ δὲ τινα χρό-

νον Ἰππαρίνου τοῦ Διονυσίου καταπλεύσαντος εἰς τὰς Συρακούσας μετὰ δυνάμεως, ὁ μὲν Κάλλιππος ἥττηθεὶς ἐξέπεσε τῆς πόλεως, Ἰππαρίνος δὲ, ἀνακτησάμενος τὴν πατρίαν δυναστείαν ἤρξεν ἔτη δύο.

Olymp. CVII, 1. Phayllus auctus copiis et sociorum auxiliis, Boeotiam invadit, sed tribus proeliis funditur.

37. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθηνησιν Ἀριστοδήμου, Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Γαῖον Σουλπίκιον καὶ Μάρκον Οὐαλέριον· Ὀλυμπιάς δ' ἤχθη ἐβδόμη πρὸς ταῖς ἑκατὸν, καθ' ἣν ἐνίκα σπάρδιον Σμικρίνας Ταραντῖνος. ἐπὶ δὲ τούτων, Φάϋλλος μὲν ὁ Φωκέων στρατηγός, μετὰ τὴν τοῦ ἀδελφοῦ τελευτὴν τε καὶ ἦταν, προσανέλαβε τὰ τῶν Φωκέων πράγματα τεταπεινωμένα διὰ τε τὴν ἦταν καὶ τὴν φθορὰν τῶν στρατιωτῶν. ἔχων γὰρ χρημάτων πλῆθος ἀνέκλειπτον, πολλοὺς μὲν μισθοφόρους ἤθροισεν, οὐκ ὀλίγους δὲ συμμαχοὺς ἔπεισε συνεπιλαβέσθαι τοῦ πολέμου. τῇ γὰρ ἀφθονίᾳ τῶν χρημάτων ἀναίδην χρώμενος, οὐ μόνον ἰδιώτας πολλοὺς ἔσχε προθύμους συναγωνιστάς, ἀλλὰ καὶ πόλεις τὰς ἐπιφανεστάτας ἐπεσπάσατο πρὸς τὴν κοινοπραγίαν. Λακεδαιμόνιοι μὲν γὰρ ἀπέστειλαν αὐτῷ στρατιώτας χιλίους, Ἀχαιοὶ δὲ δισχιλίους· Ἀθηναῖοι δὲ πεζοὺς μὲν πεντακισχιλίους, ἵππεις δὲ τετρακοσίους, ὧν ἦν στρατηγός Ναυσικλῆς. οἱ δὲ τῶν Φεραίων τύραννοι Λυκόφρων καὶ Πειθόλαος, μετὰ τὴν Ὀνομάρχου τελευτὴν ἔρημοι συμμαχῶν ὄντες, τὰς μὲν Φεράς παρέδωσαν τῷ Φιλίππῳ, αὐτοὶ δ' ὑπόσπονδοι γεόμενοι, συνήγαγον τοὺς μισθοφόρους, ὄντας δισχιλίους· καὶ μετὰ τοῦ-

των φυγόντες πρὸς Φάϋλλον, συνεμάχουν τοῖς Φωκεῦσιν. ἐβοήθησαν δὲ καὶ τῶν ἐλατιόνων πόλεων οὐκ ὀλίγαι τοῖς Φωκεῦσι, διὰ τὸ πλῆθος τῶν διαδομένων χρημάτων. ὁ γὰρ χρυσὸς τὰς πλεονεξίας τῶν ἀνθρώπων ἐκκαλοῦμενος, ἠνάγκασεν αὐτομολεῖν πρὸς τὴν ἐκ τοῦ κέρδους λυσιτέλειαν. ὁ δ' οἷν Φάϋλλος μετὰ τῆς δυνάμεως ἐστράτευσεν εἰς τὴν Βοιωτίαν, καὶ περὶ πόλιν Ὀρχομενὸν ἤτηθεις μάχη, πολλοὺς τῶν στρατιωτῶν ἀπέβαλε. μετὰ δὲ ταῦτα ἄλλης γενομένης μάχης παρὰ τὸν Κηφιστὸν ποταμόν, ἐνίκησαν πάλιν Βοιωτοὶ, καὶ ἀνεῖλον τῶν πολεμίων ὑπὲρ τοὺς τετρακοσίους· ἐξώγησαν δ' εἰς πεντακοσίους. ὀλίγαις δ' ὕστερον ἡμέραις γενομένης μάχης περὶ Κορώνειαν, ἐνίκησαν οἱ Βοιωτοὶ, καὶ πεντήκοντα μὲν ἀνεῖλον τῶν Φωκίων, ἑκατὸν δὲ καὶ τριάκοντα ἐξώγησαν. ἡμεῖς δὲ τὰ περὶ Βοιωτοὺς καὶ Φωκεῖς διεληλυθότες, ἐπὶ τὸν Φίλιππον.

Philippus impeditus ab Atheniensibus, cum in Phocenses tenderet, in patrium regnum rediit. Phayllus Locros Epicnemidios invadit: Boeoti Phocensium terras populantur. Morbo tandem correptus Phayllus moritur. Ei succedit Phalaecus, adiuncto curatore Mnasea. Mnasea proelio occisus; Phalaecus ad Chaeroneam victus.

38. Οὗτος γὰρ νικήσας τὸν Ὀνόμαρχον ἐπιφανεῖ παρατάξει, τὴν τ' ἐν Φεραῖς τυραννίδα καθεῖλε, καὶ τῇ πόλει τὴν ἐλευθερίαν ἀποδοὺς, καὶ τὰ ἄλλα τὰ κατὰ τὴν Θειταλίαν καταστήσας, προῆγεν ἐπὶ τὰς Ἰύλας πολεμήσων τοῖς Φωκεῦσι. κωλυσάντων δὲ τῶν Ἀθηναίων διελθεῖν τὰς παρόδους, ἐπανῆλθεν εἰς Μακεδονίαν, ἠὺς κῶς ἑαυτοῦ τὴν βασιλείαν ταῖς τε πράξεσι καὶ τῇ πρὸς τὸ θεῖον εὐσεβείᾳ. Φάϋλ-

λος δὲ στρατεύσας εἰς Λοκροὺς τοὺς ἐπονομαζομένους Ἐπικνημιδίους, τὰς μὲν ἄλλας πόλεις ἐχειρώσατο πύσας, μίαν δὲ τὴν ὀνομαζομένην Ἀρύκαν διὰ προδοσίας νυκτὸς παραλαβὼν, πάλιν ἐξέπεσε, καὶ τῶν στρατιωτῶν ἀπέβαλεν οὐκ ἐλάττους τῶν διακοσίων. μετὰ δὲ ταῦτα στρατοπεδεύοιτος αὐτοῦ περὶ τὰς ὀνομαζομένας Ἄβας, οἱ Βοιωτοὶ νυκτὸς ἐπιθέμενοι τοῖς Φωκεῦσιν, ἀνείλον αὐτῶν οὐκ ὀλίγους. ἐπαρθέντες δὲ τῷ προτερήμυτι, παρῆλθον εἰς τὴν τῶν Φωκέων χώραν, καὶ πολλὴν αὐτῆς πορθήσαντες, ἤθροισαν λαφύρων πλῆθος. ἐπανιόντων δ' αὐτῶν, καὶ τῇ Ἀρυκαίων πόλει πολιορκουμένη βοηθούντων, ἐπιφανεῖς ὁ Φάϋλλος τούτους μὲν ἐτρέψατο, τὴν δὲ πόλιν ἐλὼν κατὰ κράτος διήρπασε καὶ κατέσκαψεν· αὐτὸς δὲ περιπεσὼν νόσῳ φθινάδι, καὶ πολὺν χρόνον ἀρρώστησας ἐπιπύνως καὶ τῆς ἀσεβείας οἰκείως κατέστρεψε τὸν βίον, καταλιπὼν τῶν Φωκέων στρατηγὸν Φάλαικον, τὸν Ὀνομάρχου υἱὸν, τοῦ τὸν ἱερὸν πόλεμον ἐκκαύσαντος, ἀντίπαιδα τὴν ἡλικίαν ὄντα. παρακατέστησε δ' αὐτῷ ἐπίτροπον ἄμα καὶ στρατηγὸν Μινασέαν, ἓνα τῶν ἑαυτοῦ φίλων. μετὰ δὲ ταῦτα οἱ Βοιωτοὶ νυκτὸς ἐπιθέμενοι τοῖς Φωκεῦσι, τὸν τε στρατηγὸν αὐτῶν Μινασέαν ἀπέκτειναν, καὶ τῶν στρατιωτῶν εἰς διακοσίους. μετ' ὀλίγον δ' ἱππομαχίας γενομένης περὶ Χαιρώνειαν, ὁ Φάλαικος ἡττηθεὶς ἀπέβαλε τῶν ἱππέων οὐκ ὀλίγους.

Discordiae et bella in Peloponneso inter Lacedaemonios et Megalopolitas. Phalaeus Boeotiam, Boeoti Phocidem vastant.

39. Ἄμα δὲ τούτοις πραττομένοις, καὶ κατὰ τὴν
Diod. T. IV. N

Πελοπόννησον ἐγένοντο ταραχαὶ καὶ κινήσεις, διὰ τοιαύτας τινὰς αἰτίας. Λακεδαιμόνιοι πρὸς Μεγαλοπολίτας διαφερόμενοι, τὴν χώραν αὐτῶν κατέδραμον, Ἀρχιδάμου τὴν ἡγεμονίαν ἔχοντος. οἱ δὲ Μεγαλοπολίται παροξυνθέντες ἐπὶ τοῖς πραχθεῖσι, καὶ αὐτοὺς οὐκ ὄντες ἀξιόμαχοι, παρὰ τῶν συμμάχων μετεπέμψαντο βοήθειαν. Ἀργεῖοι μὲν οὖν καὶ Σικυνῶνιοι καὶ Μεσσήνιοι πανδημεὶ κατὰ τάχος ἐβοήθησαν. Θηβαῖοι δ' ἀπέστειλαν πεζοὺς μὲν τετρακισχιλίους, ἵππεῖς δὲ πεντακοσίους, στρατηγὸν ἐπιστήσαντες Κηφισίωνα. Μεγαλοπολίται μὲν οὖν μετὰ τῶν συμμάχων ἐκστρατεύσαντες, κατεστρατοπέδευσαν περὶ τὰς πηγὰς τοῦ Ἀλφειοῦ ποταμοῦ. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι τρισχιλίους μὲν πεζοὺς παρὰ Φωκίων προσελάβοντο, ἵππεῖς δὲ ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα παρὰ Λυκόφροτος καὶ Πειθολάου τῶν ἐκπεπωκότων ἐκ τῆς ἐν Φεραῖς τυραννίδος. συστησάμενοι δὲ δύναμιν ἀξιόμαχον, κατεστρατοπέδευσαν περὶ Μαντίνειαν. μετὰ δὲ ταῦτα ἐπὶ πόλιν Ὀρνεᾶς τῆς Ἀργείας καταντήσαντες, ἔφθασαν αὐτὴν ἐκπολιορκήσαντες πρὸ τῆς τῶν πολεμίων παρουσίας, οὖσαν σύμμαχον τῶν Μεγαλοπολιτῶν. ἐπεξελθόντων δὲ τῶν Ἀργείων, συνάψαντες μάχην ἐνίκησαν, καὶ πλείους τῶν διακοσίων ἀπέκτειναν. τῶν δὲ Θηβαίων ἐπιφανέντων, καὶ τῷ μὲν πλήθει διπλασίων ὄντων, ταῖς δ' εὐταξίαις λειπομένων, συνέστη μάχη καριερά· καὶ τῆς νικῆς ἀμφιδόξου γενομένης, οἱ μὲν Ἀργεῖοι καὶ οἱ σύμμαχοι τὴν εἰς τὰς οἰκείας πόλεις ἐπάνοδον ἐποίησαντο. Λακεδαιμόνιοι δ' εἰς τὴν Ἀρκαδίαν ἐμβαλόν-

τες, καὶ πόλιν Ἐλισσοῦντα κατὰ κράτος ἐλόντες κα διαρπάσαντες, ἐπανῆλθον εἰς τὴν Σπάρτην. μετὰ δὲ τινα χρόνον οἱ Θηβαῖοι μετὰ τῶν συμμάχων ἐνίκησαν τοὺς πολεμίους περὶ Τέλφουσαν, καὶ συχνοὺς ἀνελόντες, ἐξώγησαν Ἀνάξανδρόν τε τὸν ἡγούμενον καὶ τῶν ἄλλων πλείους τῶν ἐξήκοντα. μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον ἄλλαις δυσὶ μάχαις ἐπροτέρησαν, καὶ τῶν ἐναντίων οὐκ ὀλίγους κατέβαλον. τὸ δὲ τελευταῖον τῶν Λακεδαιμονίων ἀξιολόγῳ μάχῃ νικησάντων, αἱ δυνάμεις ἀμφοτέρων εἰς τὰς οἰκείας πόλεις ἐπανῆλθον. ἔπειτα τῶν Λακεδαιμονίων ποιησαμένων ἀνοχὰς πρὸς τοὺς Μεγαλοπολίτας, ἐπανῆλθον εἰς τὴν Βοιωτίαν οἱ Θηβαῖοι. Φαλαικὸς δὲ περὶ τὴν Βοιωτίαν διατρίβων, Χαιρώνειαν εἴλε, καὶ τῶν Θηβαίων ἐπιβοηθησάντων, ἐξέπεσεν ἐκ τῆς πόλεως. ἔπειθ' οἱ μὲν Βοιωτοὶ πολλῇ δυνάμει στρατεύσαντες εἰς τὴν Φωκίδα, τὴν πλείστην αὐτῆς ἐπόρθησαν, καὶ τὰς κατὰ τὴν χώραν κτήσεις ἐδήλωσαν· ἕνια δὲ καὶ τῶν μικρῶν πολισμάτων ἐλόντες, καὶ λαφύρων πλῆθος ἀθροίσαντες, ἐπανῆλθον εἰς τὴν Βοιωτίαν.

Olymp. CVII, 2. Thebani ad bellum gerendum pecunias ab Artaxerxe accipiunt. Inter Boeotos et Phocenses leves pugnae. Renovatur bellum Persarum in Aegyptios ob Phoeniciæ defectionem. Apparatus belli.

40. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Θεσσαλον, Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Μάρκον Φάβιον καὶ Τίτον Κοΐντιον. ἐπὶ δὲ τούτων, Θηβαῖοι κάμνοντες τῷ πρὸς Φωκεῖς πολέμῳ, καὶ χρημάτων ἀπορούμενοι, πρέσβεις ἐξέπεμψαν πρὸς τὸν τῶν Περσῶν βασιλέα, παρακαλοῦντες εἰσευπορῆσαι τῇ πόλει χρή-

ματα. ὁ δὲ Ἀρταξέρξης προθύμως ὑπακούσας, ἔδωκεν αὐτοῖς δωρεὰν ἄργυρίου τάλαντα τριακόσια. τοῖς δὲ Βοιωτοῖς καὶ τοῖς Φωκεῦσιν ἀκροβολισμοὶ μὲν καὶ χώρας καταδρομαὶ συνέστησαν, πράξεις δὲ κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν ἄξιαι μνήμης οὐ συνετελέσθησαν. κατὰ δὲ τὴν Ἀσίαν, ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν ἐν μὲν τοῖς ἐπάνω χρόνοις στρατεύσας ἐπ' Αἴγυπτον πολλοῖς πλήθεσι στρατιωτῶν, ἀπέτυχεν· κατὰ δὲ τοὺς ὑποκειμένους καιροὺς πάλιν ἐπολέμησε τοῖς Αἰγυπτίοις, καὶ πράξεις ἀξιολόγους κατεργασάμενος, διὰ τῆς ἰδίας ἐνεργείας τὴν Αἴγυπτον ἀνεκτήσατο καὶ Φοινίκην καὶ Κύπρον. ἵνα δὲ σαφῇ τὴν περὶ τούτων ἱστορίαν ποιήσωμεν, τὰς αἰτίας τοῦ πολέμου προεκθυσόμεθα, μικρὸν ἀναλαβόντες τοὺς οἰκίους χρόνους. τῶν γὰρ Αἰγυπτίων ἀπὸ Περσῶν ἀποστίντων κατὰ τοὺς ἀνωτέρω χρόνους, Ἀρταξέρξης ὁ ἐπικληθεὶς Ὀλχος, αὐτὸς μὲν οὐκ ὢν φιλοπόλεμος, ἐφ' ἡσυχίας ἔμενεν· ἀποστελλὼν δὲ δυνάμεις καὶ στρατηγούς, πολλάκις ἀπετύγχανε, διὰ τὴν κακίαν καὶ ἀπειρίαν τῶν ἡγεμόνων. διὸ καὶ καταφρονηθεὶς ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων, ἠναγκάζετο καρτερεῖν, διὰ τὴν ἀργίαν καὶ τὸ τῆς ψυχῆς εἰρηνικόν. κατὰ δὲ τοὺς ὑποκειμένους καιροὺς τῶν Φοινίκων καὶ τῶν ἐν Κύπρῃ βασιλέων μιμησαμένων τοὺς Αἰγυπτίους, καὶ διὰ τὴν καταφρόνησιν ἐπὶ τὴν ἀπόστασιν ὀρμησάντων, παροξυνθεὶς ἔκρινε πολεμεῖν τοὺς ἀφεστηκότας. τὸ μὲν οὖν στρατηγούς ἐκπέμπειν ἀπεδοκίμασε, δι' ἑαυτοῦ δὲ τοὺς ὑπὲρ τῆς βασιλείας ἀγῶνας ποιήσασθαι διέγνω. διόπερ ὅπλων καὶ βελῶν καὶ σίτον

καὶ δυνάμεων μεγάλας παρασκευὰς ποιησάμενος, ἤθροισε πεζῶν μὲν τριάκοντα μυριάδας, ἱππέων δὲ τρεῖς, τριήρεις δὲ τριακοσίας, φορτηγοὺς δὲ καὶ τὰς ἄλλας τὰς τὴν ἄγορὰν κομίζούσας πεντακοσίας.

Defectionia Phoenicum causae et prima initia. Multum vexati a Satrapis regis, societatem ineunt cum rege Aegyptiorum, bellico apparatus faciunt, Persas eorumque res infestant.

41. Ἡρξάτο δὲ πρὸς Φοίνικας πολεμεῖν, διὰ τοιαύτας τινὰς αἰτίας· κατὰ τὴν Φοινίκην ἐστὶ πόλις ἀξιόλογος ὄνομα Τρίπολις, οἰκίαν ἔχουσα τῇ φύσει τὴν προσηγορίαν. τρεῖς γάρ εἰσιν ἐν αὐτῇ πόλεις, σταδιαῖον ἀπ' ἀλλήλων ἔχουσαι διάστημα. ἐπικαλεῖται δὲ τούτων ἡ μὲν Ἀραδίων, ἡ δὲ Σιδωνίων, ἡ δὲ Τυρίων· ἀξίωμα δ' ἔχει μέγιστον αὕτη τῶν κατὰ τὴν Φοινίκην πόλεων, ἐν ᾗ συνέβαινε τοὺς Φοίνικας συνέδριον ἔχειν, καὶ βουλευέσθαι περὶ τῶν μεγίστων. τῶν δὲ σατραπῶν καὶ στρατηγῶν ἐν τῇ Σιδωνίων διατριβόντων, καὶ κατὰ τὰς τῶν πραγμάτων ἐπιταγὰς ὑβριστικῶς καὶ ὑπερηφάνως προσφερομένων τοῖς Σιδωνίοις, οἱ κακούμενοι, τὴν ἐπήρειαν χαλεπῶς φέροντες, ἔγνωσαν ἀποστῆναι τῶν Περσῶν. πείσαντες δὲ καὶ τοὺς ἄλλους Φοίνικας τῆς αὐτονομίας ἀντέχεσθαι, διεπρεσβεύσαντο πρὸς τὸν Αἰγυπτίων βασιλέα Νεκτανεβῶ, πολέμιον ὄντα Περσῶν, καὶ πείσαντες παραλαβεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν συμμαχίαν, παρεσκευάζοντο τὰ πρὸς τὸν πόλεμον. τῆς δὲ Σιδῶνος εὐδαιμονία διαφερούσης, καὶ τῶν ἰδιωτῶν διὰ τὰς ἐμπορίας μεγάλους περιπεποιημένων πλοῦτους, ταχὺ τριήρεις τε πολλὰ κατεσκευάσθησαν, καὶ μισθοφόρων πλῆθος ἤθροίσθη· πρὸς δὲ τοῦτοις ὄπλα καὶ

βέλη καὶ σῖτος, καὶ τᾶλλα πάντα τὰ πρὸς πόλεμον χρήσιμα συντόμως κατεσκευάσθη. κατάρχοντες δὲ τῆς ἔχθρας, τὸν μὲν βασιλικὸν παράδεισον, ἐν ᾧ τὰς καταλύσεις οἱ τῶν Περσῶν βασιλεῖς εἰώθεισαν ποιέσθαι, δεινροτομήσαντες διέφθειραν. ἔπειτα τὸν ἡθροισμένον ὑπὸ τῶν σατραπῶν εἰς τὸν πόλεμον τοῖς ἵπποις χόρτον ἐνέπηρσαν· τὸ δὲ τελευταῖον, τοὺς τὰς ὕβρεις ἐπιτελεσαμένους Πέρσας συλλαβόντες ἐτιμωρήσαντο. τοῦ δὲ πολέμου πρὸς τοὺς Φοίνικας ταύτην τὴν καταρχὴν λαβόντος, ὁ βασιλεὺς πυθόμενος τὰ τετολμημένα τοῖς ἀποστάταις, πᾶσι μὲν τοῖς Φοῖνιξιν ἠπειλεῖ, μάλιστα δὲ τοῖς Σιδωνίοις.

Belesys, Syriac satrapa, et Mazaeus, primi bellum in Phoenices movent. Hos Tennes Sidoniae rex vicit et terra expulit. Interea Cypri reges, Persarum imperio subiecti, simul defecerant, et bellum paraverant. In hos Idrieus, Cariae dynasta classem mittit, ducibus Phocione Atheniensi et Evagora.

42. Ἐν δὲ τῇ Βαβυλῶνι συνηθροικῶς τὰς πεζικὰς καὶ ἱππικὰς δυνάμεις, εὐθὺς ἀναλαβὼν προῆγεν ἐπὶ τοὺς Φοίνικας· ἐν ᾧσιν δ' οὗτος κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν ἐβάδιζεν, Βέλειςος ὁ τῆς Συρίας σατράπης, καὶ Μαζαῖος ὁ τῆς Κιλικίας ἄρχων συνελθόντες ἐπολέμουν τοὺς Φοίνικας. Τέννης δ' ὁ τῆς Σιδῶνος βασιλεὺς προσελάβετο παρ' Αἰγυπτίων στρατιώτας μισθοφόρους Ἕλληνας τετρακισχιλίους, ὧν ἦν στρατηγὸς Μέντωρ ὁ Ῥόδιος. μετὰ δὲ τούτων καὶ τῶν πολιτικῶν στρατιωτῶν τοῖς προειρημένοις σατράπαις συμβαλὼν, ἐνίκησε, καὶ τοὺς πολεμίους ἐξέβαλεν ἐκ τῆς Φοινίκης. ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις, καὶ κατὰ τὴν Κύπρον συνέστη πόλεμος, συμπεπλεγ-

μένας ἔχων τὰς πράξεις τῷ ὑποκειμένῳ πολέμῳ. ἐν
 γὰρ τῇ νήσῳ ταύτῃ πόλεις ἦσαν ἀξιόλογοι μὲν ἐννέα,
 ὑπὸ δὲ ταύτας ὑπῆρχε τεταγμένα μικρὰ πολίσματα,
 τὰ προσκυροῦντα ταῖς ἐννέα πόλεσιν. ἐκάστη δὲ τού-
 των εἶχε βασιλεία, τῆς μὲν πόλεως ἄρχοντα, τῷ δὲ βα-
 σιλεῖ τῶν Περσῶν ὑποτεταγμένον. οὗτοι πάντες συμ-
 φρονήσαντες, καὶ μιμησάμενοι τοὺς Φοίνικας, ἀπέ-
 στησαν· καὶ παρασκευασάμενοι τὰ πρὸς τὸν πόλε-
 μον, αὐτοκράτορας τὰς ἰδίας βασιλείας ἐποίησαν.
 ἐφ' οἷς παροξυνθεὶς ὁ Ἀρταξέρξης ἔγραψε πρὸς τὸν
 Ἰδριέα, τὸν τῆς Καρίας δυνάστην, (ἄρτι μὲν παρει-
 ληφότα τὴν ἀρχήν, φίλον δ' ὄντα καὶ σύμμαχον
 Περσῶν ἐκ προγόνων) ἀθροῖσαι δύναμιν πεζικὴν τε
 καὶ ναυτικὴν, τὴν διαπολεμήσουσαν τοῖς ἐν Κύπρῳ
 βασιλεῦσιν. ὁ δὲ ὀξέως παρασκευασάμενος τριήρεις
 μὲν τεσσαράκοντα, στρατιῶτας δὲ μισθοφόρους ὀκτα-
 κισχιλίους, ἐξέπεμψεν εἰς τὴν Κύπρον, ἐπιστήσας
 στρατηγούς Φωκίωνα τὸν Ἀθηναῖον καὶ Εὐαγόραν
 τὸν ἐν τοῖς ἐπάνω χρόνοις βεβασιλευκότα κατὰ τὴν
 νήσον. οὗτοι μὲν οὖν καταπλεύσαντες εἰς τὴν Κύ-
 προν, εὐθὺς ἐπὶ τὴν μεγίστην τῶν πόλεων Σαλαμίνα
 τὴν δύναμιν ἤγαγον. βαλόμενοι δὲ χάρακα, καὶ τὴν
 παρεμβολὴν ὀχυρώσαντες, ἐπολιόρκουν τοὺς Σαλα-
 μινίους κατὰ γῆν ἅμα καὶ κατὰ θάλατταν. τῆς δὲ
 νήσου πάσης ἐν εἰρήνῃ πολὺν χρόνον γενομένης, καὶ
 τῆς χώρας εὐδαιμονούσης, οἱ στρατιῶται κρατοῦντες
 τῶν ὑπαίθρων πολλὰς ὠφελείας ἤθροισαν. τῆς δὲ
 τούτων εὐπορίας διαβοηθείσης, πολλοὶ τῶν ἐκ τῆς
 περαιᾶς Συρίας τε καὶ Κιλικίας συνέβρεον ἐθελοντὶ

στρατιῶται πρὸς τὴν ἐλπίδα τοῦ κέρδους. τέλος δὲ διπλασιασθείσης τῆς μετ' Εὐαγόρου καὶ Φωκίωνος δυνάμεως, οἱ βασιλεῖς οἱ κατὰ τὴν Κύπρον εἰς ἀγωνίαν καὶ μεγίστους φόβους ἐνέπιπτον. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Κύπρον ἐν τούτοις ἦν.

Artaxerxes Babylone profectus in Phoenicem tendit. Quo perterritus Tennes, per Thessalionem prodendae Sidonis et Aegypti consilia offert et approbat.

43. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ μὲν τῶν Περσῶν βασιλεὺς ἐκ τῆς Βαβυλῶνος τὴν ἀνάξενον ποιησάμενος, μετὰ τῆς δυνάμεως προῆγεν ἐπὶ τὴν Φοινίκην· ὁ δὲ τῆς Σιδῶνος δυνάστης Τέννης, πυνθανόμενος τὸ μέγεθος τῆς τῶν Περσῶν δυνάμεως, καὶ νομίσας τοὺς ἀφεστηκότας οὐκ ἀξιωμαχοὺς εἶναι, τὴν σωτηρίαν ἰδίᾳ πορίζειν ἔκρινε. διόπερ τῶν ἑαυτοῦ θεραπόντων τὸν πιστότατον Θειταλίωνα λάθρα τῶν Σιδωνίων ἐξέπεμψε πρὸς τὸν Ἀρταξέρξη, ἐπαγγελλόμενος αὐτῷ τὴν μὲν Σιδῶνα παραδόσειν, τὴν δ' Αἴγυπτον συνεκπολεμήσειν, μεγάλα δ' αὐτῷ συνεργήσειν, ἔμπειρον ὄντα τῶν κατὰ τὴν Αἴγυπτον τόπων, καὶ τὰς κατὰ τὸν Νεῖλον ἀποβάσεις ἀκριβῶς εἰδόντα· ὁ δὲ βασιλεὺς ἀκούσας τοῦ Θειταλίωνος τὰ κατὰ μέρος, ἥσθη διαφερόντως, καὶ τῶν μὲν κατὰ τὴν ἀπόστασιν ἐγκλημάτων ἀπολύσειν ἔφη τὸν Τέννην, πράξαντος δ' αὐτοῦ τὰ καθωμολογημένα, μεγάλας δωρεὰς δώσειν ἐπηγγείλατο. εἰπόντιος δὲ τοῦ Θειταλίωνος ὡς καὶ δεξιὰν λαβεῖν ὁ Τέννης ἠξίωσεν, ἐπὶ τούτοις ὁ μὲν βασιλεὺς ὀργισθεὶς, ὡς οὐ πιστευόμενος, παρέδωκε τὸν Θειταλίωνα τοῖς ὑπηρέταις, καὶ προσέταξεν ἀφελεῖν τὴν κεφαλὴν. ἐπεὶ δὲ ἀπαγόμενος ὁ

Θετταλίων ἐπὶ τὴν τιμωρίαν τοσοῦτον εἶπεν, ὅτι σὺ μὲν, ὦ βασιλεῦ, πράξεις ὃ θέλεις, ὃ μέντοι Τέννης δυνάμενος ἅπαντα καταπρῶξαι, διὰ τὸ μὴ δοῦναί σε τὴν πίστιν, οὐδὲν μὴ συντελέσει τῶν ἐπηγγελμένων· πάλιν ἀκούσας τούτων μετενόησε, καὶ μετακαλεσάμενος τοὺς ὑπηρέτας, ἀφεῖναι προσέταξε, καὶ τὴν δεξιὰν ἔδωκε τῷ Θετταλίῳ. ἔστι δ' ἡ πίστις αὕτη βεβαιωτάτη παρὰ τοῖς Πέρσαις. οὗτος μὲν οὖν παρελθὼν εἰς Σιδῶνα, τὰ πεπραγμένα τῷ Τέννη λάθρα τῶν Σιδωνίων ἀπήγγειλεν.

Graecorum civitates copiis Artaxerxeni adjuvant, praesertim Thebani, Argivi, cet. Interca rex Sidoni castra admovit. Apparatus Sidoniorum ad defendendam urbem describitur.

44. Ὁ δὲ βασιλεὺς, ἐν μεγάλῳ τιθέμενος τὸ κρατῆσαι τῆς Αἰγύπτου, διὰ τὸ πρότερον ἐλάττωμα, πρὸς βεντάς ἀπέστειλε πρὸς τὰς μεγίστας τῶν κατὰ τὴν Ἑλλάδα πόλεων, ἁξίων συστρατεῦσαι τοῖς Πέρσαις ἐπ' Αἰγυπτίους. Ἀθηναῖοι μὲν οὖν καὶ Λακεδαιμόνιοι τὴν φιλίαν ἔφασαν τὴν πρὸς Πέρσας τηρεῖν, συμμαχίαν δὲ ἀποστέλλειν ἀντιῖπον. Θηβαῖοι δὲ στρατηγὸν ἐλόμενοι Λακρότην, ἔξαπέστειλαν μετ' ἑκλίων ὀπλιτῶν. Ἀργεῖοι δὲ τρισχιλίους στρατιώτας ἐξέπεμψαν, στρατηγὸν δὲ αὐτοὶ μὲν οὐχ εἶλοντο, τοῦ δὲ βασιλέως κατ' ὄνομα Νικόστρατον στρατηγὸν αἰτησαμένου, συνεχώρησαν. ἦν γὰρ ὁ ἀνὴρ οὗτος ἀγαθὸς καὶ πρῶξαι καὶ βουλευσασθαι, μεμιγμένην ἔχων τῇ φρονήσει μανίαν. τῇ γὰρ τοῦ σώματος ῥώμῃ διαφέρων ἐμιμῆτο τὸν Ἡρακλέα κατὰ τὰς στρατείας, καὶ λεοντὴν ἐφόρει καὶ ῥόπαλον ἐν ταῖς μάχαις. ὁμοίως δὲ τούτοις οἱ τὴν παραθαλυττίαν τῆς Ἀσίας

οἰκοῦντες Ἕλληνες ἀπέστειλαν στρατιώτας ἑξακισχί-
 λίους· ὥστε τοὺς πάντας Ἕλληνας γενέσθαι συμμά-
 χους μυρίους. πρὸ δὲ τῆς τούτων παρουσίας, ὁ μὲν
 βασιλεὺς διεληλυθὼς τὴν Συρίαν, καὶ παραγενόμε-
 νος εἰς τὴν Φοινίκην, ἐστρατοπέδευσεν οὐ μακρὰν
 τῆς Σιδῶνος. οἱ δὲ Σιδῶνιοι, κεχρονικότος τοῦ βα-
 σιλέως περὶ τὰς παρασκευάς, σίτου τε καὶ ὀπλων καὶ
 βελῶν πολλὴν ἐπιμέλειαν ἐποιήσαντο. ὁμοίως οὖν
 τὴν πόλιν τάφροις τριπλαῖς μεγάλαις καὶ τειχῶν ὑψη-
 λῶν κατασκευαῖς περιεμήλφεισαν. εἶχον δὲ καὶ στρα-
 τιωτῶν ἱκανὸν πλῆθος πολιτικῶν, ἐν γυμνασίοις καὶ
 πόνοις ἐνηθληκός, καὶ ταῖς τῶν σωμάτων εὐεξίαις
 καὶ ῥώμαις διαφέρων. πλούτῳ τε καὶ ταῖς ἄλλαις
 χορηγίαις ἡ πόλις πολὺ προεῖχε τῶν κατὰ τὴν Φοι-
 νίκην πόλεων. τὸ δὲ μέγιστον, τριήρεις καὶ πεντήρεις
 εἶχε πλείους τῶν ἑκατόν.

Sidon, Tennae proditione, expugnata. In victos immanis regia
 crudelitas. Omnes una cum urbe incendio consumti. Artemisia
 Cariae regina moritur: succedit Idrieus. Romani cum Praenestinia
 et Saunitibus inducias et foedus fecere. In Sicilia Leptines et Cal-
 lippus Rhegium in libertatem vindicarunt.

45. Ὁ δὲ Τέννης κοινωσάμενος τὴν προδοσίαν
 Μέντορι τῷ στρατηγῷ τῶν ἐξ Αἰγύπτου μισθοφό-
 ρων, τοῦτον μὲν ἀπέλιπε τηροῦντα μέρος τῆς πόλεως,
 καὶ συνεργοῦντα τοῖς περὶ τὴν προδοσίαν ἐγχειρου-
 μένοις· αὐτὸς δὲ μετὰ στρατιωτῶν πεντακοσίων
 προῆγεν ἐκ τῆς πόλεως, προσποιούμενος ἐπὶ κοινὴν
 τῶν Φοινίκων σύνοδον ἀπαντᾶν. ἦγε δὲ μεθ' ἑαυ-
 τοῦ τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν πολιτῶν ἑκατόν, ὥς
 συμβούλους. ἐπεὶ δὲ πλησίον ἦσαν τοῦ βασιλέως,

συναρπάσας τοὺς ἑκατὸν παρέδωκε τῷ Ἀρταξέρξει. ὁ
 δὲ βασιλεὺς ἀποδεξάμενος αὐτὸν ὡς φίλον, τοὺς μὲν
 ἑκατὸν, ὡς αἰτίους ὄντας τῆς ἀποστάσεως, κατηκόν-
 τισε. πεντακοσίων δὲ τῶν πρώτων Σιδωνίων μεθ'
 ἱκετηριῶν ἀπαντησάντων, ἀνεκαλέσατο τὸν Τέννην,
 καὶ ἐπηρώτησεν εἰ δύναιτο τὴν πόλιν αὐτῷ παρα-
 δοῦναι. σφόδρα γὰρ ἔσπενδε μὴ δι' ὁμολογίας τὴν
 Σιδῶνα παραλαβεῖν, ὥπως ἀπαραιτήτοις συμφοραῖς
 περιβαλὼν τοὺς Σιδωνίους, τῇ τούτων τιμωρίᾳ κα-
 ταπλήξῃται τὰς ἄλλας πόλεις. τοῦ δὲ Τένιου δια-
 βεβαιωσαμένου παραδώσειν τὴν πόλιν, ὁ βασιλεὺς
 φυλάττων τὴν ὁργὴν ἀπαραίτητον, ἀπαντας τοὺς
 πεντακοσίους ἔχοντας τὰς ἱκετηρίας κατηκόντισεν.
 εἴθ' ὁ μὲν Τένις προσελθὼν τοῖς ἐξ Αἰγύπτου μι-
 σθοφόροις, ἔπεισεν αὐτοὺς ἐντὸς τῶν τειχῶν εἰσαγα-
 γεῖν αὐτὸν τε καὶ τὸν βασιλέα. ἡ μὲν οὖν Σιδὼν
 διὰ τοιαύτης προδοσίας ὑποχείριος ἐγένετο τοῖς
 Πέρσαις. ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπολαβὼν τὸν Τέννην μη-
 κέτι χρήσιμον ὑπάρχειν, ἀνεΐλεν. οἱ δὲ Σιδωνιοὶ πρὸ
 μὲν τῆς παρουσίας τοῦ βασιλέως ἐνέπρησαν ἀπάσας
 τὰς ναῦς, ὅπως μηδεὶς δύνῃται τῶν κατὰ τὴν πόλιν
 ἐκπλεύσας ἰδίαν σωτηρίαν πορίζεσθαι. ἐπειδὴ δὲ
 τὴν πόλιν ἐώρων καὶ τὰ τείχη κατειλημμένα, καὶ πολ-
 λαῖς μυριάσι στρατιωτῶν περιεχόμενα, συγκλείσαν-
 τες ἑαυτοὺς καὶ τὰ τέκνα καὶ γυναῖκας εἰς τὰς οἰ-
 κίας, ἐνέπρησαν. φασὶ δὲ τοὺς ὑπὸ τοῦ πυρὸς τότε
 διαφθαρέντας, σὺν τοῖς οἰκεικοῖς σώμασι, γεγονέ-
 ναι πλείους τῶν τετρακισμυρίων. τούτου δὲ τοῦ
 πάθους περὶ τοὺς Σιδωνίους γενομένοι, καὶ τῆς πό-

λεως ὅλης μετὰ τῶν ἐνοικούντων ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἀφανισθείσης, τὴν πυρκαϊὰν ὁ βασιλεὺς ἀπέδοτο πολλῶν ταλάντων. διὰ γὰρ τὴν εὐδαιμονίαν τῶν ἐνοικηκότων, εὐρέθη πολὺς ἄργυρός τε καὶ χρυσὸς ὑπὸ τοῦ πυρὸς κεκωνευμένος. τὰ μὲν οὖν κατὰ Σιδῶνα συμβάντα δυστυχήματα τοιαύτην ἔσχε τὴν καταστροφὴν. αἱ δ' ἄλλαι πόλεις καταπλαγεῖσαι προσεχώρησαν τοῖς Πέρσiais. βραχὺ δὲ πρὸ τούτων τῶν χρόνων, Ἀρτεμισία μὲν ἡ Καρίας δυναστεύουσα μετέλλαξεν, ἄρξασα ἔτη δύο· τὴν δὲ δυναστείαν Ἰδριεὺς ὁ ἀδελφὸς διεδέξατο, καὶ ἥρξεν ἔτη ἑπτὰ. κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν, Ῥωμαῖοι πρὸς μὲν Πραίνεστίνους ἀνοχάς, πρὸς δὲ Σαμνίτας συνθήκας ἐποιήσαντο· Ταρχυνίους δὲ ἄνδρας διακοσίους καὶ ἐξήκοντα δημοσίᾳ ἐθανάτωσαν ἐν τῇ ἀγορᾷ. κατὰ δὲ τὴν Σικελίαν, Λεπτίνης καὶ Κάλλιππος οἱ Συρακούσιοι δὺ-
δαμιν ἔχοντες ἐπολιόρκησαν Ῥήγιον, φρουρούμενον ὑπὸ Λιονυσίου τοῦ τυράννου τοῦ νεωτέρου, καὶ τὴν μὲν φρουρὰν ἐξέβαλον, τοῖς δὲ Ῥηγίοις τὴν αὐτονομίαν ἀποκατέστησαν.

Olymp. CVII, 3. Cyprus a Phocione et Evagora domita. Evagorae fortuna varia. Artaxerxes recuperata Phoenice, pergit in Aegyptum. Cum ingenti clade superat Barathra. Pugna atrocissima apud Pelusium.

46. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησιν Ἀπολλοδώρου Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Μάρκον Οὐαλέριον καὶ Γάϊον Σουλπίκιον. ἐπὶ δὲ τούτων, κατὰ τὴν Κύπρον Σαλαμινίων πολιορκουμένων ὑπ' Εὐαγόρου καὶ Φωκίωνος, αἱ μὲν ἄλλαι πόλεις ἅπασαι τοῖς Πέρσiais ὑπετάγησαν· τῆς δὲ Σαλαμῖνος βασιλεύων

Πρωταγόρας, μόνος ὑπέμεινε τὴν πολιορκίαν. ὁ δ' Ἐὐαγόρας πατρώαν ἀρχὴν τῶν Σαλαμινίων ἀνεκτί-
 το, καὶ διὰ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν τὴν ἀπόδοτον
 εἰς τὴν βασιλείαν ἐποιεῖτο. μετὰ δὲ ταῦτα διαβλη-
 θέντος αὐτοῦ πρὸς Ἀρταξέρξην, καὶ τοῦ βασιλέως
 βοηθοῦντος τῷ Πρωταγόρᾳ, ὁ μὲν Ἐὐαγόρας ἀπο-
 γνοὺς τὴν ἀπόδοτον, καὶ περὶ τῶν ἐγκλημάτων
 ἀπολογησάμενος, ἄλλης ἡγεμονίας ἡξιώθη κατὰ τὴν
 Ἀσίαν μείζονος. κακῶς δὲ τὰ κατὰ τὴν ἀρχὴν διοι-
 κήσας, ἔφυγε πάλιν εἰς Κύπρον, καὶ συλληφθεὶς
 τιμωρίας ἡξιώθη. ὁ δὲ Πρωταγόρας ἐκουσίως ὑπο-
 ταγεὶς τοῖς Πέρσαις, τὸ λοιπὸν ἀδεῶς ἐβασίλευε τῆς
 Σαλαμῖνος. ὁ δὲ τῶν Περσῶν βασιλεὺς, μετὰ τὴν
 ἄλωσιν τῆς Σιδῶνος παραγενομένων αὐτῷ τῶν
 συμμάχων ἔκ τε Ἀργεοῦ καὶ Θηβῶν καὶ τῶν κατὰ
 τὴν Ἀσίαν Ἑλληνίδων πόλεων, ἀθροίσας πᾶσαν τὴν
 δύναμιν, προῆγεν ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον. καταντήσας
 δ' ἐπὶ τὴν μεγάλην λίμνην, καθ' ἣν ἐστὶ τὰ καλού-
 μενα βάρραθρα, μέρος τῆς δυνάμεως ἀπέβαλε διὰ τὴν
 ἀπειρίαν τῶν τόπων. περὶ δὲ τῆς κατὰ τὴν λίμνην
 φύσεως καὶ τοῦ περὶ αὐτὴν παραδόξου συμπτώματος
 προειρηκότες ἐν τῇ πρώτῃ βίβλῳ, τὸ διλογεῖν περὶ
 τῶν αὐτῶν παρήσομεν. διελθὼν δὲ τὰ βάρραθρα,
 μετὰ τῆς δυνάμεως ὁ βασιλεὺς ἦκεν εἰς τὸ Πηλου-
 σιον. αὕτη δὲ ἐστὶ πρώτη πόλις ἐπὶ τοῦ πρώτου
 στόματος, καθ' ὃν τόπον ὁ Νεῖλος ποιεῖται τὴν
 ἐκβολήν. οἱ μὲν οὖν Πέρσαις κατεστρατοπέδευσαν
 ἀπὸ τεσσαράκοντα σταδίων τοῦ Πηλουσίου, οἱ δ'

Ἕλληνες πρὸς αὐτῷ τῷ πολίσματι· οἱ δ' Αἰγύπτιοι δεδωκότων αὐτοῖς τῶν Περσῶν πολὺν χρόνον εἰς τὴν παρασκευὴν, πάντα μὲν τὰ στόματα τοῦ Νεΐλου καλῶς κατεσκευακότες ὑπῆρχον, μάλιστα δὲ τὸ πρὸς τῷ Πηλουσίῳ, διὰ τὸ πρῶτον εἶναι τοῦτο καὶ μάλιστα κείμενον εὐκαίρως. ἐφρούρουν δὲ τὸ χωρίον στρατιῶται πεντακισχίλιοι, στρατηγοῦντος Φιλόφρονος τοῦ στρατηγοῦ. οἱ δὲ Θηβαῖοι, σπεύδοντες ἄριστοι φανῆναι τῶν συστρατευομένων Ἑλλήνων, πρῶτοι καὶ μόνοι διὰ στενῆς τινος καὶ βαθείας διώρυγος ἐτόλμησαν διαβῆναι παραβόλως. διαβάντων δ' αὐτῶν, οἱ φρουροῦντες τὸ Πηλούσιον, ἐκχυθέντες ἐκ τῆς πόλεως, συνῆψαν μάχην πρὸς τοὺς Θηβαίους· μεγάλου δ' ἀγῶνος γενομένου, διὰ τὰς παρ' ἀμφοτέροις φιλοτιμίας, τότε μὲν ἐν τῷ κινδύνῳ διημερεύσαντες, ὑπὸ τῆς νυκτὸς διελύθησαν.

Instructae acies Persarum: item Aegyptiorum, cum reliquo apparatu.

47. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ τοῦ βασιλέως εἰς τρία μέρη τὴν Ἑλληνικὴν δύναμιν μερίσαντος, ἐκάστη μερὶς εἶχε στρατηγὸν Ἕλληνα, καὶ τούτῳ παρακαθεσταμένον ἡγεμόνα ἄνδρα Πέρσην, προκεκριμένον ἐπ' ἀρετῇ τε καὶ εὐνοίᾳ. τὴν μὲν οὖν πρώτην τάξιν ἐπέιχον οἱ Βοιωτοὶ, στρατηγὸν μὲν ἔχοντες Λακρότην τὸν Θηβαῖον, ἡγεμόνα δὲ Πέρσην Ῥωσάκην· οὗτος δὲ ἀπόγονος μὲν ἦν τῶν ἐπὶ τὰ Περσῶν τῶν τοὺς Μάγους καταλυσάντων, σατράπης δὲ Ἰωνίας καὶ Λυδίας· συνέειπετο δ' αὐτῷ πολλὴ μὲν ἵππος, οὐκ ὀλίγη δὲ πεζικὴ στρατιὰ τῶν Βαρβάρων. δευτέρα δ' ἦν μερὶς ἡ τῶν

Ἀργείων, Νικοστράτου στρατηγοῦντος, καὶ μετ' αὐτοῦ
 Πέρσου συνάρχοντος Ἀρισταζάνου· οὗτος δ' ἦν
 εἰσαγγελεὺς τοῦ βασιλέως, καὶ πιστότατος τῶν φίλων
 μετὰ Βαγῶαν· προσωρίσθησαν δ' αὐτῷ στρατιῶται
 μὲν ἐπίλεκτοι πεντακισχίλιοι, τριήρεις δὲ ὀγδοήκοντα.
 τῆς δὲ τρίτης μερίδος ἐστρατήγει Μέντωρ ὁ τὴν
 Σιδῶνα παραδούς, ἔχων τοὺς προὔπαρχοντας αὐτῷ
 μισθοφόρους· συνεστραιεύετο δ' αὐτῷ Βαγώας, ὃς
 μάλιστα βασιλεὺς ἐνεπίστευε, τόλμῃ καὶ παρανομίᾳ
 διαφέρων· εἶχε δ' οὗτος τοὺς τοῦ βασιλέως Ἕλληνας,
 καὶ τῶν Βαρβάρων ἱκανὸν πλῆθος, καὶ ναῖς οὐκ
 ὀλίγας. αὐτὸς δὲ τὴν λοιπὴν δύναμιν ἔχων, ἐφή-
 δρευε τοῖς ὅλοις πράγμασι. τοιαύτης δὲ διαιρέσεως
 νενομένης παρὰ τοῖς Πέρσαις, ὁ μὲν τῶν Αἰγυπτίων
 βασιλεὺς Νεκτανεβῶς οὔτε τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων,
 οὔτε τὴν ὅλην διάταξιν τῶν Περσῶν κατεπλάγη,
 καίπερ πολὺ λειπόμενος τοῦ πλήθους. εἶχε γάρ
 Ἕλληνας μὲν μισθοφόρους δισμυρίους, Αἰβύας δὲ
 παραπλησίους τούτοις, Αἰγυπτίους δὲ τοὺς μαχίμους
 παρ' αὐτοῖς ὀνομαζομένους ἑξακισμυρίους· πρὸς δὲ
 τούτοις πλοίων ποταμίων πρὸς τὰς κατὰ τὸν Νεῖλον
 μάχας καὶ συμπλοκάς εὐθέτων ἄπιστον πλῆθος.
 ὠχύρωτο δ' αὐτῷ καὶ ἡ πρὸς τὴν Ἀραβίαν νεύουσα
 πλευρὰ τοῦ ποταμοῦ, πεπυκνωμένη πολίσμασιν, ἔτι
 δὲ τειχίσμασι καὶ τάφροις πᾶσα διειλημμένη. ἔχων
 δὲ καὶ τὰς ἄλλας παρασκευὰς πάσας πρὸς τὸν πόλε-
 μον ἱκανὰς, διὰ τὴν ἰδίαν ἀβουλίαν ταχὺ τοῖς ὅλοις
 ἔπταισεν.

Nectanebus, Aegyptiorum rex, belli imperitus, spretis melioribus ducibus, imperio fungitur. Nicostratum Persae, inscius Aegyptiis, ducibus tamen Aegyptiis, per fossam transmittunt. Pugna superantur Aegyptii: quo facto Nectanehus Memphim se recipit.

48. Αἰτία δ' ἐγένετο τῆς ἥτις μάλιστα ἡ τοῦ στρατηγεῖν ἀπειρία, καὶ τὸ προενεγκῆσθαι τοὺς Πέρσας ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τὴν πρὸ ταύτης γεγεννημένην στρατείαν. ἐσχηκὼς γὰρ τοὺς τότε στρατηγοὺς ἐπιφανεῖς ἄνδρας, καὶ διαφέροντας ἀρετῇ τε καὶ ἀγχινοῖα στρατηγικῇ, Διόφαντον τὸν Ἀθηναῖον καὶ Λάμιον τὸν Σπαρτιάτην, διὰ τούτων ἅπαντα κατώρθωσε· τότε δὲ ὑπολαμβάνων ἑαυτὸν ἰκανὸν εἶναι στρατηγόν, οὐδενὶ τῆς ἡγεμονίας μετεδίδου, καὶ διὰ τὴν ἀπειρίαν οὐδὲν ἡδύνατο πράττειν τῶν ἐν τῷ πολέμῳ χρησίμων. τὰ μὲν οὖν πολίσματα φρουραῖς ἀξιολόγοις διαλαβὼν παρεφύλαττεν· αὐτὸς δὲ τῶν Αἰγυπτίων ἔχων τρισμυρίους, τῶν δ' Ἑλλήνων πεντακισχιλίους, τῶν δὲ Αἰθύων τοὺς ἡμίσεις, ταῖς εὐκαιροτάταις τῶν εἰσβολῶν ἐφῆδρενε. τοιαύτης δὲ παρ' ἀμφοτέροις οὔσης τῆς διατάξεως, Νικόστρατος μὲν ὁ τῶν Ἀργείων στρατηγός, ἔχων ἡγεμόνας Αἰγυπτίους, ὧν ἦσαν ὄμηροι παῖδες παρὰ τοῖς Πέρσαις καὶ γυναῖκες, παρέπλευσε μετὰ τοῦ στόλου διὰ τινος διώρυγος εἰς τόπον κεκρυμμένον. ἐκβιβάσας δὲ τοὺς στρατιώτας, καὶ παρεμβολὴν ὀχυρωσάμενος, κατεστρατοπέδευσε. οἱ δὲ τὸν πλησίον τόπον παραφυλάττοντες μισθοφόροι τῶν Αἰγυπτίων, ὥς ᾗσθοντο τὴν τῶν πολεμίων παρουσίαν, εὐθὺς ἐξεβοήθουν, ὄντες οὐκ ἐλάττους τῶν ἐπτακισχιλίων. ἔχων δ' αὐτῶν τὴν ἡγεμονίαν Κλείνιος ὁ Κῶος συνέταξε τὴν

δύναμιν εἰς μάχην. ἀντιταχθέντων δὲ τῶν καταπε-
 πλευκώτων, ἐγένετο καρτερὰ μάχη, καθ' ἣν οἱ μετὰ
 τῶν Περσῶν Ἕλληνες ἀγωνισάμενοι λαμπροῦς, τὸν τε
 στρατηγὸν Κλείνιον ἐφόνευσαν, καὶ τῶν ἄλλων
 στρατιωτῶν κατέκοψαν πλείους τῶν πεντακισχιλίων.
 Νεκτανεβόης δ' ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς, ἀκούσας
 τὴν τῶν ἰδίων ἀπώλειαν, κατεπλάγη, νομίσας, καὶ
 τὴν λοιπὴν τῶν Περσῶν δύναμιν ῥαδίως διαβήσεσθαι
 τὸν ποταμόν. ὑπολαβὼν δὲ τοὺς πολέμιους μετὰ
 πάσης τῆς δυνάμεως ἐπ' αὐτὴν ἤξειν τὴν Μέμφιν,
 ἔκρινε ταύτης μάλιστα προνοήσασθαι. οὗτος μὲν
 οὖν μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν στρατιᾶς ἐπανελθὼν εἰς
 Μέμφιν, τὰ πρὸς τὴν πολιορκίαν παρσκευάζετο.

Pelusii oppugnatio describitur. Obsessi, audita regis fuga, Pe-
 lusium Persis dedunt. Mentor Bubastum aliasque urbes capit, di-
 vulgata fama, eos salvos futuros, qui ultro se dedant.

49. Ὁ δὲ τῆς πρώτης μερίδος ἀφηγούμενος
 Λακράτης ὁ Θηβαῖος ἐπὶ τὴν τοῦ Πηλουσίου πο-
 λιορκίαν ὤρμησεν. ἀποσιτρέψας δὲ τῆς διώρυγος τὸ
 ῥεῦμα πρὸς ἕτερα μέρη, καὶ τὸν ἀναξηρανθέντα
 τόπον χώσας, μηχανὰς προσήγαγε τῇ πόλει. ἐπὶ
 πολὺ δὲ μέρος πεσόντων τῶν τειχῶν, οἱ τὸ Πηλούσιον
 φρουροῦντες ὀξέως ἀντωκοδόμησαν ἕτερα, καὶ πύρ-
 ρους ξυλίνους ἀξιολόγους ἀνέστησαν. ἐπὶ δέ τινας
 ἡμέρας συνεχοῦς γινομένης τῆς τειχομαχίας, τὸ μὲν
 πρῶτον οἱ κατὰ τὸ Πηλούσιον Ἕλληνες ἐρῶμένως
 ἡμύναντο τοὺς πολιορκοῦντας· ὥς δ' ἐπύθοντο τὴν
 τοῦ βασιλέως ἀναχώρησιν εἰς Μέμφιν, καταπλαγέν-
 τες περὶ διαλύσεως ἐπρεσβεύοντο. τοῦ δὲ Λακράτους
 δόντος αὐτοῖς διὰ τῶν ὄρκων πίστις ὅτι παραδόν-

των αὐτῶν τὸ Πηλούσιον ἀποκομισθήσονται πάντες εἰς τὴν Ἑλλάδα μεθ' ὧν ἂν ἐξενέγκωσι, παρέδωκαν τὸ φρούριον. μετὰ δὲ ταῦτα ὁ μὲν Ἀρταξέρξης ἀπέστειλε Βαγῶαν μετὰ στρατιωτῶν Βαρβάρων παραληφόμενον τὸ Πηλούσιον· οἱ δὲ στρατιῶται παριόντες εἰς τὸ χωρίον, τῶν ἐξιόντων Ἑλλήνων ἀφηροῦντο πολλὰ τῶν ὑπ' αὐτῶν ἐκκομιζομένων. ἀγανακτούντων δὲ τῶν ἀδικουμένων, καὶ θεοὺς τοὺς ἐπὶ οὐρα τῶν ὄρκων ἐπιβωμένων, παροξυνθεὶς ὁ Λακρᾶτης τροπὴν ἐποίησε τῶν Βαρβάρων, καὶ τινὰς καταβαλὼν, ἐπεκούρησε τοῖς παρασπονδουμένοις. τοῦ δὲ Βαγῶου φυγόντος πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ κατηγοροῦντος τοῦ Λακράτου, ὁ Ἀρταξέρξης ἔκρινε δίκαια πεπονθέναι τοὺς περὶ τὸν Βαγῶαν, καὶ τῶν Περσῶν τοὺς αἰτίους τῆς ἄρπαγῆς ἀπέκτεινε. τὸ μὲν οὖν Πηλούσιον τοῦτον τὸν τρόπον παρεδόθη τοῖς Πέρσαις· Μέντωρ δὲ ὁ τοῦ τρίτου μέρους ἡγούμενος, Βούβαστον καὶ πολλὰς ἄλλας πόλεις χειρωσάμενος, ὑπηκόους ἐποίησε τῷ βασιλεῖ δι' ἑνὸς στρατηγήματος· πασῶν γὰρ τῶν πόλεων φρουρουμένων ὑπὸ δυοῖν ἔθνεσιν, Ἑλληνικῶν τε καὶ Αἰγυπτίων, ὁ Μέντωρ διέδωκε λόγον εἰς τοὺς στρατιώτας ὅτι βασιλεὺς Ἀρταξέρξης τοῖς μὲν ἐκουσίως παραδιδούσι τὰς πόλεις φιλανθρωπῶς χρήσασθαι διέγνωκε, τοῖς δὲ βίᾳ κρατηθεῖσι τὴν αὐτὴν ἀπονέμειν τιμωρίαν, ἣν περ τοῖς Σιδωνίοις ἐπέστησε· καὶ τοῖς φυλάττουσι τὰς πύλας παρήγγειλεν ἑᾶν τοὺς βουλομένους παρ' αὐτῶν αὐτομολεῖν. διόπερ ἀκωλύτως τῶν ἡλωκότων Αἰγυπτίων ἀπιόντων ἐκ τῆς παρεμβολῆς, ταχέως εἰς

ἀπόσας τὰς κατὰ τὴν Αἴγυπτον πόλεις ὁ λόγος ὁ προειρημένος διεσπάρη. εὐθύς οὖν οἱ μισθοφόροι πρὸς τοὺς ἐγχωρίους πανταχῇ διεφέροντο, καὶ στάσεως αἱ πόλεις ἐπληροῦντο. ἐκάτεροι γὰρ ἰδίᾳ διεφιλοτιμοῦντο παραδιδόναι τὰ φρούρια, καὶ τῆς χάριτος ταύτης ἰδίας ἀγαθῶν ἐλπίδας ἡλλάττοντο. ὅπερ καὶ περὶ πρῶτην τὴν Βούρβαστον συνέβη γενέσθαι.

Iam certant proditiōne tradere urbes. Inter Bagoam et Mentorem aemulatio, ac deinceps summa concordia.

50. Ὡς γὰρ οἱ περὶ τὸν Μέντορα καὶ Βαγῶαν πλησίον αὐτῆς κατεστρατοπέδευσαν, οἱ μὲν Αἰγύπτιοι λάθρα τῶν Ἑλλήνων ἐξέπεμψάν τινα πρὸς τὸν Βαγῶαν, ἐπαγγελλόμενοι παραδῶσειν τὴν πόλιν, ἐὰν αὐτοῖς τὴν ἀσφάλειαν συγχωρήσωσιν. οἱ δ' Ἕλληνες αἰσθόμενοι τὸ γεγονός, κατεδίωξαν τὸν ἀπεσταλμένον, καὶ φόβον ἐπικρεμάσαντες, ἤκουσαν τὴν ἀλήθειαν. ἐφ' οἷς παροξυνθέντες ἐπέθεντο τοῖς Αἰγυπτίοις, καὶ τινὰς μὲν ἀπέκτειναν, τινὰς δὲ τραυματίας ποιήσαντες, τοὺς λοιποὺς συνήλασαν εἰς μέρος τι τῆς πόλεως. οἱ δ' ἡττηθέντες, δηλώσαντες τῷ Βαγῶα τὸ γεγονός, ἡξίουں κατὰ τάχος ἐλθόντα παραλαβεῖν τὴν πόλιν παρ' αὐτῶν. τῶν δὲ Ἑλλήνων πρὸς τὸν Μέντορα λάθρα διακηρυκτουσάμενων, ὁ Μέντωρ ἐν ἀπορρήτοις παρεκάλεσεν αὐτοὺς, ὅταν Βαγῶας εἰς τὴν πόλιν εἰσέλθῃ, τὴν ἐπίθεισιν τοῖς Βαρβάροις ποιήσασθαι. μετὰ δὲ ταῦτα τοῦ Βαγῶου μετὰ τῶν Περσῶν εἰσιόντος ἄνευ τῆς τῶν Ἑλλήνων συγκαταθέσεως, καὶ μέρους τῶν στρατιωτῶν εἰσελη-

λυθότος, οἱ μὲν Ἕλληνες ἄφνω τὰς πύλας κλείσαντες,
 ἐπέθεντο τοῖς ἐντὸς τῶν τειχῶν ὑπάρχουσι, καὶ
 πάντας ἀνελόντες, τὸν Βαγῶαν αὐτὸν ἐξώγησαν· ὁ
 δὲ, τὰς τῆς σωτηρίας ἐλπίδας ἐν τῷ Μέντορι κειμέ-
 νας ὁρῶν, ἐδείθη σῶσαι, καὶ εἰς τὸ λοιπὸν κατε-
 πηγγείλατο μηδὲν πράξειν ἄνευ τῆς ἐκείνου γνώμης.
 ὁ δὲ Μέντωρ, πείσας τοὺς Ἕλληνας ἀφεῖναι τὸν
 Βαγῶαν, καὶ δι' ἑαυτοῦ γενέσθαι τὴν παράδοσιν,
 τὴν μὲν ἀναγραφὴν τοῦ προτερήματος αὐτὸς ἀπη-
 νέγκατο, τῷ δὲ Βαγῶα τῆς σωτηρίας αἷτιος γενόμε-
 νος, συνέθετο πρὸς αὐτὸν κοινοπραγίαν, καὶ δούς
 ὄρκους καὶ λαβὼν περὶ τούτων, συνετέλεσε τὴν σύν-
 θεσιν, φυλάττων μέχρι τῆς τοῦ βίου τελευτῆς. διὸ
 καὶ συνέβη τούτους παρὰ βασιλεῖ συμφρονοῦντας,
 ὕστερον πλεῖστον ἰσχύσαι τῶν φίλων καὶ συγγενῶν
 τῶν παρ' Ἀρταξέρξη· ὁ μὲν γὰρ Μέντωρ ἐν τοῖς
 παραθαλαττίοις μέρεσι τῆς Ἀσίας ἡγεμὼν μέγιστος
 ἀποδειχθεὶς, τῷ βασιλεῖ μεγάλας παρείχετο χρείας,
 ἐκ μὲν τῆς Ἑλλάδος μισθοφόρους· ἀθροίζων, καὶ
 πέμπων πρὸς Ἀρταξέρξη, κατὰ δὲ τὰς πράξεις ἀνα-
 δρεΐως καὶ πιστῶς ἅπαντα διοικῶν· ὁ δὲ Βαγῶας, ἐν
 ταῖς ἄνω σατραπείαις ἅπαντα τῷ βασιλεῖ διωκηκώς,
 τοσοῦτον ἰσχυσεν διὰ τὴν πρὸς τὸν Μέντορα κοινω-
 νίαν τῶν πράξεων, ὥστε τῆς βασιλείας κύριον εἶναι,
 καὶ μηδὲν πράττειν τὸν Ἀρταξέρξη ἄνευ τῆς ἐκείνου
 γνώμης· καὶ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν τοὺς διαδό-
 χους αἰεὶ τῆς βασιλείας οὗτος ἀπεδείκνυε, καὶ πάντα
 βασιλέως εἶχε, πλὴν τῆς προσηγορίας. ἀλλὰ περὶ

μὲν τούτων τὰ κατὰ μέρος ἐν τοῖς οἰκείοις χρόνοις ἀναγράφομεν.

Neetanebus, de hostium successibus certior factus, spe regni abiecta, in Aethiopiam aufugit. Ita Artaxerxes tota Aegypto potitus, relicto Pherendate eius provinciae praeside, Babylonem redit.

51. Τότε δὲ μετὰ τὴν τῆς Βουβάστου παράδοσιν αἱ λοιπαὶ πόλεις καταπλαγεῖσαι καθ' ὁμολογίαν παρεδόθησαν τοῖς Πέρσαις. ἐν δὲ τῇ Μέμφει διατρίβων ὁ βασιλεὺς Νεκτανεβῶς, καὶ θεωρῶν τὴν τῶν πολεμίων ὁρμὴν, οὐκ ἐτόλμησεν ὑποστῆναι τοὺς ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας κινδύνους. ἀπογνοὺς οὖν τὴν βασιλείαν, καὶ τὰ πλεῖστα τῶν χρημάτων ἀναλαβὼν, ἔφυγεν εἰς τὴν Αἰθιοπίαν. Ἀρταξέρξης δὲ παραλαβὼν πᾶσαν τὴν Αἴγυπτον, καὶ τῶν ἀξιολογωτάτων πόλεων τὰ τεῖχη περιελὼν, τὰ μὲν ἱερὰ συλῆσας, ἡθροίσεν ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ πλῆθος, ἀπήνεγκε δὲ καὶ τὰς ἐκ τῶν ἀρχαίων ἱερῶν ἀναγραφάς, ἃς ἕστερον Βαγῶας πολλῶν χρημάτων ἀνελύτρωσε τοῖς ἱερεῦσι τῶν Αἰγυπτίων· τοὺς δὲ συστρατευσαμένους τῶν Ἑλλήνων, κατὰ τὴν ἀξίαν ἕκαστον δωρεαῖς ἀξιολόγοις τιμήσας, ἀπέλυσεν εἰς τὰς πατρίδας· τῆς δ' Αἰγύπτου σατράπην καταστήσας Φερενδάτην, ἐπαῖνῃλθε μετὰ τῆς δυνάμεως εἰς Βαβυλῶνα, πολλὰ μὲν χρήματα καὶ λάφυρα κομίζων, δόξαν δὲ μεγάλην ἐκ τῶν κατορθωμάτων περιπεποιημένος.

Olymp. CVII, 4. Mentorem, ob merita in bello Aegyptiaco, rex maximis beneficiis ornat. Is reliquos etiam, qui a rege defecerant, vel reconciliat, vel vi et arte subigit. Philippi res in Thracia et Thessalia gestae. Moritur Spartacus rex Ponti: regnum suscipit Parysades.

52. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Καλλιμάχου,

Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Μάρκιον Γαῖον καὶ Πόπλιον Οὐαλέριον. ἐπὶ δὲ τούτων, Ἀρταξέρξης ὁρῶν μεγάλας ἐαυτῷ παρεσχημένον χρείας ἐν τῷ πρὸς Αἰγυπτίους πολέμῳ Μέντορα τὸν στρατηγόν, προῆγεν αὐτὸν μάλιστα τῶν φίλων. τιμήσας δ' ἀριστείους τὸν ἄνδρα, ἔδωρήσατο αὐτῷ ἄργυρίου μὲν ἑκατὸν τάλαντα, τῆς δ' ἄλλης πολυτελοῦς κατασκευῆς τὴν κρατίστην. ἀπέδειξε δὲ σατράπην τῆς κατὰ τὴν Ἀσίαν παραλίας, καὶ τὸν πρὸς τοὺς ἀφεσθηκότας πόλεμον ἐπέτρεψεν, αὐτοκράτορα στρατηγὸν ἀποδείξας. ὁ δὲ Μέντωρ, ἔχων οἰκειότητα πρὸς Ἀρταβάζον καὶ Μέμνονα, τοὺς διαπεπολεμηκότας μὲν πρὸς Πέρσας ἐν τοῖς ἐπάνω χρόνοις, τότε δὲ πεφευγότας ἐκ τῆς Ἀσίας, καὶ διατρίβοντας παρὰ Φιλίππῳ, δεηθεὶς τοῦ βασιλέως, ἔπεισεν αὐτὸν ἀπολῦσαι τοὺς ἄνδρας τῶν ἐγκλημάτων· εὐθὺς δὲ καὶ μετεπέμψατο πρὸς ἑαυτὸν ἀμφοτέρους μεθ' ὅλης τῆς συγγενείας. ἦσαν γὰρ Ἀρταβάζῳ γεγονότες ἐκ τῆς Μέντορος καὶ Μέμνονος ἀδελφῆς υἱοὶ μὲν ἑνδεκα, θυγατέρες δὲ δέκα. ψυχαγωγούμενος δ' ἐπὶ τῷ πλήθει τῶν τέκνων ὁ Μέντωρ, προῆγε τοὺς παῖδας, παραδιδούς αὐτοῖς τὰς ἐπιφανεστάτας ἐν τοῖς στρατιώταις ἡγεμονίας. ἐστρατεύσατο δ' ἐπὶ πρῶτον Ἑρμεῖαν τὸν Ἀταρνέων τύραννον, ἀφεσθηκότα τοῦ βασιλέως, καὶ πολλῶν ὀχυρωμάτων καὶ πύλων κυριεύοντα. ἐπαγγεिलाίμενος δ' αὐτῷ πείσειν τὸν βασιλέα καὶ τῶν ἐγκλημάτων ἀπολῦσαι, συνῆλθεν εἰς λόγους, καὶ παρακρουσάμενος αὐτὸν συνέλαβε. κυριεύσας δὲ τοῦ δακτυλίου, καὶ γράψας εἰς τὰς

πόλεις, ὅτι διήλλακται τῷ βασιλεῖ διὰ Μέντορος, καὶ σφραγισάμενος τὰς ἐπιστολὰς τῷ τοῦ Ἑρμείου δακτυλίῳ, συνεξέπεμψε τοὺς παραληφόμενους τὰ χωρία. οἱ δ' ἐν ταῖς πόλεσι, πιστεύσαντες τοῖς γεγραμμένοις, καὶ τὴν εἰρήνην ἀγαπητῶς προσδεξάμενοι, παρέδωκαν πάντες τὰ φρούρια καὶ τὰς πόλεις. Μέντωρ μὲν οὖν δι' ἀπάτης ταχὺ παραλαβὼν ἀκινδύνως τὰ τῶν ἀποστατῶν πολίσματα, μεγάλης ἀποδοχῆς ἔτιχε παρὰ τῷ βασιλεῖ, δόξας δύνασθαι στρατηγεῖν πραγματικῶς. ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ἡγεμόνας, τοὺς ἀλλοτριῶς διακειμένους τοῖς Πέρσαις, τοὺς μὲν βιασάμενος, τοὺς δὲ καταστρατηγήσας, ἅπαντας ταχέως κατεπολέμησε. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Ἀσίαν ἐν τούτοις ἦν. κατὰ δὲ τὴν Εὐρώπην, Φίλιππος μὲν ὁ Μακεδόνων βασιλεὺς, στρατεύσας ἐπὶ τὰς Χαλκιδικὰς πόλεις, Γεῖραν μὲν φρούριον ἐκπολιορκήσας κατέσκαψε, τῶν δ' ἄλλων πολισμάτων ἓνια καταπληξάμενος ἠνάγκασεν ὑποτάττεσθαι· ἐπὶ δὲ τὰς Φερὰς τῆς Θετταλίας παρελθὼν, Πειθόλαον δυναστεύοντα τῆς πόλεως ἐξέβαλεν. ἡμᾶ δὲ τούτοις πραττομένοις, ἐν τῷ Πόντῳ Σπάρτακος ὁ τοῦ Πόντου βασιλεὺς ἐτελεύτησεν, ἄρξας ἔτη πέντε· τὴν δ' ἡγεμονίαν διαδεξάμενος ὁ ἀδελφὸς Παρυσάδης, ἐβασίλευεν ἔτη τριακονταοκτώ.

Olymp. CVIII, 1. Philippus pergit, urbes ad Hellespontum in ditionem redigere. Olynthum, aliquoties oppugnatam, per proditionem capit. Inde opibus auctus plura loca auro, quam armis occupat.

53. Τοῦ δ' ἔτους τούτου διελθόντος, Ἀθήνησι μὲν ἦρχε Θεόφιλος, ἐν Ῥώμῃ δὲ κατεστάθησαν

ὑπατοὶ Γαῖος Σουλπίκιος, καὶ Γαῖος Κοῖντιος, Ὀλυμπιάς δ' ἤχθη ὀγδόη πρὸς ταῖς ἑκατὸν, καθ' ἣν ἐνίκη στάδιον Πολυκλῆς Κυρηναῖος. ἐπὶ δὲ τούτων Φίλιππος μὲν σπεύδων τὰς ἐφ' Ἑλλησπόντων πόλεις χειρώσασθαι, Μηκύβεργαν μὲν καὶ Τυρώνην χωρὶς κινδύνων διὰ προδοσίας παρέλαβεν· ἐπὶ δὲ τὴν μεγίστην τῶν περὶ τοὺς τόπους τούτους πόλεων Ὀλυνθον στρατεύσας μετὰ πολλῆς δυνάμεως, τὸ μὲν πρῶτον νικήσας τοὺς Ὀλυνθίους δυσὶ μάχαις, συνέκλεισεν εἰς πολιορκίαν· προσβολὰς δὲ συνεχεῖς ποιούμενος, πολλοὺς τῶν στρατιωτῶν ἀπέβαλεν ἐν ταῖς τειχομαχίαις. τὸ δὲ τελευταῖον, φθείρας χρήμασι τοὺς προεστηκότας τῶν Ὀλυνθίων Εὐθυκράτην τε καὶ Λασθένην, διὰ τούτων προδοθεῖσαν τὴν Ὀλυνθον εἶλε· διαρπάσας δ' αὐτὴν, καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας ἔξανδραποδισάμενος ἐλαφυροπώλησε. τοῦτο δὲ πράξας, χρημάτων τε πολλῶν εἰς τὸν πόλεμον εὐπόρησε, καὶ τὰς ἄλλας πόλεις τὰς ἐναντιουμένας κατεπλήξατο· τοὺς δὲ ἀνδραγαθήσαντας τῶν στρατιωτῶν κατὰ τὴν μάχην ἀξίαις δωρεαῖς τιμήσας, καὶ χρημάτων πληθὺς διαδοὺς τοῖς ἐν ταῖς πόλεσιν ἰσχύουσι, πολλοὺς ἔσχε προδότας τῶν πατριδῶν. καὶ αὐτὸς δὲ ἀπεφαίνεται διὰ χρυσίου πολλοὺς μᾶλλον, ἢ διὰ τῶν ὀπλῶν ηὐξηκέναι τὴν ἰδίαν βασιλείαν.

Athenienses iniquo animo Philippi res gestas intuentes, eius coeptis omni modo adversantur, ad hoc instigati a Demosthene.

54. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι τὴν αὖξῃσιν ὑφορώμενοι τοῦ Φιλίππου, τοῖς αἰὲ πολευομένοις ὑπ' αὐτοῦ ἐβοήθουν, πρέσβεις ἀποστέλλοντες ἐπὶ τὰς πόλεις,

καὶ παρακαλοῦντες τηρεῖν τὴν αὐτονομίαν, καὶ τοὺς ἐπὶ τὴν προδοσίαν ὀρμῶντας τῶν πολιτῶν θανάτῳ κολάζειν. ἐπηγγέλλοντο δὲ πᾶσι συμμαχήσειν, καὶ φανερώς ἑαυτοὺς πολεμίους ἀποδείξαντες τῷ βασιλεῖ, διεπολέμουν πρὸς Φίλιππον. μάλιστα δ' αὐτοὺς παρώξυνε προστιῆναι τῆς Ἑλλάδος Δημοσθένους ὁ ῥήτωρ, δεινότατος ὢν τῶν κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους Ἑλλήνων. οὐ μὲν ἢ πόλις γε ἀναστεῖλαι τῆς ἐπὶ τὴν προδοσίαν ὀρμῆς ἠδυνήθη τοὺς πολίτας· τοιαύτη φορὰ τις προδοτῶν ὑπῆρξε τότε κατὰ τὴν Ἑλλάδα. διὸ καὶ φασὶ τὸν Φίλιππον, βουλούμενον ἐλεῖν τινὰ πόλιν ὀχυρότητι διαφέρουσαν, εἰπόντος τινὸς αὐτῷ τῶν ἐγχωρίων, ἀνάλωτον αὐτὴν ἐκ βίας ὑπάρχειν, ἐπερωτῆσαι εἰ οὐδ' ὁ χρυσὸς τὸ τεῖχος ὑπερβῆναι δυνατός ἐστιν. ἦν γὰρ πείραν εἰληφώς ὅτι τὰ τοῖς ὀπλοῖς ἀδύνατα χειρωθῆναι, τῷ χρυσῷ ῥάδιόν ἐστι καταπολεμῆσαι. ἐγκατασκευάζων οὖν ἐν ταῖς πόλεσι προδότας διὰ τῆς δωροδοκίας, καὶ τοὺς δεχομένους τὸ χρυσίον ξένους καὶ φίλους ὀνομάζων, ταῖς πονηραῖς ὁμιλίαις διέφθειρε τὰ ἦθη τῶν ἀνθρώπων.

Sed Philippus sollemnibus ludis, festis, conviviiis, munificentia, omnium animos sibi conciliat. Humanitatis exemplum erga Satyrum.

55. Μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τῆς Ὀλύμπου Ὀλύμπια ποιήσας τοῖς θεοῖς ἐπινίκια, μεγαλοπρεπεῖς θυσίας συνετέλεσε. πανήγυριν δὲ μεγάλην συστήσάμενος, καὶ λαμπροὺς ἀγῶνας ποιήσας, πολλοὺς τῶν ἐπιδημούντων ξένων ἐπὶ τὰς ἐστιάςεις παρελάβανε. παρὰ δὲ τοὺς πότους πολλαῖς ὁμιλίαις χρώμενος, καὶ πολλοῖς μὲν ποτήρια διδοὺς κατὰ τὰς

προπόσεις, οὐκ ὀλίγοις δὲ δωρεὰς ἀπονέμων, πᾶσι δὲ μεγάλας ἐπαγγελίας εὐχρηστῶς ποιούμενος, πολλοὺς ἔσχεν ἐπιθυμητὰς τῆς πρὸς αὐτὸν φιλίας. καὶ δὴ ποτ' ἐν τῷ συμποσίῳ κατανοήσας Σάτυρον τὸν ὑποκριτὴν σκυθρωπὸν, ἤρετο διὰ τί μόνος οὐδὲν ἀξιοῦ μεταλαβεῖν τῆς παρ' αὐτοῦ φιλανθρωπίας· τοῦ δ' εἰπόντος ὅτι βούλεται παρ' αὐτοῦ τυχεῖν τινος δωρεᾶς, δεδοικέναι δὲ μὴ ποτε δηλώσας τὴν προχειρισμένην ἔντευξιν, ἀποτύχη, ὃ μὲν βασιλεὺς περιχαρὴς γενόμενος διεβεβαιώσατο πᾶν ὃ, τι ἂν αἰτήσῃ χαρίσασθαι. ὃ δ' εἶπεν, ὅτι ξένου τινὸς ἑαυτοῦ δύο παρθένοι, τὴν ἡλικίαν ἔχουσαι γάμου, τυγχάνουσιν ἐν ταῖς αἰχμαλώταις οὔσαι· ταύτας οὖν βούλεσθαι λαβεῖν, οὐχ ἵνα λυσιτέλειάν τινα περιποιήσῃται τυχὼν τῆς δωρεᾶς, ἀλλ' ἵνα προικίσας συνοικίῃ. καὶ μὴ περιῖδη μηδὲν παθούσας ἀνάξιον τῆς ἡλικίας. μετὰ δὲ ταῦθ' ὁ Φίλιππος ἄσμένως τὴν αἴτησιν προσδεξάμενος, παραχρῆμα τὰς παρθένας ἐδώρησατο τῷ Σατύρῳ. πολλὰς δὲ καὶ ἄλλας παντοδαπὰς εὐεργεσίας καὶ δωρεὰς διασπείρων, ἐκομίζετο τοὺς μισθοὺς πολλαπλασίους τῆς χάριτος. πολλοὶ γὰρ ταῖς τῆς εὐεργεσίας ἐλπίσι προκληθέντες ἔφθασαν ἀλλήλους προσνέμοντες ἑαυτοὺς τῷ Φιλίππῳ, καὶ τὰς πατρίδας ἐγχειρίζοντες.

Olymp. CVIII, 2. Bocotorum et Phocensium mutua certamina. Interea Phalaecus, sacrilegii reus, imperium amittit. Succedunt Dinocrates, Callias, Sophanes. Ulterior quæstio de sacrilegis. Vessorum et signorum sacrilegio ablatorum, catalogus.

56. Ἐπ' ἀρχοντος δ' Ἀθήνησι Θεμιστοκλέους, ἐν Ῥώμῃ τὴν ὑπατικὴν ἀρχὴν διεδέξαντο Γάϊος Κορνήλιος καὶ Μάρκος Ποπίλλιος. ἐπὶ δὲ τούτων,

Βοιωτοὶ, πολλὴν τῆς Φωκίδος χώραν πορθήσαντες, περὶ τὴν ὀνομαζομένην Ἰάμπολιν ἐνίκησαν τοὺς πολεμίους, καὶ κατέβαλον αὐτῶν περὶ ἑβδομήκοντα. μετὰ δὲ ταῦτα Βοιωτοὶ περὶ Κορώνειαν συμπλακέντες τοῖς Φωκεῦσιν, ἠττήθησαν, καὶ συχνοὺς ἀπέβαλον. ἔπειτα τῶν Φωκίων κατεχόντων ἱκανὰς τινὰς πόλεις ἐν τῇ Βοιωτίᾳ, στρατεύσαντες οἱ Βοιωτοὶ, καὶ τὸν αἶτον ἐκ τῆς χώρας τῶν πολεμίων φθείραντες, κατὰ τὴν ἐπάνοδον ἠττήθησαν. ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις, Φάλαικος μὲν ὁ τῶν Φωκίων στρατηγός, διαβληθεὶς ὅτι πολλὰ τῶν ἱερῶν χρημάτων κέκλοφεν, ἐξέπεσεν ἐκ τῆς ἀρχῆς. ἀντὶ δὲ τούτου στρατηγῶν αἰρεθέντων τριῶν, Δεινοκράτους καὶ Καλλίου καὶ Σωφάνους, ἐγένετο ζήτησις τῶν ἱερῶν χρημάτων, καὶ λόγον τοὺς κειρικώτας οἱ Φωκεῖς ἀπήτουν. ἦν δὲ πλεῖστα διωκηκῶς Φίλων· οὗτος δ' οὐ δυνάμενος ἀποδοῦναι τὸν λόγον, καδεδικάσθη, καὶ στρεβλωθεὶς ὑπὸ τῶν στρατηγῶν, τοὺς μετέχοντας τῆς κλοπῆς ἐμήνυσεν, αὐτὸς δὲ ταῖς ἐσχάταις αἰκίαις περιπεσὼν, οἰκίαν τῆς ἀσεβείας ἔσχε τὴν τοῦ βίου καταστροφὴν. οἱ δὲ νοσφισάμενοι τὰ χρήματα τὰ σωζόμενα καὶ περιόντα τῶν ἐκ τῆς κλοπῆς ἀπέδωκαν· αὐτοὶ δὲ ἐθανατώθησαν ὡς ἱερόσυλοι. τῶν δὲ προγεγενημένων στρατηγῶν ὁ μὲν πρῶτος ἄρξας Φιλόμηλος ἀπέσχετο τῶν ἀναθημάτων· ὁ δὲ δεύτερος, προσαγορευόμενος μὲν Ὀνόμαρχος, ἀδελφὸς δ' ὢν Φιλομήλου, πλεῖστα τῶν τοῦ θεοῦ χρημάτων κατεδαπάνησε· τρίτος δὲ Φάϋλλος ὁ ἀδελφὸς Ὀνομάρχου στρατηγῆσας, οὐκ ὀλίγα τῶν ἀνα-

Θημάτων κατέκοψεν εἰς τὰς τῶν ξένων μισθοφοράς. τὰς γὰρ ἀνατεθείσας ὑπὸ Κροίσου τοῦ Λυδῶν βασιλέως χρυσᾶς πλίνθους, οὕσας ἑκατὸν καὶ εἴκοσι διταλάντους, κατέκοψεν εἰς νόμισμα· φιάλας δὲ χρυσᾶς τριακοσίας καὶ ἐξήκοντα διμναίους, καὶλέοντα χρυσοῦν καὶ γυναῖκα, τριάκοντα ταλάντων χρυσοῦ σταθμὸν ἀγόντων τῶν πάντων· ὥστε τὸ πᾶν κατακοπὴν χρυσίον, εἰς ἀργυρίου λόγον ἀναγομένων τῶν χρημάτων, εὐρίσκεισθαι τάλαντα τετρακισχίλια· τῶν δὲ ἀργυρῶν ἀναθημάτων τῶν τε ὑπὸ Κροίσου καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων ἀνατεθέντων, τοὺς πάντας στρατηγούς δεδαπανηκέναι τάλαντα πλείω τῶν ἑξακισχιλίων· προστιθεμένων δὲ καὶ τῶν χρυσῶν ἀναθημάτων, ὑπερβάλλειν τὰ μύρια τάλαντα. ἔνιοι δὲ τῶν συγγραφέων φασὶν οὐκ ἐλάττω γενέσθαι τὰ συληθέντα τῶν ἐν τοῖς Περσικοῖς θησαυροῖς ὑπ' Ἀλεξάνδρου κατακτηθέντων. ἐπεχείρησαν δ' οἱ περὶ τὸν Φάλαικον στρατηγὸς καὶ τὸν ναὸν ὀρύττειν, εἰπόντος τινὸς ὡς ἐν αὐτῷ θησαυρὸς εἴη πολὺν ἔχων ἀργυρὸν τε καὶ χρυσόν· καὶ τὰ περὶ τὴν ἐστίαν καὶ τὸν τρίποδα φιλοτίμως ἀνέσκαπτον· ὁ δὲ μηνύσας τὸν θησαυρὸν, μάρτυρα παρείχετο τὸν ἐπιφανέστατον καὶ ἀρχαιότατον τῶν ποιητῶν Ὅμηρον, ἐν οἷς λέγει,

Οὐδ' ὅσα λάϊνος οὐδὸς ἀφήτορος ἐντὸς ἔεργει

Φοῖβου Ἀπόλλωνος, Πυθοῖ ἐνὶ πετρῆεσσι.

τῶν δὲ στρατιωτῶν ἐγχειρούντων σκάπτειν τὰ περὶ τὸν τρίποδα, σεισμοὶ μεγάλοι γενόμενοι τοῖς Φωκεῦσι φόβον ἐπέστησαν· φανερώς δὲ τῶν θεῶν

προσημαινόντων τὴν κατὰ τῶν ἱεροσύλων κόλασιν, ἀπέστησαν τῶν ἔργων. ὁ δὲ τῆς παρανομίας ταύτης ἡγεμὼν Φίλων ὁ προειρημένος ταχὺ τῷ δαιμονίῳ τὰς προσηκούσας δίκας ἐξέτισεν.

Sacrilegii participes Athenienses, ob id iam olim a Dionysio literis incusati; nec minus Lacedaemonii.

57. Τῆς δὲ τῶν ἱερῶν χρημάτων φθορᾶς τὴν μὲν ὅλην ἐπιγραφὴν ἔσχον Φωκεῖς, μετέσχον δὲ τῆς αἰρέσεως Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι οἱ συμμαχῆσαντες τοῖς Φωκεῦσι, καὶ οὐ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐκπεμπομένων στρατιωτῶν τοὺς μισθοὺς λαβόντες. οὕτω δὲ τοῖς Ἀθηναίοις ὁ χρόνος οἷτος ἦνεγκεν ἐξαμαρτάνειν εἰς τὸ δαιμόνιον, ὥστε μικρὸν ἀνώτερον τῶν Δελφικῶν καιρῶν Ἰφικράτους διατρίβοντος περὶ Κέρκυραν μετὰ ναυτικῆς δυνάμεως, καὶ Διονυσίου τοῦ Συρακουσίων δυνάστου πέμψαντος εἰς Ολυμπίαν καὶ Δελφούς ἀγάλματα ἐκ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος δεδημιουργημένα, περιτυχὼν ταῖς κομιζούσαις αὐτὰ ναυσὶν ὁ Ἰφικράτης, καὶ κρατήσας αὐτῶν, διεπέμψατο πρὸς τὸν δῆμον, ἐπερωτῶν τί χρὴ πράττειν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι προσέταξαν αὐτῷ μὴ τὰ τῶν θεῶν ἐξετάζειν, ἀλλὰ σκοπεῖν ὅπως τοὺς στρατιώτας διαθρέψῃ. Ἰφικράτης μὲν οὖν, ὑπακούσας τῷ δόγματι τῆς πατρίδος, ἐλαφροπώλησε τὸν τῶν θεῶν κόσμον· ὁ δὲ τύραννος ὀργισθεὶς τοῖς Ἀθηναίοις, ἔγραψε πρὸς αὐτοὺς ἐπιστολὴν τοιαύτην. „Διονύσιος Ἀθηναίων τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ· Εὐ μὲν πράττειν οὐκ ἐπιτήδειόν ἐστι γράφειν, ἐπεὶ „τοὺς θεοὺς καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν

„ἱεροσυλεῖτε, καὶ τὰ ἀγάλματα τὰ εἰς ἀνάθεσιν ὑφ’
 „ἡμῶν τοῖς θεοῖς ἀπεσταλμένα παρελόμενοι κατεκό-
 „ψατε, καὶ περὶ τοὺς μεγίστους τῶν θεῶν ἡσεβήκατε
 „περὶ τὸν Ἀπόλλωνα τὸν ἐν Δελφοῖς, καὶ τὸν Δία
 „τὸν Ὀλύμπιον.“ Ἀθηναῖοι μὲν οὖν περὶ τὸ θεῖον
 τοιαῦτ’ ἐπραξαν, καὶ ταῦτ’ εὐχόμενοι τὸν Ἀπόλλωνα
 πατρῷον αὐτῶν εἶναι καὶ πρόγονον· Λακεδαιμόνιοι
 δὲ τῷ περὶ Δελφούς μαντεῖω χρησάμενοι, καὶ τὴν
 θαυμαζομένην παρὰ πᾶσι πολιτείαν διὰ τούτου
 κτησάμενοι, καὶ περὶ τῶν μεγίστων ἔτι καὶ νῦν τὸν
 θεὸν ἐπερωτῶντες, ἐτόλμησαν τοῖς τὸ ἱερόν συλήσασαι
 κοινωνῆσαι τῆς παρανομίας.

Boeoti, a Phocensibus admodum pressi, Philippum in auxilium
 advocant. Phocenses apud Abas pulsī: dum ad templum fugiant,
 una cum templo incendio absumuntur.

58. Κατὰ δὲ τὴν Βοιωτίαν, οἱ μὲν Φωκεῖς τρεῖς
 πύλεις ἔχοντες ὠχυρωμένας, Ὀσχομενὸν καὶ Κορῶ-
 νειαν καὶ Κορυσίαν, ἐκ τούτων ἐποιοῦντο τὴν ἐπὶ
 τοὺς Βοιωτοὺς στρατείαν. εὐπορούμενοι δὲ μισθο-
 φόρων, τὴν τε χώραν ἐδῆουν, καὶ κατὰ τὰς ἐπιθέσεις
 καὶ συμπλοκάς περιεγίνοντο τῶν ἐγχωρίων. διόπερ
 οἱ Βοιωτοὶ, θλιβόμενοι μὲν τῷ πολέμῳ, καὶ πολλοὺς
 τῶν στρατιωτῶν ἀπολωλεκότες, χρημάτων δὲ ἀπο-
 ρούμενοι, πρέσβεις ἐξέπεμψαν πρὸς τὸν Φίλιππον,
 ἠξιοῦντες βοηθῆσαι. ὁ δὲ βασιλεὺς ἡδέως ὁρῶν τὴν
 ταπείνωσιν αὐτῶν, καὶ βουλόμενος τὰ Λευκτρικά
 φρονήματα συστellaί τῶν Βοιωτῶν, οὐκ ὀλίγους
 ἀπέστειλε στρατιώτας, αὐτὸ μόνον φυλαττόμενος τὸ
 δοκεῖν μὴ περιορᾶν τὸ μαντεῖον σεσυλημένον. τῶν
 δὲ Φωκέων οἰκοδομούντων φρούριον περὶ τὰς ὄνο-

μαζομένας Ἀβας, καθ' ὥς ἐστιν Ἀπόλλωνος ἅγιον
 ἱερὸν, ἐστράτευσαν ἐπ' αὐτοὺς οἱ Βοιωτοί. εὐθὺς
 δ' αὐτῶν οἱ μὲν εἰς τὰς ἔγγιστα πόλεις φυγόντες
 διεσπάρησαν, οἱ δ' εἰς τὸν νεὼν τοῦ Ἀπόλλωνος κα-
 ταφυγόντες εἰς πεντακοσίους, ἀπώλοντο. πολλὰ μὲν
 οὖν καὶ ἄλλα θεῖα περὶ τοὺς Φωκεῖς συνέβη γενέ-
 σθαι περὶ τοὺς τοὺς χρόνους, μάλιστα δὲ τὸ
 μέλλον λέγεσθαι. οἱ γὰρ εἰς τὸν νεὼν καταφυγόν-
 τες, ὑπέλαβον διὰ τῆς τῶν θεῶν ἐπικουρίας σωθή-
 σεσθαι· τὸνναντίον δὲ, θείᾳ τινὲ προνοίᾳ, τῆς
 προσηκούσης τοῖς ἱεροσύλοις τιμωρίας ἔτυχον. πολ-
 λῆς γὰρ οὔσης στιβιάδος περὶ τὸν νεὼν, καὶ πυρὸς ἐν
 ταῖς σκηναῖς τῶν πεφευγόντων ἀπολελειμμένου, συν-
 ἔβη τῆς στιβιάδος ἐκκαυθείσης τοσαύτην ἑξαφθῆναι
 φλόγα παραδόξως, ὥστε τὸν νεὼν καὶ τοὺς καταπε-
 φευγότας εἰς αὐτὸν Φωκεῖς ζῶντας καταφλεχθῆναι.
 τοῖς γὰρ ἱεροσύλοις ἔδοξε τὸ θεῖον μὴ διδόναι τὴν
 ἐκ τῆς ἱεσίας συγχωρουμένην ἀσφάλειαν.

Olymp. CVIII, 3. Phocenses nova auxilia a Lacedaemoniis ac-
 cipiant; Boeoti a Philippo, qui in Locridem movet. Phalaecus,
 denuo imperator factus, diffidens viribus, Philippo sponte se dedit,
 et impetrata venia in Peloponnesum discedit. De pace confilia.

59. Ἐπ' ἄρχοντας δ' Ἀθηήνησιν Ἀρχίου, Ῥωμαῖοι
 κατέστησαν ὑπάτους Μάρκον Αἰμίλιον καὶ Τίτον
 Κοΐντιον. ἐπὶ δὲ τούτων ὁ Φωκικὸς πόλεμος, δια-
 μέινας ἔτη δέκα, κατελύθη τόνδε τὸν τρόπον· Βοιω-
 τῶν καὶ Φωκέων τεταπεινωμένων διὰ τὸ μῆκος τοῦ
 πολέμου, Φωκεῖς μὲν πρέσβεις ἑξαπέστειλαν εἰς Ἀα-
 κεδάιμονα περὶ βοηθείας, Σπαρτιάται δὲ χιλίους
 ὀπλίτας ἐξέπεμψαν, στρατηγὸν ἐπιστήσαντες Ἀρχίδα.

μον τὸν βασιλέα. Βοιωτῶν δὲ παραπλησίως τούτοις διαπρεσβευσασμένων πρὸς Φίλιππον περὶ συμμαχίας. ὁ Φίλιππος παραλαβὼν τοὺς Θετταλοὺς, ἦκεν εἰς τὴν Λοκρίδα μετὰ πολλῆς δυνάμεως. καταλαβὼν δὲ Φάλαικον πάλιν τῆς στρατηγίας ἡξιωμένον, καὶ τὸ τῶν μισθοφόρων πλῆθος ἔχοντα, παρεσκευάζετο παρατάξει κρῖναι τὸν πόλεμον· ὁ δὲ Φάλαικος ἐν τῇ Νικαίᾳ διατρίβων, καὶ θεωρῶν αὐτὸν οὐκ ἀξιόμαχον ὄντα, διεπρεσβεύσατο πρὸς τὸν βασιλέα περὶ διαλύσεων. γενομένης δ' ὁμολογίας, ὥστε τὸν Φάλαικον μετὰ τῶν στρατιωτῶν ἀπελθεῖν ὅπου βούλοιτο, οὗτος μὲν ὑπόσπονδος εἰς τὴν Πελοπόννησον ἀνεχώρησε μετὰ τῶν μισθοφόρων, ὄντων ὀτακισχιλίων· οἱ δὲ Φωκεῖς συντριβέντες ταῖς ἐλπίσι, παρέδωκαν ἑαυτοὺς τῷ Φιλίππῳ. ὁ δὲ βασιλεὺς ἄνευ μάχης ἀνελπίστως καταλύσας τὸν ἱερὸν πόλεμον, συνήδρευε μετὰ τῶν Βοιωτῶν καὶ Θετταλῶν. ἔκρινεν οὖν συγκατάγειν τὸ τῶν Ἀμφικτυόνων συνέδριον, καὶ τούτῳ τὴν περὶ τῶν ὅλων διάγνωσιν ἐπιτρέψαι.

Pacis condiciones. Ita bellum sacrum finitum

60. Ἐδοξεν οὖν τοῖς συνέδροις μεταδοῦναι τῷ Φιλίππῳ καὶ τοῖς ἀπογόνοις αὐτοῦ τῆς Ἀμφικτυονίας, καὶ δύο ψήφους ἔχειν, ἃς τρότερον οἱ καταπολεμηθέντες Φωκεῖς εἶχον. τῶν δ' ἐν Φωκεῦσι τριῶν πόλεων περιελεῖν τὰ τεῖχη, καὶ μηδεμίαν κοινωνίαν εἶναι τοῖς Φωκεῦσι τοῦ ἱεροῦ, μηδὲ τοῦ Ἀμφικτυονικοῦ συνεδρίου· μὴ ἐξεῖναι δὲ αὐτοῖς μήτε ἵππους, μήτε ὅπλα κτήσασθαι, μέχρις ἂν οὗ τὰ χρήματα ἐκτίσωσι τῷ θεῷ τὰ σεσυλημένα. τοὺς δὲ πεφευγότας

τῶν Φωκέων καὶ τῶν ἄλλων τῶν μετεσχηκότων τῆς
 ἱεροσυλίας ἐναγεῖς εἶναι καὶ ἀγωγίμους πάντοθεν.
 τὰς δὲ πόλεις ἀπάσας τῶν Φωκέων κατασκαῖψαι, καὶ
 μετοικίσαι εἰς κώμας, ὧν ἐκάστην μὴ πλεῖον ἔχειν
 οἰκιῶν πεντήκοντα, μηδὲ διεστάναι ἑλαττον σταδίου
 τὰς κώμας ἀπ' ἀλλήλων· ἔχειν δὲ Φωκεῖς τὴν χώραν,
 καὶ φέρειν κατ' ἐνιαυτὸν τῷ θεῷ φόρον τάλαντα
 ἑξήκοντα, μέχρις ἂν ἐκτίσῃσι τὰ ἡπογραφέντα χρή-
 ματα κατὰ τὴν ἱεροσυλίαν· τιθέναι δὲ καὶ τὸν
 ἀγῶνα τῶν Πυθίων Φίλιππον μετὰ Βοιωτῶν καὶ
 Θετταλῶν, διὰ τὸ Κορινθίους μετεσχηκέναι τοῖς
 Φωκεῦσι τῆς εἰς τὸ θεῖον παρανομίας. τοὺς δὲ
 Ἀμφικτύοντας καὶ τὸν Φίλιππον τὰ ὄπλα τῶν Φω-
 κέων καὶ τῶν μισθοφόρων καταπετροκοπήσαι, καὶ
 τὰ λείψανα αὐτῶν κατακαῦσαι, καὶ τοὺς ἵππους
 ἀποδόσθαι. ἀκολουθῶς δὲ τούτοις διέταξαν οἱ
 Ἀμφικτύονες τὰ περὶ τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ μαντείου,
 καὶ τὰλλα πάντα τὰ πρὸς εὐσεβειαν καὶ κοινὴν
 εἰρήνην καὶ ὁμόνοιαν τοῖς Ἕλλησιν ἀνήκοντα. μετὰ
 δὲ ταῦτα Φίλιππος μὲν τὰ δεδογμένα τοῖς Ἀμφι-
 κτύοσι συγκαταστήσας, καὶ πάντα φιλοφρονηθεὶς,
 ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Μακεδονίαν, οὐ μόνον δόξαν
 εὐσεβείας καὶ ἀρετῆς στρατηγικῆς περιπεποιημένος,
 ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν μέλλουσαν αὐτῷ αἴξισιν γενέσθαι
 μεγάλα προκατασκευασάμενος. ἐπεθύμει γὰρ τῆς
 Ἑλλάδος ἀποδειχθῆναι στρατηγὸς αὐτοκράτωρ, καὶ
 τὸν πρὸς Πέρσας ἐξενεγκεῖν πόλεμον· ὅπερ καὶ συν-
 ἔβη γενέσθαι. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων τὰ κατὰ μέρος
 ἐν τοῖς οἰκείοις χρόνοις ἀναγράφομεν.

Phocensium duces sacrilegi singuli ut supplicio divino vindicati: Philomelus. Onomarchus. Phayllus. Phalaecus, diuturno errore deinde iactatus, in Italiam navigat.

61. Νῦν δ' ἐπὶ τὸ συνεχὲς τῆς ἱστορίας τρεψόμεθα. δίκαιον δ' εἶναι νομίζομεν πρῶτον ἀναγράψαι τὴν ἐκ θεῶν γενομένην τοῖς εἰς τὸ μαντεῖον παρηγορηκόσι κόλασιν. ὅλως γὰρ οὐ μόνον τοῖς αὐθένταις τῆς ἱεροσυλίας, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς προσαπαμένος μόνον τῆς παρανομίας ἀπαραιτήτος ἐκ τοῦ δαιμονίου ἐπηκολούθησε τιμωρία. ὁ μὲν γὰρ ἀρχιτέκτων τῆς καταλήψεως τοῦ ἱεροῦ Φιλόμηλος κατὰ τινα περίστασιν πολεμικὴν ἑαυτὸν κατεκρήμνισεν. ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ὀνόμαρχος, διαδεξάμενος τὴν τῶν ἀπονοηθέντων στρατηγίαν, μετὰ τῶν συμπαράταξαμένων ἐν Θετταλίᾳ Φωκίων καὶ μισθοφόρων κατακοπεῖς ἐσταυρώθη. ὁ δὲ τρίτος, καὶ πλείστα τῶν ἀναθημάτων κατακόψας, Φάϋλλος πολυχρονίῳ νόσῳ νοσήσας, οὐδ' ἀπολυθῆναι συντόμως τῆς τιμωρίας ἠδυνήθη. ὁ δ' ἐπὶ πᾶσι Φάλαικος τὰ λείψανα τῆς ἱεροσυλίας ἀναλαβὼν, ἐν πλάναις καὶ μεγάλοις φόβοις καὶ κινδύνοις ἐφ' ἱκανὸν χρόνον ἐβίωσεν, οὐχ ἵνα μακαριώτερος γένηται τῶν συνασεβησάντων, ἀλλὰ ἵνα πλείω χρόνον στρεβλώθῃς, καὶ πολλοῖς διὰ τὴν ἀτυχίαν γενόμενος γτῶριμος, περιβόητον ἔχῃ τὴν συμφορὰν. οὗτος γὰρ μετὰ τὴν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας φυγὴν μετὰ τῶν μισθοφόρων τὸ μὲν πρῶτον διέτριβε περὶ τὴν Πελοπόννησον, συνέχων τοὺς στρατιώτας ἐκ τῶν ἱεροσυληθέντων λειψάνων· μετὰ δὲ ταῦτα ἐν Κορίνθῳ μισθωσάμενος πλοῖα φορητὰ μεγάλα, καὶ τέσσαρας ἔχων ἡμιολίους, παρεσκευάζετο πρὸς

τὸν εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν πλοῦν, νομίζων ἐν
 τούτοις τοῖς τόποις ἢ καταλήψεσθαι τινα πόλιν, ἢ
 τεύξεσθαι μισθοφορίας. ἐτύγχανε γὰρ Λευκανοῖς
 πρὸς Ταραντίους συνεσθηκὸς πόλεμος. πρὸς δὲ
 τοὺς συμπλέοντας ἔφη μετὰπεμπος πλεῖν ὑπὸ τῶν
 ἐξ Ἰταλίας καὶ Σικελίας.

Phalaecei eiusque sociorum in Peloponnesum reditus. Inde
 stipendio conducti in Cretam transvehuntur, et urbem Lyctum oc-
 cupant. Lyctiis auxilio veniunt Lacedaemonii duce Archidamo.

62. Ἐκπλεύσαντος δ' αὐτοῦ, καὶ πελαγίου γε-
 νομένου, στρατιῶται τινες τῶν ἐν τῷ μεγίστῳ πλοίῳ
 κομιζομένων, ὥπερ αὐτὸς ὁ Φάλαικος ἐνέπλει, λόγον
 ἀλλήλοις ἐδίδοσαν, ὑπονοοῦντες μηδένα μεταπέμψα-
 σθαι σφᾶς. οὔτε γὰρ ἡγεμόνας ἐώρων ἀπὸ τῶν
 ἐπικαλουμένων συμπλέοντας, οὔτε ὁ πλοῦς ἦν ὀλίγος,
 ἀλλὰ πλοῦς ὑπέκειτο μέγας καὶ χαλεπός. διόπερ
 ἀπιστοῦντες ἅμα τοῖς λεγομένοις, καὶ φοβούμενοι
 τὴν διαπόντιον στρατείαν, συνίσταντο, καὶ μάλισθ'
 οἱ τὰς ἡγεμονίας ἔχοντες τῶν μισθοφόρων. τέλος δὲ,
 σπασάμενοι τὰ ξίφη, καὶ καταπληξάμενοι τὸν τε
 Φάλαικον καὶ τὸν κυβερνήτην, ἠνάγκασαν εἰς τοῦ-
 πίσω πάλιν ἀποπλεῖν. τὸ δ' αὐτὸ καὶ τῶν ἐν τοῖς
 ἄλλοις πλοίοις κομιζομένων ποιησάντων, κατέπλευσαν
 εἰς τὴν Πελοπόννησον. ἀθροισθέντες δ' εἰς Μαλέαν
 ἄκραν τῆς Λακωνικῆς, ἐκεῖ κατέλαβον ἐκ Κρήτης
 καταπεπλευκότας τοὺς Κνωσσίους πρέσβεις ἐπὶ
 συναγωγῇ μισθοφόρων. ὧν διαλεχθέντων τῷ τε
 Φαλαίκῳ καὶ τοῖς ἡγεμόσι, καὶ δόντων ἀξιολόγους
 μισθοὺς, μετὰ τούτων ἅπαντες ἐξέπλευσαν. κατὰ-
 ραντες δὲ τῆς Κρήτης εἰς Κνωσσόν, εὐθὺς ἐξ ἐφόδου

πόλιν κατελάβοντο τὴν καλουμένην Λύκτον. τοῖς δὲ Λυκτίοις ἐκ τῆς πατρίδος ἐκπεπτωκόσι παράδοξος καὶ σύντομος ἐφάνη βοήθεια. περὶ γὰρ τοὺς αὐτοὺς χρόνους Ταραντίνων διαπολεμούτων πρὸς Λευκα-
ροὺς, καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους, ὄντας προγόνους ἑαυτῶν, πεμψάντων πρέσβεις περὶ βοηθείας, οἱ μὲν Σπαρτιάται διὰ τὴν συγγέειαν προθύμως ἔχοντες συμμαχεῖσθαι, ταχέως δύναμιν ἠθροίζον πεζικὴν τε καὶ ναυτικὴν, καὶ ταύτης στρατηγὸν ἀπέδειξαν Ἀρχίδαμον τὸν βασιλέα· μελλόντων δ' ἀπαίρειν εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἠξίωσαν οἱ Λύκτιοι πρῶτον αὐτοῖς βοηθεῖσθαι· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι πεισθέντες, καὶ πλεύσαντες εἰς τὴν Κρήτην, τοὺς μισθοφόρους ἐνέ-
κησαν, τοῖς δὲ Λυκτίοις ἀνέσωσαν τὴν πατρίδα.

Archidamus in Italiam vectus, Tarentinis opem laturus, proelio perit. Phalaecus Lycto eiectus, dum Cydoniam obsidet, fulminis ictu exstinguitur. Militum eius haud dissimilis sors.

63. Ματὰ δὲ ταῦτα ὁ μὲν Ἀρχίδαμος πλεύσας εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ συμμαχήσας τοῖς Ταραντίνοις, ἐν τινι μάχῃ διαγωνισάμενος λαμπρῶς ἐτελεύτησεν, ἀνὴρ κατὰ μὲν τὴν στρατηγίαν καὶ τὸν ἄλλον βίον ἐπαινούμενος, κατὰ δὲ τὴν πρὸς Φωκεῖς συμμαχίαν μόνῃν βλασφημούμενος, ὥς μάλιστα αἴτιος γεγονώς τῆς τῶν Δελφῶν καταλήψεως. Ἀρχίδαμος μὲν οὖν ἐβασίλευσε τῶν Λακεδαιμονίων ἔτη τρία πρὸς τοῖς εἴκοσι· τὴν δ' ἀρχὴν διαδεξάμενος Ἄγις ὁ υἱὸς ἐβασίλευσεν ἔτη πεντεκαίδεκα. ἔπειτα οἱ μὲν Ἀρχιδάμου μισθοφόροι, μετεσχηκότες τῆς τοῦ μαντείου συλή-
σεως, ὑπὸ τῶν Λευκανῶν κατηκοντίσθησαν. ὁ δὲ Φάλαικος ἐκπεσὼν ἐκ τῆς Λύκτου, Κυδωνίαν πο-

λιορκεῖν ἐπεχείρησε· κατασκευάσαντος δὲ αὐτοῦ μηχανὰς πολιορκητικὰς, καὶ προσάγοντος τῇ πόλει, κεραιῶν περὶ τῶν, αὐταὶ μὲν ὑπὸ τοῦ θεοῦ πυρὸς κατεφλέχθησαν· τῶν δὲ μισθοφόρων πολλοὶ, παραβοηθοῦντες ταῖς μηχαναῖς, ὑπὸ τοῦ πυρὸς διεφθάρησαν· ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ στρατηγὸς Φάλαϊκος. ἔνιοι δὲ φασιν αὐτὸν προσκόψαντι τινὶ τῶν μισθοφόρων ὑπὸ τούτου σφαγῆναι. οἱ δὲ περιλειφθέντες τῶν μισθοφόρων, ἀναληφθέντες ὑπὸ τῶν Ἡλείων φυγάδων, εἰς τὴν Πελοπόννησον ἐκομίσθησαν, καὶ μετὰ τούτων ἐπολέμουν πρὸς Ἡλείους. Ἀρκάδων δὲ συναγωνισαμένων τοῖς Ἡλείοις, καὶ μάχῃ νικησάντων τοὺς φυγάδας, πολλοὶ μὲν τῶν μισθοφόρων ἀνῆρέθησαν, οἱ δὲ περιλειφθέντες εἰς τετρακισχιλίους ἐξωγρήθησαν. διελομένων δὲ τῶν τε Ἀρκάδων καὶ Ἡλείων τοὺς αἰχμαλώτους, οἱ μὲν Ἀρκάδες τοὺς ἑαυτοῖς μερισθέντας ἅπαντας ἐλαφροπώλησαν, οἱ δ' Ἡεῖοι διὰ τὴν εἰς τὸ μαντιεῖον παρανομίαν ἀπέσφαξαν.

Civitates, feminae etiam, impietatis participes, poenas luerunt; Philippus contra, sacrorum defensor, Graeciae universae imperator evasit.

64. Οἱ μὲν οὖν τῆς ἱεροσυλίας μετασχόντες τοῦτον τὸν τρόπον ὑπὸ τοῦ δαιμονίου τιμωρίας ἤξιώθησαν. αἱ δ' ἐπισημοτάται πόλεις, κοινωνήσασαι τῆς παρανομίας, ὕστερον ὑπ' Ἀντιπάτρου καταπολεμηθεῖσαι, τὴν ἡγεμονίαν ἅμα καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἀπέβαλον. αἱ δὲ τῶν ἐν Φωκεῦσιν ἡγεμόνων γυναῖκες, περιθέμεναι τοὺς χρυσοὺς ἐκ Δελφῶν ὄρμους, οἰκείας τῆς ἀσεβείας τιμωρίας ἔτυχον. ἡ μὲν γὰρ τὸν τῆς Ἑλένης γεγεννημένον φορέσασα εἰς ἐταιρικὴν

αἰσχύντην ἐνέπεσε, καὶ τὸ κάλλος προέβαλε τοῖς ἐνυβρίζειν προαιρουμένοις· ἡ δὲ τὸν τῆς Ἐριφύλης περιθεμένη, τῆς οἰκίας ὑπὸ τοῦ πρεσβυτάτου τῶν νύων ὑπὸ μανίας ἐμπυρισθείσης, μετὰ ταύτης ζῶσα κατεφλέχθη. οἱ μὲν οὖν τοῦ δαιμονίου καταφρονεῖν τολμήσαντες, τὸν εἰρημένον τρόπον ὑπὸ τῶν θεῶν τιμωρίας ἠξιώθησαν. ὁ δὲ τούτῳ τῷ μαντεῖϊ βοηθήσας Φίλιππος, ἀπὸ τούτων τῶν χρόνων αἰὲ μᾶλλον αὐξόμενος, τὸ τελευταῖον, διὰ τὴν εἰς τὸ θεῖον εὐσέβειαν, ἡγεμὼν ἀπεδείχθη τῆς Ἑλλάδος πάσης, καὶ μεγάλην βασιλείαν τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην περιποιήσατο. ἡμεῖς δὲ ἀρκούντως διεληλυθότες τὸν ἱερὸν πόλεμον, ἐπάνοιμεν ἐπὶ τὰς ἑτερογενεῖς πράξεις.

In Sicilia Syracusani ad compescendos tumultus a Corinthiis Timoleonem imperatorem impetrant. Virtutis et aequitatis studiosus Timoleon, fratrem, tyrannidis appetentem, obtruncaverat. Res Siciliae Timoleon egregie defendit et restituit.

65. Κατὰ γὰρ τὴν Σικελίαν Συρακούσιοι στασιάζοντες πρὸς ἀλλήλους, καὶ τυραννίσαι πολλὰς καὶ μεγάλας καὶ ποικίλας δουλεύειν ἀναγκαζόμενοι, πρέσβεις ἐξέπεμψαν εἰς Κόρινθον, ἀξιοῦντες αὐτοῖς ἀποστεῖλαι στρατηγὸν τὸν ἐπιμελησόμενον τῆς πόλεως, καὶ καταλύσοντα τὴν τῶν τυραννείων ἐπιβαλλόμενων πλεονεξίαν. οἱ δὲ, κρίνοντες δίκαιον εἶναι τοῖς ἀπογόνοις βοηθεῖν, ἐψηφίσαντο πέμπειν στρατηγὸν Τιμολέοντα Τιμαινέτου, πρωτεύοντα τῶν πολιτῶν ἀνδρεία τε καὶ συνέσει στρατηγικῇ, καὶ καθόλου παύσαις ταῖς ἀρεταῖς κεκοσμημένον. ἴδιον δὲ τι συνέβη περὶ τὸν ἄνδρα συμπεσεῖν, ὃ συνελάβετο αὐτῷ πρὸς τὴν τῆς στρατηγίας αἵρεσιν. Τιμοφάνης γὰρ ὁ ἀδελ-

φός αὐτοῦ, προέχων τῶν Κορινθίων πλούτῳ τε καὶ
 τόλμῃ, πάλαι μὲν ἦν φανερός τυραννίδος ὀρεγόμενος.
 τότε δὲ τοὺς ἀπόρους ἀνάλαμβάνων, καὶ πανοπλίας
 κατασκευαζόμενος, καὶ τοὺς πονηροτάτους ἔχων μεθ'
 ἑαυτοῦ, κατὰ τὴν ἀγορὰν περιήει, οὐ προσποιούμε-
 νος ὅτι τύραννός ἐστι, τὰ δὲ τῆς τυραννίδος ἔργα
 διαπραττόμενος. ὁ δὲ Τιμολέων, ἄλλοτριώτατος ὢν
 μοναρχίας, τὸ μὲν πρῶτον ἐπεχείρει πείθειν τὸν ἀδελ-
 φὸν ἀποστῆναι τῆς ἐπιβολῆς· ὥς δ' οὐχ ὑλήκουεν,
 ἀλλ' αἰεὶ καὶ μᾶλλον ἐπετείνεται τῇ τόλμῃ, ἀδυνατῶν
 αὐτὸν λόγῳ διορθώσασθαι, περιπατῶν κατὰ τὴν
 ἀγορὰν ἀπέσφαξε. Θορύβου δὲ γενομένου, καὶ τῶν
 πολιτῶν συνδραμόντων, διὰ τε τὸ παράδοξον καὶ
 τὴν δεινότητα τῆς πράξεως, στάσις ἐγένετο. οἱ μὲν
 γὰρ ἔφασαν δεῖν ὥς ἐμφύλιον φόνον πεπραχότα τὸν
 Τιμολέοντα τυγχάνειν τῆς ἐκ τῶν νόμων τιμωρίας, οἱ
 δὲ τοῦναντίον ἀπεφαίνοντο ἐπαινεῖν τὸν ἄνδρα ὥς
 τυραννοκτόνον. τῆς δὲ γερουσίας συνεδρευούσης ἐν
 τῷ βουλευτηρίῳ, καὶ τῆς περὶ τὴν προᾶξιν ἀμφισβη-
 τήσεως ἐπὶ τὸ συνέδριον ἀναπεμφθείσης, οἱ μὲν ἐχ-
 θροὶ τοῦ Τιμολέοντος κατηγόρουν, οἱ δὲ χαριέστε-
 ροὶ συνηγοροῦντες συνεβούλευον σώζειν τὸν ἄνδρα.
 ἀκρίτου δ' ἔτι τῆς ζητήσεως οὔσης, κατέπλευσαν ἐκ
 τῶν Συρακουσῶν οἱ πρέσβεις, καὶ τῇ γερουσίᾳ τὰς
 ἐντολὰς δηλώσαντες, ἡξίουσαν τὴν ταχίστην ἀποστεῖλαι
 τὸν στρατηγόν. ἔδοξεν οὖν τῷ συνεδρίῳ πέμπειν
 τὸν Τιμολέοντα, καὶ πρὸς τὸ κατορθῶσαι τὴν προᾶξιν,
 ξένας τινὰς καὶ παραδόξους αἰρέσεις αὐτῷ προέθη-
 καν. διεβιβαιώσαντο γὰρ, εἰ μὲν καλῶς ἄρξῃ τῶν

Συρακουσίων, κρίνειν αὐτὸν τυραννοκτόνον· εἰάν δὲ πλεονεκτικώτερον, ἀδελφοῦ φονέα. ὁ δὲ Τιμολέων οὐχ οὕτω διὰ τὸν ἐπικρεμασθέντα φόβον ὑπὸ τῆς γερουσίας, ὥς διὰ τὴν ἀρετὴν, καλῶς καὶ συμφερόντως προέστη τῶν κατὰ τὴν Σικελίαν πραγμάτων. Καρχηδονίους μὲν γὰρ κατεπολέμησε, τὰς δὲ κατεσκαμμένας ὑπὸ τῶν Βαρβάρων Ἑλληνίδας πόλεις ἀποκατέστησε, πᾶσαν δὲ Σικελίαν ἡλευθέρωσε· καθόλου δὲ τὰς Συρακούσας καὶ τὰς Ἑλληνίδας πόλεις παραλαβὼν ἐρήμους ἐποίησε πολυανθρωπία διενεγκεῖν. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων τὰ κατὰ μέρος μικρὸν ὕστερον ἐν τοῖς οἰκείοις χρόνοις ἀναγράφομεν· νῦν δὲ ἐπὶ τὸ συνεχές τῆς ἱστορίας μεταβιβάζομεν τὸν λόγον.

Olymp. CVIII, 4. Timoleonis navium apparatus, iter in Siciliam faustis ominibus laetum, igne coelesti collustratum. Poenis obviis Timoleon feliciter elapsus.

66. Ἐπ' ἀρχοντος γὰρ Ἀθήνησιν Εὐβούλου, Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Μάρκον Φάβιον καὶ Σεροῦιον Σουλπίκιον. ἐπὶ δὲ τούτων, Τιμολέων ὁ Κορίνθιος, προκεχειρισμένος ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἐπὶ τὴν ἐν Συρακούσαις στρατηγίαν, παρεσκευάζετο πρὸς τὸν εἰς τὴν Σικελίαν ἐκπλοῦν. ἐπτακοσίους μὲν οἰν ξένους ἐμισθώσατο, στρατιωτῶν δὲ τέσσαρας τριήρεις πληρώσας, καὶ ταχυναντιούσας τρεῖς, ἐξέπλευσεν ἐκ Κορίνθου. ἐν παράπλῳ δὲ παρὰ Λευκαδίων καὶ Κερκυραίων τρεῖς ναῦς προσλαβόμενος, ἐπεραιοῦτο δέκα ναυσὶ τὸν Ἰόνιον καλούμενον πόρον. ἴδιον δὲ τι καὶ παράδοξον συνέβη γενέσθαι τῷ Τιμολέοντι κατὰ τὸν πλοῦν, τοῦ δαιμονίου συνεπιλαβομένου

τῆς ἐπιβολῆς, καὶ προσημαίνοντος τὴν ἐσομένην περὶ αὐτὸν εὐδοξίαν καὶ λαμπρότητα τῶν πράξεων. δι' ὅλης γὰρ τῆς νυκτὸς προηγεῖτο λαμπρὰς καομένη κατὰ τὸν οὐρανὸν, μέχρις οὗ συνέβη τὸν στόλον εἰς τὴν Ἰταλίαν καταπλεῦσαι. ὁ δὲ Τιμολέων προακηκοὺς ἦν ἐν Κορίνθω τῶν τῆς Δήμητρος καὶ Κόρης ἱερείων, ὅτι κατὰ τὸν ὕπνον αὐταῖς αἱ θεαὶ προήγγειλαν συμπλεύσεσθαι τοῖς περὶ τὸν Τιμολέοντα κατὰ τὸν πλοῦν τὸν εἰς τὴν ἱερὰν αὐτῶν νῆσον. διόπερ ὁ Τιμολέων καὶ οἱ συμπλέοντες περιχαρεῖς ἦσαν, ὥς τῶν θεῶν συνεργοῦσιν αὐτοῖς. τὴν δ' ἀρίστην τῶν νεῶν καθιερώσας ταῖς θεαῖς ὁ Τιμολέων, ὠνόμασεν αὐτὴν Δήμητρος καὶ Κόρης ἱερὰν. καταπλεύσαντος δὲ τοῦ στόλου χωρὶς κινδύνων εἰς τὸ Μεταπόντιον τῆς Ἰταλίας, ἐπικατέπλευσε Καρχηδονία τριήρης, ἔχουσα πρεσβευτὰς Καρχηδονίους. οὗτοι δ' ἐντυχόντες τῷ Τιμολέοντι, διεμαρτύραντο μὴ κατέρχειν πόλεμον, μηδ' ἐπιβαίνειν τῇ Σικελίᾳ. ὁ δὲ Τιμολέων, ἐπικαλουμένων αὐτὸν τῶν Ῥηγίων, καὶ συμμαχῆσιν ἐπαγγελλομένων, ἐξέπλευσεν εὐθέως ἐκ τοῦ Μεταποντίου, σπεύδων φθάσαι τὴν περὶ αὐτὸν φήμην. σφόδρα γὰρ εὐλαβεῖτο μὴ ποτε Καρχηδόνιοι θαλασσοκρατοῦντες κωλύσωσιν αὐτὸν εἰς Σικελίαν διαπλεῦσαι. οὗτος μὲν οὖν κατὰ σπουδὴν ἐτέλει τὸν εἰς Ῥήγιον πλοῦν.

Poenorum machinationes, socii, tum Hicetas, Syracusanorum princeps, copiae, et in Siciliae urbes expeditiones.

67. Καρχηδόνιοι δὲ βραχὺ πρὸ τούτων τῶν καιρῶν πυθόμενοι τὸ μέγεθος τοῦ κατὰ Σικελίαν ἐσο-

μένου πολέμου, ταῖς μὲν κατὰ Σικελίαν συμμαχίῃσι πόλεσι φιλιανθρώπως προσεφέροντο, καὶ πρὸς τοὺς κατὰ τὴν ἰῆσον τυράντους τὴν διαφορὰν καταλύσαντες, φιλίαν συνέθευτο· μάλιστα δὲ πρὸς Ἰμέτιν τὸν τῶν Συρακουσίων δυναστεύοντα, διὰ τὸ τοῦτον πλεῖον ἰσχύειν. αὐτοὶ δὲ πολλὴν δύναμιν ναυτικὴν τε καὶ πεζικὴν παρασκευασάμενοι, διεβίβασαν εἰς Σικελίαν, Ἄνωνα στρατηγὸν ἐπιστήσαντες. εἶχον δὲ μακρὰς ναῦς ἑκατὸν καὶ πενήκοντα, στρατιώτας δὲ πεζοὺς μὲν πεντακισμυρίους, ἄρματα δὲ τριακόσια, συνωρίδας δὲ ὑπὲρ τὰς δισχιλίας, χωρὶς δὲ τούτων, ὅπλα καὶ βέλη παντοδαπά, καὶ μηχανὰς πολιορκητικὰς παμπληθεῖς, καὶ σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων πλῆθος ἀνυπέροβλητον. ἐπὶ πρώτην δὲ τὴν τῶν Ἐντελλίνων πόλιν ἔλθόντες, τὴν τε χώραν ἐδήρῳσαν, καὶ τοὺς ἐγχωρίους εἰς πολιορκίαν συνέκλεισαν. οἱ δὲ τὴν πόλιν κατοικοῦντες Καμπανοὶ, καταπλαγέοντες τὸ μέγεθος τῆς δυνάμεως, ἐξέπεμψαν εἰς τὰς ἄλλας πόλεις τὰς ἀλλοτριῶς διακειμένας πρὸς Καρχηδονίους, περὶ βοηθείας. τῶν μὲν οὖν ἄλλων οὐδεὶς ὑπήκουσεν· οἱ δὲ τὴν Γαλερίαν πόλιν οἰκοῦντες ἐξέπεμψαν αὐτοῖς στρατιώτας ὀπλίτας χιλίους. τούτοις δ' ὑπαντήσαντες οἱ Φοῖνικες, καὶ περικυθέντες τῷ πλῆθει, πάντας κατέκοψαν. οἱ δὲ τὴν Αἴτιν κατοικοῦντες Καμπανοὶ τὸ μὲν πρῶτον παρεσκευάζοντο συμμαχίαν ἐκπέμπειν εἰς τὴν Ἐντελλαν, διὰ τὴν συγγένειαν· μετὰ δὲ ταῦτα τὴν τῶν Γαλερινῶν συμφορὰν ἀκούσαντες, ἔκριαν ἡσυχίαν ἄγειν.

De Syracusis concertant Dionysius et Hicetas. Timolcon, iterum Poenis elapsus, Tauromenium fugit, unde in Hicetam et Syracusas ex improviso impetum facit.

68. Τοῦ δὲ Διονυσίου κυριεύοντος τῶν Συρακουσῶν, Ἰκέτας ἔχων περὶ αὐτὸν ἀξιόλογον δύναμιν, ἐστράτευσεν ἐπὶ τὰς Συρακοῦσας· καὶ τὸ μὲν πρῶτον χάρακα βαλλόμενος περὶ τὸ Ὀλύμπιον, διεπολέμει τῷ κρατοῦντι τῆς πόλεως Διονυσίῳ τῷ τυράντῳ. χρῶνιζούσης δὲ τῆς πολιορκίας, καὶ τῶν ἐπιτηδείων ἐκλιπόντων, ὁ μὲν Ἰκέτας ἀνέβη εἰς Λεοντίους· (ἐκ ταύτης γὰρ ὠρμᾶτο τῆς πόλεως) ὁ δὲ Διονύσιος ἐπακολουθήσας αὐτοῖς, καὶ καταλαβὼν τὴν οὐραγίαν, συνεστήσατο μάχην. ὁ δ' Ἰκέτας ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸν Διονύσιον, συνῆψε μάχην, καὶ πλείους τῶν τρισχιλίων μισθοφόρων ἀνελὼν, τοὺς λοιποὺς φυγεῖν ἤνάγκασεν. ὅξει δὲ τῷ διωγμῷ χρησάμενος, καὶ συνεισπεσὼν τοῖς φεύγουσιν εἰς τὴν πόλιν, ἐκρίττησε τῶν Συρακουσῶν πλὴν τῆς Νήσου. καὶ τὰ μὲν περὶ τὸν Ἰκέταν καὶ Διονύσιον ἐν τούτοις ἦν· Τιμολέων δὲ μετὰ τὴν κατάληψιν τῶν Συρακουσῶν τρισὶν ἡμέραις ὕστερον κατέπλευσεν εἰς τὸ Ῥήγιον, καὶ καθωρμίσθη πλησίον τῆς πόλεως. ἐπικαταπλευσάντων δὲ καὶ τῶν Καρχηδονίων εἴκοσι τριήρεσι, καὶ τῶν Ῥηγίωνων συνεργούντων τῷ Τιμολέοντι, καὶ κοινὴν ἐκκλησίαν ἐν τῇ πόλει συναγαγόντων, καὶ περὶ συλλύσεως δημηγορούντων, οἱ μὲν Καρχηδόνιοι, διαλαβόντες τὸν Τιμολέοντα πεισθήσεσθαι τὸν εἰς Κόρινθον ἀπόπλουν ποιήσασθαι, ῥαθύμως εἶχον τὰ κατὰ τὰς φυλακίας· ὁ δὲ Τιμολέων οὐδεμίαν ἔμφασιν διδούς τοῦ δρασμοῦ, αὐτὸς μὲν πλησίον τοῦ βήματος

ἔμεινε, λάθρα δὲ παρήγγειλε τὰς ἑννέα ναῦς ἀποπλεῦσαι τὴν ταχίστην. περισπωμένων δὲ τῶν Καρχηδονίων ταῖς ψυχαῖς περὶ τοὺς ἐγκαθέτως δημηγοροῦντας μακρῶς τῶν Ῥηγίνων, ἔλαθεν ὁ Τιμολέων διαδράς ἐπὶ τὴν ὑπολειμμένην ναῦν, καὶ ταχέως ἐξέπλευσεν. οἱ δὲ Καρχηδόνιοι καταστρατηγηθέντες, ἐπεβάλλοντο διώκειν τοὺς περὶ τὸν Τιμολέοντα. ἐκείνων δὲ προειληφότων ἱκανὸν διάστημα, καὶ τῆς νυκτὸς ἐπιλαβούσης, ἔφθασαν οἱ περὶ τὸν Τιμολέοντα ἀποπλεύσαντες εἰς τὸ Ταυρομένιον. ὁ δὲ τῆς πόλεως ταύτης ἡγούμενος, διαπαντὸς πεφρονηκῶς τὰ τῶν Συρακουσίων, Ἀνδρόμαχος φιλοφρόνως ὑπεδέξατο τοὺς διωκομένους, καὶ πολλὰ συνεβιάλετο πρὸς τὴν σωτηρίαν αὐτῶν. μετὰ δὲ ταῦτα, ὁ μὲν Ἰκέτας ἀναλαβὼν τῶν στρατιωτῶν τοὺς ἀρίστους πεντακισχιλίους, ἐστράτευσεν ἐπὶ τοὺς Ἀδρανίτας, ἀντιπράττοντας αὐτῷ, καὶ πλησίον τῆς πόλεως κατεστρατοπέδευσεν· ὁ δὲ Τιμολέων, προσλαβόμενος παρὰ τῶν Ταυρομενίων στρατιώτας, ἀνέξευξεν ἐκ τοῦ Ταυρομενίου, τοὺς ἅπαντας ἔχων οὐ πλείους τῶν χιλίων. ἀρχομένης δὲ τῆς νυκτὸς ἀφορμήσας, καὶ διανύσας ἐπὶ τὸ Ἀδρανὸν δευτερευῶς, ἀνελπίστως ἐπέθετο τοῖς περὶ τὸν Ἰκέταν δειπνοποιουμένοις. παρεισπεσὼν δ' εἰς τὴν παρεμβολήν, καὶ φονεύσας πλείους τῶν τριακοσίων, ζωγρήσας δὲ περὶ ἑξακοσίους, τῆς παρεμβολῆς ἐκράτησε. τούτῃ δὲ τῷ στρατηγήματι ἕτερον ἐπείσάγων, παραχρῆμα ἐπὶ τὰς Συρακούσας ἀφώρμησε, καὶ δρομαῖος τὴν ὁδὸν διανύσας, ἀπροσδοκῆτως προσέπεσε ταῖς Συρακούσαις, καταταχῆσας

τοὺς ἀπὸ τῆς τροπῆς φεύγοντας. ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν.

Olymp. CLX, 1. Primum foedus inter Romanos et Carthaginienses ictum. In Caria Idriceo successit Ada. In Sicilia Syracusae divisae inter Dionysium, Hicetam, Timoleonem et Puenos. Sed Timoleon, novis sociis et copiis auctus Syracusis aliisque urbibus potitur. In Macedonia Philippus Illyrius domat, et Thessalos sibi conciliat.

69. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθηνησι Λυκίσκου, Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Μάρκον Οὐαλέριον, καὶ Μάρκον Ποπίλλιον· Ὀλυμπιάς δ' ἤχθη ἑκατοστή καὶ ἑννάτη, καθ' ἣν ἐνίκα στάδιον Ἀριστόλοχος Ἀθηναῖος. ἐπὶ δὲ τούτων, Ῥωμαίοις μὲν πρὸς Καρχηδονίους πρῶτον συνθῆκαι ἐγένοντο. κατὰ δὲ τὴν Καρίαν Ἰδριεὺς ὁ δυνάστης τῶν Καρῶν ἐτελεύτησεν, ἄρξας ἔτη ἑπτά· τὴν δὲ ἄρχὴν διαδεξαμένη Ἄδα ἡ ἀδελφὴ καὶ γυνὴ, ἐδυνάστευσεν ἔτη τέσσαρα. κατὰ δὲ τὴν Σικελίαν, Τιμολέων μὲν Ἀδρανίτας καὶ Τυνδαρίτας εἰς συμμαχίαν προσλιβόμενος, στρατιώτας οὐκ ὀλίγους παρ' αὐτῶν παρέλαβεν. ἐν δὲ ταῖς Συρακούσαις πολλὴ ταραχὴ κατεῖχε τὴν πόλιν, Διονυσίου μὲν τὴν Νῆσον ἔχοντος, Ἰκέτα δὲ τῆς Ἀχραδινῆς καὶ Νέας πόλεως κυριεύοντος, Τιμολέοντος δὲ τὰ λοιπὰ τῆς πόλεως παρειληφότος, καὶ Καρχηδονίων τριήρεσι μὲν ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα καταπεπλευκότων εἰς τὸν μέγαν λιμένα, πεζοῖς δὲ στρατιώταις πεντακισμυρίοις καταστρατοπεδευκότων· διόπερ τῶν περὶ τὸν Τιμολέοντα καταπεπληγμένων τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, ἄλογός τις καὶ παράδοξος ἐγένετο μεταβολή. πρῶτον μὲν γάρ Μάμερκος ὁ τῶν Καταναίων τύραννος, δύνάμιν ἄξιόλογον ἔχων, προσέθετο τῷ Τιμολέοντι· ἔπειτα

πολλὰ τῶν φρουρίων ὀρεγόμενα τῆς ἐλευθερίας ἀπέκλινε πρὸς αὐτόν· τὸ δὲ τελευταῖον, Κορίνθιοι δέκα ναῦς πληρώσαντες, χρήματά τε πορίσαντες, ἔξαπέστειλαν εἰς τὰς Συρακούσας. ὧν πραχθέντων, Τιμολέων μὲν ἐθάρῃσεν, οἱ δὲ Καρχηδόνιοι φοβηθέντες ἀπέπλευσαν ἐκ τοῦ λιμένος ἀλόγως, καὶ μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως εἰς τὴν ἰδίαν ἐπικράτειαν ἐπηλλήγησαν. μονωθέντος δὲ τοῦ Ἰκέτα, Τιμολέων περιγεγόμενος τῶν πολεμίων, ἐκράτησε τῶν Συρακουσῶν. εὐθὺς δὲ καὶ τὴν Μεσσήνην μετατιθεμένην πρὸς Καρχηδονίους ἀνεκτήσατο. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Σικελίαν ἐν τούτοις ἦν. κατὰ δὲ τὴν Μακεδονίαν, Φίλιππος πατρικὴν ἔχθραν διαδεδεγμένος πρὸς Ἰλλυριοὺς, καὶ τὴν διαφορὰν ἀμετάθετον ἔχων, ἐνέβαλεν εἰς τὴν Ἰλλυρίδα μετὰ πολλῆς δυνάμεως. πορθήσας δὲ τὴν χώραν, καὶ πολλὰ τῶν πολισμάτων χειρῶσάμενος, μετὰ πολλῶν λαφύρων ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Μακεδονίαν. μετὰ δὲ ταῦτα παρελθὼν εἰς τὴν Θειταλίαν, καὶ τοὺς τυράννους ἐκ τῶν πόλεων ἐκβαλὼν, ἰδίους ταῖς εὐνοίαις ἐποίησατο τοὺς Θειταλοὺς. ἤλπιζε γάρ, τούτους ἔχων συμμάχους, καὶ τοὺς Ἕλληνας ῥαδίως εἰς εὐνοίαν προτρέψασθαι. ὅπερ καὶ συνέβη γενέσθαι. εὐθὺς γάρ οἱ πλησιόχωροι τῶν Ἑλλήνων συνενεχθέντες τῇ τῶν Θειταλῶν κρίσει, συμμάχίαν προθύμως πρὸς αὐτόν ἐποιήσαντο.

Olymp. CLX, 2. Dionysius, abdicato imperio, privatus Corin-thum migrat. Quo facto Timoleon Syracusanis statum democrati-cum reddit, novasque leges scribit. Annui magistratus sunt Iovis Ol. Amphipoli, a quibus anni numerantur.

70. Ἐπ' ἀρχοντος δ' Ἀθήνησι Πυθοδότου, Ῥω-

μαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Γάϊον Πλαύτιον καὶ Τίτον Μάλλιον. ἐπὶ δὲ τούτων, Τιμολέων καταπληξάμενος Διονύσιον τὸν τύραννον, ἔπεισεν αὐτὸν παραδοῦναι τὴν ἀκρόπολιν, καὶ τὴν ἀρχὴν ἀποθέμενον ἀπελθεῖν εἰς Πελοπόννησον ὑπόσπονδον, ἔχοντα τὰ ἴδια χρήματα. οὗτος μὲν οὖν, δι' ἀνανδρίαν καὶ ταπεινότητα ψυχῆς, τὴν τε περιβόητον τυραννίδα, καὶ δεδεμένην, ὥς ἔφασαν, ἀδάμαντι, τὸν εἰρημένον τρόπον ἀπέλιπε, καὶ κατεβίωσεν ἀπορούμενος ἐν Κόρινθῳ· τὸν δ' ἴδιον βίον καὶ τὴν μεταβολὴν ἔσχε παράδειγμα τοῖς καυχωμένοις ἀφρόνως ἐπὶ ταῖς εὐτυχίαις. ὁ γὰρ ἔχων τετρακουσίας τριήρεις, μετ' ὀλίγον ἐν μικρῷ στρογγύλῳ πλοίῳ κατέπλευσεν εἰς τὴν Κόρινθον, περίβλεπτον ἔχων τὴν τῆς μεταβολῆς ὑπερβολήν. Τιμολέων δὲ παραλαβὼν τὴν νῆσον καὶ φρούρια τὰ Διονυσίῳ πρότερον ὑπακούοντα, ταῖς μὲν κατὰ τῆς νήσου ἀκροπόλεις καὶ τὰ τυραννεῖα κατέσκαψε, τοῖς δὲ φρουρίοις ἀπέδωκε τὴν ἐλευθερίαν. εὐθύς-δὲ καὶ νομογραφεῖν ἤρξατο, τιθεὶς δημοκρατικούς νόμους, καὶ τὰ περὶ τῶν ἰδιωτικῶν συμβολαίων δίκαια καὶ τὰλλα πάντα ἀκριβῶς διέταξε, πλείστην φροντίδα τῆς ἰσότητος ποιούμενος. κατέστησε δὲ καὶ τὴν κατ' ἐνιαυτὸν ἐντιμοτάτην ἀρχὴν, ἣν Ἀμφιπολίαν Διὸς Ὀλυμπίου οἱ Συρακοῦσιοι καλοῦσι. καὶ ἤρθε πρῶτος Ἀμφίπολος Διὸς Ὀλυμπίου Καλλιμένης. καὶ τὸ λοιπὸν διετέλεσαν οἱ Συρακοῦσιοι τοὺς ἐνιαυτούς ἐπιγράφοντες τούτοις τοῖς ἄρχουσι, μέχρι τῶνδε τῶν ἱστοριῶν γραφομένων, καὶ τῆς κατὰ τὴν πολιτείαν ἀλλαγῆς. τῶν γὰρ Ῥωμαίων μεταδόντων

τοῖς Σικελιώταις τῆς πολιτείας, ἣ τῶν Ἀμφιπόλων ἀρχὴ ἐταπεινώθη, διαμείνασα ἔτη πλείω τῶν τριακοσίων. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Σικελίαν ἐν τούτοις ἦν.

Philippus, Cersoblepte devicto, Thraciam regno Maced. facit tributariam. Adiecta notitia Theopompi Chii, rerum Sicularum historici.

71. Κατὰ δὲ τὴν Μακεδονίαν Φίλιππος τὰς ἐπὶ Θράκῃ πόλεις Ἑλληνίδας εἰς εὐνοίαν προσκαλεσάμενος, ἐστράτευσεν ἐπὶ Θράκην. Κερσοβλέπτης γὰρ ὁ βασιλεὺς τῶν Θρακῶν διετέλει τὰς ἐφ' Ἑλλησπόντῳ πόλεις ὁμορούσας τῇ Θράκῃ καταστρεφόμενος, καὶ τὴν χώραν καταφθείρων. βουλόμενος οὖν ἐμφράξαι τῶν Βαρβάρων τὴν ὁρμὴν, ἐστράτευσεν ἐπ' αὐτοὺς σὺν πολλῇ δυνάμει. νικήσας δὲ πλείοσι μάχαις τοὺς Θρακᾶς, τοῖς μὲν καταπολεμηθεῖσι Βαρβάροις προσέταξε δεκάτας τελεῖν τοῖς Μακεδόσιν· αὐτὸς δ' ἐν τοῖς ἐπικαίροις τόποις κτίσας ἀξιολόγους πόλεις, ἔπανσε τοῦ θράσου τοὺς Θρακᾶς. διόπερ αἱ τῶν Ἑλλήνων πόλεις, ἀπολυθεῖσαι τῶν φόβων, εἰς τὴν συμμαχίαν τοῦ Φιλίππου προθυμότατα κατειτάχθησαν. τῶν δὲ συγγραφέων Θεόπομπος ὁ Χῖος ἐν τῇ τῶν Φιλίππων ἱστορίᾳ κατέταξε τρεῖς βίβλους περιεχοῦσας Σικελικὰς πράξεις. ἀρξάμενος δὲ ἀπὸ τῆς Διονυσίου τοῦ πρεσβυτέρου τυραννίδος, διῆλθε χρόνον ἑτῶν πενήκοντα, καὶ κατέστρεψεν εἰς τὴν ἔκπτωσιν Διονυσίου τοῦ νεωτέρου. εἰσὶ δὲ αἱ βίβλοι τρεῖς, ἀπὸ τῆς μιᾶς τεσσαρακοστῆς ἄχρι τῆς τρίτης καὶ τεσσαρακοστῆς.

Olymp. CIX, 3. Mortuo Arymba, R. Molossorum, in regno succedit Alexander. In Sicilia Timoleon Leontinos et Hicetam ob-

adione premit; Ieptinem devictum in Peloponnesum in exsilium mittit.

72. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Σωσιγένους, Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Μάρκον Οὐαλέριον καὶ Μάρκον Πόπλιον. ἐπὶ δὲ τούτων, Ἀρϋμβας ὁ τῶν Μολοττῶν βασιλεὺς ἐτελεύτησεν, ἄρξας ἔτη δέκα, ἀπολιπὼν υἱὸν τὸν Πύρρον πατέρα Αἰακίδην· τὴν δ' ἀρχὴν διεδέξατο Ἀλέξανδρος ὁ ἀδελφὸς Ὀλυμπιάδος, συνεργήσαντος Φιλίππου τοῦ Μακεδόνης. κατὰ δὲ τὴν Σικελίαν Τιμολέων μὲν ἐστράτευσεν ἐπὶ Λεοντίνους. εἰς ταύτην γὰρ τὴν πόλιν Ἰκέτας καταπεφύγει μετὰ δυνιάμεως ἀξιολόγου. τὸ μὲν οὖν πρῶτον προσέβαλε τῇ νέᾳ καλουμένῃ πόλει· μετὰ δὲ ταῦτα πολλῶν στρατιωτῶν ἐν τῇ πόλει συγκεκλεισμένων, καὶ ῥαδίως ἀπὸ τῶν τειχῶν ἀμυνομένων, ἄπρακτος γενόμενος, ἔλυσεν τὴν πολιορκίαν. παρελθὼν δὲ πρὸς πόλιν Ἐγγυον, τυραννουμένην ὑπὸ Λεπτίνου, προσβολὰς συνεχεῖς ἐποιεῖτο, βουλόμενος τὸν μὲν Λεπτίνην ἐκβαλεῖν ἐκ τῆς πόλεως, τοῖς δ' Ἐγγυνοῖς τὴν ἐλευθερίαν ἀποδοῦναι. περὶ ταῦτα δὲ τοῦ Τιμολέοντος ὄντος, Ἰκέτας πανδημεὶ στρατεύσας ἐκ τῶν Λεοντίνων, ἐπολιόρκει τὰς Συρακούσας· πολλοὺς δὲ τῶν στρατιωτῶν ἀποβαλὼν, ταχέως ἐπανῆλθεν εἰς τοὺς Λεοντίνους. ὁ δὲ Τιμολέων καταπληξάμενος τὸν Λεπτίνην, τοῦτον μὲν ὑπόσπονδον ἐξέπεμψεν εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἐνδεικνύμενος τοῖς Ἕλλησι τὰς τῶν καταπολεμηθέντων τυράννων ἐκπτώσεις· οὔσης δὲ καὶ τῆς τῶν Ἀπολλωνιατῶν πόλεως ὑπὸ τὸν Λεπτίνην, παραλαβὼν τὴν Ἀπολλωνίαν, ταύτῃ τε καὶ τῇ τῶν Ἐγγυνίων ἀπέδωκε τὴν αὐτονομίαν.

Ad sustinendos belli sumtus Timoleon Carthaginiensium agros deprædatur, multasque eorum urbes in societatem recipit. Exinde Carthaginienses novas copias in Siciliam mittunt.

73. Ἀπορούμενος δὲ χρημάτων εἰς τὰς τῶν ξένων μισθοδοσίας, ἐξαπέστειλε στρατιώτας χιλίους μετὰ τῶν ἀξιολογωτάτων ἡγεμόνων εἰς τὴν τῶν Καρχηδονίων ἐπικράτειαν. οὗτοι δὲ πολλὴν χώραν πορθήσαντες, καὶ λαφύρων πλῆθος κομίσαντες, παρέδωκαν τῷ Τιμολέοντι. ὁ δὲ, λαφυροπωλήσας τὴν λείαν, καὶ χρημάτων πλῆθος ἀθροίσας, ἔδωκε τοῖς μισθοφόροις εἰς πλείω χρόνον τοὺς μισθοὺς. ἐκράτησε δὲ καὶ τῆς Ἑντέλλης, καὶ τοὺς τὰ Καρχηδονίων μάλιστα φρονοῦντας πεντεκαίδεκα θανατώσας, τοῖς ἄλλοις ἀπένειμε τὴν ἐλευθερίαν. τοῦ δὲ Τιμολέοντος αὐξομένου τῇ τε δυνάμει καὶ τῇ κατὰ τὴν στρατηγίαν δόξῃ, αἱ μὲν Ἑλληνίδες πόλεις αἱ κατὰ τὴν Σικελίαν ἅπασαι προθύμως ὑπετάγησαν τῷ Τιμολέοντι, διὰ τὸ πάσαις τὰς αὐτονομίας ἀποδιδόναι. τῶν δὲ Σικελῶν καὶ Σικανῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν ὑπὸ τοὺς Καρχηδονίους τεταγμένων πολλὰ διεπρεσβεύοντο σπεύδουσai παραληφθῆναι πρὸς τὴν συμμάχίαν. Καρχηδόνιοι δὲ τοὺς κατὰ τὴν Σικελίαν στρατηγούς ὀρῶντες ἀγεννῶς τὸν πόλεμον διοικοῦντας, ἔκριναν ἑτέροους ἀποστέλλειν μετὰ δυνάμεως μεγάλης. εὐθύς οὖν τῶν πολιτῶν κατέλεγον τοὺς ἀρίστους εἰς τὴν στρατείαν, καὶ τῶν Λιβύων τοὺς εὐθέτους ἐστρατολόγουν. χωρὶς δὲ τούτων, προχειρισάμενοι χρημάτων πλῆθος, μισθοφόρους ἐξενολογουν Ἰβήρας καὶ Κελτοὺς καὶ Αἰγυας· ἐναυπηγοῦντο δὲ καὶ ναὺς μακρὰς, καὶ φορητοὺς πολλὰς ἡθροί-

ζον, καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν ἀνυπέριθτον ἐποιοῦντο.

Olymp. CIX, 4. Phocion Clitarchum bello vincit. In Caria Ada regno expellitur a Pixodaro. Philippus Perinthum obsidione et oppugnatione gravissima premit. Obsessis Byzantini auxilia mittunt.

74. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθηήνῃσι Νικομάχου, Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Γαῖον Μάρκιον καὶ Τίτον Μάλλιον Τορκουάτον. ἐπὶ δὲ τούτοις, Φωκίων μὲν ὁ Ἀθηναῖος κατεπολέμησε Κλείταρχον τὸν Ἐρετρίας τύραννον, καθεσταμένον ὑπὸ Φιλίππου. κατὰ δὲ τὴν Καρίαν, Πιζώδαρος ὁ νεώτερος τῶν ἀδελφῶν ἐξέβαλεν ἐκ τῆς δυναστείας Ἄδαν, καὶ ἐδυναστεύσεν ἔτη πέντε, ἕως ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρου διάβασιν εἰς τὴν Ἀσίαν. Φίλιππος δὲ αἰεὶ μᾶλλον αὐξόμενος, ἐπὶ τὴν Πέρινθον ἐστράτευσεν, ἐκιντιομένην μὲν αὐτῷ, πρὸς δὲ Ἀθηναίους ἀποκλίνουσαν. συστησάμενος δὲ πολιορκίαν, καὶ μηχανὰς προσάγων τῇ πόλει καθ' ἡμέραν, ἐκ διαδοχῆς προσέβριλε τοῖς τείχεσιν. ὄγδοη-κονταπῆχεις δὲ πύργους κατασκευάσας, ὑπεραίρον-τας πολὺ τῶν κατὰ τὴν Πέρινθον πύργων, ἐξ ὑπερ-οχῆς κατεπόνει τοὺς πολιορκουμένους. ὁμοίως δὲ καὶ διὰ τῶν κριῶν σαλεύων τὰ τεῖχη, καὶ διὰ τῆς μεταλλείας ὑπορύττων ἐπὶ πολὺ, μέρος τοῦ τείχους κατέβαλεν. ἀμυνομένων δὲ τῶν Περινθίων εὐρώ-στας, καὶ ταχὺ τεῖχος ἑτερον ἀντοικοδομησάντων, ἀγῶ-νες ἑτεροὶ θαυμαστοὶ καὶ τειχομαχίαι συνίσταντο. μεγάλης δὲ φιλοτιμίας ἐξ ἀμφοτέρων συνισταμένης, ὁ μὲν βασιλεὺς, πολλοὺς ἔχων καὶ παντοδαποὺς ὀξυ-βελεῖς, διὰ τούτων τοὺς ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων διαγωνι-ζομένους διεφθίρειν· οἱ δὲ Περινθιοὶ, πολλοὺς καθ'

ἡμέραν ἀποβάλλοντες, συμμαχίαν καὶ βέλη καὶ καταπέλτας παρὰ τῶν Βυζαντίων προσελάβοντο. ἐξισωθέντες οὖν πάλιν τοῖς πολεμίοις, ἀνεθάρσυσαν, καὶ τετολμηκότως τοὺς ὑπὲρ τῆς πατρίδος κινδύνους ὑπέμενον. οὐ μὲν ὁ βασιλεὺς ἔλγε τῆς φιλοτιμίας, ἀλλὰ διελόμενος τὰς δυνάμεις εἰς πλείω μέρη, συνεχῶς ἐκ διαδοχῆς ἐτειχομάχει καὶ καθ' ἡμέραν καὶ νύκτωρ. τρισμυρίους δ' ἔχων στρατιώτας καὶ βελῶν καὶ μηχανῶν πολιορκητικῶν πλήθος, ἔτι δὲ τὰς ἄλλας μηχανὰς ἀνυπερβλήτους, κατεπόνει τοὺς πολιορκουμένους.

Isdem Persarum rex opem ferri iubet. Nihilominus Philippus oppugnandae urbi continuo instat.

75. Τῆς δὲ πολιορκίας πολυχρονίου γενομένης, καὶ τῶν κατὰ τὴν πόλιν πολλῶν μὲν ἀναιρουμένων, οὐκ ὀλίγων δὲ τραυματιζομένων, τῶν δ' ἐπιτηδείων ἐκλείπόντων, προσδόκιμος ἦν ἡ τῆς πόλεως ἄλωσις. οὐ μὲν ἡ τύχη γε περιεῖδε τὴν τῶν κινδυνευόντων σωτηρίαν, ἀλλὰ παράδοξον αὐτοῖς κατεσκεύασε βοήθειαν. τῆς γὰρ τοῦ βασιλέως αὐξήσεως διαβεβοημένης κατὰ τὴν Ἀσίαν, ὁ βασιλεὺς, ὑφορώμενος τὴν τοῦ Φιλίππου δύναμιν, ἔγραψε πρὸς τοὺς ἐπὶ θαλάττῃ σατραπίας βοηθεῖν Περινθίοις παντὶ σθένει. διόπερ οἱ σατράπαι συμφρονήσαντες ἐξέπεμψαν εἰς τὴν Πέρινθον μισθοφόρων πλήθος, καὶ χρήματα θαψιλῆ, καὶ σῖτον ἱκανόν, καὶ βέλη, καὶ τᾶλλα πάντα πρὸς τὴν τοῦ πολέμου χρείαν. ὁμοίως δὲ καὶ Βυζάντιοι τοὺς ἀρίστους τῶν παρ' ἑαυτοῖς ἡγεμόνων καὶ στρατιωτῶν ἐξαπέστειλαν. ἐφαμίλλων δὲ τῶν

δυνάμεων γενομένων, καὶ τοῦ πολέμου καινοποιη-
θέντος, πάλιν ἡ πολιορκία φιλοτιμίαν ἐλάμβανεν
ἀνυπέρβλητον. ὁ μὲν γὰρ Φίλιππος τοῖς κριοῖς τύ-
πτων τὰ τεῖχη συνεχῶς κατέβαλλε, καὶ διὰ τῶν ὀξυ-
βελῶν ἀνείργων τοὺς ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων, ἅμα μὲν διὰ
τῶν πεπιτωκότων τειχῶν ἀθρόως τοῖς στρατιώταις
εἰσέπιπτεν, ἅμα δὲ διὰ τῶν κλιμάκων πρὸς τὰ γε-
γυμνωμένα τῶν τειχῶν προσέβαινε. διὸ καὶ τῆς μά-
χης ἐκ χειρὸς οὔσης, οἱ μὲν ἀπέθνησκον, οἱ δὲ τραύ-
μασι πολλοῖς περιέπιπτον. τὰ δὲ τῆς νίκης ἔπαθλα
προεκαλεῖτο τὰς τῶν ἀγωνιζομένων ἀνδραγαθίας.
οἱ μὲν γὰρ Μακεδόνες, ἐλπίζοντες εὐδαίμονα πόλιν
διαρπάσειν, καὶ δωρεαῖς ὑπὸ τοῦ Φιλίππου τιμηθή-
σασθαι, διὰ τὴν τοῦ λυσιτελοῦς ἐλπίδα τοῖς δεινοῖς
ἐνεκαρτέρουν· οἱ δὲ πολιορκούμενοι, τὰ τῆς ἀλώσεως
δεινὰ πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχοντες, ὑπέμενον εὐψύχως
τὸν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας κίνδυνον.

*Natura loci et Byzantinorum auxilia urbem maxime tutantur.
Itaque Philippus copiarum partem ad Byzantium simul oppugnand-
um ablegat. Adiecta notitia historicorum, Ephori et Dicylli.*

76. Συνεβάλλετο δὲ τοῖς πολιορκουμένοις ἡ φύ-
σις τῆς πόλεως πολλὰ πρὸς τὴν ὑπὲρ τῶν ὅλων νί-
κην. ἡ γὰρ Πέρινθος κεῖται μὲν παρὰ θάλατταν
ἐπὶ τινος αὐχένος ὑψηλοῦ χερσὶν ὀρέου, σταδιαῖον
ἐχούσης τὸν αὐχένα· τὰς δ' οἰκίας ἔχει πεπυκνωμέ-
νας, καὶ τοῖς ὕψεσι διαφερούσας. αὗται δὲ ταῖς οἰ-
κοδομαῖς αἰεὶ κατὰ τὴν εἰς τὸν λόφον ἀνάβασιν ἀλ-
λήλων ὑπερέχουσι, καὶ τὸ σχῆμα τῆς ὅλης πόλεως
θεατροειδὲς ἀποτελοῦσι. διόπερ τῶν τειχῶν συνεχῶς
καταβαλλομένων, οὐδὲν ἡλατιοῦντο. διοικοδομοῦν.

τες γὰρ τοὺς στενωποὺς, ταῖς αἰὲ κατωγάταις οἰκίαις ὥσπερ ὀχυροῖς τισι τείχεσιν ἐχρῶντο. διόπερ ὁ Φίλιππος μετὰ πολλῶν πόρων καὶ κινδύνων τοῦ τείχους κρατήσας, ἰσχυρότερον ἠϋρίσκει τὸ τεῖχος, τὸ διὰ τῶν οἰκιῶν αὐτομάτως ἡτοιμασμένον. πρὸς δὲ τούτοις, ἐκ τοῦ Βυζαντίου πάντων τῶν πρὸς τὸν πόλεμον χρησίμων ἐτοιμῶς χορηγουμένων, ἐμέριον τὰς δυνάμεις εἰς δύο μέρη, καὶ τοὺς μὲν ἡμίσεις τῶν στρατιωτῶν ἀπέλειπε ἐπὶ τῆς πολιορκίας, ἐπιστήσας αὐτοῖς τοὺς ἀρίστους ἡγεμόνας· τοὺς δ' ἄλλους παραλαβὼν αὐτὸς προσέπεισεν ἄφνω τῷ Βυζαντίῳ, καὶ πολιορκίαν ἰσχυρὰν συνεστήσατο. οἱ δὲ Βυζάντιοι, τῶν τε στρατιωτῶν καὶ τῶν βελῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν χρησίμων παρὰ τοῖς Περινθίοις ὄντων, εἰς πολλὴν ἐνέπιπτον ἀμηχανίαν. καὶ τὰ μὲν περὶ Περινθίους καὶ Βυζαντίους ἐν τούτοις ἦν. τῶν δὲ συγγραφέων Ἐφορος μὲν ὁ Κυμαῖος τὴν ἱστορίαν ἐνθάδε κατέστροφεν εἰς τὴν Περίνθου πολιορκίαν· περιείληφε δὲ τῇ γραφῇ πράξεις τὰς τε τῶν Ἑλλήνων καὶ Βαρβάρων, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς τῶν Ἡρακλειτῶν καθόδου. χρόνον δὲ περιέλαβε σχεδὸν ἑτῶν ἑπτακοσίων καὶ πεντήκοντα, καὶ βίβλους γέγραφε τριάκοντα, προοίμιον ἐκάστη προθεῖς. Διϋλλος δ' ὁ Ἀθηναῖος τῆς δευτέρας συντάξεως ἀρχὴν πεποίηται τῆς Ἐφόρου ἱστορίας τὴν τελευτήν, καὶ τὰς ἐξῆς πράξεις συνείρει, τὰς τε τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Βαρβάρων, μέχρι τῆς Φιλίππου τελευτῆς.

Olymp. CX, 1. Athenienses Graecorumque alii, ob Byzantium obsessam, Philippo bellum inferre decernunt: quod ut declinet,

obsidione abstinēt. In Siciliam maxima vis copiarum Carthagini venit. Ob eam causam Timoleon cum Hiceta pacem facit.

77. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθηνησὶ Θεοφράστου, Ῥωμαῖοι μὲν ὑπάτους κατέστησαν Μιάρκον Οὐαλέριον καὶ Αὐλὸν Κορνήλιον, Ὀλυμπιάς δ' ἤχθη δεκάτη πρὸς ταῖς ἑκατὸν, καθ' ἣν ἐν ἑκασιτάδιον Ἀντικλῆς ὁ Ἀθηναῖος. ἐπὶ δὲ τούτων, Φιλίππου Βυζάντιον πολιορκῶντος, Ἀθηναῖοι μὲν ἔκριναν τὸν Φίλιππον λελυκέναι τὴν πρὸς αὐτοὺς συντεθεῖσαν εἰρήνην, εὐθὺς δὲ καὶ δύναμιν ναυτικὴν ἀξιόλογον ἐξέπεμψαν, βοηθήσουσαν τοῖς Βυζαντίοις. ὁμοίως δὲ τούτοις Χῖοι καὶ Κῶοι καὶ Ῥόδιοι καὶ τινες ἕτεροι τῶν Ἑλλήνων συμμαχίαν ἐξέπεμψαν τοῖς Βυζαντίοις. διόπερ Φίλιππος καταπλαγεὶς τῇ συνδρομῇ τῶν Ἑλλήνων, τὴν πολιορκίαν τῶν πόλεων ἔλυσε, καὶ πρὸς Ἀθηναίους καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας τοὺς ἐναντιουμένους συνέθετο τὴν εἰρήνην. κατὰ δὲ τὴν Σικελίαν, Καρχηδόνιοι μὲν μεγάλας παρασκευὰς εἰς τὸν πόλεμον πεποιημένοι, διεβίβασαν τὰς δυνάμεις εἰς τὴν Σικελίαν. εἶχον δὲ σύμπαντας, σὺν τοῖς προϋπάρχουσιν ἐν τῇ νήσῳ, πεζοὺς μὲν πλείους τῶν ἑπτακισμυρίων, ἵππεῖς δὲ καὶ ἄρματα καὶ συνωρίδας οὐκ ἐλάττους τῶν μυρίων· ναῦς δὲ μακρὰς μὲν διακοσίας, φορητοὺς δὲ, τὰς τοὺς ἵππους τε καὶ βέλη καὶ σῖτον καὶ ἄλλα κομιζούσας, πλείους τῶν χιλίων. Τιμολέων δὲ, πυθόμενος τὸ μέγεθος τῆς τῶν πολεμίων δυνάμεως, οὐ κατεπλάγη τοὺς Βαρβάρους, καίπερ εἰς ὀλίγους στρατιώτας συνεσταλμένος· ἔχων δὲ πόλεμον πρὸς Ἰκέταν, διελύσατο πρὸς αὐτὸν, καὶ προσ-

λαβόμενος τοὺς μετ' αὐτοῦ στρατιώτας, οὐ μετρίως
 ηὔξησε τὴν ἰδίαν δύναμιν.

Timoleon, exhortatus suos, bellum in hostico genere parat.
 In ipso itinere seditionem excitat Thrasius, Phocensium olim miles.

78. Ἐδοξε δ' αὐτῷ τὸν πρὸς τοὺς Φοίνικας ἀγῶνα
 συστήσασθαι κατὰ τὴν τῶν Καρχηδονίων ἐπικρά-
 τειαν, ὅπως τὴν μὲν τῶν συμμάχων χώραν ἀσινῇ
 διαφυλάξῃ, τὴν δ' ὑπὸ τοὺς Βαρβάρους οὖσαν κα-
 ταφθείρῃ. εὐθὺς οὖν τοὺς τε μισθοφόρους καὶ
 Συρακουσίους καὶ τοὺς ἄλλους συμμάχους ἀθροίσας,
 καὶ κοινὴν ἐκκλησίαν συναγαγὼν, παρώρμησε τοῖς
 οἰκείοις λόγοις τὰ πλήθη πρὸς τὸν τῶν ὅλων ἀγῶνα·
 πάντων δ' ἀποδεξαμένων τοὺς λόγους, καὶ βοῶντων
 ἄγειν τὴν ταχίστην ἐπὶ τοὺς Βαρβάρους, προῆγεν,
 ἔχων τοὺς σύμπαντας οὐ πλείους τῶν μυρίων καὶ
 δισχιλίων, ἥδη δ' αὐτοῦ κατὰ τὴν Ἀκραγαντίνην
 ὄντος, παραδόξως ἐνέπεσε τῇ στρατιᾷ ταραχὴ καὶ
 στάσις. τῶν γὰρ μισθοφόρων τις ὄνομα Θράσιος,
 σεσυληκῶς τὸ ἐν Δελφοῖς ἱερὸν μετὰ τῶν Φωκέων,
 ἀπονοίξαι δὲ καὶ Θράσει διαφέρων, ἀκόλουθον τοῖς
 πρότερον τετολμημένοις πράξιν ἐπετελέσατο. τῶν
 γὰρ ἄλλων σχεδὸν ἀπάντων τῶν μετασχόντων τῆς
 εἰς τὸ μαντεῖον παρανομίας, τετευχότων ὑπὸ τοῦ
 δαιμονίου τῆς προσηκούσης τιμωρίας, καθάπερ μι-
 κρῷ πρότερον ἀνεγράψαμεν· μόνος οὗτος διαλεληθὺς
 τὸ θεῖον, ἐπεχείρησε τοὺς μισθοφόρους παρορμᾶν
 πρὸς ἀπόστασιν. ἔφη γὰρ τὸν Τιμολέοντα παρα-
 φρονοῦντα πρὸς ὁμολογουμένην ἀπώλειαν ἄγειν τοὺς
 στρατιώτας. ἐξαπλασίους γὰρ ὄντας τοὺς Καρχη-

δονίους καὶ πάσαις ταῖς παρασκευαῖς ἀνυπερβλήτους ὑπάρχοντας ἐπαγγέλλεται νικήσειν, ἐναποκυβεύων ταῖς τῶν μισθοφόρων ψυχαῖς, οὐδὲ τοὺς ὀφειλομένους μισθοὺς πολλοῦ χρόνου διὰ τὴν ἀπορίαν ἀποδεδωκώς. συνεβούλευεν οὖν ἀνακάμπτειν εἰς τὰς Συρακούσας καὶ τοὺς μισθοὺς ἀπαιτεῖν, ἐπὶ δὲ στρατείαν ἀπεγνωσμένην μὴ συνακολουθεῖν.

Sedata seditione et exclusis improbis, in hostem movet Timoleon, et forte oblato bono omine recreatus proelium committit, hostibus lunestum.

79. Τῶν δὲ μισθοφόρων τοὺς λόγους ἀσμένως δεχομένων, καὶ νεωτερίζειν ἐπιχειρούντων, μόγισ, πολλὰ δεηθεὶς αὐτῶν, καὶ δωρεὰς ἐπαγγελλόμενος, κατέπαυσε τὴν ταραχὴν. ὅμως δὲ τῷ Θρασίῳ χιλίων συνακολουθησάντων, τὴν μὲν τούτων κόλασιν εἰς ἕτερον ἀνεβάλετο καιρὸν, γράψας δὲ πρὸς τοὺς ἐν Συρακούσαις φίλους προσδέξασθαι αὐτοὺς φιλοφρόνως καὶ τοὺς μισθοὺς ἀποδοῦναι, τὴν μὲν ταραχὴν πᾶσαν εἰς τέλος κατέσβεσε, τῶν δ' ἀπειθησάντων ἀφείλετο τὴν ἐκ τῆς νίκης εὐδοξίαν. αὐτὸς δὲ τοὺς ἄλλους ταῖς φιλανθρώποις ἐντεύξεσιν εἰς τὴν προϋπάρχουσαν εὐνοίαν ἀποκαταστήσας, προῆγεν ἐπὶ τοὺς πολεμίους οὐ μακρὰν στρατοπεδεύοντας. συναγαγὼν δ' εἰς ἐκκλησίαν τοὺς στρατιώτας, καὶ διὰ τῶν λόγων θάρσος παραστήσας τοῖς πλήθεσι, διηλθε μὲν τὴν τῶν Φοινίκων ἀνανδρίαν, ὑπέμνησε δὲ τῆς Γέλωνος εὐημερίας. πάντων δὲ καθάπερ τιτὶ μιᾷ φωνῇ βοῶντων ἐπιθέσθαι τοῖς Βαρβάροις, καὶ κατάρχεσθαι τῆς μάχης, κατὰ τύχην ὑποζυγίων σέλινα κομιζόντων εἰς τὰς στιβάδας, ὃ Τιμολέων

ἔφη δέχεσθαι τὸν οἰωνὸν τῆς νίκης· τὸν γὰρ Ἰσθμιακὸν στέφανον ἐκ σελίνου συνίστασθαι. οἱ δὲ στρατιῶται, παραγγείλαντος τοῦ Τιμολέοντος, ἐκ τῶν σελίνων πλέξαντες στεφάνους, καὶ ταῖς κεφαλαῖς περιθέντες, προῆγον μετὰ χαρᾶς, ὥς τῶν θεῶν προσημαινόντων αὐτοῖς τὴν νίκην· ὅπερ καὶ συνέβη γενέσθαι. περιεγένοντο γὰρ ἀνελπίστως τῶν πολεμίων, οὐ μόνον διὰ τὰς ἰδίας ἀνδραγαθίας, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν τῶν θεῶν συνεργίαν. ὁ μὲν γὰρ Τιμολέων ἐκτάξας τὴν δύναμιν κατέβαινεν ἀπὸ τινων λόφων ἐπὶ τὸν ποταμὸν, καὶ μυρίων ἤδη διαβεβηκότων, ἐξ ἐφόδου τούτοις ἐπερῶσατο, τεταγμένος αὐτὸς ἐπὶ μέσης τῆς φάλαγγος. γενομένης δὲ μάχης καρτερᾶς, καὶ τῶν Ἑλλήνων ὑπερεχόντων ταῖς τε ἀρεταῖς καὶ ταῖς εὐχειραῖς, πολὺς ἐγένετο φόνος τῶν Βαρβάρων. ἦδε δὲ φευγόντων τῶν διαβεβηκότων, ἡ πᾶσα δύναμις τῶν Καρχηδονίων περαιωθεῖσα τὸ ῥεῖθρον, διωρθώσατο τὴν τῶν ἰδίων ἦτιαν.

Iterato proelio, horrida tempestas Poenis maxime infesta fuit: quo factum ut foedam eladem paterentur et effuse fugerent, relicta ingenti praeda.

80. Καινοποιηθείσης δὲ τῆς μάχης, καὶ τῶν Φοινίκων τῷ πλήθει περιχεομένων τοὺς Ἕλληνας, ἄφνω πολὺς ἐκ τοῦ περιέχοντος ὄμβρος κατερῶσθη, καὶ χαλάξης εὐμεγέθους πλήθος, ἀστραπαὶ τε καὶ βρονταὶ μετὰ μεγάλων πνευμάτων κατέσκηπτον. καὶ τούτων ἀπάντων θυελλοφορουμένων τοῖς μὲν Ἕλλησι κατὰ νώτου, τοῖς δὲ Βαρβάροις κατὰ πρόσωπον, οἱ μὲν περὶ τὸν Τιμολέοντα τὸ σύμπτωμα ῥαδίως ὑπέμενον, οἱ δὲ Φοίνικες, τὸ μέγεθος τῆς

περιστάσεως φέρειν ἀδυνατοῦντες, ἅμα δὲ καὶ τῶν Ἑλλήνων ἐπικειμένων, πρὸς φυγὴν ὥρμησαν. πάντων δ' ἐπὶ τὸν ποταμὸν τρεπομένων, ἀναμῖξ ἱππέων τε καὶ πεζῶν, καὶ τῶν ἁρμάτων ἅμα τοῦτοις φυρομένων, οἱ μὲν, ὑπ' ἀλλήλων συμπατοῦμενοι καὶ τοῖς τῶν συμμάχων ξίφεσι καὶ λόγχαις περιπειρόμενοι, τὴν συμφορὰν ἔσχον ἀβοήθητον· οἱ δ' ὑπὸ τῶν παρὰ τοῖς πολεμίοις ἱππέων εἰς τὸ τοῦ ποταμοῦ ῥεῖθρον ἀγεληδόν συνελευνόμενοι, καὶ κατὰ ρώτου τὰς πληγὰς λαμβάνοντες, ἀπέθνησκον. πολλοὶ δὲ ἄνευ πολεμίας πληγῆς διεφθείροντο, σωφρευομένων τῶν σωμάτων, διὰ τε τὸν φόβον καὶ τὸ πλήθος, καὶ διὰ τὰς ἐν τῷ ῥεῖθρῳ δυσχερείας. τὸ δὲ μέγιστον, λάβρων γεγεννημένων τῶν ὄμβρων, ὁ ποταμὸς βιαϊότερῳ τῷ ῥεύματι καταφερόμενος πολλοὺς ἐβάπτιζε, καὶ μετὰ τῶν ὀπλῶν διανηχομένους διέφθειρε. τέλος δὲ τῶν Καρχηδονίων οἱ μὲν τὸν ἱερὸν λόχον ἀναπληροῦντες, καὶ τὸν μὲν ἀριθμὸν ὄντες δισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι, ταῖς δ' ἀρεταῖς καὶ δόξαις, ἔτι δὲ ταῖς οὐσίαις πρωτεύοντες, ἅπαντες ἀγωνισάμενοι λαμπρῶς κατεκόπησαν. τῶν δ' ἄλλων τῶν συστρατευομένων αὐτοῖς ἀπέθανοι πλείους τῶν μυρίων, αἰχμάλωτοι δὲ ἐλήφθησαν οὐκ ἐλάττους τῶν μυρίων καὶ πεντακισχιλίων. τῶν δὲ ἁρμάτων τὰ μὲν πολλὰ συνετρίβη κατὰ τὸν ἀγῶνα, διακόσια δ' ἦλω· τὰ δὲ σκευοφόρα καὶ τὰ ζεύγη καὶ τὰ πλήθη τῶν ἁμαξῶν ὑποχείρια τοῖς Ἑλλήσιν ἐγένετο· τῶν δ' ὀπλῶν τὰ πολλὰ μὲν ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ διεφθάρη. ἐπὶ δὲ τὴν τοῦ Τιμολέοντος σκηνὴν χίλιοι μὲν θώρακες, ἀσπί-

δες δὲ πλείους τῶν μυρίων ἀπηνέχθησαν. τούτων δ' ἑσπερον τὰ μὲν ἐν τοῖς ἐν Συρακούσαις ναοῖς ἀνείεθη, τὰ δὲ τοῖς συμμάχοις διμερίσθη, τινὰ δ' εἰς Κόρινθον Τιμολέων ἀπέστειλε, προστάξας εἰς τὸ τοῦ Ποσειδῶνος ἱερὸν ἀναθεῖναι.

Præda militibus in præmium permissa. Poenī Lilybaeum se recipiunt. Carthaginenses, impetum in ipsam Libyam metuentes, legatos de impetranda pace mittunt.

81. Πολλῶν δὲ χρημάτων καταληφθέντων (διὰ τὸ καὶ τοὺς Καρχηδονίους ἐσχηκέναι πλῆθος ἐκπωμάτων ἀργυρῶν τε καὶ χρυσῶν, ἔτι δὲ τὸν ἄλλον κόσμον ὑπερβάλλοντα, διὰ τὸ μέγεθος τῆς παρ' αὐτοῖς εὐπορίας) ἅπαντα συνεχώρησε τοῖς στρατιώταις ἔχειν, ἔπαθλα τῆς ἀνδραγαθίας. τῶν δὲ Καρχηδονίων οἱ διαφυγόντες τὸν ἐν τῇ μάχῃ κίνδυνον, μόλις εἰς τὸ Λιλύβαιον διεσώθησαν. τοσαύτη δὲ αὐτοὺς κατάπληξις καὶ δέος κατεῖχεν, ὥσπερ μὴ τολμᾶν εἰς τὰς ναῦς ἐμβαίνειν, μηδ' ἀποπλεῖν εἰς τὴν Λιβύην, ὥς διὰ τὴν τῶν θεῶν ἁλλοτριότητα πρὸς αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ Λιβυκοῦ πελάγους καταποθησομένους. οἱ δ' ἐν τῇ Καρχηδὼνι πυθόμενοι τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς, συνετρίβησαν ταῖς ψυχαῖς, καὶ συντόμως ἐπελάμβανον ἥξειν ἐπ' αὐτοὺς τὸν Τιμολέοντα μετὰ τῆς δυνάμεως. εὐθύς δὲ Γέσκωνα τὸν Ἄννωνος πεφυγαδευμένον κατήγαγον, καὶ στρατηγὸν ἀπέδειξαν, διὰ τὸ δοκεῖν τόλμη τε καὶ στρατηγίᾳ διαφέρειν. αὐτοὶ δ' ἔκριναν πολιτικοῖς μὲν σώμασι μὴ διακινδυνεύειν, μισθοφόρους δὲ ἄλλοεθνεῖς ἀθροίζειν, καὶ μάλιστα Ἕλληνας. ὑπακούσασθαι δ' αὐτοῖς πρὸς τὴν στρατείαν πολλοὺς ἐπελάμ-

θανον, διὰ τὸ μέγεθος τῆς μισθοφορᾶς καὶ τὴν εὐπορίαν τῆς Καρχηδόνος. εἰς δὲ τὴν Σικελίαν τοὺς εὐθέτους πρέσβεις ἐξέπεμψαν, προστάξαντες ἐφ' οἷς ὅν ἢ δυνατόν συνθέσθαι τὴν εἰρήνην.

Olymp. CX, 2. Timoleon, Syracusas repetens, Thraacium et reditiosos socios urbe expellit: Postumium piratam exstinguit. Novi coloni a Corinthiis missi. Pax cum Poenia, pacisque conditiones. Hicetam captum Timoleon morte afficit. Ubique residuos tyrannos extirpat, novos colonos e Graecia advocat, novaeque leges scribit, adhibito Cephalo Corinthio.

82. Τοῦ δ' ἔτους τούτου διελθόντος, Ἀθηῆναι μὲν ἤρχε Λυσιμαχίδης, ἐν Ῥώμῃ δὲ ὑπατοὶ καθειστήκεισαν Κόϊντος Σερούϊλιος καὶ Μάρκος Ρουτίλιος. ἐπὶ δὲ τούτων, Τιμολέων ἐπανελθὼν εἰς Συρακοῦσας, πρῶτον μὲν τοὺς ἐγκαταλιπόντας μισθοφόρους τοὺς μετὰ Θρασίου πάντας ἐκ τῆς πόλεως ἐξέβαλεν, ὡς προδότας ὄντας. οὗτοι δ' εἰς τὴν Ἰταλίαν διαβάντες, καὶ χωρίον τι παραθαλάττιον ἐν τῇ Βρεττίᾳ καταλαβόμενοι διήρπασαν. οἱ δὲ Βρεῖττιοι παροξυνθέντες, εὐθὺς μετὰ δυνάμεως πολλῆς ἐστράτευσαν ἐπ' αὐτοὺς, καὶ τὸ χωρίον εκπολιορκήσαντες, ἅπαντας κατηκόντισαν. οἱ μὲν οὖν καταλιπόντες τὸν Τιμολέοντα μισθοφόροι, τῆς ἰδίας παρανομίας ἔπαθλον, τοιαύτης συμφορᾶς ἔτυχον. ὁ δὲ Τιμολέων Ποσιτούμιον τὸν Τυρρηνὸν, δώδεκα ληστρίσι τοὺς πλείοντας ληϊζόμενον, καὶ καταπλεύσαντα εἰς Συρακοῦσας ὡς φίλον συλλαβὼν ἐθανάτωσεν. ὑπεδέξατο δὲ καὶ τοὺς ὑπὸ Κορινθίων ἐκπεμφθέντας οἰκήτορας φιλοφρόνως, ὄντας τὸν ἄριθμὸν πεντακισχιλίους. μετὰ δὲ ταῦτα τῶν Καρχηδονίων διαπραβευσαμένων, καὶ πολλὰ δεηθέντων,

συνεχώρησεν αὐτοῖς τὴν εἰρήνην, ὥστε τὰς μὲν
 Ἑλληνίδας πόλεις ἀπάσας ἐλευθέρας εἶναι, τὸν δὲ
 Λύκον καλούμενον ποταμὸν ὄριον εἶναι τῆς ἐκατέ-
 ρων ἐπικρατείας· μὴ ἐξεῖναι δὲ Καρχηδονίοις βοη-
 θῆσαι τοῖς τυράννοις πολεμοῦσι πρὸς Συρακουσίους.
 μετὰ δὲ ταῦτα τὸν μὲν Ἰκέταν καταπολεμήσας ἔθα-
 πε, τοὺς δὲ ἐν Αἴτνῃ Καμπαροὺς ἐκπολιορκήσας
 διέφθειρε· καὶ Νικόδημον μὲν τὸν Κεντοριπίνων
 τύραννον καταπληξάμενος ἐξέβαλεν ἐκ τῆς πόλεως·
 Ἀπολλωνιάδην δὲ τὸν Ἀγυριναίων δυναστέην παύσας
 τῆς τυραννίδος, τοὺς ἐλειθερωθέντας Συρακουσίους
 ἐποίησε. καθόλου δὲ πάντας τοὺς κατὰ τὴν νῆσον
 τυράννους ῥιζολογήσας, καὶ τὰς πόλεις ἐλευθερώσας,
 εἰς τὴν συμμαχίαν προσεδέξατο. κηρύξαντος δ' αὐ-
 τοῦ κατὰ τὴν Ἑλλάδα διότι οἱ Συρακούσιοι διδῶσι
 χώραν καὶ οἰκίας τοῖς βουλομένοις μετέχειν τῆς ἐν
 Συρακούσαις πολιτείας, πολλοὶ πρὸς τὴν κληρουχίαν
 Ἑλληνες ἀπήντησαν· τέλος δὲ οἰκήτορες ἀπεδείχθη-
 σαν εἰς μὲν τὴν Συρακουσίαν τὴν ἀδιαίρετον τετρα-
 κισμῦριοι, εἰς δὲ τὴν Ἀγυριναίαν μῦριοι, διὰ τὸ
 μέγεθος καὶ κάλλος τῆς χώρας. εὐθὺς δὲ καὶ τοὺς
 προϋπάρχοντας νόμους ἐν ταῖς Συρακούσαις, οὓς
 συνέγραψε Διοκλῆς, διώρθωσε· καὶ τοὺς μὲν περὶ
 τῶν ἰδιωτῶν συμβολαίων ἢ κληρονομιῶν εἵασεν
 ἀμεταθέτους, τοὺς δὲ περὶ τῶν δημοσίων νενομοθε-
 τημένους, πρὸς τὴν ἰδίαν ὑπόστασιν, ὥς ποτ' ἐδόκει
 συμφέρειν, διώρθωσεν. ἐπιστάτης δ' ἦν καὶ διορθω-
 τῆς τῆς νομοθεσίας Κέφαλος ὁ Κορίνθιος, ἀνὴρ ἐν
 παιδείᾳ καὶ συνέσει δεδοξασμένος. ἀπὸ δὲ τούτων

γενόμενος, τοὺς μὲν Λεοντίνους εἰς Συρακούσας μετωκισεν, εἰς δὲ τὴν Καμαριναίαν οἰκήτορας προσ-
θεῖς, ἐπηύξησε τὴν πόλιν.

Sicilia exinde florentissima artisque operibus ornatissima de-
scribitur.

83. Καθόλου δὲ πάντα τὰ κατὰ τὴν Σικελίαν εἰρηνικῶς καταστήσας, ἐποίησε τὰς πόλεις ταχὺ λα-
βεῖν πολλὴν αὕξησιν πρὸς εὐδαιμονίαν. ἐκ πολλοῦ
γὰρ χρόνου, διὰ τὰς σιτήσεις καὶ τοὺς ἐμφυλίου
πολέμους, ἔτι δὲ τὸ πλῆθος τῶν ἐπανισταμένων ἀεὶ
τυράννων, αἰμὲν πόλεις ἔρημοι τῶν οἰκητόρων ἦσαν,
αἱ δὲ χῶραι διὰ τὴν ἀργίαν ἐξηγρίωντο, καὶ καρπῶν
ἡμέρων ἄποροι καθειστήκεισαν· τότε δὲ, διὰ τὸ
πλῆθος τῶν ἐπιπολασάντων οἰκητόρων, καὶ διὰ τὴν
πολυχρόνιον ἐπιγεγεννημένην εἰρήνην, ἐξημερωθεῖσαι
ταῖς ἐργασίαις πολλοὺς καὶ παντοδαποὺς ἐξήνεγκαν
καρπούς. τούτους δ' οἱ Σικελιῶται λυσιτελῶς πι-
πράσκοντες τοῖς ἐμπόροις, ταχὺ προσανέδραμον
ταῖς οὐσίαις. τοιγαροῦν διὰ τὴν ἐκ τούτων εὐπορίαν
πολλὰ καὶ μεγάλα κατεσκευάσθη κατ' ἐκείνους τοὺς
χρόνους ἀναθήματα, ἐν μὲν ταῖς Συρακούσαις ὁ κατὰ
τὴν Νῆσον οἶκος ὁ ἐξηκοντάκλινος ὀνομαζόμενος,
τῶν κατὰ τὴν Σικελίαν ἔργων ὑπεραίρων τῷ μεγέθει
καὶ τῇ κατασκευῇ, ὃν κατεσκεύασε μὲν Ἀγαθοκλῆς
ὁ δυνάστης, διὰ δὲ τὸ βάρος τῶν ἔργων ὑπεραίρων
τοὺς τῶν θεῶν ναοὺς, ἐπισημασίας ἔτυχεν ὑπὸ τοῦ
δαιμονίου κεραυνωθείς. οἳ τε παρὰ τὸν μικρὸν
λιμένα πύργοι, τὰς μὲν ἐπιγραφὰς ἔχοντες ἐξ ἑτερο-
γενῶν λίθων, σημαίνοντες δὲ τὴν τοῦ κατασκευά-

σαντος αὐτοὺς προσηγορίαν Ἀγαθοκλέους. ὁμοίως δὲ τοῦτοις μικρὸν ὕστερον ὑπὸ Ἰέρωνος τοῦ βασιλέως τό, τε κατὰ τὴν ἀγορὰν Ὀλύμπιον, καὶ ὁ πλησίον τοῦ θεάτρου βωμὸς, τὸ μὲν μῆκος ὦν σταδίου, τὸ δ' ὕψος καὶ πλάτος ἔχων τούτῳ κατὰ λόγον. ἐν δὲ ταῖς ἐλάττοσι πόλεσιν, ἐν αἷς ἢ τῶν Ἀγυριναίων καταριθμεῖται, μετασχοῦσα τῆς τότε κληρουχίας διὰ τὴν προειρημένην ἐκ τῶν καρπῶν εὐπορίαν, θέατρον μὲν κατεσκεύασε μετὰ τὸ τῶν Συρακουσίων κάλλιστον τῶν κατὰ Σικελίαν, θεῶν τε ναοὺς καὶ βουλευτήριον καὶ ἀγορὰν, ἔτι δὲ πύργων ἀξιολόγων κατασκευάς, καὶ τάφους πυραμίδων πολλῶν καὶ μεγάλων, διαφόρων ταῖς φιλοτεχνίαις.

Olymp. CX, 3. Conciliata reliquorum Graecorum amicitia, Philippus, ut Graeciae imperium consequeretur, Atheniensibus inopinato bellum infert. Atheoienses consternati, hortante Demosthene, Thebas, mittunt, qui Boeotorum auxilium implorent.

84. Ἐπ' ἀρχοντος δ' Ἀθήνησι Χαρώνδου, τὴν ὕπατον ἀρχὴν διεδέξαντο Λεύκιος Αἰμίλιος καὶ Γάϊος Πλώτιος. ἐπὶ δὲ τούτων, Φίλιππος ὁ βασιλεὺς, τοὺς πλείστους τῶν Ἑλλήνων εἰς φιλίαν προηγμένος, ἐφιλοτιμεῖτο καὶ τοὺς Ἀθηναίους καταπληξάμενος ἀδήριτον ἔχειν τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος. διόπερ' ἄφνω καταλαβόμενος Ἐλάτειαν πόλιν, καὶ τὰς δυνάμεις εἰς ταύτην ἀθροίσας διέγνω πολεμεῖν τοῖς Ἀθηναίοις. ἀπαρασκεύων δ' ὄντων αὐτῶν διὰ τὴν συντεθειμένην εἰρήνην, ἥλπιζε ῥαδίως περιποιήσασθαι τὴν νίκην. ὕπερ καὶ συνετελέσθη. καταληφθείσης γὰρ τῆς Ἐλατείας, ἤκόν τινες νυκτὸς ἀπαγγέλλοντες τὴν κατάληψιν τῆς πόλεως, καὶ διότι

ταχέως ἤξει Φίλιππος μετὰ τῆς δυνάμεως εἰς τὴν Ἀιτικήν. οἱ δὲ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων, διὰ τὸ παράδοξον τῆς προέξεως καταπλαγέντες, τοὺς τε σαλπικτάς μετεπέμποντο καὶ σημαίνειν προσείατον δι' ὅλης τῆς νυκτός. τῆς δὲ φήμης εἰς πᾶσαν οἰκίαν διαδοθείσης, ἡ μὲν πόλις ὁρθῇ διὰ τὸν φόβον ἦν· ὁ δὲ δῆμος ἅπας ἅμ' ἡμέρα συνέδραμεν εἰς τὸ θέατρον, πρὸ τοῦ συγκαλέσαι τοὺς ἄρχοντας, ὥς ἦν ἔθος. ὥς δ' ἤκον οἱ στρατηγοὶ, καὶ τὸν μηνύσαντα παρῆγον, καὶ κεῖνος εἶπε, σιωπὴ μὲν καὶ φόβος κατεῖχε τὸ θέατρον, καὶ τῶν εἰωθότων δημηγορεῖν οὐδεὶς ἐτόλμα συμβουλεῦσαι· πλεονάκεις δὲ τοῦ κήρυκος καλέσαντος τοὺς ἐροῦντας ὑπὲρ τῆς κοινῆς σωτηρίας, οὐδεὶς παρῆει σύμβουλος. ἀπορίας οἱ μεγάλῃς οὔσης καὶ καταπλήξεως, ἀπέβλεπε τὸ πλῆθος ἐπὶ τὸν Δημοσθένην. ὁ δὲ καταβύς, καὶ τὸν δῆμον παρακαλέσας θαρσύνειν, ἀπεφαίνεται δεῖν παραχρῆμα πρέσβεις ἀποστέλλειν εἰς τὰς Θήβας, καὶ παρακαλεῖν τοὺς Βοιωτοὺς κοινῇ τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγῶνα τίθεσθαι. πρὸς γὰρ τοὺς ἄλλους συμμάχους ὁ καιρὸς οὐ συνεχώρει πέμπειν πρεσβείας περὶ τῆς συμμαχίας. ἐν ἡμέραις γὰρ δυοὶ προσδόκιμος ἦν ὁ βασιλεὺς ἤξειν εἰς τὴν Ἀιτικήν· καὶ τῆς ὁδοιπορίας οὔσης διὰ τῆς Βοιωτίας ἡ παρὰ τῶν Βοιωτῶν συμμαχία μόνη κατελείπετο· φανεροῦ γ' ὄντος ὅτι Φίλιππος, φίλος ὢν καὶ σύμμαχος Βοιωτοῖς, τοὺτους ἐν παρόδῳ περικύβηται παραλαβεῖν εἰς τὸν κατ' Ἀθηναίων πόλεμον.

Boeoti pro Atheniensibus pugnant, quamvis Python eos in Philippi partes trahere conaretur. Acies ab utraque parte in Boeotia instruuntur.

85. Τοῦ δὲ δήμου τὸν λόγον ἀποδεξαμένοι, καὶ τοῦ περὶ τῆς πρεσβείας ψηφίσματος ὑπὸ Δημοσθένους γραφέντος, ὁ μὲν δῆμος ἐξήτει τὸν δυνατώτατον εἰπεῖν· ὁ δὲ Δημοσθένης ὑπήκουσε προθύμως πρὸς τὴν χρείαν. τέλος δὲ ὀξέως πρεσβεύσας καὶ πείσας, ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας. ὁ δὲ δῆμος, τῇ τῶν Βοιωτῶν συμμαχίᾳ διπλασιάσας τὴν προϋπάρχουσαν δύναμιν, ἀνεθάρρυνε ταῖς ἐλπίσιν. εὐθὺς δὲ καὶ στρατηγοὺς κατέστησε τοῖς περὶ Χάρητα καὶ Λυσικλέα, καὶ πανδημεὶ μετὰ τῶν ὀπλων ἐξέπεμψε τοὺς στρατιώτας εἰς τὴν Βοιωτίαν. τῶν δὲ γένων ἀπάντων προθύμως εἰς τὸν ἀγῶνα καταντώντων, οὔτιοι μὲν κατὰ σπουδὴν ὁδοιπορήσαντες ἤκον εἰς Χαιρώνειαν τῆς Βοιωτίας· οἱ δὲ Βοιωτοὶ θαυμάσαντες τὴν ὀξύτητα τῆς τῶν Ἀθηναίων παρουσίας, καὶ αὐτοὶ σπουδῆς οὐδὲν ἐλλείποντες, ἀπήντησαν μετὰ τῶν ὀπλων, καὶ κοινῇ στρατοπεδεύσαντες ὑπέμενον τὴν τῶν πολεμίων ἔφοδον. Φίλιππος δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἐξέπεμψεν ἐπὶ τὸ κοινὸν τῶν Βοιωτῶν πρέσβεις, ὧν ἦν ἐπιφανέστατος Πύθων. οὗτος γὰρ διαβεβοημένος ἐπὶ τῇ τοῦ λόγου δεινότητι, καὶ συγκριθεὶς παρὰ τοῖς Βοιωτοῖς κατὰ τὴν περὶ τῆς συμμαχίας δημηγορίαν πρὸς Δημοσθένην, τῶν μὲν ἄλλων ἐπρώτευσεν, τοῦτον δὲ ἐφάνη καταδεέστερος. καὶ Δημοσθένης δὲ αὐτὸς, ὥς μέγα τι κατειργασμένος, ἐν τοῖς συγγεγραμμένοις ὑπ' αὐτοῦ λόγοις σημνύνεται τῇ πρὸς τὸν ῥήτορα τοῦτον δημηγορίᾳ, ἐν

οἷς λέγει, Τότ' ἐγὼ μὲν τῷ Πύθωνι θρασυνομένῳ, καὶ πολλῇ ῥέοντι καθ' ἡμῶν οὐχ ὑπεχώρησα. μετὰ δὲ ταῦθ' ὁ Φίλιππος ἀποτυχὼν τῆς τῶν Βοιωτῶν συμμαχίας, οὐδὲν ἥτιον ἔκρινε πρὸς ἀμφοτέρους διαγωνίσασθαι· διὸ καὶ προσαναμείνας τοὺς ἀφυστεροῦντας τῶν συμμάχων, ἦκεν εἰς τὴν Βοιωτίαν, ἔχων πεζοὺς μὲν πλείους τῶν τρισμυρίων, ἵππεῖς δὲ οὐκ ἐλάττους τῶν δισχιλίων. ἀμφοτέρων δὲ πρὸς τὴν μάχην εὐτρεπῶν γενομένων, τοῖς μὲν φρονήμασι καὶ ταῖς προθυμίαις, ἔτι δὲ ταῖς ἀνδραγαθίαις ἐφάρμιλλοι καθειστήκεισαν, τῷ δὲ πλήθει καὶ τῇ κατὰ τὴν στρατηγίαν ἀρετῇ προεῖχεν ὁ βασιλεὺς. πολλὰς γὰρ καὶ ποικίλως παρατάξεις ἡγωνισμένος, καὶ ἐν ταῖς πλείσταις μάχαις νεικηκῶς, μεγάλην εἶχεν ἐμπειρίαν τῶν κατὰ πόλεμον ἔργων· παρὰ δὲ τοῖς Ἀθηναίοις οἱ μὲν ἀγαθώτατοι τῶν στρατηγῶν ἐτετελευτήκεισαν, Ἰφικράτης καὶ Χαβρίας, ἔτι δὲ Τιμόθεος. τῶν δ' ὑπολελειμμένων Χάρης πρωτεύων, οὐδὲν διέφερε τῶν τυχόντων ἰδιωτῶν κατὰ τὴν ἐν τῷ στρατηγεῖν ἐνέργειαν καὶ βουλὴν.

Pugna ad Chaeroneam committitur. Victores Macedones.

86. Ἀμα δ' ἡμέρα τῶν δυνάμεων ἐκταττομένων, ὁ μὲν βασιλεὺς τὸν υἱὸν Ἀλέξανδρον, ἀντίπαιδα τὴν ἡλικίαν ὄντα, διάδηλον δὲ τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν ὀξύτητα τῆς ἐνεργείας ἔχοντα, κατέστησεν ἐπὶ θάτερον τῶν κεράτων, παρακαταστήσας αὐτῷ τῶν ἡγεμόνων τοὺς ἡξιολογεύτους· αὐτὸς δὲ τοὺς ἐπιλέκτους ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ, τὴν ἡγεμονίαν εἶχε τοῦ ἑτέρου μέρους, καὶ τὰς κατὰ μέρος τάξεις οἰκείως τοῖς

παροῦσι καιροῖς διεκώσμησεν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι κατ' ἔθνος τὴν διαίρεσιν τῆς τάξεως ποιησάμενοι, τοῖς μὲν Βοιωτοῖς τὸ ἕτερον μέρος παρέδωκαν, αὐτοὶ δὲ τοῦ λοιποῦ τὴν ἡγεμονίαν εἶχον. γενομένης δὲ μάχης καρτερεῖς ἐπὶ πολὺν χρόνον, καὶ πολλῶν πιπτόντων παρ' ἀμφοτέροις, μέχρι μὲν τινος ὁ ἀγὼν ἀμφιδουμένως εἶχε τὰς ἐλπίδας τῆς νίκης· μετὰ δὲ ταῦτα τοῦ Ἀλεξάνδρου φιλοτιμουμένου τῷ πατρὶ τὴν ἰδίαν ἀνδραγαθίαν ἐνδείξασθαι, καὶ φιλοτιμίας ὑπερβολὴν οὐκ ἀπολείποντος, ὁμοίως δὲ καὶ πολλῶν αὐτῷ συναγωνιζομένων ἀνδρῶν ἀγαθῶν, πρῶτος τὸ συνεχὲς τῆς τῶν πολεμίων τάξεως ἔρῳξε, καὶ πολλοὺς καταβαλὼν, κατεπόνει τοὺς καθ' ἑαυτὸν τεταγμένους. τὸ δ' αὐτὸ καὶ τῶν παραστατῶν αὐτῷ ποιησάντων, τὸ συνεχὲς αἰὲ τῆς τάξεως παρερῳήγνυτο. πολλῶν δὲ σωρευομένων νεκρῶν, οἱ περὶ τὸν Ἀλέξανδρον πρῶτοι βιασάμενοι τοὺς καθ' ἑαυτοὺς ἐτρέψαντο. μετὰ δὲ ταῦτα καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτὸς προσκινδυνεύων, καὶ τῆς νίκης τὴν ἐπιγραφὴν οὐδ' αὐτῷ παραχωρῶν Ἀλεξάνδρῳ, τὸ μὲν πρῶτον ἐξέωσε τῇ βίᾳ τοὺς ἀντιτεταγμένους, ἔπειτα δὲ καὶ φεύγειν συναγκάσας, αἷτιος ἐγένετο τῆς νίκης. τῶν δ' Ἀθηναίων ἔπεσον μὲν ἐν τῇ μάχῃ πλείους τῶν χιλίων, ἤλωσαν δὲ οὐκ ἐλάττους τῶν δισχιλίων. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν Βοιωτῶν πολλοὶ μὲν ἀνηρέθησαν, οὐκ ὀλίγοι δὲ ἐξωγρήθησαν. μετὰ δὲ τὴν μάχην ὁ Φίλιππος τροπαιὸν στήσας, καὶ τοὺς νεκροὺς εἰς ταφὴν συγχωρήσας, ἐπινίκια τοῖς θεοῖς ἔθυσε, καὶ τοὺς ἀνδραγαθήσαντας κατὰ τὴν ἀξίαν ἐτίμησε.

Philippum victoria elatum et insolentem Demades oratione castigat.

87. Λέγουσι δέ τινες ὅτι καὶ παρὰ τὸν πότιον πολὺν ἐμφορησάμενος ἄκρατον, καὶ μετὰ τῶν φίλων τὸν ἐπινίκιον ἄγων κῶμον, διὰ μέσων τῶν αἰχμαλώτων ἐβιάδιζεν, ὑβρίζων διὰ λόγων τὰς τῶν ἀκκληροῦντων δυστυχίας. Δημάδην δὲ τὸν ῥήτορα κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις ὄντα, χρήσασθαι παρρησίᾳ, καὶ λόγον ἀποφθέγγεσθαι δυνάμενον ἀναστεῖλαι τὴν τοῦ βασιλέως ἀσέλγειαν. φασὶ γὰρ εἰπεῖν αὐτὸν, Βασιλεῦ, τῆς τύχης σοὶ περιθείσης πρόσωπον Ἀγαμέμνονος, αὐτὸς οὐκ αἰσχύνη πράττων ἔργα Θεορίτου; τὸν δὲ Φίλιππον, τῇ τῆς ἐπιπλήξεως εὐστοχίᾳ κινηθέντα, τοσοῦτο μεταβαλεῖν τῇ ὄλῃν διάθεσιν, ὥστε τοὺς μὲν στεφάνους ἀπορρίψαι, τὰ δὲ συνακολουθοῦντα κατὰ τὸν κῶμον σύμβολα τῆς ὑβρεως ἀποτρίψασθαι, τὸν δ' ἄνδρα τὸν χρησάμενον τῇ παρρησίᾳ θαυμάσαι, καὶ τῆς αἰχμαλωσίας ἀπολύσαντα πρὸς ἑαυτὸν ἀναλαβεῖν ἐντίμως· τέλος δ' ὑπὸ τοῦ Δημάδου καθομιληθέντα ταῖς Αἰτικαῖς χάρισι, πάντας ἀπολύσαι τοὺς αἰχμαλώτους ἄνευ λύτρων· καθύλου δ' ἀποθέμενον τὴν ἐκ τῆς νίκης ὑπερηφανίαν, πρέσβεις ἀποστεῖλαι πρὸς τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων, καὶ συνθέσθαι πρὸς αὐτοὺς φιλίαν τε καὶ συμμαχίαν· εἰς δὲ τὰς Θήβας ῥουρὺν ἐγκαταστήσαντα, συγχωρῆσαι τὴν εἰρήνην τοῖς Βοιωτοῖς.

Lysicles, Athen. imperator, ubi cladem acceptam capitis damnatus. Lycurgi in eum oratio. Pugna eodem die inter Tarentinos et Lucanos commissa, qua Archidamus rex occubuit. Timotheus, Heracleae Ponticae tyrannus, moritur

88. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι μετὰ τὴν ἥτταν, Λυσικλέου, μὲν τοῦ στρατηγοῦ θάνατον κατέγνωσαν, Λυκούργου μὲν τοῦ ῥήτορος κατηγορήσαντος. οὗτος γὰρ τῶν τότε ῥητόρων μέγιστον ἔχων ἀξίωμα, καὶ δώδεκα μὲν ἔτη τὰς προσόδους τῆς πόλεως διοικήσας ἐπαυρουμένως, βίον δ' ἐξηκὼς ἐπ' ἀρετῇ περιβόητον, πικρότατος ἦν ἐν τοῖς λόγοις κατήγορος. γνοίῃ δ' ἂν τις αὐτοῦ τὴν ἐν τοῖς λόγοις ἀξίαν καὶ πικρίαν ἐν οἷς τοῦ Λυσικλέους κατηγορῶν λέγει, „Εστρατή γεις, ὦ Λύσικλες, καὶ χιλίων μὲν πολιτῶν τετελευτηκότων, δισχιλίων δ' αἰχμηλώτων γεγονότων, „τροπαίου δὲ κατὰ τῆς πόλεως ἐστικότος, τῆς δ' „Ἑλλάδος ἀπάσης δουλενούσης. καὶ τούτων ἀπάντων γεγενημένων σοῦ ἡγουμένου καὶ στρατηγοῦντος, τολμᾶς ἤν καὶ τὸ τοῦ ἡλίου φῶς ὄρῃν, καὶ εἰς „τὴν ἀγορὴν ἐμβάλλειν, ὑπόμνημα γεγονὼς αἰσχύνης „καὶ ὀνειδούς τῇ πατρίδι;“ ἴδιον δὲ τι συνέβη γενέσθαι κατὰ τοὺς ὑποκειμένους χρόνους. καθ' ὃν γὰρ καιρὸν ἡ περὶ τὴν Χαιρώνειαν ἐγένετο μάχη, ἑτέρα παράταξις συνέστη κατὰ τὴν Ἰταλίαν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ καὶ ὥρᾳ, διαπολεμούντων μὲν Ταραντίνων πρὸς Λευκανοὺς, συναγωνιζομένου δὲ τοῖς Ταραντίνοις Ἀρχιδάμου τοῦ Λακεδαιμονίων βασιλέως, ὅτε συνέβη καὶ αὐτὸν ἀναιρεθῆναι τὸν Ἀρχίδαμον. οὗτος μὲν οὖν ἦρξε τῶν Λακεδαιμονίων ἔτη τρία καὶ εἴκοσι· τὴν δὲ βασιλείαν διαδεξάμενος δ' υἱὸς Ἅγης ἦρξεν ἔτη ἑννέα. ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις, Τιμόθεος δ' τῆς Ἡρακλείας τῆς ἐν τῷ Πόντῳ τύραννος ἐτελεύτησε, δυναστεύσας ἔτη πεντεκαίδεκα· τὴν

δὲ τυραννίδα διαδεξάμενος ὁ ἀδελφὸς Διονύσιος, ἤρξεν ἔτη δυσὶ πλείω τῶν τριάκοντα.

Olymp. CX, 4. Philippus, ipsa victoria auctoritate gravior factus, facile persuadet Gracis, ut bellum in Persas, ob violata olim templa, decernerent, ipsamque summum Graciae imperatorem crearent.

89. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθηναῖοι Φρυγίχον, Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Τίτον Μάλλιον Τορκουάτον καὶ Πόπλιον Λέκιον. ἐπὶ δὲ τούτων, Φίλιππος ὁ βασιλεὺς, πεφρονηματισμένος τῇ περὶ Χαιρώνειαν νίκῃ, καὶ τῆς ἐπιφανεστάτης πόλεως καταπεπληγμένος, ἐφιλοτιμεῖτο γενέσθαι πάσης τῆς Ἑλλάδος ἡγεμῶν. διανοὺς δὲ λόγον ὅτι βούλεται πρὸς Πέρσας ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων πόλεμον ἄρσασθαι, καὶ λαβεῖν παρ' αὐτῶν δίκας ὑπὲρ τῆς εἰς τὰ ἱερὰ γενομένης παρανομίας, ἰδίους τοὺς Ἕλληνας ταῖς εὐνοίαις ἐποίησιν· φιλοφρονοῦμενός τε πρὸς ἅπαντας καὶ ἰδίᾳ καὶ κοινῇ, ταῖς πόλεσιν ἀπεφαίνετο βούλεσθαι διαλεχθῆναι περὶ τῶν συμφερόντων. διόπερ ἐν Κορίνθῳ τοῦ κοινοῦ συνεδρίου συναχθέντος, διαλεχθεὶς περὶ τοῦ πρὸς Πέρσας πολέμου, καὶ μεγάλας ἐλπίδας ὑποθεὶς, προειρέψατο τοὺς συνέδρους εἰς πόλεμον. τέλος δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐλομένων αὐτὸν στρατηγὸν αὐτοκράτορα τῆς Ἑλλάδος, μεγάλας παρασκευὰς ἐποιεῖτο πρὸς τὴν ἐπὶ τοὺς Πέρσας στρατείαν. διατάξας δ' ἐκάστη πόλει τὸ πλῆθος τῶν εἰς συμμαχίαν στρατιωτῶν, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Μακεδονίαν. καὶ τὰ μὲν περὶ Φίλιππον ἐν τούτοις ἦν.

In Sicilia moritur Timoleon, cuius memoriam Syracusani honoribus singularibus colunt. Ariobarzani succedit Mithridates. Romae Manlius de Latinis et Campanis triumphat.

90. Κατὰ δὲ τὴν Σικελίαν, Τιμολέων ὁ Κορίνθιος, ἅπαντα τοῖς Συρακουσίοις καὶ τοῖς Σικελιώταις κατωρθωκώς, ἐτελεύτησε, στρατηγήσας ἔτη ὀκτώ. οἱ δὲ Συρακούσιοι μεγάλως ἀποδεδεγμένοι τὸν ἄνδρα, διὰ τε τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ μέγεθος τῶν εὐεργεσιῶν, μεγαλοπρεπῶς ἔθαψαν αὐτόν, καὶ κατὰ τὴν ἐκφορὰν ἀθροισθέντος τοῦ πλήθους, τόδε τὸ ψήφισμα ἀνηγόρευσε ὁ δῆμος τῶν Συρακουσίων, Τιμολέοντα τιμᾶν ἑτήσιον, τοῦτον δὲ θάπτειν ἀπὸ διακοσίων μνῶν, τιμᾶσθαι δὲ εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον ἀγῶσι μουσικοῖς καὶ ἵππικοῖς καὶ γυμνικοῖς, ὅτι τοὺς βαρβάρους καταπολεμήσας, καὶ τὰς μεγίστας τῶν Ἑλληνίδων πόλεων οἰκίσας, αἴτιος ἐγενήθη τῆς ἐλευθερίας τοῖς Σικελιώταις. περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Ἀριοβαρζάνης μὲν ἐτελεύτησε, βασιλεύσας ἔτη εἴκοσι καὶ ἕξ· τὴν δὲ βασιλείαν διαδεξάμενος Μιθριδάτης, ἤρξεν ἔτη πέντε πρὸς τοῖς τριάκοντα. Ῥωμαῖοι δὲ πρὸς Λατίνους καὶ Καμπανοὺς παραταξάμενοι περὶ πόλιν Σούεσσαν, ἐνίκησαν, καὶ τῶν ἡττηθέντων μέρος τῆς χώρας ἀφείλοντο. ὁ δὲ κατωρθωκὴς τὴν μάχην Μάλλιος ὁ ὕπατος ἐθροιάμβευσε.

Olymp. CXI, 1. Philippus, Graecorum imperator factus, praemisso in Asiam Attalo et Parmenione, ipse Pythiam de bello consulit. Oraculo, quamvis ambiguo, laetus, inter festa Cleopatrae et Alexandri, regis Epirotarum, nuptias celebrat. Graeci hospites.

91. Ἐπ' ἀρχοντος δ' Ἀθήνησι Πυθοδώρου Ῥωμαῖοι μὲν κατέστησαν ὑπάτους Κόϊντον Πόπλιον

καὶ Τιβέριον Αἰμίλιον Μάρκερον, Ὀλυμπιάς δ' ἤχθη πρώτη πρὸς ταῖς ἑκατὸν καὶ δέκα, καθ' ἣν ἐνῆκα στάδιον Κλεόμαντις Κλειτόριος. ἐπὶ δὲ τούτων, Φίλιππος ὁ βασιλεὺς, ἡγεμὼν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καθεσταμένος, καὶ τὸν πρὸς Πέρσας πόλεμον ἐνστησάμενος, Ἀτταλον μὲν καὶ Παρμενίωνα προαπέστειλεν εἰς τὴν Ἀσίαν, μέρος τῆς δυνάμεως δοὺς καὶ προστάξας ἐλευθεροῦν τὰς Ἑλληνίδας πόλεις· αὐτὸς δὲ σπεύδων μετὰ τῆς τῶν θεῶν γνώμης ἐπαγελέσθαι τὸν πόλεμον, ἐπηρώτησε τὴν Πυθίαν, εἰ κρατήσῃ τοῦ βασιλείως τῶν Περσῶν· ἡ δὲ ἔχρησεν αὐτῷ τόνδε τὸν χρησμὸν,

Ἔσπεται μὲν ὁ ταῦρος, ἔχει τέλος, ἔστιν ὁ θύσων. ὁ μὲν οὖν Φίλιππος, σχολιῶς ἔχοντας τοῦ χρησμοῦ, πρὸς τὸ ἴδιον συμφέρον ἐξεδέχετο τὸ λόγιον, ὥς τοῦ μαντείου προλέγοντος τὸν Πέρσῃν ἱερείου τρόπον τυθήσεσθαι. τὸ δ' ἀληθές οὐχ οὕτως εἶχεν, ἀλλὰ τοῦναντίον ἐσήμαινεν, ἐν πατηγύρει καὶ θεῶν θυσίαις τὸν Φίλιππον ὥσπερ τὸν ταῦρον ἐστεμμένον σφαγήσεσθαι. οὐ μὲν ἀλλὰ δύξας συμμαχεῖν αὐτῷ τοὺς θεοὺς, περιχαρὴς ἦν, ὥς τῆς Ἀσίας ὑπὸ Μακεδόνας ἐσομένης αἰχμαλώτου. εὐθύς οὖν θυσίας μεγαλοπρεπεῖς ἐπετέλει τοῖς θεοῖς, καὶ τῆς θυγατρὸς Κλεοπάτρας τῆς ἐξ Ὀλυμπιάδος συνετέλει γάμους. καὶ ταύτην μὲν Ἀλεξάνδρῳ συνώκισε τῷ βασιλεῖ τῶν Ἡπειρωτῶν, ἀδελφῷ δὲ ὄντι γνησίῳ τῆς Ὀλυμπιάδος. ἅμα δὲ ταῖς τῶν θεῶν τιμαῖς βουλόμενος ὥς πλείστους τῶν Ἑλλήνων μετασχεῖν τῆς εὐωχίας, ἀγῶνάς τε μουσικοὺς καὶ μεγαλοπρεπεῖς ἐποίει, καὶ λαμπράς

ἑστιάσεις τῶν φίλων καὶ ξένων. διόπερ ἐξ ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος μετεπέμπετο τοὺς ἰδιοξένους, καὶ τοῖς ἑαυτοῦ φίλοις παρήγγειλε παραλαμβάνειν τῶν ἀπὸ τῆς ξένης γνωρίμων ὥς πλείστου. σφόδρα γὰρ ἐφιλοτιμεῖτο φιλοφρονεῖσθαι πρὸς τοὺς Ἕλληνας, καὶ διὰ τὰς δεδομένας αὐτῷ τῆς ὅλης ἡγεμονίας τιμὰς, προσηκούσαις ὁμιλίαις ἀμείβεσθαι.

Certamina Aegia habita: aureae coronae regi dono oblatae. Ncoptolemi tragœdi carmina. Pompa XII Deorum, quibus Philippus decimus tertius accensetur.

92. Τέλος δὲ πολλῶν πανταχόθεν πρὸς τὴν πανήγυριν συρρέοντων, καὶ τῶν ἀγώνων καὶ γάμων συντελουμένων ἐν Αἰγαῖς τῆς Μακεδονίας, οὐ μόνον κατ' ἄνδρα τῶν ἐπιφανῶν ἐστεφάνωσαν αὐτὸν χρυσοῖς στεφάνοις, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀξιολόγων πόλεων αἱ πλείους, ἐν αἷς ἦν καὶ ἡ τῶν Ἀθηναίων. ἀναγορευομένου δὲ τοῦ στεφάνου τούτου διὰ τοῦ κήρυκος, τὸ τελευταῖον εἶπεν, ἂν τις ἐπιβουλεύσας Φιλίππῳ τῷ βασιλεῖ καταφύγῃ πρὸς Ἀθηναίους, παραδόσιμον εἶναι τοῦτον. διὰ δὲ τῆς αὐτοματιζούσης φήμης, ὥσπερ θείᾳ τινὲ προνοίᾳ, διεσήμεινε τὸ δαιμόνιον τὴν ἐσομένην ἐπιβουλήν εὐθὺς τῷ Φιλίππῳ. ἀκολούθως δὲ τούτοις καὶ ἕτεραί τινες ὥσπερ ἐνθεάζουσαι ἐγένοντο φωναὶ, προδηλοῦσαι τὴν τοῦ βασιλέως καταστροφὴν. ἐν γὰρ τῷ βασιλικῷ πότῳ Νεοπτόλεμος ὁ τραγῳδός, πρωτεύων τῇ μεγαλοφωνίᾳ καὶ τῇ δόξῃ, προστάξαντος αὐτῷ τοῦ Φιλίππου προσενέγκασθαι τῶν ἐπιτεταγμένων ποιημάτων, καὶ μάλιστα τῶν ἀνηκόντων πρὸς τὴν κατὰ τῶν Περσῶν στρατείαν, ὁ μὲν τεχνίτης κρίνας οἰκτεῖον ὑποληφθῆ-

σεσθαι τὸ ποίημα τῇ διαβάσει τοῦ Φιλίππου, καὶ τὴν εὐδαιμονίαν ἐπιπλῆξαι βουλόμενος τοῦ Περσῶν βασιλέως, καίπερ οὕσαν μεγάλην καὶ περιβόητον, ὅπως μεταπέσοι ποτὲ εἰς τοῦνκντίον ὑπὸ τῆς τύχης, ἤρξατο λέγειν τόδε τὸ ποίημα·

„Φρονεῖτε νῦν αἰθέρος ὑψηλότερον καὶ μεγάλων
 „πεδίων ἀρούρας. φρονεῖτε ὑπερβαλόμενοι δόμων
 „δόμους, ἀφροσύνα πρόσω βιοτῶν τεκμαιρόμενοι.
 „ὁ δ' ἀμφιβάλλει ταχύπουν κέλευθον ἔργῳ σκοτίαν,
 „ἄφνω δ' ἄφαντος προσέβη, μακροῖς ἀφαιρούμενος
 „ἐλπίδας, θανάτων πολύμοχθος αἶδας.,,

καὶ τὰ τούτων ἐφεξῆς συνεῖρε, πάντα πρὸς τὴν ὁμοίαν φερόμενα διάνοιαν. ὁ δὲ Φίλιππος ἡσθεὶς, ἐπὶ τοῖς ἀπήγγελμένοις ὅλος ἦν, καὶ τελείως φερόμενος τῇ διανοίᾳ πρὸς τὴν τοῦ Περσῶν βασιλέως καταστροφὴν, ἅμα δὲ καὶ τὸν πυθόχρηστον χρησμὸν ἀνελογίζετο, παραπλησίαν ἔχοντα διάνοιαν τοῖς ὑπὸ τοῦ τραγωδοῦ ῥηθεῖσι. τέλος δὲ τοῦ πότου διαλυθέντος, καὶ τῶν ἀγώνων κατὰ τὴν ὑστεραίαν τὴν ἀρχὴν λαμβιπόντων, τὸ μὲν πλῆθος ἔτι νυκτὸς οὔσης συνέτρεχεν εἰς τὸ θέατρον, ἅμα δ' ἡμέρᾳ τῆς πομπῆς γινομένης σὺν ταῖς ἄλλαις ταῖς μεγαλοπρεπέσι κατασκευαῖς, εἰδῶλα τῶν δώδεκα θεῶν ἐπόμπευε, ταῖς τε δημιουργίαις περιτιτῶς ἐργασμένα, καὶ τῇ λαμπρότητι τοῦ πλούτου θαυμαστῶς κεκοσμημένα. σὺν δὲ τούτοις, αὐτοῦ τοῦ Φιλίππου τρισκαιδέκατον ἐπόμπευε θεοπρεπὲς εἰδῶλον, σὺν ἄνθρωπον ἑαυτὸν ἀποδεικνύντος τοῦ βασιλέως τοῖς δώδεκα θεοῖς.

Rex, Graecorum studiis cum sibi tutissimus videtur, in insidiis familiarium incidit. Pausaniae duo aemuli. Unus contra Pleuriam, regem Illyriorum, pro Philippo pugnans perit. Alter ab Atalo contumeliis affectus cum ius contra illatam iniuriam non obtineret, in ipsum regem ira est incensus.

93. Τοῦ δὲ θεαίρου πληρωθέντος, αὐτὸς ὁ Φίλιππος ἦει λευκὸν ἔχων ἱμάτιον, καὶ προστεταχὼς τοὺς δορυφόρους μακρὰν ἀφεισιώτας ἀφ' ἑαυτοῦ συνακολουθεῖν· ἐνεδείκνυτο γὰρ πᾶσιν ὅτι τηρούμενος τῇ κοινῇ τῶν Ἑλλήνων εὐνοία, τῆς τῶν δορυφόρων φυλακῆς οὐκ ἔχει χρείαν. τηλικαύτης δ' οὐσης περὶ αὐτὸν ὑπεροχῆς, καὶ πάντων ἐπαινούντων ἅμα καὶ μακαριζόντων τὸν ἄνδρα, παράδοξος καὶ παντελῶς ἀνέλπιστος ἐφάνη κατὰ τοῦ βασιλέως ἐπιβουλὴ καὶ θάνατος. ἵνα δὲ σαφὴς ὁ περὶ τούτων γένηται λόγος, προεκθησόμεθα τὰς αἰτίας τῆς ἐπιβουλῆς. Πausανίας ἦν τὸ μὲν γένος Μακεδῶν, ἐκ τῆς Ὀρεστίδος καλουμένης, τοῦ δὲ βασιλέως σωματοφύλαξ, καὶ διὰ τὸ κάλλος φίλος γεγονώς τοῦ Φιλίππου. οὗτος ὁρῶν ὑπὸ βασιλέως ἀγαπώμενον ἕτερον Πausανίαν ὁμώνυμον ἑαυτῷ, ὀνειδιστικοῖς πρὸς αὐτὸν ἐχρήσατο λόγοις, φήσας ἀνδρόγυνον εἶναι, καὶ τοὺς τῶν βουλομένων ἔρωτας ἐτοιμῶς προσδέχεσθαι. ὁ δὲ τὴν ἐκ τῆς λοιδορίας ὕβριν οὐκ ἐνέγκας, τὸ μὲν παρὸν κατεσιώπησεν, Ἀττάλῳ δὲ τινι τῶν φίλων ἄνακοινωσάμενος περὶ τῶν μελλόντων πράττεσθαι, ἐκουσίως καὶ παραδόξως ἑαυτὸν ἐκ τοῦ ζῆν μετέστησε. μετ' ὀλίγας γὰρ ἡμέρας τοῦ Φιλίππου πρὸς Πλευρίαν τὸν τῶν Ἰλλυριῶν βασιλεῖα διαγωνιζομένου, πρὸ τοῦ βασιλέως στίας, ὑπάσας τὰς φερομένας ἐπ' αὐτὸν πληγὰς ἀνεδέξατο τῷ ἰδίῳ σώματι, καὶ μετήλλαξε.

διαβοηθείσης δὲ τῆς πράξεως, ὁ μὲν Ἄιταλος, εἰς ὧν τῶν ἐξ αὐλῆς καὶ πολὺ δυναμένων παρὰ τῷ βασιλεῖ, ἐκάλεσεν ἐπὶ δεῖπνον τὸν Πανσανίαν, καὶ πολὺν ἐμφορήσας ἄκρατον, παρέδωκεν αὐτοῦ τὸ σῶμα τοῖς ὀρεοκόμοις εἰς ὕβριν καὶ παροινίαν ἐταιρικὴν. ὁ δὲ ἀνανήψας ἐκ τῆς μέθης, καὶ τῇ τοῦ σώματος ὕβρει περιαλγῆς γενόμενος, τοῦ Ἀιτάλου κατηγόρησεν ἐπὶ τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ Φίλιππος παρωξύνθη μὲν ἐπὶ τῇ παρανομίᾳ τῆς πράξεως, διὰ δὲ τὴν πρὸς Ἄιταλον οἰκειότητα, καὶ τὴν εἰς τὸ παρὸν αὐτοῦ χρεῖαν, οὐκ ἐβούλετο μισοπονηρεῖν. ἦν γὰρ ὁ Ἄιταλος τῆς μὲν ἐπιγαμηθείσης γυναικὸς ὑπὸ τοῦ βασιλέως Κλεοπάτρας ἐδελφιδοῦς, ἐπὶ δὲ τῆς προαπεσταλμένης δυνάμεως εἰς τὴν Ἀσίαν στρατηγὸς προκεχειρισμένος, ἐν δὲ τοῖς πολεμικοῖς ἀγῶσιν ἀνδρεῖος. διόπερ ὁ βασιλεὺς πρᾶνναι βουλόμενος τοῦ Πανσανίου τὴν ἐπὶ τῷ πάθει γεγεννημένην δικαίαν ὀργὴν, δωρεὰς ἄξιολόγους ἀπένειμεν αὐτῷ, καὶ κατὰ τὴν σωματοφυλακίαν προῆγον αὐτὸν ἐντίμως.

Ab Hermocrate Sophista insuper vana ambitione inflatus Pausanias, Philippum regem, cum theatrum intraret, obtruncavit.

94. Ὁ δὲ Πανσανίας ἀμετάθετον φυλάττων τὴν ὀργὴν, ἔσπευδε μὴ μόνον παρὰ τοῦ πράξαντος λαβεῖν τιμωρίαν, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῦ μὴ τιμωροῦντος αὐτῷ. συνεπελάβετο δὲ ταύτης τῆς προαιρέσεως μάλιστα ὁ σοφιστὴς Ἑρμοκράτης. τοῦ γὰρ Πανσανίου σχολάζοντος αὐτῷ, καὶ κατὰ τὴν διατριβὴν πνυθομένου πῶς ἂν τις γένοιτο ἐπιφανέστατος; ὁ σοφιστὴς ἀπεκρίθη, εἰ τὸν τὰ μέγιστα πράξαντα ἀνέ-

λοι· τῇ γὰρ περὶ τούτου μνήμη συμπεριληφθήσε-
σθαι καὶ τὸν τὴν ἀναίρεσιν αὐτοῦ ποιησάμενον.
ἀνενέγκας δὲ πρὸς τὴν ἰδίαν ὀργὴν τὸν λόγον, καὶ διὰ
τὸν θυμὸν οὐδεμίαν τῆς γνώμης ὑπέρθεσιν ποιησά-
μενος, ἐν αὐτοῖς τοῖς ὑποκειμένοις ἀγῶσι τὴν ἐπιβου-
λὴν συνεστήσατο τοιῶδὲ τινι τρόπῳ· ἵππους παρα-
στησάμενος ταῖς πύλαις, παρῆλθε πρὸς τὰς εἰς τὸ
θέατρον εἰσόδους, ἔχων κεκρυμμένην Κελτικὴν μά-
χαιραν. τοῦ δὲ Φιλίππου τοὺς παρακολουθοῦντας
φίλους κελεύσαντος προεισελθεῖν εἰς τὸ θέατρον, καὶ
τῶν δορυφόρων διεστώτων, ὄρῳ τὸν βασιλέα μεμο-
νωμένον, προσέδραμε, καὶ διὰ τῶν πλευρῶν διαν-
ταίαν ἐνέγκας πληγὴν, τὸν μὲν βασιλέα νεκρὸν ἐξε-
τεινεν, αὐτὸς δ' ἐπὶ τὰς πύλας καὶ τοὺς ἡτοιμασμέ-
νους πρὸς τὴν φυγὴν ἔθεεν ἵππους. εὐθὺς δὲ τῶν
σωματοφυλάκων οἱ μὲν πρὸς τὸ σῶμα τοῦ βασιλέως
ᾤωρμησαν, οἱ δὲ ἐπὶ τὸν τοῦ σφαγέως διωγμὸν ἐξε-
χύθησαν, ἐν οἷς ὑπῆρχον Λεόννατος καὶ Περδίκκας
καὶ Ἄτταλος. ὁ δὲ Πανσανίας προλαβὼν τῆς διώ-
ξεως, ἔφθασεν ἂν ἐπὶ τὸν ἵππον ἀναπηδήσας, εἰ μὴ
τῆς ὑποδέσεως περὶ ἄμπελόν τινα περιπλακείσης ἔπε-
σεν. οἱ δὲ περὶ τὸν Περδίκκαν, καταλαβόντες αὐ-
τὸν ἐκ τῆς γῆς ἀνιστάμενον, καὶ συγκεντήσαντες,
ἀνεΐλον.

Philippi regnum et ingenium brevi descriptione propositum.

95. Φίλιππος μὲν οὖν μέγιστος γενόμενος τῶν
καθ' ἑαυτὸν ἐπὶ τῆς Εὐρώπης βασιλέων, καὶ διὰ τὸ
μέγεθος τῆς ἀρχῆς ἑαυτὸν τοῖς δώδεκα θεοῖς σύν-
θρονον καταριθμήσας, τοιαύτης ἔτυχε τῆς τοῦ βίου

καταστροφῆς, ἄρξας ἔτη τέτταρα πρὸς τοῖς εἴκοσι.
δοκεῖ δ' οὗτος ὁ βασιλεὺς ἐλαχίστας μὲν εἰς τὴν μο-
ναρχίαν ἀφορμὰς παρεληφέναι, μέγιστην δὲ τῶν
παρ' Ἑλλησι μοιραρχιῶν κατακτήσασθαι· ἡἷξκέναι
δὲ τὴν ἡγεμονίαν οὐχ οὕτω διὰ τῆς ἐν τοῖς ὅπλοις
ἀνδραγαθίας, ὥς διὰ τῆς ἐν τοῖς λόγοις ὁμιλίας καὶ
φιλοφροσύνης. φασὶ δὲ καὶ αὐτὸν τὸν Φίλιππον σε-
μνύνεσθαι μᾶλλον ἐπὶ τῇ στρατηγικῇ συνέσει καὶ τοῖς
διὰ τῆς ὁμιλίας ἐπιτεύγμασιν, ἤπερ ἐπὶ τῇ κατὰ τὰς
συμαχίας ἀνδρείᾳ. τῶν μὲν γὰρ κατὰ τοὺς ἀγῶνας
κατορθωμάτων μετέχειν ἅπαντας τοὺς στρατευόμε-
νους, τῶν δὲ διὰ τῆς ὁμιλίας γινομένων ἐπιτευγμά-
των αὐτὸν μόνον λαμβάνειν τὴν ἐπιγραφὴν. ἡμεῖς
δ' ἐπειδὴ πάρεσμεν ἐπὶ τὴν Φιλίππου τελευτὴν, ταύ-
την μὲν τὴν βίβλον αὐτοῦ περιγράψομεν, κατὰ τὴν
ἐν ἀρχῇ πρόθεσιν. τῆς δ' ἐχομένης τὴν ἀρχὴν, τὴν
Ἀλεξάνδρου παράληψιν τῆς βασιλείας ποιησάμενοι,
πειρασόμεθα περιλαβεῖν ἅπλως αὐτοῦ τὰς πράξεις
ἐν μιᾷ βίβλῳ.

Τ Α Δ Ε Ε Ν Ε Σ Τ Ι Ν
 ΕΝ ΤΗ ΕΠΤΑΚΑΙΔΕΚΑΤΗ
 ΤΩΝ ΔΙΟΔΩΡΟΥ ΒΙΒΛΩΝ

ΕΝ ΤΗ ΠΡΩΤΗ ΒΙΒΛΩ.
 Η ΤΩ ΠΡΩΤΩ ΤΜΗΜΑΤΙ.

Ὡς Ἀλέξανδρος διαδεξάμενος τὴν βασιλείαν, κατέ-
 σιτησε τὰ κατὰ τὴν ἀρχήν.

Ὡς τὰ νεωτερίζοντα τῶν ἐθνῶν ἀνεκτήσατο.

Ὡς Θήβας κατασκάψας, καὶ φόβον ἐπιστήσας τοῖς
 Ἕλλησι, στρατηγὸς αὐτοκράτωρ τῆς Ἑλλάδος
 ἡρέθη.

Ὡς διαβὰς εἰς τὴν Ἀσίαν, τοὺς σατράπας ἐνίκησε
 περὶ τὸν ἐν Φρυγίᾳ Γρανικὸν ποταμὸν.

Ὡς Μίλητον καὶ Ἀλικαρνασσὸν ἐξεπολιόρκησε.
 Μάχη Δαρείου πρὸς Ἀλέξανδρον ἐν Ἰσσοῖ τῆς Κιλι-
 κίας, καὶ νίκη Ἀλεξάνδρου.

Τύρου πολιορκία, καὶ Αἰγύπτου παράληψις, καὶ πᾶ-
 ροδος εἰς Ἀμμωνα τοῦ βασιλέως.

Παράταξις ἐν Ἀρβήλοις Ἀλεξάνδρου πρὸς Δαρεῖον,
καὶ νίκη Ἀλεξάνδρου.

Μίχη Ἀντιπάτρου πρὸς Λακεδαιμονίους, καὶ νίκη
Ἀντιπάτρου.

ΕΝ ΤΗΙ ΔΕΥΤΕΡΑΙ ΒΙΒΛΩΙ

Η ΤΩΙ ΔΕΥΤΕΡΩΙ ΤΜΗΜΑΤΙ.

Ἀρβήλων ἄλωσις ὑπ' Ἀλεξάνδρου, καὶ κατάληψις
πολλῶν χρημάτων.

Ἀνάληψις τῆς δυνάμεως ἐν Βαβυλῶνι, καὶ δωρεαὶ
τοῖς ἀνδραγαθήσασιν.

Παρουσία τῶν ἀποσταλέτων μισθοφόρων καὶ συμ-
μάχων.

Διάταξις καὶ κατασκευὴ τῆς δυνάμεως.

Ὡς Ἀλέξανδρος παρέλαβε Σοῦσαν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ
θησανρούς.

Ὡς τῶν παρόδων ἐγκρατὴς ἐγένετο, καὶ τῶν ὀνομα-
ζομένων πυλῶν ἐκράτησεν.

Ὡς τοὺς ἀκρωτηριασθέντας Ἑλλήνων εὐεργέτησε,
καὶ τὴν Περσέπολιν παρλαβὼν διήρπασεν.

Ὡς κωμόσας ἐνέπρησε τὰ βασίλεια.

Δαρείου θάνατος ὑπὸ Βήσσου.

Ἀλεξάνδρου σιρμιτιά ἐῖς τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ τῶν ἐν
αὐτῇ φυομένων παρὰδόξων ἀπαγγελία.

Ὡς Ἀλέξανδρος ἐπὶ Μάρδους στρατεύσας, κατεπο-
λέμησε τὸ ἔθνος.

Ὡς Θάληστρις ἡ τῶν Ἀμαζονίδων βασιλεύουσα συν-
έμιξεν Ἀλεξάνδρῳ.

Ὡς ὁ βασιλεὺς ἀνίκητον ἑαυτὸν εἶναι νομίσας, ἐξή-
λωσε τὴν τῶν Περσῶν τρυφήν.

Στρατεία Ἀλεξάνδρου πρὸς τοὺς ἀφεστηκότας Ἀρείους,
καὶ ἄλλοις τῆς Πέτρας.

Ἐπιβουλὴ τοῦ βασιλέως, καὶ κόλασις τῶν ἐπιθεμέ-
νων, ὧν οἱ ἐπιφανέστατοι Παρμενίων καὶ Φι-
λῶτας.

Στρατεία Ἀλεξάνδρου εἰς τοὺς Παροπαμισάδας, καὶ
τὰ πραχθέντα κατ' αὐτήν.

Ἡ γενομένη ἐν Ἀρείοις μονομαχία, καὶ παράληψις
τοῦ ἔθνους.

Βήσσου τοῦ ἀνελόντιος Δαρεῖον θάνατος.

Ὡς Ἀλέξανδρος διὰ τῆς ἀνύδρου πορευθεὶς πολλοὺς
ἀπέβαλε τῶν στρατιωτῶν.

Ὡς τοὺς Βραγχίδας, τὸ παλαιὸν ὑπὸ Περσῶν μετοι-
κισθέντας εἰς τὰ ἔσχατα τῆς βασιλείας, ὡς προ-
δότας τῶν Ἑλλήνων ἀνεῖλεν Ἀλέξανδρος.

Ὡς ὁ βασιλεὺς ἐπὶ Σογδιανούς καὶ Σκύθας ἐστρά-
τευσεν.

Ὡς οἱ πρωτεύοντες Σογδιανῶν ἀπαγόμενοι πρὸς
θάνατον παραδόξως ἐσώθησαν.

Ὡς Ἀλέξανδρος ἀποσιάντας τοὺς Σογδιανούς κατε-
πολέμησε, καὶ κατέσφαξεν αὐτῶν πλείους τῶν δώ-
δεκα μυριάδων.

Ὡς Βακτριανούς ἐκόλασε, καὶ Σογδιανούς τὸ δεύ-
τερον ἐχειρώσατο, καὶ πόλεις ἔκτισεν εὐκαίρως
πρὸς τὰς τῶν ἀφισταμένων κολάσεις.

Ἀπόστασις τρίτη Σογδιανῶν, καὶ ἄλωσις τῶν εἰς τὴν
Πέτραν καταφυγόντων.

Περὶ τοῦ ἐν Βασιλίοις κυνηγίου, καὶ τοῦ πλήθους
τῶν ἐν αὐτῷ θηρίων.

Περὶ τῆς εἰς τὸν Διόνυσον ἁμαρτίας, καὶ τῆς παρὰ
τὸν πότον ἀναιρέσεως Κλείτου.

Περὶ τῆς Καλλισθένους τελευτῆς.

Στρατεία τοῦ βασιλέως εἰς τοὺς καλουμένους Ναύτα-
κας, καὶ φθορὰ τῆς δυνάμεως ὑπὸ πολλῆς χιόνος.

Ὡς Ἀλέξανδρος ἐρασθεὶς Ῥοξάνης τῆς Ὀξυάρτου,
ἔγνημεν αὐτήν, καὶ τῶν φίλων πολλοὺς ἔπεισε γῆ-
μαι τὰς τῶν ἐπισήμων Βαρβάρων θυγατέρας.

Παρασκευὴ τῆς ἐπὶ Ναύτακας τοὺς Ἰνδοὺς στρατείας.
Ἐμβολὴ εἰς τὴν Ἰνδικήν, καὶ ἀναιρέσεις ἄρδην τοῦ
πρώτου ἔθνους, πρὸς κατάπληξιν τῶν ἄλλων.

Ὡς τὴν Νυσίαν ὀνομαζομένην πόλιν εὐεργέτησε, διὰ
τὴν ἀπὸ Διονύσου συγγένειαν.

Ὡς Μάσσακα πόλιν ὀχυρὰν ἐκπορθήσας, τοὺς μι-
σθοφόρους ἅπαντας λαμπρῶς ἀγωνισαμένους κα-
τέκοψεν.

Ὡς τὴν Ἄορνον καλουμένην Πέτρην, ἀνάλωτον αἰὲ
γεγεννημένην, ἐξεπολιόρκησεν.

Ὡς Ταξίλην μὲν τὸν βασιλέα τῶν Ἰνδῶν προσηγά-
γετο, Πῶρον δὲ μεγάλη παρατάξει νικήσας, καὶ
τοῦ σώματος κρατήσας, ἀπέδωκε τὴν βασιλείαν
αὐτῷ δι' ἀνδραγαθίαν.

Ἀπαγγελία τῶν κατὰ τὴν χώραν παραδόξων ὄφεων
τε καὶ τῶν φυομένων καρπῶν.

Ὡς τὰ πλησιόχωρα τῶν ἐθνῶν τὰ μὲν προσηγάγετο,
τὰ δὲ κατεπολέμησεν.

Ὡς τὴν ὑπὸ Σωπεΐθην τεταγμένην ἐχειρώσατο.

- Περὶ τῆς εὐνομίας τῶν ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ πόλεων.
 Περὶ τῆς ἀρετῆς τῶν δωρηθέντων Ἀλεξάνδρῳ κυνῶν.
 Περὶ τῆς ἀφηγήσεως τοῦ Ἰνδῶν βασιλέως.
 Ὡς τοῦ Ἀλεξάνδρου βουλομένου διαβῆναι τὸν Γάγγην ποταμὸν, καὶ στρατεύειν ἐπὶ τοὺς Γανδαρίδας ὀνομαζομένους, οἱ Μακεδόνες οὐχ ὑπήκουσαν.
 Ὡς ὅρια θέμενος τῆς στρατείας ὁ βασιλεὺς, ἐπῆλθε τὰ λοιπὰ τῶν Ἰνδῶν, καὶ τοξευθεὶς ἐκινδύνευσεν.
 Ὡς διὰ τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ κατέπλευσεν ἐπὶ τὸν κατὰ μεσημβρίαν Ὠκεανόν.
 Περὶ τῆς γενομένης μονομαχίας ἐκ προκλήσεως.
 Περὶ τῶν καταπολεμηθέντων Ἰνδῶν ἔξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τοῦ ποταμοῦ, μέχρι τοῦ Ὠκεανοῦ.
 Περὶ τῶν παραδόσεων καὶ νομίμων παρὰ τοῖς ἐγχωριοῖς, καὶ τῶν θηριώδη βίον ἐχόντων.
 Ὡς οἱ τὸν Ὠκεανὸν πλεύσαντες συνέμιξαν Ἀλεξάνδρῳ παρὰ θάλατταν ἐστρατοπεδευκότε, καὶ τὴν κατὰ τὸν πλοῦν ἀπήγγειλαν.
 Ὡς πάλιν ἐκπλεύσαντες πολλὴν τῆς παραθαλαττίας χώρας παρέπλευσαν.
 Ὡς τῶν Περσῶν τρισμυρίους νεανίσκους ἐπιλέξας, καὶ παιδεύσας τὰ πολεμικὰ τῶν ἔργων, ἀντίταγμα κατεσκεύασε τῇ Μακεδονικῇ φάλαγγι.
 Ὡς Ἀρπαλος διὰ τὴν τρυφὴν καὶ τὰς ὑπερβολὰς τῶν δαπανημάτων διαβληθεὶς, ἔφυγεν ἐκ Βαβυλῶνος, καὶ τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων ἱκέτης ἐγένετο.
 Ὡς διαδράς ἐκ τῆς Ἀιτικῆς ἀνηρέθη, καὶ τῶν χρημάτων ἑπτακόσια μὲν τάλαντα παρέθετο τοῖς Ἀθηναίοις, τετρακισχίλια δὲ καὶ μισθοφόρους ὅκτα-

κισχιλίους περὶ Ταΐναρον τῆς Λακωνικῆς ἀπέ-
λιπεν.

Ὡς Ἀλέξανδρος τοὺς γεγηρακότας τῶν Μακεδόνων
χρεολυτήσας, καὶ καταναλώσας μύρια τάλαντα,
ἀπέλυσεν εἰς τὰς πατρίδας.

Ὡς στασιαζόντων τῶν Μακεδόνων ἐκόλασε τοὺς
αἰτίους.

Ὡς Πευκίστης ἤγαγε πρὸς Ἀλέξανδρον ἐκ τῶν Περ-
σῶν ἐπιλέξας τοξότας καὶ σφενδοπήτας μυρίους.

Ὡς τὰς τάξεις ὁ βασιλεὺς ἐποίησεν, ἀναμίξας τοῖς
Μακεδόσι τοὺς Πέρσας.

Ὡς τοῖς ἐπιγόνοις παισὶ, μυρίοις οὖσι, τὰς δαπάνας
καὶ παιδείας μισθοὺς ἅπασιν ἐχορήγει.

Ὡς Λεωσθένης ἤρξατο κινεῖν τὸν πρὸς Λακεδαιμο-
νίους πόλεμον.

Ὡς Ἀλέξανδρος ἐπὶ Κοσσαίους ἐστράτευσεν.

Ὡς πορευομένου τοῦ βασιλέως εἰς Βαβυλῶνα, προεῖ-
πον οἱ Χαλδαῖοι τῷ Ἀλεξάνδρῳ τελευτήσειν αὐ-
τὸν, ἐὰν εἰς τὴν Βαβυλῶνα εἰσέλθῃ.

Ὡς ὁ βασιλεὺς ἐν ἀρχῇ μὲν κατεπλάγη, καὶ παρήλ-
λαξε τὴν Βαβυλῶνα· ὕστερον δὲ ὑπὸ τῶν Ἑλλη-
νικῶν φιλοσόφων πεισθεὶς, κατήντησεν εἰς τὴν
πόλιν.

Περὶ τοῦ πλήθους τῶν παραγενομένων πρεσβειῶν.

Περὶ τῆς Ἡφαιστίωνος ταφῆς, καὶ τοῦ πλήθους τῶν
εἰς αὐτὴν δαπανηθέντων χρημάτων.

Περὶ τῶν σημείων τῶν γεγεννημένων Ἀλεξάνδρῳ, καὶ
τῆς τελευτῆς αὐτοῦ.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ

ΤΟΥ ΣΙΚΕΛΙΩΤΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ

ΒΙΒΛΟΣ ΕΠΤΑΚΑΙΔΕΚΑΤΗ.

Aevum Alexandri Magni. Prooemio annuntiat historicus, hinc historiam Alexandri M. operis fundamentum et novae periodi normam esse futuram, ita ut rebus gestis Alexandri aliorum populorum esse res memorabiles sit annexurus. Ipsa periodus XII annos complectitur

Ἡ ΜΕΝ πρὸ ταύτης βίβλος, οὕσα τῆς ὅλης συντάξεως ἑκκαίδεκάτη, τὴν ἀρχὴν ἔσχεν ἀπὸ τῆς Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου βασιλείας· περιελήφθησαν δ' ἐν αὐτῇ πράξεις, αἱ μὲν τοῦ Φιλίππου πᾶσαι μέχρι τῆς τελευτῆς, αἱ δὲ τῶν ἄλλων βασιλείων τε καὶ ἐθνῶν καὶ πόλειων, ὅσαι γεγόναισι κατὰ τοὺς τῆς βασιλείας ταύτης χρόνους, ὄντας ἑτῶν εἴκοσι καὶ τεσσαρῶν. ἐν ταύτῃ δὲ τὰς συνεχεῖς πράξεις ἀναγράφοντες, ἀρξόμεθα μὲν ἀπὸ τῆς Ἀλεξάνδρου βασιλείας· περιλαμβάνοντες δὲ τὰ τοῦτ' αὐτῇ βασιλεῖ πραχθέντα μέχρι τῆς τελευτῆς, συναναγράφομεν καὶ τὰ ἅμα τοῦτοις συν-

τελευθέντα ἐν τοῖς γιγνόμενοις μέρεσι τῆς οἰκουμένης. οὕτω γὰρ μάλιστα ὑπολαμβάνομεν τὰς τε πράξεις εὐμημονεῖτους ἔσεσθαι, κεφαλαιωδῶς τεθείσας, καὶ συνεχὲς ἐχούσας ταῖς ἀρχαῖς τὸ τέλος. ἐν ὀλίγῳ δὲ χρόνῳ μέγας πρᾶξις οὗτος ὁ βασιλεὺς κατεργάσατο, καὶ διὰ τὴν ἰδίαν σύνεσιν τε καὶ ἀνδρείαν ὑπερεβύλετο τῷ μεγέθει τῶν ἔργων πάντας τοὺς ἐξ αἰῶνος τῇ μνήμῃ παραδεδομένους βασιλεῖς. ἐν ἔτεσι γὰρ δώδεκι καταστρεφάμενος τῆς μὲν Εὐρώπης οὐκ ὀλίγα, τὴν δὲ Ἀσίαν σχεδὸν ἅπασαν, εἰκότως περιβόητον ἔσχε τὴν δόξαν, καὶ τοῖς παλαιοῖς ἡρώσι καὶ ἡμιθέοις ἰσάζουσιν. ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἀναγκαῖον ἡμῖν ἐν τῇ προσιμῇ προλαμβάνειν τι τῶν κατωρθωμένων τούτῳ τῷ βασιλεῖ. αὐταὶ γὰρ αἱ κατὰ μέρος πράξεις ἱκανῶς μνηύσουσι τὸ μέγεθος τῆς δόξης αὐτοῦ. Ἀλέξανδρος οὖν γεγονὼς κατὰ πατέρα μὲν ἀφ' Ἡρακλέους, κατὰ δὲ μητέρα, τῶν Αἰακιδῶν, οἰκίαν ἔσχε τὴν φύσιν καὶ τὴν ἀρετὴν τῆς τῶν προγόνων εὐδοξίας. ἡμεῖς δὲ τοὺς ἀρμότιοντας τῇ γραφῇ χρόνους παραθέντες, ἐπὶ τῆς οἰκείας τῆς ὑποκειμένης ἱστορίας πράξεις τρεψόμεθα.

Olymp. CXI, 2. Alexander, ultus caedem patriæ, et procurato eius funere, regni negotia suscipit. Humanus in obvium quemque, civium et externorum, præsertim Graecorum, animum consequitur. Vnum Attalum, regno insidiatem, Hecataei opera usus, comprehendere et tollere iubet.

2. Ἐπ' ἀρχοντος γὰρ Ἀθηνησιν Εὐαϊνέτου, Ρωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Λεύκιον Φούριον καὶ Γάϊον Μαΐνιον. ἐπὶ δὲ τούτων, Ἀλέξανδρος διαδεξάμενος τὴν βασιλείαν, πρῶτον μὲν τοὺς φονεῖς τοῦ πατρὸς τῆς ἀρμοζούσης τιμωρίας ἤξιωσε· μετὰ δὲ

ταῦτα τῆς ταφῆς τοῦ γονέως τὴν ἐνδεχομένην ἐπιμε-
λειαν ποιησάμενος, κατέστησε τὰ κατὰ τὴν ἀρχὴν
πολὺ κάλλιον ἢ πάντες προσεδόκησαν. νέος γὰρ ὢν
παντελῶς, καὶ διὰ τὴν ἡλικίαν ὑπὸ τιτῶν καταφρο-
νούμενος, πρῶτον μὲν τὰ πλήθη οἰκείοις λόγοις πα-
ρεστήσατο πρὸς εὐνοίαν. ἔφη γὰρ ὄνομα μόνον διηλ-
λάχθαι βασιλέως, τὰς δὲ πράξεις χειρισθῆσεσθαι μη-
δὲν καταδεέστερον τῆς ἐπὶ τοῦ πατρὸς γενομένης οἰ-
κονομίας. ἔπειτα ταῖς πρεσβείαις χρηματίσας φι-
λανθρώπως, παρεκάλεσε τοὺς Ἕλληνας τηρεῖν τὴν
πρὸς αὐτὸν πατροπαράδοτον εὐνοίαν. τῶν δὲ στρα-
τιωτῶν πυκνὰς τοιησάμενος ἐξοπλισίας, μελέτας τε
καὶ γυμνασίας πολεμικὰς, εὐπειθῆ κατεσκεύασε τὴν
δύναμιν. ἔχων δὲ τῆς βασιλείας ἔφεδρον Ἄιταλον
τὸν ἀδελφὸν Κλεοπάτρης τῆς ἐπιγυμνηθείσης ὑπὸ
Φιλίππου, τοῦτον ἔκρινεν ἐκ τοῦ ζῆν μεταστῆσαι.
καὶ γὰρ εὐτύχανε παιδίον ἐκ τῆς Κλεοπάτρης γεγο-
νὸς τῷ Φιλίππῳ, τῆς τελευταῖας τοῦ βασιλέως ὀλίγαις
πρότερον ἡμέραις. ὁ δ' Ἄιταλος προαπεσταλμένος
ἦν εἰς τὴν Ἀσίαν στρατηγὸς τῶν δυνάμεων μετὰ Παρ-
μενίωνος. εὐεργετικὸς δὲ ὢν, καὶ ταῖς ὁμιλίαις ἐκ-
θεραπεύων τοὺς στρατιώτας, μεγάλης εὐτύχανε ἀπο-
δοχῆς ἐν τῷ στρατοπέδῳ. εὐλόγως οὖν τοῦτον εὐλα-
βεῖτο, μήποτε τῆς ἀρχῆς ἀντιποιήσῃται, συνεργοὺς
λαβὼν τῶν Ἑλλήνων τοὺς ἐναντιουμένους αὐτῷ. διό-
περ τῶν φίλων προχειρισάμενος Ἐκαταῖον, ἐξαπέ-
στειλεν εἰς τὴν Ἀσίαν μετὰ τῶν ἱκανῶν στρατιωτῶν,
δοὺς ἐντολὰς μάλιστα μὲν ἀγαγεῖν ζῶντα τὸν Ἄιτα-
λον, εἰάν δὲ τοῦτο μὴ δύνῃται κατεργάσασθαι, δολο-

φοιῆσαι τὸν ἄνδρα τὴν ταχίστην. οὗτος μὲν οὖν διαβὰς εἰς τὴν Ἀσίαν, καὶ συμμίζας τοῖς περὶ τὸν Παρμενίωνα καὶ Ἀτταλον, ἐπετήρει τὸν καιρὸν τῆς προκεχειρισμένης πράξεως.

Athenienses tamen cum Attalo consilia conferunt de vindicanda libertate: ceteri etiam Graeci aliaeque gentes defectionem moluntur. Sed Alexandri prudentia in rebus difficillimis eminet.

3. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, πυθόμενος πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων μετεώρους εἶναι πρὸς καινοτομίαν, εἰς πολλὴν ἀγωνίαν ἐνέπιπτεν. Ἀθηναῖοι μὲν γάρ, Δημοσθένους δημαγωγοῦντος κατὰ τῶν Μακεδόνων, τὴν τε Φιλίππου τελευτὴν ἀσμένως ἤκουσαν, καὶ τῆς ἡγεμονίας τῶν Ἑλλήνων οὐκ ἐξεχώρουν τοῖς Μακεδόσι. διαπρεβευσάμενοι δὲ πρὸς Ἀτταλον, ἐν ἀπορήτοις συνετίθεντο κοινοπραγίαν, καὶ πολλὰς τῶν πόλεων προετρέποντο τῆς ἐλευθερίας ἀντέχεσθαι. Αἰτωλοὶ δὲ κατὰγειν τοὺς ἐξ Ἀκαρνανίας φυγάδας ἐψηφίσαντο, διὰ Φιλίππου πείραν εἰληφότας τῆς φυγῆς. Ἀμβρακιῶται δὲ, πεισθέντες Ἀριστάρχῳ, τὴν μὲν ὑπὸ Φιλίππου κατασταθεῖσαν φρουρὴν ἐξέβαλον, τὴν δὲ πόλιν ἐποίησαν δημοκρατεῖσθαι. ὁμοίως δὲ τοῦτοις Θηβαῖοι τὴν μὲν ἐν τῇ Κυδμείᾳ φρουρὰν ἐκβαλεῖν ἐψηφίσαντο, τῷ δὲ Ἀλεξάνδρῳ μὴ συγχωρεῖν τὴν τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίαν. Ἀρκάδες δὲ οὗτε Φιλίππῳ συνεχώρησαν τὴν ἡγεμονίαν μόνοι τῶν Ἑλλήνων, οὗτ' Ἀλεξάνδρῳ προσέσχον. τῶν δ' ἄλλων Πελοποννησίων Ἀργεῖοι μὲν καὶ Ἡλεῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ τινες ἕτεροι πρὸς τὴν αὐτονομίαν ὥρμησαν. τῶν δὲ ὑπεροικοῦντων τὴν Μακεδονίαν ἔθνων οὐκ ὀλίγα πρὸς ἀπόστασιν ὥρμα, καὶ πολλὴ ταραχὴ

κατεῖχε τοὺς τῇδε κατοικοῦντας βαρβάρους. ἀλλ' ὅμως τηλικούτων πραγμάτων καὶ τοσούτων φόβων κατεχόντων τὴν βασιλείαν, Ἀλέξανδρος, νέος ὢν παντελῶς, ἅπαντα τὰ κατὰ τὴν ἀρχὴν δυσχερῇ παραδόξως καὶ συντόμως κατεστήσατο. οὓς μὲν γὰρ πειθοῖ διὰ τῆς ὁμιλίας προσηγάγετο, οὓς δὲ φόβῳ διορθώσατο· τινὰς δὲ βίᾳ χειρωσάμενος, ὑπηκόους ἐποίησατο.

Thessalos et Amphictyonum senatum comitate, Athenienses vi et terrore, quamvis adversante Demosthene, Persarum pecuniis conducto, permovit, ut ipsam Græciæ imperatorem crearent, et bellum contra Persas decernerent.

4. Πρώτους δὲ Θετταλοὺς ὑπομνήσας τῆς ἀρχαίας ἀφ' Ἡρακλέους συγγενείας, καὶ λόγοις φιλανθρωποῖς, ἔτι δὲ μεγάλαις ἐπαγγελίαις μετεωρίσας, ἔπεισε τὴν πατροπαράδοτον ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος αὐτῷ συγχωρῆσαι, κοινῶ τῆς Θετταλίας δόγματι. μετὰ δὲ τοὺτους, τοὺς συνορίζοντας τῶν ἐθνῶν εἰς τὴν ὁμοίαν εὐνοίαν προσαγαγόμενος, παρῆλθεν εἰς Πύλας, καὶ τὸ τῶν Ἀμφικτυόνων συνέδριον συναγαγὼν, ἔτεισε κοινῶ δόγματι δοθῆναι τὴν τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίαν. τοῖς δ' Ἀμβρακιώταις διαπρεσβεύμενος, καὶ φιλανθρωπῶς ὁμιλήσας, ἔπεισεν αὐτοὺς βραχὺ προειληφέναι τὴν μέλλουσαν ὑπ' αὐτοῦ δίδοσθαι μετὰ προθυμίας αὐτονομίαν. πρὸς δὲ τὴν κατὰ τληξιν τῶν ἀπειθούντων ἦγε τὴν δύναμιν τῶν Μακεδόνων κεκοσμημένην καταπληκτικῶς. ὁξείαις δὲ ταῖς ὁδοιπορίαις χρησάμενος, ἤκεν εἰς τὴν Βοιωτίαν, καὶ πλησίον τῆς Καδμείας καταστρατοπέδευσας, ἐπέστησε τὸν φόβον τῇ πόλει τῶν Θηβαίων. καθ' ὃν δὴ χρόνον Ἀθηναῖοι, τυθόμενοι τὴν εἰς

Βοιωτίαν πάροδον τοῦ βασιλέως, τῆς προὔπαρχούσης καταφρονήσεως ἀπέστησαν. ἡ γὰρ ὀξύτης τοῦ νεανίσκου καὶ ἡ διὰ τῶν πράξεων ἐνέργεια τοὺς ἄλλοις φρονοῦντας μεγάλως ἐξέπληττε. διόπερ Ἀθηναῖοι τὰ μὲν ἀπὸ τῆς χώρας ἐψηφίσαντο κατακομίζειν, τῶν δὲ τειχῶν τὴν ἐνδεχομένην ἐπιμέλειαν ποιέσθαι. πρὸς δὲ τὸν Ἀλέξανδρον πρέσβεις ἐξαπέστειλαν, ἀξιοῦντες συγγνώμην ἔχειν, εἰ τὴν ἡγεμονίαν μὴ ταχέως συγχωροῦσιν. ἐν δὲ τοῖς πρέσβεσι καὶ Δημοσθένης ἐκπεμφθεὶς, οὐ συνῆλθε μετὰ τῶν ἄλλων πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, ἀλλ' ἐκ τοῦ Κιθαιρώνος ἀνέκαμψεν εἰς τὰς Ἀθήνας· εἴτε διὰ τὰ πεπολιτευμένοι κατὰ Μακεδόνων φοβηθεὶς, εἴτε βουλόμενος τῷ βασιλεῖ τῶν Περσῶν ἄμεμπτον αὐτὸν διαφυλάττειν. πολλὰ γὰρ χρήματά φασιν αὐτὸν εἰληφέναι παρὰ Περσῶν, ἵνα πολιτευῇται κατὰ Μακεδόνων· περὶ ὧν καὶ τὸν Αἰσχίνην φασιν, ὄνειδίζοντα τῷ Δημοσθένει κατὰ τινα λόγον τὴν δωροδοκίαν, εἰπεῖν, „Νῦν μέντοι τὴν δαπάνην ἐπικέκλυκεν αὐτοῦ τὸ βυσσικὸν χρυσίον. ἔσται δὲ οὐδὲ τοῦτο ἱκανόν. οὐδεὶς γὰρ πώποτε πλοῦτος τρόπου ποιηροῦ περιεγένετο.,” ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, τοῖς πρέσβεσι τῶν Ἀθηναίων φιλοφρόνους ἀποκρίσεις δούς, ἀπέλυσε τοῦ πολλοῦ φόβου τὸν δῆμον. τοῦ δ' Ἀλεξάνδρου παραγγεῖλαντος εἰς Κόρινθον ἀπαντᾶν τὰς τε πρεσβείας καὶ τοὺς συνέδρους, ἐπειδὴ συνῆλθον οἱ συνεδρεῦειν ἐωθότες, διαλεχθεὶς ὁ βασιλεὺς καὶ λόγοις ἐπεικέσι χρησάμενος, ἔπεισε τοὺς Ἕλληνας ψηφίσασθαι στρατηγὸν αὐτοκράτορα τῆς Ἑλλάδος εἶναι τὸν Ἀλέξανδρον,

καὶ συστρατεύειν ἐπὶ τοὺς Πέρσας ὑπὲρ ὧν εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐξήμαρτον. τυχὼν δὲ ταύτης τῆς τιμῆς ὁ βασιλεὺς ἐπανῆλθε μετὰ τῆς δυνάμεως εἰς Μακεδονίαν.

Attalo in Asia interemto exercitus in fidem rediit. Belli Persici historia incipit. Regum Persiae historia ab Ocho repetita. Extincta regia stirpe Darius (Codomanus) rex creatus.

5. Ἡμεῖς δ' ἐπεὶ τὰ κατὰ τὴν Ἑλλάδα διήλθομεν, μεταβιβάζομεν τὸν λόγον ἐπὶ τὰς κατὰ τὴν Ἀσίαν πράξεις. μετὰ γὰρ τὴν Φιλίππου τελευτὴν, Ἰταλὸς τὸ μὲν πρῶτον ἐπεχείρει νεωτερίζειν, καὶ πρὸς Ἀθηναίους συνετίθετο κοινοπραγίαν καὶ Ἀλέξανδρον, ὕστερον δὲ μετανόησας, τὴν μὲν ἀποδοθεῖσαν αὐτῷ παρὰ Δημοσθένους ἐπιστολὴν τηρήσας, ἀπέστειλε πρὸς Ἀλέξανδρον, καὶ λόγοις φιλανθρωποῖς ἐπειροῶτο τὰς καθ' ἑαυτοῦ διαβολὰς ἀποτρίβεσθαι. τοῦ δ' Ἐκαταίου κατὰ τὰς τοῦ βασιλέως ἐντολὰς δολοφονήσαντος τὸν Ἰταλόν, ἥ μὲν κατὰ τὴν Ἀσίαν τῶν Μακεδόνων δυνάμεις ἐπαύσατο τοῦ μετεωρίζεσθαι πρὸς ἀπόστασιν, τοῦ μὲν Ἰταλοῦ πεφονευμένου, τοῦ δὲ Παρμενίωνος οἰκειότατα διακειμένου πρὸς Ἀλέξανδρον. περὶ δὲ τῆς τῶν Περσῶν βασιλείας μέλλοντας ἡμῶς ἀναγράφειν ἀναγκαῖόν ἐστι βραχὺ τοῖς χρόνοις προαναλαβεῖν τὴν ἱστορίαν. Φιλίππου γὰρ ἔτι βασιλεύοντος, ἦρχε τῶν Περσῶν Ὀχός, καὶ προσεφέρετο τοῖς ὑποτεταγμένοις ὡμῶς καὶ βιαίως. μισουμένου δ' αὐτοῦ διὰ τὴν χαλεπότητα τῶν τρόπων, Βαγῶας ὁ χιλίαρχος, εὐνοῦχος μὲν ὧν τὴν ἔξιν, πονηρὸς δὲ καὶ πολεμικὸς τὴν φύσιν, ἀνείλε φαρμάκῳ τὸν Ὀχόν διὰ τινος ἱατροῦ, τὸν δὲ νεώτατον τῶν υἱῶν τοῦ βασιλέως Ἀρσὴν εἰσήγαγεν

εἰς τὴν βασιλείαν. ἀνέϊλε δὲ καὶ τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ βασιλέως, ὄντας νέους παντελῶς, ὅπως μονωθεὶς ὁ νεανίσκος μᾶλλον ὑπήκοος αὐτῷ γένηται. τοῦ δὲ μειρακίου ταῖς γενομέναις παρανομίαις προσκόπτοντος, καὶ φανεροῦ καθιστῶτος ὅτι τιμωρήσεται τὸν αὐθέντην τῶν ἀνομημάτων, φθάσας αὐτοῦ τὰς ἐπιβουλὰς ὁ Βαγῶας, ἀνέϊλε τὸν Ἀρσὴν μετὰ τῶν τέκνων, τρίτον ἔτος ἤδη βασιλεύοντι. ἐρήμου δ' ὄντος τοῦ βασιλέως οἴκου, καὶ μηδενὸς ὄντος τοῦ κατὰ γένος διαδεχομένου τὴν ἀρχὴν, προχειρισάμενος ἓνα τῶν φίλων Δαρεῖον ὄνομα, τοῦτο συγκατεσκεύασε τὴν βασιλείαν. οὗτος δ' ἦν υἱὸς μὲν Ἀρσάνου τοῦ Ὀστιά-
νου, ὃς ἦν ἀδελφὸς Ἀρταξέρξου τοῦ Περσῶν βασι-
λεύσαντος. ἴδιον δὲ τι συνέβη περὶ τὸν Βαγῶαν γε-
νέσθαι, καὶ μνήμης ἄξιον. χρώμενος γὰρ τῇ συνή-
θει μισαιφονίᾳ, τὸν Δαρεῖον ἐπεβάλετο διὰ φαρμα-
κείας ἀνελεῖν. μηνυθείσης δὲ τῆς ἐπιβουλῆς, ὁ βα-
σιλεὺς ὥς ἐπὶ τινι φιλανθρωπίᾳ προσκαλεσάμενος
τὸν Βαγῶαν, καὶ δοὺς τὸ ποτήριον, ἠνάγκασε πιεῖν
τὸ φάρμακον.

Clarus erat Darius virtutis specimine, in bello contra Cadusios edito.

6. Ἡξιῶθη δὲ τῆς βασιλείας Δαρεῖος, δοκῶν πολὺ προέχειν ἀνδρείᾳ Περσῶν. Ἀρταξέρξου γάρ ποτε τοῦ βασιλέως πολεμοῦντος πρὸς Καδουσίους, καὶ τινος τῶν Καδουσίων ἐπ' ἀλκῇ καὶ ἀνδρείᾳ διαβεβοημένου, καὶ προκαλεσαμένου τὸν βουλόμενον Περσῶν μονομαχῆσαι, ἄλλος μὲν οὐδεὶς ἐτόλμησεν ὑπακοῦσαι, μόνος δὲ Δαρεῖος, ὑποστὰς τὸν κίνδυ-

ρον, τὸν προκαλεσάμενον ἀπέκτεινε· καὶ ὑπὸ μὲν τοῦ βασιλείως μεγάλαις ἐτιμίσθη δωρεαῖς, παρὰ δὲ τοῖς Πέρσαις τὸ πρωτεῖον τῆς ἀνδρείας ἀπηνέγκατο. διὰ ταύτην δὴ τὴν ἀνδραγαθίαν ἄξιος τῆς βασιλείας νομισθεὶς, παρέλαβε τὴν ἀρχήν, περὶ τούτους τοὺς χρόνους, ἐν οἷς, Φιλίππου τελευτήσαντος, διεδέξατο τὴν βασιλείαν Ἀλέξανδρος. τοιοῦτον δ' ἄνδρα τῆς τύχης παραδόουσης ἀντίπαλον τῇ κατ' Ἀλέξανδρον ἀρετῇ, συνέβη πολλοὺς καὶ μεγάλους ἀγῶνας συστήναι περὶ τοῦ πρωτείου. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων αἰ κατὰ μέρος πράξεις ἕκαστα δηλώσουσιν. ἡμεῖς δ' ἐπὶ τὸ συνεχές τῆς ἱστορίας τριψόμεθα.

Darius, iam olim a Philippo ad bellum provocatus, expedit copias in Alexandrum, quem primo contemserat. Ante omnia Memnonem mittit cum agmine ad occupandam Cyzicum. Iter supra montem Idam, cuius natura et memorabilia obiter describuntur. Urbs servata, sed ager vastatus. Parmenio Grynium vi capit, Callas in Troade contra Peraas pugnat.

7. Δαρεῖος γὰρ παραλαβὼν τὴν βασιλείαν, πρὸ μὲν τῆς Φιλίππου τελευτῆς ἐφιλοτιμεῖτο τὸν μέλλοντα πόλεμον εἰς τὴν Μακεδονίαν ἀποστρέφαι· ἐκείνου δὲ τελευτήσαντος, ἀπελύθη τῆς ἀγωνίας, καταφρονήσας τῆς Ἀλεξάνδρου νεότητος. ἐπεὶ δ' ἡ τῶν πράξεων ἐνέργεια καὶ ὀξύτης ἐποίησε μὲν τὴν τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίαν πᾶσαν ἀναλαβεῖν, καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ νεανίσκου γενέσθαι περιβόητον, τότε δὴ ρουθετηθεὶς τοῖς ἔργοις ὁ Δαρεῖος ἐπιμέλειαν μεγάλην ἐποιεῖτο τῶν δυνάμεων, τριήρεις τε πολλὰς κατασκευαζόμενος, καὶ πολλὰς δυνάμεις ἀξιολόγους συνιστάμενος, ἡγεμόνας τε τοὺς ἀρίστους προκρίνων, ἐν οἷς ὑπῆρχε καὶ Μέρμων ὁ Ῥόδιος, διαφέρων ἀνδρεία

καὶ συνέσει στρατηγικῇ. τοῦτω δὲ δοὺς ὁ βασιλεὺς
μισθοφόρους πεντακισχιλίους, προσέταξε παρελθεῖν
ἐπὶ πόλιν Κύζικον, καὶ πειρᾶσθαι ταύτην χειρώσα-
σθαι. οὗτος μὲν οὖν μετὰ τοσούτων στρατιωτῶν
προῆγε διὰ τῆς Ἰδης. τὸ δ' ὄρος τοῦτο μυθολογοῦσι
τινες τυχεῖν ταύτης τῆς προσηγορίας ἀπὸ τῆς Με-
λισσέως Ἰδης. μέγιστον δὲ ὑπάρχον τῶν κατὰ τὸν
Ἑλλήσποντον, ἔχει κατὰ τὸ μέσον ἄντρον θεοπρεπές,
ἐν ᾧ φασι κριθῆναι τὰς θεὰς ὑπ' Ἀλεξάνδρου. γενέ-
σθαι δ' ἐν τοῦτω λέγεται καὶ τοὺς Ἰδαίους Δακτύ-
λους, οὓς σίδηρον ἐργάσασθαι πρώτους, μαθόντας
τὴν ἐργασίαν παρὰ τῆς τῶν θεῶν μητρος. ἴδιον δέ
τι καὶ παράδοξον συμβαίνει γίνεσθαι περὶ τοῦτο τὸ
ὄρος. κατὰ γὰρ τὴν τοῦ κυνὸς ἐπιτολὴν ἐπ' ἄκρας
τῆς κορυφῆς, διὰ τὴν νηνεμίαν τοῦ περιέχοντος ἀέ-
ρος, ὑπερπειτῇ γίνεσθαι τὴν ἄκραν τῆς τῶν ἀνέμων
πνοῆς. ὁρᾶσθαι δὲ τὸν ἥλιον ἔτι τῆς νυκτός οὔσης
ἀνατέλλοντα τὰς ἀκτῖνας, οὐκ ἐν κυκλοτερεῖ σχήματι
τετραμμένον, ἀλλὰ τὴν φλόγα κατὰ πολλοὺς τόπους
ἔχοντα διεσπαρμένην, ὥστε δοκεῖν πυρὰ πλείω θιγ-
γάνειν τοῦ τῆς γῆς ὀρίζοντος. μετ' ὀλίγον δὲ συνά-
γεται ταῦτα πρὸς ἓν μέγεθος, ἕως ἂν γένηται τρί-
πλεθρον διάστημα· καὶ τότε, ἤδη τῆς ἡμέρας ἐπιλα-
βούσης, τὸ φαινόμενον τοῦ ἡλίου μέγεθος πληρω-
θὲν τὴν τῆς ἡμέρας διάθεσιν κατασκευάζει. ὁ δ'
οὖν Μιέμων διελθὼν τὴν ὄρεινὴν ἄφω τῇ πόλει
τῶν Κυζικηνῶν προσέειπε, καὶ παρ' ὀλίγον αὐτῆς
ἐκυρίευσεν. ἀποπεσὼν δὲ τῆς ἐπιβολῆς, τὴν χώραν
αὐτῶν ἐπόρθησε, καὶ πολλῶν λαφύρων ἐκυρίευσεν

ἄμα δὲ τοῦτοις πρατιομένοις, Παρμενίων Γρύνιον μὲν πόλιν ἐλὼν κατὰ κράτος, ἔξηνδραποδίσατο· Πιτάνην δὲ πολιορκοῦντος αὐτοῦ, Μέμνων ἐπιφανεῖς, καὶ καταπληξάμενος τοὺς Μακεδόνας, ἔλυσε τὴν πολιορκίαν. μετὰ δὲ ταῦτα Κάλλας μὲν ἔχων Μακεδόνας καὶ μισθοφόρους στρατιώτας, ἐν τῇ Τρωάδι συνῆψε μάχην πρὸς τοὺς Πέρσας, ὄντας πολλαπλάσιους, καὶ λειφθεὶς ἀπεχώρησεν εἰς τὸ Ῥοίτιον. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Ἀσίαν ἐν τοῦτοις ἦν.

Interea Alexander in Thracia, Paeonia, Illyride gentes, quae defecerant, domat: tum Thebas obsidet, imperio eius adversantes.

8. Ἀλέξανδρος δὲ, τὰς κατὰ τὴν Ἑλλάδα ταραχὰς καταπαύσας, ἐστράτευσεν ἐπὶ τὴν Θράκην, καὶ πολλὰ μὲν ἔθνη Θράκια ταραττόμενα καταπληξάμενος, ὑποταγῆναι κατηνάγκασεν. ἐπῆλθε δὲ καὶ τὴν Παιονίαν καὶ τὴν Ἰλλυρίδα, καὶ τὰς ὁμόρους ταύταις χώρας, καὶ πολλοὺς τῶν κατοικούντων Βαρβάρων ἀφεστηκότας χειρωσάμενος, ὑπηκόους πάντας τοὺς πλησιοχώρους Βαρβάρους ἐποίησατο. περὶ ταῦτα δ' ὄντος αὐτοῦ, παρῆσαν τινες ἀπαγγέλλοντες πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων νεωτερίζειν, καὶ πολλὰς τῆς Ἑλλάδος πόλεις πρὸς ἀπόστασιν ὠρμηκεῖναι, μάλιστα δὲ Θηβαίους. ἐπὶ δὲ τοῦτοις ὁ βασιλεὺς παροξυνθεὶς, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Μακεδονίαν, σπεύδων τὰς κατὰ τὴν Ἑλλάδα παῦσαι ταραχὰς. Θηβαίων δὲ τὴν ἐν τῇ Καδμεΐᾳ φρουρὰν ἐκβάλλειν φιλοτιμουμένων, καὶ πολιορκούντων τὴν ἄκρην, ἤκεν ὁ βασιλεὺς ἄφνω πρὸς τὴν πόλιν, καὶ κατεστρατοπέδευσε πλησίον τῶν Θηβῶν μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως. οἱ δὲ

Θηβαῖοι πρὸ μὲν τῆς τοῦ βασιλέως παρουσίας, τὴν Καδμεΐαν τάφροις βυθείαις καὶ σταυρώμασι πυκνοῖς περιέβαλον, ὥστε μήτε βοήθειαν αὐτοῖς δύνασθαι μήτ' ἀγορὰν εἰσιέμψαι. πρὸς δὲ Ἀρκάδας καὶ Ἀργεῖους, ἔτι δὲ Ἠλείους πρεσβεύσαντες, ἤξιουν βοηθεῖν. ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς Ἀθηναίους περὶ συμμαχίας ἐπρέσβευον, καὶ παρὰ Δημοσθένους ὄτλων πλῆθος ἐν ὠρεῶν λαβόντες, τοὺς ἀνόπλους καθώτλιζον. τῶν δ' ἐπὶ τὴν βοήθειαν παρακεκλημένων, οἱ μὲν ἐν Πελοποννήσῳ στρατιώτας ἐξέπεμψαν ἐπὶ τὸν Ἰσθμόν, καὶ διατρίβοντες ἐκαμαδόκουν, προσδοκίμου τοῦ βασιλέως ὄντος. Ἀθηναῖοι δ' ἐψηφίσαντο μὲν βοηθεῖν τοῖς Θηβαίοις, πεισθέντες ὑπὸ Δημοσθένους, οὐ μὲντοιγε τὴν δύναμιν ἐξέπεμψαν, καρδοκυῦντες τὴν ὅππῃ τοῦ πολέμου. ὁ δὲ τῆς ἐν τῇ Καδμεΐᾳ φρουρᾶς ἡγούμενος Φιλώτας, ὄρῳ τὸς Θηβαίους μεγάλας παρασκευὰς ποιουμένους πρὸς τὴν πολιορκίαν, καὶ τὰ τείχη φιλοτιμότερον κατεσκεύασε, καὶ βελῶν παντοδαπῶν πλῆθος ἡτοιμάσατο.

Thebani obstinati oblatis a rege pacis condiciones respuunt et ultima experiuntur.

9. Ἐπεὶ δ' ὁ βασιλεὺς ἀνελπίστως ἐκ τῆς Θράκης ἦκε μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως, αἱ μὲν συμμαχίαι τοῖς Θηβαίοις δισταζομένην εἶχον τὴν παρουσίαν, ἡ δὲ τῶν πολεμίων δυνάμεις ὁμολογουμένην καὶ φανεράν ἐποιεῖτο τὴν ὑπεροχήν. τότε δὲ συνεδρεύσαντες οἱ ἡγεμόνες προεβουλευσάντο περὶ τοῦ πολέμου, καὶ πᾶσιν ἔδοξεν ὑπὲρ τῆς αὐτονομίας διαγωνίζεσθαι. τοῦ δὲ πλῆθους ἐπικυρώσαντος τὴν γνώμην, ἅπαν-

ΘΙΟΔ. Τ. ΙΥ. Τ

τες μετὰ πολλῆς προθυμίας εἶχον ἐτοιμῶς διακινδυνεύειν. ὁ δὲ βασιλεὺς τότε μὲν ἡσυχίαν ἤγε, διδοὺς μετανοίας χρόνον εἰς τὸ βουλευσασθαι, καὶ νομίζων μὴ τολμήσειν μίαν πόλιν πρὸς τηλικαύτην δύναμιν πικρατάξασθαι. εἶχε γὰρ ὁ Ἀλέξανδρος κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν πεζοὺς μὲν πλείους τῶν τρισμυρίων, ἱππεῖς δ' οὐκ ἐλάττους τῶν τρισχιλίων, πάντας δ' ἐνηθληκότας τοῖς πολεμικοῖς κινδύνοις, καὶ συνεστρατευμένους Φιλίππῳ, καὶ σχεδὸν ἐν πάσαις ταῖς μάχαις ἀητιήτους γεγοιότας. ὧν δὴ ταῖς ἀρεταῖς καὶ προθυμίαις πεποιοῦντος Ἀλέξανδρος ἐπεβάλετο καταλῦσαι τὴν τῶν Περσῶν ἡγεμονίαν. εἰ μὲν οὖν οἱ Θηβαῖοι τοῖς καιροῖς εἵξαντες διεπρεσβεύοντο πρὸς τοὺς Μακεδόνας ὑπὲρ εἰρήνης καὶ συνθέσεως, ἡδέως ἂν ὁ βασιλεὺς προσεδέξατο τὰς ἐντεύξεις, καὶ πάντα ἂν ἀξιούμενος συνεχώρησεν. (ἐπεθύμει γὰρ, τὰς κατὰ τὴν Ἑλλάδα ταραχὰς ἀποτριψάμενος, ἀπερίσπαστον ἔχειν τὸν πρὸς τοὺς Πέρσας πόλεμον) νῦν δὲ δόξας ὑπὸ τῶν Θηβαίων καταφρονεῖσθαι, διέγνω τὴν πόλιν ἄρδην ἀγελεῖν, καὶ τῷ φόβῳ τοῦτω τὰς ὁρμὰς τῶν ἀφίστασθαι τολμώντων ἀποτρέψαι. διόπερ τὴν δύναμιν ἐτοιμὴν κατασκευάσας πρὸς τὸν κίνδυνον ἐκήρυξε, τὸν βουλόμενον Θηβαίων ἀπιέναι πρὸς αὐτόν, καὶ μετέχειν τῆς κοινῆς τοῖς Ἕλλησιν εἰρήνης. οἱ δὲ Θηβαῖοι διαφιλοτιμηθέντες ἀντεκήρυξαν ἀπὸ τιμῆς ὑψηλοῦ πύργου, τὸν βουλόμενον μετὰ τοῦ μεγάλου βασιλέως καὶ Θηβαίων ἐλευθεροῦν τοὺς Ἕλληνας, καὶ καταλῦειν τὸν τῆς Ἑλλάδος τύραννον, παρεῖναι πρὸς αὐτούς. ὅθεν Ἀλέξανδρος περὶ αὐτῆς γενό-

μενος, εἰς ὑπερβιάλλουσιν ὀργὴν προῆλθε, καὶ πάση τιμωρίᾳ τοὺς Θηβαίους μετελθεῖν ἔκρινεν. οὕτως μὲν οὖν ἀποθηριωθεὶς τὴν ψυχὴν, μηχανάς τε πολιορκητικὰς συνεστήσατο, καὶ τᾶλλα πρὸς τὸν κίνδυνον παρσκευάζετο.

Thebani exteruo auxilio destituti, prodigiisque multis territi.

10. Οἱ δ' Ἕλληνες, πιθόμενοι τὸ μέγεθος τῶν περὶ τοὺς Θηβαίους κινδύνων, ἐδυσφόρουν ἐπὶ ταῖς προσδοκωμέναις περὶ αὐτῶν συμφοραῖς· οὐ μὴν βοηθεῖν γ' ἐτόλμων τῇ πόλει, διὰ τὸ προπετιῶς καὶ ἀβούλως εἰς ὁμολογουμένην ἀπώλειαν ἑαυτὴν δεδωκέναι. οἱ δὲ Θηβαῖοι ταῖς μὲν εὐτολμίαις προθύμως ἀνεδέχαντο τοὺς κινδύνους, φήμαίς δέ τισι μάντεων καὶ θεῶν σημείοις ἠποροῦντο. πρῶτον μὲν γὰρ ἐν τῇ τῆς Διμήτρος ἱερῇ λεπτὸν ἀράχνης ὑφασμὰ τι διαπεπειασμένον ὥφθη, τὸ μὲν μέγεθος ἔχον ἱματίου, κύκλῳ δὲ περιφαῖνον ἴσιν τῇ κατ' οὐρανὸν ἑοικυῖαν. περὶ οὗ τὸ μὲν ἐν Δελφοῖς χρηστήριον ἔδωκεν αὐτοῖς τόνδε τὸν χρησμόν·

Σημεῖον τόδε πᾶσι θεοὶ φαίνουσι βροτοῖσι,

Βοιωτοῖς δὲ μάλιστα, καὶ οἱ περὶ ναιετάουσι.

τὸ δὲ πάτριον τῶν Θηβαίων μαντεῖον τοῦτον ἐξηγεγε τὸν χρησμόν·

Ἰστός ὑφαινόμενος ἄλλῳ κακόν, ἄλλῳ ἄμεινον.

τοῦτο μὲν οὖν τὸ σημεῖον ἐγένετο τρισὶ μησὶν ἂνω τέρω τῆς Ἀλεξάνδρου παρουσίας ἐπὶ τῆς Θήβας. ὑπ' αὐτὴν δὲ τὴν ἔφοδον τοῦ βασιλέως, οἱ κατὰ τὴν ἀγορὰν ἀνδριάντες ἐφάνησαν ἰδρωτὰς ἀφιέντες καὶ μεγάλων μεστοὶ σταλαγμῶν. χωρὶς δὲ τούτων, ἤκύν

τινες τοῖς ἄρχουσιν ἀπαγγέλλοντες τὴν ἐν Ὀρχησιῶ
λίμνην μυκῆματι παραπλήσιον φωνὴν ἀφιέναι· τῇ δὲ
Λίρκῃ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος αἵματοειδῇ
φρίκην ἐπιτρέχειν. ἕτεροι δὲ ἤκον ἐκ Δελφῶν, μη-
νύοντες ὅτι ὁ ἀπὸ Φωκέων ναὸς, ὃν ἰδρῦσαντο Θη-
βαῖοι, ῥηματομένην ἔχων τὴν ὀροφὴν ὀρᾷται. οἱ δ'
ἐπὶ τὴν τῶν σημείων διάκρισιν ἀσχολούμενοι, σημαί-
νειν ἔφασαν τὸ μὲν ὕφασμα, θεῶν ἀπὸ τῆς πόλεως
χωρισμόν· τὸ δὲ τῆς ἱριδος χρῶμα, πραγμάτων ποι-
κίλων χειμῶνα· τὸν δὲ τῶν ἀνδριάντων ἰδρῶτα, ὑπερ-
βάλλουσαν κακοπάθειαν· τὸ δὲ ἐν πλείοσι τόποις
φαινόμενον αἷμα, φόνον πολὺν κατὰ τὴν πόλιν ἐσό-
μενον. συνεβούλευον οὖν, τῶν θεῶν φανερώς σημαί-
νόντων τὴν ἐσομένην τῇ πόλει συμφορὰν, μὴ συγκα-
ταβαίνειν εἰς τὸ διὰ μάχης κρίνειν τὸν πόλεμον, ἐτέ-
ραν δὲ διάλυσιν ζητεῖν διὰ λόγων ἀσφαλεστέραν. οὐ
μὲν οἱ Θηβαῖοι γε ταῖς ψυχαῖς ἐμαλακύνοντο, τοῦ-
ναντίον δὲ τοῖς θυμοῖς προαχθέντες, ἀνεμίμνησκον
ἀλλήλους τὴν ἐν Λεύκτροις εὐημερίαν, καὶ τῶν ἄλ-
λων παρατάξεων, ἐν αἷς θαυμασιῶς ταῖς ἰδίαις ἀν-
δραγαθίαις ἀνελπίστους νίκας περιποιήσαντο. οἱ
μὲν οὖν Θηβαῖοι, τοῖς παραστήμασιν ἀνδρειότερον
μᾶλλον ἢ φρονιμώτερον χρησάμενοι, προέπεσον εἰς
πάνδημον τῆς πατρίδος ὄλεθρον.

Urbs oppugnata et defensa acerrime.

11. Ὁ δὲ βασιλεὺς, ἐν τρισὶ ταῖς πάσαις ἡμέ-
ραις ἐτοιμασάμενος τὰ πρὸς τὴν πολιορκίαν καὶ τὰς
δυνάμεις, διείλετο τὴν στρατείαν εἰς τρία μέρη, καὶ
τὸ μὲν τοῖς χαρ ακώμασι, τοῖς πρὸ τῆς πόλεως κατε-

σκευασμένοις, προσβάλλειν ἔταξε, τὸ δὲ τοῖς Θηβαίοις ἀντιτάττεσθαι, τὸ δὲ τρίτον ἐφεδρεῦειν τῷ ποιοῦντι μέρει τῆς δυνάμεως, καὶ διαδέχεσθαι τὴν μάχην. οἱ δὲ Θηβαῖοι τοὺς μὲν ἱππεῖς ἐντὸς τοῦ χαρακώματος ἔταξαν, τοὺς δ' ἐλευθερωθέντας οἰκέτας καὶ τοὺς φυγάδας καὶ τοὺς μετοίκους τοῖς πρὸς τὰ τεῖχη βιαζομένοις ἀντέταξαν· αὐτοὶ δὲ τοῖς μετὰ τοῦ βασιλέως Μακεδόσι πολλαπλασίοις οὔσι συνάπτειν μάχην πρὸ τῆς πόλεως ἡτοιμάζοντο. τέκνα δὲ καὶ γυναῖκες συνετρέχον εἰς τὰ ἱερὰ, καὶ τοὺς θεοὺς ἰκέτενον σῶσαι τὴν πόλιν ἐκ τῶν κινδύνων. ὥς δ' ἤγγισαν οἱ Μακεδόνες καὶ τοῖς τεταγμένοις μέρεσιν ἕκαστοι προσέπεσον, αἱ μὲν σάλπιγγες ἐσήμαινον τὸ πολεμικόν, αἱ δὲ παρ' ἀμφοτέροις δυνάμεις ἕφ' ἓνα καιρὸν συνηλάλαξαν, καὶ τὰ κοῖφα τῶν βελῶν ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἔβαλον. ταχὺ δὲ τούτων ἐξαναλωθέντων, καὶ πάντων εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ ξίφους μάχην συμπεσόντων, μέγας ἄγων συνίστατο. οἱ μὲν γὰρ Μακεδόνες, διὰ τὸ πληθος τῶν ἀνδρῶν καὶ τὸ βάρος τῆς φύλαγγος, δυσνόστοιτον εἶχον τὴν βίαν· οἱ δὲ Θηβαῖοι, ταῖς τῶν σωμάτων ῥώμαις ὑπερέχοντες, καὶ τοῖς ἐν τοῖς γυμνασίοις συνεχέσιν ἀθλήμασιν, ἔτι δὲ τῷ παραστήματι τῆς ψυχῆς πλεονεκτοῦντες, ἐνεκαρτέρουν τοῖς δεινοῖς. διὸ καὶ παρ' ἀμφοτέροις πολλοὶ μὲν κατετιτρώσκοντο, οὐκ ὀλίγοι δ' ἐπιπτον, ἐναντίας λαμβάνοντες πληγὰς. ὁμοῦ δ' ἦν κατὰ τὰς ἐν τοῖς ἀγῶσι συμπλοκάς μυγμὸς καὶ βοή καὶ παρακελευσμός, παρὰ μὲν τοῖς Μακεδόσι, μὴ καταισχύναι τὰς προγεγενημένας ἀνδραγαθίας· παρὰ δὲ τοῖς Θηβαίοις, μὴ

περιϋδεῖν τέκνα καὶ γονεῖς ὑπὲρ ἀνδραποδισμοῦ
κινδυνεύοντας, καὶ τὴν παιρίδα παρνοίκιον ὑπὸ τοὺς
Μακεδόνων θυμοὺς ὑποπεσοῦσαν, μνησθῆναι δὲ
τῆς ἐν Λεύκτροις καὶ ἐν Μαντινείᾳ μάχης, καὶ τῶν
παρὶ πᾶσι περιβοήτων ἀνδραγαθημάτων. ἐπὶ πο-
λὺν μὲν οὖν χρόνον ἰσόρροπος ἦν ἡ μάχη, διὰ τὴν
ὑπερβολὴν τῆς τῶν ἀγωνιζομένων ἀνδρείας.

Advocatis denique iis, quos in subsidiis collocaverat, Alexander
Thebas vi capit.

12. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Ἀλέξανδρος ὁρᾶν τοὺς
μὲν Θηβαίους ἐτοιμῶς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιζο-
μένους, τοὺς δὲ Μακεδόνας κάμνοντας τῇ μάχῃ,
προσέταξε τοὺς ἐπὶ τῆς ἐφεδρείας τεταγμένους δια-
δέξασθαι τὸν ἀγῶνα. οἱ μὲν οὖν Μακεδόνες, ἄφνω
προσπεσόντες τοῖς Θηβαίοις κατακόποις, βαρεῖς
ἐπέκειντο τοῖς πολεμίοις, καὶ πολλοὺς ἀνῆρουν· οὐ
μὴν οἱ Θηβαῖοι τῆς νίκης ἐξεχώρουν, τοῦναντίον δὲ
τῇ φιλοτιμίᾳ προαχθέντες πάντων τῶν δεινῶν κατε-
φρόνουν. ἐπὶ τοσοῦτο δὲ ταῖς ἀνδραγαθίαις προέ-
βησαν, ὥστε βοᾶν ὅτι Μακεδόνες ὁμολογοῦσιν ἥτ-
τους εἶναι Θηβαίων· καὶ τῶν ἄλλων πάντων εἰωθό-
των ἐν ταῖς διαδοχαῖς τῶν πολεμίων δεδιέναι τοὺς
ἀκεραίους τῶν ἐφεδρευνόντων, οὗτοι μόνοι τότε θρα-
σύτεροι πρὸς τοὺς κινδύνους ὑπῆρξαν, ὅθ' οἱ πολέ-
μιοι διαδοχὴν ἐξέπεμψαν τοῖς καταπονουμένοις ὑπὸ
τῆς κατοπιαθείας. ἀνυπερβλήτου δὲ τῆς φιλοτιμίας
γινομένης, ὁ βασιλεὺς, κατανοήσας τινὰ πυλίδαν
καταλελειμμένην ὑπὸ τῶν φυλάκων, ἐξαπέστειλε
Περδίκκην μετὰ στρατιωτῶν ἱκανῶν καταλαβεῖσθαι

ταύτην, καὶ παρεισπесеῖν εἰς τὴν πόλιν. τούτου δὲ
 ταχὺ τὸ προσταχθὲν ποιήσαντος, οἱ μὲν Μακεδόνες
 διὰ τῆς πυλίδος παρεισέπεσον εἰς τὴν πόλιν, οἱ δὲ
 Θηβῆαιοι, καταπεποιηκότες μὲν τὴν πρώτην φάλαγγα
 τῶν Μακεδόνων, ἀντιταχθέντες δ' εὐρώστως τῇ δευ-
 τέρᾳ, εὐέλπιδες ἦσαν περὶ τῆς νίκης· ὥς δὲ κατενόη-
 σαν μέρος τῆς πόλεως κατειλημμένον, εὐθύς ἀνεχώ-
 ρησαν ἐντὸς τῶν τειχῶν. ἅμα δὲ τούτοις πραττομέ-
 νοις, οἱ μὲν τῶν Θηβαίων ἵππεῖς ὁμοίως τοῖς πεζοῖς
 συνέτρεχον εἰς τὴν πόλιν, καὶ πολλοὺς μὲν τῶν ἰδίων
 συμπατοῦντες διέφθειρον, αὐτοὶ δὲ τεταραγμένως
 εἰσέππειον εἰς τὴν πόλιν, ἐν δὲ ταῖς διεξόδοις καὶ
 τάφροις τοῖς οἰκείοις ὄπλοις περιπίπτοντες ἐτελεύτων.
 οἱ δὲ τὴν Καδμεΐαν φρουροῦντες, ἐκχυθέντες ἐκ τῆς
 ἀκροπόλεως, ἀπῆντων τοῖς Θηβαίοις, καὶ τετα-
 ραγμένοις ἐπιπесόντες, πολὺν ἐποίουν φόνον.

Victorum animus invictus, pulcherrime depingitur. Cades
 atrocissima.

13. Τῆς δὲ πόλεως τοῦτον τὸν τρόπον κατα-
 λαμβανομένης, πολλὰ καὶ ποικίλαι περιστάσεις ἐντὸς
 τῶν τειχῶν ἐγένοντο. οἱ μὲν γὰρ Μακεδόνες, διὰ τὴν
 ὑπερηφανίαν τοῦ κηρύγματος, πικρότερον ἢ πολε-
 μικώτερον προσεφέροντο τοῖς Θηβαίοις, καὶ μετὰ
 πολλῆς ἀπειλῆς ἐπιφερόμενοι τοῖς ἡτυχηκόσιν, ἀφει-
 δῶς ἀνῆρουν πάντας τοὺς περιτυγχάνοντας. οἱ δὲ
 Θηβῆαιοι, τὸ φιλελεύθερον τῆς ψυχῆς διαφυλάττον-
 τες, τοσοῦτον ἀπέῃχον τοῦ φιλοζωεῖν, ὥστ' ἐν ταῖς
 ἀπαντήσεσι συμπλέκεσθαι, καὶ τὰς παρὰ τῶν πολε-

μίῳ ἐπιστᾶσθαι πληγὰς. ἐαλωκυίας γὰρ τῆς πό-
 λεως, οὐδεὶς Θηβαίων ἐωράθη δεηθεὶς τῶν Μακε-
 δόνων φείσασθαι τοῦ ζῆν, οὐδὲ προσέπιπτον τοῖς
 τῶν κρατούντων γόνασιν ἀγεννῶς· ἀλλ' οὔτε τὸ τῆς
 ἀρετῆς πάθος ἡλεῖτο παρὰ τοῖς πολεμίοις, οὔτε τὸ
 τῆς ἡμέρας μῆκος ἤρκει πρὸς τὴν ὀμύτητα τῆς τιμω-
 ρίας· πᾶσα δὲ ἡ πόλις ἐξεφορεῖτο, παίδων ὁμοῦ καὶ
 παρθένων ἑλκομένων, καὶ τὸ τῆς τεκούσης οἰκτρὸν
 ἐπιβωμμένων ὄνομα. καθόλων δὲ τῶν οἰκῶν σὺν
 ὅλαις ταῖς συγγενείαις ἄρπαζομένων, πᾶνδῆμος
 ὑπῆρχε τῆς πόλεως ἀνδραποδισμός. τῶν δὲ ὑπολε-
 λειμμένων Θηβαίων οἱ μὲν κατατετρωμένοι τὰ σώ-
 ματα καὶ λειποψυχοῦντες συνεπλέκοντο τοῖς πολε-
 μίοις, συναποθνήσκοντες τῇ τῶν ἐχθρῶν ἀπωλείᾳ·
 οἱ δὲ κλάσματι δόρατος ἐρειδόμενοι, συνήντων τοῖς
 ἐπιφερομένοις, καὶ διαγωνιζόμενοι τὸν ὕστατον
 ἀγῶνα, προετίμων τὴν ἐλευθερίαν τῆς σωτηρίας.
 πολλοῦ δὲ φόβου γενομένου, καὶ τῆς πόλεως κατὰ
 πάντα τόπον νεκρῶν πληρουμένης, οὐκ ἦν ὅστις ἰδὼν
 οὐκ ἂν ἡλέησε τὰς τύχας τῶν ἀκληροῦντων. καὶ γὰρ
 τῶν Ἑλλήνων Θεσπιεῖς καὶ Πλαταιεῖς, ἔτι δ' Ὀρχο-
 μένιοι καὶ τινες ἄλλοι τῶν ἀλλοτριῶς διακειμένων
 πρὸς τοὺς Θηβαίους, συστρατευόμενοι τῷ βασιλεῖ,
 συνέπεσον εἰς τὴν πόλιν, καὶ τὴν ἰδίαν ἐχθραν ἐν
 τοῖς τῶν ἡτυχηκότων ἀκληρήμασιν ἐναπεδείκνυντο.
 διὸ καὶ πάθη πολλὰ καὶ δεινὰ κατὰ τὴν πόλιν ὄραν
 ἦν γινόμενα. Ἕλληνες γὰρ ὑφ' Ἑλλήνων ἀνηλεῶς
 ἀνηροῦντο, καὶ συγγενεῖς ὑπὸ τῶν κατὰ γένος
 προσηκόντων ἐφρονεῦοντο, μηδεμίαν ἐντροπὴν τῆς

ὁμοφώνου διαλέκτου παρεχομένης. τέλος δὲ τῆς
 νυκτὸς ἐπικαταλαβούσης, αἱ μὲν οἰκίαι διηρηπάγησαν
 τέκνα δὲ καὶ γυναῖκες καὶ οἱ γεγηρακότες εἰς τὰ
 ἱερὰ καταπεφευγότες, μετὰ τῆς ἐσχάτης ὕβρεως
 ἀπῆγοντο.

Caesorum captorumque numerus. E communi Graecorum con-
 silio urbs funditus exesa, captivi autem in servitutem venditi sunt.

14. Τῶν δὲ Θηβαίων ἀνηρέθισαν μὲν ὑπὲρ
 τοὺς ἑξακισχιλίους, αἰχμάλωτα δὲ σώματα συνήχθη
 πλείω τῶν τρισμυρίων· χρημάτων δὲ ἄπληστον πλῆ-
 θος διεφορήθη. ὁ δὲ βασιλεὺς τοὺς μὲν τελευτή-
 σαντας τῶν Μακεδόνων ἔθαψε, πλείους ὄντας τῶν
 πεντακοσίων. τοὺς δὲ συνέδρους τῶν Ἑλλήνων
 συναγαγὼν, ἐπέτρεψε τῷ κοινῷ συνεδρίῳ πῶς χρη-
 στέον τῇ πόλει τῶν Θηβαίων. προτεθείσης οὖν
 βουλῆς, τῶν ἀλλοτριῶς διακειμένων τοῖς Θηβαίοις
 τινὲς ἐπεχείρουν συμβουλεύειν ἀπαραιτήτοις τιμω-
 ρίαις δεῖν περιβαλεῖν αὐτοὺς· ἀπεδείκνυντο δ' αὐτοὺς
 τὰ τῶν Βαρβάρων πεφρονηκότητας κατὰ τῶν Ἑλλή-
 νων· καὶ γὰρ ἐπὶ Ξέρξου συμμαχοῦντας τοῖς Πέρ-
 σαις ἐστρατευκέναι κατὰ τῆς Ἑλλάδος, καὶ μόνους
 τῶν Ἑλλήνων ὥς εὐεργέτας τιμᾶσθαι παρὰ τοῖς
 βασιλεῦσι τῶν Περσῶν, καὶ πρὸ τῶν βασιλέων τοῖς
 πρεσβεύουσι τῶν Θηβαίων τίθесθαι θρόνους.
 πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα τοιαῦτα διελθόντες, παρώξυναν
 τὰς τῶν συνέδρων ψυχὰς κατὰ τῶν Θηβαίων, καὶ
 πέρας ἐψηφίσαντο τὴν μὲν πόλιν κατασκάψαι, τοὺς
 δ' αἰχμαλώτους ἀποδύσθαι, τοὺς δὲ φυγάδας τῶν
 Θηβαίων ἀγωγίμους ὑπάρχειν ἐξ ἀπάσης τῆς Ἑλλά-

δος, καὶ μηδὲνα τῶν Ἑλλήνων ὑποδέχισθαι Θηβαῖον.
ὁ δὲ βασιλεὺς, ἀκολούθως τῇ τοῦ συνεδρίου γνώμῃ,
τὴν μὲν πόλιν κατασκάψας, πολλὴν ἐπέστησε φόβον
τοῖς ἀφισταμένοις τῶν Ἑλλήνων· τοὺς δ' αἰχμαλώ-
τους λαφυροπωλήσας, ἤθροισεν ἀργυρίου τέλαντα
τετρακόσια καὶ τεσσαράκοντα.

His peractis Alexander ab Atheniensibus postulat, ut x ora-
tores, qui civitatem ab ipso abalienassent, dederent. Demadis pru-
dentia rex reconciliatus.

15. Μετὰ δὲ ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας ἐξαπέστειλε
τοὺς ἐξαιτήσαντας τῶν ῥητόρων δέκα τοὺς κατ'
αὐτοῦ πεπολιτευμένους, ὧν ὑπῆρχον ἐπιφανέστατοι
Δημοσθένης καὶ Λυκοῦργος. συναχθείσης οὖν
ἐκκλησίας, καὶ τῶν πρεσβευτῶν εἰσαχθέντων εἰς τὸ
πλῆθος, ὁ μὲν δῆμος, ἀκούσας τῶν λόγων, εἰς πολ-
λὴν ἀγωνίαν καὶ ἀπορίαν ἐνέπεσεν. ἅμα μὲν γὰρ
ἔσπευδε τὸ τῆς πόλεως ἀξίωμα τηρεῖν, ἅμα δέ, διὰ
τὴν Θηβαίων ἀπώλειαν ἐκπεπληγμένος τὸ δεινόν,
περίφοβος καθειστήκει, νοουθετούμενος τοῖς τῶν
πλησιοχώρων ἀτυχήμασι. πολλῶν δὲ λόγων γινομέ-
νων κατὰ τὴν ἐκκλησίαν, Φωκίων μὲν ὁ χρηστός,
ἀντιπολιτευόμενος τοῖς περὶ τὸν Δημοσθένην, ἔφη
δεῖν τοὺς ἐξαιτουμένους μιμήσασθαι τὰς Λεῶ κόρας
καὶ τὰς Ῥακινθίδας, καὶ τὸν θάνατον ἐκουσίως
ὑπαμεῖναι, ἕτεκα τοῦ μηδὲν ἀνῆκεστον παθεῖν τὴν
πατρίδα· καὶ τὴν ἀνανδρίαν καὶ δειλίαν ὠνείδιζε
τῶν μὴ βουλομένων ὑπὲρ τῆς πόλεως τελευτᾶν· ὁ δὲ
δῆμος τοῦτον μὲν τοῖς θορύβοις ἐξέβαλε, προσάντως
ἀκούων τοὺς λόγους. Δημοσθένους δὲ λόγον πεφρον-
τισμένον διελθόντος, ὁ δῆμος εἰς συμπάθειαν τῶν

ἀνδρῶν προαχθεῖς, φανερός ἦν σώζειν βουλόμενος τοὺς ἄνδρας· ἐπὶ τελευτῇς δὲ Δημάδης, πεπεισμένος ὑπὸ τῶν περὶ Δημοσθένην, ὡς φασι, πέντε ταλάντοις ἄργυρίου, συνεβούλευε μὲν σώζειν τοὺς κινδυνεύοντας, παρὰνέγνω δὲ ψήφισμα γεγραμμένον φιλοτέχνως. περιεῖχε γὰρ ταραίτησιν τῶν ἀνδρῶν, καὶ ἐπαγγελίαν τοῦ κολάζειν κατὰ τοὺς νόμους, ἃν ὥσιν ἄξιον τιμωρίας. ὁ μὲν οὖν δῆμος, ὑποδεξιόμενος τὴν ἐπίνοιαν τοῦ Δημάδου, τό, τε ψήφισμα ἐκύρωσε, καὶ τὸν Δημάδην μεθ' ἑτέρων ἀπέστειλε πρεσβευτὴν πρὸς τὸν βασιλέα, δούς ἐντολήν καὶ περὶ τῶν Θηβαίων φυγιάδων ἄξιῶσαι τὸν Ἀλέξανδρον, συγχωρῆσαι τῷ δήμῳ τοὺς πεφευγότας Θηβαίους ὑποδέχασθαι. ὁ δὲ Δημάδης πρεσβεύσας, καὶ τῇ τοῦ λόγου δεινότητι πάντα κατεργασάμενος, ἔπεισε τὸν Ἀλέξανδρον ἀπολῦσαι τοὺς ἄνδρας τῶν ἐγκλημιμάτων, καὶ τὰλλα πάντα συγχωρῆσαι τοῖς Ἀθηναίοις.

Rex in Macedoniam redux, posthabitis nuptiis, de bello in Persaa gerendo consilia capit. Sacra et convivia ob instantem profectionem celebrantur.

16. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ μὲν βασιλεὺς, ἐπανελθὼν μετὰ τῆς δυνάμεως εἰς τὴν Μακεδονίαν, συνήγαγε τοὺς ἡγεμόνας τῶν στρατιωτῶν καὶ τοὺς ἄξιολογώτατους τῶν φίλων, καὶ προέθηκε βουλὴν περὶ τῆς εἰς τὴν Ἀσίαν διαβίσεως, πότε χρὴ στρατεῦειν, καὶ τίνι τρόπῳ χειριστέον τὸν πόλεμον. τῶν δὲ περὶ τὸν Ἀντίπατρον καὶ Παρμενίωνα συμβουλευόντων πρότερον παιδοποιήσασθαι, καὶ τότε τοῖς τηλικούτοις ἐγχειρεῖν ἔργοις, δραστικός ὢν καὶ πρὸς πῆσσαν πράξεως ἀναβολὴν ἀλλοτρίως διακείμενος, ἀντεῖπε τού-

τοῖς. αἰσχροὺν γὰρ ὑπάρχειν ἀπεφαίνεται τὸν ὑπὸ
 τῆς Ἑλλάδος ἡγεμόνα καθεσταμένον τοῦ πολέμου,
 καὶ πατρικὰς ἀνικήτους δυνάμεις παρεληφότα,
 καθῆσθαι γάμους ἐπιτελοῦντα καὶ τέκνων γενέσεις
 ἀναμένοντα. διδάξας οὖν αὐτοὺς περὶ τοῦ συμφέ-
 ροντος, καὶ παρορμήσας διὰ τῶν λόγων πρὸς τοὺς
 ἀγῶνας, θυσίας μεγαλοπρεπεῖς τοῖς θεοῖς συνετέλεσεν
 ἐν Δίῳ τῆς Μακεδονίας, καὶ σκηνικοὺς ἀγῶνας Διὶ
 καὶ Μοῦσαις, οὓς Ἀρχέλιος ὁ προβασιλεύσας πρῶτος
 κατέδειξε. τὴν δὲ πανήγυριν ἐφ' ἡμέρας ἑννέα συνε-
 τέλεσεν, ἐκάστη τῶν Μουσῶν ἐπώνυμον ἡμέραν
 ἀναδείξας. σκηνὴν δὲ κατασκευασάμενος ἑκατοντά-
 κλινον, τοὺς τε φίλους καὶ τοὺς ἡγεμόνας, ἔτι δὲ
 τοὺς ἀπὸ τῶν πόλεων πρέσβεις παρέλαβεν ἐπὶ τὴν
 εὐωχίαν. λαμπραῖς δὲ παρασκευαῖς χρησάμενος, καὶ
 πολλοὺς μὲν ἐστιάσας, πάσῃ δὲ τῇ δυνάμει διαδοὺς
 ἱερεῖα καὶ τᾶλλα τὰ πρὸς τὴν εὐωχίαν ἀνήκοντα,
 προσανέλαβε τὸ στρατόπεδον.

Olymp. CXI, 3. Alexander traiecit in Asiam, et in Troade ex-
 positas copias recenset. Militum numerus, ducumque nomina.
 Lacta omnia apud templum Minervae.

17. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθηνησὶ Κτησικλέους,
 Ῥωμαῖοι μὲν ὑπάτους κατέστησαν Γαῖον Σουλπίκιον
 καὶ Λεύκιον Παπίριον· Ἀλέξανδρος δὲ μετὰ τῆς
 δυνάμεως πορευθεὶς ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον διεβίβασε
 τὴν δύναμιν ἐκ τῆς Εὐρώπης εἰς τὴν Ἀσίαν. αὐτὸς
 δὲ μακρᾷς ναυσὶν ἐξήκοντα καταπλεύσας πρὸς τὴν
 Τρωάδα χώραν, πρῶτος τῶν Μακεδόνων ἀπὸ τῆς
 νεῶς ἠκόντισε μὲν τὸ δόρυ, πῆξας δ' εἰς τὴν γῆν,
 καὶ αὐτὸς ἀπὸ τῆς νεῶς ἀφαλλόμενος, παρὰ τῶν

θεῶν ἀπεφαίνετο τὴν Ἀσίαν δέχεσθαι δορυκήτην·
 καὶ τοὺς μὲν τῶν Ἡρώων Ἀχιλλέως τε καὶ
 Αἴαντος καὶ τῶν ἄλλων ἐταγίσμασι καὶ τοῖς ἄλλοις
 τοῖς πρὸς εὐδοξίαν ἤκειυσιν ἐτίμησεν· αὐτὸς δὲ τὸν
 ἐξετασμόν τῆς ἀκολουθοῦσης δυνάμεως ἀκριβῶς
 ἐποίησατο. εὐρέθησαν δὲ πεζοὶ Μακεδόνες μὲν
 μύριοι καὶ δισχίλιοι, σύμμαχοι δὲ ἑπτακισχίλιοι,
 μισθοφόροι δὲ πεντακισχίλιοι· καὶ τούτων ἀπάντων
 Παρμενίων εἶχε τὴν ἡγεμονίαν. Ὀδρῦσαι δὲ καὶ
 Τριβαλλοὶ καὶ Ἰλλυριοὶ συνηκολούθουν πεντακισ-
 χίλιοι, τοξοτῶν δὲ καὶ τῶν Ἀγριάνων καλουμένων
 χίλιοι· ὥστε τοὺς ἅπαντας εἶναι πεζοὺς τρισμυρίους.
 ἵππεῖς δ' ὑπῆρχον Μακεδόνες μὲν χίλιοι καὶ πεντα-
 κόσιοι, Φιλώτου τοῦ Παρμενίωνος ἡγούμενοι,
 Θετταλοὶ δὲ χίλιοι καὶ πεντακόσιοι, ὧν ἡγεῖτο
 Κάλλας ὁ Ἀρπάλου. τῶν δὲ ἄλλων Ἑλλήνων οἱ πάν-
 τες ἑξακόσιοι, ὧν ἡγεῖτο Ἐρίγνιος. Θρᾶκες δὲ πρό-
 δρομοὶ καὶ Παῖονες ἑννακόσιοι, Κάσσανδρον ἔχον-
 τες ἡγεμόνα· ὥστε σύμπαντας ὑπάρχειν ἵππεῖς τε-
 τρακισχιλίους καὶ πεντακοσίους. οἱ μὲν οὖν μετ'
 Ἀλεξάνδρου διαβάντες εἰς τὴν Ἀσίαν, τοσοῦτοι τὸ
 πλῆθος ἦσαν· οἱ δ' ἐπὶ τῆς Εὐρώπης ἀπολελειμμένοι
 στρατιῶται, ὧν Ἀντίπατρος εἶχε τὴν ἡγεμονίαν,
 πεζοὶ μὲν ὑπῆρχον μύριοι καὶ δισχίλιοι, ἵππεῖς δὲ
 μύριοι καὶ χίλιοι καὶ πεντακόσιοι. τοῦ δὲ βασιλέως
 ἀναξεύξαντος ἐκ τῆς Τρωάδος, καὶ καταντήσαντος
 πρὸς τὸ τέμενος τῆς Ἀθηνᾶς, ὁ μὲν θύτης Ἀλεξάν-
 δρος, καταιοῆσας πρὸ τοῦ νεὼ κατακειμένην εἰκόνα
 χαμῶϊ τοῦ Φρυγίας ποτὲ σατραπεύσαντος Ἀριο-

βαρζάνου, καὶ τινων οἰωνῶν αἰσίων ἄλλων ἐπιγενομένων, προσῆλθε τῷ βασιλεῖ, καὶ νικήσειν αὐτὸν ἱππομαχίᾳ μεγάλῃ διεβεβαιοῦτο, καὶ μάλιστα ἂν τύχῃ περὶ τὴν Φρυγίαν ἀγωνισάμενος. προσετίθει δὲ καὶ διότι ταῖς ἰδίαις χερσὶν ἀποκτενεῖ μαχόμενος ἐν παρατάξει στρατηγὸν ἐπιφανῆ τῶν πολεμίων. ταῦτα γὰρ αὐτῷ προσημαίνειν τοὺς θεοὺς, καὶ μάλιστα τὴν Ἀθηνᾶν, ἣ καὶ συνεργήσειν τοῖς εὐημερήμασιν.

Sacris Deae factis, sumtisque e templo armis, rex omnia rata habet. Persae, non audito Memnone, qui bellum in Macedoniam transferre suaserat, proelium inituri in Phrygiam movent ad Granicum fluvium.

18. Ὁ δ' Ἀλέξανδρος ἀποδεξάμενος τὴν τοῦ μάντεως πρόρρησιν, τῇ μὲν Ἀθηνᾷ λαμπρὰν ἐπέτελεσε θυσίαν, καὶ τὸ μὲν ἴδιον ὄπλον ἀνέθηκε τῇ θεῷ, τῶν δ' ἐν τῷ νεῷ κειμένων ὀπλων τὸ κράτιστον ἀναλαβὼν, καὶ τούτῳ καθοπλισθεὶς, ἐχρήσατο κατὰ τὴν πρώτην μάχην, ἣν διὰ τῆς ἰδίας ἀνδραγαθίας κρίνας, περιβόητον ἔσχε τὴν νίκην. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον ἡμέραις ὀλίγαις ἐπράχθη. οἱ δὲ τῶν Περσῶν σατράπαι καὶ στρατηγοὶ τοῦ μὲν κωλύσαι τῶν Μακεδόνων τὴν διάβασιν ὑπέστησαν, ἀθροισθέντες δὲ ἐβουλεύοντο πῶς χρὴ διαπολεμεῖν τοῖς περὶ Ἀλέξανδρον. Μένων μὲν οὖν ὁ Ῥόδιος, διαβεβημένος ἐπὶ συνέσει στρατηγικῇ, συνεβούλευσε κατὰ στόμα μὲν μὴ διακινδυνεύειν, τὴν δὲ χώραν φθείρειν, καὶ τῇ σπᾶναι τῶν ἀναγκαίων εἶργειν τοὺς Μακεδόνας τῆς εἰς τοῦ προσθεν πορείας· διαβιβάζειν δὲ καὶ δυνάμεις εἰς τὴν Μακεδονίαν ναυτικὰς τε καὶ πεζι-

κὰς, καὶ τὸν ὅλον πόλεμον εἰς τὴν Εὐρώπην μετα-
 ναγεῖν. ὁ δ' ἀνὴρ οὗτος ἄριστα μὲν συνεβούλευεν,
 (ὥς ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων ἐγενήθη φανερόν) οὐ μὴν
 ἐπεισε τοὺς ἄλλους ἡγεμόνας, ὥς ἀνάξια συμβου-
 λεύων τῆς Περσῶν μεγαλοψυχίας. διόπερ ἐπικρα-
 τούσης τῆς τοῦ διαγωνίζεσθαι γνώμης, οὔτοι μὲν
 τὰς πανταχόθεν δυνάμεις μεταπεμψάμενοι, καὶ
 πολλαπλάσιοι γινόμενοι τῶν Μακεδόνων, προῆγον
 ἐπὶ Φρυγίας τῆς ἐφ' Ἑλλήσποντον· κατεστρατοπέ-
 δευσαν δὲ παρὰ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν, προβαλλό-
 μενοι τὸ ρεῖθρον τοῦ προειρημένου ποταμοῦ.

Alexander ex adverso ponit castra. Acies ab utraque parte in-
 struitur. Pugna commissa ad Granicum.

19. Ὁ δ' Ἀλέξανδρος, πυθόμενος τὴν συνδρομὴν
 τῶν βαρβαρικῶν δυνάμεων, προῆγε, καὶ σύντομοι
 τὴν πορείαν ποιησάμενος, ἀντεστρατοπέδευσε τοῖς
 πολεμίοις, ὥστε ἀνὰ μέσον ρεῖν τῶν παρεμβολῶν τὸν
 Γρανικόν. οἱ μὲν οὖν Βάρβαροι, τὴν ὑπώρειαν
 κατειλημμένοι, τὴν ἡσυχίαν ἦγον, κεκοιμήτες τοῖς
 πολεμίοις ἐπιθέσθαι κατὰ τὴν διάβασιν τοῦ ποτα-
 μοῦ· καὶ διεσπαρμένῃς τῆς τῶν Μακεδόνων φάλαγ-
 γος, ῥαδίως προτερήσειν ὑπελάμβανον ἐν τῇ μάχῃ.
 ὁ δὲ Ἀλέξανδρος τεθαυρόηκώς, ἅμ' ἡμέρᾳ περιωύσας
 τὴν δύναμιν, ἔφθασε τοὺς πολεμίους, ἐκτάξας τὴν
 δύναμιν ἡρμοσμένως πρὸς τὸν ἀγῶνα. οἱ δὲ Βάρ-
 βαροι πρὸς ὅλην τὴν τάξιν τῶν Μακεδόνων ἔστησαν
 τὸ πλῆθος τῶν ἱππέων, καὶ διὰ τοῦτων προκινεῖν
 τὴν μάχην διεγνώκεισαν. τὸ μὲν οὖν εὐώνυμον
 μέρος εἶχε Μέμνων ὁ Ρόδιος καὶ Ἀρσαμένης ὁ Βα-

τράπης, ἔχοντες τοὺς ἰδίους ἵππεῖς. μετὰ δὲ τοὺτους Ἀρσίτης ἐτέτακτο, τοὺς ἐκ Παφλαγονίας ἔχων ἵππεῖς· ἔπειτα Σπιθροβάτης ὁ Ἰωνίας σατράπης, Ἐρκανῶι ἱππέων ἡγούμενος. τὸ δὲ δεξιὸν κέρας ἐπέχον χίλιοι μὲν Μῆδοι, δισχίλιοι δὲ οἱ μετὰ Ῥεομίθρους ἵππεῖς, καὶ Βακτριανοὶ τοῦτοις ἴσοι. τὸν δὲ μέσον τόπον ἐπέχον οἱ τῶν ἄλλων ἔθνῶν ἵππεῖς, πολλοὶ μὲν τὸν ἀριθμὸν ὄντες, ἐπίλεκτοι δὲ ταῖς ἀρεταῖς. οἱ δὲ πάντες ἵππεῖς ὑπῆρχον πλείους τῶν μυρίων· οἱ δὲ πεζοὶ τῶν Περσῶν ἦσαν μὲν οὐκ ἐλάττους τῶν δέκα μυριάδων, ὅπισθε δ' ἐπιτεταγμένοι τὴν ἡσυχίαν ἦγον, ὥς τῶν ἱππέων ἱκανῶν ὄντων καταπονῆσαι τοὺς Μακεδόνας. τῶν δ' ἱππέων παρ' ἀμφοτέροις προθυμῶς εἰς τὸν κίνδυνον συμπεσόντων, τὸ μὲν εὐώνυμον μέρος ἐπέχοντες οἱ τῶν Θετιαλῶν ἵππεῖς, Παρμενίωνος ἡγούμενου, τεθαρσύνετόν τινος ἐδέχοντο τὴν ἐπιφορὰν τῶν καθ' ἑαυτοὺς τεταγμένων· Ἀλέξανδρος δὲ τοὺς ἀρίστους τῶν ἱππέων ἔχων κατὰ τὸ δεξιὸν κέρας μεθ' ἑαυτοῦ, πρῶτος ἐφίππευσεν τοῖς Πέρσiais, καὶ συμπλακεῖς τοῖς πολεμίοις, πολὺν ἐποιεῖτο φόνον.

Reg's cum Spithrobata certsmen singulare.

20. Τῶν δὲ Βαρζάρων εὐρώστως ἀγωνιζομένων, καὶ τοὺς ἑαυτῶν θυμοὺς ταῖς τῶν Μακεδόνων ἀρεταῖς ἀντιτατιπόντων, ἡ τύχη συνήγαγεν εἰς ἓνα τόπον τοὺς ἀρίστους εἰς τὴν ὑπὲρ τῆς νίκης κρίσιν. ὁ γὰρ τῆς Ἰωνίας σατράπης Σπιθροβάτης γένει μὲν ὦν Πέρσης, Δαρείου δὲ τοῦ βασιλέως γαμβρὸς, ἀνδρεία δὲ διαφέρων, μετὰ μεγάλης δυνάμεως ἱππέων ἐπέσχετο τοῖς

Μακεδόσιν. ἔχων δὲ συναγωνιστὰς τειταγμένους
 ἑπταράκοντα συγγενεῖς, ἄρεταῖς διαφόρους, ἐνέκειτο
 τοῖς ἀνθεστηκόσι, καὶ θρασέως ἀγωνιζόμενος, οὓς
 μὲν ἀνῆρει τῶν ἀνθισταμένων, οὓς δὲ κατειραυμά-
 τιζε. δυστυοσιτύτου δὲ τῆς περὶ αὐτὸν οὔσης βίας,
 ὁ Ἀλέξανδρος ἐπιστρέψας τὸν ἵππον ἐπὶ τὸν σαιράτην,
 ἐφίππευσε τῷ Βαρβάρῳ. ὁ δὲ Πέρσης, νομίσας
 παρὰ τῶν θεῶν αὐτῷ δεδοῦσθαι τὸν τῆς μονομαχίας
 καιρὸν, εἰ συμβῆσεται διὰ τῆς ἰδίας ἀνδραγαθίας
 ἐλευθερωθῆναι τῶν μεγίστων φόβων τὴν Ἀσίαν, καὶ
 τὴν περιβόητον Ἀλεξάνδρου τόλμαν ταῖς ἰδίαις χερσὶ
 καταλυθῆναι, καὶ τὴν τῶν Περσῶν δόξαν μὴ καται-
 σχυνθῆναι, φθάνει βυλὼν τὸ σικνίον ἐπὶ τὸν Ἀλέ-
 ξανδρον, καὶ οὕτω μετὰ σφοδρᾶς εἰσπεσὼν ῥώμης,
 καὶ βιαίως τὸ δόρυ ὠσάμενος διαρρήξας τε τὴν τε
 ἄσπίδα Ἀλεξάνδρου καὶ τὴν δεξιὰν ἐπωμίδα διήλασε
 διὰ τοῦ θώρακος. ὁ δὲ βασιλεὺς τὸ μὲν βέλος τῷ
 βραχίονι περιελκόμενον ἀπέρριψε, τῷ δ' ἵππῳ προσ-
 βαλὼν τὰ κέντρα, καὶ τῇ ῥώμῃ τῆς φορᾶς συνεργῶ
 χρησάμενος, εἰς μέσον τοῦ σαιράτου τὸ στήθος
 ἐνήρεισε τὸ ξυστόν. οὗ συντελεσθέντος, αἱ μὲν πλη-
 σίον τάξεις παρ' ἀμφοτέροις διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς
 ἀνδρείας ἀνεβόησαν, τῆς δὲ ἐπιδορατίδος περὶ τὸν
 θώρακα συντριβείσης, καὶ τοῦ θορύβου ἀποπη-
 δήσαντος, ὁ μὲν Πέρσης σπασάμενος τὸ ξίφος, ἐπὶ
 τὸν Ἀλεξανδρον ἐπεφέρετο· ὁ δὲ βασιλεὺς διαλαβὼν
 τὸ ξυστόν, ἔφθασεν ἐνερεῖσαι τῷ προσώπῳ, καὶ
 διήλασε τὴν πληγὴν. καθ' ὃν δὴ χρόνον ὁ ἀδελφὸς
 τοῦ πεσόντος Ῥωσιάκης προσίππευσας, κατήνεγκε τῷ

εἵφει κατὰ τῆς κεφαλῆς Ἀλεξάνδρου οὕτως ἐπικίνδυνον πληγὴν, ὥστε τὸ μὲν κράνος διαπτύξαι, τοῦ δὲ χρωτὸς βραχέως ἐπιπαῦσαι. κατὰ δὲ τὴν αὐτὴν διαιρέσειν ἐπιφέροντος ἄλλην πληγὴν τοῦ Ῥωσάκου, Κλεῖτος ὁ μέλας ἐπικαλούμενος, προσελίσσας τὸν ἵππον, ἀπέκοψε τὴν χεῖρα τοῦ βαρβάρου.

Interfectis multis nobilissimis Persis, rex evadit. Proelio victi Persae fugam capessunt. Ultra movens Alexander in Lydiam, Sardes capit.

21. Περὶ δ' ἀμφοτέρων τῶν πεσόντων οἱ συγγενεῖς ἀθρόοι συστραφέντες τὸ μὲν πρῶτον ἠκόντιζον ἐπὶ τὸν Ἀλεξάνδρον, ἔπειτα δὲ καὶ συσιάδην μαχόμενοι, πάντα κίνδυνον ὑπέμενον ὑπὲρ τοῦ φονεῦσαι τὸν βασιλέα. ὁ δὲ, καίπερ πολλοῖς καὶ μεγάλοις κινδύνοις συνεχόμενος, ὅμως οὐκ ἐνίκητο τοῖς πλήθεσι τῶν πολεμίων, ἀλλὰ δύο μὲν ἔχων εἰς τὸν θώρακα πληγὰς, μίαν δὲ εἰς τὸ κράνος, τρεῖς δ' εἰς τὸ καθαιρεθὲν ὄπλον ἐκ τοῦ νεῷ τῆς Ἀθηναῖς, ὅμως οὐκ ἐνεδίδου, ἀλλὰ τῷ παραστήματι τῆς ψυχῆς ἐπαιρόμενος παντὸς δεινοῦ κατεξαίστατο. μετὰ δὲ ταῦτα καὶ τῶν ἄλλων ἐπιφανῶν ἡγεμόνων παρ' αὐτὸν ἐν τοῖς Πέρσiais ἔπεσον πλείους· ὧν ἦσαν ἐπιφανέστατοι Ἀτιζύης καὶ Φαρνάκης ὁ τῆς Δαρείου γυναικὸς ἀδελφός· ἔτι δὲ Μιθροβουζάνης ὁ Καππαδοκῶν ἡγούμενος. διὸ καὶ πολλῶν ἡγεμόνων ἀναιρεθέντων, καὶ τῶν Περσικῶν τάξεων ἀπασῶν ὑπὸ τῶν Μακεδόνων ἡττωμένων, πρῶτον μὲν οἱ κατὰ τὸν Ἀλεξάνδρον τεταγμένοι φυγεῖν ἠναγκάσθησαν μετὰ δὲ ταῦτα καὶ τῶν ἄλλων τραπέντων, ὁ μὲν βασιλεὺς δμολογούμενον τῆς ἀνδραγαθίας τὸ πρῶτιστον

ἀπηνέγκατο, καὶ τῆς ὅλης νίκης ἔδοξε μάλιστα αἴτιος
γεγονέναι. μετὰ δὲ τοῦτον οἱ τῶν Θετταλῶν ἱππεῖς,
ἄριστα ταῖς ἱλαῖς χρώμενοι, καὶ διαφόρως ἀγωνισά-
μενοι, μεγάλην ἐπ' ἀνδρείᾳ δόξαν ἔσχον. μετὰ δὲ
τὴν τῶν ἱππέων τροπὴν, οἱ πεζοὶ συμβαλόντες ἄλλη-
λοις, ὀλίγον χρόνον ἠγωνίσαντο. οἱ γὰρ Βάρβαροι
διὰ τὴν τῶν ἱππέων τροπὴν καταπλαγέντες, καὶ ταῖς
ψυχαῖς ἐνδόντες, πρὸς φυγὴν ὤρμησαν· ἀνηρέθησαν
δὲ τῶν Περσῶν οἱ πάντες πεζοὶ μὲν πλείους τῶν
μυρίων, ἱππεῖς δ' οὐκ ἐλάττους δισχιλίων· ἐξωγρή-
θησαν δ' ὑπὲρ τοὺς δισμυρίους. μετὰ δὲ τὴν μάχην
ὁ βασιλεὺς τοὺς τετελευτηκότας ἔθαψε μεγαλοπρε-
πῶς, σπεύδων διὰ ταύτης τῆς τιμῆς τοὺς στρατιώτας
προθυμοτέρους κατασκευάσαι πρὸς τοὺς ἐν ταῖς
μάχαις κινδύνους. αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν τὴν δύναμιν,
προῆγε διὰ τῆς Λυδίας, καὶ τὴν μὲν τῶν Σαρδιανῶν
πόλιν καὶ τὰς ἀκροπόλεις, ἔτι δὲ τοὺς ἐν αὐταῖς
θησαυροὺς παρέλαβε, Μιθρίτου τοῦ σατραπὸς πα-
ραδόντος ἐκουσίως.

Cum Persae Miletum confugissent, Alexander urbem gravissi-
ma oppugnatione ad deditionem coëgit.

22. Εἰς δὲ τὴν Μίλητον συμπεφευγότων τῶν
διασωθέντων ἐκ τῆς μάχης Περσῶν μετὰ Μέμνονος
τοῦ στρατηγοῦ, ὁ μὲν βασιλεὺς, πλησίον τῆς πόλεως
στρατοπεδεύσας, καθ' ἡμέραν συνεχεῖς προσβολαῖς
τοῖς τείχεσιν ἐκ διαδοχῆς ἐποιεῖτο. οἱ δὲ πολιορκου-
μενοι τὸ μὲν πρῶτον ῥαδίως ἀπὸ τῶν τειχῶν ἡμύ-
νοντο, πολλῶν μὲν στρατιωτῶν ἠθροισμένων εἰς τὴν
πόλιν, βελῶν δὲ καὶ τῶν ἄλλων τῶν εἰς τὴν πολιορκ-

κίαν χρησίμων δαψιλῇ χορηγίαν ἔχοντες· ἐπεὶ δὲ ὁ βασιλεὺς φιλοτιμότερον ταῖς τε μηχαναῖς ἐσάλευε τὰ τείχη, καὶ τὴν πολιορκίαν ἐνεργεσιτάτην ἐποιεῖτο κατὰ γῆν ἅμα καὶ κατὰ θάλατταν, οἱ τε Μακεδόνες διὰ τῶν πιπτόντων τειχῶν εἰσεβιάζοντο, τηνικαῦτα κατισχυόμενοι πρὸς φυγὴν ἐτρέποντο. εὐθύς δ' οἱ Μιλήσιοι μεθ' ἱκετηριῶν τῷ βασιλεῖ προσπίπτοντες, παρέδωκαν σφᾶς αὐτοὺς καὶ τὴν πόλιν· τῶν δὲ Βαρβάρων οἱ μὲν ὑπὸ τῶν Μακεδόνων ἀνηρέθησαν, οἱ δὲ τῆς πόλεως ἐκπίπτοντες ἔφευγον, οἱ δ' ἄλλοι πάντες ἤλωσαν. ὁ δ' Ἀλέξανδρος τοῖς μὲν Μιλησίοις φιλανθρώπως προσηνέχθη, τοὺς δ' ἄλλους ἅπαντας ἐξηνδραποδίσατο. τῆς δὲ ναυτικῆς δυνάμεως οὔσης ἀχρήστου, καὶ δαπάνας μεγάλας ἐχοῦσης, κατέλυσε τὸ ναυτικόν, πλὴν ὀλίγων νεῶν, αἷς ἐχρῆτο πρὸς τὴν παρακομιδὴν τῶν πολιορκητικῶν ὀργάνων, ἐν αἷς ἦσαν αἱ παρ' Ἀθηναίων νῆες συμμαχίδες εἰκοσιν.

Classe deleta, suis omnem fugae spem adimit Alexander. Persae Halicarnassum se recipiunt: Memnon uxorem et liberos, pignoris loco, ad Darium mittit.

23. Ἐποιοὶ δὲ λέγουσι τὸν Ἀλέξανδρον στρατηγικῶς ἐπινοῆσαι τὴν τοῦ στόλου κατάλυσιν. προσδοκίμου γὰρ ὄντος τοῦ Δαρείου, καὶ μελλούσης μεγάλης παρατάξεως συντελεῖσθαι, νομίσαι τοὺς Μακεδόνας ἐκθυμότερον ἀγωνεῖσθαι παραιρεθείσης τῆς κατὰ τὴν φυγὴν ἐλπίδος. τὸ δ' αὐτὸ προᾶξαι κατὰ τὴν ἐπὶ Γρανικῇ μάχην· κατὰ τῷτον γὰρ λαβεῖν τὸν ποταμόν, ὅπως μηδεὶς ἐπιβάληται φεύγειν, προδήλου τῆς ἀπωλείας οὔσης τῶν διωκομένων ἐν τῷ τοῦ ποταμοῦ ρεῖθρῳ· καὶ γὰρ κατὰ τοὺς

ἵστερον χρόνους Ἀγαθοκλέα τὸν Συρακουσίων βασιλέα, μιμησάμενον τὴν Ἀλεξάνδρου στρατηγίαν, ἀνέλπιστον καὶ μεγάλην νίκην περιποιήσασθαι. διαβάντα γὰρ αὐτὸν εἰς Λιβύην μετ' ὀλίγης δυνάμεως, καὶ τὰς ταῦς ἐμπρήσαντα, παρελῆσθαι μὲν τῶν στρατιωτῶν τὰς ἐκ τοῦ φεύγειν ἐλπίδας, συναγκάσαι δὲ γενναίως ἁγωνίσασθαι, καὶ διὰ τοῦτο, Καρχηδονίων ἀντιταχθέντων πολλαῖς μυριάσι, νικῆσαι. μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τῆς Μιλήτου, τὸ πλῆθος τῶν Περσῶν καὶ τῶν μισθοφόρων, ἔτι δ' οἱ πρακτικώτατοι τῶν ἡγεμόνων, συνέδραμον εἰς τὴν Ἀλικαρνασσόν. αὕτη δὲ ἡ πόλις μεγίστη τῶν κατὰ τὴν Καρίαν ἦν, βασιλεία μὲν ἐσχηκυῖα τὰ Καρῶν, ἀκροπόλεσι δὲ καλαῖς κεκουμημένη. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν Μέλων μὲν τὴν τε γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα πρὸς Δαρεῖον ἔτεμψε, καὶ τούτῳ παραθέμενος, ἅμα μὲν ὑπέλαβε τῆς ἀσφαλείας αὐτῶν καλῶς πεπρονοῆσθαι, ἅμα δὲ τὸν βασιλέα, καλοὺς ὁμήρους ἔχοντα, προθυμότερον ἐμπιστεύσειν αὐτῷ τὴν τῶν ὅλων ἡγεμονίαν. ὅπερ καὶ συνέβη γενέσθαι. εὐθύς γὰρ ὁ Δαρεῖος ἔτεμψεν ἐπιστολὰς πρὸς τοὺς κατὰ θάλατταν οἰκοῦντας, προστάτιων ἅπαντας ὑπακούειν τῷ Μέλωνι. διόπερ οὗτος παραλαβὼν τὴν τῶν ὅλων ἡγεμονίαν, παρεσκευάζετο πάντα τὰ χρήσιμα πρὸς πολιορκίαν ἐν τῇ πόλει τῶν Ἀλικαρνασσέων.

Alexander, Graecorum in Asia amicitia fretus, Halicarnassum oppugnat.

24. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος τὰ μὲν πολιορ-

κητικὰ τῶν ὀργάνων καὶ οἶτον κατὰ θάλατταν ἐκό-
 μισεν ἐπὶ τὴν Ἀλικαρνασσόν· αὐτὸς δὲ μετὰ πάσης
 δυνάμεως προῆγεν ἐπὶ τῆς Καρίας, καὶ τὰς ἐν τῇ
 παρόδῳ πόλεις προσήγετο ταῖς φιλανθρωπίαις·
 μάλιστα δ' εὐεργέτει τὰς Ἑλληνίδας πόλεις, ποιῶν
 αὐτὰς αὐτονόμους καὶ ἀφορολογήτους, προσεπiléγων
 ὅτι τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερώσεως ἕνεκα τὸν πρὸς
 Πέρσας πόλεμον ἐπανήρηται. ὄντι δ' αὐτῷ κατὰ
 τὴν ὁδοιπορίαν, ἀπήντησέ τι γύναιον, ὄνομα μὲν
 Ἥδα, γένει δὲ προσήκουσα τῇ Καρῶν ἀρχῇ. ἐντυ-
 χούσης δ' αὐτῆς περὶ τῆς προγονικῆς δυναστείας,
 καὶ δεηθείσης βοηθῆσαι, ταύτην μὲν ἐκέλευσε παρα-
 λαβεῖν τὴν τῆς Καρίας ἀρχήν· τοὺς δὲ Κάρας ἰδίους
 ἐποιήσατο ταῖς εὐνοίαις διὰ τὴν τῆς γυναικὸς ταύτης
 εὐεργεσίαν. εὐθὺς γάρ αἱ πόλεις ἅπασαι πρεσβείας
 ἀποστέλλουσαι, χρυσοῖς στεφάνοις ἐτίμησαν τὸν
 βασιλέα, καὶ πάντα συμπράττειν ἐπηγγείλαντο. ὁ δ'
 Ἀλέξανδρος πλησίον τῆς πόλεως στρατοπεδεύσας,
 συνεστήσατο πολιορκίαν ἐνεργὸν καὶ καταπληκτικὴν.
 τὸ μὲν γὰρ πρῶτον τοῖς τείχεσι προσβολὰς συνεχεῖς
 ἐκ διαδοχῆς ἐποιεῖτο, καὶ διημέρευνεν ἐν τοῖς κινδύ-
 νοις· μετὰ δὲ ταῦτα ταντοδαπὰς μηχανὰς ἐπιστήσας,
 καὶ τὰς πρὸ τῆς πόλεως τάφρους τρισὶ χελώναις
 ἀναπληρώσας, διὰ τῶν κριῶν ἐσάλεψε τοὺς πύργους
 καὶ τὰ μείζον μεσοπύργια. καταλαβὼν δὲ μέρος τι
 τοῦ τείχους, τὸ λοιπὸν ἤδη διὰ τῆς ἐκ χειρὸς μάχης
 ἐβιάζετο διὰ τοῦ πτώματος εἰς τὴν πόλιν εἰσπεσεῖν.
 Μένων δὲ τὸ μὲν πρῶτον τοὺς προσβαλόντας τοῖς
 τείχεσι Μακεδόνας ὁρᾷδιως ἡμύνητο, πολλῶν ὄντων

ἐν τῇ πόλει στρατιωτῶν· κατὰ δὲ τὰς τῶν ὀργάνων
προσβολὰς μετὰ πολλῶν στρατιωτῶν ἐκχεόμενος ἐκ
τῆς πόλεως νυκτὸς, πῦρ ἐνέβαλε ταῖς μηχαναῖς. με-
γάλων δ' ἁγῶνων πρὸ τῆς πόλεως συνισταμένων, οἱ
μὲν Μακεδόνες ταῖς ἀρεταῖς πολὺ προεῖχον, οἱ δὲ
Πέρσαι τῷ πλήθει καὶ ταῖς παρασκευαῖς ἐπλεο-
νέκτουν. συνήρουν γὰρ αὐτοῖς οἱ ἀπὸ τῶν τειχῶν
συναγωνιζόμενοι, καὶ τοῖς ὀξυβελέσι καταπέλταις
οἷς μὲν ἀπέκτεινον τῶν πολεμίων, οἷς δὲ κατετί-
τρωσκον

Atrocissimae inter obsidentes obsessosque pugnae.

25. Ὁμοῦ δὲ αἱ τε σάλπιγγες ἐσήμαινον παρ'
ἀμφοτέροις τὸ πολεμικόν, καὶ βοή πανταχόθεν
ἐγίνετο, συνεπισημαινομένων τῶν στρατιωτῶν ταῖς
παρ' ἐκατέρων ἀνδραγαθίαις. οἱ μὲν γὰρ τὴν ἐν
ταῖς μηχαναῖς αἰρομένην εἰς ὕψος φλόγα κατέπαυον,
οἱ δὲ εἰς χεῖρας συμπλεκόμενοι, πολὺν ἐποίουν φόνον.
ἄλλοι δ' ἐντὸς τῶν πιπτόντων τειχῶν ἀντηχοδόμουν
ἕτερα τείχη πολὺ τῶν προὔπαρχόντων βαρύτερα ταῖς
παρασκευαῖς. τῶν δ' ἡγεμόνων τῶν περὶ τὸν Μέ-
μνονα προκινδυνεύόντων, καὶ μεγάλας διδόντων
δωρεὰς τοῖς ἀνδραγαθοῦσιν, ἀνυπερβλήτος φιλοτι-
μία παρ' ἀμφοτέροις ἐγίνετο περὶ τῆς νίκης· διὸ καὶ
παρῇν ὄραν τοὺς μὲν τραύμασιν ἐναντίοις περιπί-
πτοντας, καὶ κατὰ τὰς λειποψυχίας ἀποφερομένους
ἐκ τῆς μάχης· τοὺς δὲ περιβαίνοντας τὰ πίπτοντα
σώματα, καὶ περὶ τῆς τούτων ἀναιρέσεως μεγάλους
ἁγῶνας συνισταμένους· ἄλλους δὲ διὰ τὴν ὑπερβο-
λήν τῶν δεινῶν ἐνδιδόντας ἤδη, καὶ διὰ τῆς ὑπὸ τῶν

ἡγεμόνων παρακλήσεως πάλιν θαρρόυντας, καὶ νεαροὺς ταῖς ψυχαῖς γινομένους. τέλος δὲ πρὸς αὐταῖς ταῖς πύλαις ἔπεσόν τινες τῶν Μακεδόνων, καὶ σὺν αὐτοῖς Νεοπτόλεμος ἡγεμὼν, ἀνὴρ ἐπιφανής. μετὰ δὲ ταῦτα δύο μὲν πύργων εἰς ἔδαφος καθήρη μένων, καὶ δυοῖν μεσοπυργίων ἐρρύιμμένων, τῶν μὲν Περδίκκου στρατιωτῶν τινες μεθυσθέντες προπετῶς νυκτὸς προσέβαλλον τοῖς τῆς ἀκροπόλεως τείχεσιν· οἱ δὲ περὶ τὸν Μένονα συννοήσαντες τὴν ἀπειρίαν τῶν προσβαλλόντων, καὶ ἐπεξελθόντες, καὶ τῷ πλήθει πολὺ προέχοντες, ἐτρέψαντο τοὺς Μακεδόνας, καὶ πολλοὺς ἀνῆρουν. γνωσθέντος δὲ τοῦ συμβεβηκότος, ἐξεβοήθουν πολλοὶ τῶν Μακεδόνων· καὶ μεγάλης μάχης γενομένης, καὶ τῶν περὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἐπιφανέντων, οἱ μὲν Πέρσαι βιασθέντες συνεκλείσθησαν εἰς τὴν πόλιν· ὁ δὲ βασιλεὺς τοὺς πεσόντας πρὸ τοῦ τείχους Μακεδόνας διακηρυκευσάμενος ἤτησεν ὑποσπόνδους. Ἐφιάλτης μὲν οὖν καὶ Θρασύβουλος οἱ Ἀθηναῖοι, συμμαχοῦντες τοῖς Πέρσαις, συνεβούλευον μὴ διδόναι τοὺς νεκροὺς πρὸς ταφήν· ὁ δὲ Μένων συνεχώρησε.

Macedones, facta ex urbe excursione, aliquoties pulsi.

26. Μετὰ δὲ ταῦτα Ἐφιάλτης, βουλευομένων τῶν ἡγεμόνων, συνεβούλευε μὴ περιμένειν ἕως ἀλόουσης τῆς πόλεως αἰχμάλωτοι καταστῶσιν, ἀλλὰ αὐτοὺς τοὺς ἡγεμόνας προκινδυνεύοντας τῶν μισθοφόρων ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις. ὁ δὲ Μένων, ὁρῶν τὸν Ἐφιάλτην πρὸς ἀρετὴν δορῶμενον, καὶ μεγάλας ἔχον ἐλπίδας ἐν αὐτῷ διὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ

τὴν τοῦ σώματος ῥώμην, συνεχώρησεν αὐτῷ πρῶττειν ὁ βούλοιτο. ὁ δὲ δισχιλίους τῶν μισθοφόρων ἐπιλέκτους ἀναλαβὼν, καὶ τοῖς ἡμίσεσι διαδοὺς δῖδας ἡμμένας, τοὺς δὲ ἄλλους ἀντιτάξας τοῖς πολεμίοις, ἄφνω τὰς πύλας πάσας ἀνεπέτασεν. ἅμα δ' ἡμέρα μετὰ τούτων ἐκχυθεὶς, τοῖς μὲν μηχανήμασιν ἐνῆκε πῦρ, καὶ παραχορῆμα πολλὴν συνέβη γενέσθαι φλόγα. τῶν δ' ἄλλων ἐν βαθείᾳ φάλαγγι πεπυκνωμένων, αὐτὸς προηγεῖτο, καὶ τοῖς ἐκβοηθοῦσι Μακεδόσιν ἐπέθραξεν. ὁ δὲ βασιλεὺς, κατανοήσας τὸ γινόμενον, τοὺς μὲν προμάχους τῶν Μακεδόνων πρώτους ἔταξε, τοὺς δ' ἐφέδρους ἔστησε τοὺς ἐπιλέκτους. ἐπὶ δὲ τούτοις τρίτους ἐπέταξεν ἑτέρους, τοὺς ταῖς ἀνδραγαθίαις ὑπεράγοντας. αὐτὸς δὲ πάντων τούτων ἡγούμενος, ὑπέστη τοὺς πολεμίους, δόξαντας διὰ τὸ βάρος ἀκαταγωνίστους εἶναι. ἐξέπεμψε δὲ καὶ τοὺς κατασβέσοντας τὴν φλόγα, καὶ βοηθήσοντας ταῖς μηχαναῖς. ἅμα δὲ παρ' ἀμφοτέροις τῆς τε βοῆς ἐξαισίου γινομένης, καὶ τῶν σαλπίγγων σημαινουσῶν τὸ πολεμικόν, μέγας ἄγὼν συνέστη, διὰ τὰς ἀρετὰς τῶν ἀγωνιζομένων καὶ τὴν ὑπερβολὴν τῆς φιλοτιμίας. τὸ μὲν οὖν πῦρ ἐκώλυσαν οἱ Μακεδόνες ἐπιμεμηθῆναι· κατὰ δὲ τὴν μάχην ἐπλεονέκτου· οἱ περὶ τὸν Ἐφιάλτην. οὗτος γὰρ πολὺ προέχων τῶν ἄλλων τῇ τοῦ σώματος ῥώμῃ, πολλοὺς ἀνῆρει τῶν εἰς χεῖρας ἐρχομένων. οἱ τε ἐφεστῶτες ἐπὶ τῷ προσφάτως ἀντικατασκευασθέντι τείχει πολλοὺς ἀνῆρουν, πυκνοῖς τοῖς βέλεσι χρώμενοι. ἑκατὸν γὰρ πηχῶν τὸ ὕψος πύργος ξύλινος κατεσκευάστο, πλήρης καταπελτῶν

ὄξυβελῶν. πολλῶν δὲ Μακεδόνων πιπτόντων, καὶ τῶν ἄλλων ἀναχωρούντων διὰ τὸ πλῆθος τῶν βελῶν, τοῦ τε Μένονος πολλαπλασίους στρατιώταις ἐπιβοηθοῦντος, καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς εἰς πολλὴν ἀμηχανίαν ἐνέπιπτεν.

Tandem veterani, subeuntes pugnam, una cum fasis hostibus in urbem irruunt. Quo facto Memnon, relicta urbe, cum suis in ins. Con traiecit; Alexander urbe omnique ad mare Asia potitur.

27. Ἐνθα δὴ τῶν ἐκ τῆς πόλεως κατισχυόντων, παραδόξως ὁ κίνδυνος παλίντροπον τὴν μάχην ἔσχεν. οἱ γὰρ πρεσβύτατοι τῶν Μακεδόνων, διὰ μὲν τὴν ἡλικίαν ἀπολελυμένοι τῶν κινδύνων, συνεστρατευμένοι δὲ Φιλίππῳ, καὶ πολλὰς μάχας κατωρθωκότες, ὑπὸ τῶν καιρῶν εἰς ἀλκὴν προεκλήθησαν. φρονήματι δὲ καὶ ταῖς κατὰ πόλεμον ἐμπειρίαις πολὺ προέχοντες, τοῖς μὲν φυγομαχοῦσι νεωτέροις πικρῶς ὠνείδισαν τὴν ἀνανδρίαν, αὐτοὶ δὲ συναθροισθέντες καὶ συνασπίσαντες, ὑπέστησαν τοὺς δοκοῦντας ἤδη νενικηκέναι· τέλος δὲ τὸν τε Ἐφιάλτην καὶ πολλοὺς ἄλλους ἀνελόντες, τοὺς λοιποὺς ἠνάγκασαν εἰς τὴν πόλιν συμφυγεῖν. οἱ δὲ Μακεδόνες, τῆς νυκτὸς ἐπιλαβούσης, τοῖς φεύγουσι συνεισέπεισον ἐντὸς τῶν τειχῶν· τοῦ δὲ βασιλέως κελεύσαντος σημῆναι τὸ ἀνακλητικόν, ἀνεχώρησαν εἰς τὸ στρατόπεδον. οἱ δὲ περὶ τὸν Μένονα στρατηγοὶ καὶ σατράπαι, συνελθόντες ἔγνωσαν τὴν μὲν πόλιν ἐκλιπεῖν, εἰς δὲ τὴν ἀκρόπολιν τοὺς ἀρίστους τῶν στρατιωτῶν κατασιήσαντες μετὰ τῆς ἀρμοζούσης χορηγίας, καὶ τὸν λοιπὸν ὄχλον καὶ τὰ χρήματα ἀπεκόμισαν εἰς τὴν Κῶν. ὁ δ' Ἀλέξανδρος αὐτῶν

ἡμέρας γνοὺς τὸ γεγενημένον, τὴν μὲν πόλιν κατέσκαψε, τῇ δ' ἀκροπόλει περιέθηκε τεῖχος καὶ τάφρον ἀξιόλογον· αὐτὸς δὲ μέρος τῆς δυνάμεως μετὰ στρατηγῶν ἐξέπεμψεν εἰς τὴν μεσόγειον, προστάξας τὰ συνεχῇ τῶν ἐθνῶν χειροῦσθαι. οὗτοι μὲν οἷν ἐνεργῶς πολεμήσαντες, πᾶσαν τὴν χώραν μέχρι τῆς μεγάλης Φρυγίας καταστρεψάμενοι, διέθρεψαν τοὺς στρατιώτας ἐκ τῆς πολέμιας. ὁ δ' Ἀλέξανδρος τὴν παραθαλαττίαν πᾶσαν μέχρι Κιλικίας χειρωσάμενος, πολλὰς πόλεις κατεστήσατο, καὶ φρούρια καρετέρᾳ φιλοτιμότερον πολιορκήσας τῇ βίᾳ κατεπόνησεν. ἐν οἷς ἐνὸς παραδόξως ἐκράτησε, περὶ οὗ, διὰ τὴν ιδιότητα τῆς περιπετείας, οὐκ ἄξιον παραλιπεῖν.

In Lycia Marmarenses obstinato animo regi se dedere recusant, incensaque urbe per media hostium castra aufugiunt.

28. Τῆς γὰρ Λυκίας περὶ τὰς ἐσχατιὰς πέτραν μεγάλην ὀχυρότητι διαφέρονσαν ὥκουν οἱ Μαρμαρεῖς ὀνομαζόμενοι, οἵτινες, παριόντος Ἀλεξάνδρου τὸ χωρίον, ἐπέθεντο τοῖς κατὰ τὴν οὐραγίαν Μακεδόσι, καὶ συχνοὺς ἀνελόντες, πολλὰ τῶν σωμάτων καὶ τῶν ὑποζυγίων ἀφήρπασαν· ἐπὶ δὲ τούτοις ὁ βασιλεὺς παροξυνθεὶς συνεστήσατο πολιορκίαν, καὶ πᾶσαν εἰσεφέρειτο σπουδὴν βίᾳ κρατῆσαι τοῦ χωρίου. οἱ δὲ Μαρμαρεῖς ἀνδρείᾳ διαφέροντες, καὶ τῇ τῶν τόπων ἐρυμνότητι πιστεύοντες, ὑπέμενον εὐρώστως τὴν πολιορκίαν. ἐπὶ μὲν οὖν ἡμέρας δύο συνεχεῖς ἐγίνοντο προσβολαί, καὶ φανερὸς ἦν ὁ βασιλεὺς οὐκ ἀποστησόμενος ἕως ἂν ἔλῃ τὴν πέτραν. οἱ δὲ πρεσβύτεροι τῶν Μαρμαρέων τὸ μὲν πρῶτον

συνεβούλευον τοῖς νέοις, παυσάμενοις τῆς βίας, ἐφ' οἷς ἦν δυνατόν συλλυθῆναι πρὸς τὸν βασιλέα· οὐ πειθομένων δ' αὐτῶν, ἀλλὰ πάντων φιλοτιμουμένων συναποθανεῖν τῇ τῆς πατρίδος ἐλευθερίᾳ, παρεκάλεσαν αὐτοὺς, τέκνα μὲν καὶ γυναῖκας καὶ τοὺς γεγηρακότας ἀνελεῖν· αὐτοὺς δὲ τοὺς δυναμένους διὰ τῆς ἀλκῆς σῶζεσθαι, νυκτὸς διὰ μέσων τῶν πολεμίων διεκφυγεῖν, καὶ καταφυγεῖν εἰς τὴν πλησίον ὄρεινῃν. συγκαταθεμένων δὲ τῶν νέων, καὶ προσταξάντων κατ' οἰκίαν ἐκάστους μετὰ τῆς συγγενείας, ἀπολαύσαντας τῶν προσηνεστάτων βρωτῶν τε καὶ ποτῶν, ὑπομεῖται τὸ δεινόν· ἔδοξε τοῖς νέοις οὖσιν ὥς ἑξακοσίους τοῦ μὲν φονεῦν τοὺς προσήκοντας ἀπέχεσθαι, τὰς δ' οἰκίας ἐμπρῆσαι, καὶ διὰ τῶν πυλῶν ἐκχυθέντας εἰς τὴν ὄρεινῃν ἀποχωρῆσαι. οὗτοι μὲν οὖν τὰ δεδογμένα συντελέσαντες, ταῖς ἰδίαις ἐστίαις ἐκάστους ἐποίησαν ἐνταφῆναι· αὐτοὶ δὲ διὰ μέσων τῶν περιεστρατοπεδευκότων ἔτι νυκτὸς οὔσης διεκπεσόντες, ἔφυγον εἰς τὴν πλησίον ὄρεινῃν. ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἔνιαυτόν.

Olymp. CXI, 4. Darius Memnoni summam belli committit, qui Chio Lesbique urbibus politus, Graecorum multos in amicitiam allicit, et bellum in Europam avertere instituit. Sed Memnon, morbo correptus, moritur.

29. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Νικοκράτους, ἐν Ῥώμῃ τὴν ὑπατον ἀρχὴν διεδέξατο Καίσων Οὐαλέριος καὶ Λεύκιος Παπίριος. ἐπὶ δὲ τούτων, Δαρεῖος χρημάτων πλῆθος ἐξέπεμψε τῷ Μέμνονι, καὶ τοῦ πολέμου παντὸς ἀπέδειξε στρατηγόν. ὁ δὲ μισθοφό-

ρων πλῆθος ἄθροίσας, καὶ τριακοσίας ναῦς πληρώ-
 σας, ἐνεργῶς διώκει τὰ κατὰ τὸν πόλεμον. Χίον μὲν
 οὖν προσηγάγετο· πλείους δ' ἐπὶ Λέσβον, Ἀντισσαν
 μὲν καὶ Μήθυμναν καὶ Πύρρον καὶ Ἐρεσσον ὁραδίας
 ἐχειρώσατο· τὴν δὲ Μιτυλήνην καὶ Λέσβον, μεγάλην
 οὖσαν, καὶ παρασκευαῖς μεγάλαις καὶ πλήθει τῶν
 ἀμυνομένων ἀνδρῶν κεχορηγημένην, πολλὰς ἡμέρας
 πολιορκήσας, καὶ πολλοὺς τῶν στρατιωτῶν ἀποβα-
 λῶν, μόλις εἶλε κατὰ κράτος. εὐθύς δὲ τῆς περὶ τὸν
 στρατηγὸν ἐνεργείας διαβοηθείσης, αἱ πλείους τῶν
 Κυκλάδων νήσων διεπρεσβεύοντο. προσπεσοῦσης
 δὲ φήμης εἰς τὴν Ἑλλάδα, διότι Μέμνων μετὰ τοῦ
 στόλου μέλλει πλεῖν ἐπ' Εὐβοίας, αἱ μὲν κατὰ τὴν
 νῆσον ταύτην πόλεις περίφοβοι καθειστήκεισαν· οἱ
 δὲ τὰ τῶν Περσῶν αἰρούμενοι τῶν Ἑλλήνων (ἐν οἷς
 ὑπῆρχον καὶ Σπαρτιάται) μετέωροι ταῖς ἐλπίσιν ἐγί-
 γνοντο πρὸς καινοτομίαν. ὁ δὲ Μέμνων χρήμασι δια-
 φθείρων πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων, ἔπεισε κοινωνεῖν τῶν
 Περσικῶν ἐλπίδων· οὐ μὲν ἢ τύχη εἶασεν ἐπὶ πλεῖον
 προελθεῖν τὴν τᾶνδρὸς ἡρετήν. ὁ γὰρ Μέμνων πε-
 ριπεσὼν ἀρῶστίᾳ, καὶ πάθει παραβόλῳ συσχεθεὶς
 μετήλλαξε, καὶ τῇ τούτου τελευτῇ συνετρίβη καὶ τὰ
 τοῦ Δαρείου πράγματα. προσεδόκησε μὲν γὰρ ὁ βα-
 σιλεὺς μεταθίγασθαι τὸν πάντα πόλεμον ἐκ τῆς Ἀσίας
 εἰς τὴν Εὐρώπην.

Occiso etiam Charidemo Atheniensi, principe viro, qui melio-
 ra, regi ingrata consuluerat, Darius ipse belli gerendi curam
 suscipit.

30. Ὡς δ' ἤκουσε τὴν Μέμνωνος τελευτὴν, συν-
 ἤγαγε τῶν φίλων συνέδριον, καὶ προέθηκε βουλήν,

πότερον δεῖ στρατηγούς καὶ στρατιὰν καταπέμπειν
 ἐπὶ θάλατταν, ἢ τὸν βασιλέα μετὰ πάσης δυνάμεως
 καταβάντα διαγωνίζεσθαι τοῖς Μακεδόσιν. ἔνιοι
 μὲν οὖν ἔφασαν δεῖν αὐτὸν τὸν βασιλέα παρατάτε-
 σθαι, καὶ τὸ πλῆθος τῶν Περσῶν ἀπεφαίνοντο προ-
 θυμότερον ἀγωνιῆσθαι. Χαρίδημος δ' Ἀθηναῖος,
 ἀνὴρ θαυμαζόμενος ἐπ' ἀνδρείᾳ καὶ δεινότητι στρα-
 τηγίας (συνεστρατεύσατο μὲν Φιλίππῳ τῷ βασιλεῖ,
 καὶ πάντων τῶν ἐπιτηδευμάτων ἀρχηγὸς καὶ σύμ-
 βουλος γεγωνὸς ἦν) συνεβούλευε τε τῷ Δαρεῖῳ μὴ
 προπετῶς ἀποκυβεῦσαι περὶ τῆς βασιλείας, ἀλλ' αὐ-
 τὸν μὲν τὸ βᾶρος καὶ τὴν τῆς Ἀσίας ἀρχὴν συνέχειν,
 ἐπὶ δὲ τὸν πόλεμον ἀποστέλλειν στρατηγόν, πείραν
 δειδωκότα τῆς ἰδίας ἀρχῆς. δύναμιν δ' ἱκανὴν εἶναι
 δέκα μυριάδων, ἧς τὸ τρίτον Ἕλληνας ποιῆσαι μι-
 σθοφόρους· καὶ δι' ἐμφάσεως αὐτὸς ἀνεδέχετο κα-
 τορθώσειν τὴν ἐπιβολὴν ταύτην. τὸ μὲν οὖν πρῶ-
 τον ὁ βασιλεὺς συγκατετίθετο τοῖς λεγομένοις, μετὰ
 δὲ ταῦτα, τῶν φίλων γενναιότερον ἀντειπόντων, καὶ
 τὸν Χαρίδημον εἰς ὑποψίαν ἀγόντων, ὅτι τῆς στρα-
 τηγίας ὀρέγεται τυχεῖν, ὅπως τοῖς Μακεδόσι προδῶ
 τὴν Περσῶν ἡγεμονίαν, ὁ μὲν Χαρίδημος παροργι-
 σθεὶς, καὶ προχειρότερον ὄνειδίσας τὴν Περσῶν
 ἀνανδρίαν, ἐποίησεν ἐπὶ πλεῖον προσκόψαι τὸν βα-
 σιλέα τοῖς λόγοις. τοῦ δὲ θυμοῦ τὸ συμφέρον ἀφαι-
 ρουμένου, ὁ μὲν Δαρεῖος, ἐπιλαβόμενος τῆς τοῦ Χα-
 ριδήμου ζώνης, κατὰ τὸν τῶν Περσῶν νόμον, παρέ-
 δωκε τοῖς ὑπηρέταις, καὶ προσέταξεν ἀποκτεῖναι. ὁ
 δὲ Χαρίδημος ἀπαγόμενος ἐπὶ τὸν θάνατον, ἀνε-

βόησε μεταμελήσειν ταῦτα ταχὺ τῷ βασιλεῖ, καὶ τῆς ἀδίκου τιμωρίας αὐτοῦ σύντομον ἔξειν τὴν κόλασιν, ἐπιδόντα τὴν κατάλυσιν τῆς βασιλείας. Χαρίδημος μὲν οὖν μεγάλων ἐλπίδων ἐκπεσὼν, διὰ παρόρησιν ὄκαιρον τοιαύτην ἔσχε τὴν τοῦ βίου καταστροφὴν· ὁ δὲ βασιλεὺς, ἀνέντος τοῦ θυμοῦ τὴν ψυχὴν, εὐθύς μετενόησε, καὶ κατεμέμψατο ἑαυτὸν ὥς τὰ μέγιστα ἡμαρτηκότα. ἀλλ' οὐ γὰρ ἦν δυνατόν τὸ γεγονὸς διὰ τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας ἀγέννητον κατασκευάσαι. διόπερ ὄνειροπολοῦμενος ταῖς Μακεδόνων ἀρεταῖς, καὶ τὴν ἐνέργειαν τὴν Ἀλεξάνδρου πρὸ ὀφθαλμοῖν λαμβάνων, ἐξήτει στρατηγὸν ἀξιόχρεων, τὸν διαδεξόμενον τὴν τοῦ Μέμνονος ἡγεμονίαν· οὐ δυνάμενος δ' εὖρεῖν, αὐτὸς ἠναγκάζετο καταβυίνειν εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς βασιλείας κίνδυνον.

Novus exercitus Persarum Babylonem convenire iubetur. Equitum peditumque numerus. Darius, Babylone profectus, exercitum in Ciliciam ducit, uxore et liberis comitibus. Interea Alexander morbo gravissimo laborabat, quo tandem Philippus Arcanum eum liberavit.

31. Εὐθύς οὖν μετεπέμπετο τὰς πανταχόθεν δυνάμεις, καὶ προσέταξεν ἀπαντῆν εἰς Βαβυλῶνα· καὶ τῶν φίλων καὶ τῶν συγγενῶν ἐπελέγετο τοὺς εὐθέτους, ὧν τοῖς μὲν τὰς ἀρμοζούσας ἡγεμονίας κατεμέριζε, τοὺς δὲ μεθ' ἑαυτοῦ κινδυνεύειν προσέταπεν. ὥς δ' ὁ τῆς στρατείας ἀφωρισμένος χρόνος προσεγένετο, κατήντησαν ἅπαντες εἰς τὴν Βαβυλῶνα. ὁ δ' ἀριθμὸς ἦν τῶν στρατιωτῶν, πεζοὶ μὲν πλείους τῶν τετραράκοντα μυριάδων, ἵππεῖς δὲ οὐκ ἐλάττους τῶν δέκα μυριάδων. Διареῖτος μὲν οὖν μετὰ τοσού-

της δυνάμεως ἀναξεύξας ἐκ Βαβυλῶνος, προῆγεν ἐπὶ Κιλικίας, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τὴν τε γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα, υἱὸν καὶ δύο θυγατέρας, καὶ τὴν μητέρα. Ἀλέξανδρος δὲ πρὸ μὲν τῆς Μέμνονος τελευτῆς πυνθανόμενος Χίον καὶ τὰς ἐν Λέσβῳ πόλεις κεχειρωσθαι, τὴν δὲ Μιτυλήνην κατὰ κράτος ἤλωκυϊαν, πρὸς δὲ τοῦτοις, τὸν Μέμνονα τριακοσίαις τριήρεσι καὶ πεζικῇ δυνάμει μέλλοντα στρατεύειν ἐπὶ Μακεδονίαν, τῶν δ' Ἑλλήνων τοὺς πλείους ἐτοίμους εἶναι πρὸς ἀπόστασιν, οὐ μετρίως ἡγωνία. ὥς δ' ἤκόν τινες ἀπαγγέλλοντες τὴν τοῦ Μέμνονος τελευτὴν, ἀπελύθη τῆς πολλῆς ἀγωνίας. μετ' ὀλίγον δὲ εἰς ἀρρώστιαν βαρυτέραν ἐμπεσὼν, καὶ χαλεπῶ πάθει συνεχόμενος, συνεκάλεσε τοὺς ἰατρούς. τῶν μὲν οὖν ἄλλων ἕκαστος δυσχερῶς εἶχε πρὸς τὴν θεραπείαν, Φίλιππος δ' Ἀκαρναν τὸ γένος παραβόλοις καὶ συντόμοις θεραπείαις χρῶμενος, ἐπηγγείλατο διὰ φαρμακείας λύσειν τὴν νόσον. ἄσμένως δὲ τοῦ βασιλέως ὑπακούσαντες, διὰ τὸ λέγεσθαι Δαρεῖον μετὰ τῆς δυνάμεως ἐκ Βαβυλῶνος ὥρμηκεναι· ὁ μὲν ἰατρὸς οὓς φάρμακον πιεῖν, καὶ συνεργὸν λαβὼν τὴν φύσιν τοῦ κάμνοντος, καὶ τὴν τέχνην, εὐθύς ἀπῆλλαξε τῆς νόσου τὸν Ἀλέξανδρον. οὗτος μὲν οὖν παραδόξως ἐκφυγὼν τὸν κίνδυνον, καὶ τὸν ἰατρὸν τιμήσας μεγαλοπρεπῶς, κατέταξεν αὐτὸν εἰς τοὺς εὐνουστάτους τῶν φίλων.

In Alexandrum Lyncesten suspicio orta. His defunctus Alexander M. Parmenionem iubet regionis portas occupare. Incolae magis in Persas propensi; sed Isso, Ciciliae urbe, Alexander erat pontus.

32. Ἡ δὲ μήτηρ τοῦ βασιλέως ἔγραψε πρὸς τὸν

Ἀλέξανδρον τὰ τε ἄλλα τῶν χρησίμων, καὶ διότι φυλάσθαι προσήκει τὸν Λυγκιστὴν Ἀλέξανδρον. οὗτος δ' ὢν ἀνδρεία διάφορος καὶ φρονήματος πλήρης, καὶ συμπαρακολουθῶν τῷ βασιλεῖ μετὰ τῶν ἄλλων φίλων, ἐπιστεύετο. πολλῶν δὲ καὶ ἄλλων εὐλόγων συνδραμόντων πρὸς ταύτην τὴν διαβολὴν, συλληφθεὶς καὶ δεθεὶς εἰς φυλακὴν παρεδόθη, ὥς τευξόμενος δικαστηρίου. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, πυθόμενος τὸν Δαρεῖον ὀλίγων ἡμερῶν ὁδὸν ἀπέχειν, Παρμενίωνα μὲν μετὰ τῆς δυνάμεως ἀπέστειλε προκαταληψόμενον τὰς παρόδους καὶ τὰς ὀνομαζομένας πύλας· οὗτος δ' ἐπιβαλὼν τοῖς τόποις, καὶ τοὺς προκατειληφτάς τας δυσχωρίας Βαρβάρους βιασάμενος, κύριος ἐγένετο τῶν παρόδων. Δαρεῖος δὲ βουλόμενος εὖζωνον ποιῆσαι τὴν δύναμιν, τὰ μὲν σκευοφόρα καὶ τὸν περιττὸν ὄχλον εἰς Ἀμασκὸν τῆς Συρίας ἀπέθετο· τὸν δ' Ἀλέξανδρον πυθόμενος τὰς δυσχωρίας προκατειληφέναι, καὶ νομίσας αὐτὸν μὴ τολμαῖν ἐν τῷ πεδίῳ διαγωνίζεσθαι, προῆγεν ἐπ' αὐτὸν, σύντομοι τὴν ὁδοιπορίαν ποιούμενος. οἱ δ' ἐγχώριοι, τῆς μὲν τῶν Μακεδόνων ὀλιγότητος καταφρονήσαντες, τὸ δὲ πλῆθος τῆς τῶν Περσῶν στρατιᾶς καταπεπληγμένοι, καταλιπόντες τὸν Ἀλέξανδρον προσέθεντο τῷ Δαρεῖῳ, καὶ τὰς τε τροφὰς καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν μετὰ πολλῆς προθυμίας ἐχορήγουν τοῖς Πέρσαις, καὶ διὰ τῆς ἰδίας κρίσεως προεσήμαινον τοῖς Βαρβάροις τὴν νίκην. ὁ δ' Ἀλέξανδρος τὴν μὲν Ἰσὸν πόλιν ἀξιόλογον καταπληξάμενος ἐχειρώσατο.

Cum Darium in propinquo esse accepisset Alexander, proclia decertare parat. Acies instructa et pugna inita describitur.

33. Τῶν δὲ κατασκόπων ἀπαγγεiliάντων αὐτῷ τριάκοντα σταδίου ἀπέχειν τὸν Δαρεῖον, καὶ συντεταγμένη τῇ δυνάμει προσιέναι καταπληκτικῶς, ὑπολαβὼν παρὰ τῶν θεῶν αὐτῷ δεδόσθαι τὸν καιρὸν, ὥστε μιᾷ παρατάξει νικῆσαντα καταλύσαι τὴν Περσῶν ἡγεμονίαν, τοὺς μὲν στρατιώτας τοῖς οἰκείοις λόγοις παρεκάλεσεν ἐπὶ τὸν περὶ τῶν ὄλων ἀγῶνα· τὰ δὲ τάγματα τῶν στρατιωτῶν καὶ τὰς τῶν ἱππέων ἵλας οἰκείως τοῖς ὑποκειμένοις τόποις διατάξας, τοὺς μὲν ἱππεῖς ἐπέστησε πρὸ πάσης τῆς στρατιᾶς, τὴν δὲ τῶν πεζῶν φάλαγγα κατόπιν ἐφεδρεῦειν προσέταξεν· αὐτὸς δὲ προηγούμενος τοῦ δεξιοῦ μέρους ἀπὴντα τοῖς πολεμίοις, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τοὺς κρατίστους τῶν ἱππέων· τὸ δ' εὐώνυμον μέρος ἐπέιχον οἱ τῶν Θετταλῶν ἱππεῖς, πολὺ τῶν ἄλλων διαφέροντες ταῖς τε ἀνδραγαθίαις καὶ ταῖς ἐμπειρίαις. ὥς δ' αἱ δυνάμεις ἐντὸς βέλους ἐγένοντο, τοῖς μὲν περὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἐπέβριψαν οἱ Βάρβαροι τοσοῦτον πλῆθος βελῶν, ὥστε διὰ τὴν πυκνότητα τῶν βαλλομένων ἀλλήλοις συγκρουόντων, ἀσθενεστεράς γίνεσθαι τὰς πληγὰς. τῶν δὲ σαλπικτικῶν παρ' ἀμφοτέροις τὸ πολέμικόν σημερινόντων, οἱ Μακεδόνες πρῶτοι συναλαλάξαντες βοὴν ἐξαίσιον ἐποίησαν· μετὰ δὲ ταῦτα τῶν Βαρβάρων ἀντιφθεγξαμένων, συνήκησε μὲν ἡ σύνεργος ὁρεινὴ πᾶσα, τὸ δὲ μέγεθος τῆς βοῆς ὑπερῆρε τὴν προγεγενημένην κραυγὴν, ὥς ἂν πεντήκοντα μυριάδων μιᾷ φωνῇ συνηχουσῶν. ὁ δ' Ἀλέξανδρος πάντη τὴν ὄψιν βάλλων, καὶ σπεύδων κατιδεῖν τὸν

Δαρείον, ἅμα τῷ κατανοῆσαι, παραχρῆμα μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἱππέων ἐπ' αὐτὸν ἐφέρετο τὸν βασιλέα, σπεύδων οὐχ οὕτω καταπροτερεῖναι τῶν Περσῶν, ὥς τὸ δι' αὐτοῦ περιποιήσασθαι τὴν νίκην. ἅμα δὲ τούτῳ καὶ τῶν ἄλλων ἱππάντων ἱππέων συμπεσόντων ἀλλήλοις, καὶ πολλοῦ φόβου γενομένου, ἥ μὲν μάχη, διὰ τὰς τῶν ἀγωνιζομένων ἀρετὰς, ἀμφίδοξον εἶχε τὴν τῶν ὄλων κρίσιν· ἐταλαντεύετο γὰρ δεῦρο καὶ κεῖσε, τῆς τροπῆς ἐνυλλίξ γινομένης. οὔτε γὰρ ἄκοντίσας, οὔτε πατάσας οὐδεὶς ἄπρακτον ἔσχε τὴν πληγὴν, ὥς ἂν διὰ τὸ πλῆθος ἐτοίμου τοῦ σκοποῦ κειμένου. διὸ καὶ πολλοῖς τραύμασιν ἐναντίοις περιτυχάνοντες ἔπιπτον· οἱ δὲ, καὶ μέχρι τῆς ἐσχάτης ἀναπνοῆς θυμομαχοῦντες, τὸ ζῆν πρότερον ἢ τὴν ἀρετὴν ἐξέλειπον.

Ducum singularis virtus. Circa reges atrocissima pugna. Con-
sternatis Darii equis Persarum acies turbatur, et in fugam effun-
ditur.

34. Οἱ δὲ ἐκάστης τάξεως ἡγεμόνες, τῶν ὑποτεταγμένων προαγωνιζόμενοι, διὰ τῆς ἰδίας ἀρετῆς τοὺς πολλοὺς ἀνδραγαθεῖν προετρέποντο. διὸ καὶ παρῇν δρῶν πολλὰς μὲν διαθέσεις τραυμάτων γινομένης, ποικίλους δὲ καὶ μεγάλους ἀγῶνας συνισταμένους ὑπὲρ τῆς νίκης. Ὁξάθρης δ' ὁ Πέρσης, ἀδελφὸς μὲν ὢν Δαρείου, κατὰ δὲ τὴν ἀνδρείαν ἐπαινούμενος, ὥς εἶδε τὸν Ἀλέξανδρον ἀκατασχέτως ἱέμενον ἐπὶ τὸν Δαρεῖον, ἐφιλοτιμήθη τῆς αὐτῆς τύχης κοινωνῆσαι τᾷδελαφῷ. ἀναλαβὼν οὖν τοὺς ἀρίστους τῶν ἱππέων τῶν μεθ' ἑαυτοῦ τεταγμένων, μετὰ τούτοις ἐπέβραζε τοῖς περὶ τὸν Ἀλέξανδρον· καὶ νομίσας τὸ

φιλάδελφον τῆς ψυχῆς οὔσειν αὐτῷ περιβόητον παρὰ Πέρσαις δόξαν, προεμάχετο τοῦ Δαρείου τεθρίππου, καὶ μετ' ἐμπειρίας εὐτόλμως τοῖς πολεμίοις συμπλεκόμενος, πολλοὺς ἀπέκτεινε. τῶν δὲ περὶ τὸν Ἀλέξανδρον ὑπερβαλλομένων ταῖς ἀνδραγαθίαις, περὶ μὲν τὸ τοῦ Δαρείου τέθριππον ταχὺ νεκρῶν ἐσωρεύθη πλῆθος. πάντες γὰρ ἐφιέμενοι τοῦ βασιλέως ψαῦσαι, πρὸς ἀλλήλους ἐκθυμότατα διηγωνίζοντο, καὶ τοῦ ζῆν οὐδεμίαν ἐποιοῦντο φειδῶ. ἔπεσον δ' ἐν κινδύνῳ τούτῳ πολλοὶ τῶν παρὰ Πέρσαις ἐπιφανῶν ἡγεμόνων, ἐν οἷς ὑπῆρχον Ἀτιζύης καὶ Περσίου, καὶ ὁ τῆς Αἰγύπτου σατραπῆς Τασιάρχης. ὁμοίως δὲ πολλοὶ καὶ παρὰ τοῖς Μακεδόσι πεσόντων, συνέβη καὶ αὐτὸν τὸν Ἀλέξανδρον τραυθῆναι τὸν μηρὸν, περιχυνθέντων αὐτῷ τῶν πολεμίων. οἱ δὲ τὸν τοῦ Δαρείου τεθρίππου ζυγὸν ἐπέχοντες ἵπποι, τραυματιζόμενοι πυκνῶς, καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν περὶ αὐτοὺς σωρευομένων νεκρῶν πτυρόμενοι, τὰ μὲν χαλινὰ διεσεύοντο, παρ' ὀλίγον δὲ καὶ αὐτὸν τὸν Δαρεῖον εἰς τοὺς πολεμίους ἐξήνεγκαν. διὸ καὶ κινδυνεύων ἐσχάτως ὁ βασιλεὺς αὐτὸς ἤρπασε τοὺς ὀφθαλμοὺς, συναναγκαζόμενος λῦσαι τὴν σεμνότητα τῆς προστασίας, καὶ τὸν παρὰ Πέρσαις τοῖς βασιλεῦσι κείμενον νόμον ὑπερβῆναι. προσήχθη δὲ καὶ τέθριππον ἕτερον ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν τῷ Δαρείῳ, καὶ κατὰ τὴν εἰς τοῦτο μετάβασιν ταραχῆς γενομένης, ὁ μὲν Δαρεῖος, ἐπικειμένων τῶν πολεμίων, εἰς ἑκπληξιν καὶ δέος ἐνέπιπτεν· οἱ δὲ Πέρσαι, τὸν βασιλέα κατανοήσαντες ταραττόμενον, εἰς φυγὴν ὥρμησαν. τὸ δ' αὐτὸ καὶ τῶν ἑχο-

μένων ἱππέων ποιησάντων, ταχὺ πάντες ἐτράπησαν. τῆς δὲ φυγῆς οὕσης ἐν τόποις στενοῖς καὶ τραχέσι, συμπύπτοντες ἀλλήλους συγκατεπάτουν, καὶ πολλοὶ χωρὶς πολεμίας πληγῆς ἀπέθνησκον. ἔκειντο γὰρ ὁμοῦ σωρευθέντες, οἱ μὲν, ἄνευ τῶν ὅπλων, οἱ δὲ, τηροῦντες τὰς πανοπλίας· τινὲς δὲ γεγυμνωμένα τὰ ξίφη διαφυλάξαντες, τοὺς περὶ ταῦτα ἀναπειρομένους ἀνῆρουν. οἱ δὲ πλεῖστοι εἰς τὰ πεδία διεκπεσόντες, διὰ τούτων ἀπὸ κράτους ἐλαύνοντες τοὺς ἵππους, εἰς τὰς συμμαχίδας πόλεις κατέφευγον. ἡ δὲ τῶν Μακεδόνων φάλαγξ, καὶ τὸ τῶν Περσῶν πεζὸν σιτατευμα, βραχὺν χρόνον ἐν τῇ μάχῃ διέμενε. προητημένων γὰρ τῶν ἱππέων, οἷονεῖ τις προαγὼν ἐγεγόνει τῆς ὅλης νίκης. πάντων δὲ τῶν Βαρβάρων ταχὺ τραπέντων, καὶ τοσοῦτων μυριάδων ἐν στενοῖς τόποις τὴν φυγὴν ποιουμένων, ταχὺ πᾶς ὁ συνεχὴς τόπος νεκρῶν ἐπληρώθη.

Praeda in castris relicta praesertim gaza regia. Captivarum mulierum aumma miseria.

35. Νυκτὸς δ' ἐπιλαβούσης, οἱ μὲν Πέρσαι ῥαδίως διεσπάρησαν εἰς πολλοὺς τόπους· οἱ δὲ Μακεδόνες παυσάμενοι τοῦ διωγμοῦ, πρὸς ἄρπαγὴν ὤρμησαν, καὶ μάλιστα περὶ τὰς βασιλικὰς σκηνάς, διὰ τὸ πλῆθος τῆς πολυτελείας, ἡσχολοῦντο. διόπερ πολλὺς μὲν ἄργυρος, οὐκ ὀλίγος δὲ χρυσὸς, παμπληθεῖς δὲ καὶ πολυτελεῖς ἐσθῆτες ἐκ τῆς βασιλικῆς γάξης διεφοροῦντο. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν τοῦ βασιλέως φίλων καὶ συγγενῶν καὶ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων οὐκ ὀλίγος διηρπάγη πλοῦτος. οὐ μόνον γὰρ αἱ τῆς βασιλικῆς οἰκίας,

ἀλλὰ καὶ αἱ τῶν συγγενῶν καὶ φίλων γυναῖκες, ἐφ' ἁρμάτων ὀχοῦμεναι καταχρύσων, συνηκολούθουν κατὰ τι πάτριον ἔθος τῶν Περσῶν. ἐκάστη δὲ τούτων, διὰ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ πλούτου καὶ τῆς τρυφῆς, περιήγετο πλῆθος πολυδαπάνου κατασκευῆς καὶ γυναικείου κόσμου. πάθος δ' ἦν δεινότατον περὶ τὰς αἰχμαλωτιζόμενας γυναῖκας. αἱ γὰρ πρότερον διὰ τρυφὴν ἐπ' ἀπῆναις πολυτελέσι μόγισ κατακομιζόμεναι, καὶ γυμνὸν μέρος τοῦ σώματος οὐδὲν φαίνουσαι, τότε μονοχίτωνες, καὶ τὰς ἐσθῆτας περιόδητιτσσαι, μετ' ὀδυρμῶν ἐκ τῶν σκηνῶν ἐξεπήδων, ἐπιβοῶμεναι θεοὺς, καὶ προσπίπτουσαι τοῖς τῶν κρατούντων γόνασι. περιαιρούμεναι δὲ ταῖς χερσὶ τρεμούσαις τὸν τοῦ σώματος κόσμον, καὶ τὰς κόμας ἀνειμέναι, διὰ τόπων τραχέων ἔθειον, καὶ πρὸς ἀλλήλας συντρέχουσαι, βοηθοὺς ἐπεκαλοῦντο τὰς παρ' ἐτέρων ἐπικουρίας δεομένας. ἦγον δ' αὐτὰς, οἱ μὲν ἀπὸ τῆς κόμης ἐπισπῶμενοι τὰς ἡτυχηκυῖας, οἱ δὲ τὰς ἐσθῆτας περιρηγνύντες, καὶ γυμνοῖς τοῖς σώμασιν ἐπιβάλλοντες τὰς χεῖρας, καὶ ταῖς σιάθμαις τῶν δοράτων τύπτοντες, καὶ τὰ τιμιώτατα καὶ περιβόητα τῶν Βαρβάρων ταῖς τῆς τύχης δωρεαῖς ὑβρίζοντες.

Inter alias Darii mater, uxor, liberi calamitate eminebant. Adicitur caesorum in acie ad Issum numerus.

36. Οἱ δὲ ἐπεικέστατοι τῶν Μακεδόνων τὴν μεταβολὴν τῆς τύχης ὀρῶντες, συμπαθεῖς ἐγίνοντο, καὶ τὰς τῶν ἀκληροῦντων συμφορὰς ἠλέουν, αἷς τὰ μὲν προσήκοντα καὶ μεγάλα μακρὰν ἀπήρτητο, τὰ δ'

ἀλλόφυλα καὶ πολέμια παρῆν σύνεγγυς, καὶ πρὸς
 αἰτυχῇ καὶ ἐπονείδιστον αἰχμαλωσίαν παρόρμητο. μί-
 λιστα δὲ τοὺς παρόντας εἰς δάκρυα καὶ συμπάθειαν
 ἤγαγεν ἡ Δαρείου μήτηρ, καὶ γυνή, καὶ δύο θυγα-
 τέρες ἐπίγαμοι, καὶ υἱὸς παῖς τὴν ἡλικίαν. ἐπὶ γὰρ
 τούτων ἡ μεταβολὴ τῆς τύχης καὶ τὸ μέγεθος τῶν
 ἀνελπίστων ἀκληρημάτων ἐν ὧν κείμενον, εὐλόγως
 τοὺς ὁρῶντας ἐποίει συμπάσχειν τοῖς ἡτυχηκόσι. περὶ
 μὲν γὰρ Δαρείου, πότερον ξῆ καὶ περίεστιν, ἢ καὶ
 μετὰ τῆς τῶν ἄλλων φθορᾶς ἀπόλωλεν, οὐκ ἐγίνω-
 σκον· ἐώρων δὲ τὴν σκηνὴν διασπάζοντας ἐνόπλους
 πολεμίους ἄνδρας, ἀγνοοῦντας μὲν τὰς ἡλωκυίας,
 πολλὰ δὲ διὰ τὴν ἄγνοιαν ἀπρεπῇ πράττοντας, καὶ
 τὸ σύνολον ὅλην τὴν Ἀσίαν αἰχμάλωτον μεθ' ἑαυ-
 τῶν γεγεννημένην· καὶ ταῖς μὲν τῶν σατραπῶν γυ-
 ναιξὶ προσπιπτοῦσαις καὶ δεομέναις βοηθεῖν οὐχ
 οἶον συνεπιλαβέσθαι τινὸς ἰσχυρον, ἀλλὰ καὶ αὐταὶ
 ταύτας ἡξίουں συνεπικουρῆσαι τοῖς ἑαυτῶν ἀκλη-
 ρήμασιν. οἱ δὲ τοῦ βασιλέως παῖδες, καταλαβόμενοι
 τὴν τοῦ Δαρείου σκηνὴν, τὰ κείνου λουτρά καὶ δεῖ-
 πνα παρεσκευάζοντο, καὶ λαμπάδων πολλὴν πυρὰν
 ἄψαντες, προσεδέχοντο τὸν Ἀλέξανδρον, ὅπως ἀπὸ
 τοῦ διωγμοῦ γενόμενος, καὶ καταλαβὼν ἐτοίμην πᾶ-
 σαν τὴν παρεσκευὴν τοῦ Δαρείου, οἰωνίσηται τὴν
 ὅλην τῆς Ἀσίας ἡγεμονίαν. κατὰ δὲ τὴν μάχην ἐτε-
 λεύτησαν τῶν Βαρβάρων πεζοὶ μὲν πλείους τῶν δέκα
 μυριάδων, ἵππεῖς δ' οὐκ ἐλάττους τῶν μυρίων· τῶν
 δὲ Μακεδόνων πεζοὶ μὲν εἰς τριακοσίους, ἵππεῖς δὲ

περὶ ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα, ἥ μὲν οὖν ἐν Ἰουῳ τῆς Κιλικίας μάχη τοιοῦτον ἔσχε τὸ τέλος.

Darius quem Alexander persecutus erat, fuga in tutum pervenit. Matrem Darii anxiam et trepidantem Alexander consolatur, benigneque alloquio recreat.

37. Τῶν δὲ βασιλέων, Δαρεῖος μὲν κατὰ κράτος ἠτιώμενος, εἰς φυγὴν ὤρμησε, καὶ μεταλαμβάνων ἄλλον ἐξ ἄλλου τῶν ἀρίστων ἵππων, ἀπὸ κράτους ἤλαυνε, διαφυγεῖν σπεύδων τὰς Ἀλεξάνδρου χεῖρας, καὶ τῶν ἄνω σαιτραπειῶν ἄψασθαι προαιρούμενος. Ἀλέξανδρος δὲ μετὰ τῆς ἐταιρικῆς ἵππου καὶ τῶν ἄλλων ἀρίστων ἵππέων ἐποιεῖτο τὸν διωγμὸν, σπεύδων ἐγκρατὴς γενέσθαι τοῦ Δαρείου. διανύσας δὲ σταδίους διακοσίους, ἀνέκαμψεν εἰς τὴν παρεμβολὴν περὶ μέσας νύκτας, τοῖς δὲ λουτροῖς θεραπεύσας τὸν ἐκ τῆς κακοπαθείας κόπον, ἐτρέπετο πρὸς ἄνεσιν καὶ δειπνοποιῖαν. πρὸς δὲ τὴν γυναῖκα καὶ τὴν μητέρα τοῦ Δαρείου προσελθὼν τις ἀπήγγειλεν, ὅτι πάρεστιν Ἀλέξανδρος ἀπὸ τοῦ διωγμοῦ, τὸν Δαρεῖον ἐσκυλευκώς. ἔνθα δὴ κραυγῆς μεγάλης καὶ κλαυθμοῦ περὶ τὰς γυναῖκας γενομένου, καὶ τοῦ πλήθους τῶν αἰχμαλώτων διὰ τὴν ἀπαγγελίαν συμπενθοῦντος καὶ πολὺν ὀδυρμὸν προιεμένου, πυθόμενος ὁ βασιλεὺς τὸ περὶ τὰς γυναῖκας πάθος, ἐξέπεμψεν ἓνα τῶν φίλων Λεοννάτον, καταπαύσοντα τὴν ταραχὴν, καὶ παραμυθησόμενον τὰς περὶ τὴν Σισύγχαμβριν, καὶ δηλώσοντα διότι Δαρεῖος μὲν ζῇ, ὁ δ' Ἀλέξανδρος ἐπιμέλειαν αὐτῶν ποιήσεται τὴν προσήκουσαν, καὶ διότι πρῶτ' βούλεται προσαγορεῦσαί τε αὐτὰς καὶ διὰ τῶν ἔργων ἀποδείξασθαι τὴν ἰδίαν

φιλανθρωπίαν. αἱ μὲν οὖν αἰχμαλώτιδες, προσπε-
 σούσης αὐταῖς παραδόξου καὶ παντελῶς ἀπηλπισμέ-
 νης εὐτυχίας, τὸν τε Ἀλέξανδρον ὡς θεὸν προσεδέ-
 ξαντο, καὶ τῶν ὀδυρμῶν ἀπηλλάγησαν. ὁ δὲ βασι-
 λεὺς ἅμ' ἡμέρᾳ λαβὼν ἓνα τῶν φίλων τὸν μάλιστα
 τιμῶμενον Ἡφαιστίωνα, παρῆλθε πρὸς τὰς γυναῖ-
 κας. ἐχόντων δ' ἀμφοτέρων ἐσθῆτας μὲν ὁμοίας, τῷ
 μεγέθει δὲ καὶ κάλλει προέχοντος τοῦ Ἡφαιστίωνος,
 ἡ Σισύγγαμβρις τοῦτον ὑπολαβοῦσα εἶναι τὸν βα-
 σιλέα, προσεκύνησε· διανεύοντων δ' αὐτῇ τῶν πα-
 ρεστώτων, καὶ τῇ χειρὶ δεικνύοντων τὸν Ἀλέξανδρον,
 ἡ μὲν Σισύγγαμβρις αἰδεσθεῖσα τὴν ἄγνοιαν, πάλιν
 ἐξαρχῆς προσεκύνει τὸν Ἀλέξανδρον. ὁ δὲ βασιλεὺς
 ὑπολαβὼν εἶπε, Μηδὲν φροντίσης, ὧ μῆτερ· καὶ γὰρ
 καὶ οὗτος Ἀλέξανδρός ἐστιν. οὐ μὲν ἄλλὰ τὴν πρεσ-
 βύτιν μητέρα προσαγορεύσας, διὰ τῆς φιλανθρωπο-
 τάτης προσηγορίας προσήμαινε τοῖς προητυχηκόσι
 τὴν μέλλουσιν ἔσεσθαι φιλανθρωπίαν. διαβεβαιω-
 σάμενος δ' αὐτὴν ὑπάρξειν δευτέραν μητέρα, τοῖς
 ἔργοις εὐθὺς ἐκύρωσε τὴν διὰ τῶν λόγων ἐπαγγελίαν.

*Singularis Alexandri humanitas in Darii matrem, uxorem, li-
 beros, pluribus descripta et celebrata.*

38. Περιέθηκε γὰρ αὐτῇ κόσμον τε βασιλικόν,
 καὶ τὸ προγεγονός ἄξίωμα ταῖς προσηκούσαις τι-
 μαῖς ἀποκατέστησε. τὴν μὲν γὰρ θεραπείαν αὐτῇ
 πᾶσαν τὴν δοθεῖσαν ὑπὸ Δαρείου παρέδωκεν, ἰδίαν
 δ' ἄλλην οὐκ ἐλάττωτα τῆς προϋπαρχούσης προσε-
 δωρήσατο, καὶ τῆς μὲν τῶν παρθένων ἐκδόσεως βέλ-
 τιον τῆς Δαρείου κρίσεως ἐπηγγείλατο προνοήσε-

σθαι, τὸν παῖδα δὲ θυέειν ὡς υἱὸν ἴδιον, καὶ βασιλικῆς τιμῆς ἀξιῶσιν. προσκαλεσάμενος δ' αὐτὸν καὶ φιλήσας, ὡς εἶδεν ἀδελῶς βλέψαντα, καὶ μηδὲν ὅλως καταπλαγέντα, πρὸς τοὺς περὶ τὸν Ἡφαιστίωνα εἶπεν, ὅτι ὁ παῖς ὢν ἔξ ἐτῶν, καὶ τὴν ἀρετὴν ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν προφαίνων, πολλῶ βελτίων ἐστὶ τοῦ πατρός. περὶ δὲ τῆς Λαρκίου γυναικὸς καὶ τῆς περὶ αὐτὴν σεμνότητος πρόνοιαν ἔξιν ἔφησεν, ὅπως μηδὲν ἀνάξιον πάθῃ τῆς προγεγενημένης εὐδαιμονίας. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα πρὸς ἕλεον καὶ φιλανθρωπίαν διαλεχθεὶς, ἐποίησε τὰς γυναῖκας, διὰ τὸ μέγεθος τῆς ἀνελπίστου χαρᾶς, εἰς ἀκατάσχετα προσπεσεῖν δάκρυα. ἐπὶ δὲ πᾶσι τοῖς προειρημένοις δούς τὴν δεξιάν, οὐ μόνον ὑπὸ τῶν εὐ παθόντων ἐπαίνων ἐτύγχανεν, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς συστρατευομένοις περιβόητον ἔσχε τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἐπιεικειᾶς. καθόλου δ' ἔγωγε νομίζω, πολλῶν καὶ καλῶν ἔργων ὑπ' Ἀλεξάνδρου συντετελεσμένων μηδὲν τούτων μεῖζον ὑπάρχειν, μηδὲ μᾶλλον ἄξιον ἀναγραφῆς καὶ μνήμης ἱστορικῆς εἶναι. αἱ μὲν γὰρ τῶν πόλεων πολιορκίαι καὶ παρατάξεις, καὶ τὰ ἄλλα τὰ κατὰ τὸν πόλεμον προτερήματα, τὰ πλείονα διὰ τύχην ἢ δι' ἀρετὴν ἐπιτυγχάνεται· ὁ δ' ἐν ταῖς ἐξουσίαις εἰς τοὺς ἐπταικότας ἕλεος μεριζόμενος, διὰ μόνης τῆς φρονήσεως γίνεται. οἱ πλείστοι γὰρ διὰ τὴν εὐτυχίαν ἐπαίρονται μὲν ταῖς εὐπραξίαις, ὑπερήφανοι δ' ἐν ταῖς εὐτυχίαις γιγνόμενοι, τῆς ἀνθρωπίνης καὶ κοινῆς ἀσθενείας ἐπιλανθάνονται. διὸ καὶ τοὺς πλείστους ὁρᾷν ἐστὶ, τὴν εὐτυχίαν, ὥσπερ τι βαρὺ φορ-

τίον, φέρειν ἄδυνατοῦντας. Ἀλέξανδρος μὲν οἷν, καίπερ πολλαῖς γενεαῖς προγεγονώς τοῦ κατ' ἡμῶς βίου, τυγχανέτω καὶ παρὰ τῶν μεταγενεστέρων δικαίου καὶ πρόποτος ταῖς ἰδίαις ἀρεταῖς ἐπαίνου.

Darius Babylonem se receperat; unde per literas acquissimas pacis conditiones Alexandro obtulit. His repudiatis, duplo maiorem exercitum conscribendum curavit.

39. Δαρεῖος δὲ διανύσας εἰς Βαβυλῶνα, καὶ τοὺς ἀπὸ τῆς ἐν Ἰσσοῦ μάχης διασωζομένους ἀναλαβὼν, οὐκ ἔπεσε τῷ φρονήματι, καίπερ μεγάλη περιπετωκὴς συμφορῇ. ἀλλὰ πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον ἔγραψεν ἀνθρωπίνως φέρειν τὴν εὐτυχίαν, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἀλλάξασθαι, χρημάτων πλῆθος λαβόντα· προσετίθει δὲ καὶ τῆς Ἀσίας τὴν ἐντὸς Ἄλυσος χώραν, καὶ πόλεις συνεχώρησεν, ἐὰν βουληθῇ γενέσθαι φίλος. ὁ δ' Ἀλέξανδρος συναγαγὼν τοὺς φίλους, καὶ τὴν μὲν ἀληθινὴν ἐπιστολὴν ἀποκρυψάμενος, ἑτέραν δὲ γράψας, ῥέπουσαν πρὸς τὸ ἑαυτῷ συμφέρον, προσήνεγκε τοῖς συνέδροις, καὶ τοὺς πρέσβεις ἀπράκτους ἐξαπέστειλε. διόπερ ὁ Δαρεῖος, ἀπογνοὺς τὴν διὰ τῶν ἐπιστολῶν σύνθεσιν, παρασκευὰς μεγάλαις ἐποιεῖτο πρὸς τὸν πόλεμον, καὶ τοὺς μὲν κατὰ τὴν τροπὴν ἀποβεβληκότας τὰς πανοπλίας καθώπλιζεν, ἄλλους δ' ἐπιλεγόμενος, εἰς στρατιωτικὰς τάξεις κατέγραφε· τὰς δ' ἐκ τῶν ἁγίων σατραπειῶν δυνάμεις, ὥς ἀπολελοιπῶς ἦν διὰ τὴν ὀξύτητα τῆς στρατείας, μετεπέμπετο. καὶ τέλος τοσαύτην εἰσηνέγκατο σπουδὴν εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς δυνάμεως, ὥστε διπλασίαν γενέσθαι τῆς ἐν Ἰσσοῦ παρατηξαμένης. ὀγδοήκοντα μὲν γὰρ μυριάδες πεζῶν, εἴκοσι δ'

ἱππέων ἡθροίσθησαν· καὶ χωρὶς ἁρμάτων δρεπανηφόρων πληθός. ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν.

Olymp. CXII, 1. Alexander, factis caesorum funeribus recreatisque militibus, bellum Aegyptiis inferre parat. Dum per Phoeniciam iter facit, Tyrii conatibus eius obstant. Inde Tyri oppugnationem Alexander aggreditur, antiqua Tyro primum diruta.

40. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθηήνσι Νικηράτου, Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Μάρκον Ἀτίλιον καὶ Μάρκον Οὐαλέριον, Ὀλυμπιάς δ' ἤχθη δευτέρα πρὸς ταῖς ἑκατὸν καὶ δέκα, καθ' ἣν ἐνίκα Γρύλος Χαλκιδεύς. ἐπὶ δὲ τούτων, Ἀλέξανδρος μετὰ τὴν ἐν Ἰσσῶ νίκην, τοὺς μὲν τελευτήσαντας ἔθαψεν, ἐν οἷς καὶ τῶν πολεμίων τοὺς ἐν ταῖς ἀνδραγαθίαις θυμασθέντας· μετὰ δὲ ταῦτα τοῖς θεοῖς μεγαλοπρεπεῖς θυσίας συντελέσας, καὶ τοὺς ἐν τῇ μάχῃ κατ' ἄρετὴν διαφόρους γενομένους τιμήσας ταῖς ἀξίαις ἐκάστους δωρεαῖς, ἐφ' ἡμέρας τινὰς ἀνέλαβε τὴν δύναμιν. ἔπειτα προάγων ἐπ' Αἰγύπτου, καὶ καταντήσας εἰς τὴν Φοινίκην, τῆς μὲν ἄλλας πόλεις παρέλαβεν, ἐτοίμως τῶν ἐγχωρίων προσδεξαμένων αὐτόν· οἱ δὲ Τύριοι, βουλομένου τοῦ βασιλέως τῷ Ἡρακλεῖ τῷ Τυρίῳ θύσαι, προπετέστερον διεκώλυσαν αὐτόν· τῆς εἰς τὴν πόλιν εἰσόδου. τοῦ δ' Ἀλεξάνδρου χαλεπῶς ἐνέγκαντος καὶ διαπειλησαμένου πολεμήσειν τὴν πόλιν, οἱ Τύριοι τεθαρόδηκός τως ὑπέμενον τὴν πολιορκίαν, ἅμα μὲν Δαρείῳ χαριζόμενοι καὶ τὴν πρὸς αὐτόν εὐνοίαν βεβαίαν τηροῦντες, καὶ νομίζοντες μεγάλας δωρεὰς ἀντὶ ταύτης τῆς χάριτος ἀντιλήψεσθαι παρὰ τοῦ βασιλέως, ἐπισπώμενοι μὲν τὸν Ἀλέ-

ξανδρον εἰς πολυχρόνιον καὶ ἐπικίνδυνον πολιορκίαν, διδόντες δ' ἄνεσιν Λαρεΐω πρὸς τὰς παρασκευάς· ἅμα δὲ καὶ πιστεύοντες τῇ τε ὀχυρότητι τῆς νήσου καὶ ταῖς ἐν αὐτῇ παρασκευαῖς, ἔτι δὲ τοῖς ἀπογόνους αὐτῶν Καρχηδονίοις. ὁ δὲ βασιλεὺς, ὁρῶν κατὰ θάλατταν μὲν δυσπολιόρκητον οὖσαν τὴν πόλιν, διὰ τε τὴν παρασκευὴν τῶν κατὰ τὸ τεῖχος ἔργων καὶ τὴν ὑπάρχουσαν ἐν αὐτῇ δύναμιν ναυτικὴν, κατὰ δὲ γῆν σχεδὸν ἀπραγμάτευτον οὖσαν, διὰ τὸ τέτταρσι σταδίοις διεύργεσθαι τῆς ἡπείρου· ὁμῶς ἔκρινε συμφέρειν πάντα κίνδυνον καὶ πόνον ὑπομένειν ὑπὲρ τοῦ μὴ καταφρονηθῆναι τὴν τῶν Μακεδόνων δύναμιν ὑπὸ μιᾶς καὶ τῆς τυχοῦσης πόλεως. εὐθύς οὖν καθαιρῶν τὴν παλαιὰν λεγομένην Τύρον, καὶ πολλῶν μυριάδων κομιζουσῶν τοὺς λίθους, χῶμα κατεσκεύαξε δίπλεθρον τῷ πλάτει. πανδημεὶ δὲ προσλαβόμενος τοὺς κατοικοῦντας τὰς πλησίον πόλεις, ταχὺ διὰ τῆς πολυχειρίας ἤνυετο τὰ τῶν ἔργων.

Aggere structo, dum rex urbi appropinquat, Tyrii territi liberos, uxores, senes Carthaginem transportandos curant. Augent terrorem varii generis prodigia.

41. Οἱ δὲ Τύριοι τὸ μὲν πρῶτον προσπλέοντες τῷ χῶματι, κατεγέλων τοῦ βασιλέως, εἰ τοῦ Ποσειδῶνός ἐαυτὸν δοκεῖ περιέσεσθαι. μετὰ δὲ ταῦτα παραδόξως τοῦ χῶματος αὐξομένου, τέκνα μὲν καὶ γυναῖκας καὶ τοὺς γεγηρακότας εἰς Καρχηδόνα διακομίζουσιν ἐψηφίσαντο, τοὺς δ' ἀκμαῖζοντας ταῖς ἡλικίαις ἐπέλεξαν πρὸς τὴν τειχομαχίαν, καὶ ναυμαχίαν ἐτοίμους κατεσκεύαζον, ἔχοντες τριήρεις ὀχδοήκοντα. τέλος δὲ, τῶν τέκνων καὶ γυναικῶν μέρος μὲν ἔφθασαν

ὑπεκθέμενοι πρὸς τοὺς Καρχηδονίους, καταταχοῦ-
 μενοι δὲ ὑπὸ τῆς πολυχειρίας, καὶ ταῖς ναυσὶν οὐκ
 ὄντες ἀξιόμαχοι, συνηναγκάσθησαν ὑπομεῖναι παν-
 δημεὶ τὴν πολιορκίαν. ἔχοντες δὲ πολλὴν θαψίλειαν
 καταπελτῶν, καὶ τῶν ἄλλων μηχανῶν τῶν πρὸς πο-
 λιορκίαν χρησίμων, ἐτέρας πολλαπλασίους κατεσκευ-
 ασαν ῥαδίως διὰ τῶν ἐν τῇ Τύρῳ μηχανοποιῶν, καὶ
 τῶν ἄλλων τεχνιτῶν, παντοδαπῶν ὄντων. διὰ δὲ
 τούτων τῶν ὀργάνων παντοδαπῶν καὶ ξένων ταῖς
 ἐπινοίαις κατασκευαζομένων, ἅπας μὲν ὁ περίβολος
 τῆς πόλεως ἐπληρώθη τῶν μηχανῶν, μάλιστα δὲ κατὰ
 τὸν τόπον τοῦτον ἐν ᾧ τὸ χῶμα συνήγγιζε τῷ τείχει.
 ὥς δ' εἰς τὴν ἄφесιν τοῦ βέλους διέτεινε τὸ κατα-
 σκευαζόμενον ὑπὸ τῶν Μακεδόνων ἔργον, καὶ παρὰ
 τῶν θεῶν τινα προεσημαίνετο τοῖς κινδυνεύουσιν. ἐκ
 μὲν γὰρ τοῦ πέλαγους ὁ κλύδων προσεπέλασε τοῖς
 ἔργοις κῆτος ἄπιστον τὸ μέγεθος, ὃ προσπεσὼν τῷ
 χῶματι, κακὸν μὲν οὐδὲν εἰργάσατο, τῷ δὲ ἐτέρῳ μέ-
 ρει τοῦ σώματος προσανακεκλιμένον ἐπὶ πολὺν χρό-
 νον ἔμενε, καὶ πολλὴν κατάπληξιν παρείχετο τοῖς
 θεωμένοις τὸ παράδοξον· πάλιν δ' εἰς τὸ πέλαγος
 νηξάμενον εἰς δεισιδαιμονίαν ἀμφοτέρους προηγά-
 γετο. ἐκάτεροι γὰρ, ὥς τοῦ Ποσειδῶνος αὐτοῖς βοη-
 θήσιν μέλλοντος, διέκρινον τὸ σημεῖον, ῥέποντες
 ταῖς γνώμαις πρὸς τὸ ἴδιον συμφέρον. ἐγίνετο δὲ
 καὶ ἄλλα σημεῖα παράδοξα, δυνάμενα διατροπὴν
 καὶ φόβον τοῖς ὄχλοις παρασχέσθαι. κατὰ γὰρ τὰς
 τροφὰς παρὰ τοῖς Μακεδόσιν οἱ διακλῶμενοι τῶν
 ἄρτων αἵματοειδῆ τὴν πρόσοψιν εἶχον. ἐωρακέναι

δέ τις ἔφησεν ὄψιν, καθ' ἣν ὁ Ἀπόλλων ἔλιγε μέλ-
 λειν ἑαυτὸν ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν. τοῦ δὲ πλήθους
 ὑπονοήσαντος ὅτι πεπλακῶς εἶη τὸν λόγον χαριζό-
 μενος Ἀλεξάνδρῳ, καὶ διὰ τοῦτο τῶν νεωτέρων ὁρμη-
 σάντων ἐπὶ τὸ λιθοβολῆσαι τὸν ἄνθρωπον, οὗτος
 μὲν διὰ τῶν ἀρχόντων κλαπεῖς, καὶ καταφυγὼν εἰς
 τὸ τοῦ Ἡρακλείους ἱερὸν, διέφυγε τὴν τιμωρίαν, διὰ
 τὴν ἰκεσίαν· οἱ δὲ Τύριοι δεισιδαιμονήσαντες χρυ-
 σαῖς σειραῖς προσέδησαν τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ξόανον
 τῇ βάσει, ἐμποδίζοντες, ὥς ὥσιντο, τοῦ θεοῦ τὸν ἐκ
 τῆς πόλεως χωρισμόν.

Mox navibus, tormentis, telis Tyrii infestant hostem: insuper
 tempestas aggeris paricem aufert. Nihilominus Alexander opus
 urget.

42. Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ μὲν Τύριοι τὴν αἵξιν
 τοῦ χώματος εὐλαβηθέντες, ἐπλήρωσαν πολλὰ τῶν
 ἐλατιόνων σκαφῶν ὀξυβελῶν τε καὶ καταπελτῶν, καὶ
 τοξοτῶν καὶ σφενδονητῶν ἀνδρῶν· καὶ προσπλεύ-
 σαντες τοῖς ἐργαζομένοις τὸ χῶμα, πολλοὺς μὲν κα-
 τέτρωσαν, οὐκ ὀλίγοις δὲ ἀπέκτειναν. εἰς ἀνόπλους
 γὰρ καὶ πυκνοὺς πολλῶν καὶ παντοίων βελῶν φερο-
 μένων, οὐδεὶς ἠμάρτανεν, ἐτοίμων καὶ ἀφυλάκτων
 τῶν σκοπῶν κειμένων. συνέβαινε γὰρ οὐ μόνον κατὰ
 πρόσωπον τὰ φερόμενα βέλη προσπίπτειν, ἀλλὰ καὶ
 πρὸς τὰ νῶτα τῶν ἀντιπροσώπων ὄντων ἐν στενῷ
 χώματι διϊκνεῖσθαι, καὶ μηδὲνα δύνασθαι διαφυ-
 λάξασθαι τοὺς ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν κατατιτρώ-
 σκοντας. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, τὸ παράλογον τῆς συμ-
 φορᾶς βουλόμενος ὁξέως διορθώσασθαι, πληρώσας
 πάσας τὰς ναῦς, καὶ καθηγούμενος αὐτὸς ἐπλεικατὰ

σπουδὴν ἐπὶ τὸν λιμένα τῶν Τυρίων, καὶ τὴν ἐπάνο-
 δον τῶν Φοινίκων ὑπετέμενετο. οἱ δὲ Βάρβαροι, φο-
 βηθέντες μὴ ποτε κυριεύσας τῶν λιμένων, καταλά-
 βηται τὴν πόλιν ἔρημον οὖσαν στρατιωτῶν, κατὰ
 πολλὴν σπουδὴν ἀνέπλεον εἰς τὴν Τύρον. ἀμφοτέ-
 ρων δὲ διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς φιλοτιμίας ταῖς εἰρε-
 σίαις πυκναῖς χρωμένων, καὶ τῶν Μακεδόνων ἤδη
 πλησιαζόντων τοῖς λιμέσιν, οἱ Φοῖνικες παρ' ὀλίγον
 μὲν ἤλθον τοῦ πάντες ἀπολέσθαι, παρεισπεσόντες
 δ' ὁμῶς τῇ βίᾳ, καὶ τὰς τελευταίας ναῦς ἀποβαλόν-
 τες, διεσώθησαν εἰς τὴν πόλιν. ὁ δὲ βασιλεὺς, μεγά-
 λης ἐπιβολῆς ἀποτυχὼν, πάλιν προσεκαρτέρει τῷ χώ-
 ματι, καὶ τῷ πλήθει τῶν νεῶν παρείχετο τοῖς ἐργα-
 ζομένοις τὴν ἀσφάλειαν. τῶν δ' ἔργων πλησιαζόν-
 των τῇ πόλει, καὶ τῆς ἰλῶσεως προσδοκωμένης, ἀρ-
 γέστης ἄνεμος μέγας ἐπεγένετο, καὶ τοῦ χώματος
 πολὺ μέρος ἐλυμήνατο. ὁ δ' Ἀλέξανδρος εἰς ἀμυγα-
 νίαν ἐμπίπτων διὰ τὴν αὐτόματον τῶν ἔργων φθο-
 ρὰν, μετεμέλετο μὲν ἐπὶ τῇ τῆς πολιορκίας ἐπιβολῇ,
 ὁμῶς δὲ τῇ φιλοτιμίᾳ προαγόμενος, ἐκ τῆς ὀρεινῆς
 ἐκκόπτων ὑπερμεγέθη δένδρα παρεκόμιζε, καὶ σὺν
 αὐτοῖς τοῖς κλάδοις ἐγχώσας, ἐνέφραξε τὴν βίαν τοῦ
 κλύδωνος· ταχὺ δ' ἀποκαταστήσας τὰ πεπονηκότα
 τοῦ χώματος, καὶ τῇ πολυχειρίᾳ προκόψας εἰς βέ-
 λους ἄφεισιν, ἐπέστησε τὰς μηχανὰς ἐπ' ἄκρον τὸ χῶ-
 μα· καὶ τοῖς μὲν πετροβόλοις κατέβαλλε τὰ τεῖχη,
 τοῖς δ' ὀξυβελέσιν ἀνεῖργε τοὺς ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων
 ἐφεστῶτας. συνηγωνίζοντο δὲ τούτοις οἱ τε τοξόται

καὶ σφενδονῆται, καὶ πολλοὺς τῶν ἐν τῇ πόλει πα-
ραβοηθοῦντας κατετίτρωσκον.

Mirae varietatis machinee describuntur, quibus Tyrri hostium
tela excipiunt.

- 43. Οἱ δὲ Τύριοι ἄλιεῖς, ἔχοντες τεχνίτας καὶ
μηχανοποιούς, κατεσκεύασαν φιλότεχνα βοηθήματα.
πρὸς μὲν γὰρ τὰ καταπελτικὰ βέλη τροχοὺς κατε-
σκεύασαν διειλημμένους πυκνοῖς διαφράγμασι· τοῦ-
τους δὲ διὰ τινος μηχανῆς διενέοντες, τὰ μὲν συνέτρι-
βον, τὰ δὲ παρέσυρον τῶν βελῶν, πάντων δὲ τὴν ἐκ
τῆς βίας φορὰν ἐξέλουν· τοὺς δ' ἐκ τῶν πετροβόλων
φερομένους λίθους δεχόμενοι μαλακαῖς τισι καὶ συν-
ενδιδούσαις κατασκευαῖς, ἐπράϋνον τὴν ἐκ τῆς ὀργα-
νικῆς βίας δύναμιν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἅμα τῇ κατὰ τὸ
χῶμα προσβολῇ παντὶ τῷ στόλῳ περιέπλει τὴν πό-
λιν, καὶ τὰ τείχη περιεσκέπτειτο, καὶ φανερός ἦν πο-
λιορκήσων τὴν πόλιν κατὰ γῆν ἅμα καὶ κατὰ θά-
λατταν. τῶν δὲ Τυρίων ἀνταναχθῆναι μὲν τῷ στόλῳ
μηκέτι τολμώντων, τρισὶ δὲ ναυσὶν ὁρμούντων πρὸ
τοῦ λιμένος, ὁ βασιλεὺς ἐπιπλεύσας αὐταῖς, καὶ πά-
σας συντρίψας, ἐπανῆλθεν ἐπὶ τὴν ἰδίαν στρατοπε-
δεῖαν. οἱ δὲ Τύριοι, βουλόμενοι διπλασιάσαι τὴν
ὑπὸ τῶν τειχῶν ἀσφάλειαν, ἀποστήσαντες πέντε πή-
χεις, ἕτερον τεῖχος ᾠκοδόμουν, δέκα πηχῶν τὸ πλά-
τος, καὶ τὴν ὑπὸ μέσον τῶν τειχῶν σφριγγα λίθων
καὶ χώματος ἐπλήρουν. ὁ δ' Ἀλέξανδρος, τὰς τριήρεις
ζευγνύων, καὶ μηχανὰς παντοδαπὰς αὐταῖς ἐπιστή-
σας, κατέβαλεν ἐπὶ πλέθρον τοῦ τείχους· καὶ διὰ
τοῦ πτώματος εἰσέπιπτον εἰς τὴν πόλιν. οἱ δὲ Τύ-

ριοι τοὺς εἰσβιαζομένους πυκνοῖς βέλεσι βάλλοντες, μόλις ἀπετρέψαντο, καὶ τὸ πεπτωκὸς μέρος τοῦ τείχους ἀνωκοδόμησαν νυκτὸς ἐπιλαβούσης· μετὰ δὲ ταῦτα τοῦ χώματος συνάψαντος τῷ τείχει, καὶ τῆς πόλεως χερῶν ἡσίου γενομένης, πολλοὺς καὶ μεγάλους ἀγῶνας συνέβαινε γίνεσθαι κατὰ τὴν τειχομαχίαν. οἱ μὲν γὰρ τὸ δεινὸν ἔχοντες ἐν ὀφθαλμοῖς, καὶ τὴν ἐκ τῆς ἀλώσεως συμφορὰν ἀναλογιζόμενοι, ταῖς ψυχαῖς οὕτω παρέστησαν πρὸς τὸν κίνδυνον, ὥστε τοῦ θανάτου καταφρονῆσαι. τῶν γὰρ Μακεδόνων προσαγαγόντων πύργους ὑψηλοὺς, ἴσους τοῖς τείχεσι, καὶ διὰ τούτων τὰς ἐπιβάθρας ἐπιβαλλόντων, καὶ θρασείως ταῖς ἐπάλλεσιν ἐπιβαινόντων, οἱ μὲν Τύριοι, διὰ τὴν ἐπίνοιαν τῶν ὀργανοποιῶν, πολλὰ πρὸς τὴν τειχομαχίαν εἶχον βοηθήματα· χαλκευσάμενοι γὰρ εὐμεγέθεις τριόδοντας παρηγκιστρωμένους, τούτοις ἔτυπον ἐκ χειρὸς τοὺς ἐπὶ τῶν πύργων καθεστῶτας. ἐμπηγνυμένων δὲ εἰς τὰς ἀσπίδας τούτων, καὶ κάλους ἐχόντων προσδεδεμένους, εἶλκον πρὸς ἑαυτοὺς, ἐπιλαμβανόμενοι τῶν κάλων. ἀναγκαῖον οὖν ἦν ἢ προῖεσθαι τὰ ὄπλα, καὶ γυμνουμένους τὰ σώματα κατατιτρώσκεσθαι, πολλῶν φερομένων βελῶν, ἢ τηροῦντας τὰ ὄπλα διὰ τὴν αἰσχύνην, πίπτειν ἀφ' ὑψηλῶν πύργων καὶ τελευτᾶν. ἄλλοι δ' ὀλιευντικά δίκτυα τοῖς ἐπὶ τῶν ἐπιβαθρῶν διαμαχομένοις ἐπιόριπτοῦντες, καὶ τὰς χεῖρας ἀχρήστους ποιοῦντες, κατέσπων καὶ περιεκύλιον ἀπὸ τῆς ἐπιβάθρας ἐπὶ τὴν γῆν.

Clypei ahenei, arcens fervida repleti et in hostea missi. Machinae igniferae.

44. Ἐτερον δ' ἐπειόησαν εὖρεμα φιλότεχνον

κατὰ τῆς τῶν Μακεδόνων ἀνδρείας, δι' οὗ τοὺς ἀρίστους τῶν πολεμίων ἀμηχάνοις καὶ δειναῖς περιέβαλον τιμωρίαις. κατασκευάσαντες γὰρ ἀσπίδας χαλκῆς καὶ σιδηρᾶς, καὶ ταύτας πληρώσαντες ἄμμου, φλογὶ πολλῇ συνεχῶς ὑπέκαιον καὶ διάπυρον κατεσκεύαζον τὴν ἄμμον. ταύτην δὲ διὰ τινος μηχανῆς τοῖς θρασύτατα μαχομένοις ἐπερρίπτουν, καὶ ταῖς ἐσχάταις συμφοραῖς περιέβυλλον τοὺς ὑποπεσόντας. διὰ γὰρ τῶν θωράκων καὶ τῶν ὑποδυτῶν παρεισπίτουσα ἡ ἄμμος, καὶ διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς θερμασίας λυμαινομένη τὰς σάρκας, ἀβοήθητον ἐποίει τὸ ἀτύχημα. διὸ καὶ παραπλησίως τοῖς βασανιζομένοις πᾶσαν δεητικὴν φωνὴν προῖέμενοι, τοὺς μὲν ἐπικουρῆσοντας οὐκ εἶχον, αὐτοὶ δὲ διὰ τὴν δεινότητα τοῦ πάθους εἰς μανιώδεις διαθέσεις ἐμπίπτοντες ἐτελεύτων, ἐλεεινῶ καὶ ἀμηχάνῳ πάθει περιπίπτοντες. ἅμα δὲ καὶ πῦρ ἐπερρίπτουν, καὶ σαννία καὶ λίθους ἐπέβαλλον οἱ Φοίνικες, καὶ τῷ πλήθει τῶν βελῶν κατεπόρουν τὰς ἀρετάς τῶν ἀνθισταμένων· καὶ ταῖς μὲν δρεπανηφόροις κεραφαῖς τὰς τῶν κριδῶν ὀρμητηρίας ὑποτέμνοντες, ἄχρηστον τὴν τῶν ὀργάνων βίαν ἐποιοῦν, ταῖς δὲ πυρφόροις μύδροις μεγάλους διαπύρους ἐπέβαλλον εἰς τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, καὶ διὰ τὴν πυκνότητα τῶν ἀνδρῶν οὐχ ἡμάρτανον τῶν σκοπῶν· τοῖς δὲ κόραξι καὶ ταῖς σιδηραῖς χερσὶν ἀνῆρπαζον τοὺς τοῖς θωρακίοις ἐφεστῶτας. τῇ δὲ πολυχειρία πάσας τὰς μηχανὰς ἐνεργεῖς ποιοῦντες, πολλοὺς τῶν βιαζομένων ἀπέκτεινον.

Macedones, fessi laboribus, de solvenda obsidione consilia agitant: sed rex obnitiitur.

45. Ἀνυπερβλήτου δὲ τῆς ἐκπλήξεως οὔσης, καὶ τῆς ἐν τοῖς ἀγῶσι δεινότητος ἀνυποστάτου γινομένης, οὐδ' ὥς ἔληγον τῆς τόλμης οἱ Μακεδόνες, ἀλλ' αὖ τοὺς αἰὲν πίπτοντας ὑπερβαίνοντες, οὐκ ἐνουθετοῦντο ταῖς τῶν ἄλλων συμφοραῖς. ὁ δ' Ἀλέξανδρος ἐπιστήσας ἐπὶ τοὺς πετροβόλους καταπέλτας, καὶ λίθους μεγάλους ἀφιεῖς, ἐσάλευε τὰ τεῖχη· τοῖς δ' ὀδυρβέουσιν ἀπὸ τῶν πύργων τῶν ξυλίνων ἐκβάλλων βελῶν παντοδαπῶν πλῆθος, δεινῶς κατετίτρωσκε τοὺς ἐφεστώτας τοῖς τεῖχεσιν. ἀντιμυχανώμενοι δὲ πρὸς ταῦτα οἱ Τύριοι, πρὸ μὲν τῶν τειχῶν μαρμαρίνους τροχοὺς ἵστανον, καὶ διὰ τινων ὀργάνων τούτους δινεύοντες, τὰ φερόμενα βέλη καταπελτικὰ συνέτριβον, καὶ εἰς τὰ πλάγια μέρη παράγοντες, ἀπράκτους ἐποιοῦν. τὰς τῶν ἀφιεμένων πληγὰς. πρὸς δὲ τούτοις, βύρσας καὶ διπλᾶς διφθέρας πεφυκωμένας καταρῥάπτοντες, εἰς ταύτας ἀπεδέχοντο τὰς ἀπὸ τῶν πετροβόλων πληγὰς· καὶ μαλακῆς τῆς ἐνδόσεως γινομένης, ἐξελύετο τῶν φερομένων πετρῶν ἡ βία. καθόλου δὲ οἱ Τύριοι πάντα τρόπον εἰρώστως ἀμυνόμενοι, καὶ κατενυποροῦντες τοῖς βοηθήμασι κατεθάρρῃσαν τῶν πολεμίων, καὶ τὸ τεῖχος καὶ τὰς ἐντὸς τῶν πύργων στάσεις ἀπολιπόντες, ἐπ' αὐτὰς ὠθοῦντο τὰς ἐπιβάθρας, καὶ ταῖς τῶν πολεμίων ἀνδραγαθίαις ἀντέταττον τὰς ἑαυτῶν ἀρετὰς. διὸ καὶ συμπλεκόμενοι τοῖς πολεμίοις, καὶ τὴν μάχην ἐκ χειρὸς συνιστάμενοι, μέγαν ἀγῶνα τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος συνίσταντο· καὶ τινες πελέκεσι τῶν ἀπαντῶντων τὸ προσπεσὸν μέρος τοῦ

σώματος ἀπέκοπτον. ἔνθα δὴ τῶν παρὰ τοῖς Μακεδόσιν ἡγεμόνων τις, ὄνομα μὲν Ἀδμητος, διαφέρων δὲ ἀνδρεία καὶ σώματος ῥώμῃ, τεθαρρόνως τὴν βίαν τῶν Τυρίων ὑπέστη, καὶ πληγεὶς πελέκει μέσσην τὴν κεφαλὴν, παραχρῆμα κατέστρεψε τὸν βίον ἡρωϊκῶς. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ὁρῶν τῇ μάχῃ τῶν Τυρίων κατισχυομένους τοὺς Μακεδόνας, ἀνεκαλέσατο τῇ σάλπιγγι τοὺς στρατιώτας νυκτὸς ἤδη γενομένης. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἔκρινε λῦσαι τὴν πολιορκίαν, καὶ τὴν στρατείαν ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον ποιῆσθαι· μετανοήσας δὲ πάλιν, καὶ νομίσας αἰσχρὸν εἶναι παραχωρῆσαι Τυρίοις τῆς κατὰ τὴν πολιορκίαν δόξης, καὶ τῶν φίλων ἓνα μόνον ὁμογνωμονοῦντα λαβὼν, Ἀμύνταν τὸν Ἀνδρομένους, πύλιν πρὸς τὴν πολιορκίαν ἐτρέπετο.

Novo impetu terra marique simul facto, Alexander ipse in urbis moenia ascendit: alia parte arces in muro ruinam facit; itaque urbs post VII menses capitur. Captivorum numerus. Apollini Philalexandro et Herculi sacra facit rex; urbi novum regem Ballonymum praeficit.

46. Παρακαλέσας δὲ τοὺς Μακεδόνας ἑαυτοῦ μὴ λειφθῆναι κατ' ἀνδρείαν, ἀπάσας τὰς ναῦς πολεμικῶς κατασκευάσας, προσέβαλλε τοῖς τεῖχεσιν ἐκθύμως κατὰ γῆν ἅμα καὶ κατὰ θάλατταν. κατανοήσας δὲ περὶ τὰ νεώρια τὸ τεῖχος ἀσθενέστερον ὑπάρχειν, τούτῳ προσήγαγε τὰς τριήρεις ἐξευγμένας, καὶ φερούσας τὰς ἀξιολογωτάτας μηχανάς. ἐν ταύταις δὲ ἐτόλμησεν ἐπιτελέσασθαι πρῶξιν οὐδὲ αὐτοῖς τοῖς ὁρῶσι πιστευομένην· ἐπιβάθραν γὰρ ἀπὸ τοῦ ξιλίνου πύργου τοῖς τῆς πόλεως τεῖχεσιν ἐπιβαλὼν, διὰ ταύτης μόνος ἐπέβη τῷ τείχει, οὔτε τὸν ἀπὸ τῆς

τύχης φθόνον εὐλαβηθεῖς, οὔτε τὴν τῶν Τυρίων δεινότητα καταπλαγείς· ἀλλὰ τὴν καταγωνισαμένην τοὺς Πέρσας δύναμιν ἔχων θεωρὸν τῆς ἰδίας ἀνδραγαθίας, τοῖς μὲν ἄλλοις Μακεδόσιν ἀκολουθεῖν προσέταξεν, αὐτὸς δὲ καθηγούμενος τῶν εἰς χεῖρας βιαζομένων τοὺς μὲν τῷ δόρατι, τοὺς δὲ τῇ μαχαίρᾳ τύπτων ἀπέκτεινεν· ἐνίους δ' αὐτῇ τῇ περιφερείᾳ τῆς ἀσπίδος ἀνατρέπων, ἐπισχεῖν τοῦ πολλοῦ θρόσους ἐποίησε τοὺς πολεμίους. ἅμα δὲ τοῦτοις πραττομένοις, καθ' ἕτερον μέρος ὁ κριὸς τύπτων κατέβαλε πολὺ μέρος τοῦ τεῖχους· διὰ δὲ τοῦ πτώματος εἰσπεσόντων τῶν Μακεδόνων, καὶ τῶν περὶ τὸν Ἀλέξανδρον διὰ τῆς ἐπιβάθρας διαβιάντων ἐπὶ τὸ τεῖχος, ἥ αὖν πόλις κατελήπτο· οἱ δὲ Τύριοι πρὸς ἀλκὴν τραπέντες, καὶ παρακαλέσαντες ἀλλήλους, ἐνέφραξαν τοὺς στενωποὺς, καὶ μαχόμενοι πλὴν ὀλίγων ἅπαντες κατεκόπησαν, ὄντες πλείους τῶν ἐπτακισχιλίων. ὁ δὲ βασιλεὺς τέκνα μὲν καὶ γυναῖκας ἐξηνδραποδίσατο, τοὺς δὲ νέους πάντας, ὄντας οὐκ ἐλάττους τῶν δισχιλίων ἐκρέμασε. σώματα δ' αἰχμάλωτα τοσαῦτα τὸ πλῆθος εὗρέθη, ὥστε τῶν πλείστων εἰς Καρχηδόνα κεκομισμένων, τὰ ὑπολειφθέντα γενέσθαι πλείων τῶν μυρίων καὶ τρισχιλίων. Τύριοι μὲν οὖν, γενναϊότερον μᾶλλον ἢ φρονιμώτερον ὑποστάντες τὴν πολιορκίαν, τοσαύταις περιέπεσον συμφοραῖς πολιορκηθέντες μῆτας ἐπτά. ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦ μὲν Ἀπόλλωνος τὰς χρυσαῖς σειρὰς καὶ τὰ δεσμὰ περιελόμενος, παρήγγειλεν ὀνομάζειν τὸν θεὸν τοῦτον Ἀπόλλω φιλαλέξανδρον· τῷ δὲ Ἡρακλεῖ μεγαλοπρεπεῖς θυσίας

συντελέσας, καὶ τοῖς ἀνδραγαθήσαντας τιμήσας, ἔτι δὲ τοὺς τετελευτηκότας μεγαλοπρεπῶς θάψας, τῆς μὲν Τυρίων πόλεως κατέστησε βασιλέα τὸν ὀνομαζόμενον Βαλλώνυμον, περὶ οὗ τὰ κατὰ μέρος οὐκ ἄξιον παραλιπεῖν, διὰ τὸ τῆς περιπετείας παράδοξον.

Memorabilis novi Tyriorum regis fortuna et pristina humilitas.

47. Τοῦ γὰρ προῦπάρχοντος βασιλέως Στράτωνος διὰ τὴν πρὸς Δαρεῖον φιλίαν ἐκπεσόντος ἐκ τῆς ἀρχῆς, ὁ Ἀλέξανδρος ἔδωκεν ἐξουσίαν Ἡφαιστίωνι καταστῆσαι βασιλέα τῆς Τύρου τῶν ἰδιοξένων, ὃν ἂν προαιρῇται. τὸ μὲν οὖν πρῶτον οὗτος εὐδοκήσας τῷ ξένῳ, παρ' ᾧ τὴν ἐπισταθμίαν ἐπεποιήτο κεχαρισμένως, τοῦτον ἐπεβάλετο κύριον ἀναγορεῦσαι τῆς πόλεως. ὁ δὲ, πλούτῳ μὲν καὶ δόξῃ διαφέρων τῶν πολιτῶν, οὐδεμίαν δὲ συγγένειαν ἔχων πρὸς τοὺς γεγονότας βασιλεῖς, οὐκ ἐδέξατο τὴν δωρεάν. τοῦ δὲ Ἡφαιστίωνος ἐπιτρέψαντος αὐτῷ τὴν ἐκλογὴν ποιήσασθαι ἐκ τοῦ γένους τῶν βασιλέων, ἔφησεν εἶναι τινα τῆς βασιλικῆς οἰκίας ἀπόγονον, τὰ μὲν ἄλλα σώφρονα καὶ ἀγαθὸν ἄνδρα, πένητα δὲ καθ' ὑπερβολήν. συγχωρήσαντος δὲ τοῦ Ἡφαιστίωνος τούτῳ τὴν δυναστείαν, ὁ λαβὼν τὴν ἐπιτροπὴν κατήντησεν ἐπὶ τὸν ὀνομασμένον μετὰ βασιλικῆς ἐσθῆτος, καὶ κατέλαβεν αὐτὸν ἐν τινι κήτῳ μισθοῦ μὲν ἀντιλοῦντα, ψάκεισι δὲ τοῖς τυχοῦσιν ἐσθῆτι χρώμενον. δηλώσας δὲ τὴν περιπέτειαν, καὶ περιθεὶς τὴν βασιλικὴν στολὴν καὶ τὸν ἄλλον τὸν ἀρμόζοντα κόσμον, ἀνήγαγεν αὐτὸν εἰς τὴν ἀγορὰν, καὶ ἀπέ-

δειξε βασιλεία τῶν Τυρίων. ἀσμένως δὲ τοῦ πλήθους προσδεξαμένου, καὶ τὸ παράδοξον τῆς τύχης θαυμάσαντος, οὗτος μὲν φίλος γενόμενος Ἀλεξάνδρῳ, τὴν βασιλείαν ἔσχε παράδειγμα τοῖς ἀγνοοῦσι τὴν τῆς τύχης παράδοξον μεταβολήν. ἡμεῖς δὲ ἐπεὶ τὰ περὶ τὸν Ἀλέξανδρον διήλθομεν, μεταληψόμεθα τὴν διήγησιν.

Interea Agia rex Laced. pro Persis in Cretam expeditionem fecerat: Amyntas in Aegyptum. Gracchi Alexandro, cum Gazam oppugnaret, ob victoriam apud Issum coronam auream mittunt.

48. Κατὰ γὰρ τὴν Εὐρώπην Ἄγρις μὲν ὁ τῶν Λακεδαιμονίων βασιλεὺς, τῶν ἐκ τῆς ἐν Ἰσσοῦ μάχης διασωθέντων μισθοφόρων ἀναλαβὼν ὀκτακισχιλίους, νεωτέρων πραγμάτων ἀντείχετο, χαριζόμενός Δαρεῖον. προσλαβὼν δὲ παρὰ τούτου καὶ ναῦς καὶ χρημάτων πλήθος, ἔπλευσεν εἰς Κρήτην, καὶ τῶν πόλεων τὰς πλείους χειρωσάμενος, ἠνάγκασε τὰ Περσῶν αἰρεῖσθαι. Ἀμύντας δὲ φυγὼν ἐκ Μακεδονίας, καὶ πρὸς Δαρεῖον ἀναβὰς, συνηγωνίσαστο μὲν τοῖς Πέρσαις ἐν τῇ Κιλικίᾳ, διασωθεῖς δ' ἐκ τῆς ἐν Ἰσσοῦ παρατάξεως μετὰ τετρακισχιλίων μισθοφόρων, καὶ πρὸ τῆς Ἀλεξάνδρου παρουσίας διανύσας εἰς Τρίπολιν τῆς Φοινίκης, ἐπέλεξεν ἐκ τοῦ παντός στόλου τὰς ἀρκούσας ναῦς εἰς τὸν πλοῦν τοῖς ἰδίοις στρατιώταις, τὰς δ' ἄλλας ἐνέπηρσεν. διαπλεύσας δ' εἰς τὴν Κύπρον, καὶ προσλαβόμενος στρατιώτας καὶ ναῦς, διέπλευσεν εἰς τὸ Πηλούσιον. τῆς δὲ πόλεως ἐγκρατὴς γενόμενος, ἀπέφαινεν ἑαυτὸν ὑπὸ Δαρείου τοῦ βασιλέως ἀπεστάλθαι στρατηγόν, διὰ τὸ τὸν ἡγούμενον τῆς Αἰγύπτου σαιράπην συναγωνιζόμενον ἐν

Ἰσσοῦ τῆς Κιλικίας πεπτωκέναι. ἀναπλεύσας δ' εἰς Μέμφιν, τὸ μὲν πρῶτον πρὸ τῆς πόλεως παραταξάμενος τοῖς ἐγχωρίοις, ἐνίκησε. μετὰ δὲ ταῦτα, πρὸς ἰσραγὴν τῶν στρατιωτῶν τραπέντων, ἐπεξελθόντες ἐκ τῆς πόλεως ἐπέθεντο τοῖς ἀτάκτως διαρπάζουσι ταῖς ἐπὶ τῆς χώρας κτήσεις, καὶ τὸν τε Ἀμύνταν ἀπέκτειναν, καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ πάντας ἄρδην ἀνέϊλον. Ἀμύντας μὲν οὔν μεγάλας ἐπιβολαῖς ἐγχειρήσας, καὶ παρ' ἐλπίδα σφαλεῖς, τοιοῦτον ἔσχε τοῦ βίου τὸ τέλος. ὁμοίως δὲ τούτῳ καὶ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων καὶ στρατηγῶν τινες ἐκ τῆς ἐν Ἰσσοῦ μάχης μετὰ στρατιωτῶν διασωθέντες ἀντεῖχοντο τῶν Περσικῶν ἐλπίδων. οἱ μὲν γάρ, πόλεις ἐπικαίρους καταλαμβανόμενοι, διεφύλαττον ταύτας τῷ Ἀσασίῳ· οἱ δ' ἔθνη προσαγόμενοι, καὶ δυνάμεις περὶ αὐτοὺς κατασκευαζόμενοι, ταῖς ἡρμοζούσας χρείας τοῖς ὑποκειμένοις καιροῖς παρεῖχοντο. οἱ δὲ συνέδροι τῶν Ἑλλήνων ἐψηφίσαντο πέμψαι πρέσβεις πεντεκαίδεκα, στέφανον φεροντας χρυσοῦν παρὰ τῆς Ἑλλάδος ἀριστεῖον Ἀλεξάνδρῳ, καὶ συνησθησομένους τῇ κατὰ Κιλικίαν νίκῃ. Ἀλέξανδρος δὲ στρατεύσας ἐπὶ Γάζαν φρουρουμένην ὑπὸ Περσῶν, καὶ δίμηνον προσεδρεύσας, εἴλε κατὰ κράτος τὴν πόλιν.

Olymp. CXII, 2. Expugnata Gaza, Alexander in Aegyptum movet, quae pertaesa crudelitate Persarum, ultro in deditionem venit. Facta cum Cyrenensibus amicitia, rex usque ad Iovis Ammonis templa penetrat.

49. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθηήνησι Ἀριστοφάνους, ἐν Ῥώμῃ κατεστάθησαν ὑπατοὶ Σπούριος Ποστούμιος καὶ Τίτος Ουτέτιουριος. ἐπὶ δὲ τούτων, Ἀλέξαν-

δρος ὁ βασιλεὺς τὰ περὶ τὴν Γάζαν διοικήσας, Ἀμύνταν μετὰ δέκα νεῶν εἰς Μακεδονίαν ἐξέπεμψε, προστάξας τῶν νέων τοὺς εὐθέτους ἐπιλέξαι πρὸς στρατείαν· αὐτὸς δὲ μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως παρῆλθεν εἰς Αἴγυπτον, καὶ παρέλαβε πάσας τὰς ἐν αὐτῇ πόλεις χωρὶς κινδύνων. οἱ γὰρ Αἰγύπτιοι, τῶν Περσῶν ἡσεβηκότων εἰς τὰ ἱερὰ καὶ βιαίως ἀρχόντων, ἄσμενοι προσεδέξαντο τοὺς Μακεδόνας. καταστήσας δὲ τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον, προῆλθεν εἰς Ἀμμωνος, βουλόμενος χρήσασθαι τῷ θεῷ. κατὰ μέσσην δὲ τὴν ὁδὸν ἀπήντησαν αὐτῷ πρέσβεις παρὰ Κυρηναίων, στέφανον κομίζοντες καὶ μεγαλοπρεπῆ δῶρα, ἐν οἷς ἦγον ἵππους πολεμιστὰς τριακοσίους καὶ πέντε τέθριππα τὰ κράτιστα. ὁ δὲ τούτους μὲν ἀποδεξάμενος, φιλίαν καὶ συμμαχίαν συνέθειτο πρὸς αὐτούς. αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν συναποδημούντων, προῆγεν ἐπὶ τὸ ἱερόν· καὶ διανύσας ἐπὶ τὴν ἔρημον καὶ ἄνυδρον, ὑδρευσάμενος διήει τὴν χώραν ἔχουσαν ἄμμου μέγεθος ἀέριον. ἐν ἡμέραις δὲ τέτταρσιν ἐξαναλωθέντων τῶν κομιζομένων ὑδάτων, εἰς δεινὴν σπῆλιν παρεγένοντο. εἰς ἀθυμίαν οὖν πάντων ἐμπεσόντων, ἄφνω πολὺς ὄμβρος ἐξ οὐρανοῦ κατεβόρᾳ, τὴν ὑπάρχουσαν τῶν ὑγρῶν ἔνδεικν παραδύξως διορθούμενος. διὸ καὶ τὸ συμβὰν ἔδοξεν ἀνελπίστως σωθεῖσι θεῶν προνοίᾳ γεγονέναι. ὑδρευσάμενοι δ' ἔκ τινος κοιλάδος, ἐπὶ τέτταρας ἡμέρας ἔχοντες ἀρκοῦσαν τὴν βοήθειαν, καὶ διελθόντες ἡμέρας τέσσαρας, διεξέπεσον τὴν ἄνυδρον. ἀδήλου δὲ τῆς ὁδοῦ καθεστῶσης διὰ τὸ πλῆθος τῆς ἄμμου, οἱ καθηγοῦ-

μενοὶ τῆς ὁδοῦ προσήγγειλαν τῷ βασιλεῖ, διότι κόρακες δεξιὸν κλάζοντες τὴν τρίβον τῆς ἐπὶ τὸ ἱερὸν φερούσης ἀτραποῦ προσημαίνουνσιν. οἰωνισάμενος δὲ τὸ συμβαῖνον ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ διαλαβὼν δέχεσθαι τὸν θεὸν ἁσμένως τὴν παρουσίαν αὐτοῦ, προῆγε κατὰ σπουδὴν, καὶ τὸ μὲν πρῶτον κατήντησεν ἐπὶ πικρὴν καλουμένην λίμνην, μετὰ δὲ ταῦτα πορευθεὶς σταδίους ἑκατὸν, παρήλλαξε τὰς ἐπικαλουμένας Ἀμμωνος πόλεις· ἐντεῦθεν δὲ ὁδοιπορήσας μίαν ἡμέραν, συνήγγισε τῷ τεμένει.

Ammoniacae regionis situs, templa palatia et memorabilia.

50. Ἡ δὲ περὶ τὸ ἱερὸν τοῦτο χώρα περιέχεται ὑπὸ ἐρήμου καὶ ἀνύδρου τῆς ἁμμου, πάσης φιλικῆς ἀνθρώπων ἐστερημένη. αὕτη δ' ἐπὶ μῆκος καὶ πλάτος ἐπὶ σταδίους πεντήκοντα παρήκουσα, πολλοῖς μὲν καὶ καλοῖς ὕδασι ναματιαίοις διαφύεται, δένδρων δὲ παντοδαπῶν καὶ μάλιστα καρπύμων πληθύει· καὶ τὸν μὲν αἶρα τῇ κοῦρῃ παραπλήσιον ἔχει ταῖς ἑαριναῖς ὥραις, τόποις δὲ κυματώδεσι περιεχομένη, μόνη παρηλλαγμένην παρέχεται τοῖς ἐνδιατρίβουσι τὴν εὐκρασίαν. τὸ μὲν οὖν τέμενος φασὶν ἰδρῦσασθαι Δαναὸν τὸν Αἰγύπτιον· τὴν δὲ ἱερὰν τοῦ θεοῦ χώραν περιοικοῦσι κατὰ μὲν τὴν μεσημβρίαν καὶ δύσιν Αἰθίοπες, κατὰ δὲ τὴν ἄρκτον Λιβύων νομαδικὸν ἔθνος, καὶ τὸ πρὸς τὴν μεσόγειον ἀνῆκον τὸ τῶν Νάσαμώνων ὀνομαζόμενον ἔθνος. τῶν δ' Ἀμμωνίων κωμηδὸν οἰκούντων, κατὰ μέσην αὐτῶν τὴν χώραν ἀκρόπολις ὑπάρχει τριπλοῖς ὠχυρωμένη τοῖς τείχεσιν· καὶ ταύτης ὁ μὲν πρῶτος περίβολος ἔχει τῶν ἀρχαίων

δυναστῶν βασιλεία, ὁ δ' ἕτερος τὴν γυναικωνίτιν
 αὐλὴν καὶ τὰς τῶν τέκνων καὶ γυναικῶν καὶ συγγε-
 τῶν οἰκήσεις, καὶ φυλακτήρια τῶν τόπων, ἔτι δὲ τὸν
 τοῦ θεοῦ σηκόν, καὶ τὴν ἱερὰν κρήνην, ἀφ' ἧς τὰ
 τῷ θεῷ προσφερόμενα τυγχάνει τῆς ἀγνείας· ὁ δὲ
 τρίτος τὰς τῶν δορυφόρων καταλύσεις, καὶ τὰ φυ-
 λακτήρια τῶν τὸν τύραννον δορυφορούντων. καθί-
 δρυται δὲ τῆς ἀκροπόλεως ἐκτός οὐ μακρὰν ἕτερος
 ναὸς Ἀμμωνος, πολλοῖς καὶ μεγάλοις δένδροις σύσκιος
 τοῦτου δὲ πλησίον ὑπάρχει κρήνη, διὰ τὸ συμβεβη-
 κὸς ὀνομαζομένη ἡλίου κρήνη· αὕτη δὲ τὸ ὕδωρ ἔχει
 συμμεταβαλλόμενον αἰεὶ ταῖς ἡμεριναῖς ὥραις παρα-
 δόξως. ἅμ' ἡμέρα γὰρ ἐξίησι τὴν πηγὴν χλιαρὰν,
 προοιούσης δὲ τῆς ἡμέρας, τῇ προσθέσει τῶν ὥρων
 ἀνάλογον κατὰψύχεται, τοῦ μεσημβρινοῦ δὲ καύμα-
 τος ἀκμάζει τῇ ψυχρότητι· πάλιν δὲ ἀνάλογον ἀπο-
 λήγει πρὸς τὴν ἑσπέραν, καὶ τῆς νυκτὸς ἐπιλαβούσης
 ἀναθερμαίνεται μέχρι μέσων νυκτῶν, καὶ τὸ λοιπὸν
 ἀποκλήγει, μέχρις ἂν ἅμα τῷ φωτὶ πρὸς τὴν ἐξ ἀρχῆς
 ἀποκατασταθῇ τάξιν. τὸ δὲ τοῦ θεοῦ ξόανον ἐκ
 σμαράγδων καὶ τινων ἄλλων περιέχεται, καὶ τὴν
 μαντεῖαν ἰδιόζουσαν παντελῶς ποιεῖται. ἐπὶ νεῶς
 γὰρ περιφέρεται χρυσεῆς ὑπὸ ἱερέων ὀγδοήκοντα.
 οὗτοι δ' ἐπὶ τῶν ὤμων φέροντες τὸν θεόν, προά-
 γουσιν αὐτομάτως ὅπου ποῖ ἂν ἄγοι τὸ τοῦ θεοῦ
 νεῦμα τὴν πορείαν. συνακολουθεῖ δὲ πλῆθος παρ-
 θένων καὶ γυναικῶν Παιῶνας ἀδόντων κατὰ πᾶσαν
 τὴν ὁδόν, καὶ πατριῶ καθυμνοῦντων ὧδῃ τὸν
 θεόν.

Templum adit Alexander. Ad propositas quaestiones quae re-
sponsa acciperit.

51. Τοῦ δ' Ἀλεξάνδρου διὰ τῶν ἱερέων εἰσαχθέν-
τος εἰς τὸν νεῶν, καὶ τὸν θεὸν κατανόησαντος, ὁ μὲν
προφητέων ἀνὴρ πρεσβύτερος τὴν ἡλικίαν προσελ-
θὼν αὐτῷ, Χαῖρε, εἶπεν, ὦ παῦ. καὶ ταύτην παρὰ
τοῦ θεοῦ ἔσχε τὴν πρόσρησιν, ὁ δ' ὑπολαβὼν,
Λέχομαι, φησὶν, ὦ πῖτερ, καὶ τὸ λοιπὸν κεκλήσομαι
σός, ἀλλ' εἴ μοι δίδως τὴν ἀπίστης γῆς ἀρχήν. τοῦ
δ' ἱερέως προσελθόντος τῷ σηκῷ, καὶ τῶν ἀνδρῶν
τῶν αἰφρόντων τὸν θεὸν κινηθέντων τεταγμένοις τισὶ
τῆς φωνῆς συμβόλοις, ὁ μὲν ἀνεῖπε, βεβαίως αὐτῷ
διδόναι τὸν θεὸν τὴν αἵτησιν. ὁ δ' Ἀλέξανδρος
ὑπολαβὼν, Τὸ λοιπὸν, εἶπεν, ὦ δαῖμον, ἀπόφηναι
μοι τῶν ζητουμένων, εἰ πάντας ἤδη μετελήλυθα
τοὺς γενομένους φονεῖς τοῦ πατρὸς, ἢ τινες διαλε-
λήθασιν; ὁ δὲ προφήτης ἀνεβόησεν, Εὐφήμει· οὐ-
δένα γὰρ ἀνθρώπων ὑπάρχειν τὸν δυνησόμενον
ἐπιβουλεῦσαι τῷ γεννήσαντι αὐτόν· τοὺς δὲ τοῦ
Φιλίππου φονεῖς ἅπαντας τετευχέναι τιμωρίας.
τεκμήρια δ' ἔσεσθαι τῆς ἐκ τοῦ θεοῦ γενέσεως τὸ
μέγεθος τῶν ἐν ταῖς πράξεσι κατορθωμάτων· καὶ
γὰρ πρότερον ἀήττητον αὐτὸν γεγονέναι, καὶ μετὰ
ταῦτ' ἔσεσθαι διὰ παντὸς ἀνίκητον. ὁ δ' Ἀλέξανδρος,
ἡσθεὶς τοῖς κεκορησμευμένοις, καὶ τὸν θεὸν μεγα-
λοπρεπέσιν ἀναθήμασι τιμήσας, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν
Αἴγυπτον.

Regressus in Aegyptum novam urbem Alexandriam condere
parat. Eius exstruendae idea describitur. Postea Alexandri suc-
cessores urbem multum auxerunt. His peractis Alexander in Sy-
riam movit.

52. Κρίνας δ' ἐν ταύτῃ πόλιν μεγάλην κτίσαι, προσέταξε τοῖς ἐπὶ τὴν ἐπιμέλειαν ταύτην καταλειπομένοις, ἀναμέσον τῆς τε λίμνης καὶ τῆς θαλάσσης οἰκίσαι τὴν πόλιν. διαμετρήσας δὲ τὸν τόπον, καὶ ὄρυμοτομήσας φιλοτέχνως τὴν πόλιν, ἅφ' ἑαυτοῦ προσηγόρευσεν Ἀλεξάνδρειαν, εὐκαιρότατα μὲν κειμένην πλησίον τοῦ Φάρου λιμένος, εὐστοχίᾳ δὲ τῆς ὄρυμοτομίας ποιήσας διαπνεῖσθαι τὴν πόλιν τοῖς ἐτησίοις ἀνέμοις· καὶ τούτων πνεόντων μὲν διὰ τοῦ μεγίστου πελάγους, καταψυχόντων δὲ τὸν κατὰ τὴν πόλιν ἄερα, πολλὴν τοῖς κατοικοῦσιν εὐκρασίαν καὶ ὑγίειαν κατεσκεύασε. καὶ τὸν μὲν περίβολον αὐτῆς ὑπεστήσατο τῷ τε μεγέθει διαφέροντα καὶ κατὰ τὴν ὀχυρότητα θαυμάσιον. ἀνὰ μέσον γὰρ ὧν μεγάλης λίμνης καὶ τῆς θαλάττης, δύο μόνον ἀπὸ τῆς γῆς ὁδοὺς στενὰς ἔχει, καὶ παντελῶς εὐφυλάκτους. τὸν δὲ τύπον ἀποτελῶν χλαμῦδι παραπλήσιον, ἔχει πλατεῖαν, μέσῃν σχεδὸν τὴν πόλιν τέμνουσαν, καὶ τῷ τε μεγέθει καὶ πλάτει θαυμαστήν. ἀπὸ γὰρ πύλης ἐπὶ πύλῃν διήκουσα, τεσσαράκοντα μὲν σιᾶδίων ἔχει τὸ μῆκος, πλέθρου δὲ τὸ πλάτος, οἰκιῶν δὲ καὶ ἱερῶν πολυτελέσι κατασκευαῖς πᾶσα κεκόσμηται. προσέταξε δ' ὁ Ἀλέξανδρος καὶ βασιλεία κατασκευάσαι θαυμαστά κατὰ τὸ μέγεθος καὶ βάρος τῶν ἔργων. οὐ μόνον δ' ὁ Ἀλέξανδρος, ἀλλὰ καὶ οἱ μετ' αὐτὸν βασιλεύσαντες Αἰγύπτου μέχρι τοῦ καθ' ἡμᾶς βίου, σχεδὸν ἅπαντες πολυτελέσι κατασκευαῖς ηὔξησαν αὐτὰ τὰ βασιλεία. καθόλου δὲ ἡ πόλις τοσαύτην ἐπίδοσιν ἔλαβεν ἐν τοῖς ὕστερον χρόνοις.

ὥστε παρὰ πολλοῖς αὐτὴν πρώτην ἀριθμεῖσθαι τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην. καὶ γὰρ κάλλει καὶ μεγέθει, καὶ προσόδων πλήθει καὶ τῶν πρὸς τροφήν ἀνηκόωντων πολὺ διαφέρει τῶν ἄλλων· τὸ δὲ τῶν κατοικούντων οἰκητόρων αὐτὴν πλήθος ὑπερβάλλει τοὺς ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν οἰκήτορας. καθ' ὃν γὰρ δὴ καιρὸν ἡμεῖς παρεβάλομεν εἰς Αἴγυπτον, ἔφασαν οἱ τὰς ἀναγραφὰς ἔχοντες τῶν κατοικούντων, εἶναι τοὺς ἐν αὐτῇ διατρίβοντις ἐλευθέρους, πλείους τῶν τριακοντα μυριάδων, ἔκ τε τῶν προσόδων τῶν κατ' Αἴγυπτον λαμβάνειν τὸν βασιλέα πλείω τῶν ἑξακισχιλίων ταλάντων. ὁ δ' οὖν βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ἐπιστήσας τινὰς τῶν φίλων ἐπὶ τὴν κατασκευὴν τῆς Ἀλεξανδρείας, καὶ διοικήσας ἅπαντα τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον, ἐπανῆλθε μετὰ τῆς δυνάμεως εἰς τὴν Συρίαν.

Darius, ut Alexandrum adventare audivit, ad pugnam committendam omnia instruit. Copiarum numerus. Babylone profectus versus Ninum iter facit, et prope Arbela castra ponit.

53. Δαρεῖος δὲ πευθόμενος αὐτοῦ τὴν παρουσίαν, συνηθροίκει μὲν τὰς πανταχόθεν δυνάμεις, καὶ πάντα τὰ πρὸς τὴν παράταξιν χρήσιμα κατεσκεύαστο. τὰ μὲν γὰρ ξίφη καὶ ξυστὰ πολὺ μείζω τῶν προγεγενημένων ἐποίησε, διὰ τὸ δοκεῖν διὰ τούτων πολλὰ τὸν Ἀλέξανδρον ἐν τῇ περὶ Κιλικίαν μάχῃ πεπλεονεκτηκέναι. κατεσκεύασε δὲ καὶ ἄρματα δρεπανηφόρα διακόσια, πρὸς κατάπληξιν καὶ φόβον τῶν πολεμίων εὐθέως ἐπινενοημένα. τούτων γὰρ ἑκάστου παρ' ἑκάτερον τῶν σειροφόρων ἵππων ἑξέκειτο προσηλωμένα τῷ ζυγῷ ξύστρα παραμήκη τρισπίθαιμα, τὴν ἐπιστροφὴν τῆς ἀκμῆς ἔχοντα πρὸς

τὴν κατὰ πρόσωπον ἐπιφάνειαν· πρὸς δὲ ταῖς κατακλίσεσι τῶν ἀξόνων ἐπ' εὐθείας ἄλλα δύο, τὴν μὲν τομὴν ὁμοίαν ἔχοντα πρὸς τὴν κατὰ πρόσωπον ἐπιφάνειαν τοῖς πρότερον, τὸ δὲ μῆκος μείζω καὶ πλατύτερα· συνήρμοστο δὲ ταῖς τούτων ἀρχαῖς δρέπανα. πᾶσαν δὲ τὴν δύναμιν ἐν τε ὅπλοις ἐπισήμοις καὶ ἡγεμόνων ἀρεταῖς κοσμήσας, ἀνέξευξεν ἐκ τῆς Βαβυλῶνος, ἔχων πεζοὺς μὲν περὶ ὀγδοήκοντα μυριάδας, ἵππεῖς δ' οὐκ ἐλάττους τῶν εἴκοσι μυριάδων. κατὰ δὲ τὴν ὁδοιπορίαν δεξιὸν μὲν ἔχων τὸν Τίγριν, ἀριστερὸν δὲ τὸν Εὐφράτην προΐει διὰ χώρας εὐδαίμονος καὶ δυναμένης τοῖς κτήνεσι δαψιλῆ χορτιάσματα παρασχέσθαι, τῷ τε πλήθει τῶν στρατιωτῶν ἱκανὰς τροφὰς χορηγῆσαι. ἔσπευδε γάρ περὶ τὴν Νίον ποιήσασθαι τὴν παράταξιν, εὐθειωτάτων ὄντων τῶν περὶ αὐτὴν πεδίων, καὶ πολλὴν εὐρυχωρίαν παρεχομένων τῷ μεγέθει τῶν ἡθροισμένων ὑπ' αὐτοῦ δυνάμεων. καταστρατοπεδεύσας δὲ περὶ κώμην τὴν ὀνομαζομένην Ἀρβηλα, τὰς δυνάμεις ἐνταῦθα καθ' ἡμέραν ἐξέταττε, καὶ τῇ συνεχεῖ διατάξει καὶ μελέτῃ κατεσκεύασεν εὐπειθεῖς. σφόδρα γὰρ ἡγωνία μήποτε πολλῶν καὶ ἀσυμφώνων ἔθνων ἡθροισμένων ταῖς διαλέκτοις, ταραχὴ τις γένηται κατὰ τὴν παράταξιν.

De novo oblatam pacem et promissas condiciones amplissimas ut Alexander accipiat, Parmenio suadet. Sed iis omnibus repudiatis, rex infesto exercitu Dario obviam venit. Coniux Darii moritur.

54. Περὶ δὲ διαλύσεως καὶ πρότερον μὲν ἔξεπεμψε πρεσβευτὰς πρὸς Ἀλέξανδρον, ἐκχωρῶν αὐτῷ τῆς ἐντὸς Ἄλφειο ποταμοῦ χώρας· καὶ προσεπηγγέλ-

λειτο δώσειν ἀργυρίου τάλαντα διαχίλια. ὥς δ' οὐ
προσεῖχεν αὐτῷ, πάλιν ἐξέπεμψεν ἄλλους πρέσβεις,
ἐπαινῶν μὲν αὐτὸν ἐπὶ τῷ καλῶς κεχρησθαι τῇ τε
μητρὶ καὶ τοῖς ἄλλοις αἰχμαλώτοις, ἀξιῶν δὲ φίλον
γενέσθαι, καὶ λαβεῖν τὴν ἐντὸς Εὐφράτου χώραν,
καὶ τάλαντα ἀργυρίου τρισχίλια, καὶ τὴν ἑτέραν τῶν
ἑαυτοῦ θυγατέρων γυναῖκα· καθόλου δὲ γενόμενον
γαμβρὸν, καὶ τάξιν νίοῦ λαβόντα, καθάπερ κοινω-
νὸν γενέσθαι τῆς ἑλῆς βασιλείας. ὁ δ' Ἀλέξανδρος,
εἰς τὸ συνέδριον παραλαβὼν πάντας τοὺς φίλους,
καὶ περὶ τῶν προτιθεμένων αἰρέσεων ἀνακοινωσά-
μενος, ἡξίου τὴν ἰδίαν γνώμην ἕκαστον μετὰ παρόψη-
σίας ἀποφῆνασθαι. τῶν μὲν οὖν ἄλλων οὐδεὶς
ἐτόλμα συμβουλεῦσαι, διὰ τὸ μέγεθος τῆς ὑποκει-
μένης ζητήσεως· Παρμενίων δὲ πρῶτος εἶπεν, Ἐγὼ
μὲν, ὦν Ἀλέξανδρος, ἔλαβον ἂν τὰ διδόμενα, καὶ τὴν
σύνθεσιν ἐποίησάμην· ὁ δ' Ἀλέξανδρος ὑπολαβὼν
εἶπε, Καὶ γὰρ, εἰ Παρμενίων ἦν, ἔλαβον ἂν. καθόλου
δὲ καὶ ἄλλοις μεγαλοψύχοις λόγοις χρησάμενος, καὶ
τοὺς μὲν λόγους τῶν Περσῶν ἀποδοκιμάσας, προτι-
μήσας δὲ τὴν εὐδοξίαν τῶν προτεινομένων δαι-
ρεῶν, τοῖς μὲν πρέσβεσιν ἀπόκρισιν ἔδωκεν ὥς οὔθ'
ὁ κόσμος, δυοῖν ἡλίων ὄντων, τηρῆσαι δύνναται τὴν
ἰδίαν διακόσμησίν τε καὶ τάξιν, οὔθ' ἡ οἰκουμένη,
δύο βασιλέων ἐχόντων τὴν ἡγεμονίαν, ἀταράχως
καὶ ἀστασιάζτως διαμένειν ἂν δύναιτο. διόπερ
ἀπαγγέλλειν αὐτοὺς ἐκέλευσε τῷ Λαρεῖῳ, εἰ μὲν
τῶν πρωτείων ὀρέγεται, διαμάχεσθαι πρὸς αὐτὸν
περὶ τῆς τῶν ὅλων μοναρχίας· εἰ δὲ δόξης καταφρο-

νῶν προκρίνει τὴν λυσιτέλειαν καὶ τὴν ἐκ τῆς ῥαστώνης τρυφήν, αὐτὸς μὲν Ἀλεξάνδρῳ ποιεῖτω τὸ προστατιτόμενον, ἄλλων δὲ ἄρχων βασιλευέτω, συγχωρουμένης αὐτῷ τῆς ἐξουσίας ὑπὸ τῆς Ἀλεξάνδρου χρησιότητος. τὸ δὲ συνέδριον διαλύσας, καὶ τὴν δύναμιν ἀναλαβὼν, προῆγεν ἐπὶ τὴν τῶν πολεμίων στρατοπεδείαν. ἅμα δὲ τοῦτοις πραττομένοις, τῆς τοῦ Δαρείου γυναικὸς ἀποθανούσης, ὁ Ἀλέξανδρος ἔθαπεν αὐτὴν μεγαλοπρεπῶς.

Darius instruit aciem, et Mazaeum ad custodiam fluminis ablegat. Alexandri eiusque exercitus per Tigrim transitus perfidicilis.

55. Δαρεῖος δὲ τῶν ἀποκρίσεων ἀκούσας, καὶ τὴν διὰ τῶν λόγων σύνθεσιν ἀπογνοὺς, τὴν μὲν δύναμιν καθ' ἡμέραν συνέταττε, καὶ πρὸς τὴν ἐν τοῖς κινδύνοις εὐηκοῖαν ἐτοίμην κατεσκεύαζε· τῶν δὲ φίλων Μαζαῖον μὲν μετὰ στρατιωτῶν ἐπιλέκτων ἐξαπέστειλε παραφυλάξοντα τὴν διάβασιν τοῦ ποταμοῦ, καὶ τὸν πόρον προκαταληψόμενον. ἑτέρους δ' ἐξέπεμψε τὴν χώραν πυρπολήσοντας, δι' ἧς ἀναγκαῖον ἦν διελθεῖν τοὺς πολεμίους. ἐνόμιζε γὰρ τῷ μὲν ρεύματι τοῦ ποταμοῦ προβλήματι χρῆσθαι πρὸς τὴν ἔφοδον τῶν Μακεδόνων. τοῦτων δ' ὁ μὲν Μαζαῖος ὁρῶν ἀδιάβατον ὄντα τὸν ποταμόν, διὰ τε τὸ βάθος καὶ τὴν σφοδρότητα τοῦ ρεύματος, τῆς μὲν τούτου φυλακῆς ἡμέλησε, τοῖς δὲ τὴν χώραν πυρπολοῦσι συνεργήσας, καὶ πολλὴν χώραν διαφθείρας, ὑπέλαβεν ἄβατον εἶσεσθαι τοῖς πολεμίοις, διὰ τὴν σπάνιν τῆς τροφῆς. ὁ δ' Ἀλέξανδρος, παραγενόμενος πρὸς τὴν διάβασιν τοῦ Τίγρεως ποταμοῦ,

καὶ τὸν πόρον ὑπὸ τινων ἐγχωρίων μαθὼν, διεβίβασε τὴν δύναμιν οὐ μόνον ἐπιπόνως, ἀλλὰ καὶ παντελῶς ἐπικινδύνως. τοῦ γὰρ πόρου τὸ μὲν βᾶθος ἦν ὑπὲρ τῶν μαστῶν, τοῦ δὲ ρεύματος ἡ ὀξύτης πολλοὺς τῶν διμβαινόντων παρέσυρε καὶ τὴν βᾶσιν τῶν σκελῶν παρηρέϊτο· τό, τε ρεῦμα τοῖς ὅπλοις ἐμπίπτον πολλοὺς τε παρέφερε καὶ τοῖς ἐσχάτοις κινδύνοις περιέβαλλεν. ὁ δ' Ἀλέξανδρος, πρὸς τὴν σφοδρότητα τοῦ ρεύματος ἀντιμαχόμενος, παρήγγειλε πᾶσι τὰς χειρὰς ἀλλήλοις συμπλέκειν, καὶ τὴν ὅλην τῶν σωμάτων πυκνότητα ποιεῖν ζεύγματι παραπλησίαν. παραβόλου δὲ γενομένης τῆς διαβάσεως, καὶ τῶν Μακεδόνων μόλις διασωθέντων, τὴν μὲν ἡμέραν ταύτην προσανέλαβε τὴν δύναμιν· τῇ δ' ὑστεραίᾳ συντεταγμένην ἔχων τὴν στρατιάν. προῆγεν ἐπὶ τοὺς πολεμίους, καὶ σύνεγγυς γειόμενος τῶν Περσῶν, κατεστρατοπέδευσεν.

Alexander, ob hostium multitudinem sollicitus, somno recreatur.

56. Ἀναλογιζόμενος δὲ τὸ πλῆθος τῆς τῶν Περσῶν δυτικῆς, καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἐπικειμένων κινδύνων, ἔτι δὲ τὴν περὶ τῶν ὅλων ἀγῶων κρίσιν ἐν χερσὶν οὔσαν, διηγρῦπνῃσε τὴν νύκτα, συνεχόμενος τῇ περὶ τοῦ μέλλοντος φροντίδι· ὑπὸ δὲ τὴν ἐωθινήν φυλακὴν τραπείς εἰς ὕπνον, οὕτως ἐκοιμήθη βαθέως, ὥστε τῆς ἡμέρας ἐπιγενομένης μὴ δύνασθαι διεγερθῆναι. τὸ μὲν οὖν πρῶτον οἱ φίλοι τὸ συμβῆν ἡδέως ἐώρων, νομίζοντες τὸν βασιλέα πρὸς τὸν ὑπερκείμενον κίνδυνον εὐτονώτερον ἔσεσθαι, τετευχότα πολλῆς ἀνέσεως· ὥς δ' ὁ μὲν χρόνος προέβαινε,

ὁ δ' ὕπνος συνεῖχε τὸν βασιλέα, Παρμενίων πρὸς
 βύτατος ὢν τῶν φίλων, ἀφ' ἑαυτοῦ πρόσταγμα
 διέδωκε τοῖς πλήθεσιν ἐτοιμάζεσθαι τὰ πρὸς τὴν
 μάχην. οὐκ ἀνιεμένου δ' αὐτοῦ, προσελθόντες οἱ
 φίλοι μόγῃς διήγειραν τὸν Ἀλέξανδρον. θαυμαζόντων
 δ' ἐπὶ τῇ συμβεβηκότι πάντων, καὶ τὴν αἰτίαν ἀκοῦ-
 σαι βουλομένων, ἔφησεν ὁ Ἀλέξανδρος, Δαρεῖον εἰς
 ἓνα τόπον ἡθροικότα τὰς δυνάμεις, ἀπολελυκέναι
 πάσης ἀγωνίας αὐτόν. μιᾷ γὰρ ἡμέρᾳ κριθέντα
 περὶ τῶν ὅλων παύσεσθαι τῶν πόγων καὶ πολυχρο-
 νίων κινδύνων. οὐ μὴν ἀλλὰ παρακαλέσας τοὺς
 ἡγεμόνας τοῖς οἰκείοις λόγοις, καὶ πρὸς τοὺς ἐπιφε-
 ρομένους κινδύνους εὐθαρσεῖς καταστήσας, προῆγε
 τὴν δύναμιν συντεταγμένην ἐπὶ τοὺς Βαρβάρους,
 τῆς τῶν πεζῶν φάλαγγος τὰς τῶν ἱππέων ἵλας
 προτάξας.

Macedonum acies instructa describitur.

57. Ἐπὶ μὲν οὖν τὸ δεξιὸν κέρας ἔταξε τὴν ἱλὴν,
 ἧς εἶχε τὴν ἡγεμονίαν Κλεῖτος ὁ μέλας ὀνομαζόμενος.
 ἔχομένους δὲ ταύτης τοὺς ἄλλους φίλους, ὧν ἡγεῖτο
 Φιλώτας ὁ Παρμενίωνος· ἐξῆς δὲ τὰς ἄλλας ἱππαρ-
 χίας ἐπτά, τεταγμέναις ὑπὸ τὸν αὐτὸν ἡγεμόνα.
 ὀπισθεν δὲ τούτων ὑπετάγη τὸ τῶν Ἀργυρασπίδων
 πεζῶν τάγμα, διαφέρον τῇ τε τῶν ὅπλων λαμπρότητι,
 καὶ τῇ τῶν ἀνδρῶν ἀρετῇ, καὶ τούτων ἡγεῖτο Νικά-
 ρος ὁ Παρμενίωνος. ἔχομενην δὲ τούτων ἔστησε τὴν
 Ἑλιμιῶτιν καλουμένην στρατιάν, ἧς Κοῖνος ἡγεῖτο·
 ἐξῆς δὲ τὴν τῶν Ὀρεσιῶν καὶ Λυγκιστῶν τάξιν
 ἔστησε, Περδίκκου τὴν στρατηγίαν ἔχοντος· καὶ

τὴν μὲν ἔχομένην στρατηγίαν Μελέαγρος εἶχε, τὴν δὲ συνεχῇ ταύτης Πολυσπέρχων, τεταγμένων ὑπ' αὐτὸν τῶν ὀνομαζομένων Στυμφαίων· Φίλιππος δ' ὁ Βαλάκρου τὴν συνεχῇ ταύτης στρατηγίαν ἐπλήρου, καὶ τῆς μετ' αὐτὴν Κρατερός ἡγεῖτο. τῶν δὲ προειρημένων ἱππέων τὴν συνεχῇ τάξιν ἀπεπλήρουν οἱ ἀπὸ Πελοποννήσου καὶ Ἀχαΐας συστρατεύσαντες ἱππεῖς, καὶ Φθιώται καὶ Μυαλιεῖς, ἔτι καὶ Λοκροὶ καὶ Φωκεῖς, ὧν ἡγεῖτο Ἐρίγυιος ὁ Μιτυληναῖος. ἐξῆς δ' εἰστήκεισαν Θειταλοὶ, Φίλιππον μὲν ἔχοντες ἡγεμόνα, ἀνδρεία καὶ τῇ τῶν ἰλῶν ἱππασίᾳ πολὺ προέχοντες τῶν ἄλλων. ἔχομένους δὲ τούτων τοὺς ἐκ Κρήτης τοξότας ἔταξε, καὶ τοὺς ἐκ τῆς Ἀχαΐας μισθοφόρους. ἐφ' ἑκατέρου δὲ τοῦ κέρατος ἐπικάμπιον ἐποίησε τάξιν, ὅπως μὴ δύνωνται κυκλοῦν οἱ πολέμιοι τῷ πλήθει τῶν στρατιωτῶν τὴν ὀλιγότητα τῶν Μακεδόνων. πρὸς δὲ τὰς τῶν δρεπανηφόρων ἀρμμάτων ἐπιφορὰς μηχανώμενος ὁ βυσιλεύς, παρήγγειλε τοῖς ἐν τῇ φάλαγγι πεζοῖς, ὅταν πλησιάσῃ τὰ τέθριππα, συνασπίσαι, καὶ ταῖς σαρίσσαις τὰς ἀσπίδας τύπτειν, ὅπως διὰ τὸν ψόφον πτυρόμενα, τὴν εἰς τοῦπίσω ποιῆται φορὰν· τοῖς δὲ βιαζομένοις διδόναι διαστήματα, δι' ὧν ποιήσονται τὴν διέξοδον ἀκίνδυνον τοῖς Μακεδόσιν· αὐτὸς δὲ τοῦ δεξιοῦ μέρους ἡγούμενος, καὶ λοξὴν τὴν τάξιν ποιοῦμενος, δι' ἑαυτοῦ τὴν ὅλην κρίσιν τοῦ κινδύνου ποιῆσθαι διεγνώκει.

Hinc proelium committitur. Currus falcati primum in Macedones impetum faciunt. Sed facto clypeorum strepitu, equi con-

sternati quadrigas plurimas falcatas retro in suos vertunt. Reliquas tamen stragem ediderunt foedam.

58. Ὁ δὲ Διογεῖος, κατὰ τὰς τῶν ἔθνῶν περιοχὰς τὴν ἔκταξιν πεποιημένος, κατὰ τε τὸν Ἀλέξανδρον τεταγμένος, προῆγεν ἐπὶ τοὺς πολεμίους. ὥς δ' ἐπλησίαζον ἀλλήλαις αἱ δυνάμεις, οἱ μὲν σαλπικταὶ παρ' ἀμφοτέροις ἐσήμαινον τὸ πολεμικόν, οἱ δ' ἄνδρες μετὰ πολλῆς βοῆς ἀλλήλοις ἐπεφέροντο. καὶ πρῶτον τὰ δρεπανηφόρα τῶν ἱσμάτων ἀπὸ κράτους ἐλαυνόμενα, πολλὴν ἐκπληξιν καὶ φόβον τοῖς Μακεδόσιν ἐπέστησε. καὶ γὰρ Μαζαῖος ὁ τῶν ἱππέων ἡγούμενος, πυκναῖς ταῖς ἵλαις σὺν τοῖς δρεπανηφόροις ἐπήλαυνε, καταπληκτικωτέραν ποιοῦν τὴν ἐπιφορὰν τῶν δρεπανηφόρων. τῆς δὲ φάλαγγος συνασπισμοῦς, καὶ κατὰ τὰς τοῦ βασιλέως παραγγελίας ταῖς σαρίσσαις πάντων τυπτόντων τὰς ἀσπίδας, συνέβαινε φόβον πολλὸν γίνεσθαι. διόπερ τὰ πολλὰ τῶν ἱσμάτων, πτυρομένων τῶν ἵππων, ἐστρέφετο, καὶ τὴν ῥύμην ἀκατάσχετον ποιοῦντα, πρὸς τοὺς ἰδίους βιαίως ἀνέστρεφε. τῶν δ' ἄλλων προσπεσόντων τῇ φάλαγγι, καὶ τῶν Μακεδόνων ποιούντων ἀξιόλογα διαστήματα, διὰ τούτων τὰ φερόμενα, τὰ μὲν διηκοντίσθη, τὰ δὲ διεξέπεσεν· ἔνια δὲ τῇ βίᾳ τῆς ῥύμης φερόμενα, καὶ ταῖς τῶν σιδήρων ἀκμαῖς ἐνεργῶς χρώμενα, πολλὰς καὶ ποικίλας διαθέσεις θανάτων ἀπειργάζετο. τοιαύτη γὰρ ἦν ἡ ὀξύτης καὶ βία τῶν κεχαλκευμένων πρὸς ἀπώλειαν ὅπλων, ὥστε πολλῶν μὲν βραχίονας σὺν αὐταῖς ταῖς ἀσπίσιν ἀποκόπτεσθαι, οὐκ ὀλίγων δὲ τραχήλους παρασφρεσθαι, καὶ τὰς κεφαλὰς πίπτειν ἐπὶ τὴν γῆν, βλε-

πόντων ἔτι τῶν ὀμμάτων, καὶ τῆς τοῦ προσώπου διαθέσεως διαφυλαττομένης· ἐνίων δὲ τὰς πλευρὰς ἐπικαιρίοις τομαῖς ἀναθήτιόντων, καὶ θανάτους ὁξεῖς ἐπιφερόντων.

Sequitur equestris pugna. Cedunt Macedones. Cadusii et Scythiae in ipsa Macedonum castra penetrant, praedam agunt, captivas abducunt. Sisygambri Darii matris, eximia constantia.

59. Ὡς δ' ἤγγισαν ἀλλήλαις αἱ δυνάμεις, καὶ διὰ τῶν τόξων καὶ σφενδοῶν, ἔτι δὲ τῶν ἀκοντιζομένων σαυνίων τὰ ῥιπτούμενα βέλη παρανήλωτο, πρὸς τὴν ἐκ χειρὸς μάχην κατήντησαν· καὶ πρῶτον τῶν ἱππέων συστησάμενων ἄγῳνα, καὶ τῶν Μακεδόνων τῷ δεξιῷ κέρατι διαγωνιζομένων, ὁ μὲν Δαρεῖος τοῦ λαιοῦ κέρατος ἡγούμενος, συναγωνιστὰς εἶχε τοὺς συγγενεῖς ἱππεῖς, ἐπιλέκτους ταῖς ἀρεταῖς καὶ ταῖς εὐνοίαις, χιλίους ἐν μιᾷ περιειλημμένους ἰλη. οὗτοι δὲ θεατὴν ἔχοντες τῆς ἰδίας ἀνδραγαθίας τὸν βασιλέα, τὸ πλῆθος τῶν ἐπ' αὐτὸν φερομένων βελῶν προθύμως ἐξεδέχοντο. συνῆσαν δὲ τούτοις οἱ τε μηλοφόροι, πολλοὶ ταῖς ἀνδραγαθίαις καὶ κατὰ τὸ πλῆθος, πρὸς δὲ τούτοις Μάρδοι καὶ Κοσσαῖοι, ταῖς τε τῶν σωματίων ὑπεροχαῖς καὶ ταῖς λαμπρότησι τῶν ψυχῶν θαυμαζόμενοι. συνηγωνίζοντο δὲ τούτοις οἱ τε περὶ τὰ βασίλεια διατρίβοντες, καὶ τῶν Ἰνδῶν οἱ κράτιστοι κατ' ἀνδρείαν. οἷτοι μὲν οὖν μετὰ πολλῆς βοῆς ἐπιρῳάξαντες τοῖς πολεμίοις, ἐκθύμως ἡγωνίζοντο, καὶ τῷ πλήθει κατεπόνουν τοὺς Μακεδόνας. Μαζαῖος δὲ τὸ δεξιὸν ἔχων κέρας, καὶ μετὰ τῶν ἀρίστων ἱππέων διαγωνιζόμενος, εὐθὺς κατὰ τὴν πρώτην ἔφοδον τῶν ἀνθεστώτων ἀνείλεν

οὐκ ὀλίγους· διαχιλίους δὲ Καδουσίους, καὶ χιλίου τῶν Σκυθῶν ἱππεῖς ἐπιλέκτους ἐξέπεμψε, προσταῖζα περὶ ἵππευσαι τὸ κέρας τὸ τῶν πολεμίων, καὶ προσελάσαντας τῇ παρεμβολῇ, τῆς ἀποσκευῆς κυριεῦσαι. ὧν ὁξέως ποιησάντων τὸ προσταχθὲν, καὶ παραιοπεσόντων εἰς τὴν στρατοπεδεῖαν τῶν Μακεδόνων, τῶν αἰχμαλώτων τινὲς ἄρπάσαντες ὄπλα, συνήρουν τοῖς Σκύθαις, καὶ διήρπαζον τὰς ἀποσκευάς. βοή δ' ἦν καὶ ταραχή, διὰ τὸ παράδοξον, καθ' ὅλην τὴν παρεμβολήν. αἱ μὲν οὖν ἄλλαι τῶν αἰχμαλωτίδων πρὸς τοὺς Βαρβάρους ἀπεχώρουν· ἡ δὲ μήτηρ τοῦ Δαρείου Σισύγγαμβρις, παρακαλουσῶν αὐτὴν τῶν αἰχμαλωτίδων, οὐ προσέσχεν, ἀλλ' ἐφ' ἡσυχίας ἔμεινε φιλοφρόνως, οὔτε τῷ παραλόγῳ τῆς τύχης πιστεύσασα, οὔτε τὴν πρὸς Ἀλέξανδρον εὐχαριστίαν λυμαιομένην. τέλος δὲ οἱ Σκύθαι πολλὴν τῆς ἀποσκευῆς διαρπάσαντες, ἀφίππευσαν πρὸς τοὺς περὶ τὸν Μαζαῖον, καὶ τὴν εὐημερίαν ἀπήγγειλαν. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν περὶ Δαρεῖον τεταγμένων ἱππέων τινὲς καταπονήσαντες τῷ πλήθει τοὺς ἀνθεσιῶτας Μακεδόνας, φεύγειν ἠνάγκασαν.

Alexander novo impetu in Darium ipsum invectus, aurigam profligat. Inde vulgato rumore Darium cecidisse, Persae in fugam convertuntur.

60. Δευτέρου δὲ προτερήματος τοῖς Πέρσαις γενομένου, ὁ μὲν Ἀλέξανδρος σπεύδων δι' ἑαυτοῦ τὴν ἥτιαν διορθώσασθαι τῶν ἰδίων, μετὰ τῆς βασιλικῆς ἰλῆς, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐπιφανεσιτάτων ἱππέων, ἐπ' αὐτὸν ἤλαυνε τὸν Δαρεῖον. ὁ δὲ τῶν Περσῶν βασιλεὺς, δεξάμενος τὴν ἐπιφορὰν τῶν

πολεμίων, αὐτὸς μὲν ἐφ' ἄρματος ἀγωνιζόμενος, ἠκόντισεν εἰς τοὺς ἐπιφερομένους· πολλῶν δ' αὐτῷ συναγωνιζομένων, καὶ τῶν βασιλέων ἐπ' ἀλλήλους ἱεμένων, ὁ μὲν Ἀλέξανδρος ἀκοντίσας ἐπὶ τὸν Δαρεῖον, τοῦτου μὲν ἤμαρτε, τοῦ δὲ παρεσιτώτος ἡνιόχου τοῦ βασιλέως κατατυχὼν, κατέβαλε. τῶν δὲ περὶ τὸν Δαρεῖον ἀναβοησάντων, οἱ πορρώτερον ἀφεστηκότες ὑπέλαβον αὐτὸν τὸν βασιλέα πεπιτωκέναι· καὶ τούτων τῆς φυγῆς ἀρξαμένων, οἱ συνεχεῖς συνείποντο, καὶ τὸ συνεχές τῷ Δαρείῳ σύνταγμα κατ' ὀλίγον αἰὶ παρερρήγνυτο. διὸ καὶ τῆς ἐτέρας πλευρᾶς παραγυμνωθείσης τῶν συναγωνιζομένων, καὶ αὐτὸς καταπλαγεὶς πρὸς φυγὴν ὤρμησε. τούτων δὲ οὕτως φευγόντων, καὶ τοῦ κονιορτοῦ τῶν ἵππεων πρὸς ἴψος αἶρομένου, καὶ τῶν περὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἐκ ποδὸς ἐπομένων, διὰ τὸ πλῆθος καὶ τὴν πυκνότητα τοῦ κονιορτοῦ συνιδεῖν μὲν οὐκ ἦν τὸν Δαρεῖον, ὅποι ποιεῖται τὴν φυγὴν· στεναγμὸς δὲ τῶν πιπτόντων ἀνδρῶν καὶ κτύπος τῶν ἵππεων, ἔτι δὲ τῶν μαστίγων συνεχῆς ψόφος ἐγίνετο. ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις, Μαζαῖος ὁ τοῦ δεξιοῦ κέρατος ἡγούμενος, πλείστους ἔχων καὶ κρατίστους ἵππεῖς, βαρὺς ἐπέκειτο τοῖς κατ' αὐτὸν τεταγμένοις· Παρμενίων δὲ μετὰ τῶν Θετταλῶν ἵππεων, καὶ τῶν ἄλλων τῶν μετ' αὐτοῦ κινδυνευόντων, ὑπέστη τοὺς πολεμίους. τὸ μὲν οὖν πρῶτον λαμπρῶς ἀγωνιζόμενος, διὰ τὰς ἀρετὰς τῶν Θετταλῶν ἐπροτέρει· τῶν δὲ περὶ τὸν Μαζαῖον τῷ τε πλήθει καὶ βάρει τοῦ συστήματος ἐγκειμένων, κατεπονεῖτο τὸ τῶν Μακεδόνων ἱππικόν.

πολλοῦ δὲ φόβου γινομένου, καὶ τῆς τῶν Βαρβάρων βίας δυσυποστάτου γινομένης, ὁ Παρμενίων ἐξέπεμψε τινὰς τῶν περὶ αὐτὸν ἱππέων πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, ἄξιῶν κατὰ τάχος βοηθῆσαι. ὁξέως δὲ τούτων τὸ παραγγελθὲν πρατιόντων, καὶ τὸν Ἀλέξανδρον πυθομένων πολὺ τῆς τάξεως ἀπεσπᾶσθαι κατὰ τὸν διωγμὸν, οὗτοι μὲν ἐπανῆλθον ἄπρακτοι· ὁ δὲ Παρμενίων ταῖς τῶν Θετταλῶν ἱλαῖς χρώμενος ἐμπειρότατα, καὶ πολλοὺς καταβαλὼν μόλις ἐτρέψατο τοὺς Βαρβάρους, μάλιστα καταπλαγέντας τῇ κατὰ τὸν Δαρεῖον φυγῇ.

Darius, nube pulveris tectus, salvus evasit. Persarum fugientium ingens elades secuta. Caesarum numerus.

61. Ὁ δὲ Δαρεῖος τῇ στρατηγίᾳ διαφέρων, καὶ συνεργὸν ἔχων τὸ πλῆθος τοῦ κονιορτοῦ, τὴν ἀποχώρησιν οὐχ ὁμοίαν τοῖς ἄλλοις Βαρβάροις ἐποιεῖτο· εἰς τοῦναντίον δὲ μέρος ὁρμήσης, καὶ κρυπτομένην ἔχων, διὰ τὸν ἐξαιρόμενον κονιορτὸν, τὴν ἰδίαν ἀποχώρησιν, ἀκινδύνως αὐτὸς τε διέφυγε, τοὺς τε μεθ' ἑαυτοῦ πάντας εἰς τὰς κατόπιν κειμένας τῶν Μακεδόνων κόμας διέσωσε. τέλος δὲ, πάντων τῶν Βαρβάρων πρὸς φυγὴν ὁραησάντων, καὶ τῶν Μακεδόνων τοὺς ἐσχάτους αἰὲ κτεινόντων, ταχὺ πᾶς ὁ πλησίον τοῦ πεδίου τόπος νεκρῶν ἐπληρώθη. διὸ καὶ τῶν Βαρβάρων ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ κατεκόπησαν οἱ πάντες ἱππεῖς τε καὶ πεζοὶ πλείους τῶν ἐννέα μυριάδων· τῶν δὲ Μακεδόνων ἀνηρέθησαν μὲν εἰς πεντακοσίους, τραυματῖαι δ' ἐγένοντο παμπληθεῖς, ἐν οἷς καὶ τῶν ἐπιφανεστάτων ἡγεμόνων Ἑφαιστίων

μὲν εἰς τὸν βραχίονα ξυστῶ βληθεὶς ἐτρώθη, τοῖν
σωματοφυλάκων ἡγούμενος· τῶν δὲ στρατηγῶν
Περδίκκας καὶ Κοῖνος, ἔτι δὲ Μενίδας, καὶ τινες
ἕτεροι τῶν ἐπιφανῶν ἡγεμόνων. ἡ μὲν οὖν περὶ
Ἀρβηλα γενομένη παράταξις τοιοῦτον ἔσχε τὸ
πέρας.

Olymp. CXII, 3. Graecae civitates crescentem victoris Alexan-
dri potentiam suspectam habent. Itaque, Antipatro in Thracie
bello contra Memnonem occupato, Lacedaemonii opportunitate usi,
pro libertate bellum movent. Regem Agidem imperatorem creant.

62. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησιν Ἀριστοφάντος,
ἐν Ῥώμῃ διεδεξαντο τὴν ὑπατικὴν ἀρχὴν Γαῖος Δο-
μίτιος καὶ Αἰῖλος Κορινθίος. ἐπὶ δὲ τούτων, εἰς τὴν
Ἑλλάδα τῆς περὶ Ἀρβηλα μάχης διαδοθείσης, πολλὰ
τῶν πόλεων, ὑφορώμεναι τὴν αἵξιν τῶν Μακεδό-
νων, ἔγνωσαν, ἕως ἔτι τὰ Περσῶν πράγματα δια-
μένῃ, τῆς ἐλευθερίας ἀντέχεσθαι. βοηθήσειν γὰρ
αὐτοῖς Δαρεῖον, καὶ χρημάτων τε πλῆθος χορηγήσειν
πρὸς τὸ δύνασθαι ξενικὰς μεγάλας δυνάμεις συνί-
στασθαι· καὶ τὸν Ἀλέξανδρον μὴ δυνήσεσθαι διαι-
ρεῖν τὰς δυνάμεις. εἰ δὲ περιόψονται τοὺς Πέρσας
καταπολεμηθέντας, μονωθήσεσθαι τοὺς Ἕλληνας,
καὶ μηκέτι δυνήσεσθαι φροντίσαι τῆς ἑαυτῶν ἐλευ-
θερίας. προεκαλέσατο δὲ πρὸς τὴν ἀπόστασιν τοὺς
Ἕλληνας καὶ ὁ περὶ τὴν Θράκην νεωτερισμὸς κατὰ τοὺς
ὑποκειμένους καιροὺς γεγόμενος. Μένων γὰρ ὁ
καθεστάμενος στρατηγὸς τῆς Θράκης, ἔχων δύναμιν,
καὶ φρονήματος ὦν πλήρης, ἀνέσεισε μὲν τοὺς Βαρ-
βάρους· ἀποστάτης δὲ γεγόμενος τοῦ Ἀλεξάνδρου,
καὶ ταχὺ μεγάλης δυνάμεως κυριεύσας, φανερώς
ἀπεκαλύψατο πρὸς τὸν πόλεμον. διόπερ Ἀντίπατρος

πασαν ἀναλαβὼν τὴν δύναμιν, προῆλθε διὰ Μακεδονίας εἰς Θράκην, καὶ διεπολέμει πρὸς τὸν Μένονα. τούτου δὲ περὶ ταῦτ' ὄντος, οἱ Λακεδαιμόνιοι καιρὸν ἔχειν ὑπολαβόντες τοῦ παρασκευάσασθαι τὰ πρὸς τὸν πόλεμον, παρεκάλουν τοὺς Ἕλληνας συμφροῖνῃσαι περὶ τῆς ἐλευθερίας. Ἀθηναῖοι μὲν οὖν, παρὰ πάντας τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ὑπ' Ἀλεξάνδρου προτιμώμενοι, τὴν ἡσυχίαν ἤγον· Πελοποννησίων δ' οἱ πλείους, καὶ τῶν ἄλλων τιτὲς συμφροῖνῆσαντες, ἀπεγράψαντο πρὸς τὸν πόλεμον, καὶ κατὰ δύναμιν τῶν πόλεων καταγράφοντες τῶν νέων τοὺς ἀρίστους, κατέλεξαν στρατιώτας πεζοὺς μὲν οὐκ ἐλάττους τῶν δισμυρίων, ἵππεῖς δὲ περὶ δισχιλίους. τὴν δ' ἡγεμονίαν ἔχοντες Λακεδαιμόνιοι, πανδημεὶ πρὸς τὸν ὑπὲρ τῶν ὅλων κίνδυνον ὥρμησαν, Ἄγιδος τοῦ βασιλέως τὴν πάντων ἔχοντος ἡγεμονίαν.

Re audita, Antipater, composito in Thracia bello, advolat, proelioque hostes fundit. Agidis mors memorabilis.

63. Ἀντίπατρος δὲ πυνθόμενος τὴν τῶν Ἑλλήνων συνδρομήν, τὸν μὲν ἐν τῇ Θράκῃ πόλεμον, ὥς ποτ' ἦν δυνατόν, διέλυσεν, εἰς δὲ τὴν Πελοπόννησον ἦκε μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως. προσλαβόμενος δὲ καὶ παρὰ τῶν συμμαχοῦντων Ἑλλήνων στρατιώτας, ἤθροισε τοὺς ἅπαντας οὐκ ἐλάττους τῶν τετρακισμυρίων. γενομένης δὲ παρατάξεως μεγάλης, ὁ μὲν Ἄγις μαχόμενος ἔπεσεν· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι πολὺν μὲν ἐκθύμως χρόνον ἀγωνιζόμενοι διεκατέφρουν· τῶν δὲ συμμαχῶν βιασθέντων, καὶ αὐτοὶ τὴν

ἀναχώρησιν εἰς τὴν Σπάρτην ἐποιήσαντο. ἀνηρέ-
 θησαν δ' ἐν τῇ μάχῃ τῶν μὲν Λακεδαιμονίων καὶ
 τῶν συμμάχων πλείους τῶν πεντακισχιλίων καὶ
 τριακοσίων, τῶν δὲ μετ' Ἀντιπάτρου τρισχίλιοι καὶ
 πεντηκόσιοι. ἴδιον δὲ τι συνέβη καὶ περὶ τὴν τοῦ
 Ἄγιδος τελευτὴν γενέσθαι. ἀγωνισάμενος γὰρ λαμ-
 πρῶς, καὶ πολλοῖς τραύμασιν ἐναντίοις περιπεσὼν,
 ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν εἰς τὴν Σπάρτην ἀπεκομίσθη·
 περικατάληπτος δὲ γενόμενος, καὶ τὰ καθ' ἑαυτὸν
 ἀπογνοὺς, τοῖς μὲν ἄλλοις στρατιώταις προσέταξεν
 ἀπιέναι τὴν ταχίστην, καὶ διασώζειν αὐτοὺς εἰς τὴν
 τῆς πατρίδος χρεῖαν· αὐτὸς δὲ καθοπλισθεὶς καὶ
 εἰς γόνυ διαναστάς, ἤμύνατο τοὺς πολεμίους, καὶ
 τινὰς καταβαλὼν καὶ συνακοντισθεὶς, κατέστρεψε
 τὸν βίον, ἄρξας ἔτη ἑννέα. ἡμεῖς δὲ διεληλυθότες
 τὰ πραχθέντα κατὰ τὴν Εὐρώπην ἐν μέρει τὰ κατὰ
 τὴν Ἀσίαν συντελεσθέντα διεξιμεν.

ΤΗΣ ΕΠΤΑΚΑΙΔΕΚΑΤΗΣ ΤΩΝ ΔΙΟΔΩΡΟΥ
 ΒΙΒΛΩΝ Η ΔΕΥΤΕΡΑ ΒΙΒΛΟΣ
 Η ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΤΜΗΜΑ.

Darius fuga in satrapias superiores, et quidem Ecbatana se recipit, ut novas copias ibi tutius colligeret. Alexander, Arbelia praeda capta ingenti, Babylonem ducit, ubi provincias recens occupatas ordinat.

ΔΑΡΕΙΟΣ μὲν γὰρ ἡττηθεὶς ἐν τῇ περὶ Ἀρβηλα παρατάξει, τὴν φυγὴν ἐπὶ τὰς ἄνω σατραπείας ἐποίησατο, σπεύδων τῷ διαστήματι τῶν τόπων λαβεῖν ἀναστροφὴν, καὶ χρόνον ἱκατὸν εἰς παρασκευὴν δυνάμεως. τὸ μὲν οὖν πρῶτον εἰς Ἐκβάτανα τῆς Μηδίας διανύσας,

ἐνταῦθα διέτριβε· καὶ τοὺς μὲν ἐκ τῆς φυγῆς ἀνα-
 σωζομένους ἀνεδέχετο, τοὺς δὲ ἀνόπλους καθώπλιζε.
 μετεπέμπετο δὲ καὶ στρατιώτας ἐκ τῶν πλησιοχώρων
 ἔθνων, καὶ πρὸς τοὺς ἐν Βάκτροις καὶ ταῖς ἄνω
 σατραπείαις σατράπας καὶ στρατηγούς διεπέμπετο,
 παρακαλῶν διαφυλάττειν τὴν πρὸς αὐτὸν εὐνοίαν.
 Ἀλέξανδρος δὲ, μετὰ τὴν νίκην θάψας τοὺς τετελευ-
 τηκότας, ἐπέβαλε τοῖς Ἀρβήλοις, καὶ πολλὴν μὲν
 εὗρεν ἀφθονίαν τῆς τροφῆς, οὐκ ὀλίγον δὲ κόσμον
 καὶ γάζαν βαρβαρικὴν, ἀργυρίου δὲ τάλαντα τρισχί-
 λια. συλλογισάμενος δὲ τὴν μέλλουσαν ἔσεσθαι
 φθορὰν τοῦ περιέχοντος ἁέρος, διὰ τὸ πλῆθος τῶν
 νεκρῶν, εὐθύς ἀνέξευξε, καὶ κατήντησε μετὰ πάσης
 τῆς δυνάμεως εἰς Βαβυλῶνα. τῶν δ' ἐγχωρίων προ-
 θύμως ὑποδεξαμένων αὐτὸν, καὶ κατὰ τὰς ἐπισταθ-
 μίας λαμπρῶς ἐστιώντων τοὺς Μακεδόνας, ἀνέλαβε
 τὴν δύναμιν ἐκ τῆς προγεγενημένης τالαιπωρίας·
 πλείους δὲ τῶν τριάκοντα ἡμερῶν ἐνδιέτριψε τῇ πό-
 λει, διὰ τε τὴν δαψίλειαν τῶν ἐπιτηδείων, καὶ τὴν
 φιλοξενίαν τῶν ἐγχωρίων· μετὰ δὲ ταῦτα τὴν μὲν
 ἄκραν παρέδωκε τηρεῖν Ἀγάθωνι τῷ Πυθναίῳ,
 συστήσας αὐτῷ Μακεδόνας στρατιώτας ἑπτακοσίους·
 Ἀπολλόδωρον δὲ τὸν Ἀμφιπολίτην, καὶ Μένητα τὸν
 Πελλαῖον ἀπέδειξε στρατηγούς τῆς τε Βαβυλῶνος
 καὶ τῶν σατραπειῶν μέχρι Κιλικίας. δούς δὲ αὐτοῖς
 ἀργυρίου τάλαντα χίλια, προσέταξε ξενολογεῖν στρα-
 τιώτας ὡς πλείστους. Μιθρίνη δὲ τῷ παραδόντι
 τὴν ἐν Σάρδεσιν ἄκραν, Ἀρμενίαν ἔδωκεν. ἐκ δὲ
 τῶν ληφθέντων χρημάτων τῶν μὲν ἱππέων ἐκάστῳ

ἔξ μιν ἔδωρήσατο, τῶν δὲ συμμάχων, πέντε· τῶν δ' ἐκ τῆς φάλαγγος Μακεδόνων, δύο. τοὺς δὲ ξένους διμήνοις μισθοφοραῖς ἐτίμησε πάντας.

Tum profectus, in ipso itinere novas ex Europa copias recipit. Inde in Sittacenam regionem progressus, in re militari nonnulla melius instituit: deinde in Susianam movet, Susasque ultro in deditionem accipit.

64. Τοῦ δὲ βασιλέως ἀναζεύξαντος ἐκ τῆς Βαβυλῶνος, καὶ κατὰ τὴν πορείαν ὄντος, ἤκον πρὸς αὐτὸν παρὰ μὲν Ἀντιπάτρου πεμφθέντες ἵππεῖς μὲν Μακεδόνες πεντακόσιοι, πεζοὶ δὲ ἑξακισχίλιοι· ἐκ δὲ Θράκης ἵππεῖς μὲν ἑξακόσιοι, Τραλλεῖς δὲ τρισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι· ἐκ δὲ Πελοποννήσου πεζοὶ μὲν τετρακισχίλιοι, ἵππεῖς δὲ βραχὺ λείποντες τῶν χιλίων· ἐκ δὲ τῆς Μακεδονίας, τῶν φίλων τοῦ βασιλέως υἱοὶ πεντήκοντα, πρὸς τὴν σωματοφυλακίαν ὑπὸ τῶν πατέρων ἀπεσταλμένοι. ὁ δὲ βασιλεὺς τοὺτους παραλαβὼν, προῆγε, καὶ κατήντησεν ἑκταῖος εἰς τὴν Σιττακηνὴν ἐπαρχίαν· τῆς δὲ χώρας ταύτης πολλὴν ἀφθονίαν ἔχούσης τῶν ἐπιτηδείων πάντων, ἐν ταύτῃ πλείους ἡμέρας ἔμεινεν, ἅμα μὲν σπεύδων ἐκ τῆς κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν ταλαιπωρίας ἀναλαβεῖν τὴν δύναμιν, ἅμα δὲ τῆς στρατιωτικῆς τάξεως διανοούμενος ἐπιμεληθῆναι, καὶ τὰς ἡγεμονίας ἀναβιβάσαι, καὶ τὴν δύναμιν ἰσχυροποιῆσαι τῷ τε πλήθει καὶ ταῖς ἀρεταῖς τῶν ἡγεμόνων. συντελέσας δὲ τὰ δεδογμένα, καὶ μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας περὶ τῶν ἀρίστων κρίσιν ποιησάμενος, καὶ πολλοὺς ἀπὸ τῆς μεγάλης ἡγεμονίας ἐπὶ μεγάλας ἐξουσίας ἀναβιβάσας, πάντας τοὺς ἡγεμόνας εἰς ἀξίωμα μεῖζον καὶ

στοργήν ἰσχυράν πρὸς ἑαυτὸν προήγαγεν. ἐπεμελήθη δὲ καὶ τῆς ἰδιωτικῆς τῶν στρατιωτῶν διατάξεως, καὶ πολλὰ πρὸς τὴν εὐχρηστίαν ἐπινοησάμενος, ἐπὶ τὸ κρεῖττον διωρθώσατο. κατασκευάσας δὲ πᾶσαν τὴν στρατιὰν εὐνοίᾳ τε πρὸς τὸν ἡγούμενον διαφέρουσας, καὶ πρὸς τὰ παραγγελλόμενα πειθαρχοῦσας, ἔτι δὲ ταῖς ἀνδραγαθίαις ὑπερβάλλουσας, ἐπὶ τοὺς ὑπολειπομένους ἄγῶνας ὥρμησεν. εἰς δὲ τὴν Σουσιανὴν καταντήσας, ἀκινδύνως παρέλαβε τὰ περιβόητα ἐν Σούσοις βασίλεια, ἐκουσίως Ἀβουλῆτου τοῦ σατραπὸς παραδόντος αὐτῷ τὴν πόλιν, ὥς μὲν ἔνιοι γεγράφασι, προστάξαντος Δαρείου τοῖς πεπιστευμένοις ὑπ' αὐτοῦ. τοῦτο δὲ πρᾶξαι τὸν βασιλεῖα τῶν Περσῶν, ὅπως ὁ μὲν Ἀλέξανδρος εἰς περισπασμοὺς ἀξιολόγους καὶ παραλήψεις ἐπιφανεσιτάτας τῶν πόλεων καὶ θησαυρῶν μεγάλων ἔμπεσῶν, ἐν ἀσχολίαις ὑπάρχη· ὁ δὲ Δαρεῖος τῇ φυγῇ λαμβάνη χρόνον εἰς τὴν τοῦ πολέμου παρασκευήν.

Gaza regia Susis inventa describitur. Darii mensa, Alexandri pedibus subdita, eunucho lacrimas movet.

66. Ὁ δ' Ἀλέξανδρος, παραλαβὼν τὴν πόλιν καὶ τοὺς ἐν τοῖς βασιλείοις θησαυροὺς, εὗρεν ἀσήμου χρυσοῦ καὶ ἀργύρου πλείω τῶν τετρακισμυρίων ταλάντων. ταῦτα δὲ ἐκ πολλῶν χρόνων οἱ βασιλεῖς ἄθικτα διετήρησαν, πρὸς τὰ παράλογα τῆς τύχης ἀτολιπόντες αὐτοῖς καταφυγὰς. χωρὶς δὲ τούτων ὑπῆρχεν ἑννακισχίλια τάλαντα χρυσοῦ, χαρακτηῖρα Δαρεϊκὸν ἔχοντα. ἴδιον δὲ τι συνέβη γενέσθαι τῷ βασιλεῖ κατὰ τὴν παράληψιν τῶν χρημάτων. καθι-

σαντες γὰρ αὐτοῦ ἐπὶ τὸν βασιλικὸν θρόνον, καὶ τοῦτου μείζοις ὄντος ἢ κατὰ τὴν συμμετρίαν τοῦ σώματος, τῶν παίδων τις ἰδὼν τοὺς πόδας ἀπολείποντας πολὺ τοῦ κατὰ τὸν θρόνον ὑποβιάθρου, βασιτάσας τὴν Λαρείου τράπεζαν, ὑπέθηκε τοῖς ποσὶν αἰωρουμένοις. ἄρμουστῆς δὲ γενομένης, ὁ μὲν βασιλεὺς ἀπεδέξατο τὴν τοῦ προῶντος εὐστοχίαν· τῶν δὲ παρεστῶτων τις τῷ θρόνῳ εὐνοῦχος, κινήθεις τὴν ψυχὴν τῇ μεταβολῇ τῆς τύχης, ἐδάκρυσεν. ὅν ἰδὼν ὁ Ἀλέξανδρος ἤρετο, Τί κακὸν ἰδὼν γεγονὸς κλαίεις; ὁ δὲ εὐνοῦχος ἔφησε, Νῦν μὲν σὺς εἰμι δοῦλος, πρότερον δὲ Λαρείου· καὶ φύσει φιλοδέσποτος ὢν, ἡλγηκα ἰδὼν τὸ παρ' ἐκείνῳ μάλιστα τιμώμενον, νῦν ἄτιμον γεγονὸς σκεῦος. ὁ δὲ βασιλεὺς διὰ τῆς ἀποκρίσεως λαβὼν ἔννοιαν τῆς ὅλης κατὰ τὴν Περσικὴν βασιλείαν μεταβολῆς, ὑπέλαβεν ἑαυτὸν ὑπερήφανόν τι πεποιηκέναι, καὶ τῆς πρὸς τὰς αἰχμαλώτιδας ἐπεικείας ἀλλοτριώτατον. διόπερ προσκαλεσάμενος τὸν Θέντα τὴν τράπεζαν, ἐπέταξεν ἄραι πάλιν. ἐνταῦθα παρεστὼς Φιλώτας, Ἄλλ' οὐχ ὕβρις ἐστίν, εἶπε, τὸ μὴ ὑπὸ σοῦ προστιαθῆν, ἀλλὰ δαίμονός τις ἀγαθοῦ προνοία καὶ βουλήσει. ὁ δὲ βασιλεὺς, οἰωνισάμενος τὸ ῥηθῆν, προσέταξεν ἔἵν κειμένην ὑπὸ τῷ θρόνῳ τὴν τράπεζαν.

Susis relicta Darii matre cum liberis, Alexander Pasitigrin transit, et superatis per angustam viam rupibus, cunctis per Vxiānam regionem urbibus potitur.

67. Μετὰ δὲ ταῦτα τὴν μὲν Λαρείου μητέρα καὶ τὰς θυγατέρας καὶ τὸν υἱὸν ἀπέλιπεν ἐν Σούσοις, καὶ παρακατέστησε τοὺς διδάζοντας τὴν Ἑλληνικὴν

διάλεκτον· αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως ἀναξεύξας, τεταρταῖος ἐπὶ τὸν Τίγριν ποταμὸν ἀφίκετο· ὅς ῥέων ἀπὸ τῆς Οὐξίων ὀρεινῆς, τὸ μὲν πρῶτον φέρεται διὰ χώρας τραχείας καὶ χαλιδραῖς μεγάλαις διηλημμένης, ἐνὶ σταδίοις χιλίους. ἔπειτα διαῤῥεῖ χώραν πεδιάδα, πραϋνόμενος αἰὲ μᾶλλον· καὶ διελθὼν σταδίους ἑξακοσίους, ἐξίησιν εἰς τὴν κατὰ Πέρσας θάλασσαν. διαβὰς δὲ τὸν Τίγριν, προῆγεν ἐπὶ τὴν Οὐξίων χώραν, οὔσαν πάμφορον καὶ θαυσιλόγην ὕδασι διαῤῥεομένην, καὶ πολλοὺς καὶ παντοδαποὺς ἐκφέρουσιν καρποὺς. διὸ καὶ τῆς ὠρίμου ξηραίνουμένης ὁπώρας παντοδαπὰ πλίσματα χρήσιμα πρὸς ἀπολαυσιν οἱ τὸν Τίγριν πλέοντες ἔμποροι κατάγουσιν εἰς τὴν Βαβυλωνίαν. καταλαβὼν δὲ τὰς παρόδους φυλαττομένας ὑπὸ Μιθέτου, συγγενοῦς μὲν ὄντος Δαρείου, δύναμιν δὲ ἔχοντος ἀξιόλογον, κατεσκέφατο τὴν ὀχιρότητα τῶν τόπων. ἀπαροδεύτων δ' ὄντων κρημνῶν, τῶν ἐγχωρίων τις ἀνὴρ, Οὐξιος μὲν τὸ γένος, ἔμπειρος δὲ τῶν τόπων, ἐπηγγείλατο τῷ βασιλεῖ διὰ τινος στενῆς ἀτραποῦ καὶ παραβόλου ἄξιν τοὺς στρατιώτας, ὥστε ὑπερδεξίους γενέσθαι τῶν πολέμιων. ὁ δ' Ἀλέξανδρος, προσδεξάμενος τοὺς λόγους, τούτῳ μὲν συναπέστειλε τοὺς ἱκανοὺς στρατιώτας· αὐτὸς δὲ τὴν δίοδον κατασκευάσας, ἐφ' ᾧ ἦν ἐνδεχόμενον, προσέβηλε τοῖς ἐπὶ τῶν παρόδων ἐφεστηκόσιν. ἐκ διαδοχῆς δὲ ἐνεργῶς τοῦ κινδύνου συνεσιῶτος, καὶ τῶν Βαβυλίων περισπωμένων περὶ τὸν ἄγῶνα, παραδόξως οἱ πεμφθέντες ἐφάνησαν ὑπερδεξιοὶ τοῖς τὴν πάροδον φυλάττουσι. καταπλαγέντων

δὲ τῶν Βαρβάρων, καὶ πρὸς φυγὴν ὁρμησάντων ἐγκρατὴς ἐγένετο τῆς διεξόδου, καὶ ταχέως πασῶν τῶν κατὰ τὴν Οὐξιακὴν πόλεων.

Inde progressus Alexander versus Persiam, usque ad Susiades petras, dum angustias, ab Ariobarzane obsessas, perrumpere conatur, cum ingenti clade repellitur. E captivis unum alia via secutus, angustias superat, et Ariobarzanem opprimit

68. Ἐντεῦθεν δ' ἀναζεύξας προῆγεν ἐπὶ τὴν Περσίδα, καὶ πεμπταῖος ἦκεν ἐπὶ τὰς Σουσιάδας καλουμένας πέτρας. ταύτας δὲ προκατειληφὺς ἦν ὁ Ἀριοβαρζάνης, μετὰ στρατιωτῶν πεζῶν μὲν δισμυρίων καὶ πεντακισχιλίων, ἱππέων δὲ τριακοσίων. ὁ δὲ βασιλεὺς, δόξας τῇ βίᾳ κρατῆσειν τῆς πύλης, προῆγε διὰ τόπων στενῶν καὶ τραχέων, οὐδενὸς παρενοχλοῦντος. οἱ δὲ Βάρβαροι μέχρι μὲν τινος εἰὼν αὐτὸν διαπορεύεσθαι τὰς παρόδους, ἐπεὶ δὲ εἰς μέσας τὰς δυσχωρίας ἤκον, ἄφνω τὴν ἐπίθεσιν ἐποιοῦντο, καὶ πολλοὺς μὲν ἁμαξιαίους λίθους ἐπεκύλιον, οἱ προσπίπτοντες ἄφνω τοῖς Μακεδόσι, πολλοὺς διέφθειρον· οὐκ ὀλίγοι δ' ἀπὸ τῶν κρημνῶν ἀκοντίζοντες εἰς πεπυκνωμένους, οὐκ ἀπετύγχανον τῶν σκοπῶν· ἄλλοι δ' ἐκ χειρὸς τοῖς λίθοις βάλλοντες τοὺς βιαζομένους τῶν Μακεδόνων ἀνέστελλον. πολλὰ δ' αὐτοῖς τῆς δυσχωρίας συνεργοῦσης, ἐπλεονέκτου καὶ συχνοὺς μὲν ἀπέκτεινον, οὐκ ὀλίγους δὲ κατέτιτρωσκον. ὁ δ' Ἀλέξανδρος τῇ δεινότητι τοῦ πάθους ἀδυνατῶν βοηθεῖν, καὶ θεωρῶν μηδένα τῶν πολεμίων μήτε τεθνηκότα μήτε ὅλως τετρωμένον, τῶν δὲ ἰδίων ἀπολωλότας μὲν πολλοὺς, κατατετρωμένους δὲ σχεδὸν ἅπαντας τοὺς προσβαλόντας, ἀν-

καλέσατο τῇ σάλπιγγι τοὺς στρατιώτας ἀπὸ τῆς μά-
 χης. ἀναχωρήσας δὲ ἀπὸ τῶν παρόδων σταδίους
 τριακοσίους, κατεστρατοπέδευσε, καὶ παρὰ τῶν ἐγ-
 χωρίων ἐπυνθάνετο μή τις ἐτέρα ἐστὶ διεκβολή. πάν-
 των δ' ἀποφαινόμενων δίοδον μὲν μηδεμίαν ἄλλην
 ὑπάρχειν, περίοδον δὲ εἶναι πολλῶν ἡμερῶν· αἰσχροὺς
 εἶναι νομίσας ἀτάφους ἀπολιπεῖν τοὺς τετελευτηκό-
 τας, καὶ τὴν αἴτησιν τῶν νεκρῶν οὕσαν ὁρῶν ἀσχή-
 μονα καὶ περιεχουσάν ἥτις ὁμολόγησιν, προσέταξεν
 ἀπαγαγεῖν ἅπαντας τοὺς αἰχμαλώτας. ἐν δὲ τού-
 τοις ἦκεν ἀπαγόμενος ἄνηρ δίγλωττος, εἰδὼς τὴν
 Περσικὴν διάλεκτον· οὗτος δὲ ἑαυτὸν ἀπεφαίνεται
 Λύκιον μὲν εἶναι τὸ γένος, αἰχμαλώτον δὲ γενόμενον
 ποιμαίνειν κατὰ τὴν ὑποκειμένην ὄρεινὴν ἔτη πλείω·
 δι' ἣν αἰτίαν ἔμπειρον γενέσθαι τῆς χώρας, καὶ δύ-
 νασθαι τὴν δύναμιν ἀγαγεῖν διὰ τῆς καταδένδρου,
 καὶ κατόπιν ποιῆσαι τῶν τηρούντων τὰς παρόδους.
 ὁ δὲ βασιλεὺς, μεγάλας δωρεαῖς τιμήσειν ἐπαγγελιά-
 μενος τὸν ἄνδρα, τούτου καθηγουμένου διήλθεν
 ἐπιπότως τὴν ὄρεινὴν νυκτὸς, πολλὴν μὲν πατήσας
 χιόνα, πᾶσαν δὲ κορυμνῶδη χώραν περάσας, χαρά-
 δραις βαθείαις καὶ πολλαῖς φάραξι διειλημμένην.
 ἐπιφανεῖς δὲ ταῖς προφυλακαῖς τῶν πολεμίων, τοὺς
 μὲν πρώτους κατέκοψε, τοὺς δ' ἐπὶ τῆς δευτέρας φυ-
 λακῆς τεταγμένους ἐξώγησε· τοὺς δὲ τρίτους τρε-
 ψάμενος, ἐκράτησε τῶν παρόδων, καὶ τοὺς πλείστους
 τῶν περὶ τὸν Ἀριοβαρζάνην ἀπέκτεινε.

Hinc Persepolin contendens literas a Teridate accipit, qui urbem tradere pollicetur. Graeci captivi, foede mutilati, ad DCC, regi obviam facti, eius misericordiam movent.

69. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπὶ τὴν Περσέπολιν προάγων, κατὰ τὴν ὁδὸν ἐπιστολὴν ἐχομίσατο παρὰ τοῦ κυριεύοντος τῆς πόλεως Τηριδάτου. ἐν ταύτῃ δ' ἦν γεγραμμένον, εἶν παραγενόμενος φθάσῃ τοὺς ἐπιβαλλομένους διατηρῆσαι Δαρεῖω τὴν Περσέπολιν, κύριος ἔσται ταύτης ὑπ' αὐτοῦ παραδοθείσης. διόπερ ὁ Ἀλέξανδρος κατὰ σπουδὴν ἤγε τὴν δύναμιν, καὶ τὸν Ἀράξην ποταμὸν ζεύξας, διεβίβασε τοὺς στρατιώτας. προάγοντος δὲ τοῦ βασιλέως, θέαμα παράδοξον καὶ δεινὸν ὤφθη, μισοπονηρίαν μὲν περιέχον κατὰ τῶν προζάντων, ἔλεον δὲ συμπτύθειαν ἐπιφέρον πρὸς τοὺς ἀνήμετα πετονθότας. ἀπήντησαν γὰρ αὐτῷ μεθ' ἱκετηριῶν Ἕλληνες ὑπὸ τῶν πρότερον βασιλέων ἀνίστατοι γεγονότες, ὀκτακόσιοι μὲν σχεδὸν τὸν ἀριθμὸν ὄντες, ταῖς δ' ἡλικίαις οἱ πλείστοι μὲν γεγηρακότες, ἡκρωτηριασμένοι δὲ πάντες, οἱ μὲν χεῖρας, οἱ δὲ πόδας, οἱ δὲ ὦτα καὶ ῥίνας· τῶν δ' ἐπιστήμας ἢ τέχνας εἰδότων, καὶ ἐν παιδείᾳ προκεκοφότων τὰ μὲν ἄλλα τῶν ἡκρωτηρίων ἀπέκοπτον, αὐτὰ δὲ μόνα τὰ συνεργοῦντα πρὸς τὰς ἐπιστήμας ἀπέλειπτο· ὥστε πάντας ὁρῶντας τὰ τῆς ἡλικίας ἀξιώματα, καὶ τὰς περιεχοῦσας τὰ σώματα συμφορὰς, ἐλεεῖν τὰς ψυχὰς τῶν ἡκρωτούντων· μάλιστα δὲ αὐτὸν τὸν Ἀλέξανδρον συμπαθῇ γενέσθαι τοῖς ἡτυχηκόσι, καὶ μὴ δύνασθαι κατασχεῖν τὰ δάκρυα. ἀναβοησάντων δὲ ἅμ' ἀπάντων, καὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἀξιούντων ἀμῦναι ταῖς ἰδίαις συμφοραῖς, ὁ μὲν βα-

σιλεὺς προσκαλεσάμενος τοὺς προεσθηκότας, ἐπηγείλατο πολλὴν πρόνοιαν ποιήσασθαι, καὶ τῆς αὐτοῦ μεγαλοψυχίας ἄξιως τιμήσας, φροντίδα ποιήσασθαι τῆς ἐπ' οἶκον ἀνακομιδῆς. οἱ δὲ, συνελθόντες καὶ βουλευσάμενοι, προσέκριναν τὴν αὐτόθι μονὴν τῆς εἰς οἶκον ἀνακομιδῆς. ἀνασωθέντας μὲν γὰρ αὐτοὺς διασπαρήσεσθαι κατ' ὀλίγους, καὶ περιόντας ἐν ταῖς πόλεσιν ἐπονείδιστον μὲν ἔξιν τὴν ἐκ τῆς τύχης ἐπήρειαν· μετ' ἀλλήλων δὲ βιοῦντας, τὴν ὁμοίαν συμφορὰν ἔχοντας, παραμύθιον ἔξιν τῆς ἰδίας ἀκληρίας τὴν τῶν ἄλλων τῆς ἀκληρίας ὁμοιότητα. διὸ καὶ πάλιν ἐντυχόντες τῇ βασιλεῖ, καὶ τὴν ἰδίαν κρίσιν δηλώσαντες, ἐδέοντο πρὸς ταύτην τὴν ὑπόστασιν οἰκίαν παρέχεσθαι τὴν βοήθειαν. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος συγκαταθέμενος τοῖς δεδογμένοις, τρισχιλίας μὲν ἐκάστῳ δραχμῶς ἐδωρήσατο, καὶ στολὰς ἀνδρείας πέντε, καὶ γυναικείας ἴσας, ζεύγη δὲ βοϊκὰ δύο, καὶ πρόβατα πεντήκοντα, καὶ πυρῶν μεδίμνους πεντήκοντα. ἐποίησε δὲ καὶ ἄτελεῖς αὐτοὺς παντὸς βασιλικοῦ φόρου, καὶ τοῖς ἐπιστάταις προσέταξε φροντίζειν, ὅπως μὴδ' ὑφ' ἐνὸς ἀδικῶνται. Ἀλέξανδρος μὲν οὖν, ἀκολούθως τῇ καθ' αὐτὸν ἐπιεικείᾳ, τοιαύταις εὐεργεσίαις τὰς τῶν ἡτυχηκότων συμφορὰς διωρθώσατο.

Persepolis vi capta et vastata, viri trucidati, opes ingentes direptae, feminae in servitutem redactae.

70. Τὴν δὲ Περσέπολιν, μητρόπολιν οἶσαν τῆς Περσῶν βασιλείας, ἀπέδειξε τοῖς Μακεδόσι πολεμίαν τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν πόλεων, καὶ τοῖς στρατιώταις

ἔδοικεν εἰς διαρπαγὴν, χωρὶς τῶν βασιλείων. πλουσιωτάτης δ' οὕσης τῶν ὑπὸ τὸν ἥλιον, καὶ τῶν ἰδιωτικῶν οἰκῶν πεπληρωμένων ἐκ πολλῶν χρόνων παντοίας εὐδαιμονίας, οἱ Μακεδόνες ἐπῆσαν, τοὺς μὲν ἄνδρας πάντας φονεύοντες, τὰς δὲ κτήσεις διαρπαζόντες, πολλὰς μὲν τοῖς πλήθεσιν ὑπαρχούσας, κατασκευῆς δὲ καὶ κόσμου παντοίου γεμούσας. ἔνθα δὴ πολὺς μὲν ἄργυρος διεφορεῖτο, οὐκ ὀλίγος δὲ χρυσὸς διηρπάζετο, πολλὰ δὲ καὶ πολυτελεῖς ἐσθῆτες, αἱ μὲν θαλασσίαις πορφύραις, αἱ δὲ χρυσοῖς ἐνφάσμασι πεποικιλμέναι, τοῖς κρατοῦσιν ἑπαθλα καθίσταντο. τὰ δὲ μεγάλα καὶ κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην περιβόητα βασίλεια πρὸς ὕβριν καὶ παντελῆ φθορὰν ἀπεδέδεικτο. οἱ δὲ Μακεδόνες ἐνημερεύσαντες ταῖς ἄρπαγαῖς, τὴν ἀπληστον τοῦ πλείονος ἐπιθυμίαν οὐκ ἐδύναντο πληρῶσαι. τοσαύτη γὰρ ἦν τῆς πλεονεξίας ὑπερβολὴ κατὰ τὰς τούτων ἄρπαγὰς, ὥστε καὶ πρὸς ἀλλήλους διαμάχεσθαι, καὶ πολλοὺς μὲν ἀναιρεῖν τῶν τὰ πολλὰ τῆς ἄρπαγῆς ἐξιδιοποιουμένων· τινὲς δὲ τὰ πολυτελέστερα τῶν εὖροσκομένων τοῖς ξίφεσι διακόπτοντες, τὰς ἰδίας ἀπεκόμιζον μερίδας. ἔτιοι δὲ τὰς τῶν ἐπιβαλλόντων τοῖς ἀμφισβητούμενοις χεῖρας ἀπέκοπτον, συνεκφερόμενοι τοῖς θυμοῖς. τὰς δὲ γυναῖκας σὺν αὐτοῖς τοῖς κόσμοις πρὸς βίαν ἀπῆγον, τὴν αἰχμαλωσίαν δουλαγωγοῦντες. ἡ μὲν οὖν Περσέπολις, ὅσῳ τῶν ἄλλων πόλεων ὑπερεῖχεν εὐδαιμονία, τοσοῦτον ὑπερεβάλετο τὰς ἄλλας τοῖς ἀτυχήμασιν.

Arx regia exempta a praeda. Magna auri argentique vis, hic custodita, in belli usus in alia loca transvecta. Arcis ipsius descriptio.

71. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος παρελθὼν εἰς τὴν ἄκραν, παρέλαβε τοὺς ἐν αὐτῇ θησαυρούς. οὗτοι δὲ ἀπὸ Κύρου τοῦ πρώτου Περσῶν βασιλεύσαντος, μέχρι τῶν ὑποκειμένων καιρῶν, ἡθροισμένων τῶν προσόδων, ἔγεμον ἀργύρου τε καὶ χρυσίου. εὗρέθησαν γὰρ ἐν αὐτοῖς δώδεκα μυριάδες ταλάντων, εἰς ἀργυρίου λόγον ἀγομένου τοῦ χρυσίου. βουλόμενος δὲ τῶν χρημάτων ἃ μὲν μεθ' αὐτοῦ κομίζειν πρὸς τὰς εἰς τὸν πόλεμον χρείας, ἃ δ' εἰς Σούσα καταθέσθαι, καὶ φυλάττειν ἐν αὐτῇ τῇ πόλει, μετεπέμψατο ἐκ Βαβυλῶνος καὶ Μεσοποταμίας, ἔτι δὲ ἐκ Σούσων ἡμιόκων πλῆθος, τῶν μὲν ἀχθοφόρων, τῶν δὲ ζευγίτων, πρὸς δὲ τούτοις καμήλους ἀχθοφόρους τρισχιλίας καὶ διὰ τούτων πάντα ἀπεκόμισεν εἰς τοὺς προκρινέντας τόπους. σφόδρα γὰρ ἀλλοτρίως ἔχων πρὸς τοὺς ἐγχωρίους, ἠπίσται τε αὐτοῖς, καὶ τὴν Περσέπολιν εἰς τέλος ἔστειδε καταφθεῖραι. οὐκ ἀνοίκειον δ' εἶναι νομίζομεν περὶ τῶν ἐν ταύτῃ τῇ πόλει βασιλείων, διὰ τὴν πολυτέλειαν τῆς κατασκευῆς, βραχέα διελθεῖν. οὗσης γὰρ ἄκρας ἀξιολόγου, περιεῖληφεν αὐτὴν τριπλοῖν τεῖχος, οὗ τὸ μὲν πρῶτον ἀναλήμματι πολυδαπάνῃ κατεσκεύαστο, καὶ τὸ ὕψος εἶχε πηχῶν ἐκκαίδεκα ἐπάλξεσι κεκοσμημένον. τὸ δὲ δεύτερον τὴν μὲν ἄλλην κατασκευὴν ὁμοίαν ἔχει τῷ προειρημένῳ, τὸ δ' ὕψος διπλάσιον. ὁ δὲ τρίτος περίβολος τῷ σχήματι μὲν ἐστὶ τετράπλευρος, τὸ δὲ τούτου τεῖχος ὕψος ἔχει πηχῶν ἑξήκοντα, λίθῳ σκληρῷ καὶ πρὸς διαμονὴν αἰωνίαν εὖ πεφυκότι κατεσκευ-

ασμένον. ἐκάστη δὲ τῶν πλευρῶν ἔχει πύλας χαλκῆς, καὶ παρ' αὐτὰς σιανυροὺς χαλκοῦς εἰκοσιπῆχεις, οὓν μὲν πρὸς τὴν ἐκ τῆς Θέας κατὰπληξιν, ὥς δὲ πρὸς ἀσφάλειαν ἡρμοσμένας. ἐν δὲ τῷ πρὸς ἀνατολὰς μέρει τῆς ἄκρας τέτταρα πλέθρα διεστηκὸς ὅρος ἐστὶ τὸ καλούμενον βασιλικὸν, ἐν ᾧ τῶν βασιλέων ὑπῆρχον οἱ τάφοι. πέτρα γὰρ ἦν κατεξαμμένη, καὶ κατὰ μέσσοι οἴκους ἔχουσα πλείονας, ἐν οἷς σηκοὶ τῶν τετελευτηκότων ὑπῆρχον, πρόσβυσιν μὲν οὐδεμίαν ἔχοντες χειροποίητον, ὑπὲρ ὀργάνων δὲ τινῶν χειροποιήτων ἐξαιρομένων τῶν νεκρῶν δεχόμενοι τὰς ταφάς. κατὰ δὲ τὴν ἄκραν ταύτην ἦσαν καταλύσεις βασιλικαὶ καὶ στρατηγικαὶ πλείους, πολυτελεῖς ταῖς κατασκευαῖς, καὶ θησαυροὶ πρὸς τὴν τῶν χρημάτων παραφυλακὴν εὐθέτως κατεσκευασμένοι.

Victoriam Alexander festis et comissationibus celebrat, inter quas vino inebriatus et Thaidis exhortatione impulsus arcem regiam incendio delet.

72. Ὁ δ' Ἀλέξανδρος, ἐπινίκια τῶν κατορθωμάτων ἐπιτελῶν, θυσίας τε μεγαλοπρεπεῖς τοῖς θεοῖς συνετέλεσεν, καὶ τῶν φίλων λαμπράς ἐστιάς εἰποιήσατο. καὶ δὴ ποτε τῶν ἐταίρων εὐωχουμένων, καὶ τοῦ μὲν πότου προβαίνοντος, τῆς δὲ μέθης προϊούσης, κατέσχε λύσσα ἐπὶ πολὺ τὰς ψυχὰς τῶν οἰνωμένων. ὅτε δὴ καὶ μία τῶν παρουσῶν γυναικῶν, ὄνομα μὲν Θαῖς, Ἀττικὴ δὲ τὸ γένος, εἶπε κάλλιστον Ἀλέξανδρον τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν πεπραγμένων ἔσεσθαι, εἴαν κωμάσας μετ' αὐτῶν ἐμπρήσῃ τὰ βασίλεια, καὶ τὰ Περσῶν περιβόητα γυναικῶν χεῖρες ἐν βραχεῖ καιρῷ ποιήσωσιν ἄφαντα. τούτων δὲ ῥηθέντων εἰς

ἄνδρας νέους, καὶ διὰ τὴν μέθην ἀλόγως μετεωρίζου-
 μένους, ὥς εἰκός, ἄγειν τις ἀνεβόησε, καὶ δᾶδας
 ἄπειν, καὶ τὴν εἰς τὰ τῶν Ἑλλήνων ἱερὰ παρανο-
 μίαν ἀμύνασθαι παρεκείλετο. συνεπειφημούντων
 δὲ καὶ ἄλλων, καὶ λεγόντων μόνῳ τὴν προῆξιν ταύ-
 την προσήκειν Ἀλεξάνδρῳ, καὶ τοῦ βασιλέως συνεξ-
 αρθέντος τοῖς λόγοις, πάντες ἀνεπήδησαν ἐκ τοῦ
 πότου, καὶ τὸν ἐπινίκιον κῶμον ἄγειν Διονύσιον
 παρήγγειλαν. ταχὺ δὲ πλήθους λαμτάδων ἄθροι-
 σθέντος, καὶ γυναικῶν μουσουργῶν εἰς τὸν πότον
 παρελημμένων, μετ' ὧδῆς καὶ αὐλῶν καὶ συρίγγων
 προῆγεν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὸν κῶμον, καθηγουμένης
 τῆς προῆξως Θαΐδος τῆς ἐταίρας. αὕτη δὲ μετὰ τὸν
 βασιλέα πρώτη τὴν δᾶδι καιομένην ἠκόντισεν εἰς τὰ
 βασιλεια· καὶ τῶν ἄλλων τ' αὐτὰ πραξάντων, ταχὺ
 πᾶς ὁ περὶ τὰ βασιλεια τόπος κατεφλέχθη, διὰ τὸ
 μέγεθος τῆς φλογός· καὶ τὸ πάντων παραδοξότατον,
 τὸ Ξέρξου τοῦ Περσῶν βασιλέως γεγόμενον ἀσέβημα
 περὶ τὴν ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηναίων, μία γυνὴ πολί-
 της τῶν ἀδικηθέντων, ἐν παιδιᾷ πολλοῖς ὕστερον
 ἔτεσι μετῆλθε τοῖς αὐτοῖς πάθεσιν.

Tum urbes Persiae subigit, et castra in Darium movet, qui Ba-
 ctra confugerat. Sed Bessus, regionis satrapa, Darium, ante Ale-
 xandri adventum, dolo captum obtruncat. Lacedaemonii, per An-
 tipatrum victi, missa legatione, regis clementiam implorant.

73. Ἀλεξάνδρος δὲ ἀπὸ τούτων γεγόμενος, τὰς
 κατὰ τὴν Περσίδα πόλεις ἐπῆλθε, καὶ τὰς μὲν βίᾳ
 χειρωσάμενος, τὰς δὲ διὰ τὴν ἰδίαν ἐπιείκειαν προσ-
 αγόμενος, ἀνέξευξεν ἐπὶ τὸν Λαρεῖον. οὗτος δ' ἐπε-
 βύλετο μὲν ἄθροίζειν τὰς ἐκ τῆς Βακτριανῆς καὶ τῶν

ἄλλων σατραπειῶν δυνάμεις· καταταχούμενος δέ, καὶ μετὰ τρισμυρίων Περσῶν τε καὶ μισθοφόρων Ἑλλήνων τὴν φυγὴν εἰς τὰ Βάκτρα ποιούμενος, ὑπὸ Βήσσου τοῦ Βάκτρων σατράπου κατὰ τὴν ἀναχώρησιν συλληφθεὶς ἐδολοφονήθη. ἄρτι δ' αὐτοῦ τετελευτηκότος, Ἀλέξανδρος μετὰ τῶν ἱππέων ἐπιδιώκων, καὶ τὸν Λαρεῖον τετελευτηκότα καταλαβὼν, τῆς βασιλικῆς ταφῆς ἠξίωσεν. ὥς δ' ἔνιοι γεγράφασιν, ἔμπνουν ἔτι καταλαβὼν, τοῖς μὲν ἀτυχήμασιν αὐτοῦ συνήλγησε, παρακληθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ Λαρείου μετελθεῖν τὸν φόνον, καὶ καθομολογήσας, ἐδίωξε τὸν Βήσσον. ἐκείνου δὲ πολὺ προειληφότος, καὶ συμφυγόντος εἰς τὴν Βακτριανήν, ἐπανῆλθεν, ἀπογνοὺς τὸν τῶν πολεμίων διωγμόν. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Ἀσίαν ἐν τούτοις ἦν. κατὰ δὲ τὴν Εὐρώπην, Λακεδαιμόνιοι μὲν ἐπταικότες μεγάλη παρατίξει, διὰ τὴν συμφορὰν ἠναγκάσθησαν διαπρεσβεύεσθαι πρὸς Ἀντίπατρον· ἐκείνου δὲ ἐπὶ τὸ κοινὸν τῶν Ἑλλήνων συνέδριον τὴν ἀπόκρισιν ἀποστείλαντος, οἱ μὲν συνεδροὶ συνήχθησαν εἰς Κόρινθον, καὶ πολλῶν ῥηθέντων λόγων πρὸς ἐκάτερον μέρος, ἔδοξεν αὐτοῖς ἀκέραιον τὴν κρίσιν ἐπὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἀναπέμψαι. ὁ μὲν οὖν Ἀντίπατρος ὁμήρους ἔλαβε τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν Σπαρτιατῶν πεντήκοντα· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις ἐξέπεμψαν εἰς τὴν Ἀσίαν, ἀξιοῦντες αὐτοῖς δοῦναι συγγνώμην ἐπὶ τοῖς ἡγνοημένοις.

Olymp. CXII, 4. Bessus, in Bactrianam elapsus, populo libertatis vindicandae auctor est, et rex creatur. Alexander suus, qui, Dario occiso reditum in patriam parabant, oratione donisque ad novam expeditionem concitat.

74. Τοῦ δ' ἔτους τούτου διεληλυθότος, Ἀθήνησι

μὲν ἤρχε Κηφισοφῶν, ἐν Ῥώμῃ δὲ κατεστήθησαν
 ὑπατοὶ Γάϊος Οὐαλέριος καὶ Μάρκος Κλώδιος. ἐπὶ
 δὲ τούτων, Βῆσσοι μὲν μετὰ τὴν Δαρείου τελευτὴν
 μετὰ Ναβαρζάνου καὶ Βαρζάεντος καὶ πολλῶν ἄλ-
 λων διαφυγὼν τὰς Ἀλεξάνδρου χεῖρας, διήνυσεν μὲν
 εἰς τὴν Βακτριανήν, ἀποδεδειγμένος δὲ ταύτης
 Σατράπης ὑπὸ Δαρείου, καὶ τοῖς πλήθεσι γεγονώς
 γνῶριμος διὰ τὴν ἀρχήν, παρεκάλει τὰ πλήθη τῆς
 ἐλευθερίας ἀντέχεσθαι· ἀπεδείκνυε δὲ τὴν τε χώραν
 αὐτοῖς πολλὰ συνεργήσειν, οὕσαν δυσείσβολον, καὶ
 πλῆθος ἱκανὸν ἔχουσιν ἀνδρῶν εἰς κατάκτησιν τῆς
 αὐτονομίας· ἐπαγγελλόμενος δὲ κατηγήσεσθαι τοῦ
 πολέμου, καὶ τὸ πλῆθος ἱκανῶς πείσας, ἀνέδειξεν
 ἑαυτὸν βασιλέα. οὗτος μὲν οἷν στρατιώτας τε κα-
 τέγραψε, καὶ πλῆθος ὀπλων κατεσκεύαζε, καὶ τὰ
 ἄλλα φιλοτίμως πρὸς τὴν κατεπελγουσαν χρεῖαν πα-
 ρεσκευάζετο. Ἀλεξάνδρος δ' ὁρῶν τοὺς Μακεδόνας
 τέλος τῆς στρατείας τὴν Δαρείου τελευτὴν τάττον-
 τας, καὶ μετεώρους ὄντας πρὸς τὴν εἰς τὴν πατρίδα
 ἐπάνοδον, τούτους μὲν ἀθροίσας εἰς ἐκκλησίαν, καὶ
 λόγοις οἰκείοις παρορμήσας, εὐπειθεῖς πρὸς τὴν ὑπο-
 λειπομένην στρατείαν παρεσκεύασε· τοὺς δ' ἀπὸ τῶν
 Ἑλληνίδων πόλεων συμμαχήσαντας συναγαγὼν, καὶ
 περὶ τῶν πεπραγμένων ἐπαινέσας, ἀπέλυσε μὲν τῆς
 στρατείας, ἐδωρήσατο δὲ τῶν μὲν ἵππέων ἐκάστῳ τά-
 λαντον, τῶν δὲ πεζῶν μυῖας δέκα· χωρὶς δὲ τούτων,
 τοὺς τε ὀφειλομένους μισθοὺς ἀπέλυσε, καὶ τοὺς
 κατὰ τὴν ἀνακομιδὴν μέχρι τῆς εἰς τὰς πατρίδας
 καθόδου προσέθηκε. τῶν δ' ἐλομένων ἐν τῇ στρατιᾷ

τῇ μετὰ τοῦ βασιλέως μένειν ἔδωκεν ἐκάστῳ τρία
τάλαντα. μεγάλας δὲ δωρεαῖς ἐτίμησε τοὺς στρα-
τιώτας, ἅμα μὲν φύσει μεγαλόψυχος ὢν, ἅμα δὲ τῇ
διώξει τοῦ Δαρείου πολλῶν χρημάτων κεκυριευκώς.
παρὰ μὲν γὰρ τῶν γαζοφυλακούντων παρέλαβεν
ὀκτακισχίλιων τάλαντων ἄριθμόν· χωρὶς δὲ τούτων,
τὰ νεμηθέντα τοῖς στρατιώταις σὺν τῷ κόσμῳ καὶ
τοῖς ἐκπώμασιν ὑπῆρχε μύρια καὶ τρισχίλια τάλαντα·
τὰ δὲ διακλαπέντα καὶ ἄρπαχθέντα, πλείω τῶν εἰ-
ρημένων ὑπεροεῖτο.

Uterius progressus castra ad urbem Hecatompylon collocat.
Iter in Hyrraniam describitur. Maris Caspii et Hyrcanias memo-
rabilia.

75. Ὁ δ' Ἀλέξανδρος ἀναξεύξας ἐπὶ τὴν Ἱερ-
κανίαν, τριταῖος κατεστρατοπέδευσε πλησίον πόλεως
τῆς ὀνομαζομένης Ἑκατονταπύλου. εὐδαίμονος δ'
αὐτῆς οὔσης, καὶ πάντων τῶν πρὸς ἀπόλαυσιν ἀνη-
κόντων πολλῆς ἀφθονίας ὑπαρχούσης, ἐνταῦθα τὴν
δύναμιν ἀνέλαβεν ἐπὶ τινὰς ἡμέρας. διελθὼν δὲ στα-
δίους ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα, κατεστρατοπέδευσε
πλησίον πέτρας μεγάλης· ὑπὸ δὲ τὴν ῥίζαν αὐτῆς
ἄντρον ὑπῆρχε θεοπρεπές, ἐξ οὗ μέγας ποταμὸς ἐξέ-
πιπτεν ὁ καλούμενος Στιβοίτης· οὗτος δὲ λάβρῳ
τῷ ρεύματι φερόμενος ἐπὶ τρεῖς σταδίους, σχίζεται
διπλοῦς περὶ τινὰ πέτραν μαστοειδῆ, ἔχουσιν ὑπ'
αὐτὴν χάσμα γῆς παμμέγεθες. εἰς δὲ τοῦτο κατα-
ράττων μετὰ πολλοῦ ψόφου, καὶ γιγνόμενος ἀφρώ-
δης διὰ τῆς πρὸς τὴν πέτραν πληγῆς, φέρεται ὑπὸ
γῆν σταδίους τριακοσίους, ἔπειτα πάλιν ἀνοίγει τὰς
ἐκβολὰς. ὁ δ' Ἀλέξανδρος μετὰ τῆς δυνάμεως ἐμβα-

λὼν εἰς τὴν τῶν Ἑρκανῶν χώραν, πάσας τὰς ἐν αὐτῇ πόλεις ἐχειρώσατο, μέχρι τῆς Κασπίας καλουμένης θαλάττης, ἣν Ἑρκανίαν τινὲς ὀνομάζουσιν. ἐν ταύτῃ δὲ φασὶ πολλοὺς μὲν καὶ μεγάλους ὄφεις γεννᾶσθαι, ἐχθῦς δὲ παντοδαποὺς, πολὺ τῇ χροιά τῶν παρ' ἡμῖν διαλλάττοντας. διεξιὼν δὲ τὴν Ἑρκανίαν, κατήντησε πρὸς τὰς καλουμένας εὐδαιμόνας, καὶ πρὸς ἀλήθειαν οὖσας, κώμας. πολὺ γὰρ τοῖς καρποῖς ἡ χώρα τούτων ὑπεράγει τῶν παρὰ τοῖς ἄλλοις. τῶν μὲν γὰρ ἀμπέλων φασὶν ἐκάστην μετρητὴν φέρειν οἴνου, τῶν δὲ συκίνων δένδρων ἔνια καρποφορεῖν ἰσχάδων ξηρῶν μεδίμνους δέκα· τὸν δ' ἐν τῷ θερισμῷ παραλειφθέντα σῖτον ἐπὶ τὴν γῆν πεσόντα, βλαστάνειν ἄσπορον ὄντα, καὶ πρὸς τὸ τέλος ἄγειν δαψιλῇ καρπόν. ἔστι δὲ καὶ δένδρον παρὰ τοῖς ἐγχωρίοις παραπλήσιον δρυὶ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν, ἀπὸ δὲ τῶν φύλλων ἀπολεῖβον μέλι· καὶ τοῦτό τινες συνάγοντες, δαψιλῇ τὴν ἀπόλαυσιν αὐτοῦ ποιοῦνται. ἔστι δὲ καὶ ζῶον κατὰ τὴν χώραν ἐπτερωμένον, ὃ καλεῖται μὲν Ἀνθρηδὼν, λειπόμενον δὲ μεγέθει μελίττης, μεγίστην ἔχει τὴν ἐπιφάνειαν. ἐπινεμόμενον γὰρ τὴν ὄρεινὴν, ἄνθη παντοῖα δρέπεται, καὶ ταῖς κοιλάσι πέτραις καὶ τοῖς κεραυνοβόλοις τῶν δένδρων ἐνδιατρίβων κηροπλαστεῖ, καὶ κατασκευάζει χύμα διάφορον τῇ γλυκύτητι, τοῦ παρ' ἡμῖν μέλιτος οὐ πολὺ λειπόμενον.

In Hyrcania duces Persarum multi Alexandrum sectantur: Graeci, qui in Darii exercitu militaverant, socii fiunt. His auctus Mardorum regionem ei occupat et devastat. Regius equus ibi furto ablatas, sed restitutus.

76. Ἀλέξανδρος δὲ τὴν Ἑρκανίαν καὶ τὰ συνορί-

ζῶντα τῶν ἐθνῶν ταύτῃ τῇ χώρᾳ προσηγάγετο· καὶ
 πολλοὶ τῶν συμπεφευγόντων ἡγεμόνων τῷ Δαρείῳ
 παρέδωκαν αὐτοὺς· οἷς ἐπιεικῶς προσενεχθεῖς, με-
 γάλῃν δόξαν ἐπιεικείας ἀπηνέγκατο. εὐθὺς γὰρ οἱ
 Δαρείῳ συνεστρατευμένοι τῶν Ἑλλήνων, ὅτιες περὶ
 χιλίους καὶ πεντακοσίους, ἀνδρείᾳ τε διαφέροντες,
 παρέδωσαν ἑαυτοὺς Ἀλεξάνδρῳ· καὶ συγγνώμης ἀξιω-
 θέντες, κατετάχθησαν εἰς τὰς τάξεις ἐπὶ ταῖς αὐταῖς
 μισθοφοραῖς. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐπελθὼν τὴν παρα-
 θαλάττιον τῆς Τροκανίας, ἐνέβαλεν εἰς τὴν χώραν τῶν
 ὀνομαζομένων Μάρδων. οὗτοι γὰρ ἄλλῃ διαφέρον-
 τες, ὑπερεφρόνησαν τὴν αὔξησιν τοῦ βασιλέως, καὶ
 οὐδεμιᾶς ἐντεύξεως ἢ τιμῆς ἡξίωσαν αὐτόν. προκα-
 ταλαβόμενοι δὲ τὰς εἰσβολὰς στρατιώταις ὀκτακισχι-
 λίοις, τεθαρρόνκῳ τὴν τῶν Μακεδόνων ἔφοδον
 ὑπέμενον· ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπιμένων αὐτοῖς, καὶ συνά-
 ψας μάχην, τοὺς πλείους μὲν κατέκοψε, τοὺς δὲ λοι-
 πούς εἰς τὰς δυσχωρίας κατεδίωξε. πυρπολοῦντος δ'
 αὐτοῦ τὴν χώραν, καὶ τῶν τοὺς βασιλικούς ἵππους
 ἀγόντων παίδων βραχὺ τοῦ βασιλέως χωρισθέντων,
 ἐπιβαλόντες τινὲς τῶν Βαρβάρων ἀφήρπασαν τὸν
 ἄριστον τῶν ἵππων. οὗτος δ' ἐδόθη δῶρον μὲν ὑπὸ
 Δημαράτου τοῦ Κορινθίου, συνηγώνιστο δὲ τῷ βα-
 σιλεῖ πάντας τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν ἀγῶνας. γυμνὸς
 δ' ὢν ἔτι τὸν πωλοδαμασίην μόνον προσεδέχετο·
 τυχὼν δὲ τῆς βασιλικῆς σκευῆς, οὐδὲ τοῦτον ἔτι
 προσίετο, μόνῳ δὲ Ἀλεξάνδρῳ παρίστατο, καὶ συγκα-
 θίει τὸ σῶμα πρὸς τὴν ἀνάβασιν. ὁ δὲ βασιλεὺς
 διὰ τὴν ἀρετὴν τοῦ ζῶον δυσφορήσας, τὴν μὲν χώ-

μαν δενδροτομεῖν προσέταξε, διὰ δὲ τῶν ὁμοφώνων τοῖς ἐγχωρίοις κηρύττειν, ὥς, ἂν μὴ τὸν ἵππον ἀποδῶσι, τὴν τε χώραν εἰς τέλος ὄψονται κατεφθαρμένην, τοὺς τ' ἐνοικοῦντας πανδημεὶ κατεσφαγμένους. τῶν δ' ἀπειλῶν ὀξέως ἐπιτελουμένων, καταπλαγέντες οἱ Βάρβαροι τὸν ἵππον ἀποκατέστησαν, καὶ μετ' αὐτοῦ πολυτελέστατα δῶρα προσεκόμισαν· πρὸς δὲ τοῦτοις καὶ πεντήκοντ' ἄνδρας ἀπέστειλαν, δεόμενοι τυχεῖν συγγνώμης. ὁ δ' Ἀλέξανδρος τοὺς μὲν ἀξιολογωτάτους τῶν ἀνδρῶν ἔλαβεν δμήρους.

Thalestris reginae ad Alexandrum aditus, rogantis, ut maxima regum cum maxima mulierum liberoa procrearet. Tum primum rex, Asiaticorum more, luxuria et voluptate disfluere coepit.

77. Ἐπανελθόντος δ' αὐτοῦ πάλιν εἰς τὴν Τρῳακίαν, ἦκε πρὸς αὐτὸν ἡ βασίλισσα τῶν Ἀμαζόνων, ὄνομα μὲν Θάληστρις, βασιλεύουσα δὲ τῆς μεταξὺ τοῦ Φάσιδος καὶ Θερμώδοντος χώρας. ἦν δὲ τῷ τε καλλεῖ καὶ τῇ τοῦ σώματος ῥώμῃ διαφέρουσα, καὶ παρὰ τοῖς ὁμοεθnéσι θαυμάζομένη κατ' ἀνδρείαν· καὶ τὸ μὲν πλῆθος τῆς στρατιᾶς ἐπὶ τῶν ὄρων τῆς Τρῳακίας ἀπολελοιπυῖα, μετὰ δὲ τριακοσίων Ἀμαζονίδων κεκοσμημένων πολεμικοῖς ὅπλοις παραγενομένη. τοῦ δὲ βασιλέως θαυμάζοντος τό, τε παράδοξον τῆς παρουσίας, καὶ τὸ ἀξίωμα τῶν γυναικῶν, καὶ τὴν Θάληστριν ἐρομένου, τίνα χρεῖαν ἔχουσα πάρεστιν, ἀπεφαίνετο παιδοποιίας ἕνεκεν ἦκειν. ἐκείνων μὲν γὰρ τῶν ἀπάντων ἀνδρῶν διὰ τὰς πράξεις ἀριστον ὑπάρχειν, αὐτὴν δὲ τῶν γυναικῶν ἀλκῇ τε καὶ ἀνδρείᾳ διαφέρειν. εἰκὸς οὖν, τὸ γεννηθὲν ἐκ δυοῖν γονέων πρωτευόντων ὑπερέξειν ἀρετῇ τῶν ἄλλων ἀν-

θρώπων. καὶ πέρας ἤσθεις ὁ βασιλεὺς καὶ προσδε-
 ξάμενος τὴν ἔντευξιν αὐτῆς, καὶ συμπεριενεχθεὶς ἡμέ-
 ρας τρεισκαίδεκα, τιμήσας τε ἄξιολόγοις δώροις ἔξα-
 πέστειλεν εἰς τὴν οἰκίαν. μετὰ δὲ ταῦτα δόξας ἡδὴ
 κεκρατηκέναι τῆς ἐπιβολῆς, καὶ τὴν βασιλείαν ἀδή-
 ριτον ἔχειν, ἤρξατο ζηλοῦν τὴν Περσικὴν τρυφήν,
 καὶ τὴν πολυτέλειαν τῶν Ἀσιανῶν βασιλέων. καὶ
 πρῶτον μὲν περὶ τὴν αὐλὴν εἶχε ῥαβδούχους Ἀσιαγε-
 νεῖς, ἔπειτα τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν ἀνδρῶν δορυ-
 φορεῖν ἔταξεν, ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ Δαρείου ἀδελφὸς Ὁξά-
 θρης. εἶτα τό, τε Περσικὸν διάδημα περιέθετο, καὶ
 τὸν διάλευκον ἐνεδύσατο χιτῶνα, καὶ τὴν Περσικὴν
 ζώνην, καὶ ἄλλα, πλὴν τῶν ἀναξυρίδων καὶ τοῦ κἀν-
 δυος. διέδωκε δὲ καὶ τοῖς ἐταίροις περιπορφύρους
 στολάς, καὶ τοῖς ἵπποις Περσικὰς σκευὰς περιέθηκε.
 πρὸς δὲ τούτοις, τὰς παλλακίδας ὁμοίως τῷ Δαρείῳ
 περιῆγε, τὸν μὲν ἀριθμὸν οὔσας οὐκ ἐλάττους πλῆ-
 θει τῶν κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἡμερῶν, κάλλει δὲ δια-
 πρεπεῖς, ὥς ἂν ἐξ ἀπασῶν τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν γυ-
 ναικῶν ἐπιλελεγμένας. αὗται δὲ ἐκάστης νυκτὸς πε-
 ριήσαν τὴν κλίνην τοῦ βασιλέως, ἵνα τὴν ἐκλογὴν
 αὐτὸς ποιήσεται τῆς μελλούσης αὐτῷ συνιέναι. τού-
 τοις μὲν οὖν τοῖς ἐθισμοῖς Ἀλέξανδρος σπανίως
 ἐχρῆτο, τοῖς δὲ προϋπάρχουσι κατὰ τὸ πλεῖστον ἐν-
 διέτριβε, φοβούμενος τὸ προσκόπτειν τοῖς Μακεδό-
 σιν. ὅμως δὲ πολλῶν αὐτῷ μεμψιμοιρούντων, τού-
 τους μὲν ταῖς δωρεαῖς ἐθεράπευεν.

Bellum a Satibargane et Bessao in Macedones motum, Alexander celerissime oppressit. Provincia subacta, Alexander ex Hyrcania bellum in Drangianam transfert.

78. Αὐτὸς δὲ πυθόμενος τὸν μὲν Δαρείου Σατραπήν Σατιβαρζάνην ἀνηροκίναί μὲν τοὺς κατειλεγμένους ὑπ' αὐτοῦ στρατιώτας, συμφρονεῖν δὲ Βῆσσω, καὶ κεκρικέαι μετ' αὐτοῦ διαπολεμεῖν Μακεδόσιν, ἐστράτευσεν ἐπ' αὐτόν. ὁ δὲ Σατιβαρζάνης τὴν μὲν δύναμιν ἡθροισεν εἰς Χορτάκανα πόλιν ἐπιφανεστάτην τῶν ἐν τούτοις τοῖς τόποις, καὶ φυσικῇ διαφέρουσαν ὀχυρότητι. τοῦ δὲ βασιλέως ἐπιστάντος, κατεπλάγη τό τε μέγεθος τῆς δυνάμεως καὶ τὰς διαβεβοημένας τῶν Μακεδόνων ἀνδραγαθίας. διόπερ αὐτὸς μὲν μετὰ δισχιλίωι ἱππέων ἐξίππευσε πρὸς Βῆσσον, παρακαλέσων βοηθεῖν κατὰ τάχος· τοῖς δ' ἄλλοις παρήγγειλε καταφυγεῖν εἰς ὄρος τὸ καλούμενον * ἔχον πολλὰς δυσχωρίας, καὶ φυγὰς εὐθέτους τοῖς μὴ τολμῶσι κατὰ στόμα διακινδυνεύειν. ὧν προξάντων τὸ παραγγελθὲν, ὁ βασιλεὺς, τῇ συνήθει φιλοτιμίᾳ χρησάμενος, καὶ τοὺς καταφυγόντας εἰς τινα πέτραν ὀχυρὰν καὶ μεγάλην πολιορκήσας ἐνεργῶς, ἠνάγκασεν ἑαυτοὺς παραδοῦναι. μετὰ δὲ ταῦτα, πάσας τὰς κατὰ τὴν σατραπείαν ταύτην πόλεις ἐν τριάκονθ' ἡμέραις κατακτησάμενος, προῆγεν ἐκ τῆς Τρκανίας, καὶ διανύσας εἰς τὰ βασίλεια τῆς Δραγινῆς, ἐνταῦθα διέτριβε, καὶ τὴν δύναμιν ἀνελάμβανε.

Hoc tempore summum regi periculum imminebat, facta a Dimno aliisque in eius vitam conspiratione. Regi insidias aperit Cebalinus. Dimnus, habita quaestione, mortem sibi ipse conscivit.

79. Κατὰ δὲ τούτους τοὺς καιροὺς περιέπεσε

πράξει μοχθηροῦ, καὶ τῆς ἰδίας χρησιότητος ἄλλο-
 τρία. τῶν γὰρ φίλων τις τοῦ βασιλέως ὄνομα Δί-
 μιος, μεμψιμοιρήσας τῷ βασιλεῖ περὶ τινων, καὶ τῷ
 θυμῷ προπεσὼν, ἐπιβουλήν συνεστήσατο κατ' αὐ-
 τοῦ. ἔχων δὲ ἐρώμενον Νικόμαχον, τοῦτον ἔπεισε
 κοινωνῆσαι τῆς ἐπιβουλῆς. οὗτος δὲ νέος ὢν παντε-
 λῶς, ἀνεκοινώσατο τὴν προῦξιν τῷ ἀδελφῷ Κεβα-
 λίνῳ. ὁ δὲ φοβηθεὶς μὴ φθάσῃ τις τῶν συνειδότεων
 καὶ δηλώσῃ τὴν ἐπιβουλήν τῷ βασιλεῖ, αὐτὸς ἔκρινε
 μηνῦσαι. παρελθὼν οὖν ἐπὶ τὴν αὐλήν, καὶ συντυ-
 χὼν Φιλώτῃ, καὶ διαλεχθεὶς, παρεκελεύετο τὴν τα-
 χίστην ἀπαγγεῖλαι τῷ βασιλεῖ τὴν προῦξιν. ὁ δὲ Φι-
 λώτας, εἴτε καὶ διὰ τὸ κοινωνεῖν τῆς ἐπιβουλῆς, εἴτε
 καὶ διὰ ῥαθυμίαν, τὸν ῥηθέντα λόγον ἀργῶς ἐδέ-
 ξατο· καὶ παρελθὼν πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ πολ-
 λῆς καὶ παντοδαπῆς κοινολογίας μετασχὼν, οὐδὲν
 τῶν ὑπὸ Κεβαλίνου ῥηθέντων ἀπήγγειλεν. ἐξελθὼν
 δὲ πρὸς τὸν Κεβαλῖνον, εἶπεν ὅτι καιρὸν ἐπιτήδειον
 οὐκ ἔσχε διασαφῆσαι, ἐπηγγέλλετο δὲ τῇ ὑστεραίᾳ
 συντεύξεσθαι μόνῳ τῷ βασιλεῖ, καὶ πάντα δηλώσειν
 τὰ ῥηθέντα. τὸ δὲ αὐτὸ πράξαντος τοῦ Φιλώτου
 καὶ τῇ ὑστεραίᾳ, ὁ Κεβαλῖνος εὐλαβηθεὶς, μὴ δι'
 ἑτέρου μηνύσεως γενομένης αὐτὸς κινδυνεύσῃ, τὸν μὲν
 Φιλώταν παρέπεμψε· τῶν δὲ βασιλικῶν τιτι παίδων
 προσελθὼν, καὶ τὰ κατὰ μέρος ἀπαγγείλας, ἡξίωσε
 τὴν ταχίστην ἀπαγγεῖλαι τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ τὸν μὲν
 Κεβαλῖνον εἰς τὴν ὀπλοθήκην εἰσαγαγὼν, ἀπέκρυ-
 ψεν· αὐτὸς δὲ τῷ βασιλεῖ μεταξὺ λουομένῳ προσελ-
 θὼν, ἀπήγγειλε τὰ ῥηθέντα, καὶ διότι τὸν Κεβαλῖ-

ρον παρ' ἑαυτοῦ φυλάττει. ὁ δὲ βασιλεὺς καταπλαγείς, εὐθὺς τὸν τε Δίμνον συνελαβε, καὶ μαθὼν ἅπαντα, μετεπέμψατο τὸν τε Κεβαλῖνον καὶ τὸν Φιλώταν. ἀνακρινομένων δ' ὑπάντων, καὶ τῆς πράξεως ἐξεταζομένης, ὁ μὲν Δίμνος ἑαυτὸν κατέσφαξε, τοῦ δὲ Φιλώτου ῥαθυμίαν μὲν ἑαυτοῦ προσομολογήσαντος, τὴν δ' ἐπιβουλήν ὑπαρξομένου, τὴν κρίσιν ὑπὲρ τούτου τοῖς Μακεδόσιν ἐπέτρεψε.

Sceleris conscii, inque his Parmenio, supplicio afficiuntur.

80. Πολλῶν δὲ ῥηθέντων λόγων, οἱ Μακεδόνες κατέγνωσαν τοῦ Φιλώτου καὶ τῶν καταιτιαθέντων θάνατον. ἐν οἷς ὑπῆρχε Παρμενίων, ὁ πρῶτος εἶναι δοκῶν τῶν Ἀλεξάνδρου φίλων, τότε δὲ οὐ παρὼν, ἀλλὰ δόξας διὰ τοῦ ἰδίου υἱοῦ Φιλώτου πεποιθῆσθαι τὴν ἐπιβουλήν. ὁ μὲν οὖν Φιλώτας, βασανισθεὶς πρότερον, καὶ ὁμολογήσας τὴν ἐπιβουλήν, κατὰ τὸ τῶν Μακεδόνων ἔθος μετὰ τῶν συγκαταγνωσθέντων ἐθανατώθη. ὁμοίως δὲ τούτῳ καὶ ὁ Λυγκιστὴς Ἀλέξανδρος, αἰτίαν ἔχων ἐπιβεβουλευκέναι τῷ βασιλεῖ, τριετὴ μὲν οὖν χρόνον ἐν φυλακῇ τηρούμενος διετέλεσε, διὰ τὴν πρὸς Ἀντίγονον οἰκειότητα τετευχὼς ἀναβολῆς. τότε δ' εἰς τὴν τῶν Μακεδόνων κρίσιν παραχθεὶς, καὶ κατὰ τὴν ἀπολογίαν ἀπορηθεὶς λόγων, ἐθανατώθη. ὁ δ' Ἀλέξανδρος ἐκπέμψας τινὰς ἐπὶ δρομάδων καμήλων, καὶ φθάσας τὴν φήμην τῆς περὶ τὸν Φιλώταν τιμωρίας, τὸν πατέρα τοῦ Φιλώτου Παρμενίωνα ἐδολοφόνησε, τεταγμένον μὲν τῆς Μηδίας ἄρχοντα, πεπιστευμένον δὲ τοὺς βασιλέως θησαυροὺς ἐν Ἐκβατάνοις, ἔχοντας ταλάντων ὀκτω-

καὶ δεκα μυριάδας. ὁ δ' Ἀλέξανδρος, ἐπιλεξάμενος
ἐκ τῶν Μακεδόνων τοὺς ἀλλοτρίας κατ' αὐτοῦ προῖε-
μενους φωνάς, καὶ τοὺς ἡγανακτικότητας ἐπὶ τῷ τοῦ
Παρμενίωνος θανάτῳ, πρὸς δὲ τούτοις, τοὺς ἐν ταῖς
ἀποσταλείσαις εἰς Μακεδονίαν ἐπιστολαῖς ἀλλότριόν
τι γεγραφότας τοῖς οἰκείοις περὶ τῶν τῷ βασιλεῖ
συμφερόντων, εἰς ἓν κατέλεξε σύστημα, καὶ προση-
γόρευσεν ἀτίκτων τάγμα, ὅπως μὴ διὰ τὰς τούτων
ἀκαίρους φωνάς καὶ παρῳήσιας τὸ λοιπὸν πλῆθος
τῶν Μακεδόνων συνδιαφθείρηται.

Inde Alexander castra in Arimaspos movet, postea Evergetas
dictos. His et Cedrosiis Teridatem praefecit. Simul Erigyium et
Stasanorem contra Satibarzanem mittit. Ipse Arachosiam aubigit.

81. Ἀπὸ δὲ τούτων γενόμενος, καὶ τὰ κατὰ τὴν
Δραγγινὴν καταστήσας, ἀνέβη μετὰ τῆς δυνάμεως
ἐπὶ τοὺς πρότερον μὲν Ἀριμασποὺς, νῦν δ' Εὐεργέ-
τας ὀνομαζομένους, διὰ τοιαύτας τινὰς αἰτίας. Κῦ-
ρος ὁ τὴν Μήδων ἀρχὴν μεταστήσας εἰς Πέρσας, ἐν
τινι στρατείᾳ περιληφθεὶς ἐν ἐρήμῳ χώρᾳ καὶ πάσῃ
σπάνει τῶν ἀναγκαίων, ἦλθε μὲν ἐπὶ τοὺς ἐσχάτους
κινδύνους, διὰ τὴν ἔνδειαν τῆς τροφῆς ἀναγκαζομέ-
νων τῶν στρατιωτῶν ἀλλήλους σαρκοφαγεῖν· τῶν δ'
Ἀριμασπῶν τρισμυρίας ἀμάξας σίτου γεμούσας πα-
ρακομισάντων, σωθεὶς παραδόξως ἀτελείαις τε καὶ
ἄλλαις δωρεαῖς ἐτίμησε τὸ ἔθνος, καὶ τὴν προϋπάρ-
χουσαν προσηγορίαν ἀφελόμενος, προσηγόρευσεν
Εὐεργέτας. τότε δὲ Ἀλέξανδρος εἰς τὴν τούτων χώ-
ραν στρατοπεδεύσας, καὶ τῶν ἐγχωρίων φιλοφρόνως
αὐτὸν προσδεξαμένων, ἐτίμησε τὸ ἔθνος ταῖς ἁρμο-
ζούσαις δωρεαῖς. τὸ δ' αὐτὸ καὶ τῶν ὁμόρων τῶν

ὀνομαζομένων Κεδρωσίων ποιησάντων, καὶ τούτους ταῖς προπούσαις χάρισιν ἡμεῖψατο. ἀμφοτέρων δὲ τῶν εἰρημένων ἔθνῶν τὴν στρατηγίαν Τηριδάτη παρέδωκε. περὶ ταῦτα δὲ αὐτοῦ διατρίβοντος, ἤκόν τινες ἀπαγγέλλοντες ὅτι Σατιβαρζάνης ἐκ τῆς Βακτριανῆς μετὰ δυνάμεως πολλῆς ἵππικῆς παραγενόμενος εἰς τὸ τῶν Ἀρείων ἔθνος, ἀπέστησε τοὺς ἐγχωρίους ἀπ' Ἀλεξάνδρου. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀκούσας τὸ γεγονός, ἀπέστειλεν ἐπ' αὐτὸν μέρος τῆς δυνάμεως, στρατηγοὺς ἐπιστήσας Ἐριγύιον καὶ Στασάνορα· αὐτὸς δὲ τὴν Ἀραχωσίαν καταστρεψάμενος ὀλίγαις ἡμέραις, ὑπήκοον ἐποίησε.

Olymp. CXIII, 1. Alexander ulterius in Paropamisadas progreditur. Regionis Paropamisadarum descriptio. Totam occupat rex.

82. Τοῦ δ' ἐνιαυσίου χρόνου διεληλυθότος, Ἀθηῆναι μὲν ἤρχεν Εὐθύκριτος, ἐν Ῥώμῃ δὲ τὴν ὑπατικὴν ἀρχὴν διεδέξαντο Λεύκιος Πλώτιος καὶ Λεύκιος Παπίριος, Ὀλυμπιάς δ' ἤχθη τρίτη πρὸς ταῖς ἑκατὸν δέκα. ἐπὶ δὲ τούτων, Ἀλέξανδρος ἐστράτευσεν ἐπὶ τοὺς ὀνομαζομένους Παροπαμισάδας. ἡ δὲ τούτων χώρα κεῖται μὲν ὑπ' αὐτὰς τὰς ἄρκτους, χιονοβολεῖται δὲ πᾶσα, καὶ τοῖς ἄλλοις ἔθνεσι δυσεπίβατός ἐστι διὰ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ ψύχους. ἡ πλείστη δὲ, πεδιᾶς οὖσα καὶ ἄξυλος, πολλαῖς κώμαις διείληπται. αὗται δὲ τὰς τῶν οἰκιῶν στέγας ἔχουσιν, ἐκ πλίνθων εἰς ὅξυ συνηγμένων ἐχούσας καμάραν· κατὰ δὲ μέσην τὴν ὄροφὴν ἀπολελειμμένης διανυγείας, διὰ ταύτης ὁ καπνὸς ἐκφέρεται, καὶ πανταχόθεν τῆς οἰκοδομίας περιεχοῦσης, οἱ κατοικοῦντες πολλῆς σκέ-

πης τυγχάνουσιν. οἱ δ' ἐγχώριοι, δ.α τὸ πλῆθος
 τῆς χιόνος, τὸ πλεῖον μέρος τοῦ ἐνιαυτοῦ ταῖς οἰ-
 κίαις ἐνδιατρίβουσι, παρσκευασμένας ἔχοντες τὰς
 ἰδίας τροφάς· τὰς δ' ἀμπέλους καὶ τὰ καρποφόρα
 τῶν δένδρων περιχώσαντες, καὶ τὴν τοῦ χειμῶνος
 ὥραν ἐάσαντες, πάλιν ἀνασιτέλλουσι τὴν γῆν κατὰ
 τὸν τοῦ βλαστοῦ καιρόν. ἅπαντα δ' ἡ τῆς χώρας φύ-
 σις οὔτε χλωρὰν οἷ' ἡμερον ἔχει πρόσοψιν, ἀλλὰ
 λευκὴν καὶ ἀνταυγῇ τὴν χιόνα καὶ τὸν ἐν αὐτῇ
 πηγνύμενον κρύσταλλον. διόπερ, οὔτ' ὀρνέου προσ-
 καθίζοντος, οὔτε θηρίου διοδεύοντος, ἄξενα καὶ
 ἀνεπίβατα πάντα τὰ μέρη τῆς χώρας ὑπῆρχεν. ἀλλ'
 ὅμως ὁ βασιλεὺς, τούτων ἀπάντων ἀντιπρατιόντων
 τῇ στρατιᾷ, τῇ συνήθει τόλμῃ καὶ καρτερίᾳ τῶν
 Μακεδόνων περιεγίνετο τῆς τοτικῆς δυστραπελείας.
 διὸ δὴ πολλοὶ τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν ἐκτὸς τῆς
 τάξεως συνακολουθούντων ἑξαδυνατοῦντες ἀπειλεί-
 ποντο· ἔνιοι δὲ διὰ τὴν τῆς χιόνος ἀνταύγειαν, καὶ
 σκληρότητα τῆς ἀναβαλλομένης ἀνακλάσεως, ἐφθεί-
 ροντο. σαφές δ' οὐδὲν ἐκ διαστήματος ἦν ἰδεῖν,
 ἀλλὰ μόνῳ τῷ καπνῷ δηλουμένων τῶν κωμῶν, ἐλάμ-
 βανον οἱ Μακεδόες, οἱ κατοικοῦσιν ἐφιστάμενοι.
 τούτῳ δὲ τῷ τρόπῳ τῶν κωμῶν ἀλισκομένων, καὶ τῶν
 στρατιωτῶν τῷ πλήθει τῆς ὥφελείας διορθουμένων
 τὴν κακοπάθειαν, ταχὺ πάντων τῶν ἐγχωρίων ὁ βα-
 σιλεὺς ἐκυρίευσεν.

Montia Caucasi a. Paropamisi memorabilia, et prope eum ex-
 structae urbes. Hinc Alexander in Bactrianam digreditur ad op-
 primendum Bessum. Satibarzanem Erigyius, certamine singulari

victum, occidit. Bessum captum Alexander Darii fratri supplicia afficiendum tradidit.

83. Μετὰ δὲ ταῦτα παρελθὼν πλησίον τοῦ Κανκάσου, κατεστρατοπέδευσεν, ὃ τινες Παροπάμισον ὄρος προσαγορεύουσι. τὸ δ' ὄρος τοῦτο κατὰ πλάτος διελθὼν ἐν ἡμέραις ἑκαταίδεκα, πόλιν ἔκτισε κατὰ τὴν εἰσβολὴν τὴν φέρουσσαν εἰς τὴν Μηδικήν, ἣν ὠνόμασεν Ἀλεξάνδρειαν. κατὰ δὲ μέσον τὸν Καύκασόν ἐστι πέτρα δέκα σταδίων ἔχουσα τὴν περίμετρον, τεττάρων δὲ σταδίων τὸ ὕψος, ἐν ᾗ καὶ τὸ Προμηθεὺς σπήλαιον ἐδείκνυθ' ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων, καὶ ἡ τοῦ μυθολογηθέντος ἄετοῦ κοίτη, καὶ τὰ τῶν δεσμῶν σημεῖα. ὁ δ' Ἀλέξανδρος καὶ ἄλλας πόλεις ἔκτισεν, ἡμέρας ὁδὸν ἀπεχούσας τῆς Ἀλεξανδρείας· κατώκισε δ' εἰς αὐτάς τῶν μὲν Βαρβάρων ἐπτακισχιλίους, τῶν δ' ἐκτὸς τάξεων συνακολουθούντων τρισχιλίους, καὶ τῶν μισθοφόρων τοὺς βουλομένους. αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν τὴν δύναμιν, προῆγεν εἰς τὴν Βακτριανήν, ἀκούων τὸν Βῆσσον διάδημά τε ἀνειληφέναι, καὶ δυνάμεις ἀθροίζειν. καὶ τὰ μὲν περὶ Ἀλέξανδρον ἐν τούτοις ἦν. οἱ δ' εἰς τὴν Ἀρμενίαν ἀπεσταλμένοι στρατηγοὶ, καταλαβόντες τοὺς ἀφεστηκότας δυνάμεις ἀξιολόγους ἡθροϊκότας, καὶ στρατηγὸν ἔχοντας Σατιβαρζάνην, ἄνδρα στρατηγικόν, καὶ ἀνδρείᾳ διαφέροντα, κατεστρατοπέδευσαν πλησίον τῶν πολεμίων. γινομένων δὲ πολλάκις ἀκροβολισμῶν, μέχρι μὲν τινος μάχαι κατ' ὀλίγους ἐγίνοντο, μετὰ δὲ ταῦτα παρατάξεως γενομένης, καὶ τῶν Βαρβάρων ἰσόμαχον ποιούντων τὸν κίνδυνον, ὁ τῶν ἀποστατῶν στρατηγὸς Σατιβαρζάνης, ἀφελὼν ταῖς χερσὶ

τὸ περὶ τὴν κεφαλὴν κράνας, καὶ δείξας αὐτὸν ὃς ἦν, προεκαλέσατο τὸν βουλόμενον τῶν στρατηγῶν μονομαχῆσαι. ὑπακούσαντος δὲ τοῦ Ἐρίγνιου, καὶ γενομένης μάχης ἡρωϊκῆς, συνέβη νικῆσαι τὸν Ἐρίγνιον. οἱ δὲ Βάρβαροι, διὰ τὸν τοῦ στρατηγοῦ θάνατον καταπλαγέντες, καὶ λαβόντες τὴν ἀσφάλειαν, παρέδωκαν ἑαυτοὺς τῷ βασιλεῖ. Βῆσσοι δὲ ἑαυτὸν ἀναδειχῶς βασιλεῖα τοῖς θεοῖς ἔθυσε, καὶ τοὺς φίλους παραλαβὼν εἰς τὴν εὐχίαν, κατὰ τὸν πότον διημέχθη πρὸς τινα τῶν ἐταίρων, ὄνομα Βαγωδάρην. τῆς δὲ φιλοτιμίας ἐπὶ πλεον προελθούσης, ὁ μὲν Βῆσσοι παροξυνθεὶς ἐπεβάλετο τὸν Βαγωδάρην ἀνελεῖν, καὶ ὑπὸ τῶν φίλων πεισθεὶς μετενόησεν. ὁ δὲ τὸν κίνδυνον ἐκφυγὼν, νυκτὸς ἔφυγε πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, τῇ δὲ τούτου σωτηρίᾳ καὶ ταῖς δοθησομέναις ὑπ' Ἀλεξάνδρου δωρεαῖς προκληθέντες οἱ μέγιστοι τῶν ἡγεμόνων, συνεφρόνησαν, καὶ συλλαβόντες τὸν Βῆσσον, ἀπήγαγον πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον. ὁ δὲ βασιλεὺς τούτους μὲν ἐτίμησεν ἀξιολόγοις δωρεαῖς, τὸν δὲ Βῆσσον παρέδωκε τῷ ἀδελφῷ τοῦ Λαρκίου καὶ τοῖς ἄλλοις συγγενέσιν εἰς τιμωρίαν. οἱ δὲ πᾶσαν ὕβριν καὶ αἰκίαν προσενεγκάμενοι, καὶ τὸ σῶμα κατὰ λεπτὸν συγκόψαντες, τὰ μέλη διεσφενδόνησαν. * * * * *

Regina quaedam Alexandro munera mittit. Mercenarium militem, postquam e foedere urbe (Massaca) exierat, Alexander contra datam fidem persecutus ingenti caede postravit.

84. Ἐπὶ δὲ τούτοις γενομένων τῶν ὄρκων, ἡ μὲν βασίλισσα τὴν μεγαλοψυχίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου θαυμάσασα, δῶρά τε κράτιστα ἐξέπεμψε, καὶ πᾶν τὸ

προσταιττόμενον ποιήσιν ἐπηγγείλατο. * * * * *
οἱ δὲ μισθοφόροι πυραρχοῦμα κατὰ τὰς ὁμολογίας
ἐκ τῆς πόλεως ἀπελθόντες, καὶ σταδίους ὀγδοήκοντα
προσλθόντες, ἀνεπικωλύτως κατεστρατοπέδευσαν,
οὐδεμίαν ἔννοιαν λαμβάνοντες τοῦ μέλλοντος. ὁ δὲ
Ἀλέξανδρος, ἀμετάθετον ἔχων τὴν πρὸς τοὺς μισθο-
φόρους ἀλλοτριότητα, διεσκευασμένην ἔχων τὴν δύ-
ναμιν, ἐπηκολούθησε τοῖς βαρβάροις· καὶ προσπε-
σὼν αὐτοῖς ἄφνω, πολὺν ἐποίει φόνον. οἱ δὲ μισθο-
φόροι τὸ μὲν πρῶτον ἐβύων, παρὰ τοὺς ὄρκους αὐ-
τοὺς πολεμεῖσθαι, καὶ τοὺς ἀσπερυνμένους ὑπ' αὐ-
τοῦ θεοῦς ἐτεκαλοῦντο· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος μεγάλην
τῇ φωνῇ πρὸς αὐτοὺς ἀνεβόησεν, ὅτι συνεχώρησεν
αὐτοῖς ἐκ τῆς πόλεως ἀπελθεῖν, οὐ φίλους εἶναι διὰ
παντός Μακεδόνων. οἱ δὲ μισθοφόροι, τὸ μέγεθος
τῶν κινδύνων οὐ καταπλαγέντες, συνεφράξαντο, καὶ
τὴν ὅλην τάξιν ποιήσαντες κυκλοτερεῇ, τὰ τε τέκνα
καὶ τὰς γυναῖκας εἰς μέσον ἀπέλαβον, ὥστε παντα-
χόθεν τοῖς μαχομένοις ἀσφαλῶς ἀντιτάττεσθαι. ἀπο-
ροηθέντων δ' αὐτῶν, καὶ διὰ τὴν τόλμαν καὶ διὰ
τὴν ἐν τοῖς ἀγῶσιν ἀρετὴν ἰσχυρὰν μάχην συστησα-
μένων, καὶ τῶν Μακεδόνων φιλοτιμουμένων μὴ λει-
φθῆναι τῆς τῶν Βαρβάρων ἀνδραγαθίας, μεγάλην
κατάπληξιν εἶχεν ὁ κίνδυνος. ἐκ χειρὸς γὰρ τῆς μά-
χης οὕσης, καὶ συμπλεκόμενων τῶν ἀγωνιζομένων
ἀλλήλοις, πολλὰ καὶ παντοῖαι διαθέσεις θανάτων
καὶ τραυμάτων ἐγίνοντο. οἱ γὰρ Μακεδόνες ταῖς
σαρσίσσαις ἀναθρήσσοντες τὰς τῶν Βαρβάρων πέλτας,
τὰς ἀκμὰς τοῦ σιδήρου τοῖς πνεύμοσιν ἐνήρειδον·

οἱ δὲ μισθοφόροι τὰς λόγχας ἀκοντίζοντες εἰς ἀθρόους τοὺς πολεμίους, οὐχ ἡμάρτανον, σύνεγγυς κειμένου τοῦ σκοποῦ. διὸ καὶ πολλῶν μὲν τραυματιζομένων, οὐκ ὀλίγων δὲ τελευτώντων, αἱ γυναῖκες τὰ τοῖν πεσόντων ὅπλα λαμβάνουσai, συνηγωνίζοντο τοῖς ἀνδράσιν. ἡ γὰρ ὀξύτης τοῦ κινδύνου, καὶ τὸ τῆς ἐνεργείας δεινὸν ἠνάγκαζεν αὐτὰς παρὰ φύσιν τρέπεσθαι πρὸς ἀλκὴν. διὸ καὶ τινες μὲν αὐτῶν καθοπλισθεῖσαι συνήσπιζον τοῖς ἰδίοις ἀνδράσι, τινὲς δὲ ἄνευ ὅπλων ἐμπίπτουσai, τῶν ἀσπίδων ἐπελαμβάνοντο, καὶ πολλὰ τοὺς πολεμίους ἐνεπὸδιζον. τέλος δὲ πάντες μετὰ τῶν γυναικῶν ἀγωνισάμενοι, καὶ κατακοπέντες ὑπὸ τοῦ πλήθους, τὸν ἔνδοξον θάνατον τῆς ἀγεννοῦς φιλοζωΐας ἠλλάξαντο. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος τὸν τε ἀχρεῖον καὶ ἄνοπλον ὄχλον, καὶ τῶν γυναικῶν τὰς ὑπολειφθεῖσας ἀπάγων, τοὺς ἱππεῖς συνεπέστησε.

Expugnatis pluribus Indiae urbibus, rex rupem inaccessam Aornon oppugnare ausus est. Duce sene quodam iudigna montis fastigium assecutus, barbaros, qui eo fugerant, depulit, et petram occupavit.

85. Πολλὰς δὲ καὶ ἄλλας πόλεις ἐκπολιορκήσας, καὶ τοὺς ἀντιταττομένους ἀνελὼν, προῆγεν ἐπὶ τὴν πέτραν τὴν Ἀορνὸν καλουμένην. εἰς γὰρ ταύτην οἱ περιλειφθέντες τῶν ἐγχωρίων, διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ὀχυρότητος, κατεπεφεύγεισαν. λέγεται γὰρ τὸν παλαιὸν Ἡρακλέα, ταύτην τὴν πέτραν ἐπιβαλόμενον πολιορκεῖν, ἀποστῆναι διὰ τινὰς ἐπιγενομένους μεγάλους σεισμοὺς καὶ διοσημείας. ὁ δ' Ἀλέξανδρος πύθόμενος περὶ τούτων, ἔτι μᾶλλον παρωξύνθη

πολιορκῆσαι τὸ ὀχύρωμα, καὶ διαμιλληθῆναι τῇ τοῦ θεοῦ δόξῃ. ἡ δὲ πέτρα τὸν μὲν περίβολον εἶχε σταδίων ἑκατὸν, τὸ δ' ὕψος ἑκκαίδεκα, τὴν δ' ἐπιφάνειαν ὁμαλὴν καὶ πάντῃ περιφερῇ. καὶ τὸ μὲν πρὸς μεσημβρίαν μέρος αὐτῆς προσέκλυζεν ὁ Ἰνδὸς ποταμὸς, μέγιστος ὢν τῶν κατὰ τὴν Ἰνδικήν, τὰ δ' ἄλλα μέρη περιείχετο φάραγξι βαθείαις, καὶ κρημνοῖς ἀπροσίτοις. τοῦ δ' Ἀλεξάνδρου κατασκεψαμένου τὴν δυσχωρίαν, καὶ τὴν ἐκ βίας ἄλωσιν ἀπογνόοντος, ἦκέ τις πρὸς αὐτὸν πρεσβύτης μετὰ δυοῖν νύϊων. οὗτος δ' ὢν πένης παντελῶς, καὶ πολὺν χρόνον ἐντεθραμμένος τοῖς τόποις, κατῴκει μὲν ἐν τινὶ σπηλαίῳ τρεῖς στιβάδας ἔχοντι κατὰ τὴν πέτραν ἐντετμημένας· ἐν αἷς δ' γέρων μετὰ τῶν νύϊων ἐναυλιζόμενος, ἐμπειρίαν περιεπεποίητο τῶν τόπων. οὗτος οὖν προσελθὼν τῷ βασιλεῖ, καὶ τὰ περὶ ἑαυτὸν δηλώσας, ἐπηγγείλατο καθηγήσεσθαι διὰ τῆς δυσχωρίας, καὶ ποιῆσειν αὐτὸν ὑπερδέξιον γενέσθαι τῶν κατειλημμένων τὴν πέτραν Βαρβάρων. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, ἐπαγγειλάμενος μεγάλας δωρεάς δώσειν, καὶ τῷ πρεσβύτῃ χρησάμενος ὁδηγῷ, πρῶτον μὲν τὴν πάροδον τὴν εἰς τὴν πέτραν φέρουσαν κατελάβετο, καὶ, μηδεμιᾶς οὔσης ἄλλης ἐξόδου, συνέκλεισε τοὺς Βαρβάρους εἰς ἀβοήθητον πολιορκίαν· ἔπειτα τῇ πολυχειρίᾳ χάσας τὴν φάραγγα καὶ τὴν ῥίζαν τῆς πέτρας, προσελθὼν ἐνεργῇ πολιορκίαν συνεστήσατο, συνεχῶς ἐπὶ ἡμέρας ἐπὶ καὶ τὰς ἵσας νύκτας ἐκ διαδοχῆς τὰς προσβολὰς ποιούμενος. τὸ μὲν οὖν πρῶτον οἱ Βάρβαροι διὰ τὰς τῶν τόπων ὑπεροχὰς ἐπρωτιέrouν,

καὶ πολλοὺς ἀνῆρουν τῶν προπετιῶς βιαζομένων· τοῦ δὲ χώματος συντελεσθέντος, καὶ τῶν ὀξυβελῶν καταπελιτῶν καὶ τῶν ἄλλων ὀργάνων ἐπιστιαθέντων, πρὸς δὲ τούτοις τοῦ βασιλέως φανεροῦ καθεστῶτος ἄς οὐκ ἀποστήσεται τῆς πολιορκίας, οἱ μὲν Ἴνδοι κατεπλάγησαν· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, ἐμφρόνως προῖδόμενος τὸ μέλλον, ἐξέλιπε τὴν ἐν τῇ παρόδῳ καταλειμμένην φυλακὴν, διδοὺς ἔξοδον τοῖς βουλομένοις ἐκ τῆς πέτρας ἀναχωρεῖν. οἱ δὲ Βάρβαροι, φοβηθέντες τὰς τε τῶν Μακεδόνων ἀρετὰς καὶ τὴν τοῦ βασιλέως φιλοτιμίαν, νυκτὸς ἐξέλιπον τὴν πέτραν.

Uterius progressus obviam habuit Aphricem cum exercitu, mox a suis occisum: deinde, Indo flumine traiecto, Mophin Taxilis filium, qui se regnumque Alexandro in fidem tradidit.

86. Ὁ δ' Ἀλέξανδρος τοῖς κενοῖς τοῦ πολέμου καταστρατηγήσας τοὺς Ἴνδους, χωρὶς κινδύνου ἐκυρίευσε τῆς πέτρας. καὶ τῷ μὲν ὀδηγήσαντι τὰς ὠμολογημένας δωρεὰς ἀπέδωκεν, αὐτὸς δὲ ἀνέξευξε μετὰ τῆς δυνάμεως. καὶ ὃν καιρὸν Ἀφρική τις Ἴνδός, ἔχων μὲν στρατιώτας δισφυρίους, ἐλέφαντας δὲ πεντεκαίδεκα, διέτριβε περὶ τὸν τόπον. τοῦτον δὲ τινες ἀνελόντες, καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ πρὸς Ἀλέξανδρον ἐνέγκαντες, διὰ ταύτης τῆς εὐεργεσίας περιποιήσαντο τὰς ἰδίας σωτηρίας. ὁ δὲ βασιλεὺς τούτους τε προσηγάγετο, καὶ τῶν ἐλεφάντων πλανωμένων κατὰ τὴν χώραν ἐκυρίευσε. αὐτὸς δὲ παρελθὼν ἐπὶ τὸν Ἴνδον ποταμὸν, καὶ καταλαβὼν τὰς τε τριακοντόρους κατεσκευασμένας, καὶ τὸν πόρον ἐξευγμένον, τριάκοντα μὲν ἡμέρας ἀνέλαβε τὴν δύναμιν, καὶ τοῖς θεοῖς μεγαλοπρεπεῖς συντελέσας θυ-

σίας, διεβίβασε τὴν στρατιάν, καὶ περιέπεσε παραδόξῳ περιπετείᾳ. Ταξίλου γὰρ τοῦ βασιλέως προτετελευτηκότος, υἱὸς αὐτοῦ Μῶφισ, διαδεξάμενος τὴν ἀρχήν, διεπέμψατο μὲν καὶ πρότερον πρὸς Ἀλέξανδρον ἐν τῇ Σογδιανῇ διατρίβοντα, ἐπαγγελλόμενος αὐτῷ συστρατεύσειν ἐπὶ τοὺς ἀντιταττομένους τῶν Ἰνδῶν· καὶ τότε πρὸς βεῖς ἀποστείλας, ἔφησεν αὐτῷ παραδιδόναι τὴν βασιλείαν. ἀποσχόντος δὲ τισσαράκοντα σταδίου τοῦ βασιλέως, ἐκτάξας τὴν δύναμιν ὡς εἰς πόλεμον, καὶ τοὺς ἐλέφαντας κοσμήσας, ἀπῆντα μετὰ τῶν φίλων. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ὄρων προσιοῦσαν μεγάλην δύναμιν ἐκτεταγμένην πολεμικῶς, καὶ δόξας τὸν Ἰνδὸν ἐπιβούλως πεποιῆσθαι τὰς ἐπαγγελίας, ὅπως ἀπαρασκεύως τοῖς Μακεδόσιν ἐπίθεται, τοῖς μὲν σαλπιγκταῖς παρεκελεύσατο σημαίνειν τὸ πολεμικόν· τοὺς δὲ στρατιώτας ἐκτάξας, ἀπῆντα τοῖς Ἰνδοῖς. ὁ δὲ Μῶφισ ὄρων τὴν ταραχὴν τῶν Μακεδόνων, καὶ τὸ γεγονός συλλογιζόμενος, τὴν μὲν δύναμιν κατέλιπεν, αὐτὸς δὲ μετ' ὀλίγων προῖπνέυσας, καὶ τὴν ἄγνοιαν τῶν Μακεδόνων διορθώσας, παρὲδωκεν ἑαυτὸν τε καὶ τὴν δύναμιν τῷ βασιλεῖ. ἦσθεις δὲ ὁ Ἀλέξανδρος, τὴν τε βασιλείαν ἀπέδωκεν αὐτῷ, καὶ τὸ λοιπὸν διετέλει τούτῳ φίλῳ καὶ συμμάχῳ χρώμενος, καὶ μετινώμασεν αὐτὸν Ταξίλην. ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν.

Olymp. CXIII, 2. Hinc Alexander in Porum movit, quocum Embisarus copias iunxerat. Instructa elefantorum acies urbis speciem praebeuit.

87. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθηνησι Χρέμητος, Ἑρω-

μαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Πύπλιον Κορνήλιον καὶ
 Αὔλον Ποστούμιον. ἐπὶ δὲ τούτων Ἀλέξανδρος ἐν
 τῇ Ταξίλου χώρα προσαναλαβὼν τὴν δύναμιν,
 ἐστράτευσεν ἐπὶ Πῶρον τὸν τῶν πλησιοχώρων Ἰνδῶν
 βασιλέα. οὗτος δ' εἶχε πεζοὺς μὲν πλείους τῶν
 πεντακισμυρίων, ἵππεῖς δὲ περὶ τρισχιλίους, ἄρματα
 δὲ πλείω τῶν χιλίων, ἐλέφαντας δὲ ἑκατὸν καὶ τριά-
 κοντα. ἐπεποιήτο δὲ καὶ ἕτερον τῶν πλησιοχώρων
 βασιλέα σύμμαχον, ὃς ὠνομάζετο Ἐμβίσσαρος, εἶχε
 δὲ δύναμιν οὐ πολὺ λειπομένην τῆς τοῦ Πῶρου.
 ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, ἀκούσας τοῦτον τὸν βασιλέα
 τετρακοσίους ἀπέχειν σταδίου, ἔκρινε πρὸ τῆς τού-
 του παρουσίας ἐπιβαλεῖν τῷ Πῶρῳ. ἐγγίσαντος δὲ
 αὐτοῦ τοῖς Ἰνδοῖς, ὁ Πῶρος πυθόμενος πλησίον
 εἶναι τοὺς πολεμίους, εὐθὺς ἐξέταξε τὴν δύναμιν,
 καὶ τοὺς μὲν ἵππεῖς ἐπὶ τὰ κέρατα διεμέρισε, τοὺς δ'
 ἐλέφαντας καταπληκτικῶς κεκοσμημένους, κατὰ μέτω-
 πον ἐν ἴσοις διαστήμασιν ἔστησεν. ἀνὰ μέσον δὲ τῶν
 θηρίων τοὺς λοιποὺς ὀπλίτας ἔταξεν· οἷς συντε-
 ταγμένον ἦν παραβοηθεῖν τοῖς θηρίοις, καὶ διακω-
 λῦειν ἐκ τῶν πλαγίων εἰσακοντίζειν. ἡ μὲν οὖν ὅλη
 σύνταξις αὐτῶν ὑπῆρχε πόλει παραπλήσιος τὴν
 πρόσοψιν. ἡ μὲν γάρ τῶν ἐλεφάντων στάσις τοῖς
 πύργοις, οἱ δὲ ἀνὰ μέσον τούτων στρατιῶται τοῖς
 μεσοπυργίοις ὁμοίωντο. ὁ δ' Ἀλέξανδρος κατανοή-
 σας τὴν τῶν πολεμίων τάξιν, πρὸς ταύτην τὴν δια-
 κόσμησιν οἰκείως ἐξέταξε τὴν δύναμιν.

Proelium cum Indis commissum describitur. Elephantorū
 commoda et incommoda. Porro vulneribus confecto, Indi in fugam
 aguntur.

88. Γενομένης δὲ μάχης τὸ μὲν πρῶτον τοῖς ἱππεύσιν, ἅπαντα σχεδὸν τὰ ὄρματα τῶν Ἰνδῶν διεφθάρη· μετὰ δὲ ταῦτα τῶν ἐλεφάντων ταῖς τε τῶν σωματίων ὑπεροχαῖς καὶ ταῖς ἀλκαῖς δεόντως χρωμένων, οἱ μὲν ὑπὸ τῶν θηρίων συμπατοῦμενοι μετὰ τῶν ὀπλων θραυομένων τῶν ὀστέων ἀπώλλυντο, οἱ δὲ, ταῖς προνομαίαις περιλαμβανόμενοι, καὶ πρὸς ὕψος ἐξαρθέντες, πάλιν πρὸς τὴν γῆν ἤράττοντο, καὶ δεινοῖς θανάτοις περιέπιπτον. πολλοὶ δὲ τοῖς ὁδοῦσι συγκεντούμενοι, καὶ δι' ὄλων τῶν σωματίων τιτρωσκόμενοι, παραχρῆμα τοῦ ζῆν ἐστερίσκοντο. τῶν δὲ Μακεδόνων εὐρώστως ὑπομενόντων τὸ δεινόν, καὶ τοὺς ἀνὰ μέσον τῶν θηρίων ταῖς σαρίσσαις ἀναιροῦντων, ἰσόρροπος ἦν ἡ μάχη. μετὰ δὲ ταῦτα, τῶν θηρίων συνακοντιζομένων, καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν τραυμάτων περιωδύνων γινομένων, οἱ μὲν περιβεβηκότες αὐτοῖς Ἰνδοὶ κρατεῖν τῆς ὁρμῆς τῶν ζώων οὐκ ἔσχον. ἐκνεύοντα γὰρ εἰς τοὺς ἰδίους ταῖς ὁρμαῖς ἀνακατασχέτως ἐφέρετο, καὶ τοὺς φίλους συνεπάτει. ταρηχῆς δὲ πολλῆς γενομένης, ὁ Πῶρος συνιδὼν τὸ γινόμενον, καὶ τεταγμένος ἐπὶ τοῦ κρατίστου τῶν ἐλεφάντων, ἠθροισε περὶ αὐτὸν τεσσαράκοντα τῶν θηρίων τὰ μῆπω τεταραγμένα, καὶ τῷ βάρει τῶν ἐλεφάντων ἐπιβαλὼν τοῖς πολεμίοις, πολὺν ἐποίει φόνον, ἅτε καὶ τῇ ῥώμῃ τοῦ σώματος πολὺ προέχων τῶν συστρατευομένων. τὸ γὰρ μῆκος ἦν πηχῶν πέντε, τὸ δ' εὖρος ὑπῆρχεν ὁ θώραξ αὐτοῦ διπλάσιον τῶν ἄλλων, τῶν εὐρωστίᾳ διαφερόντων. διόπερ τὰ βαλλόμενα σαυνία τοιαύτην εἶχε δύναμιν,

ἵσταντο μὴ πολὺ λείπεσθαι τῶν καταπελτικῶν βελῶν. τῶν δ' ἀντιτεταγμένων Μακεδόνων καταπεπληγμένων τὴν ἀνδραγαθίαν τοῦ Πύρρου, ὃ Ἀλέξανδρος, μεταπεμφάμενος τοὺς τοξότας καὶ τὰ ψιλικά τῶν ταγμαμάτων, προσέειπεν ἅπαντας βάλλειν ἐπὶ τὸν Πύρρον. ταχὺ δὲ τῶν στρατιωτῶν προξάντων τὸ παραγγελθὲν, καὶ βελῶν ὅμα πολλῶν ἐνεχθέντων ἐπὶ τὸν Ἰνδόν, καὶ πάντων ἐπιτυχανόντων, διὰ τὸ μέγεθος τοῦ σκοποῦ, ὃ μὲν Πύρρος ἡρωϊκῶς ἀγωνισάμενος, καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν τραυμάτων γενόμενος ἔξαιμος, ἐλειποψύχησε, καὶ περικλασθεὶς περὶ τὸ θηρίον, πρὸς τὴν γῆν κατενέχθη. διαδοθείσης δὲ φήμης ὅτι τετελεύτηκεν ὁ βασιλεὺς, τὸ λοιπὸν πλῆθος τῶν Ἰνδῶν πρὸς φυγὴν ὥρμησεν, ἐν τῇ φυγῇ πολλοῦ φόνου γενομένου.

Caesorum numerus. Factis Soli sacris, Alexander classem in futuros usus comparat, duasque ibi urbes condit. Poro ob virtutem regnum restituit.

89. Ὁ μὲν Ἀλέξανδρος ἐπιφανεῖ μάχῃ νικήσας, ἀνεκαλέσατο τῇ σάλπιγγι τοὺς στρατιώτας. ἔπεσον δ' ἐν τῇ μάχῃ τῶν Ἰνδῶν πλείους τῶν μυρίων καὶ δισχιλίων, ἐν οἷς ὑπῆρχον καὶ δύο υἱοὶ τοῦ Πύρρου, καὶ οἱ στρατηγοὶ, καὶ οἱ ἐπιφανέστατοι τῶν ἡγεμόνων. ζῶντες δὲ ἄνδρες ἐάλωσαν ὑπὲρ τοὺς ἑννακισχιλίους, ἐλέφαντες δὲ ὀγδοήκοντα· αὐτὸς δὲ ὁ Πύρρος ἔμπρους ὢν παρεδόθη τοῖς Ἰνδοῖς πρὸς τὴν θεραπείαν. τῶν δὲ Μακεδόνων ἔπεσον μὲν ἵππεῖς διακόσιοι καὶ ὀγδοήκοντα, πεζοὶ δὲ πλείους τῶν ἑπτακισίων. ὁ δὲ βασιλεὺς τοὺς μὲν τετελευτηκότας ἔθαψε, τοὺς δὲ ἀνδραγαθήσαντας κατὰ τὴν ἀξίαν ἐτίμησεν.

αὐτὸς δὲ Ἰλίου ἔθυσεν, ὥς δεδοκότι τὰ πρὸς ἀνατολήν μέρη καταστρέψασθαι. τῆς δὲ πλησίον ὀρεινῆς ἐχούσης πολλὴν μὲν ἐλάτην εὐτροφον, οὐκ ὀλίγην δὲ κέδρον καὶ πεύκην, ἔτι δὲ τῆς ἄλλης ὕλης ναυπηγησίμου πλῆθος ἄφθονον, κατεσκεύασε ναῦς ἱκανάς· διενεοῖτο γάρ, ἐπὶ τὸ τέρμα τῆς Ἰνδικῆς παραγενόμενος, καὶ πάντας τοὺς ἐγχωρίους καταστρεψάμενος, διὰ τοῦ ποταμοῦ καταπλεῖν εἰς τὸν ὠκεανόν. ἔκτισε δὲ δύο πόλεις, τὴν μὲν πέραν τοῦ ποταμοῦ, καθ' ὃν τόπον αὐτὸς διέβη· τὴν δ' ἄλλην, ἐν ᾗ τόπῳ τὸν Πῶρον ἐνίκησε. ταχὺ δὲ τῶν ἔργων κατασκευασθέντων διὰ τὴν πολυχειρίαν, τὸν μὲν Πῶρον θεραπευθέντα, βασιλέα κατέστησε, διὰ τὴν ἀρετὴν, ἧς πρότερον ἦρχε χώρας· τὴν δὲ δύναμιν ἐπὶ τριάκοντα ἡμέρας ἀνέλαβε, πολλῆς ἀφθονίας οὔσης τῶν ἐπιτηδείων.

Obiter commemorantur regionis singularia: simiarum varietas et venatio: arborum novae species; serpentum varia genera.

90. Ἰδιον δὲ τι καὶ κατὰ τὴν ὀρεινὴν τὴν πλησίον ὑπῆρχε. χωρὶς γάρ τῆς πρὸς ναυπηγίαν ὕλης, εἶχεν ἡ χώρα πολλοὺς καὶ παρηλλαγμένους τοῖς μεγέθεσιν ὄφεις, ὄντας ἐκκαίδεκαπῆχεις· πιθήκων τε γένη πολλῶν, καὶ τοῖς μεγέθεσι διαλλαττόντων· ὧν τὴν τέχνην τῆς θήρας αὐτὸ τὸ ζῶον ὑφηγεῖτο. μιμητικὸν γάρ ὑπάρχον πάσης πράξεως, βίᾳ μὲν οὐ ῥαδίως χειροῦται, διὰ τε τὴν ἰσχὺν τῶν σωμάτων καὶ διὰ τὴν τῆς ψυχῆς ἀγχίνοιαν· τῶν δὲ κυνηγῶν οἱ μὲν μέλιτι τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀλείφονται, οἱ δὲ βλέπόντων τῶν θηρίων ὑποδοῦνται, τινὲς δὲ ταῖς κεφα-

λαῖς κάτοπτρα περιτιθέασι· καὶ τοῖς μὲν ὑποδήμῃσι παραθέντες δεσμοὺς ἀπολείπουσιν, ἀντὶ δὲ τοῦ μέλιτος ἱζὸν ὑποβάλλουσι, τοῖς δὲ κατόπτροις ἐπίσπαστρα καθάπτουσι. διόπερ ὅταν βούλωνται τὰ ζῶα τὰς πράξεις τῶν ὀρυθέντων ἐπιτελεῖν, ἀδυνατεῖ, τῶν μὲν βλεφάρων κεκολλημένων, τῶν δὲ ποδῶν δεδεμένων, τῶν δὲ σωματίων κατεχομένων. ὁθεν εὐχέριωτα πρὸς τὴν θήραν γίνεται. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος τὸν ὑστερηκότα τῆς τοῦ Πύρρου συμμαχίας βασιλεῖα ὄνομα Ἐμβίσαρρον καταπληξάμενος, ἠνάγκασε ποιεῖν τὸ προστατιτόμενον· αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως περάσας τὸν ποταμὸν, προῆγε διὰ χώρας ἀρετῇ διαφερούσης. δένδρων γὰρ γένη εἶχε διαλλάττοντα, καὶ τὸ μὲν ὕψος ἔχοντα πηχῶν ἐβδομήκοντα, τὸ δὲ πάχος μόγῃς ὑπὸ τετιάρων ἀνδρῶν περιλαμβανόμενα, τριῶν δὲ πλέθρων σκιὰν ποιοῦντα. εἶχε δὲ καὶ ἡ χώρα ὄφρων πλῆθος, μικρῶν μὲν τοῖς μεγέθεσι, ταῖς δὲ ποικιλίαις ἐξηλλαγμένων. οἱ μὲν γὰρ χαλκοειδεῖς ῥάβδους ἐπέφαινον, οἱ δὲ τὴν λόφην δασεῖαν εἶχον τριχώδη, διὰ τε τῶν δηγμάτων ὅξεῖς θανάτους ἀπειργάζοντο. τὸν δὲ πληγέντα πόνοι δεινοὶ συν-εἶχον, καὶ ῥύσις ἰδρωτός αἵματοειδοῦς κατεῖχε. διόπερ οἱ Μακεδόνες δεινῶς ὑπὸ τῶν δηγμάτων ἀπαλλάττοντες, τὰς κλίνας ἀπὸ τῶν δένδρων ἐξήρτων, καὶ τὸ πλεῖστον τῆς νυκτός διηγρύπνου. μετὰ δὲ ταῦτα παρὰ τῶν ἐγχωρίων μαθόντες τὴν ἀντιφάρμακον ῥίζαν, ἀπελύθησαν τῶν δεινῶν.

Novae expeditiones: in Port e fratre nepotem; in Adrestas; in Cathacos; in Sopithae regnum.

91. Προϊόντος δὲ αὐτοῦ μετὰ τῆς δυνάμεως, ἤκόν τινες ἀπαγγέλλοντες ὅτι Πῶρος ὁ βασιλεὺς, ἀνεψιὸς ὢν τοῦ καταπεπολημένου Πῶρου, τὴν βασιλείαν ἀπολιπὼν πέφευγεν εἰς τὸ τῶν Γαιδαριδῶν ἔθνος. ὁ δ' Ἀλέξανδρος παροξυνθεὶς Ἡφαιστίωτα μὲν ἐξέπεμψεν εἰς τὴν τοῦτου χώραν μετὰ δυνάμεως, καὶ προσέταξε τὴν βασιλείαν παραδοῦναι τῷ μεθ' ἑαυτοῦ Πῶρῳ. αὐτὸς δ' εἰς τὸ τῶν Ἀδρηστικῶν καλούμενον ἔθνος στρατεύσας, καὶ τῶν πόλεων ἃς μὲν βία χειρωσάμενος, ἃς δὲ πειθοῖ προσαγαγόμενος, εἰς τὴν τῶν Καθαίων χώραν παρεγένετο. παρὰ δὲ τούτοις νόμιμον ἦν τὰς γυναῖκας τοῖς ἀνδράσι συγκατακαίεσθαι. τοῦτο δ' ἐκυρώθη τὸ δόγμα παρὰ τοῖς βαρβάροις, διὰ μίαν γυναῖκα φαρμάκοις ἀνελοῦσαν τὸν ἄνδρα. ὁ δ' οὖν βασιλεὺς τὴν μεγίστην καὶ ὀχυρωτάτην πόλιν μετὰ πολλῶν κινδύνων ἐκπολιορκήσας ἐνέπρησεν. ἄλλην δ' ἀξιόλογον πολιορκοῦντος αὐτοῦ, καὶ μεθ' ἱκετηριῶν δεηθέντων τῶν Ἰνδῶν, ἀπέλυσε τῶν κινδύνων αὐτοῦς. μετὰ δὲ ταῦτ' ἐστράτευσεν ἐπὶ τὰς ὑπὸ Σωπεΐθην τεταγμένας πόλεις, εὐνομουμένας καθ' ὑπερβολήν. τὰ τε γὰρ ἄλλα πρὸς δόξαν πολιτεύονται, καὶ τὸ κάλλος παρ' αὐτοῖς τιμιώτατον νενόμισται. διόπερ ἐκ νηπίου παρ' αὐτοῖς τὰ βρέφη διακρίνεται, καὶ τὰ μὲν ἄρτια, καὶ τὴν φύσιν ἔχοντα πρὸς εὐπρέπειαν καὶ ἰσχὺν εὖθետον, τρέφεται· τὰ δὲ καταδεῇ τοῖς σώμασιν, ἀνάξια τροφῆς ἡγούμενοι, διαφθείρουσιν. ἀκολούθως δὲ τούτοις καὶ τοὺς γάμους ποιοῦνται, προικὸς μὲν καὶ τῆς ἄλλης πολυτελείας ἀφροντιστοῦντες,

καλλοὺς δὲ καὶ τῆς τοῦ σώματος ὑπεροχῆς μόνον
φρονιίζοντες. διόπερ οἱ πλεῖστοι τῶν ἐν ταύταις
ταῖς πόλεσι κατοικούντων διαφέρουσι τῶν ἄλλων
ἀξιώμασι. παρὰ δὲ πάντας ὁ βασιλεὺς Σωπεΐθης
περίβλεπτος ὢν ἐπὶ τῷ κάλλει, καὶ τῷ μήκει τοὺς
τέτταρας πῆχεις ὑπεράγων, προῆλθε μὲν ἐκ τῆς πό-
λεως τῆς ἐχούσης τὴν βασίλειαν· παραδοὺς δ' αὐτὸν
καὶ τὴν βασιλείαν Ἀλεξάνδρῳ, πάλιν ταύτην ἀπέ-
λαβε, διὰ τὴν τοῦ κρατοῦντος ἐπιείκειαν. ὁ δὲ Σω-
πεΐθης μετὰ πολλῆς προθυμίας τὴν μὲν δύναμιν
ἅπασαν ἐπὶ τινὰς ἡμέρας λαμπρῶς εἰστίασε.

Cane mirae magnitudinis a Sopithe dono missi.

92. Τῷ δ' Ἀλεξάνδρῳ πολλὰ καὶ μεγάλα δῶρα
παραστήσας, κύνας ἔδωκεν ἑκατὸν καὶ πενήκοντα,
τοῖς μεγέθεσι καὶ ταῖς ἀλκαῖς καὶ τοῖς ἄλλοις προ-
τερήμασι θαυμαζομένους, οἷς ἔφασαν ταῖς τίγρεσιν
ἐπιμεμῖχθαι. βουλόμενος δὲ τὸν Ἀλεξάνδρον διὰ
τῶν ἔργων λαβεῖν πείραν τῆς τῶν κυνῶν ἀρετῆς,
εἰσήγαγεν εἰς τι περίφραγμα λέοντα τέλειον, καὶ
τῶν δοθέντων κυνῶν δύο τοὺς εὐτελεστάτους προέ-
βαλε τῷ λέοντι· τούτων δὲ κατισχυομένων ὑπὸ τοῦ
θηρίου, δύο ἑτέρους ἀφῆκε. τῶν δὲ τεττάρων περι-
γιομένων τοῦ λέοντος, πεμφθεῖς τις ὑπ' αὐτοῦ
μετὰ μαχαίρας, ἀφῆρει τὸ δεξιὸν σκέλος ἑνὸς τῶν
κυνῶν. τοῦ δὲ βασιλέως ἀναβοήσαντος, καὶ τῶν
σωματοφυλάκων προσδρυμόντων καὶ τῆς τοῦ Ἰνδοῦ
χειρὸς ἐπιλαβομένων, ὁ μὲν Σωπεΐθης τρεῖς ἀντὶ
τούτου δώσειν ἐπηγγείλατο. ὁ δὲ κυνηγὸς ἐπιλαβό-
μενος τοῦ σκέλους, ἔτεμεν ἡσυχῇ καὶ ὀλίγον. ὁ δὲ

κύων οὔτε κλαγγὴν οὔτε μυγμὸν προέμενος, ἀλλὰ τοὺς ὀδόντας ἐμπεπρικῶς, ἔμενεν ἕως ὅτου γενόμενος ἔξαιμος ἐναπέθανε τῷ θηρίῳ.

Phegei regnum Alexander in fidem recipit, et ad Hypanin fl. usque pervenit. Inde Praesiorum et Gandaridarum gentes subigere P. 261.

93. Ἄμα δὲ τοῦτοις πραττομένοις, ἤκεν Ἡφαιστίων μετὰ τῆς συναπεσταλμένης δυνάμεως, πολλὴν τῆς Ἰνδικῆς καταπεπολεμηκῶς. τοῦτον μὲν οὖν διὰ τὰς ἀνδραγαθίας ἐπήνεσεν· αὐτὸς δὲ εἰς τὴν Φηγέως δυναστείαν ἐμβαλὼν, καὶ τῶν ἐγχωρίων ἀσμένως τὴν τῶν Μακεδόνων παρουσίαν προσδεξαμένων, καὶ τοῦ Φηγέως μετὰ δώρων πολλῶν ἀπαντήσαντος, τὴν τε βασιλείαν ἔχειν συνεχώρησε, καὶ ξενισθεὶς μετὰ τῆς δυνάμεως ἐπὶ δύο ἡμέρας λαμπρῶς, ἐπὶ τὸν Ἰτανιν ποταμὸν προῆγεν, οὗ τὸ μὲν πλάτος ἦν σταδίων ἑπτὰ, τὸ δὲ βάθος ἕξ ὀργυῶν, τὸ δὲ ρεῦμα σφοδρὸν καὶ δυσδιάβατον. ἀκούσας δὲ τοῦ Φηγέως περὶ τῆς πέραν τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ χώρας, ὅτι δώδεκα μὲν ἡμερῶν ἔχει δίοδον ἔρημον, μετὰ δὲ ταύτην εἶναι ποταμὸν τὸν ὀνομαζόμενον Γάγγην, τὸ μὲν πλάτος τριάκοντα καὶ δυοῖν σταδίων, τὸ δὲ βάθος μέγιστον τῶν κατὰ τὴν Ἰνδικήν· πέραν δὲ τούτου κατοικεῖν τό, τε τῶν Πραισίων καὶ Γανδαριδῶν ἔθνος, τούτων δὲ βασιλεύειν Ξανδράμην, ἔχοντα δισμυρίους μὲν ἵππεῖς, πεζῶν δὲ εἴκοσι μυριάδας, ἄρματα δὲ δισχίλια, ἐλέφαντας δὲ πολεμικῶς κεκοσμημένους τετρακισχιλίους· ἀπιστήσας δὲ τοῖς λεγομένοις, προσεκαλέσατο τὸν Πῶρον, καὶ περὶ τῶν προσαγγελλομένων τὰκριβὲς διετυνθάνετο. ὁ δὲ

τᾶλλα μὲν ὑπάρχειν ἅπαντα ἀληθῆ διεβεβαιοῦτο, τὸν δὲ βασιλέα τῶν Γανδαριδῶν ἔφησεν εὐτελῆ παντελῶς εἶναι καὶ ἄδοξον, ὥς ἂν κουρέως νῖδον νομιζόμενον εἶναι. εὐπρεπῆ γὰρ ὄντα τὸν τούτου πατέρα, μεγάλως ὑπὸ τῆς βασιλείσης ἀγαπηθῆναι· καὶ τοῦ βασιλέως διὰ τῆς γυναικὸς δολοφονηθέντος, εἰς τοῦτον περιστῆναι τὴν βασιλείαν. ὁ δ' Ἀλέξανδρος, καίπερ ὄρῳν δυσεπίτευκτον τὴν ἐπὶ τοὺς Γανδαρίδας στρατείαν οὔσαν, ὅμως οὐκ ἀφίστατο τῆς φιλοτιμίας· ἀλλὰ πρωτεύων ταῖς τῶν Μακεδόνων ἀρεταῖς καὶ τοῖς χρησμοῖς, ἐλπίδας εἶχε κρατήσειν τῶν Βαρβάρων· τὴν μὲν γὰρ Πυθίαν ἀνίκητον αὐτὸν ὠνομακέναι, τὸν δ' Ἀμμωνα συγκειχωρηκέναι τὴν ἐπ' αὐτῆς τῆς γῆς ἐξουσίαν.

Sed tum alia impedimenta, tum militis taedium, Alexandrum ab ulteriore expeditione suscipienda deterruerunt.

94. Ὅρῳν δὲ τοὺς στρατιώτας ταῖς συνεχέσι στρατείαις καταπεπονημένους, καὶ σχεδὸν ὀκταετῆ χρόνον ἐν πόνοις καὶ κινδύνοις τεταλαιπωρηκότας, ὑπέλαβεν ἀναγκαῖον εἶναι τὰ πλήθη τοῖς ἀρμόζουσι λόγοις προτρέψασθαι πρὸς τὴν ἐπὶ τοὺς Γανδαρίδας στρατείαν. πολλὴ μὲν γὰρ φθορὰ τῶν στρατιωτῶν ἐγεγόνει, καὶ λύσις οὐδεμία τῶν πολέμων ἠλπίζετο· καὶ τῶν μὲν ἵππων, διὰ τὴν συνέχειαν τῆς ὁδοιπορίας, τὰς ὁπλὰς ὑποτετριφθαι συνέβαινε, τῶν δὲ ὀπλῶν τὰ πλεῖστα κατεξάνθαι· καὶ τὸν μὲν Ἑλληνικὸν ἱματισμὸν ἐκλελοιπέναι, συναναγκάζεσθαι δὲ βαρβαρικοῖς ὑφάσμασι χρῆσθαι, συντεμόντας τὰ τῶν Ἰνδῶν περιβλήματα. κατὰ τύχην δὲ καὶ χειμῶν

νες ἄγριοι κατεῤῥάγησαν ἐφ' ἡμέρας ἑβδομήκοντα, καὶ βρονταὶ συνεχεῖς καὶ κεραυνοὶ κατέσκηπτον. ἃ δὲ λογιζόμενος ἐναντιοῦσθαι ταῖς ἰδίαις ἐπιβολαῖς, μίαν εἶχεν ἐλπίδα τῆς ἐπιθυμίας, εἰ τοὺς στρατιώτας διὰ τῆς εὐεργεσίας εἰς εὖνοιαν μεγάλην προσαγάγοιτο. διόπερ ληλατεῖν μὲν αὐτοῖς συνεχώρησε τὴν πολεμίαν χώραν, γέμουσαν παντοίας ὠφελείας. ἐν αἷς δ' ἡμέραις ἡ δύναμις ἐπὶ τὴν προνομήν ἡσχολεῖτο, συναγαγὼν τὰς γυναῖκας τῶν στρατιωτῶν, καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν γεγονότας παῖδας, ταύταις μὲν συνεστήσατο κατὰ μῆνα διδόναι σῖτον, τοῖς δὲ παισὶν ἐπιφορὰς ταγματικὰς ἀπένειμε, κατὰ τοὺς τῶν πατέρων συλλογισμούς. ὥς δ' ἐπανῆλθον οἱ στρατιῶται, πολλῶν πληθος ἀγαθῶν ἐκ τῆς προνομῆς εὐρηκότες, συνῆγε πάντας εἰς ἐκκλησίαν. διελθὼν δὲ λόγον πεφροτισμένον περὶ τῆς ἐπὶ τοὺς Γανδαρίδας στρατείας, καὶ τῶν Μακεδόνων οὐδαμῶς συγκαταθεμέων, ἀπέστη τῆς ἐπιβολῆς.

Facto itinere termino, aras extruit et castra triplo maiora, expeditionis monumentum. His peractis, retro movit ad Acesinem fl. ubi navea fabricatas et nova e Graccia auxilia invenit. Urbes ad flumen conditas Nicaeam et Bucephalam appellari iubet.

95. Κρίνας δ' ἐπὶ ταύτης τοὺς ὄρους θέσθαι τῆς στρατείας, πρῶτον μὲν τῶν δώδεκα θεῶν βωμοὺς πετιήκοντα πηγῶν ὠκοδόμησεν, ἔπειτα τριπλασίαν τῆς προὔπαρχούσης στρατοπεδείαν περιβαλλόμενος; ὥρυξε τάφρον τὸ μὲν πλάτος πετιήκοντα ποδῶν, τὸ δὲ βῆθος τεσσαρίκοντα· τὴν δ' ἀναβολὴν ἐντὸς τῆς τάφρου σωρεύσας, τεῖχος ἀξιόλογον ὠκοδόμησε. προσέταξε δὲ τοῖς μὲν πεζοῖς κατασκηνώσει

ἐκάστω δύο στιβάδας πεντατήχεις οἰκοδομῆσαι, τοῖς δ' ἱππεῦσι πρὸς ταύταις καὶ δύο γάτιας τῶν εἰθιμείων διπλασίας· ἀκολουθῶς δὲ καὶ τ' ἄλλα τὰ καταλείπεσθαι μέλλοντα τοῖς μεγέθεσιν αὐξῆσαι. ταῦτα δὲ πράττειν ἤμελλεν, ἅμα μὲν ἡρωϊκὴν βουλόμενος ποιήσασθαι στρατοπεδείαν, ἅμα δὲ τοῖς ἐγχωρίοις ἀπολιπεῖν σημεῖα μεγάλων ἀνδρῶν, ἀποφαίνοντα ῥώμας σωμαίων ὑπερφυεῖς. ἀπὸ δὲ τούτων γενόμενος, μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως ταῖς κούταις ὁδοῖς πορευθεὶς ἀνέκυμψεν ἐπὶ τὸν Ἀκεσίνην ποταμόν· καταλαβὼν δὲ τὰ σκάφη νεανηλεγμένα, καὶ ταῦτα καταρτίσας, ἕτερον προσεναυπηγίσαιτο. κατὰ δὲ τοῦτον τὸν χρόνον ἦγον ἐκ τῆς Ἑλλάδος σύμμαχοι καὶ μισθοφόροι διὰ τῶν στρατηγῶν ἡγμένοι, πεζοὶ μὲν πλείους τρισμυρίων, ἱππεῖς δ' οὐ πολὺ λείποντες τῶν ἑξακισχιλίων. ἐκομίσθησαν δὲ καὶ παροπλῖαι διαπρεπεῖς, πεζοῖς μὲν δισμυρίοις καὶ πεντακισχιλίοις, φαρμάκων δ' ἱατρικῶν ἑκατὸν τάλαντα. ταῦτα μὲν οὖν διέδωκε τοῖς στρατιώταις· τῆς δὲ ναυτικῆς παρασκευῆς συντελεσθείσης, καὶ διακοσίων μὲν ἀφράκτων ἡτοιμασμένων, ὀκτακοσίων δὲ ὑπηρετικῶν, τὰς μὲν παρὰ τὸν ποταμόν κτισθείσας πόλεις ὠνόμασε, τὴν μὲν, διὰ τὸ τῷ πολέμῳ κρατῆσαι, Νικαίαν· τὴν δ' ἀπὸ τοῦ τελευτήσαντος ἵππου κατὰ τὴν πρὸς Πῶρον μάχην, Βουκεφάλαν.

Inde progressus ad confluentem Acesinac et Hydaspis, divertit ad Sibos. Agalassenses proelio vincit.

96. Αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν φίλων ἐμβὰς εἰς τὰς

ναῦς, τὸν διὰ τοῦ ποταμοῦ πλοῦν ἐπὶ τὸν ὠκεανὸν τὸν κατὰ μεσημβρίαν ἐποιεῖτο. τὸ δὲ πολὺ μέρος τῆς δυιάρμεως παρὰ τὸν ποταμὸν ὥδοιπόρει, προηγούμενου Κρατεροῦ καὶ Ἡφαιστιῶνος. ὥς δ' ἦλθον ἐπὶ τὴν Ἀκείνου καὶ Ὑδάσπου συμβολήν, ἐκβιβάσας τοὺς στρατιώτας, προῆγεν ἐπὶ τοὺς ὀνομαζομένους Σίβους. τοὺτους δὲ φασιν ἀπογόνους εἶναι τῶν μεθ' Ἡρακλέους ἐπὶ τὴν Ἄορνον πέτραν στρατεύσαντων, καὶ τῆς μὲν πολιορκίας ἀποτυχόντων, ἐν τούτῳ δὲ τῷ τόπῳ κατοικισθέντων ὑφ' Ἡρακλέους. τοῦ δ' Ἀλεξάνδρου καταστρατοπεδεύσαντος πλησίον ἐπιφανεστάτης πόλεως, προῆλθον οἱ τῇ δόξῃ πρωτεύοντες τῶν πολιτῶν· ἐντυχόντες δὲ τῷ βασιλεῖ, καὶ τὴν συγγένειαν ἀνανεωσάμενοι, πάντα ποιήσκειν ἔφασαν μετὰ προθυμίας, ὥς ἂν συγγενεῖς ὄντες, καὶ δῶρα προσεκόμισαν μεγαλοπρεπῆ. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, ἀποδεξάμενος αὐτῶν τὴν εὐνοίαν, καὶ τὰς πόλεις ἀποδείξας ἐλευθέρους, προῆγεν ἐπὶ τὰ συνορίζοντα τῶν ἐθνῶν· καταλαβὼν δὲ τοὺς ὀνομαζομένους Ἀγυλασσεῖς ἡθροικότας πεζοὺς μὲν τετρακισμυρίους, ἵππεῖς δὲ τρισχιλίους, συνάψας αὐτοῖς μάχην καὶ νικήσας, τοὺς μὲν πλείστους κατέκοψε, τοὺς δὲ λοιποὺς, συμφυγόντας εἰς τὰς πλησίον πόλεις, ἐκπολιορκήσας ἐξηνδραποδίστατο. τῶν δὲ ἄλλων ἐγχωρίων συναθροισθέντων, δισμυρίους μὲν καταφυγόντας εἰς πόλιν μεγάλην κατὰ κράτος εἴλε· τῶν δ' Ἰνδῶν διαφραζάντων τοὺς στενωποὺς, καὶ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν μαχομένων εὐρώστως, βιαζόμενος ἀπέβιαλε τῶν Μακεδόνων οὐκ ὀλίγους. διὰ δὲ τὴν ὀργήν

ἐμπρήσας τὴν πόλιν, συγκατέκανυσε τοὺς πλείστους.
 τῶν δ' ἐγχωρίων τῶν ὑπολειπομένων εἰς τρισχιλίους,
 συμφυγόντας εἰς τὴν ἀκρόπολιν, καὶ μεθ' ἱκετηριῶν
 δεηθέντας, ἀπέλυσεν.

Ad confluentem Hydaspis et Indi delatus, in maximum nau-
 fragii periculum incurrit.

97. Αὐτὸς δὲ πάλιν μετὰ τῶν φίλων ἐμβὰς εἰς
 τὰς ναῦς, διὰ τοῦ ποταμοῦ τὸν πλοῦν ἐποιεῖτο μέχρι
 τῆς συμβολῆς τῶν προειρημένων ποταμῶν καὶ τοῦ
 Ἰνδοῦ· μεγάλων δὲ ῥεΐθρων εἰς ἓνα τόπον συνίσταντο, καὶ
 τὰ σκάφη συστρέφουσαι διέφθειρον. τῆς δὲ τοῦ
 ῥεύματος βίας ὀξείας καὶ σφοδρᾶς οὔσης, καὶ τῆς
 τῶν κυβερητῶν τέχνης κατισχυομένης, δύο μὲν
 μακραὶ ναῦς κατέδυσαν, τῶν δὲ ἄλλων πλοίων οὐκ
 ὀλίγα πρὸς τὴν γῆν ἐξέπεσε. τῆς δὲ ναυαρχίδος
 καταρῥάκτη μεγάλῳ περιπεσοῦσης, ὁ βασιλεὺς εἰς
 τὸν ἔσχατον ἤλθε κίνδυνον. διὸ καὶ τοῦ θανάτου
 πρὸ ὀφθαλμῶν ὄντος, ὁ μὲν Ἀλέξανδρος ἀποθέμενος
 τὴν ἐσθῆτα, γυμνῷ τῷ σώματι τῆς ἐνδεχομένης
 ἀντείχετο βοηθείας· ὁ δὲ φίλοι παρενήχοντο, σπεύ-
 δοντες ὑποδέξασθαι περιτρεπομένης τῆς νεὸς τὸν
 βασιλέα. πολλῆς δὲ ταραχῆς περὶ τὴν ναῦν οὔσης,
 καὶ τῶν μὲν ἀνδρῶν ἀντιταττομένων τῇ τοῦ ῥεύμα-
 τος βίᾳ, τοῦ δὲ ποταμοῦ κατισχύοντος πᾶσαν ἀν-
 θρωπίνην ἐπίνοιάν τε καὶ δύναμιν, μόγις ὁ Ἀλέξαν-
 δρος μετὰ τῶν νεῶν εἰς τὴν γῆν ἐξέπεσε. σωθεὶς δὲ
 παραδόξως, τοῖς θεοῖς ἔθυσεν, ὥς μεγίστους ἐκπεφευ-

γὼς κινδύνους, καὶ πρὸς ποταμὸν ὁμοίως Ἀχιλλεῖ διαγωνισάμενος.

Transitus per Oxydracas et Mallos, tunc maxime bello interno occupatos. Alexander temerario ausu primus in aliquam eorum urbem irrumpit, et in ipsa moenia ascendens iaculis petitur.

98. Μετὰ δὲ ταῦτα στρατεύσας ἐπὶ Σὺρακούσας, καὶ τοὺς ὀνομαζομένους Μαλλοὺς, ἔθνη πολυάνθρωπα καὶ μάχιμα, κατέλαβε τοὺς ἐγχωρίους ἡθροικότητας πεζοὺς μὲν πλείους τῶν ὀκτακισμυρίων, ἵππεῖς δὲ μυρίους, ἄρματα δὲ ἑπτακόσια. οὗτοι πρὸ μὲν τῆς Ἀλεξάνδρου παρουσίας ἐπολέμουν ἀλλήλοις· ὥς δ' ὁ βασιλεὺς ἤγγισε τῇ χώρᾳ, συνεφρόνησαν, καὶ μυρίας παρθέτους δόντες καὶ λαβόντες, διὰ τῆς ἐπιγαμίας ταύτης διηλλάγησαν. οὐ μὴν συγκατέβησαν εἰς παράταξιν, ἀλλὰ πάλιν στασιάσαντες ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας, εἰς τὰς σύνεγγυς πόλεις ἀπεχώρησαν. ὁ δ' Ἀλέξανδρος τῇ πρώτῃ πόλει πλησιάσας, ἐξ ἐφόδου διεροεῖτο πολιορκεῖν ταύτην. ἔνθα δὴ τῶν τετρατοσκόπων τις, Δημοφῶν ὄνομα, προσελθὼν αὐτῷ, διὰ τινων οἰωνῶν ἔφη προδηλοῦσθαι τῷ βασιλεῖ μέγαν κίνδυνον ἐκ τραύματος ἐσόμενον ἐν τῇ πολιορκίᾳ. διόπερ ἡξίου τὸν Ἀλέξανδρον ἀφεῖναι μὲν ταύτην τὴν πόλιν ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἐφ' ἑτέρας δὲ πράξεις ἐπιβάλλειν τὸν νοῦν. ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτω μὲν ἐπέπληξεν, ὥς ἐμποδίζοντι τὴν ἀρετὴν τῶν ἀγωνιζομένων· αὐτὸς δὲ διατάξας τὰ περὶ τὴν πολιορκίαν, πρῶτος ἡγεῖτο πρὸς τὴν πόλιν, φιλοτιμούμενος αὐτὴν διὰ τῆς βίας χειρῶσασθαι. τῶν δὲ μηχανικῶν ὀργάνων ὑστερούντων, πρῶτος διακόψας πυλίδα, καὶ παρεισπεσὼν εἰς τὴν πόλιν, πολλοὺς μὲν

κατέβαλε, τοὺς δὲ λοιποὺς τρεψάμενος, συνεδίωξεν εἰς τὴν ἀκρόπολιν. τῶν δὲ Μακεδόνων περὶ τὴν τειχομαχίαν ἔτι διατριβόντων, ἄρπάσας κλίμακα καὶ τοῖς τῆς ἄκρας τείχεσι προσερείσας, καὶ τὴν πέλτην ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς ἔχων, προσανέβαινε. τῆς δὲ κατὰ τὴν ἐνέργειαν ὑξύτητος φθανούσης τοὺς προμαχομένους τῶν Βαρβάρων, ταχέως ἐπέβη τῷ τείχει. τῶν δ' Ἰνδῶν εἰς χεῖρας μὲν ἐλθεῖν οὐ τολμώντων, ἐκ διαστήματος δὲ ἀκοντιζόντων καὶ τοξευόντων, ὁ μὲν βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν βελῶν κατεπονέιτο· οἱ δὲ Μακεδόνες, δύο κλίμακας προσθέντες, διὰ τούτων προσανέβαινον ἄθρόοι, καὶ συντριβεισῶν ἀμφοτέρων, ἐπὶ τὴν γῆν κατηνέχθησαν.

Regem, saltu delapsum in urbem, et graviter vulneratum, subvenientes ex hostium manu aegre eripiunt. Peucestes regis servator. Ingens in urbe caedes. Coloniae Graceorum in Bactriana et Sogdiana rebelles.

99. Ὁ δὲ βασιλεὺς, ἐρημωθεὶς πάσης βοηθείας, ἐτόλμησεν ἐπιτελέσαι πρᾶξιν παράδοξον καὶ μνήμης ἀξίαν. τὸ γὰρ ἀπὸ τοῦ τείχους ἀπελθεῖν ἄπρακτον πρὸς τοὺς ἰδίους ἀνάξιον κρίνας ὑπάρχειν τῆς ἰδίας εὐπραξίας, καθήλατο μετὰ τῶν ὀπλῶν μόνος εἰς τὴν πόλιν. συνδραμόντων δ' ἐπ' αὐτὸν τῶν Ἰνδῶν, ὑπέστη τεθαρόχηκός τῃ τῶν Βαρβάρων ἐπιφορὰν. προβαλλόμενος δ' ἐκ τῶν δεξιῶν δένδρον τι παρ' αὐτὸ τὸ τεῖχος ἐρρίζωμένον, ἐκ δὲ τῶν εὐωνύμων αὐτὸ τὸ τεῖχος, ἡμύνετο τοὺς Ἰνδοὺς· τούτῳ τῷ θυμῷ παραστὰς, ὥς ἂν τις βασιλεὺς τηλικούτων ἤδη ἀπειργασμένων ἀνδραγαθήσειε, τὴν ἐσχάτην τοῦ

βίου καταστροφὴν εὐκλεεστάτην γενέσθαι φιλοτιμούμενος· πολλὰς μὲν γὰρ εἰς τὸ κράνος ἐλάμβανε πληγὰς, οὐκ ὀλίγας δὲ εἰς τὴν πέλτην ἐδέχετο· τέλος δὲ τοξευθεὶς ὑπὸ τὸν μαστὸν, ἔπεσεν εἰς τὸ γόνυ, κατισχυθεὶς ὑπὸ τῆς πληγῆς. εὐθύς δ' ὁ μὲν τοξεύσας Ἰνδὸς καταφρονήσας προσέδραμε, καὶ κατωφείροντος αὐτοῦ πληγὴν, ὁ Ἀλέξανδρος ὑπέθηκε τῇ λαγόνι τὸ ξίφος, καὶ καιρίου γενομένου τοῦ τραύματος, ὁ μὲν βάρβαρος ἔπεσεν· ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπιλαβόμενος τοῦ πλησίον κλάδου, καὶ διαναστάς, προεκαλεῖτο τῶν Ἰνδῶν τοὺς βουλομένους διαγωνίσασθαι. κατὰ δὲ τοῦτον τὸν χρόνον Πευκέστης, εἰς τῶν ὑπασπιστῶν, δι' ἑτέρας κλίμακός προσαναβῆς, πρῶτος ὑπερήσπισε τὸν βασιλέα· μετὰ δὲ τοῦτον ἕτεροι πλείους ἐπιφανέντες, καὶ καταπληξάμενοι τοὺς Βαρβάρους, διέσωσαν τὸν Ἀλέξανδρον. τῆς δὲ πόλεως ἀλούσης κατὰ κράτος, οἱ μὲν Μακεδόνες διὰ τὸν ὑπὲρ τοῦ βασιλέως θυμὸν πάντας τοὺς περιτυχόντας ἀνήρουν, καὶ τὴν πόλιν νεκρῶν ἐπλήρουν. ἐπὶ πολλὰς δὲ ἡμέρας τοῦ βασιλέως ἀσχοληθέντος περὶ τὴν θεραπείαν, οἱ κατὰ τὴν Βακτριανὴν καὶ Σογδιανὴν κατοικισθέντες Ἕλληνες ἐκ πολλοῦ μὲν τὸν ἐν τοῖς Βαρβάροις κατοικισμὸν χαλεπῶς ἔφερον, τότε δὲ φήμης προσπεσούσης αὐτοῖς, ὅτι τραυθεὶς ὁ βασιλεὺς τετελεύτηκεν, ἀπίστησαν ἀπὸ τῶν Μακεδόνων. ἀθροισθέντες δὲ εἰς τριαχιλίους, κατὰ τὴν εἰς οἶκον ἀνακομιδὴν πολλὰ πονήσαντες, ὕστερον ὑπὸ τῶν Μακεδόνων κατεκόπησαν μετὰ τὴν Ἀλεξάνδρου τελευτὴν.

Ob servatum regem sacra et epulae celebrantur. Inter epulas Coragi et Dioxippi certamen singulare. Victor Dioxippus.

100. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος διασωθεὶς ἐκ τοῦ τραύματος, καὶ θύσας τοῖς θεοῖς σωτήρια, μεγάλας ἐστιάσεις τῶν φίλων ἐποιεῖτο. παρὰ δὲ τὸν πότον ἰδιὸν τι συνέβη γενέσθαι καὶ μνήμης ἄξιον. ἐν γὰρ τοῖς ἐταίροις παρληφθεὶς τις Μακεδὼν, ὄνομα Κόραγος, ῥώμῃ σώματος διαφέρων, καὶ πολλάκις ἐν ταῖς μάχαις ἡνδραγαθηκὼς, παροξυνθεὶς ὑπὸ τῆς μέθης, προεκαλέσατο μονομαχῆσαι Διωξίππον τὸν Ἀθηναῖον, ἀθλητὴν ἄνδρα καὶ ταῖς ἐπιφανεστάταις νίκαις ἐστεφανωμένον. τῶν δὲ παρακεκλημένων ἐπὶ τὸν πότον, ὡς εἰκὸς, συνεπιλαβομένων τῆς φιλοτιμίας, καὶ τοῦ μὲν Διωξίππου συγκατατιθεμένου, τοῦ δὲ βασιλέως ἡμέραν τῆς μάχης τάξαντος, ὡς ὁ τῆς μονομαχίας χρόνος ἦκε, πολλὰ μυριάδες ἀνδρῶν συνήχθησαν ἐπὶ τὴν θέαν. καὶ τῶν μὲν Μακεδόνων ὁμοεθνῶν ὄντων τῷ Κόραγι, καὶ τοῦ βασιλέως συμφιλοτιμουμένου, τῶν δὲ Ἑλλήνων τῷ Διωξίππῳ συναγωνιῶντων, προῆλθεν εἰς τὸν ἀγῶνα ὁ μὲν Μακεδὼν πολυτελέσιν ὅπλοις κεκοσμημένος, ὁ δ' Ἀθηναῖος γυμνὸς ὑπαληλειμμένος, ἔχων πῖλον σύμμετρον. ἀμφοτέρων δὲ τῇ τε τοῦ σώματος ῥώμῃ καὶ τῇ τῆς ἀλκῆς ὑπεροχῇ θαυμαζομένων, οἷονεὶ τις θεομαχία μέλλουσα γίνεσθαι προσεδοκῆθη. ὁ μὲν γὰρ Μακεδὼν, διὰ τε τὴν φύσιν τοῦ σώματος καὶ τὴν λαμπρότητα τῶν ὀπλῶν, μεγάλην ἐπιφέρων κατάπληξιν, Ἄρει παρεμφερὲς ὑπελαμβάνετο· ὁ δὲ Διωξίππος, ὑπερέχων τε τῇ ῥώμῃ, καὶ διὰ τὴν ἐκ τῆς

ἀθλήσεως μελέτην, ἔτι δὲ διὰ τὴν περὶ τὸ ῥόπαλον ἰδιότητα, τὴν πρόσοψιν Ἡρακλεωτικὴν εἶχεν. ὥς δ' ἐπῆγον ἀλλήλοις, ὁ μὲν Μακεδῶν ἐκ συμμέτρου διαστήματος λόγχην ἠκόντισεν, ὁ δὲ ἕτερος βραχὺ παρεγκλίνας, τὴν ἐπιφερομένην πληγὴν ἐξένευσεν· εἴθ' ὁ μὲν τὴν Μακεδονικὴν σάρισσαν προβεβλημένος ἐπεπορεύετο, ὁ δ' ἐγγίσαντος αὐτοῦ τῷ ῥοπάλῳ πατάξας τὴν σάρισσαν ἀπέθραυσεν. ὁ δὲ δυσὶν ἐλαττώμασι περιπεσὼν, ἐπὶ τὴν ἀπὸ τοῦ ξίφους μάχην κατήντησε. μέλλοντος δ' αὐτοῦ σπᾶσθαι μάχαιραν, ἔφθασε προπηδήσας, καὶ τῇ μὲν εὐωνύμῳ κατέλαβε τὴν ἔλκουσαν τὸ ξίφος χεῖρα, τῇ δ' ἄλλῃ κινήσας ἐκ τῆς βύσεως τὸν ἀντίπαλον, ὑπέσυρε τὰ σκέλη. ῥιφέντος δ' ἐπὶ τὴν γῆν, ἐπιβίς ἐπὶ τὸν τράχηλον τῷ ποδὶ, καὶ τὸ ῥόπαλον ἀνατεινόμενος, ἀνέβλεψεν ἐπὶ τοὺς θειωμένους.

Sed ob victoriam invidia oppressus Dioxippus sua se manu occidit, scripta ante ad Alexandrum epistola.

101. Αναβοήσαντος δὲ τοῦ πλήθους, διὰ τε τὸ παραδόξον καὶ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἀνδραγαθίας, ὁ μὲν βασιλεὺς προσέταξεν ἀφεῖναι, καὶ τὴν θέαν διαλύσας ἀπηλλάγη, δυσφορῶν ἐπὶ τῇ τοῦ Μακεδόνος ἡττῇ. ὁ δὲ Διώξιππος, ἄφεις τὸν πεπτωκότα, καὶ περιβόητον νίκην ἀπενεγκάμενος, ἀπῆει ταινιούμενος ὑπὸ τῶν ὁμοφύλων, ὥς κοινὴν πᾶσι τοῖς Ἕλλησι παρεσχημένος εὐδοξίαν. οὐ μὴν ἡ τύχη γε εἴασεν ἐπὶ πολὺν χρόνον καυχῆσασθαι τὸν ἄνδρα τῇ νίκῃ. ὁ, τε γὰρ βασιλεὺς ἄλλοτριώτερον αἰεὶ διετέθη πρὸς αὐτόν, οἳ τε φίλοι τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ πάντες

οἱ περὶ τὴν αὐλὴν Μακεδόνες, φθοροῦντες αὐτοῦ τῇ ἀρετῇ, ἔπεισαν μὲν τὸν ἐπὶ τῆς διακονίας τεταγμένον ὑποβαλεῖν ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον χρυσοῦν ποτήριον, αὐτοὶ δὲ κατὰ τὸν ἐξῆς πότον καταιτιασάμενοι κλοπὴν, καὶ ποτήριον εὗρηκέναι προσποιήθέντες, εἰς αἰσχύνην καὶ ἄδοξίαν ἤγαγον τὸν Διῶξιππον. ὁ δὲ, θεωρῶν τὴν ἐπ' αὐτὸν συνδρομὴν τῶν Μακεδόνων, τότε μὲν ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ πότου, μετ' ὀλίγον δὲ ἐπὶ τὴν ἰδίαν κατάλυσιν παραγενόμενος, καὶ γράψας πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον ἐπιστολὴν περὶ τῶν καθ' αὐτοῦ μεμηχανημένων, ταύτην μὲν ἐνετείλατο τοῖς ἰδίοις δοῦναι τῷ βασιλεῖ, αὐτὸν δ' ἐκ τοῦ ζῆν μετέστησεν, ἀβούλως μὲν εἰς τὴν μονομαχίαν συγκαταβάς, πολὺ δ' ἀφρονεστέραν τὴν τοῦ βίου καταστροφὴν ποιησάμενος. διὸ καὶ πολλοὶ τῶν καταμεμφομένων αὐτοῦ τὴν ἄνοιαν, ἐπιπλήττοντες ἔφασαν χαλεπὸν εἶναι δύναμιν μὲν σώματος ἔχειν μεγάλην, νοῦν δὲ μικρόν. ὁ δὲ βασιλεὺς, ἀναγνοὺς τὴν ἐπιστολὴν, χαλεπῶς μὲν ἔνεγκεν ἐπὶ τῇ τᾶνδρός τελευτῇ, καὶ πολλάκις ἐπεζήτησε τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ. καὶ παρόντι μὲν οὐ χρησάμενος, ἀπόντια δὲ ἐπιποθήσας, ὅτε οὐδὲν ὄφελος, ἔγνω τὴν καλοκαγαθίαν τᾶνδρός ἐκ τῆς τῶν διαβαλόντων κακίας.

His factis, rex navigationem continuat, et obvios populos vel in fidem recipit, vel vi subigit: Sambestas; Sodras et Massanos; Musicanum regnum; Portucanum ditionem; Sambis regnum, Brachmanumque oppida.

102. Ὁ δ' οὖν Ἀλέξανδρος τὴν μὲν στρατιὰν προσέταξεν ἐπὶ τὸν ποταμὸν ἀντιπαράγειν ταῖς ναυσὶν, αὐτὸς δὲ τὸν διὰ τοῦ ποταμοῦ κατὰ τὸν

ὠκεανὸν πλοῦν ποιοῦμενος, κατήρην εἰς τὴν χώραν τῶν ὀνομαζομένων Σαμβαστῶν. οὗτοι δὲ τὰ τε πλήθει τῶν ἀνδρῶν καὶ ταῖς ἀρεταῖς οὐδενὸς τῶν Ἰνδικῶν ἔθνων λείπονται· οἰκοῦντες δὲ πόλεις δημοκρατουμένας, καὶ τὴν ἔφοδον τῶν Μακεδόνων πυρθανόμενοι, στρατιώτας ἡθροίσαν πεζοὺς μὲν ἑξακισμυρίους, ἵππεῖς δὲ ἑξακισχιλίους, ἄρματα δὲ πεντακόσια. τοῦ δὲ στόλου πλεόντος, τῷ ξένῳ καὶ παραδόξῳ τῆς παρουσίας πτοηθέντες, καὶ τὴν διαβεβρημένην δόξαν τῶν Μακεδόνων καταπλάγιντες, ἔτι δὲ τῶν πρεσβυτέρων συμβουλευσάντων μὴ διαγωνίζεσθαι, πεντήκοντὰ τοὺς ἐπιφανεστάτους πρεσβευτὰς ἐξαπέστειλαν, ἀξιοῦντες φιλανθρωπῶς αὐτοῖς προσεεχθῆναι. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπαινέσας τοὺς ἄνδρας, καὶ συγχωρήσας τὴν εἰρήνην, δωρεαῖς τε μεγάλαις καὶ τιμαῖς ἡρωϊκαῖς ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων ἐτιμήθη. μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς παρὰ τὸν ποταμὸν ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν κατοικοῦντας, ὀνομαζομένους δὲ Σόδρας καὶ Μασσανοὺς, προσηγάγετο. περὶ δὲ τοὺς τοὺς τόπους ἔκτισε πόλιν Ἀλεξάνδρειαν κατὰ τὸν ποταμὸν, μυρίους καταλέξας οἰκήτορας. μετὰ δὲ ταῦτα εἰς τὴν Μουσικάνου τοῦ βασιλέως χώραν καταντήσας, τὸν τε δυνάστην ὑποχείριον λαβὼν ἀπέκτεινε, καὶ τὸ ἔθνος ὑποχείριον ἐποίησεν. ἐξῆς δ' εἰς τὴν Πορτικάνου δυναστείαν ἐμβαλὼν, δύο μὲν ἐξ ἐφόδου πόλεις ἐξεπολιόρκησε, καὶ τοῖς στρατιώταις ἐφαίς διαρπάσαι, τὰς οἰκίας ἐνέπρησεν. αὐτὸς δὲ τὸν Πορτικάνον εἰς χωρίον ὀχυρὸν καταφυγόντα χειρωσάμενος, ἀτέκτεινε μαχόμενον· τὰς δὲ πόλεις ἀπύ-

σας τὰς ὑπὸ τοῦτον τεταγμένας ἐκπολιορκήσας κατέ-
 σκαψε, καὶ πολὺν φόβον τοῖς πλησιοχώροις ἐπέστη-
 σεν. ἔξῃς δὲ τὴν τε Σάμβου βασιλείαν ἐξεπόρθησε,
 καὶ τὰς πλείστας πόλεις ἑξανδρατοδισάμενος καὶ κα-
 τασκάψας, κατέκοψε τῶν Βαρβάρων ὑπὲρ τὰς ὀκτὼ
 μυριάδας. τὸ μὲν οὖν ἔθνος τῶν ὀνομαζομένων
 Βραχμάνων τοιαύταις περιέπεσε συμφοραῖς· τῶν δὲ
 λοιπῶν μεθ' ἱκετηριῶν δεηθέντων, τοὺς αἰτιωτάτους
 κολάσας, τοὺς λοιποὺς ἀπέλυσε τῶν ἐγκλημάτων. ὁ
 δὲ βασιλεὺς Σάμβος μετὰ τριάκοντα ἐλεφάντων φυ-
 γῶν εἰς τὴν πέραν τοῦ Ἰνδοῦ χώραν, διέφυγε τὸν
 κίνδυνον.

Postrema Brachmanum urbs Harmatelia memorabilia facta te-
 lis, veneno serpentum tinctis. Misera sors militum iis vulnerato-
 rum describitur. Regi per somnum oblata herba, quae Ptolemaeum
 multosque alios sanavit.

103. Τῆς δ' ἐσχάτης τῶν Βραχμάνων πόλεως,
 ἣν ὀνομάζουσιν Ἀρματήλια, πεφρονηματισμένης ἐπ'
 ἀνδρεία καὶ δυσχωρίαις, ἀπέστειλεν ὀλίγους τῶν φί-
 λων, προστάξας ἐξάπτεσθαι τῶν πολεμίων, καὶ εἰν
 ἐπεξίωσιν ὑποφεύγειν. οὗτοι μὲν οὖν, ὄντες πεντα-
 κόσιοι, καὶ προσμαχόμενοι τοῖς τείχεσι, κατεφρονή-
 θησαν. ἐπεξελθόντων δ' ἐκ τῆς πόλεως στρατιωτῶν
 τρισχιλίων, προσποιηθέντες καταπεπλήχθαι, πρὸς
 φυγὴν ὤρμησαν. ὁ δὲ βασιλεὺς μετ' ὀλίγων ὑπο-
 στάς τοὺς διώκοντας τῶν Βαρβάρων, καὶ μάχην καρ-
 τεράν συστησάμενος, οἷς μὲν ἀπέκτεινε τῶν Βαρβά-
 ρων, οἷς δ' ἐξώγησε. τῶν δὲ μετὰ τοῦ βασιλέως
 οὐκ ὀλίγοι τρωθέντες εἰς τοὺς ἐσχάτους ἤλθον κιν-
 δύνους. ὁ γάρ τῶν Βαρβάρων σίδηρος κεχρισμένος ἦν
 φαρμάκου θανασίμου δυνάμει· ἥ πεποιθότες κατέ-

βησαν εἰς τὴν διὰ τῆς μίχης κρίσιν. κατεσκεύαστο δὲ ἡ τοῦ φαρμάκου δύναμις ἐκ τινων ὄφειων θηρευομένων, καὶ τούτων εἰς τὸν ἥλιον νεκρῶν τιθεμένων. τῆς δ' ἐκ τοῦ καύματος θερμασίας τηκούσης τὴν τῆς σαρκὸς φύσιν, ἰδρωῖτας ἐκπίπτειν συνέβαινε, καὶ διὰ τῆς νοτίδος ἐκκρίνεσθαι τὸν τῶν θηρίων ἰόν. διὸ καὶ τοῦ τρωθέντος εὐθύς ἐνάρκα τὸ σῶμα, καὶ μετ' ὀλίγον ὀξεῖαι συνηκολούθουν ὀδύναι, καὶ σπασμὸς καὶ τρόμος τὸν ὅλον ὄγκον κατεῖχεν· ὃ, τε χρώς ψυχρὸς καὶ πελιδνὸς ἐγένετο, καὶ διὰ τῶν ἐμέτων ἐξέπιπτε χολή· πρὸς δὲ τούτοις ἀπὸ τοῦ τραύματος μέλας ἀφρὸς ἀπέρρχει, καὶ σηπεδὼν ἐγεννῶτο. αὕτη δὲ γενομένη ταχέως ἐπέτρεχε τοῖς κυρίοις τόποις τοῦ σώματος, καὶ δεινούς θανάτους ἀπειργάζετο. διὸ συνέβαινε τὰ ἴσα τοῖς μεγάλα τραύματα εἰληφόσι καὶ τοῖς μικρὰν καὶ τὴν τυχοῦσαν ἀμυχήν ἀναδεξαμένοις. τοιαύτη δ' ἀπωλεία τῶν τρωθέντων ἀπολλυμένων, ἐπὶ μὲν τοῖς ἄλλοις οὐχ οὕτως ὁ βασιλεὺς ἐλυπήθη· ἐπὶ δὲ Πτολεμαίῳ τῷ ὕστερον μὲν βασιλεύσαντι, τότε δὲ ἀγαπωμένῳ, μεγάλως ἠχθέεσθη. ἴδιον γὰρ τι καὶ παράδοξον συνέβη γενέσθαι περὶ τὸν Πτολεμαῖον, ὃ τινες εἰς θεῶν πρόνοιαν ἀνέπεμπον. ἀγαπώμενος γὰρ ὑφ' ἀπάντων διὰ τε τὴν ἀρετὴν καὶ ὑπερβολὴν τῆς εἰς τούτους εὐεργεσίας, οἰκείας τῆς φιλανθρωπικῆς βοήθειας ἔτυχεν. ὁ γὰρ βασιλεὺς εἶδεν ὄψιν κατὰ τὸν ὕπνον, καθ' ἣν ἔδοξεν ὄραϊν δράκοντα βοτάνην ἐν τῷ στόματι κρατεῖν, καὶ δεῖξαι ταύτης τὴν φύσιν καὶ τὴν δύναμιν, καὶ τὸν τόπον ἐν ᾧ φύεται. ἐγερωθεὶς οὖν ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ τὴν βοτάνην ἀναζη-

τήσας, καὶ τρίψας, τό, τε σῶμα τοῦ Πτολεμαίου κατέπλασε, καὶ πιεῖν δούς, ὑγιῇ κατέστησε· γνωσθείσης δὲ τῆς εὐχρηστίας, καὶ οἱ λοιποὶ τυχόντες τῆς ὁμοίας θεραπείας, διεσώθησαν. τὴν δὲ πόλιν τῶν Ἀρματηλίων, οὖσαν ὀχυράν καὶ μεγάλην, ἐπεβάλετο μὲν πολιορκεῖν· τῶν δ' ἐγχωρίων ἀπαντησάντων μεθ' ἱκετήριων, καὶ παραδόντων ἑαυτοὺς, ἀπέλυσε αὐτοὺς τῆς τιμωρίας.

Cum ad oceanum usque perventum esset, rex retro velitur ad Hyala oppidum, alteram Spartam. Classcm Alexander oram legere iubet usque ad Euphratis ostia; ipse pedestri itinere multos peragravit populos: Arbitas, Gedrosios et Oritas, ubi Alexandriam urbem extruxit.

104. Αὐτὸς δὲ καταπλεύσας εἰς τὸν ὠκεανὸν μετὰ τῶν φίλων, καὶ δύο νήσους ἐνταῦθα κατιδὼν, εὐθύς ἐν αὐταῖς τοῖς θεοῖς μεγαλοπρεπῶς ἔθυσε· καὶ μεγάλα μὲν καὶ πολλὰ ἐκπώματα χρυσᾷ κατεπόντισε, ταῖς σπονδαῖς συναφίς· βωμοὺς δὲ Τηθύος καὶ Ὠκεανοῦ κατασκευάσας, ὑπέλαβε τετελευτηκέναι τὴν προκεχειρισμένην στρατείαν. ἀναζεύξας δ' ἐντεῦθεν εἰς τοῦπίσω διὰ τοῦ ποταμοῦ, παρέπλευσε εἰς τὰ Ὑαλα, πόλιν ἐπίσημον. αὕτη δὲ τὴν πολιτείαν εἶχε διατεταγμένην ὁμοίως τῇ Σπάρτῃ· ἀπὸ δύο γὰρ οἰκῶν ἐν αὐτῇ διεδέχοντο δύο βασιλεῖς αἰεὶ, τῶν κατὰ πόλεμον ἡγούμενοι· πραττομένων δὲ τῶν γερόντων, ἀρχεῖον τῶν ὅλων προειστίκει. ὁ δ' οὖν Ἀλέξανδρος τὰ πεπονηκότα τῶν σκαφῶν ἐνέπρησε· τὸν δὲ λοιπὸν στόλον παραδούς Νεάρχῳ καὶ τισιν ἄλλοις τῶν φίλων, προσέταξε τὴν παραλίαν πᾶσαν παραπλεῦσαι δι' ὠκεανοῦ, καὶ πάντα κατασκευασμένους, ἀπαντᾶν ἐπὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Εὐφράτου ποτα-

μοῦ. αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν τὴν δύναμιν, ἐπῆλθε πολλὴν χώραν, καὶ τοὺς μὲν ἐναντιούμενους κατεπόλεμῃσε, τοὺς δὲ πειθαρχοῦντας φιλανθρωπῶς προσεδέχετο· τοὺς μὲν γὰρ Ἀρβίτας ὀνομαζομένους, καὶ τοὺς τὴν Κεδρωσίαν οἰκοῦντας χωρὶς κινδύνου προσηγάγετο. μετὰ δὲ ταῦτα πολλὴν μὲν ἄνυδρον, οὐκ ὀλίγην δὲ ἔρημον διελθὼν, ἐπὶ τῇ Ὠριτίδος ὄρει κατήντησεν. εἰς τρία δὲ μέρη τὴν δύναμιν διελόμενος, τοῦ μὲν πρώτου μέρους ἀπέδειξεν ἡγεμόνα Πτολεμαῖον, τοῦ δὲ δευτέρου Λεοννάτον. καὶ τὴν μὲν παραθαλαττίαν λεηλατεῖν προσέταξε Πτολεμαῖον, τὴν μεσόγειον δὲ κατασύραι Λεοννάτον· τὴν δ' ὑπώρειαν καὶ τὴν ὀρεινὴν αὐτὸς ἐπόρθησεν. ἅμα δ' ὑφ' ἑνα καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν πολλῆς χώρας θηουμένης, ἔγεμε πᾶς τόπος πυρὸς καὶ διαρπαγῆς καὶ πολλῶν φόνων. διόπερ ταχέως οἱ μὲν στρατιῶται πολλῆς λείας ἐκυρίευσαν, τῶν δ' ἀναιρεθέντων σωμάτων ἀριθμὸς ἐγένετο πολλῶν μυριάδων. τῇ δὲ τῶν ἐθνῶν τούτων ἀπωλείᾳ πάντες οἱ πλησιόχωροι περίφοβοι γένόμενοι, προσεχώρησαν τῷ βασιλεῖ. ὁ δ' Ἀλέξανδρος παρὰ Θάλαττιαν ἐφιλοτιμήθη κτίσαι πόλιν, λιμένα μὲν εὐρὼν ἄκλυστον, πλησίον δ' αὐτοῦ τόπον εὖθετον, ἔκτισεν ἐν αὐτῷ πόλιν Ἀλεξάνδρειαν.

Oritarum singulares funerum ritus. Gedrosiorum fera et agrestis vita. Carmania deserta, ubi et summa inopia et Oritarum incursio acgre sustinenda erat.

105. Εἰς δὲ τὴν τῶν Ὠριτῶν χώραν διὰ τῶν παρόδων παρεισελθὼν, ταχέως ἅπασαν ὑπήκοον ἐποίησατο. οἱ δὲ Ὠρίται τὰ μὲν ἄλλα παραπλήσια τοῖς Ἰνδοῖς ἔχουσιν, ἐν δὲ ἐξηλλαγμένον καὶ παντελῶς

ἄπιστον. τῶν γὰρ τελευτησάντων παρ' αὐτοῖς τὰ σώματα φέρουσιν οἱ συγγενεῖς γυμνοὶ, λόγχας ἔχοντες. εἰς δὲ τοὺς ἐπὶ τῆς χώρας δρυμοὺς θέντες τὸ σῶμα, τὸν μὲν περικείμενον τῷ νεκρῷ κόσμον περιαιροῦνται, τὸ δὲ σῶμα τοῦ τετελευτηκότος καταλείπουσι βορὰν τοῖς θηρίοις· τῆς δ' ἐσθῆτις διελθόμενοι θύουσι τοῖς κατὰ γῆν Ἴηρωσι, καὶ τῶν οἰκείων ὑποδοχὴν ποιοῦνται. μετὰ δὲ ταῦθ' ὁ Ἀλέξανδρος προῆγεν ἐπὶ τὴν Κεδρωσίαν, παρὰ θάλατταν τὴν πορείαν ποιοῦμενος· καὶ κατήντησεν εἰς ἔθνος ἄξιον καὶ παντελῶς θηριῶδες. τοὺς τε γὰρ ὄνυχας οἱ τῇδε κατοικοῦντες ἐκ γενετῆς αὔξουσι μέχρι γήρως, καὶ τὸ τρίχωμα πεπιλωμένον ἔωσι, τὸ δὲ χροῖμα διὰ τὴν τοῦ ἡλίου θερμότητα κατακεκαυμένον ἔχουσι, καὶ δορὰς θηρίων περιβέβληνται· σιτοῦνται δὲ τὰ ἐκβαλλόμενα κήτη σαρκοφαγοῦντες, καὶ τῆς οἰκῆσεως κατασκευάζουσι, τοὺς μὲν τοίχους ἀνοικοδομοῦντες, τῆς δ' ὀροφῆς ἐκ τῶν τοῦ κήτους πλευρῶν, ἐξ ὧν ὀκτωκαιδεκαπῆχεις δοκοὶ κατηρτίζοντο. ἀντὶ δὲ τῶν κεράμων ταῖς φολίσι τῶν ζώων τῆς στέγας κατεκάλυπτον. ὁ δ' Ἀλέξανδρος διελθὼν τοῦτο τὸ ἔθνος ἐπιπόνως, διὰ σπάνιν τροφῆς, ἐνέβαλεν εἰς χώραν ἔρημον καὶ πάντων τῶν εἰς τὸ ζῆν χρησίμων σπανίζουσαν. τῶν πολλῶν δὲ διὰ τὴν ἔνδειαν διαφθειρομένων, ἥ τε δύναμις τῶν Μακεδόνων ἡθύμησε, καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἐνέπεσεν οὐκ εἰς τὴν τυχοῦσαν λύπην τε καὶ φροντίδα. δεινὸν γὰρ ἐφαίνετο τοὺς ἀρετῇ καὶ τοῖς ὅπλοις ἅπαντας ὑπερβαλομένους, ἐν ἔρῃῳ χώρᾳ πάντων σπανίζοντις ἀκλεῖς ἀπόλλυσθαι. διό-

περ εὐζώνους ἄνδρας ἐξέπεμψεν εἰς τὴν Παρθυναίαν καὶ Δραγγίνην καὶ Ἀρίαν, καὶ τὰς ἄλλας τὰς πλησιοχώρους τῇ ἐρήμῳ, προστάξας, ταχέως ἀγαγεῖν ἐπὶ τὰς ἐμβολὰς τῆς Καρμανίας δρομάδας καμήλους καὶ τὰ νωτοφορεῖν εἰωθότα τῶν φορτίων, γεμίσαντας σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων. οὗτοι μὲν οἷον ὁξέως διανίσαντες πρὸς τοὺς Σατραπᾶς τούτων τῶν ἐπαρχιῶν, ἐποίησαν παρακομισθῆναι πολλὴν ἀγορὰν ἐπὶ τὸν ὁρισμένον τύπον. ὁ δ' Ἀλέξανδρος τὸ μὲν πρῶτον διὰ τὴν ἀβροήθητον ἔνδειαν πολλοὺς ἀπέβαλε τῶν στρατιωτῶν. μετὰ δὲ ταῦτα, κατὰ τὴν πορείαν ὄντος αὐτοῦ, τῶν Ὠριτῶν τινες ἐπιθέμενοι τοῖς περὶ τὸν Λεοννάτιον τεταγμένοις, καὶ συχνοὺς καταβαλόντες, ἀπέφυγον εἰς τὴν ἑαυτῶν χώραν.

Superatis tam incommodis locis, in regione laetiore copias recreat Alexander, duces improbos castigat, mercenarios malae fide dimittit. Selmunte, urbe maritima, incidit in eos, qui cum classis missi erant, renuntiantes quae vidissent.

106. Μόγισ δὲ περάσας τὴν ἔρημον, ἤκεν εἰ χώραν οἰκουμένην, καὶ πάντων τῶν χρησίμων εὐποροῦσαν. ἐν ταύτῃ δὲ προσαναλαβὼν τὴν δύναμιν, ἐφ' ἑπτὰ μὲν ἡμέρας προΐει κεκοσμημένην τῇ δυνάμει πανηγυρικῶς, καὶ Διονύσῳ κῶμον ἵγαγεν ἐορτάζων, καὶ μέθῃ καὶ πότοις χρώμενος κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν. ἀπὸ τούτων δὲ γενόμενος, ἀκούσας τε ὅτι πολλοὶ τῶν βιαίως καὶ ὑβριστικῶς κεχορημένων ταῖς ἐξουσίαις παρανενομήκασι, πολλοὺς τῶν τε σατραπῶν καὶ στρατηγῶν τιμωρίας ἤξιωσε. τῆς δ' εἰς τοὺς παρανενομηκότας ἡγεμόνας μισοπονηρίας διαβοηθείσης, πολλοὶ τῶν στρατηγῶν, συνειδότες ἑαυτοῖς ὑβρεῖς

καὶ παρανομίας, εἰς φόβον ἐνέπιπτον· καὶ τινες μὲν μισθοφόρους ἔχοντες, ἀφίσταντο τοῦ βασιλέως, τινὲς δὲ χρήματα συσκευασάμενοι, δρασμοὺς ἐποιοῦντο. ταῦτα δὲ πυνθανόμενος ὁ βασιλεὺς, πρὸς πάντας τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν στρατηγούς καὶ σατράπας ἔγραψεν, ἐπειδὴν ἀναγνῶσι τὴν ἐπιστολὴν, παραχρῆμα πάντας τοὺς μισθοφόρους ἀπολύσαι. κατὰ δὲ τοῦτον τὸν καιρὸν τοῦ βασιλέως διατρίβοντος ἐν τινι παραθαλαττίῳ πόλει ὀνομαζομένῃ Σαλμοῦντι, καὶ σκηρικοὺς ἀγῶνας ἐν τῷ θεάτρῳ ποιοῦντος, κατέπλευσαν οἱ δι' ὠκεανοῦ πλεῖν τὴν παραθαλάττιον ἀπευσιαλμένοι, καὶ παραχρῆμα εἰς τὸ θέατρον παρελθόντες, τὸν τε Ἀλέξανδρον ἡσπίασαντο, καὶ περὶ τῶν πεπραγμένων ἀπήγγειλαν. οἱ δὲ Μακεδόνες, ἡσθέντες τῇ παρουσίᾳ τῶν ἀνδρῶν, κρότῳ μεγάλῳ τὸ γεγονὸς ἐπεσημήναντο· καὶ πᾶν τὸ θέατρον μεστὸν ἦν χαρᾶς ἀνυπερβλήτου. οἱ δὲ καταπεπλευκότες ἀπήγγελλον, ἀμπώτεις τε καὶ πλήμας παραδόξους γίνεσθαι κατὰ τὸν ὠκεανόν· καὶ κατὰ μὲν τὰς ἀμπώτεις, παραδόξους νήσους τε ὁρᾶσθαι, μεγάλας καὶ πολλὰς ἐπ' ἄκρας τῆς παραθαλαττίου χώρας, κατὰ δὲ τὰς πλήμας ἅπαντας τοὺς προειρημένους τόπους κατακλύζεσθαι, πολλοῦ καὶ βιαίου πνεύματος φερομένου πρὸς τὴν χέρσον, τῆς δ' ἐπιφανείας ἀφρῶ πολλῶ λευκαιομένης· τὸ δὲ παραδοξότατον, κῆτεσι πολλοῖς καὶ τὸ μέγεθος ἀπίστοις συγκεκυρηκέναι. ταῦτα δὲ φοβηθέντας αὐτοὺς, τὸ μὲν πρῶτον ἀελπίσαι τὸ ζῆν, ὥς αὐτίκα μάλι μετὰ τῶν σκαφῶν διαφθαρησομένους, μετὰ δὲ ταῦτα ἐξ ἁπάντων μιᾶς

φωνῆς γιγνομένης, καὶ διὰ τῶν ὀπλων πολλοῦ συν-
τελουμένου ψόφου, πρὸς δὲ τούτοις, τῶν σαλπύγγων
ἐνιεμένων τῷ παραδόξῳ πτοηθῆναι τὰ θηρία, καὶ
δύναι πρὸς βυθόν.

Inde classis repetit oceanum. Alexander ad Susianos fines pro-
greditur. Calanus, philosophus Indus, vitae pertaesus, in rogo mo-
ritur. Alexandri nuptiae cum Statira Susis celebratae.

107. Ὁ δὲ βασιλεὺς περὶ τούτων διακοῦσας,
τοῖς μὲν ἡγουμένοις τοῦ στόλου παρήγγειλεν ἐπὶ τὸν
Εὐφράτην καταπλεῦσαι· αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως
πολλὴν χώραν διελθὼν, συνῆψε τοῖς Σουσιανοῖς
ὄροις. περὶ δὲ τοὺς καιροὺς τούτους Κάλανος ὁ
Ἰνδός, ἐν φιλοσοφίᾳ μεγάλην ἔχων προκοπὴν, καὶ
τιμώμενος ὑπ' Ἀλεξάνδρου, παρὰδοξον ἐποίησατο
τὴν τοῦ βίου καταστροφὴν. βεβιωκὼς γὰρ ἔτη τρία
πρὸς τοῖς ἑβδομήκοντα, καὶ πάντα τὸν χρόνον ἀπεί-
ρατος γεγονώς ἀρρώστιας, ἔκρινεν ἑαυτὸν ἐκ τοῦ ζῆν
μεταστῆναι, ὥς τὸ τέλειον τῆς εὐδαιμονίας παρὰ τε
τῆς φύσεως καὶ τῆς τύχης ἀπειληφώς. καταπειρα-
θεὶς δ' ὑπ' ἀρρώστιας, καὶ καθ' ἡμέραν αἰεὶ μᾶλλον
βαρυνόμενος, ἤξιωσε τὸν βασιλέα πυρὰν αὐτῷ με-
γάλην κατασκευάσαι, καὶ προσαναβάντος ἐπὶ ταύ-
την αὐτοῦ, προστάξαι τοῖς ὑπηρέταις πῦρ ἐνεῖναι.
ὁ δ' Ἀλεξάνδρος τὸ μὲν πρῶτον αὐτὸν ἀποτρέπειν
ἐπειρᾶτο ταύτης τῆς ἐπιβολῆς· ὥς δ' οὐχ ὑπήκου-
σεν, ὡμολόγησε συντελέσειν περὶ ὧν ἤξιωκώς ἦν.
διαγγελθείσης δὲ τῆς προάξεως, ἡ μὲν πυρὰ κατε-
σκευάσθη, τὸ δὲ πλῆθος κατήντησεν ἐπὶ τὴν παρὰ-
δοξον θέαν. ὁ δὲ Κάλανος, ἀκολουθήσας τοῖς ἰδίοις
δόγμασι, τεθαρόκηκότως ἐπέστη τῇ πυρᾷ, καὶ μετὰ

ταύτης κατα ἐχθεὶς ἐτελεύτησε. τῶν δὲ παρόντων οἱ μὲν μανίαν αὐτοῦ κατέγνωσαν, οἱ δὲ κενοδοξίαν ἐπὶ καρτερίᾳ, τινὲς δὲ τὴν εὐψυχίαν καὶ τὴν τοῦ θανάτου καταφρόνησιν ἐθαύμασαν. ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτον μὲν ἔθαψε πολυτελῶς, αὐτὸς δὲ παρελθὼν εἰς Σοῦσα, τὴν μὲν πρεσβυτέραν τῶν Διυρείου θυγατέρων Στάτειραν ἔγημε, τὴν δὲ νεωτέραν Ἡφαιστίῳι συνόκισσε Δρυητῆτι· ἔπεισε δὲ καὶ τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν φίλων γῆμαι, καὶ συνόκισεν αὐτοῖς τῆς εὐγενεστάτης παρθένους Περσίδας.

Ibidem recepit XXX M iuvenum Persarum, ad artem bellicam exercitatorum. Harpali, qui provinciae et thesauria Babyloniae praecerat, peculatus, vita voluptuosa, fuga atque mors. Demosthenes eius largitione corruptus.

108. Κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ἦκον εἰς τὰ Σοῦσα τρισμῦριοι τῶν Περσῶν, νέοι μὲν παντελῶς ταῖς ἡλικίαις, ἐπιλελεγμένοι δὲ ταῖς τῶν σωμάτων εὐπρεπείαις τε καὶ ῥώμαϊς. κατὰ δὲ τινὰς ἐντολὰς τοῦ βασιλέως ἠθροισμένοι, χρόνον ἱκανὸν ἐπιστάτας καὶ διδασκάλους ἐσχηκότες τῶν πολεμικῶν ἔργων· πάντες δὲ Μακεδονικαῖς πανοπλίαις πολυτελῶς κεκοσμημένοι, παρεμβολὴν μὲν ἐποίησαντο πρὸ τῆς πόλεως· ἐπιδειξάμενοι δὲ τῷ βασιλεῖ τὴν ἐν τοῖς ὅπλοις ἄσκησιν καὶ μελέτην, ἐτιμήθησαν διαφερόντως. τῶν γὰρ Μακεδόνων πρὸς τὴν τοῦ Γάγγου ποταμοῦ διάβασιν ἀντειπόντων, καὶ πολλάκις ἐν ταῖς ἐκκλησίαις καταβοώντων, καὶ τὴν ἐξ Ἀμμωνος γενέσιν διασπρόντων, τοῦτο τὸ σύστημα κατεσκεύασεν ἑκ μιᾶς μὲν ἡλικίας τῶν Περσῶν καὶ ὁμοίας συνεσηκός, δυνάμενον δὲ ἀντίταγμα γενέσθαι τῇ Μα-

κεδονικῇ φύλαγγι. καὶ τὰ μὲν περὶ Ἀλέξανδρον ἐν
τούτοις ἦν· Ἀρπαλος δὲ τῶν ἐν Βαβυλῶνι θησαν-
ρῶν καὶ τῶν προσόδων τὴν φυλακὴν πεπιστευμένος,
ἐπειδὴν τάχιστα ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν Ἰνδικὴν ἐστρά-
τευσεν, ἀπέγνω τὴν ἐπάνοδον αὐτοῦ· δοὺς δ' ἑαυτὸν
εἰς τρυφὴν, καὶ πολλῆς χώρας ἀποδεδειγμένος σα-
τράπης, τὸ μὲν πρῶτον εἰς ὕβρεις γυναικῶν καὶ
παρὰ νόμους ἔρωτας Βαρβάρων ἐξετράπη, καὶ πολλὰ
τῆς γάξης ἀκρατευστάταις ἡδοναῖς κατηνάλωσεν. ἀπὸ
δὲ τῆς ἐρυθρῆς θαλάσσης πολὺ διάστημα κομίζων
ἰχθύων πλῆθος, καὶ διαίταν πολυδάπανον ἐνιστά-
μενος, ἐβλασφημεῖτο. μετὰ δὲ ταῦτ' ἐκ τῶν Ἀθηναίων
τὴν ἐπιφανεστάτην τῶν ἐταίρων ὄνομα Πυθονίκην
μετεπέμψατο, καὶ ζῶσάν τε αὐτὴν βασιλικαῖς δω-
ρεαῖς ἐτίμησε, καὶ μεταλλάξασαν ἔθαψε πολυτελῶς,
καὶ τάφον κατὰ τὴν Ἀττικὴν κατεσκεύασε πολυδά-
πανον. μετὰ δὲ ταῦτα ἄλλην ἐταίραν Ἀττικὴν, ὄνομα
Γλυκέραν, μεταπεμψάμενος, ἐν ὑπερβαλλούσῃ τρυφῇ
καὶ πολυδαπάνῃ διαιτήματι διεξῆγεν· εἰς δὲ τὰ πα-
ράλογα τῆς τύχης καταφυγὴς ποριζόμενος, εὐεργέτει
τὸν τῶν Ἀθηναίων δῆμον. τοῦ δ' Ἀλεξάνδρου με-
τὰ τὴν ἐξ Ἰνδῶν ἐπάνοδον πολλοὺς τῶν σατραπῶν
κατηγορηθέντας ἀνελόντος, φοβηθεὶς τὴν τιμωρίαν,
καὶ συσκευασάμενος ἀργυρίου μὲν τάλαντα πεντα-
κισχίλια, μισθοφόρους δ' ἀθροίσας ἑξακισχιλίους,
ἀπῆρεν ἐκ τῆς Ἀσίας, καὶ κατέπλευσεν εἰς τὴν Ἀτι-
κὴν. οὐδενὸς δ' αὐτῷ προσέχοντος, τοὺς μὲν μισθο-
φόρους ἀπέλιπε περὶ Ταίναρον τῆς Λακωνικῆς, αὐ-
τὸς δὲ μέρος τῶν χρημάτων ἀναλαβὼν, ἱκέτης ἐγέ-

νειο τοῦ δήμου. ἔξαιτούμενος δὲ ὑπ' Ἀντιπάτρου καὶ Ὀλυμπιάδος, καὶ πολλὰ χρήματα διαδούς τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ δημηγοροῦσι ῥήτορσι, διέδρα καὶ κατή-
 ρεν εἰς Ταίναρον πρὸς τοὺς μισθοφόρους. ἐκεῖθεν
 δὲ πλεύσας εἰς Κρήτην, ὑπὸ Θίμβρωνος ἐνὸς τῶν φί-
 λων ἐδολοφονήθη. οἱ δ' Ἀθηναῖοι, τῶν τοῦ Ἀρπά-
 λου χρημάτων λόγον ἀναζητοῦντες, Δημοσθένην καὶ
 ἄλλους τινὰς τῶν ῥητόρων κατεδίκασαν, ὡς εἰληφό-
 τας τῶν χρημάτων.

Copia redeundi in patriam exulibus data, (cf. XVIII, 8.) mili-
 tiae vacatio aetate provectoribus: in seditiosos severissime animad-
 versum.

109. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, τῶν Ὀλυμπίαν ὄντων, ἐκήρυξεν ἐν Ὀλυμπίᾳ τοὺς φυγιάδας πάντας εἰς τὰς πατρίδας κατιέναι, πλὴν τῶν ἱεροσύλων καὶ φονέων. αὐτὸς δ' ἐπιλέξας τοὺς πρεσβυτάτους τῶν πολιτῶν, ἀπέλυσε τῆς στρατείας, ὄντας ὡς μυρίους. πυθανό-
 μενος δὲ πολλοὺς αὐτῶν εἶναι καταδανείους, ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ τὰ δάνεια βραχὺ λείποντα τῶν μυρίων ταλάντων διέλυσε. τῶν δὲ ἀπολειπομένων Μακεδόνων ἀπει-
 θούντων, καὶ κατὰ τὴν ἐκκλησίαν καταβοώντων, παροξυνθεὶς κατηγορήσεν αὐτῶν τεθαρόκηκότως. κα-
 ταπληξάμενος δὲ τὸ πλῆθος, ἐτόλμησεν αὐτὸς κατα-
 βὰς ἀπὸ τοῦ βήματος, τοὺς αἰτίους τῆς ταραχῆς ταῖς ἰδίαις χερσὶ παραδοῦναι τοῖς ὑπηρέταις πρὸς τὴν τιμωρίαν. ἐπὶ πολὺ δὲ τῆς διαφορᾶς αὐξανόμε-
 νης, ὁ μὲν βασιλεὺς ἐκ τῶν ἐκλελεγμένων Περσῶν ἡγεμόνας κατέστησε, καὶ τούτους προῆγεν ἐπὶ τὸ πρῶτεϊον· οἱ δὲ Μακεδόνες μετανοήσαντες, καὶ πολλὰ

μετὰ δακρύων δεηθέντες, μόγῃς ἔπεισαν τὸν Ἀλέξανδρον αὐτοῖς διαλλαγῆναι.

Olymp. CXIII, 3. Immunitate copiae multis augmentis expletur. Susis profectus rex, iter persequitur per Caras, Sittam, Sam-bana, Celonas, Bagistamen, et vicinam regionem denique Ecba-tana Mediac attingit, ubi diutius subsistit. Hic Hephaestio mori-tur, cuius corpus Babylonem defertur.

110. Ἐπ' ἀρχοῦτος δ' Ἀθηήησιν Ἀντικλέους, Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Λεύκιον Κορνήλιον καὶ Κόϊντον Ποπίλιον. ἐπὶ δὲ τούτων, Ἀλέξανδρος [εἰς] τὸν τῶν ἀπολελυμένων ἀριθμὸν ἀνεπλήρωσεν ἐκ τῶν Περσῶν, καὶ χιλίους αὐτῶν εἰς τοὺς περὶ τὴν αὐλήν ἔταξεν ὑπασπιστάς· καὶ τὸ σύνολον οὐχ ἦ-τους εἰς πίστιν τῶν Μακεδόνων ὑπέλαβεν. ἦκε δὲ κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν καὶ Πευκέστης, ἄγων Πέρ-σας τοξότας καὶ σφενδονήτας δισμυρίους· καταμιξας δὲ τούτους τοῖς προϋπάρχουσι στρατιώταις, τῇ και-νότητι τῆς καινοτομίας κατεσκεύασε τὴν ὅλην δύνα-μιν κεκραμένην καὶ ἀρμόζουσαν τῇ ἰδίᾳ προαιρέσει. τῶν δὲ Μακεδόνων ἐκ τῶν αἰχμαλωτίδων γεγεννηκό-των υἱοὺς, τὸν ἀριθμὸν τῶν παίδων ἀκριβῶς ἐσκέ-ψατο. ὄντων δ' αὐτῶν σχεδὸν μυρίων, ἅπασι τὰς ἀρμοζούσας πρὸς τροφήν ἐλευθέριον συντάξεις ἀπο-μερίσας, τούτοις μὲν παιδευτικῶς ἐπέστησε τοὺς διδά-ξοντας τὴν ἀρμόζουσαν παιδείαν· αὐτὸς δὲ ἠναλα-βὼν τὴν δύναμιν, προῆγεν ἐκ τῶν Σούσων· καὶ δια-βὰς τὸν Τίγριν, ἐν ταῖς Κάραις καλουμέναις κόμαις κατεστρατοπέδευσεν. ἐξῆς δ' ἐν ἡμέραις τέτταρσι τὴν Σῖταν διανύσας, ἦκεν εἰς τὰ καλούμενα Σάμ-βανα. ἐνταῦθα δὲ μείνας ἡμέρας ἑπτὰ, καὶ προσα-ναλαβὼν τὴν δύναμιν, τριταῖος εἰς τοὺς Κέλωνας

προσαγορευομένους ἦκεν, ἐν ᾧ μέχρι νῦν διαμένει
γένος Βοιωτίον, κατὰ μὲν τὴν Ξέρξου στρατείαν
ἀνάστατον γεγονὸς, μεμνημένον δ' ἔτι τῶν πατρίων
νόμων. ὄντες γὰρ οὗτοι δίφωνοι, τῇ μὲν ἑτέρᾳ δια-
λέκτῳ ἔξωμοιώθησαν τοῖς ἐγχωρίοις, τῇ δ' ἑτέρᾳ
πλείστας τῶν Ἑλληνικῶν λέξεων διετήρουν, καὶ τῶν
ἐπιτηδευμάτων ἓνια διεφύλαττον. τέλος δὲ προσμεί-
νας ἡμέρας ἀνέξευξε, καὶ παρεγκλίνας τὴν ὑποκειμέ-
νην ὁδόν, θείας ἔνεκεν ἦλθεν εἰς τὴν ὀνομαζομένην
Βαγιστάμην, θεοπρεπεσιάτην τε χώραν οὔσαν, καὶ
πλήρη καρπίμων δένδρων, καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων
τῶν πρὸς ἀπόλαυσιν ἀνηκόντων. μετὰ δὲ ταῦτα,
παρελθὼν εἰς τινὰ χώραν δυναμένην ἐκτρέφειν ἀγέ-
λας παμπληθεῖς ἵππων, (ἐν ᾗ τὸ παλαιὸν ἔφασαι
ἑκαίδεκα μυριάδας ἵππων γεγονέναι φορβάδων,
κατὰ δὲ τὴν Ἀλεξάνδρου παρουσίαν ἑξ ὀνόματι μυριά-
δες ἡριθμήθησαν) ἐνταῦθα διαμείνας ἡμέρας τριᾶ-
κοντα, ἑβδομαῖος διήνυσεν εἰς Ἐκβάτανα τῆς Μη-
δίας. ταύτης δὲ φασὶ διακοσίων μὲν καὶ πεντήκοντα
σταδίων τὴν περίμετρον ὑπάρχειν, βασιλεία δ' ἔχειν
τῆς ὅλης Μηδίας, καὶ θησαυροὺς πολλῶν χρημάτων.
ἐνθα δὴ χρόνον τινὰ τὴν δύναμιν ἀναλαβὼν, ἀγῶ-
νὰς τε θυμελικοὺς ἐποίει καὶ πότους συνεχεῖς τῶν
φίλων, ἐν οἷς Ἡφαιστιῶν ἀκαίροις μέθαις χρησάμε-
νος, καὶ περιπεσὼν ἀρρώστια, τὸν βίον ἐξέλιπεν. ὁ
δὲ βασιλεὺς χαλεπῶς ἐνέγκας τὸ συμβῆναι, τὸ σῶμα
τοῦ τετελευτηκότος Περδίκκα παρέδωκεν εἰς Βαβυ-
λῶνα κομίσαι, βουλόμενος ἐπιφανεστάτην αὐτοῦ
ποιήσασθαι τὴν ταφὴν.

Interea in Graecia tumultus orti a dimissis in Persia mercenariis, ad Taenarum Laconiae congregatis, duce Leosthene. Alexander ipse bello in Cossaeos occupatus, qui eius imperium respuebant.

111. Ἄμα δὲ τοῦτοις πραττομένοις, κατὰ τὴν Ἑλλάδα ταραχαὶ συνίσταντο καὶ πραγμάτων καινῶν κινήσεις· ἐξ ὧν ὁ Λαμιακὸς πόλεμος κληθεὶς ἔλαβε τὴν ἀρχὴν, ἐκ τοιαύτης τινὸς αἰτίας. τοῦ βασιλέως προστάξαντος τοῖς σατράπαις ἅπασιν, ἀπομίσθους ποιῆσαι τοὺς μισθοφόρους, καὶ τούτων τὸ πρόσταγμα συντελεσάντων, πολλοὶ τῆς στρατείας ἀπολελυμένοι ξένοι διέτρεχον καθ' ὅλην τὴν Ἀσίαν πλανώμενοι, καὶ τὰς ἀναγκαίας τροφὰς ἐκ τῶν προνομῶν ποριζόμενοι. μετὰ δὲ ταῦτα πανταχόθεν ἀπῆραν ἐπὶ Ταίναρον τῆς Λακωνικῆς. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν Περσικῶν σατραπῶν καὶ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων οἱ περιλειφθέντες, χρήματά τε καὶ στρατιώτας ἄθροίζοντες ἔπλεον ἐπὶ Ταίναρον, καὶ κοινὴν δύναμιν ἡθροίζον. τὸ δὲ τελευταῖον Λεωσθένην τὸν Ἀθηναῖον, ἄνδρα ψυχῆς λαμπρότητι διάφορον, καὶ μάλιστα ἀντικείμενον τοῖς Ἀλεξάνδρου πράγμασιν, εἵλοντο στρατηγὸν αὐτοκράτορα. οὗτος δὲ τῇ βουλῇ διαλεχθεὶς ἐν ἀπορήτοις, πεντήκοντα μὲν ἔλαβε τάλαντα πρὸς τὴν μισθοδοσίαν, ὅπλων δὲ πλῆθος ἱκανὸν πρὸς τὰς κατεπείγουσας χρείας, πρὸς δὲ Αἰτωλοὺς, ἄλλοτρίως ἔχοντας πρὸς τὸν βασιλέα, περὶ συμμαχίας διεπρεσβεύσατο, καὶ πάντα τὰ πρὸς τὸν πόλεμον παρεσκευάζετο. Λεωσθένης μὲν οὖν προορῶμενος τὸ μέγεθος τοῦ πολέμου, περὶ ταῦτα διέτριβεν. ὁ δ' Ἀλέξανδρος, τῶν Κορσυαίων ἀπειθούντων, ἐστράτευσεν ἐπ' αὐτοὺς εὐζώνῳ τῇ δυνάμει. τοῦτο δὲ τὸ ἔθνος ἀκῆ

διαφέρον κατοικεῖ μὲν τῆς Μηδίας τὴν ὀρεινὴν, πεποιθὸς δὲ τῇ τῶν τόπων δυσχωρίᾳ καὶ ταῖς κατὰ πόλεμον ἀρεταῖς, οὐδέποτε δεσπότην ἔπηλυν προσεδέδεκτο, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν τῶν Περσῶν βασιλείαν διέμεινεν ἀνάλωτον· καὶ τότε πεφρονηματισμένοι, οὐ κατεπλάγη τὴν τῶν Μακεδόνων ἀρετὴν. ὁ δὲ βασιλεὺς, προκαταλαβόμενος τὰς παρόδους, καὶ τῆς Κοσσαίας τὴν πλείστην πορθήσας, καὶ κατὰ πάσας τὰς συμπλοκάς προτερῶν, πολλοὺς μὲν ἀπέκτεινε τῶν Βαρβάρων, πολλαπλασίους δ' ἐξώγρησεν. οἱ δὲ Κοσσαῖοι, πάντῃ νικῶμενοι, καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐαλωκότων χαλεπῶς φέροντες, ἠναγκάσθησαν τῆς τῶν αἰχμαλώτων σωτηρίας τὴν δουλείαν ἀλλάξασθαι. διὸ καὶ τὰ καθ' ἑαυτοὺς ἐπιτρέψαντες, ἐτύγχανον εἰρήνης σὺν τῷ ποιεῖν τὸ προστατιτόμενον τῷ βασιλεῖ. ὁ δ' Ἀλέξανδρος ἐν ἡμέραις ταῖς πάσαις τισσάρακοντα καταπολεμήσας τὸ ἔθνος, καὶ πόλεις ἀξιολόγους ἐν ταῖς δυσχωρίαις κτίσας, ἀνελάμβανε τὴν δύναμιν.

Olymp. CXIII, 4. Subactis Cossaeis rex Babylonem se recipit, contemptis Chaldaeorum vaticiniis.

112. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Σωσικλέους, ἐν Ῥώμῃ κατεστάθησαν ὑπατοὶ Λεύκιος Κορνήλιος Λέντιος καὶ Κόϊντιος Ποπίλιος. ἐπὶ δὲ τούτων, Ἀλέξανδρος καταπεπολεμηκῶς τὸ τῶν Κοσσαίων ἔθνος, ἀνέξεν μετὰ τῆς δυνάμεως, καὶ προῆγεν ἐπὶ τῆς Βαβυλῶνος. αἰὲ δὲ κατὰ τὰς στρατοπεδείας διαλείπων, καὶ τὴν δύναμιν ἀναλαμβάνων, ἡσυχῇ προῆγεν ἀπέχοντος δὲ αὐτοῦ τριακοσίου σταδίου τῆς Βαβυ-

λῶνος, οἱ Χαλδαῖοι καλούμενοι, μέγιστην μὲν δόξαν
 ἐν ἀστρολογίᾳ περιπεποιημένοι, διὰ δὲ τινος αἰώνιου
 παρατηρήσεως προλέγειν εἰωθότες τὰ μέλλοντα, πρόε-
 χειρίσαντο μὲν ἐξ ἑαυτῶν τοὺς πρεσβυτάτους καὶ με-
 γίστην ἐμπειρίαν ἔχοντας· διὰ δὲ τῆς τῶν ἀστέρων
 μαντείας γνόντες τὴν μέλλουσαν γίγνεσθαι τοῦ βα-
 σιλέως τελευτὴν ἐν Βαβυλῶνι, προσέταξαν μηνῦσαι
 τῷ βασιλεῖ τὸν κίνδυνον, καὶ παρασκευάσασθαι μη-
 δενὶ τρόπῳ τὴν εἰς τὴν πόλιν εἴσοδον ποιήσασθαι.
 δύνασθαι δὲ αὐτὸν ἐκφυγεῖν τὸν κίνδυνον, ἐὰν ἀνα-
 στήσῃ τὸν καθηρημένον ὑπὸ Περσῶν τοῦ Βήλου
 τάφον, καὶ τὴν βεβουλευμένην ὁδὸν ἐπιστήσας,
 παρέλθῃ τὴν πόλιν. τῶν δὲ ἀποσταλέντων Χαλ-
 δαίων ὁ προκριθεὶς ὄνομα Βελεφάντης, τῷ μὲν βα-
 σιλεῖ οὐνεκθεῖν εἰς λόγους οὐκ ἐτόλμησε διὰ τὸν φό-
 βον· Νεάρχῳ δ' ἐνὶ τῶν Ἀλεξάνδρου φίλων κατ'
 ἰδίαν ἐντυχὼν, καὶ τὰ κατὰ μέρος ἀπαγγείλας, ἤξιον
 δηλῶσαι τῷ βασιλεῖ. ὁ δ' Ἀλέξανδρος, ἀκούσας παρὰ
 τοῦ Νεάρχου τὴν τῶν Χαλδαίων πρόρρησιν, κατε-
 πλάγη· καὶ μᾶλλον αἰεὶ τὴν ἀγχίνοιαν τῶν ἀνδρῶν
 ἀναλογιζόμενος, ἐταράττετο τὴν ψυχὴν. τέλος δὲ
 τοὺς πολλοὺς τῶν φίλων ἀποστείλας εἰς τὴν πόλιν,
 αὐτὸς εἰς ἄλλην ἀτραπὸν παρήλλαξε τὴν Βαβυλῶνα·
 καὶ καταστρατοπεδεύσας ἀπὸ σταδίων διακοσίων,
 ἡσυχίαν εἶχε. πάντων δὲ θαυμαζόντων, ἦκον πρὸς
 αὐτὸν ἄλλοι τε πλείους τῶν Ἑλλήνων, καὶ τῶν φι-
 λосоφῶν οἱ περὶ τὸν Ἀνάξαρχον. οὗτοι δὲ μαθόντες
 τὴν αἰτίαν, καὶ τοῖς ἐκ φιλοσοφίας λόγοις χρησάμε-
 νοι ἐνεργῶς, τοσοῦτον μετέθηκαν αὐτὸν, ὥστε κατα-

φρονῆσαι μὲν πάσης μαντικῆς, μάλιστα δὲ τῆς παρὰ τοῖς Χαλδαίοις προτιμωμένης. διόπερ ὁ βασιλεὺς ὥσπερ εἰ τετρωμένος τὴν ψυχὴν, καὶ τοῖς τῶν φιλοσόφων λόγοις ὑγιασθεῖς, εἰς τὴν Βαβυλῶνα μετὰ τῆς δυνάμεως εἰσῆλθε. τῶν δὲ ἐγχωρίων, καθάπερ καὶ πρότερον, φιλανθρωπῶς ὑποδεχομένων τοὺς στρατιώτας, ἅπαντες ὥρμησαν πρὸς ἄγειν καὶ τρυφήν, πολλῆς τῶν ἐπιτηδείων παρεσκευασμένης θαυσιλείας ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν.

Olymp. CXIV, 1. Babylone convenerunt undique legati, quos Alexander, in classes divisos ordine in colloquium admittit.

113. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθηνησιν Ἀγησίου, Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτου· Γάϊον Πόπλιον καὶ Παπίριον, Ὀλυμπιάς δ' ἤχθη τετάρτη πρὸς ταῖς ἑκατὸν καὶ δέκα, καθ' ἣν ἐνέκα στάδιον Μικίας Ῥόδιος. κατὰ δὲ τοῦτον τὸν χρόνον ἔξ ἀπάσης σχεδὸν τῆς οἰκουμένης ἦκον πρέσβεις, οἳ μὲν συγχαίροντες ἐπὶ τοῖς κατορθώμασιν, οἳ δὲ στεφανοῦντες, ἄλλοι δὲ φιλίας καὶ συμμαχίας τιθέμενοι, πολλοὶ δὲ δωρεὰς μεγαλοπρεπεῖς κομίζοντες· τινὲς δὲ ὑπὲρ τῶν ἐγκαλουμένων ἀπολογούμενοι. χωρὶς γὰρ τῶν ἀπὸ τῆς Ἀσίας ἐθνῶν καὶ πόλεων, ἔτι δὲ δυναστῶν, πολλοὶ καὶ τῶν ἐκ τῆς Εὐρώπης καὶ Λιβύης κατήντησαν· ἐκ μὲν Λιβύης Καρχηδόνιοι καὶ Λιβυφοίνικες, καὶ πάντες οἳ τὴν παράλιον οἰκοῦντες μέχρι τῶν Ἡρακλείων στηλῶν· ἐκ δὲ τῆς Εὐρώπης αἱ τε τῶν Ἑλλήνων πόλεις ἐξεπέμψαν, καὶ Μακεδόνες· ἔτι δὲ Ῥηγιοὶ, καὶ τῶν περὶ τὸν Ἀδρίαν οἰκούντων οἱ πλείους, τὰ τε Θράκια γένη, καὶ τῶν πλησιοχώρων

Γαλατῶν, ὧν τότε πρῶτον τὸ γένος ἐγνώσθη παρὰ τοῖς Ἕλλησιν. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἀπογραφὴν λαβὼν τῶν πρέσβων, διέταξε τοῖς μὲν πρώτοις διδόναι τὰς ἀποκρίσεις, καὶ τοῖς ἑξῆς ἅπασιν. καὶ πρώτοις μὲν ἐ χρημάτισε τοῖς ὑπὲρ τῶν ἱερῶν παραγεγεννημένοις, δευτέροις δὲ τοῖς περὶ τῶν δωρεῶν ἤκουσιν, ἑξῆς δὲ τοῖς ἀμφισβητήσεις ἔχουσι πρὸς τοὺς δόμους, τετάρτοις δὲ τοῖς περὶ τῶν ἰδιωτικῶν ἤκουσι, πέμπτοις δὲ τοῖς ἀντιλέγουσι περὶ τῆς κοθοόδου τῶν φυγᾶδων. τοῖς μὲν οὖν Ἡλείοις πρώτοις ἐ χρημάτισεν, εἴτ' Ἀμμωνιεῦσι καὶ Δελφοῖς καὶ Κορινθίοις, ἔτι δὲ Ἐπιδουρίοις, καὶ τοῖς ἄλλοις, κατὰ τὴν δόξαν τῶν ἱερῶν προκρίνων τὰς ἐντεύξεις. πάσαις δὲ ταῖς πρεσβείαις φιλοτιμηθεὶς κεχαρισμένως δοῦναι τὰς ἀποκρίσεις, εὐαρεστουμένως ἀπέλυσε κατὰ τὸ δυνατόν.

Auditia legatis, Hephaestionis funus, quanto apparatu poterat, celebrare instituit. Amoris in eum alia argumenta, simul nova mortis prodigia produntur.

114. Ἀπολύσας δὲ τὰς πρεσβείας, περὶ τὴν ταφὴν ἐγίνετο τοῦ Ἡφαιστίωνος. τοσαύτην δὲ σπουδὴν ἐποιήσατο πρὸς τὴν τῆς ἐκφορᾶς ἐπιμέλειαν, ὥστε μὴ μόνον τὰς προγεγεννημένας παρ' ἀνθρώποις ταφᾶς ὑπερβαλέσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐσομένοις μηδεμίαν ὑπέρθεσιν καταλιπεῖν. καὶ γὰρ ἡγάγησεν αὐτὸν τῶν ἐν στοργῇ φίλων δοξαζομένων, καὶ μετὰ τὴν τελευτὴν ἐτίμησεν αὐτὸν ἀνυπερβλήτως. ζῶντα μὲν προετίμησε πάντων τῶν φίλων, καίπερ Κρατεροῦ φίλιν ἔχοντος ἐνάμιλλον. ἐπεὶ γὰρ τις τῶν ἐταίρων εἶπε, μηδὲν καταδεέστερον Ἡφαιστίωνος τὸν Κρατερόν στέργεσθαι, ἐπεφθέγγετο, Κρατερόν μὲν γὰρ

εἶναι φιλοβασιλέα, Ἡφαιστίωνα δὲ φιλαλέξανδρον· τῆς δὲ Δαρείου μητρὸς κατὰ τὴν πρώτην ἔντευξιν διὰ τὴν ἄγνοιαν προσκυνούσης τὸν Ἡφαιστίωνα, ὡς ὄντα βασιλέα, καὶ μετὰ τὴν ἐπίγνωσιν διατρεπομένης, εἶπεν ὁ βασιλεὺς, Μηδὲν φροντίσης, ὦ μήτηρ· καὶ γὰρ οὗτος Ἀλέξανδρος. καθόλου γὰρ ὁ Ἡφαιστίων τοσαύτης ἐξουσίας καὶ φιλικῆς ἐκοινώνει παρρησίας, ὡς τῆς Ὀλυμπιάδος ἡλλοτρίως ἐχούσης πρὸς αὐτὸν διὰ τὸν φθόνον, καὶ κατὰ τὰς ἐπιστολαὶς ἐπιτιμώσης αὐτῷ σκληρότερον, καὶ ἀπειλούσης, τότε ἄλλα γράψαι πρὸς αὐτὴν ἐπιπληκτικῶς, καὶ κατὰ τὴν ἐπιστολὴν ἐπὶ τελευτῆς θεῖναι ταῦτα· Καὶ πρὸς ἡμᾶς πνύου διαβαλλομένη, καὶ μὴ χαλέπαινε, μηδὲ ἀπειλεῖ· εἰ δὲ μὴ, μετρίως ἡμῖν μελήσει, οἶδας γὰρ ὅτι Ἀλέξανδρος κρείττων ἀπάντων. ὁ δ' οὖν βασιλεὺς τὰ πρὸς τὴν ἐκφορὰν παρασκευαζόμενος, ταῖς μὲν πλησίον πόλεσι προσέταξε κατὰ δύναμιν συμβάλλεσθαι πρὸς τὸν τῆς ἐκφορᾶς κόσμον. πᾶσι δὲ τοῖς κατὰ τὴν Ἀσίαν οἰκοῦσι προσέταξε τὸ παρὰ τοῖς Πέρσαις ἱερὸν πῦρ καλούμενον ἐπιμελῶς σβέσαι, μέχρι ἂν τελέσῃ τὴν ἐκφορὰν. τοῦτο δὲ εἰώθεισαν οἱ Πέρσαι ποιεῖν κατὰ τὰς τῶν βασιλέων τελευτάς. τὸ δὲ πλῆθος χαλεπὸν οἰωνὸν ἐτίθετο τὸ πρόσταγμα, καὶ τὸ θεῖον ὑπελάμβανον προσημαίνειν τὸν τοῦ βασιλέως θάνατον. ἐγένετο δὲ καὶ ἄλλα σημεῖα παράδοξα, προδηλοῦντα τὴν Ἀλεξάνδρου τελευτὴν, περὶ ὧν μικρὸν ὕστερον ἐροῦμεν, ὅταν τὸν περὶ τῆς ἐκφορᾶς λόγον ἀποδῶμεν.

Funeris ipsius apparatus describitur.

115. Τῶν γὰρ ἡγεμόνων καὶ φίλων ἕκαστος στο-
χαζόμενος τῆς τοῦ βασιλέως ἀρεσκείας, κατεσκεύαζεν
εἰδῶλα δι' ἐλέφαντος καὶ χρυσοῦ, καὶ τῶν ἄλλων τῶν
θαυμαζομένων παρ' ἀνθρώποις· αὐτὸς δὲ ἀρχιτέ-
κτονας ἀθροίσας, καὶ λεπτουργῶν πλῆθος, τοῦ μὲν
τείχους καθεῖλεν ἐπὶ δέκα σταδίους, τὴν δ' ὀπτὴν
πλίνθον ἀναλεξάμενος, καὶ τὸν δεχόμενον τὴν πυρὰν
τόπον ὁμαλὸν κατασκευάσας, ὥκοδόμησε τετράπλευ-
ρον πυρὰν, σταδιαίης οὔσης ἐκάστης πλευρῆς. εἰς
τριάκοντα δὲ δόμους διελόμενος τὸν τόπον, καὶ κα-
ταστρώσας τὰς ὀροφὰς φοινίκων στελέχεσι, τετράγω-
νον ἐποίησε πᾶν τὸ κατασκεύασμα. μετὰ δὲ ταῦτα
περιτίθει τῷ περιβόλῳ παντὶ κόσμον. οὗ τὴν μὲν
κορηπίδα χρυσαῖ πεντηρικαὶ πρῶραι συνεπλήρουν,
οὔσαι τὸν ἀριθμὸν διακόσiai τεσσαράκοντα, ἐπὶ δὲ
τῶν ἐπωτίδων ἔχουσαι δύο μὲν τοξότας εἰς γόνυ κε-
καθικότας τετραπήχεις, ἀνδριάντας δὲ πενταπήχεις
καθωπλισμένους. τοὺς δὲ μεταξὺ τύπους φοινικίδες
ἀνεπλήρουν πιλῆται· ὑπεράνω δὲ τούτων τὴν δευτέ-
ραν ἐπανεῖχον χώραν δᾶδες πεντεκαϊδεκαπήχεις, κα-
τὰ μὲν τὴν λαβὴν ἔχουσαι χρυσοῦς στεφάνους, κατὰ
δὲ τὴν ἐκφλόγωσιν ἄετοὺς διαπεπετακότας τὰς πτε-
ρυγας καὶ κἄτω νεύοντας, παρὰ δὲ τὰς βάσεις δρά-
κοντας ἀφορῶντας τοὺς ἄετοὺς. κατὰ δὲ τὴν τρίτην
περιφορὰν κατεσκεύαστο ζώων παντοδαπῶν πλῆθος
κυνηγούμενων. ἔπειτα ἡ μὲν τετάρτη χώρα κενταυ-
ρομαχίαν χρυσοῦν εἶχεν, ἡ δὲ πέμπτη λέοντας καὶ
καῖρους ἐναλλάξ χρυσοῦς. τὸ δ' ἀνώτερον μέρος

ἐπεπλήρωτο Μακεδονικῶν καὶ βαρβαρικῶν ὅπλων, ὧν μὲν τὰς ἀνδραγαθίας, ὧν δὲ τὰς ἡττας σημαινόντων, ἐπὶ πᾶσι δὲ ἐφειστήκεισαν Σειρῆνες διάκοιλοι, καὶ δυνάμεναι λεληθότως δέξασθαι τοὺς ἐν αὐταῖς ὄντας καὶ ἄδοντας ἐπικῆδιον θρῆνον τῷ τετελευτηκότι. τὸ δ' ὕψος ἦν ὅλου τοῦ κατασκευάσματος πήχεις πλείους τῶν ἑκατὸν τριάκοντα. καθόλου δὲ τῶν τε ἡγεμόνων καὶ τῶν στρατιωτῶν ἀπάντων καὶ τῶν πρέσβων, ἔτι δὲ τῶν ἐγχωρίων, φιλοτιμηθέντων εἰς τὸν τῆς ἐκφορᾶς κόσμον, φασὶ τὸ πλῆθος τῶν ἀναλωθέντων χρημάτων γεγονέναι πλείω τῶν μυρίων καὶ δισχιλίων ταλάντων. ἀκολουθῶς δὲ ταύτῃ τῇ μεγαλοπρεπείᾳ καὶ τῶν ἄλλων γενομένων κατὰ τὴν ἐκφορὰν τιμῶν, τὸ τελευταῖον προσέταξεν ἅπασιν θύειν Ἱφαιστίωνι θεῷ προέδρῳ. καὶ γὰρ κατὰ τύχην ἦκεν εἰς τῶν φίλων Φίλιππος, χρησμὸν φέρων παρ' Ἀμμωνος, θύειν Ἱφαιστίωνι θεῷ. διόπερ γενόμενος περιχαρὴς ἐπὶ τῷ καὶ τὸν θεὸν κεκυρωκέναι τὴν αὐτοῦ γνώμην, πρῶτος τὴν θυσίαν ἐπετέλεσε· καὶ τὸ πλῆθος λαμπρῶς ὑπεδέξατο, μύρια τὸν ἀριθμὸν θύσας ἱερεῖα παντοδαπά.

Inde rex otioso et magnifico vitae generi vacat. Sed crebra prodigia instantis mortis metum iniiciunt.

116. Μετὰ δὲ τὴν ἐκφορὰν εἰς ἀνέσεις καὶ πανηγυρικὸν βίον ἐκτραπέντος τοῦ βασιλέως, δοκοῦντος ἰσχύειν τότε πλεῖστον, καὶ μάλιστα εὐδαιμονεῖν, ἡ πεπρωμένη συνήρει τὸν ὑπὸ τῆς φύσεως αὐτῆς συγκεχωρημένον τοῦ ζῆν χρόνον. εὐθύς δὲ καὶ τὸ θεῖον ἐσήμαινε τὴν τελευτὴν αὐτοῦ, πολλῶν καὶ παραδό-

ξων οἰωνῶν καὶ σημείων συντελουμένων. τοῦ γὰρ βασιλέως ἀλειφομένου, καὶ τῆς βασιλικῆς ἐσθῆτος καὶ διαδήματος ἐπὶ τινος θρόνου τεθέντος, τῶν ἐγχωρίων τις δεδεμένος ἐλύθη τὰς πέδας αὐτομάτως, καὶ λαθὼν τοὺς φύλακας, διῆλθε διὰ τῶν τῆς αὐλῆς θυρῶν ἀνεπικωλύτως. προσελθὼν δὲ τῷ θρόνῳ καὶ τὴν βασιλικὴν ἐνδυσάμενος ἐσθῆτα, καὶ τὸ διάδημα περιθέμενος, ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ τὴν ἥσυχίαν ἤγε. γνωσθείσης δὲ τῆς πράξεως, ὁ βασιλεὺς καταπλαγεὶς τὸ παράδοξον, προσῆλθε τῷ θρόνῳ, καὶ χωρὶς καταπλήξεως ἥσυχῃ τὸν ἄνθρωπον ἀνέκρινε, τίς ὢν καὶ τί βουλόμενος τοῦτο ἔπραξε. τοῦ δὲ εἰπόντος μηδὲν ἀπλῶς γινώσκειν, τοῖς μάντεσι προσαναθέμενος περὶ τοῦ σημείου, τοῦτον μὲν κατὰ τὴν ἐκείνων κρίσιν ἀπέκτεινεν, ὅπως τὰ σημαινόμενα δυσχερῇ εἰς ἐκείνον τρέπηται· αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν τὴν ἐσθῆτα, καὶ θεοῖς ἀποτροπαίοις θύσας, ἐν ἀγωνίᾳ καθειστήκει, καὶ τῆς τῶν Χαλδαίων προῤῥήσεως ἐμνηνόνευσεν· καὶ τοὺς μὲν συμπείσαντας φιλοσόφους παρελθεῖν εἰς τὴν Βαβυλῶνα κατεμέμεφετο· τὴν δὲ τέχνην τῶν Χαλδαίων καὶ τὴν τῶν ἀνδρῶν ἀγχινοίαν ἐθαύμαζε. καθόλου δὲ τοὺς ταῖς εὐρέσιλογίαις κατασοφιζομένους τὴν δύναμιν τῆς πεπερωμένης ἐβλασφήμει. μετ' ὀλίγον δὲ ἄλλο σημεῖον αὐτῷ περὶ τῆς βασιλείας τὸ δαιμόνιον ἐπέστησε. βουλομένου γὰρ αὐτοῦ θεάσασθαι τὴν περὶ τὴν Βαβυλωνίαν λίμνην, καὶ πλείοντος μετὰ τῶν φίλων ἔντισιν ἀκί-
 τοις, ἐφ' ἡμέρας μὲν τινας ἀποσχισθείσης τῆς νεῶς ἀπὸ τῶν ἄλλων σκαφῶν, ἐπλανήθη μόνος, ὥστε καὶ

τὴν σωτηρίαν ἀπογνῶναι. ἔπειτα διὰ τινος αὐλοῦτος στενοῦ καὶ συμπεπυκασμένου δένδρεσι διαπλέοντος, καὶ τῶν μὲν ὑπερκειμένων, τοῦ δὲ διαδήματος ὑπὸ τούτων ἄρθέντος, καὶ πάλιν εἰς τὴν λίμνην πεσόντος, εἰς τῶν ἐρετῶν προσνηξάμενος, καὶ βουλόμενον ἀσφαλῶς σῶσαι τὸ διάδημα, προσέθετο τῇ κεφαλῇ, καὶ προσενήξατο τῷ πλοίῳ. τρεῖς δὲ ἡμέρας καὶ τὰς ἵσας νύκτας διαπλανηθεὶς διεσώθη, καὶ τὸ διάδημα περιθέμενος ἀνελπίστως, πάλιν τοῖς μάντεσι προσανέφερε περὶ τῶν προσημαινομένων.

Epulae a Medio apparatus, et Herculaneus ille acyphus, fatales erant. Morbo gravissimo correptus Alexander moritur. Moribundi sermones et instituta.

117. Τούτων δὲ πάλιν παρακελευομένων Θυσίας ἐπιτελεῖν τοῖς θεοῖς μεγαλοπρεπεῖς μετὰ πάσης σπουδῆς, παρεκλήθη πρὸς τινὰ τῶν φίλων Μήδιον τὸν Θετταλὸν ἐπὶ κῶμον ἐλθεῖν· καὶ κεῖ πολὺν ἄκρατον ἐμφορηθεὶς, ἐπὶ τελευτῆς Ἱηρακλέους μέγα ποτήριον πληρώσας ἐξέπιεν. ἄφνω δὲ, ὥσπερ ὑπὸ τινος πληγῆς ἰσχυρᾶς πεπληγμένος ἀνεστέναξε μέγα βοήσας, καὶ ὑπὸ τῶν φίλων ἀπηλλάττετο χειρωγούμενος. εὐθὺς δ' οἱ μὲν περὶ τὴν θεραπείαν ἐκδεξάμενοι κατέκλιναν αὐτὸν, καὶ προσήδρευον ἐπιμελῶς. τοῦ δὲ πάθους ἐπιτείνοντος, καὶ τῶν ἰατρῶν συγκληθέντων, βοηθῆσαι μὲν οὐδεὶς ἐδυνήθη· πολλοῖς δὲ πύνοις καὶ δειναῖς ἀλγηδόσι συσχεθεὶς, ἐπειδὴν τὸ ζῆν ἀπέγνω, περιελόμενος τὸν δακτύλιον, ἔδωκε Περδίκκῃ. τῶν δὲ φίλων ἐπερωτῶντων, τίτις τὴν βασιλείαν ἀπολείπεις; εἶπε, τῷ κρατίστῳ. καὶ προσεφθέγγετο, ταύτην τελευταίαν φωνὴν προέμενος, ὅτι μέγα

ἀγῶνα αὐτῷ ἐπιτάφιον συστήσονται πάντες οἱ πρω-
τεύοντες τῶν φίλων. οὗτος μὲν οὖν τὸν προειρημένον
τρόπον ἐτελεύτησε, βασιλεύσας ἔτη δώδεκα καὶ μῆ-
νας ἐπτά, πράξεις δὲ μεγίστας κατεργασάμενος οὐ
μόνον τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλευσάντων, ἀλλὰ καὶ τῶν
ὑστερον ἔσομένων μέχρι τοῦ καθ' ἡμᾶς βίου. ἐπεὶ
δὲ τινες τῶν συγγραφέων περὶ τῆς τελευτῆς τοῦ βα-
σιλέως τούτου διαπεφωνήκασιν, ἀποφαινόμενοι διὰ
φαρμάκου θανασίμου γεγονέναι τὸν θάνατον, ἀναγ-
καῖον ἡγούμεθα δεῖν μὴ παραλιπεῖν αὐτῶν τοὺς
λόγους.

Multi suspicati, regem per Antipatri filium veneno esse ex-
stinctum. Sisygambri, Darii mater, ob luctum inedia moritur.

118. Φασὶ γὰρ Ἀντίπατρον ἐπὶ τῆς Εὐρώπης
στρατηγὸν ὑπ' αὐτοῦ καταλειφθέντα, διενεχθῆναι
πρὸς Ὀλυμπιάδα τὴν μητέρα τοῦ βασιλέως. καὶ τὸ
μὲν πρῶτον καταφρονεῖν αὐτῆς, διὰ τὸ μὴ προσδέ-
χεσθαι τὸν Ἀλέξανδρον τὰς κατ' αὐτοῦ διαβολάς·
ὑστερον δ' αἰεὶ τῆς ἐχθρας αὐξομένης, τοῦ βασιλέως
διὰ τὸ πρὸς τὸ θεῖον εὐσεβὲς πάντα βουλομένου τῇ
μητρὶ χαρίζεσθαι, πολλὰς ἐκφάσεις διδόναι τῆς πρὸς
αὐτὸν ἀλλοτριότητος· πρὸς δὲ τούτοις, τῆς Παρμε-
νίωνος καὶ Φιλώτου σφαγῆς φρίκην ἐμποιοῦσης τοῖς
φίλοις, διὰ τοῦ ἰδίου υἱοῦ, τεταγμένου περὶ τὸν κύα-
θον, δοῦναι πιεῖν θανάσιμον φάρμακον τῷ βασιλεῖ·
μετὰ δὲ τὴν τελευτὴν πλείστον ἰσχύσαντος τῶν κατὰ
τὴν Εὐρώπην, καὶ μετὰ ταῦτα Κασσάνδρου τοῦ υἱοῦ
διαδεξαμένου τὴν βασιλείαν, πολλοὺς συγγραφεῖς
μὴ τολμᾶν γράψαι περὶ φαρμακείας. φανερόν δὲ γε-

γονέναι Κάσσανδρον δι' αὐτῶν τῶν πράξεων ἄλλο-
 τριώτατα διακείμενον τοῖς Ἀλεξάνδρου πράγμασι.
 τὴν τε γὰρ Ὀλυμπιάδα φονεύσαντα ἄταφον εἶψαι,
 καὶ τὰς ὑπ' ἐκείνου κατασκαφείσας Θήβας οἰκίσαι
 μετὰ πολλῆς σπουδῆς. μετὰ δὲ τὴν τοῦ βασιλέως τε-
 λευτὴν καὶ Σισύγγαμβρις ἡ Λαρείου μήτηρ, πολλὰ
 καταθρηνήσασα τὴν τε Ἀλεξάνδρου τελευτὴν καὶ τὴν
 ἑαυτῆς ἐρημίαν, ἐπὶ τῆς ἐσχάτης τοῦ βίου γραμμῆς
 ἐγκαρτερήσασα, πεμπταία κατέστρεψε τὸν βίον, ἐπι-
 λύπως μὲν, οὐκ ἀκλεῶς δὲ προεμένη τὸ ζῆν. Ἡμεῖς
 δὲ ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρου τελευτὴν παρόντες, κατὰ τὴν
 ἐν ἀρχῇ τῆς βίβλου πρόθεσιν, τὰς τῶν διαδεξαμένων
 πράξεις ἐν ταῖς ἐπομέναις βίβλοις πειρασόμεθε
 διεξιέναι.

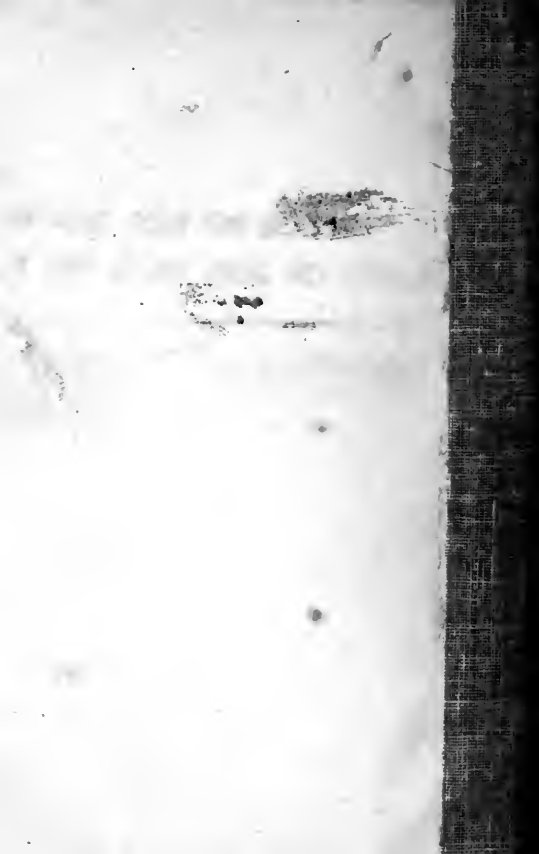
Handwritten header or title at the top of the page.

Main body of handwritten text, consisting of several lines of script.

PA

Diodorus Siculus

3965

Diodori Siculi

D3

1872

t.3-4

**PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET**

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

UTL AT DOWNSVIEW

D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 14 16 01 15 002 9